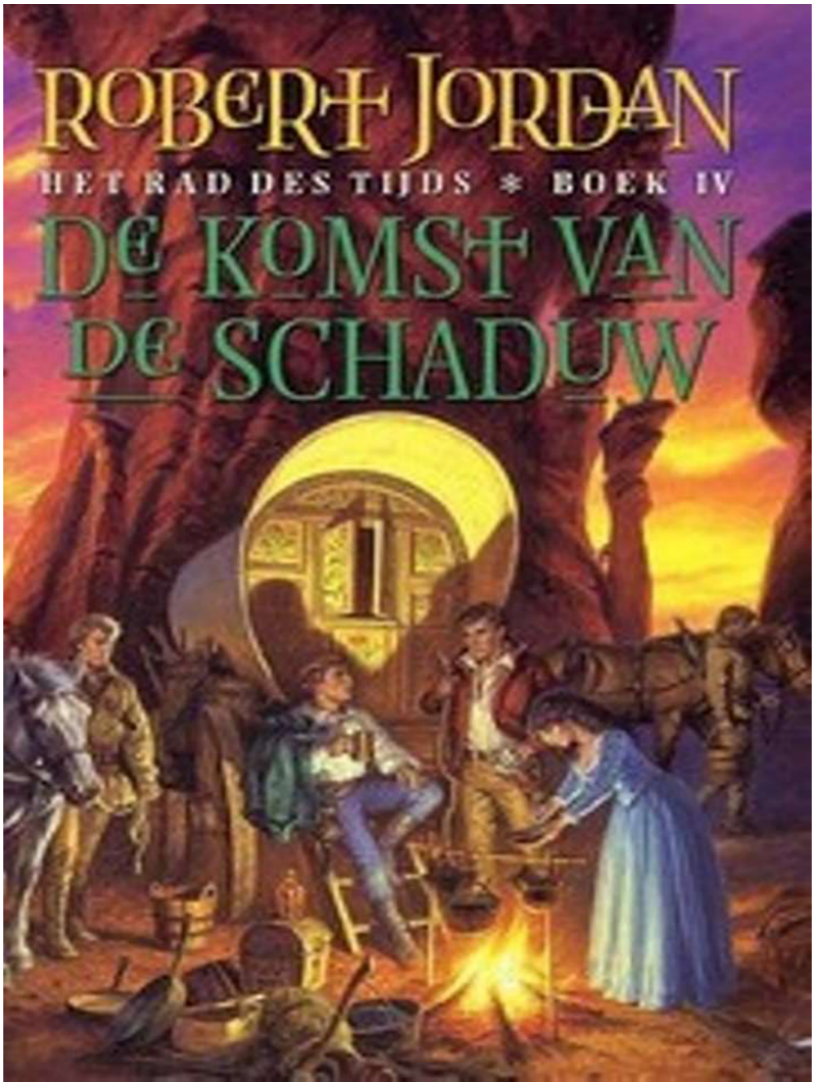
ROBERT JORDAN
HET RAD DES TIJDS * BOEK IV
DE KOMST VAN DE SCHADUW

Van Robert Jordan zijn verschenen:

Een Nieuw Begin (proloog)

Het Rad des Tijds

Boek I Het Oog van de Wereld

Boek II De Grote Jacht

Boek III De Herrezen Draak

Boek IV De Komst van de Schaduw

Boek V Vuur uit de Hemel

Boek VI Heer van Chaos

Boek VII Een Kroon van Zwaarden

Boek VIII Het Pad der Dolken

Boek IX Hart van de Winter

Boek X Viersprong van de schemer

Boek XI Mes van dromen

Wereld van het Rad des Tijds *(Samen met Teresa Patterson)*

ROBERT JORDAN

HET RAD DES TIJDS * BOEK IV

DE KOMST VAN DE SCHADUW

Robert Jordan

De komst van Schaduw

De Schaduw zal boven de wereld opdoemen, ieder land tot in de verste uithoeken verduisterend, en er zal Licht noch veiligheid bestaan. En hij die in de dageraad werd geboren, gebaard door een maagd, zoals de Voorspellingen voorzegden, zal zijn handen uitstrekken om de Schaduw te vernietigen en de wereld zal het uitschreeuwen bij de pijn van de verlossing. Alle eer aan de Schepper, en aan het Licht, en aan hem die zal worden wedergeboren. Moge het Licht ons tegen hem beschermen.

Uit: *Toelichtingen bij de Karaethon Reeks*

Sereine dar Shamelle Motara,

raadsvrouw-zuster van Comaelle,

hoogvorstin van Jaramide

(ongeveer 325 NB, de Derde Eeuw)

Voor meer informatie: kijk op www.boekenwereld.com

Vijfde druk

©1992 Robert Jordan All rights reserved

© 1996, 2004 Nederlandse vertaling

Uitgeverij Luitingh - Sijthoff B.V.,

Amsterdam Alle rechten voorbehouden

Oorspronkelijke titel: *The Shadow Rising* Vertaling: Johan-Martijn Flaton en Jo Thomas

Omslagontwerp: Edd, Amsterdam Omslagillustratie: Darrell Sweet

Illustraties binnenwerk: Matthew C. Nielsen en Ellisa Mitchell

Kaarten: Thomas Cantry en Ellisa Mitchell; bewerkt door de vertalers

isbn 90 245 4107 7 **nur** 334

Gestorven Zee
Dwergberg
Vinsterland
Ar Dorlor
Ranor
Lanamaklor
Sirenar
Caralian Kamte
Andor
Cairhien
Arafel
Tyr
Tyrmalin
Amadicia
Zee der Stormen
Cinda

1 Kruipende schaduwen

Het Rad des Tijds draait rond en rond. Eeuwen komen en gaan en laten herinneringen achter die legenden worden. Dan vervagen de legenden tot mythen, tot ook die reeds lang zijn vergeten bij de wederkomst van de Eeuw die deze verhalen schiep. In een Eeuw - door sommigen de Derde Eeuw genoemd, een Eeuw die nog zal komen, een Eeuw die reeds voorbij is - stak een wind op in de grote steppe die de Vlakte van Caralain genoemd wordt. De wind was niet het begin. Het Rad kent geen begin en de wenteling van het Rad kent geen einde. Maar het was *een* begin.

Onder een vroege ochtendzon joeg de noordwestenwind over eindeloze spannen grasland en wijdverspreide bosjes, over de snelstromen-de Luan, over de brokkelige spitsen van de Drakenberg, de legendarische berg die hoog boven de stille deining van de golvende vlakten oprees, zo hoog dat wolken hem reeds halverwege de rokende top omkransten. De Drakenberg, waar de Draak was gestorven - en met hem volgens sommigen de Eeuw der Legenden - en waar hij volgens de voorspellingen zou worden wedergeboren. Of wedergeboren was. Noord en west, over de dorpen Jualdhe, Darein en Alindaer, waar bruggen zich als stenen kantwerk uitstrekten naar de Glanzende Muren, de hoge, witte muren van wat volgens velen de grootste stad ter wereld was. Tar Valon. Een stad die elke avond nog net werd aangeraakt door de trage avondschaduw van de Drakenberg.

Binnen deze muren leken de door Ogier opgetrokken, tweeduizend jaar oude gebouwen meer gegroeid dan gebouwd, meer het werk van wind en water dan het fabelachtige handwerk van Ogierse steenvoegers. Sommige bouwwerken leken op opvliegende vogels of grote schelpen uit verre zeeën. Hoog oprijzende torens, gevlamd, gegroefd of met spiralen, waren op honderden voet hoogte verbonden door bruggen, vaak zonder borstweringen. Alleen mensen die allang in Tar Valon woonden, wisten zich te beheersen en stonden niet stomverbaasd te gapen zoals het plattelandsvolk dat nog nooit van hof en haard was weggeweest.

De grootste van die torens, de Witte Toren, beheerste de stad, als gepolijst ivoor glinsterend in de zon. 'Het Rad des Tijds draait om Tar Valon,' zeiden de mensen in de stad, en: 'Tar Valon draait om de Toren.' De eerste blik die de reizigers op Tar Valon wierpen voor hun paarden in het zicht van de bruggen kwamen of voordat hun rivierschippers het eiland zagen, gold de Toren die de zon als een baken weerkaatste. Geen wonder dat het grote plein rond het ommuurde gebied van de Toren onder het enorme aanzicht van het bouwwerk veel kleiner leek dan het in werkelijkheid was, en dat de mensen op het plein wel vliegen leken. Maar zelfs als de Witte Toren de kleinste op het eiland geweest was, zou hij nog steeds Tar Valon hebben beheerst, omdat hier het hart van de Aes Sedai-macht was gelegen. De enorme mensenmassa's vulden op geen stukken na het plein. Aan de rand verdrongen de mensen zich in een krioelende massa, die haar dagelijkse gang ging, maar vlak bij het gebied van de Toren waren er steeds minder mensen, tot aan een kring van lege plavuizen van tenminste vijftig pas breed om de hoge witte muren heen. Natuurlijk werden de Aes Sedai in Tar Valon buitengewoon geëerbiedigd, en de Amyrlin Zetel heerste over de stad zoals ze over de Aes Sedai heerste, maar slechts weinigen wilden van nabij de macht van de Aes Sedai ervaren. Trots de grote schouw in je eigen vertrek bekijken, was geen reden om het vuur in te lopen.

Slechts enkelen kwamen dichterbij en liepen de brede trap op naar de Toren zelf, naar de deuren met het prachtige houtsnijwerk, die breed genoeg waren om minstens tien mensen naast elkaar binnen te laten. Die deuren stonden uitnodigend open. Er waren altijd wel mensen die hulp nodig hadden of op iets antwoord wilden hebben, dat volgens hen alleen de Aes Sedai konden geven, en ze kwamen van heinde en verre, uit Arafel en Geldan, uit Saldea en Illian. Velen zouden daarbinnen hulp of goede raad krijgen, hoewel vaak niet de vermoede raad of verwachte hulp.

Min hield de brede kap van haar mantel opgeslagen, zodat haar gezicht in schaduw was gehuld. Ondanks de warme dag was het kledingstuk zo licht dat een vrouw die ogenschijnlijk verlegen was, niet de aandacht trok. En er waren vrij veel mensen die verlegen naar de Toren stapten. Ze trok inderdaad weinig aandacht. Haar donkere haar was langer dan bij haar vorige bezoek aan de Toren, hoewel het nog steeds niet tot haar schouders reikte. Haar jurk was van eenvoudige blauwe stof, met smalle stroken witte Jaerecuz-kant om haar hals en polsen. Het zou een rijke boerendochter in haar mooiste jurk niet misstaan en evenmin de andere vrouwen die de brede trappen naderden. Min hoopte tenminste dat ze er hetzelfde uitzag.

Ze moest zichzelf ervan weerhouden naar de anderen te gluren om te zien of die er anders bij liepen of zich anders gedroegen. *Ik kan het best,* zei ze tegen zichzelf.

Ze had haar lange reis zeker niet gemaakt om het nu op te geven. De jurk was een goede vermomming. De vrouwen in de Toren herinnerden zich een jonge vrouw met kortgeknipte haren, altijd in jongens-kleren en nooit in een jurk. Het moest een goede vermomming zijn. Ze kon eigenlijk niet anders. Niet echt.

Haar maag speelde op toen ze dichter bij de Toren kwam en ze klemde het bundeltje dat ze tegen haar borst gedrukt hield, steviger vast. Daarin zaten haar gewone kleren, haar goede laarzen en al haar bezittingen. Haar paard had ze bij een herberg in de buurt achtergelaten. Met een beetje geluk zou ze over een paar uur weer op de rug van de ruin zitten, op weg naar de Ostreinbrug en de weg naar het zuiden. Het vooruitzicht om al zo snel weer op de rug van een paard te klimmen trok haar niet bepaald aan, niet nadat ze weken onafgebroken in het zadel had gezeten, maar ze wilde hier zo snel mogelijk weg. Ze had de Witte Toren nooit gastvrij gevonden, en nu leek hij net zo afstotelijk als de kerker van de Duistere bij Shayol Gul. Ze huiverde en wenste dat ze niet aan de Duistere- gedacht had. *Ik vraag me af of Moiraine denkt dat ik alleen maar ben gegaan omdat ze het me vroeg. Het Licht helpe me! Ik gedraag me als een stom kind, dat iets stoms doet vanwege een stomme man!*

Ze besteeg de treden niet zonder moeite - elk ervan was zo breed dat ze twee passen moest doen voor de volgende trede - maar waar anderen zich aan de ijle hoogte van de Toren vergaapten, liep zij gewoon door. Ze wilde er zo snel mogelijk vanaf zijn.

Binnen omsloten doorgangsbogen bijna geheel een grote, ronde voorzaal, maar de bezoekers zaten dicht bij elkaar in het midden van de zaal, onder de halfronde koepel. Door de eeuwen heen hadden ontelbare zenuwachtige voeten de witstenen vloer gesleten en glad geschuifeld. Niemand dacht aan iets anders dan aan deze plek en de reden van hun bezoek. Een boers echtpaar in ruwe wollen kledij dat eikaars eeltige handen omklemd hield, stond vlak naast een koopvrouw in zijde en fluweel, met een dienares vlak achter haar, die een klein met zilver bewerkt kistje vasthield; ongetwijfeld het geschenk van haar meesteres voor de Toren. Overal elders zou de koopvrouw hooghartig hebben neergekeken op boerenvolk dat zich

verstoutte zo dichtbij te komen, en zij zouden hun voorhoofd hebben aangeraakt en zich verontschuldigend hebben teruggetrokken. Nu echter niet. Hier echter niet.

Onder de bezoekers bevonden zich weinig mannen en dat verbaasde Min helemaal niet. De meeste mannen werden zenuwachtig als het om Aes Sedai ging. Iedereen wist dat mannelijke Aes Sedai - toen die nog bestonden - verantwoordelijk waren geweest voor het Breken van de Wereld. Drieduizend jaar had die herinnering niet doen verbleken, al had de tijd vele bijzonderheden herschreven. Nog steeds werden kinderen bang gemaakt met verhalen over mannen die de Ene Kracht konden geleiden, mannen die tot krankzinnigheid waren gedoemd door de smet van de Duistere op saidin, het mannelijke deel van de Ware Bron. Het ergste was het verhaal van Lews Therin Telamon, de Draak, Lews Therin de Verwantslachter, die de aanzet had gegeven tot het Breken. De verhalen joegen volwassenen trouwens evenveel angst aan. De voorspellingen gewaagden van de wedergeboorte van de Draak in een tijd waarin de nood voor de mensheid het grootst zou zijn, om de Duistere te bevechten in Tarmon Gai'don, de Laatste Slag. Maar dat veranderde het oordeel van de meeste mensen niet over mannelijke geleiders. Vandaag de dag zou iedere Aes Sedai op een geleiden jagen; van de zeven Ajahs deed de Rode Ajah weinig anders. Dit alles had natuurlijk niets te maken met het hulp zoeken bij de Aes Sedai, maar mannen voelden zich totaal niet op hun gemak als ze op de een of andere manier met de Aes Sedai en de Kracht te maken kregen, met uitzondering van de zwaardhanden. Maar iedere zwaardhand was gebonden aan een Aes Sedai, en zwaardhanden konden toch niet echt tot de gewone lieden gerekend worden. Men zei immers: 'Een man zal bij een splinter eerder zijn hand afhakken dan een Aes Sedai om hulp vragen.' Vrouwen doelden daarmee op de koppige dwaasheid van mannen, maar Min had-mannen horen beweren dat het verlies van een hand de beste beslissing was.

Ze vroeg zich af wat deze mensen zouden doen als ze wisten wat zij wist. Misschien gillend op de loop gaan. En als men wist waarom-ze hier was, zou ze onverwijld door de Torenwacht in een kerker worden gegooid en het misschien niet eens overleven. Ze had vrienden in de Toren, maar niemand met macht of invloed. Als de reden van haar komst bekend werd, zou zij haar vrienden eerder aan de galg of voor de beul brengen dan dat die haar konden helpen. Vooropgesteld natuurlijk dat ze dan nog in leven was; de kans was veel groter dat men haar, lang voor haar berechting, voor altijd de

mond zou snoeren. Ze sprak zichzelf bestraffend toe dat ze op moest houden zo te denken. *Ik kom binnen en ik ga weer naar buiten. Het Licht verblinde Rhand Altor voor deze ellende!*

Er waren drie of vier Aanvaarden, vrouwen van Mins leeftijd, misschien iets ouder, die in de zaal rondgingen en zachtjes met de bezoekers spraken. Hun witte jurken waren slechts versierd met de zeven kleurbanden bij de zoom, één kleur voor elke Ajah. Van tijd tot tijd verscheen er een Novice, nog jonger, geheel in het wit, om iemand verder mee de Toren in te nemen. De bezoekers volgden die Novices dan met een vreemde mengeling van gretige opwinding en schuifelende tegenzin.

Een Aanvaarde bleef voor haar staan en Min klemde haar pak steviger tegen zich aan. 'Moge het Licht op u schijnen,' zei de vrouw plichtmatig. Ze had krullend haar. 'Ik heet Faolain. Hoe kan de Toren u van dienst zijn?'

Faolains donkere, ronde gezicht verried het geduld van iemand met een vervelende klus die veel liever iets anders wil doen. Van wat Min over de Aanvaarden wist, was dat waarschijnlijk leren. Leren voor Aes Sedai. Maar het belangrijkste was dat er geen enkele blik van herkenning in Faolains ogen te bespeuren viel. Zij hadden elkaar heel kort ontmoet toen Min eerder in de Toren was.

Toch deed Min zich bedeesd voor en boog ze haar hoofd. Dat was niet vreemd; boerenmensen kenden het grote verschil tussen een Aanvaarde en een volwaardige Aes Sedai niet eens. Ze verborg haar gelaatstrekken diep in haar kap en keek Faolain niet aan. 'Ik heb een vraag die ik de Amyrlin Zetel moet voorleggen,' begon ze, en zweeg abrupt toen drie Aes Sedai de voorzaal in keken, één zuster alleen en twee anderen samen vanuit een andere doorgang. De Aanvaarden en Novices bogen als hun werk hen dicht bij een van de Aes Sedai voerde, maar werkten gewoon door, hooguit wat vlugger. Dat was alles. Maar dat gold niet voor de mensen van buiten met hun verzoek. Die leken allemaal de adem in te houden. Buiten de Witte Toren, buiten Tar Valon, hadden ze simpelweg kunnen aannemen dat de drie Aes Sedai vrouwen waren wier leeftijd moeilijk viel vast te stellen. Drie vrouwen in de bloei van hun jeugd, maar ouder dan hun gladde wangen deden vermoeden. In de Toren was echter elke twijfel onmogelijk. Een vrouw die lang met de Ene Kracht gewerkt had, werd minder door de tijd getekend dan andere vrouwen. In de Toren hoefde niemand de Grote Serpent-ring te zien om een Aes Sedai te herkennen.

Door de groep mensen rimpelde een golf van révérences en de paar mannen maakten een houterige buiging. Twee of drie mensen vielen zelfs op hun knieën. De rijke koopvrouw zag er bang uit; het boerenechtpaar naast haar staarde naar tot leven gewekte legenden. Hoe je met een Aes Sedai moest omgaan, was voor de meesten iets van horen zeggen; het was niet waarschijnlijk dat iemand in de zaal ooit eerder een Aes Sedai had gezien, behalve degenen uit Tar Valon zelf, en ook die zouden waarschijnlijk nooit zo dicht bij een zuster zijn geweest. Maar het waren niet de Aes Sedai zelf die Min met stomheid sloegen. Soms - niet altijd - zag zij dingen als ze naar anderen keek. Beelden en aura's die gewoonlijk kort oplichtten en snel verdwenen. Soms wist ze wat die betekenden. Dat kwam heel weinig voor - minder vaak dan het zien - maar als ze het wist, had ze het altijd bij het rechte eind. Aes Sedai en hun zwaardhanden bezaten, anders dan de meeste mensen, voortdurend beelden. Soms hadden ze er zoveel die flikkerend voor haar ogen dansten dat Min er duizelig van werd. Maar veel of weinig: het maakte geen verschil voor het verklaren; ze begreep het bij een Aes Sedai al net zo zelden als bij anderen. Ditmaal begreep ze echter meer dan ze wilde, waardoor ze moest rillen.

Een slanke vrouw met tot haar middel vallend zwart haar was de enige die ze herkende. Haar naam was Ananda, van de Gele Ajah. En ze vertoonde een ziekelijk bruine, verschrompelde aura die door rottende scheuren openspleet, steeds dieper en breder wegrottend. De kleine Aes Sedai met het sluike haar naast Ananda was een Groene zuster, aan haar stola met groene franje te zien. Toen ze zich omdraaide, werd de geborduurde Witte Vlam van Tar Valon even zichtbaar. En op haar schouder leek tussen de geborduurde wijnranken en appelbloesems van haar stola een menselijke schedel genesteld. Een kleine vrouwenschedel, kaalgepikt en in de zon verbleekt. De derde, een vriendelijke, gezette vrouw die nu halverwege de zaal was, droeg geen stola. De meeste Aes Sedai droegen die slechts bij plechtige gelegenheden. Haar opgeheven kin en ferme schouders getuigden van kracht en trots.

Haar koele, blauwe ogen leken door een rafelig bloedgordijn dat in vuurrode flarden over haar gezicht stroomde, een blik op de bezoekers te werpen.

In de dans van beelden rond het drietal vervaagden bloed en schedel en aura, ze kwamen weer op en vervaagden opnieuw. De bezoekers staarden vol ontzag; zij zagen slechts drie vrouwen die de Ware Bron konden

aanraken en de Ene Kracht konden geleiden. Niemand anders dan Min zag het andere. Alleen Min wist dat deze vrouwen zouden sterven. Alledrie, op dezelfde dag.

'De Amyrlin kan niet iedereen spreken,' zei Faolain met nauw verholen ongeduld. 'Haar eerste openbare ontvangst is pas over tien dagen. Zeg me wat u wenst en ik zoek de zuster die u het beste kan helpen.' Mins ogen schoten naar de bundel in haar armen. Ze bleef ernaar kijken, ook om geen tweede keer die beelden en aura's te zien. *Alledrie! Licht!* Hoe groot was de kans dat drie Aes Sedai op dezelfde dag gingen sterven? Maar ze wist het. Ze wist het.

'Ik heb het recht om de Amyrlin Zetel te spreken. Persoonlijk.' Het was een recht dat zelden werd geëist - wie zou het wagen? - maar het bestond, iedere vrouw heeft dat recht en ik vraag erom.'

'Denkt u dat de Amyrlin persoonlijk iedere bezoekster van de Witte Toren kan spreken? Een andere Aes Sedai zal u zeker kunnen helpen.' Faolain legde een zware nadruk op de titels, alsof ze Min wilde overdonderen. 'Zeg me waar uw verzoek over gaat. En uw naam, zodat de Novice weet wie ze op moet halen.'

'Mijn naam is... Elmindreda.' Min kromp onwillekeurig in elkaar. Ze had haar naam altijd gehaat, maar de Amyrlin was een van de weinigen die hem ooit hadden gehoord. Als die het zich maar kon herinneren. ik heb het recht om de Amyrlin te spreken. En mijn verzoek is alleen voor haar bestemd. Ik heb het recht.'

De Aanvaarde trok een wenkbrauw op. 'Elmindreda?' Haar mond vertrok zich tot een vermaakte glimlach. 'En u maakt aanspraak op uw recht. Goed. Ik zal de Hoedster van de Kronieken doen berichten dat u de Amyrlin Zetel persoonlijk wilt spreken, Elmindreda.' Min had de vrouw een klap willen geven voor de manier waarop ze 'Elmindreda' benadrukte, maar ze dwong zichzelf 'Dank u' te mompelen.

'Bedank me nog maar niet. Het zal ongetwijfeld heel lang duren voor de Hoedster u kan aanhoren, wat zeker zal inhouden dat uw vraag pas bij de volgende ontvangst van de Moeder gesteld kan worden. Oefen geduld, Elmindreda.' Ze gaf Min een zuinig glimlachje, bijna meesmuilend, en wendde zich af.

Knarsetandend plaatste Min haar bundel tussen twee doorgangen tegen de muur en probeerde zo goed mogelijk in de achtergrond van de lichtgekleurde stenen op te gaan. *Vertrouw niemand en probeer niet op te vallen tot je bij de Amyrlin bent,* had Moiraine haar gezegd. Moiraine was een Aes Sedai die ze vertrouwde. Meestal. Hoe dan ook, het was een goede raad. Ze hoefde alleen de Amyrlin maar te spreken, en dan was het voorbij. Dan kon ze haar eigen kleren weer aantrekken, haar vrienden opzoeken en vertrekken. Dan hoefde ze zich niet meer te verbergen.

Ze zag opgelucht dat de Aes Sedai waren weggegaan. Drie Aes Sedai die op een en dezelfde dag zouden sterven. Het was onmogelijk; dat was het enige woord dat ze ervoor kon gebruiken. Maar het zou gebeuren. Wat ze ook zou zeggen en wat ze ook zou doen, ze zou er niets aan kunnen veranderen - als ze wist wat een beeld betekende, gebeurde het ook - maar ze moest het de Amyrlin vertellen. Het zou weieens even belangrijk kunnen zijn als het nieuws van Moiraine, hoewel ze dat amper kon geloven.

Een nieuwe Aanvaarde kwam iemand vervangen, en voor het gezicht met de blozende appelwangen zag Min tralies zweven. Toen keek She-riam, de Meesteresse der Novices, de zaal in. Eén blik volstond om Min strak naar de stenen vloer te doen staren; Sheriam kende haar maar al te goed. Het gezicht van de roodharige Aes Sedai leek verwond en gekneusd. Het was slechts een visioen, maar Min moest op haar lippen bijten om een kreet te onderdrukken. Sheriam met haar rustige gezag en zekerheid was even onverwoestbaar als de Toren. Er bestond toch zeker niets wat Sheriam kwaad kon doen? Maar er zou haar iets overkomen.

Een onbekende Aes Sedai met de stola van de Bruine Ajah begeleidde een forse vrouw in een fijn geweven rood gewaad naar de deuren. De vrouw liep even lichtvoetig als een meisje en haar gezicht straalde, ze lachte bijna van plezier. De Bruine zuster glimlachte eveneens, maar haar aura verdween als een dovende kaarsvlam. Dood. Verwondingen, gevangenschap en dood. Voor Min had het op papier geschreven kunnen zijn.

Ze keek naar haar voeten. Ze wilde niets meer zien. *Laat ze mijn naam nog weten*, dacht ze. Tijdens de lange tocht na de Mistbergen had ze nooit wanhoop gevoeld, zelfs niet bij die twee keren dat iemand haar

paard trachtte te stelen, maar nu voelde ze het. *Laat haar zich die*

bloednaam herinneren. 'Vrouw Elmindreda?'

Min schrok op. De zwartharige Novice voor haar was nauwelijks oud genoeg om van huis weg te zijn. Ze was misschien vijftien, zestien jaar, hoewel ze zich inspande om er zo waardig mogelijk uit te zien. 'Ja? Ik ben... Zo heet ik.'

'Ik ben Sahra. Wilt u meekomen?' In Sahra's hoge stemmetje klonk verbazing door. 'De Amyrlin Zetel zal u in haar werkkamer ontvangen.'

Min zuchtte opgelucht en liep graag mee.

Haar diepe mantelkap verborg nog steeds haar gezicht, maar ze kon iedereen zien, en hoe meer ze zag, hoe sneller ze bij de Amyrlin wilde zijn. Er waren weinig mensen in de brede, rond lopende gangen met hun kleurrijke vloertegels, wandtapijten en gouden lamphouders - de Toren was gebouwd voor veel meer bewoners dan er nu waren - maar ze kreeg bij bijna iedereen een visioen van geweld en gevaar. Er haastten zich zwaardhanden voorbij, die nauwelijks naar de twee vrouwen keken. Ze bewogen zich als jagende wolven en hun zwaarden leken weinig toe te voegen aan hun dodelijke uitstraling, maar ze zag visioenen van bloedige gezichten en gapende wonden. Zwaarden en speren dansten dreigend boven hun hoofden. Hun aura's flikkerden wild op de vlijmscherpe rand van de dood. Ze zag dode mannen rondlopen en wist dat die op dezelfde dag zouden sterven als de Aes Sedai in de voorzaal, of hooguit een dag later. Zelfs sommige bedrijvig heen en weer snellende mannen en vrouwen met de Vlam van Tar Valon op hun borst, toonden tekenen van geweld. Rond het hoofd van een Aes Sedai die ze verderop in een zijgang zag, zweefden kettingen. En een andere die hun pad kruiste, leek een zilveren halsband te dragen. Bij die aanblik snakte Min naar adem; ze wilde het uitschreeuwen. 'Het kan allemaal heel overweldigend zijn als men dit nooit eerder heeft gezien,' zei Sahra. Ze probeerde het te zeggen alsof de Toren voor haar even gewoon was als haar dorp, maar slaagde daar niet echt in. 'Maar hier bent u veilig. De Amyrlin Zetel zal alles rechtzetten.' Haar stem sloeg over toen ze de Amyrlin noemde.

'Licht, laat haar dat doen,' mompelde Min. De Novice schonk haar een geruststellende glimlach.

Tegen de tijd dat ze de gang bij de werkkamer van de Amyrlin hadden

bereikt, voelde Min haar maag opspelen en trapte ze Sahra bijna op de hielen. Het was dat ze zich als een vreemde wilde gedragen, anders was ze er allang naartoe gehold.

Een van de deuren naar de vertrekken van de Amyrlin ging open en een jongeman met roodgouden haar kwam opgewonden naar buiten, bijna Min en haar begeleidster omverlopend. Hij was lang en liep kaarsrecht in zijn blauwe jas met goudborduursel op de kraag en mouwen. Gawein van Huis Trakand, de oudste zoon van koningin Morgase van Andor, was van top tot teen een trotse jonge heer. Een woedende jonge heer. Min had geen tijd meer om haar hoofd af te wenden; hij staarde haar recht in het gezicht.

Zijn ogen werden groot van verrassing en vernauwden zich toen tot splinters blauw ijs. 'Dus jij bent terug. Weet jij waar mijn zuster en Egwene zijn?'

'Zijn ze niet hier?' Een golf van paniek sloeg door Min heen en ze vergat alles. Voor ze het besefte, had ze hem bij de mouwen gegrepen. Ze staarde hem doordringend aan en dwong hem een stap terug te doen. 'Gawein, ze zijn al maanden geleden naar de Toren vertrokken! Elayne, Egwene en Nynaeve ook. Met Verin Sedai en... Gawein, ik... ik...'Rustig,' zei hij zacht, haar handen losmakend. 'Licht! Het was niet mijn bedoeling je zo aan het schrikken te maken. Ze zijn veilig aangekomen. En ze wilden geen woord zeggen over waar ze geweest waren, of waarom. Niet tegen mij. En ik hoef zeker niet te hopen dat ik iets van jou hoor?' Ze dacht dat ze haar gezicht in de plooi hield, maar hij keek haar even aan en zei toen: 'Dat dacht ik wel. Deze plaats heeft meer geheimen dan... Ze zijn opnieuw verdwenen. Net als Nynaeve.' Nynaeve werd er haast achteloos aan toegevoegd. Ze mocht dan een vriendin van Min zijn, voor hem was ze van geen enkel belang. Zijn stem werd weer harder en elke tel meer gespannen. 'En opnieuw zonder een woord te zeggen! Niets! Men zegt dat ze als straf voor het weglopen ergens op een boerderij zitten, maar ik kan ze nergens vinden. De Amyrlin wil me geen duidelijk antwoord geven.' Min kromp in elkaar; een tel lang hadden bloedsporen van zijn gezicht een grimmig masker gemaakt. De klap kwam tweemaal zo hard aan. Haar vriendinnen waren weg - juist vanwege hen had ze minder moeite gehad om naar de Toren te gaan - en Gawein zou gewond raken op de dag dat de Aes Sedai zouden sterven.

Ondanks alles wat ze al had gezien en ondanks haar grote angst was ze tot dit ogenblik niet echt persoonlijk geraakt. Een ramp voor de Toren zou tot

ver buiten Tar Valon gevolgen hebben, maar zij was niet van de Toren en zou dat ook nooit zijn. Gawein kénde ze echter, hém vond ze aardig, en hij zou gewond raken, erger dan het bloed haar zei, meer dan wonden aan zijn lichaam. Ze bedacht opeens dat als de Toren door een ramp werd overvallen, niet alleen haar onbekende Aes Sedai zouden worden getroffen, vrouwen die haar niet veel deden, maar ook haar vriendinnen. Zij waren van de Toren. Ergens was ze blij dat Egwene en de anderen er niet waren, blij dat ze bij hen geen mogelijke aanwijzingen van dood kon zien. Tegelijkertijd wilde ze haar vriendinnen ook wél zien, voor de zekerheid, om te zien of er niets was, of ze zouden leven. Waar waren ze, in Lichtsnaam? Waarom waren ze weggegaan? Voor zover ze hen kende, achtte ze het best mogelijk dat haar drie vriendinnen gewoon wilden dat Gawein niets wist om hem onwetend te houden.

Plotseling besefte ze waar ze was, en waarom, en dat zij en Gawein niet alleen waren. Sahra leek vergeten te zijn dat ze Min naar de Amyrlin moest brengen; ze leek alles te vergeten, behalve de jonge heer, en ze keek hem aan met kalfsogen die hem niet eens opvielen. Nou ja, het had geen zin meer om te doen alsof ze een vreemdelinge in de Toren was. Ze stond voor de deur van de Amyrlin en niets kon haar nog tegenhouden.

'Gawein, ik weet niet waar ze zijn, maar als ze hun straf op een boerderij ondergaan, zitten ze waarschijnlijk onder het zweet en staan ze tot hun heupen in de modder, en ben jij zo ongeveer de laatste die ze onder ogen willen komen.' Feitelijk voelde ze zich net zo ongerust over hun afwezigheid als Gawein. Er was te veel gebeurd, er gebeurden nog steeds te veel dingen die met hen en haar te maken hadden. Maar het was niet onmogelijk dat ze voor straf weggestuurd waren. 'Je helpt ze niet door de Amyrlin boos te maken.'

'Ik weet niet eens óf ze op een boerderij zitten. Zelfs niet of ze in leven zijn. Waarom al dat heimelijke, ontwijkende gedoe als ze slechts staan te wieden? Als mijn zuster iets overkomt... Of Egwene...' Hij keek boos naar zijn laarspunten. 'Ik word verondersteld een oogje op Elayne te houden. Hoe kan ik haar beschermen als ik niet weet waar ze is?'

Min zuchtte. 'Denk je dat ze dat nodig heeft? Of Egwene?' Maar als de Amyrlin hen ergens heen had gestuurd, was het misschien wel nodig. Als de Amyrlin dacht haar doel te bereiken door een vrouw een berenhol in te sturen met een twijgje in haar hand, zou ze dat doen. En ze zou erop

rekenen dat de vrouw volgens haar opdracht met de huid of met de beer aan de lijn zou terugkomen. Maar als ze Gawein dat vertelde, zou dat zijn zorgen maar vergroten en hem helemaal laaiend maken. 'Gawein, ze hebben zich aan de Toren gebonden. Ze zullen je niet dankbaar zijn als je je ermee gaat bemoeien.' Ik weet dat Elayne geen kind meer is,' zei hij geduldig, 'ook al loopt ze het ene moment weg als een kleuter en speelt ze het volgende moment dat ze een Aes Sedai is. Maar ze is mijn zuster, én de erfdochter van Andor. Na moeder wordt zij koningin. Andor heeft haar nodig, gezond en wel, om de troon te bestijgen, en geen nieuwe Opvolgingsoorlog.'

Spélen dat ze een Aes Sedai is? Kennelijk had hij er geen benul van hoe groot de gave van zijn zuster was. Zolang Andor bestond, waren de erfdochters voor hun scholing naar de Toren gestuurd, maar Elayne was de eerste met voldoende aanleg om tot Aes Sedai te worden verheven, en ze zou een heel machtige Aes Sedai worden. Waarschijnlijk wist hij ook niet dat Egwene minstens zo sterk was. 'Dus je wilt haar beschermen, of ze nou wil of niet?' Ze zei het zo vlak dat hij had moeten merken dat hij een fout maakte, maar hij miste de waarschuwing helemaal en knikte bevestigend.

'Dat is mijn plicht geweest vanaf de dag van haar geboorte. Mijn bloed geven voor het hare; mijn leven geven voor haar. Die eed heb ik afgelegd toen ik nog maar amper over de rand van haar wieg kon kijken. Garet Brin moest me uitleggen wat het betekende. Ik ga die eed nu niet breken. Andor heeft haar harder nodig dan mij.' Hij sprak met kalme zekerheid, een aanvaarding van iets wat natuurlijk en juist was, die haar deed huiveren. Ze had hem altijd gezien als jongensachtig, lachend en plagerig, maar nu leek hij een vreemde. Ze dacht dat de Schepper erg moe moest zijn geweest toen het tijd werd om de man te scheppen. Soms vond ze hen amper menselijk. 'En Egwene? Welke eed heb je om haar gezworen?'

Zijn gezicht veranderde niet, maar hij schuifelde behoedzaam met zijn voeten. 'Natuurlijk ben ik bezorgd om Egwene. En om Nynaeve. Wat er met Elaynes vriendinnen gebeurt, kan Elayne zelf overkomen. Ik ga ervan uit dat ze nog steeds bij elkaar zijn; toen ze hier waren, zag ik er zelden een zonder de andere twee.'

'Mijn moeder zei altijd dat ik een armzalige leugenaar moest trouwen, en jij komt in aanmerking. Hoewel ik denk dat iemand anders vóór jou gaat.'

'Sommige dingen zijn zoals ze zijn,' zei hij rustig, 'en andere dingen kunnen niet gebeuren. Galad is neerslachtig omdat Egwene weg is.' Galad was zijn halfbroer, die naar de Toren was meegegaan om geoefend te worden door de zwaardhanden. Dat was een ander Andoraans gebruik. Galadedrid Damodred was een man die ervoor zorgde altijd het juiste te doen, op het ziekelijke af, volgens Min, maar Ga-wein vond hem volmaakt. En hij zou nooit zijn gevoelens uitspreken voor een vrouw aan wie Galad zijn hart had verpand. Ze wilde hem door elkaar schudden om er wat verstand in te rammelen, maar daar was nu geen tijd voor. Niet terwijl de Amyrlin wachtte, niet met wat ze de wachtende Amyrlin te vertellen had. Zeker niet terwijl Sahra er met of zonder kalfsogen bij stond. 'Gawein, ik ben door de Amyrlin ontboden. Waar kan ik je vinden wanneer ze met me klaar is?'

'Ik ben op het oefenveld. Alleen als ik bij Hammar op het zwaard oefen, kan ik mijn zorgen van me afzetten.' Hammar was de zwaard-meester en de zwaardhand die hem de kunst bijbracht. 'Daar ben ik meestal tot de zon ondergaat.'

'Goed. Ik kom zo gauw mogelijk. En kijk uit met wat je zegt. Als je de Amyrlin kwaad maakt, kunnen Elayne en Egwene eronder lijden.'

'Dat kan ik niet beloven,' zei hij manhaftig. 'Er is iets mis in de wereld. Burgeroorlog in Cairhien. Hetzelfde, erger nog, in Tarabon en Arad'Doman. Valse Draken. Overal is narigheid of bestaan geruchten over narigheid. Ik zeg niet dat de Toren erachter zit, maar zelfs hier zijn de dingen niet wat ze horen te zijn. Of wat ze lijken. De verdwijning van Elayne en Egwene is niet het enige. Maar dat is wel het enige dat mij aangaat. Ik zal erachter komen waar ze zijn. En als er iets met hen gebeurd is... Als ze dood zijn...'

Hij keek grimmig en even vertoonde zijn gezicht weer dat bloedige masker. Er was nu meer te zien in haar visioen: een zwaard zweefde boven zijn hoofd met een wapperende banier erachter. Een zwaard zoals veel zwaardhanden droegen, met een lang gevest en een reiger op de licht gebogen kling, het teken van een zwaardmeester. Min kon niet zeggen of het zwaard aan Gawein behoorde of dat .het hem bedreigde. De banier droeg Gaweins wapen van het aanvallende Witte Everzwijn, maar op een groen veld, niet het rode veld van Andor. Het bloed vervaagde, evenals het zwaard en de banier.

'Wees voorzichtig, Gawein.' Ze bedoelde het dubbelzinnig. Voorzichtig met zijn woorden en voorzichtig op een manier die ze niet kon uitleggen, zelfs niet aan zichzelf. 'Je moet heel voorzichtig zijn.'

Zijn ogen zochten haar gezicht af alsof hij iets van de verborgen betekenis had opgevangen. 'Ik... zal het proberen,' zei hij ten slotte. Hij trachtte te glimlachen. Bijna het lachje dat ze zich herinnerde, maar het kostte hem moeite. 'Ik denk dat ik maar beter naar het oefenveld terug kan gaan als ik Galad bij wil houden. Het lukte me vanmorgen twee van mijn vijf partijen tegen Hammar te winnen, maar de laatste keer dat hij kwam opdagen, won Galad er drie.' Opeens leek hij haar voor het eerst echt te zien, en ditmaal was zijn grijns echt. 'Je zou dit soort kleren vaker moeten dragen. Het staat je goed. Denk eraan, ik ben er tot zonsondergang.'

Terwijl hij wegschreed met iets wat de gevaarlijke sierlijkheid van een zwaardhand benaderde, besefte Min ineens dat ze haar gewaad op de heupen gladstreek, en ze hield er meteen mee op. *Het Licht verblinde alle mannen'.*

Sahra zuchtte alsof ze haar adem had ingehouden. 'Wat is hij knap, hè?' zei ze dromerig. 'Niet zo knap als heer Galad, natuurlijk. En u kent hem persoonlijk.' Het was slechts gedeeltelijk een vraag. Min zuchtte ook. Het meisje zou er in het Novicekwartier met haar vriendinnen over praten. Natuurlijk was de zoon van een koningin een geliefd onderwerp, zeker als hij knap was en de uitstraling had van een held in een speelmansverhaal. En een onbekende vrouw maakte het roddelen nog spannender. Nou ja, er was niets aan te doen. Veel schade kon het trouwens niet meer doen.

'De Amyrlin Zetel zal zich wel afvragen waarom we er nog niet zijn,' merkte ze op.

Sahra kwam met een schok tot zichzelf. Met wijd opengesperde ogen slikte ze hoorbaar iets weg. Ze greep een mouw van Mins jurk, schoot op een deur af en trok Min haastig achter zich aan. Zodra ze binnen waren, maakte de Novice een snelle révérence en barstte paniekerig los: 'Ik heb haar gehaald, Leane Sedai. Vrouw Elmindreda? Die de Amyrlin Zetel wil spreken?'

De lange vrouw met de gebronsde huid in de wachtkamer droeg de handbrede stola van de Hoedster van de Kronieken, een blauwe, die aangaf

dat ze vroeger van de Blauwe Ajah was. Met de vuisten in haar zij wachtte ze tot het meisje klaar was en wees haar vervolgens de deur met een kortaf: 'Het heeft lang genoeg geduurd, kind. Terug aan je werk.' Sahra maakte een tweede révérence en vloog even snel naar buiten als ze binnen was gekomen.

Min bleef met neergeslagen ogen wachten. Haar gezicht ging nog steeds schuil onder de kap. De blunder bij Sahra was al erg genoeg - hoewel de Novice haar naam gelukkig niet wist - maar afgezien van de Amyrlin kende Leane haar beter dan wie ook in de Toren. Min meende dat het nu niets meer uitmaakte, maar na het voorval in de gang was ze vastbesloten zich aan Moiraines aanwijzingen te houden tot ze met de Amyrlin alleen was.

Deze keer werkte haar voorzorg helemaal niet. Leane deed twee stappen, sloeg de kap terug en gromde alsof ze in haar maag was gestompt. Min hief het hoofd op en staarde uitdagend terug, terwijl ze net deed of ze niet langs de Hoedster had willen binnenglippen. Leanes gezicht werd omkranst door sluik, donker haar dat maar iets langer was dan het hare. Op het gezicht van de Aes Sedai wisselden verrassing en het misnoegen over die verrassing elkaar af.

'Zo, dus jij bent Elmindreda, hè?' zei Leane bruusk. Ze was altijd bruusk. 'Ik moet zeggen dat die naam beter bij je jurk past dan bij je gebruikelijke... kledij.'

'Gewoon Min, Leane Sedai, alstublieft.' Min slaagde erin haar gezicht in de plooi te houden, maar het was moeilijk om niet nijdig te kijken. De stem van de Hoedster had te vrolijk geklonken. Als haar moeder haar zo nodig naar een vrouw uit een verhaal had willen vernoemen, waarom dan uitgerekend naar iemand die voornamelijk naar mannen scheen te lonken en hun daarnaast aanzette tot het dichten van liederen over haar ogen of haar glimlach?

'Goed dan. Min. Ik zal niet vragen waar je geweest bent of waarom je in een jurk bent teruggekeerd, kennelijk om de Amyrlin iets te vragen. Nu niet, tenminste.' Maar haar gezicht voorspelde dat ze dat later zeker zou doen en dan antwoord zou krijgen, ik neem aan dat de Moeder weet wie Elmindreda is? Natuurlijk. Ik had het kunnen weten toen ze zei dat ze jou meteen wilde spreken. Alleen. Het Licht mag weten waarom ze zo'n geduld met je heeft.' Ze zweeg opeens, bezorgd fronsend. 'Wat is er aan de hand,

meisje? Ben je ziek?' Min trok een nietszeggend gezicht. 'Nee. Nee, ik ben in orde.' Even was de Hoedster verborgen achter een doorzichtig masker van haar eigen gezicht, krijsend. 'Mag ik nu naar binnen, Leane Sedai?' Leane nam haar nog een moment op en knikte toen naar de andere kamer. 'Naar binnen met jou.' Mins gehoorzaamheid zou zelfs de meest veeleisende werkzuster tevreden hebben gesteld. In de loop van de eeuwen hadden vele grote en machtige vrouwen de werkkamer van de Amyrlin Zetel bezet, en hun herinneringen vulden de kamer, vanaf de grote haard uit Kandoraans goudmarmer, momenteel niet in gebruik, tot aan de muren, die waren betimmerd met panelen van een blank, vreemd gestreept hout dat steenhard was en toch uitgesneden in wonderlijke beesten en vogels met een schitterende vederdos. Die panelen waren meer dan duizend jaar geleden aangevoerd uit de geheimzinnige landen achter de Aielwoestenij, en de haard was twee keer zo oud. De gepolijste roodstenen plavuizen van de vloer waren uit de Mistbergen gekomen. De hoge boogramen leidden naar een balkon. De regenboogkleurige stenen raamkozijnen schitterden als parels; ze waren geborgen uit de Zee der Stormen, uit een verzonken stad van vóór het Breken van de Wereld. Niemand had ooit iets dergelijks gezien.

De huidige bewoonster, Siuan Sanche, was een vissersdochter uit Tyr, en de meubels die ze had gekozen, waren eenvoudig maar goed gemaakt en prachtig gewreven. Ze zat in een stevige stoel achter een grote tafel, die zo gewoon was dat die in een boerderij niet zou misstaan. De enige andere stoel in de kamer was al even eenvoudig. Gewoonlijk stond hij aan de kant, maar nu was hij voor de tafel geplaatst op een eenvoudig Tyreens vloerkleedje in blauw, bruin en goud. Een handvol boeken lag open op diverse hoge lessenaars. Dat was alles. Boven de haard hing een tekening: kleine bootjes tussen her riet in de Draken-vingers, aan het vissen zoals ze ook op haar vaders boot had gedaan. Op het eerste gezicht maakte Siuan Sanche een even eenvoudige indruk als haar meubelstukken, ondanks haar gladde Aes Sedai-trekken. Ze was stevig, en meer statig dan knap. De enige opsmuk aan haar kleding was de brede stola van de Amyrlin Zetel, met de zeven kleurbanden, een voor elke Ajah. Zoals bij elke Aes Sedai was haar leeftijd moeilijk te bepalen; er was zelfs geen spoortje grijs in haar donkere haar te zien. Maar haar scherpe, blauwe ogen verdroegen geen onzin en haar stevige kaaklijn verried de wilskracht van de jongste vrouw die ooit tot Amyrlin Zetel was gekozen. Ruim tien jaar was Siuan Sanches woord wet geweest voor heersers en machtigen, en als zij wenkte, kwamen ze, zelfs degenen die de Witte Toren haatten en Aes Sedai vreesden.

Terwijl de Amyrlin om de tafel heen liep, legde Min haar bundel op de grond en begon aan een onbeholpen révérence, in zichzelf mopperend waarvoor dat nodig was. Niet dat ze zich vrijmoedig wilde gedragen - dat waagde niemand bij een vrouw als Siuan Sanche - maar haar gebruikelijke buiging zou in een jurk belachelijk hebben geleken.

Ze had slechts een vaag idee van een goede révérence. Ze was halverwege, haar rokken uitgespreid op de vloer, toen ze verstijfde als een soort hurkende pad. Voor haar stond Siuan Sanche, even koninklijk als een koningin, maar heel even lag ze ook naakt op de vloer. Afgezien van haar naaktheid was er nog iets vreemds aan het visioen, maar het verdween voor Min kon zeggen wat dat was. Het was het sterkste beeld dat ze ooit had gekregen, en ze had geen idee wat het betekende.

'Je ziet weer dingen, niet?' zei de Amyrlin. 'Nou, ik kan die aanleg van je goed gebruiken. Ik had het de afgelopen maanden kunnen gebruiken. Maar daar zullen we het nu niet over hebben. Het Rad weeft zoals het Rad wil.' Ze glimlachte zuinig. 'Maar als je er nog eens vandoor gaat, maak ik handschoenen van je huid. Sta op, meisje. Leane legt me in een maand meer plichtplegingen op dan een verstandige vrouw in een jaar aan kan. Daar heb ik geen tijd voor. Tegenwoordig niet. Nou, wat zag je zojuist?'

Min kwam langzaam overeind. Het was een opluchting weer bij iemand te zijn die van haar gave wist, ook al was het de Amyrlin Zetel zelf. Voor haar hoefde ze niet te verbergen wat ze zag. Integendeel. 'U was... U had geen kleren aan. Ik... ik weet niet wat het betekent, Moeder.'

Siuan lachte kort en blaffend; een vreugdeloze lach. 'Zonder twijfel omdat ik een minnaar neem. Daarvoor heb ik echter ook geen tijd. Als je de boot leeg hoost, heb je geen tijd om naar de mannen te knipogen.'

'Misschien,' zei Min langzaam. Dat had het kunnen betekenen, maar ze betwijfelde het. 'Ik weet het gewoon niet. Maar, Moeder, sinds ik in de Toren ben, zie ik allerlei dingen. Er staat iets ergs te gebeuren, iets verschrikkelijks.'

Ze begon met de Aes Sedai in de voorzaal. Ze vertelde alles wat ze had gezien, en wat het betekende als ze daar zeker van was. Ze verzweeg echter het meeste van wat Gawein had gezegd. Het had geen zin hem te vertellen de Amyrlin niet boos te maken, en dat dan zelf te doen. Al het overige

vertelde ze, de sobere feiten. Iets van haar vrees kwam weer op toen ze het allemaal oprakelde en opnieuw voor zich zag; voor ze klaar was, beefde haar stem.

Het gezicht van de Amyrlin veranderde helemaal niet. 'Dus je hebt de jonge Gawein gesproken,' zei ze toen Min klaar was. 'Nou, ik denk dat ik hem ervan kan overtuigen dat hij zijn mond moet houden. En als ik me Sahra goed herinner... Het zal het meisje heel goed doen om een tijdje op het land te werken. Ze kan geen roddels verspreiden als ze het onkruid schoffelt.'

'Ik begrijp het niet,' zei Min. 'Waarom moet Gawein zijn mond houden? Waarover? Ik heb hem niets verteld. En Sahra...? Moeder, misschien heb ik me niet goed uitgedrukt. Er zullen Aes Sedai en zwaardhanden sterven. Dat kan alleen maar strijd betekenen. En tenzij u een heleboel Aes Sedai en zwaardhanden - en ook dienaren, die zag ik ook dood en gewond - wegstuurt, zal die strijd hier plaatsvinden! In Tar Valon!'

'Heb je dat gezien?' wilde de Amyrlin weten. 'Strijd? Weet je dit door jouw... gave, of raad je ernaar?'

'Wat kan het anders zijn? Minstens vier Aes Sedai zijn zo goed als dood. Moeder, ik heb hierbinnen slechts negen zusters gezien, en vier ervan zullen sterven! En de zwaardhanden... Wat kan het anders zijn?'

'Meer dan me lief is,' zei Siuan grimmig. 'Wanneer? Hoe lang nog voor dit... *iets*... gebeurt?'

Min schudde haar hoofd. 'Dat weet ik niet. Het meeste zal in één dag gebeuren, misschien twee. Maar dat kan morgen zijn, of over een jaar. Of tien jaar.'

'Het Licht geve dat het er tien zijn. Als het morgen gebeurt, kan ik er weinig aan doen.'

Min vertrok haar gezicht. Naast Siuan Sanche wisten er nog maar twee andere Aes Sedai van haar gave: Moiraine en Verin Matwin, die haar gave had willen onderzoeken. Beiden wisten evenmin als zijzelf hoe het werkte, behalve dat het niets met de Kracht te maken had. Misschien kon Moiraine alleen daardoor het feit aanvaarden dat als Min wist wat het beeld betekende, het ook echt gebeurde. 'Misschien zijn het de Witmantels, Moeder. Ze waren overal in Alindaer toen ik over de brug kwam.' Ze dacht

niet dat de Kinderen van het Licht er iets mee te maken hadden, maar ze aarzelde te zeggen wat ze geloofde en niet zeker wist. Toch was dat al erg genoeg. De Amyrlin schudde echter al het hoofd voor ze was uitgesproken, ik twijfel er niet aan dat ze indien mogelijk iets willen proberen - ze zouden het prachtig vinden om de Toren een slag toe te brengen - maar Emon Valda zal zonder bevel van zijn kapiteinheer-gebieder niet openlijk tot daden overgaan. En Pedron Nial zal pas toeslaan als hij denkt dat we verzwakt zijn; hij kent onze kracht te goed om dwaasheden te begaan. De Witmantels hebben al duizend jaar zo gehandeld. Zilver-tanden tussen het riet, wachtend op een spoortje Aes Sedai-bloed in het water. Maar we hebben ze nog geen bloed laten proeven, en als het aan mij ligt, gaat dat ook niet gebeuren.'

'Maar als Valda op eigen houtje iets wil proberen...' Siuan onderbrak haar. 'Hij heeft krap vijfhonderd man bij Tar Valon, meisje. De rest heeft hij weken geleden weggestuurd om elders problemen te veroorzaken. De Glanzende Muren hebben de Aiel en Artur Haviksvleugel weerstaan. Valda zal Tar Valon nimmer kunnen innemen, tenzij de stad reeds van binnenuit is uitgehold.' Haar stem veranderde niet toen ze doorging. 'Je wilt me graag overtuigen dat de moeilijkheden van de Witmantels komen. Waarom?' Er lag geen spoortje zachtheid in haar ogen.

'Omdat ik het wil geloven,' mompelde Min. Ze bevochtigde haar lippen en vertelde toen wat ze niet had willen zeggen. 'Die zilveren halsband bij een Aes Sedai, Moeder, het leek wel... Het leek zo'n halsband die de... de Seanchanen gebruiken om... om geleidsters te beheersen.' Haar stem stierf weg toen Siuan haar mond van afkeer vertrok. 'Smerige dingen,' gromde de Amyrlin. 'Het is maar goed dat de meeste mensen nog geen kwart van de geruchten over de Seanchanen geloven. De kans dat het Witmantels zijn, is echter veel groter. Als de Seanchanen opnieuw landen, waar dan ook, zal ik het binnen enkele dagen door postduiven horen, en de weg van de oceaan naar Tar Valon is lang. Als ze weer opdagen, word ik ruim op tijd gewaarschuwd. Nee, ik vrees dat wat je ziet, veel erger is dan de Seanchanen. Ik ben bang dat het de Zwarte Ajah is. Slechts een handvol zusters weet ervan, en ik zie zeker niet uit naar de dag dat het algemeen bekend wordt. Maar zij zijn de allergrootste bedreiging voor de Toren.' Min besefte dat ze haar jurk zo strak vasthield dat haar handen pijn deden. Haar mond was zo droog als stof. De Witte Toren had altijd kil ontkend dat er een verborgen Ajah bestond die de Duistere was toegewijd. De beste manier om een Aes Sedai kwaad te maken was die Ajah te noemen. Dat de

Amyrlin Zetel zelf het bestaan van de Zwarte Ajah zo terloops bevestigde, deed het bloed in Mins aderen bevriezen.

De Amyrlin ging gewoon door, alsof ze niets bijzonders gezegd had: 'Maar je bent hier niet helemaal naartoe gekomen om beelden te zien. Heb je een bericht van Moiraine? Ik weet dat overal tussen Arad Do-man en Tarabon de grootste verwarring heerst, om het maar zuinig te zeggen.' Dat was inderdaad zuinig; volgelingen van de Herrezen Draak bestreden zijn tegenstanders, wat beide landen in een burgeroorlog had gedompeld, terwijl de landen ook nog steeds om de heerschappij over de Vlakte van Almoth streden. Aan Siuans stem te horen beschouwde ze het als een kleinigheid. 'Maar ik heb in geen maanden meer van Rhand Altor gehoord. Hij is het middelpunt van alles. Waar is hij ? Wat is Moiraine met hem van plan? Ga zitten, meisje. Ga zitten.' Ze gebaarde naar de stoel voor de tafel.

Min liep met knikkende knieën naar de stoel en viel er zowat in. *De Zwarte Ajah!* O, *Licht'.* Aes Sedai werden geacht het Licht te verdedigen. Ook al vertrouwde ze de zusters niet echt, ze bestonden en verdedigden met hun grote macht het Licht en bestreden de Schaduw. Nu leek dat niet meer zo te zijn. Ze hoorde zichzelf nauwelijks zeggen: 'Hij is op weg naar Tyr.'

'Tyr! Dat betekent Callandor. Moiraine wil dat hij het Onberoerbare Zwaard in de Steen van Tyr aanpakt. Ik zweer dat ik haar in de zon te drogen hang! Ik zal haar doen wensen dat ze weer Novice was! Daar kan hij nog niet klaar voor zijn!'

'Het was niet...' Min zweeg en schraapte haar keel. 'Het was Moiraines werk niet. Rhand is in het holst van de nacht vertrokken. Alleen. De anderen zijn hem achternagegaan, en Moiraine heeft me naar u gestuurd. Ze kunnen al in Tyr zijn. Voor zover ik weet, kan hij Callandor al in handen hebben.'

'Drakenvuur!' blafte Siuan. 'Hij kan al dood zijn! Ik wou dat hij nog nooit van de *Voorspellingen van de Draak* gehoord had. Als ik ervoor kon zorgen dat hij er nooit meer een hoort, zou ik dat doen.'

'Maar moet hij de Voorspellingen niet vervullen? Ik begrijp het niet.' De Amyrlin leunde vermoeid tegen de tafel. 'Alsof iemand er iets van begrijpt! De Voorspellingen maken hem niet tot de Herrezen Draak. Hij hoeft zich slechts uit te spreken; dat is het enige dat nodig is, en blijkbaar heeft hij dat

gedaan als hij op Callandor uit is. De Voorspellingen zijn bedoeld om de wereld te verkondigen wie hij is, en om hem voor te bereiden op wat komen gaat, om de wereld voor te bereiden. Als Moiraine hem nog enigszins kan sturen, zal zij hem naar die Voorspellingen leiden waarvan we zeker zijn - zodra hij zover is dat hij ze aankan! - en voor de rest moeten we erop vertrouwen dat zijn daden voldoende zijn. Hopelijk. Wie weet, heeft hij al Voorspellingen vervuld die niemand van ons begrijpt. Het Licht geve dat het genoeg is.'

'Dus u wilt hem sturen. Hij zei dat u zou proberen hem te gebruiken, maar dit is de eerste keer dat ik het u hoor toegeven.' Min voelde zich koud worden. Boos voegde ze eraan toe: 'Tot dusverre hebben u en Moiraine het er niet best vanaf gebracht.'

De vermoeidheid leek van Siuans schouders te glijden. Ze richtte zich op en keek neer op Min. 'Je kunt maar beter hopen dat we dat wél kunnen. Denk je dat we hem zomaar los kunnen laten lopen? Koppig en halsstarrig, ongeoefend, onvoorbereid, misschien zelfs wel bezig om gek te worden? Denk je dat we het aan het Patroon kunnen overlaten, aan zijn lót, om hem in leven te houden, alsof het een verhaaltje is? Dit is geen verhaal en hij is geen onoverwinnelijke held, en als zijn draad uit het Patroon wordt gerukt, zal het Rad des Tijds zijn heengaan niet eens opmerken, en de Schepper zal geen wonderen verrichten om ons te redden. Als Moiraine zijn zeilen niet kan reven, is hij heel goed in staat zichzelf om zeep te helpen, en waar blijven we dan? Waar blijft de wereld? De kerker van de Duistere verzwakt. Hij zal de wereld aanraken; het is slechts een kwestie van tijd. Als Rhand Altor er niet is om hem in de Laatste Slag tegemoet te treden, als die koppige jonge dwaas erin slaagt té vroeg te sterven, is de wereld verloren. Opnieuw de Oorlog van Kracht, zonder Lews Therin en zijn Honderd Gezellen. En uiteindelijk vuur en schaduw, voor altijd.' Ze zweeg opeens en keek Min strak aan. 'Dus zo staat de wind erbij? Jij en Rhand. Dat had ik niet verwacht.'

Min schudde heftig het hoofd en voelde haar wangen kleuren. 'Helemaal niet! Het was... Het is de Laatste Slag. En de Duistere. De gedachte alleen, dat de Duistere vrij is, volstaat om het merg van een zwaardhand te bevriezen. En de Zwarte Ajah...'

Probeer er niet omheen te draaien,' zei de Amyrlin scherp. 'Denk je dat dit voor mij de eerste keer is dat ik een vrouw zie die voor het leven van haar

man vreest? Je kunt het net zo goed toegeven.' Min verschoof in haar stoel. Siuans ogen boorden zich in de hare, wetend en ongeduldig. 'Goed dan,' mompelde ze ten slotte, 'ik zal het u allemaal vertellen, maar ik betwijfel of dat een van ons helpt. De allereerste keer dat ik Rhand zag, zag ik drie vrouwengezichten, en een ervan was het mijne. Ik heb nooit eerder en nooit daarna iets over mijzelf gezien, maar ik wist wat het betekende. Ik zou verliefd op hem worden. Net als de andere twee.'

Drie. Die andere twee. Wie zijn het?'

Min glimlachte bitter. 'De gezichten waren vaag; ik weet niet wie het zijn.'

'En er was niets wat aangaf dat hij op zijn beurt jou zou liefhebben?'

Helemaal niets! Hij heeft nog nooit goed naar me gekeken. Ik geloof dat hij me ziet als... als zijn zuster. Dus denk maar niet dat je hem door mij aan de leiband kunt leggen. Zinloos!'

'Maar je houdt van hem?'

'Ik heb geen keus.' Min probeerde haar stem minder dof te laten klinken. ik probeerde het als een grap te zien, maar ik kan er niet meer om lachen. Geloof me of niet, als ik weet wat het betekent, zal het gebeuren.'

De Amyrlin tikte met een vinger tegen haar lippen en keek Min nadenkend aan.

Die blik stond Min helemaal niet aan. Ze had zichzelf niet zo bloot willen geven, minder willen zeggen dan ze gedaan had. Ze had niet alles verteld, maar ze had onderhand moeten weten dat je een Aes Sedai geen handvat moest geven, zelfs niet als je geen idee had hoe ze dat konden gebruiken. Aes Sedai waren heel bekwaam in het vinden van manieren.

'Moeder, ik heb Moiraines boodschap afgeleverd en ik heb alles verteld wat ik over de betekenis van mijn visioenen weet. Er is geen enkele reden om niet mijn eigen kleren aan te trekken en te vertrekken.'

'Waarheen?'

'Tyr.' *Na met Gawein gepraat te hebben om er zeker van te zijn dat hij geen dwaze dingen doet.* Ze wilde dat ze de moed had om te vragen waar

Egwene en de andere twee naartoe waren gegaan, maar als de Amyrlin het Elaynes broer niet wilde zeggen, was er weinig kans op dat ze het Min zou vertellen. En Siuan Sanche had nog steeds die peinzende blik in haar ogen. 'Of waar Rhand ook is. Ik ben geen dwaas, maar ik zal de eerste vrouw niet zijn die verblind is door een man.'

'De eerste die verblind is door een Herrezen Draak. Naast Rhand Al-tor staan, zal gevaarlijk zijn zodra de wereld ontdekt wat hij is. En als hij inmiddels Callandor heeft geheven, zal de wereld er gauw genoeg achter komen. De helft zal proberen hem te doden, alsof zijn dood de Laatste Slag zou kunnen tegenhouden, alsof dat de uitbraak van de Duistere zou tegengaan. Velen die hem na staan, zullen sterven. Het zou beter voor je zijn als je hier bleef.'

De Amyrlin klonk meelevend, maar Min geloofde er niets van. Ze geloofde niet dat Siuan Sanche medeleven kon opbrengen, ik waag het erop; misschien kan ik hem helpen. Met wat ik zie. En zelfs de Toren is niet echt veilig zolang zich hier nog één Rode zuster bevindt. Als ze een geleider zien, vergeten ze elke Laatste Slag en elke voorspelling over de Draak.'

'Dat zullen vele anderen ook doen,' onderbrak Siuan haar kalm. 'Het is moeilijk om je oude manier van denken los te laten. Dat geldt evenzeer voor Aes Sedai als voor andere mensen.'

Min keek haar verwonderd aan. Ze leek zowaar Mins kant van de zaak te zien. 'Het is geen geheim dat ik een vriendin van Egwene en Nynaeve ben, en het is geen geheim dat ze uit hetzelfde dorp als Rhand komen. Dat is voor de Rode Ajah al reden genoeg. Als de Toren erachter komt wat hij is, zou ik gevangen worden genomen voor de dag om is. Dat geldt ook voor Egwene en Nynaeve, als u ze tenminste niet ergens veilig hebt opgeborgen.'

'Dan mag je niet herkend worden. Je kunt geen vis vangen als ze het net zien. Ik stel voor dat je je jas en broek een tijdje vergeet.' De Amyrlin glimlachte als een kat naar een muis.

'Welke vis verwacht u met mij te vangen?' vroeg Min zwakjes. Ze dacht dat ze het wist en hoopte vurig dat ze het bij het verkeerde eind had. Dat verhinderde de Amyrlin niet te zeggen: 'De Zwarte Ajah. Dertien van hen zijn gevlucht, maar ik vrees dat er nog enkelen zijn achtergebleven. Ik weet

niet wie ik kan vertrouwen; een tijdlang was ik bang om wie dan ook te vertrouwen. Ik weet dat jij geen Duistervriend bent en jouw bijzondere gave kan van pas komen. Je bent voor mij op z'n minst een tweede stel betrouwbare ogen.'

'Dit had u al in gedachten toen ik binnenkwam, nietwaar? Daarom wilt u dat Gawein en Sahra zich stilhouden.' In Min borrelde boosheid op als stoom in een ketel. Die vrouw zei 'poot' en verwachtte dat mensen een hand gaven. Dat ze dat meestal ook deden, maakte het alleen maar erger. Ze was geen hondje, geen speelpop. 'Hebt u dat ook met Egwene, Elayne en Nynaeve gedaan? Ze achter de Zwarte Ajah aangestuurd? Daar zie ik u best voor aan!'

'Zorg voor je eigen visnet, kind, en laat die meisjes hun net verzorgen. Voor zover het jou aangaat, zitten ze hun straf op een boerderij uit. Is dat duidelijk?'

Haar strakke blik liet Min op haar stoel schuiven. Het was gemakkelijk de Amyrlin uit te dagen, tot ze je met die scherpe, koude, blauwe ogen aanstaarde. 'Ja, Moeder.' Ze haatte haar bedeesdheid, maar een blik op de Amyrlin volstond om het te slikken. Ze plukte aan de fijne wol van haar kleren. 'Nou ja, ik denk niet dat ik doodga als ik dit nog een tijdje draag.' Plotseling keek Siuan vermaakt; Min voelde haar haren te berge rijzen.

ik vrees dat dat niet genoeg zal zijn. Voor wie goed kijkt, is Min in een jurk nog steeds Min. Je kunt je niet voortdurend onder de kap van je mantel verschuilen. Nee, je moet alles veranderen wat veranderd kan worden. Om te beginnen blijf je de naam Elmindreda gebruiken. Per slot van rekening is dat je naam.' Min kromp ineen. 'Je haar is bijna net zo lang als dat van Leane, lang genoeg om er krullen in te zetten. Verder... ikzelf heb nooit kleurtjes en poedertjes gebruikt, maar Leane weet nog wel hoe je ze moet gebruiken.'

Na 'krullen' werden Mins ogen bij elk woord groter. 'O, nee,' hijgde ze. 'Niemand zal denken dat je de Min van de broek bent nadat Leane je in een volmaakte Elmindreda heeft veranderd.'

'O, néé!'

'Nu nog de reden waarom je in de Toren blijft, een reden die past bij een vlotte jonge vrouw die absoluut niet op Min lijkt.' De Amyrlin keek

nadenkend en negeerde Mins pogingen om haar in de rede te vallen. 'Ja. Ik zal laten rondvertellen dat vrouw Elmindreda erin geslaagd is twee aanbidders tegelijk aan te moedigen, zozeer zelfs dat ze zich in de Toren moet verbergen tot ze tussen hen kan kiezen. Elk jaar zoeken wel een paar vrouwen hun toevlucht in de Toren, soms om een even dwaze reden.' Haar gezicht verstrakte en haar blik werd scherper. 'Als je nog steeds aan Tyr denkt, bedenk je dan maar liever. Ga maar na waar je Rhand beter kunt helpen: daar of hier. Als de Zwarte Ajah de Toren vernietigt, of erger nog, beheerst, zal hij elk beetje hulp van mij ook nog verliezen. Zo. Ben je een vrouw of een smoorverliefd meisje?'

In de val. Min zag het even duidelijk als een kluister aan haar been. 'Krijgt u altijd uw zin, Moeder?'

Deze keer was de glimlach van de Amyrlin zelfs nog killer. 'Gewoonlijk wel, kind. Gewoonlijk wel.'

Elaida verschoof haar met rode franje afgezette stola en staarde nadenkend naar de deur van de werkkamer van de Amyrlin, waardoor de twee jonge vrouwen net naar binnen waren gegaan. De Novice kwam onmiddellijk weer naar buiten, wierp één blik op Elaida's gezicht en blaatte als een bang schaap. Elaida meende het meisje te kennen, hoewel ze niet op haar naam kon komen. Ze had belangrijker dingen te doen dan stomme kinderen les te geven.

'Je naam?'

'Sahra, Elaida Sedai.' Het antwoord van het meisje was een hijgend gepiep. Elaida mocht dan geen belang stellen in Novices, maar de Novices kenden haar, en haar reputatie.

Ze wist weer wie het was. Een dagdroomster met weinig aanleg, die nooit echt sterk zou worden. Ze betwijfelde of dit kind meer zou weten dan Elaida al gezien en gehoord had, of zich meer zou herinneren dan Gaweins glimlach. Een dwaas. Elaida wuifde haar weg. Het meisje maakte zo'n diepe révérence dat haar gezicht bijna de tegelvloer raakte en ging er razendsnel vandoor.

Elaida keek haar niet na. De Rode zuster had zich omgedraaid en was de Novice alweer vergeten. Terwijl ze door de gang schreed, was er op haar gladde gezicht geen rimpeltje te zien, maar haar gedachten gingen

razendsnel. Ze merkte niet eens hoe dienaren, Novices of Aanvaarden haastig opzij sprongen en een kniebuiging maakten als ze voorbijliep. Een keer liep ze bijna een Bruine zuster omver die verdiept was in een aantal beschreven papieren. De gezette Bruine zuster sprong met een kreetje achteruit, maar Elaida merkte niets.

Rok of geen rok, ze kende die jonge vrouw die bij de Amyrlin naar binnen was gegaan. Het was die Min, die bij haar eerste bezoek aan de Toren zoveel tijd bij de Amyrlin had doorgebracht, hoewel niemand wist waarvoor. Min, die zo dik bevriend was met Elayne, Egwene en Nynaeve. En de Amyrlin hield de plek geheim waar die drie zaten. Elaida was er zeker van. Elk bericht dat ze een straf op een boerderij uitdienden, kwam uit de derde of vierde hand, maar oorspronkelijk van Siuan Sanche. Er zaten genoeg mensen tussen om te voorkomen dat woorden moesten worden verdraaid, en dat een echte leugen vermeden kon worden. Bovendien was letterlijk elke poging van Elaida om die boerderij te vinden, op niets uitgelopen.

'Het Licht verzenge haar!' Even vertrok haar gezicht van openlijke woede. Ze wist niet of ze Siuan Sanche of de erfdochter bedoelde. Wat haar betrof gold het beiden. Een slanke Aanvaarde hoorde haar, keek naar haar gezicht en werd zo wit als haar eigen kleding. Elaida schreed langs haar heen zonder iets te zien.

Afgezien van al het andere maakte het haar woest dat ze Elayne niet kon vinden. Soms had Elaida het Talent van het Voorspellen, de kunde om toekomstige gebeurtenissen te voorzien. Het gebeurde maar zelden en de beelden waren vaag, maar ze kon het beter dan elke andere Aes Sedai sinds Gitara Moroso, die nu al weer twintig jaar dood was. Het allereerste wat Elaida ooit voorspeld had - ze was nog Aanvaarde maar al wijs genoeg dit voor zichzelf te houden - was dat het koninklijk huis van Andor de sleutel voor de nederlaag van de Duistere in de Laatste Slag zou zijn. Zodra duidelijk werd dat Morgase de troonopvolgster was, had zij zich met haar verbonden, en jaar na jaar geduldig haar invloed versterkt. En nu waren al haar moeite en opoffering - ze had Amyrlin kunnen zijn als ze zich niet op Andor had gericht - misschien helemaal voor niets geweest. Doordat Elayne was verdwenen.

Met enige moeite richtte ze haar gedachten op wat nu van belang was. Egwene en Nynaeve kwamen uit hetzelfde dorp als die vreemde jongeman,

Rhand Altor. En Min kende hem ook, hoe goed ze dat ook trachtte te verbergen. Rhand Altor was het middelpunt van alles. Elaida had hem voor het eerst in Andor gezien. Hij zei dat hij een schaapherder uit Tweewater was, maar hij leek tot in z'n merg op een Aielman. Meteen toen ze hem zag, was de Voorspelling gekomen. Hij was ta'veren, een van die zeldzame personen die niet door het Rad des Tijds in het Patroon werden geweven, maar die het Patroon dwingen zich om hen heen te schikken, een tijdlang tenminste. En Elaida had chaos om hem heen zien kolken, hoe hij tweedracht en strijd in Andor veroorzaakte, misschien wel over de gehele wereld. Maar Andor moest onverdeeld blijven, wat er verder ook gebeurde; die eerste Voorspelling had haar daarvan overtuigd.

Er waren meer draden, genoeg om Siuan in haar eigen web te verstrikken. Als men de geruchten mocht geloven, waren er drie ta'veren, niet één. Alledrie uit hetzelfde dorp, dat Emondsveld, en alledrie van bijna dezelfde leeftijd. Dat was vreemd genoeg om aardig wat gepraat in de Toren los te maken. En tijdens Siuans reis naar Shienar, nu bijna een jaar geleden, had zij hen gezien, en zelfs met hen gepraat. Rhand Altor. Perijn Aybara. Martrim Cauton. Er werd gezegd dat het niet meer dan toeval was. Gewoon een uitzonderlijk toeval. Dat werd er gezegd. Degenen die dat beweerden, wisten niet wat Elaida wist. Toen Elaida de jonge Altor in Caemlin had gezocht, had Moiraine hem weggesmokkeld. Moiraine had hem en de twee andere ta'veren in Shienar begeleid. Moiraine Damodred, die in haar Novicetijd Siuan Sanches beste vriendin was geweest. Als Elaida ooit een weddenschap zou afsluiten, dan had ze gewed dat niemand in de Toren zich die vriendschap herinnerde. Op de dag dat zij verheven werden tot Aes Sedai, aan het einde van de Aiel-oorlog, waren Siuan en Moiraine uit elkaar gegaan en hadden zich sindsdien bijna als vreemden voor elkaar gedragen. Maar Elaida was in hun Novicetijd Aanvaarde geweest, had toezicht op hen gehouden, aan hen lesgegeven, hen gestraft als ze taken laks hadden uitgevoerd, en ze herinnerde het zich. Ze kon nauwelijks geloven dat hun plannen zo ver teruggingen in de tijd - Altor kon niet lang daarvoor geboren zijn - maar deze schakel verbond alles met elkaar. Voor haar was het genoeg.

Welke plannetjes Siuan ook had, ze moest worden tegengehouden. Chaos en opschudding staken overal de kop op. De Duistere zou zeker uitbreken - bij die gedachte huiverde Elaida en ze trok de stola strakker om zich heen - en de Toren moest vrij zijn van elke wereldse strijd om zich daartegen teweer te stellen. De Toren moest vrij zijn om aan de touwtjes te trekken

zodat de naties verenigd zouden optrekken, de Toren mocht geen last hebben van mogelijke problemen met die Rhand Altor. Hij moest op de een of andere manier tegengehouden worden voor hij Andor vernietigde.

Ze had niemand verteld wat ze van Altor wist. Ze was van plan om stilletjes met hem af te rekenen, als dat mogelijk was. De Zaal van de Toren besprak al de mogelijkheid deze ta'veren in het oog te houden, zelfs om hen te leiden. Ze zouden nooit besluiten hen uit de weg te ruimen, vooral die ene niet. Maar ze moesten uit de weg worden geruimd. Ter wille van de Toren. Ter wille van de wereld. Ze maakte een geluid dat bijna gegrom was. Siuan was als Novice al eigengereid geweest. Voor een arme vissersdochter had ze altijd al een hoge dunk van zichzelf gehad, maar hoe kon ze zo dwaas zijn om de Toren hierbij te betrekken zonder de Zaal erin te kennen? Ze wist evengoed wat er op komst was als ieder ander. Het enige dat nog erger was, was als...

Abrupt stond Elaida stil, nietsziend voor zich uitstarend. Kon deze Altor misschien geleiden? Of een van de anderen? Waarschijnlijk zou het Altor zijn. Nee. Natuurlijk niet. Zelfs Siuan zou nooit met zoiets te maken willen hebben. Dat kon niet. 'Maar wie weet wat die vrouw allemaal uitspookt?' mopperde ze. 'Ze had nooit Amyrlin Zetel mogen worden.'

in jezelf aan het praten, Elaida? Ik weet dat jullie Roden nooit vriendinnen buiten je eigen Ajah hebben, maar je hebt toch zeker wel een Rode vriendin om mee te praten?'

Elaida keek om en herkende Alviarin. De Aes Sedai met de zwanenhals staarde terug met die onuitstaanbare koelheid die de Witte Ajah zo eigen was. Tussen de Roden en Witten bestond weinig liefde; in de Zaal van de Toren stonden ze al duizend jaar tegenover elkaar. Wit steunde Blauw, en Siuan was een Blauwe geweest. Maar Witten lieten zich voorstaan op hun nuchtere denken.

'Loop met me op,' zei Elaida. Alviarin aarzelde even voor ze zich bij haar voegde.

Terwijl ze luisterde naar Elaida's verhaal over Siuan, trok de Witte zuster aanvankelijk afkeurend een wenkbrauw op, maar gaandeweg begon ze met een diepe frons na te denken. 'Je hebt geen bewijs van iets... ongeoorloofds,' zei ze toen Elaida uiteindelijk zweeg. 'Nog niet,' zei Elaida

ferm. Ze stond zichzelf een zuinig glimlachje toe, toen Alviarin knikte. Het was een begin. Siuan moest tegengehouden worden, hoe dan ook, voor ze de Toren kon vernietigen.

Dain Bornhald hield zich goed verborgen in een bosje hoge lederbladbomen aan de noordoever van de Taren. Hij schoof zijn witte mantel met de vlammende gouden zon op de borst opzij en zette de hardleren koker van het kijkglas aan het oog. Een wolk bijters zoemde om zijn gezicht heen, maar hij lette er niet op. In het dorpje Tarenveer, aan de andere kant van de rivier, stonden grote huizen op hoge palen vanwege de jaarlijkse voorjaarsoverstroming. Uit de vensters hingen dorpsbewoners en op de stoep stonden mensen af te wachten. Allen staarden naar de dertig ruiters in hun witte mantels en glimmende wapenrusting te paard. Een groep dorpelingen voerde een gesprek met de ruiters. Voor zover Bornhald zag, luisterden ze feitelijk alleen naar Jaret Byar, wat wel zo goed was.

Bornhald kon de stem van zijn vader bijna horen. *Overtuig ze dat er een kansje bestaat en de een of andere dwaas zal proberen dat te grijpen. En dan moet er gedood worden, en een andere dwaas zal proberen de eerste te wreken, en dan volgen er meer doden. Breng hun vanaf het begin de vreze van het Licht bij, laat hun weten dat niemand kwaad zal geschieden als ze doen wat hun gezegd wordt, en je hebt geen problemen.*

Hij klemde de kaken opeen bij de gedachte aan zijn overleden vader. Hij zou daar iets aan doen, en snel. Hij was er zeker van dat alleen Byar wist waarom hij zo snel deze opdracht had aanvaard, die hem zou leiden naar een bijna vergeten gewest in het achterland van Andor. En Byar zou zijn mond houden. Byar was Geofram Bornhalds trouwe hond geweest, en hij had zijn toewijding op Dain overgebracht.

Bornhald had zonder aarzeling Byar tot zijn onderbevelhebber benoemd nadat Emon Valda hem het bevel had toevertrouwd. Byar keerde zijn paard, reed terug naar de kade en steeg af. De veerlieden stootten onmiddellijk af en begonnen de boot over te trekken met behulp van een dik touw boven het snelstromende water. Byar keek even naar de mannen aan het touw; ze wierpen zenuwachtige blikken op de man met het kijkglas, terwijl ze van de boeg naar het roer stapten en dan terugliepen om het touw weer op te pakken. Het zag er allemaal goed uit. 'Heer Bornhald?'

Bornhald liet zijn kijkglas zakken en draaide zijn hoofd om. De man met

het harde gezicht die in de houding achter hem stond, staarde vanonder een halfronde helm recht voor zich uit. Zelfs na de zware tocht vanuit Tar Valon - en Bornhald had hen elke span opgejaagd - glansde zijn wapenrusting even helder als zijn sneeuwwitte mantel met de vlammende gouden zon. 'Ja, kind Ivon?'

'Honderdman Farran stuurt me, heer. Ketellappers. Ordeith heeft met drie ervan gepraat, heer, en nu zijn ze geen van drieën te vinden.'

Bloed en as!' Bornhald draaide zich op zijn hakken om en liep terug naar de bomen, met Ivon op zijn hielen. Tussen de lederbladbomen en pijnbomen en uit het zicht van de rivier verdrongen zich ruiters. Ze hielden hun lans vast met het zorgeloze gemak van lange ervaring of hadden hun boog dwars over de zadelknop gelegd. De paarden stampten met zwaaiende staarten ongeduldig met hun hoeven. De ruiters wachtten onaangedaan; het zou niet hun eerste oversteek in vreemd gebied worden, en ditmaal zou niemand proberen hen tegen te houden.

Achter de ruiters stond op een grote open plek een kamp van de Tuatha'an, het Trekkende Volk. Ketellappers. Er stonden bijna honderd door paarden getrokken woonwagens als kleine, vierkante huisjes op wielen. Het was een oogverblindende warreling van kleuren; rood, groen, geel en elke tint die men zich maar kon voorstellen, in samenstellingen die alleen een ketellapper mooi kon vinden. De mensen zelf droegen kleren die de wagens er maar saai deden uitzien. Ze zaten in een grote groep bij elkaar en bekeken de ruiters met een vreemd kalme onrust; het ijle gehuil van een kind werd snel door zijn moeder getroost. Onder een zwerm vliegen lagen dode bloedhonden op een hoop. Ketellappers zouden nog geen hand opheffen, zelfs niet om zichzelf te verdedigen, en de honden waren niet meer dan een soort vertoning, maar Bornhald wilde geen enkel risico nemen.

Hij had zes man voldoende gevonden om een oogje op de ketellappers te houden. Zelfs met hun strakke gezichten zagen ze er beschaamd uit. Niemand keek naar de zevende, die op een paard bij de wagens zat. Het was een kleine, magere man met een forse neus, in een donkergrijze mantel die hem ondanks de goede snit te groot leek. Farran keek hen alle zeven om de beurt nijdig aan. Hij was een grote kerel met een baard en ondanks zijn omvang was hij verrassend lichtvoetig. De honderdman groette met een gehandschoende hand tegen zijn hart, maar liet het praten aan Bornhald

over.

'Een woordje met u, meester Ordeith,' zei Bornhald rustig. De magere man hield zijn hoofd scheef en keek Bornhald een tijdlang aan voor hij afsteeg. Farran gromde, maar Bornhald hield zijn stem zacht. 'De drie ketellappers kunnen niet gevonden worden, meester Ordeith. Hebt u misschien uw eigen raad in praktijk gebracht?' Toen Ordeith de ketellappers had opgemerkt, waren zijn eerste woorden geweest: 'Dood ze. Ze zijn nutteloos.' Bornhald had mensen gedood, maar hij zou nooit de achteloosheid kunnen evenaren waarmee de kleine man had gesproken.

Ordeith wreef met zijn vinger langs zijn grote neus. 'Waarom zou ik ze doden? Nadat u me over mijn voorstel hebt onderhouden?' Zijn Lugardse tongval klonk zwaar vandaag. Die kwam en ging en hij leek het zelf niet te merken; nog iets van de man wat Bornhald niet lekker zat.

'Dus u hebt ze laten ontsnappen, ja?'

'Tja, wat dat betreft, ik heb er een paar meegenomen om te zien of ze wat wisten. Ongestoord, begrijpt u.'

'Wat wisten? Wat kunnen ketellappers in Lichtsnaam weten wat nut voor ons heeft?'

'Dat weet je pas als je het gevraagd hebt, nietwaar?' zei Ordeith. ik heb ze niet zo erg pijn gedaan en ze gezegd naar hun wagens terug te gaan. Wie zou gedacht hebben dat ze de moed hadden om ervandoor te gaan, met zoveel van uw mannen in de buurt?' Bornhald besefte dat hij knarsetandde. Hem was opgedragen deze merkwaardige kerel zo snel mogelijk op te zoeken, want hij zou verdere bevelen voor hem hebben. Het stond Bornhald helemaal niet aan, maar alle papieren vertoonden het zegel en de handtekening van Pe-dron Nial, de kapiteinheer-gebieder van de Kinderen van het Licht.

Er waren te veel onduidelijkheden, zoals de juiste rang van Ordeith. De kleine man diende Bornhald raad te geven en Bornhald moest met hem samenwerken. Of Ordeith onder zijn bevel stond, was in het vage gehouden, en hij had een hekel aan de boodschap tussen de regels: neem de raad van deze kerel ter harte. Zelfs de reden voor deze veldtocht van zoveel Kinderen naar deze uithoek was vaag. Natuurlijk, om Duistervrienden op te sporen en het Licht te verspreiden; dat sprak vanzelf. Maar om zonder

toestemming met zowat een half legioen over Andoraans grondgebied te trekken - men waagde wel veel als dit de koningin in Caemlin ter ore zou komen. Te veel om gerechtvaardigd te worden door de spaarzame antwoorden op Bornhalds vragen. Het draaide uiteindelijk allemaal om Ordeith. Bornhald begreep niet hoe de kapiteinheer-gebieder vertrouwen kon hebben in deze man, met zijn sluwe grijns, zijn duistere stemmingen en zijn hooghartige blikken, zodat je nooit wist met wat voor soort man je te maken had. En, niet te vergeten, zijn tongval, die midden in een zin kon veranderen. De vijftig Kinderen die Ordeith vergezelden, vormden de wonderlijkste troep die hij ooit gezien had. Hij dacht dat Ordeith hen zelf uitgezocht moest hebben, zoveel zure en norse mannen bij elkaar, en die keuze zei iets over de man. En dan zijn naam nog. Ordeith betekende in de Oude Spraak 'wormhout'. Hoe dan ook, Bornhald had zijn eigen reden om hier te willen zijn. Hij zou met de man samenwerken omdat hij moest. Maar niet meer dan nodig was. 'Meester Ordeith,' zei hij vlak en zorgvuldig, 'deze veerboot is de enige weg in of uit het Tweewatergebied.' Dat was misschien niet waar, maar volgens zijn kaart kon de Taren alleen hier worden overgestoken. De bovenloop van de Manetherendrelle, grenzend aan het gebied in het zuiden, had geen oversteekplaatsen. In het oosten lagen veengebieden en moerassen. En er moest, ergens over de Mistbergen, een andere weg naar het westen zijn, maar zijn kaart hield op bij de uitlopers van de bergen. Het zou op zijn best een moeizame beklimming zijn, die veel mannen niet zouden overleven, en hij was niet van plan Ordeith van deze heel kleine mogelijkheid op de hoogte te brengen. 'Als het tijd is om te vertrekken en ik Andoraanse troepen aan deze kant van de rivier zie, zult u met de eerste groep mogen oversteken. U zult een interessante ervaring opdoen tijdens de oversteek van deze brede rivier en het vestigen van een bruggenhoofd.'

'Dit is uw eerste veldtocht, nietwaar?' In Ordeiths stem klonk iets van spot door. 'Op de kaart mag dit een gedeelte van Andor zijn, maar Caemlin heeft al geslachten lang geen belastinggaarder meer zo ver naar het westen gestuurd. En zelfs als die drie gaan praten... wie gelooft er nu drie ketellappers? Als u dat gevaar te groot acht, bedenk dan wiens zegel op uw bevelen staat.'

Farran keek naar Bornhald en reikte al naar zijn zwaard. Bornhald schudde onmerkbaar het hoofd en Farran liet zijn hand zakken. 'Ik ben van plan de rivier over te steken, meester Ordeith. Ik zal haar oversteken, zelfs als ik zo meteen hoor dat Garet Brin en de koninginnegarde hier bij zonsondergang

aankomen.'

'Natuurlijk,' zei Ordeith, opeens verzoenend. 'Er is hier evenveel eer te behalen als in Tar Valon, dat verzeker ik u.' Zijn diepe, donkere ogen kregen een glazige blik en staarden naar iets in de verte, in Tar Valon zijn ook dingen die ik wil hebben.'

Bornhald schudde het hoofd. *En met zo'n man moet ik samenwerken.* Jaret Byar kwam aangereden en sprong uit het zadel. Byar was even groot als de honderdman, hij had een lang gezicht en diepe, donkere ogen. Het leek of alle restjes vet van hem afgeschraapt waren. 'Het dorp is veilig, heer. Lucelin zorgt ervoor dat niemand kan wegglippen. Ze deden het bijna in hun broek toen ik Duistervrienden noemde. Niemand in het dorp, zeggen ze. De mensen verderop in het zuiden zijn Duistervrienden, zeggen ze.'

'Verder naar het zuiden, hè?' zei Bornhald snel. 'We zullen zien. Laat driehonderd mar. overzetten, Byar, Farrans mannen het eerst. De rest volgt nadat de ketellappers zijn overgestoken. En zorg ervoor dat er niemand meer ontsnapt, ja?'

'We zullen Tweewater schoonvegen,' onderbrak Ordeith. Zijn magere gezicht was verwrongen en er stond speeksel op zijn lippen. 'Wij zullen ze geselen en afranselen, en hun zielen schroeien! Ik heb het hem beloofd! Hij zal tot mij komen, nu! Hij zal komen!' Bornhald knikte naar Byar en Farran om zijn bevel uit te voeren. *Een gek*, dacht hij. *De kapiteinheer-gebieder heeft me aan een gek gebonden. Maar ik zal tenminste op weg zijn naar Perijn van Tweewater. Wat het ook mag kosten, ik zal mijn vader wreken!*

Hoogvrouwe Suroth keek vanaf een met zuilen omgeven terras op een heuveltop over de weidse, scheve havenbaai van Cantorin. Boven op haar verder gladgeschoren hoofd groeide een brede kam zwart haar dat tot op haar rug viel. Haar handen rustten licht op een gladde stenen balustrade, die zo wit was als haar smetteloze, geplooide gewaad.

Er klonk een zwak ritmisch geklik terwijl ze onbewust met haar klauwlange nagels trommelde. De nagels van de duimen en wijsvingers waren blauw gelakt.

Van de Arythische Oceaan kwam een zwak koel briesje, dat meer dan een vleugje zout meevoerde. Voor de muur achter de hoogvrouwe knielden twee jonge vrouwen, klaar om hun witgevederde waaiers te wuiven als de

bries mocht afnemen. Achter haar knielden nog twee andere vrouwen en vier jongemannen om haar te dienen. Alle acht waren blootsvoets en gehuld in ragfijne kleding, om de verfijnde zinnen van de hoogvrouwe te strelen met de fraaie omtrekken van hun ledematen en de sierlijkheid van hun bewegingen. Op dit moment zag Suroth de dienaren echter totaal niet, ze vielen haar evenmin op als een ander meubel.

Ze zag echter wel de zes doodswachtgardisten aan beide zijden van de zuilenrij, standbeelden die speren met zwarte kwasten en zwartgelakte schilden droegen. Zij waren het teken van haar overwinning, en van het gevaar waarin ze verkeerde. De doodswacht diende alleen de keizerin en haar eigen vertegenwoordigers, en zij zouden desgewenst met evenveel inzet doden of sterven. Er was een gezegde: 'Op grote hoogten zijn de paden geplaveid met dolken.'

Haar vingernagels klikten op de stenen balustrade. Hoe dun was het scherp van het scheermes waarover ze liep.

De schepen van de Atha'an \liere, het Zeevolk, vulden de binnenhaven achter de zeewering. Zelfs de grootste leken te smal voor hun lengte. Het gekapte want plaatste elke ra en giek in een onmogelijke hoek. De dekken waren leeg en de bemanningen onder bewaking aan wal, zoals iedereen op deze eilanden die de zeemanskunst beheerste. Grote aantallen Seanchaanse schepen met stompe boegen lagen voor anker in de buitenhaven en voor de havenmonding. Een schip met bolstaande geribbelde zeilen begeleidde een vloot kleine vissersboten terug naar de haven. Als de bootjes zich zouden verspreiden, zouden er een paar kunnen ontsnappen, maar het Seanchaanse schip had een damane aan boord, en één enkel bewijs van haar macht zou elke gedachte aan ontsnappen doen verwaaien. De verkoolde en gebroken romp van het Zeevolkschip lag nog steeds op een modderbank bij de havenmond. Hoelang ze kon voorkomen dat het Zeevolk elders - en die vervloekte vastelandbewoners - ontdekte dat ze deze eilanden bezette, wist Suroth niet. *Het zal lang genoeg zijn*, zei ze tegen zichzelf. *Het moet lang genoeg zijn.*

Ze had een klein wonder verricht door het grootste deel van de Seanchaanse zeemacht te verzamelen na de ineenstorting die hoogheer Turak had veroorzaakt. Op een handvol na voerde zij het bevel over alle uit Falme ontsnapte schepen, en niemand betwistte haar recht om de Hailene, de Voorlopers, te bevelen. Zolang haar wonder standhield, vermoedde

niemand op het vasteland dat zij hier zaten. Wachtend om de landen terug te nemen die de keizerin opnieuw had opgeëist, wachtend op de Corenne, de Terugkeer. Haar verspieders hadden de weg al verkend. Het zou niet nodig zijn om terug te keren naar het Hof van de Negen Manen en zich te verontschuldigen tegenover de keizerin voor een mislukking die niet eens de hare was.

De gedachte aan een verontschuldiging voor de keizerin deed haar beven. Zoiets was altijd vernederend en gewoonlijk pijnlijk, maar wat haar deed huiveren, was de mogelijkheid dat ze uiteindelijk niet mocht sterven, dat zij gedwongen zou worden verder te leven, alsof er niets gebeurd was, terwijl iedereen, zowel gewone mensen als die van het Bloed, haar vernedering kende.

Een knappe jonge dienaar sprong naar voren en hield haar een bleekgroen gewaad voor dat de schitterende veren van de vreugdevogel droeg. Ze strekte haar armen uit voor het gewaad en zag hem evenmin als het hoopje stof naast haar fluwelen muiltje. Om die verontschuldiging te vermijden moest ze opnieuw in bezit nemen wat duizend jaar geleden verloren was gegaan. En daarom diende ze af te rekenen met de man die volgens haar verspieders beweerde de Herrezen Draak te zijn. *Als ik geen manier vind om met hem af te rekenen, zal het ongenoegen van de keizerin mijn minste zorg zijn.* Ze draaide zich sierlijk om en liep de grote, aan het terras grenzende kamer in, waarvan de buitenwand geheel uit deuren en hoge vensters bestond om de bries binnen te laten. Het lichte hout binnen, dat glad en glanzend was als satijn, vond Suroth aangenaam, maar de meubels van de vroegere Atha'an Miere-bestuurder van Cantorij had ze laten verwijderen. In plaats daarvan waren enkele grote schermen geplaatst, de meeste beschilderd met bloemen of vogels. Twee ervan waren anders. Het ene toonde een grote gevlekte kat van de Sen T'jore, zo groot als een klein paardje. Het andere was een zwarte bergarend met rechtopstaande pluimen als een bleke kroon en vleugels met sneeuwwitte punten die een reikwijdte toonden van wel zeven voet. Zulke schermen werden als grof beschouwd, maar Suroth hield van dieren. Omdat ze haar dierentuin niet over de Arythische Oceaan mee had kunnen nemen, had ze deze schermen laten maken, met afbeeldingen van haar twee meest geliefde dieren. Zij liet zich nimmer door hindernissen dwarsbomen.

Drie vrouwen wachtten op haar zoals ze hen had achtergelaten; twee ervan geknield en één plat voorover liggend op de tapijtloze, gewreven vloer met

zijn ingelegde patronen van licht en donker hout. De geknielde vrouwen droegen het donkerblauwe gewaad van een sul'dam, waarvan het lijfje en de zijkanten van de rok versierd waren met rode cirkels waarop zilveren bliksemschichten waren geborduurd. Een van hen, Alwhin, met blauwe ogen en scherpe gelaatstrekken, die altijd boos leek te kijken, had de linkerkant van haar hoofd geschoren. De rest van haar haren reikten in een lichtbruine vlecht tot aan haar schouder.

Even vertrok Suroths mond bij het zien van Alwhin. Nimmer was een sul'dam verheven tot de so'jhin, de erfelijke hoge dienaren van het Bloed, laat staan tot de Stem van het Bloed. Maar in Alwhins geval waren er redenen geweest. Alwhin wist te veel.

Suroths aandacht ging echter vooral uit naar de vrouw met de gewone donkergrijze kleren die plat op de vloer lag. Een brede halsband van zilverkleurig metaal omsloot haar nek; van de halsband liep een glimmende leiband naar een armband van hetzelfde materiaal rond de pols van de tweede sul'dam, Taisa. Door middel van de lijn en de halsband, de a'dam, kon Taisa de in het grijs geklede vrouw beteugelen. En ze moest beteugeld worden. Ze was een damane, een vrouw die kon geleiden, en dus te gevaarlijk om vrij rond te laten lopen. In Seanchan waren de herinneringen aan de Legers van de Nacht nog steeds sterk, duizend jaar na hun vernietiging.

Suroths ogen gleden onbehaaglijk over de twee sul'dam. Eigenlijk vertrouwde ze geen enkele sul'dam meer, maar ze had geen keus en moest wel. Niemand anders kon de damane beheersen, en zonder de damane... Het idee alleen al was ondenkbaar. De macht van Seanchan, de macht van de Kristallen Troon zelfs, was gegrondvest op beteugelde damane. Er waren te veel zaken waarin Suroth geen enkele keus had. Zoals Alwhin, die keek alsof ze haar hele leven al so'jhin was geweest. Nee, alsof ze van het Bloed zelfwas en alleen uit eigen verkiezing neerknielde.

'Pura.' De damane heette anders, toen ze een gehate Aes Sedai was, voordat ze in handen viel van de Seanchanen, maar Suroth kende die naam niet en gaf er niet om. De vrouw verstrakte, maar hief het hoofd niet op; ze had een harde les geleerd, ik vraag het nogmaals, Pura, hoe beheerst de Witte Toren deze man, die zichzelf de Herrezen Draak noemt?'

De damane verdraaide haar hoofd een klein beetje, genoeg om een angstige

blik op Taisa te werpen. Als haar antwoord niet beviel, kon de sul'dam met de a'dam haar pijnigen zonder een vinger uit te steken. 'De Toren zou een valse Draak niet willen leiden, hoogvrouwe,' zei Pu-ra ademloos. 'Zij zouden hem vangen en stillen.' Taisa keek verontwaardigd de hoogvrouwe aan. Het antwoord had Suroths vraag ontweken en er had misschien in door geklonken dat iemand van het Bloed onwaarheid had gesproken. Suroth schudde even het hoofd, niet meer dan een kleine beweging naar opzij - ze wilde niet wachten op het herstel van de damane - en Taisa boog berustend haar hoofd.

'Nog één keer, Pura, wat weet je van Aes Sedai...' - Suroths mond verwrong zich alsof ze iets onreins proefde en Alwhin gromde van afkeer - '... Aes Sedai en hulp aan die man? Ik waarschuw je. Onze krijgslieden hebben in Falme tegen vrouwen van de Toren gestreden, vrouwen die de Kracht geleidden, dus ontken het maar niet.'

'Pura... Pura weet het niet, hoogvrouwe.' De stem van de damane klonk zowel gehaast als onzeker; ze waagde een tweede angstige blik op Taisa. Ze wilde duidelijk wanhopig graag geloofd worden. 'Misschien... Misschien de Amyrlin of de Zaal van de Toren... Nee, dat zouden zij niet doen. Pura weet het niet, hoogvrouwe.'

'De man kan geleiden,' zei Suroth kortaf. De vrouw op de vloer kreunde, hoewel ze het al eerder van Suroth had gehoord. Die woorden deden ook Suroths maag verkrampen, maar ze liet het niet merken. Verschillende gebeurtenissen op Falme konden niet worden toegeschreven aan geleidsters. Damane konden dat aanvoelen, en de sul'dam met de armband wist altijd wat haar damane voelde. Dat betekende dat ér een man in het spel was. Het betekende ook dat hij ongelooflijk machtig was. Zo machtig dat Suroth zichzelf een paar maal verontrust had afgevraagd of hij echt de Herrezen Draak was. *Dat kan niet*, vermaande ze zich bestraffend. Het maakte in ieder geval geen verschil voor haar plannen, ik kan onmogelijk aannemen dat de Witte Toren een dergelijke man vrij laat rondlopen. Hoe leiden zij hem?' De damane lag stil met haar gezicht op de vloer. Ze huilde met schokkende schouders.

'Geef de hoogvrouwe antwoord!' zei Taisa scherp. Ze maakte geen beweging maar Pura hijgde en kromp ineen alsof ze een klap op haar rug had gekregen. Een slag die door de a'dam was toegediend. 'P-Pura weet het n-niet.' De damane strekte aarzelend haar hand uit, alsof ze Suroths voet

wilde aanraken. 'Alstublieft. Pura heeft geleerd te gehoorzamen. Pura spreekt slechts de waarheid. Straf Pura alstublieft niet.'

Suroth deed kalm een stapje achteruit zonder haar geprikkeldheid te tonen. Dat ze door een damane gedwongen werd om zich te bewegen! Dat ze bijna aangeraakt kon worden door iemand die kon geleiden! Ze voelde de behoefte aan een bad, alsof ze inderdaad was aangeraakt. Taisa's donkere ogen puilden bijna uit van verontwaardiging over de onbeschaamdheid van haar damane. Haar wangen waren vuurrood van schaamte, dat dit gebeurde terwijl zij de armband droeg. Ze leek verscheurd te worden tussen het verlangen zichzelf naast de damane neer te werpen en om vergeving te smeken en de vrouw onmiddellijk te straffen. Alwhin keek minachtend en met dunne lippen toe. Iedere lijn van haar gezicht gaf aan dat zulke dingen niet gebeurden als zij de armband droeg.

Suroth verhief één vinger en maakte een kleine beweging die iedere so'jhin van jongs af aan kende: een eenvoudige heenzending. Alwhin aarzelde even voor ze de betekenis begreep, en in een poging haar fout ongedaan te maken verhaalde ze haar aarzeling ruw op Tai-sa. 'Laat dit... wezen uit de ogen van hoogvrouwe Suroth verdwijnen. En als je haar gestraft hebt, ga dan naar Surela en vertel haar dat je jouw lastelinge beheerst als een nieuwelinge. Zeg haar dat je...' Suroth sloot Alwhins stem buiten. Dat was niet haar bevel geweest, alleen het wegzenden, maar een ruzie tussen sul'dam was beneden haar. Ze vroeg zich af of Pura iets had kunnen verzwijgen. Haar verspieders berichtten dat de vrouwen van de Witte Toren beweerden dat ze niet konden liegen. Ze hadden Pura nooit kunnen dwingen een simpele leugen te uiten, zoals dat een witte sjaal zwart was, maar dat gaf niet de doorslag. Sommigen geloofden de tranen van een damane, of haar verweer dat ze zelfs onder de grootste dwang van hun sul'dam niet kon liegen, maar zulke mensen zouden nooit de Terugkeer kunnen leiden. Pura zou nog een restje wilskracht kunnen bezitten, zou slim genoeg kunnen zijn om gebruik te maken van het geloof dat ze niet kon liegen. Geen enkele beteugelde geleidster van het vasteland was volmaakt gehoorzaam of betrouwbaar, in tegenstelling tot de damane uit Sean-chan. Geen van hen aanvaardde ooit geheel wat ze waren, zoals de Seanchaanse damane. Wie kon zeggen welke geheimen zo'n Aes Sedai verborgen hield?

Suroth wenste, niet voor de eerste keer, dat ze had kunnen beschikken over de andere Aes Sedai die op de Kop van Toman gevangen was genomen.

Als ze er twee had kunnen ondervragen, was de kans groter hen op leugens of ontwijkingen te betrappen. Het was een zinloze wens. De andere kon dood zijn, verdronken op zee of tentoongesteld in het Hof van de Negen Manen. Suroth was er niet in geslaagd om alle schepen te verzamelen, en enkele moesten de oceaan zijn overgestoken, en een had de vrouw kunnen meevoeren.

Zodra zij haar gezag over de Voorlopers had verzekerd, had zij zelf een zorgvuldig verslag opgesteld en dat bijna een halfjaar geleden verstuurd. Het schip was bemand met een schipper en bemanning uit families die haar geslacht al bijna duizend jaar hadden gediend nadat Luthair Paendrag zichzelf tot keizer uitriep. Het zenden van het schip was een waagstuk geweest, want de keizerin had iemand terug kunnen sturen om Suroths plaats in te nemen. Maar geen schip sturen was nog gewaagder geweest. Dan zou alleen een totale en verpletterende zege haar hebben kunnen redden. Misschien zelfs dat niet. Dus de keizerin wist van Falme, wist van Turaks ramp en van Suroths plan om door te gaan. Maar wat waren haar gedachten over die kennis, en wat zou ze ermee doen? Dat was een grotere zorg dan een damane, wat ze ook vóór haar beteugeling was geweest.

Maar de keizerin wist niet alles. Het slechtste nieuws kon zelfs niet aan de trouwste bode worden toevertrouwd. Het zou van Suroths lippen rechtstreeks het oor van de keizerin bereiken, en Suroth had alle mogelijke moeite gedaan om dat zo te houden. Er waren er nog vier in leven die het geheim kenden, en twee ervan zouden er nooit met anderen over spreken, niet vrijwillig. *Alleen drie doden kunnen het geheim beter bewaren.*

Suroth besefte pas dat ze het laatste hardop had gezegd toen Alwhin zei: 'En toch heeft de hoogvrouwe ze alle drie levend nodig.' Ze behield de juiste, nederige houding, tot aan haar neergeslagen ogen toe, die nog steeds elk teken van Suroth zouden opvangen. Zelfs haar stem klonk nederig. 'Niemand weet, hoogvrouwe, wat de keizerin - moge zij eeuwig leven! - zou doen als ze vernam dat iemand had gepoogd haar zulke kennis te onthouden.'

In plaats van te antwoorden maakte Suroth weer het kleine, wegwuivende gebaar. Opnieuw aarzelde Alwhin - ditmaal moest het gewoon tegenzin zijn; die vrouw kende haar plaats niet! - voor ze zich diep buigend terugtrok uit Suroths aanwezigheid.

Met enige moeite hervond Suroth haar kalmte. De sul'dam en de andere twee vormden een probleem dat ze niet meteen kon oplossen, maar voor het Bloed was geduld een noodzaak. Wie het aan geduld ontbrak, eindigde gewoonlijk in de Toren van de Raven. Toen Suroth opnieuw op het terras verscheen, richtten de knielende dienaren zich een haarbreedte op om gereed te zijn voor haar wensen. De krijgslieden bleven op wacht om ervoor te zorgen dat ze niet werd gestoord. Ze zocht haar plekje bij de balustrade weer op en staarde nu over het water naar het vasteland, dat honderden spannen verder naar het oosten lag.

De leidster te zijn die de Voorlopers deed slagen, de leidster die de Terugkeer zou beginnen; het zou veel eer met zich meebrengen. Misschien werd die leidster wel opgenomen in de familie van de keizerin, hoewel dat geen eer zonder verwikkelingen was. Om dan ook nog degene te zijn die deze Draak gevangennam, vals of echt, tezamen met de middelen om zijn ongelooflijke kracht te beheersen... *Maar als... wanneer ik hem te pakken heb, geef ik hem dan aan de keizerin? Dat is de vraag.*

Haar lange nagels hervatten het geklik op de brede stenen balustrade.

2 Draaikolken in het Patroon

Vanuit de zee waaide de hete nachtwind naar het noorden over de enorme Drakenvingers, de riviermonding, een kronkelige doolhof van brede en smalle waterlopen, waarvan sommige waren dichtgegroeid met mesgras. Uitgestrekte rietvelden scheidden groepjes lage eilanden waar bomen groeiden op spinnenpootwortels die men nergens anders kon aantreffen. Uiteindelijk versmalde de monding tot haar aanvoer, de Erinin, en de weidse rivier was bezaaid met lampjes van kleine bootjes die bij het licht van de lantaarns visten. Boten en lampen deinden opeens onverwachts heftig op en neer, en enkele oudere mannen mompelden over boze dingen die in de nacht langskwamen. De jongemannen lachten, maar ze haalden de netten nog ijveriger binnen, erop belust snel naar huis te kunnen en uit het donker weg te zijn. De verhalen zeiden dat het kwaad niet over je drempel kwam, tenzij je dat uitnodigde. Dat zeiden de verhalen tenminste. Maar hier, buiten in de duisternis-

De laatste sporen van zilt waren verdwenen tegen de tijd dat de wind de grote stad Tyr bereikte, pal aan de rivier, waar huizen met dakpannen en winkels afwisselden met grote paleizen waarop de torens in het maanlicht glansden. Toch was geen enkel paleis zo groot als die sterke, enorme massa, bijna een berg, die zich van het midden van de stad tot aan de oever uitstrekte. De Steen van Tyr, de burcht uit de legenden, de oudste sterkte van de mensen, opgetrokken in de laatste dagen van het Breken van de Wereld. Terwijl naties en keizerrijken tot bloei kwamen en ondergingen, voortgezet werden of nieuw geboren werden, bleef de Steen gewoon staan. Op deze drieduizend jaar oude rots hadden legers hun speren en zwaarden gebroken en waren vele levens verloren gegaan. In al die jaren was hij nog nooit voor een binnenvallend leger gevallen. Tot op heden.

De straten van de stad, de taveernes en herbergen waren in deze klamme duisternis volkomen verlaten. De mensen bleven liever onder hun eigen dak. Wie de Steen bezat, was de heer van Tyr, van de stad en van het land. Zo was het altijd geweest en zo hadden de bewoners van Tyr het altijd aanvaard. In het ochtendgloren zouden ze hun nieuwe heer even enthousiast toejuichen als ze voor de vorige hadden gedaan; in de avondschemer kropen ze rillend dicht tegen elkaar aan, ondanks de hitte als

de wind met duizenden treurzangen over hun daken klaagde. Er dansten vreemde, nieuwe, hoopvolle verwachtingen in hun hoofden rond, hoop die in honderden geslachten niemand in Tyr had durven koesteren, hoop gemengd met vrees, even oud als het Breken. De wind geselde de hoge witte banier in het maanlicht boven de Steen alsof die weggescheurd moest worden. Op het doek stond een slank schepsel dat een serpent leek, met poten, gouden leeuwenmanen en scharlakenrode en gouden schubben die in de wind leken te zwieren. De banier uit de voorspelling, de banier van hoop en vrees. Banier van de Draak. De Herrezen Draak. Voorbode van de redding van de wereld en heraut van het komende nieuwe Breken. Alsof de wind woedend werd door zijn verzet, tuchtigde hij de harde muren van de Steen. De Drakenbanier wapperde onbekommerd in de nacht, wachtend op heviger stormen.

In een vertrek op het zuiden, op een van de middelste verdiepingen van de Steen, zat Perijn op een kist bij het voeteneind van zijn hemelbed en keek naar de donkerharige jonge vrouw die heen en weer liep. Er lag een spoor van oplettendheid in zijn gouden ogen. Meestal speelde Faile met woorden, plaagde hem vrolijk met zijn bedachtzame manieren, maar deze avond had ze na haar binnenkomst nog geen tien woorden gezegd. Hij kon de rozenblaadjes ruiken die ze na het schoonmaken in haar kleren had meegevouwen, en haar eigen geur. En in dat flauwe, schone zweet rook hij zenuwen. Faile liet bijna nooit iets van zenuwen merken. Terwijl hij zich afvroeg waarom dat nu wel gebeurde, voelde hij een kriebel tussen zijn schouderbladen die niets met de nachtelijke hitte had te maken. Haar nauwe broekrok maakte een zacht zwisj-zwisj-zwisj-geluid bij het lopen.

Hij krabde geërgerd aan zijn twee weken oude stoppelbaard. Die had nog meer krullen dan zijn andere haar. Het was ook warm. Voor de honderdste keer dacht hij eraan alles af te scheren. 'Het past bij je,' zei Faile opeens en bleef staan.

Hij voelde zich niet op z'n gemak en trok zijn sterke schouders van het urenlange werk in een smidse op. Soms deed ze dat, leek ze te weten waaraan hij dacht. 'Het kriebelt,' mopperde hij en had het graag sterker willen zeggen. Het was zijn baard en hij mocht hem afscheren wanneer hij maar wilde.

Ze nam hem op, haar hoofd schuin. Haar ferme neus en hoge jukbeenderen maakten er een wild plaatje van, een tegenstelling met de zachte stem

waarmee ze 'het past bij je' had gezegd. Perijn zuchtte en schokschouderde opnieuw. Ze had hem niet gevraagd de baard te laten staan en dat zou ze ook niet doen. Niettemin wist hij dat hij het scheren weer enkele dagen uit zou stellen. Hij vroeg zich af hoe zijn vriend Mart deze situatie zou hebben aangepakt. Waarschijnlijk met een vriendschappelijk kneepje en een zoen en een opmerking waardoor ze in lachen zou uitbarsten, tot hij haar had overgehaald net als hij te denken. Maar Perijn wist dat hij met meisjes niet zo handig was als Mart. Mart zou nooit in de situatie komen dat hij een zweterige baard droeg, louter omdat een vrouw bedacht dat er haar op zijn gezicht moest zitten. Tenzij die vrouw misschien Faile was. Perijn had het vermoeden dat haar vader het diep moest hebben betreurd dat ze het huis uitging en niet alleen omdat ze zijn dochter was. Ze had beweerd dat hij de grootste bonthandelaar in Saldea was en Perijn kon zich goed voorstellen dat zij er altijd en overal de beste prijs voor kreeg.

'Je zit ergens mee, Faile, en het is niet mijn baard. Wat is er?' Haar gezicht werd waakzaam. Ze keek alle kanten op, niet naar hem, en gaf een minachtende beschrijving van de meubels in zijn kamer. Snijwerk van luipaarden en leeuwen, biddende haviken en jachttaferelen versierden alles vanaf de grote kleerkast en beddenposten die zo dik waren als zijn been tot aan de gevoerde bank voor de gedoofde haard en marmeren haardmantel. Sommige dieren hadden granaatrode ogen.

Hij had getracht de majiere te overtuigen dat hij een simpele kamer wenste, maar ze leek het niet te hebben begrepen. Niet dat ze dom was of traag van begrip. De majiere stond aan het hoofd van een leger bedienden dat in omvang groter was dan de Verdedigers van de Steen. Ze bekommerde zich niet om de bevelhebber of de verdedigers van de muren, maar zorgde voor de alledaagse zaken, waardoor iedereen zijn werk kon doen. Maar ze bezag de wereld met Tyreense ogen. Met zulke boerenkleren leek hij een jongen van het platteland, maar hij moest meer zijn, want gewone mensen werden nooit in de burcht ondergebracht - afgezien van de Verdedigers en bedienden natuurlijk. Bovendien hoorde hij bij Rhand, een vriend of een volgeling, zeker een persoon die ergens nauw met de Herrezen Draak was verbonden. Dat bracht hem voor de majiere minstens op dezelfde hoogte als een Heer van het Land, misschien wel een hoogheer. Ze vond het al meer dan schandelijk dat hij daar was ondergebracht, zonder een eigen zitkamer. Perijn dacht dat ze zou zijn bezwijmd als hij op een nog simpeler vertrek had gestaan. Als die er tenminste waren buiten de vleugels met de bedienden of van de Verdedigers. Hier was gelukkig niets verguld, met

uitzondering van de kandelaren.

Maar Failes meningen waren niet de zijne. 'Je had iets veel beters moeten krijgen. Je verdient het. Je kunt er je laatste penner om verwedden dat Mart iets beters heeft.'

'Mart houdt van opsmuk,' zei hij kortaf. 'Je komt niet voor jezelf op.'

Hij reageerde er niet op. Het kwam evenmin door deze kamers, of vanwege zijn baard, dat hij haar onrust rook.

Even later zei ze: 'De Drakenheer schijnt alle belangstelling voor je verloren te hebben. Hij wordt momenteel geheel in beslag genomen door de hoogheren.'

De jeuk tussen zijn schouderbladen werd erger; hij wist nu waar ze zich druk over maakte. Hij probeerde het luchtig te zeggen. 'Draken-heer? Je klinkt als een Tyreense. Hij heet Rhand.'

'Het is jouw vriend, Perijn Aybara, niet de mijne. Als zo'n man tenminste nog vrienden bezit.' Ze haalde diep adem en sprak wat kalmer. 'Ik heb zitten denken om uit de Steen weg te gaan. Uit Tyr te vertrekken. Ik denk niet dat Moiraine me tegen zal houden. Het nieuws over de... Rhand... heeft zich nu al twee weken lang kunnen verspreiden. Ze kan onmogelijk nog denken dat ze zijn bestaan verborgen kan houden.' Hij kon nog net een nieuwe zucht tegenhouden. 'Ik denk ook niet dat ze dat zal doen. Maar wat er ook gedacht wordt, ze zal jou als een lastige bijkomstigheid beschouwen. Ze zal je waarschijnlijk geld voor onderweg meegeven.'

Ze plantte haar vuisten op de heupen en ging vlak voor hem staan om op hem neer te kijken. 'Is dat het enige dat je wilt zeggen?'

'Wat wil je dan dat ik zeg? Dat ik wil dat je blijft?' Hij hoorde zijn boze stem en schrok ervan. Hij was boos op zichzelf, niet op haar. Boos omdat hij hierop niet had gerekend, boos omdat hij niet wist wat hij moest doen. Hij wilde graag rustig over zaken na kunnen denken. Mensen ongewild pijn doen gebeurde gemakkelijk als je te haastig was. Dat had hij nu gedaan. Haar ogen waren groot van de schrik. Hij probeerde zijn woorden te verzachten, ik wil écht dat je blijft, Faile, maar misschien kun je beter vertrekken. Ik weet dat je geen lafaard bent, maar de Herrezen Draak en de Verzakers...' Niet dat het ergens anders echt veilig was - niet lang meer,

niet nu meer - maar er bestonden veiliger plekken dan de Steen. Voorlopig tenminste. Maar hij zou niet zo dom zijn haar dat zo voor te stellen.

Ze leek er echter niet om te geven hoe hij het zei. 'Blijven? Het Licht verlichte me! Ik wil hier niet als een rotsblok blijven zitten, alles liever dan dat, maar...' Ze knielde sierlijk voor hem neer en legde haar handen op zijn knieën. 'Perijn, ik vraag me liever niet af wanneer er opeens een Verzaker uit een zijgang voor me staat en ik vraag me liever niet af wanneer de Herrezen Draak ons allen gaat doden. Dat heeft hij per slot van rekening toen ook gedaan, bij het Breken van de Wereld. Hij heeft iedereen in zijn buurt gedood.'

'Rhand is geen Lews Therin Verwantslachter,' protesteerde Perijn. ik bedoel, hij is de Herrezen Draak, maar hij is geen... hij zou nooit...' Zijn stem stierf weg, hij wist niet wat hij verder moest zeggen. Rhand was de wedergeboren Lews Therin Telamon, dat betekende de Herrezen Draak feitelijk. Maar hield dat ook in dat Rhand gedoemd was het lot van Lews Therin te delen? Niet alleen door krankzinnig te worden - iedere man die geleidde, moest dat lot onder ogen zien, en daarna een wegterende dood - maar iedereen te doden die om hem gaf? ik heb met Bain en Chiad gepraat, Perijn.'

Dat was geen verrassing. Ze bracht behoorlijk veel tijd bij de Aiel-vrouwen door. Die vriendschap had ook enkele moeilijkheden veroorzaakt, maar ze leek de Aielvrouwen net zo graag te mogen als ze een hekel had aan de edelvrouwen in de Steen van Tyr. Hij zag echter geen verband met hun gesprek, en dat zei hij.

'Ze zeggen dat Moiraine soms vraagt waar jij bent. Of waar Mart is. Begrijp je het niet? Dat zou ze niet hoeven te doen als ze jou met de Ene Kracht in het oog kon houden.'

'Mij met de Kracht in het oog houden?' zei hij zwakjes. Daar had hij nog nooit aan gedacht.

'Dat kan ze niet. Ga met me mee, Perijn. We kunnen al twintig span aan de andere kant van de rivier zijn voor ze ons mist.'

'Dat kan ik niet,' zei hij verdrietig. Hij probeerde haar met een kus af te leiden, maar ze sprong overeind en stapte zo snel achteruit, dat hij bijna voorover duikelde. Het had geen zin achter haar aan te gaan. Ze had haar

armen als een muur over elkaar geslagen. 'Zeg me niet dat je bang bent voor haar. Ik weet dat ze een Aes Sedai is en dat ze jullie allemaal op de maat van haar wijsje laat dansen. Misschien heeft ze de... Rhand... zo vast verstrikt dat hij niet los kan komen en wellicht - het Licht mag het weten - Egwene en Elayne ook, en zelfs Nynaeve, al wil ze dat niet, maar je kunt die lijn verbreken als je dat probeert.'

'Het heeft niets met Moiraine te maken. Het gaat erom wat ik moet doen. Ik...'

Ze onderbrak hem. 'Waag het niet mij dat stoere gezemel te verkopen over de plicht van een man. Ik weet even goed wat plicht is als jij, en jij hebt hier geen plichten. Misschien ben je ta'veren, al zie ik dat niet, maar hij is de Herrezen Draak en niet jij.'

'Wil je nou eens luisteren!?' schreeuwde hij woest, en ze maakte een sprongetje. Hij had nog nooit tegen haar geschreeuwd, niet op die manier tenminste. Ze hield haar kin hoog en bewoog haar schouders, maar ze hield haar mond. Hij ging verder. 'Ik denk dat ik op de een of andere manier deel uitmaak van Rhands bestemming. Mart eveneens. Ik denk dat hij niet kan doen wat hij moet doen zonder dat wij ook ons aandeel leveren. Dat is mijn plicht. Hoe kan ik ertussenuit trekken als dat kan betekenen dat Rhand zal falen?'

'Zou kunnen?' Er klonk iets uitdagends in door, maar het was maar weinig. Hij vroeg zich af of hij het zou kunnen opbrengen vaker tegen haar te schreeuwen. 'Heeft Moiraine dit tegen jou gezegd, Perijn? Je zou nu zo langzamerhand moeten weten dat je heel goed moet luisteren naar wat een Aes Sedai eigenlijk beweert.'

'Dit heb ik helemaal alleen bedacht. Ik denk dat ta'veren elkaar aantrekken. Of misschien trekt Rhand ons aan, zowel Mart als mij. Men neemt aan dat hij de sterkste ta'veren is na Artur Haviksvleugel, misschien wel sinds het Breken. Mart wil niet eens toegeven dat hij ta'veren is, maar hoe vaak hij ook probeert weg te komen, iedere keer is het eind van het liedje dat hij weer naar Rhand toe trekt. Loial zegt dat hij nog nooit gehoord heeft van drie ta'veren die alle drie van dezelfde leeftijd zijn en alle drie uit dezelfde streek komen.' Faile snoof luid. 'Loial weet niet alles. Voor een Ogier is hij nog niet zo oud.'

'Hij is over de negentig,' verdedigde Perijn zich en ze schonk hem een strak

lachje. Voor een Ogier was negentig niet zoveel ouder dan Perijn was. Misschien wel jonger. Hij wist niet zoveel van de Ogier. In ieder geval had Loial meer boeken gelezen dan Perijn ooit had gezien of over had gehoord. Soms dachr hij dat Loial elk boek had gelezen dat er ooit was geschreven. 'En hij weet meer dan jij of ik. Hij denkt dat ik gelijk kan hebben, net als Moiraine. Nee, haar heb ik het niet gevraagd, maar waarom houdt ze anders een oogje op mij? Dacht je dat ze mij wil om een keukenmes voor haar te maken?'

Ze was even stil en toen ze verder sprak, klonk haar stem vol medeleven. 'Arme Perijn. Ik ben uit Saldea vertrokken om het avontuur te zoeken en nu ik hier ben, midden in het grootste avontuur sinds het Breken, wil ik alleen maar ergens anders zijn. Jij wilt alleen maar smid zijn, en jij zult nog eindigen in de verhalen, of je dat wilt of niet.' Hij keek niet naar haar, maar haar geur zat nog steeds in zijn hoofd. Hij dacht niet dat het erg waarschijnlijk was dat er ooit verhalen over hem zouden worden verteld, tenzij zijn geheim zich nog verder verspreidde dan onder de paar mensen die het al wisten. Faile dacht dat ze alles van hem wist, maar dat zag ze verkeerd. Tegen de muur aan de andere kant van zijn kamer stonden een bijl en een hamer. Beide waren simpel en doelmatig, met een steel zo lang als zijn onderarm. De bijl had een gemeen halvemaanvormig blad dat even zwaar was als de dikke piek aan de andere kant en hij was bedoeld voor geweld. Met de hamer kon hij dingen in de smederij maken. De hamerkop woog dubbel zoveel als het bijlblad, maar juist de bijl voelde iedere keer dat hij hem oppakte veel zwaarder aan. Met de bijl had hij... Hij trok een boos gezicht en wilde er niet aan denken. Ze had gelijk. Hij wilde alleen maar smid zijn, naar huis gaan, zijn familie weer zien en in de smidse werken. Maar hij wist dat het zo niet zou gaan. Hij stond op om de hamer op te pakken en ging weer zitten. Hij voelde iets van troost door hem vast te houden. 'Baas Lohan beweert altijd dat je niet weg kunt lopen voor iets wat gedaan moet worden.' Hij praatte snel door omdat hij besefte dat dit veel weg had van stoer gezemel zoals zij het noemde. 'Hij is de smid thuis, in het dorp, ik was zijn leerling. Ik heb je over hem verteld.'

Tot zijn verrassing greep ze de kans niet hem op zijn herhaling te wijzen. Ze zei eigenlijk niets en keek hem alleen afwachtend aan. Een ogenblik later drong het tot hem door. 'Ga je weg?' vroeg hij.

Ze streek haar rok glad. Heel lang bleef ze zwijgen, alsof ze haar antwoord overwoog. 'Ik weet het niet,' zei ze eindelijk. 'Je heb me mooi in de knoei

gebracht.' ik? Wat heb ik gedaan?'

'Tja, als je dat niet weet, ga ik het jou zeker niet vertellen.' Hij krabde opnieuw aan zijn baard en staarde naar de hamer in zijn handen. Mart zou waarschijnlijk precies weten wat ze bedoelde. De oude Thom Merrilin ook. De witharige speelman beweerde dat niemand vrouwen kon begrijpen, maar als hij diep in het binnenste van de Steen uit zijn kamer opdook, stond er binnen de kortste keren een handvol smachtende en luisterende meisjes rond zijn lapjesmantel die jong genoeg waren om zijn kleindochter te zijn, en dan moest hij op zijn harp spelen en grote avonturen en liefdesgeschiedenissen opdissen. Faile was de enige vrouw die Perijn wenste, maar soms voelde hij zich net een vis die een vogel probeerde te begrijpen. Hij wist dat ze wilde dat hij haar zou vragen. Dat wist hij in ieder geval wel. Ze zou het hem misschien of misschien ook niet vertellen, maar van hem werd verwacht dat hij ernaar vroeg. Koppig hield hij zijn mond stijf dicht. Ditmaal wilde hij niet de minste zijn. Buiten kraaide een haan in de duisternis.

Faile huiverde en sloeg haar armen om zich heen. 'Mijn kindermeid placht te zeggen dat er nu gauw iemand gaat sterven. Natuurlijk geloof ik dat niet.'

Hij deed zijn mond open om te beamen dat het dwaasheid was, hoewel hij ook rilde, maar wendde met een ruk zijn hoofd om toen hij een raspend geluid hoorde en een plof. De bijl was omgevallen. Hij had nog net tijd om zich gefronst kijkend af te vragen waardoor hij omgevallen was, toen de bijl opnieuw bewoog, zonder dat iemand hem aanraakte en vervolgens recht op hem afschoot. Hij dacht niets, maar zwaaide de hamer al omhoog. Metaal rinkelde op metaal, waardoor Failes gil onhoorbaar werd; de bijl vloog de kamer door, kaatste van de andere muur terug en sprong opnieuw op hem af, met het blad naar hem toe. Hij dacht dat ieder haartje van hem recht overeind stond.

Toen de bijl langs haar heen schoot, sprong Faile naar voren en greep de steel met beide handen beet. Ondanks haar greep draaide hij zich om en haalde uit naar haar opengesperde ogen. Nog net op tijd sprong Perijn op en liet de hamer vallen om de bijl te grijpen, waardoor hij het blad nog net van haar huid weg kon houden. Hij zou sterven als die bijl, zijn bijl, haar verwondde. Hij trok hem zo hard achteruit dat de dikke piek hem bijna in de borst stak. Dat zou een eerlijke ruil zijn geweest, de bijl tegenhouden voor hij haar kon verwonden, maar hij kreeg het ontmoedigende idee dat

het misschien niet kon. Het wapen schokte heen en weer als een levend ding met een boze wil. Het wilde Perijn - hij wist dat alsof de bijl hem dat had toegeroepen - maar de bijl vocht sluw. Toen hij de bijl van Faile wegrukte, gebruikte het wapen zijn eigen beweging voor een uithaal naar hem. Wanneer hij het wapen wegduwde, probeerde het Faile te bereiken, alsof het wist dat hij daardoor niet meer zou duwen. Hoe stevig hij de steel ook vasthield, het wapen draaide in zijn handen rond, bedreigde hem met de punt of met het gebogen blad. Zijn handen deden al zeer van de inspanning en zijn sterke armen spanden zich met spieren als meertouwen. Zweet rolde van zijn gezicht omlaag. Hij wist niet hoe lang het zou duren voor de bijl zich aan zijn greep zou ontworstelen. Dit was waanzin, pure waanzin, en hij had geen tijd om te denken. 'Naar buiten,' mompelde hij door zijn opeengeklemde tanden heen. 'Ga de kamer uit, Faile!'

Haar lijkbleke gezicht had alle bloed verloren, maar ze schudde haar hoofd en bleef met de bijl vechten. 'Nee! Ik laat je niet in de steek!'

'Hij zal ons allebei doden!' Weer schudde ze het hoofd.

Hij gromde diep in zijn keel, liet de bijl met een hand los - zijn arm trilde nu hij het wapen met één hand vasthield en de ronddraaiende steel verbrandde zijn handpalm - en stootte Faile weg. Ze piepte toen hij haar naar de deur duwde. Hij negeerde haar geschreeuw en haar roffelende vuisten, maar drukte haar met zijn schouder tegen de muur tot hij de deur open had en haar de gang in schoof. Hij sloeg de deur achter haar dicht, ging er met zijn rug tegenaan staan en liet met zijn heup de grendel ervoor glijden terwijl hij de bijl weer met beide handen vastgreep. Het zware blad, glimmend en scherp, trilde op een paar duim afstand van zijn gezicht. Moeizaam duwde hij het wapen weg, tot hij zijn armen had gestrekt. Failes gedempte kreten drongen door de dikke deur en hij kon haar gebons erop voelen, maar hij was zich haar amper bewust. Zijn gele ogen leken te glanzen alsof ze ieder flintertje licht in de kamer weerspiegelden. 'Zo, alleen jij en ik nu,' snauwde hij de bijl toe. 'Bloed en as, wat heb ik de pest aan je.' Inwendig wilde een deel van hem in overspannen gelach uitbarsten. *Rhand is degene die verondersteld wordt gek te worden, en moet je mij nu horen praten tegen een bijl! Vervloekte Rhand!* Met ontblote tanden van de inspanning duwde hij de bijl een hele stap verder van de deur weg. Het wapen trilde, vocht zoekend naar vlees;

hij kon die bloeddorst bijna proeven. Met een brul trok hij het gebogen blad

opeens naar zich toe en wierp zichzelf achteruit. Als het wapen echt leefde, zou het volgens hem zeker een triomfantelijke kreet hebben geslaakt toen het naar zijn hoofd flitste. Op het laatste moment boog hij opzij en vloog de bijl langs hem heen. Met een zware dreun begroef het wapen zich in de deur.

Hij voelde het leven - hij wist niet hoe hij het anders moest zeggen -uit het gevangen wapen verdwijnen. Langzaam liet hij zijn handen eraf glijden. De bijl bleef zitten, slechts staal en hout bleven over. De deur leek hem echter een prima plek voor het wapen. Met een bevende hand veegde hij het zweet van zijn gezicht. *Waanzin. Waar Rhand is, heerst de waanzin.*

Opeens drong het tot hem door dat hij het roepen van Faile niet meer hoorde, haar gebons evenmin. Hij schoof de grendel terug en trok haastig de deur open. Een glimmende stalen boog stak aan de buitenkant door het hout heen en glansde in het licht van de lantaarns tussen de wandkleden in de gang.

In de gang stond Faile, met opgeheven handen, midden in de beweging van haar geroffel verstard. Met grote verwonderde ogen raakte ze het puntje van haar neus aan. 'Een duimpje verder en...' zei ze zwakjes. 'Ging het...'

'Met mij is het in orde,' vertelde hij haar. 'Maar hoe is het met jou? Ik wilde je niet bang maken.'

Ze keek strak naar hem op. 'Echt? Je bent nergens gewond?'

'Geen schrammetje, ik...' Met een enorme zwaai gaf ze hem zo'n klap dat zijn hoofd galmde als een hamer op een aambeeld. 'Grote, harige lummel! Ik dacht dat je dood was! Ik was zo bang dat dat ding jou had gedood! Ik dacht...' Ze zweeg opeens toen hij haar tweede klap midden in de zwaai tegenhield.

'Alsjeblieft, niet opnieuw,' zei hij kalm. De pijnlijke afdruk van haar hand brandde nog op z'n wang en hij dacht dat zijn kaak de rest van de nacht wel pijn zou doen.

Hij greep haar pols even zacht beet als hij een vogeltje zou hebben vastgepakt, maar hoewel ze zich los wilde worstelen, bewoog zijn hand geen haartje. Vergeleken met het zwaaien van een hamer de hele dag bij het smidsvuur, kostte deze greep hem geen enkele moeite, zelfs niet na zijn

strijd met de bijl. Onverwachts besloot ze zijn greep te negeren en staarde hem recht aan; noch haar donkere ogen, noch zijn gele knipperden, ik had je kunnen helpen. Je had geen enkel recht...' ik had elk recht,' zei hij ferm. 'Je kón niet helpen. Als je was gebleven, waren we beiden dood geweest. Ik kon het niet bevechten - niet zoals ik het moest doen - en jou tegelijk beschermen.' Ze wilde wat zeggen, maar hij ging harder praten, ik weet dat je een hekel hebt aan dat woord. Ik doe mijn best je niet als porselein te behandelen, maar als je van mij vergt naar jouw dood te kijken, zal ik je als een lammetje voor de markt kluisteren en je in een pakje naar vrouw Lohan sturen. Zij heeft geen geduld voor onzin.'

Met zijn tong aan een tand voelend en zich afvragend of die loszat, verlangde hij bijna mee te maken hoe Faile zou proberen over Alsbet Lohan heen te lopen. De vrouw van de smid hield haar man net zo keurig in toom als haar huishouden en met amper meer moeite. Zelfs Nynaeve had op haar scherpe tong gelet bij vrouw Lohan. De tand hield zich nog keurig, besloot hij.

Opeens lachte Faile, een laag kelig gelach. 'Je zou het nog doen ook, hè? Denk maar niet dat je niet met de Duistere zou dansen als je het probeerde.'

Perijn schrok daar zo van dat hij haar losliet. Hij kon eigenlijk geen enkel verschil ontdekken tussen wat hij net had gezegd en wat hij eerder had beweerd, maar toen was ze laaiend geworden en deze opmerking slikte ze... een en al genegenheid. Niet dat hij zeker wist dat de bedreiging hem te doden geheel en al een grap was geweest. Faile droeg overal op haar lichaam messen mee en ze wist die te gebruiken. Ze wreef nadrukkelijk haar pols en mompelde iets binnensmonds. Hij ving de woorden 'harige os' op en beloofde zichzelf dat hij ieder krulletje van die stomme baard af ging scheren. Dat ging hij doen. Hardop zei ze: 'Die bijl. Dat was hem, nietwaar? De Herrezen Draak die ons probeert te doden.'

'Het moet Rhand wel geweest zijn.' Hij benadrukte de naam. Hij dacht liever niet op een andere manier over zijn vriend. Hij dacht liever terug aan de Rhand met wie hij was opgegroeid in Emondsveld. 'Maar hij probeerde ons niet te doden. Hij niet.'

Ze glimlachte wrang, meer een grijns. 'Als dat niet zo was, hoop ik dat hij het nooit echt van plan is.'

Ik weet niet wat hij aan het doen was. Maar ik ben van plan hem te zeggen daarmee op te houden, en wel nu meteen.'

'Ik snap niet waarom ik om een man geef die zich zoveel zorgen maakt over zijn veiligheid,' mompelde ze.

Hij keek haar met diepe vraagrimpels in het voorhoofd aan en vroeg zich af wat ze bedoelde, maar ze stak simpel haar arm door de zijne. Hij vroeg het zich nog steeds af toen ze zich in de Steen op weg begaven. De bijl liet hij waar die was. Vastgeslagen in de deur zou hij niemand kunnen verwonden.

Marts tanden beten zich vast in de lange steel van zijn pijp en hij deed zijn jas wat meer open en probeerde alleen op de kaarten te letten die omgekeerd voor hem lagen en op de munten die op een slordige hoop midden op tafel lagen. Hij had de helderrode jas van de beste wol naar Andoraanse dracht laten maken, met goudborduursel onder aan de mouwen en op de lange kraag, maar iedere dag maakte hem duidelijk dat Tyr veel zuidelijker lag dan Andor. Het zweet gutste langs zijn gezicht en plakte zijn hemd aan zijn rug vast.

Niemand van zijn speelvrienden rond de tafel leek last te hebben van de hitte, ondanks hun jassen die zelfs nog dikker leken dan de zijne, met dikke opgevulde mouwen, afgezet met dikke zijde, brokaat en satijnstroken. Twee mannen in een rood en geel livrei zorgden ervoor dat de wijnbekers van de spelers vol bleven en gingen rond met olijven, noten en kaas op glimmende zilveren schalen. De hitte scheen de bedienden evenmin te deren, hoewel het tweetal van tijd tot tijd stiekem achter de hand geeuwde als de mannen dachten dat niemand keek. De nacht was niet jong meer.

Mart bedwong zich zijn kaarten niet voor een nieuwe blik op te nemen. Ze zouden niet veranderd zijn. Drie heersers, de hoogste kaarten in drie van de vijf kleuren, waren echt goed genoeg om het van alle spelers te winnen.

Hij zou zich met de dobbelstenen meer op zijn gemak hebben gevoeld. Er bevond zich zelden een pak kaarten op de plaatsen waar hij meestal ging dobbelen, en waar het zilver in vijftig verschillende dobbelspelletje van eigenaar kon wisselen, maar deze Tyreense jonge heren zouden liever in lompen rondlopen dan de stenen laten rollen. Boeren dobbelden, al pasten ze er wel voor op dit binnen gehoorsafstand van Mart te zeggen. Ze waren niet zozeer bang voor een driftaanval, maar voor degenen die volgens hen

zijn vrienden waren. Dit spel dat zij klak noemden, speelden ze uren achter elkaar, nachten achter elkaar, waarbij ze met de hand geschilderde kaarten gebruikten, gevernist door iemand in de stad die er goed van kon leven door deze mannen en andere spelers. Slechts een vrouw of een goed paard kon hen van deze tafel wegslepen, maar niet voor lang.

Mart had het spel toch vrij snel onder de knie gekregen en al was zijn geluk niet zo groot als bij de stenen, het kon ermee door. Naast zijn kaarten lag een dikke beurs en een nog dikkere zat in zijn zak. Een fortuin, zou hij vroeger in Emondsveld hebben gedacht, genoeg om zijn verdere leven in weelde door te brengen. Maar zijn ideeën over weelde waren na zijn vertrek uit Tweewater veranderd. De jonge heren hielden hun munten in zorgeloze, glimmende stapeltjes voor zich, maar hij was niet van plan enkele oude gewoonten op te geven. In de taveernes en herbergen was het soms noodzakelijk snel te vertrekken. Vooral als het geluk met hem was.

Wanneer hij volgens hem genoeg zou hebben om ervan te leven, zou hij de Steen pijlsnel achter zich laten. Vóór Moiraine wist wat hij van plan was. Hij had eigenlijk al dagen geleden weg willen zijn, ais hij zijn zin had gekregen. Maar hier kon goud gewonnen worden. Een nacht aan de speeltafel bracht hem meer op dan een week dobbelen in de taveerne. Als zijn geluk hem bij wilde staan.

Hij fronste licht, zoog bezorgd aan zijn pijp en probeerde er onzeker uit te zien, alsof hij twijfelde of zijn kaarten wel goed genoeg waren om mee te gaan. Twee andere jonge heren hadden eveneens een pijp in de mond, maar met zilverbeslag en ambersteentjes. In de hete, drukkende lucht rook hun gezoete tobak als een haardvuur in de kamer van een vrouwe. Niet dat Mart ooit in het vertrek van een adellijke dame was geweest. Een ziekte waar hij bijna aan was gestorven, had zijn geheugen met evenveel gaten achtergelaten als fraai kantwerk, maar zoiets zou hij zich toch hebben herinnerd. *Zelfs de Duistere zou niet zo gemeen zijn om me dat te laten vergeten.* 'Er liep vandaag een schip van het Zeevolk binnen,' mompelde Reimon langs zijn pijp. De baard van de breedgeschouderde jonge heer was met olie ingesmeerd en in een net puntje geknipt. Dat was de nieuwste mode bij de jonge heren en Reimon volgde de nieuwste mode even nauwgezet als hij op vrouwen joeg. Wat maar iets minder ijverig was dan hij gokte. Hij gooide een zilverkroon op het hoopje midden op de tafel voor een nieuwe kaart. 'Een klipper. De snelste schepen, klippers, zegt men. Sneller dan de wind, zeggen ze. Dat zou ik graag eens willen zien.

Bloedvuur, dat zou ik zeker graag willen zien.' Hij bekommerde zich niet om de nieuwe kaart die hij kreeg. Dat deed hij nooit, tot hij ze alle vijf had.

De gezette man met roze wangen tussen Reimon en Mart in grinnikte vermaakt. 'Wil je het schip zien, Reimon? Je bedoelt zeker de meisjes erop. De vrouwen. Ongewone schoonheden van het Zeevolk met hun prulletjes en snuisterijtjes en zwierige loop, hè?' Hij legde er een kroon bij en pakte met een grimas zijn kaart op terwijl hij hem bekeek. Dat betekende verder niets. Als je op Edorions gezicht afging, had hij altijd slechte kaarten die slecht bij elkaar pasten. Maar hij won meer dan hij verloor. 'Tja, misschien heb ik meer geluk bij de meisjes van het Zeevolk.'

De kaartdeler die tegenover Mart zat, was lang en slank en had een donker puntbaardje dat zelfs nog meer glom dan dat van Reimon. Hij hield een vinger langs zijn neus. 'Denk je daar je geluk te vinden, Edorion? Die meisjes houden zich zo afzijdig dat je al van geluk mag spreken als je een zweem van hun reukwater opvangt.' Hij maakte een wegwerpgebaar, zoog de rook diep zijn longen in en zuchtte, terwijl de andere jonge heren lachten, zelfs Edorion.

Een jongeman met een gewoon gezicht die Estean heette, lachte het hardst van allemaal, terwijl hij met zijn hand door zijn sluike haren streek die telkens over zijn voorhoofd zakten. Als hij zijn mooie gele jas van gesponnen wol zou uittrekken, had hij gemakkelijk voor een boer door kunnen gaan, maar hij was de zoon van een hoogheer met de rijkste landgoederen van Tyr, en wat hemzelf betrof, hij was de rijkste man aan deze tafel. Hij had ook meer wijn gedronken dan een van de anderen.

Schuin voor de man naast hem hangend, een overdreven verfijnd heertje dat Baran heette en voortdurend langs zijn scherpe neus omlaag-tuurde, porde Estean de kaartdeler met een niet al te vaste vinger tussen de ribben. Baran leunde achteruit en vertrok zijn mond rond de pijpensteel, alsof hij bang was dat Estean misschien over zou geven. 'Da's een goeie, Carlomin,' gorgelde Estean. 'Jij denkt net zo, hè Baran? Edorion zou nog geen snufje van hun spoor opvangen. Als hij zijn geluk wil proberen... een gokje wil wagen... dan zou hij achter die Aiel wijven aan moeten gaan, zoals Mart hier. Al die speren en messen. Bloed en as. Of je een leeuw ten dans vraagt.' Er viel een dodelijke stilte rond de tafel. Estean was de enige die bleef lachen, tot hij met z'n ogen begon te knipperen, waarna hij opnieuw met zijn vingers door zijn haren streek. 'Wat is er aan de hand? Heb ik iets

verkeerds gezegd? O! O ja. Zij.'

Mart kon nog net een grijns onderdrukken. Die dwaas moest zo nodig de Aiel noemen. Aes Sedai zou nog erger zijn geweest. Ze hadden liever Aiel in de gangen van de Steen die iedere Tyrener die hen voor de voeten liep vanuit de hoogte aanstaarden, dan een Aes Sedai - en deze mannen dachten dat er nu minstens vier in de burcht waren. Hij plukte een Andoraanse zilverkroon uit zijn beurs op tafel en schoof die de pot in. Carlomin gaf de kaart traag aan. Met de nagel van z'n duim lichtte Mart de kaart behoedzaam op en hij knipperde niet eenmaal met z'n ogen. De Heerser van Bekers, een hoog-heer van Tyr. De heersers van een pak kaarten verschilden van land tot land, afhankelijk van waar ze waren gemaakt, maar de vorst van het land was altijd de Heerser van Bekers, de hoogste kaart. Dit waren oude kaarten, maar hij had al nieuwe gezien met het gezicht van Rhand of iets wat daarop leek als Heerser van Bekers, afgebeeld met de Drakenbanier. Rhand, de heerser van Tyr, dat leek al zo belachelijk dat hij de neiging had zich te knijpen. Rhand was schaapherder, een aardige vent, met wie je lol kon hebben wanneer hij zich niet al te ernstig en verantwoordelijk gedroeg. Rhand was nu de Herrezen Draak, wat hem duidelijk maakte dat hij eigenlijk de stommerik was door hier te blijven, waar Moiraine iedere keer naar believen haar hand op zijn schouder kon leggen, en af te wachten wat Rhand van plan was. Misschien wilde Thom Merrilin wel mee. Of Perijn. Maar Thom had zijn intrek in de Steen genomen alsof hij er nooit meer wilde vertrekken en Perijn zou nergens heen gaan, tenzij Faile hem met haar vingertje wenkte. Nou ja, Mart was bereid zo nodig alleen te vertrekken. Maar voor de jonge heren lag zilver en goud op tafel, en als hij de vijfde heerser nu ook nog kreeg, was er geen enkele klakspeler die hem kon overtroeven. Niet dat hij die vijfde nodig had. Opeens voelde hij het geluk in zijn geest kriebelen. Niet zo kriebelig als bij de dobbelstenen natuurlijk, maar hij was er zeker van dat niemand zijn vier heersers aankon. De Tyreners hadden de hele nacht wild ingezet en de prijs van tien boerderijen was snel van handen verwisseld. Maar Carlomin zat naar zijn kaarten in zijn hand te staren en had nog geen vierde kaart gekocht, en Baran trok verwoed puffend aan zijn pijp en stapelde zijn munten op alsof hij klaar was ze allemaal in zijn zakken weg te stoppen. Reimon verborg een grimas achter zijn baard en Edorion keek met diepe rimpels naar zijn nagels. Alleen Estean leek er niet door beïnvloed. Hij wierp een onzekere grijns de tafel rond en was misschien al vergeten wat hij had gezegd. Gewoonlijk slaagden ze erin een of ander opgewekt gezicht te tonen als de situatie met de Ai-el ter sprake

kwam, maar het was al heel laat en de wijn had rijkelijk gestroomd.

Mart zocht naarstig zijn geheugen af om een manier te vinden waarmee hij hen en hun goud kon tegenhouden, voor ze van zijn kaarten wegliepen. Eén blik op hun gezichten volstond en hij begreep dat het aansnijden van een ander onderwerp niet voldoende zou zijn. Maar er was nog een andere manier. Als hij ze aan het lachen kon krijgen over de Aiel....Is *het me ook waard dat ze mij daarbij uitlachen?* Kauwend op zijn pijp probeerde hij iets anders te bedenken. Baran pakte met beide handen een stapeltje goudstukken op en schoof zijn stoel achteruit om ze in zijn zakken te laten glijden. 'Misschien ga ik die Zeevolkvrouwen eens proberen,' zei Mart snel, zijn pijp pakkend om breed gebarend zijn verhaal te versterken. 'Er gebeuren vreemde dingen als je achter Aielmeisjes aangaat. Heel vreemde dingen. Zoals dat spel dat ze de Maagdenkus noemen.' Hij had hun aandacht, maar Baran had de munten niet neergelegd en Carlomin leek nog steeds niet om zijn vierde kaart te willen vragen. Estean slaakte een dronken boer. 'Je kussen met het staal tussen je ribben, neem ik aan. Speervrouwen, begrijp je. Staal. De speer in je ribben. Bloedvuur!' Niemand anders lachte. Maar ze bleven wel luisteren.

'Niet helemaal.' Het lukte Mart te grijnzen. *Vervloekt, ik ben al zo ver gegaan. Ik kan nu de rest ook wel vertellen.* 'Rhuarc zei dat als ik wat bij de Speervrouwen wilde klaarspelen, dat ik ze dan zou moeten vragen hoe je Maagdenkus speelt. Hij zei dat het de beste manier was om ze te leren kennen.' Het klonk in zijn woorden nog steeds als een zoen-spelletje van thuis, zoals 'Kus het madeliefje'. Hij had het stamhoofd van de Aiel er nooit van verdacht iemand een loer te draaien. De volgende keer zou hij beter op z'n tellen passen. Hij deed een nieuwe poging een grijns op z'n gezicht te krijgen. 'Dus ging ik op weg naar Bain en...' Reimons frons betekende ongeduld. Niemand in de groep kende een Aiel bij naam, met uitzondering van Rhuarc, maar niemand wilde ze ook leren kennen. Man vergat de namen en vertelde snel verder. '... dus ging ik erheen en vroeg ze zo achterlijk als een stomme ganzerik het mij te laten zien.' Hij had iets moeten vermoeden aan de brede lach te zien die op hun gezichten opkwam. Net katten die door een muis ten dans werden gevraagd. 'Voor ik wist wat er gebeurde, kreeg ik een vuist vol speren rond mijn nek, net een kraag. Ik had me al niezend kunnen scheren.'

De anderen rond de tafel barstten in lachen uit, Reimon piepend, Estean dronken brullend.

Mart liet het maar zo. Hij kon bijna die scherpe speerpunten weer voelen als hij ook maar een pink bewoog. En al die tijd had Bain staan lachen en hem verteld dat ze nog nooit een man om de Maagdenkus had horen vragen.

Cariomin streek over zijn baard en vulde de stilte van Marts aarzeling. 'Nu mag je niet ophouden. Vertel verder. Wanneer was het? Twee dagen geleden, durf ik te wedden. Toen je niet voor het spel kwam opdagen en niemand wist waar je was.'

'Die avond was ik met Thom Merrilin aan het dobbelen,' zei Mart snel. 'Nee, het was langer geleden.' Hij was blij dat hij onbewogen kon liegen. 'Ze wilden toen dat ik ze allemaal een kus gaf. Dat is alles. Als de anderen vonden dat het een goede kus was, trokken ze de speren een stukje terug. Als ze vonden van niet, dan drukten ze wat harder, om me aan te moedigen, zogezegd. Dat was alles. Ik kan je wel dit vertellen: ik heb me minder bezeerd dan bij het scheren.' Hij stak zijn pijp weer tussen zijn tanden. Als ze meer wilden weten, konden ze vragen of zij dat spel ook eens mochten spelen. Hij hoopte haast dat iemand zo stom zou zijn. *Die vervloekte Aiel vrouwen met hun bloedsperen.* Hij was pas tegen het krieken van de ochtend in zijn bed teruggekomen.

'Voor mij zou het meer dan voldoende zijn,' merkte Cariomin droog op. 'Het Licht mag mijn ziel branden als het niet waar is.' Hij gooide een zilverstuk midden op de tafel en gaf zichzelf nog een kaart. 'Maagdenkus.' Hij schudde vrolijk zijn hoofd en weer golfde gelach rond de tafel.

Baran kocht zijn vijfde kaart en Estean frommelde een munt uit de hoop die voor hem lag en gluurde even wat voor munt het was. Nu zouden ze er niet mee ophouden.

'Wilden,' mopperde Baran langs zijn pijp. 'Onwetende wilden. Dat zijn het, door en door, of mijn ziel mag branden. Leven in grotten, daarginds in de Woestenij. In grotten! Alleen een wilde kan in die Woestenij leven.'

Reimon knikte. 'Nou ja, ze dienen tenminste de Herrezen Draak. Als dat niet het geval was geweest, zou ik ze zo met honderd Verdedigers achter mij de Steen uit schoppen.' Baran en Cariomin betuigden grommend hun instemming.

Het kostte Mart veel moeite zijn gezicht strak te houden. Dat soort

opmerkingen had hij wel eerder gehoord. Opscheppen was gemakkelijk als niemand erop rekende dat je het ook echt ging doen. Honderd Verdedigers? Zelfs als Rhand zich om de een of andere reden afzijdig hield, konden de Aiel het waarschijnlijk opnemen tegen elke Tyreens leger dat ze op de been konden krijgen. Niet dat ze feitelijk de Steen wilden bezetten. Mart vermoedde dat ze er alleen waren omdat Rhand hier was. Hij dacht niet dat iemand van deze jonge heren dat had bedacht - ze probeerden de Aiel zoveel mogelijk te negeren, maar hij dacht niet dat ze zich daardoor beter zouden voelen. 'Mart.' Estean waaierde de kaarten in zijn hand uit en schikte ze opnieuw alsof hij niet kon besluiten in welke volgorde hij ze uit ging spelen. 'Mart, jij gaat nog met de Drakenheer praten, hè?'

'Waarover?' vroeg Mart behoedzaam. Het zinde hem niet erg dat te veel Tyreners wisten dat hij en Rhand samen waren opgegroeid, en in zijn afwezigheid veronderstelden ze blijkbaar dat hij met Rhand twee handen op één buik was. Zijzelf zouden zich nooit in de buurt wagen van een geleider, nog niet als het hun eigen broer was. Hij wist niet waarom ze dachten dat hij wel zo'n dwaas was. 'Heb ik dat niet verteld?' De man met het gewone gezicht keek met dichtgeknepen ogen naar zijn kaarten en krabde zich het hoofd, maar fleurde toen weer op. 'O ja. Zijn bekendmaking, Mart. Die van de Drakenheer. Zijn nieuwste. Waarin hij bekendmaakte dat gewone burgers het recht hadden een heer voor het hof te dagen. Wie heeft er ooit gehoord dat een heer werd gedagvaard voor een magister? En nog wel door een boer!'

Marts hand klemde zich om zijn beurs tot de munten over elkaar krasten. 'Het zou inderdaad schandalig zijn,' zei hij kalm, 'als je voor een hof werd veroordeeld omdat je je uitleeft bij de dochter van een visser in alles wat zij wenst, of omdat je een boer een pak slaag geeft omdat hij modder op je mantel spat.'

De anderen bewogen zich onrustig toen ze zijn stemming voelden, maar Estean knikte zo heftig dat zijn hoofd eraf scheen te vallen, inderdaad. Hoewel het natuurlijk niet zo ver zal komen. Een heer voor het gerecht? Natuurlijk niet. Niet echt.' Hij lachte dronken naar zijn kaarten. 'Niet de dochter van een visser. Stinken naar vis, weet je, hoelang je ze ook laat wassen. Een lekkere boerentrien is het beste.' Mart bedacht dat hij hier zat om te spelen. Hij bedacht dat hij het gewauwel van die stommeling moest negeren en hield zichzelf voor hoeveel geld hij aan Esteans beurs kon ontfutselen. Maar zijn tong luisterde niet. 'Wie weet waar dit allemaal toe

kan leiden? De strop, misschien wel.'

Edorion keek hem van opzij aan, verontrust en behoedzaam. 'Moeten we het echt over... burgers hebben, Estean? Hoe staat het met die dochters van de oude Astoril? Heb je al besloten met wie je gaat trouwen?'

'Wat? O. O, ik gooi wel een munt op, denk ik.' Estean keek fronsend naar zijn kaarten, verplaatste er een en fronste weer. 'Medore heeft twee of drie leuke deerntjes. Misschien wel Medore.' Mart nam een lange teug uit zijn zilveren wijnbeker om te voorkomen dat hij de man midden in zijn boerengezicht zou slaan. Hij was nog bezig aan zijn eerste beker; de twee bedienden hadden het opgegeven hem bij te schenken. Als hij Estean zou slaan, zou niemand een hand uitsteken om hem tegen te houden. Zelfs Estean niet. Omdat hij de vriend van de Drakenheer was. Hij wou maar dat hij in een taveerne zat, ergens in de stad, waar een dokwerker zou betwijfelen of het echt geluk was en waar alleen een rappe tong, snelle voeten of vlugge handen ervoor konden zorgen dat hij heelhuids ontkwam. *Kijk, dat was écht een dwaas idee.*

Edorions ogen schoten weer naar Mart en schatten in hoe hij zich voelde. ik heb vandaag een gerucht opgevangen. Ik hoor dat de Draken-heer Tyr ten oorlog laat trekken tegen Illian.' Mart verslikte zich in zijn wijn. 'Oorlog?' spatte hij. 'Oorlog,' beaamde Reimon blij rond zijn pijp.

'Weet je het zeker?' vroeg Carlomin en Baran voegde eraan toe: ik heb zoiets nog niet gehoord.'

ik heb het nét, vandaag, gehoord, van wel drie of vier mensen.' Edorion leek geheel verdiept in zijn kaarten. 'Wie weet of het echt waar is?'

'Het moet wel waar zijn,' zei Reimon. 'Als de Drakenheer ons leidt, met Callandor in zijn vuist, hoeven we niet eens te strijden. Hij zal hun legers alle kanten opjagen en we kunnen regelrecht naar Illian optrekken. Wel jammer, in zekere zin. Bloedvuur, als het niet zo is. Ik zou graag de kans willen hebben de zwaarden te kruisen met zo'n Illianer.'

'Daar krijg je nooit de kans voor als de Drakenheer het leger leidt,' zei Baran. 'Ze vallen al op hun knieën als ze de banier van de Draak zien.'

'En als ze dat niet doen,' voegde Carlomin er met een lach aan toe, 'zal de Drakenheer ze met bliksems van hun slagveld wegjagen.'

‘Eerst Illian,' zei Reimon. 'En dan... Daarna veroveren we de wereld voor de Drakenheer. Zeg hem dat maar, Mart. De hele wereld.' Mart schudde zijn hoofd. Een maand geleden zouden ze het nog in hun broek doen bij de gedachte aan een geleider, een man die gedoemd was krankzinnig te worden en op een afschuwelijke wijze te sterven. Nu waren ze bereid Rhand in de strijd te volgen en op zijn macht te vertrouwen om de slag voor hen te winnen. Vertrouwend op de Ene Kracht, hoewel ze het waarschijnlijk niet zo zouden zeggen. Maar hij veronderstelde dat ze zich ergens aan vast wilden klampen. De onneembare Steen was in de handen van de Aiel. Honderd voet boven hun hoofd bevond de Herrezen Draak zich in zijn vertrekken en hij had Callandor bij zich. Drieduizend jaar van Tyreense overtuiging en geschiedenis lag in scherven en de wereld stond op z'n kop. Hij vroeg zich af of hij zoveel beter af was. Zijn eigen wereld was in minder dan een jaar totaal aan het wankelen gebracht. Hij rolde een gouden Tyreense kroon tussen zijn vingers rond. Hoe goed hij het er ook vanaf had gebracht, hij wilde niet terug. 'Wanneer trekken we uit, Mart?' vroeg Baran.

'Weet ik niet,' zei hij langzaam, ik denk niet dat Rhand aan een oorlog zou beginnen.' *Tenzij hij al gek is geworden.* Maar daaraan wilde hij niet denken.

De anderen keken of hij hun net had verzekerd dat de zon morgen niet op zou komen. 'We zijn natuurlijk allemaal trouw aan de Drakenheer.' Edorion keek met diepe rimpels naar zijn kaarten. 'Maar hierbuiten, op het platteland, hoor ik toch dat sommige hoogheren, enkele hoog-heren, hebben getracht een leger te verzamelen om de Steen te heroveren.' Opeens keek niemand meer naar Man, hoewel Estean nog steeds schijnbaar trachtte zijn kaarten uit te zoeken. 'Natuurlijk, als de Drakenheer ons ten oorlog voert, zal het allemaal in rook opgaan. In ieder geval, hier in de Steen zijn we trouw. Ook de hoogheren, dat weet ik zeker. Maar je hebt nog te maken met die mensen daarbuiten op het land.'

Hun trouw zou niet langer duren dan hun vrees voor de Draak. Heel even voelde Mart zich alsof hij plannen maakte Rhand in een kuil vol gifslangen achter te laten. Toen drong het weer tot hem door wie Rhand eigenlijk was. *Eerder of je een wezel in een kippenren achterlaat.* Rhand was zijn vriend geweest. De Herrezen Draak echter... Wie kon bevriend zijn met de Herrezen Draak? *Ik laat niemand in de steek. Hij kan waarschijnlijk deze hele Steen op hun hoofden neersmijten, als hij dat wil. Maar ook op mijn*

hoofd. Weer vertelde hij zichzelf dat het tijd was te verdwijnen.

'Geen vissersdochters,' mompelde Estean. 'Praat je erover met de Drakenheer?'

'Jouw beurt, Mart,' zei Carlomin bezorgd. Hij keek enigszins bang, hoewel het onmogelijk viel te zeggen of zijn vrees Estean betrof die Mart weer woest zou maken, of een gesprek dat hun trouw weer zou aansnijden. 'Koop je een vijfde of pas je?'

Mart besefte dat hij niet had opgelet. Alleen hij en Carlomin hadden nog maar vier kaarten, hoewel Reimon zijn vijf netjes blind naast de pot had neergevleid om aan te geven dat hij eruit was. Mart aarzelde en deed net of hij nadacht, zuchtte toen en gooide opnieuw een munt in de pot.

Toen de zilverkroon een paar keer opsprong, voelde hij plotseling zijn geluk van een paar druppels aanzwellen tot een vloed. Iedere tikje van het zilver op het houten tafelblad rinkelde helder in zijn hoofd. Hij had bij ieder opspringen kruis of munt kunnen roepen en geweten hoe de munt zou neerkomen. Net zoals hij wist wat zijn volgende kaart was voor Carlomin die voor hem neerlegde.

Hij veegde zijn kaarten op de tafel bij elkaar en waaierde ze uit. De Heerser van Vlammen en de andere vier Heersers staarden hem aan. De Amyrlin Zetel hield een vlam in de palm van haar hand, hoewel ze absoluut niet op Siuan Sanche leek. Wat de Tyreners ook van de Aes Sedai vonden, ze erkenden de macht van Tar Valon, zij het dat Vlammen de laagste kleur was.

Hoe groot was de kans dat iemand alle vijf kreeg? Zijn geluk was op z'n best met toevallige dingen, zoals dobbelstenen, maar misschien stroomde er wat meer geluk naar de kaarten over. 'Het Licht verzen-ge mijn botten als dat niet het geval is,' mompelde hij. Of wat hij van plan was te zeggen.

'Hoor je!' schreeuwde Estean keihard. 'Ditmaal kun je het niet ontkennen. Dat was in de Oude Spraak. Iets over verbranden en botten.' Grijnzend keek hij de tafel rond. 'Mijn leraar zou wat trots zijn. Ik moet hem een geschenkje geven. Als ik te weten kom waar hij heen is gegaan.'

Edelen werden verondersteld de Oude Spraak te kunnen gebruiken, hoewel ze in werkelijkheid weinig meer wisten dan wat Estean net vertelde. De

jonge heren begonnen te redetwisten over wat Mart precies had gezegd. Ze leken te denken dat het een opmerking was over de hitte.

Mart had overal kippenvel toen hij probeerde zich de woorden te herinneren die net uit zijn mond waren gerold. Veel kletspraaat, maar het leek toch bijna of hij het kon begrijpen. *Bloedvuur, Moiraine! Als je mij met rust had gelaten, zou ik niet zoveel gaten in mijn geheugen hebben dat er een paard-en-wagen doorheen kon rijden en zou ik niet van die bla-bla... het Licht vervloeke mij, wat het ook mag zijn!* Dat hij dan ook nog achter de koeien van zijn vader zou zitten en niet met zakken vol goud door de wereld zou trekken, waren gedachten die hij negeerde.

'Zijn we hier om te spelen,' zei hij schor, 'of om als een stel ouwe wijven over breien te praten?'

'Spelen,' zei Baran kortaf. 'Drie goudkronen.' Hij gooide de munten in de pot. 'En drie erbij,' hikte Estean en voegde zes goudkronen aan de hoop toe.

Mart onderdrukte een grimas en vergat alles van de Oude Spraak. Dat was simpel, hij wilde er niet aan denken. Bovendien, als ze nu al zo hoog inzetten, zou hij met zijn kaarten genoeg kunnen winnen om morgenochtend te kunnen vertrekken. *En als hij gek genoeg is om een oorlog te beginnen, ga ik zeker weg, al moet ik lopen.* Buiten kraaide een haan in de duisternis.

Mart schoof onrustig in zijn stoel heen en weer en droeg zichzelf op geen dwaas te zijn. Er zou niemand doodgaan.

Zijn ogen gleden naar zijn kaarten... en knipperden. De vlam van de Amyrlin was veranderd in een mes. Terwijl hij zichzelf vertelde dat hij moe was en zich dingen verbeeldde, boorde het lemmet zich in de rug van zijn hand.

Met een schorre kreet gooide hij de kaarten opzij en liet zich achterovervallen, waardoor zijn stoel omviel en hij met beide voeten de tafel raakte voor hij achteroverviel. De lucht leek zo dik als honing. Alles bewoog alsof de tijd vertraagde, maar tevens leek alles tegelijk te gebeuren. Andere kreten weerkaatsten de zijne, holle kreten die als in een kelder heen en weer galmden. Hij en zijn stoel zweefden achteruit en omlaag. De tafel steeg op.

Midden in de lucht hing de Heerser van Vlammen, werd groter en groter en staarde hem met een wrede glimlach aan. De Heerser was nu bijna levensgroot en ze maakte aanstalten uit haar kaart te stappen. Ze was nog steeds een geschilderde vorm, had geen diepte, maar ze wilde het wapen in hem steken, reeds rood van zijn bloed alsof het zijn hart had getroffen. Naast haar begon de Heerser van Bekers te groeien en de Tyreense hoogheer trok zijn zwaard.

Mart zweefde, maar op de een of andere manier lukte het hem de dolk in zijn linkermouw te grijpen en in één beweging recht naar het hart van de Amyrlin te werpen. Als dit ding tenminste een hart had. Het tweede mes verscheen even soepel in zijn linkerhand en werd nog soepeler geworpen. De twee wapens zweefden als pluisjes in de lucht. Hij wilde gillen, maar die eerste geschrokken schreeuw van schrik en woede was nog steeds niet geëindigd. De Heerser van Staven zwol op naast de eerste twee kaarten, de koningin van Andor greep de scepter als een knuppel vast, terwijl haar roodgouden haar het vertrokken gezicht van een krankzinnige omlijstte.

Nog steeds viel hij, nog steeds gilde hij die langgerekte kreet. De Amyrlin was los van haar kaart, de hoogheer stapte met getrokken zwaard naar voren. De vlakke vormen bewogen bijna even langzaam als hij. Bijna. Hij had het bewijs dat het staal in hun handen kon snijden en ongetwijfeld kon de scepter zijn schedel laten barsten. Zijn schedel. Zijn geworpen dolken bewogen alsof ze in gelei dreven. Hij wist zeker dat de haan voor hem had gekraaid. Wat zijn vader ook gezegd mocht hebben, het voorteken was er echt. Maar hij zou niet opgeven en sterven. Op de een of andere wijze wist hij nog twee dolken uit zijn jas te wurmen, een in iedere hand. Verwoed trachtte hij zich midden in de lucht op te richten, zodat hij kon gaan staan, en gooide één mes naar de goudharige vrouw met de knuppel. Het andere hield hij gereed, terwijl hij trachtte rond te draaien, om meteen klaar te staan voor...

De wereld schokte terug naar de gewone beweging en hij kwam onhandig op zijn zij neer, zo hard dat hij even naar adem snakte. Verbeten krabbelde hij overeind en trok een nieuw mes onder zijn jas vandaan. Je kunt er nooit genoeg bij je hebben, beweerde Thom. Geen van beide messen was nog nodig.

Heel kort meende hij dat de kaarten en personen waren verdwenen. Maar misschien had hij zich dit alles verbeeld. Misschien was hij degene die

krankzinnig ging worden. Toen zag hij de kaarten, weer op normale grootte, vastgespietst met zijn natrillende messen in de donkere houtpanelen. Hij haalde diep en bevend adem. De tafel lag op z'n kant, de munten rolden nog over de vloer, waar de jonge heren en bedienden ineengedoken tussen de gevallen kaarten zaten gehurkt. Ze keken met open mond en even grote ogen naar Mart en zijn messen, naar die in zijn handen en die in de muur. Estean griste een zilveren kan weg die toevallig rechtop was blijven staan en begon de wijn naar binnen te gieten, waarbij hij verschrikkelijk over zijn kin en vest morste.

'Alleen omdat je geen winnende kaart bezat,' zei Edorion hees, 'hoef je nog niet...' Hij slikte de rest huiverend in.

'Jij zag het ook!' Mart liet de messen weer in de scheden verdwijnen. Een dun spoortje bloed liep uit het kleine wondje in zijn hand. 'Doe nou niet of je blind was!'

ik heb niets gezien,' zei Reimon stijf. 'Niets!' Hij kroop weg over de vloer, raapte de gouden en zilveren munten op en gaf dat alle aandacht, alsof het de belangrijkste zaak ter wereld was. De anderen deden hetzelfde, behalve Estean, die rondschoof en in de gevallen kannen keek of er nog wijn in zat. Een bediende had beide handen voor zijn ogen geslagen, de ander zat met gesloten ogen te prevelen in een zacht, ademloos gejank.

Mart mompelde een vloek en beende naar de plek waar zijn messen de drie kaarten in het houtwerk hadden vastgeprikt. Het waren weer gewone speelkaarten, gewoon hard papier met een kleurige, gebarsten laklaag. Maar het plaatje van de Amyrlin hield nog steeds de dolk vast en niet de vlam. Hij proefde bloed en besefte dat hij aan de wond op de rug van zijn hand zoog.

Haastig wrong hij de messen los, waarna hij de kaarten doormidden sneed en de messen wegstak. Even later zocht hij tussen de kaarten die verspreid over de vloer lagen, tot hij de Heersers van Munten en Winden had gevonden en scheurde die toen ook doormidden. Hij voelde zich een dwaas. Het was allemaal achter de rug, de kaarten waren weer kaarten, maar hij kon het niet helpen.

Geen enkele jonge heer die op handen en knieën rondkroop, probeerde hem tegen te houden. Ze schoven voor hem opzij, keken hem zelfs niet aan.

Vanavond zou er niet meer gespeeld worden en waarschijnlijk de komende avonden ook niet. Niet met hem tenminste. Wat er ook was gebeurd, het was duidelijk op hem gericht geweest. Nog duidelijker was dat het iets van de Ene Kracht was. Daar wilden ze niets mee te maken hebben.

'Bloedvuur, Rhand!' mompelde hij stil. 'Als je dan zo nodig krankzinnig moet worden, laat mij er dan buiten!' Zijn pijp lag in twee stukken op de grond, de steel was netjes doormidden gebeten. Boos raapte hij zijn beurs op en beende het vertrek uit.

In zijn verduisterde slaapvertrek lag Rhand onrustig te woelen op een bed dat breed genoeg was voor vijf mensen. Hij droomde. Moiraine dreef hem porrend met een scherpe stok een schaduwrijk woud door naar een boomstronk waar de Amyrlin Zetel zat te wachten met een touw in een lus voor zijn nek. Grijze gestalten bewogen half zichtbaar tussen de bomen door, stapten met hem mee, waren op jacht naar hem; hier flitste een dolk in het afnemende licht, elders ving hij een glimp op van boeien. Slank en net niet tot zijn schouders reikend keek Moiraine op een manier die hem nooit eerder was opgevallen. Vrees. Zwetend porde ze hem sneller te lopen en trachtte ze hem naar de strop van de Amyrlin te drijven. Duistervrienden en Verzakers in de schaduwen, de strop van de Witte Toren voor hem en Moiraine achter hem. Hij dook weg voor Moiraines stok en vluchtte weg. 'Daar is het te laat voor,' riep ze hem achterna, maar hij moest terug. Terug. Mompelend lag hij in het bed te woelen en lag toen weer stil, nu rustig ademend.

Hij was thuis, in het Waterwold, banen zonlicht vielen schuin tussen de bomen door en flonkerden in het vennetje dat voor hem lag. Er zat groen mos op de stenen aan deze kant van het meertje en dertig pas verder stond een kleine boog van wilde bloemen. Dit was de plek waar hij als kind had leren zwemmen. 'Je zou nu moeten gaan zwemmen.'

Hij tolde geschrokken rond. Min stond hem toe te grijnzen in haar jongenskleren en naast haar stond Elayne met haar roodgouden krullen, in een groen zijden gewaad dat bij het paleis van haar moeder hoorde.

Min had het gezegd, maar Elayne voegde eraan toe: 'Het water ziet er uitnodigend uit, Rhand. Hier zal niemand ons lastig vallen.' ik weet niet,' begon hij langzaam. Min voorkwam verdere woorden door haar vingers om zijn nek te strengelen en hem op haar tenen staand te kussen.

Ze herhaalde zacht mompelend Elaynes woorden. 'Niemand zal ons hier lastig vallen.' Ze deed een stap achteruit en liet haar jas vallen, waarna ze de sluiting van haar hemdje begon los te vlechten. Rhand keek met open mond toe en het werd nog erger toen hij besefte dat Elaynes gewaad op de grond lag. De erfdochter stond met gekruiste armen voorover gebogen om haar onderkleed op te tillen. 'Wat gaan jullie doen?' wilde hij met gesmoorde stem weten. 'Ons klaarmaken om samen met jou te gaan zwemmen,' antwoordde Min.

Elayne glimlachte hem flitsend toe en trok het onderkleed over haar hoofd.

Hij keerde zich haastig om, hoewel hij dat niet van harte deed. En stond toen opeens vlak voor Egwene, die hem met haar grote donkere ogen droevig aankeek. Zonder een woord te zeggen draaide ze zich om en verdween tussen de bomen. 'Wacht!' riep hij haar na. 'Ik kan alles uitleggen.' Hij zette het op een hollen; hij moest haar vinden. Maar toen hij aan de rand van het bos kwam, hield Mins stem hem tegen. 'Ga niet, Rhand.'

Elayne en zij lagen reeds in het water en alleen hun hoofden waren te zien, terwijl ze midden in het meer lui door het water zwommen. 'Kom terug,' riep Elayne, een slanke arm opheffend om hem te wenken. 'Verdien je voor de verandering niet eens iets wat jij wilt?' Hij schuifelde met z'n voeten en wilde ergens heen, maar hij kon niet beslissen waarheen. Wat hij wilde. De woorden klonken vreemd. Wat wilde hij? Hij bracht zijn hand naar zijn gezicht om iets weg te vegen wat als zweet aanvoelde. Rottend vlees maakte de in zijn handpalm gebrande reiger bijna onzichtbaar; in de roodgerande gaten schemerde wit bot.

Met een ruk werd hij wakker en lag in de donkere hitte te huiveren. Zweet doorweekte zijn ondergoed en de linnen lakens onder hem. Zijn zijde brandde waar een oude wond nooit goed was genezen. Met zijn vinger voelde hij aan het ruwe litteken, een rondje van bijna een duim groot, na al die maanden nog steeds gevoelig. Zelfs de Heling van Moiraine Aes Sedai kon het niet geheel dichten. *Maar ik rot nog niet weg. En ik ben ook niet gek. Nog niet.* Nog niet. Die twee woorden zeiden genoeg. Hij wilde lachen en vroeg zich af of dat inhield dat hij al gek was.

Dromend over Min en Elayne, op die manier over hen dromend... Nou ja, het was geen waanzin, maar het was zeker dwaasheid. Geen van beiden had

hem ooit op die manier aangekeken als hij wakker was. Egwene was hem al sinds hun kindertijd zo goed als beloofd. De belofte was nooit in de vrouwenkring uitgesproken, maar iedereen in en rond Emondsveld wist dat ze op een mooie dag zouden trouwen. Die mooie dag zou natuurlijk nooit komen, nu niet meer, niet met het lot dat een geleider zou treffen. Egwene moest dat ook hebben beseft. Dat moest wel. Ze had zich helemaal op haar opleiding tot Aes Sedai gestort. Maar ja, vrouwen waren vreemd. Misschien dacht ze wel dat ze Aes Sedai kon zijn en ook nog met hem trouwen, of hij nou wel of niet geleidde. Hoe kon hij haar uitleggen dat hij niet meer met haar wilde trouwen en dat hij meer als een zus van haar hield? Maar het zou niet nodig zijn het haar te vertellen, wist hij. Hij kon zich verbergen achter wat hij was. Dat moest ze wel begrijpen. Welke man kon een vrouw vragen om met hem te trouwen met het besef dat hij nog maar enkele jaren had, als hij geluk had, voor hij krankzinnig werd, voor hij levend begon weg te rotten? Hij rilde ondanks de hitte. *Ik heb slaap nodig.* De hoogheren zouden morgenochtend terugkeren en hun spelletjes spelen om zijn gunst. Om de gunst van de Herrezen Draak. *Misschien krijg ik ditmaal geen droom.* Hij begon zich om te draaien op zoek naar een droog plekje van de lakens en verstarde, luisterde naar het zachte geritsel in de duisternis. Hij was niet alleen. Het Zwaard dat geen zwaard is, lag aan de andere kant van de kamer, buiten zijn bereik op een hoge standaard die wel een troon leek. Een geschenk van de hoogheren, die daarmee ongetwijfeld hoopten te bereiken dat hij nu Callandor uit hun zicht zou houden. *Iemand wil Callandor stelen.* Een tweede gedachte kwam op. *Of de Herrezen Draak vermoorden.* Hij had Thoms gefluisterde waarschuwingen niet nodig om te weten dat de betuigingen van onsterfelijke trouw van de hoogheren slechts gelegenheidswoorden waren.

Hij maakte zich vrij van gedachten en gevoel en nam de leegte aan. Die kwam tenminste moeiteloos. Zwevend in de kille leegte in hemzelf, met gedachte en gevoel daarbuiten, reikte hij naar de Ware Bron. Deze keer was het gemakkelijk, wat niet altijd het geval was. Saidin vulde hem als een vloedgolf van witte hitte en licht, uitbundig van leven, ziekelijk van de smerige smet van de Duistere, als een vuil vlies dat op zuiver zoet water drijft. De stroom dreigde hem mee te sleuren, hem te verbranden, hem te verdrinken.

Terwijl hij de vloed bevocht, overwon hij door pure wilskracht en rolde het bed uit, de Kracht geleidend terwijl hij op zijn voeten landde in de houding voor een zwaardvorm die *Appelbloesem in de wind* heette. Er konden niet

veel vijanden zijn, anders hadden ze meer lawaai gemaakt. De zwaardvorm met de zo lieflijke naam was bedoeld voor meerdere tegenstanders.

Toen zijn voeten het tapijt raakten, lag er een zwaard in zijn handen met een lang gevest en een licht gebogen kling die maar aan een kant scherp was. Het leek uit vlammen te zijn gevormd, maar het voelde niet eens warm aan. Het beeld van een reiger stak zwart af tegen het geelrood van de kling. Op hetzelfde ogenblik ontsprongen vlammen uit iedere kaars en in de vergulde lampen, versterkt door de kleine spiegeitjes erachter. Grotere spiegels aan de muren en twee grote staande spiegels kaatsten het rond tot het zo licht was, dat hij overal in het vertrek met gemak kon lezen.

Callandor was niet aangeraakt; het zwaard leek wel van kristal en stond op een standaard die even hoog was als een mens en bijna even breed. Het hout was prachtig bewerkt, verguld en afgezet met kostbare stenen. Al zijn meubels - bed, stoelen en banken, kleerkasten, kisten en wastafel - waren eveneens verguld en versierd met edelstenen. De lampetkan en de kom waren van verguld Zeevolkporselein, zo dun als een bloemblaadje. Het brede Tarabontapijt, met scharlakenrode, gouden en blauwe krullen, was zo kostbaar dat het een groot dorp maandenlang voedsel had kunnen verschaffen. Bijna overal stonden dun Zeevolkporselein, roemers, kommen en gouden beeldjes afgewerkt met zilver, en zilveren bekers verfraaid met goud. Op de brede marmeren haardmantel probeerden twee zilveren wolven met robijnogen een gouden hert van ruim drie voet hoog neer te trekken. Scharlakenrode wandkleden toonden goudborduursel in de vorm van adelaars en hingen voor de smalle vensters, zachtjes in de lichte bries bewegend. Overal waar maar plaats was, lagen boeken, in leer gebonden, in hout gevat, sommige gescheurd en nog stoffig van de donkerste planken in de librije van de Steen.

Maar waar hij moordenaars of dieven meende te zien, stond een mooie jonge vrouw midden op het tapijt, aarzelend en verrast, met zwarte haren die in glanzende golven tot op haar schouders vielen. Haar dunne witzijden gewaad benadrukte meer dan het verborg. Berelain, heerseres van de stadstaat Mayene, was wel de laatste die hij hier had verwacht.

Haar opengesperde ogen toonden haar schrik, maar ze maakte een sierlijke diepe buiging, waardoor haar kleding zich nog strakker spande. 'Ik ben ongewapend, mijn Heer Draak. Ik onderwerp me aan uw onderzoek, als u twijfelt.' Haar glimlach deed hem plots verontrust beseffen dat hij alleen

onderkleren droeg.

Het Licht mag me branden als ik voor haar rond ga scharrelen om mezelf te bedekken. De gedachten dreven buiten de leegte. *Ik heb haar niet gevraagd binnen te komen. Binnen te sluipen!* Boosheid en verlegenheid dreven eveneens aan de rand van de leegte, maar zijn gezicht werd toch rood. Hij was het zich vaag bewust, besefte dat die wetenschap zijn wangen nog roder kleurde. Zo koel en kalm in de leegte, maar daarbuiten... Hij kon ieder druppeltje zweet langs zijn borst en rug voelen glijden. Koppig en verbeten wilde hij zo voor haar blijven staan. *Haar onderzoeken? Het Licht sta me bij!* Hij liet de zwaardvorm en het zwaard verdwijnen, maar hield de smalle stroom vast die hem met saidin verbond. Het was of hij door een gaatje in een dijk dronk, terwijl de grote zandberg dreigde weg te spoelen door water zo zoet als honing en zo vies als een stroompje afval. Hij wist niet veel van deze vrouw, alleen dat ze hier rondliep of ze zich in haar paleis in Mayene bevond. Thom had verteld dat de Eerste van Mayene aan iedereen voortdurend vragen stelde. Vragen over Rhand. Wat misschien best heel gewoon was, als hij bedacht wie hij was, maar dat maakte zijn gedachten er niet gemakkelijker op. En ze was niet naar Mayene teruggekeerd. Dat was ongewoon. Ze had hier tot zijn komst feitelijk maandenlang gevangengezeten, al was het niet zo gesteld. Ver weg van haar troon en van het leiden van haar kleine natie. De meeste mensen zouden de eerste de beste kans hebben aangegrepen om van een geleider weg te komen.

'Wat doet u hier?' Hij wist dat het ruw klonk, maar gaf er niet om. 'Er stonden Aiel op wacht bij die deur toen ik ging slapen. Hoe bent u hen voorbij gekomen?'

Berelains lippen krulden zich nog iets meer en Rhand kreeg de indruk dat het slaapvertrek opeens veel warmer was geworden. 'Ze lieten me meteen langs toen ik zei dat ik door de Drakenheer was opgeroepen.'

'Opgeroepen? Ik heb niemand opgeroepen.' *Hou daarmee op,* dwong hij zich. *Ze is een koningin, of althans bijna. Je weet evenveel van wat een koningin wil als van vliegen.* Hij probeerde wat beleefder te worden, maar hij wist niet hoe je de Eerste van Mayene aansprak. 'Mijn vrouwe...' Dat moest maar. 'Waarom zou ik u op dit uur van de nacht oproepen?'

Er klonk een zacht, vol lachje, diep in haar keel, zelfs in zijn gevoelloze

leegheid gehuld, leek het aan zijn huid te kriebelen, liet de haartjes op zijn armen en benen rechtop staan. Ineens viel hem haar nauwe kledij op, of hij het nu pas zag, en voelde zich wederom rood worden. *Ze bedoelt toch niet... Of tocht Licht, ik heb nog geen twee woorden met haar gewisseld.*

'Misschien wil ik met u praten, mijn Heer Draak.' Ze liet het lichte gewaad op het tapijt zakken en onthulde daarmee een nog dunner witzijden kledingstuk dat hij alleen maar een nachtjapon kon noemen. Die liet haar gladde schouders geheel onbedekt en gaf een aanzienlijk oppervlak van fraaie borsten vrij. Ergens vroeg hij zich verbaasd af waarom het ding niet afzakte. Het was moeilijk niet te staren. 'U bent net als ik een heel eind van huis. Vooral de nachten zijn eenzaam.'

'Morgen zal ik met plezier met u praten.'

'Maar overdag wordt u omringd door mensen. Mensen met een verzoek, hoogheren, Aiel.' Ze rilde even. Hij wilde echt de andere kant opkijken, maar het was gemakkelijker niet te ademen. Nooit eerder was hij zich zo bewust geweest van zijn lichaam als hij in de leegte verkeerde. 'De Aielmannen maken me bang en ik houd niet van de Tyreense heren, van geen enkele.'

Wat de Tyreners betrof, kon hij haar best geloven, maar hij dacht niet dat er verder iets bestond wat deze vrouw angst aanjoeg. *Bloedvuur, ze staat hier in de slaapkamer van een vreemde man, midden in de nacht, half bloot, en ik sta te springen als een bange kat in een hondenhok.* Leegte of niet. Het werd tijd hier een eind aan te maken voor het te ver zou gaan.

'Het is beter als u terugkeert naar uw eigen slaapvertrekken, mijn vrouwe.' Een deel van hem wilde haar ook vertellen een mantel aan te trekken. Een grote mantel. Een deel van hem. 'Het is... het is eigenlijk te laat voor een gesprek. Morgen. Overdag.'

Ze keek hem schuins en vragend aan. 'Hebt u nu reeds die suffe manieren van de Tyreners overgenomen, mijn Heer Draak? Of is deze terughoudendheid iets uit uw Tweewater? In Mayene... zijn we... niet zo... vormelijk.'

'Mijn vrouwe...' Hij probeerde vormelijk te klinken. Als zij er niet van hield, hij in ieder geval wel. 'Ik ben Egwene Alveren beloofd, mijn vrouwe.'

'U bedoelt die Aes Sedai, mijn Heer Draak? Als ze tenminste echt een Aes Sedai is. Ze is heel jong - misschien te jong - om de ring en de stola te dragen.' Berelain praatte of ze het over een kind had, hoewel ze zelf nog geen jaar ouder kon zijn dan Rhand, zo niet minder, en hij was maar twee jaar ouder dan Egwene. 'Mijn Heer Draak, ik heb niet de bedoeling tussen u en haar te komen. Trouw met haar als ze van de Groene Ajah is. Ik zou nooit de drang willen hebben om met de Herrezen Draak zelf te huwen. Vergeef me als ik me iets aanmatig, maar ik heb u gezegd dat we in Mayene niet zo... vormelijk zijn. Mag ik je Rhand noemen?'

Rhand merkte verbaasd dat hij spijtig zuchtte. Er was even een glans in haar ogen verschenen, een kleine verandering in haar gezicht, die snel weer was verdwenen toen ze het had over trouwen met de Herrezen Draak. Als ze dat niet eerder had overwogen, dan deed ze het nu wel. De Herrezen Draak, niet Rhand Altor, wel de man van de voorspellingen, niet de schaapherder van Tweewater. Hij voelde zich eigenlijk niet geschokt; sommige meisjes thuis dweepten met de jongen die bewees de snelste of de sterkste te zijn tijdens de spelen op Beltije of Zomerdag, en nu en dan zette een vrouw haar zinnen op de man met de beste akkers of de grootste kudde. Het zou fijn zijn geweest als ze Rhand Altor had gewild. 'Het is tijd om te gaan, mijn vrouwe,' zei hij kalm.

Ze kwam dichterbij. 'Ik kan je ogen op me voelen, Rhand.' Haar stem klonk mistig en heet. 'Ik ben geen dorpsmeisje dat aan haar moeders schort hangt en ik weet dat je...'

'Denk je dat ik van steen ben, vrouw?' Ze maakte een sprongetje van schrik, maar kwam vervolgens meteen met uitgestrekte armen over het tapijt op hem af, haar ogen donkere poelen die een man haar diepten in kon sleuren.

'Je armen lijken zo sterk als rots. Als je wild met mij wilt doen, doe dan wild, zolang je mij maar vasthoudt.' Haar handen raakten zijn gezicht. Vonken leken uit haar vingers over te springen. Zonder nadenken geleidde hij de stromen die hem nog steeds met de Ware Bron verbonden en opeens stapte ze struikelend achteruit, de ogen groot van verbazing alsof een muur van lucht haar wegduwde. Het was Lucht, besefte hij; de dingen die hij deed, gebeurden vaker onbewust dan bewust. Gewoonlijk herinnerde hij zich gelukkig daarna wel hoe hij het had gedaan. De onzichtbare bewegende muur schaafde rimpeltjes over het tapijt, scheerde over het uitgetrokken gewaad van Berelain, over een laars die hij bij het uitkleden

opzij had gegooid en over een roodleren voetenbankje waarop een opengeslagen deel lag van *De geschiedenis van de Steen van Tyr* van Eban Vandes. Alles werd meegetrokken toen hij haar bijna tegen de wand aandrukte en haar omheinde. Op veilige afstand. Hij bond de stroom af - dat was de enige omschrijving die hij kon bedenken - en toen hoefde hij het schild zelf niet meer in stand te houden. Heel even bestudeerde hij wat hij had gedaan, tot hij zeker was dat hij het kon herhalen. Het leek hem nuttig, vooral dat afbinden.

Met haar grote, nog steeds opengesperde donkere ogen voelde Berelain met bevende handen aan de omtrek van haar onzichtbare gevangenis. Haar gezicht was bijna even wit als haar vliesdunne zijden ondergoed. Het voetenbankje, de laars en het boek lagen bij het verfrommelde gewaad aan haar voeten.

'Hoezeer ik het ook betreur, mijn vrouwe,' vertelde hij haar, 'we zullen niet meer met elkaar spreken, behalve in het openbaar.' Hij vond het echt heel jammer. Wat voor beweegreden ze ook had, ze was mooi. Bloedvuur! Ik ben een dwaas! Hij wist niet zeker wat hij precies bedoelde - dat hij haar zo'n schoonheid vond of dat hij haar wegstuurde. in feite is het beter als u uw terugkeer naar Mayene zo spoedig mogelijk regelt. Ik beloof u dat Tyr Mayene niet langer zal lastig vallen. U hebt mijn woord.' Het was een belofte die slechts gold zolang hij leefde, misschien zolang hij zich in de Steen bevond, maar hij moest haar iets aanbieden. Een verband voor haar gewonde trots, een geschenk om de angst in haar geest te verminderen. Maar ze had haar vrees al onder bedwang, uiterlijk tenminste. Haar gezicht stond open en eerlijk en alle inspanning van de verleiding was verdwenen. 'Vergeef me. Ik heb dit slecht aangepakt. Ik had niet de bedoeling je te beledigen. In mijn land mag een vrouw vrijuit spreken tegen een man, of hij tegen haar. Rhand, je moet echt weten dat je een knappe man bent, groot en sterk. Ik zou degene zijn die van steen is als ik dat niet zag en bewonderde. Stuur me alsjeblieft niet van je weg. Ik wil erom smeken, als je dat wenst.' Ze knielde soepel als in een dans neer. Haar gezicht vertelde nog steeds dat ze open was, alles eerlijk vertelde, maar aan de andere kant was ze er tijdens het neerknielen wel in geslaagd haar reeds gewaagde kledingstuk nog verder omlaag te trekken, zodat het nu werkelijk kon vallen. 'Alsjeblieft, Rhand?' Zelfs beschut in de leegte keek hij haar met open mond aan en dat had met haar schoonheid en haar bijna naaktheid niets te maken. Nou ja, gedeeltelijk. Als de Verdedigers van de Steen maar half zo vastberaden waren geweest als deze vrouw, half zo standvastig hun

doel hadden nagestreefd, dan hadden geen tienduizend Aiel de Steen kunnen innemen.

ik voel me vereerd, mijn vrouwe,' zei hij als een staatsman. 'Geloof me, dat voel ik. Maar het zou niet eerlijk voor u zijn. Ik kan u niet geven wat u verdient.' *En laat haar maar raden wat ik daarmee bedoel.* Buiten kraaide een haan in de duisternis.

Tot Rhands verbazing staarde Berelain opeens met ogen zo groot als schoteltjes langs hem heen. Haar mond viel open en dikke halsspieren spanden zich in haar slanke keel voor een gil die niet wilde komen. Hij draaide zich flitsend om, terwijl het geelrode zwaard weer in zijn handen schoot.

Aan de andere kant van het vertrek wierp een van de staande spiegels zijn weerspiegeling naar hem terug, een lange jongeman met rossig haar en grijze ogen, die alleen witte linnen onderkleren droeg en die een van vuur gemaakt zwaard vasthield. Het spiegelbeeld stapte met geheven zwaard het tapijt op.

Ik bén gek geworden. De gedachte dreef aan de rand van de leegte. *Nee! Zij heeft het ook gezien. Het is echt!*

Hij ving in zijn ooghoek links een beweging op. Hij draaide zich al om voor hij kon denken, het zwaard zwiepte op voor *Opkomende maan boven de meren.* De kling sneed door de gestalte - zijn gestalte die uit een spiegel aan de muur klom. De gestalte weifelde, vergruizelde tot stofjes die de lucht in dwarrelden en verdwenen. Weer verscheen Rhands spiegelbeeld in de spiegel, dat meteen zijn handen om de lijst legde. Rhand besefte dat in alle spiegels in het vertrek beweging zichtbaar was. Met een uiterste krachtsinspanning stak hij zijn zwaard in de spiegel. Het verzilverde glas verbrijzelde, maar het leek wel of het beeld als eerste verbrijzelde. Hij meende een verre schreeuw in zijn hoofd te voelen, zijn eigen schreeuwende stem die afbrak. Terwijl de scherven van de spiegel neerkletterden, zond hij de Ene Kracht rond. Iedere spiegel ontplofte in stilte, fonteinen van glas regenden op het tapijt. Telkens opnieuw weerkaatste de sterfkreet in zijn hoofd en bezorgde hem koude rillingen. Het was zijn eigen stem, hij kon amper geloven dat hij niet zelf die geluiden maakte.

Hij draaide zich om voor degene die er net was uitgekomen, net op tijd om

de aanval op te vangen. *Openen van de waaier* trof *Stenen vallen van de berg.* De gestalte sprong achteruit en opeens besefte Rhand dat die niet de enige was. Hoe snel hij de spiegels ook had verbrijzeld, er waren nog twee spiegelbeelden ontsnapt. Die hadden zich nu voor hem opgesteld, drie nabootsingen van hemzelf, tot het rimpelige ronde litteken in zijn zij aan toe. Gedrieën staarden ze hem aan met van haat en verachting verwrongen gezichten, met een vreemde honger. Alleen hun ogen leken leeg, levenloos. Voor hij adem kon halen, snelden ze op hem af.

Rhand stapte opzij en stukken gebroken glas sneden in zijn voeten. Steeds weer stapte hij opzij, van stand naar stand, van vorm naar vorm, en hij probeerde er telkens een alleen aan te pakken. Hij gebruikte alles wat Lan, de zwaardhand van Moiraine, hem in hun dagelijkse lessen op het zwaard had geleerd.

Als het drietal samen had gewerkt, als ze elkaar hadden geholpen, zou hij die eerste ogenblikken zijn gestorven, maar ieder bevocht hem alleen, alsof de anderen niet bestonden. Desondanks kon hij hun klingen niet geheel tegenhouden en na enkele schermutselingen stroomde het bloed over zijn gezicht, borst en armen. De oude wond scheurde open en kleurde met zijn stroom bloed zijn onderkleren rood. Ze hadden zowel zijn vaardigheid als zijn gezicht en het was drie tegen een. Stoelen en tafels vielen om; kostbaar porselein viel in scherven op de grond.

Hij voelde zijn krachten wegstromen. Geen enkele wond was dodelijk, behalve de oude wond, maar zoveel... Geen enkel moment dacht hij eraan de Aiel buiten te hulp te roepen. De dikke muren zouden zelfs een doodskreet smoren. Wat er ook gedaan diende te worden, hij moest het alleen opknappen. Hij vocht, gehuld in de koude gevoelloosheid van de leegte, maar angst kraste aan de randen ervan zoals takken in de nachtwind langs de ruiten schrapen.

Zijn kling gleed langs een tegenstander en haalde diens gezicht net onder de ogen open - hij moest wel ineenkrimpen; het was zijn eigen gezicht en de bezitter stapte net ver genoeg terug om de dodelijke slag te vermijden. Er stroomde bloed uit de snee, dat de mond en kin donkerrood versluierde, maar het verwoeste gezicht vertrok geen spier en de lege ogen flikkerden niet eenmaal. Het wilde hem doden zoals een stervende naar eten smacht.

Is er dan niets dat hen kan doden? Het drietal bloedde uit de wonden die

hij had weten te slaan, maar het bloeden maakte hen niet langzamer, wat bij hem wel het geval was. Ze probeerden zijn zwaard te vermijden, maar leken hun wonden niet te beseffen. *Als ze al gewond zijn,* dacht hij grimmig. *Licht, als ze bloeden, kunnen ze verwond worden! Dat moet toch!*

Hij had een pauze nodig, een ogenblik om op adem te komen, om weer aan te sterken. Onverwachts sprong hij van hen weg, het bed op, en rolde over de hele breedte naar de andere kant. Hij voelde de klingen meer dan dat hij ze zag neerdalen op de lakens terwijl ze op een haar na zijn lichaam misten. Wankelend kwam hij op zijn voeten terecht en greep een klein tafeltje om zich in evenwicht te houden. De glanzende met goud bewerkte zilveren kom op de tafel wiebelde. Een van zijn dubbelgangers was op het gescheurde bed gestapt en schopte de ganzenveren op toen hij er behoedzaam doorheen liep, het zwaard in de aanslag. De andere twee liepen om het bed heen, nog steeds elkaar negerend, nog steeds alleen op hem gericht. Hun ogen glinsterden als glas.

Rhand beefde toen hij een pijnlijke steek in zijn hand op de tafel voelde. Een beeldje van hemzelf, niet meer dan zes duim lang, trok zijn kleine zwaard terug. Instinctief greep hij het poppetje voor het hem opnieuw kon steken. Het vocht met ontblote tanden tegen zijn greep. Hij zag opeens kleine beweginkjes in de hele kamer, van honderden kleine spiegelbeeldjes die uit het glimmende zilver stapten. Zijn hand begon gevoelloos en koud te worden, alsof het ding warmte aan zijn huid onttrok. De hitte van saidin nam in hem toe, geruis vulde zijn hoofd en de hitte stroomde in zijn ijzige hand.

Opeens barstte het poppetje als een blaas en voelde hij bij het openbarsten iets in zich stromen, een of ander stukje van zijn verloren kracht. Hij sprong op toen kleine vonken leven hem leken in te kapselen.

Toen hij het hoofd ophief - zich afvragend waarom hij niet dood was - waren de kleine spiegelbeelden verdwenen. De drie grote beelden stonden te wankelen alsof zij zijn gewonnen sterkte hadden verloren. Maar toen hij opkeek, sterkten ze weer aan en kwamen dichterbij, misschien wat behoedzamer.

Hij trok zich terug, dacht verwoed na, bedreigde met zijn zwaard de een en dan de ander. Als hij met dit gevecht op deze manier doorging, zouden ze hem vroeg of laat doden. Daarvan was hij even overtuigd als van zijn

bloedende wonden. Maar iets verbond de spiegelbeelden. Het oppakken van de kleine Rhand - die verre gedachte maakte hem misselijk, maar dat was het geweest - had niet alleen de anderen afgevoerd, maar had ook de groteren op z'n minst korte tijd verzwakt. Als hij hetzelfde met een van hen kon doen, zouden ze alledrie vernietigd worden.

Bij de gedachte ze aan te raken voelde hij vaag de neiging te gaan braken, maar hij wist geen andere manier. *Ik weet niet welke manier. Hoe heb ik het gedaan? Licht, wat deed ik?* Hij moest met een van de drie worstelen, hem minstens aanraken, daar was hij op de een of andere manier zeker van. Maar als hij probeerde zo dichtbij te komen, zouden binnen de kortste keren drie zwaarden zijn hart doorboren. *Spiegelbeelden. In hoeverre zijn het nog spiegelbeelden?* In de hoop dat hij geen dwaas was - als dat zo was, kon hij net zo goed een dode dwaas zijn - liet hij zijn zwaard verdwijnen. Hij hield zich klaar om het meteen weer terug te halen, maar toen zijn vlammende kling verdween, verdwenen ook.de andere drie zwaarden. Een ogenblik lang tekende zich verwarring op zijn drie gezichten af, waarvan er één een bloederige verwoesting was. Voor hij een van hen kon vastpakken, sprongen ze alledrie op hem af en vielen ze allemaal op de vloer in een wirwar van grijpende armen, rollend over het met glas bezaaide tapijt.

Kou doortrok Rhand. Een dof gevoel kroop langs zijn benen en armen omhoog, door zijn botten, tot hij amper de glassplinters en porseleinscherven voelde die in zijn vlees kerfden. Er flikkerde iets van paniek door de leegte om hem heen. Misschien had hij een fatale fout gemaakt. Ze waren groter dan dat kleintje dat hij had opgepakt en ze onttrokken meer warmte aan hem. Niet alleen warmte. Hoe kouder hij werd, hoe meer de glazige ogen die hem aanstaarden, een eigen leven kregen. Met kille zekerheid wist hij dat zijn dood de strijd niet zou beëindigen. De drie zouden elkaar bestrijden, tot er een was overgebleven en die zou zijn leven hebben, zijn herinneringen, het beeld zou hem zijn.

Koppig vocht hij door, worstelde heftiger terwijl hij verzwakte. Hij trok saidin aan, probeerde zich met saidinhitte te vullen. Zelfs de ziekmakende smet was welkom, want hoe meer hij die voelde, hoe meer saidin door hem heen trok. Als zijn maag nog in opstand kon komen, was hij nog in leven, en als hij leefde kon hij nog vechten. *Maar hoe? Hoef Wat heb ik daarnet gedaan?* Saidin ziedde door hem heen tot het leek of hij door de Ene Kracht zou worden verteerd als hij zijn aanvaller kon overwinnen. *Hoe deed ik het?* Hij kon alleen maar saidin aantrekken en proberen... en

reiken... inspanning... Een van de drie verdween - Rhand voelde hem naar binnen glijden, en het was of hij van een grote hoogte plat op een rotsige bodem viel. Toen de andere twee samen. De klap smeet hem op z'n rug, waarna hij lag te staren naar het ingewikkelde pleisterwerk van het weelderige plafond met de vergulde knopen, lag te genieten van het feit dat hij nog steeds ademhaalde.

Nog steeds groeide de Kracht in elke leegte van zijn wezen. Hij wilde elke maaltijd uitspugen die hij ooit had genoten, maar in tegenstelling daarmee voelde hij zich vol leven, voelde dat een leven zonder saidin net was of je in schaduw leefde. Hij kon de bijenwas van de kaarsen ruiken en de olie in de lampen. Hij kon ieder vezeltje van het tapijt in zijn rug voelen. Hij kon iedere gapende wond in zijn vlees voelen, ieder snee, ieder schrammetje, iedere pijnlijke plek. Maar hij hield saidin vast.

Een van de Verzakers had getracht hem te vermoorden. Of misschien waren ze het wel allemaal geweest. Dat moest het geweest zijn, tenzij de Duistere al vrij was, maar in dat geval had hij niet iets moeten bevechten dat zo simpel was. Dus hield hij zijn band met de Ware Bron vast. *Tenzij ik het zelf heb gedaan. Kan ik wat ik ben voldoende haten om mezelf te willen doden? Zonder het zelf te weten? Licht, ik moet leren dit te beheersen. Dat moet!*

Pijnlijk duwde hij zich overeind. Hij hinkte naar de standaard waarop Callandor lag en zijn voeten lieten bloederige voetsporen achter. Hij zat onder het bloed uit honderden sneden. Hij hief het zwaard en over de gehele lengte gloeide het kristal op door de Kracht die erin stroomde. Het Zwaard dat geen zwaard is. Deze kling, schijnbaar van glas, kon even scherp snijden als het fijnste staal, maar Callandor was eigenlijk geen zwaard, maar een overblijfsel uit de Eeuw der Legenden, een sa'angreaal. Met behulp van een van de betrekkelijk zeldzame angrealen die na de Oorlog van de Schaduw en het Breken van de Wereld waren overgebleven, kon een geleider stromen van de Ene Kracht aanwenden die hem zonder zo'n angreaal konden verassen. Met een nog zeldzamere sa'angreaal konden de stromen tweemaal zo sterk toenemen. En Callandor die alleen door een man kon worden gebruikt, was verbonden met de Herrezen Draak over drieduizend jaren van legenden en voorspelling. Het was een van de krachtigste sa'angrealen die ooit waren gemaakt. Met Callandor in zijn handen kon hij zelfs een Verzaker het hoofd bieden. *Zij moeten het zijn geweest. Dat kan niet anders.*

Opeens besefte hij dat hij Berelain helemaal niet had gehoord. Half bevreesd dat ze dood was, keerde hij zich om.

Ze knielde nog steeds en dook huiverend in elkaar. Ze had haar gewaad weer aangetrokken en hield het omhelsd als een stalen harnas, als een dikke muur. Met een lijkwit gezicht bevochtigde ze haar lippen. 'Welke...?' Ze kon haar zin niet afmaken.

'Ik ben de enige die er is,' zei hij vriendelijk. 'De man die u behandelde alsof we elkaar een trouwbelofte hebben gedaan.' Hij wilde haar ermee troosten, misschien zelfs doen glimlachen - een vrouw die zich zo sterk had getoond, kon toch zeker ook glimlachen, zelfs bij het zien van een met bloed bedekte man - maar ze boog zich en drukte haar gezicht tegen de vloer.

'Mijn nederige verontschuldigingen dat ik u zo zwaar heb beledigd, Drakenheer.' Haar hese stem klonk nederig en bevreesd. Totaal niet zoals ze was. ik smeek u mijn vergrijp te vergeten en te vergeven. Ik zal u niet meer lastig vallen. Dat zweer ik, mijn Heer Draak. Bij de naam van mijn moeder en in het Licht, ik zweer het.'

Hij maakte de stroomknoop los. De onzichtbare muur die haar opsloot, werd een kort zuchtje wind die haar gewaad rimpelde. 'U mag gaan als u wilt.'

Ze richtte zich weifelend op, strekte haar hand uit en zuchtte opgelucht toen die nergens op stootte. Haar rok ophoudend zocht ze voorzichtig een weg over het met glas bedekte tapijt, terwijl de scherven onder haar fluwelen muiltjes knerpten. Vlak voor de deur bleef ze staan en keek hem met zichtbare inspanning aan. Haar ogen keken hem niet echt aan. 'Ik zal de Aiel naar binnen sturen als u dat wilt. Ik kan een van de Aes Sedai halen om uw wonden te verzorgen.' *Ze zou nu liever in een kamer willen zijn met een Myrddraal, of zelfs met de Duistere zelf, maar ze is geen slappeling.* 'Dank u,' zei hij rustig, 'maar liever niet. Ik zou het op prijs stellen als u niemand vertelt wat er hier is gebeurd. Nog niet. Ik zal doen wat gedaan moet worden.' *Het moesten de Verzakers zijn geweest.* 'Zoals mijn Heer Draak beveelt.' Ze maakte een kleine révérence en haastte zich naar buiten, misschien uit angst dat hij over haar vertrek nog van gedachten zou veranderen.

Hij hinkte naar het voeteneind van zijn bed, liet zich op de kist zakken en

legde Callandor dwars over zijn knieën; zijn bebloede handen rustten op de gloeiende kling. Met dit wapen in zijn handen zou zelfs een Verzaker hem vrezen. Hij zou gauw Moiraine laten halen om zijn wonden te helen. Hij zou gauw met de Aiel buiten spreken en weer de Herrezen Draak worden. Maar nu... op dit moment wilde hij gewoon zitten en terugdenken aan een schaapherder die Rhand Altor heette.

3 Bespiegelingen

Ondanks het late uur haastte zich een groot aantal mensen door de brede gangen van de Steen. Een gestage stroom van mannen en vrouwen in het zwart en goud van dienaren van de Steen of in het livrei van een hoogheer. Zo nu en dan verschenen een paar Verdedigers, zonder helm of wapen, met openhangende jassen. De dienaren maakten een buiging of een révérence voor Perijn en Faile als ze vlakbij waren en haastten zich tegelijk al weer verder. De meeste soldaten schrokken als ze hen zagen. Sommigen maakten een stijve buiging met de hand op het hart, maar allen liepen sneller door, alsof ze graag uit hun buurt wilden komen.

Slechts een op de vier lampen was aan. In de schemerige stukken tussen hun hoge standaards verduisterde de schaduw de wandkleden en hulde de kisten die hier en daar stonden in het duister. Voor het oog van de meesten tenminste, niet voor die van Perijn. Zijn ogen glansden als gepoetst goud in die sombere ganggedeelten. Hij liep snel naar de volgende aangestoken lamp toe en hield zijn ogen neergeslagen, tenzij hij in het volle licht liep. De meeste mensen in de Steen waren op de een of andere manier op de hoogte van zijn vreemde ogen. Niemand had het er natuurlijk over. Zelfs Faile leek aan te nemen dat die kleur kwam door zijn samenwerking met een Aes Sedai, iets wat er gewoon was, iets wat je aanvaardde, maar waar je nooit naar vroeg. Ondanks dat liep er toch altijd een prikkeling langs zijn rug wanneer hij besefte dat een onbekende zijn ogen in het duister had zien glimmen. Als ze er hun mond over hielden, benadrukte hun zwijgen slechts zijn anders zijn.

'Ik wou dat ze niet zo naar me keken,' mompelde hij toen een veel oudere grijzende Verdediger bijna begon te rennen toen hij hun eenmaal voorbij was. 'Net of ze bang voor me zijn. Dat zijn ze niet eerder geweest, niet op die manier. Waarom liggen al die mensen niet in bed?'

Een vrouw met een dweil en een emmer zakte even door haar knie en schoof langs hen heen met neergeslagen ogen. Ze liepen gearmd, en Faile keek hem even aan. 'Ik dacht eigenlijk dat van wachten niet wordt verondersteld dat ze in dit gedeelte van de Steen komen, tenzij ze dienst hebben. Dit is een prachttijd om op de zetel van een heer met een dienstmeid te vrijen en misschien net te doen of je de heer of de vrouwe bent, terwijl die liggen te slapen. Misschien zijn ze bang dat je ze verklikt.

Maar bedienden doen het meeste werk wel 's nachts. Niemand wil overdag door vegers, stoffers en poetsers voor de voeten worden gelopen.'

Perijn knikte aarzelend. Hij veronderstelde dat ze dit soort dingen wist uit het huis van haar vader. Een rijke koopman had natuurlijk dienaren en bewakers voor zijn wagens. Wat hem was overkomen, was niet de reden dat deze mensen uit hun bed waren gekomen. Als dat wel zo was, zouden ze de Steen hebben verlaten en waarschijnlijk nog steeds op de vlucht zijn. Maar waarom was hij klaarblijkelijk het doelwit geweest, alleen hij? Hij keek nu al met afschuw uit naar de ruzie met Rhand, maar hij moest het gewoon weten. Faile moest bijna hollen om hem bij te houden.

De Steen was ondanks alle pracht, goud en het mooie houtsnijwerk vanbinnen net zo voor de strijd ontworpen als de buitenmuren. Overal bevonden zich verspiedergaatjes in het plafond van een kruising met een andere gang. Nooit gebruikte sleuven voor boogschutters zaten overal, waar ze een goed schootsveld over een lange gang boden. Faile en hij beklommen de ene smalle wenteltrap na de andere. Ze waren allemaal in de muur ingebouwd of anders afgeschermd, maar hier waren nog meer schietsleuven zichtbaar dan in de gang eronder. Dit alles had de Aiel natuurlijk niet gedeerd, de eerste vijand die ooit door de buitenmuur was heengedrongen.

Toen ze op een sukkeldrafje een wenteltrap opgingen - Perijn besefte niet eens dat ze dat deden, hoewel hij nog sneller zou zijn gegaan als hij niet met Faile aan de arm had gelopen - ving hij een zweem op van ranzig zweet en een vage aanduiding van een misselijk zoet reukwater, maar die geuren drongen niet echt tot hem door. Hij liep slechts aan zijn woorden voor Rhand te denken. *Waarom heb je geprobeerd mij te doden? Word je nu al gek?* Er waren geen aardige vragen te bedenken en hij rekende ook niet op gemakkelijke antwoorden. Toen ze bijna boven in de Steen uit een schemerige gang stapten, botste hij zowat op een hoogheer en zijn twee lijfwachten. Alleen de Verdedigers was toegestaan wapenrusting binnen de Steen te dragen, maar deze drie mannen hadden een zwaard aan hun zij. Dat was natuurlijk niet ongewoon, maar hun aanwezigheid hier, op deze verdieping, terwijl ze naar het felle licht staarden aan het eind van de gang, dat was zeker ongewoon. Dat licht kwam uit de wachtkamer van de vertrekken die Rhand waren gegeven. Of door hem waren ingenomen. Of waar hij misschien door Moiraine in was geduwd. Perijn en Faile hadden niet echt stil willen doen op de trap, maar de drie mannen waren zo

gespannen aan het kijken dat aanvankelijk geen van drieën de nieuw aangekomenen opmerkte. Toen draaide een van de lijfwachten in de blauwe jassen zijn hoofd, alsof hij kramp in zijn nek had; zijn mond viel open toen hij hen zag. De kerel verbeet een vloek en hij draaide zich snel om naar Perijn terwijl zijn zwaard een handlengte uit de schede werd getrokken. De ander deed bijna meteen hetzelfde. Beiden hielden zich gespannen klaar, maar hun ogen schoten verontrust heen en weer en vermeden die van Perijn. Ze roken zurig naar zweet. Evenals de hoogheer, hoewel die zijn vrees behoorlijk in bedwang hield. Hoogheer Torean, witte strepen haar in zijn donkere puntbaardje, bewoog loom alsof hij op een bal was. Terwijl hij een te zoet geparfumeerd zakdoekje uit zijn mouw trok, depte hij een knobbelneus die helemaal niet groot leek naast zijn oren. Een mooie zijden jas met rood satijn onderaan maakte de simpele trekken van zijn gezicht nog alledaagser. Hij keek naar Perijn, die in hemdsmouwen was en depte opnieuw zijn neus voor hij zijn hoofd iets neeg. 'Het Licht verlichte jullie,' zei hij beleefd. Zijn ogen vingen Perijns gele blik op en hij keek snel weg, hoewel zijn gezicht zich niet vertrok. 'Het is goed met u, naar ik hoop?' Misschien klonk het veel te beleefd.

Perijn trok zich niet veel van de toon van de man aan, maar de wijze waarop Torean met een soort achteloze belangstelling Faile van top tot teen bekeek, deed hem zijn vuisten ballen. Hij slaagde er echter in zijn toon vlak te houden. 'Het Licht verlichte u, hoogheer Torean. Ik ben blij te zien hoe u de wacht houdt bij de Drakenheer. Andere mannen van uw rang koesteren wellicht bezwaren tegen zijn aanwezigheid.' Toreans dunne wenkbrauwen trokken zich op. 'De Voorspelling is vervuld en Tyr heeft zijn deel gehad in die Voorspelling. Wellicht zal de Herrezen Draak Tyr naar een nog grootsere bestemming voeren. Welke man zou daar iets op tegen hebben? Maar het is laat. Ik wens u een goede avond.' Weer nam hij Faile op, perste zijn lippen opeen en liep iets te bruusk door de gang weg, weg van de lampen van de voorkamer. Zijn lijfwachten volgden hem als goed geoefende honden op de voet.

'Je had niet zo onbeleefd hoeven te zijn,' zei Faile strak toen de hoog-heer buiten hun gehoor was. 'Je klonk net alsof je tong van bevroren ijzer was. Als je van plan bent hier te blijven, zul je moeten leren wat beter met de heren op te schieten.'

'Hij stond naar je te kijken alsof hij je op zijn knie wilde laten spelen. En dan bedoel ik niet als een vader.'

Ze snoof verachtelijk. 'Hij is niet de allereerste man die naar me kijkt. Als hij zo brutaal was geweest meer te willen, had ik hem met een frons en een blik op zijn plaats gezet. Ik heb jou niet nodig om voor mij het woord te doen, Perijn Aybara.' Desondanks klonk ze niet echt misnoegd.

Krabbend aan zijn baard keek hij Torean na en zag de hoogheer en zijn wachten om een verre hoek verdwijnen. Hij vroeg zich af hoe het de Tyreense heren lukte zich niet dood te zweten. 'Heb je het gezien, Faile? Zijn kruiphonden lieten hun zwaard pas los toen hij tien passen verderop was.'

Ze keek hem fronsend aan, toen in de richting waarin het drietal was verdwenen en knikte toen langzaam. 'Je hebt gelijk. Maar ik begrijp het niet. Ze buigen niet en likken niet je hielen zoals ze voor hém doen, maar iedereen loopt net als bij een Aes Sedai behoedzaam met een boogje om jou en Mart heen.'

'Als vriend van de Draak heb ik misschien toch minder bescherming dan eerst.'

Ze stelde niet opnieuw voor te vertrekken, niet met woorden althans, maar het stond duidelijk in haar ogen te lezen. Het lukte hem beter die onuitgesproken gedachte te negeren dan haar gesproken woorden. Voor ze het eind van de gang hadden bereikt, kwam Berelain uit de heldere lichten van de wachtkamer aansnellen, terwijl ze met beide armen een dun wit gewaad stevig om haar heen hield geslagen. Als de Eerste van Mayene nog sneller had gelopen, zou ze hebben gehold. Om Faile te laten zien dat hij even beleefd kon zijn als zij maar verlangde, maakte Perijn een diepe buiging die zelfs door Mart niet kon worden verbeterd, wilde hij wedden. Failes révérence was daarentegen niet meer dan een klein knikje van haar hoofd en een nauwelijks waarneembaar buigen van de knie. Hij merkte het amper op. Toen Berelain zonder een blik op hen langssnelde, krulden zijn neusvleugels van haar geur van angst en vuns; het was of hij een zwerende wond rook.

Hiermee vergeleken betekende Toreans vrees niets. Hij rook pure paniek, vastgelegd met een rafelig touwtje. Hij richtte zich langzaam op en staarde haar na.

'Een feestje voor je ogen?' vroeg Faile zachtjes.

Hij hield zich zozeer met Berelain bezig, was zo verbaasd waarom die op het randje van paniek verkeerde, dat hij zonder nadenken zei: 'Ze rook naar...'

Verderop in de gang stapte Torean opeens uit een zijgang naar voren en greep Berelains arm vast. Hij praatte hard en snel, maar Perijn kon er niet meer dan enkele woorden van opvangen, iets dat ze met haar trots over de schreef ging en nog iets wat leek of Torean haar zijn bescherming aanbood. Haar antwoord was kort, scherp en zelfs nog slechter te verstaan, uitgesproken met een hoog opgetrokken kin. De Eerste van Mayene trok zich ruw los en liep met een rechte rug weg, zich blijkbaar weer beter beheersend. Torean wilde haar bijna achternagaan, maar zag toen Perijn kijken. Zijn neus deppend met een zakdoek verdween de hoogheer weer in de zijgang. 'Het interesseert me niets of ze naar Glorie van de Dageraad rook,' zei Faile donker. 'Die daar wil helemaal niet op een beer jagen, hoe mooi zijn vel ook zou staan als die op een raam gespannen aan de wand hing. Ze jaagt op de zon.'

Hij keek haar fronsend aan. 'De zon? Een beer? Waar heb je het over?'

'Ga jij maar, ik denk eigenlijk dat ik naar bed wil.'

'Tja, als je dat wilt,' zei hij langzaam, 'maar ik dacht dat je net zo graag als ik wilde weten wat er aan de hand was.'

'Nee, ik denk het niet. Ik zal niet doen of ik graag de... Rhand wil ontmoeten. Niet nadat ik hem tot nog toe heb ontweken. En nu heb ik er nog minder zin in. Ongetwijfeld zullen jullie twee fijn kunnen praten als ik er niet bij ben. Nog beter met een beker wijn.' ik snap totaal niets van je,' mompelde hij terwijl hij met z'n hand door z'n haren streek. 'Als je naar bed wilt, fijn, maar ik zou het wel leuk vinden als je eens iets zei wat ik begreep.'

Ze bleef hem lang recht aankijken en beet toen opeens in haar onderlip. Hij dacht dat ze probeerde niet te gaan lachen. 'O, Perijn, soms geloof ik dat ik het meest van jouw onschuld geniet.' Inderdaad klonk er een spoor van een tinkelende lach in haar woorden door. 'Ga jij maar... naar je vriend en vertel het me morgenochtend maar. Wat je maar kwijt wilt.' Ze trok zijn hoofd naar voren om een kus op zijn lippen te drukken en liep toen even snel als haar kus weg.

Hoofdschuddend keek hij haar na tot ze de trap af ging. Torean liet zich niet zien. Het leek soms net of ze een andere taal sprak. Hij liep verder naar de lampen.

De wachtkamer was een rond vertrek van ruim vijftig pas breed. Honderden vergulde lampen hingen aan gouden kettingen aan het hoge plafond. Glimmende roodstenen pilaren vormden een kring in het midden en de vloer leek te zijn gemaakt van een reusachtig stuk zwart marmer met strepen goud erin. Het was het voorvertrek geweest van de vleugel van de koning, uit de dagen dat er nog koningen in Tyr waren, voor Artur Haviksvleugel de wereld van de Rug tot de Arythische Oceaan onder één kroon verenigde. De Tyreense koningen waren na de ineenstorting van Haviksvleugels rijk niet teruggekeerd en duizend jaar lang waren de enige bewoners muizen geweest, die hun sporen in het stof achterlieten. Geen enkele hoogheer had ooit zoveel macht gehad dat hij deze ruimte voor zich had durven opeisen. Een kring van vijftig Verdedigers stond stijf midden in de kamer, met glimmende borstplaten en kamhelmen, al hun speren vertoonden precies dezelfde hoek. Ze keken door hun opstelling alle kanten uit en werden zo geacht de huidige heer van de Steen tegen elke indringer te beschermen. Hun commandant, een kapitein, aan de twee korte witte pluimen op zijn helm te zien, stond maar een heel klein beetje minder stijf. Hij stond wijdbeens met een hand op zijn zwaardgevest en de ander op zijn heup, zijn eigen belangrijke taak te wezen. Ze roken allemaal bevreesd en onzeker, als mannen die onder een scheurende bergwand wonen en zich er bijna van hebben overtuigd dat die nooit zou neerstorten. Tenminste deze nacht nog niet. Tenminste de komende uren nog niet.

Perijn stapte ze voorbij en het geklak van zijn hakken kaatste heen en weer. De kapitein wilde op hem af gaan, maar aarzelde toen Perijn niet bleef staan om aangeroepen te worden. Hij wist natuurlijk wie Perijn was, nou ja, hij wist evenveel als de andere Tyreners. De reisgezel van de Aes Sedai, de vriend van de Drakenheer. Geen man die een eenvoudige officier van de Verdedigers van de Steen iets in de weg moest leggen. Natuurlijk was hem duidelijk de taak toegewezen de rust van de Drakenheer te verzekeren, maar hoewel hij dat niet toegaf, zelfs niet aan zichzelf, besefte de officier terdege dat hij en de kring van glimmende borstkurassen een dappere vertoning waren en niet meer. De echte lijfwachten waren degenen die Perijn tegenkwam toen hij tussen de pilaren doorbeende en de deuren van Rhands vertrekken naderde.

Ze hadden zo doodstil achter de pilaren gezeten dat ze in de steen leken op te gaan, hoewel hun grijs en bruin getinte jassen en broeken gemaakt waren voor de schutkleuren van de Woestenij. Hij kon ze pas goed zien toen ze bewogen. Zes Speervrouwen, Aielvrouwen die het leven van de krijg hadden verkozen boven dat van de eigen haard, stelden zich tussen hem en de deur op. Ze droegen zachte veterlaarzen die tot de knieën reikten. Voor vrouwen waren ze lang, de langste was net een hand kleiner dan hij, door de zon gebruind, met stoppelhaar, blond of rood of iets ertussenin. Twee hadden reeds een pijl aangelegd op hun gekromde hoornboog, maar hadden nog niet getrokken. De anderen droegen kleine, van huiden gemaakte schilden en ieder had drie of vier korte speren - kort, maar met punten die lang genoeg waren om dwars door een man heen te steken en dan nog een hand over te houden.

'Ik denk niet dat ik je binnen mag laten,' zei een roodharige vrouw met een kleine glimlach om elke stekeligheid uit haar woorden te bannen. Aiel stonden er niet om bekend dat ze zoveel als andere volken glimlachten, maar wat dat aanging, toonden ze uiterlijk eigenlijk heel weinig hun gevoelens. 'Ik denk niet dat hij vanavond iemand wil ontvangen.'

'Ik ga naar binnen, Bain.' Haar speren negerend pakte hij haar bij de bovenarm beet. Toen was het echter niet langer mogelijk de speren te negeren, aangezien het haar lukte een speerpunt hard tegen de zijkant van zijn nek te drukken. En opeens hield Chiad haar speer tegen de andere kant van zijn nek, alsof de twee de bedoeling hadden elkaar ergens in het midden te ontmoeten. De andere vrouwen keken slechts toe, vol vertrouwen dat Bain en Chiad het noodzakelijke af konden handelen. Toch deed hij zijn best. 'Ik heb geen tijd om met jullie te bekvechten. Niet dat jullie voor zover ik me herinner naar de argumenten van een ander luisteren, maar ik ga naar binnen.' Zo voorzichtig mogelijk tilde hij Bain op en zette haar opzij. Een zuchtje zou al voldoende zijn om Chiads speer hem te laten verwonden, maar nadat Bains donkerblauwe ogen zich verbluft hadden opengesperd, trok ze haar speer opeens terug en grijnsde. 'Zou je de Maagdenkus niet willen leren, Perijn? Ik denk dat je daarin een goede speler zult zijn. Je zult er op z'n minst iets van opsteken.' Een van de anderen lachte hardop. Chiads speerpunt week terug. Hij haalde diep adem en hoopte dat ze niet zouden merken dat hij nu pas voor het eerst na de speerpunten in zijn nek adem durfde te halen. Ze hadden hun gezichten niet versluierd - hun sjoefa lag opgerold als een donkere sjaal rond hun nek - maar hij wist niet of de Aiel de sjoefa omsloegen voor ze gingen doden of

dat de sluier slechts betekende dat ze er klaar voor waren.

'Graag een andere keer,' zei hij beleefd. Ze stonden allemaal te grijnzen alsof Bain iets leuks had gezegd en alsof zijn onbegrip een deel van de grap uitmaakte. Thom had gelijk. Een man zou gek worden als hij vrouwen probeerde te begrijpen, van welke natie en in welke fase van zijn leven dan ook, dat was wat Thom zei.

Toen hij zijn hand uitstak naar de gouden deurknop in de vorm van een brullende leeuw, voegde Bain eraan toe: 'Op jou en jouw hoofd kome je bloed. Hij heeft al verjaagd wat de meeste mannen als veel aangenamer gezelschap zouden beschouwen dan het jouwe.' *Natuurlijk,* dacht hij de deur opentrekkend. *Berelain. Ze kwam bier vandaan. Vannacht draait alles rond...*

Na zijn eerste blik in de kamer verdween de Eerste van Mayene pijlsnel uit zijn gedachten. Aan de muren hingen gebroken spiegels en de vloer was bezaaid met gebroken glas, scherven verbrijzeld porselein en ganzenveren uit de opengehakte matras. Open boeken lagen wanordelijk tussen omgevallen stoelen en banken. Rhand zat op het voeteneind van zijn bed, met gesloten ogen half tegen een beddenpost gezakt en liet zijn handen rusten op Callandor, die op zijn knieën lag. Hij zag eruit of hij een bad van bloed had genomen.

'Haal Moiraine!' snauwde Perijn tegen de Aielvrouwen. Leefde Rhand nog? Zo ja, dan had hij de Heling van een Aes Sedai nodig om dat zo

te houden. 'Zeg haar voort te maken!' Hij hoorde iemand achter zich naar adem snakken en toen zachte laarzen wegrennen.

Rhand keek op. Zijn hoofd was een smerig rood masker. 'Doe de deur dicht.'

'Moiraine zal er gauw zijn, Rhand. Hou je stil. Ze zal...'

'Doe de deur dicht, Perijn.'

De Aielvrouwen keken moeilijk, mompelden onder elkaar, maar schoven achteruit. Perijn trok de deur dicht en kapte zo een vragende schreeuw van de kapitein af.

Glas kraakte onder zijn laarzen toen hij over het tapijt naar Rhand liep. Hij scheurde een strook van een woest kapotgesneden linnen laken af en hield die tegen de wond in Rhands zijde. Rhands handen knepen zich samen op het doorschijnende zwaard en ontspanden zich toen. Bijna meteen drong het bloed door het laken heen. Hij zat onder de sneden en kloven, vanaf zijn voeten tot aan zijn hoofd, vol vele glinsterende stukjes glas. Perijn trok machteloos zijn schouders op. Hij wist niet wat hij nog meer kon doen, behalve dan op Moiraine wachten.

'Wat in Lichtsnaam probeerde je uit te spoken, Rhand? Je ziet eruit alsof je jezelf wilde villen. En daarbij heb je mij ook nog bijna gedood.' Heel even dacht hij dat Rhand hem geen antwoord wilde geven, ik niet,' zei Rhand ten slotte, bijna fluisterend. 'Een Verzaker.' Perijn probeerde spieren te ontspannen waarvan hij niet wist dat die strak gespannen stonden. Het lukte hem maar gedeeltelijk. Hij had Faile de Verzakers slechts terloops genoemd; hij had vooral geprobeerd niet te denken aan wat de Verzakers zouden doen als zij Rhands verblijfplaats vonden. Wie van hen de val van de Herrezen Draak kon bewerkstelligen, zou hoog boven de anderen staan als de Duistere vrij kwam. De Duistere vrij en de Laatste Slag al verloren nog voor die begonnen was.

'Weet je het zeker?' vroeg hij even kalm.

'Dat moet wel, Perijn. Dat moet wel.'

'Als er een zowel op mij als op jou afkwam...? Waar is Mart, Rhand? Als hij in leven is en meemaakte wat ik heb meegemaakt, dan zou hij hetzelfde denken als ik. Dat jij het was. Hij zou dan meteen hierheen komen om jou uit te foeteren.'

'Of al halverwege de stadspoort op een paard zitten.' Moeizaam ging Rhand rechtop zitten. Opdrogende bloedvegen barstten en nieuwe druppels verschenen op zijn borst en schouders. 'Als hij dood is, Perijn, kun je maar beter zo ver mogelijk van me vandaan zien te komen. Ik zou jou en Loial groot gelijk geven.' Hij zweeg even en nam Perijn op. 'Jij en Mart zullen wel wensen dat ik nooit was geboren. Of minstens dat jullie me nooit hadden gekend.'

Het had geen zin om uit te zoeken hoe het met Mart stond. Als er iets met hem was gebeurd, dan was het allemaal allang achter de rug. En hij had het

idee dat zijn eerste hulp voor Rhands zij goed genoeg was om hem zo lang in leven te houden tot Moiraine er was. 'Het schijnt je niet veel te doen als hij écht verdwenen is. Bloedvuur, hij is ook belangrijk. Wat ga jij doen als hij weg is? Of dood, het Licht geve dat het niet zo is.'

'Wat zij het minst verwachten.' Rhands ogen leken als ochtendmist die de dageraad toedekt, een blauw grijs waar een koortsachtige gloed doorheen sijpelde. Zijn stem had iets scherps. 'Dat moet ik in ieder geval zeker gaan doen. Wat iederéén het minst verwacht.' Perijn haalde langzaam adem, Rhand had het recht heel gespannen te zijn. Het was geen teken van naderende krankzinnigheid. Hij moest ermee ophouden naar tekens van waanzin te zoeken. Die zouden gauw-genoeg opdoemen, en ernaar uitkijken hielp niet, dat legde slechts knopen in zijn maag. 'Wat bedoel je?' vroeg hij kalm. Rhand sloot zijn ogen. ik weet alleen dat ik ze bij verrassing te pakken moet nemen. Iedereen bij verrassing overvallen,' mompelde hij fel. Een van de deuren ging open en een lange Aielman verscheen, zijn donkerrode haar was hier en daar grijs. Achter hem wipten de pluimen van de Tyreense kapitein op en neer tijdens een heftige woordenwisseling met de Speervrouwen. Hij stak nog steeds zijn betoog af toen Bain de deur dicht duwde.

Rhuarc nam de kamer met zijn scherpe blauwe ogen op, alsof hij meende dat vijanden zich achter een stuk stof of een omgevallen stoel verborgen. Het stamhoofd van de Taardad Aiel was niet bewapend, afgezien van een breed en zwaar mes aan zijn middel. Hij straalde echter zijn gezag en zelfverzekerdheid uit als wapens, kalm, maar even zichtbaar alsof ze naast zijn mes in zijn gordel staken. Zijn sjoefa hing rond de schouders. Maar niemand die ook maar iets wist van de Aiel vond hem nu minder gevaarlijk dan wanneer hij de sjoefa als sluier voor zijn gezicht droeg.

'Die Tyreense zot hierbuiten heeft een bericht naar zijn bevelhebber gestuurd dat er iets is gebeurd,' zei Rhuarc, 'en de geruchten groeien al als kopjesmos in een diepe grot. Het varieert van de Witte Toren die probeert jou te vermoorden tot de Laatste Slag die hier in dit vertrek werd uitgevochten.' Perijn wilde wat zeggen maar Rhuarc stak gebiedend zijn hand op om hem te laten zwijgen, ik kwam Berelain toevallig tegen en ze zag eruit alsof ze te horen had gekregen op welke dag ze zal sterven. Zij heeft me verteld wat er echt is gebeurd. En het ziet ernaar uit dat het de waarheid is, al twijfelde ik eerst.' ik heb Moiraine laten halen,' zei Perijn. Rhuarc knikte. Natuurlijk. De Speervrouwen zouden hem inmiddels alles

hebben verteld. Rhand lachte blaffend met een pijnlijk gezicht. 'Ik had haar gezegd het stil te houden. Schijnbaar regeert de Drakenheer niet Mayene.' Het klonk meer naar wrang vermaak dan iets anders, ik heb dochters die ouder zijn dan die jonge vrouw,' zei Rhuarc. ik denk niet dat ze het iemand anders zal vertellen. Ik denk dat ze liever alles wil vergeten wat er vannacht is gebeurd.'

'Maar ik zou graag willen weten wat er is gebeurd,' zei Moiraine, die de kamer binnengleed. Rhuarc stak ver boven haar soepele slankheid uit, evenals de man die achter haar binnenkwam, Lan, haar zwaardhand, maar het was de Aes Sedai die de kamer overheerste. Ze moest gehold hebben om er zo vlug te zijn, maar ze was nu even kalm als een bevroren meer. Er was meer nodig voor Moiraines bezadigde kalmte verstoord werd. Haar blauwzijden gewaad had een hoge hals van kant en de mouwen hadden plooien van een donkerder fluweel, maar de hitte en de vochtigheid leken haar niet te hinderen. Aan een fijn gouden kettinkje in haar donkere haren hing op haar voorhoofd een kleine blauwe steen, die flitste in het licht en de afwezigheid benadrukte van elk zweempje zweet.

Net als bij iedere andere ontmoeting sloegen de elkaar kruisende blikken van Lan en Rhuarc zichtbare vonken. Om Lans donkere haren met de grijze strepen bij de slapen zat een gevlochten leren koord. Zijn gezicht leek als uit rots gehouwen, een en al scherpe hoeken en vlakken, en zijn zwaard hing aan zijn zij alsof het deel van hem uitmaakte. Perijn wist niet zeker welk van de twee mannen dodelijker was, maar een muisje kon van het verschil sterven.

De zwaardhand richtte zijn ogen op Rhand. 'Ik dacht dat je oud genoeg was om je te scheren zonder dat iemand je hand vasthoudt.' Rhuarc glimlachte, heel licht, maar het was de eerste glimlach die Perijn ooit zag terwijl Lan nabij was. 'Hij is nog jong. Hij zal het leren.' Lan keek schuins terug naar de Aielman en beantwoordde de glimlach even licht.

Moiraine keek de twee mannen kort en vernietigend aan. Ze leek geen plekjes zonder glas te zoeken, maar ze stapte heel licht over het tapijt op Rhand af, haar rok ophoudend, en er knarste geen enkel glasscherfje onder haar muiltjes. Haar ogen schoten het vertrek door en namen volgens Perijn elke kleinigheid op. Ze bekeek Rhand even - hij keek niet terug; ze wist hem te veel naar zijn zin - en boog zich naar hem over als een stille zijden lawine, ijskoud en onontkoombaar. Perijn liet zijn hand zakken en schoof

opzij. De opgepropte doek bleef door de bloedkorsten aan Rhands zij plakken. Van zijn hoofd tot aan zijn voeten begon het bloed in zwarte strepen en smeren op te drogen. De splinters glas in zijn huid glinsterden in het licht. Moiraine raakte met haar vingertoppen de van bloed doorweekte lap aan en trok toen haar hand terug, alsof ze van mening veranderde en er niet onder wilde kijken. Perijn vroeg zich af hoe de Aes Sedai naar Rhand kon kijken zonder ineen te krimpen, maar haar gladde gelaat leek niet te veranderen. Ze rook vaag naar rozenzeep.

'Je leeft tenminste nog.' Ze had een muzikale stem, maar haar toon was momenteel kil en boos. 'Wat er is gebeurd, komt straks. Probeer de Ware Bron aan te raken.'

'Waarom?' vroeg Rhand voorzichtig, ik kan mezelf niet helen, zelfs niet als ik wist hoe. Niemand kan dat. Dat weet ik nog wel.' Een zucht lang leek Moiraine in woede te willen uitbarsten, hoe vreemd dat ook zou zijn geweest, maar bijna meteen was ze weer gehuld in die onverwoestbare kalmte. 'Slechts een klein beetje kracht voor de Heling komt van de heelster. De Kracht kan vervangen wat van de geheelde komt. Zonder dat zul je morgen de hele dag plat op je rug moeten liggen en misschien overmorgen ook nog. Goed, trek de Kracht aan, als je dat kunt, maar doe er niets mee. Houd haar enkel vast. Gebruik dit maar als het nodig is.' Ze hoefde niet ver te bukken om Callandor aan te raken.

Rhand schoof het zwaard van haar hand weg. 'Gewoon vasthouden, zei je.' Het klonk of hij in lachen uit zou barsten. 'Prima.' Er gebeurde niets voor zover Perijn kon zien, maar dat verwachtte hij ook niet. Rhand zat daar, als de winnaar van een verloren strijd naar Moiraine te kijken. Ze knipperde amper met haar ogen. Tweemaal veegde ze schijnbaar onbewust met haar vingers tegen haar handpalmen. Een tijdje later slaakte Rhand een zucht. 'Het lukte me niet eens de leegte te vinden. Ik kan mijn aandacht er niet bij houden.' Een snelle grijns maakte barstjes in het bloed op zijn gezicht, ik begrijp niet waarom het niet lukt.' Een dik rood bloedspoor kronkelde langs zijn linkeroog omlaag.

'Dan zal ik het doen zoals ik het altijd heb gedaan,' zei Moiraine en nam Rhands hoofd tussen haar handen, niet lettend op het bloed dat over haar vingers druppelde.

Rhand schoot met een gesmoorde kreet overeind, alsof alle lucht uit zijn

longen werd geperst, en boog zo ver achterover dat zijn hoofd zich haast uit haar handen leek los te rukken. Met een uitgestoken arm, gespreide vingers en zo ver achterover buigend dat het leek of zijn rug zou breken, omklemde de andere hand het gevest van Callandor en de spieren van die armen verkrampten tot kabels. Hij schudde als wasgoed in een stormwind. Donkere vlokjes gedroogd bloed vielen naar beneden, stukjes glas tinkelden neer op de kist en de vloer, uit de sneden geperst, die zich sloten en hechtten.

Perijn huiverde of de stormwind om hem heen had gewoed. Hij had al eerder een Heling meegemaakt, zoiets en nog meer, sterker en erger, maar hij kon er nooit onverschillig tegenover staan als de Kracht werd aangewend, zelfs hiervoor niet. Verhalen over de Aes Sedai, verteld door de wachten en voermannen van kooplui, hadden zich vele jaren voor hij Moiraine had ontmoet ingebed in zijn geest. Rhuarc rook verontrust. Alleen Lan nam het natuurlijk gelijkmoedig op. Lan en Moiraine.

Bijna meteen na het begin was het voorbij. Moiraine nam haar handen weg en Rhand zakte in elkaar, de beddenpost grijpend om zich overeind te houden. Het viel moeilijk te zien wat hij steviger vastklemde, de beddenpost of Callandor. Toen Moiraine het zwaard probeerde te pakken om het op de fraai bewerkte standaard bij de muur terug te zetten, trok hij het vastberaden voor haar weg, zelfs wat onbeleefd.

Haar mond verstrakte een moment, maar ze stelde zich tevreden met de opgepropte doek uit zijn zij te pakken, waarmee ze enkele vegen bloed eromheen wegveegde. De oude wond was weer een vers litteken. De andere verwondingen waren gewoon verdwenen. Het meeste gedroogde bloed kon van iemand anders afkomstig zijn. Moiraine fronste haar voorhoofd. 'Nog steeds geen gevolg,' mompelde ze half in zichzelf. 'Het wil nog niet volledig helen.'

'Dat is toch de wond die me zal doden, nietwaar?' vroeg hij haar zachtjes en citeerde toen uit een boek. '*Zijn bloed op de rotsen van Shayol Ghul spoelt de Schaduw heen, een offer voor de redding van de mens.'*

'Je leest te veel,' zei ze scherp, 'en je begrijpt te weinig.'

'Begrijp jij er meer van? Zo ja, vertel het me dan.'

'Hij probeert slechts zijn weg te vinden,' zei Lan opeens. 'Geen enkele man

vindt het prettig blindelings verder te lopen wanneer hij weet dat ergens voor hem een diepe kloof nadert.'

Perijn schoot verrast overeind. Lan sprak Moiraine bijna nooit tegen, tenminste nooit wanneer iemand anders het kon horen. Hij en Rhand hadden echter samen heel veel tijd besteed aan zijn oefeningen met het zwaard.

Moiraines ogen flitsten boos op, maar ze zei alleen: 'Hij moet liggen. Kun je vragen of ze waswater brengen en een andere slaapkamer klaarmaken? Deze moet grondig worden schoongemaakt en er is een nieuwe matras nodig.' Lan knikte, stak zijn hoofd om de deur van de wachtkamer en gaf kalm iets door.

ik blijf hier slapen, Moiraine.' Rhand liet de beddenpost los en duwde zich op, plaatste de punt van Callandor op het rommelige tapijt en liet beide handen op het gevest rusten. Misschien steunde hij wel op het zwaard maar dat viel niet erg op. 'Ze kunnen me niet meer opjagen. Zelfs niet mijn bed uit.'

'Tai'shar Manetheren,' mompelde Lan.

Ditmaal keek zelfs Rhuarc geschrokken, maar als Moiraine Lans lofprijzing voor Rhand al had opgevangen, ze liet niets merken. Ze zat Rhand strak aan te kijken, effen maar met onweerskoppen in haar ogen. Rhand toonde een raadselachtig glimlachje, alsof hij zich afvroeg wat ze hierna ging proberen.

Perijn schoof voorzichtig naar de deur. Als er een botsing op handen was tussen Rhand en de Aes Sedai, wie de sterkste wil bezat, dan wilde hij er zo snel mogelijk vandoor. Het leek Lan niet te kunnen schelen. Van de manier waarop hij stond, viel niets af te lezen. Hij stond op de een of andere manier zowel rechtop als ineengedoken. Hij kon zich zowel vervelen en ter plekke inslapen als gereedstaan voor zijn zwaard; zijn uiterlijk suggereerde zowel het een als het ander, maar ook allebei. Rhuarc stond bijna op dezelfde manier, maar ook hij wierp een blik op de deuren.

'Blijf hier!' Moiraine keek niet op van Rhand en haar wijzende vinger wees ongeveer tussen Perijn en Rhuarc in, maar desondanks verzette Perijn geen voet meer. Rhuarc trok zijn schouders op en sloeg de armen over elkaar.

'Koppig,' mompelde Moiraine. Deze keer gold het Rhand. 'Goed dan. Als je van plan bent hier te blijven staan tot je neervalt, kun je als je plat op je gezicht valt, mij vertellen wat hier is gebeurd. Ik kan je niets leren, maar als je het mij vertelt, kan ik misschien ontdekken wat je verkeerd hebt gedaan. Een kleine kans, maar misschien kan ik dat.' Haar stem werd scherper. 'Je moet leren het te beheersen en ik bedoel niet alleen vanwege dit soort dingen. Als je niet leert de Kracht te beheersen, zal zij je doden. Dat weet je. Ik heb het je vaak genoeg gezegd. Je moet het jezelf bijbrengen. Je moet het in jezelf vinden.' ik heb niets gedaan, ik wilde alleen in leven blijven,' zei Rhand droog. Ze wilde wat zeggen maar hij vervolgde: 'Denk je dat ik zou kunnen geleiden en dat niet zou weten? Ik heb het niet slapend gedaan. Dit gebeurde toen ik wakker was.' Hij aarzelde en hield zich met het zwaard overeind.

'Zelfs jij kan alleen Geest in je slaap geleiden,' zei Moiraine koeltjes, 'en dit alles is niet met Geest gedaan. Ik wilde je net vragen wat er wél is gebeurd.'

Perijn voelde alle haartjes rechtop staan terwijl Rhand zijn verhaal vertelde. De bijl bij hem was al erg genoeg geweest, maar een bijl was tenminste nog stevig, iets echts. Om je eigen spiegelbeelden uit de spiegels op je af te zien springen... Onbewust schuifelde hij met zijn voeten, probeerde op geen enkel stukje glas te staan. Zodra Rhand begon te vertellen, wierp hij een blik op de klerenkist achter hem, heel snel alsof hij niet wilde dat anderen het zagen. Even later bewogen de zilveren glassplinters op de kist en schoven naar het tapijt alsof een onzichtbare bezem ze wegveegde. Rhand wisselde blikken uit met Moiraine, ging toen langzaam zitten en vertelde verder. Perijn was niet zeker wie van de twee de kist had schoongemaakt. In Rhands verhaal werd Berelain niet genoemd.

'Het moet een Verzaker zijn geweest,' besloot Rhand ten slotte. 'Misschien Sammael. Je hebt verteld dat hij in Illian zit. Tenzij er een van hen hier in Tyr is. Kan Sammael de Steen vanuit Illian bereiken?'

'Zelfs niet met Callandor in zijn handen,' vertelde Moiraine hem. 'Er zijn grenzen. Sammael is slechts een man, niet de Duistere zelf.' *Slechts een man? Geen geweldige beschrijving,* dacht Perijn. Een man die kon geleiden maar die op de een of andere manier niet krankzinnig werd, tenminste nog niet, niet dat iemand het wist. Een man die wellicht even sterk was als Rhand, maar terwijl de laatste nog steeds poogde te leren, kende Sammael reeds ieder kunstje van zijn talenten. Een man die drieduizend jaar in de

kerkers van de Duistere had doorgebracht, een man die uit eigen vrije wil naar de Schaduw was overgelopen. Nee, 'slechts een man' beschreef hem absoluut niet goed, Sammael niet en geen enkele andere Verzaker, hetzij mannelijk of vrouwelijk.

'Dan moet er hier een zijn. In de stad.' Rhand steunde met zijn hoofd op zijn polsen, maar schoot onmiddellijk weer recht, terwijl hij de anderen boos aankeek. 'Ik laat niet meer op me jagen. Ik zal hem - of haar - vinden - en dan ga ik...'

'Geen Verzaker,' onderbrak Moiraine hem. 'Ik denk het niet. Dit was te eenvoudig en tegelijk te ingewikkeld.'

Rhand sprak kalm. 'Geen raadseltjes, Moiraine. Als het geen Verzaker was, wie dan? Of wat dan?'

Het gezicht van de Aes Sedai kon als aambeeld dienen, maar ze aarzelde, zoekend naar woorden terwijl ze verder sprak. Het viel niet te zeggen of ze niet zeker was van haar antwoord of niet zeker wist hoeveel ze kwijt wilde.

'Omdat de zegels op de kerkers van de Duistere verzwakken,' zei ze even later, 'is het onvermijdelijk dat er ondanks zijn gevangenschap een... miasma, een uitwaseming, ontsnapt. Zoals de opstijgende bellen van rottende dingen op de bodem van een meer. Die bellen drijven dan willekeurig door het Patroon tot ze zich aan een draad vasthechten en openbarsten.'

'Licht!' Het ontsnapte Perijn voor hij het tegen kon houden en Moiraine sloeg haar ogen naar hem op. 'Je bedoelt dat wat er met... met Rhand gebeurde, nu iedereen kan overkomen?'

'Niet iedereen. Nog niet, tenminste. In het begin zullen het slechts enkele ontsnappende bellen zijn, uit de spleten waardoor de Duistere naar buiten reikt. Later? Wie zal het zeggen. En net zoals ta'veren de andere draden in het Patroon om hen heen bijbuigen, denk ik dat een ta'veren waarschijnlijk een sterkere aantrekkingskracht voor die bellen bezit dan anderen.' Haar ogen vertelden hem dat ze wist dat Rhand niet de enige was geweest die een levende nachtmerrie had overleefd. Een klein glimlachje, en alweer weg voor hij het zag, zei dat hij zijn mond kon blijven houden als hij dat geheim wilde houden. Maar ze wist het. 'In de komende maanden... jaren misschien - we zullen heel veel geluk hebben als we nog zoveel tijd krijgen

- vrees ik dat heel veel mensen dingen zullen zien waar ze witte haren van zullen krijgen, zo niet erger.'

'Mart,' zei Rhand. 'Weet je of hij...? Is hij...?'

ik zal het gauw weten,' antwoordde Moiraine kalm. 'Wat gedaan is, kan niet ongedaan worden gemaakt, maar we kunnen hopen.' Ondanks haar luchtige toon rook hij dat ze zich slecht op haar gemak voelde, tot Rhuarc sprak.

'Hij is in orde. Of was dat in elk geval. Ik heb hem gezien toen ik hierheen kwam.'

'Waar ging hij heen?' vroeg Moiraine op scherpe toon. ik dacht dat hij op weg was naar de vleugels van de bedienden,' zei de Aielman. Hij wist dat het drietal ta'veren was, en volgens Perijn nog veel meer, en hij kende Mart goed genoeg om eraan toe te voegen: 'Niet naar de stallen, Aes Sedai. De andere kant op, naar de rivier. En aan de kaden van de Steen liggen geen boten.' Hij stotterde niet eens bij woorden als boot en kade, zoals de meeste Aiel, hoewel zulke dingen in de Woestenij alleen in verhalen voorkwamen.

Ze knikte alsof ze niets anders had verwacht. Perijn schudde het hoofd. Ze was er zo aan gewend haar eigen gedachten te verbergen dat ze die nu uit gewoonte leek te versluieren.

Opeens ging een van de deuren open en glipten Bain en Chiad zonder hun speren naar binnen. Bain droeg een grote witte kom en een grote dampende kan. Chiad had opgevouwen handdoeken over haar arm. 'Waarom brengen jullie dit binnen?' wilde Moiraine weten. Chiad schokschouderde. 'Ze wilde niet binnenkomen.' Rhand lachte blaffend. 'Zelfs de bedienden weten genoeg om me uit de weg te gaan. Zet maar ergens neer.'

'Je tijd raakt op, Rhand,' zei Moiraine. 'De Tyreners raken in zekere zin aan je gewend, en niemand vreest het bekende evenveel als het onbekende. Hoeveel weken of dagen heb je nog voor iemand probeert een pijl in je rug te schieten of gif in je eten te doen? Hoeveel tijd heb je nog voor een Verzaker toeslaat of de volgende bel door het Patroon borrelt?'

'Probeer me niet op te jagen, Moiraine.' Hij was heel erg vuil, halfnaakt, en moest Callandor volledig benutten om rechtop te blijven zitten, maar hij slaagde erin die woorden te vullen met een stil bevel. 'Voor jou ga ik ook niet op de vlucht.'

'Kies snel je weg,' zei ze. 'En laat me deze keer weten wat je wilt. Mijn kennis kan je niet helpen als je weigert mijn hulp aan te nemen.'

'Jouw hulp,' zei Rhand behoedzaam, ik neem je hulp aan. Maar ik beslis, niet jij.'

Hij keek Perijn aan alsof hij hem zwijgend probeerde iets duidelijk te maken, iets wat de anderen niet mochten weten. Perijn had geen idee wat het was. Even later zuchtte Rhand en zakte zijn hoofd omlaag, ik wil gaan slapen. Jullie allemaal, ga weg. Alsjeblieft. We praten morgen verder.' Zijn ogen schoten weer naar Perijn en onderstreepten zijn woorden.

Moiraine liep naar Bain en Chiad toe en de twee Aiel bogen zich naar elkaar toe, zo dicht bij elkaar dat alleen zij haar konden verstaan. Perijn hoorde slechts een gezoem en vroeg zich af of ze de Kracht tegen zijn scherpe oren gebruikte. Ze wist hoe scherp die waren. Hij wist het zeker toen Bain iets terug fluisterde en hij nog steeds niets kon opvangen. De Aes Sedai had echter niets aan zijn reuk gedaan. De luisterende Aielvrouwen keken naar Rhand en ze roken of ze op hun hoede waren. Niet bang, maar meer alsof Rhand een groot dier was dat bij een misstap van hen gevaarlijk zou worden.

De Aes Sedai wendde zich weer tot Rhand. 'We zullen inderdaad morgen verder praten. Je kunt niet als een patrijs op een jagersnet blijven wachten.' Ze liep al richting deur voor Rhand antwoord kon geven. Lan keek Rhand aan alsof hij iets wilde zeggen, maar volgde haar toen zwijgend.

'Rhand?' zei Perijn.

'We doen wat we moeten doen.' Rhand keek niet op van het lichtgevende gevest in zijn handen. 'We doen allen wat we moeten doen.' Hij rook bang.

Perijn knikte en volgde Rhuarc de kamer uit. Moiraine en Lan waren nergens te zien. De Tyreense officier stond tien pas verder naar de deuren te staren en probeerde net te doen of die afstand zijn keus was en niets te maken had met de vier Aielvrouwen die hem in het oog hielden. De andere twee Speervrouwen waren nog in het slaapvertrek, besefte Perijn. Hij hoorde stemmen uit die kamer. 'Ga weg,' zei Rhand vermoeid. 'Zet dat maar neer en ga weg.'

'Als je uit jezelf kunt staan,' zei Chiad opgewekt, 'dan zullen we dat doen.

Alleen recht staan.'

Er klonk het geluid van water dat in een kom werd gegoten. 'We hebben eerder gewonden verzorgd,' zei Bain op kalmerende toon. 'En ik waste meestal mijn broertjes toen ze nog klein waren.' Rhuarc duwde de deur dicht en sneed de rest af. 'Jij gaat niet als een Tyrener met hem om,' zei Perijn peinzend. 'Geen gebuig, geen hielengeklak. Ik denk niet dat ik jullie ooit de titel Drakenheer heb horen gebruiken.'

'De Herrezen Draak is een voorspelling van de natlanders,' zei Rhuarc. 'Die van ons luidt: Hij die komt met de dageraad.' ik dacht dat dat hetzelfde was. Waarom zijn jullie anders naar de Steen gekomen? Bloedvuur, Rhuarc, jullie Aiel zijn het Volk van de Draak, zoals de Voorspellingen zeiden. Je kunt dat net zo goed toegeven, ook al wil je het niet hardop zeggen.'

Rhuarc negeerde zijn laatste woorden, in jullie *Voorspellingen van de Draak* zijn de val van de Steen en het opnemen van Callandor de aankondiging van de wedergeboorte van de Draak. Onze voorspelling luidt slechts dat de Steen moet vallen vóór Hij die komt met de dageraad verschijnt om ons terug te brengen naar wat ons behoorde. Misschien zijn zij een en dezelfde, maar ik waag het te betwijfelen of zelfs de Wijzen dat zo zeker willen stellen. Als Rhand die man is, dan zijn er nog daden die hij moet stellen om dat te bewijzen.'

'Wat?' wilde Perijn weten.

'Als hij de voorzegde is, zal hij het weten en ze volbrengen. Zo niet, dan zal ons zoeken worden voortgezet.'

Iets onverklaarbaars in de stem van de Aielman prikkelde de oren van Perijn. 'En als hij niet de voorzegde is waar jullie naar zoeken? Wat dan, Rhuarc?'

'Slaap wel en veilig, Perijn.' Rhuarcs laarzen maakten bij het weglopen geen enkel geluid op de zwarte marmeren vloer. De Tyreense kapitein stond nog steeds langs de Speervrouwen te staren. Hij rook naar angst en slaagde er niet in de boosheid en haat op zijn gezicht te verbergen. Als de Aiel besloten dat Rhand niet Hij die komt met de dageraad was... Perijn keek naar het gezicht van de Tyrener en dacht dat als de Speervrouwen er niet waren en als de Aiel uit de Steen waren verdwenen... hij huiverde. Hij moest er in ieder geval voor zorgen dat Faile besloot weg te gaan. Dat was

het enige dat mogelijk was. Zij moest het besluit nemen te vertrekken. Maar zonder hem.

4 Lijnen

Thom Merrilin strooide fijn zand over het geschrevene om de inkt te laten drogen, liet toen het zand voorzichtig in het potje terugglijden en deed het dekseltje erop. Terwijl hij door de papieren bladerde die in slordige stapeltjes over de tafel lagen verspreid - zes talkkaarsen leverden brandgevaar op maar hij had het licht nodig - koos hij een verfrommeld blaadje waar een inktvlek op zat. Nauwkeurig vergeleek hij het met wat hij had geschreven, streek toen voldaan met een duim langs een witte snorpunt en gunde zichzelf een glimlach op zijn verweerde gezicht. Zelfs hoogheer Carleon zou denken dat hij dat zelf had geschreven.

Pas op. Je echtgenoot koestert verdenkingen.

Alleen die woorden en geen ondertekening. Goed, als hij er nu voor kon zorgen dat hoogheer Tedosian het zou vinden op een plek waar zijn gade, vrouwe Alteima, het zorgeloos had kunnen laten slingeren... Er werd op zijn deur geklopt en hij schoot overeind. Op dit nachtelijke uur kwam nooit iemand langs.

'Een ogenblikje,' riep hij, terwijl hij haastig pennen, inktpot en uitgezochte papieren in een haveloos schrijfkistje stopte. 'Een ogenblikje! Even een hemd aantrekken!'

Hij sloot het kistje af en schoof het onder de tafel, waar het een toevallige blik niet zou opvallen, en hij liet zijn ogen door zijn kleine vensterloze kamer glijden om te zien of hij niet iets was vergeten dat niet gezien mocht worden. Zijn smalle onopgemaakte bed lag vol ringen en ballen voor zijn jongleren en tussen zijn scheerspullen op een plank lagen nog vuurstaven en kleine voorwerpen om mee te goochelen. Zijn speelmansmantel met de honderden lapjes in diverse kleuren hing aan een haak samen met zijn andere kleren en de harde leren kistjes van

zijn harp en fluit. Een tere roodzijden vrouwensjaal was rond de riem van zijn harpkistje gebonden, maar die kon van iedereen zijn. Hij wist niet eens meer wie hem daar had vastgebonden, hij probeerde de ene vrouw niet meer aandacht te schenken dan een ander en alles opgewekt en lachend te behandelen. Maak ze aan het lachen, laat ze zelfs zuchten, maar vermijd bindingen, dat was zijn stelregel, want daarvoor had hij geen tijd meer. Dat

maakte hij zichzelf tenminste wijs. 'Ik kom eraan.' Hij hinkte geërgerd naar de deur. Vroeger had hij oooh's en aaah's op laten klinken van mensen die nauwelijks hun eigen ogen konden geloven, dat een knokige, witharige oude man zo lenig en snel als een jonge jongen salto's achterover kon maken, een handstand of een radslag. Zijn hinken had daar een eind aan gemaakt en hij haatte het. Zijn been deed erger pijn wanneer hij moe was. Hij gooide de deur open en knipperde verbaasd met zijn ogen. 'Hé. Kom binnen, Mart. Ik dacht dat je druk bezig was de beurzen van de jonge heren wat lichter te maken.'

'Ze wilden vanavond niet meer spelen,' zei Mart zuur en liet zich op het driepootkrukje vallen dat als tweede stoel diende. Zijn jas hing open en zijn haar zat in de war. Zijn bruine ogen schoten alle kanten op en bleven nooit lang op een punt gevestigd, maar vanavond bespeurde Thom niet de gebruikelijke sprankeling die aangaf dat de kerel iets leuks zag wat niemand anders opviel.

Thom keek hem nadenkend fronsend aan. Mart was nog nooit binnengekomen zonder een grapje over deze armoedige kamer te maken. Hij had Thoms uitleg geslikt dat zijn slaapvertrek naast de vleugels van de bedienden had meegeholpen dat mensen zouden vergeten dat hij in de voetsporen van een Aes Sedai was aangekomen, maar Mart liet zelden een kans op een grap liggen. Als hij besefte dat de kamer er ook voor zorgde dat niemand op de gedachte zou komen dat Thom enige band met de Herrezen Draak had, dan zou Mart, omdat hij was wie hij was, dat waarschijnlijk een redelijke wens hebben gevonden. Het had Thom maar twee zinnen gekost, haastig uitgesproken in een zeldzaam moment toen niemand keek, Rhand de echte reden duidelijk te maken. Iedereen luisterde naar een speelman, iedereen hield hem in het oog, maar niemand zag of herinnerde zich later nog met wie hij nu eigenlijk had gesproken, aangezien hij maar een speelman was met zijn straatvermaak voor boerenvolk en bedienden en soms edele vrouwen. Zo bekeken de Tyreners het. Als hij een bard was geweest, dan was het natuurlijk anders geweest.

Wat bezwaarde de boerenjongen dat hij zich op dit uur hierheen had begeven? Misschien de een of andere jonge vrouw en sommigen waren oud genoeg om beter te weten dan zich door Marts ondeugende grijns te laten inpalmen. Toch zou hij net doen of het een van de gebruikelijke bezoeken van de jongen was tot Mart dat veranderde. 'Ik zal het Steenbord pakken. Het is laat, maar we hebben nog wel tijd voor een spelletje. ' Hij kon zich

niet inhouden om eraan toe te voegen: 'Wil je om een inzet spelen?' Hij zou nog geen penner hebben ingezet voor een dobbelspel met Mart, maar Steen was anders. Hij meende dat er te veel regels en patronen in Steen zaten, zodat Marts vreemde geluk er geen rol in kon spelen.

'Wat? O. Nee. Het is te laat voor spelletjes. Thom, is... ? Is er hier beneden vanavond iets gebeurd?'

Terwijl hij het Steenbord tegen een tafelpoot zette, groef Thom zijn tobakszak op en een lange pijp uit de rommel die op de tafel was blijven liggen. 'Zoals wat bijvoorbeeld?' vroeg hij terwijl hij de tobak met z'n duim stevig aandrukte. Hij kreeg de tijd een reepje papier in het vlammetje van een kaars te houden, zijn pijp aan te steken en het restje papier uit te blazen voor Mart antwoord gaf. 'Zoals dat Rhand gek wordt, zoiets. Nee dus, je zou het niet hebben gevraagd als er wel wat was geweest. '

Een prikkend gevoel zorgde ervoor dat Thoms schouders bewogen, maar hij blies zo kalm mogelijk een blauwgrijze stroom rook uit, ging in z'n stoel zitten en strekte zijn manke been. 'Wat is er gebeurd?' Mart haalde diep adem en spuide toen alles achter elkaar. 'De speelkaarten probeerden me te doden. De Amyrlin en de hoogheer, en... Ik heb het niet gedroomd, Thom. Daarom wilden die opgeblazen snurkers niet meer verder spelen. Ze zijn bang dat het nog eens gebeurt, Thom. Ik zit eraan te denken uit Tyr te vertrekken. ' De prikkels voelden alsof er zwartwespnetels in zijn hals waren geschoven. Waarom had hij zelf Tyr niet allang achter zich gelaten? Veel verstandiger. Daarginds lagen honderden dorpen te wachten op een speelman die hen kon vermaken en verbazen. En elk dorp had wel een herberg of twee met talloze vaten wijn waarmee herinneringen konden worden verdronken. Maar als hij dat deed, zou Rhand alleen Moiraine hebben om de hoogheren tegen te houden als ze hem in een hoekje wilden drijven en misschien wel de hals wilden afsnijden. Zij kon dat natuurlijk ook best. Ze zou andere manieren gebruiken dan hij. Hij dacht dat ze het best kon. Zij was eigenlijk een Cairhienin, wat inhield dat ze het Spel der Huizen met de moederborst had binnen gekregen. Daarbij zou ze echter een nieuw koord aan Rhand vastbinden dat hem aan de Witte Toren zou ketenen. Wikkel hem in een Aes Sedai-net dat zo sterk is dat hij nooit kan ontsnappen. Maar als die jongen nu al gek werd...

Stommeling, verweet Thom zichzelf. Een grote stommeling om daarbij betrokken te worden, vanwege iets dat vijftien jaar geleden was gebeurd.

Als hij bleef, zou daar niets aan worden veranderd, wat gedaan was, was gedaan. Hij moest Rhand persoonlijk spreken, ondanks zijn opmerking dat ze niet samen mochten worden gezien. Misschien zou niemand het heel gek vinden als een speelman verzocht of hij een lied mocht uitvoeren voor de Drakenheer, een lied dat speciaal voor hem was geschreven. Hij kende een terecht uiterst onbekend liedje uit Kandor, waarin een of andere onbekende heer werd geprezen voor zijn grootheid en moed in grandioze woorden die uitstekend elke daad of naam wisten te vermijden. Waarschijnlijk was het gekocht door een onbekende heer die zich nergens op kon beroemen. Nou, het zou hem nu goed van pas komen. Tenzij Moiraine het al te vreemd vond. Dat zou even erg zijn als het de hoogheren opviel. *Ik ben een stommeling! Ik zou bier vannacht ver weg moeten zijn!*

In zijn binnenste was het aan het rommelen en hij voelde het maagzuur oprispen, maar hij had al zoveel jaren geleerd zijn gezicht strak te houden, al voordat hij speelman was geworden. Hij vormde drie rookringen, de een binnen de ander en zei toen: 'Jij loopt al aan vertrekken te denken vanaf het moment dat je de Steen binnenliep.' Op het randje van zijn kruk gezeten, keek Mart hem boos aan. 'En dat ga ik doen ook. Echt. Waarom ga je niet mee, Thom? Er zijn stadjes waar ze denken dat de Herrezen Draak nog niet eens geboren is, waar de laatste jaren niemand ook maar een moment eenmaal aan die bloedvoorspellingen van die vervloekte Draak heeft gedacht, als zij er al aan hebben gedacht. Plaatsen waar ze denken dat de Duistere in oma's verhaaltjes bij het slapengaan thuishoort, Trolloks alleen in speelmansverhalen voorkomen en Myrddraal zich alleen in de schaduw ophouden om kindertjes bang te maken. Jij zou harp kunnen spelen en je verhalen vertellen en ik kan wat gaan dobbelen. We zouden als rijke heren kunnen leven, gaan waar we maar heen willen, ergens blijven of niet blijven, waar niemand ons zal proberen te vermoorden.' Dat alles kwam wel heel dicht bij zijn roze droom. Nou ja, hij was een stommeling en dat was dat. Hij moest er gewoon het beste van zien te maken. 'Als je echt weg wil, waarom heb je dat dan nog niet gedaan?'

'Moiraine houdt me in de gaten,' zei Mart verbitterd. 'En als zij het niet doet, doet iemand anders het wel voor haar.' ik weet het. Aes Sedai houden er niet van om iemand los te laten die zij in handen hebben.' Dat was niet het enige, daar was hij zeker van, er was zeker veel meer dan algemeen bekend was, maar Mart ontkende dat allemaal en anderen die het konden weten, hielden eveneens hun mond, als al iemand behalve Moiraine het wist. Het deed er nauwelijks toe. Hij mocht Mart - hij was hem in zekere

zin wat verschuldigd - maar Mart en zijn problemen waren een straattoneeltje vergeleken met Rhand. ik kan eigenlijk niet echt geloven dat iemand jou in haar opdracht voortdurend in de gaten moet houden.'

'Bijna voortdurend. Ze vraagt steeds aan mensen waar ik ben en wat ik aan het doen ben. En ik krijg het op mijn brood. Ken jij iemand die niet aan een Aes Sedai zal vertellen wat zij wil weten? Ik niet. Nou, wat voor verschil maakt het dan met in de gaten houden?'

'Je kunt verspieders ontlopen, als je je best doet. Ik heb nog nooit iemand gezien die zo goed kan rondsluipen als jij. Ik bedoel dat in de goede betekenis.'

'Er komt altijd iets tussen,' mopperde Mart. 'Je kunt hier zoveel goud binnenslepen. En er is een knap meisje met grote ogen in de keuken die een kus en wat gestoei heel leuk vindt en er is een dienstmeisje met haar als zijde, tot aan haar middel en de rondste...' Zijn stem stierf weg alsof hij opeens besefte hoe dwaas zijn woorden klonken. 'Heb je overwogen dat het komt omdat je misschien...'

'Als je het over ta'veren gaat hebben, Thom, ga ik nu weg.' Thom veranderde de woorden die hij wilde zeggen. '... omdat je misschien de vriend van Rhand bent en dat je hem niet in de steek wilt laten?'

in de steek laten?' De jongen sprong recht, waardoor de kruk omviel. 'Thom, hij is de vervloekte Herrezen Draak! Dat zeggen Moiraine en hij tenminste. Misschien is hij het. Hij kan geleiden en hij heeft dat bloedzwaard dat op glas lijkt. Voorspellingen! Ik weet niet. Maar ik weet wel dat ik even gek als een Tyrener zou zijn als ik hier blijf.' Hij zweeg even. 'Denk je... denk je niet dat Moiraine mij hier houdt? Met de Ene Kracht?'

'Ik geloof niet dat ze dat kan,' zei Thom langzaam. Hij wist behoorlijk wat over de Aes Sedai, genoeg om enig idee te hebben over wat hij allemaal niet wist, maar wat dit betrof meende hij gelijk te hebben.

Mart harkte met z'n vingers door zijn haar. 'Thom, ik loop voortdurend aan weggaan te denken, maar... Ik krijg dat vreemde gevoel. Net alsof er iets op het punt staat te gebeuren. Iets... gewichtigs, dat is het woord. Het is of ik weet dat er vuurwerk op Zomerdag zal zijn, maar ik weet niet wat ik kan verwachten. Telkens als ik lang over weggaan nadenk, gebeurt dat. En dan

vind ik opeens een of andere reden om nog een dag langer te blijven. Altijd maar weer nog één dag langer. Dat klinkt toch wel heel sterk naar iets van een Aes Sedai, nietwaar?' Thom slikte het woord ta'veren in en nam zijn pijp uit zijn mond om naar het gloeiende kooltje in de kop te kijken. Hij wist niet zoveel van ta'veren, maar ja, dat wist niemand, afgezien van de Aes Sedai of misschien een Ogier. 'Ik ben nooit zo goed geweest om mensen met hun problemen te helpen.' *En mezelf met mijn eigen problemen al helemaal niet*, dacht hij. 'Als er een Aes Sedai bij de hand is, zou ik de meeste mensen aanraden haar om hulp te vragen.' *Een raad die ik zelf niet opvolg.* 'Moiraine!?'

'Ik neem aan dat zoiets in dit geval niet mogelijk is. Maar daarginds in Emondsveld was Nynaeve jouw Wijsheid. Zo iemand uit een dorp is gewend vragen van mensen te beantwoorden, ze met problemen te helpen.' Mart snoof een schorre lach. 'En de les gelezen te worden over drinken en dobbelen? Thom, ze doet of ik tien ben! Soms denk ik dat ze nog steeds denkt dat ik een lief meisje zal trouwen en de boerderij van mijn vader ga overnemen.'

'Sommige mannen zouden tegen zo'n leven geen bezwaar maken,' zei Thom kalm.

'Nou, ik wel. Ik wil meer dan koeien en schapen en tobak in mijn verdere leven. Ik wil...' Mart schudde zijn hoofd. 'Al die gaten in mijn geheugen. Soms denk ik dat ik als ik alles weer weet, dat ik dan... Bloedvuur, ik weet niet wat ik dan zou weten, maar ik weet dat ik het wil weten. Nou, daar heb je een kronkelig raadseltje, nietwaar?'

'Ik weet niet zeker of een Aes Sedai je daarmee kan helpen. Een speelman zeker niet.'

'Ik zei al: geen Aes Sedai!'

Thom zuchtte. 'Kalm aan, kerel. Dat was geen raad.'

'Ik ga écht weg. Zodra ik mijn spullen bij elkaar heb en een paard vind. Geen moment later.'

'Midden in de nacht. Morgenochtend is ook goed.' Hij weerhield zich ervan eraan toe te voegen: *Als je echt weggaat.* 'Ga zitten. Ontspan je. We zullen een spelletje Steen spelen. Ik heb hier ergens nog een kruik wijn.'

Mart aarzelde en keek naar de deur. Uiteindelijk trok hij zijn jas goed. 'Morgenochtend is ook goed.' Het klonk niet erg zeker, maar hij pakte de omgevallen kruk op en zette die bij de tafel. 'Maar voor mij geen wijn,' voegde hij eraan toe toen hij ging zitten. 'Er gebeuren al genoeg vreemde dingen als ik een helder hoofd heb. Ik wil het verschil herkennen.'

Thom zat in gedachten verzonken toen hij het bord en de stenen op tafel zette. Was die kerel nu echt zo gemakkelijk afgeleid? Werd hij meegesleurd door een nog sterkere ta'veren dan Rhand Altor? Zo zag Thom het althans. Het kwam in hem op zich af te vragen of hij op dezelfde manier gevangenzat. Zijn leven was er zeker niet op gericht geweest in de Steen van Tyr te belanden toen hij Rhand voor het eerst ontmoette, maar sindsdien was het als een vliegerskoord verstrengeld. Als hij besloot weg te gaan, voor het geval dat Rhand echt gek was geworden, zou hij dan een reden kunnen vinden om het uit te stellen? 'Wat is dit, Thom?' Marts laars was op de schrijfkist gebotst die onder de tafel stond. 'Vind je het goed als ik het opzij schuif?'

'Natuurlijk. Ga je gang.' Inwendig kromp hij ineen toen Mart de kist ruw met zijn voet opzij schoof. Hij hoopte maar dat hij alle kurken goed op de flesjes had gedrukt. 'Kies,' zei hij, beide vuisten opstekend. Mart tikte zijn linkerhand aan en Thom toonde een gladde zwarte steen, plat en rond. De jongen snoof dat hij als eerste mocht zetten en plaatste de steen op de gekruiste lijnen van het bord. Niemand die de gretigheid in zijn ogen zag, zou hebben vermoed dat hij enkele tellen eerder er evenzeer op was gebrand te vertrekken. Een grootsheid die hij weigerde te erkennen droeg hij op z'n schouders mee, net als een Aes Sedai die hem bewust als haar schoothondje wilde behouden. De kerel zat echt met handen en voeten vast.

Als hij ook gevangenzat, bedacht Thom, zou het de moeite waard zijn om een man te helpen die op z'n minst vrij van een Aes Sedai wilde blijven. Het was de moeite waard daarmee een vijftien jaar oude schuld terug te betalen.

Plotseling en vreemd tevreden plaatste hij een witte steen. 'Heb ik je ooit verteld,' zei hij langs de pijpensteel, 'over de weddenschap die ik eens met een Domani-vrouw afsloot? Ze had ogen die de ziel van een man konden drinken en een vreemd uitziende rode vogel die ze op een schip van het Zeevolk had gekocht. Ze beweerde dat die vogel de toekomst kon voorspellen. Die vogel had een dikke gele snavel die bijna even lang was

als zijn lijf en die...'

5 Ondervragers

'Ze zouden nu terug moeten zijn.' Egwene zwaaide heftig met haar beschilderde waaier. Ze was blij dat de nachten tenminste wat koeler waren dan de dagen. Tyreense vrouwen hadden altijd een waaier bij zich - in ieder geval de edelen en de rijken - maar voor zover ze het kon beoordelen, hielp het helemaal niet, behalve als de zon was ondergegaan, en zelfs dan nog weinig. Zelfs de lampen, grote spiegelgevaar-ten aan zilveren muurarmen, leken aan de hitte bij te dragen. 'Wat houdt hen op?' Voor het eerst in dagen had Moiraine hun een uur beloofd, en toen was ze zonder enige verklaring in een ommezien weer vertrokken. 'Heb je enig idee waarom ze haar wilden spreken, Avien-dha? Of wie haar wilde spreken?'

De Aielvrouw haalde haar schouders op. Ze zat met gekruiste benen naast de deur en haar groene ogen schitterden in haar donkere, gebruinde gelaat. In haar wambuis, broek en zachte laarzen, met de sjoe-fa om haar nek gedrapeerd, leek ze ongewapend. 'Careen gaf haar bericht fluisterend aan Moiraine Sedai. Ik zou niet juist gehandeld hebben als ik geluisterd had. Het spijt me, Aes Sedai.'

Egwene draaide schuldbewust aan de ring aan haar rechterhand, de Grote Serpent-ring met de slang die in zijn eigen staart beet. Als Aanvaarde had ze de ring aan de middelvinger van haar linkerhand moeten dragen, maar zo zorgde hij ervoor dat de hoogheren zich op hun best gedroegen, of wat daarvoor onder Tyreense edelen moest doorgaan, als ze meenden vier echte Aes Sedai binnen de Steen te hebben. Natuurlijk loog Moiraine niet; ze had nooit gezegd dat ze meer waren dan Aanvaarden. Maar ze had ook nooit gezegd dat ze Aanvaarden waren, en ze liet iedereen in hun gretige geloof van wat ze graag wilden zien. Moiraine kon geen onwaarheid spreken, maar ze kon de waarheid op het randje laten dansen.

Het was niet de eerste keer dat Egwene en haar vriendinnen na hun vertrek uit de Toren voorgewend hadden volwaardige zusters re zijn, maar ze vond het steeds pijnlijker Aviendha te bedriegen. Ze mocht de Aielvrouw graag en dacht dat ze vrienden konden worden als ze elkaar ooit goed leerden kennen. Maar dat leek amper mogelijk zolang Aviendha dacht dat Egwene een Aes Sedai was. De Aielse was hier alleen vanwege Moiraines opdracht, die ze vanwege haar eigen, onuitgesproken bedoeling had gegeven. Egwene vermoedde dat het was om hen van een Aiellijfwacht te voorzien.

Alsof ze niet geleerd hadden zichzelf te beschermen... Maar zelfs als zij en Aviendha vriendinnen zouden worden, kon ze haar nog steeds niet de waarheid vertellen. Men kan een geheim het best bewaren door ervoor te zorgen dat niemand iets weet wat hij niet echt hoeft te weten. Ook iets wat Moiraine hun had voorgehouden. Soms merkte Egwene bij zichzelf het verlangen dat de Aes Sedai een keertje een fout zou maken, een enorme fout. Natuurlijk geen rampzalige. Dat was het knelpunt. 'Tanchico,' mompelde Nynaeve. Haar donkere, polsdikke vlecht hing over haar rug tot aan haar middel. Ze staarde uit een van de smalle ramen, waarvan de luiken openstonden in de hoop op een nachtbriesje. Onder het raam wiegden op de brede Erinin de lantaarns van enkele vissersboten, die nog niet stroomafwaarts waren gevaren, maar Egwene betwijfelde of Nynaeve iets zag. 'Er schijnt niets anders op te zitten dan naar Tanchico te gaan.' Nynaeve trok gedachteloos aan haar groene jurk met de brede hals, die haar schouders vrijliet. Ze deed het vaak. Ze zou heftig ontkennen dat ze de jurk droeg voor Lan, de zwaardhand van Moiraine - dat zou ze gedaan hebben als Egwene het had gewaagd dat te suggereren - maar groen, blauw en wit schenen de kleuren te zijn die Lan het liefst bij vrouwen zag, en ieder kledingstuk met een andere kleur was uit Nynaeves kleerkast verdwenen. 'Niets anders.' Ze klonk niet erg blij.

Egwene betrapte zichzelf erop dat ze haar eigen jurk optrok. Deze jurken, die zonder gordel alleen maar aan de schouders hingen, voelden vreemd. Aan de andere kant dacht ze niet dat ze meer kleding kon verdragen. Hoe licht het lichtrode linnen ook was, het leek wel wol. Ze wenste dat ze van die luchtige gewaden zoals die van Berelain durfde te dragen. Niet dat ze buitenskamers geschikt waren, maar ze zagen er zeker koel uit.

Zanik niet zo over gemak, hield ze zichzelf streng voor. *Hou je gedachten bij de dingen van nu.* 'Misschien,' zei ze hardop. 'Zelf ben ik er niet zo zeker van.'

In het midden van de kamer stond een lange smalle tafel, die spiegelglad was opgewreven. Aan Egwenes kant stond een hoge, lichtgebogen stoel die hier en daar verguld was; voor Tyr heel eenvoudig. De ruggen van de andere stoelen werden steeds lager, tot ze aan het einde van de rij nauwelijks meer dan een kruk leken. Egwene had geen idee waarvoor de Tyreners de kamer gebruikten. De drie vrouwen hadden deze ruimte gebruikt om de twee Zwarte zusters te ondervragen die ze gevangen hadden genomen toen de Steen viel. Ze kon er zichzelf niet toe brengen om naar de

kerkers af te dalen, hoewel Rhand bevolen had alle martelwerktuigen die aan de wand van de wachtkamer hingen, om te smelten of te verbranden. Maar ook Ny-naeve en Elayne hadden weinig zin om terug te gaan. Bovendien was er een grote tegenstelling tussen de grimmige, grijze stenen van de halfdonkere, muffe en smerige kerkers en deze helder verlichte kamer met de schoongeboende groene tegelvloer en de muurpanelen waarin de drie witte maansikkels van Tyr waren uitgesneden. Dat moest toch rustgevend aanvoelen voor de twee vrouwen in hun ruwwollen gevangeniskledij.

Alleen aan die grauwe, bruine kleren zouden de meeste mensen zien dat Joiya Byir feitelijk een gevangene was. Ze stond met de rug naar hen toe achter de tafel. Ze was van de Witte Ajah geweest en had niets van de koele hooghartigheid van een Witte zuster verloren toen ze de Zwarte Ajah trouw had gezworen. Ze staarde onbeweeglijk naar de muur vóór haar, maar iedere lijn in haar lichaam leek aan te geven dat dit haar eigen keuze was, en niets anders. Alleen een geleidster zou kunnen zien hoe duimdikke stromen Lucht Joiya's armen tegen haar zij drukten en haar enkels boeiden. Een kooi van geweven Lucht hield haar ogen onbeweeglijk. Zelfs haar oren zaten dicht, zodat ze niemand kon horen, tenzij het haar werd toegestaan.

Egwene ging nogmaals het schild van geweven Geest na, dat Joiya verhinderde de Ware Bron aan te raken. Het hield, zoals ze geweten had. Ze had zelf alle draden om Joiya heen geweven en die zo verknoopt dat ze zichzelf in stand hielden. Maar ze kon er gewoon niet tegen om in één kamer te zijn met een Duistervriend, die kon geleiden, ook al was ze nu afgeschermd. Erger nog dan een Duistervriend. Zwarte Ajah. Moord was nog de minste van Joiya's misdaden. Ze zou verpletterd moeten zijn onder het gewicht van verbroken eden, vernietigde levens en verschroeide zielen.

De andere gevangene en zuster van de Zwarte Ajah bezat niet Joiya's kracht. Amico Nagoyin stond met hangende schouders en gebogen hoofd aan het eind van de tafel. Zij leek onder Egwenes blik in elkaar te krimpen. Ze hoefde niet afgeschermd te worden. Tijdens haar gevangenschap was Amico opgebrand. Ze kon nog steeds de Ware Bron voelen, maar ze zou die nooit meer aanraken, nooit meer geleiden. Het verlangen, de behoefte zou blijven, even dringend als de behoefte om adem te halen, en ze zou dat verlies haar hele leven meedragen. Sai-dar was voor altijd buiten haar bereik. Egwene wenste dat ze ergens een flintertje medelijden kon voelen. Maar ze wenste het niet al te hevig.

Amico mompelde iets. 'Wat?' vroeg Nynaeve. 'Harder.'

Amico hief gedwee haar gezicht op. Ze was nog steeds een prachtige vrouw met een slanke hals en grote, donkere ogen, maar er was iets anders aan haar, iets wat Egwene niet helemaal kon plaatsen. Het was niet uit angst dat ze haar grove gevangeniskleren met beide handen vastgreep. Iets anders.

Amico slikte en zei: 'Je moet naar Tanchico gaan.'

'Dat heb je ons al twintig keer gezegd,' zei Nynaeve grof. 'Vijftig keer. Zeg eens wat anders. Namen, die we nog niet kennen. Welke Aes Sedai in de Witte Toren hoort bij de Zwarte Ajah?'

'Ik weet het niet. Je moet me geloven.' Amico klonk vermoeid en geheel verslagen. Een totaal andere toon dan toen Egwene en Nynaeve haar gevangenen waren geweest, in de Toren kende ik alleen Lian-drin, Chesmal en Rianna. Niemand kende meer dan twee of drie anderen, geloof ik. Behalve Liandrin. Ik heb je alles verteld wat ik weet.'

'Dan ben je opmerkelijk onwetend voor een vrouw die erop rekende een deel van de wereld te regeren als de Duistere losbreekt,' zei Egwene droog, en sloot met een hoorbare klap haar waaier om haar woorden te onderstrepen. Het verbaasde haar nog steeds hoe gemakkelijk ze dat hardop kon zeggen. Nog steeds verkrampte haar maag en kropen ijzige vingers over haar rug, maar ze had niet meer de neiging te gaan schreeuwen of huilend weg te rennen. Het was mogelijk om aan alles te wennen.

ik heb Liandrin dat één keer in een gesprek met Temaile horen zeggen,' zei Amico vermoeid, en stak het verhaal af dat ze hun al vele malen had verteld. In de eerste dagen van haar gevangenschap had ze geprobeerd om haar verhaal beter te laten klinken, maar hoe meer ze uitweidde, hoe meer ze zich in haar eigen leugens verstrikte. Nu vertelde ze het bijna steeds op dezelfde manier, woord voor woord. 'Als je Liandrins gezicht had gezien toen ze me zag... Ze zou me ter plekke hebben gedood als ze gedacht had dat ik iets had opgevangen. En Temaile vindt het heerlijk mensen pijn te doen. Ze geniet ervan. Ik hoorde maar heel weinig voor ze me zagen. Liandrin zei dat er iets in Tanchico was, iets gevaarlijks voor... voor hem.' Ze bedoelde Rhand. Ze kon zijn naam niet uitspreken en het noemen van de Herrezen Draak volstond om haar in tranen te laten uitbarsten. 'Liandrin zei ook dat het gevaarlijk was voor iedereen die het gebruikte. Bijna net zo

gevaarlijk als voor... hem. Daarom was ze er nog niet achteraan gegaan. En ze zei dat zijn vermogen om te geleiden hem niet zou beschermen. Ze zei: *Als we het vinden, zal zijn smerige vermogen hem aan ons binden."* Er droop zweet van haar gezicht, maar ze rilde bijna onophoudelijk.

Er was geen woord veranderd.

Egwene wilde wat zeggen maar Nynaeve was haar voor. ik heb genoeg gehoord. Laten we eens horen of de ander iets nieuws te zeggen heeft.'

Egwene staarde haar nijdig aan, en Nynaeve staarde al even nijdig terug. Geen van beiden knipperde met de ogen. *Soms gelooft ze dat ze nog steeds de Wijsheid is,* bedacht Egwene grimmig, *en dat ik nog steeds het dorpsmeisje ben dat ze kruidenleer bijbrengt. Ze kan er maar beter gauw aan wennen dat de dingen nu anders zijn.* Nynaeve was een heel sterke geleidster, sterker dan Egwene, maar ze kon alleen maar geleiden als ze kwaad was.

Gewoonlijk streek Elayne de dingen glad als de spanning tussen hen opliep, en dat gebeurde steeds vaker. Tegen de tijd dat Egwene eraan dacht om zelf alles goed te maken, was het te laat. Ze had zich dan bijna steeds schrap gezet en was zelf in woede ontstoken, en om te kalmeren zou ze moeten inbinden. Ze wist zeker dat Nynaeve het zo zou opvatten. Ze kon zich niet herinneren dat Nynaeve ooit gepoogd had terug te krabbelen, dus waarom moest zij het doen? Ditmaal was Elayne er niet; Moiraine had de erfdochter met een enkel woord en een gebaar opgedragen de Speervrouwe te volgen die voor de Aes Sedai gekomen was. Zonder haar liep de spanning op, en beide Aanvaarden wachtten tot de ander toegaf. Aviendha haalde amper adem; ze hield zich zorgvuldig buiten hun botsingen. Ze dacht zeker dat het gewoon verstandig was om uit de buurt te blijven.

Het was, vreemd genoeg, Amico die deze keer de impasse doorbrak, hoewel ze waarschijnlijk alleen maar aangaf dat ze bereidwillig mee wilde werken. Ze draaide haar gezicht naar de muur toe en wachtte geduldig tot ze gebonden zou worden.

Egwene besefte opeens hoe dwaas dit alles was. Ze was de enige geleidster - tenzij Nynaeve zich kwaad maakte of Joiya's schild het begaf- en zij speelden een spelletje staren terwijl Amico wachtte op haar binding. Een andere keer zou ze hard om zichzelf gelachen hebben. In plaats daarvan opende ze zichzelf voor saidar, die nooit geziene, altijd aanwezige warmte,

die altijd zo dichtbij was. De Ene Kracht vervulde haar als een leven van dubbele vreugde, en ze weefde de draden om Amico heen.

Nynaeve bromde slechts; ze was waarschijnlijk niet kwaad genoeg om te voelen wat Egwene aan het doen was, maar ze kon Amico zien verstrakken toen Lucht haar aanraakte, waarna ze in elkaar zakte, min of meer ondersteund door de stromen, alsof ze wilde tonen hoe weinig ze tegenstribbelde. Aviendha huiverde als altijd wanneer ze wist dat er dicht bij haar geleid werd.

Egwene weefde Amico's oren dicht - het had weinig zin om hen apart te ondervragen als ze eikaars verhalen kenden - en richtte zich op Joiya. Ze nam de waaier van de ene hand in de andere, zodat ze de hand aan haar kleren kon afvegen, en hield toen met een grimas van afkeer op. Haar zwetende handpalmen hadden niets met de warmte te maken. 'Haar gezicht,' zei Aviendha opeens. Verrassend; ze zei bijna nooit iets, tenzij ze werd aangesproken door Moiraine of een van de anderen. 'Amico's gezicht. Het ziet er anders uit, niet meer alsof de jaren haar zijn voorbijgegaan. Niet zoveel meer. Komt dat doordat ze... gesust is?' zei ze, ademloos bijna. Ze had een paar gewoonten van hen overgenomen nu ze zo vaak bij hen was. Geen enkele vrouw van de Toren kon het woord 'sussen' noemen zonder zich koud te voelen. Egwene liep langs de tafel tot ze Amico's gezicht van opzij kon zien en toch buiten het gezichtsveld van Joiya kon blijven. Joiya's ogen veranderden haar maag altijd in een ijsklomp. Aviendha had gelijk. Er was een verschil dat ze wel had opgemerkt maar niet begrepen. Amico zag er jong uit, jonger misschien dan haar jaren, maar haar gezicht bezat niet langer de leeftijdloosheid van een Aes Sedai die jaren met de Ene Kracht heeft gewerkt. 'Je hebt scherpe ogen, Aviendha, maar ik weet niet of dit iets te maken heeft met sussen. Maar het zal wel zo zijn. Ik weet niet wat het anders veroorzaakt kan hebben.' Ze besefte dat het niet erg klonk als een Aes Sedai. Die spraken over het algemeen alsof ze de wijsheid in pacht hadden; als een Aes Sedai zei dat ze het niet wist, slaagde ze er over het algemeen toch in een dergelijke ontkenning te laten klinken alsof deze gehuld was in een wolk van kennis. Terwijl ze haar hersens pijnigde voor een gepast hoogdravend antwoord, kwam Nynaeve haar redden. 'Er zijn maar weinig Aes Sedai geweest die opgebrand zijn, Aviendha, en nog minder die gesust zijn.'

'Opbranden,' zo werd het sussen genoemd als het per ongeluk gebeurde. Formeel was sussen het gevolg van een gericht en een uitspraak. Egwene

kon er echt de zin niet van inzien; het was alsof je twee woorden had om aan te duiden dat je van de trap was gevallen, in het ene geval struikelde je, in het andere geval werd je geduwd. De meeste Aes Sedai leken het ook zo op te vatten, behalve als ze Novices of Aanvaarden les gaven. Er bestonden feitelijk drie woorden. Mannen werden 'gestild', moesten gestild worden vóór ze krankzinnig werden. Maar nu was er Rhand, en de Toren durfde hem niet te stillen. Nynaeve klonk belerend, ongetwijfeld om te klinken als een Aes Sedai. Egwene besefte dat ze Sheriam in een les nadeed, met de handen voor haar middel geslagen en met die glimlach die aangaf dat het allemaal zo eenvoudig was, als je maar nadacht.

'Sussen is geen onderwerp dat gewoonlijk voor studie gekozen wordt, begrijp je,' ging Nynaeve door. 'Over het algemeen wordt aangenomen dat het onomkeerbaar is. De aanleg dat een vrouw kan geleiden, kan na verwijdering niet vervangen worden, zoals een afgehakte hand evenmin door Heling kan worden aangezet.' Er was tenminste niemand geweest die een gesuste kon helen. Er waren pogingen geweest en wat Nynaeve zei, was min of meer waar. Sommige zusters van de Bruine Ajah bestudeerden echter alles als ze de kans kregen, en sommige Gele zusters, de beste Heelsters, probeerden alles te helen. Maar elke aanwijzing ontbrak dat een gesuste zou kunnen worden geheeld. 'Behalve dit ene onomstotelijke feit is er weinig bekend. Gesuste vrouwen leven gewoonlijk nog maar enkele jaren. Ze lijken niet meer te willen leven; ze geven het op. Zoals ik al zei, het is een onplezierig onderwerp.'

Aviendha schoof onbehaaglijk met haar voeten, ik dacht alleen maar dat het dat kon zijn,' zei ze zacht.

Dat dacht Egwene ook. Ze besloot het Moiraine te vragen. Als ze haar tenminste een keer zonder Aviendha zou aantreffen. Het leek of hun bedrog hen zowel hielp als hinderde.

'Laten we horen of Joiya ook nog steeds hetzelfde verhaal vertelt.' Ondanks alles moest ze zichzelf sterken voor ze de stromen Lucht om de Duistervriend losmaakte.

Joiya moest stijf geworden zijn van het lange stilstaan, maar ze draaide zich soepel om en keek hen aan. De zweetdruppels op haar voorhoofd konden haar waardigheid en aanwezigheid net zomin aantasten als haar vale, grove kleding het gevoel kon verminderen dat ze hier uit eigen verkiezing was.

Ze was een knappe vrouw met iets moederlijks in haar gezicht, iets geruststellends, ondanks de leeftijdloze trekken. Maar haviksogen waren vergeleken met die donkere ogen in dat gezicht vriendelijk. Ze glimlachte, een glimlach die nooit die ogen bereikte. 'Het Licht verlichte u. Moge de hand van de Schepper u beschermen.'

'Van jou wil ik die woorden niet horen.' Nynaeves stem was zacht en kalm, maar ze wierp haar vlecht over haar schouder en greep het eind in haar vuist, zoals ze deed als ze kwaad was, of onzeker. Egwene dacht niet dat ze onzeker was; de gedachte aan Joiya deed Nynaeve niet huiveren zoals Egwene.

ik heb berouw over mijn zonden,' zei Joiya gladjes. 'De Draak is wedergeboren en hij voert Callandor. De Voorspellingen zijn vervuld. De Duistere zal falen. Nu zie ik dat in. Mijn berouw is echt. Niemand kan zo lang in de Schaduw lopen dat zij niet terug kan keren naar het Licht.' Bij dat woord was Nynaeves gezicht donkerder geworden. Egwene was er zeker van dat ze nu kwaad genoeg was om te geleiden, maar als ze dat zou doen, was het ongetwijfeld om Joiya te wurgen. Egwene geloofde net zomin als Nynaeve dat Joiya berouw had, maar haar inlichtingen konden waardevol zijn. Joiya was heel goed in staat om koeltjes te besluiten over te lopen naar de kant die het volgens haar zou winnen. Of ze kon proberen om tijd te winnen, en liegen in de hoop om gered te worden.

Een Aes Sedai kon onmogelijk een leugen uitspreken, zelfs een die elk recht op die naam had verloren; zeker geen regelrechte leugen. De eerste van de Drie Geloften, die met de Eedstaf in de hand werd afgelegd, zou daarvoor moeten zorgen. Maar welke eed ook de Duistere werd gezworen om in de Zwarte Ajah opgenomen te worden, hij leek alle Drie Geloften te breken.

Nou ja, het moest maar. De Amyrlin had hun opdracht gegeven om op de Zwarte Ajah te jagen, op Liandrin en de andere twaalf, die hadden gemoord en uit de Toren waren gevlucht. Ze konden alleen nog iets bereiken met wat deze twee hun konden of wilden vertellen. 'Vertel ons je verhaal opnieuw,' beval Egwene. 'Gebruik deze keer andere woorden. Ik ben het zat om naar aangeleerde verhaaltjes te luisteren.' Als ze loog, was de kans groter dat ze zich versprak als ze het anders moest vertellen. 'We luisteren.' Dat was voor Nynaeve bedoeld; ze snoof luid en gaf toen een kort knikje.

Joiya haalde de schouders op. 'Zoals je wilt. Laat eens kijken. Andere woorden. De valse Draak, Mazrim Taim, die in Saldea gevangen werd genomen, kan met ongelofelijke kracht geleiden. Misschien net zoveel als Rhand Altor, of bijna net zoveel, als we de verhalen mogen geloven. Voor hij naar Tar Valon gebracht kan worden om gestild te worden, wil Liandrin hem laten ontsnappen. Hij zal worden aangekondigd als de Herrezen Draak, hij krijgt de naam Rhand Altor en hij zal worden aangezet tot een vernietiging zo groot als de wereld sinds de Oorlog van de Honderd Jaren niet meer gekend heeft.'

'Dat is onmogelijk,' onderbrak Nynaeve haar. 'Het Patroon zal geen valse Draak aanvaarden, niet nu Rhand zichzelf heeft uitgeroepen.' Egwene zuchtte. Ze hadden hierover al eerder ruzie gehad, maar Nynaeve bleef maar op dit punt doorgaan. Ze wist niet zeker of Nynaeve echt in Rhand als de Herrezen Draak geloofde, wat ze ook zei, ongeacht de Voorspellingen, Callandor en de val van de Steen. Nynaeve was net oud genoeg geweest om op hem te passen toen hij nog een kind was, zoals ze ook bij Egwene gedaan had. Hij was een Emonds-velder, en Nynaeve vond het haar voornaamste plicht de mensen uit Emondsveld te beschermen.

'Heeft Moiraine je dat verteld?' vroeg Joiya met een spoortje van minachting. 'Moiraine heeft na haar verheffing weinig tijd in de Toren doorgebracht, en ook niet veel met haar zusters in andere plaatsen. Ik neem aan dat ze het dagelijkse leven in een dorp kent, misschien zelfs wel iets van politiek weet, maar ze spreekt al te stellig over zaken die alleen met studie doorgrond kunnen worden, of door gesprekken met mensen die er iets van weten. Maar ze kan het bij het rechte eind hebben. Mazrim Taim zou weieens kunnen ontdekken dat het onmogelijk is zichzelf tot Draak uit te roepen. Maar als anderen het voor hem doen, maakt het dan nog iets uit?'

Egwene wenste dat Moiraine terug zou komen. De vrouw zou niet zo zelfverzekerd spreken als Moiraine hier was. Joiya wist maar al te goed dat zij en Nynaeve slechts Aanvaarden waren. Het maakte een verschil.

'Ga door,' zei Egwene, bijna net zo ruw als Nynaeve. 'En onthoud: andere woorden.'

'Natuurlijk,' zei Joiya, alsof ze antwoord gaf op een sierlijke uitnodiging, maar haar ogen glinsterden als splinters zwart glas. 'Je kunt de uitkomst al zien, die ligt voor de hand. Rhand Altor krijgt de schuld voor de

plundertochten van... Rhand Altor. Zelfs het bewijs dat ze niet dezelfde zijn, kan weggepraat worden. Niemand weet toch welke kunstjes de Herrezen Draak kent? Misschien kan hij wel op twee plaatsen tegelijk zijn. Zelfs het soort mensen dat achter een valse Draak aanholt, zal aarzelen bij de aanblik van de slachtpartijen en erger, die iedereen van groot tot klein zullen treffen. Ze zullen het hem verwijten. Wie zich niet door zulke slachtingen laat afschrikken, zal de Rhand Altor zoeken die zich in bloed schijnt te wentelen. De landen zullen zich verenigen zoals tijdens de Aiel-oorlog...' Ze glimlachte verontschuldigend naar Aviendha, een glimlach die in tegenspraak was met haar genadeloze ogen.'... maar ongetwijfeld veel vlugger. Zelfs de Herrezen Draak kan die niet weerstaan, niet lang tenminste. Hij zal voor de Laatste Slag worden verpletterd, juist door die mensen die hij verondersteld werd te redden. De Duistere zal vrijkomen, de dag van Tar-mon Gai'don zal komen en de Schaduw zal de aarde verduisteren en voor altijd het Patroon veranderen. Dat is Liandrins plan.' Er klonk totaal geen voldoening in haar stem, ook geen afgrijzen. Het was een geloofwaardig verhaal, beter dan Amico's verzinsel over een paar afgeluisterde zinnen, maar Egwene geloofde Amico en niet Joiya. Misschien omdat ze dat wilde. Een vage bedreiging in Tanchi-co was gemakkelijker aan te pakken dan dit volledig uitgewerkte plan om iedereen tegen Rhand op te zetten. *Nee,* dacht ze, *Joiya liegt. Ik weet het zeker.* Toch kon ze zich niet veroorloven om enig verhaal te veronachtzamen. Maar ze konden niet achter beide verhalen aanjagen, niet als ze enige kans op slagen wilden hebben.

De deur sloeg open en Moiraine zeilde naar binnen, met Elayne achter haar aan. De erfdochter keek fronsend naar de vloer en was verdiept in duistere gedachten, maar Moiraine... Voor één keer was de kalmte van de Aes Sedai verdwenen; haar gezicht was vertrokken van woede.

6 Doorgangen

'Rhand Altor,' zei Moiraine zachtjes en gespannen en tegen de lucht, 'is een ezelskop, een hardhoofdige dwaas van een... een... man!' Elayne hield kwaad en koppig haar kin op. Haar kinderverzorgster Li-ni zei vaak dat je eerder zijde van varkenshaar kon weven dan van een man iets anders maken. Maar dat was geen verontschuldiging voor Rhand.

'Zo voeden wij ze in Tweewater op.' Nynaeve was opeens een en al besmuikte glimlachjes van zelfvoldaanheid. Ze kon haar afkeer van de Aes Sedai maar zelden zo goed verbergen als ze dacht. 'De vrouwen van Emondsveld hebben nooit last met ze.' Uit de verbaasde blik van Egwene viel op te maken dat die leugen zo groot was dat ze haar mond zou moeten spoelen.

Moiraine trok haar wenkbrauwen omlaag, alsof ze op het punt stond Nynaeve in nog fellere bewoordingen de oren te wassen. Elayne bewoog maar wist eigenlijk niets om de woordenstrijd een andere kant op te sturen. Rhand bleef maar steeds in haar gedachten hangen. Hij had het recht niet! Maar welk recht had zij?

In plaats daarvan stelde Egwene een vraag. 'Wat heeft hij gedaan, Moiraine?'

De ogen van de Aes Sedai keken Egwene opeens zo fel aan dat de jonge vrouw een stap naar achteren deed, haar waaier openvouwde en die zenuwachtig voor haar gezicht begon te wapperen. Maar Moirah, nes blik vestigde zich op Joiya en Amico, van wie de ene haar behoedzaam in het oog hield en de andere zich alleen maar van de tegenoverliggende muur bewust was.

Elayne schrok toen ze besefte dat Joiya niet gebonden was. Haastig ging ze na of de vrouw nog steeds van de Ware Bron was afgeschermd. Ze hoopte dat geen van de anderen haar schrik had opgemerkt. Joiya joeg haar de stuipen op het lijf, maar Egwene en Nynaeve leken net zomin bang van haar als Moiraine. Soms was het moeilijk zo dapper te zijn als de erfdochter van Andor behoorde te zijn en ze koesterde vaak de wens dat ze

alles net zo goed aankon als die twee. 'De wachten,' mompelde Moiraine alsof ze in zichzelf sprak, ik zag dat ze nog steeds in de gang stonden en heb er geen moment bij stilgestaan wat dat inhield.' Ze streek haar kleren goed en vond met zichtbare moeite haar kalmte terug. Elayne dacht niet dat ze Moiraine ooit eerder zo buiten zichzelf had gezien. Maar ja, de Aes Sedai had er alle reden toe. *Niet meer dan ik. Of wel soms ?* Ze merkte dat ze probeerde Egwenes ogen te vermijden.

Als het Egwene, Elayne of Nynaeve was geweest die zo overstuur was geweest, dan zou Joiya zeker iets hebben gezegd, iets subtiels en dubbelzinnigs, erop berekend hen nog meer van hun stuk te brengen. Als ze tenminste alleen waren geweest. Nu Moiraine er was, keek ze alleen verontrust zwijgend om zich heen.

Moiraine liep langs de tafel en haar kalmte was teruggekeerd. Joiya was bijna een hoofd groter, maar zelfs als ze een zijden gewaad had gedragen, kon er toch geen enkele twijfel bestaan over wie de situatie beheerste. Joiya ging wel niet letterlijk achteruit, maar haar handen aan haar rok verstrakten even voor ze zich weer beheerste, ik heb enkele zaken geregeld,' zei Moiraine kalm. 'Over vier dagen worden jullie per schip naar Tar Valon en de Toren gebracht. Daar zullen ze niet zo zachtzinnig als wij zijn. Als je de waarheid tot dusver nog niet hebt gevonden, kun je die maar beter vinden vóór je in Zuidhaven wordt ontscheept, anders wacht jou vast en zeker de galg in de Zaal der Verraders. Ik zal niet meer met je spreken, tenzij je me laat weten of je iets nieuws wilt vertellen. En ik wil geen woord meer van je horen, tenzij het écht nieuw is. Geen enkel woord. Geloof me, het zal je in Tar Valon veel pijn besparen. Aviendha, wil jij de kapitein zeggen hier te komen en twee man mee te nemen?' Elayne knipperde met haar ogen toen de Aielvrouw opstond en door de deuropening verdween. Soms kon Aviendha zo stil zijn dat ze er totaal niet leek te zijn. Joiya bewoog haar gezicht alsof ze iets wilde zeggen, maar Moiraine keek haar strak aan en uiteindelijk wendde de Duistervriend haar ogen af. Die glinsterden als bij een raaf, vol duistere moordlust, maar ze hield haar tanden op elkaar.

Elayne zag dat Moiraine opeens door een gloed werd omhuld, de gloed van een vrouw die saidar omhelst. Alleen een andere geleidster kan dat zien. De stromen die Amico vasthielden, ontwarden zich sneller dan Elayne had gekund, terwijl ze in aanleg eigenlijk sterker was dan Moiraine. In de Toren hadden haar leraressen bijna niet willen geloven dat haar vermogens en die van Egwene en Nynaeve zo sterk waren. Als het Nynaeve lukte te

geleiden, was zij de sterkste van de drie. Maar Moiraine bezat de ervaring. Wat zij nog steeds moesten leren, lukte Moiraine half slapend. Maar er waren enkele dingen die Elayne en haar vriendinnen konden en Moiraine niet. Dat was een kleine troost, als ze zag hoe gemakkelijk Moiraine Joiya klein kon krijgen. Bevrijd en weer in staat iets te horen, draaide Amico zich om en werd ze zich voor het eerst bewust van Moiraines aanwezigheid. Met een gilletje maakte ze een diepe révérence, als een van de allerjongste Novices. Joiya keek woest naar de deur en vermeed het de anderen aan te kijken. Nynaeve, met haar armen over elkaar geslagen en met witte knokkels rond haar vlecht, keek Moiraine bijna even moordzuchtig aan als Joiya; Egwene voelde aan haar rok en keek laaiend boos naar Joiya. Elayne fronste en wenste dat ze even dapper was als Egwene. Ze had veel liever niet het gevoel willen hebben dat ze een vriendin bedroog. In dit stilleven stapte de kapitein naar binnen, met in zijn kielzog nog twee in het zwart en goud geklede Verdedigers. Aviendha was er niet bij, ze leek de kans te hebben gegrepen aan de Aes Sedai te ontsnappen.

De ogen van de grijze officier, die twee kleine witte pluimen op zijn helm droeg, schoten opzij toen ze die Van Joiya ontmoetten, hoewel ze hem niet eens leek te zien. Zijn blik schoot schichtig en onzeker tussen de vrouwen heen en weer. Er hingen problemen in de lucht en een verstandig man wilde niets te maken hebben met moeilijkheden tussen dit soort vrouwen. De twee soldaten klemden hun lange speren tegen zich aan, alsof ze bijna vreesden dat ze zich zouden moeten verdedigen. Misschien waren ze er inderdaad bang voor. 'Je brengt deze twee terug naar hun cel,' zei Moiraine kortaf tegen de officier. 'Herhaal je bevelen, ik wil geen fouten.'

'Jawel, Aes...' De keel van de man leek zich dicht te knijpen. Hij haalde hijgend adem. 'Jazeker, mijn vrouwe,' zei hij, haar bezorgd in het oog houdend of die titel volstond. Toen ze hem afwachtend bleef aankijken, slaakte hij een hoorbare zucht van opluchting. 'De gevangenen mogen met niemand praten, zelfs niet met elkaar, behalve tegen mij. Er moeten twintig man in de wachtkamer zijn en op elk moment twee voor hun kerker, en vier als een kerkerdeur om de een of andere reden moet worden geopend. Persoonlijk dien ik toe te zien op de bereiding en het bezorgen van het eten. Precies zoals u hebt bevolen, mijn vrouwe.' Er klonk heel ver iets van een vraag mee. In de Steen deden honderden geruchten de ronde over deze gevangenen en over de reden waarom ze zo zwaar bewaakt moesten worden. Men fluisterde vele verhalen over Aes Sedai. Het ene nog zwarter dan het andere. 'Heel goed,' zei Moiraine. 'Neem ze mee.'

Het was niet duidelijk wie er meer gebrand was op het verlaten van de kamer: de gevangenen of de gevangenbewaarders. Zelfs Joiya liep snel, alsof ze het niet kon verdragen nog langer haar mond te houden tegen Moiraine.

Elayne wist zeker dat haar gezicht niets had verraden sinds ze was binnengekomen, maar Egwene kwam naar haar toe en sloeg een arm om haar heen. 'Wat is er aan de hand, Elayne? Je ziet eruit of je wilt gaan huilen.'

Haar bezorgde stem zorgde ervoor dat Elayne bijna in tranen uitbarstte. *Licht,* dacht ze. Zo *stom wil ik niet zijn. Ik wil het niet! 'Een huilende vrouw is een emmer met een gat.'* Lini had veel van dit soort spreekwoorden.

'Drie keer...' barstte Nynaeve tegen Moiraine uit, 'slechts drie keer heb je erin toegestemd ons te helpen bij de ondervraging. Ditmaal hou je ermee op voor we begonnen zijn en kondig je kalmpjes aan dat je ze naar Tar Valon gaat sturen! Als je niet wilt helpen, hoef je nog niet dwars te liggen!'

'Denk niet dat je je eeuwig op het gezag van de Amyrlin kunt beroepen,' merkte Moiraine koel op. 'Ze laat jullie dan wel op Liandrin jagen, maar jullie zijn niet meer dan Aanvaarden, zielig onwetende Aanvaarden, ondanks alle brieven in je beurs. Of zijn jullie van plan ze oneindig te ondervragen voor je een besluit neemt? Dat volk van Tweewater lijkt een noodzakelijk besluit te ontwijken.' Nynae-ves ogen puilden uit en haar mond ging open en dicht alsof ze zich afvroeg op welke beschuldiging ze eerst ging antwoorden, maar Moiraine wendde zich tot Egwene en Elayne. 'Beheers je, Elayne. Hoe jij de bevelen van de Amyrlin kunt uitvoeren als je denkt dat ieder land dezelfde gewoonten kent als Andor, weet ik niet. En ik begrijp ook niet waar je zo ondersteboven van bent. Laat je gevoel anderen niet kwetsen.'

'Wat bedoel je?' vroeg Egwene. 'Welke gewoonten? Waar heb je het over?'

'Berelain is bij Rhand geweest,' ontglipte Elayne nog net. Haar ogen flitsten schuldbewust naar Egwene. Zij had haar gevoelens toch zeker goed verborgen gehouden?

Moiraine keek haar verwijtend aan en zuchtte, ik zou je dit liever hebben bespaard, Egwene. Als Elaynes afkeer van Berelain niet sterker was geweest dan haar gezond verstand. De gewoonten van Mayene zijn jouw

gewoonten evenmin. Egwene, ik weet wat je voor Rhand voelt, maar je moet onderhand toch beseffen dat er niets van kan komen. Hij behoort het Patroon en de geschiedenis.'

Egwene leek de Aes Sedai te negeren en keek scherp in Elaynes ogen. Elayne wilde haar ogen afwenden, maar kon het niet. Opeens boog Egwene zich naar haar toe en fluisterde achter haar hand in Elaynes oor: 'Ik hou van hem. Als van een broer. En van jou als van mijn zus. Ik wil het beste voor jullie twee.'

Elaynes ogen sperden zich wijd open en een glimlach verspreidde zich over haar gezicht. Ze beantwoordde Egwenes omhelzing nog steviger. 'Dank je,' fluisterde ze zachtjes, ik hou ook van jou, zus. O, dank je wel.'

'Ze had het verkeerd,' zei Egwene half in zichzelf, en ook op haar gezicht verscheen een verrukte grijns. 'Ben jij ooit verliefd geweest, Moiraine?'

Wat een schokkende vraag. Elayne kon zich de Aes Sedai niet verliefd voorstellen. Moiraine was van de Blauwe Ajah en men zei dat de Blauwe zusters elke hartstocht aan de grote zaak wijdden. De slanke vrouw schrok er niet van. Heel lang keek ze de twee gearmde vrouwen nietszeggend aan. Uiteindelijk zei ze: ik wil wedden dat ik het gezicht van de man die ik ga trouwen, beter ken dan jullie het gezicht van je toekomstige echtgenoot.' Egwenes mond viel van verbazing open. 'Wie?' vroeg Elayne met een zucht.

De Aes Sedai leek het te betreuren dat ze iets had gezegd. 'Misschien heb ik slechts bedoeld dat we hierover alledrie in onwetendheid verkeren.' Ze keek Nynaeve nadenkend aan. 'Als ik ooit een man mag kiezen, let wel: als! - zal het niet Lan zijn. Zover wil ik wel gaan.' Dat was een vredesaanbod aan Nynaeve, maar die was er niet blij mee. Nynaeve had iets wat Lini een 'rotstuin te spitten' noemde. Ze hield niet slechts van een zwaardhand, maar van een zwaardhand die probeerde te ontkennen dat hij Nynaeve liefhad. Hij was een dwaas, met zijn gepraat over de oorlog tegen de Schaduw, over het zwaard dat hij niet kon neerleggen, over een strijd die hij nooit kon winnen en over zijn weigering Nynaeve te trouwen omdat zij gauw weduwe zou kunnen zijn. Dat soort stomme praatjes. Elayne snapte niet dat Nynaeve dat slikte. Zij was geen vrouw met veel geduld. 'Als jullie klaar zijn met je gebabbel over mannen,' zei Nynaeve giftig, alsof ze Elaynes gedachte wilde onderschrijven, 'kunnen we misschien terugkeren

tot iets belangrijks?' Ze greep haar vlecht fel beet en begon steeds sneller te praten, als een watermolen waarvan het waterluik te ver openstaat. 'Hoe kunnen we tot de slotsom komen of Joiya dan wel Amico liegt, als jij ze wegstuurt? Of dat ze samen dezelfde leugen vertellen? Of geen van beiden? Ik vind dat geaarzel ook niet leuk, Moiraine, wat je zegt, maar ik ben te vaak in de val gelopen en wil dat liever vermijden. En ik wil ook liever niet op Jak met de zeis botsen. De Amyrlin heeft mij... ons achter Liandrin en haar wijven aan gestuurd. Omdat jij blijkbaar vindt dat ze te onbelangrijk zijn om er tijd aan te besteden, hoef je nog niet met een bezemsteel tegen onze enkels te slaan!'

Ze leek haar vlecht er helemaal af te rukken en de Aes Sedai ermee te willen wurgen. Moiraine toonde die gevaarlijk kille, kristalheldere kalmte als een voorbode van hetzelfde lesje dat ze Joiya had gegeven. Elayne besloot dat het de hoogste tijd werd te stoppen met haar ge-knies. Ze wist niet hoe ze haar rol van vredestichtster tussen deze drie vrouwen had gekregen - soms wilde ze hen alledrie bij het nekvel pakken en door elkaar rammelen - maar haar moeder zei altijd dat boze mensen nooit een goede beslissing namen. 'Misschien kun je iets toevoegen aan je vragenlijst,' zei ze. 'Waarom moesten we bij Rhand komen? Daar heeft Careen ons namelijk heen gebracht, al heeft Moiraine hem geheeld en is alles natuurlijk weer in orde met hem.' Ze kon een rilling niet onderdrukken toen ze terugdacht aan zijn slaapvertrek, maar haar nieuwe onderwerp werkte als een toverwoord. 'Geheeld?' bracht Nynaeve met moeite uit. 'Wat is er met hem gebeurd?'

'Hij was bijna gedood,' zei de Aes Sedai kalm alsof ze vertelde een pot thee te hebben gezet.

Elayne voelde Egwene beven toen ze naar Moiraines toonloze verslag luisterde, maar misschien beefde zijzelf ook wel. Bellen van kwaad die door het Patroon dreven. Beeltenissen die uit spiegels sprongen. Rhand onder de wonden en het bloed. Bijna terloops voegde Moiraine eraan toe dat Mart en Perijn zeker ook iets dergelijks hadden meegemaakt, maar ongedeerd waren ontkomen. Die vrouw moest ijs in haar aderen hebben. *Nee, zegwas razend geweest over Rhands koppigheid. En ze was niet kil geweest toen ze het over trouwen had, hoezeer ze ook deed alsof dat wel zo was.* Maar op dit moment deed ze of ze een lap zijde bespraken en of die wel de juiste kleur voor een kledingstuk had. 'En dat... die dingen zullen blijven gebeuren?' vroeg Egwene toen Moiraine klaar was. 'Kun jij niets

doen om het te stoppen? Of kan Rhand iets doen?'

Het blauwe sieraad op Moiraines voorhoofd zwaaide heen en weer toen ze het hoofd schudde. 'Niet tot hij leert hoe hij zijn aanleg kan beheersen. Misschien dan ook nog niet. Ik weet niet of hij zelfs wel sterk genoeg is om de miasma van zich weg te houden. Maar hij zal dan in elk geval beter in staat zijn om zichzelf te verdedigen.'

'Kun je niet iets doen om hem te helpen?' eiste Nynaeve. 'Jij bent degene die verondersteld wordt alles te weten of in ieder geval te doen alsof je alles weet. Kun je hem niets leren? Iets ervan tenminste? En haal geen spreekwoorden aan over vogels die vissen niet kunnen leren vliegen.'

'Je zou beter moeten weten,' gaf Moiraine haar ten antwoord, 'als je je lessen had benut, zoals je had horen te doen. Je zou beter moeten weten. Jij wilt weten hoe je de Ene Kracht moet gebruiken, Nynaeve, maar je doet geen enkele moeite om meer óver de Kracht te leren. Sai-din is geen saidar. De stromen zijn anders, de manier van weven verschilt. Een vogel maakt meer kans.'

Ditmaal verminderde Egwene de opgelopen spanning. 'Waar is Rhand nu weer koppig over?' Nynaeve deed haar mond al open en Egwene voegde eraan toe: 'Hij kan soms zo koppig zijn als een steen.' Nynaeve deed snel haar mond weer dicht; ze wisten allemaal dat dat volkomen waar was.

Moiraine nam hen op en dacht na. Zo af en toe wist Elayne niet zeker in hoeverre de Aes Sedai hen vertrouwde. Of wie dan ook vertrouwde. 'Hij moet in beweging blijven,' zei de Aes Sedai eindelijk. 'In plaats daarvan blijft hij hier hangen en de Tvreners beginnen hun vrees voor hem reeds kwijt te raken. Hij zit hier maar, en hoe langer hij hier niets doet, hoe meer de Verzakers dat zullen zien als een teken van zwakte. Het Patroon beweegt en stroomt, alleen de doden zijn onbeweeglijk. Hij moet iets doen, of hij zal sterven. Door een kruisboogpijl in zijn rug, door gif in zijn eten of door samenwerkende Verzakers die de ziel uit zijn lichaam scheuren. Hij moet handelen of sterven.' Bij elk gevaar in haar opsomming kromp Elayne ineen, en dat die gevaren echt bestonden, maakte het alleen maar erger.

'En jij weet wat hij moet doen, nietwaar?' vroeg Nynaeve strak. 'Jij

hebt iets bedacht.'

'Heb je liever dat hij er opnieuw in z'n eentje vandoor gaat? Ik durf het er niet op te wagen. De volgende keer kan hij dood zijn, of nog erger, voordat ik hem weer vind.'

Dat was zeker waar. Rhand wist amper wat hij deed. En Elayne wist zeker dat Moiraine niet van plan was dat beetje leiding dat ze nog kon geven, kwijt te raken. Dat beetje dat hij haar toestond. 'Ga je ons jouw plannen met hem vertellen?' wilde Egwene weten. Ze hielp niet echt mee om de lucht te klaren.

'Ja, alsjeblieft,' zei Elayne en hoorde verbaasd dat haar woorden bijna net zo koel klonken als die van Egwene. Ze wilde veel liever niet dwarsliggen; haar moeder zei altijd dat je beter mensen kon leiden dan drillen.

Moiraine liet niet blijken of hun manieren haar ergerden. 'Zolang jullie begrijpen dat je dit voor jezelf dient te houden. Een plan dat bekend is, is gedoemd te mislukken. Ja, ik zie dat jullie het begrijpen.' Elayne deed dat zeker; het plan was gevaarlijk en Moiraine wist niet zeker of het zou werken.

'Sammael zit in Iilian,' vervolgde de Aes Sedai. 'De Tyreners zijn altijd even gretig op een oorlog tussen de twee landen als de Illianers. Ze voeren nu al zo'n duizend jaar strijd met elkaar en ze bespreken de kansen zoals andere mensen over het volgende feest praten. Ik betwijfel of zelfs de aanwezigheid van Sammael daaraan iets verandert, als de Herrezen Draak Tyr tenminste wil leiden. Ze zullen Rhand graag bij die onderneming willen volgen en als hij Sammael weet te verslaan...'

'Licht!' riep Nynaeve uit. 'Je wilt niet alleen dat hij een oorlog ontketent, maar je wilt hem ook nog een Verzaker laten bevechten! Geen wonder dat hij koppig is. Hij is geen dwaas, al is hij een man.'

'Uiteindelijk zal hij de Duistere het hoofd moeten bieden,' zei Moiraine kalm. 'Denk je echt dat hij de Verzakers kan ontlopen? Wat de oorlog betreft, ook zonder hem worden oorlogen gevoerd en iedere oorlog is erger dan zinloos.'

'Elke oorlog is zinloos,' begon Elayne, maar haperde toen ze het opeens begreep. Ze voelde dat ze bedroefd en spijtig keek, maar het ook begreep. Haar moeder had haar veel geleerd over het leiden en het besturen van een natie. Het waren twee heel verschillende dingen, maar allebei noodzakelijk.

En soms moesten er dingen gedaan worden die meer dan onprettig waren, omdat de prijs van nietsdoen nog hoger was.

Moiraine keek haar meelevend aan. 'Het is niet altijd prettig, nee. Toen je net oud genoeg was om het te begrijpen, is jouw moeder je denkelijk het nodige gaan bijbrengen voor als je haar zult opvolgen.' Moiraine was opgegroeid in het koninklijk paleis van Cairhien, niet voorbestemd om te regeren, maar ze was verwant aan de koninklijke familie en had waarschijnlijk dezelfde lessen te horen gekregen. 'Toch lijkt het soms beter om maar niets te weten en een boerin te zijn die buiten haar erf verder van niets weet.'

'Nog meer raadseltjes?' vroeg Nynaeve verachtelijk. 'Vroeger hoorde ik van de marskramers over oorlogen en die waren zo ver weg dat ik het eigenlijk niet begreep. Maar ik weet nu wat het is. Mannen die mannen doden. Mannen die zich als beesten gedragen, beesten worden. Platgebrande dorpen, boerderijen en velden. Honger, ziekte en dood, zowel voor onschuldigen als schuldigen. Wat maakt die oorlog van jou beter, Moiraine? Waardoor is dat wél een nette oorlog?'

'Elayne?' zei Moiraine kalm.

Ze schudde het hoofd - zij wilde liever niet degene zijn die dit uitlegde - maar ze betwijfelde of haar eigen moeder, zittend op de Leeu-wentroon, haar mond had kunnen houden onder die dwingende blik uit Moiraines donkere ogen. 'Er komt in ieder geval oorlog, of Rhand nu begint of niet,' zei ze met tegenzin. Egwene deed een stap achteruit en staarde haar net als Nynaeve scherp en ongelovig aan. Hun ongeloof verdween toen Elayne verder sprak. 'De Verzakers zullen de zaken niet afwachtend aanzien. Sammael kan niet de enige zijn die de teugels van een natie heeft overgenomen, maar hij is de enige van wie we het weten. Ze willen Rhand in handen krijgen, misschien komen ze persoonlijk, maar in ieder geval met elk leger dat onder hun bevel staat. En hoe staat het met de naties waar geen Verzaker is? Welke zullen hun eer betuigen aan de banier van de Draak en hem naar Tarmon Gai'don volgen en hoeveel naties zullen zichzelf overtuigen dat de val van de Steen een leugen is en Rhand slechts een valse Draak die bedwongen moet worden, een valse Draak die misschien gevaarlijk en sterk wordt als zij niet de eerste klap uitdelen? Hoe het ook zij, er zal oorlog komen.' Ze hield opeens op. Er viel nog meer te zeggen, maar ze kon het niet en wilde dat stuk niet vertellen.

Moiraine was niet zo terughoudend. 'Heel goed,' zei ze knikkend, 'maar onvolledig.' De blik die ze op Elayne wierp, vertelde dat ze wist dat Elayne het opzettelijk had nagelaten. Met haar handen verstrengeld voor haar middel, richtte ze zich tot Egwene en Nynaeve. 'Er is niets wat deze oorlog beter of netter maakt. Maar het zal de Tyreners wél aan hem binden en uiteindelijk zullen de lllianers hem net zo volgen als de Tyreners nu doen. Ze kunnen toch niet anders, als de Dra-kenbanier boven Illian wappert? Alleen al het nieuws van zijn zege zou de oorlogen in Tarabon en Arad Doman in zijn voordeel kunnen beëindigen. Een mens kan een einde maken aan een oorlog. Met één klap zal hij zich zo sterk hebben gemaakt, wat aantallen mannen en zwaarden betreft, dat alleen een verbond tussen alle overblijvende landen van hier tot aan de Verwording hem kan verslaan, en met diezelfde klap toont hij de Verzakers dat hij geen vette fazant voor hun net is. Daardoor zullen ze behoedzamer worden en hem de tijd geven om zijn kracht te leren gebruiken. Maar hij moet de eerste zijn, de hamer, niet de nagel.' De Aes Sedai toonde een lichte grimas, een herinnering aan haar eerdere boosheid, waardoor haar kalmte verdween. 'Hij móet als eerste iets doen. En wat doet hij? Hij leest. Leest en bezorgt zich nog grotere ellende.'

Nynaeve leek geschokt, alsof ze de veldslagen en de doden reeds voorzag; Egwenes donkere ogen stonden groot van gruwend begrip. Hun gezichten lieten Elayne huiveren. De een had Rhand zien opgroeien, de ander was tegelijk met hem opgegroeid. En nu zagen ze hem oorlogen beginnen. Niet de Herrezen Draak, maar Rhand Altor. Vooral Egwene had er grote moeite mee en klampte zich vast aan een kleinigheid die het minst betrekking had op wat Moiraine had gezegd. 'Hoe kan hij door te lezen in de ellende komen?'

'Hij heeft besloten dat hij zelf wil uitzoeken wat de *Voorspellingen van de Draak* zeggen.' Moiraines gezicht bleef glad en koel, maar opeens klonk ze even moe als Elayne zich voelde. 'Ze mogen in Tyr misschien verboden zijn, maar het hoofd van de librije had negen verschillende vertalingen in een afgesloten kist. Rhand heeft ze nu allemaal. Ik wees hem op enkele regels die momenteel van toepassing zijn en hij zei de gehele tekst op uit een oude Kandoraanse vertaling.

Kracht van de Schaduwmacht vormde menselijk vlees; wekte het op, voor verwarring en twist en chaos. Zie de Herborene, bloedend, getekend; hij danst het zwaard in dromen en nevelen,

ketent de Schaduwgezworenen naar zijn wil. Hij voert uit de stad, verloren en verzaakt, de speren opnieuw ten oorlog. Hij breekt de speren en toont hen de waarheid, zo lang reeds verborgen in de oeroude droom.'

Moiraines gezicht stond betrokken. 'Het slaat zowel hierop als op heel veel andere dingen. Illian onder Sammael is zeker een verzaakte stad. Hij voert de Tyreense speren ten strijde, ketent Sammael en vervult deze regels. De oeroude droom van de Herrezen Draak. Maar hij ziet dat niet zo. Hij heeft zelfs een boek in de Oude Spraak, alsof hij er ook maar één woord van begrijpt. Hij jaagt op schaduwen, en Sammael, Rahvin of Lanfir zal hem in een wurggreep hebben voor ik hem kan overtuigen dat hij het mis heeft.'

'Hij is wanhopig.' Nynaeves zachtaardige toon was niet bedoeld voor Moiraine, wist Elayne, maar voor Rhand. 'Wanhopig, en hij probeert zijn eigen weg te zoeken.'

'Ik ben even wanhopig,' zei Moiraine ferm. ik heb mijn leven gewijd aan hem te vinden en ik laat niet toe dat hij faalt, zolang ik het kan voorkomen. Ik ben bijna zo wanhopig dat ik...' Ze zweeg en perste haar lippen op elkaar. 'Laten we het erop houden dat ik zal doen wat ik moet doen.'

'We houden het er niet op,' zei Egwene scherp. 'Wat ga je doen?'

'Jij hebt je met andere zaken bezig te houden,' zei de Aes Sedai. 'De Zwarte Ajah...'

'Nee!' Elaynes stem klonk vlijmscherp en bevelend, haar greep in haar zachtblauwe rok maakte de knokkels wit. 'Je bewaart vele geheimen, Moiraine, maar vertel ons dit. Wat ben je met hem van plan?' Een beeld flitste door haar hoofd: Moiraine vastpakken en de waarheid zo nodig uit haar te rammelen.

'Met hem van plan? Niets. Nou goed dan, er is geen reden waarom jullie het niet mogen weten. Hebben jullie de vertrekken gezien die de Tyreners de Grote Borg noemen?'

Het was vreemd dat een volk dat de Kracht zo vreesde, een verzameling voorwerpen van de Ene Kracht bewaarde die na de librije van de Witte Toren de grootste ter wereld was. Elayne dacht dat dit te maken had met de lange jaren waarin Tyr gedwongen was Callandor te bewaken. Zelfs het Zwaard dat geen zwaard is, zou minder belangrijk lijken als het slechts een

van de vele angrealen was. De Tyreners hadden het echter nooit op kunnen brengen deze kostbaarheden te tonen. De Grote Borg bestond uit een aantal smerige vertrekken die zelfs nog onder de kerkers lagen. Toen Elayne ze voor het eerst had gezien, waren de deursloten al heel lang geleden vastgeroest, voor zover de deuren nog niet waren weggerot.

'We hebben er een hele dag doorgebracht,' zei Nynaeve. 'Om te zien of Liandrin en haar vriendinnen niets hadden meegenomen. Ik denk het niet. Alles lag dik onder het stof en de schimmels. Er zullen tien vrachtboten nodig zijn om alles naar de Toren over te brengen. Misschien kunnen ze er daar iets mee doen, ik begreep er niets van.' De verleiding om Moiraine te sarren was blijkbaar te groot, want ze voegde eraan toe: 'Je zou dat hebben geweten ais je ons wat meer van je tijd had gegund.'

Moiraine lette er niet op. Ze stond haar eigen gedachten te overwegen en ze sprak bijna in zichzelf. 'Er is een bijzondere ter'angreaal daar. Een roodstenen doorgang met een vreemde draai in de steen. Als ik hem geen beslissing kan laten nemen, zal ik er misschien doorheen moeten stappen.' Het fonkelende steentje op haar voorhoofd trilde, ze wilde die stap blijkbaar liever niet maken.

Toen de ter'angreaal werd genoemd, raakte Egwene als vanzelf het lijfje van haar gewaad aan. Ze had er met eigen handen een zakje voor de stenen ring in genaaid. De ring was een ter'angreaal, klein maar krachtig, en alleen haar vriendinnen wisten dat ze hem had, Moiraine niet.

Het waren vreemde dingen, die ter'angrealen, overblijfselen uit de Eeuw der Legenden, net als de angrealen en sa'angrealen. Ter'angrealen gebruikten de Ene Kracht in plaats van die te versterken. Blijkbaar was elke ter'angreaal gemaakt om één ding te doen en niets anders, maar ofschoon er tegenwoordig verschillende werden gebruikt, wist niemand zeker of ze op de juiste wijze werden gebruikt. De Eedstaf die de Aanvaarde vasthield als ze tot Aes Sedai werd verheven, was een ter'angreaal, die ervoor zorgde dat de Drie Geloften een deel van haar vlees en bloed werden. Voor de Aanvaarding moest een Novice een proef doorstaan in een andere ter'angreaal. Daarin ontdekte ze haar diepste angsten, die tot leven leken te komen, en misschien bracht de ter'angreaal haar naar een plek waar ze echt waren. Met een ter'angreaal konden vreemde dingen gebeuren. Er waren Aes Sedai opgebrand, gedood of gewoon verdwenen bij hun studie naar of het gebruik van deze voorwerpen.

ik heb die doorgang gezien,' zei Elayne. in de laatste kamer van de gang. Mijn lantaarn doofde en ik viel driemaal voor ik weer bij de deur stond.' Een lichte kleur op haar wangen toonde haar verlegenheid, ik was bang om daar te geleiden, zelfs voor het aansteken van de lantaarn. Het meeste leek me rommel. Ik denk dat de Tyreners gewoon alles bij elkaar harkten waarvan iemand zei dat het met de Ene Kracht te maken kon hebben. Ik bedacht echter dat mijn geleiding misschien een voorwerp in werking zou stellen en wie weet wat er dan zou kunnen gebeuren.'

'En als je daar gestruikeld was en door die gedraaide doorgang was gevallen?' zei Moiraine licht spottend. 'Daarbij heb je geen geleiding nodig, je hoeft er alleen maar door te stappen.'

'Waarvoor?' vroeg Nynaeve.

'Om antwoorden te krijgen. Drie antwoorden, drie ware antwoorden, over verleden, heden en toekomst.'

De eerste gedachte die bij Elayne opkwam, was het kinderverhaaltje *Bili Onderheuvel,* maar alleen door de drie antwoorden. Hij werd meteen verdrongen door een andere gedachte, en Egwene en Nynaeve dachten hetzelfde, maar nog voor die hun mond hadden kunnen opendoen, had zij de vraag al gesteld. 'Moiraine, daarmee is ons probleem opgelost. We kunnen vragen of Joiya of Amico de waarheid spreken. We kunnen vragen waar Liandrin en de anderen zijn. En de namen van de zusters van de Zwarte Ajah die nog in de Toren zijn...'

'We kunnen vragen wat voor ding zo gevaarlijk voor Rhand is,' onderbrak Egwene haar en Nynaeve voegde eraan toe: 'Waarom heb je ons dat niet eerder verteld? Waarom heb je ons al die dagen door laten gaan met het luisteren naar dezelfde verhaaltjes, als we dit in één klap hadden kunnen oplossen?'

De Aes Sedai kromp ineen en stak beide handen op. 'Jullie draven met z'n drieën blindelings door waar Lan en een honderdtal zwaardhanden heel voorzichtig zouden sluipen. Waarom zou ik er nog niet doorheen zijn gestapt, denken jullie? Ik had al dagen geleden kunnen vragen wat Rhand moet doen om te overleven en overwinnen, hoe hij de Verzakers en de Duistere verslaan kan, hoe hij kan leren de Kracht te beheersen en hoe hij de krankzinnigheid lang genoeg weg kan houden om te doen wat gedaan

moet worden.' Ze wachtte, met de handen in haar zij, terwijl ze nadachten over haar woorden. Niemand zei iets. 'Er zijn regels,' vervolgde ze, 'en gevaren. Niemand mag er een tweede keer doorheen stappen. Maar één keer. Je mag drie vragen stellen, maar je moet ze alledrie stellen en de antwoorden aanhoren voor je weg mag. Onbenullige vragen worden schijnbaar bestraft, maar het schijnt ook zo te zijn dat wat voor de een ernstig, voor een ander onbenullig is. Nog belangrijker is dat de vragen die iets met de Schaduw te maken hebben, verschrikkelijke gevolgen kunnen hebben.'

'Wanneer je naar de Zwarte Ajah vraagt, kun je er dood uitkomen, of als een brabbelende gek, als je al naar buiten komt. Wat Rhand betreft... Ik kan geen enkele vraag over de Draak bedenken die niet ergens de Schaduw raakt. Begrijpen jullie het? Er is soms reden behoedzaam te zijn.'

'Hoe weet je dat allemaal?' wilde Nynaeve weten. Ze daagde met de vuisten in haar zij de Aes Sedai uit. 'De hoogheren hebben een Aes Sedai vast en zeker nog nooit toestemming gegeven om iets in de Grote Borg te onderzoeken. Aan de smerigheid te zien heeft geen enkel voorwerp daar beneden in de laatste honderd jaar het zonlicht gezien.'

'Langer nog, denk ik,' gaf Moiraine kalm ten antwoord. 'Ze zijn ongeveer driehonderd jaar geleden opgehouden met verzamelen. Vlak voordat ze er helemaal mee ophielden, hebben ze deze ter'angreaal verworven. Daarvóór was hij in het bezit van de Eerste van Mayene, die de antwoorden gebruikte om Mayene onafhankelijk van Tyr te houden. De Eerste stond de Aes Sedai wel toe hem te bestuderen. In het geheim natuurlijk; Mayene heeft het nooit aangedurfd om Tyr openlijk te tarten.'

'Als het voor de Mayene zo belangrijk was,' zei Nynaeve achterdochtig, 'waarom staat hij dan nu hier, in de Steen?'

'Omdat Eersten zowel goede als slechte beslissingen hebben genomen om de vrijheid van Mayene te behouden. Driehonderd jaar geleden hadden de hoogheren plannen om een vloot te bouwen die de Ma-yeense schepen zou volgen om de scholen met olievis te vinden. Halvar was toen Eerste en hij maakte de olie van Mayene duurder dan de olijfolie van Tyr. Bovendien gaf hij een geschenk om de hoogheren er nog meer van te overtuigen dat Mayene altijd zijn eigen belangen onder die van Tyr zou stellen: deze ter'angreaal. Hij had hem al gebruikt, dus was hij voor de Eerste verder

nutteloos. Hij was toen even jong als Berelain nu, stond aan het begin van een lange regering en aan het begin van vele jaren waarin hij de goede wil van Tyr dacht nodig te hebben.'

'Die Halvar was een dwaas,' mompelde Elayne. 'Mijn moeder zou zo'n fout nooit maken.'

'Misschien niet,' zei Moiraine. 'Maar ja, Andor is geen klein landje dat omringd is door een veel groter en sterker land. Halvar bleek naderhand inderdaad een dwaas te zijn - de hoogheren lieten hem een jaar later vermoorden - maar zijn dwaasheid heeft me, indien ik hem nodig heb, deze kans gegeven. Gevaarlijk, maar beter dan niets.' Nynaeve stond wat in zichzelf te mompelen, misschien teleurgesteld dat de Aes Sedai geen blunder had begaan.

'Daarmee zijn we dus geen stap verder gekomen,' verzuchtte Egwene. 'We weten nog steeds niet wie er liegt of dat ze beiden liegen.'

'Je kunt ze opnieuw ondervragen, als je dat wilt,' zei Moiraine. 'Het kan nog voor ze worden ingeschreept, hoewel ik sterk betwijfel of een van hen haar verhaal nog zal wijzigen. Mijn advies is dat jullie je op Tanchico richten. Als Joiya de waarheid spreekt, zullen er Aes Sedai en zwaardhanden nodig zijn voor de bewaking van Mazrim Taim, niet alleen jullie drie. Ik heb per postduif een waarschuwing naar de Amyrlin gestuurd toen ik Joiya's verhaal voor het eerst hoorde. Nou, eigenlijk heb ik er drie gestuurd, om er zeker van te zijn dat er in ieder geval één in de Toren aankomt.'

'Heel vriendelijk van je ons op de hoogte te houden,' mompelde Elayne koeltjes. Die vrouw deed écht wat ze zelf wilde. Dat zij zich alleen maar voordeden als volwaardige Aes Sedai wilde nog niet zeggen dat Moiraine hun niets hoefde te vertellen. De Amyrlin had hén achter de Zwarte Ajah aan gestuurd.

Moiraine neeg kort het hoofd, alsof ze hun dank echt aannam. 'Graag gedaan. Denk eraan dat jullie de honden zijn die de Amyrlin op jacht heeft gestuurd.' Toen ze licht glimlachte bij Elaynes geschokte blik, wist Elayne dat Moiraine haar doorhad. 'De beslissing waar jullie heen willen trekken, ligt bij jullie. Daar hebben jullie me zelf ook op gewezen,' voegde ze er droogjes aan toe. ik hoop dat het een gemakkelijker beslissing zal zijn dan

die van mij. En ik reken erop dat jullie goed zullen slapen, voor zover daar deze nacht nog tijd voor is. Welterusten allemaal.'

'Die vrouw...' mompelde Elayne toen de deur achter de Aes Sedai dichtviel. 'Soms kan ik haar wel wurgen.' Ze liet zich op een stoel aan de tafel vallen en bleef fronsend zitten nadenken met de handen in haar schoot.

Nynaeve gromde iets wat op instemming leek, terwijl ze naar het smalle wandtafeltje liep waarop zilveren bokalen, kruidenpotjes en twee kannen stonden. Een kan met wijn stond in een glimmende kom van grotendeels gesmolten ijs dat in kisten zaagsel helemaal van de Rug van de Wereld was aangevoerd. Ijs in de zomer om het drankje van een hoogheer te koelen; Egwene kon het zich bijna niet voorstellen, iets koels voor we gaan slapen, zal ons goeddoen,' zei Nynaeve, zich bezighoudend met wijn, water en kruiden.

Elayne keek op toen Egwene naast haar kwam zitten. 'Meende je wat je zei, Egwene? Over Rhand?' Egwene knikte en Elayne zuchtte. 'Weet je nog wat Min altijd zei, die grapjes van haar over hem delen? Ik vroeg me soms af of dat een beeld was waarover ze ons nooit iets heeft verteld. Ik dacht dat ze bedoelde dat wij allebei van hem houden. Maar jij had de eerste rechten en ik wist niet wat ik moest doen. Ik weet het nog niet. Hij houdt van jou, Egwene.'

'We moeten het hem maar eens goed vertellen,' zei Egwene vastberaden. 'Als ik trouw, doe ik dat omdat ik het wil, niet alleen omdat een man erop rekent dat ik van hem hou. Ik zal het hem zachtjes duidelijk maken, Elayne, maar als ik uitgesproken ben, zal hij wel weten dat hij vrij is, of hij dat nu wil of niet. Mijn moeder zegt dat mannen van ons verschillen. Zij zegt dat wij graag verliefd willen zijn, maar alleen op de man die we willen. Een man heeft ook behoefte aan liefde, maar hij zal de eerste vrouw liefhebben die zijn hart weet te winnen.'

'Alles goed en wel,' zei Elayne gespannen, 'maar Berelain was wel in zijn slaapkamer.'

Egwene snoof. 'Ik weet niet wat Berelain wil, maar ze zal haar aandacht niet zo lang op één man richten dat hij op haar verliefd wordt. Twee dagen geleden vraten haar ogen Rhuarc op. Over twee dagen schenkt ze iemand anders haar glimlach. Ze lijkt op Else Grinwel. Weet je nog? Die Novice

die al haar tijd op het oefenveld doorbracht om met haar wimpers naar de zwaardhanden te fladderen?'

'Zij liet op dit uur in zijn slaapkamer niet alleen haar wimpers fladderen. Ze droeg zo mogelijk nog minder dan anders!'

'Wil je dan dat ze hem krijgt?'

'Nee!' Elayne zei het heel woest en dat was gemeend, maar een diepe zucht later was ze weer een en al wanhoop. 'O, Egwene, ik weet niet wat ik moet doen. Ik hou van hem. Ik wil met hem trouwen. Licht! Wat zal moeder zeggen? Ik breng nog liever een nacht in Joiya's cel door dan naar moeders preken te moeten luisteren.' De Andoraanse adel trouwde zo vaak met gewone burgers dat er weinig opmerkingen over gemaakt werden - in Andor tenminste - maar Rhand was natuurlijk geen gewone burger. Haar moeder was zeer wel in staat Lini persoonlijk naar Tyr te sturen om haar dochter bij het oor terug te slepen naar Caemlin.

'Morgase kan moeilijk wat zeggen als we Mart geloven,' zei Egwene troostend. 'Zelfs als we hem voor de helft geloven. Die heer Gaebril waar je moeder zo van zwijmelt, klinkt nou niet als de keus van een vrouw die haar hoofd gebruikt.'

ik weet zeker dat Mart overdreef,' antwoordde Elayne nuffig. Haar moeder was veel te slim om zich vanwege een man dwaas te gedragen. Ze had voor Mart zijn naam had laten vallen, nog nooit van een heer Gaebril gehoord, maar als die meende dat hij door Morgase aan macht kon winnen, zou hij op een ochtend weieens ruw kunnen ontwaken. Nynaeve bracht drie bokalen kruidenwijn naar de tafel. Aan de buitenkant parelde damp en Nynaeve legde goudgroene stromatjes neer zodat het vocht de lak niet zou beschadigen. 'Zo,' zei ze een stoel aanschuivend, 'jij, Elayne, hebt ontdekt dat je verliefd bent op Rhand, en Egwene heeft ontdekt dat ze dat niet is.'

De twee jonge vrouwen keken haar met open mond aan, de een met donker, de ander met lichtblond haar, maar beiden eikaars stomverbaasde spiegelbeeld.

ik heb ogen,' zei Nynaeve terloops. 'En oren als jullie niet de moeite nemen om te fluisteren.' Ze nipte van haar wijn en haar stem klonk kil toen ze doorging: 'Wat gaan jullie eraan doen? Als dat stuk verdriet van een Berelain haar klauwen in hem heeft geslagen, zal het niet gemakkelijk zijn

hem los te peuteren. Weten jullie zeker dat je die moeite wilt nemen? Jullie weten wat hij is. Jullie weten wat er voor hem ligt, zelfs als we de Voorspellingen even vergeten. Krankzinnigheid. Dood. Hoeveel tijd heeft hij nog? Eén jaar? Twéé jaar? Of zal het al voor het eind van de zomer beginnen? Hij is een geleider.' Ze beet ieder woord staalhard af. 'Bedenk wat je geleerd hebt. Bedenk wat hij is.'

Elayne keek Nynaeve met opgeheven hoofd strak en lang aan. 'Het doet er niet toe. Misschien zou dat moeten, maar dat doet het niet. Misschien doe ik dom. Het kan me niet schelen. Ik kan mijn hart niet dwingen anders te voelen, Nynaeve.'

Opeens glimlachte Nynaeve. ik wilde er zeker van zijn,' zei ze warm. 'Jij moet er zeker van zijn. Een man liefhebben is niet gemakkelijk, maar van deze man houden is nog veel moeilijker.' Haar glimlach verdween geleidelijk toen ze verder praatte. 'Mijn eerste vraag moet nog steeds beantwoord worden. Wat ben je van plan eraan te doen? Berelain ziet er misschien zachtaardig uit - ze zorgt er in ieder geval voor dat mannen haar zo zien! - maar ik denk dat ze het niet is. Ze zal hard vechten voor wat ze wil. En zij is het soort vrouw dat zich zal vastklampen aan iets wat ze niet echt wil, alleen omdat een ander dat wel wil.'

'Ik zou haar graag in een ton willen nagelen,' zei Egwene, haar bokaal vastgrijpend alsof hij de keel van de Eerste was, 'en haar verschepen naar Mayene. In het donkerste laadruim.'

Nynaeves vlecht zwaaide heen en weer toen ze het hoofd schudde. 'Allemaal goed en wel, maar probeer eens een raad te geven die hout snijdt. Als je dat niet kunt, houd dan je mond en laat haar zelf beslissen wat ze moet doen.' Egwene staarde Nynaeve aan en die voegde eraan toe: 'Elayne moet Rhand nu aanpakken, niet jij. Weet je nog? Jij bent opzij gestapt.'

Die opmerking had een lach op Elaynes gezicht moeten brengen, maar dat gebeurde niet. ik heb altijd gedacht dat het heel anders zou gaan.' Ze zuchtte, ik dacht dat ik een man zou tegenkomen, hem in de loop van maanden of jaren zou leren kennen en geleidelijk zou beseffen dat ik van hem hield. Op die manier zou het gaan, dacht ik altijd. Ik ken Rhand amper. Ik heb hem het laatste jaar amper een paar keer gesproken. Maar ik wist dat ik van hem hield zodra ik hem in de paleistuin zag vallen.' *Ik ben een dwaas!* Maar het was wel waar en ze gaf er niet om dat het dwaas was.

Ze zou het haar moeder recht in het gezicht vertellen. En Lini. Nou ja, misschien Lini niet. Lini had heel snelle oplossingen voor dwaasheden en ze leek nog steeds te denken dat Egwene niet ouder was dan tien. 'Zoals de zaken nu staan echten heb ik niet eens het recht om kwaad op hem te zijn. Of op Berelain.' Maar ze was het wel. *Ik zou hem zo'n draai om z'n oren willen geven dat hij een jaar later nog staat te tollen. En haar zou ik met een zweep naar een schip willen slaan waarmee ze naar Mayene terug mag varen!* Het was alleen... ze had inderdaad het recht niet en dat maakte alles nog erger. Ze voelde zich nog woester worden door het zielige in haar stem. 'Wat kan ik doen? Hij ziet me niet eens staan!' in Tweewater...' zei Egwene langzaam, 'als een vrouw een man wil laten weten dat ze belangstelling voor hem heeft, steekt ze met Beltije of Zomerdag bloemen in zijn haar. Of ze borduurt iets moois voor hem voor de feestdagen. Of ze zorgt dat ze alleen hem ten dans vraagt en ieder ander afwijst.' Elayne keek haar ongelovig aan en ze voegde er haastig aan toe: ik zit je nu geen borduurwerk aan te praten, maar er zijn altijd manieren om hem te laten weten wat je voelt.'

'In Mayene geloven ze dat je het rechtuit moet zeggen.' In Elaynes stem klonk een zweem van onzekerheid. 'Misschien is dat de beste manier. Gewoon tegen hem zeggen. Dan weet hij tenminste wat ik voor hem voel. Ik heb dan tenminste het recht om...'

Ze greep haar bokaal met kruidenwijn en sloeg die in een teug achterover. *Gewoon zeggen f Als de een of andere Mayeense dansmeid*f Ze zette de lege bokaal weer op het matje, haalde diep adem en mompelde: 'Wat zal moeder zeggen?'

'Wat nog belangrijker is,' zei Nynaeve goedhartig, 'wat ga je doen wanneer we hier vertrekken? Of we nu naar Tanchico gaan, naar de Witte Toren of nog ergens anders heen, we zullen moeten vertrekken. Wat doe je wanneer je hem net hebt gezegd dat je van hem houdt en dat je hem moet verlaten? Wat als hij je vraagt te blijven? En wil je dat dan?' ik ga mee.' Er klonk geen enkele aarzeling in Elaynes woorden, maar wel iets van vastberadenheid. Nynaeve had het niet hoeven te vragen. 'Als ik moet aanvaarden dat hij de Herrezen Draak is, dan zal hij moeten aanvaarden wat ik ben en wat mijn plichten zijn. Ik wil Aes Sedai worden, Nynaeve. Dat is geen ijdel vermaak en dat wᵉerk dat wij drieën moeten doen evenmin. Dacht je nou werkelijk dat ik jou en Egwene in de steek zou laten?'

Egwene verzekerde haar haastig dat die gedachte niet eens bij haar was opgekomen. Nynaeve deed hetzelfde, maar zo langzaam dat ze blijkbaar loog.

Elayne keek van de een naar de ander. 'Om je de waarheid te zeggen, ik was bang dat jullie me zouden vertellen dat ik stom was en dat ik maar zat te zeuren terwijl we ons zorgen moeten maken over de Zwarte Ajah.'

Egwenes oogleden trilden even en verrieden dat ze dat inderdaad had gedacht, maar Nynaeve zei: 'Rhand is niet de enige die volgend jaar of de volgende maand kan sterven. Wij kunnen dat ook. De tijden zijn veranderd en wij ook. Als je kalm blijft zitten hopen op wat je wilt, zul je hem aan deze kant van het graf niet meer krijgen.' Het was een koudmakend hart onder de riem, maar Elayne knikte. Ze was géén dwaas. Kon de Zwarte Ajah maar zo gemakkelijk worden afgehandeld. Ze drukte de heerlijk koude bokaal tegen haar voorhoofd. Wat moesten ze doen?

7 Spelen met vuur

Toen de zon de volgende ochtend nog maar amper boven de einder was gerezen, zorgde Egwene ervoor bij de toegangsdeur naar Rhands vertrekken te zijn, gevolgd door een treuzelende Elayne. De erfdochter droeg een gewaad van lichtblauwe zijde met lange mouwen in Tyreense stijl en zorgde na wat heen en weer gepraat voor een meer uitdagende lage halslijn. Een kettinkje met hemelsblauwe saffieren en haar rood gouden krullen versterkten het blauw van haar ogen. Ondanks de klamme warmte droeg Egwene een eenvoudige dieprode sjaal rond de schouders. Aviendha had voor de sjaal en voor het kettinkje gezorgd. Tot hun verrassing had de Aielvrouw ergens een keurig nette voorraad van dit soort dingen.

Hoewel ze heel goed wist dat er Aiel op wacht stonden, schrok Egwene toch toen ze plotseling overeind sprongen. Elayne haalde diep adem, maar keek vervolgens op hen neer met die koninklijke houding die ze zo goed kon aannemen. Het leek geen invloed te hebben op deze door de zon gebruinde mannen. Het zestal behoorde tot de Shae'en M'taal, de Steenhonden, en ze leken er voor een Aiel ontspannen uit te zien, wat inhield dat ze alle hoeken in het oog hielden en klaarstonden om elke kant op te springen.

Egwene maakte zich in navolging van Elayne groot - ze wou maar dat ze het even goed kon als de erfdochter - en deelde hun mee: ik... wij... willen bezien hoe het met de verwondingen van de Drakenheer is.' Als ze veel van Heling wisten, was haar aankondiging gewoon stom, maar die mogelijkheid was klein. Er waren maar weinig mensen die er bekend mee waren en de Aiel wisten waarschijnlijk nog minder dan de meesten. Ze had hun niet willen zeggen waarom ze daar waren -het moest voldoende zijn dat ze hen voor Aes Sedai hielden - maar toen de Aiel onverwachts uit het zwarte marmer leken op te rijzen, leek het opeens een goed idee. Niet dat ze aanstalten maakten om haar en Elayne tegen te houden. Natuurlijk niet. Maar deze mannen waren allemaal zo lang en hadden zulke steenharde gezichten, en ze hanteerden hun korte speren en hoornbogen alsof het hun even natuurlijk en gemakkelijk afging als ademhalen. Met die lichte ogen die hen zo scherp opnamen, viel het haar niet moeilijk aan de verhalen te denken over de zwartgesluierde Aiel die geen mededogen of medelijden

kenden, over de Aiel-oorlog en over dit soort mannen, die elke slag hadden gewonnen en pas naar de Woestenij waren teruggekeerd nadat ze de samenwerkende legers drie dagen lang hadden weten tegen te houden. De strijd had de grond doordrenkt van bloed en was tot vlak voor de muren van Tar Valon zelf gevoerd. Ze had bijna saidar omhelsd. Gaul, de aanvoerder van de Steenhonden, knikte en nam Elayne met een zekere achting op. Hij was op een ruige manier knap, iets ouder dan Nynaeve, met ogen die even groen en helder waren als fonkelende edelstenen en met zulke donkere, lange wimpers dat zijn ogen met kool omlijnd leken. 'Het kan zijn dat hij er last van heeft. Hij is vanmorgen bar slecht gestemd.' Gaul grinnikte, flitsend met zijn witte tanden alsof hij de buien van een gewonde kende. 'Hij heeft al een groep van die hoogheren weggejaagd en er persoonlijk een naar buiten gesmeten. Hoe heette die ook weer?'

'Torean,' antwoordde een andere, nog langere man. Hij had een pijl aan zijn kort kromme boog, die hij achteloos vasthield. Zijn grijze ogen richtten zich even op de twee vrouwen en gleden toen weer waakzaam langs de pilaren in het voorvertrek.

'Torean,' beaamde Gaul. ik dacht dat hij zou doorglijden tot aan die mooie beeldjes...' - hij wees met zijn speer naar de kring van star in de houding staande Verdedigers - '... maar hij kwam net drie pas te kort. Ik heb daarmee een mooie Tyreense hanger, allemaal haviken in gouddraad, aan Mangin verloren.' De lange man toonde een snelle tevreden glimlach.

Egwene stond met haar ogen te knipperen toen ze zich voorstelde hoe Rhand een hoogheer zijn deur uitsmeet. Hij was nooit een man van geweld geweest, verre van dat. Hoe sterk was hij veranderd? Ze had het te druk gehad met Joiya en Amico, en hij met Moiraine en Lan of de hoogheren, zodat ze slechts zo nu en dan een paar woorden wisselden als ze elkaar tegenkwamen. Enkele woorden over thuis, over hoe het tijdens Beltije zou zijn geweest en hoe Zonnedag zou verlopen. Het was allemaal zo kort geweest. Hoe erg was hij veranderd? 'We moeten hem zien,' zei Elayne met licht trillende stem.

Gaul maakte een buiging en liet zijn speer op het zwarte marmer rusten. 'Natuurlijk, Aes Sedai.'

Enigszins ongerust betrad Egwene Rhands vertrekken. Elaynes gezicht sprak boekdelen over hoeveel moeite die paar stappen kostte. Van de

gruwelijke gebeurtenissen van de vorige avond viel niets meer te bespeuren, maar aan de lichtere plekken op de donkere wandpane-len te zien waren alle spiegels verwijderd. Niet dat het vertrek ook maar een beetje opgeruimd leek. Overal lagen boeken, sommige opengeslagen alsof het lezen midden op een bladzijde was gestopt en het bed was nog steeds niet opgemaakt. De bloedrode gordijnen waren opengeschoven en de vensters boden in het westen uitzicht op de rivier die de hoofdslagader van Tyr was. Callandor flonkerde als opgewreven kristal op een enorme vergulde standaard die in protserigheid alles overtrof. Egwene vond de standaard het lelijkste ding dat ooit een kamer had gesierd - tot ze op de schouw de zilveren wolven zag die een gouden hertenbok neertrokken. Een enkel briesje van de rivier hield het vertrek verrassend koel, vergeleken met de andere ruimtes in de Steen.

Rhand zat in zijn hemdsmouwen onderuitgezakt in een stoel met een been over de armleuning en een in leer gebonden boek op zijn knie. Op het geluid van hun voetstappen sloeg hij het boek dicht en legde het tussen de andere neer op het tapijt. Hij sprong overeind alsof hij wilde gaan vechten. De grimmige blik verdween toen hij zag wie binnenkwamen.

Voor de eerste keer in de Steen zocht Egwene bij hem naar veranderingen en vond ze.

Hoelang was het geleden dat ze hem voor het laatst gezien had? Alweer zo lang dat zijn gezicht nu harder stond, dat zijn vroegere openheid begon te verdwijnen. Hij bewoog ook anders, een beetje als Lan, een beetje als de Aiel. Door zijn lengte en rossige haren en zijn ogen die nu eens blauw dan weer grijs waren, afhankelijk van het licht, leek hij veel te veel op een Aielman om je er gemakkelijk bij te voelen. Maar was hij van binnen veranderd?

ik dacht dat... dat het iemand anders zou zijn,' mompelde hij, terwijl ze elkaar verlegen stonden aan te kijken. Dit was de Rhand die ze kende, tot en met de blos op zijn wangen die telkens verscheen wanneer hij Elayne of haar aankeek. 'Sommige... mensen willen dingen die ik niet kan geven. Dingen die ik niet zal geven.' Opeens groeide er met alarmerende snelheid achterdocht op zijn gezicht en werd zijn stem scherper. 'Wat willen jullie? Heeft Moiraine jullie gestuurd? Moeten jullie mij overtuigen van wat zij wil?'

'Wees geen gans,' liet Egwene zich ontvallen, ik wil niet dat je een oorlog begint.'

Elavne voegde er kalmerend aan toe: 'We zijn gekomen... als het mogelijk is, om je te helpen.' Dat was een van de redenen, en de gemakkelijkste hadden ze bij het ontbijt besloten.

'Dus jullie kennen haar plannen voor...' begon hij ruw, tot opeens hun aanbod van hulp doordrong. 'Mij helpen? Hoe? Dat zegt Moiraine ook.'

Egwene sloeg ferm haar armen over elkaar, waarbij ze haar sjaal strak vasthield zoals Nynaeve deed wanneer ze de koppige dorpsraad toesprak om haar zin te krijgen. Het was te laat om iets anders te proberen, ze kon alleen maar doorgaan zoals ze begonnen was. ik heb je al gezegd niet zo stom te doen, Rhand Altor. Misschien likken die Tyreners je laarzen af, maar ik weet nog dat Nynaeve je over de knie legde toen je door Mart was overgehaald een vaatje appelbrandewijn te stelen.' Elayne hield haar gezicht zorgvuldig strak. Te zorgvuldig; Egwene zag duidelijk dat ze zich inhield om niet hard te gaan lachen. Rhand merkte het natuurlijk niet. Mannen deden dat nooit. Hij grijnsde Egwene toe, kennelijk ook op het punt om in lachen uit te barsten. 'We waren net dertien. Ze vond ons slapend achter de stal van je vader. We hadden zo'n ontzettende hoofdpijn dat we haar klappen niet eens voelden.' Volgens Egwene was het toen toch anders afgelopen. 'Maar dat was nog niets vergeleken met die keer dat jij die kom naar haar hoofd smeet. Weet je nog? Ze had jou hondsdrafthee voorgeschreven omdat je een hele week had lopen mokken en je had nog maar één slok genomen of je gooide haar beste kom naar haar hoofd. Licht, wat zat jij te piepen! Wanneer was dat? Twee jaar geleden, komende...'

'We zijn hier niet gekomen om oude koeien uit de sloot te halen,' zei Egwene die geërgerd haar sjaal verschoof. Die was van dunne wʳol maar toch nog veel te warm. Hij herinnerde zich gewoonlijk de rottigste dingen.

Hij grijnsde alsof hij wist waar ze aan dacht en werd veel opgewekter. 'Dus jullie komen me helpen, zeggen jullie. Waarmee? Ik neem niet aan dat jullie weten hoe je een hoogheer aan zijn woord kunt houden wanneer ik hem niet op de vingers kijk. Of hoe ik ongewenste dromen kan uitbannen? Ik kan zeker hulp gebruiken bij...' Zijn ogen schoten naar Elayne, weer naar Egwene, en opnieuw veranderde hij abrupt van onderwerp. 'Hoe zit het met de Oude Spraak? Hebben jullie daar nog les in gehad, in de Witte Toren?'

Hij wachtte niet op antwoord en begon tussen de boeken te zoeken die overal in het rond lagen. Op de stoelen lagen er nog meer en tussen het verwarde beddengoed, ik heb hier een boek... ergens... over...'

'Rhand,' zei Egwene met stemverheffing. 'Rhand, ik kan de Oude Spraak niet lezen.' Ze wierp een waarschuwende blik op Elayne dat die niet moest toegeven dat ze het beheerste. Ze waren niet gekomen om de *Voorspellingen van de Draak* voor hem te vertalen. De saffieren in het haar van de erfdochter bewogen toen ze instemmend knikte. 'We moesten andere dingen leren.'

Zuchtend richtte hij zich van zijn boeken op. 'Het was ook te mooi om waar te zijn.' Heel even leek hij er iets aan toe te willen voegen, maar keek alleen strak naar zijn laarzen. Egwene vroeg zich af hoe het hem lukte met die ontzettend trotse hoogheren om te gaan als zij en Elayne hem zo gemakkelijk uit zijn evenwicht konden brengen. 'We kwamen je helpen met geleiden,' zei ze. 'Met de Kracht.' Wat Moiraine had beweerd, was volgens iedereen waar: een vrouw kon een man net zo min bijbrengen hoe hij moest geleiden als hoe hij zwanger kon worden. Egwene wist het nog zo net niet. Ze had een keer gevoeld dat iets met saidin geweven was. Of liever gezegd, ze had niets gevoeld, maar iets had haar eigen stromen even goed afgeschermd als een dam het water in de rivier. Buiten de Toren had ze echter evenveel geleerd als daarbinnen; ergens in haar kennis moest toch iets zitten wat ze hem kon leren, iets waarmee ze hem kon leiden? 'Als we kunnen,' voegde Elayne eraan toe.

Opnieuw flitste er achterdocht over zijn gezicht. Ze kreeg er echt de zenuwen van hoe snel zijn stemming omsloeg. 'Ik zal eerder de Oude Spraak lezen dan dat jullie... Weten jullie zeker dat dit geen plannetje van Moiraine is? Heeft zij jullie gestuurd? Ze denkt dat ze mij met een omweggetje kan overhalen, nietwaar? Een of ander kronkelig Aes Se-dai-plannetje, waar ik pas achter kom als ik tot mijn strot in de blubber zit.' Hij gromde zuur en pakte een donkergroene jas van achter een van de stoelen, die hij gehaast aantrok, ik heb erin toegestemd om vanmorgen nog enkele andere hoogheren te ontvangen. Als ik ze niet in de gaten blijf houden, zullen ze weer een weg inslaan die ik niet wil. Ze zullen het vroeg of laat toch leren. Ik regeer Tyr nu. Ik. De Herrezen Draak. Ik zal ze een lesje leren. Als jullie me nu willen verontschuldigen.'

Egwene wilde hem door elkaar rammelen. Hij regeerde Tyr? Nou ja,

misschien wel, als je het goed beschouwde, maar zij herinnerde zich nog een knaap die met een lammetje onder zijn jas apetrots vertelde dat hij de wolf had weggejaagd die het wilde grijpen. Hij was een schaapherder en zelfs al was hij dan koning, dan hoefde hij zich toch niet als zodanig te gedragen.

Dit wilde ze hem duidelijk maken, maar voor ze haar mond open kon doen, was Elayne al boos uitgebarsten. 'Niemand heeft ons gestuurd. Niemand. We zijn hier... omdat we om je geven. Misschien helpt het niet, maar je kunt het tenminste proberen. Als ik... als wij zoveel om je geven dat we het willen proberen, dan kun jij dat ook best. Vind je het zo onbelangrijk dat je ons niet eens een uurtje wil gunnen? Als je leven ervan afhangt?'

Hij knoopte zijn jas niet verder dicht en staarde de erfdochter zo strak aan dat Egwene even dacht dat hij haar geheel was vergeten. Huiverend wendde hij zijn ogen af. Met een blik op Egwene schuifelde hij wat met z'n voeten en keek fronsend naar de vloer, ik zal het proberen,' mompelde hij. 'Het helpt niks, maar ik... Wat wil je dat ik doe?' Egwene haalde diep adem. Ze hadden niet gedacht dat ze hem zo gemakkelijk zouden overtuigen. Hij was net een groot rotsblok in de modder wanneer hij besloot voet bij stuk te houden, wat hij veel te vaak deed.

'Kijk me aan,' zei ze en omhelsde saidar. Ze liet de Kracht haar volledi ger vullen dan ze ooit eerder had gedaan, volkomen en totaal, iedere druppel die ze vast kon houden. Het was of het licht tot in de allerkleinste hoekjes doordrong, alsof het licht in ieder spleetje straalde. Het leven leek als vuurwerk in haar los te barsten. Zoveel had ze nog nooit omhelsd. Geschokt drong het tot haar door dat ze niet huiverde. Deze glorieuze zoetheid kon ze toch zeker verdragen? Ze wilde erin ondergaan, dansen en zingen, gewoon gaan liggen en het door haar heen laten stromen, over haar laten komen. Ze dwong zichzelf iets te zeggen. 'Wat zie je? Wat voel je? Kijk naar me, Rhand!' Hij keek langzaam op, nog steeds fronsend, ik zie je. Wat moet ik zien? Raak je de Bron aan? Egwene, Moiraine heeft in mijn bijzijn wel honderden keren geleid en ik heb nooit iets gezien. Behalve het resultaat. Zo werkt het niet. Zelfs ik weet dat.'

ik ben sterker dan Moiraine,' vertelde ze hem verbeten. 'Zij zou op de vloer liggen snikken of bewusteloos zijn als zij probeerde te bevatten wat ik nu vasthoud.' Het was waar, maar zo nauwkeurig had ze de kunde van de Aes Sedai nooit eerder ingeschat. Het schreeuwde om gebruikt te worden, deze

Kracht die nog sterker dan haar bloed door haar heen pompte. Met deze hoeveelheid kon ze dingen doen waar Moiraine zelfs niet van droomde. De wond in Rhands zijde, die Moiraine nooit goed kon helen. Ze wist niet veel van Heling - het was aanzienlijk ingewikkelder dan alles wat ze ooit gedaan had - maar ze had gekeken als Nynaeve heelde en misschien kon ze met deze enorme hoeveelheid Kracht in haar iets opvangen van hoe de wond geheeld kon worden. Niet om het te doen, natuurlijk, maar om te zien hoe.

Behoedzaam weefde ze haardunne stromen Lucht, Water en Geest, de krachten die voor Heling werden gebruikt, en tastte naar zijn oude wond. Een streling en ze trok zich huiverend terug, rukte haar weefsel van stromen van hem weg. Haar maag draaide zich om alsof al het voedsel dat ze ooit had gegeten naar buiten wilde komen. Al het duister van de wereld leek in Rhands zij verzameld te zijn, al het kwaad van de wereld in een etterende zweer die slechts door een heel dun laagje huid bedekt werd. Zoiets zou Heling opzuigen als droog zand druppels water. Hoe kon hij de pijn verdragen? Waarom stond hij niet te huilen?

In een oogwenk richtte ze zich weer op haar eerste doel. Ze was geschokt en verborg dat verbeten toen ze zonder te stoppen verder sprak. 'Jij bent even sterk als ik. Ik weet het zeker, dat moet je wel zijn. Voel, Rhand. Wat voel je?' *Licht, helpt Heling hier wel tegen? Kan iets dit helen?*

ik voel niets,' mompelde hij schuifelend. 'Kippenvel. Geen wonder. Niet dat ik je niet vertrouw, Egwene, maar ik voel me altijd zenuwachtig als een vrouw bij mij geleidt. Het spijt me.' Ze deed geen moeite hem het verschil tussen geleiden en het reiken naar de Ware Bron uit te leggen. Er was zoveel waar hij niets van wist, zelfs als je het met haar oppervlakkige kennis vergeleek. Hij was als een blinde die tastend aan een weefgetouw probeerde te werken en geen enkel idee van de kleuren had, of van de draden, of zelfs maar van het weefgetouw.

Ze liet moeizaam saidar los en een deel van haar wilde huilen om het verlies, ik raak de Bron nu niet meer aan, Rhand.' Ze ging dichter bij hem staan en keek hem strak in de ogen. 'Voel je nog steeds kippenvel?'

'Nee. Maar dat komt omdat je het zei.' Hij haalde even zijn schouders op. 'Zie je wel. Ik dacht eraan en ik heb het weer.' Egwene glimlachte triomfantelijk. Ze hoefde niet naar Elayne te kijken om te bevestigen wat ze

al had gevoeld en wat ze eerder hadden afgesproken. 'Jij kunt voelen wanneer een vrouw naar de Bron tast, Rhand. Op dit moment doet Elayne dat.' Hij keek schuins naar de erfdochter. 'Het doet er niet toe wat je ziet of niet ziet. Je hebt het gevoeld. Dat weten we nu. Eens kijken wat we nog meer kunnen ontdekken. Rhand, wil je naar de Bron reiken. Omhels saidin.' De woorden klonken schor. Ook dat hadden ze afgesproken, zij en Elayne. Hij was Rhand, geen monster uit een verhaaltje, en ze waren het eens geweest, maar toch, een man vragen om... Het was al een wonder dat ze het had kunnen uitspreken. 'Zie jij iets?' vroeg ze Elayne. 'Of voel je iets?' Rhands blikken zwierven nog steeds van de een naar de ander, als hij tenminste niet met een rood hoofd naar de vloer keek. Waarom was hij zo ontdaan? Elayne nam hem gespannen op en schudde ten slotte haar hoofd. 'Voor zover ik weet, staat hij daar gewoon. Weet je zeker dat hij iets doet?'

'Hij kan koppig zijn, maar hij is geen domoor. Tenminste, meestal niet.'

'Nou, koppig of dom of wat dan ook, maar ik voel niets.' Egwene keek hem fronsend aan. 'Je hebt gezegd dat je zou doen wat we vroegen, Rhand. Doe je het ook? Als jij iets voelde, dan kan ik het ook en ik heb geen...' Ze zweeg abrupt en onderdrukte een gilletje. Iets had in haar billen geknepen. Rhands mondhoeken krulden en hij probeerde duidelijk een grijns te onderdrukken. 'Dat vond ik niet aardig,' vertelde ze hem strak.

Hij probeerde onschuldig te kijken, maar de grijns gleed weg. 'Je zei dat je iets wilde voelen en ik dacht dat een klein...' Een onverwacht gebrul deed Egwene opspringen. Rhand sloeg zijn hand tegen zijn linkerbil en huppelde rond van de pijn. 'Bloed en as, Egwene! Dat hoefde je niet...' De rest van zijn woorden waren zachter en onverstaanbaar en Egwene was blij dat ze ze niet opving.

Ze gebruikte de gelegenheid om zich met de sjaal wat koelte toe te wuiven en wisselde een glimlachje uit met Elayne. De gloed rond de erfdochter verflauwde. Ze begon bijna te giechelen toen ze heimelijk over de pijnlijke plek wreef. Dat zou hem leren. Honderd keer zo erg, schatte Egwene.

Ze wendde zich weer tot Rhand en zette haar strengste gezicht op. 'Zoiets zou ik nou van Mart hebben verwacht, maar ik dacht dat jij volwassen was. We kwamen je helpen, als we dat kunnen. Probeer mee te werken. Doe iets met de Kracht, niet zoiets kinderachtigs. Misschien kunnen we dat voelen.'

Ineengedoken keek hij hen woest aan. 'Iets doen,' mopperde hij. 'Jullie hadden geen reden... Nu moet ik hinkend... Jullie willen dat ik iets doe?'

Opeens werd ze net als Elayne opgetild. Ze staarden elkaar met grote ogen aan toen ze een pas boven het tapijt zweefden. Niets hield hen vast, Egwene kon geen enkele stroom voelen. Niets. Haar mond verstrakte. Hij had het recht niet. Geen enkel recht, en het werd tijd dat hij dat leerde. Eenzelfde soort schild van Geest als Joiya van de Bron afschermde, zou hem ook tegenhouden. Aes Sedai gebruikten het als ze een zeldzame geleider vonden.

Ze stelde zich open voor saidar en haar maag voelde als lood. Er was saidar - ze kon de warmte en het licht voelen - maar tussen haar en de Ware Bron stond iets, niets, een afwezigheid die haar als een stenen muur van de Ware Bron afsneed. Ze voelde zich leeg van binnen tot haar paniek die leegte vulde. Een geleider had haar met saidin gevangen. Het was Rhand natuurlijk, maar nu ze zo hulpeloos als een varkensblaas in de lucht bungelde, kon ze alleen maar denken aan het feit dat hier een man aan het geleiden was en aan de smet op saidin. Ze probeerde tegen hem te schreeuwen, maar er klonken slechts schorre klanken.

'Jullie wilden dat ik iets deed?' gromde Rhand. Een stel kleine tafeltjes kromden moeizaam hun poten en begonnen krakend rond te waggelen in een stijve bespotting van een dans, terwijl het verguldsel eraf bladderde. 'Vinden jullie dit leuk?' Vlammen laaiden op in de haard, vulden de hele brede nis, brandden op kale lege stenen. 'Of dit?' De grote hertenbok en de wolven werden zacht en zakten in elkaar. Dunne stroompjes goud en zilver stroomden uit de klomp, werden dunne, glinsterende, kronkelende draadjes, die zich vervlochten tot een smalle doek van zilver en goud. Het glinsterende weefsel strekte zich naar het plafond uit, terwijl het onderaan nog steeds verbonden was met het langzaam smeltende beeld op de stenen mantel. 'Iets doen,' zei Rhand. iets doen! Hebben jullie enig idee wat het is om saidin aan te raken, vast te houden? Hebben jullie dat? Ik voel de waanzin op me wachten. Voel het in me druppelen.'

Opeens barstten de waggelende tafeltjes uit in vlammende, ronddansende fakkels. Boeken zweefden omhoog met wapperende bladzijden; de matras op het bed barstte open en een fontein van veertjes dwarrelde als sneeuw door de kamer. De op de brandende rafeltjes vallende veertjes vulden de kamer met een bijtende stank. Heel even staarde Rhand verwilderd naar de

vlammende tafeltjes. Toen verdwenen zowel de onzichtbare banden als de afscherming rond Egwene en Elayne. Hun hielen ploften tegelijk op het tapijt neer, terwijl de vlammen doofden alsof ze werden opgezogen door het hout dat ze verbrandden. De gloed in de haard verdween eveneens en de boeken vielen op de vloer neer, in een nog grotere wanorde dan eerst. De hele lap van zilver en goud viel ook neer, samen met de draden gesmolten metaal, niet langer vloeibaar en heet. Slechts drie grote klompen, twee van zilver en een van goud, bleven achter op de mantel, koud en onherkenbaar.

Egwene was tegen Elayne aangevallen toen ze neerkwamen. Ze zochten steun bij elkaar, maar Egwene voelde haar vriendin hetzelfde doen als zij: zo snel mogelijk saidar omhelzen. Binnen enkele tellen had ze een schild klaar om rond Rhand op te werpen als hij weer zou willen geleiden, maar hij stond stomverbaasd naar de verkoolde tafeltjes te staren, terwijl de veren om hem heen zweefden en op zijn jas landden. Hij leek nu niet gevaarlijk meer, maar het vertrek was een grote puinhoop. Ze weefde kleine stroompjes Lucht om alle zwevende veertjes samen te vatten, samen met de veertjes op het tapijt. Bij nader inzien voegde ze die van zijn jas eraan toe. De rest mocht de majiere uitzoeken, of hijzelf.

Rhand kromp in elkaar toen de veertjes langs hem heen zweefden en neerkwamen op de gescheurde resten van de matras. De stank van verbrande veren en hout verdween er niet mee, maar de kamer was wat netter en de openstaande ramen en het lichte briesje verminderden de stank.

'Nu zal de majiere me vast geen andere willen geven,' zei hij met een smal lachje. 'Eén matras per dag is waarschijnlijk meer dan ze zal willen...' Hij vermeed de twee vrouwen aan te kijken. 'Het spijt me, ik wilde niet... Soms slaat het op hol. Soms is er niets wanneer ik het wil pakken en soms gebeuren er dingen die ik niet... Het spijt me. Misschien kunnen jullie maar beter gaan. Dat lijk ik vaak te zeggen.' Weer werd hij rood en schraapte zijn keel. ik raak de Bron niet aan, maar misschien kunnen jullie beter vertrekken.'

'We zijn nog niet klaar,' zei Egwene zacht en vriendelijker dan ze zich voelde - ze wilde hem een draai om zijn oren geven. Om haar zo maar op te pakken en af te schermen - en Elayne ook - maar hij was overstuur. Waardoor wist ze niet en ze wilde het ook niet weten, niet nu, niet hier. Zoveel vrouwen hadden gezegd dat zij zo sterk waren - iedereen zei dat

Elayne en zij de allersterkste Aes Sedai in misschien wel duizend jaar waren - en dus had ze aangenomen dat ze even sterk als hij waren. Minstens in zijn buurt kwamen. En zojuist was haar ongelijk ruw bewezen. Misschien benaderde Nynaeve het, als ze boos genoeg was, maar Egwene wist dat zij nooit zou klaarspelen wat hij net had gedaan: de stromen zo vaak splitsen, zoveel dingen tegelijk beheersen. Werken met twee stromen tegelijk was meer dan dubbel zo zwaar als werken met één zware stroom en werken met drie weer veel moeilijker dan het dubbele van met twee stromen. Hij moest er zeker een tiental hebben geweven en hij zag er niet eens moe uit, terwijl geleiden juist veel kracht kostte. Ze was bang dat hij haar en Elayne als kuikentjes kon afhandelen. Kuikentjes die hij meende te moeten verdrinken, als hij gek werd.

Maar ze ging niet, kon niet zomaar weglopen. Dat zou hetzelfde zijn als alles in de steek laten en dat lag niet in haar aard. Ze zouden doen waarvoor ze gekomen waren - alles - en hij zou hen niet zomaar kunnen wegsturen. Hij niet en iets anders ook niet. Elaynes blauwe ogen stonden scherp en vastberaden en op het moment dat Egwene zweeg, voegde ze er met een veel fermere stem aan toe: 'En we gaan pas als we klaar zijn. Je hebt gezegd dat je het zou proberen. Je moet het proberen.'

'Dat heb ik gezegd, hè?' mompelde hij even later. 'We kunnen er in ieder geval bij gaan zitten.

Zonder één blik op de verkoolde tafels of de strook metaaldoek die verkreukeld op het tapijt lag, liep hij licht hinkend naar stoelen met hoge ruggen bij de ramen. Ze moesten boeken van de roodzijden kussens weghalen om te kunnen zitten. Op Egwenes stoel lagen het twaalfde deel van *De schatten van de Steen van Tyr,* een stoffig in hout gebonden boek met de titel *Reizen in de Aielwoestenij, met allerhande waarnemingen van de wilde inboorlingen* en een dik, haveloos leren boek dat *Verdragen met het land Mayene,* 500 *tot* 750 *van de Nieuwe Eeuw* heette. Elaynes stapel was hoger en haastig zette Rhand die van haar op de boeken uit zijn stoel. Hij plaatste ze op de vloer, waar de stapel prompt omviel. Egwene zette die van haar er keurig naast. 'Wat willen jullie nu dat ik doe?' Hij zat op het randje van zijn stoel, de handen op de knieën, ik beloof jullie dat ik alleen zal doen wat jullie me zeggen.'

Egwene slikte maar in dat die belofte wel wat laat kwam. Misschien was ze wat vaag geweest in haar verzoek, maar dat was geen verontschuldiging.

Nou ja, dat moest een andere keer maar afgehandeld worden. Ze besefte dat ze weer alleen als Rhand aan hem dacht, maar hij keek net alsof hij modder op haar mooiste kleren had gespat en bezorgd was dat zij niet zou geloven dat het per ongeluk kwam. Desondanks had ze saidar niet losgelaten en Elayne evenmin. Het was niet nodig om dom te gaan doen. 'Ditmaal willen we alleen dat je vertelt,' zei ze. 'Hoe omhels jij de Bron? Gewoon vertellen. Doe het stap voor stap, langzaam.'

'Het is eerder een worsteling dan een omhelzing.' Hij gromde. 'Stap voor stap? Nou, eerst stel ik me een vlam voor en daar duw ik alles in. Haat, vrees, zenuwen. Alles. Wanneer dat allemaal verteerd is, bestaat er een leegheid, een leegte binnen in mijn hoofd. Ik zit er middenin, maar ik maak ook deel uit van waar ik mijn aandacht op richt.'

'Dat klinkt bekend,' zei Egwene. 'Ik heb je vader eens horen vertellen over zijn kunstje om met de feestdagen het boogschieten te winnen. Wat hij de vlam en de leegte noemt.'

Rhand knikte droevig, dacht ze. Hij zou thuis en zijn vader wel missen. 'Tham heeft het me als eerste geleerd. Lan gebruikt het ook, bij het zwaardvechten. Selene - iemand die ik een keer heb ontmoet -noemt het de Eenheid. Heel wat mensen schijnen het te kennen, al noemen ze het anders. Maar ik heb zelf ontdekt dat ik in die leegte saidin kan voelen, als een licht vanuit mijn ooghoeken in de leegheid. Naast dat licht en ikzelf bestaat er niets. Gevoelens, zelfs gedachten staan erbuiten. Vroeger moest ik het stukje bij beetje doen, maar nu komt het allemaal tegelijk. Het meeste tenminste. Meestal.'

'Leegheid,' zei Elayne huiverend. 'Geen gevoelens. Dat lijkt niet erg op wat wij doen.'

'Jawel, dat doet het wel,' hield Egwene ferm vol. 'Rhand, wij doen het een beetje anders, dat is alles. Ik verbeeld me dat ik een bloem ben, een rozenknop, beeld het me in tot ik die rozenknop bén. Dat lijkt in zekere zin op jouw leegte. De bloemblaadjes openen zich voor het licht van saidar en ik laat me vullen tot ik een en al licht en warmte ben in een prachtig leven. Ik geef me eraan over en door me over te geven kan ik het beheersen. Dat was eigenlijk het moeilijkste te Ieren. Hoe ik saidar kon beheersen door me te onderwerpen, maar het lijkt nu zo natuurlijk dat ik er niet eens meer bij stilsta. Ik denk dat dat de sleutel is, Rhand, ik ben er zeker van. Je moet

leren je eraan over te geven...' Hij schudde heftig zijn hoofd.

'Dat lijkt helemaal niet op wat ik doe,' protesteerde hij. 'Mij laten vervullen? Ik moet reiken en saidin grijpen. Soms is er niets wanneer ik het doe, niets wat ik kan aanraken, maar als ik er niet naar reik, kan ik eeuwig blijven wachten en zou er niets gebeuren. Ik word erdoor gevuld, jazeker, als ik het te pakken heb, maar me overgeven?' Hij haalde de vingers door zijn haren. 'Egwene, als ik me overgaf, al is het maar enkele tellen, word ik door saidin verteerd. Het is net een rivier van gesmolten metaal, een oceaan van vuur, alle licht van de zon tegelijk. Ik moet het bevechten om het te laten doen wat ik wil, ertegen strijden om te voorkomen dat het me verteert.'

Hij zuchtte. 'Maar ik weet wat je bedoelt met dat vervuld zijn van leven, zelfs al maakt de smet me misselijk. De kleuren zijn scherper, de geur is zuiverder. Alles is echter, op de een of andere manier. Als ik het eenmaal in me voel, wil ik het niet loslaten, zelfs niet terwijl het probeert me te verzwelgen. Maar verder... Zie de feiten onder ogen, Egwene. Hierin heeft de Toren gelijk. Neem het maar aan, het is de waarheid.'

Ze schudde het hoofd. 'Ik zal het aannemen zodra het bewezen wordt.' Het klonk minder zeker dan ze wilde, minder zeker dan ze eerder was geweest. Wat hij vertelde, klonk als een vaag verwrongen spiegelbeeld van wat zij deed, en de overeenkomsten benadrukten slechts de verschillen. Toch waren er overeenkomsten. Ze wilde het niet opgeven. 'Kun je de stromen onderscheiden? Lucht, Water, Geest, Aarde, Vuur?'

'Soms,' zei hij langzaam. 'Meestal niet. Ik pak gewoon wat ik nodig heb. Grabbel er eigenlijk naar. Het is heel vreemd. Soms moet ik nodig het ene doen en doe ik het, maar pas later weet ik wat ik gedaan heb en hoe. Het lijkt sterk op je iets herinneren wat je vergeten bent. Maar als ik het weer moet doen, weet ik hoe het moet. Meestal.'

'Maar je herinnert het je wel,' hield ze vol. 'Hoe heb je die tafeltjes aangestoken?' Ze wilde hem vragen hoe hij ze had laten dansen - ze meende een manier te zien met Lucht en Water - maar ze wilde met iets eenvoudigs beginnen: het aansteken en doven van een kaars waren dingen die een Novice kon.

Rhands gezicht vertrok pijnlijk. 'Ik weet het niet.' Hij klonk verlegen. 'Als

ik vuur wil voor een lantaarn of een haard, maak ik het gewoon, maar ik weet niet hóe. Ik hoef eigenlijk niet te denken bij dingen met vuur.'

Dat was te begrijpen. Van de Vijf Krachten waren in de Eeuw der Legenden Vuur en Aarde het sterkst bij mannen geweest en Lucht en Water bij vrouwen. Geest was gelijkelijk verdeeld. Egwene hoefde amper na te denken bij Lucht en Water, als ze het een keertje had gedaan. Maar de gedachte bracht hen niet dichter bij hun doel. Ditmaal hield Elayne vol. 'Weet je hoe je het gedoofd hebt? Je leek na te denken voor de vlammen uitgingen.'

'Dat weet ik nog wel, omdat ik niet geloof dat ik het ooit eerder heb gedaan. Ik nam de hitte van de tafels op en stuurde die naar de stenen van de haard; een haard zou zoveel hitte niet eens merken.' Elayne snakte naar adem en streek onwillekeurig over haar linkerarm en Egwene leefde met haar mee. Ze herinnerde zich nog dat die arm vol brandblaren had gezeten nadat de erfdochter had gedaan wat Rhand net had beschreven en dat slechts met een kamerlamp. Sheriam had gedreigd de blaren uit zichzelf te laten genezen. Ze had het niet gedaan, maar ze had wel gedreigd. Het was een van de waarschuwingen aan Novices: trek nooit hitte aan. Een vlam kon gedoofd worden met Lucht of Water, maar als je Vuur gebruikte om hitte weg te sturen, betekende het kleinste vlammetje een ramp. Het was geen kwestie van sterkte, had Sheriam uitgelegd. Hitte die je eenmaal in je had, kon je niet kwijtraken, zelfs de sterkste vrouw niet die ooit in de Witte Toren had geleefd. Vrouwen hadden zich op die manier in lichterlaaie gezet. Vrouwen waren in vlammen uitgebarsten. Egwene haalde hortend adem. 'Wat is er?' vroeg Rhand.

'Ik denk dat je net het verschil hebt bewezen.' Ze zuchtte. 'O. Geef je het dus op?'

'Nee!' Ze probeerde weer zachter te gaan praten. Ze was niet boos op hem. Niet echt. Ze wist eigenlijk niet op wie ze boos was. 'Misschien heeft de Toren gelijk, maar er moet een manier zijn. Een andere manier. Maar ik kan er op dit moment geen bedenken.'

'Je hebt het geprobeerd,' zei hij eenvoudig. 'Dank je wel. Het is niet jouw schuld dat het niet werkte.'

'Er moet een manier bestaan,' mompelde Egwene en Elayne beloofde: 'We

zullen het ontdekken. Echt.'

'Natuurlijk lukt het jullie,' zei hij met gedwongen opgewektheid. 'Maar vandaag niet meer.' Hij aarzelde, ik neem aan dat jullie nu vertrekken, hè?' Het klonk half spijtig, half opgewekt, ik moet de hoogheren vanmorgen nodig enkele dingen over belastingen vertellen. Ze schijnen te denken dat ze in een slecht jaar van een arme boer net zoveel kunnen plukken als in een goed jaar, zonder hem tot de bedelstaf te veroordelen. En ik neem aan dat jullie met die Duistervrienden verder gaan.' Hij fronste.

Hij had niets gezegd, maar Egwene wist zeker dat hij hen het liefst zo ver mogelijk van de Zwarte Ajah weg wilde houden. Ze was een tikkeltje verbaasd dat hij niet had geprobeerd om hen terug te sturen naar de Toren. Misschien had hij door dat Nynaeve en zij hem de wind van voren zouden geven als hij dat deed.

'Dat doen we dan,' zei ze vastberaden. 'Maar niet meteen. Rhand...' Het was hoog tijd om de tweede reden van hun komst te noemen, maar het was toch veel moeilijker dan ze gedacht had. Dit zou hem pijn doen, die droevige waakzame ogen overtuigden haar dat dat zo zou zijn. Maar het moest. Ze trok de sjaal wat strakker, zodat die nu helemaal om haar heen was geslagen. 'Rhand, ik kan niet met je trouwen.'

'Weet ik,' zei hij.

Ze knipperde met haar ogen. Hij nam het niet zo zwaar op als ze had verwacht. Ze vertelde zichzelf dat dat goed was. ik wil je geen pijn doen, echt niet, maar ik wil niet met je trouwen.' ik begrijp het, Egwene. Ik weet wat ik ben. Geen enkele vrouw zou...'

'Wolkoppige stommeling!' snauwde ze. 'Dit heeft niets met jouw geleiden te maken. Ik hou niet van je! Tenminste, niet in de zin van trouwen en zo.'

Rhands mond viel open. 'Hou... hou je niet van me?' Hij klonk even verrast als hij keek. En verdrietig ook.

'Probeer het alsjeblieft te begrijpen,' zei ze kalmer en zachter. 'Mensen veranderen, Rhand. Gevoelens veranderen. Wanneer mensen gescheiden zijn, groeien ze soms uit elkaar. Ik hou van je zoals ik van een broer zou houden, misschien wel meer, maar niet genoeg om te trouwen. Kun je dat begrijpen?'

Het lukte hem spijtig te grijnzen, ik ben echt een stommeling. Ik stond er eigenlijk niet bij stil dat jij ook zou veranderen. Egwene, ik wil óók niet met je trouwen. Ik wilde niet anders worden. Ik probeerde het ook niet, maar het is wel gebeurd. Als je eens wist hoeveel dit voor me betekent. Niet meer doen alsof. Niet meer bang hoeven te zijn dat ik je verdriet doe. Dat heb ik nooit gewild, Egwene. Ik heb je nooit verdriet willen doen.'

Bijna glimlachte ze. Hij deed zo dapper en het klonk nog overtuigend ook. ik ben blij dat je het zo goed opneemt,' zei ze zachtjes, ik wilde je ook geen verdriet doen. En nu moet ik echt weg.' Ze stond op, bukte zich, en drukte een vlugge kus op zijn wang. 'Je zult vast wel een ander vinden.'

'Natuurlijk,' zei hij overeind komend. De leugen was duidelijk te horen.

'Vast en zeker.'

Ze glipte tevreden naar buiten en terwijl ze zich door het voorvertrek haastte, liet ze saidar los en trok de sjaal van haar schouders. Het ding was afschuwelijk heet.

Hij was klaar om als een verlaten jong hondje te worden opgepikt door Elayne, als ze hem aanpakte op de manier die ze hadden besproken. Ze dacht dat Elayne prima met hem zou omgaan, nu en later. Zolang als het duurde. Er moest iets aan zijn beheersing worden gedaan. Ze was bereid toe te geven dat haar leraressen in de Toren gelijk hadden gehad - een geleidster kon een man niet leren geleiden; het verhaal van de vis en de vogel - maar dat betekende niet dat ze het opgaf. Er moest iets worden gedaan, dus moest er een oplossing worden gevonden. Die afschuwelijke wond en de krankzinnigheid waren problemen voor later, maar die zouden uiteindelijk ook worden opgelost. Hoe dan ook. Iedereen zei dat mannen uit Tweewater koppig waren, maar dan kenden ze de vrouwen uit Tweewater nog niet.

8 Harde koppen

Elayne wist niet zeker of Rhand besefte dat ze nog steeds in de kamer was, nu hij Egwene met een half verdwaasd gezicht stond na te staren. Nu en dan schudde hij het hoofd, alsof hij met zichzelf aan het ruziën was of zijn gedachten op een rijtje probeerde te krijgen. Ze stelde zich tevreden met af te wachten. Alles wat dit ogenblik langer maakte. Ze lette er terdege op dat ze uiterlijk kalm en rustig leek, haar rug recht en hoofd hoog, de handen gevouwen in haar schoot en met zo'n kalm gezicht dat ze met Moiraine kon wedijveren. Vlinders zo groot als egeltjes dwarrelden door haar buik.

Dat kwam niet omdat ze bang was dat hij ging geleiden. Ze had saidar losgelaten zodra Egwene opstond om weg te gaan. Ze wilde hem vertrouwen en ze moest wel. Het kwam door wat ze wilde bereiken, dat ze inwendig zat te rillen. Ze had de grootste moeite om niet aan haar halsketting te voelen of met de haarband met saffieren te spelen. Was haar reukwater niet te sterk? Nee. Egwene had gezegd dat hij van rozen hield. Haar borsten. Ze wilde haar gewaad wat optrekken, maar...

Hij draaide zich om - hij hinkte iets en haar lippen verstrakten zich nadenkend - zag haar in de stoel en schrok. Zijn ogen werden groter, het leek verdacht veel op paniek. Ze was blij dat te zien; de inspanning haar eigen gezicht strak en rustig te houden was wel tien keer zo groot geworden toen zijn ogen op haar vielen. Die ogen waren nu zo blauw als een nevelige ochtend.

Meteen vermande hij zich en maakte een overbodige buiging, terwijl hij zijn handen zenuwachtig aan zijn jas afwreef, ik wist niet dat je nog steeds...' Hij werd vuurrood, zweeg en vergat dat haar aanwezigheid als belediging kon worden opgevat, ik bedoel... Ik wilde niet... eh... ik...' Hij haalde diep adem en begon opnieuw. 'Ik ben niet zo'n grote dwaas als ik klink, mijn vrouwe. Het gebeurt niet elke dag dat iemand je komt zeggen dat ze je niet liefheeft, mijn vrouwe.' Ze gebruikte met opzet een spottende, strenge toon. 'Als je het waagt me nog één keer zo te noemen, ga ik je Heer Draak noemen. En maak ik een diepe kniebuiging voor jou. Zelfs de koningin van Andor zou voor jou neerknielen en ik ben slechts de erfdochter.'

‘Licht! Doe dat alsjeblieft niet.' Hij leek vreemd verontrust bij die gedachte. 'Ik zal het niet doen, Rhand,' zei ze nu wat ernstiger, 'als je gewoon mijn naam gebruikt. Elayne. Zeg het.'

'Elayne.' Hij zei het wat onbeholpen maar verrukkelijk, alsof hij tegelijk de naam proefde.

'Goed.' Wat een waanzin zo blij te zijn. Hij had per slot van rekening alleen maar haar naam gezegd. Maar er was nog iets wat ze moest weten voor ze verder ging. 'Deed het veel pijn?' Dat kon op twee manieren worden uitgelegd, besefte ze. 'Wat Egwene tegen je zei, bedoel ik.'

'Nee. Ja. Iets. Ik weet het niet. Eerlijk is eerlijk, tenslotte.' Zijn zuinige grijns nam iets van zijn behoedzaamheid weg. 'Ik klink weer als een zot, nietwaar?'

'Nee. Niet voor mij.'

'Ik heb haar de volle waarheid gezegd, maar ik denk niet dat ze me geloofde. Ik neem aan dat ik het van haar ook niet wilde geloven. Niet echt. Als dat niet stom is, dan weet ik het niet meer.’

‘Als je nog een keer tegen me zegt dat je een dwaas bent, ga ik het nog geloven ook.' *Hij zal niet proberen haar vast te houden; daar hoef ik niets meer tegen te doen.* Haar stem klonk kalm en ze zei het zo licht dat ze hem liet weten dat ze haar woorden niet echt meende. 'Ik heb in Cairhien een keer de nar van een edelman gezien, een kerel met een gek gestreept jasje met belletjes dat hem te groot was. Jij zou er dwaas uitzien met die belletjes.'

'Ik denk het ook,' zei hij gemaakt zielig. 'Ik zal eraan denken.' Ditmaal was zijn langzame glimlach breder, waardoor zijn hele gezicht aan warmte won.

De vlinders spoorden haar tot spoed aan, maar ze gaf al haar aandacht aan het goed schikken van haar rok. Ze moest het langzaam en voorzichtig aanpakken. *Als ik dat niet doe, zal hij denken dat ik gewoon een stomme meid ben. En hij zou groot gelijk hebben!* De vlinders in haar buik leken een groep dronken trommelaars. 'Wil je een bloem?' vroeg hij opeens en ze knipperde verward met haar ogen.

'Een bloem?'

'Ja.' Hij stapte naar zijn bed, schepte een handvol veren uit de gescheurde matras op en hield die haar voor. 'Ik heb er gisteravond een voor de majiere gemaakt. Je zou hebben gedacht dat ik haar de Steen had aangeboden. Maar de jouwe wordt veel mooier,' voegde hij er haastig aan toe. 'Veel mooier, dat beloof ik je.'

'Rhand, ik...'

'Ik zal heel goed oppassen. Ik heb maar een druppeltje van de Kracht nodig. Een heel dun draadje, en ik zal heel goed oppassen.' Vertrouwen. Ze moest hem vertrouwen. Ze merkte verbaasd dat ze dat inderdaad deed. 'Dat zou ik leuk vinden, Rhand.' Heel lang keek hij strak naar het donzige hoopje in zijn handen en langzaam verscheen er een frons op zijn gezicht. Opeens liet hij de veren vallen en veegde zijn handen af. 'Bloemen,' zei hij. 'Dat is geen passend geschenk voor jou.' Haar hart ging naar hem uit. Klaarblijkelijk had hij geprobeerd saidin te putten en was het hem niet gelukt. Hij verborg zijn teleurstelling door druk te doen, haastig naar de lap van zilver en goud te stappen en die over zijn armen te schikken. 'Kijk, dit is een gepast geschenk voor de erfdochter van Andor. Je zou een naaister kunnen vragen er iets van te maken...' Hij stuntelde door over alle mooie dingen die een naaister zou kunnen maken van een goud met zilveren lap van vier pas lang en minder dan twee voet breed. 'Ik weet zeker dat een naaister van alles kan bedenken,' zei ze tactvol. Ze trok een zakdoek uit haar mouw en knielde even neer om de gevallen veren in de lichtblauwe zijde te verzamelen. 'Daar zullen de dienstmeisjes wel voor zorgen,' zei hij toen ze het kleine pakje veilig in haar buideltje stak.

'Nou, aan dit beetje hoeven ze niets meer te doen.' Hij zou vast niet snappen dat ze de veren wilde houden omdat hij er een bloem van had willen maken. Verlegen schuifelend hield hij de glinsterende lap vast alsof hij niet wist wat hij ermee aan moest. 'De majiere zal wel naaisters kennen,' zei ze. 'Ik zal dat wel aan haar doorgeven.' Hij monterde zienderogen op. Ze zag geen reden hem te vertellen dat ze het aan de majiere zou geven. Die rondstampende vlinders zou ze niet lang meer in toom kunnen houden. 'Rhand, eh... mag je mij?'

'Jou mogen?' Hij fronste. 'Natuurlijk mag ik je. Ik mag je erg graag.' Moest hij nou zo kijken alsof hij er geen laars van begreep? 'Ik ben zeer op je gesteld, Rhand.' Ze schrok ervan dat ze het zo kalm zei; haar maag leek zich door haar keel naar buiten te willen wringen en haar handen en voeten

voelden ijskoud. 'Heel erg.' Dat was genoeg; ze wilde zich niet als een dwaas aanstellen. *Hij moet eerst meer zeggen dan 'mogen'.* Ze begon bijna als een dwaas te giechelen. *Ik blijf kalm. Ik ga me niet gedragen als een smoorverliefd wicht. Die kans gun ik hem echt niet.* ik vind jou aardig,' zei hij langzaam.

ik loop meestal niet zo hard van stapel.' Nee, daardoor zou hij aan Berelain denken. Zijn wangen waren rood; hij dacht écht aan Berelain. *Bloedvuur!* Haar stem klonk zijdeglad. ik ga gauw vertrekken, Rhand. Uit Tyr weg. Het kan misschien maanden duren voor ik je weer zie.' *Misschien wel nooit meer*, riep een stemmetje in haar hoofd. Ze weigerde ernaar te luisteren. 'Maar ik kon niet weggaan zonder je te laten weten wat ik voel. En ik vind jou... heel aardig.'

'Elayne, ik vind jou ook echt aardig. Ik voel... ik wil...' De rode vlekjes op zijn wangen werden groter. 'Elayne, ik weet niet wat ik moet zeggen, hoe ik...'

Opeens stond haar gezicht in vuur en vlam. Hij moest wel denken dat ze probeerde hem te dwingen nog meer te zeggen. *Dat doe je toch?* spotte het stemmetje, waardoor haar wangen nog feller opvlamden. 'Rhand, ik zit je hier niet te vragen of...' *Licht, hoe moet ik het zeggen?* ik wilde je alleen laten weten wat ik voel. Dat is alles.' Berelain zou het daarbij niet hebben gelaten, Berelain zou zich inmiddels boven op hem hebben geworpen. Terwijl ze zichzelf voorhield dat ze niet kon toestaan dat dat half ontklede wicht haar overtrof, ging ze dichter bij hem staan, pakte de glinsterende lap van zijn arm af en liet die op het tapijt vallen. Om de een of andere reden leek hij langer dan ooit. 'Rhand... Rhand, ik wil een kus.' Zo. Het was gezegd. 'Een kus?' Hij zei het alsof hij het woord nooit eerder had gehoord. 'Elayne, ik wil je niet meer beloven dan... Ik bedoel, het is niet zo dat we elkaar beloofd zijn. Niet dat ik wil beweren dat dat zou moeten gebeuren. Alleen... het is... Ik ben op je gesteld, Elayne. Heel erg op je gesteld. Ik wil alleen niet dat je denkt dat...'

Ze moest eigenlijk om hem lachen, met al zijn verwarde ernst, ik weet niet hoe alles in Tweewater geregeld wordt, maar in Caemlin wacht je niet tot je elkaar beloofd bent voor je een meisje kust. En het betekent ook niet dat je dan elkaar de belofte zult geven. Maar misschien weet je niet hoe...' Hij omarmde haar bijna woest en zijn lippen raakten de hare. Haar hoofd tolde, haar tenen probeerden zich in haar muiltjes rond te krullen. Enige tijd later

- ze wist niet eens precies na hoe lang - besefte ze dat ze met bevende knieën tegen hem aan stond geleund en probeerde ze weer lucht te krijgen.

'Neem me niet kwalijk dat ik je onderbrak,' zei hij. Ze was blij dat ze in zijn stem ook iets van ademgebrek hoorde. 'Ik ben maar een achterlijke schapenboer uit een ver gewest, uit Emondsveld.'

'Je bent onbeschaafd,' mompelde ze tegen zijn hemd, 'en je hebt je vanmorgen niet geschoren, maar ik zou je geen onontwikkeld boertje willen noemen.'

'Elayne, ik...'

Ze legde haar hand op z'n mond. ik wil van jou niets horen wat je niet met je hele hart meent,' zei ze ferm. 'Nu niet, nooit.' Hij knikte, niet dat hij haar redenen begreep, maar een beetje alsof hij begreep dat ze het meende. Ze streek haar haren glad - de band met saffieren zat zo in haar haren verward dat ze die zonder spiegel niet los kon krijgen - en stapte met tegenzin uit zijn omarming. Het zou o zo gemakkeljk zijn daar te blijven en ze had al meer gezegd en gedaan dan ze zich ooit had voorgesteld. Zulke dingen zeggen, om een kus vragen! Ze was Berelain niet.

Berelain. Misschien had Min een beeld gezien. Wat Min zag, gebeurde, maar ze ging hem niet met Berelain delen. Misschien moest ze nog wat gewoon blijven praten. Het hem duidelijk maken, ik neem aan dat je na mijn vertrek geen gebrek aan gezelschap zult hebben. Bedenk dan wel dat sommige vrouwen een man zien met hun hart, terwijl andere niet meer zien dan een prulletje, zoals een halsketting of een armband. Hou in gedachten dat ik terugkom en dat ik een vrouw ben die met haar hart kijkt.' Hij leek aanvankelijk in de war, en vervolgens geschrokken. Ze had te veel gezegd, was te snel gegaan. Ze moest hem afleiden. 'Weet je wat je niet tegen me hebt gezegd? Je hebt niet geprobeerd me angst aan te jagen door te zeggen hoe gevaarlijk je bent. Je hoeft het nu niet meer te proberen. Het is te laat.'

'Ik dacht er niet aan.' Hij leek echter aan iets anders te denken en kneep zijn ogen achterdochtig half dicht. 'Hebben jij en Egwene dit plannetje samen bedacht?'

Het lukte haar met grote ogen zowel onschuld als een milde kwaadheid uit te stralen. 'Hoe kun je zoiets denken? Verbeeld jij je dat wij jou als een pakje aan elkaar doorgeven? Jij hebt een hoge dunk van jezelf. Er is ook

nog zoiets als al te trots zijn, weet je.' Hij leek nu echt in de war. Heel bevredigend. 'Heb je spijt om wat je bij ons deed, Rhand?'

'Ik wilde jullie niet bang maken,' zei hij aarzelend. 'Egwene maakte me kwaad, het lukte haar altijd moeiteloos, ik wil het niet goedpraten. Ik heb al gezegd dat het me spijt, en dat is zo. Moet je zien wat het gevolg is. Verbrande tafels en de tweede matras vernield.'

'Enne... dat knijpen?'

Zijn gezicht werd weer rood, maar desondanks keek hij haar ferm aan. 'Nee. Nee, dat spijt me niet. Jullie twee, die mij daar staan te negeren alsof ik een houtblok zonder oren ben. Het is jullie verdiende loon, voor allebei, en daar trek ik niets van terug.'

Ze nam hem even op. Hij wreef over zijn mouwen alsof hij iets aan zijn armen voelde toen ze kort saidar omhelsde. Ze wist eigenlijk niets van helen, maar ze had zo hier en daar wat dingetjes opgevangen. Ze geleidde en verjoeg de pijn die ze hem voor het knijpen had gegeven. Zijn verbaasde ogen werden groot en hij schuifelde met z'n voeten alsof hij wilde voelen dat het geen pijn meer deed. 'Omdat je zo eerlijk bent,' zei ze enkel.

Er werd op de deur geklopt en Gaul keek naar binnen. De Aielman stond eerst met zijn hoofd omlaag, maar deed weer gewoon na een vlugge blik op het tweetal. Elayne werd weer rood toen ze besefte dat hij had gedacht dat hij misschien iets verstoorde wat hij niet behoorde te zien. Bijna omhelsde ze opnieuw saidar om hem een lesje te leren.

'De Tyreners zijn er,' zei Gaul. 'De hoogheren die je verwachtte.'

'Dan ga ik ervandoor,' zei ze tegen Rhand. 'Je wilt ze iets vertellen over... belastingen, nietwaar? Denk aan wat ik gezegd heb.' Ze zei niet 'denk aan mij' maar wist zeker dat het resultaat hetzelfde was. Hij stak zijn hand uit alsof hij haar tegen wilde houden, maar ze glipte weg. Ze was niet van plan er in Gauls bijzijn een vertoning van te maken. De man was een Aiel, maar wat zou hij wel niet van haar denken, met dat reukwater en die saffieren op dit uur van de ochtend? Met veel moeite voorkwam ze dat ze de hals van haar gewaad niet hoger optrok.

De hoogheren kwamen binnen toen ze de deur bereikte, een groepje grijzende mannen met puntbaardjes, in fraaie kleurrijke jassen met

pofmouwen. Ze schoven met aarzelende buigingen opzij; hun effen gezichten en beleefde gemompel verborgen nauwelijks hun opluchting dat ze wegging.

Vanuit de deuropening keek ze nog een keer om. Een lange, breedgeschouderde jongeman in een simpele groene jas tussen de hoogheren in hun gestreepte zijde en satijn. Rhand leek op een ooievaar tussen pauwen, maar toch had hij iets... een uitstraling die duidelijk maakte dat hij de hoogste was. De Tyreners erkenden dat en bogen aarzelend hun stijve nekken. Hij dacht waarschijnlijk dat ze alleen bogen omdat hij de Herrezen Draak was en misschien dachten die oude mannen hetzelfde. Maar zij had mannen gezien, zoals Garet Brin, de kapitein-generaal van de garde van haar moeder, die zelfs in lompen nog een groep mensen overheerste, ook al had hij geen titel voor zijn naam en kende niemand zijn naam. Rhand wist het waarschijnlijk niet, maar hij was ook zo iemand. Dat was hij nog niet geweest toen ze hem voor het eerst had gezien, maar nu wel. Ze trok de deur achter zich dicht. De Aiel bij de deuren keken haar kort aan en de kapitein in de kring van Verdedigers in het midden van het voorvertrek staarde haar verontrust aan, maar ze zag hen amper staan. Het was gedaan. Nou ja, het was in ieder geval een begin. Vier dagen had ze, voor Joiva en Amico op de boot zouden worden gezet, vier dagen op z'n hoogst om zich zo stevig in Rhands gedachten te nestelen dat er geen ruimte voor Berelain meer was. Of, als dat niet het geval was, zo'n stevig blijvend plekje in zijn hoofd te veroveren tot ze de kans zou krijgen nog wat meer te doen. Ze had nooit gedacht dat ze ooit zoiets zou doen, op een man toestappen als een jager op een everzwijn. De vlinders buitelden nog steeds door haar buik. Ze had hem in ieder geval niet laten merken hoe zenuwachtig ze was. Opeens moest ze aan haar moeder denken, waardoor elk vlinderachtig gevoel meteen verdween. Wat zou die zeggen? Morgase zou moeten slikken dat ze een vrouw was, dat was haar enige oplossing.

De Aiel bogen toen ze verder liep en ze begunstigde hen met een sierlijk knikje dat Morgase trots zou hebben gemaakt. Zelfs de Tyreense kapitein keek haar aan alsof hij haar nieuwe gemoedsrust zag. Ze dacht niet dat ze nog last van vlinders zou krijgen. Misschien door de Zwarte Ajah, maar niet door Rhand.

Rhand negeerde de hoogheren, die in een halve kring bezorgd om hem heen stonden en zag verbaasd de deur achter Elayne dichtvallen. Dromen die bewaarheid werden, al was het maar zoiets kleins, vond hij

verontrustend. Een zwempartij in het Waterwold was één, maar hij zou geen enkele droom hebben geloofd waarin ze op deze manier naar hem toe kwam. Ze was zo koel en beheerst gebleven, terwijl hij voortdurend over zijn eigen tong struikelde. En dan Egwene, die zijn eigen gedachten tegen hem uitsprak en alleen bezorgd was of ze hem daarmee verdriet deed. Hoe kwam het toch dat vrouwen over het kleinste dingetje overspannen of razend werden, maar niet eens met hun ogen knipperden bij iets waar zijn mond van openviel? 'Mijn Heer Draak?' Sunamon mompelde het zelfs nog beschroomder dan anders. Het verhaal over de spiegels moest zich reeds door de Steen hebben verspreid. Die eerste groep Tyreners was bijna weggehold toen ze weg mochten en hij betwijfelde of Torean zijn gezicht nog zou vertonen, of zijn smerige verhalen tegen Rhand zou wagen af te steken. Sunamon waagde een vleierige glimlach, onderdrukte die toen en wreef in zijn dikke handen toen Rhand hem even aankeek. De overigen deden net of ze de verbrande tafels niet zagen, of de gescheurde matras en de overal verspreide boeken, of het halfgesmolten brok bij de haard dat ooit een hertenbok met wolven had voorgesteld. Hoogheren waren heel goed in alleen zien wat ze wensten te zien. Carleon en Tedosian, met valse onderdanigheid in iedere lijn van hun dikke lijven, beseften absoluut niet dat er iets verdachts school in het feit dat ze elkaar niet aankeken. Maar ja, misschien zou Rhand het nooit hebben gezien als hij Thoms briefje niet had gevonden in de zak van een jas die schoongeborsteld was.

'De Heer Draak wenste ons te zien?' bracht Sunamon uit. Konden Egwene en Elayne dit samen hebben bedisseld? Natuurlijk niet. Vrouwen deden zulke dingen net zomin als mannen. Of wel? Het moest toeval zijn. Elayne hoorde dat hij vrij was en had besloten zich uit te spreken. Dat moest het zijn. 'Belastingen!' blafte hij. De Tyreners bewogen met, maar wekten de indruk achteruit te deinzen. Wat had hij een hekel aan de gesprekken met deze mannen; hij was veel liever weer in de boeken gedoken.

'Het schept verkeerde verwachtingen, mijn Heer Draak, dat verlagen van belastingen,' zei een magere man met grijs haar en een vettige stem. Meilan was lang voor een Tyrener, slechts een hand kleiner dan Rhand en even taai als een Verdediger. Hij maakte zich bij Rhand zo klein mogelijk en zijn donkere ogen toonden hoezeer hij dat verafschuwde. Maar hij had het ook afschuwelijk gevonden toen Rhand hun had gezegd in zijn bijzijn niet zo te kruipen. Niemand van de groep was rechter gaan staan, maar vooral Meilan vond het erg dat hij erop gewezen werd. 'De boeren hebben het altijd gemakkelijk opgebracht, maar als we hun belastingen verlagen, zullen ze

op de dag dat we ze op het huidige peil moeten terugbrengen, bitter klagen alsof we hun aanslag verdubbelen. Er kunnen op die komende dag heel goed rellen komen, mijn Heer Draak.'

Rhand beende door de kamer naar de standaard met Callandor. Het kristallen zwaard glinsterde en overtrof het goud en de edelstenen die in de standaard zaten. Een herinnering aan wie hij was, aan de macht die hij beheerste. Egwene. Het was dwaas je gekwetst te voelen omdat zij had gezegd dat ze niet meer van hem hield. Waarom mocht hij van haar gevoelens verwachten als hij die niet voor haar voelde? Toch deed het pijn. Een opluchting, maar niet erg prettig. 'Jullie zullen rellen krijgen als je mannen van hun boerderijen jaagt.' Bij Meilans voeten lagen drie boeken. *De schatten van de Steen van Tyr, Reizen in de Aielwoestenij* en *Verdragen met het land Mayene.* Daarin én in de verschillende vertalingen van de *Karaethon Reeks* lagen de sleutels. Hij moest ze slechts zien te vinden en in het juiste slot steken. Hij dwong zich weer aan de hoogheren te denken. 'Denken jullie dat ze niets zullen doen als hun gezinnen van honger omkomen?'

'De Verdedigers van de Steen hebben al eerder relletjes onderdrukt, mijn Heer Draak,' zei Sunamon kalmerend. 'Onze eigen wachten kunnen de vrede op het platteland bewaren. De boeren zullen u niet lastig vallen, dat verzeker ik u.'

'Er zijn toch al te veel boeren.' Carleon deinsde achteruit voor Rhands woeste blik. 'Het komt door de burgeroorlog in Cairhien, mijn Heer Draak,' legde hij haastig uit. 'De Cairhienin kunnen geen graan kopen en de graanpakhuizen barsten uit hun voegen. Als het zo blijft zal de oogst van dit jaar verrotten. En volgend jaar...? Mijn ziel mag branden, mijn Heer Draak, maar wat wij echt nodig hebben is dat een aantal boeren ophoudt met hun eeuwige gespit en geplant.' Hij leek te beseffen dat hij te veel had gezegd, hoewel hij duidelijk niet inzag waarom. Rhand vroeg zich af of de man enig idee had hoe het voedsel op zijn tafel kwam. Zagen hun ogen alleen maar goud en macht? 'Wat gaan jullie doen als Cairhien weer graan gaat kopen?' vroeg Rhand koeltjes. 'En nu we het daarover hebben, is Cairhien het enige land dat graan nodig heeft?' Waarom had Elayne zich zo uitgesproken? Wat verwachtte ze van hem? Lief, had ze gezegd. Vrouwen konden met woorden spelen als een Aes Sedai. Bedoelde ze dat ze van hem hield? Nee, dat was pure dwaasheid. Veel te veel eigendunk. 'Mijn Heer Draak,' zei Meilan, min of meer gedienstig, alsof hij iets aan een kind

uitlegde, 'als de burgeroorlog vandaag zou eindigden, dan kan Cairhien voor de komende twee, zelfs drie jaar niet meer graan kopen dan een of twee scheepsladingen. Wij hebben ons graan altijd aan Cairhien verkocht.'

Altijd... de laatste twintig jaar na de Aiel-oorlog. Zij zaten zo vast in wat ze altijd hadden gedaan dat ze de eenvoudigste dingen niet meer zagen. Niet meer wilden zien. Als rond Emondsveld de kolen groeiden als... kool, kon je er bijna zeker van zijn dat harde slagregens of de witworm in Devenrit of Wachtheuvel hadden toegeslagen. Wanneer Wachtheuvel te veel pastinaken had, dan was er een tekort in Emondsveld of Devenrit.

'Bied het Illian aan,' vertelde hij. *Wat verwachtte Elayne?* 'Of Altara.' Hij mocht haar graag, maar hij mocht Min evenzeer. Dat dacht hij tenminste. Hij kon zijn gevoelens voor die twee onmogelijk scheiden. 'Jullie hebben zeeschepen én rivierboten én schuiten, en als jullie er niet genoeg hebben, huur ze dan van Mayene.' Hij vond allebei de vrouwen heel lief, maar verder... Hij had bijna zijn hele leven van Egwene gedroomd en hij was niet van plan nieuwe dromen te koesteren totdat hij zeker was. Zeker van iets. Zeker. Als je *Verdragen met het land Mayene* mocht geloven... *Hou op!* vermaande hij zich. *Hou je aandacht bij deze wezels, anders glippen ze door de kleinste kiertjes en bijten ze me tegelijk in mijn benen.* 'Betaal met graan. Ik ben er zeker van dat de Eerste zich inschikkelijk zal opstellen, mits de prijs goed is. En misschien een getekende overeenkomst, een verdrag...' Dat was een goed woord, het soort woorden dat zij gebruikten. '... met de belofte Mayene niet lastig te vallen als betaling voor hun schepen.' Dat was hij haar wel verschuldigd.

'We doen weinig handel met Illian, mijn Heer Draak. Het zijn aasgieren, tuig.' Tedosian klonk alsof hij het een schande vond, net als Meilan, die opmerkte: 'We zijn altijd vanuit onze kracht met Mayene omgegaan, mijn Heer Draak. We hebben nog nooit onze knie gebogen.' Rhand haalde diep adem. De hoogheren verstrakten. Het liep altijd hierop uit. Hij probeerde steeds redelijk met ze te praten en het ging altijd mis. Thom zei dat de hoogheren koppen hadden die even hard waren als de Steen, en hij had gelijk. *Wat voel ik voor haar? Die dromen over haar. Ze is wel knap.* Hij wist niet zeker of hij Elayne of Min bedoelde. *Hou op! Een kus betekent niet meer dan een kus. Hou op!* Terwijl hij de vrouwen ferm uit zijn gedachten bande, maakte hij zich op om deze muilezelkoppige dwazen te zeggen wat ze moesten doen. 'Ten eerste, jullie verlagen de belastingen voor de boeren met driekwart en die van de anderen met de helft. Spreek

me niet tegen! Doe het gewoon. Ten tweede, jullie gaan naar Berelain en vragen... vragen haar de kosten van het huren...'

De hoogheren luisterden met valse glimlachjes en knarsende tanden, maar ze luisterden.

Egwene liep over Joiya en Amico na te denken toen Mart opeens naast haar opdook en met haar opliep alsof hij toevallig dezelfde kant op moest. Hij liep in gedachten en zijn haar moest nodig gekamd worden, alsof hij er met zijn vingers door gestreken had. Een paar keer wierp hij een blik opzij, maar hij zei niets. De dienaren die voorbijkwamen, maakten een buiging of een kleine révérence, net als zo nu en dan een hoogheer of hoogvrouwe, al deden die het met aanmerkelijk minder enthousiasme. Marts minachtende blikken naar de adel zouden problemen hebben veroorzaakt als zij er niet was geweest, of hij nu een vriend van de Drakenheer was of niet. Zijn zwijgen was helemaal niets voor hem, zo kende ze Mart absoluut niet. Afgezien van zijn mooie rode jas - gekreukeld alsof hij erin had geslapen - leek hij niet anders dan de Mart van vroeger, maar ze moesten alle vijf wel veranderd zijn. Zijn stilte verontrustte haar. 'Loop je over gisteravond te piekeren?' vroeg ze ten slotte. Hij verstapte zich even. 'Weet je ervan? Nou ja, dat zal ook wel. Ik heb er geen last van. Het stelde weinig voor. Het is voorbij en af in ieder geval.'

Ze deed net of ze hem geloofde. 'Nynaeve en ik hebben je de laatste tijd weinig gezien.' Dat was behoorlijk zacht uitgedrukt, ik heb het druk gehad,' mompelde hij met een ongemakkelijk schouderophalen, terwijl zijn ogen alles opnamen maar haar niet aankeken. 'Met dobbelen?' vroeg ze minachtend.

'Kaarten.' Een gezette dienstmeid die met haar armen vol opgevouwen handdoeken een révérence maakte, wierp een blik op Egwene en dacht blijkbaar dat ze niet keek, waarna ze Mart een knipoogje gaf. Hij wierp haar een grijns toe. ik heb het druk gehad met kaarten.' Egwene trok haar wenkbrauwen hoog op. Die vrouw moest minstens tien jaar ouder zijn dan Nynaeve. ik begrijp het. Dat moet je dus veel tijd kosten. Kaartspelen. Te veel tijd om nog wat over te hebben voor een paar vrienden en vriendinnen.'

'De laatste keer dat ik tijd voor jullie over had, bonden jij en Nynaeve mij met de Kracht vast als een varken voor de markt, zodat jullie mijn kamer

konden doorzoeken. Vrienden stelen niet van vrienden.'

Hij grijnsde. 'Bovendien ben je altijd bij die Elayne, die met haar neus in de lucht rondstapt. Of bij Moiraine. Ik hou niet van...' Hij schraapte zijn keel en keek haar van opzij aan. ik wil je niet ophouden. Ik hoor dat je het druk hebt. Duistervrienden ondervragen. Allerlei belangrijke dingen doen, stel ik me zo voor. Je weet dat die Tyreners denken dat je een Aes Sedai bent, hè?'

Ze schudde verdrietig het hoofd. Hij hield niet van Aes Sedai. Hoeveel hij ook van de wereld zag, niets zou hem ooit veranderen. 'Het is geen stelen als je terugneemt wat je geleend hebt,' zei ze. 'Ik kan me niet herinneren dat je het ooit over lenen hebt gehad. Ach, wat heb ik ook aan een brief van de Amyrlin? Bezorgt me alleen maar problemen. Maar je had er gewoon om kunnen vragen.' Ze slikte maar in dat ze het gevraagd hadden. Ze wilde geen ruzie en ook geen mokkend afscheid. Zo zou hij het natuurlijk niet noemen. Ditmaal mocht hij zijn opvattingen houden. 'Nou, ik ben blij dat je nog met me wilt praten. Was er vandaag een bijzondere reden voor?' Hij haalde zijn vingers door zijn haren en mompelde wat in zichzelf. Wat hij nodig had, was zijn moeder die hem aan z'n oor mee zou trekken voor een stevige uitbrander. Egwene maande zich kalm te blijven. Ze kon geduldig blijven als ze wilde. Tot hij zelf begon, zou ze niets meer zeggen, al zou ze ploffen.

De gang kwam uit op een zuilengalerij van wit marmer met een balustrade die uitzag op een van de weinige tuinen in de Steen. Aan enkele vetplantstruikjes groeiden grote witte bloemen die een nog zoetere geur verspreidden dan de perken rode en gele rozen. Een onverwacht briesje slaagde er niet in de hangplanten aan de binnenmuur in beweging te brengen, maar verfriste wel de toenemende vochtige ochtend-hitte. Mart ging met een opgetrokken been op de brede balustrade zitten, met zijn rug tegen een pilaar. Terwijl hij de tuin inkeek, zei hij eindelijk: 'Ik... ik heb raad nodig.'

Hij wilde raad, van haar? Ze keek hem met grote ogen aan. 'Als ik iets kan doen,' zei ze zwakjes. Hij draaide zijn hoofd naar haar toe en ze deed haar best er even kalm uit te zien als een Aes Sedai. 'Waar wil je raad over?'

'Weet ik niet.'

De tuin lag tien pas lager. Bovendien waren daarbeneden mannen aan het

wieden tussen de rozen. Als ze hem een duw gaf, kon hij op een ervan terechtkomen. Op een tuinman, niet op een rozenstruik. 'Hoe word ik dan verondersteld jou raad te geven?' vroeg ze met geknepen stem.

'Ik ben... probeer een besluit te nemen.' Hij keek verlegen en dat mocht ook wel volgens haar.

'Ik hoop niet dat je erover denkt weg te gaan. Je weet hoe belangrijk je bent. Je kunt er niet voor weglopen, Mart.'

'Denk je dat ik dat niet weet? Ik geloof niet eens dat ik weg kan, zelfs niet als Moiraine zegt dat het mag. Geloof me, Egwene, ik ga nergens heen. Ik wil alleen weten wat er gaat gebeuren.' Hij schudde even ruw zijn hoofd en zijn stem klonk nog strakker. 'Wat gebeurt er hierna? Wat zit er in die gaten in mijn geheugen? Ik mis stukken van mijn leven; ze bestaan niet, alsof ze nooit zijn gebeurd! Waarom merk ik telkens dat ik sta te brabbelen? De mensen zeggen dat het de Oude Spraak is, maar voor mij is het ganzenkwaak. Ik wil het weten, Egwene. Ik moet het weten of ik word net zo gek als Rhand.'

'Rhand is niet gek,' zei ze zonder verder na te denken. Dus Mart probeerde er niet vandoor te gaan. Dat was een aangename verrassing; ze had bij hem altijd de indruk dat hij zijn verantwoordelijkheden probeerde te ontlopen. Maar in zijn stem klonken pijn en bezorgdheid door. Mart maakte zich nooit zorgen, of liet het anderen nooit merken. 'Ik kan je geen antwoord geven, Mart,' zei ze zachtjes. 'Misschien dat Moiraine...'

'Néé!' Met een sprong stond hij naast de balustrade. 'Geen Aes Sedai! Ik bedoel... Jij bent anders. Ik ken je en jij bent geen... Hebben ze jou in de Toren niet iets geleerd, een of ander handigheidje, iets wat kan helpen?'

'Nee, Mart, het spijt me. Het spijt me echt.'

Zijn lach herinnerde haar aan hun kindertijd. Op die manier had hij altijd gelachen wanneer zijn grootse verwachtingen op niets waren uitgelopen. 'Ach, nou ja, het doet er ook niet toe. Het zou nog steeds iets van de Toren zijn, zij het dan niet rechtstreeks. Ik wil je niet beledigen.' Op dezelfde manier had hij lopen klagen over een splinter in zijn vinger en zich bij een gebroken been grootgehouden alsof er niets was gebeurd.

'Er is misschien een manier,' zei ze langzaam. 'Als Moiraine tenminste zegt

dat het goed is. Misschien doet ze dat wel.'

'Moiraine! Heb je niet naar me geluisterd? Het laatste wat ik wil, is dat Moiraine zich ermee bemoeit. Welke manier?'

Mart stortte zich overal halsoverkop in. Maar bij wilde alles weten, net als zij. Was hij maar eens wat verstandiger en voorzichtiger. Een Tyreense edelvrouwe kwam voorbij, met donkere vlechten rond haar hoofd gerold en blote schouders boven geel linnen. Ze maakte een lichte kniebuiging, keek hen uitdrukkingsloos aan en liep met een strakke rug snel door. Egwene keek haar na, tot de vrouw buiten gehoorafstand was en zij weer met Mart alleen was, tenzij ze de tuinlieden zo'n tien pas beneden haar meetelde. Mart staarde haar vol verwachting aan.

Uiteindelijk vertelde ze hem over de ter'angreaal, de vreemd gedraaide poort die aan de andere kant antwoorden bood. Ze benadrukte de gevaren, de gevolgen van domme vragen en vragen over de Schaduw, en de gevaren die zelfs de Aes Sedai niet kenden. Ze voelde zich bijzonder gevleid dat hij juist haar had aangesproken, maar hij moest zich verstandiger leren gedragen. 'Denk eraan, Mart. Onbenullige vragen kunnen je doden, dus als je het gaat proberen, zul je voor de verandering eens ernstig moeten zijn. En je mag geen enkele vraag stellen die met de Schaduw te maken heeft.'

Hij had staan luisteren en was steeds ongeloviger gaan kijken. Toen ze was uitgesproken, riep hij uit: 'Drie vragen? Je gaat erin als Bili, neem ik aan, blijft een nachtje weg en komt er tien jaar later uit met een beurs die altijd vol goud zit en een...'

'Nu moet je eens goed naar me luisteren, Mart Cauton,' snauwde ze. 'Gedraag je nou eens één keer in je leven niet als een zot. Je weet heel goed dat ter'angrealen geen verhaaltjes zijn. Je moet goed beseffen dat er gevaren aan zijn verbonden. Misschien vind je jouw antwoorden daarbinnen, maar je mag het niet proberen voor Moiraine zegt dat het mag. Beloof me dat of ik beloof jou dat ik je als een zalm aan de hengel naar haar meeneem. Je weet dat ik dat kan.' Hij snoof luid. ik zou wel een grote dwaas zijn als ik dat ging proberen, wat Moiraine ook zegt. Zo'n vervloekte ter'angreaal binnenstappen? Ik wil minder met die vervloekte Kracht te maken krijgen, niet meer. Je kunt je voorstel mooi vergeten.'

'Het is volgens mij de enige kans, Mart.'

'Nee, niet voor mij, zeker niet,' zei hij vastberaden. 'Geen kans is beter dan zoiets.'

Ondanks zijn toon wilde ze haar arm om hem heenslaan. Maar dan zou hij weer een grapje met haar uithalen en haar aan het schrikken willen maken. Die jongen was onverbeterlijk, vanaf zijn geboorte al. Maar hij had haar hulp ingeroepen. 'Het spijt me, Mart. Wat ga je doen?'

'Ach, kaarten, denk ik. Als er iemand met me wil spelen. Steen spelen met Thom. Dobbelen in de taveernes. Ik kan in ieder geval de stad nog in.' Zijn blik dwaalde naar een langskomend dienstmeisje, een slank meisje met donkere ogen, bijna van zijn eigen leeftijd, ik vind wel wat om de dagen door te komen.'

Haar hand jeukte om hem een klap te verkopen, maar in plaats daarvan vroeg ze behoedzaam: 'Mart, je denkt toch niet echt aan vertrekken, hè?'

'Zou je het tegen Moiraine zeggen, als ik dat deed?' Hij stak zijn handen op om haar voor te zijn. 'Nou ja, dat hoef je niet. Ik heb je al gezegd dat ik niet wegga. Ik beweer niet dat ik het niet wil, maar ik ga niet. Is dat goed genoeg voor je?' Een nadenkende frons kroop over zijn gezicht. 'Egwene, wens jij weieens naar huis terug te gaan? Dat dit alles nooit was gebeurd?'

Een verrassende vraag, vooral van hem, maar ze wist het antwoord al. 'Nee. Ondanks alles, nee. Jij wel?'

'Dan zou ik echt een dwaas zijn, denk je niet?' lachte hij. ik hou van steden en het is in Tyr best uit te houden. Egwene, je vertelt niks aan Moiraine, hè? Over mijn vraag om raad en zo?'

'Waarom zou ik?' vroeg ze achterdochtig. Hij was Mart, per slot van rekening.

Hij schokschouderde verlegen. 'Ik heb gezorgd dat ik zo ver mogelijk van haar vandaan bleef, zo ver als... Nou ja, ik ben uit haar buurt gebleven, vooral wanneer ze in mijn hoofd wil rommelen. Ze zou misschien denken dat ik het opgeef. Je vertelt haar niets, hè?'

'Dat zal ik niet doen,' zei ze. 'Als jij me belooft dat je niet in de buurt van die ter'angreaal komt zonder eerst om toestemming te vragen. Anders zou ik je er niet eens iets over hebben verteld.' ik beloof het.' Hij grinnikte. 'Ik

kom niet in de buurt van dat ding, tenzij mijn leven ervan afhangt. Ik zweer het.' De laatste woorden kwamen plechtig spottend.

Egwene schudde het hoofd. Wat er ook veranderde, Mart nooit.

9 Beslissingen

Drie dagen gingen voorbij, dagen waarin de vochtige hitte zelfs de kracht van de Tyreners leek weg te zuigen. De stad vertraagde tot een trage pas, de Steen tot een slakkengang. Bedienden werkten bijna slapend, de majiere trok vol bedwongen ergernis aan haar pijpenkrullen, maar zelfs zij kon de kracht niet opbrengen om op knokkels te tikken of met haar vingers te knippen. Verdedigers van de Steen stonden als half gesmolten kaarsen op hun post en de kapiteins hadden meer belangstelling voor hun gekoelde wijn dan voor hun wachtronden. De hoogheren bleven voor het merendeel in hun vertrekken en sliepen tijdens de heetste uren van de dag. Enkelen verlieten de Steen helemaal en gaven de voorkeur aan hun betrekkelijk koele landgoederen in het oosten, op de berghellingen van de Rug van de Wereld. Vreemd genoeg handelden juist de vreemdelingen die het meest last van de hitte hadden, hun zaken het vlijtigst af. Voor hen was de drukkende hitte toch minder belangrijk dan de voorbijvliegende dagen. Mart ontdekte al snel dat hij gelijk kreeg met de jonge heren die hadden gezien hoe de kaarten hem probeerden te doden. Ze ontweken hem niet alleen, ze verspreidden ook verwarde geruchten onder hun vrienden. Degenen die in de Steen nog een munt wilden inzetten, mompelden vlug een verontschuldiging voor ze wegschoten. De geruchten bereikten ook anderen. Meerdere dienstmeisjes die best van een vrijpartijtje hadden gehouden, meden hem opeens, en twee zeiden verlegen dat ze hadden gehoord dat het gevaarlijk was met hem alleen te zijn. Perijn leek zich geheel aan zijn eigen zorgen te wijden en Thom leek als bij toverslag te zijn verdwenen. Mart had geen enkel idee waar de speelman mee bezig was, maar hij was zelden te vinden. De enige die hij liever kwijt dan rijk was, Moiraine, leek daarentegen overal te zijn waar hij opdook. Ze kwam of net voorbij of ze liep verderop een gang door, maar iedere keer kruisten hun blikken elkaar, en zij keek alsof ze precies wist wat hij dacht en wilde. Ze leek ook precies te weten hoe ze hem haar zin kon laten doen. In een opzicht maakte het weinig verschil; het lukte hem steeds smoesjes te vinden om zijn vertrek weer een dag uit te stellen. Volgens hem had hij Egwene niet belóófd te zullen blijven. Hij deed het echter wel. Op een dag was hij met een lamp heel diep in de Steen afgedaald, naar die zogenaamde Grote Borg, tot aan de vermolmde deur aan het eind van een smalle gang. Hij had een korte tijd naar binnen gekeken, naar de schaduwen van vage

vormen onder stoffig zeildoek, slordig opgestapelde kratten en vaten, waarvan de platte bovenkant weer gebruikt was als planken voor een wirwar van beeldjes en houtsnijwerk en merkwaardige dingen van kristal, glas en metaal. Maar toen had hij gemaakt dat hij wegkwam, mompelend: 'Ik zou toch wel de grootste bloedsufferd van de hele bloedwereld zijn.'

Niemand hield hem echter tegen wanneer hij de stad inging. Hij liep geen enkel gevaar om Moiraine tegen te komen in de taveernes van de Maule, de havenwijk, of in de Chalm, waar de pakhuizen stonden. De herbergen daar waren slecht verlicht, tjokvol, vaak smerige ruimtes met goedkope wijn, slecht bier, zo nu en dan een gevecht en eindeloze dobbelspelletjes. De inzetten daarbij waren laag, vergeleken met die waaraan hij gewend was geraakt, maar dat was niet de reden waarom hij na enkele uren altijd weer naar de Steen terugkeerde. Hij dacht er liever niet over na waardoor hij steeds weer naar Rhand werd teruggetrokken.

Perijn zag Mart soms in de taveernes aan de kaden, waar hij te veel goedkope wijn dronk, dobbelde alsof hij er niet om gaf of hij won of verloor en zelfs een keer zijn mes liet flitsen toen een stevige scheepsmaat al te lang doorzeurde dat hij zo verschrikkelijk vaak won. Mart was eigenlijk nooit snel boos, maar Perijn meed hem en wilde niet weten wat hem bedrukte. Perijn was niet in de stad voor de wijn of het dobbelen, en vechtersbazen veranderden van mening als ze zijn schouders eens goed hadden opgenomen - en zijn ogen. Hij gaf echter wel rondjes slecht bier weg aan zeelieden in wijde leren broeken en aan onderkooplui die dunne zilveren kettingen op de voorkant van hun jas hadden hangen; eigenlijk aan iedereen die uit een ver land leek te komen. Hij zocht naar geruchten, naar een of ander bericht waardoor Faile uit Tyr zou wegtrekken. Uit zijn buurt.

Hij was er zeker van dat als hij een avontuur voor haar kon vinden, iets wat haar de kans bood haar naam in de verhalen te krijgen, ze weg zou gaan. Ze deed net of ze begreep waarom hij moest blijven, maar zo nu en dan duidde ze verholen aan dat ze weg wilde en dat ze hoopte dat hij mee zou gaan. Hij wist zeker dat hij haar met het juiste lokaas zonder hem weg zou kunnen krijgen.

De meeste geruchten zou ze, net als hij, meteen herkennen als een achterhaalde onwaarheid. De oorlog bij de Arythische Oceaan was volgens zegslieden te wijten aan een volk waarvan nooit iemand eerder gehoord had. Een volk dat de Seensjanen of zoiets heette - hij hoorde vele varianten

van vele vertellers - lieden misschien van het leger van Artur Haviksvleugel, die na duizend jaar waren teruggekeerd. Er was een kerel, een Taraboner met een ronde rode hoed en een snor die zo dik was als de hoorn van een stier, die hem plechtig verzekerde dat Haviksvleugel zelf dit volk leidde met zijn even legendarische zwaard Gerechtigheid in de hand. Er gingen geruchten dat de befaamde Hoorn van Valere, die de dode helden voor de Laatste Slag zou oproepen, gevonden was. In Geldan waren in het hele land relletjes gaande; Illian leed aan uitbarstingen van volkswaanzin; in Cairhien hield de hongersnood het moorden nog enigszins tegen; in de Grenslanden kwamen steeds vaker invallen van Trolloks voor. Perijn kon Faile niet naar een van die plaatsen sturen, zelfs niet om haar uit Tyr weg te krijgen. De berichten over problemen in Saldea leken veelbelovend - haar eigen geboorteland moest haar toch trekken en hij had gehoord dat Mazrim Taim, de valse Draak, veilig in handen was van de Aes Sedai, maar niemand wist wat voor problemen er heersten. Iets verzinnen zou niet helpen. Wat hij ook vond, ze zou zeker haar eigen vragen stellen voor ze ergens achteraan joeg. Bovendien kon elke onrust in Saldea even erg zijn als de andere dingen die hij had opgevangen. Hij kon haar ook niet vertellen waar hij zijn tijd doorbracht, omdat ze dan onvermijdelijk zou vragen waarom hij dat deed. Hij was geen Mart, die het leuk vond om in taveernes rond te hangen. Hij had nooit goed kunnen liegen, dus wimpelde hij haar zo goed mogelijk af en keek ze hem steeds langer van opzij aan. Zo snel mogelijk een verhaal vinden dat haar weg zou lokken, was voor hem het enige dat erop zat. Hij moest haar uit zijn buurt krijgen voor zij door hem de dood vond. Hij moest wel.

Egwene en Nynaeve besteedden nog meer tijd aan Joiya en Amico, maar het was zinloos. Ze hielden vast aan hun verhalen. Ondanks Nynaeves protesten probeerde Egwene zelfs de verhalen van de een op de andere Zwarte zuster uit, om te zien of ze iets kon loswrikken. Ami-co staarde hen aan en jankte dat ze nog nooit van zo'n plan had gehoord. Maar het kon waar zijn, voegde ze eraan toe. Het was mogelijk. Ze zweette ervan, zo gretig wilde ze hen van dienst zijn. Joiya vertelde hun koeltjes dat ze naar Tanchico moesten als ze dat wilden. 'Het is een onprettige stad, heb ik gehoord,' zei ze gladjes met haar glinsterende ravenogen. 'De koning beheerst zijn eigen stad amper en ik heb begrepen dat de panarch de orde niet langer handhaaft. Tanchico wordt geregeerd door sterke armen en snelle messen. Maar als je zoiets leuk vindt, ga je toch.'

Van Tar Valon hoorden ze niets. Er kwam geen enkel bericht dat de

Amyrlin iets ondernam tegen het gerucht dat Mazrim Taim bevrijd zou worden. Nadat Moiraine duiven had gestuurd - als ze dat inderdaad had gedaan - Had met een snelle boot of met een man die telkens van paard ruilde, allang een boodschap uit het noorden kunnen komen. Egwene en Nynaeve maakten er ruzie over. Nynaeve gaf toe dat een Aes Sedai niet kon liegen, maar ze probeerde te ontdekken of Moiraine iets dubbelzinnigs had gezegd. Moiraine zelf leek zich niet te bekommeren over het uitblijven van een antwoord, hoewel dat moeilijk viel te zeggen met haar kristalharde kalmte.

Egwene zat er echter over te peinzen, net als over de vraag of Tanchico een vals of een echt spoor was, of een valstrik. In de librije van de Steen stonden boeken over Tarabon en Tanchico, maar hoewel ze las tot haar ogen pijn deden, vond ze geen enkele aanwijzing dat daar iets gevaarlijks voor Rhand kon bestaan. De hitte en haar zorgen maakten haar humeur er niet beter op en ze snauwde soms even erg als Nynaeve.

Natuurlijk gingen sommige dingen wel goed. Mart was nog steeds in de Steen. Hij werd echt meer volwassen en leerde wat verantwoordelijkheid inhield. Ze betreurde het dat ze hem niet kon helpen, maar ze betwijfelde of een andere vrouw uit de Toren meer had kunnen doen. Ze begreep zijn honger naar kennis, omdat ze even hongerig was, zij het dan naar andere kennis, naar zaken die ze alleen in de Toren kon leren. Naar zaken die niemand eerder had ontdekt, naar verloren kennis die ze wellicht kon leren.

Aviendha begon steeds vaker uit eigen beweging langs te komen. Misschien was ze in het begin nog behoedzaam, maar ze was nu eenmaal Aiels en dacht dat Egwene een volleerde Aes Sedai was. Maar Egwene genoot van haar gezelschap, hoewel ze soms stille vragen in haar ogen meende te lezen. Al bleef Aviendha wat afstandelijk, het werd al snel duidelijk dat ze een scherp verstand had en hetzelfde gevoel voor humor had als Egwene. Ze zaten soms echt als kleine meisjes te giechelen. De manieren van de Aiel waren totaal anders dan die waaraan Egwene gewend was. Aviendha vond een stoel helemaal niet gemakkelijk, of die keer bijvoorbeeld dat Egwene in bad lag. Aviendha was diep geschokt toen ze Egwene aantrof in een met zilver beslagen badkuip die de majiere had laten brengen. Ze was niet geschokt dat Egwene bloot in het bad zat - in feite trok ze haar eigen kleren uit toen ze zag dat Egwene het niet prettig vond, en ging op de vloer met haar zitten praten - maar doordat Egwene zo diep in het water zat. Zoveel water vuilmaken vond Aviendha zo gek dat haar

ogen bijna uit haar hoofd rolden. Iets anders was het onbegrip bij Aviendha waarom Egwene en Elayne niet doortastender hadden ingegrepen bij Berelain, als ze die vrouw weg wilden hebben. Het was een krijger absoluut niet toegestaan een vrouw te doden die niet met de speer was gehuwd, maar omdat geen van drieën een Speervrouwe was, vond Aviendha het volmaakt in orde als Elayne de Eerste van Mayene uitdaagde voor een gevecht op het mes. En als ze geen mes had, dan op de blote vuist, maar messen waren volgens Aviendha het beste. Berelain zag eruit als een vrouw die je vele malen neersloeg, maar het toch nooit opgaf. Het was het beste haar gewoon uit te dagen en te doden. Of anders kon Egwene het doen, zowel als vriendin als als bijna-zuster. Maar ondanks dat alles was het fijn iemand te hebben met wie je kon praten en lachen. Elaynes aandacht was de meeste tijd natuurlijk op iets anders gericht, en Nynaeve, die net als Egwene besefte dat de tijd snel verstreek, besteedde elk vrij moment aan wandelingetjes in het maanlicht achter de kantelen met Lan. Bovendien wilde ze met eigen handen het eten klaarmaken waar de zwaardhand van hield, waarvoor ze soms vloekend iedereen uit de keuken verjoeg; Nynaeve wist niet zoveel van koken. Als Aviendha er niet was geweest, had Egwene eigenlijk niet geweten wat ze in die benauwd warme uren tussen het verhoren van de Duistervrienden had moeten doen. Ongetwijfeld zweten en zich zorgen maken over wat ze misschien moest doen aan wat er in haar nachtmerries opdook.

Stilzwijgend was afgesproken dat Elayne bij de verhoren mocht wegblijven. Nog twee meeluisterende oren zouden geen verschil maken. In plaats daarvan leek de erfdochter net toevallig in zijn buurt te zijn als Rhand een moment vrij had. Ze spraken dan wat of maakten gearmd een wandelingetje, al was het maar van de ene vergadering met enkele hoogheren naar een andere, of tijdens een snelle wapenschouw bij de verblijven van de Verdedigers. Ze werd heel goed in het vinden van verborgen hoekjes waar ze zich even met hem kon afzonderen. Natuurlijk had hij altijd die Aiel achter hem aan, maar al gauw gaf ze even weinig om wat zij dachten als wat haar moeder ervan zou vinden. Ze begon zelfs een soort samenzwering met de Speervrouwen. Die leken elk verborgen hoekje in de Steen te kennen en ze gaven aan haar door wanneer Rhand vrij was. Ze vonden dat blijkbaar een heel leuk spel. De verrassing was dat hij haar vragen stelde over het regeren van een land en luisterde naar wat zij vertelde. Haar moeder zou dat eens moeten horen. Meerdere keren was Morgase half wanhopig in lachen uitgebarsten en had ze gezegd dat de erfdochter haar aandacht erbij moest houden. Welke beroepen beschermd

moesten worden en hoe, en welke niet en waarom. Het kon heel droge kennis zijn, maar even belangrijk als de verzorging van een zieke. Wellicht was het fijn om een koppige heer of koopman zo te leiden dat hij deed wat hij niet wilde doen, terwijl hij meende dat het zijn eigen idee was. Het kon misschien hartverwarmend zijn de hongengen eten te geven, maar zoiets kon alleen nadat besloten was hoeveel schrijvers, voerlui en karren nodig waren. Anderen zouden dat best kunnen regelen, maar dan zou je er veel te laat achter komen dat er een fout was gemaakt. Hij luisterde naar haar en volgde haar raad vaak op. Ze meende dat ze alleen daarom al van hem kon houden. Berelain zette geen stap buiten haar vertrekken en Rhand glimlachte als hij haar zag, en iets fijners bestond er niet in de wereld. Behalve dat de dagen eigenlijk niet voorbij mochten gaan. Het waren drie korte dagen, die als zand door haar vingers gleden. Joiya en Amico zouden naar het noorden worden gebracht en daarmee verdween de reden voor hun verblijf in Tyr. Het werd ook tijd dat zij, Egwene en Nynaeve vertrokken. Ze zou ook gaan op die dag, ze had nooit overwogen te blijven. Die wetenschap maakte haar trots dat ze zich als een vrouw gedroeg en niet als een kind, maar zorgde er ook voor dat ze daardoor wilde huilen.

En Rhand? Hij sprak in zijn vertrekken met de hoogheren en vaardigde orders uit. Hij liet hen schrikken door te verschijnen op geheime bijeenkomsten, waar Thom achter was gekomen, enkel om een puntje uit zijn laatste opdrachten te benadrukken. Ze glimlachten, bogen en zweetten en vroegen zich af hoeveel hij wist. Hij moest hun dadendrang beteugelen en hun iets te doen geven, voordat een van hen besloot dat Rhand beter vermoord kon worden als hij niet naar hun hand was te zetten. Hij wist niet wat hen zou afleiden, maar een oorlog wilde hij niet beginnen.

De tijd die de hoogheren niet in beslag namen, besteedde hij voor het grootste deel aan het bedenken van een plan. Er kwamen allerlei weetjes en feitjes uit de boeken die hij de boekbewaarders met armenvol uit de librije liet aanslepen, en uit zijn gesprekken met Elayne. Haar raad was bij de hoogheren zeker nuttig; hij kon bijna zien hoe ze hun inschatting haastig wijzigden wanneer hij een kennis van zaken vertoonde die zij zelf maar half beheersten. Ze hield hem tegen toen hij haar daarvoor de eer wilde geven.

'Een wijze heerser neemt raad aan,' vertelde ze hem met een glimlach, 'maar dat mag nooit gemerkt worden. Laat ze maar denken dat jij meer weet dan zij. Het doet hun geen kwaad en jou helpt het.' Ze leek er echter

wel blij mee te zijn dat hij het had voorgesteld. Hij wist niet geheel zeker of zij er de oorzaak van was dat hij een beslissing nog steeds voor zich uitschoof. Drie dagen van plannen maken, van proberen te ontdekken wat er nog aan ontbrak. Er ontbrak nog iets aan. Hij kon niet op de Verzakers reageren; zij moesten op hem reageren. Drie dagen en op de vierde dag zou zij weggaan - terug naar Tar Valon hoopte hij - maar zodra hij iets zou doen, zou er ook aan hun korte ogenblikken samen een eind komen. Drie dagen van gestolen kussen, waarbij hij alles kon vergeten, behalve dat hij een man was met zijn armen om een vrouw. Hij wist dat het dwaas was, als de reden daarin lag. Hij voelde zich opgelucht dat ze niet meer wenste dan bij hem te zijn, maar alleen op die momenten kon hij al het andere vergeten, beslissingen, maar ook het lot dat de Herrezen Draak wachtte. Meermalen overwoog hij haar te vragen te blijven, maar het zou niet eerlijk zijn verwachtingen te wekken, terwijl hij geen idee had wat hij meer verlangde dan haar gezelschap. Koesterde ze eigenlijk wel enige verwachting? Het was veel beter dat hij zich binnen de grenzen hield van een stel jonge mensen dat op een vrije avond een wandelingetje maakte. Dat werd steeds gemakkelijker. Soms vergat hij dat zij de erfdochter van Andor was en hij een schaapherder. Eigenlijk wilde hij dat ze niet wegging. Drie dagen. Hij moest iets beslissen. Hij moest een zet doen. In een richting die niemand verwachtte. Op de avond van de derde dag zakte de zon langzaam naar de einder. De half dichtgetrokken gordijnen van Rhands slaapvertrek verzachtten de rood-gele gloed. Callandor glinsterde op zijn fraaie standaard als het zuiverste kristal.

Rhand staarde naar Meilan en Sunamon en gooide toen de dikke rol grote vellumbladen terug. Een keurig uitgeschreven verdrag dat slechts zijn handtekening en zegels behoefde. De rol kwam tegen Meilans borst aan en slechts door een snelle reactie kon de hoogheer hem grijpen; hij leek vereerd toen hij boog, maar zijn strakke glimlach toonde op elkaar geklemde tanden.

Sunamon ging van de ene voet op de andere staan en wreef zich in zijn handen. 'Alles is zoals u gezegd hebt, mijn Heer Draak,' zei hij bezorgd. 'Graan voor schepen...'

'En een leger van tweeduizend man,' onderbrak Rhand hem. 'Om erop toe te zien dat er een juiste verdeling van het graan plaatsvindt en om de Tyreense belangen te beschermen.' Zijn stem klonk ijskoud, maar zijn maag leek te koken. Hij beefde bijna van verlangen om met zijn vuisten op

deze stommelingen in te beuken. 'Tweeduizend man. Onder het bevel van Torean!'

'Hoogheer Torean stelt belang in de verhouding met Mayene, mijn Heer Draak,' zei Meilan gladjes.

'Hij heeft belangstelling voor een vrouw aan wie hij zich op wil dringen en die hem niet eens ziet staan,' schreeuwde Rhand. 'Graan voor schepen, zei ik! Geen soldaten. En zeker geen vervloekte Torean! Hebben jullie ooit gepraat met Berelain, écht gepraat?' Ze stond hem met knipperende ogen aan te staren, alsof ze er niets van begrepen. Het was te veel. Hij graaide naar saidin; het vellum in Meilans armen barstte in vlammen uit. Met een gil gooide Meilan de vlammende rol in de lege haard en veegde haastig de vonken en schroeiplekken op zijn roodzijden jas weg.

Sunamon staarde met grote ogen en met openhangende mond naar de brandende vellen die blakend zwart werden.

'Jullie gaan naar Berelain,' zei hij tegen hen, verbaasd over zijn kalme toon. 'Vóór morgenmiddag hebben jullie haar het verdrag aangeboden dat ik wil of jullie hangen morgenavond voor zonsondergang aan de galg. Er gebeurt wat ik wil, al zal ik elke dag twee hoogheren moeten ophangen. Ik stuur jullie tot de laatste man naar de galg als jullie me niet gehoorzamen. Verdwijn uit mijn ogen.'

Zijn kalme toon leek meer indruk te maken dan zijn geschreeuw. Zelfs Meilan keek verontrust toen ze achteruitschoven, buigend bij iedere stap, betuigingen van onsterfelijke trouw en eeuwige gehoorzaamheid mompelend. Hij werd er misselijk van.

'Eruit!' brulde hij en ze vergaten hun waardigheid en vochten bijna met elkaar om de deuren open te krijgen. Op een holletje verdwenen ze. Een Aielwacht keek even om de deuropening om te zien of Rhand veilig was en trok de deur toen dicht.

Rhand stond te trillen op zijn benen. Hij vond ze bijna even walgelijk als hij zichzelf vond. Mensen bedreigen met de strop omdat ze niet deden wat hij zei. Nog erger: hij meende het ook. Hij kon zich de tijd nog herinneren dat hij niet zo gauw aangebrand was, of in ieder geval zelden, en dat hij toen zijn drift wist te beteugelen. Hij liep door de kamer naar Callandor die fonkelde in het licht dat tussen de gordijnen doorstroomde. De kling leek

van het fijnste glas, door en door helder, maar hij voelde staal zo scherp als een scheermes. Hij had hem op een haartje na gegrepen om er Meilan en Sunamon mee aan te pakken. Of hij hem dan als zwaard of voor zijn echte doel gebruikt zou hebben, wist hij niet. Beide mogelijkheden joegen hem angst aan. *Ik ben nog niet gek. Alleen maar kwaad. Licht, wat ben ik kwaad!*

Morgen. De Duistervrienden zouden morgen op een schip worden gezet. Elayne zou vertrekken. En Egwene en Nynaeve natuurlijk. Terug naar Tar Valon, hoopte hij. Zwarte Ajah of geen Zwarte Ajah, de Witte Toren was vandaag de dag nog steeds een van de veiligste plekken. Morgen. Geen uitvluchten meer om iets wat gedaan moest worden uit te stellen. Niet na morgen.

Hij keek naar zijn handpalmen en naar de brandplekken in de vorm van een reiger. Hij had ze al zo vaak aandachtig bekeken dat hij ze uit het hoofd zou kunnen natekenen. De Voorspellingen noemden ze al:

Tweemaal en tweemaal wordt bij getekend. Tweemaal voor leven, tweemaal voor sterven. Eenmaal de reiger om zijn pad te bepalen. Tweemaal de reiger om hem te erkennen. Eenmaal de Draak, als herinnering aan weleer. Tweemaal de Draak, als de prijs van wederkeer.

Maar als de reigers 'hem erkenden', waarvoor waren de Draken dan nog nodig? En wat dat aanging: wat was een Draak? De enige Draak waar hij ooit van gehoord had, was Lews Therin Telamon. Lews Therin Verwantslachter was de Draak geweest; de Draak was de Verwantslachter. En nu was hij er, was hij het? Maar hij kon niet met zichzelf gekenmerkt worden. Misschien was dat beest op de banier een draak.

Zelfs de Aes Sedai leken niet te weten wat voor schepsel het was. 'Je bent veranderd sinds ik je de laatste keer zag. Je bent sterker. Harder.'

Hij tolde rond en zijn mond viel open toen hij de jonge vrouw zag die bij de deur stond. Een blanke huid en donkere haren en ogen. Lang, geheel in het wit en zilver gekleed. Ze trok een wenkbrauw op toen haar oog op de half gesmolten klomp goud en zilver boven de haard viel. Hij had het daar laten staan om hem te herinneren aan wat er kon gebeuren als hij onnadenkend iets deed, als hij zijn beheersing verloor. Het had niet veel geholpen.

'Selene!' zuchtte hij en haastte zich naar haar toe. 'Waar kom je vandaan? Hoe ben je binnengekomen? Ik dacht dat je nog in Cairhien was, of...' Op haar neerkijkend, wilde hij niet zeggen dat hij gevreesd had dat ze dood was of een van honger stervende vluchtelinge. Een gevlochten zilveren gordel glinsterde om haar smalle middel. Zilveren haarkammen, met sterren en halve manen, glansden in haren die als een nachtelijke waterval tot haar schouders reikten. Ze was nog steeds de mooiste vrouw die hij ooit had gezien. Vergeleken met haar waren Elayne en Egwene slechts aardig. Maar om de een of andere reden had ze niet meer zo'n invloed op hem als toen. Misschien kwam het door de vele maanden van scheiding na Cairhien, dat toen nog niet werd verscheurd door een burgeroorlog.

ik ga waar ik wil.' Ze fronste bij het gezicht dat hij trok. 'Je bent getekend, maar dat doet er niet toe. Je was de mijne en je bent de mijne. Ieder ander is niet meer dan een oppas wier tijd is verstreken. Ik maak nu openlijk aanspraak op wat van mij is.' Hij staarde haar aan. Getekend? Bedoelde ze zijn handpalmen? En wat bedoelde ze met dat hij van haar was? 'Selene,' zei hij zachtjes, 'we hebben fijne dagen gehad samen - en moeilijke. Ik zal je moed en je hulp nooit vergeten, maar tussen ons bestond nooit meer dan vriendschap. We hebben samen gereisd, en dat is alles. Je kunt hier in de Steen blijven, in de mooiste vertrekken, en als de vrede weer terug is in Cairhien, dan zal ik ervoor zorgen dat je je landerijen weer terugkrijgt, als dat in mijn vermogen ligt.'

'Je bént getekend.' Ze glimlachte zuinig. 'Landgoederen in Cairhien? Wellicht heb ik vroeger landgoederen in die streken gehad. Het land is zo sterk veranderd dat er niets meer is zoals het was. Selene is slechts een naam die ik af en toe gebruik, Lews Therin. De naam die ik de mijne heb gemaakt, is Lanfir.'

Rhand baste een holle lach. 'Een slechte grap, Selene. Ik maak net zo lief grapjes over de Duistere als over de Verzakers. En mijn naam is Rhand.'

'Wij noemen onszelf de Uitverkorenen,' zei ze kalmpjes. 'Uitverkoren om de wereld voor eeuwig te regeren. Wij zullen eeuwig leven. Dat is voor jou ook mogelijk.'

Hij keek haar bezorgd fronsend aan. Zij dacht écht dat ze... Haar inspanningen om in Tyr te komen, moesten haar te veel zijn geworden. Maar ze leek niet gek. Ze was kalm, koel, zeker van zichzelf. Hij voelde

dat hij naar saidin reikte, zonder er verder bij stil te staan. Hij reikte ernaar... en sloeg tegen een muur die hij niet zag of voelde, hij voelde alleen dat iets hem blokkeerde om de Ware Bron te bereiken. 'Dat kan niet.' Ze glimlachte. 'Licht!' hijgde hij. 'Je bent echt een van hen.' Langzaam bewoog hij achteruit. Als hij bij Callandor kon komen, zou hij tenminste een wapen hebben. Misschien niet als angreaal, maar wel als zwaard. Kon hij een zwaard tegen een vrouw gebruiken? Tegen Selene? Nee, tegen Lanfir, tegen een Verzaker.

Zijn rug raakte iets hards en hij keek om. Er was niets. Een muur van niets waar hij zijn rug tegenaan duwde. Drie stappen verder glinsterde Callandor - aan de andere kant. Geërgerd stompte hij tegen de muur, die even weinig meegaf als een rots.

ik kan je niet volledig vertrouwen, Lews Therin. Nog niet.' Ze kwam dichterbij en hij overwoog haar gewoon vast te grijpen. Hij was verreweg de grootste en sterkste, maar geblokkeerd, waardoor ze hem met de Kracht kon wikkelen als een katje in een bol wol. 'En daarmee zeker niet,' voegde ze er met een grimas in de richting van Callandor aan toe. 'Er zijn slechts twee angrealen die nog krachtiger zijn voor een mens. Van de een weet ik dat die nog bestaat. Nee, Lews Therin, daarmee vertrouw ik je nog niet.'

'Noem me niet zo,' gromde hij. ik heet Rhand. Rhand Altor.'

'Jij bent Lews Therin Telamon. O, uiterlijk is er behalve je lengte niets hetzelfde, maar diep in je ogen herken ik je, zelfs als je een klein kind in de wieg zou zijn.' Opeens lachte ze. 'Wat zou het niet veel gemakkelijker zijn geweest als ik je toen had gevonden. Als ik vrij was geweest om...' Haar lach sloeg om in een boze blik. 'Wil je zien hoe ik er echt uitzie? Dat weet je ook niet meer, of wel?' Hij probeerde nee te zeggen, maar zijn tong werkte niet mee. Ruim een jaar geleden had hij twee Verzakers tegelijk gezien, Aginor en Balthamel, de eerste twee die los waren gekomen, nadat ze drieduizend jaar gevangen hadden gezeten vlak achter de verzegeling op de kerker van de Duistere. De een leefde nog, maar was onvoorstelbaar zwaar verwond; de ander had zijn gezicht achter een leren masker verborgen, had iedere duim van zijn vlees verborgen gehouden alsof hij er zelf niet tegen kon dat hij of een ander dit zag.

De lucht rond Lanfir rimpelde en ze veranderde. Ze was... ouder dan hij, zeker, maar ouder was niet het juist woord. Meer volwassen. Rijper.

Knapper nog zelfs, als dat mogelijk was. Een weelderige bloesem in volle bloei vergeleken met een knop. Hij wist wie ze was, maar voelde toch hoe droog zijn mond voelde en hoe zijn keel zich dichtkneep. Haar donkere ogen namen hem onderzoekend op, vol zelfvertrouwen, maar toch met iets vragends, alsof ze zich afvroeg wat hij zag. Wat ze ook opving, het leek haar tevreden te stellen. Ze glimlachte opnieuw, ik lag diep begraven, in een droomloze slaap waar de tijd niet voorbijging. Het wentelen van het Rad ging aan mij voorbij. Nu zie je mij zoals ik ben en ik heb je in mijn handen.' Ze liet haar vingernagel zo scherp langs zijn kaak glijden dat hij ineenkromp. 'De tijd voor spelletjes en lege woorden is voorbij, Lews Therin. Sinds lang voorbij.' Zijn maag kneep zich samen. 'Dus je bent van plan me te doden? Het Licht brande je, ik...'

'Jou doden?' spoog ze ongelovig. 'Jou doden! Ik wil je houden, voor eeuwig. Jij was al de mijne, lang voor die stroharige huilebalk jou stal. Nog voor ze jou ooit gezien had. Je hield van mij!'

'En jij hield van macht!' Heel even voelde hij zich duizelig. De woorden hadden een klank van waarheid - hij wist dat ze waar waren -maar hoe was hij erop gekomen?

Selene - Lanfir - leek even geschokt als hij, maar ze herstelde zich snel. 'Je hebt al veel geleerd; je hebt al veel gedaan waarvan ik dacht dat je het zonder hulp niet zou kunnen - maar nog steeds dwaal je in een duistere doolhof rond en kan je onwetendheid je doden. Sommige Uitverkorenen vrezen jou zo dat ze niet langer willen wachten. Sammael, Rahvin, Moghedien. Anderen misschien ook, maar zij zeker. Zij zullen niet proberen je te bekeren. Ze zullen je besluipen en je in je slaap vernietigen. Vanwege hun angst. Sommigen zouden je iets kunnen leren en je tonen wat je ooit wist. Niemand zou zich dan nog tegen je willen verzetten.'

'Mij iets leren? Jij wilt dat een Verzaker mij iets leert?' Een van de Verzakers. Een man. Een man die een Aes Sedai was geweest in de Eeuw der Legenden, die wist hoe je moest geleiden, wist hoe je de valkuilen kon ontwijken, wist... Ditzelfde was hem al eens eerder aangeboden. 'Nee! Zelfs als ze het me op een dienblaadje aanboden, zou ik weigeren, en waarom zouden ze? Ik ben hun tegenstander - en jouw tegenstander! Ik verafschuw alles wat je hebt gedaan, alles waar jullie voor staan.' *Dwaas!* dacht hij. *Ik sta hier gevangen en babbel over verzet, als een zot uit een verhaal die er nooit aan denkt dat hij zijn tegenstander zo kwaad maakt dat*

die er iets aan gaat doen. Maar hij kon zichzelf er niet toe brengen zijn woorden in te slikken. Koppig ploeterde hij verder, maakte hij het nog erger, ik ga jullie vernietigen, als ik dat kan. Jou, en de Duistere en iedere andere Verzaker!' Een gevaarlijk vlammetje flitste in haar ogen op en was weer verdwenen. 'Weet jij waarom sommigen van ons bang voor je zijn? Heb je enig idee? Omdat ze vrezen dat de Grote Heer van het Duister jou boven hen zal aanstellen.'

Rhand stond er zelf verbaasd van dat het hem lukte te lachen. 'Grote Heer van het Duister? Kun jij zijn echte naam ook al niet zeggen? Jij bent toch zeker niet bang zijn aandacht te trekken, zoals goede mensen? Of ben je dat wel?'

'Dat zou lasterlijk zijn,' zei ze simpel. 'Ze zijn terecht bang, Sammael en de anderen. De Grote Heer wil jou. Hij wil jou boven alle andere mensen verheffen. Dat heeft hij me zelf gezegd.'

'Dat is belachelijk! De Duistere is nog steeds gebonden in Shayol Ghul, anders zou ik op dit moment in Tarmon Gai'don strijden. En als hij al weet van mijn bestaan, dan wil hij me dood hebben. Ik ben van plan hem te bestrijden.'

'O, hij weet het. De Grote Heer weet meer dan je denkt. Het is mogelijk met hem te praten. Ga naar Shayol Ghul, ga de Doemkrocht in, en dan kun je hem... horen. Je kunt je... baden in zijn aanwezigheid.' Haar gezicht straalde nu op een andere manier. Opwinding. Ze ademde zwaar door haar halfgeopende lippen, en heel even leek ze in de verte naar iets prachtigs te staren. 'Hij is met geen enkel woord te beschrijven. Je moet het zelf ervaren om het te weten. Dat moet je.' Ze keek hem recht aan, met grote, donkere en overredende ogen. 'Kniel voor de Grote Heer en hij stelt je boven alle anderen. Hij zal je vrij laten om naar eigen goeddunken te heersen, nadat je voor hem bent neergeknield. Om hem te erkennen. Dat is alles. Dat heeft hij me gezegd. Asmodean zal je leren de Kracht te beheersen, zodat die je niet vernietigt, zal je leren wat je ermee kunt doen. Laat mij je helpen. We kunnen de anderen vernietigen. Dat maakte de Grote Heer niets uit.

We kunnen ze allemaal vernietigen, zelfs Asmodean, nadat hij jou het nodige heeft bijgebracht. Jij en ik samen kunnen de wereld regeren, onder de Grote Heer, voor altijd.' Haar stem werd zachter, een gefluister dat zowel gretig als bevreesd klonk. 'Vlak voor het einde werden er twee

sa'angrealen gemaakt, één die jij kunt gebruiken, één die ik kan gebruiken. Veel sterker dan dat zwaard. Je kunt je hun kracht niet eens voorstellen. Daarmee kunnen we zelfs... de Grote Heer zelf uitdagen. Zelfs de Schepper!'

'Je bent gek,' zei hij schor. 'De Vader van de Leugen zegt dat hij me vrij zal laten? Ik ben geboren om hem te bestrijden. Om die reden ben ik hier, om de Voorspellingen te vervullen. Ik zal hem bestrijden, jullie allemaal, tot in de Laatste Slag! Tot ik mijn laatste adem uitblaas!'

'Dat hoef je helemaal niet. Een voorspelling is niet meer dan een teken van hoop voor de mensen. Het vervullen van de Voorspellingen zal slechts tot Tarmon Gai'don en je dood leiden. Moghedien en Sammael kunnen je lichaam vernietigen. De Grote Heer van het Duister kan je ziel vernietigen. Een volkomen en volslagen einde. Je zult nooit meer worden wedergeboren, ongeacht hoe lang het Rad des Tijds nog zal draaien.'

'Nee!'

Ze leek hem heel lang op te nemen; hij kon de weegschaal haast alle kanten uit zien slaan. 'Ik zou je kunnen meenemen,' zei ze ten slotte, ik zou je tot de Grote Heer kunnen keren, wat je ook wilt of gelooft. Er zijn manieren voor.'

Ze zweeg even, waarschijnlijk om te zien hoe hij reageerde. Het zweet stroomde hem langs de rug, maar hij hield zijn gezicht strak. Hij moest iets doen, al had hij geen enkele kans. Een tweede poging saidin te bereiken sloeg stuk tegen haar onzichtbare muur. Hij liet zijn ogen nadenkend rondgaan. Callandor stond achter hem, even ver buiten bereik als de andere kant van de Arythische Oceaan. Zijn mes lag op een tafeltje bij het bed, bij de half uitgesneden vos die hij aan het maken was. De vormeloze brokken gesmolten metaal keken hem vanaf de schouw aan, een sjofele man glipte binnen met een mes in zijn hand, overal lagen boeken in het rond. Hij wendde zich opnieuw gespannen tot Lanfir.

'Je bent altijd koppig geweest,' mompelde ze. 'Deze keer neem ik je nog niet mee. Ik wil dat je uit eigen vrije wil meekomt. En dat zal ook gebeuren. Wat is er? Waarom frons je?'

Een man die met een mes binnenglipt; zijn ogen waren langs die kerel gegleden eigenlijk zonder hem te zien. Instinctief duwde hij Lanfir opzij en

reikte naar de Ware Bron. De blokkering verdween bij zijn aanraking en zijn zwaard lag als een roodgouden vlam in zijn handen. De man snelde op hem af, het mes laag en met de punt omhoog voor een dodelijke steek. Zelfs nu was de kerel moeilijk in het oog te houden, maar Rhand draaide soepel rond en *Wind waait over de wallen* hakte de meshand af en kwam tot rust in het hart van de aanvaller. Een ogenblik lang staarde hij in doffe ogen - levenloos, terwijl het hart nog pompte - en toen trok hij zijn kling terug.

'Een grijzel.' Rhand haalde opgelucht adem, het leek voor het eerst. Het lijk lag bloedend op het tapijt, maar het kostte hem geen moeite meer om de man in het oog te houden. Dat was altijd het geval met de moordenaars van de Schaduw; wanneer je ze in het oog kreeg, was het meestal te laat. 'Dit heeft geen zin. Je had me gemakkelijk kunnen doden. Waarom leid je me af, zodat er een grijzel naar me toe kan sluipen?'

Lanfir stond hem aandachtig op te nemen, ik maak geen gebruik van de ziellozen. Ik heb je al gezegd, er bestaan tussen de Uitverkorenen... verschillen. Blijkbaar oordeelde ik een dag te laat, maar je hebt nog tijd om met me mee te gaan. Om te leren. Te leven. Dat zwaard,' sneerde ze. 'Je doet nog geen tiende deel van wat je kunt. Kom met me mee om te leren. Of ben je van plan mij nu te doden? Ik heb je losgemaakt om jezelf te verdedigen.'

Haar stem en haar houding verrieden dat ze een aanval verwachtte, of op z'n minst klaarstond die af te weren. Dat weerhield hem echter niet, ook niet dat ze zijn boeien eerder had verwijderd. Ze was een Verza-ker, ze had het kwaad zo lang gediend dat een Zwarte zuster er een pasgeboren kindje bij was. Desondanks zag hij een vrouw voor zich staan. Hij vond zichzelf een driedubbele stommeling, maar hij kon het niet. Misschien als ze probeerde hem te doden. Misschien. Maar ze stond er slechts, toekijkend, afwachtend. Ongetwijfeld klaar om met de Kracht dingen te doen die hij niet eens voor mogelijk hield. Zou hij proberen haar vast te houden? Het was hem gelukt Elayne en Egwene te blokkeren, maar dat had hij zonder verder nadenken gedaan en de wijze waarop lag ergens in zijn hoofd begraven. Hij kon zich slechts het feit herinneren, niet meer hoe hij het had gedaan. Gelukkig had hij nu een ferme greep op saidin, dus kon ze hem niet meer verrassen. De misselijkmakende smet was niets, saidin was leven, nu misschien op meer dan één manier.

Een plotselinge gedachte kolkte door zijn hoofd als een hete bron. De Aiel! Zelfs een grijzel kon onmogelijk door deuren sluipen die door een handvol Aiel bewaakt werden.

'Wat heb je met ze gedaan?' kraste zijn stem terwijl hij achteruit naar de deuren liep, haar strak aankijkend. Als ze de Kracht gebruikte, zou hij misschien een of andere waarschuwing opvangen. 'Wat heb je met de Aiel buiten gedaan?'

'Niets,' antwoordde ze koeltjes. 'Ga niet naar buiten. Dit kan weieens een proef zijn om te zien hoe kwetsbaar je bent, maar zelfs een proef is dodelijk als je een stommeling bent.'

Hij gooide de linkerdeur open en zag een tafereel van waanzin.

10 De Steen houdt stand

Aan Rhands voeten lagen dode Aiel, samen met de lijken van drie heel gewone mannen in heel gewone jassen en broeken. Gewone mannen, maar de hele wacht van zes Aiel was geveld, sommigen blijkbaar voor ze wisten wat er aan de hand was. En elk van die heel gewone mannen was door minstens twee Aielsperen doorboord. En dat was nog niet eens alles. Hij had nauwelijks de deuren geopend of het strijdrumoer donderde over hem heen: geschreeuw, gehuil, kletterend staal tussen de roodstenen pilaren. Onder de vergulde lampen in het voorvertrek vochten de Verdedigers voor hun leven tegen enorme gestalten in zwarte maliën die met kop en schouders boven hen uitstaken. Gestalten als enorme mannen met vervormde koppen en door hoorns of veren mismaakte gezichten, waarin een muil of een snavel mond of neus vervingen. Trolloks. Ze liepen even vaak op klauwen en hoeven als op laarzen rond en sloegen mannen neer met vreemde piek-bijlen, speren met weerhaken en ongewone kromzwaarden. En tussen hen bewoog zich een Myrddraal als een dodelijke slang, met een ma-dewit hoofd van bloedloos vlees boven een zwart harnas. Ergens in de Steen luidde een noodklok, die opeens dodelijk abrupt stopte. Een tweede nam het over, toen een derde, schel kleppend. De Verdedigers streden; ze waren nog steeds talrijker dan de Trolloks, maar er lagen meer dode mannen dan Trolloks op de vloer. Toen Rhands ogen op hem vielen, scheurde de Myrddraal met een hand het gezicht van de Tyreense kapitein open, joeg hij met zijn andere hand een doodszwarte kling door de keel van een Verdediger en ontweek hij als een slang de toestekende speren van de Verdedigers. De Verdedigers stonden tegenover figuren die ze alleen uit de griezelverhalen van kinderen kenden; hun zenuwen stonden zo strak dat ze dreigden te knappen. Een man zonder helm gooide zijn speer neer en probeerde te vluchten, maar zijn hoofd werd als een meloen opengeslagen door de zware bijl van een Trollok. Een ander keek naar de Myrddraal en sloeg gillend op de vlucht. De Myrddraal sprong soepel opzij om hem te onderscheppen. Het zou niet lang meer duren of alle mensen zouden op de vlucht slaan.

'Schim!' schreeuwde Rhand. 'Probeer mij maar, Schim!' De Schim bleef staan alsof hij nooit had bewogen, zijn bleke oogloze gezicht draaide naar hem toe. Vrees rimpelde huiverend door Rhand heen, gleed over de bol van

koele allesomvattende kalmte terwijl hij saidin vasthield. In de Grenslanden zeiden ze: 'De blik van de Ooglozen is vrees.' Vroeger had hij geloofd dat Schimmen schaduwen als paarden bereden en verdwenen als zij zich afwendden. Dat oude geloof had het niet zo ver mis. De Myrddraal vloeide naar voren en Rhand sprong over de dode mannen heen om hem op te vangen. Toen hij neerkwam, gleden zijn laarzen iets uit op het bebloede zwarte marmer. 'Vecht voor de Steen!' schreeuwde hij tijdens zijn sprong. 'De Steen houdt stand!' Dat waren de strijdkreten die hij had opgevangen in die nacht toen de Steen niet stand had gehouden.

Hij meende achter zich uit de kamer een gespannen geschreeuwd 'Dwaas!' te horen, maar hij had geen tijd voor Lanfir of voor wat ze zou kunnen doen. Die glijpartij kostte hem bijna het leven. Zijn roodgouden kling kon maar net de zwarte van de Myrddraal afweren, terwijl hij zijn evenwicht zocht. 'Vecht voor de Steen! De Steen houdt stand!' Hij moest de Verdedigers bijeenhouden, anders zou hij alleen tegen de Myrddraal en twintig Trolloks moeten vechten. 'De Steen houdt stand!'

De Schim bewoog even vloeiend als een slang. De gedachte aan een slang werd nog versterkt door de overlappende platen van zijn zwarte wapenrusting. Maar zelfs een zwartlans sloeg nooit zo snel toe. Rhand droeg geen harnas en een tijdlang kon hij het wapen slechts afweren. Dat zwarte metaal kon etterende wonden maken die bijna even moeilijk heelden als de wond in z'n zij, die nu zo'n pijn deed. Elke keer dat donker staal gesmeed in Thakan'dar, onder de hellingen van Shayol Ghul, de met Kracht gesmede rood gouden kling trof, weerlichtte het in de kamer, een scherp blauwig licht dat pijn deed aan de ogen. 'Deze keer zul je sterven,' raspte de Myrddraal hem toe met een stem als knisperende dode bladeren. 'Je vlees geef ik aan de Trolloks en je vrouwen neem ik zelf.'

Nooit eerder had Rhand zo kil en zo wanhopig gevochten. De Schim wist met zijn zwaard om te gaan. Toen kwam er een moment dat hij zijn zwaard recht raakte en het niet afschampte. Met een gesis als ijs op gesmolten metaal sloeg de roodgouden kling dwars door het zwarte zwaard. Zijn volgende slag sloeg het oogloze hoofd van de schouders; de schok van deze slag trilde door zijn armen omhoog. Inktzwart bloed spoot uit de stomp van de nek. De Myrddraal viel echter niet neer. Blindelings rondzwaaiend met zijn gebroken zwaard, stommelde de hoofdloze gestalte rond, in het wilde weg rondslaand. Toen het hoofd van de Schim over de vloer rolde, vielen de overgebleven Trolloks ook neer, krijsend, schoppend en met grof

behaarde handen aan hun koppen rukkend. Dat was een zwakte van Myrddraal en Trolloks. Een Myrddraal vertrouwde geen enkele Trollok, dus verbond hij zich vaak met hen op een onbekende manier. Her verzekerde hem blijkbaar van hun trouw, maar wie aan een Myrddraal gebonden was, overleefde zijn dood niet lang.

De minder dan twintig Verdedigers die nog steeds standhielden, wachtten het niet af. Met twee of drie man tegelijk doorboorden ze elke Trollok herhaaldelijk met hun speren tot hij niet langer bewoog. Sommigen staken hun speren diep in de Myrddraal, maar hij bleef wild rondzwaaien, hoe vaak ze hem ook verwondden. Toen de Trolloks ten slotte zwegen, kon men nog hier en daar een gewonde horen kreunen of huilen. Er lagen nog steeds meer mannen dan Schaduwgebroed op de vloer verspreid. Het zwarte marmer was glad van bloed, dat bijna onzichtbaar de donkere steen vervuilde.

'Laat maar,' zei Rhand tegen de Verdedigers die de Myrddraal probeerden af te maken. 'Hij is al dood. Schimmen willen gewoon niet toegeven dat ze dood zijn.' Dat had Lan hem verteld en het leek lang geleden, maar hij had het al vaker gezien. 'Zorg voor de gewonden.' Turend naar de hoofdloze, wild rondspartelende gestalte, het lijf een wirwar van gapende wonden, schoven ze huiverend opzij onder het gemompel van: Lurk. Zo werden Schimmen in de kinderverhaaltjes van Tyr genoemd. Enkelen controleerden de gevallen mannen om te zien wie nog in leven was; ze legden de zwaargewonden opzij en hielpen anderen overeind. Te veel mannen bleven doodstil liggen. Haastig aangelegd verband uit verscheurde mannenhemden bood nu de enig mogelijke hulp.

Die Tyreners zagen er niet meer zo mooi uit als eerst. Hun kuras glansde niet meer en zat vol deuken en moeten. Bloed bevlekte de scheuren in hun mooie zwart met gouden jassen en broeken. Sommigen hadden hun helm verloren en verscheidenen leunden op hun speer alsof ze alleen daardoor overeind konden blijven. Misschien was dat ook wel zo. Ze hijgden luid en keken verwilderd rond met die mengeling van pure doodsangst en blinde verdoving die mannen in de strijd aangrijpt. Ze staarden Rhand onzeker aan - schichtige, angstige blikken - alsof hij deze schepsels zelf uit de Verwording had opgeroepen. 'Wrijf die speerpunten af,' droeg hij hun op. 'Het bloed van een Schim etst staal als een zuur als je het te lang laat zitten.' De meesten gehoorzaamden hem langzaam en gebruikten aarzelend wat beschikbaar was: de jaspanden van hun eigen doden.

Door de gangen dreven de geluiden van nog meer strijd; ver geschreeuw, het gedempte gekletter van metaal. Ze hadden hem tweemaal gehoorzaamd, het werd tijd om te kijken of ze nog meer zouden doen. Hij keerde hun de rug toe en liep het voorvertrek door in de richting van het strijdrumoer. 'Volg me!' beval hij. Hij hief zijn uit vuur gewrochte zwaard op om hen eraan te herinneren wie hij was, in de hoop dat die herinnering geen speer in zijn rug zou doen belanden. Hij moest het er maar op wagen. 'De Steen houdt stand! Voor de Steen!' Heel even waren zijn eigen hol klinkende voetstappen het enige geluid in het vertrek met de pilaren, toen begonnen laarzen hem te volgen. 'Voor de Steen!' schreeuwde een man en toen nog een. 'Voor de Steen en de Drakenheer!' Anderen vielen hem bij. 'Voor de Steen en de Drakenheer!' Rhand zette het op een hollen en leidde zijn bebloede legertje van drieëntwintig man verder de Steen in.

Waar was Lanfir en welk aandeel had ze in dit alles? Hij kreeg weinig tijd zich dat af te vragen. Overal in de gangen van de Steen lagen dode mannen in plassen bloed, een hier, twee of meer verderop. Verdedigers, dienaren, Aiel. Ook vrouwen, zowel edelen in fijne linnen kleren als dienaressen in ruwe wol, neergeslagen tijdens hun vlucht. Trolloks gaven er niet om wie ze doodden, ze hadden er plezier in. Myrddraal waren nog erger, zij vonden pijn en dood verrukkelijk. Wat verder in de Steen was het een kolkende, ziedende chaos. Groepjes Trolloks trokken verwoestend door de gangen, soms onder aanvoering van een Myrddraal, soms alleen, vechtend met Aiel of Verdedigers; ze sloegen ongewapenden neer op jacht naar prooi om te doden. Rhand voerde zijn kleine strijdmacht aan tegen elk Schaduwgebroed dat ze tegenkwamen; zijn zwaard doorkliefde vlees met even groot gemak als zwarte harnassen. Alleen de Aiel durfden zonder te aarzelen een Myrddraal aan te vallen. De Aiel en Rhand. Hij liet Trolloks links liggen om bij een Schim te komen; soms nam de Myrddraal een twintigtal Trolloks mee in de dood, soms geen enkele. Sommige Verdedigers uit zijn troep vielen en stonden niet meer op, maar Aielkrijgers sloten zich bij hem aan en verdubbelden bijna hun aantal. Groepen mannen raakten verwikkeld in verwoede gevechten die wegdreven met geschreeuw en gekletter als in een waanzinnige smidse. Andere mannen sloten zich bij Rhand aan, trokken weg, werden vervangen tot er niemand van de eerste groep over was. Soms vocht hij alleen of rende hij een gang door, leeg, afgezien van hemzelf en de doden, op het geluid afgaand van een gevecht verderop. Ergens, met twee Verdedigers, in een zuilengalerij die neerkeek op een langwerpig vertrek met vele zijdeuren, zag hij Moiraine en Lan omringd door Trolloks. De Aes Sedai stond kaarsrecht, het hoofd fier

omhoog als een legendarische strijdvorstin, en de woeste beestmensen rond haar barstten in vlammen uit. Maar ze werden opgevolgd door anderen die met zes of acht tegelijk uit een zijdeur kwamen aanstormen. Lans zwaard rekende af met de Trolloks die aan Moiraines vuur ontsnapten. De zwaardhand had bloed op beide kanten van zijn gezicht, maar zijn vloeiende zwaardvormen waren even koeltjes alsof hij voor een spiegel oefende. Toen stak een Trollok met een wolvensnuit een Tyreense speer naar Moiraines rug. Lan wervelde rond alsof hij ogen in zijn rug had en sloeg de knie van de Trollok dwars doormidden. De Trollok viel jankend neer, maar slaagde er nog in een speerpunt naar Lan te steken, op hetzelfde moment dat een ander onhandig met het plat van zijn bijl Lans hoofd trof, waardoor hij door zijn knieën zakte.

Rhand kon niets doen, want net op dat moment vielen vijf Trolloks hem en zijn twee metgezellen aan, een kluwen van snuiten, everslagtanden en ramshoorns. Ze wisten de mensen de zuilengalerij uit te drijven door hun massa en snelheid. Vijf Trolloks konden drie man zonder veel moeite doden, maar een van die mannen was Rhand, met een zwaard dat lachte om maliën en wapenrusting. Een Verdediger stierf en de ander joeg een gewonde Trollok na, de enige overlevende van de vijf. Toen Rhand zich naar de galerij terughaastte, kringelde de stank van brandend vlees omhoog, maar van Moiraine of Lan was geen spoor te bekennen.

Op deze wijze werd de Steen beproefd. Of werd Rhands leven beproefd. Gevechten laaiden op en trokken verder, of vielen stil als de tegenstanders waren gevallen. Het was niet alleen een strijd van mensen tegen Trolloks of Myrddraal. Mannen bestreden mannen, er waren Duistervrienden bij het Schaduwgebroed, grof geklede kerels die eruitzagen als voormalige krijgslieden en kroegvechters. Ze leken even bang voor de Trolloks als de Tyreners, maar ze moordden net zo woest en willekeurig. Tweemaal zag Rhand Trolloks tegen andere Trolloks vechten. Hij kon alleen maar aannemen dat een Myrddraal zijn leiding had verloren en dat hun bloeddorst de overhand had gekregen. Als ze elkaar wilden doden, mochten ze van hem hun gang gaan. Op een gegeven moment was hij weer alleen op zoek en draafde hij een hoek om. Hij stond recht voor drie Trolloks, elk tweemaal zo breed als hij en anderhalf keer zo lang. Een Trollok met een kromme arendssnavel in een verder normaal gezicht hakte net een arm af van het lijk van een Tyreense edelvrouwe, terwijl de andere twee hongerig toekeken en hun snuiten likten. Trolloks vraten elk soort vlees. Het was de vraag wie van hen het meest verrast was, maar Rhand herstelde zich het

eerst.

De Trollok met de arendssnavel viel met doorboorde maliën en buik neer. De zwaardvorm *Hagedis tussen de doornen* had met de andere twee moeten afrekenen, maar de verslagen Trollok schopte in zijn doodsstrijd bijna zijn voeten onder hem vandaan. Hij struikelde terwijl zijn kling slechts langs de maliën van zijn prooi schaafde en belandde recht voor de voeten van de vallende tweede Trollok toen die met happende wolfsbek neerging. Hij lag half bedolven op de stenen tegels met zijn zwaard en arm onder het enorme lijf. Het monster dat nog stond, hief zijn piekbijl en vertoonde bijna een glimlach met zijn van slagtanden voorziene berensnuit. Rhand wilde zich losworstelen en hapte naar lucht.

Een zeisachtig zwaard spleet de berensnuit tot aan de nek open. Een vierde Trollok trok zijn kling los, ontblootte snauwende geiten-tanden en bewoog zijn oren naast de hoorns. Toen sprong hij weg, terwijl de harde hoeven op de vloertegels klakten.

Rhand duwde zich stomverbaasd onder het dode gewicht van de Trollok uit. *Een Trollok beeft me gered! Een Trollok?* Hij zat helemaal onder het dikke, donkerrode Trollokbloed. Achter hem flitste blauwwit staal en twee Myrddraal werden zichtbaar. Ze bevochten elkaar in een waas van voortdurende beweging. De een dwong de ander een zijgang in en het flitsende licht verdween uit zicht. *Ik ben gek. Dat moet het zijn. Ik ben gek en dit alles is een waanzinnige droom.* 'Je riskeert alles door zo wild rond te hollen met dat... zwaard.' Rhand draaide zich om en keek Lanfir aan. Ze had weer het uiterlijk van een meisje, niet ouder dan hij, misschien jonger. Ze tilde haar witte rok op om over het verminkte lijk van de Tyreense heen te stappen. Aan haar onbewogen gelaat te zien had het net zo goed een stuk hout kunnen zijn.

'Je hebt een hutje van twijgen gebouwd,' vervolgde ze. 'Terwijl je met een knip van je vingers marmeren paleizen kunt hebben. Je had het leven van die Trolloks en hun ziel, voor zover ze die bezitten, zonder veel moeite kunnen krijgen en in plaats daarvan hebben ze jou bijna gedood. Je moet leren. Sluit je bij me aan.'

'Heb jij hiervoor gezorgd?' wilde hij weten. 'Die Trollok die me redde? Die twee Myrddraal? Jij?'

Ze nam hem een ogenblik op en schudde toen licht spijtig haar hoofd. 'Als

ik daar aanspraak op maak, ga je daarop rekenen en dat kan dodelijk zijn. Niemand van de anderen weet eigenlijk welk standpunt ik inneem en zo wil ik het graag houden. Je kunt niet op openlijke hulp van mij rekenen.'

'Op jouw hulp rekenen?' gromde hij. 'Jij wilt me naar de Schaduw keren. Jouw zachte woorden kunnen mij niet doen vergeten wat je bent.' Hij geleidde en ze klapte zo hard tegen een wand dat ze kreunde. Hij hield haar daar vast, met haar armen en benen wijd tegen een geweven jachttafereel, haar voeten bungelend boven de vloer en haar sneeuwwitte gewaad uitgespreid en plat. Hoe had hij Egwene en Elay-ne geblokkeerd? Hij moest het zich herinneren.

Opeens vloog hij dwars de gang over en klapte tegen de muur tegenover Lanfir, werd daar als een insect tegenaan geplakt door *iets* wat hem amper toestond adem te halen.

Lanfir leek daar geen enkele last van te hebben. 'Alles wat jij kunt, Lews Therin, kan ik ook. En beter.' Zoals ze tegen de muur zat vastgeplakt, leek ze onverstoorbaar. Het lawaai van de strijd klonk op uit een nabije gang en verflauwde weer toen de strijd zich verplaatste. 'Je gebruikt het maar half, het allerkleinste deel van waartoe je in staat bent en wend je af van datgene waarmee je je tegenstander kunt vermorzelen. Waar is Callandor, Lews Therin? Nog steeds als een nutteloos beeldje boven in je slaapvertrek? Denk je dat jouw hand de enige is die het kan gebruiken nu je het hebt getrokken? Als Sammael hier is, zal hij het pakken en tegen jou gebruiken. Zelfs Moghedien zou het pakken om te voorkomen dat jij het gebruikt; ze kan er veel mee winnen door het te ruilen met de een of andere mannelijke Uitverkorene.' Hij worstelde met de onzichtbare banden. Alleen zijn hoofd was los en hij rukte dat heen en weer. Callandor in de handen van een Verzaken De gedachte maakte hem half gek van vrees en ergernis. Hij geleidde en probeerde de onzichtbare boeien los te wrikken, maar er had evengoed niets kunnen zijn. Toen was het opeens weg en hij sprong nog worstelend weg van de muur voor het tot hem doordrong dat hij vrij was. En hij had er niets aan gedaan.

Hij keek naar Lanfir. Ze hing er nog steeds, even onverschillig alsof ze een luchtje schepte aan de waterkant. Ze probeerde hem te kalmeren, hem terwille te zijn, zodat hij haar welwillend zou behandelen. Aarzelend beproefde hij de stromen die haar vasthielden. Als hij ze vastknoopte en haar achterliet, zou ze de halve Steen in stukken kunnen breken om vrij te

komen - als ze niet door een voorbijkomende Trollok werd gedood die haar voor een bewoonster van de Steen hield. Daar zou hij zich eigenlijk geen zorgen over mogen maken - niet over de dood van een Verzaker - maar de gedachte een vrouw of iemand anders hulpeloos voor de Trolloks achter te laten, wekte zijn afkeer. Een blik op haar zorgeloze houding bevrijdde hem van die gedachte. Niemand, niets in de Steen kon haar kwaad doen zolang zij kon geleiden. Als hij Moiraine kon vinden om haar af te schermen... Wederom nam Lanfir een beslissing voor hij klaar was. De schok van doorgesneden stromen sloeg door hem heen en ze zakte licht naar de vloer omlaag. Met open mond zag hij haar van de muur wegstappen en kalmpjes haar rok afkloppen. 'Dat kun je niet,' zuchtte hij dom en ze glimlachte.

'Als ik weet wat het is en het kan vinden, hoef ik de stroom niet te zien om hem te ontrafelen. Zoals je ziet, moet je dus nog veel leren. Ik mag je wel zoals je nu bent. Je had altijd zo'n dikke schedel en was veel te zeker van jezelf. Het ging altijd beter als je twijfelde over wat je te doen stond. Vergeet je Callandor niet?'

Nog steeds aarzelde hij. Voor hem stond een Verzaken En hij kon niets tegen haar doen. Hij draaide zich om en holde naar zijn slaapvertrek. Haar lachen leek hem te achtervolgen.

Ditmaal ging hij geen enkel gevecht met Trolloks of Myrddraal aan en liep hij evenmin langzamer tijdens zijn verbeten klim omhoog in de Steen. Als ze hem in de weg liepen, baande zijn vlammende zwaard zich een doorgang. Hij zag Perijn en Faile, hij met de bijl in zijn hand, zij met haar messen tegen zijn rug staand. De Trolloks leken evenzeer voor Perijns gele ogen terug te schrikken als voor zijn bijl. Rhand liet ze daar achter zonder om te kijken. Als een Verzaker Callandor in handen kreeg, zou geen van hen de zon nog zien opgaan. Hijgend stapte hij door het voorvertrek en sprong over de lijken en tussen de pilaren door; hij wilde zo snel mogelijk Callandor bereiken. Hij zwaaide beide deuren wijd open. Het Zwaard dat geen zwaard is, rustte op zijn vergulde standaard met de vele edelstenen, glanzend in het licht van de ondergaande zon. Het wachtte op hem. Nu hij het veilig binnen bereik had, verafschuwde hij bijna het idee om het aan te raken. Hij had Callandor eenmaal gebruikt zoals het bedoeld was. Slechts één keer. Hij wist wat hem te wachten stond wanneer hij het weer oppakte en het gebruikte om veel meer uit de Ware Bron te putten dan een mens zonder hulp kon geleiden. Het rood gouden wapen los te laten leek zijn krachten te boven te gaan; toen het gevoel verdween, riep hij het bijna weer

terug. Met lome voeten stapte hij om het lijk van de grijzel heen en legde langzaam zijn handen op het gevest van Callandor. Het was koud, als een kristal dat lang in het donker heeft gelegen, maar het voelde niet zo glad aan dat het uit zijn handen zou glijden.

Iets deed hem opkijken. Een Schim stond aarzelend in de deuropening, zijn oogloze blik strak op Callandor gevestigd.

Rhand trok saidin naar zich toe. Door Callandor. Het zwaard dat geen zwaard is, vlamde op in zijn handen, alsof hij de middagzon vasthield. Hij werd gevuld met de Kracht, die in hem neerhamerde als een rotssplijtende bliksem. De smet bulderde als een zwarte golf door hem heen. Gloeiend steen klopte in zijn aderen; de kilte in hem had de zon kunnen bevriezen. Als de Kracht niet gebruikte, zou hij openbarsten als een overrijpe meloen.

De Myrddraal wilde wegvluchten, maar zijn zwarte kledij en wapenrusting lagen opeens in een hoopje op de vloer en lieten slechts in de lucht zwevende vettige vlokjes achter.

Rhand had niet eens beseft dat hij geleidde tot het voorbij was. Al had zijn leven ervan afgehangen, hij wist niet wat hij gedaan had. Maar niemand kon hem naar het leven staan zolang hij Callandor vasthield. De Kracht klopte in hem als de hartslag van de wereld. Met Callandor in zijn handen kon hij alles. De Kracht mokerde op hem in, een moker waarmee hij bergen kon splijten. Een draadje Kracht liet de zwevende resten van de Myrddraal het voorvertrek in schieten, samen met diens kleren en wapenrusting, een druppeltje van de stroom stak alles in brand. Hij schreed naar buiten, op jacht naar de vijanden die op hem hadden gejaagd.

Sommigen stonden al in het voorvertrek. Bij de pilaren aan de andere kant stond een tweede Myrddraal, terwijl een groepje terugdeinzende Trolloks naar de neerdwarrelende as staarde, de laatste restjes van de Myrddraal en zijn kleding. Toen ze Rhand met de vlammende Callandor zagen staan, jankten de Trolloks als beesten. De Schim stond erbij alsof de schok hem verlamd had. Rhand gaf hun geen kans om ervandoor te gaan. Hij stapte vastberaden verder en geleidde, en vlammen bulderden op uit het kale zwarte marmer onder het Schaduwgebroed, zo heet dat hij de hand voor zijn gezicht sloeg. Toen hij bij hen was, waren de vlammen verdwenen en bleven slechts doffe kringen op het marmer achter. Hij liep verder de Steen in en iedere Trollok of Myrddraal die hij zag, stierf in opvlammend vuur.

Hij verzengde ze in hun gevechten met Aiel en Tyreners, tijdens het doden van dienaren die zich probeerden te verdedigen met de speren van de doden. Hij verzengde rennende Trolloks die op zoek waren naar nieuwe slachtoffers of voor hem op de vlucht sloegen. Hij ging steeds sneller lopen, holde, rende toen, voorbij de gewonden en de doden op de vloer. Het was niet genoeg. Hij was niet snel genoeg. Terwijl hij hele groepen Trolloks tegelijk velde, waren er nog steeds andere aan het moorden, al was het maar om weg te kunnen vluchten.

Opeens bleef hij staan in een brede gang, omringd door doden. Hij moest iets anders doen... veel meer doen. De Kracht vloeide door zijn botten, puur naakt vuur. Meer doen. De Kracht bevroor zijn merg. Ze allemaal doden, allemaal tegelijk. De smet op saidin gleed over hem heen, een lawine van rottend vuil dreigde zijn ziel te overweldigen. Hij hief Callandor, onttrok nog meer aan de Ware Bron, trok nog meer saidin aan tot het leek of elke ademtocht een schreeuw van bevroren vlammen was. Hij moest ze allemaal doden.

Vlak onder de zoldering, recht boven zijn hoofd, begon de lucht langzaam rond te draaien, steeds sneller te wentelen tot tollende strepen rood, zwart en zilver. De lucht kolkte en stroomde in een middelpunt samen, ziedde nog harder, gierde terwijl hij rondtolde en werd voortdurend kleiner.

Zweetdruppels rolden van Rhands gezicht omlaag toen hij opkeek. Hij had geen idee wat het was, alleen dat ontelbare razende stromen hem met de massa verbonden. Het had massa, een gewicht dat toenam naarmate de tollende stromen in zichzelf terugkronkelden. Callandor vlamde feller en feller, schitterde te fel om naar te kijken. Hij sloot zijn ogen en het licht leek door zijn oogleden te branden. De Kracht golfde door hem heen, een woedende maalstroom die zijn hele wezen in de wervelstroom dreigde mee te sleuren. Hij moest het loslaten. Hij moest. Hij dwong zijn ogen zich te openen en het leek of hij naar alle on-weersstormen van de hele wereld keek, samengeperst tot de grootte van een Trollokkop. Hij moest... hij moest... hij moest... *Nu.* De gedachte dreef als kakelend gelach langs de rand van zijn bewustzijn. Hij kapte de stromen die uit hem kolkten, maar het ding tolde door, jankend als een drooggelopen molenrad. ***Nu.*** En de bliksems verschenen, links en rechts langs het plafond flitsend als zilveren tongen. Een Myrddraal stapte uit een zijgang en voor het wezen een voet kon verzetten, dook een handvol bliksemschichten omlaag, sloeg hem kapot. Andere stromen rolden verder, verdeelden zich naar zijgangen en

werden aangevuld door nieuwe vuurtongen die achter elkaar wegsprongen.

Rhand had geen idee wat hij had gemaakt of hoe het werkte. Hij kon alleen maar rechtop staan, trillend van de Kracht die hij uit noodzaak had moeten gebruiken. Zelfs als hij erdoor vernietigd zou worden. Hij voelde Myrddraal en Trolloks sterven, voelde de bliksems toeslaan en doden. Hij kon ze overal doden, overal ter wereld. Hij wist het zeker. Met Callandor kon hij alles. En hij wist even zeker dat die poging hem zou doden.

De bliksemflitsen stierven met het laatste Schaduwgebroed. De tollende massa verdween spoorloos met een luide klap van binnenstromende lucht. Maar Callandor glansde nog steeds als de zon en trilde van de Kracht.

Een tiental passen verder stond Moiraine naar hem te kijken. Haar gewaad was keurig netjes, ieder blauwzijden plooitje zat op de juiste plaats, maar enkele van haar lokken zaten in de war. Ze zag er moe uit - en geschokt. 'Hoe...? Wat jij hebt gedaan, was volgens mij onmogelijk.' Lan kwam op een holletje door de gang aanrennen, zijn zwaard in de hand, met bebloed gezicht en een gescheurde jas. Zonder haar ogen van Rhand af te wenden stak Moiraine haar hand op en hield de zwaardhand tegen. Behoorlijk ver van Rhand af. Als hij zelfs voor Lan te gevaarlijk was om te benaderen. 'Ben je... in orde, Rhand?'

Rhand wendde zijn blik af en zijn ogen vielen op het lijk van een donkerharig meisje, nauwelijks meer dan een kind. Ze lag plat op haar rug, haar wijd open ogen staarden strak naar het plafond en bloed kleurde haar lijfje donker. Bedroefd bukte hij zich om de lokken uit haar gezicht te strelen. *Licht, ze is nog een kind. Ik was te laat. Waarom deed ik het niet eerder? Een kind!*

ik zal haar door iemand laten halen, Rhand,' zei Moiraine zachtjes. 'Je kunt haar nu niet meer helpen.'

Zijn hand die Callandor vasthield, beefde zo erg dat hij het zwaard amper kon vasthouden. 'Hiermee kan ik alles.' Zijn stem klonk hem schor in de oren. 'Alles!'

'Rhand!' zei Moiraine fel.

Hij wilde niet luisteren. De Kracht zat in hem. Callandor vlamde en hij was de Kracht. Hij geleidde, stuurde stromen in het lichaampje, zoekend,

tastend, voelend. Ze schoot overeind en haar armen en benen schokten star en onnatuurlijk. 'Rhand! Dit kun je niet. Dit niet!'

Adem! Ze moet ademen. De kinderborst begon op en neer te gaan. *Hart! Moet kloppen.* Bloed dat reeds dik en donker was, spoot uit de wond in haar borst. *Leef! Leef, bloedvuur! Ik wilde niet te laat komen.* Haar donkere kijkers staarden hem glazig aan. Levenloos. Tranen druppelden vrijelijk langs zijn wangen. 'Ze moet leven! Heel haar, Moiraine! Ik weet niet hoe. Heel haar!'

'Voor de dood bestaat geen Heling, Rhand. Je bent niet de Schepper.' Rhand staarde in de levenloze ogen en trok langzaam alle stromen terug. Het lichaampje viel stijf neer. Het lijk. Hij hield zijn hoofd achterover en jankte zo woest als een Trollok. Strengen vuur knetterden langs muren en plafond toen hij zijn woede en pijn wegsabelde. In elkaar zakkend liet hij saidin los, duwde het weg. Het was of hij een rotswand wegduwde, alsof hij het leven wegduwde. Zijn kracht leek tegelijk met de Kracht weg te druppelen. De smet bleef achter, een smoezelige vlek die hem omlaag trok in de duisternis. Hij moest op Callandor leunen om overeind te blijven.

'De anderen.' Het spreken viel hem moeilijk; zijn keel deed pijn. 'Elayne, Perijn, de anderen? Was ik voor hen ook te laat?'

'Je was niet te laat,' zei Moiraine kalm. Maar ze kwam niet dichterbij en Lan stond klaar om tussen Rhand en haar in te springen. 'Je moet je geen...'

'Zijn ze nog in leven?' schreeuwde Rhand. 'Ja,' verzekerde ze hem.

Hij knikte, vermoeid en opgelucht. Hij probeerde niet naar het lijkje van het meisje te kijken. Drie dagen gewacht om nog snel enkele kussen te stelen. Als hij drie dagen geleden in beweging was gekomen...

Maar hij had veel geleerd in die drie dagen, dingen die hij misschien kon gebruiken als hij ze goed begreep. Als. In ieder geval niet te laat voor zijn vrienden. Niet te laat voor hen. 'Hoe zijn de Trolloks binnengekomen? Het zijn geen Aiel, ik denk niet dat ze de muren hebben beklommen, niet op klaarlichte dag. Is de zon nog op?' Hij schudde zijn hoofd om de nevel te verjagen. 'Doet er niet toe. De Trolloks. Hoe?'

Ditmaal gaf Lan antwoord. 'Laat in de middag meerden acht grote graanschepen af bij de Steen. Blijkbaar vroeg niemand zich af waarom

schepen vol graan naar het zuiden voeren,' - zijn stem was een en al minachting - 'of waarom ze bij de Steen aanlegden, of waarom de bemanning tot zonsondergang de luiken dichthield. Er kwam ook een handelskaravaan binnen, enkele uren geleden — dertig wagens, zogenaamd om de bezittingen van een heer over te brengen van het platteland in verband met zijn terugkeer. Toen de dekzeilen werden teruggeslagen, zaten de wagens vol Halfmannen en Trolloks. Ik heb nog niet gehoord of ze een derde manier hebben gebruikt.' Rhand knikte weer en die inspanning deed hem door zijn knieën zakken. Opeens stond Lan naast hem en trok Rhands arm om zijn schouder om hem overeind te houden. Moiraine nam zijn gezicht tussen haar handen. Koude rimpelde door hem heen, niet de doordringende kou van een volledige Heling, maar een koude die zijn uitputting verdreef. Het grootste deel van zijn uitputting. Een kiempje bleef zitten, alsof hij een hele dag de tobaksplanten had geschoffeld. Hij trok zich terug van de steun die hij niet langer nodig had. Lan nam hem nauwlettend op om te zien of hij echt kon staan, of misschien omdat de zwaardhand niet zeker wist hoe gevaarlijk hij was, of hoe gezond van geest, ik heb met opzet wat laten zitten,' vertelde Moiraine hem. 'Je moet vannacht slapen.'

Slaap. Er was veel te veel te doen om te gaan slapen. Maar wederom knikte hij. Hij wilde niet dat zij hem stiekem volgde. Desondanks zei hij nog: 'Lanfir was hier. Dit alles was niet haar werk. Dat zei ze en ik geloof haar. Je lijkt me niet verbaasd, Moiraine.' Zou Lanfirs aanbod haar verbazen? Kon iets dat doen? 'Lanfir was hier en ik heb met haar gepraat. Ze heeft niet geprobeerd mij te doden en ik heb niet geprobeerd haar te doden. En toch ben je niet verbaasd?' ik betwijfel of je haar nu al kunt doden.' Haar donkere ogen schoten even naar Callandor. 'Niet zonder hulp. En ik betwijfel of ze zal proberen jou te doden. Nog niet. We weten niet zoveel persoonlijke dingen van de Verzakers en van Lanfir nog het minst, maar we weten wel dat ze van Lews Therin Telamon hield. Om te zeggen dat je bij haar veilig bent, is te sterk uitgedrukt. Ze kan je een heleboel kwaad doen, ook zonder je te doden. Maar ik denk niet dat ze zal trachten jou te doden zolang zij denkt dat ze Lews Therin kan terugwinnen.' Lanfir wilde hem. De Dochter van de Nacht. Een naam die bijgelovige moeders gebruikten om hun kinderen schrik aan te jagen. Ze maakte hem zeker bang. Hij moest er bijna om lachen. Hij had zich altijd schuldig gevoeld als hij naast Egwene naar een andere vrouw keek en hoewel Egwene hem niet meer wilde, was de erfdochter van Andor bereid hem te kussen en beweerde een Verzaker dat ze van hem hield. Hij kon er bijna om lachen, maar niet echt. Lanfir leek jaloers te zijn op Elayne; die stroharige huilebalk, had ze haar

genoemd. Waanzin. allemaal waanzin.

'Morgen.' Hij zette zich in beweging en liep weg. 'Wat morgen?' vroeg Moiraine.

'Morgen vertel ik je wat ik ga doen.' Een deel ervan tenminste. Bij de gedachte aan Moiraines gezicht indien hij haar alles zou vertellen, schoot hij bijna in de lach. Alsof hijzelf alles al wist. Lanfir had hem onbewust een van de laatste stukjes van de puzzel gegeven. Vannacht nog één stap. De hand waarin hij Callandor droeg beefde. Daarmee kon hij alles. *Ik ben nog niet gek. Daarvoor nog niet gek genoeg.* 'Morgen. Ik wens iedereen een goede nacht, zo het Licht het wil.' Morgen zou hij een ander soort bliksemschicht af laten gaan. Een andere bliksemflits die hem zou kunnen redden. Of doden. Hij was nog niet krankzinnig.

11 Verborgen zaken

Slechts gekleed in haar nachtgewaad haalde Egwene diep adem. Ze liet de stenen ring naast een open boek op het bedtafeltje vallen. De ring was helemaal gevlekt en gestreept in bruin, rood en blauw, en was iets te groot voor een vinger. En verkeerd gemaakt, plat en verwrongen, zodat een vingertop langs de rand zowel de binnen- als de buitenkant omcirkelde voordat hij terugkwam bij het beginpunt. Er was slechts een enkele rand, hoe onwaarschijnlijk dat ook leek. Ze legde de ring niet weg omdat ze bang was of niet wilde dat het zonder ring niet zou lukken. Vroeg of laat moest ze het zonder ring proberen, of het zou nooit meer worden dan pootjebaden terwijl ze droomde van zwemmen. Het kon net zo goed nu gebeuren. Dat was de reden. Het dikke, in leer gebonden boek - *Een reis naar Tarabon*, van Eurian Romavni uit Kandor - was drieënvijftig jaar geleden geschreven, volgens de datum die de schrijver in de eerste regel vermeldde, maar in zo'n korte tijd zou er in Tanchico weinig belangrijks veranderd zijn. Bovendien was dit het enige boek met bruikbare tekeningen dat ze had kunnen vinden. De meeste boeken bevatten alleen maar portretten van koningen of verslagen van oorlogen die waren opgesmukt door mannen die ze niet hadden meegemaakt.

Buiten was het donker, maar de lampen gaven meer dan genoeg licht. In een vergulde kandelaar op het bedtafeltje brandde een grote waskaars. Ze had die kaars zelf gehaald; dit was geen nacht om een dienares om een kandelaar te sturen. De meeste dienaren zorgden voor de gewonden, huilden om geliefden of werden zelf verzorgd. Er waren te veel gewonden geweest, en alleen degenen die anders gestorven zouden zijn, werden geheeld.

Aan beide kanten van het bed met de lange posten met uitgesneden zwaluwen zaten Elayne en Nynaeve op stoelen met hoge ruggen. Ze wachtten en probeerden hun bezorgdheid te verbergen. Elayne slaagde er redelijk in een statige kalmte te bewaren, maar ze bedierf het door de rimpels in haar voorhoofd en door op haar onderlip te bijten als ze dacht dat Egwene niet keek. Nynaeve straalde een en al kordate zekerheid uit, waarbij je je veilig voelde als ze je in een ziekbed instopte, maar Egwene kende die oogopslag van haar: Nynaeve was bang.

Aviendha zat in kleermakerszit naast de deur. Het bruin en grijs van haar kleding staken scherp af tegen het diepblauwe tapijt. Deze keer droeg de Aielvrouw haar mes met het lange lemmet rechts aan haar riem, en een volle pijlkoker links, en op haar knieën lagen vier korte speren. Haar ronde, leren schild lag binnen handbereik, boven op een hoornboog in een bewerkte leren hoes met riemen om hem op de rug te kunnen dragen. Na vannacht kon Egwene het haar niet kwalijk nemen dat ze gewapend was. Zelf wilde ze nog steeds een bliksemschicht klaar hebben om weg te kunnen slingeren.

Licht, wat had Rhand gedaan? Drakenvuur, hij joeg me bijna evenveel angst aan als de Schimmen. Misschien nog wel meer. Het is niet eerlijk dat hij zoiets kan als ik niet eens de stromen kan zien. Ze klom op het bed en nam het leren boek op de knie. Ze keek fronsend naar een gegraveerde kaart van Tanchico. Er stond eigenlijk weinig bruikbaars op. Een tiental vestingen die de haven omringden en de stad op zijn drie heuvelachtige schiereilanden beschermden: Verana in het oosten, Maseta in het midden en Calpene het dichtst bij de zee. Een paar grote pleinen, enkele open plekken die parken schenen aan te duiden en een aantal monumenten voor heersers die allang tot stof waren vergaan. Allemaal nutteloos. Een paar paleizen en een paar dingen die vreemd leken. Zoals de Grote Kring op Calpene. Op de kaart was het slechts een ring, maar meester Romavni beschreef hem als een enorme verzamelplaats voor de duizenden toeschouwers bij de paardenrennen of de vuurfeesten van het Vuurwerkersgilde. Er was ook een Koningskring, op Maseta, die nog groter was dan de Grote Kring, en een iets kleinere Panarchenkring op Verana. Het gildehuis van de Vuurwerkers was eveneens aangegeven. Allemaal nutteloos. De tekst bevatte totaal niets bruikbaars.

'Weet je zeker dat je het zonder ring wilt proberen?' vroeg Nynaeve zacht.

'Heel zeker,' antwoordde Egwene, zo kalm als ze maar kon. Haar maag gedroeg zich al even opstandig als gisteravond, toen ze een Trollok een arme vrouw bij haar haren had zien grijpen, waarna haar keel als bij een konijn werd doorgesneden. De vrouw had ook zo gegild. Het doden van de Trollok had haar niet geholpen; de vrouw was even dood als het monster. Maar haar schrille schreeuw kon ze maar niet vergeten. 'Als het niet werkt, kan ik het altijd nog met de ring proberen.' Ze boog zich voorover en kraste met haar duimnagel een streep in de kaars. 'Maak me wakker als de vlam hier is. Licht, ik wou dat we een klok hadden.'

Elayne lachte. Het klonk luchthartig en bijna ongedwongen. 'Een klok in een slaapkamer? Mijn moeder heeft wel tien klokken, maar ik heb nog nooit gehoord van een klok in een slaapkamer.'

'Nou, mijn vader heeft één klok,' bromde Egwene, 'en het is de enige van het hele dorp, en ik wou dat ik die hier had. Denk je dat de kaars in een uur zo ver zal opbranden? Ik wil niet langer slapen. Je moet me wakker maken zodra de vlam die streep bereikt. Meteen!'

'Dat zullen we doen,' zei Elayne geruststellend. 'Ik beloof het.'

'De stenen ring,' zei Aviendha plotseling. 'Als jij hem niet gebruikt, Egwene, zou iemand anders - iemand van ons - de ring kunnen gebruiken om mee te gaan?'

'Nee,' mompelde Egwene. *Licht, ik wou dat ze allemaal meegingen.* 'Maar bedankt dat je eraan dacht.'

'Kan alleen jij hem gebruiken, Egwene?' vroeg de Aielvrouw. 'Ieder van ons zou het kunnen,' zei Nynaeve. 'Zelfs jij, Aviendha. Een vrouw hoeft niet te kunnen geleiden, zolang ze hem maar op haar huid draagt tijdens het slapen. Voor zover ik weet, zou een man het ook kunnen. Maar we kennen Tel'aran'rhiod niet zo goed als Egwene, of de regels ervan.'

Aviendha knikte. 'Ik snap het. Een vrouw kan fouten maken als ze de wegen niet kent, en haar fouten kunnen zowel haarzelf als anderen doden.'

'Heel juist,' zei Nynaeve. 'De Wereld der Dromen is een gevaarlijke plaats. Zoveel weten we er wel van.'

'Maar Egwene zal voorzichtig zijn,' voegde Elayne eraan toe. Ze had het tegen Aviendha, maar het was duidelijk voor Egwenes oren bedoeld. 'Ze heeft het beloofd. Ze gaat er rondkijken - heel voorzichtig! - maar meer niet!'

Egwene richtte al haar aandacht op de kaart. Voorzichtig. Als ze haar verwrongen stenen ring niet zo jaloers bewaakt had - in haar gedachten was die van haar; de Zaal van de Toren zou er wel anders over denken, maar die wist niet dat zij hem had - als ze bereid was geweest om Elayne of Nynaeve de ring wat vaker te laten gebruiken, dan zouden ze nu genoeg weten om met haar mee te kunnen. Maar het was geen berouw waardoor ze de ogen

van de andere vrouwen ontweek. Ze wilde niet dat ze de angst in haar eigen ogen zagen. Tel'aran'rhiod. De Ongeziene Wereld. De Wereld der Dromen. Niet de dromen van gewone mensen, hoewel zij soms even Tel'aran'rhiod aanraakten, in dromen die levensecht leken te zijn. Omdat ze dat waren. Wat er in de Ongeziene Wereld gebeurde, gebeurde echt, op een vreemde manier. Niets wat daar gebeurde, was van invloed op wat was -een deur die in de Wereld der Dromen geopend werd, zou in de echte wereld nog steeds gesloten zijn; een boom die daar werd gekapt, stond hier nog steeds overeind. Maar een vrouw kon daar gedood worden, of gesust. 'Vreemd' beschreef het amper. In de Ongeziene Wereld lag de hele wereld voor je open, en misschien ook wel andere werelden. Alle plaatsen waren bereikbaar; dat wil zeggen, de weerspiegeling ervan in de Wereld der Dromen. Daar kon het weefsel van het Patroon gelezen worden - verleden, heden en toekomst - door iemand die wist hoe dat moest. Door een Droomster. In de Witte Toren was er sinds Corianin Nedeal, bijna vijfhonderd jaar geleden, geen Droomster meer geweest.

Om *precies te zijn: vierhonderd en drieënzeventig jaar,* dacht Egwene. *Of is het inmiddels vierhonderd en vierenzeventig jaar? Wanneer was Corianin gestorven?* Als Egwene de kans had gehad om haar opleiding in de Toren te voltooien, om daar als Aanvaarde te studeren, had ze het misschien geweten. Er was zoveel dat ze toen had kunnen leren. In Egwenes beurs zat een lijst van dertien ter'angrealen, de meeste klein genoeg om in een zak te worden gestoken. Ze waren gestolen door de Zwarte Ajah toen die uit de Toren vluchtte. Alledrie hadden ze een afschrift. Achter de meeste gestolen ter'angrealen stond 'gebruik onbekend' en 'voor het laatst bestudeerd door Corianin Nedeal'. Misschien had Corianin Sedai hun eigenschappen inderdaad niet ontdekt, maar Egwene was zeker van één eigenschap. De meeste gaven toegang tot Tel'aran'rhiod; misschien niet zo makkelijk als de stenen ring en misschien niet zonder te geleiden, maar ze deden het wel. Twee ter'angrealen waren Joiya en Amico afgenomen. De ene was een ijzeren schijf van drie duim breed, met aan beide kanten een spiraal. De andere was een dunne plaat, niet groter dan haar hand, schijnbaar van doorzichtige barnsteen, maar hard genoeg om krassen in staal te maken. In het midden was op de een of andere manier een slapende vrouw gekerfd. Amico had er vrijuit over gesproken. Joiya eveneens na een gesprek met Moiraine in haar cel, waarna de Duistervriend doodsbleek en bijna beleefd was achtergebleven. Leid een stroom van Geest in die ter'angrealen en ze zouden je doen inslapen en naar Tel'aran'rhiod voeren. Elayne had ze allebei even geprobeerd, en ze

werkten, hoewel ze niet meer had gezien dan de binnenkant van de Steen en Morgases koninklijk paleis in Caemlin.

Egwene had niet gewild dat ze het probeerde, hoe kort het bezoek ook geweest was, maar niet uit jaloezie. Ze had haar redenen niet zo goed kunnen uitleggen, maar ze was bang geweest dat Elayne en Nynaeve de angst in haar stem hadden kunnen horen.

Twee teruggevonden en één vernietigd door Perijn toen die Faile had gered. Dat betekende dat er nog steeds tien in handen van de Zwarte Ajah waren. Dat was het punt dat Egwene had willen verduidelijken. Tien ter'angrealen die een vrouw wellicht naar Tel'aran'rhiod konden voeren en in handen waren van de Zwarte zusters. Toen Elayne haar korte reisjes in de Ongeziene Wereld maakte, had ze in een hinderlaag van de Zwarte Ajah kunnen lopen. Of ze had ze tegen het lijf kunnen lopen voor ze doorhad dat ze er waren. Bij die gedachte verkrampte Egwenes maag. Ze konden haar nu ook opwachten. Onwaarschijnlijk, onopzettelijk - hoe konden ze weten dat zij eraan kwam? - maar ze konden er zijn als ze door de scheiding stapte. Een enkele zou ze aankunnen, tenzij ze verrast zou worden, en dat wilde ze zeker voorkomen. Maar als ze haar verrasten? Met twee of drie tegelijk? Liandrin en Rianna, Chesmal Emry en Jeaine Caide en de rest, allemaal tegelijk?

Ze keek nadenkend naar haar handen, die de kaart met witte knokkels vasthielden en ontspande zich. Deze nacht had alles verhaast. Als het Schaduwgebroed de Steen kon aanvallen, als een van de Verzakers plotseling in hun midden kon verschijnen, mocht zij niet aan haar angst toegeven. Ze moesten weten wat hun te doen stond. Ze moesten meer weten dan Amico's wazige verhaal. Meer. Als ze er maar achter kon komen waar Mazrim Taim zich in zijn gekooide tocht naar Tar Valon bevond, als ze maar een of andere manier kende om in de dromen van de Amyrlin te glippen en met haar te praten. Misschien waren zulke dingen mogelijk voor een Droomster. Als ze mogelijk waren, wist zij niet hoe. Ze moest het met Tanchico doen.

ik moet alleen gaan, Aviendha. Ik moet.' Ze dacht dat haar stem kalm en rustig was, maar Elayne klopte op haar schouder.

Egwene wist niet waar ze de kaart op afzocht. Ze kende die al helemaal van buiten, wist al waar alles ten opzichte van iets anders lag. Wat er in deze

wereld bestond, bestond ook in de Wereld der Dromen, en soms nog meer, natuurlijk. Ze had haar bestemming gekozen. Ze bladerde het boek door tot de enige prent die de binnenkant van een gebouw liet zien. Op de kaart werd dat het Panarchenpaleis genoemd. Het zou haar niet helpen als ze zichzelf in een kamer terugvond zonder te weten waar die in de stad lag. Ach, misschien zou het haar helemaal niet helpen. Ze zette dat uit haar gedachten. Ze moest geloven dat er een kansje was.

De prent toonde een grote zaal met een hoog plafond. Een koord op heuphoogte tussen paaltjes belette iedereen al te dicht bij de zaken te komen die op standaarden en in open kasten tegen de muur stonden. Het meeste dat tentoongesteld werd, was onduidelijk, maar niet wat aan het andere eind van de kamer stond. De kunstenaar had zich grote moeite getroost om het massieve geraamte zo af te beelden dat het leek of de rest van het schepsel net verdwenen was. Het had vier poten met zware beenderen, maar leek overigens op geen enkel dier dat Egwene kende. Het moest minstens twaalf voet hoog zijn, ruim twee keer haar lengte. De ronde schedel stond als bij een stier laag op de schouders en leek groot genoeg om een kind te bevatten, en op de prent leek hij vier oogholten te hebben. Dat geraamte maakte de ruimte volkomen anders dan elke andere kamer; je kon het niet voor iets anders houden. Wat het ook was. Als Eurian Romavni het had geweten, had hij het niet op deze bladzijden vermeld.

'Wat is een panarch trouwens?' vroeg ze, terwijl ze het boek opzij legde. Ze had de prent wel tien keer bestudeerd. 'Elke schrijver schijnt aan te nemen dat je dat weet.'

'De panarch van Tanchico is de gelijke van de regerende koning,' dreunde Elayne op. 'Zij is verantwoordelijk voor het innen van de belastingen, tolgelden en heffingen, en hij voor het uitgeven ervan, op de juiste manier. Zij leidt de burgerwacht en de rechtbanken, behalve het Hoge Hof, dat onder de koning valt. Hij is natuurlijk het hoofd van het leger, met uitzondering van het panarchenlegioen. Zij...' ik wilde het niet echt weten,' zuchtte Egwene. Ze had gewoon iets willen zeggen, een moment uitstel gezocht voor wat ze ging doen. De kaars brandde; ze verspilde kostbare tijd. Wanneer ze dat wilde, wist ze: hoe ze uit de droom moest stappen, hoe ze zichzelf wakker moest krijgen. Maar in de Wereld der Dromen liep de tijd anders en verloor je de tijd gemakkelijk uit het oog. 'Zodra de kaars de streep bereikt,' zei ze, en Elayne en Nynaeve murmelden geruststellend. Ze zakte weer terug in de veren kussens en begon naar de geschilderde blauwe

lucht op het plafond te staren, waarin wolken ronddreven en zwaluwen omlaagdoken. Ze zag er niets van. De laatste tijd waren haar dromen al erg genoeg geweest, de meeste dan. Rhand kwam er natuurlijk in voor. Rhand, zo groot als een berg, die door steden liep en hele bouwwerken onder zijn voeten verpletterde, terwijl schreeuwende mensen als mieren voor hem wegvluchtten. Rhand in ketenen, en dan was hij het die schreeuwde. Rhand die een muur bouwde, met zichzelf aan de ene kant en haar aan de andere kant; haar en Elayne en anderen die ze niet herkende. 'Het moet gedaan worden,' zei hij dan, terwijl hij steen op steen stapelde. 'Ik laat me niet door jullie tegenhouden.' Dat waren niet haar enige nachtmerries. Ze had gedroomd van Aiel die elkaar bevochten, die elkaar doodden, die zelfs hun wapens wegwierpen en vluchtten alsof ze gek waren geworden. Mart, worstelend met een Seanchaanse vrouw die hem een onzichtbare leiband had omgedaan. Een wolf - ze wist zeker dat het Perijn was - die een man bevocht wiens gezicht telkens weer veranderde. Galad, die zich in het wit kleedde, alsof hij zijn eigen lijkwade aantrok, en Gawein, wiens ogen vol pijn en haat stonden. Haar moeder, die huilde. Dit waren de heldere dromen, de dromen waarvan ze wist dat ze iets betekenden. Ze waren verschrikkelijk, en ze wist van geen enkele wat die betekende. Waarom nam ze dan aan dat ze uitleg of aanwijzingen in Tel'aran'rhiod kon vinden? Maar er was geen andere keus. Geen andere keus dan onwetend te blijven, en daar kon ze niet voor kiezen.

Ondanks haar onrust was het in slaap vallen niet moeilijk; ze was uitgeput. Het was slechts een kwestie van haar ogen sluiten en diep en regelmatig ademhalen. Ze richtte haar gedachten op de kamer met het enorme skelet in het Panarchenpaleis. Diep en regelmatig ademen. Ze kon zich herinneren hoe het voelde als ze de stenen ring gebruikte, de overstap naar Tel'aran'rhiod. Diep - regelmatig - ademhalen.

Egwene snakte naar adem, greep naar haar keel en stapte achteruit. Het skelet leek van dichtbij nog groter dan ze gedacht had; de beenderen waren verbleekt, grauw en bros. Ze stond er precies voor, b innen het witte koord dat zo dik was als haar pols en klaarblijkelijk van zijde. Ze twijfelde er niet aan dat dit Tel'aran'rhiod was. Elke kleine bijzonderheid was even scherp als de werkelijkheid, zelfs van dingen die ze half vanuit haar ooghoeken zag. Dat ze de verschillen met een gewone droom besefte, maakte duidelijk waar ze was. Bovendien voelde het... juist.

Ze opende zich voor saidar. Een in de Wereld der Dromen opgelopen snee

bestond nog steeds ais ze wakker werd. Ze zou niet meer ontwaken als ze hier een dodelijk slag met de Kracht, een zwaard of een knuppel opving. Ze was niet van plan om zelfs maar één moment kwetsbaar te zijn.

In plaats van haar nachthemd droeg ze iets dat veel op Aviendha's Aielkleren leek, maar dan van rood zijdebrokaat. Zelfs de zacht leren laarzen, die tot aan de knie waren dichtgeregen, waren van soepel rood leer, dat mooi genoeg was voor handschoenen. Het stiksel en de veters waren van gouddraad. Ze lachte zachtjes in zichzelf. Kleren in Tel'aran'rhiod waren wat je maar wilde. Kennelijk wilde een gedeelte van haar geest voorbereid zijn op een snelle beweging, terwijl een ander gedeelte voorbereid wilde zijn op een feest. Dat kon niet. Het rood vervaagde tot grijze en bruine schakeringen; de jas, de broek en de laarzen werden precies gelijk aan die van de Speervrouwen. Dat was geen echte verbetering, niet in een stad. Ineens stond ze in een soortgelijke jurk als die van Faile: donker, met een nauwe broekrok, lange mouwen en een hoog, strak lijfje. *Het is dwaas me hiermee bezig te houden. Er is geen mens die me kan zien, behalve in zijn droom, en er zijn maar weinig gewone dromen die tot hier kunnen reiken. Het zou zeljs geen verschil maken als ik naakt was.*

Heel even was ze naakt. Haar gezicht kleurde beschaamd, maar er was niemand hier die haar even bloot als in bad kon zien. Haastig haalde ze haar donkere kleren terug, maar ze had moeten bedenken hoe losse gedachten de dingen hier konden beïnvloeden, vooral als je de Kracht had omhelsd. Elayne en Nynaeve dachten dat zij zoveel wist. Ze kende een paar regels van de Ongeziene Wereld, maar ze wist ook dat er honderd, duizend méér waren die ze absoluut niet kende. Ze zou op een of andere manier moeten bijleren als ze de eerste Droomster van de Toren sinds Corianin wilde worden.

Ze bekeek de grote schedel nauwkeuriger. Ze was opgegroeid op her platteland en wist hoe dierenbotten eruitzagen. Helemaal geen vier oogkassen. In plaats daarvan schenen er twee gaten voor een soort slagtanden te zijn, aan weerszijden van het neusbeen. Misschien een of ander monsterlijk everzwijn, hoewel het niets van een varkensschedel had. Het zag er echter oud uit; oeroud.

Met de Kracht in zich kon ze hier dergelijke dingen aanvoelen. Natuurlijk waren haar zintuigen als gewoonlijk scherper. Ze voelde de kleine

scheurtjes in de vergulde gipsen rozetten op het vijftig voet hoge plafond en in de gladgeslepen witte vloerstenen; een heel web van kleine scheurtjes, onzichtbaar voor het oog.

De zaal was enorm groot, misschien wel tweehonderd pas lang en bijna half zo breed, met rijen slanke, witte zuilen. Het witte koord liep helemaal rond, behalve voor de deuropeningen onder dubbele spitsbogen. Andere koorden omgaven glanzende houten standaarden en kasten, waarin nog meer stond uitgestald. Vlak onder de zoldering bevonden zich in de muren sierlijke roosters waardoor voldoende licht binnenviel. Ze had zich kennelijk in een Tanchico gedroomd waar het dag was.

'Een grootse uitstalling van voorwerpen van eeuwen her, uit de Eeuw der Legenden en uit eerdere Eeuwen, open voor eenieder, zelfs voor het gewone volk, op drie dagen in de maand en op feestdagen,' had Eurian Romavni geschreven. Hij had in gloedvolle bewoordingen gesproken over zes onschatbare voorwerpen van cuendillar, in een glazen kast in het midden van de zaal, die altijd door vier leden van de persoonlijke wacht van de panarch bewaakt werd als er mensen naar binnen mochten. En hij was nog twee bladzijden lang doorgegaan over de beenderen van fantastische dieren die 'nimmer levend door een mensenoog aanschouwd waren'. Egwene zag er een paar van. Aan een kant van de zaal stond het skelet van iets wat een beetje op een beer leek, als een beer twee voortanden had die even lang waren als haar onderarm, en aan de andere kant stonden de botten van een of andere slanke viervoeter met een hals die zo lang was dat de schedel tot halverwege de zoldering reikte. Er stonden nog meer skeletten in de zaal verspreid; even onvoorstelbaar. Ze voelden allemaal zo oud aan dat het leek of de Steen van Tyr nog maar net was opgetrokken. Ze dook onder het koord door en wandelde met grote ogen rond. Er stond een verweerd stenen beeldje van een vrouw, schijnbaar ongekleed, maar haar haren omhulden haar tot haar enkels. Het leek op de andere beeldjes waarmee het de toonkast deelde, elk niet groter dan haar hand. Maar het verspreidde een zachte warmte die ze herkende. Een angreaal, daar was ze zeker van. Ze vroeg zich af waarom de Toren er niet in geslaagd was het aan de panarch te ontfutselen. Alleen, op een standaard lagen een fijn gesmede halsband en twee armbanden van een dofzwart metaal die haar deden huiveren. Ze voelde de duisternis en de pijn die ermee verbonden waren - een vlijmende, oude, oude pijn. In een andere kast lag een zilverig voorwerp: een driepuntige ster in een cirkel; het was gemaakt van een haar onbekend materiaal dat zachter was dan metaal,

gekrast en gegroefd, en zelfs nog ouder dan alle oeroude botten in de zaal. Op tien pas afstand voelde ze trots en ijdelheid.

Er was één ding dat haar bekend voorkwam, maar ze kon niet zeggen waarom. Het was weggestopt in de hoek van een kast, alsof degene die het daar neergelegd had, niet zeker wist of het wel de moeite van tentoonstellen waard was. Het was de bovenste helft van een gebroken beeldje dat van een glinsterende witte steensoort was gemaakt. Een vrouw met een kristallen bol in de opgeheven hand. Haar gezicht bezat een voorname kalmte en een gezag dat op wijsheid berustte. Het hele beeldje was waarschijnlijk een voet hoog geweest. Maar waarom kwam het haar zo bekend voor? Het leek Egwene bijna op te roepen het vast te pakken.

Pas toen haar vingers zich om het gebroken beeldje sloten, besefte Egwene dat ze over het koord was geklommen. *Stom, als je niet weet wat het is,* dacht ze, maar het was al te laat.

Toen haar hand het beeldje vastgreep, bruiste de Kracht in haar op, het halve beeldje in en toen weer in haar terug, weer het beeldje in en terug, en nog eens. De kristallen bol flikkerde onrustig in doffe flitsen, en bij elke flits priemden er naalden in haar hersens. Met een kreet van pijn liet ze het los en sloeg de handen tegen haar hoofd. Het beeldje viel op de vloer in stukken en de kristallen bol versplinterde. De naalden verdwenen en lieten slechts een vage herinnering aan pijn achter en een duizeligheid die haar knieën deed knikken. Ze kneep haar ogen dicht zodat ze de kamer niet om zich heen voelde draaien. Het beeldje moest een ter'angreaal zijn, maar waarom had het haar bij het aanraken al zo'n pijn gedaan? Misschien doordat het gebroken was en niet kon doen waarvoor het was bestemd. Ze wilde er niet eens aan denken waarvoor het ooit gemaakt zou kunnen zijn; het uitproberen van een ter'angreaal was gevaarlijk. Het moest nu wel zo kapot zijn dat het geen gevaar meer kon opleveren. Hier, tenminste. *Waarom leek het me te roepen?*

De duizeligheid verdween en ze deed haar ogen open. Het beeldje lag weer net als eerst op de plank. Er gebeurden vreemde dingen in Tel'aran'rhiod, maar dit was vreemder dan haar lief was. Hiervoor was ze echter niet gekomen. Eerst moest ze uit het Panarchenpaleis zien te komen. Ze klom weer terug over het touw en haastte zich de zaal uit, zonder het op een lopen te zetten.

Het paleis vertoonde natuurlijk geen enkel leven. Tenminste geen menselijk leven. Er zwommen goudvissen onder grote fonteinen die vrolijk klaterden in binnenhoven die omgeven werden door sierlijke zuilengalerijen en balkons met stenen leuningen als ingewikkeld kantwerk. In het water dreven lelies en witte bloemen die zo groot waren als borden. In de Wereld der Dromen was een plaats hetzelfde als in de echte wereld. Behalve wat mensen betrof. Er stonden sierlijke gouden lampen in de gangen, met pitten die nooit waren aangestoken, maar ze rook de geurige olie. Haar voeten lieten geen enkel stofje opdwarrelen van de kleurrijke tapijten, die hier echter nooit waren uitgeklopt.

Eén keer zag ze iemand anders voor zich uit lopen. Het was een man in een vergulde en bewerkte wapenrusting, die onderzijn arm een punthelm met opgestoken witte pluimen droeg. 'Aeldra?' riep hij, en hij glimlachte. 'Aeldra, kom eens kijken. Ik ben benoemd tot kapiteinheer van het panarchenlegioen. Aeldra?'

Hij liep met een andere snelheid, nog steeds roepend, en opeens was hij er niet meer. Geen Dromer. Zelfs niet iemand die een ter'angreaal gebruikte zoals haar stenen ring of Amico's ijzeren schijf. Slechts een man wiens droom had gereikt naar een plaats waarvan hij zich niet eens bewust was, met onbekende gevaren. Mensen die onverwachts in hun slaap stierven, hadden zich vaak een weg naar Tel'aran'rhiod gedroomd, en waren daar waarachtig gestorven. Maar hij was er nu helemaal uit, terug in zijn eigen droom.

De kaars naast dat bed in Tyr brandde op. Haar tijd in Tel'aran'rhiod brandde ook op.

Ze stapte haastig door en liep door grote, bewerkte deuren naar buiten, waar brede, witte treden naar een uitgestrekt, leeg plein leidden. Naar alle kanten lag Tanchico voor haar over steile hellingen uitgespreid. Witte gebouwen rezen uit boven andere witte gebouwen en schitterden in de zon, met honderden smalle torens en bijna even zoveel spits toelopende koepeldaken, waarvan er sommige verguld waren. Nog geen halve span verder lag duidelijk zichtbaar de Panarchenkring, een hoge ronde muur van witte steen die iets lager lag dan het paleis. Het Panarchenpaleis bekroonde een van de hoogste heuvels. Boven aan de brede trap stond ze hoog genoeg om in het westen het water te zien glinsteren. De baaien scheidden de stadsdelen tussen de meer heuvelige vingers waarop de rest van de stad lag.

Tanchico was groter dan Tyr, misschien wel groter dan Caemlin. Er moest zoveel worden afgezocht en ze wist niet eens wat ze zocht. Iets wat de aanwezigheid van de Zwarte Ajah verried, of iets wat een mogelijk gevaar voor Rhand inhield, als beiden hier tenminste ook bestonden. Als ze een echte Droomster geweest was, geoefend in het juiste gebruik van haar Talent, zou ze zeker hebben geweten waar ze naar moest zoeken en hoe ze alles moest beoordelen. Maar er was niemand meer in leven die het haar kon leren. De Wijzen van de Aiel konden dromen uitleggen. Aviendha had met zoveel tegenzin over de Wijzen gepraat, dat Egwene maar niets aan een andere Aiel had gevraagd. Misschien kon een Wijze haar onderrichten, als ze er een kon vinden. Ze deed een stap naar het plein toe en plotseling was ze ergens anders. Rond haar rezen grote rotspieken op en de hitte verdampte al het vocht van haar adem. De zon brandde dwars door haar kleren en het briesje in haar gezicht leek wel uit een oven te komen. Kromme bomen stonden verspreid in een landschap waarin bijna niets groeide, behalve hier en daar wat taai gras en een paar stekelige onbekende planten. Maar ze herkende de leeuw, ook al had ze er nog nooit een in levenden lijve gezien. Hij lag op nog geen twintig pas afstand in een rotskloof. Met zijn traag kwispelende pluimstaart keek hij niet naar haar, maar naar iets dat zich honderd pas verder bevond. Het grote everzwijn met zijn borstelhaar wroette en snuffelde onder aan een doornbosje en merkte niet dat een Aielvrouw hem met geheven speer besloop. Ze was net zo gekleed als de Aiel in de Steen, met de sjoefa om haar hoofd gewikkeld, maar haar gezicht was vrij. *De Woestenij,* dacht Egwene ongelovig. *Ik ben naar de Aielwoestenij gesprongen'. Wanneer zal ik leren om hier op mijn gedachten te passen.*

De Aielvrouw verstrakte. Ze had haar ogen op Egwene gevestigd, niet meer op het zwijn. Als het al een zwijn was; er leek iets niet te kloppen aan zijn uiterlijk.

Egwene was er zeker van dat de vrouw geen Wijze was. Ze was gekleed als een Speervrouwe en Egwene had gehoord dat een Speer-vrouwe die Wijze wilde worden 'de speer moest opgeven'. Dit moest gewoon een Aielvrouw zijn die zich in Tel'aran'rhiod had gedroomd, net als die kerel in het paleis. Hij zou haar ook hebben gezien als hij zich had omgedraaid. Egwene sloot haar ogen en richtte al haar aandacht op Tanchico, op het enorme skelet in de grote zaal. Toen ze haar ogen weer opendeed, zag ze de zware botten. Ditmaal viel het haar op dat ze heel handig, nauwelijks zichtbaar, met draad aan elkaar waren bevestigd. Het halve beeldje met de kristallen bol

lag nog steeds op de plank. Ze bleef erbij vandaan, net als bij die zwarte halsband en armbanden, die zo vol pijn en lijden zaten. De angreaal, die stenen vrouw, lokte nog steeds. *Maar wat ga je ermee doen? Licht, je bent hier om te kijken, om te zoeken! Dat is alles. Schiet op, vrouw!* Ditmaal had ze het plein snel gevonden. De tijd ging hier op een andere manier voorbij; Elayne en Nynaeve konden haar nu elk moment wekken en ze was nog niet eens begonnen. Ze had geen tijd te verliezen. Van nu af moest ze oppassen met haar gedachten. Niet meer denken aan Wijzen. Alleen al die vermaning liet alles om haar heen schokken. *Houd je gedachten bij wat je doet,* vermaande ze zich streng. Met snelle stappen, soms op een drafje, ging ze op weg door de lege stad. Kronkelende, geplaveide straten stegen en daalden en liepen alle kanten op. Ze waren geheel verlaten, afgezien van enkele duiven met groene rugveren en bleekgrijze zeemeeuwen die bij haar nadering klapwiekend opvlogen. Waarom waren er wel vogels en geen mensen? Er zoemden vliegen rond en ze zag kakkerlakken en kevers door de schaduwen wegkrabbelen. Een bonte troep magere honden stak verderop de straat over. Waarom honden?

Ze hield zichzelf weer voor waarom ze hier was. Wat zou een teken van de Zwarte Ajah zijn? Of van dat gevaar voor Rhand, als het al bestond? De meeste witte gebouwen waren gepleisterd, het pleisterwerk was geschilferd en gebarsten, en vaak kon ze het verweerde hout of de lichtbruine bakstenen eronder zien. Alleen de torens en de grotere bouwwerken - paleizen waarschijnlijk - waren van witte steen. Maar ook daar vertoonden de meeste stenen scheurtjes die te klein waren om met het blote oog te zien, scheurtjes die ze met de Kracht kon zien; een heel fijn web over alle koepels en torens. Misschien betekende dat iets. Misschien betekende het dat Tanchico een stad was waar de inwoners zich niet om bekommerden. Dat kon het zijn, maar net zo goed iets anders.

Ze sprong verschrikt op toen voor haar opeens een krijsende man uit de lucht viel. Ze kon nog net zijn wijde witte broek onderscheiden en een dikke snor onder een doorzichtige sluier, voor hij vlak boven het plaveisel verdween. Als hij hier, in Tel'aran'rhiod, de grond had geraakt, zou hij dood in zijn bed zijn gevonden.

Hij heeft waarschijnlijk net zoveel met alles te maken als de kakkerlakken, bedacht ze.

Misschien was er iets in de gebouwen te vinden. Het was een kleine kans,

een wilde hoop, maar in haar wanhoop wilde ze alles proberen. Bijna alles. Tijd. Hoeveel tijd had ze nog? Ze begon langs de deuren te draven en stak haar hoofd naar binnen in winkels, herbergen en huizen.

In de gelagkamers stonden de tafels en banken klaar voor de klanten, even netjes recht als de dofglanzende tinnen bekers en borden op de planken. De winkels waren keurig alsof de winkelier ze net voor de ochtend had geopend. Maar terwijl op de tafel van een kleermaker rollen stof lagen en op die van de scharensliep messen en scharen, waren de vleeshaken en de schappen van de slagerij leeg. Waar ze ook een vinger langs veegde, nergens vond ze stof. Alles was schoon genoeg om haar moeder tevreden te stellen.

In de smallere straten stonden de woonhuizen, kleine, eenvoudige witgepleisterde woningen met platte daken, maar zonder ramen aan de straatkant. Er konden zó gezinnen binnenkomen en op de bank bij de gedoofde haard gaan zitten, of rond een smalle tafel met bewerkte poten, waar de mooiste schaal van de huisvrouw een ereplaatsje had. Er hingen kleren aan haken en potten aan de zoldering, en er lag gereedschap op werkbanken, wachtend.

In een ingeving keerde ze na een tiental deuren op haar schreden terug, gewoon om te kijken. Ze keek nogmaals rond in het huis dat in de echte wereld door een vrouw werd bewoond. Het was bijna hetzelfde als wat ze net had gezien. Bijna. De roodgestreepte schaal op de tafel was nu echter een smalle, blauwe vaas; een bank die bij de haard had gestaan met een kapot tuig erop en gereedschap om het te herstellen, stond nu bij de deur, met een naaimandje erop en een geborduurd kinderjurkje.

Waarom is het veranderd? vroeg ze zich af. *Ach, maar waarom zou het hetzelfde blijven? Licht, ik weet helemaal niets!* Aan de andere kant van de straat was een stal waarvan grote plekken pleisterwerk verdwenen waren en de baksteen te zien was. Ze liep erheen en trok een deur open. De aarden vloer was bedekt met stro, net als in elke andere gewone stal, maar tussen de schotten stonden geen paarden. Waarom? Er ritselde iets in het stro en ze besefte dat de stallen toch niet leeg waren. Ratten. Tientallen ratten, die haar brutaal aanstaarden en de lucht afsnuffelden. Geen enkele rat ging ervandoor of week terug; ze gedroegen zich alsof ze hier meer rechten hadden dan zij. Onwillekeurig stapte ze achteruit. *Duiven, meeuwen en honden, vliegen en ratten. Misschien zou een Wijze de reden weten.* En net

zo plotseling was ze terug in de Woestenij. Ze viel met een gil achterover toen het harige, op een zwijn lijkende beest recht op haar afschoot. Het was zo groot als een klein paard. Geen varken, zag ze terwijl het soepel over haar heen sprong. De snuit was te spits en zat vol scherpe tanden, en de poten hadden vier tenen. Ze kon er kalm over denken, maar rilde toen het beest tussen de rotsen wegrende. Het was groot genoeg om haar te kunnen vertrappen, het had haar botten kunnen breken of erger; die tanden hadden haar even goed als die van een wolf kunnen bijten en verscheuren. Ze zou met die wonden zijn ontwaakt. Als ze nog wakker was geworden. De ruwe rots onder haar rug voelde aan als een zinderende oven. Ze krabbelde overeind, boos op zichzelf. Als ze haar gedachten niet bij haar daden kon houden, zou ze niets bereiken. Tanchico was waar ze verondersteld werd te zijn; daar moest ze zich op richten. Nergens anders op.

Ze hield op haar rok af te kloppen toen ze de Aielvrouw zag die haar op minder dan tien pas afstand met scherpe blauwe ogen opnam. De vrouw was van Aviendha's leeftijd, niet ouder dan zijzelf, maar de lokken onder haar sjoefa waren zo verbleekt dat ze bijna wit leken. Ze hield de speer klaar voor een worp en op die afstand zou ze zeker niet missen.

Er werd gezegd dat de Aiel behoorlijk ruw omsprongen met mensen die de Woestenij zonder toestemming betraden. Egwene wist dat ze de vrouw en de speer in Lucht kon wikkelen en hen veilig kon vasthouden, maar zouden de stromen het lang genoeg houden als zij verdween? Of zou dat de vrouw alleen maar zo boos maken dat ze de speer zou werpen zodra ze dat kon, misschien voor zijzelf goed en wel was verdwenen? Het zou weinig helpen als ze met een Aielspeer door zich heen in Tanchico terugkeerde. Als ze de stromen verknoopte, zou de vrouw-in Tel'aran'rhiod worden vastgehouden, maar ze zou hulpeloos zijn als de leeuw of dat zwijn zou terugkomen.

Nee. Ze moest er gewoon voor zorgen dat de vrouw haar speer liet zakken, net lang genoeg om haar ogen veilig te kunnen sluiten en zichzelf naar Tanchico terug te brengen. Terug naar wat ze verondersteld werd te doen. Ze had geen tijd meer voor dit soort spelletjes. Ze wist niet echt of iemand die zich in Tel'aran'rhiod gedroomd had, haar op dezelfde manier kwaad kon doen als andere dingen dat konden, maar ze had geen zin daar bij een Aielspeer achter te komen. Over enkele tellen zou de Aielvrouw verdwijnen. Ze moest de vrouw zolang uit haar evenwicht houden.

Het was makkelijk om haar kleren te veranderen; het gebeurde zodra de

gedachte bij haar opkwam. Egwene droeg nu hetzelfde bruin en grijs als de vrouw. 'Ik heb geen kwaad in de zin,' zei ze schijnbaar kalm.

De vrouw liet haar speer niet zakken. In plaats daarvan fronste ze haar wenkbrauwen en zei: 'Je hebt geen recht op het dragen van cadin'sor, meisje.' En opeens stond Egwene in haar blootje, in de brandende zon en op de schroeiende grond.

Even viel haar mond ongelovig open terwijl ze van de ene op de andere voet danste. Ze had gedacht dat je onmogelijk iets bij een ander kon veranderen. Zoveel mogelijkheden, zoveel regels die ze niet kende. Haastig dacht ze zichzelf terug in stevige schoenen en donkere kleding en liet tegelijkertijd de kleding van de Aielvrouw verdwijnen. Ze moest saidar geleiden om dat klaar te spelen; de vrouw moest het ontkleden van Egwene al haar aandacht hebben gegeven. Ze hield een stroom klaar om de speer te grijpen als de andere vrouw die wilde werpen.

Het was de beurt van de Aielvrouw om geschokt te kijken. Ze liet de speer vallen en Egwene benutte dat moment om haar ogen te sluiten en zichzelf naar Tanchico terug te brengen, terug naar het skelet van dat enorme everzwijn. Of wat het ook maar was. Dit keer keek ze er nauwelijks naar. Ze had genoeg van dingen die leken op everzwijnen en dat niet waren. *Hoe kreeg ze dat voor elkaar? Nee! Telkens als ik over dingen pieker, dwaal ik van mijn pad af. Deze keer blijf ik het volgen.*

Ze aarzelde echter. Op het moment dat ze haar ogen gesloten had, leek ze achter de Aielvrouw een andere vrouw te hebben gezien, die hen beiden gadesloeg. Een vrouw met gouden haar die een zilveren boog vasthield. *Je laat je door je verbeelding meesleuren. Je hebt te veel naar Thom Merrilins verhalen geluisterd.* Birgitte was allang dood; ze zou niet terugkeren vóór de Hoorn van Valere haar uit het graf zou oproepen. Geen enkele dode vrouw, zelfs niet de heldin uit legenden, kon zich Tel'aran'rhiod indromen.

De aarzeling was van korte duur. Ze kapte haar vruchteloze gepieker af en holde terug naar het plein. Hoeveel tijd had ze nog? Ze moest een hele stad doorzoeken, terwijl de tijd voorbijging en ze nog even weinig wist als toen ze begon. Had ze maar een idee waar ze naar moest kijken. Of op welke plek. Hardlopen leek haar in Wereld der Dromen niet te vermoeien, maar hoe hard ze ook rende, ze zou nooit de hele stad kunnen afwerken voordat Elayne en Nynaeve haar zouden wekken. Ze wilde niet gedwongen

terugkeren. Plotseling verscheen er een vrouw tussen de zwerm duiven op het plein. Haar dunne, lichtgroene gewaad kleedde zo strak af dat het zelfs Berelain tevreden zou stellen. Haar donkere haar was in tientallen vlechtjes gekapt en haar gezicht was tot de ogen bedekt met eenzelfde doorzichtige sluier als die van de vallende man. De duiven vlogen op, net als de vrouw. Ze gleed met hen over de dichtstbijzijnde daktoppen voordat ze plotsklaps in her niets verdween.

Egwene glimlachte. Ze had altijd al willen vliegen als een vogel, en dit was tenslotte een droom. Ze sprong in de lucht, steeg verder omhoog naar de daken. Ze wiebelde even toen ze bedacht hoe belachelijk dit was - Vliegen? Mensen kunnen niet vliegen! - en kwam weer tot rust toen ze haar zelfvertrouwen had hervonden. Ze deed het gewoon en daar ging het om. Dit was een droom, en ze vloog. De wind blies in haar gezicht en ze wilde gaan giechelen.

Ze scheerde over de Panarchenkring, waar stenen banken rij na rij omlaag liepen van de hoge muur tot aan een uitgestrekt veld van harde aarde. Ze stelde zich de mensenmassa's voor die zich daar verzameld hadden om naar een vuurfeest van het Vuurwerkersgilde te kijken. Thuis was vuurwerk iets zeldzaams. Ze kon zich het handjevol feesten met vuurwerk in Emondsveld herinneren, waarbij de volwassenen net zo opgewonden waren geweest als de kinderen. Ze zeilde als een valk over de daken, over paleizen en statige huizen, over eenvoudige woningen en winkels, pakhuizen en stallen. Ze gleed langs koepels die bekroond werden door gouden spitsen en bronzen windvanen, langs torens vol opengewerkte stenen balkons. Wagens en karren stonden te wachten op erven. Rijen schepen lagen voor anker aan de kaden in de grote haven en in de baaien tussen de schiereilanden. Alles leek in slechte staat te verkeren, elke kar, elk schip, maar ze zag niets wat op de Zwarte Ajah wees. Zou ze het wel herkennen als ze het zag?

Ze overwoog of ze zich Liandrin voor de geest zou halen - ze kende dat poppengezicht met die vele blonde vlechtjes, die zelfvoldane bruine ogen en dat meesmuilende rozenknopmondje maar al te goed - in de hoop dat ze naar de Zwarte zuster zou worden geleid. Maar als dat lukte, zou ze Liandrin ook in Tel'aran'rhiod kunnen tegenkomen, en misschien nog enkele Zwarte zusters. Dat kon ze nu niet aan. Ze bedacht opeens dat ze zich aardig te kijk zette als de Zwarte Ajah in het Tanchico van Tel'aran'rhiod zat. Ieder oog dat de hemel afzocht, zou een vliegende vrouw opmerken die niet binnen enkele tellen verdween. Haar zweefvlucht

haperde en ze dook omlaag tot tussen de dakgoten. Ze zweefde nu wel langzamer door de straten, maar toch nog sneller dan een paard kon rennen. Misschien raasde ze op hen af, maar ze kon zichzelf er niet toe brengen om stil te staan en op hen te wachten.

Dwaas! riep ze zichzelf woedend toe. *Dwaas! Ze kunnen al weten dat ik hier ben. Ze kunnen de val al klaarmaken.* Ze overwoog om uit de droom te stappen, terug naar haar bed in Tyr, maar ze had nog niets ontdekt. Als er al iets te vinden was.

Plotseling stond er in de straat voor haar een grote, slanke vrouw, gekleed in een enorme rok en een ruimvallend wit hemd. Om de schouders had ze een bruine sjaal en om haar voorhoofd een gevouwen sjaal, die het witte haar weghield dat tot haar middel reikte. Ondanks haar eenvoudige kleren droeg ze een heleboel halskettingen en armbanden van goud en ivoor of allebei. Ze keek Egwene fronsend recht in de ogen, met haar vuisten op de heupen.

Weer zo'n dwaze vrouw die zichzelf naar een plaats heeft gedroomd waar ze niet hoort te komen en niet kan geloven wat ze ziet, dacht Egwene. Ze had een beschrijving van elke vrouw die met Liandrin was meegegaan, en geen ervan paste. Maar de vrouw verdween niet; ze bleef staan, terwijl Egwene snel naderbij kwam. *Waarom gaat ze niet weg? Waarom...?* O *Licht! Ze is eigenlijk...!* Ze griste naar de stromen om een bliksem te weven, om de vrouw in Lucht te verstrikken, en door haar verschrikte haast verprutste ze het.

'Zet je voeten op de grond, meisje,' blafte de vrouw, ik had al genoeg moeite om je terug te vinden zonder dat je meteen weer als een vogel wegvliegt.'

Abrupt hield Egwene op met vliegen. Haar voeten sloegen tegen het plaveisel en ze wankelde. Het was de stem van de Aielvrouw, maar deze vrouw was ouder. Niet zo oud als Egwene eerst had gedacht - feitelijk leek ze veel jonger dan de witte haren deden vermoeden - maar door haar stem en scherpe blauwe ogen was ze er zeker van dat het dezelfde vrouw was. 'U bent... anders,' zei ze.

'Hier kun je zijn wat je wilt.' De vrouw klonk ietwat beschaamd, maar slechts een klein beetje. 'Er zijn tijden die ik me graag herinner... Dat is niet

belangrijk. Jij bent van de Witte Toren? Het is lang geleden dat ze een droomloopster hadden. Heel lang. Ik ben Amys van de Negen-dalensibbe van de Taardad Aiel.'

'U bent een Wijze? Dat bent u! En u kunt dromen, u kent Tel'aran'rhiod. U kunt... Mijn naam is Egwene. Egwene Alveren. Ik...' Ze haalde diep adem; Amys leek geen vrouw om tegen te liegen, ik ben Aes Sedai. Van de Groene Ajah.'

Amys' gezichtsuitdrukking veranderde niet echt. Misschien kneep ze even twijfelend haar ogen samen. Egwene leek amper oud genoeg voor een volwaardige Aes Sedai. Maar ze zei alleen: ik had je in je blote vel laten staan tot je om de juiste kleren zou vragen. Op die manier cadin'sor aan te trekken, alsof je... Je verraste me toen je je vrijmaakte en mijn eigen speer tegen me keerde. Maar hoe sterk je ook bent, je bent nog steeds ongeoefend. Anders zou je niet op die manier midden in mijn jacht zijn gesprongen, waar je klaarblijkelijk ook helemaal niet wilde zijn. En dit vliegen? Ben je naar Tel'aran'rhiod - Tel'aran'rhiod! - gekomen voor een plezierig tochtje naar deze stad, waar die ook mag liggen?'

'Het is Tanchico,' zei Egwene zwakjes. Ze *wist het niet.* Maar hoe had Amys haar dan kunnen vinden? Ze wist duidelijk veel meer van de Wereld der Dromen dan Egwene. 'U kunt me helpen. Ik probeer vrouwen van de Zwarte Ajah te vinden, Duistervrienden. Ik geloof dat ze hier zijn en als dat waar is, moet ik ze vinden.'

'Dan bestaat het dus echt,' zei Amys bijna fluisterend. 'Een Ajah van schaduwlopers in de Witte Toren.' Ze schudde haar hoofd. 'Je bent net een meisje dat zojuist met de speer is gehuwd en dat nu denkt dat ze met mannen kan worstelen en over bergen kan springen. Voor haar betekent het een paar kneuzingen en een waardevolle les in nederigheid. Voor jou kan het hier de dood betekenen.' Amys keek om zich heen naar de witte gebouwen en haar gezicht vertrok. 'Tanchico? In... Tarabon? Deze stad is stervende, deze stad vreet zichzelf op. Hier heerst een duisternis, een kwaad. Erger dan mannen kunnen aanrichten. Of vrouwen.' Ze keek Egwene doordringend aan. 'Jij kunt het niet zien of voelen, is het wel? En jij wilt in Tel'aran'rhiod op schaduwlopers jagen?'

'Een kwaad?' zei Egwene haastig. 'Dat kan het zijn. Weet u het zeker? Als ik u vertel hoe zij eruitzien, zou u dan kunnen zeggen of zij het zijn? Ik kan

hen beschrijven. Ik kan een ervan tot aan haar laatste vlecht beschrijven.'

'Een kind,' mompelde Amys, 'dat op staande voet een zilveren armband van haar vader verlangt, terwijl ze niets weet van handel of het maken van armbanden. Je hebt nog veel te leren. Veel meer dan waar ik nu mee kan beginnen. Kom met me mee naar het Drievoudige Land. Ik zal de stammen berichten dat een Aes Sedai die Egwene Alveren heet naar mij gebracht moet worden in Koudrotsveste. Geef je naam en toon je ring van het Grote Serpent, en je zult een veilige doortocht hebben. Daar ben ik momenteel niet, ik ben in Rhuidean, maar vóór je komst ben ik weer in de veste.'

'Alstublieft, u moet me helpen. Ik moet weten of ze hier zijn. Ik moet het weten.'

'Maar ik kan het je niet zeggen. Ik ken hen niet, noch deze plek, dit Tanchico. Je moet naar mij komen. Wat jij doet is gevaarlijk, veel gevaarlijker dan je denkt. Je moet... Waar ga je naartoe? Blijf!' Iets scheen Egwene te grijpen en de duisternis in te trekken. Amys' stem volgde haar, hol en wegstervend. 'Je moet naar me toekomen om te Ieren. Je moet...'

12 Tanchico of Tar Valon

Elayne haalde moeizaam maar opgelucht adem toen Egwene zich eindelijk bewoog en haar ogen opende. Aviendha stond bij het voeteneind en de trekken van verbeten bezorgdheid in haar gezicht verdwenen. Ze glimlachte snel toen Egwene bijgekomen bleek te zijn. De kaars was tot vlak onder het merkteken opgebrand, het leek echter langer dan een uur geleden.

'Je wilde maar niet wakker worden,' zei Elayne beverig, ik bleef steeds aan je schudden en je werd maar niet wakker.' Ze lachte ietwat benauwd. 'O, Egwene, je hebt zelfs Aviendha bang gemaakt.' Egwene gaf haar een geruststellend kneepje in de arm. 'Maar nu ben ik terug.' Ze klonk vermoeid en haar nachthemd was helemaal bezweet. ik denk dat ik een reden had om nog iets langer te blijven dan we afgesproken hadden. De volgende keer zal ik voorzichtiger zijn, dat beloof ik je.'

Nynaeve zette de lampetkan tamelijk heftig terug op de wastafel, en er klotste wat water uit. Ze had op het punt gestaan water in Egwenes gezicht te gooien. Ze deed beheerst, maar de kan kletterde in de waskom en ze liet het water gewoon op het tapijt druppelen. 'Heb je iets gevonden? Of was het...? Egwene, als de Wereld der Dromen je op de een of andere manier in haar greep kan krijgen, dan is het misschien te gevaarlijk en moet je er meer over leren. Misschien wordt het, hoe vaker je gaat, steeds moeilijker om terug te komen. Misschien... Ik weet het niet. Maar ik weet wel dat we niet het gevaar mogen lopen jou te verliezen.' Ze sloeg haar armen over elkaar, klaar voor elke tegenwerping.

'Dat weet ik,' zei Egwene bijna gedwee. Elaynes wenkbrauwen gingen omhoog; Egwene was nooit gedwee als het Nynaeve betrof. Allesbehalve.

Egwene kwam moeizaam overeind. Ze sloeg Elaynes hulp af en zocht haar weg naar de wastafel om haar gezicht en armen in het betrekkelijk koele water te dompelen. Elayne vond een droog nachthemd in de kast en Egwene trok haar doorweekte hemd uit. 'Ik heb een Wijze ontmoet. Ze heet Amys.' Egwenes stem klonk gedempt tot haar hoofd uit het schone nachthemd schoot. 'Ze zei dat ik naar haar toe moest komen om

Tel'aran'rhiod te leren kennen. Ergens in de Woestenij, op een plek die Koudrotsveste heet.' Elayne zag een vonkje in Aviendha's ogen toen de naam van de Wijze viel. 'Ken je haar? Die Amys?'

De Aielvrouw knikte aarzelend. 'Een Wijze. Een droomloopster. Amys was Far Dareis Mai tot ze de speer opgaf om zich naar Rhuidean te begeven.'

'Een Speervrouwe!' riep Egwene uit. 'Dus daarom... Laat maar. Ze zei dat ze nu in Rhuidean is. Weet je waar Koudrotsveste ligt, Aviendha?'

'Natuurlijk. Koudrots is Rhuarcs veste. Rhuarc is de man van Amys. Ik bezoek de veste soms. Dat deed ik tenminste. Mijn zustermoeder Lian is de zustergade van Amys.'

Elayne wisselde vragende blikken met Egwene en Nynaeve. Ze had ooit gedacht dat ze behoorlijk veel over de Aiel wist, allemaal opgestoken van haar leraren in Caemlin, maar sinds ze Aviendha kende, had ze ontdekt hoe weinig ze eigenlijk wist. Gewoonten en familiebanden waren een doolhof. Eerstezusters betekende dat men dezelfde moeder had. Het was echter voor vriendinnen mogelijk eikaars eerstezuster te wórden door een gelofte af te leggen voor een Wijze. Tweedezusters betekende dat de moeders zusters waren. Als de vaders broeders waren, dan ging het om vaderzusters, wat werd beschouwd als een minder nauwe band dan die van tweedezusters. Daarna werd het werkelijk verwarrend.

'Wat betekent "zustergade"?' vroeg ze aarzelend. 'Dat je dezelfde man hebt.' Aviendha keek wat verstoord toen Egwene naar adem hapte en Nynaeves ogen zich wagenwijd opensperden. Elayne had dit antwoord half en half verwacht, maar ze bleef haar rok, die al keurig zat, goed strijken. 'Jullie hebben die gewoonte niet?' vroeg de Aielvrouw.

'Nee,' zei Egwene zwakjes. 'Nee, wij niet.'

'Maar jij en Elayne zorgen voor elkaar als eerstezusters. Wat zou je gedaan hebben als een van jullie niet bereid was om vanwege Rhand Al-tor opzij te stappen? Om hem strijden? Een man die jullie band verzwakt? Dan is het toch beter om hem allebei te huwen?'

Elayne keek naar Egwene. De gedachte aan... Zou ze zoiets kunnen doen? Zelfs met Egwene? Ze voelde haar wangen gloeien. Egwene keek slechts ietwat verschrikt.

'Maar ik wilde zelf opzij stappen,' zei Egwene.

Elayne wist dat die opmerking zowel haar als Aviendha gold, maar ze bleef erover doordenken. Had Min zo'n soort visioen gehad? Wat zou ze doen als Min er een had gekregen? *Als het Berelain is, wurg ik baar, en hem erbij! Als er iemand moet zijn, waarom Egwene dan niet? Licht, wat zit ik eigenlijk te denken?* Ze wist dat ze bloosde en daarom zei ze luchtig: 'Je klinkt alsof de man hierin geen keus heeft.'

'Hij kan nee zeggen,' zei Aviendha, alsof dat het meest voor de hand lag, 'maar als hij de een wil huwen, moet hij de ander ook huwen, als zij daar om vragen. Wees alsjeblieft niet beledigd, maar ik was ontsteld toen ik hoorde dat in jullie landen een man aan een vrouw vraagt hem te huwen. Een man hoon zijn belangstelling kenbaar te maken en dan te wachten tot de vrouw zich uitspreekt. Natuurlijk zijn er vrouwen die een man een duwtje geven om te zien waar zijn belangstelling ligt, maar het recht van die vraag ligt bij haar. Ik weet niet veel van deze zaken af. Ik wilde van kinds af aan Far Dareis Mai zijn. Het enige dat ik in mijn leven verlang, zijn de speer en mijn speerzusters,' besloot ze heftig.

'Niemand probeert jou tot een huwelijk te bewegen,' zei Egwene kalmerend. Aviendha keek haar verschrikt aan.

Nynaeve schraapte luidruchtig haar keel. Elayne vroeg zich af of ze aan Lan had zitten denken; haar wangen vertoonden duidelijk rode plekken. 'Ik neem aan, Egwene,' zei Nynaeve met een al te harde stem, 'dat je niet gevonden hebt wat je zocht, anders zou je er onderhand iets over hebben gezegd.'

'Ik heb niets gevonden,' zei Egwene spijtig. 'Maar Amys zei... Aviendha, wat is Amys voor soort vrouw?'

De Aielse bestudeerde het tapijt. 'Amys is zo hard als de bergen en zo meedogenloos als de zon,' zei ze zonder op te kijken. 'Ze is een droomloopster. Ze kan het je leren. Als ze eenmaal haar handen op je heeft gelegd, sleurt ze je aan je haren mee naar wat zij wil. Rhuarc is de enige die erin slaagt tegen haar in te gaan. Ook de andere Wijzen zijn voorzichtig als Amys spreekt. Maar ze kan je veel leren.' Egwene schudde haar hoofd, ik bedoel, als ze in een vreemde plaats zou zijn, zou haar dat van streek maken, of zenuwachtig? In een stad? Zou ze dingen zien die er niet waren?'

Aviendha's lach was kort en scherp. 'Zenuwachtig? Amys is niet eens van haar stuk gebracht als ze bij het ontwaken een leeuw in haar bed vindt. Ze was een Speervrouwe, Egwene, en ze is niet zachter geworden; daar kun je van op aan.'

'Wat zag die vrouw dan?' vroeg Nynaeve.

'Het was niet echt iets wat ze zag,' zei Egwene langzaam, ik dénk dat het geen "zien" was. Ze zei dat Tanchico een kwaad bevatte. Erger dan mannen konden aanrichten,' zei ze. 'Dat kan de Zwarte Ajah zijn. Spreek me niet tegen, Nynaeve,' voegde ze er ferm aan toe. 'Dromen moeten verklaard worden en deze verklaring is heel goed mogelijk.' Zodra Egwene het kwaad in Tanchico genoemd had, trokken Nynaeves wenkbrauwen zich samen, en haar ogen spogen vuur toen Egwene zei haar niet tegen te spreken. Soms wilde Elayne beide vrouwen door elkaar rammelen. Ze kwam vlug tussenbeide, voordat Nynaeve losbarstte. 'Dat kan het heel goed zijn, Egwene. Je hebt iets gevonden. Meer dan waar Nynaeve en ik op rekenden. Nietwaar, Nynaeve? Geloof je van niet?'

'Het zou kunnen,' zei Nynaeve met tegenzin.

'Het zou kunnen.' Egwene klonk niet gelukkig. Ze haalde diep adem. 'Nynaeve heeft gelijk. Ik moet doorgronden wat ik aan het doen ben. Als ik wist wat ik behoor te weten, had ik niet over het kwaad hoeven te horen. Ik zou Liandrins kamer kunnen vinden, waar ze ook is. Amys kan me het leren. Daarom... Daarom moet ik naar haar toe.'

'Naar haar toe? Nynaeve klonk ontzet. 'De Aielwoestenij in?'

'Aviendha kan me naar die Koudrotsveste brengen.' Egwenes ogen flitsten tussen Elayne en Nynaeve heen en weer, half uitdagend, half bevreesd. 'Als ik ervan overtuigd was dat ze in Tanchico zaten, zou ik jullie niet alleen laten gaan. Als jullie willen gaan. Maar met Amys om me te helpen kan ik misschien ontdekken waar ze zijn. Misschien kan ik... Dat is het juist; ik weet niet eens waartoe ik in staat ben, alleen dat het veel meer is dan ik nu kan. Maar ik laat jullie niet in de steek. Jullie nemen de ring mee. Je kent de Steen goed genoeg om hier in Tel'aran'rhiod terug te komen. Ik kan naar jullie in Tanchico komen. Wat ik van Amys leer, kan ik aan jullie doorgeven. Zeg alsjeblieft dat je het begrijpt. Ik kan zoveel van Amys leren, en dan kan ik dat gebruiken om jullie te helpen. Net alsof we alledrie door haar geoefend worden. Een droomloopster; een vrouw die het weet!

Liandrin en de anderen zullen de kinderen zijn, want dan weten zij veel minder dan wij.' Ze beet nadenkend in haar lip. 'Jullie geloven toch niet dat ik jullie in de steek laat, of wel? Als dat zo is, ga ik niet.'

'Natuurlijk moet je gaan,' zei Elayne. 'Ik zal je missen, maar niemand heeft ons beloofd dan we tot het eind bij elkaar konden blijven.'

'Maar jullie twee... alleen... Ik zou met jullie mee moeten gaan. Als ze echt in Tanchico zijn, zou ik bij jullie moeten zijn.'

'Onzin,' zei Nynaeve ferm. 'Je hebt oefening nodig. Dat zal ons op de lange duur veel meer helpen dan jouw aanwezigheid in Tanchico. We weten zelfs niet eens of er een Zwarte zuster in Tanchico is. Als ze er zijn, zullen Elayne en ik het best samen af kunnen, maar het is heel goed mogelijk dat we na aankomst merken dat dit kwaad uiteindelijk niet meer is dan de oorlog. Het Licht weet dat een oorlog voor iedereen slecht is. Misschien zijn we zelfs wel vóór jou terug in de Toren. Je moet uitkijken in de Woestenij,' zei ze, praktisch wordend. 'Het is een gevaarlijk gebied. Aviendha, zul jij over haar waken?' Voor de Aielvrouw haar mond open kon doen, werd er geklopt en stapte Moiraine naar binnen. De Aes Sedai keek rond en haar ogen namen hen op, wegend, schattend en alles overdenkend. Dit alles met één blik, zonder dat ook maar iets haar gevolgtrekkingen verried. 'Joiya en Amico zijn dood,' deelde ze mee.

'Was dat dan de reden van de overval?' zei Nynaeve. 'Om ze te doden? Of misschien om ze te doden als ze niet bevrijd konden worden? Ik weet zeker dat Joiya zo zelfverzekerd was omdat ze erop rekende bevrijd te worden. Ze moet dus toch gelogen hebben. Ik heb haar ommezwaai nooit vertrouwd.'

'Het was misschien niet de belangrijkste reden,' zei Moiraine. 'De kapitein was zo verstandig om tijdens de aanval zijn mannen op hun post bij de cellen te houden. Ze hebben geen enkele Trollok of Myrddraal gezien. Maar later troffen ze het tweetal dood aan. Bij beiden was de keel nogal bloederig doorgesneden. Nadat hun tong aan de deur was gespijkerd.' Ze vertelde het alsof ze het over kousen stoppen had. Elaynes maag kwam in opstand toen ze dit onbewogen verslag hoorde. 'Dat zou ik hun nooit hebben toegewenst. Niet op die manier. Het Licht verlichte hun ziel.'

'Ze hebben hun ziel al lang geleden aan de Schaduw verkocht,' zei Egwene ruw, maar ze hield wel beide handen tegen haar maag gedrukt. 'Hoe... Hoe

is het gebeurd? Grijzels?'

'Ik betwijfel of grijzels dat kunnen,' zei Moiraine droog. 'Het lijkt erop dat de Schaduw over onbekende mogelijkheden beschikt.'

'Ja.' Egwene streek haar jurk en haar stem glad. 'Als het geen poging was om ze te bevrijden, moet het betekenen dat ze allebei de waarheid spraken. Dan werden ze gedood omdat ze spraken.'

'Of om ze tot zwijgen te brengen,' voegde Nynaeve er grimmig aan toe. 'Laten we hopen dat ze niet weten dat die twee ons iets verteld hebben. Misschien had Joiya berouw, maar ik denk het niet.' Elayne slikte en stelde zichzelf in de cel voor terwijl haar gezicht tegen de deur werd gedrukt om haar tong eruit te trekken en... Ze huiverde, maar dwong zichzelf te zeggen: 'Misschien zijn ze gewoon gedood als straf voor hun gevangenneming.' Ze verzweeg de gedachte dat ze gedood konden zijn om hen alles van Joiya en Amico te laten geloven; ze hadden al genoeg twijfels over wat hen te doen stond. 'Drie mogelijkheden en slechts volgens een ervan weet de Zwarte Ajah dat ze iets verraden hebben. Aangezien de mogelijkheden gelijk zijn, is de kans groot dat ze het niet weten.'

Egwene en Nynaeve keken geschokt. 'Om hen te straffen?' zei Nynaeve ongelovig.

In veel opzichten waren ze allebei harder dan zijzelf - ze bewonderde hen daarvoor - maar zij waren niet opgegroeid in Caemlin, waar je de verwikkelingen in een hof meemaakte, waar je verhalen hoorde over de wrede manier waarop Cairhienin en Tyreners het Spel der Huizen speelden.

'Ik geloof dat de Zwarte Ajah elk falen tamelijk onvriendelijk opvat,' zei ze. ik kan me voorstellen dat Liandrin zoiets zou bevelen. Joiya zelf zou het zeker hebben gedaan.' Moiraine keek haar even schattend aan.

'Liandrin,' zei Egwene op volkomen vlakke toon. 'Ja, ik kan me voorstellen dat Liandrin, of zelfs Joiya, zo'n bevel zou geven.'

'Jullie hadden toch al niet veel meer tijd meer om ze te ondervragen,' zei Moiraine. 'Ze zouden morgenmiddag op een schip gezet zijn.' Er klonk iets van boosheid in haar stem door; Elayne besefte dat Moiraine de dood van de Zwarte zusters opvatte als een ontsnapping aan gerechtigheid. 'Ik hoop dat jullie snel kunnen beslissen. Tanchico of de Toren.'

Elayne zag Nynaeves ogen en knikte even.

Nynaeve knikte duidelijker terug en wendde zich tot de Aes Sedai. 'Elayne en ik gaan naar Tanchico, zodra we een schip vinden. Een snel schip, hoop ik. Egwene en Aviendha gaan naar Koudrotsveste in de Aielwoestenij.' Ze gaf geen reden en Moiraines wenkbrauwen gingen omhoog.

Er viel een stilte en Aviendha merkte op: 'Jolin kan haar brengen.' Ze vermeed het Egwene aan te kijken. 'Of Sefela, of Bain en Chiad. Ik... Ik denk eraan om met Elayne en Nynaeve mee te gaan. Als er in dat Tanchico oorlog is, hebben ze een zuster nodig die hun in de rug dekt.'

'Als je dat wilt, Aviendha,' zei Egwene langzaam. Ze keek verrast en gegriefd, maar voor Elayne was het een grotere verrassing. Elayne had gedacht dat Egwene en Aviendha vriendinnen begonnen te worden, ik ben blij dat je ons wilt helpen, Aviendha, maar jij zou Egwene naar Koudrotsveste moeten brengen.'

'Zij gaat niet naar Tanchico en niet naar Koudrotsveste,' zei Moiraine, terwijl ze een brief uit haar buidel haalde en de vellen openvouwde. De brenger, een jonge Aiel, zei dat de brief hem vorige maand was gegeven, nog vóór iemand van ons in Tyr was aangekomen.' Ze keek even naar het laatste blad. 'Aviendha, ken jij Amys van de Negendalensibbe van de Taardad Aiel, Bair van de Haidosibbe van de Shaarad Aiel, Melaine van de Jhiradsibbe van de Goshien Aiel en Seana van de Zwartrotssibbe van de Nakai Aiel? Zij hebben dit ondertekend.'

'Het zijn allen Wijzen, Aes Sedai. Allen droomloopsters.' Aviendha klonk vermoeid, hoewel ze het niet besefte. Het leek of ze klaarstond voor een gevecht of om op de vlucht te slaan.

'Droomloopsters,' mijmerde Moiraine. 'Dat verklaart het misschien. Ik heb ervan gehoord.' Ze ging naar het tweede blaadje van de brief. 'Hier staat wat ze over je te zeggen hebben. Wat ze misschien te zeggen hadden voordat jij zelfs bedacht om naar Tyr te gaan. "Onder de Speervrouwen in de Steen van Tyr is een eigenzinnige vrouw. Zij is genaamd Aviendha van de Negendalensibbe van de Taardad Aiel. Ze dient thans naar ons toe te komen. Er kan niet langer gewacht worden, er worden geen verontschuldigingen meer aanvaard. Wij wachten op haar op de hellingen van de Chaendaer, boven Rhuidean." Er staat meer over jou, maar dat zegt me vooral dat ik erop moet toezien dat je zonder uitstel naar hen op weg

gaat. Die Wijzen van jullie verstrekken bevelen zoals de Amyrlin doet.' Ze klonk gramstorig, waardoor Elayne zich afvroeg of de Wijzen ook de Aes Sedai bevelen hadden willen geven. Het was niet erg waarschijnlijk dat zo'n poging zou lukken. Maar er stond iets in die brief dat de Aes Sedai niet aanstond, ik ben Far Dareis Mai,' zei Aviendha boos. ik kom niet als een kind aanhollen als mijn naam wordt geroepen. Ik ga naar Tanchico, als ik dat wil.'

Elayne kneep haar lippen bedachtzaam samen. Dit was iets nieuws van de Aielvrouw. Niet de boosheid - ze had Aviendha eerder boos gezien, zij het niet zo heftig - maar die ondertoon. Ze kon het niet anders dan pruilen noemen. Dat leek even onwaarschijnlijk als een pruilende Lan, maar zo klonk het.

Ook Egwene hoorde het. Ze gaf Aviendha een geruststellend klopje op de arm. 'Het is goed. Als jij dat wil, ben ik blij dat jij ter bescherming van Elayne en Nynaeve naar Tanchico gaat.' Aviendha keek haar echt treurig aan.

Moiraine schudde kort maar beslist het hoofd, ik heb deze brief aan Rhuarc laten zien.' Aviendha wilde wat zeggen en haar gezicht vertrok van woede, maar de Aes Sedai verhief haar stem en sprak onverstoorbaar verder. 'Zoals de brief me vroeg te doen. Alleen dat gedeelte dat jou aanging, natuurlijk. Hij schijnt erop te staan dat je doet wat de brief je vraagt... opdraagt. Ik geloof dat het 't verstandigste is om te doen wat Rhuarc en de Wijzen wensen, Aviendha. Vind je ook niet?' Aviendha staarde wild om zich heen, alsof de kamer een val was geworden. ik ben Far Dareis Mai,' gromde ze, en liep naar de deur. Egwene deed een stap naar voren en hief haar hand half op om haar tegen te houden, maar liet hem vallen toen de deur dichtdreunde. 'Wat willen ze van haar?' wilde ze van Moiraine weten. 'Je weet altijd meer dan je wilt toegeven. Wat hou je deze keer achter?'

'Welke redenen de Wijzen ook mogen hebben,' zei Moiraine koeltjes, 'is een zaak tussen hen en Aviendha. Als jij het mocht weten, had ze het je verteld.'

'Je blijft voortdurend mensen aan het lijntje houden,' zei Nynaeve bitter. 'Je stuurt Aviendha ook een bepaalde richting op, nietwaar?'

'Ik niet. De Wijzen. En Rhuarc.' Moiraine vouwde de brief op en borg hem

met ietwat driftige bewegingen in haar beurs op. 'Ze kan altijd nee tegen hem zeggen. Een stamhoofd is niet hetzelfde als een koning, als ik de Aielgewoonten goed begrijp.'

'Kan ze dat?' vroeg Elayne. Rhuarc deed haar aan Garet Brin denken. De kapitein-generaal van haar moeders koninginnegarde had zelden iets doorgedreven, maar als hij het deed, kon zelfs Morgase hem er niet van afbrengen, behalve met een koninklijk bevel. Deze keer zou er geen bevel van de troon komen - Elayne bedacht opeens dat Morgase het nooit had gedaan als Garet Brin vond dat hij gelijk had - maar desondanks verwachtte ze dat Aviendha naar de hellingen van de Chaendaer boven Rhuidean zou gaan. 'Nu kan ze met jou mee, Egwene. Amys kan je moeilijk in Koudrotsveste ontmoeten als ze van plan is om Aviendha bij Rhuidean op te wachten. Jullie kunnen samen naar Amys gaan.'

'Maar ik wil niet dat ze gaat,' zei Egwene treurig. 'Niet als ze niet wil.'

'Wat iedereen verder ook wil; we hebben dingen te doen,' zei Nynaeve. 'Je zult van alles voor een reis door de Woestenij nodig hebben, Egwene. Lan zal me vertellen wat. En Elayne en ik moeten voorbereidingen treffen om naar Tanchico uit te zeilen. Ik neem aan dat we morgen een schip kunnen vinden, maar dat betekent dat we moeten bekijken wat we vannacht inpakken.'

'Er ligt in de Maule een schip van de Atha'an Miere aan de kade,' zei Moiraine. 'Een klipper. Er zijn geen snellere schepen. Je wilde een snel schip.' Nynaeve knikte met tegenzin.

'Moiraine,' zei Elayne, 'wat is Rhand verder van plan? Na deze aanval... Gaat hij de oorlog beginnen die jij wilt?'

'Ik wil geen oorlog,' zei de Aes Sedai. 'Het enige dat ik wil is dat hij in leven blijft om in Tarmon Gai'don te kunnen strijden. Hij zegt dat hij ons morgen al zijn plannen zal vertellen.' Een rimpeltje ontsierde haar voorhoofd. 'Morgen zullen we allemaal meer weten dan vannacht.' Ze vertrok zonder omhaal.

Morgen, dacht Elayne. *Wat zal hij doen als ik het hem vertel? Wat zal hij zeggen? Hij moet het begrijpen.* Vastbesloten voegde ze zich bij de andere twee om hun voorbereidingen te bespreken.

13 Geruchten

Het lawaai in de taveerne hoorde bij de Maule - als een kar met ganzen, potten en pannen die 's avonds een helling afdenderde. De herrie streed met de muziek van drie spelers op drie verschillende trommen, twee hamerhakkeborden en een buikige semmer die jankende trillingen voortbracht. De dienstmeisjes, in hun donkere tot de enkels reikende rokken, met tot de kin toegeknoopte lijfjes en kleine witte schortjes, drongen zich tussen de volle tafels door en hielden handen vol pullen boven het hoofd zodat ze erdoor konden. In leren vesten geklede bootwerkers stonden op hun blote voeten tussen mannen die rond het middel ingesnoerde jassen droegen en mannen met ontblote borsten boven brede kleurige buikbanden die hun pofbroeken ophielden. De haven was vlakbij en overal in de menigte zag men de vreemde kledij van buitenlanders. Mannen met hoge kragen uit het noorden en met lange kragen uit het westen, met zilveren kettingen over jassen en belletjes aan hun vesten, met knie- of heuphoge laarzen, mannen met halskant, met oorringetjes of kantwerk aan jassen of hemden. Een man met een gevorkte gele baard, brede schouders en een enorme buik en een ander die zijn snorpunten had ingesmeerd, zodat ze glommen in het lamplicht en mooie ronde krullen vormden aan weerszijden van zijn magere gezicht. In drie hoeken van het vertrek en op een aantal tafels rolden en ratelden de dobbelstenen en onder geschreeuw en gelach ging zilver snel van hand tot hand.

Mart zat alleen, met zijn rug naar de muur, waar hij alle deuren in het oog kon houden, hoewel hij meestal naar een nog onaangeraakte beker donkere wijn zat te staren. Hij wilde niet meedoen aan de dobbelspelen en keek geen enkele keer naar de enkels van de dienstmeisjes. Nu de taveerne zo vol was, wilden zo nu en dan lieden aan zijn tafeltje aanschuiven, maar na hem een keer goed te hebben aangekeken, meden ze hem en schoven liever aan bij een volle bank verderop.

Hij doopte zijn vinger in de wijn en begon doelloos wat lijnen op het tafelblad te trekken. Die dwazen hadden geen enkel benul van wat er de avond in de Steen was gebeurd. Hij had enkele Tyreners wel horen praten over moeilijkheden, enkele haastige woorden die zenuwachtig werden

weggelachen. Ze wisten het niet en wilden het niet weten. Zelf was hij er ook liever onkundig van gebleven. Nee, dat was niet waar, hij zou willen dat hij goed begreep wat er gebeurd was. De beelden bleven door zijn hoofd tollen, flitsten door de gaten in zijn geheugen en hadden geen enkele betekenis.

Het lawaai van verre gevechten galmde door de gang, gedempt door de wandkleden. Hij trok met bevende hand zijn mes uit het lijk van een grijzel. Een grijzel die hém zocht! Hij moest wel naar hem op zoek geweest zijn. Grijzels zwierven niet willekeurig moordend rond; ze gingen recht op hun doel af, tiet als een pijl. Hij draaide zich om en wilde wegrennen, en toen schreed er een Myrddraal met zijn meelbleke gezicht op hem af, als een grote zwarte slang op poten; de oogloze blik liet hem huiveren tot in zijn botten. Op dertig pas afstand gooide hij het mes recht naar de plek waar het oog had moeten zitten. Op die afstand kon hij vier van de vijf keer een houtkwast raken die niet groter was dan een oog.

Het zwaard van de Schim werd een waas toen hij bijna terloops de dolk opzij sloeg en gewoon doorstapte. 'Tijd om te sterven, hoornsteker. ' De dodelijke waarschuwing in zijn stem klonk als het kurkdroge gesis van een roodadder.

Mart liep achteruit. Hij had nu in beide handen een mes, hoewel hij zich niet herinnerde ze te hebben getrokken. Niet dat een mes hielp tegen een zwaard, maar weghollen betekende dat die zwarte kling even zeker in zijn rug zou belanden als vijf zessen hoger was dan vier drieën. Hij wou dat hij een goede vechtstok had. Of een boog; hij zou weieens willen zien of dit monster een pijl van een Tweewaterse voetboog kon wegslaan. Hij wou maar dat hij ergens anders was. Hij zou hier sterven.

Opeens kwam er een tiental Trolloks brullend uit een zijgang aanhollen. Ze stortten zich in een opgewonden kluwen van hakkende bijlen en stekende zwaarden op de Myrddraal. Mart staarde er stomverbaasd en ongelovig naar. De Halfman vocht als een zwartgeharnaste wervelwind. Ruim een handvol Trolloks was dood of stervend voor de Schim lag te stuiptrekken; een afgehakte en weggesmeten arm lag drie pas verder te kronkelen als een stervende slang, nog steeds met een vuist om dat zwarte zwaard.

Een Trollok met ramshoorns wierp een blik op Mart en snoof met opgeheven snuit de lucht op. Hij grauwde naar Mart, jankte toen en begon

een lange snijwond af te likken die zowel zijn maliën als de onderarm had opengelegd. De anderen hielden op met het onthoofden van hun gewonden en blaften enkele ruwe keelklanken. Zonder Mart nog een blik waardig te keuren, draaiden ze zich om en draafden weg. De hoeven en laarzen maakten doffe geluiden op de stenen vloer terwijl ze van hem weg holden.

Van hem weg holden. Mart huiverde. Trolloks die hem hadden gered. Waar had Rhand hem nou weer in doen belanden? Hij zag dat de wijn-strepen een open deur vormden en veegde die kwaad weg. Hij moest hier weg zien te komen. Hij moest. Maar hij kon ook ergens in zijn hoofd de drang voelen dat het tijd werd terug te keren naar de Steen. Boos verdrong hij de gedachte, maar die bleef maar rondzeuren. Hij ving een flard van het gesprek aan de tafel rechts van hem op, waar de kerel met het magere gezicht en de krulsnor in een zware Lugardse tongval verder vertelde. 'Hoor eens, die Draak van jullie is ongetwijfeld een groot man. Ik zal het niet tegenspreken, maar met Logain vergeleken is hij niks. Weet je waarom? Met Logain was half Geldan in oorlog en bovendien de helft van Amadicia en Altara. Hij liet de aarde hele steden opslokken als die weerstand boden, dat deed hij. Gebouwen, mensen, de hele bliksemse boel. En hebben jullie gehoord van die kerel daarginds in Saldea, die Maseem? Ze zeggen dat die de zon stil liet staan tot hij het leger van heer Bashere had verslagen. Dat is een feit, dat zeggen ze echt.'

Mart schudde zijn hoofd. De Steen was gevallen en Rhand voerde Callandor en deze stommeling dacht nog steeds dat hij een valse Draak was. Opnieuw had zijn vinger de deuropening getekend. Terwijl zijn hand de tekening wegsmeerde, greep hij de beker wijn maar hield hem halverwege stil. Ondanks de herrie had hij een bekende naam aan het tafeltje naast hem opgevangen. Hij schoof zijn bankje schrapend achteruit en liep er met de beker in de hand heen.

De mensen die daar zaten, vormden het gebruikelijke vreemde allegaartje dat hij vaak in de taveernes van de Maule was tegengekomen. Twee zeelieden met oliejassen over hun blote borst en niets aan hun voeten; een met een dikke gouden ketting strak rond zijn hals. Een man met hangwangen, die ooit dik was geweest, in een donkere Cairhiense jas met banen rood, goud en groen op de borst die konden betekenen dat hij een edelman was, hoewel een mouw bij de schouder gescheurd was; een groot aantal Cairhiense vluchtelingen was diep gevallen. Een grijze vrouw, geheel in een soort dof donkerblauw, met een hard gezicht en scherpe ogen,

en zware gouden ringen aan haar vingers. De spreker was een man met een gevorkt puntbaardje en in zijn oor een robijn die zo groot was als een duivenei. Drie zilveren kettingen over de strakgespannen borst van een donkerrode jas gaven aan dat hij een meester-koopman van het Kandoraanse koopmansgilde was.

Het gesprek viel stil en alle ogen richtten zich op Man toen hij bij hun tafeltje bleef staan, ik hoorde dat jullie het over Tweewater hadden.' Vorkbaard nam Mart snel op: zijn ongekamde haren, de strakke gelaatsuitdrukking en de wijn in zijn hand, de glimmende zwarte laarzen, de groene jas met de gouden krullen, op de borst losgeknoopt waardoor een sneeuwwit linnen hemd zichtbaar was, maar zowel jas als hemd met diepe kreukels. Kortom, het evenbeeld van een jonge heer die zich onder de gewone burgers vermaakte, inderdaad, mijn heer,' zei hij vriendelijk, ik zei net dat ik wilde wedden dat er dit jaar geen tobak vandaan zal komen. Ik heb echter nog twintig vaten van het fijnste Tweewaterblad, waarvan er geen beter bestaat. Zal later in het jaar een voortreffelijke prijs opbrengen. Als mijn heer een vat voor zijn eigen voorraad wenst...' Hij trok aan een punt van zijn baardje en hield zijn vinger naast zijn neus. '... ben ik er zeker van dat het me wel zal lukken om...'

'Dus daar durf je wat om te verwedden?' onderbrak Mart hem kortaf. 'Waarom komt er geen tobak meer uit Tweewater?'

'Waarom er... De Witmantels, mijn heer. De Kinderen van het Licht.'

'Wat bedoel je, Witmantels?'

De meester-koopman keek hulp zoekend de tafel rond; er klonk iets dreigends door in Marts stem. De zeelieden keken of ze weg zouden gaan als ze durfden. De Cairhienin zat Mart boos aan te kijken; hij zat stijf rechtop en streek zijn versleten jas glad alsof hij aangeschoten was; de lege beker voor hem was duidelijk niet zijn eerste. De grijze vrouw zette de beker aan haar mond; boven de rand hielden haar scherpe ogen Mart berekenend in het oog.

De koopman slaagde erin zittend een buiging te maken en sloeg een vleierige toon aan. 'Het gerucht gaat, mijn heer, dat de Witmantels naar Tweewater zijn getrokken. Op zoek naar de Herrezen Draak, zegt men. Hoewel dat natuurlijk niet waar kan zijn, aangezien de Drakenheer hier in Tyr is.' Hij hield Mart in het oog of die wat ging doen; Marts gezicht

verblikte of verbloosde niet.

'Die geruchten zijn soms heel wild, mijn heer. Misschien is het een wind in een mand. Volgens datzelfde gerucht zoeken de Witmantels ook een of andere Duistervriend met gele ogen. Hebt u ooit van een man met gele ogen gehoord? Nou, ik evenmin. Een wind in een mand.' Mart plaatste zijn beker op de tafel en boog zich naar de man toe. 'Wie zoeken ze nog meer? Volgens dat gerucht? De Herrezen Draak. Een man met gele ogen. Wie nog meer?'

Zweet parelde op het gezicht van de koopman. 'Niemand, mijn heer. Ik heb verder van niemand gehoord. Het zijn maar geruchten, mijn heer. Stro in de wind, niks meer. Een rookwolkje dat snel verdwijnt. Kan ik u dienen met een vat tobak uit Tweewater? Een gebaar van achting... een grote eer voor... om uit te drukken hoezeer...' Mart gooide een Andoraanse goudkroon op de tafel. 'Drink wat van mij tot dat op is.'

Toen hij zich omdraaide, hoorde hij het gemompel opstijgen, ik dacht dat hij me de keel ging afsnijden. Je weet hoe die jonge heren zijn als ze vol wijn zitten.' Dat kwam van de man met het vorkbaardje. 'Een vreemde jongeman,' zei de vrouw. 'Gevaarlijk. Probeer geen kunstjes bij dat slag mensen, Paetram.' ik denk dat het helemaal geen echte heer is,' zei een andere mannenstem gemelijk. De Cairhienin, veronderstelde Mart. Zijn mondhoeken krulden. Een heer? Van z'n levensdagen wilde hij geen heer zijn, al boden ze hem het aan. *Witmantels in Tweewater. Licht'. Licht sta ons bij!*

Hij baande zich een weg naar buiten en trok een paar houten klompen uit de stapel naast de deur. Hij had geen idee of het de zijne waren - ze leken allemaal op elkaar - en gaf er geen steen om. Ze pasten.

Het was gaan regenen, wat de duisternis nog zwarter maakte. Hij sloeg zijn kraag op en liep in een onhandig drafje spetterend door de modderstraten van de Maule, voorbij lawaaierige taveernes, goed verlichte herbergen en huizen met donkere ramen. Toen de modder bij de muur rond de binnenstad overging in stenen, schopte hij z'n klompen uit en holde verder. De Verdedigers die de poort naar de Steen bewaakten, lieten hem zonder meer naar binnen; ze kenden hem. Hij bleef doorhollen tot hij bij Perijns kamer was en gooide de deur open, amper de gesplinterde barst in het hout opmerkend. Perijns zadeltas lag op het bed en Perijn pakte zijn hemden en

kousen in. Er brandde slechts een kaars, maar hij leek de schemer niet erg te vinden. 'Je hebt het al gehoord,' zei Mart.

Perijn ging verder met inpakken. 'Over thuis? Ja, ik was in de stad om een of ander gerucht voor Faile op te vangen. Na vanavond moet ik haar meer dan ooit...' Zijn lage kelige gegrom bezorgde Mart kippenvel; het klonk als een boze wolf. 'Doet er niet toe. Ik heb het gehoord. Misschien voldoet dit even goed.'

Even goed als wat? vroeg Mart zich af. 'Geloof je het?' Heel even keek Perijn op; zijn ogen vingen het kaarslicht op en glommen flonkerend goudgeel. 'Voor mij bestaat er weinig twijfel. Het komt veel te dicht bij de waarheid.'

Mart schuifelde onrustig met zijn voeten. 'Weet Rhand het?' Perijn knikte slechts en begon weer in te pakken. 'Nou? Wat zegt hij ervan?' Perijn hield op en staarde naar de opgevouwen mantel in zijn handen. 'Hij mompelde wat in zichzelf. Hij zei dat hij het ging doen. Hij zei: "Ik had hem moeten geloven." Zoiets. Allemaal onzin. Toen greep hij me bij m'n kraag en zei dat hij iets moest doen "waar ze niet op rekenden". Hij wilde dat ik hem begreep, maar ik vraag me af of hij het zelf weet. Hij leek het niet belangrijk te vinden of ik bleef of vertrok. Nee, dat neem ik terug. Ik denk dat het hem opluchtte dat ik vertrok.'

'Het komt er dus op neer dat hij helemaal niks doet,' zei Mart. 'Licht, met Callandor kan hij wel duizend Witmantels verslaan! Heb je gezien wat hij met die vervloekte Trolloks heeft gedaan? Je gaat weg, hè? Terug naar Tweewater? Alleen?'

'Tenzij jij meegaat.' Perijn propte de mantel in de tas. 'Ga je mee?' Mart antwoordde niet, maar begon te ijsberen, zijn gezicht beurtelings in het duister en de schemer. In Emondsveld waren zijn vader en moeder, en zijn zusjes. De Witmantels hadden geen reden om hen kwaad te doen. Als hij naar huis ging, had hij het gevoel dat hij nooit meer weg zou komen, dat zijn moeder hem zou laten trouwen voor hij was gaan zitten. Maar als hij niet ging, als de Witmantels hen kwaad zouden doen... Die Witmantels hadden genoeg aan een gefluisterd woord, had hij weieens gehoord. Maar waarom zouden er over hem geruchten de ronde doen? Zelfs die leugenaars en herrieschoppers van Kopin mochten zijn vader. Iedereen mocht Abel Cauton. 'Je hoeft niet te gaan,' zei Perijn kalm. 'Ik heb over jou niks

gehoord. Alleen over Rhand en mij.'

'Bloedvuur, ik g...' Hij kon het niet zeggen. Denken aan vertrekken was heel gemakkelijk, maar zeggen dar hij ging? Zijn keel kneep zich samen en wurgde de woorden weg. 'Is het gemakkelijk voor jou, Perijn? Weggaan bedoel ik? Voel jij... niets? Iets wat jou probeert tegen te houden? Iets wat je redenen geeft om niet te gaan?'

'Honderden, Mart, maar ik weet dat het allemaal neerkomt op Rhand en ta'veren. Jij wilt dat niet toegeven, hè? Er zijn honderden redenen om te blijven, maar die ene reden om te gaan, weegt zwaarder. De Witmantels zitten in Tweewater en ze zullen mensen pijn doen om mij te vinden. Ik kan ze tegenhouden als ik ga.'

'Waarom willen de Witmantels jou zo graag in handen krijgen dat ze anderen ervoor willen straffen? Licht, als ze daar rondvragen naar een jongen met gele ogen, weet niemand in Emondsveld waar ze het over hebben! En hoe kun je zoiets tegenhouden? Een stel handen erbij zal weinig helpen. Ha! De Witmantels zullen een lap leer moeten wegslikken als ze denken dat ze de mensen van Tweewater kunnen koeioneren.'

'Ze weten hoe ik heet,' zei Perijn zachtjes. Zijn blik gleed naar zijn bijl, die vastgebonden aan de muur hing. De riem was om de steel en rond de haak in de muur gewikkeld. Of misschien staarde hij naar zijn hamer, die onder de bijl tegen de muur stond; Mart wist het niet zeker. 'Ze kunnen mijn familie vinden. En het waarom? Ze hebben hun redenen, Mart. Net zoals ik mijn reden heb. Wie kan zeggen welke de beste is?'

'Bloedvuur, Perijn! Bloedvuur! Ik wil g... g... Zie je? Ik kan het niet eens meer zeggen. Alsof mijn hoofd weet dat ik het zal doen als ik het zeg. Ik kan het niet eens uit mijn hoofd zetten!'

'Verschillende paden. We zijn al eens eerder gescheiden op pad gegaan.'

'Verschillende paden, bloed en as,' mopperde Mart. ik heb straal genoeg van Rhand. En van Aes Sedai die me aan hun bloedtouwtjes meevoeren. Ik wil voor de verandering eens ergens heen waar ik heen wil en doen wat ik wil doen.' Hij draaide zich om naar de deur, maar Perijns stem hield hem staande.

ik hoop dat jouw pad een goed pad is, Mart. Moge het Licht je mooie

meisjes en domme dobbelaars geven.'

'Ach, ik mag branden, Perijn. Moge het Licht jou eveneens geven wat je wenst.'

ik denk het wel.' Hij leek niet erg blij met het vooruitzicht.

'Wil je mijn pa zeggen dat het goed met me gaat? En mijn moeder? Ze maakt zich altijd zoveel zorgen. En hou een oogje op mijn zusjes. Ze bespiedden me altijd en verklikten alles aan moeder, maar ik wil niet dat hun iets overkomt.'

'Dat beloof ik je, Mart.'

Mart sloot de deur achter zich en liep doelloos de gang uit. Zijn zussen Eldrin en Bodewin stonden altijd klaar met hun geroep: 'Mama! Mart zit weer in moeilijkheden. Mart doet iets wat niet mag, mama.' Vooral Bode. Ze zouden nu zestien en zeventien zijn. Binnen niet al te lange tijd zouden ze aan trouwen gaan denken, met de een of andere saaie boer die het waarschijnlijk nog niet eens wist. Was hij alweer zo lang weg? Soms leek het nog maar kort. Soms voelde het net alsof hij pas een week of twee uit Emondsveld weg was. Andere keren leken het wel jaren die hij zich vaag herinnerde. Hij wist nog hoe Eldrin en Bode vol leedvermaak toekeken wanneer hij weer eens een pak rammel kreeg, maar hun gezichten kon hij zich niet meer scherp voor de geest halen. De gezichten van zijn eigen zusjes! Die rottige gaten in zijn geheugen, net alsof hij gaten in zijn leven had.

Berelain kwam hem tegemoet en hij moest ondanks zichzelf grinniken. Ze mocht dan haar maniertjes hebben, maar ze bleef een bééld van een vrouw. Dat strakke gewaad van witte zijde was zo dun als wat en dan keek hij nog maar niet naar die lage halslijn, waardoor er een aanzienlijke hoeveelheid van haar prachtige witte borsten zichtbaar was. Hij maakte zijn mooiste diepe buiging, sierlijk en vormelijk. 'Een goede avond voor u, mijn vrouwe.' Ze leek langs hem heen te schuiven zonder hem één blik waardig te keuren en hij richtte zich boos op. 'Ben je zowel doof als blind, mens? Ik ben geen tapijt waar je overheen kunt stappen en ik heb me toch echt iets horen zeggen! Als ik in je billen knijp, kun je me een klap geven, maar zolang ik dat niet doe, verwacht ik een beleefd woord bij een beleefde groet.'

De Eerste bleef stokstijf staan en nam hem op zoals vrouwen altijd deden. Aan hun ogen te zien waren ze daarna in staat een hemd voor hem naaien, te vertellen hoe zwaar hij was en dan ook nog te zeggen wanneer hij voor het laatst in bad was geweest. Toen draaide ze zich om en mompelde iets in zichzelf. Hij ving alleen maar op: 'Lijkt te veel op mij.'

Hij staarde haar stomverbaasd na. Geen enkel woord! Dat gezicht, die sierlijke stap, en met haar neus zo hoog in de lucht dat het een wonder was dat ze niet zweefde. Zo werd hij behandeld als hij met mensen als Berelain en Elayne praatte. Edellieden vonden je vuil, tenzij je een paleis had en een stamboom tot aan Artur Haviksvleugel. Nou, hij kende een stevige helpster van een kokkin - net stevig genoeg - die hem geen stof vond. Dara kon zo lekker aan zijn oor knabbelen-Geschokt bleef hij doodstil staan. Hij had lopen overwegen of hij Da-ra zou opzoeken, om lekker samen in bed te kruipen. Hij had zelfs aan Berelain lopen denken. Berelain! En zijn laatste woorden tegen Perijn waren nog wel geweest: *Hou een oogje op mijn zusjes!* Alsof hij reeds besloten had, alsof hij al wist wat hij ging doen. Maar hij had nog niet besloten! Zo gemakkelijk nam hij geen besluit, zeker niet door alles z'n beloop te laten. Misschien was er een andere mogelijkheid. Hij viste een gouden munt uit zijn zak, gooide hem omhoog en ving hem weer op de rug van zijn hand. Nu pas zag hij dat het een Tarvalonse mark was; hij stond naar de traanvorm van de Tarvalonse Vlam te staren. 'Bloed en as, voor alle Aes Sedai!' verkondigde hij hardop. 'En bloedvuur voor Rhand dat ik er zo ingestonken ben!' Een bediende in het zwart en goud van de Steen bleef opeens stokstijf staan en nam hem bezorgd op. Het zilveren dienblad van de man stond vol rolletjes verband en kruikjes zalf. Zodra de man besefte dat Mart hem gezien had, maakte hij een sprongetje van schrik. Mart gooide de munt op het dienblad. 'Van de grootste stommeling van de wereld. Zorg ervoor dat je dat goed uitgeeft. Aan vrouwen en wijn.'

'D... dank u, mijn heer,' stamelde de man stomverbaasd.

Mart liet hem achter. *De grootste stommeling van de wereld. Dat ben ik zeker.*

14 Gewoonten van Mayene

Perijn keek de vertrekkende Mart hoofdschuddend na. Mart zou zich liever met een hamer op zijn kop slaan dan naar Tweewater terugkeren. Tenzij hij moest. Perijn zou ook graag een manier vinden om niet naar huis te hoeven gaan, maar die was er niet; dat was een onverbiddelijk, staalhard feit. In tegenstelling tot Mart was hij echter bereid dat te aanvaarden, ook al wilde hij liever niet gaan. Hij trok voorzichtig zijn hemd uit en kreunde. Zijn hele linkerschouder was één grote kneuzing die al naar geel en bruin verkleurde. Een Trollok was langs zijn bijl gegleden en alleen het snelle messenwerk van Faile had erger voorkomen. Wassen was een pijnlijk gedoe, maar over koud water in Tyr hoefde hij zich tenminste geen zorgen te maken.

Alles was ingepakt, hij was gereed en de schone kleren voor morgenochtend lagen klaar. Bij zonsopgang zou hij Loial opzoeken. Het had geen zin de Ogier vannacht nog lastig te vallen. Hij sliep waarschijnlijk al en Perijn wilde zijn voorbeeld zo snel mogelijk volgen. Alleen Faile was een probleem. Hij had nog geen oplossing voor haar kunnen bedenken. Zelfs in Tyr blijven was beter dan met hem meegaan. De deur ging open, het verraste hem. Een reukwaterlucht dreef op hem toe zodra de deur piepte, waardoor hij moest denken aan wingerd-bloemen op een hete zomeravond. Een verlokkende geur - behalve voor hem - niet te zwaar, maar niet iets wat Faile zou opdoen. Hij was verbaasd toen hij Berelain zijn kamer zag binnenstappen. Ze hield zich met knipperende ogen aan de deur vast, waardoor hij besefte hoe donker het voor haar moest zijn. 'Ga je ergens heen?' vroeg ze aarzelend. Met het licht van de ganglampen achter haar moest hij zich bedwingen niet te gaan staren.

'Ja, mijn vrouwe.' Hij maakte een buiging, niet erg sierlijk maar zo goed hij kon. Faile kon wat hem betrof zo giftig snuiven als ze wilde, maar hij zag geen reden onbeleefd te zijn. 'Morgenochtend.' ik ook.' Ze sloot de deur en sloeg haar armen over elkaar. Hij keek de andere kant op en hield haar vanuit zijn ooghoeken in de gaten, zodat ze niet kon denken dat hij haar stond aan te gapen. Ze ging door alsof ze niets had gemerkt. De kaarsvlam spiegelde in haar ogen. 'Na vanavond... Morgen vertrek ik met een koets naar Godan, waar ik me inscheep voor Mayene. Ik had enkele dagen geleden al moeten gaan, maar ik wilde een oplossing vinden. Die was er

natuurlijk niet. Ik had dat eerder moeten inzien. Deze avond heeft me overtuigd. De manier waarop hij... Al die bliksems die door de gangen vlogen... Ik vertrek morgen.'

'Mijn vrouwe, waarom vertelt u dit aan mij?' vroeg Perijn verwonderd.

De manier waarop ze haar kin omhoogstak, herinnerde hem aan een merrie in Emondsveld die hij een paar keer had beslagen en die hem dan had willen bijten. 'Zodat je het aan Heer Draak kunt vertellen, natuurlijk.'

Hij begreep er nog steeds niets van. 'Dat kunt u hem beter zelf zeggen,' antwoordde hij een tikkeltje ongeduldig, ik heb voor mijn vertrek geen tijd om boodschappen door te geven.' ik... ik denk niet dat hij me wil ontvangen.'

Iedere man zou haar graag willen ontvangen; ze was prachtig om te zien en dat wist ze maar al te goed. Hij meende dat ze iets anders had willen zeggen. Was ze misschien bang geworden door wat er vanavond in Rhands slaapvertrek was gebeurd? Of door wat Rhand had gedaan om er een eind aan te maken? Misschien, maar zo bangelijk was ze niet, als hij zag hoe koel ze hem opnam. 'Geef uw boodschap aan een dienaar, mijn vrouwe. Ik betwijfel of ik Rhand nog zie. Zeker niet voor ik vertrek. Elke dienaar kan hem een briefje brengen.'

'Maar jij bent een vriend van hem, het kan beter van jou...'

'Geef Het aan een dienaar. Of aan een Aiel.'

'Je doet niet wat ik je vraag?' vroeg ze ongelovig. 'Nee. Hebt u niet geluisterd?'

Opnieuw wierp ze haar hoofd in de nek, maar ditmaal was het anders, hoewel hij niet precies kon zeggen hoe. Ze nam hem nadenkend op, half in zichzelf mompelend. 'Zulke opvallende ogen.'

'Wat?' Opeens drong het tot hem door dat hij daar halfnaakt stond. Ze bekeek hem zo nauwkeurig dat hij opeens moest denken aan het keuren van een paard vóór de koop. Als hij niet oppaste, zou ze straks zijn enkels bevoelen en zijn tanden bekijken. Hij griste het hemd dat hij voor morgen had bedoeld van het bed en trok het aan. 'Geef uw boodschap aan een dienaar. Ik wil gaan slapen, want ik wil vroeg op. Voor de zon opkomt.'

‘Waar ga je heen?'

'Naar huis. Tweewater. Het is al laat. Als u morgen ook afreist, neem ik aan dat u ook nog wilt slapen. Ik weet dat ik doodmoe ben.' Hij gaapte zo luid mogelijk.

Nog steeds maakte ze geen aanstalten om naar de deur te gaan. 'Jij bent smid? Ik heb in Mayene een smid nodig. Voor siersmeedwerk. Wat dacht je van een kort verblijf daar voor je naar Tweewater terugkeert? Je zult Mayene heel... onderhoudend vinden.' ik ga naar huis,' vertelde hij haar vastbesloten, 'en u gaat terug naar uw eigen vertrekken.'

Ze schokschouderde, waardoor hij weer haastig de andere kant opkeek. 'Misschien later. Uiteindelijk krijg ik altijd wat ik wil. En ik denk dat ik...' Ze zweeg, nam hem van boven tot onder op. '... siersmeedwerk wens. Voor de ramen van mijn slaapkamer.' Haar glimlach was zo onschuldig dat in zijn hoofd de noodklokken begonnen te luiden. Opnieuw ging de deur open en Faile kwam binnen. 'Perijn, ik was je in de stad aan het zoeken en toen hoorde ik een gerucht dat...' Ze bleef stokstijf staan en keek Berelain kil aan.

De Eerste negeerde haar. Ze ging dichter bij Perijn staan, streelde zijn arm, zijn schouder. Heel even dacht hij dat ze wilde proberen zijn hoofd omlaag te trekken voor een kus - ze hield zeer zeker haar lippen naar hem op - maar haar hand streek nog even snel langs zijn nek, waarna ze achteruit stapte. Het was al gebeurd en voorbij voor hij iets had kunnen doen. 'Onthoud het,' zei ze zachtjes alsof ze met hem alleen was. ik krijg altijd wat ik wil.' Ze gleed langs Faile de kamer uit. Hij wachtte tot Faile zou ontploffen, maar ze keek even opzij naar zijn volle zadeltassen en zei: ik zie dat je het al gehoord hebt. Het fs maar een gerucht, Perijn.'

'Door dat van die gele ogen is het wel wat meer.' Ze had als een bos droge twijgjes moeten ontvlammen. Waarom was ze zo rustig? 'Het zij zo. Dan is Moiraine het volgende probleem. Zal ze jou proberen tegen te houden?'

'Niet als ze niks weet. En als ze het mocht proberen, ik ga toch. Faile, ik heb daar familie en vrienden. Ik laat ze niet in handen van Witmantels vallen. Maar ik hoop dat ze er pas van hoort als ik een heel eind uit de buurt van de stad ben.' Zelfs haar ogen waren kalm, als donkere vennen in een bos. Zijn nekharen stonden recht overeind. 'Maar het moet weken hebben geduurd voor dat gerucht Tyr bereikte en zo'n tocht naar

Tweewater neemt ook weken in beslag. Dan zijn de Witmantels allang weg. Nou ja, ik hoopte dat je hier zou weggaan, dus mag ik niet klagen. Ik zeg je alleen maar wat je kunt verwachten.'

'Over de saidinwegen duurt het geen weken,' zei hij. 'Twee dagen. Misschien drie.' Twee dagen. Hij nam aan dat het niet sneller kon. 'Je bent even gek als Rhand Altor,' zei ze ongelovig. Ze liet zich op het voeteneind neerploffen, kruiste haar benen en sprak hem toe alsof ze een klein kind vermaande. 'Wie de saidinwegen opgaat, wordt reddeloos waanzinnig. Als je er tenminste nog uitkomt - waarschijnlijk gebeurt dat niet eens. De wegen zijn besmet, Perijn. Ze zijn al zo'n... hoeveel?... drie- tot vierhonderd jaar donker. Vraag maar aan Loial. Hij kan het je vertellen. De Ogier bouwden de wegen, of lieten ze groeien, of wat dan ook. Zelfs zij durven er niet op. Hoor eens, zelfs als het je lukt ze ongedeerd te gebruiken, dan weet alleen het Licht waar je eruit komt.'

ik heb ze bereisd, Faile.' En het was inderdaad een angstwekkende reis geweest. 'Loial kan me gidsen. Hij kan de wegwijzers lezen, dat heeft hij toen ook gedaan. Hij zal het voor mij willen doen, wanneer hij weet hoe belangrijk het is.' Loial wilde ook dolgraag weg uit Tyr; hij leek te vrezen dat zijn moeder wist waar hij was. Perijn wist zeker dat hij zou helpen.

'Nou,' zei ze stevig in haar handen wrijvend, 'Nou, ik was op zoek naar een avontuur en dit is er zeker een. Weg uit de Steen van Tyr en van de Herrezen Draak, over de saidinwegen reizen om tegen Witmantels te vechten... Ik vraag me af of we Thom Merrilin kunnen overhalen om mee te gaan. Als je geen bard hebt, dan moet je het met een speelman doen. Hij kan het verhaal dichten, met jou en mij als hoofdpersonen. En zonder Herrezen Draak of Aes Sedai om de aandacht op te eisen. Wanneer vertrekken we? Morgenochtend?' Hij haalde diep adem om zo vastberaden mogelijk te zeggen: 'Ik ga alleen, Faile. Alleen Loial en ik.'

'We hebben een pakpaard nodig,' merkte ze op alsof hij niets gezegd had. 'Twee, denk ik. De saidinwegen zijn donker. We zullen lantaarns nodig hebben en heel veel olie. Dat Tweewatervolk van jou, vooral boeren, niet? Zullen ze tegen Witmantels vechten?'

'Faile, ik zei...'

ik hoorde wat je zei,' snauwde ze. De schaduwen gaven haar een vervaarlijk uiterlijk, met haar schuinstaande ogen en hoge jukbeenderen, ik

hoorde het en ik snap er niets van. Wat doe je als die boeren niet willen vechten? Of niet eens weten hoe? Wie moet het ze bijbrengen? Jij? In je eentje?'

Ze sprong zo snel overeind dat hij dacht dat ze hem zou aanvliegen. 'Denk je dat Berelain meegaat? Geeft zij jou rugdekking? Of wil je liever op haar schoot zitten en kraaien? Stop je hemd in je broek, harige pummel! Waarom is het hier zo donker? Berelain houdt zeker van gezellig schemeren, hè? Wat heb je aan haar tegen de Kinderen van het Licht?'

Perijn wilde zijn mond al opendoen om haar tegen te spreken, maar in plaats daarvan zei hij: 'Zij lijkt me heel prettig in mijn armen, Berelain. Welke man wil haar niet op schoot houden?' De pijn op Failes gezicht sloeg ijzeren banden om zijn borst, maar hij dwong zichzelf door te gaan. 'Als ik thuis klaar ben, ga ik misschien wel naar Mayene. Ze heeft me gevraagd en misschien doe ik dat wel.' Faile zei niets. Ze staarde hem aan met een gezicht als van steen, draaide zich toen om en rende naar buiten, de deur met een daverende klap achter zich dicht smijtend.

Ondanks alles wilde hij haar achternagaan, maar hij bleef staan, terwijl zijn vingers zich pijnlijk in de deurpost wilden begraven. Starend naar de versplinterde gleuf die zijn bijl in het hout had gemaakt, merkte hij dat hij zichzelf vertelde wat hij haar niet kon zeggen, ik heb Wit-mantels gedood. Ze hadden mij gedood als ik het niet gedaan had, maar zij noemen het toch moord. Ik ga naar huis om te sterven, Faile. Dat is de enige manier waarop ik kan voorkomen dat ze mijn vrienden en familie kwaad doen. Laat ze mij maar ophangen. Ik wil niet dat je dat ziet. Dat kan ik niet. Misschien hou je me zelfs wel tegen en dan zouden ze...'

Hij liet zijn hoofd tegen het hout vallen. Nu zou het haar niet meer zo'n verdriet doen dat ze hem voor het laatst gezien had, dat was het enige dat telde. Ze zou ergens anders haar avontuur wel vinden, op veilige afstand van Witmantels, ta'veren en kwaadaardige bellen in het Patroon. Dat was het enige dat telde. Hij wenste dat hij niet zo wanhopig wilde janken.

Faile beende bijna op een holletje door de gangen en zag niet wie ze inhaalde of wie zich ijlings tegen de muur moest drukken. Perijn. Berelain. Perijn. Berelain. *Hij wil liever een halfnaakte sluwe vos met een roomkop, hef Hij weet niet wat hij wil. Harige pummel! Buffel met een houten kop. Smid! Die kwijlteef, Berelain. Die lebbergeit!* Ze besefte niet waar ze heen

ging, tot ze Berelain voor zich uit zag zweven in haar gewaad dat niets aan de verbeelding overliet, onschuldig heupwiegend, alsof dat loopje niet bedoeld was om alle mannenogen uit hun kop te laten rollen. Voor Faile goed en wel wist wat ze deed, was ze op een kruising voor Berelain gesprongen en had ze zich breeduit voor haar opgesteld.

'Perijn is van mij,' snauwde ze. 'Hou je handen en je glimlachjes maar bij je.' Ze werd rood tot aan haar haren toen ze hoorde wat ze uitsloeg. Ze had zichzelf voorgenomen nooit zoiets te doen, nooit zo over een man te vechten ais een boerenmeid bij de oogst in het hooi. Berelain trok koeltjes een wenkbrauw op. 'Van jou? Vreemd, ik heb geen halsband bij hem gezien. Dienstmeisjes - of ben je een boerendochter? - hebben toch de meest eigenaardige ideeën.'

'Dienstmeisje? Dienstmeisje! Ik ben...' Faile moest op haar tong bijten om de woedende woorden binnen te houden. De Eerste van Mayene, ja ja. Er waren landgoederen in Saldea die groter waren dan heel Mayene. Zij zou het nog geen week aan het hof in Saldea uithouden. Kon zij bij de valkerij gedichten opzeggen? Kon zij de hele dag jagen en dan 's avonds de hanou bespelen tijdens een bespreking over de maatregelen tegen Trollokovervallen? Dus zij meende de mannen te kennen, hè? Kende zij de waaiertaai? Kon zij een man zeggen te komen, te gaan of te blijven? En honderden andere dingen aanduiden met een polsbeweging en een bepaalde stand van een kanten waaier? *Het Licht schijne op me, waar sta ik allemaal aan te denken f Ik heb gezworen dat ik nooit meer een waaier vast zou houden!* Maar er waren andere Saldeaanse gewoonten. Verbaasd merkte ze opeens dat er een mes in haar hand lag. Ze had geleerd nooit een mes te grijpen, tenzij ze het wilde gebruiken. 'Boerenmeisjes in Saldea pakken op hun eigen manier vrouwen aan die de man van een ander willen stelen. Als je niet zweert Perijn Aybara verder te vergeten, scheer ik je hele hoofd zo kaal als een ei. Misschien krijg je dan nog een hijgende kippenhoeder achter je aan.' Ze wist niet hoe Berelain haar pols had vastgegrepen, maar opeens rolde ze door de gang. Toen ze op de vloer klapte, werd alle lucht uit haar longen geperst.

Berelain glimlachte slechts, met Failes mes op haar hand tikkend. 'Een Mayeense gewoonte. De Tyreners gebruiken graag moordenaars en de wachten zijn niet altijd dichtbij genoeg. Ik heb er een hekel aan aangevallen te worden, boerentrien, dus zal ik je zeggen wat ik ga doen. Ik ga die smid van je afpakken en zolang hij me vermaakt, hou ik hem als een

schoothondje. Daar leg ik een Ogiereed op af, boerentrien. Hij is best wel verrukkelijk met die brede schouders en armen, en als ik aan zijn ogen denk... Misschien is hij een tikkeltje onbeschaafd, maar dat kan ik wel verhelpen. Mijn hovelingen kunnen hem leren hoe hij zich dient te kleden en hem van die afschuwelijke baard afhelpen. Waar hij ook heen gaat, ik zal hem vinden en hem de mijne maken. Je mag hem hebben wanneer ik klaar ben. Als hij jou dan nog wil, natuurlijk.' Faile kon eindelijk weer ademhalen en kwam moeizaam overeind, terwijl ze een tweede mes trok. ik sleep jou naar hem toe nadat ik dat beetje kleren van je af heb gestroopt! Ik zorg ervoor dat je hem vertelt dat je slechts een armetierige zeug bent!' *Het Licht sta me bij. Ik gedraag me écht als een boerentrien en ik praat ook nog zo.'* Het ergste was dat ze het nog meende ook.

Berelain hield zich behoedzaam klaar. Ze was duidelijk van plan haar handen te gebruiken. Ze hield het mes als een waaier vast. Faile kwam op de ballen van haar voeten op haar af.

Opeens torende Rhuarc hoog tussen hen op en graaide beide messen weg voor de twee vrouwen er erg in hadden. 'Hebben jullie vanavond nog niet genoeg bloed gezien?' zei hij koud. 'Als ik mensen had moeten bedenken die de vrede verstoren, dan zou ik als laatste aan jullie tweeën hebben gedacht.'

Faile keek hem met open mond aan. Zonder waarschuwing tolde ze rond en haalde keihard uit naar zijn ribben. Zelfs de taaiste man zou zoiets terdege voelen.

Hij leek te bewegen zonder zelfs maar naar haar te kijken, greep haar hand beet en draaide haar arm langs haar zij. Opeens stond ze strak en stijf rechtop. Ze hoopte dat hij haar arm niet uit de kom zou draaien.

Alsof er niets gebeurd was, richtte hij zich tot Berelain. 'Jij gaat naar je kamer en je komt er pas uit wanneer de zon boven de einder verschijnt. Ik zal ervoor zorgen dat jou geen ochtendmaal verstrekt wordt. Een beetje honger zal je eraan herinneren dat er een plaats en een tijd voor strijd zijn.'

Berelain richtte zich verontwaardigd op. ik ben de Eerste van Mayene. Ik hoef me niet te laten bevelen als de een of andere...'

'Jij gaat nü naar je kamer,' beval Rhuarc haar vlak. Faile vroeg zich af of ze hem een schop kon geven. Ze moest haar spieren hebben gespannen, want

bij de gedachte alleen al voerde hij de druk op haar pols op en stond ze op haar tenen. 'Als je dat niet doet,' ging hij tegen Berelain verder, 'zullen we ons eerste gesprek nogmaals voeren, jij en ik. Hier, op deze plek.'

Berelains gezicht kleurde afwisselend wit en rood. 'Goed,' zei ze stijfjes. 'Als je erop staat, dan kan ik misschien...'

ik heb niet voorgesteld het te bespreken. Als ik je binnen drie tellen nog zie... Eén...'

Berelain snakte naar adem, trok haar rokken op en snelde weg. Zelfs hollend lukte het haar nog te heupwiegen.

Faile staarde haar verbaasd na. Dit was bijna de pijn van een uit de kom geschoten arm waard. Rhuarc keek Berelain eveneens na, een waarderend glimlachje om zijn lippen.

'Ben je van plan me de hele avond vast te houden?' wilde ze weten. Hij liet haar los en stak haar messen in zijn riem. 'Die zijn van mij!'

'Verbeurd,' zei hij. 'Berelains straf was dat ik haar als een ongehoorzaam kind naar bed heb gestuurd. De jouwe is het verlies van je dierbare messen. Ik weet dat je andere hebt. Als je blijft bekvechten, pak ik die misschien ook af. Ik duld geen vredebreuk.' Ze keek hem woedend aan, maar vermoedde dat hij ieder woord meende. Die messen waren speciaal door een vakman voor haar gemaakt. Het waren prachtig uitgewogen messen. 'Wat was dat eerste gesprek waar je het over had? Waarom ging ze er zo snel vandoor?'

'Dat is iets tussen haar en mij. Jij blijft voortaan uit haar buurt, Faile. Ik denk niet dat zij begonnen is; het mes is niet haar wapen. Als een van jullie nog een keer problemen veroorzaakt, laat ik jullie allebei in de slachtkeukens afval wegslepen. Sommige Tyreners meenden dat ze hun tweegevechten konden voortzetten nadat ik had verklaard dat hier verder vrede zou heersen, maar de stank van de afvalkarren heeft hun die fout snel doen inzien. Pas op dat je het niet op dezelfde manier leert.'

Ze wachtte tot hij om een hoek was verdwenen voor ze over haar schouder wreef. Hij deed haar aan haar vader denken. Niet dat haar vader ooit haar arm had verbogen, maar hij had ook weinig geduld met ruziemakers, van welke stand of rang ze ook waren, en niemand kon hem ooit bij verrassing

overvallen. Ze vroeg zich af of ze Berelain ergens in een val kon lokken, alleen maar om de Eerste van Mayene bij de afvalkarren te zien zweten. Maar Rhuarc had gezegd: jullie allebei. Haar vader hield zich ook aan zijn woord. Berelain. Berelain had iets gezegd wat in haar gedachten was blijven hangen. Ogierseed. Dat was het. Een Ogier brak nooit zijn eed. Als je 'Ogierse eedbreker' zei, was het net zoiets als 'dappere lafaard' of 'slimme zot'. Ze moest hardop lachen. 'Dus jij denkt hem van me af te kunnen pakken, stomme pauw? Tegen de tijd dat je hem terugziet, als dat ooit nog gebeurt, zal hij weer van mij zijn.' In zichzelf grinnikend en af en toe over haar schouder wrijvend, liep ze opgewekt weg.

15 Door de doorgang

Mart hield de glazen lamp hoog boven zich en tuurde de smalle gang in, diep in de gewelven onder de Steen. *Tenzij mijn leven ervan afhangt. Dat heb ik beloofd. Nou, bloedvuur nog-an-toe, dat is toch zo?* Voor hij opnieuw door twijfel zou worden overmand, haastte hij zich verder, langs vermolmde en scheefhangende deuren, langs deuropeningen waar nog slechts versplinterde houtresten aan verroeste scharnieren hingen. De vloer was kortgeleden geveegd, maar het rook er nog naar oud stof en schimmels. Er glinsterde iets in de duisternis, en voor hij besefte dat het een rat was, lag er al een mes in zijn hand. 'Laat me maar zien waar de uitgang is,' fluisterde hij het dier na, 'en ik ga met je mee.' *Waarom fluister ik? Er is hier niemand die me kan horen.* Het leek echter een plaats van stilte. Hij kon de volle omvang van de Steen boven zich op zijn schouders voelen drukken. De laatste deur, had ze gezegd. Die hing ook scheef. Hij schopte hem open en de deur viel uit elkaar. De ruimte stond vol vage vormen, kratten en vaten en andere zaken, die hoog opgestapeld tegen de muren en verder weg op de vloer stonden. En stof. *De Grote Borg! Het lijkt op de kelder van een verlaten boerderij, maar dan erger.* Het verbaasde hem dat Egwene en Nynaeve toen ze hier waren, niet hadden gestoft en opgeruimd. Vrouwen waren altijd bezig met afstoffen en alles te verschikken, zelfs als het helemaal niet nodig was. Er stonden kriskras voetafdrukken op de vloer, sommige van laarzen; ongetwijfeld hadden ze er mannen bijgehaald om de zwaardere dingen voor hen te verplaatsen. Nynaeve hield ervan om mannen aan het werk te zetten. Waarschijnlijk had ze opzettelijk enkele kerels uitgezocht die lol aan het maken waren.

Wat hij zocht, stond midden tussen de warboel. Een hoge roodstenen poort die vreemd dreigend oprees in de schaduw van zijn lamp. Toen hij dichterbij kwam, zag hij er nog steeds vreemd uit. Op de een of andere manier verwrongen. Zijn ogen wilden de omtrek niet volgen; de hoeken sloten vreemd aan. De grote lege rechthoek dreigde bij het minste briesje om te vallen, maar toen hij er tegenaan duwde om het te proberen, bleef het ding staan. Hij duwde wat harder, om te kijken of het zou omvallen. De zijkant schoof krassend in het stof achteruit. Kippenvel kroop op langs zijn armen. Er had net zo goed een draad aan vast kunnen zitten die met de zoldering was verbonden. Hij stak de lamp omhoog om te zien of het waar

was. Geen draad. *Het zal in ieder geval niet omvallen als ik erin ben. Licht, ga ik wel naar binnen?* Op een groot staand vat naast hem stond een groepje beelden en voorwerpen in vergane doeken. Hij duwde alles opzij zodat hij zijn lamp neer kon zetten en bekeek de doorgang nauwkeurig. De ter'angreaal. Als Egwene tenminste wist waar ze het over had. Waarschijnlijk wel. Ze had ongetwijfeld allerlei vreemde dingen in de Toren geleerd, al ontkende ze dat bij hoog en bij laag. *Ze zal nu weer van alles ontkennen, niet? Nu ze leert Aes Sedai te worden. Maar dit heeft ze in ieder geval niet ontkend.* Als hij heel scherp keek, leek het net een stenen deurpost, glimmend, maar ook dof van het stof. Gewoon een eenvoudige deurpost. Nou ja, niet zo eenvoudig. Drie diep ingekerfde lijnen kronkelden van boven tot onder. Hij had het in boerderijen fraaier gezien. Als hij erdoorheen stapte, zou hij waarschijnlijk nog steeds in deze stoffige ruimte staan.

Maar dat weet ik pas als ik het probeer, hè? Geluk! Hij haalde diep adem en stak er kuchend van het stof zijn voet in. Hij leek door een schild van felwit licht heen te stappen, oneindig fel, oneindig dik. Voor een ogenblik, dat eeuwen leek te duren, was hij blind. In zijn oren daverde een gebulder alsof hij alle geluiden van de wereld tegelijk hoorde. Het duurde slechts zo lang als zijn ene, onmeetbare stap.

Struikelend deed hij nog een stap en staarde stomverbaasd rond. De ter'angreaal stond er nog steeds, maar dit was zeker niet dezelfde plek waar hij vandaan gekomen was. De verwrongen stenen doorgang stond midden in een ronde zaal met een plafond dat zo hoog was dat het in de schaduwen verdween. Hij werd omringd door vreemde gele spiraalzuilen die kronkelend opstegen naar het hoge duister, alsof enorme klimranken zich verstrengeld hadden rond hoge palen die later waren weggehaald. Een zacht licht kwam van gloeiende bollen boven op een verstrengelde standaard van een soort wit metaal. Geen zilver, daar glom het niet genoeg voor. Hij kon de bron van het gloeilicht niet ontdekken; het leek geen vuur, de bollen glansden gewoon. De vloertegels liepen in spiralen van witte en gele banen weg van de ter'angreaal. Er hing een sterke geur, scherp en droog en niet echt prettig. Hij wilde zich eigenlijk ter plekke omdraaien en teruggaan. 'Een lange tijd geleden.'

Hij sprong op, een mes verscheen in zijn hand en hij zocht tussen de zuilen naar de bron van die hijgende stem die de woorden zo grof uitsprak.

'Een lange tijd geleden, maar de zoekers komen wederom voor antwoorden. Wederom verschijnen de vragenstellers.' Tussen de zuilen bewoog een schaduw; een man, dacht Mart. 'Goed, u hebt geen lampen of fakkels meegenomen, zoals de overeenkomst was, is en immer zal zijn. U hebt geen ijzer? Geen muziekinstrumenten?' De gestalte stapte tussen de zuilen vandaan. Zijn armen, benen en lijf waren in vele lagen gele stof gewikkeld en hij liep op blote voeten. Opeens wist Mart niet meer zo zeker of het wel een man was. Of een mens. Op het eerste gezicht zag hij er wel menselijk uit, misschien iets te rank, maar zijn lange gezicht en lijf leken veel te mager voor zijn lengte. De huid en ook de gladde zwarte haren weerkaatsten het bleke licht op een manier die hem aan slangenschubben deed denken. En die ogen! De pupillen vormden zwarte, rechtopstaande spleetjes. Nee, niet menselijk.

'Ijzer. Muziekinstrumenten. Hebt u die op uw persoon?' Mart vroeg zich af waarvan de man dacht dat een mes gemaakt was, maar hij leek er zich geen zorgen om te maken. Nou ja, het lemmet was van uitstekend staal, niet van ijzer. 'Nee. Geen ijzer en geen muziek... Waarom?' Hij zweeg abrupt. Drie vragen had Egwene gezegd. Hij wilde er geen verknoeien aan 'ijzer' of 'muziekinstrumenten'. *Waarom zou hij erom geven of ik een handvol muzikanten in mijn zak heb en een smidse op mijn rug meedraag?* ik ben hier voor ware antwoorden. Als u niet degene bent die ze geeft, breng me dan naar degene die dat wel kan.'

De man - het was toch wel een man, besloot Mart - glimlachte zuinig. Zijn tanden bleven onzichtbaar. 'Volgens de overeenkomst. Volg mij.' Hij wenkte met een lange wijsvinger. 'Volg.' Mart liet het mes in zijn mouw verdwijnen. 'Ga maar voor, ik kom achter je aan.' *Blijf keurig voor me uitlopen en in het volle zicht. Ik krijg de bibbers van deze plek.*

Toen hij de vreemde man volgde, viel er nergens één rechte lijn te ontdekken, afgezien van de vlakke vloer zelf. Zelfs de zoldering was een en al boog en de wanden bolden naar buiten. De gangen draaiden voortdurend in kringen, de doorgangen vertoonden bogen en de vensters waren volmaakt rond. Tegels vormden spiralen en kronkelende lijnen, en een soort bronzen rooster dat regelmatig in het plafond terugkeerde, vertoonde ingewikkelde krullen. Nergens hingen afbeeldingen, wandtapijten of schilderingen. Slechts patronen en kronkels. Hij zag niemand, behalve zijn zwijgende gids. Hij zou zonder meer hebben aangenomen dat het gebouw verlaten was, afgezien van hem en de gids. Ergens bezat hij een vage

herinnering aan door gangen lopen waar in honderden jaren geen mens een voet had gezet en dit voelde hetzelfde aan. Niettemin ving hij vanuit z'n ooghoeken toch zo nu en dan een flikkerende beweging op. Hoe snel hij zich ook omdraaide, hij zag nooit iemand. Hij deed net alsof hij over zijn onderarmen wreef als hij voor de zekerheid de messen in zijn mouwen bevoelde.

Wat hij door de ronde vensters buiten zag, was nog erger. Hoge sprietige bomen met bovenaan takken als een halve bol en andere bomen als enorme kanten bladerwaaiers. Alles groeide door elkaar heen als in het midden van een door struikheide overwoekerd bosje, in een vaag, bewolkt licht, hoewel er geen enkele wolk te zien was. Er waren altijd vensters, altijd aan een kant van de kromme gang, maar soms veranderde die kant, en wat toch echt een blik op een binnenhof of kamers behoorde te bieden, keek uit op dat woud. Hij ving door die ramen nooit, maar dan ook nooit een glimp op van een ander deel van het paleis, of wat dit gebouw ook was, en ook niet van een ander gebouw. Behalve...

Achter een rond venster zag hij drie hoge zilverige spitsen die naar elkaar toe bogen, zodat hun punten alle drie dezelfde plek aanwezen. Achter het volgende raam, maar drie pas verder, waren ze echter niet meer te zien. Toen hij en zijn gids even later zoveel bochten waren doorgelopen dat hij op een andere richting had moeten uitkijken, zag hij ze opnieuw. Hij probeerde zichzelf wijs te maken dat dit drie andere spitsen waren, maar tussen hem en die spitsen stond net zo'n waaierboom en aan die boom bungelde net zo'n afgebroken tak als aan de boom die hij de eerste keer voor de spitsen had gezien. Toen hij de spitsen en de boom met de afgebroken tak voor de derde keer zag, ditmaal tien passen verder, maar aan de andere kant van de gang, wilde hij helemaal niet meer naar buiten kijken.

Er leek geen eind aan de wandeling te komen.

'Wanneer...? Zijn we...?' Mart klemde zijn tanden op elkaar. Drie vragen. Het was moeilijk iets te weten te komen zonder vragen te stellen. 'Ik hoop dat u me meeneemt naar diegenen die mijn vragen beantwoorden. Mijn botten mogen branden, dat hoop ik echt. Zowel voor jou als voor mij, het Licht weet dat het waar is.'

'Hier,' zei de vreemde kerel in de gele kleding en gebaarde met een magere

hand naar een ronde doorgang die tweemaal zo groot was als de andere die Mart gezien had. Zijn vreemde ogen namen Mart strak op. Zijn mond hing open en zijn ademhaling was lang en traag. Mart keek hem achterdochtig aan en de vreemdeling gaf een kronkelende ruk aan zijn schouders. 'Hier zult u wellicht uw antwoorden vinden. Treed binnen. Treed binnen en vraag.'

Mart haalde diep adem, grijnsde toen en wreef over zijn neus. Die scherpe, zware geur was een smerige ergernis. Hij deed aarzelend een pas naar de hoge doorgang en keek om naar zijn gids. De kerel was weg. *Licht! Ik vraag me af waarom ik me nog over de dingen hier verbaas. Nou, ik mag branden als ik nu nog terugga.* Terwijl hij er niet aan probeerde te denken of hij de ter'angreaal weer zou kunnen terugvinden, ging hij naar binnen.

Het was wederom een rond vertrek, met rode en witte tegelspiralen onder een koepelgewelf. Er waren geen zuilen en er stond geen enkel meubelstuk; er waren slechts drie omhoog kronkelende sokkels rond het middelpunt van de tegelspiralen. Mart begreep niet hoe iemand erbovenop kon komen, behalve door langs de windingen te klimmen, maar boven op elke sokkel zat een man in kleermakerszit. Ze leken op zijn gids, maar deze drie waren gekleed in vele lagen rode stof. Niet alleen mannen, besloot hij na een tweede nauwkeurige blik. Twee van die langwerpige gezichten met vreemde ogen hadden iets vrouwelijks. Ze staarden hem intens en doordringend aan en ademden diep in en uit, bijna hijgend. Hij vroeg zich af of hij hen op de een of andere manier zenuwachtig maakte. *Bestaat bloedweinig kans op. Maar mij jagen ze wel de stuipen op het lijf.* 'Het is lang geleden,' zei de vrouw rechts. 'Heel lang,' voegde de vrouw links eraan toe. 'Niettemin komen ze weer,' beaamde de man.

Alle drie hadden ze net zo'n hijgende stem als zijn gids - die was er feitelijk nauwelijks van te onderscheiden - en ze spraken hun woorden even ruw uit. Ze begonnen tegelijk te praten; de woorden hadden uit één mond kunnen komen. 'Treed nader en vraag, volgens de aloude overeenkomst.'

Misschien had Mart eerder gedacht de bibbers te krijgen, maar nu wist hij zeker dat hij beefde van top tot teen. Hij vermande zich en stapte naderbij. Zorgvuldig - er goed op lettend dat geen enkele zin als een vraag kon worden opgevat - zette hij de toestand uiteen. De Wit-mantels, zeker in zijn geboortedorp, zeker op jacht naar vrienden van hem, misschien naar hem. Eén vriend die de Witmantels het hoofd ging bieden, de andere niet. Zijn

familie, waarschijnlijk niet in gevaar, maar nu die vervloekte Kinderen van het vervloekte Licht daar waren... Een ta'veren die zo hard aan hem trok dat hij nauwelijks weg kon. Hij zag geen reden ze namen te geven of te vermelden dat Rhand de Herrezen Draak was. Zijn eerste vraag - en ook de twee volgende - had hij al bedacht voor hij de Grote Borg was binnengegaan. 'Moet ik naar huis om mijn mensen te helpen?' vroeg hij ten slotte. Drie paar slangenogen maakten zich zo te zien aarzelend van hem los en bestudeerden de lucht boven zijn hoofd. Ten slotte zei de vrouw links: 'U moet naar Rhuidean.'

Zodra zij de .woorden had geuit, gleden zes ogen weer naar hem omlaag. Ze bogen zich voorover, opnieuw luid snuivend, maar op dat moment klepte een klok, een doordringend schel geluid dat in het vertrek weergalmde. Ze richtten zich op, staarden eerst elkaar aan en toen weer naar de lucht boven Marts hoofd.

'Hij is er een van,' fluisterde de vrouw links. 'De spanning. De spanning.'

'De smaak,' zei de man. 'Het heeft lang geduurd.'

'Er is nog tijd,' zei de andere vrouw tegen hen. Ze klonken kalm, alledrie, maar er lag iets scherps in haar stem toen ze zich tot Mart wendde. 'Vraag. Vraag.'

Mart keek hen woedend aan. *Rhuidean! Licht!* Dat lag ergens in de Woestenij en het Licht of de Aiel mochten weten waar. Dat was zowat alles wat hij wist. In de Woestenij! Hij had willen vragen hoe hij aan de Aes Sedai kon ontkomen en hoe hij de verloren stukken van zijn geheugen kon terugkrijgen, maar zijn boosheid verdreef elke vraag regelrecht uit zijn gedachten. 'Rhuidean!' blafte hij. 'Het Licht bran-de mijn botten tot as als ik naar Rhuidean ga! En mijn bloed op de aarde als ik dat doe! Waarom zou ik? Jullie geven geen antwoord op mijn vraag. Van jullie wordt verwacht antwoorden te geven, geen raadsels.'

'Als u niet naar Rhuidean gaat,' zei de vrouw op de rechtersokkel, 'sterft u.'

Weer klepte de klok, nog harder ditmaal. Mart vóelde de trillingen door zijn laarzen. De blikken die het drietal elkaar toewierp, waren duidelijk bezorgd. Hij deed z'n mond open, maar ze hielden zich slechts met elkaar bezig.

'De spanning,' zei een van de vrouwen gehaast, 'is te groot.'

'Zijn smaak,' zei de andere vrouw. 'Het is zo heel, heel lang geleden.' Voor ze was uitgesproken, sprak de man weer. 'De spanning is te groot. Te groot. Vraag. Vraag!'

'Bloedvuur in je ziel voor een bloedhart,' grauwde Mart. 'Dat doe ik zeker. Waarom zal ik sterven als ik niet naar Rhuidean ga? Ik sterf waarschijnlijk al op de reis erheen. Dat is onzin...' De man onderbrak hem en sprak haastig. 'U zult dan van het webdraad van uw lot zijn gestapt, uw lot aan de winden van de tijd hebben overgelaten, en u zult worden gedood door diegenen die niet willen dat die lotsbestemming wordt vervuld. Ga, nu. U moet gaan! Snel!' Opeens stond de man in het geel naast Mart en trok met die te lange magere handen aan zijn mouw.

Mart trok zich los. 'Nee! Ik ga niet. Je hebt me afgeleid van mijn eigen vragen en onzin geantwoord. Daar mogen jullie het niet bij laten. Over welk lot hebben jullie het? Ik wil op z'n minst één duidelijk antwoord!'

Voor de derde keer galmde de klok treurig; de hele kamer trilde. 'Ga!' riep de man. 'U hebt uw antwoorden. U moet gaan voor het te laat is.'

Plotseling stond een tiental in het geel geklede mannen rond Mart. Ze leken uit het niets te zijn opgedoken en probeerden hem naar de deur te trekken. Hij verweerde zich met zijn ellebogen, knieën en vuisten. 'Welk lot? Jullie harten mogen branden, welk lot?' De kamer zelf leek te galmen, de muren en vloer beefden en wierpen Mart en zijn belagers bijna omver. 'Welk lot?'

De drie stonden nu boven op hun sokkel en hij wist niet wie een antwoord krijste.

'De Dochter van de Negen Manen te huwen.'

'Te sterven en weer te leven, en wederom een deel te beleven van wat eens was.'

'Het halve Licht der wereld op te geven om de wereld te redden.' Gedrieën stonden ze te huilen als stoom die uit een ketel ontsnapt. 'Ga naar Rhuidean, zoon van de strijd! Ga naar Rhuidean, bedrieger! Zwendelaar! Ga, gokker! Ga!'

Marts belagers tilden hem aan armen en benen omhoog en gingen er op een drafje vandoor, waarbij ze hem hoog boven hun hoofden hielden. 'Laat me los, doorgedraaide bokken,' schreeuwde hij al worstelend. 'Jullie ogen mogen branden! De Schaduw neme je ziel, laat me los! Ik maak paardentuig van jullie darmen!' Maar hoe hij ook kronkelde en vloekte, de magere vingers hielden hem als ijzeren boeien vast. Nog tweemaal luidde de klok, of het paleis. Alles trilde als bij een aardbeving. De muren schalden van een oorverdovend weergalmen, elke galm steeds luider dan de vorige. Marts bewakers struikelden verder, vielen bijna, maar hielden hun onstuimige ren vol. Hij zag niet eens waar ze hem heen brachten, tot ze opeens stopten en hem wegslingerden. Toen pas zag hij de verwrongen doorgang van de ter'angreaal, terwijl hij erop afschoot.

Wit licht verblindde hem; het gebulder vulde zijn hoofd tot het elke gedachte verjoeg.

Met een klap viel hij in het schemerlicht neer op de stoffige vloer in de Grote Borg en rolde tegen het vat met zijn lamp. Het vat wankelde, pakjes en beeldjes vielen op de vloer met het gekletter van brekend aardewerk, ivoor en porselein. Hij sprong op en stortte zich weer op de doorgang. 'Bloedvuur, jullie kunnen me er niet...' Hij schoot erdoorheen en struikelde tegen de kratten en vaten aan de andere kant. Hij aarzelde geen moment, draaide zich om en sprong er weer doorheen. Nog steeds de Grote Borg. Ditmaal viel hij tegen het vat waarop zijn lamp stond, die bijna omviel. Hij greep hem nog net op tijd vast, brandde zich en zette de lamp snel terug op een betere plaats.

Ik mag branden als ik hier in het donker wil zitten, dacht hij aan zijn vinger zuigend. *Licht, als mijn geluk me zo uit de handen glipt, had ik een vuur veroorzaakt en was ik levend verbrand.* Hij keek woedend naar de ter'angreaal. Waarom werkte het ding niet? Misschien hadden die lui aan de andere kant het op de een of andere manier afgesloten. Hij begreep maar weinig van wat er gebeurd was. Die klok en hun paniek. Hij zou bijna denken dat ze bang waren dat het dak op hen neer zou storten. Als hij er nog eens goed over nadacht, was dat ook bijna gebeurd. En Rhuidean en al die andere dingen. De Woestenij was al erg genoeg, maar ze zeiden dat hij was voorbestemd om met iemand te trouwen die de Dochter van de Negen Manen werd genoemd. Trouwen! En nog wel een edelvrouwe, aan de naam te horen. Hij zou nog liever met een varken trouwen dan met een edelvrouwe. En dan dat gepraat over sterven en weer leven. *Aardig van ze,*

om dat laatste stukje eraan toe te voegen! Als een zwartgesluierde Aiel hem op weg naar Rhuidean vermoordde, zou hij ontdekken hoeveel waarheid erin school. Het was allemaal onzin en hij geloofde er geen woord van. Maar... Die rottige doorgang had hem ergens heen gebracht en ze hadden inderdaad slechts drie vragen willen beantwoorden, net zoals Egwene had gezegd.

ik trouw met geen enkele bloedvrouwe,' vertelde hij de ter'angreaal. ik trouw pas wanneer ik te oud ben om nog lol te hebben, en dat is dat. Rhuidean, die bloed...'

Een laars stapte achterwaarts uit de vervormde deuropening, gevolgd door de rest van Rhand, die een vlammend zwaard vasthield. Het wapen verdween toen hij er helemaal doorheen was en hij slaakte een diepe zucht van opluchting. Zelfs in het schemerlicht zag Mart dat hij bezorgd was. Hij schrok toen hij Mart zag. 'Aan het rondsnuffelen, Mart? Of ben jij er ook doorheen gegaan?'

Mart nam hem behoedzaam op. Het zwaard was gelukkig verdwenen. Hij leek niet te geleiden - maar hoe kon je dat zien? - en hij zag er niet echt krankzinnig uit. Hij zag er eigenlijk uit als de Rhand van vroeger. Hij moest zichzelf eraan herinneren dat ze niet meer thuis waren en dat Rhand niet meer die jongen van vroeger was. 'Ach, ik ben er inderdaad doorheen gegaan. Een stelletje rottige leugenaars, als je het mij vraagt! Wat zijn het? Ze deden me aan slangen denken.'

'Geen leugenaars, denk ik.' Het klonk alsof Rhand dat liever zelf geweest was. 'Nee, dat niet. Ze waren bang voor me, al meteen vanaf het begin. En toen die klokken begonnen... Het zwaard hield ze uit mijn buurt; ze wilden er niet eens naar kijken. Wendden zich af. Bedekten hun ogen. Heb jij antwoorden gekregen?'

'Alleen maar onzin,' mompelde Mart. 'En jij?'

Opeens verscheen Moiraine uit de ter'angreaal, sierlijk uit het niets stappend, zwevend. Het zou leuk zijn om met haar te dansen als ze geen Aes Sedai geweest was. Haar mond verstrakte toen ze hen zag staan.

'Jullie! Jullie waren er allebei in. Daarom...' Ze siste geërgerd. 'Een van jullie was al erg genoeg, maar twee ta'veren tegelijk... Jullie hadden de verbinding totaal kunnen verbreken en dan hadden jullie daar opgesloten

gezeten. Vervloekte knapen die spelen met dingen waar ze het gevaar niet van kennen. Perijn! Is Perijn er ook in? Is hij ook mee geweest op jullie... ontdekkingstocht?'

'Toen ik Perijn voor het laatst zag,' zei Mart, 'stond hij op het punt te gaan slapen.' Misschien zou Perijn hem meteen hierna als leugenaar te kijk zetten door uit dat ding te stappen, maar als hij het kon, wilde hij de boosheid van de Aes Sedai op iets anders richten. Het was niet nodig dat Perijn er ook moeilijkheden door kreeg. *Misschien lukt het hem tenminste om uit haar buurt te komen, als hij ervandoor weet te gaan voor ze erachter komt. Bloedvrouw! Ik wed dat zij van hoge geboorte is.*

Moiraine was zeker erg kwaad. Alle bloed was uit haar wangen verdwenen en haar donkere ogen boorden zich in die van Rhand. 'Jullie zijn er tenminste levend uit gekomen. Wie heeft het jullie verteld? Wie van hen? Ik zal haar laten wensen dat ik haar huid afgestroopt had als een handschoen.'

'Uit een boek,' zei Rhand kalm. Hij ging zitten op de rand van een krat, dat angstwekkend kraakte onder zijn gewicht en sloeg zijn armen over elkaar. 'Twee boeken feitelijk. *De schatten van de Steen van Tyr* en *Verdragen met het land Mayene.* Verbazingwekkend wat je uit boeken kunt halen, als je maar lang genoeg leest, nietwaar?'

'En jij?' Ze richtte haar moordende blikken op Mart. 'Heb jij het ook in een boek gelezen? Jij?'

'Soms lees ik weieens wat,' zei hij droogjes. Hij stond niet geheel afkerig tegenover het idee dat ze een beetje vel van Egwene en Nynaeve zou afstropen na wat die hem hadden aangedaan toen hij de brief van de Amyrlin had verstopt - hem vastbinden met de Kracht was al erg genoeg, maar daarna! - maar het was leuker om Moiraine om de tuin te leiden. 'Schatten. Zaken. Er staat veel in boeken.' Gelukkig hoefde hij die boektitels niet te herhalen; hij had er niet meer op gelet toen Rhand de boeken noemde.

In plaats daarvan wendde ze zich met een ruk weer tot Rhand. 'En jouw antwoorden?'

'Zijn van mij,' antwoordde Rhand en fronste toen. 'Maar het was niet gemakkelijk. Ze haalden er een vrouw bij om het te vertalen, maar ze

praatte als een oud boek. Sommige woorden kon ik amper begrijpen. Ik had nooit gedacht dat ze een andere taal zouden spreken.'

'De Oude Spraak,' vertelde Moiraine hem. 'Ze gebruiken de Oude Spraak - een tamelijk ruwe vorm ervan - als ze met mensen te maken krijgen. En jij, Mart? Kon jij je vertaalster gemakkelijk begrijpen?'

Hij moest zijn mond weer bevochtigen voor hij antwoord gaf. 'De Oude Spraak? Dus dat was het? Ze haalden er voor mij niemand bij. Feitelijk kwam ik niet eens toe aan mijn vragen. Die klok begon de muren omver te luiden en ze sleepten me weg alsof ik koeienstront aan mijn laarzen had.' Ze bleef hem strak aankijken; haar ogen boorden zich in zijn hoofd. Ze wist dat hij soms woorden in de Oude Spraak uitkraamde. 'Ik... verstond hier en daar een woord, bijna, maar begreep er niets van. Jij en Rhand hebben antwoorden gekregen. Worden zij er ook beter van? Die slangen op poten. Het is toch niet zo dat we merken dat er tien jaren voorbij zijn als we naar boven gaan, hè? Zoals bij Bili uit dat verhaal.'

'Gevoelens,' antwoordde Moiraine met een grimas. 'Gevoelens, emoties, ervaringen. Ze snuffelen ze allemaal na. Je kunt voelen dat ze dat doen, je krijgt er kippenvel van. Misschien voeden ze zich er op de een of andere manier mee. Toen deze ter'angreaal nog in Mayene stond, hebben Aes Sedai hem bestudeerd en ze schreven dat ze daarna ontzettend graag een bad wilden nemen. Ik ben dat zeker van plan.'

'Maar hun antwoorden zijn waar?' vroeg Rhand toen ze zich wilde omdraaien. 'Weet je het zeker? De boeken duiden het wel aan, maar kunnen ze echt ware antwoorden over de toekomst geven?'

'De antwoorden zijn waar,' zei Moiraine langzaam, 'zolang ze betrekking hebben op je eigen toekomst; daarvan zijn we zeker.' Ze nam Rhand en Mart op en overwoog hoe die haar woorden zouden opvatten. 'Maar naar het hoe kun je slechts gissen. Die wereld is op een vreemde wijze... gevouwen... Ik kan het niet beter zeggen. Wellicht kunnen ze daardoor de draad van een mensenleven lezen en zien hoe die op verschillende manieren in het Patroon kan worden verweven. Misschien is het een gave van die mensen. De antwoorden zijn echter vaak duister. Als jullie hulp nodig hebben om erachter te komen wat jullie antwoorden betekenen, bied ik mijn diensten aan.' Haar ogen schoten van de een naar de ander en Mart vloekte bijna. Ze geloofde er niets van dat hij geen antwoorden gekregen

had. Tenzij het de gebruikelijke achterdocht van iedere Aes Sedai was. Rhand glimlachte zuinig. 'En dan vertel je mij wat jij vroeg en welk antwoord ze gaven?'

Bij wijze van antwoord keek ze hem strak en onderzoekend aan en begaf zich toen naar de deur. Een kleine lichtbol, zo helder als een lantaarn, zweefde ineens voor haar uit en verlichtte de gang. Mart besefte dat hij beter zijn mond kon houden. Haar gewoon laten gaan en hopen dat ze vergat dat hij hier was geweest. Maar nog steeds ziedde iets van zijn boosheid in hem. Al die belachelijke dingen die ze gezegd hadden. Nou, misschien waren ze wel waar, als Moiraine dat zei, maar hij wilde die kerels bij de kraag vatten, of bij wat tussen die lappen voor een kraag doorging, en ze nog enkele zaken duidelijk laten maken.

'Waarom kun je er niet tweemaal in, Moiraine?' riep hij haar na. 'Waarom niet?' Hij vroeg haar bijna ook waarom ze zich daar zorgen maakten over ijzer en muziekinstrumenten, maar slikte dat haastig in. Hij kon dat niet weten, tenzij hij hun taal had begrepen. In de deuropening naar de gang bleef ze staan en hij kon niet zien of ze naar de ter'angreaal of naar Rhand keek. 'Als ik alles wist, Martrim, hoefde ik geen vragen te stellen.' Ze bleef nog wat langer de ruimte inturen - ze stónd naar Rhand te staren! - en verdween toen zonder er iets aan toe te voegen.

Een tijdlang stonden Rhand en Mart elkaar zwijgend op te nemen. 'Heb jij gehoord wat je wilde weten?' vroeg Rhand ten slotte. 'En jij?'

Een heldere vlam sprong opeens op en zweefde boven Rhands handpalm. Niet de gladde lichtbol van de Aes Sedai maar een wilde vlam als van een fakkel. Toen Rhand aanstalten maakte om weg te gaan, stelde Mart een tweede vraag. 'Ben je echt van plan die Witmantels thuis gewoon hun gang te laten gaan? Je weet dat ze op weg zijn naar Emondsveld. Als ze er al niet zijn. Gele ogen, de vervloekte Herrezen Draak. Het is allemaal te nauwkeurig.'

'Perijn zal doen... wat hij moet doen om Emondsveld te redden,' antwoordde Rhand met pijn in z'n stem. 'En ik doe wat ik moet doen, of veel meer dan Emondsveld stort in elkaar, en door ergere dingen dan Witmantels.'

Mart staarde het licht na dat in de gang verdween, tot hij weer besefte waar

hij was. Toen greep hij de lamp en haastte zich naar buiten. *Rhuidean! Licht, wat moet ik doen?*

16 Afscheid

Liggend op de met zweet doordrenkte lakens, starend naar het plafond, besefte Perijn dat de duisternis grijzer werd. Weldra zou de zon boven de kim rijzen. Ochtend. Een tijd van nieuwe hoop, een tijd om op te staan en iets te doen. Nieuwe hoop. Hij moest bijna lachen. Hoelang was hij nu al wakker? Zeker al een hele tijd. Hij krabde zijn krul-baard en kromp ineen. Zijn bezeerde schouder was stijf en hij ging langzaam overeind zitten. Het zweet druppelde over zijn gezicht toen hij zijn arm oefende. Hij zette echter door, onderdrukte het gekreun en slikte zo nu en dan een vloek in, tot hij de arm wat losser kon bewegen, al ging het niet gemakkelijk.

De rusteloze slaap die hij nog had kunnen genieten, was telkens onderbroken. Als hij wakker was, had hij Failes gezicht gezien; haar donkere ogen keken hem beschuldigend aan en de pijn die hij haar had veroorzaakt, deed hem ineenkrimpen. In zijn slaap had hij gedroomd dat hij de ladder naar de galg beklom en Faile stond toe te kijken, of erger nog: ze probeerde het te verhinderen en bevocht de Witmantels met hun speren en zwaarden, en hij gilde toen ze de strop rond zijn nek sloegen, gilde omdat de Witmantels Faile vermoordden. Soms stond ze met een boze glimlach van voldoening toe te kijken hoe hij werd opgehangen. Geen wonder dat die dromen hem met een schok deden ontwaken. Eenmaal had hij gedroomd dat er wolven uit het woud kwamen rennen om zowel Faile ais hem te redden, maar die werden aan de speren van de Witmantels gespietst en met pijlen afgeschoten. Het was geen rustgevende nacht geweest. Na zich zo snel mogelijk te hebben gewassen en aangekleed, verliet hij de kamer, alsof hij hoopte dat hij daarmee de herinnering aan zijn dromen achter kon laten.

Buiten wees nog maar weinig op de aanval van de vorige avond. Hier een met een zwaardhouw gescheurd wandkleed, daar een kist met een door een bijl versplinterde rand of een lichte plek op de stenen tegels waar een met bloed bevlekt kleedje was weggehaald. De majiere had haar leger op volle sterkte aan het werk gezet en de in livrei geklede dienaren, waarvan er velen verbonden waren, waren aan het vegen, dweilen, opruimen en vervangen. De majiere hinkte leunend op een stok rond; een dikke vrouw met haar grijze haren als een ronde muts opgestoken in een om haar hoofd

gewikkelde doek. Luidkeels deelde ze bevelen uit met de duidelijke bedoeling alles te verwijderen dat aan de tweede schending van de Steen herinnerde. Ze zag Perijn en schonk hem een oneindig klein knikje; op normale dagen kregen zelfs hoogheren van haar niet veel meer. Ondanks al het schoonmaken en poetsen kon Perijn onder de geur van was, schuurmiddelen en schoonmaakspul nog steeds de zwakke lucht van bloed ruiken, scherp metalig menselijk bloed, kwalijk riekend Trollokbloed en bitterscherp Myrddraalbloed, dat in zijn neus brandde. Hij zou blij zijn als hij hier vertrokken was.

De deur naar Loials kamer was twee pas breed en ruim vier pas hoog met ter hoogte van Perijns hoofd een bovenmaatse deurknop in de vorm van vervlochten ranken. De Steen had een aantal zelden gebruikte gastkamers voor Ogier; de Steen van Tyr stamde zelfs nog van voor de tijd van hun grootse bouwwerken, maar het gaf aanzien om in ieder geval zo nu en dan steenvoegers van de Ogier te gebruiken. Perijn klopte aan en na de roep: 'Kom binnen,' door een stem als een trage lawine, drukte hij de knop omlaag en liep naar binnen. De deur stond in verhouding tot de kamer, maar Loial, die met een lange pijp in de mond in zijn hemdsmouwen midden op het tapijt met het bladerpatroon stond, verkleinde het allemaal tot schijnbaar gewone maten. De Ogier, in zijn heup-hoge laarzen met vierkante neuzen, was langer dan een Trollok, zij het niet zo breed. Zijn donkergroene jas, dichtgeknoopt tot aan zijn middel, dan uitwaaierend naar de rand van zijn laarzen, als een mannenrok boven een pofbroek, zag er voor Perijn niet vreemd meer uit, maar één blik op Loial volstond om te zeggen dat dit geen gewone man in een gewone kamer was. De neus van de Ogier was zo breed dat het wel een snuit leek en zijn wenkbrauwen hingen als lange snorpunten naast ogen die zo groot als kopjes waren. Bepluimde oren staken door ruig zwart haar dat bijna tot zijn schouders reikte. Toen hij Perijn zag, grijnsde hij en zijn gezicht spleet bijna doormidden.

'Goedemorgen, Perijn.' rommelde hij en nam de pijp uit zijn mond.

'Goed geslapen? Niet gemakkelijk na zo'n avond. Ik ben zelf nog de halve nacht opgebleven om op te schrijven wat er was gebeurd.' In zijn andere hand had hij een pen en zijn worstdikke vingers zaten onder de inkt.

Overal lagen boeken, op Ogierstoelen, op het enorme bed en op de tafel die tot Perijns borst reikte. Dat was geen verrassing, maar wat wel bijzonder was, waren de bloemen. Allerlei bloemen in allerlei kleuren. Vazen met

bloemen, manden met bloemen, ruikers vastgebonden met linten of koordjes, en overal in het rond stonden enorme bakken met bloemen die deze bloementuin ommuurden. Perijn had zoiets nog nooit in een kamer gezien. De hele kamer rook ernaar. Maar wat hem echt opviel, was de gezwollen bult op Loials hoofd, zo groot als een mannenvuist, en zijn zware hinken. Als hij te zwaar gewond was voor een reis... Hij schaamde zich dat hij er zo over dacht - de Ogier was zijn vriend - maar hij moest wel.

'Ben je gewond, Loial? Moiraine zou je kunnen helen, dat weet ik zeker.'

'Ach ik red me wel, geen problemen. En er waren er zoveel die haar hulp echt nodig hadden. Ik wil haar niet lastig vallen. Het is in ieder geval niet zo erg dat ik mijn werk niet kan doen.' Loial wierp een blik op de tafel waar een groot in linnen gebonden boek - groot voor Perijn, maar het zou best in Loials jaszak passen - open lag naast een ontkurkt inktpotje, ik hoop dat ik het allemaal goed heb weergegeven. Ik heb gisteravond niet zoveel kunnen zien, pas toen het voorbij was.'

'Loial is een held,' zei Faile, die vanachter een bloemenberg opstond met een boek in haar hand.

Perijn veerde overeind; de bloemen hadden haar geur volledig verdrongen. Loial maakte afwerende geluiden, zijn oren bewogen verlegen en hij wuifde haar met beide handen toe, maar ze ging door, met een koele stem maar vuurspuwende ogen.

'Hij haalde in een grote kamer alle kinderen die hij kon vinden bij elkaar - en ook enkele moeders - en verdedigde al die tijd in z'n eentje de deur tegen Trolloks en Myrddraal. Deze bloemen zijn van de vrouwen van de Steen, een eerbetoon voor zijn standvastigheid, moed en trouw.' Ze liet standvastig en trouw knallen als zweepslagen. Perijn speelde het maar net klaar niet in elkaar te krimpen. Hij had het juiste gedaan, maar hij hoefde niet op haar begrip te rekenen. Zelfs als ze de reden kende, zou ze het niet willen inzien. Het was niet eerlijk dat hij zo volkomen gelijk had en zich toch voelde alsof hij zich misdragen had.

'Het was niets, helemaal niets.' Loials oren bewogen wild op en neer. 'Gewoon, het was alleen maar dat de kinderen zich niet konden verdedigen. Dat is alles. Geen held. Nee.'

'Onzin.' Faile hield haar vinger waar ze in het boek was gebleven en liep naar de Ogier toe. Ze reikte amper tot aan zijn borst, iedere vrouw in de Steen zou met je willen trouwen als je een mens was, en sommigen ook nu je dat niet bent. Loial is een juiste naam voor jou, want je bent trouw van aard. Elke vrouw vindt dat prachtig.' De oren van de Ogier stonden geschokt overeind en Perijn grijnsde. Ze had Loial waarschijnlijk de hele ochtend stroop om de mond zitten smeren in de hoop de Ogier zover te krijgen om haar mee te nemen, ongeacht wat Perijn wilde, maar met al haar geflikflooi had ze Loial onbewust juist een steen in zijn maag bezorgd. 'Al iets van je moeder gehoord, Loial?' vroeg hij.

'Nee.' Loial slaagde erin zowel opgelucht als bezorgd te klinken. 'Maar ik kwam gisteren Laefar in de stad tegen. Hij was even verbaasd mij daar te zien als ik hem; je ziet niet zoveel Ogier in de stad. Hij is uit stedding Shangtai hierheen gekomen voor onderhandelingen over het herstel van wat Ogiersteenwerk in een paleis. "Loial is in Tyr," zullen ongetwijfeld zijn eerste woorden zijn nadat hij in de stedding is teruggekeerd.'

'Grote zorgen dus,' zei Perijn en Loial knikte terneergeslagen. 'Laefar vertelde dat de Ouderen mij een wegloper hebben genoemd en dat mijn moeder heeft beloofd mij te laten trouwen en ervoor te zorgen dat ik mijn wilde haren kwijtraak. Ze heeft zelfs al iemand uitgekozen. Laefar wist niet wie. Hij zei tenminste van niet. Hij vindt zoiets grappig. Mijn moeder kan binnen een maand hier zijn.' Failes gezicht was een en al verwarring, zodat Perijn bijna weer moest grinniken. Ze dacht zoveel meer van de wereld te weten dan hij - nou ja, dat deed ze ook - maar Loial kende ze niet. Stedding Shangtai was Loials thuis, in de Rug van de Wereld. Maar hij was nauwelijks ouder dan negentig en dus nog niet oud genoeg om er alleen op uit te trekken. Ogier leefden heel lang, en volgens hun opvattingen was Loial nog niet ouder dan Perijn, misschien wel jonger. Maar Loial had de wereld willen zien en zijn grootste angst was dat zijn moeder hem zou vinden en hem terug naar de stedding zou sleuren om er te trouwen en nooit meer weg te gaan.

Terwijl Faile stond te bedenken wat er aan de hand was, verbrak Perijn de stilte, ik moet terug naar Tweewater, Loial. Daar zal je moeder je niet vinden.'

'Ja. Dat is waar.' De Ogier trok z'n schouders op, niet op z'n gemak. 'Maar mijn boek? Rhands verhaal? En dat van jou, en Mart. Ik heb al zoveel

aantekeningen, maar...' Hij schoof achter de tafel, tuurde naar wat er in zijn nette schrift op de bladen stond. 'Ik zal degene zijn die het ware verhaal van de Herrezen Draak schrijft, Perijn. Het enige boek van iemand die met hem is meegereisd, die zag hoe het zich ontwikkelde. *De Herrezen Draak,* door Loial, zoon van Arent en kleinzoon van Halan, van stedding Shangtai.' Fronsend boog hij zich over het boek en doopte zijn pen in het flesje. 'Dat is niet helemaal juist. Het was meer als...'

Perijn legde zijn hand op de bladzijde waar Loial wilde gaan schrijven. 'Je schrijft helemaal geen boek meer als je moeder je vindt. Niet over Rhand in ieder geval. En ik heb je nodig, Loial.'

'Nodig, Perijn? Ik begrijp het niet.'

'Er zijn Witmantels in Tweewater. Ze zoeken me.'

'Zoeken jou? Waarom?' Loial keek even verward als Faile. Maar Faile vertoonde tevens een rustige zelfvoldaanheid die hem zorgen baarde. Toch ging Perijn door.

'De redenen doen er niet toe. Het feit is dat ze er zijn. Als ze me zoeken, zullen ze mensen, mijn familie, kwaad doen. Ik ken die Witmantels en ze zullen dat zeker doen. Ik kan ze tegenhouden, als ik er snel kan komen, maar het moet snel. Het Licht mag weten wat ze al hebben uitgespookt. Ik heb je nodig om me erheen te brengen, Loial. Over de saidinwegen. Je hebt me een keer verteld dat er zich hier een poort bevindt, en van Moiraine weet ik dat er een in Manetheren was. Hij moet er nog zijn, in de bergen bij Emondsveld. Je zei dat niets een poort kan verwoesten. Ik heb je nodig, Loial.'

'Tja, natuurlijk wil ik helpen,' zei Loial. 'De saidinwegen.' Hij ademde luidruchtig uit en zijn oren gingen een beetje slap hangen. 'Ik wil over avonturen schrijven, niet ze meemaken. Maar ik neem aan dat nog een keertje geen kwaad kan. Moge het Licht dat geven,' besloot hij vurig.

Faile schraapte zachtjes haar keel. 'Vergeet je niet iets, Loial? Je hebt beloofd mij de saidinwegen te laten zien, wanneer ik erom zou vragen, en voordat je er iemand anders heen bracht.'

'Ik heb je een blik op een saidinpoort beloofd,' zei Loial, 'en hoe het er aan de andere kant uitziet. Die krijg je ook, als Perijn en ik gaan. Ik neem aan

dat je met ons kunt meegaan, maar men bereist de saidinwegen niet lichtvaardig, Faile. Ik zou ze zelf niet betreden als Perijn me niet nodig had.'

'Faile gaat niet mee,' zei Perijn ferm. 'Alleen jij en ik, Loial.' Faile negeerde hem en glimlachte Loial toe, alsof Perijn haar slechts plaagde. 'Je hebt me meer dan een kijkje beloofd, Loial. Je zou me meenemen, waar ik ook heen wilde, wanneer ik maar wilde en vóór iemand anders. Je hebt het gezworen.'

'Dat heb ik inderdaad gedaan,' protesteerde Loial, 'maar alleen omdat je weigerde te geloven dat ik ze je zou laten zien. Je zei dat je het pas geloofde als ik er een eed op deed. Ik doe wat ik heb beloofd, maar nu Perijn zo in nood zit, wil je dat toch zeker niet?'

'Je hebt het gezworen,' zei Faile kalm. 'Bij je moeder en de moeder van je moeder en de moeder van je moeders moeder.'

'Jawel, Faile, inderdaad, maar Perijn...'

'Je hebt het gezworen. Loial. Wil je je eed breken?' De Ogier leek een huizenhoge hoop ellende. Zijn schouders zakten, zijn oren daalden, de hoekjes van zijn brede mond trokken omlaag en de punten van zijn lange wenkbrauwen hingen treurig op zijn wangen. 'Ze heeft je bedrogen, Loial.' Perijn vroeg zich af of ze kon horen hoe hij stond te knarsetanden. 'Ze heeft je opzettelijk bedrogen.' Er zaten vuurrode plekken op Failes wangen, maar ze was brutaal genoeg om nog te zeggen: 'Alleen omdat ik moest, Loial. Alleen omdat een dwaze vent denkt dat hij mijn leven naar eigen goeddunken kan regelen. Anders zou ik het niet hebben gedaan; dat moet je van me geloven.'

'Haar bedrog maakt toch verschil?' drong Perijn aan, maar Loial schudde bedroefd zijn enorme hoofd.

'Ogier houden hun woord,' zei Faile. 'En Loial zal me naar Tweewater brengen. Of minstens tot aan de saidinpoort van Manetheren. Ik zou heel graag Tweewater willen zien.'

Loial rechtte zijn rug. 'Maar dat betekent dat ik Perijn dus toch kan helpen. Faile, waarom verzweeg je dat zo lang? Zelfs Laefar zou dit niet leuk vinden.' Hij klonk een tikkeltje kwaad; er was behoorlijk wat nodig om een

Ogier kwaad te maken.

'Als hij het vraagt,' zei ze vastberaden. 'Dat hoorde erbij, Loial. Niemand, niemand, behalve jij en ik, tenzij iemand me zou vragen. Hij moet het mij vragen.'

'Nee!' zei Perijn, terwijl Loial zijn mond reeds opendeed. 'Nee, ik vraag het niet. Ik ga nog liever te paard naar Emondsveld. Ik loop nog liever. Dus kun je die dwaasheid net zo goed laten varen. Loial bedriegen. Proberen jezelf op te dringen waar... waar je niet gewenst bent.' Woede verdreef haar kalmte. 'En tegen de tijd dat je daar komt, zullen Loial en ik met de Witmantels hebben afgerekend. Het zal allemaal achter de rug zijn. Vraag het me, smid met je aambeeldkop. Gewoon vragen en je mag mee.'

Perijn vermande zich. Hij kon haar niet ompraten, maar hij ging het niet vragen. Ze had gelijk. Het zou hem weken kosten om naar Tweewater te rijden. Over de saidinwegen konden ze er misschien in enkele dagen zijn... Maar hij ging het niet vragen. *Niet nu ze Loial heeft bedrogen en geprobeerd heeft mij te koeioneren.* 'Dan ga ik alleen over de wegen naar Manetheren. Ik volg jullie tweeën wel. Als ik ver genoeg achterblijf, hoor ik er niet bij. Ik ben niet van plan Loials eed te breken. Je kunt me niet tegenhouden als ik jullie volg.'

'Dat is gevaarlijk, Perijn,' merkte Loial bezorgd op. 'De wegen zijn donker. Als je een afslag mist of per ongeluk een verkeerde brug neemt, kun je voor eeuwig verloren zijn. Of tot Machin Shin je te pakken krijgt. Vraag het haar, Perijn. Ze zei dat je dan mee mocht rijden. Vraag het.'

De lage Ogierstem trilde toen hij Machin Shin noemde en ook Perijn huiverde. Machin Shin. De Zwarte Wind. Zelfs de Aes Sedai wisten niet of het een of ander Schaduwbroedsel was of iets wat uit het bederf van de wegen was voortgekomen. Machin Shin maakte het gebruik van de wegen tot een dodelijk gevaar; dat zeiden de Aes Sedai. De Zwarte Wind vrat zielen; Perijn wist dat dat waar was. Maar hij hield zijn stem effen en zijn gezicht uitdrukkingsloos. *Ik mag branden als ik haar laat denken dat ik ga toegeven,* ik kan het niet, Loial, en ik wil het niet.'

Loials gezicht vertrok tot een grimas. 'Faile, het is gevaarlijk als hij ons volgt. Wil je alsjeblieft toegeven en hem...' Ze onderbrak hem scherp.

'Nee, als zijn nek te stijf is om te buigen, waarom zou ik het dan doen?

Waarom zou het mij trouwens iets kunnen schelen of hij verdwaalt?' Ze wendde zich tot Perijn. 'Je kunt vlak achter ons aan rijden. Zo dichtbij als nodig is, zolang het maar duidelijk is dat je volgt. Je blijft als een schoothondje achter me aanlopen, tot je het vraagt. Waarom vraag je het niet gewoon?'

'Koppige mensen,' mompelde de Ogier. 'Haastig en koppig, zelfs wanneer ze door hun haast in een horzelnest belanden.' ik zou graag vandaag willen vertrekken, Loial,' zei Perijn, die Faile niet aankeek.

'Dan kunnen we maar beter snel gaan,' beaamde Loial met een spijtige blik naar zijn schrijfboek op de tafel. 'Ik neem aan dat ik mijn aantekeningen tijdens de reis wel kan ordenen. Het Licht weet wat ik zal missen, nu ik niet bij Rhand blijf.'

'Heb je me gehoord, Perijn?' drong Faile aan.

'Ik zal mijn paard en wat voorraden halen, Loial. We kunnen halverwege de ochtend op weg zijn.'

'Bloedvuur, Perijn Aybara, geef antwoord!'

Loial nam haar bezorgd op. 'Perijn, weet je zeker dat je het niet...'

'Nee,' onderbrak Perijn hem zacht. 'Ze is zo koppig als wat, en ze wil graag slimmigheidjes uithalen. Ik ga niet dansen zodat zij kan lachen.' Hij negeerde het geluid dat diep uit Failes keel opsteeg, als een kat die een vreemde hond wil aanvallen, ik laat je zo gauw mogelijk weten wanneer ik klaar ben.' Hij liep naar de deur en ze riep hem woedend na: ik beslis wanneer we weggaan, Perijn Aybara. Samen met Loial. Hoor je me? Je kunt maar beter zo snel mogelijk klaar zijn of we laten je hier achter. Je kunt ons bij de stal van de Drakenmuurpoort ontmoeten, als je meegaat. Hoor je me?'

Hij voelde hoe ze bewoog en deed de deur net achter zich dicht toen er iets zwaars tegenaan sloeg. *Een boek,* dacht hij. Loial zou haar daar behoorlijk over uitfoeteren. Je mocht eerder Loial een klap verkopen dan een van zijn boeken beschadigen.

Heel even bleef hij in wanhoop tegen de deur leunen. Na alles wat hij had gedaan, na alles wat hij had doorstaan, na ervoor gezorgd te hebben dat ze

hem haatte, ging ze toch mee en zou ze hem zien sterven. Het beste wat hij er van kon zeggen, was dat het haar nu misschien blij zou maken. *Koppige vrouw. Schaapskop.*

Toen hij zich omdraaide, kwam er een Aiel aanlopen, een lange man met rossig haar en groene ogen, die een oudere neef of jonge oom van Rhand had kunnen zijn. Hij kende de man en mocht hem, al was het alleen maar omdat Gaul nog nooit verbaasd naar zijn gele ogen had gekeken. 'Moge je deze ochtend schaduw vinden, Perijn. De majiere heeft me verteld waar je was, hoewel ik denk dat haar vingers jeukten om me een bezem in de handen te drukken. Even hard als een Eerste Wijze, die vrouw.'

'Moge je deze ochtend schaduw vinden, Gaul. Alle vrouwen hebben harde koppen, als je het mij vraagt.'

'Misschien wel, als je niet weet hoe je ze kunt ontwijken. Ik hoorde dat je naar Tweewater afreist.'

'Licht!' gromde Perijn voor de Aiel meer had kunnen zeggen. 'Weet de hele Steen het al?' Als Moiraine het wist...

Gaul schudde zijn hoofd. 'Rhand Altor nam me apart. Hij vertelde het en vroeg me het niemand te vertellen. Ik denk dat hij het anderen ook heeft gezegd, maar ik weet niet hoeveel er met je mee willen. We zijn al heel lang aan deze kant van de Drakenmuur en velen verlangen naar het Drievoudige Land.'

'Met mij mee?' Perijn was stomverbaasd. Als er Aiel met hem meegingen... Dat bood mogelijkheden die hij niet eerder had durven overwegen. 'Heeft Rhand je gevraagd mee te gaan? Naar Tweewater?' Gaul schudde opnieuw het hoofd. 'Hij vertelde alleen dat je wegging en dat er mensen waren die je wilden doden. Maar ik wil je vergezellen, als je me mee wilt hebben.'

'Mee wil hebben?' Perijn moest bijna lachen. 'Dat wil ik zeker. Over een paar uur gaan we de saidinwegen op.'

'De wegen?' Gauls gezicht veranderde niet, maar zijn ogen knipperden.

'Maakt dat verschil?'

'De dood overvalt ieder mens, Perijn.' Hij vond weinig troost in het

antwoord.

ik kan niet geloven dat Rhand zo wreed kan zijn,' zei Egwene, en Nynaeve voegde eraan toe: 'Hij heeft tenminste niet geprobeerd je tegen te houden.' Gezeten op Nynaeves bed verdeelden ze de laatste goudstukken die Moiraine hun had gegeven. Vier dikke beurzen die verdeeld zouden worden over de zakken die ze in Elaynes en Nynaeves rokken hadden genaaid, en ieder nog een kleine beurs aan de ceintuur die geen ongewenste aandacht zou trekken. Egwene kreeg minder omdat ze in de Woestenij niet zoveel goud nodig zou hebben. Elayne keek fronsend naar de twee keurig ingepakte rollen en het leren manuscript naast de deur. Ze bevatten hun kleding en andere eigendommen. Een mes en vork in een foedraal, haarborstel en kam, naalden, spelden, draad, vingerhoed en schaar. Een vuurslag en nog een mes, kleiner dan dat aan haar riem. Zeep en badpoeder en... Het was belachelijk de lijst nog een keer na te lopen. De stenen ring van Egwene zat netjes in haar beurs. Ze was klaar om te vertrekken. Niets hield haar tegen.

'Nee, dat heeft hij inderdaad niet gedaan.' Elayne was er trots op dat ze het zo kalm en beheerst kon zeggen. *Hij leek bijna opgelucht. Opgelucht! En ik moest hem zo nodig die brief geven, mijn hart als een stekeblinde zot voor hem openen. Nou ja, hij maakt hem pas open als ik weg ben.* Ze veerde op toen Nynaeves hand zich op haar schouder legde.

'Wilde je dan dat hij je had gevraagd te blijven? Je weet wat je antwoord geweest zou zijn. Dat weet je toch?'

Elayne perste haar lippen op elkaar. 'Natuurlijk weet ik dat. Maar hij hoefde er niet zo gelukkig bij te kijken.' Dat had ze niet willen zeggen. Nynaeve keek haar begrijpend aan. 'Op z'n best zijn mannen moeilijk.'

ik kan nog steeds niet geloven dat hij zo... zo...' begon Egwene boos mompelend. Elayne kwam nooit te weten wat ze had willen zeggen, want op dat moment sloeg de deur zo hard open dat hij tegen de muur dreunde.

Elayne had saidar al omhelsd voor ze in elkaar kromp, maar ze was even uit het veld geslagen toen de terugzwaaiende deur hard tegen de gestrekte hand van Lan sloeg. Een ogenblik later besloot ze de Bron nog wat langer vast te houden. De zwaardhand vulde de hele deuropening met zijn brede schouders en zijn gezicht stond op onweer. Als zijn blauwe ogen bliksems

hadden kunnen rondslingeren, dan was Nynaeve erdoor geveld. Ook rond Egwene hing de gloed van saidar en ook die nam niet af.

Lan leek alleen maar Nynaeve te zien. 'Je hebt me doen geloven dat je naar Tar Valon terugkeerde,' grauwde hij haar toe. 'Misschien heb jij dat geloofd,' zei ze kalm, 'maar ik heb het nooit gezegd.'

'Nooit gezegd? Nooit gezegd! Je vertelde dat je vandaag vertrok en altijd zinspeelde je dan op die Duistervrienden die naar Tar Valon zouden worden gestuurd. Altijd! Wat wilde je dan dat ik dacht?'

'Maar ik heb nooit gezegd...'

'Licht, vrouw!' bulderde hij. 'Speel geen spelletjes met me.' Elayne wisselde bezorgde blikken met Egwene. Deze man had een ijzeren zelfbeheersing, maar die stond nu op springen. Meestal liet juist Nynaeve haar gevoelens vrijuit razen, maar nu keek ze hem koeltjes recht in de ogen, met opgeheven hoofd en strenge ogen, de handen nog steeds op haar groene zijden rok.

Lan vermande zich met veel moeite. Zijn gezicht stond weer als anders, steenhard en volkomen beheerst, maar Elayne wist zeker dat het allemaal aan de oppervlakte lag. 'Ik zou je reisdoel nooit hebben geweten als ik niet had gehoord dat je een koets had besteld. Om je naar een schip met bestemming Tanchico te brengen. Ik weet niet waarom de Amyrlin jou toestond uit de Toren weg te gaan of waarom Moiraine jou bij de ondervraging van de Zwarte zusters betrok, maar jullie drieën zijn Aanvaarden. Aanvaarden, geen volleerde zusters. Tanchico is momenteel voor niemand veilig, behalve voor een volleerde Aes Sedai met een zwaardhand om haar rug te dekken. Ik laat je daar niet heen gaan!'

'Zo,' zei Nynaeve luchtig. 'Je zet dus vraagtekens achter Moiraines beslissingen en ook achter die van de Amyrlin Zetel. Misschien heb ik de zwaardhanden al die tijd verkeerd begrepen. Ik dacht dat je, naast andere zaken, moest zweren alles te aanvaarden en te gehoorzamen. Lan, ik begrijp je bezorgdheid en ik ben je dankbaar, meer dan dankbaar, maar we hebben allen een taak te vervullen. Wij vertrekken; daar moet je je bij neerleggen.'

'Waarom? Bij de liefde van het Licht, vertel me dan tenminste waarom! Tanchico!'

'Als Moiraine het niet heeft verteld,' zei Nynaeve zachtjes, 'dan heeft ze misschien haar redenen. Wij moeten onze taak vervullen, zoals jij de jouwe.'

Lan beefde - hij beefde écht! - en klemde zijn kaken kwaad op elkaar. Toen hij weer iets zei, klonk het vreemd aarzelend. 'Jullie zullen een helper in Tanchico nodig hebben. Iemand die ervoor zorgt dat zo'n Taraboonse straatrover geen mes in je rug plant om je beurs. Tanchico was al voor de oorlog zo'n soort stad en ik heb gehoord dat het alleen nog maar erger is geworden. Ik zou... ik zou je kunnen beschermen, Nynaeve.'

Elaynes wenkbrauwen schoten omhoog. Hij bedoelde toch niet... Dat kon niet.

Nynaeve liet niet merken dat hij iets ongewoons gezegd had. 'Jij hoort bij Moiraine.'

'Moiraine.' Het zweet parelde op het harde gezicht van de zwaardhand. Hij had moeite met zijn woorden. 'Ik kan... ik moet... Nynaeve, ik... ik...'

'Je blijft bij Moiraine,' zei Nynaeve scherp, 'tot ze jouw binding lost.

Je doet wat ik je zeg.' Ze haalde een zorgvuldig opgevouwen papier uit haar beurs en legde dat in zijn hand. Hij fronste, las, knipperde met z'n ogen en las het nog een keer.

Elayne wist wat erin stond.

Wat drager dezes doet, is gedaan in mijn opdracht en onder mijn gezag. Gehoorzaam en zwijg, aldus mijn bevel.

Siuan Sanche

Hoedster van de Zegels

Vlam van Tar Valon

De Amyrlin Zetel

Eenzelfde brief zat in Egwenes beurs, hoewel geen van drieën er zeker van was of die haar in de Woestenij zou helpen. 'Maar hiermee kun je alles

doen wat je wilt,' protesteerde Lan. 'Je kunt namens de Amyrlin spreken. Waarom geeft ze een Aanvaarde zoiets?'

'Stel geen vragen die ik niet kan beantwoorden,' zei Nynaeve en voegde eraan toe met iets van een grijns: 'Prijs jezelf gelukkig dat ik je niet laat dansen.'

Elayne onderdrukte een glimlach. Egwene maakte een verstikt geluid van gesmoord gelach. Nynaeve had precies hetzelfde gezegd toen de Amyrlin hun die brieven gegeven had. *Hiermee kan ik een zwaardhand laten dansen.* Egwene had er toen niet aan getwijfeld welke zwaardhand ze bedoelde.

'Doe je dat niet? Je schuift me wel heel netjes opzij. Mijn binding en mijn eden... Deze brief.' Er lag een gevaarlijke gloed in Lans ogen, die Nynaeve niet leek op te merken toen ze de brief terugpakte en in haar beurs stak.

'Je bent wel heel vol van jezelf, al'Lan Mandragoran. Wij doen wat we moeten doen, zoals ook jij zult doen.'

'Vol van mezelf, Nynaeve Almaeren? Ik... ik vol van mezelf?' Lan schoot zo snel op Nynaeve af dat Elayne hem zonder nadenken bijna in stromen Lucht had gewikkeld. Het ene ogenblik stond Nynaeve de grote man verbaasd aan te gapen; het volgende moment bungelden haar schoenen vlak boven de vloer en werd ze heel stevig gekust. Ze begon tegen zijn schenen te schoppen en met beide vuisten op hem in te hameren en geluiden te maken van verwoede protesten, maar het schoppen ging steeds langzamer, hield op en toen sloeg ze haar armen om zijn schouders en protesteerde in het geheel niet meer.

Egwene keek verlegen naar de vloer, maar Elayne keek belangstellend toe. Dus zo zag het eruit als zij en Rhand... *Nee! Ik wil niet meer aan hem denken.* Ze vroeg zich af of er nog tijd was voor een tweede brief, waarin ze alles terugnam wat er in de eerste stond en liet weten dat er niet met haar gesold kon worden. Maar wilde ze dat wel? Een tijd later zette Lan Nynaeve weer neer. Ze wankelde een beetje terwijl ze haar kleren gladstreek en woedend haar haren goed schikte. 'Je hebt het recht niet...' begon ze hijgend, maar zweeg toen om te slikken, ik wil niet op die manier overmand worden waar de hele wereld het kan zien. Absoluut niet!'

'Niet de hele wereld,' antwoordde hij. 'Maar als zij kunnen zien, kunnen ze

ook horen. Jij hebt een plaats in mijn hart gemaakt toen ik dacht dat er voor niets anders plaats was. Je hebt bloemen laten bloeien waar ik zand en steen wilde houden. Denk hieraan, tijdens die reis die je gaat maken. Als jij sterft, zal ik je niet lang overleven.' Hij schonk Nynaeve een van zijn zeldzame glimlachjes. Het verzachtte zijn gezicht niet helemaal, maar maakte het in ieder geval minder hard. 'En bedenk ook dat ik me niet altijd zo eenvoudig laat bevelen, zelfs niet met een brief van de Amyrlin.' Hij maakte een sierlijke buiging en heel even meende Elayne dat hij echt zou neerknielen om de Grote Serpent-ring van Nynaeve te kussen. 'Zoals je beveelt,' mompelde hij, 'zo gehoorzaam ik.' Het viel niet te zeggen of hij het meende of het spottend bedoelde.

Zodra de deur zich achter hem had gesloten, zonk Nynaeve neer op de rand van haar bed, alsof haar benen haar niet meer konden dragen. Ze keek met een nadenkende frons naar de deur. 'Schop de makste hond te lang,' haalde Elayne aan, 'en hij zal bijten. Niet dat je Lan mak kunt noemen.' Ze kreeg een scherpe blik en een snuif van Nynaeve.

'Hij is onuitstaanbaar,' zei Egwene. 'Nou ja, soms dan. Nynaeve, waarom deed je dat nou? Hij was bereid mee te gaan. Ik weet dat je niets liever wilt dan hem van Moiraine losbreken. Probeer het maar niet te ontkennen.'

Nynaeve probeerde het ook niet. Ze hield zich bezig met haar kleren en streek de deken op het bed glad. 'Niet op die manier,' zei ze ten slotte, ik wil dat hij de mijne wordt. Helemaal. Ik wil hem niet hebben met de herinnering aan een verbroken eed aan Moiraine. Dat wil ik niet tussen ons in laten staan. Niet voor hem en niet voor mezelf.'

'Maar maakt het enig verschil als je hem overhaalt Moiraine te vragen om hem van zijn binding te bevrijden?' vroeg Egwene. 'Lan is het soort man dat zoiets vrijwel hetzelfde vindt. De enige manier is haar over te halen hem uit eigen vrije wil los te laten. Hoe ga je dat klaarspelen?'

'Weet ik niet.' Nynaeves stem klonk fermer. 'Maar wat gedaan moet worden, kan gedaan worden. Er is altijd een manier. Maar dat is voor een andere keer. Er moet werk worden gedaan en wij zitten hier over mannen te zeuren. Weet je zeker dat je alles voor de Woestenij bij je hebt, Egwene?'

'Aviendha maakt alles klaar,' zei Egwene. 'Ze lijkt nog steeds ongelukkig, maar ze zegt dat we met enig geluk Rhuidean in iets meer dan een maand

kunnen bereiken. Tegen die tijd zijn jullie al in Tanchico.’

‘Misschien wel eerder,' vertelde Elayne haar, 'als die verhalen over de klippers van het Zeevolk waar zijn. Pas je goed op jezelf, Egwene? Zelfs met Aviendha als gids kan de Woestenij nooit veilig zijn.’

‘Dat zal ik. Jullie ook trouwens. Jullie beiden. Tanchico is momenteel niet veel veiliger dan de Woestenij.'

Opeens stonden ze elkaar allemaal te omhelzen. Ze herhaalden hun waarschuwingen om voorzichtig te zijn en verzekerden elkaar goed aan de tijd te denken waarop ze elkaar in Tel'aran'rhiods Steen zouden ontmoeten. Elayne veegde de tranen van haar gezicht. 'Maar goed dat Lan er niet meer is.' Ze lachte bevend. 'Hij zou denken dat we ons allemaal als dwazen aanstellen.'

'Nee, dat zou hij niet,' zei Nynaeve, die haar rok optrok om een beurs goud in het genaaide zakje te stoppen. 'Hij mag dan een man zijn, zo'n sukkel is hij nou ook weer niet.'

Er moest tussen kamer en koets nog wel wat tijd zijn om pen en papier te vinden, besloot Elayne. Ze zou tijd maken. Nynaeve had gelijk. Mannen hadden een stevige hand nodig. Rhand zou merken dat hij niet zo gemakkelijk van haar af kon komen. En hij zou het niet gemakkelijk vinden haar gunsten weer terug te winnen.

17 Bedrog

Thom maakte een zwierige buiging die de kleurrijke lapjes op zijn mantel deed wapperen. Zijn ogen leken zand te bevatten, maar hij dwong zich luchthartig te praten. 'Een goede morgen voor u allen.' Hij richtte zich op en streek zijn fraaie witte snorpunten op. De dienaren in hun zwart met gouden livreien keken verbaasd op. De twee gespierde jongemannen die net een met goud beslagen, roodgelakte kist met een versplinterd deksel wilden optillen, kwamen overeind, en de drie vrouwen hielden op met dweilen. De gang was verder helemaal verlaten, en ieder voorwendsel om met dweilen te stoppen was welkom, vooral om deze tijd. Met hun afgezakte schouders en donkere kringen onder hun ogen zagen ze er net zo vermoeid uit als Thom zich voelde.

'U ook een goede morgen, speelman,' zei de oudste vrouw. Ze mocht er dan gewoontjes uitzien en wat zwaar zijn uitgevallen, maar ze had een mooie glimlach. 'Kunnen we u van dienst zijn?' Thom toverde vier gekleurde ballen uit zijn wijde mouw en begon te jongleren, ik probeer overal wat vrolijkheid te brengen. Een speelman moet doen wat hij kan.' Gewoonlijk gebruikte hij meer dan vier ballen, maar hij was nu zo moe dat zelfs deze vier al zijn aandacht eisten. Hoelang geleden had hij bijna zijn vijfde bal laten vallen? Twee uur? Hij smoorde een geeuw en maakte er een geruststellende glimlach van. 'Het was een vreselijke nacht, en we hebben iets opbeurends nodig.'

'Heer Draak heeft ons gered,' zei een jongere vrouw. Ze was slank en knap, maar er lag een roofdiergloed in haar donkere, diepliggende ogen, die hem waarschuwde zijn glimlach zuinig te houden. Natuurlijk, ze kon van pas komen als ze zowel hebzuchtig als eerlijk was, want als hij haar eenmaal betaald had, zou ze aan hem vast zitten. Het was altijd nuttig een paar handen voor een briefje erbij te vinden, of een praatzieke tong die kon zeggen wat hij wilde, en waar hij het wilde. *Oude zot! Je hebt al genoeg handen en oren, dus houd je gedachten aan mooie borsten voor je. Denk liever aan die blik in baar ogen!* De jonge vrouw geloofde echter wat ze zei en dat was belangrijk, en een jongeman knikte instemmend op haar woorden. 'Ja,' zei Thom. ik vraag me af welke hoogheer gisteren toezicht op de haven hield?' Hij liet bijna de ballen glippen omdat hij boos werd op zichzelf. Het op zo'n manier te brengen! Hij was te moe; hij zou in bed moeten liggen. Hij had al uren geleden in zijn bed moeten liggen. 'De

haven valt onder de verantwoordelijkheid van de Verdedigers,' zei de oudere vrouw. 'Dat weet u natuurlijk niet. De hoogheren bemoeien zich niet met zoiets.'

Thom wist dat maar al te goed. 'Is dat zo? Nou ja, ik ben geen Tyrener.' Hij veranderde de loop van de ballen van een eenvoudige cirkel in een dubbele lus. Het zag er moeilijker uit dan het was, en het meisje met de roofdierogen klapte in haar handen. Nu hij bezig was, kon hij net zo goed doorgaan. Daarna zou hij er voor vannacht mee ophouden. Nacht? De zon kwam al op. 'Toch is het jammer dat niemand zich heeft afgevraagd wat die vrachtschuiten in de haven deden. Met hun gesloten luiken en al die verborgen Trolloks. Niet dat ik beweer dat iemand wist dat die Trolloks daar zaten.' De dubbele lus werd onregelmatiger en hij ging haastig terug naar een cirkel. *Licht, wat ben ik moe.* 'Maar je zou toch denken dat een hoogheer ernaar gevraagd zou hebben.'

De twee jongemannen keken elkaar nadenkend aan en Thom glimlachte in zichzelf. Weer ergens een zaadje geplant, zo makkelijk, hoewel deze keer wat onhandig. Weer een gerucht dat op zou springen, of ze nou wel of niet wisten wie er toezicht op de havens hield. En geruchten verspreidden zich - een gerucht als dit zou niet stoppen bij de stadsmuren - waardoor er weer een kleine wig werd gedreven tussen de gewone mensen en de edelen. Tot wie zouden de mensen zich anders moeten wenden dan tot de man die, naar ze wisten, door de edelen gehaat werd? De man die de Steen gered had van het Schaduwgebroed. Rhand Altor. De Drakenheer.

Tijd om het zaad met rust te laten. Als het goed wortel had geschoten, konden de plantjes niet meer worden uitgerukt, wat hij ook zei, en deze nacht had hij meer uitgezet. Maar het zou niet best zijn als iemand ontdekte dat hij de zaaier was. 'Ze hebben deze nacht dapper gevochten, de hoogheren. Licht, ik zag...' Zijn stem stierf weg toen de vrouwen opeens ijverig begonnen te dweilen en de mannen de kist grepen en zich wegrepten.

ik kan ook werk voor een speelman vinden,' klonk de stem van de majiere achter hem. 'Lege handen zijn ijdele handen.' Ondanks zijn been wist hij zich sierlijk om te draaien en een diepe buiging voor haar te maken. Ze reikte amper tot zijn schouders, maar ze woog minstens anderhalf keer zoveel. Ze had een gezicht als een aambeeld - en die aanblik werd er niet beter op door het verband om haar slapen - een dubbele kin en diepliggende

ogen, net vuursteenscherven. 'Een goede morgen, schone vrouwe. Een klein aandenken voor deze nieuwe, frisse dag.'

Hij liet zijn handen fladderen en stak een goudgele zonnewikkebloesem in het grijze haar boven het verband; de bloem was maar een beetje verlept door het bewaren in zijn mouw. Natuurlijk plukte ze de bloem er onmiddellijk weer uit en bekeek hem achterdochtig, maar daar had hij juist op gerekend. Terwijl ze nog aarzelde, nam hij drie grote hinkstappen, en toen ze hem iets achterna riep, luisterde noch stopte hij.

Vreselijk mens, dacht hij. *Als we haar op de Trolloks hadden losgelaten, zou ze hen allemaal aan het vegen of dweilen hebben gezet.* Hij geeuwde achter zijn hand tot zijn kaken kraakten. Hij werd hier te oud voor. Hij was moe en zijn knie was een knoop van pijn. Nachten zonder slaap, gevechten, plannen smeden. Te oud. Hij zou ergens stil op een boerderijtje moeten gaan wonen. Met kippen. Boeren hadden altijd kippen. En schapen. De verzorging mocht niet al te moeilijk zijn; schaapherders leken alleen maar rond te hangen en in de zon op hun dubbelfluit te spelen. Hij zou natuurlijk op zijn harp spelen, of op zijn eigen fluit; slecht weer deed zijn harp geen goed. En in de buurt zou een stadje moeten liggen met een herberg, waar hij de klanten in de gelagkamer kon verbazen. Hij zwaaide zwierig met zijn mantel toen hij langs twee dienaren liep. Het enige nut van een mantel in deze hitte was mensen te laten weten dat hij een speelman was. En natuurlijk leefden ze op toen ze hem zagen, in de hoop dat hij zou stoppen en hen een tijdje zou vermaken. Heel bevredigend. Ja, een boerderij had zijn voordelen. Een rustig plekje. Geen mensen die hem lastig vielen. Zolang er maar een stadje in de buurt was.

Hij duwde zijn kamerdeur open en bleef stokstijf staan. Moiraine richtte zich zo kalm op dat het leek of ze elk recht had om tussen zijn papieren op tafel te snuffelen, en verschikte haar rok toen ze op een krukje ging zitten. Kijk, dat was nou een mooie vrouw, zo rank als een man zich maar kon wensen, een die ook nog kon lachen om zijn grappen. *Zot! Ouwe zot! Ze is een Aes Sedai, en jij bent te moe om helder te denken.*

'Een goede morgen, Moiraine Sedai,' zei hij en hing zijn mantel aan een haak. Hij vermeed het naar de schrijfkist te kijken die nog steeds onder de tafel stond, waar hij hem had achtergelaten. Hij hoefde haar niet te verklappen dat het iets belangrijks was. En het had ook geen zin hem na haar vertrek na te kijken; ze kon het slotje met de Kracht hebben geopend

en gesloten zonder dat hij het ooit te weten zou komen. Hij was zo moe dat hij zich niet eens kon herinneren of hij iets belastends in de kist had achtergelaten. Of er iets in lag. Alles wat hij in zijn kamer kon zien, leek op zijn plaats te staan. Hij dacht dat hij niet zo stom was geweest iets buiten de kist te laten. De deuren van de vertrekken van de dienaren hadden geen sloten of grendels, ik zou je best een verfrissing willen aanbieden, maar ik vrees dat ik alleen maar water heb.'

ik heb geen dorst,' zei ze met haar prettige, bijna zangerige stem. Ze boog zich naar voren en de kamer was klein genoeg om haar hand op zijn rechterknie te plaatsen. Een koude rilling golfde door hem heen. ik wou dat er een goede Heelster in de buurt was geweest toen dit gebeurde. Ik vrees dat het nu te laat is.'

'Een handvol Heelsters zou niet genoeg zijn geweest,' zei hij. 'Het kwam van de Halfman.' ik weet het.'

Wat weet ze nog meer? vroeg hij zich af. Hij draaide zich om en trok zijn enige stoel bij de tafel, terwijl hij een verwensing onderdrukte. Hij voelde zich alsof hij een hele nacht had geslapen, en de pijn in zijn knie was verdwenen. Hij bleef kreupel, maar zijn gewricht was soepeler dan ooit sinds hij gewond geraakt was. *Die vrouw heeft niet eens gevraagd of ik het wel wilde. Drakenvuur, waar is ze opuit?* Hij vertikte het zijn been te buigen. Als zij het niet wilde vragen, zou hij haar geschenk ook niet erkennen.

'Een belangwekkende dag, gisteren,' zei ze toen hij ging zitten. 'Ik zou Trolloks en Halfmannen niet bepaald belangwekkend willen noemen,' zei hij droog.

'Daar doelde ik niet op. Eerder die dag. Hoogheer Carleon dood bij een jachtongeluk. Zijn goede vriend Tedosian zag hem kennelijk aan voor een everzwijn. Of misschien wel een hert.'

'Dat had ik nog niet gehoord.' Hij hield zijn stem kalm. Zelfs al had ze het briefje gevonden, dan nog kon het niet naar hem leiden. Carleon zelf zou hebben aangenomen dat het zijn eigen handschrift was. Hij dacht niet dat ze het ontdekt kon hebben, maar hij bedacht wel dat ze een Aes Sedai was. Alsof hij dat kon vergeten, met dat mooie, gladde gezicht tegenover hem, en die kalme, donkere ogen die hem opnamen, hem en al zijn geheimen, in de verblijven van de dienaren gonst het altijd van geruchten, maar ik luister

er zelden naar.’

‘O, nee?' mompelde ze mild. 'Dan zul je ook niet hebben gehoord dat Tedosian nog geen uur na zijn terugkeer ziek werd, vlak nadat zijn vrouw hem een roemer wijn had gegeven om het stof van de jacht weg te spoelen. Er wordt beweerd dat hij huilde toen hij hoorde van haar voornemen om hem zelf te verzorgen en eigenhandig te voeden. Zonder twijfel tranen van vreugde om haar liefde. Ik heb gehoord dat ze gezworen heeft niet van zijn zijde te wijken tot hij weer op de been is. Of tot hij dood is.'

Ze wist het. Hij wist niet hoe, maar ze wist het. Maar waarom liet ze dat blijken? 'Een droevige geschiedenis,' zei hij even vlak. 'Rhand heeft elke trouwe hoogheer nodig, nietwaar?'

'Carleon en Tedosian waren nauwelijks trouw te noemen. Zelfs niet aan elkaar. Zij leidden de groep die Rhand wil ombrengen en zijn bestaan vergeten.'

is dat zo? Ik besteed weinig aandacht aan dat soort zaken. De werken van de machtigen zijn niets voor een eenvoudige speelman.' Haar glimlach was nog net geen openlijke lach, maar ze sprak alsof ze het van papier oplas. 'Thomdril Merrilin. Ooit de Grijze Vos genoemd, door degenen die hem kenden of van hem gehoord hadden. Hofbard aan het koninklijk paleis van Andor in Caemlin. Na Taringaels dood een tijdlang de geliefde van Morgase. Die dood was een geluk voor haar. Ze zal wel nooit hebben vernomen dat hij haar dood wenste om zelf de eerste koning van Andor te worden. Maar we hadden het over Thom Merrilin, een man van wie gezegd werd dat hij het Spel der Huizen in zijn slaap kon spelen. Wat jammer dat zo'n man zich een eenvoudige speelman noemt. Maar wat hoogmoedig om dezelfde naam aan te houden.'

Met moeite wist Thom zijn geschoktheid te verbergen. Hoeveel wist ze? Veel te veel, ook al zou ze er geen woord meer aan toevoegen. Maar zij was niet de enige die dingen wist. 'Als we het toch over namen hebben,' zei hij vlak, 'is het dan niet opmerkelijk hoeveel men uit een naam kan afleiden? Moiraine Damodred. Vrouwe Moiraine van Huis Damodred in Cairhien. Taringaels jongste halfzuster. De nicht van koning Laman. En een Aes Sedai, laten we dat niet vergeten. Een Aes Sedai die de Herrezen Draak hielp voordat ze zelfs maar wist dat hij meer was dan weer een arme dwaas die kon geleiden. Een Aes Sedai met banden die vermoedelijk tot

hoog in de Witte Toren reiken, anders zou ze niet aangedurfd hebben wat ze gedaan heeft. Iemand in de Zaal van de Toren? Meer dan één, zou ik zeggen; het kan niet anders. Als dit nieuws uitlekte, zou de wereld trillen op zijn grondvesten. Maar waarom zouden er problemen komen? Misschien is het wel het beste om een oude speelman veilig in zijn schuilhoekje bij de dienaren te laten. Een gewone, oude speelman, die op zijn harp speelt en oude verhalen vertelt. Verhalen die niemand schaden.' Als hij erin geslaagd was om haar zelfs maar voor even uit haar evenwicht te brengen, liet ze er niets van merken. 'Gissen zonder feiten is altijd gevaarlijk,' zei ze kalm. 'Ik draag de naam van mijn Huis niet uit eigen vrije wil. Huis Damodred had zijn slechte naam al verdiend voordat Laman Avendoraldera omhakte, waardoor hij zijn kroon en zijn leven verloor. Sinds de Aiel-oorlog is die naam nog erger besmeurd, en al even verdiend.'

Kon dan niets deze vrouw uit haar evenwicht brengen? 'Wat wil je van me?' vroeg hij geërgerd.

Ze knipperde niet eens met haar ogen. 'Vandaag vertrekken Elayne en Nynaeve per schip naar Tanchico. Een gevaarlijke stad, Tanchico. Jouw kennis en vaardigheden zouden hen in leven kunnen houden.' Dus dat was het. Ze wilde hem van Rhand scheiden, wilde de jongen onbeschermd aan haar invloeden blootstellen. 'Wat je zegt. Tanchico is nu gevaarlijk, maar dat is het altijd geweest. Ik wens die jonge vrouwen het beste, maar ik heb geen zin mijn hoofd in een slangennest te steken. Ik ben te oud voor dat soort zaken. Ik heb erover zitten peinzen om boer te worden. Een rustig leven. Veilig.' ik denk dat een rustig leven je dood zal betekenen.' Er klonk beslist vermaak in haar stem door, terwijl haar smalle, slanke handen zich bezighielden met het schikken van haar rok. 'Maar Tanchico niet. Daar sta ik voor in, en bij de Eerste Gelofte, je weet dat dat waar is.' Hij keek haar nadenkend aan, ondanks zijn pogingen om zijn gezicht in de plooi te houden. Ze had het gezegd, en ze kon niet liegen, maar hoe kon ze het weten? Hij was ervan overtuigd dat ze niet kon voorspellen; hij had haar horen ontkennen dat Talent te bezitten. Maar ze had het wel gezegd. *Bloedvrouw!* 'Waarom zou ik naar Tanchico gaan?' Zij kon het wel zonder titel stellen. 'Om Elayne te beschermen? Morgases dochter?'

'Ik heb Morgase al vijftien jaar niet meer gezien. Toen ik Caemlin verliet, was Elayne nog maar een kind.'

Even aarzelde ze, maar toen ze sprak, klonk haar stem onverbiddelijk en

streng. 'En jouw reden om Andor te verlaten? Een neef die Owijn heette, geloof ik. Een arme dwaas die kon geleiden, zoals je net zei. De Rode zusters hadden hem naar Tar Valon moeten brengen, zoals al die mannen, maar in plaats daarvan stilden ze hem ter plekke en lieten hem over aan de... genade van zijn buren.'

Thoms stoel viel om toen hij opstond; hij moest zich aan de tafel vasthouden omdat zijn knieën knikten. Owijn had na het stillen niet lang meer geleefd. Hij was door zijn zogenaamde vrienden uit zijn huis verdreven, omdat ze niet konden verdragen dat een man die niet meer kon geleiden, temidden van hen leefde. Thom had niets meer kunnen doen. Owijn had niet meer willen leven, en binnen een maand was zijn jonge vrouw hem naar het graf gevolgd.

'Waarom...?' Hij schraapte ruw zijn keel en probeerde zijn stem wat minder hees te laten klinken. 'Waarom vertel je me dit?' Er lag mededogen op Moiraines gezicht. Kon het ook iets van spijt zijn? Nee toch? Niet van een Aes Sedai. Dat medelijden moest ook gespeeld zijn. 'Ik had niets gedaan als je gewoon bereid was geweest Elayne en Nynaeve te helpen.'

'Waarom, bloedvuur! Waarom?'

'Als je met Elayne en Nynaeve meegaat, zal ik bij je terugkeer de namen van die Rode zusters noemen. En de naam van diegene die het bevel gaf. Zij deden het niet uit zichzelf. En ik zal je terugzien. Jij overleeft Tarabon.'

Hij haalde beverig adem. 'Wat heb ik aan die namen?' vroeg hij vlak. 'Namen van Aes Sedai, bekleed met alle macht van de Witte Toren.'

'Een bedreven en gevaarlijk speler van het Spel der Huizen zou er gebruik van kunnen maken,' zei ze kalm. 'Zij hadden niet mogen doen wat ze gedaan hebben. Zij hadden er niet van vrijgesproken mogen worden.'

'Wil je me alsjeblieft alleen laten?'

'Ik zal je tonen dat niet alle Aes Sedai zoals Roden zijn, Thom. Dat zul je moeten leren inzien.'

'Alsjeblieft?'

Hij bleef tegen de tafel geleund staan tot ze weg was, niet bereid haar te

laten zien dat hij onhandig door zijn knieën zakte en de tranen over zijn verweerde gezicht liepen. *O, Licht, Owijn.* Hij had het allemaal zo diep mogelijk weggestopt. *Ik kon er niet op tijd zijn. Ik had het te druk. Te druk met dat vervloekte Spel der Huizen.* Hij wreef kwaad zijn tranen weg. Moiraine kon het Spel spelen als de beste. Ze rukte hem haar kant op en trok aan elk touwtje waarvan hij had gedacht dat het meesterlijk verborgen was. Owijn, Elayne. Morgases dochter. Er restte alleen nog genegenheid voor Morgase, misschien wat meer, maar het was moeilijk een kind in de steek te laten dat je op je knie had laten wippen. *Dat meisje in Tanchico? Die stad vreet baar levend op, zelfs zonder oorlog. Het moet er nu een kuil vol woeste wolven zijn. En Moiraine zal me die namen geven.* Hij hoefde alleen maar Rhand in Aes Sedai-handen achter te laten. Net zoals hij Owijn in de steek had gelaten. Ze had hem te pakken als een slang in een gevorkte stok, verdoemd, hoe hard hij ook los wilde kronkelen. *Bloedvrouw!*

Min hing het handvat van de borduurmand over haar arm, nam met de andere hand haar rokken op en liep na het ochtendmaal statig en met rechte rug de zaal uit. Ze had zonder een druppel te morsen een volle beker wijn op haar hoofd in evenwicht kunnen houden. Dat kwam gedeeltelijk doordat ze in dit gewaad niet gewoon kon lopen. Het was helemaal van lichtblauwe zijde, met een nauw lijfje en nauwe mouwen, en een uitwaaierende rok waarvan de geborduurde zoom over de grond zou slepen als ze die niet ophield. En gedeeltelijk kwam het omdat ze zeker wist dat Laras' ogen op haar rustten. Een blik over haar schouder bevestigde dat. De hoofd van de keukens, een wandelend wijnvat, keek haar vanaf de deur naar de eetzaal goedkeurend na. Wie zou hebben gedacht dat de vrouw in haar jeugd een schoonheid was geweest, of een heel groot hart had voor mooie, minzieke meisjes? 'Levenslustig,' noemde ze hen. Wie had kunnen vermoeden dat ze zou besluiten om 'Elmindreda' onder haar stevige vleugels te nemen? Het was geen echt gemakkelijk plekje. Laras hield een wakend oog op Min, een oog dat haar overal in de Toren kon vinden. Min glimlachte terug en streek over haar haren, nu een rond kapsel van zwarte krulletjes. *Bloedvrouw! Moet ze niet gaan koken of ergens een keukenhulp gaan uitschelden?*

Laras wuifde en ze wuifde terug. Ze kon het zich niet veroorloven iemand te kwetsen die haar zo goed in de gaten hield, niet als ze helemaal niet wist hoeveel fouten ze kon maken. Laras kende elke list van 'levenslustige' meisjes en wilde Min graag alles bijbrengen wat die nog niet wist.

Dat borduurwerkje was echt een fout geweest, bedacht Min, toen ze een

plaatsje zocht op de marmeren bank onder een grote wilg. Niet van Laras, maar van haarzelf. Ze trok de borduurring uit haar mandje en keek bedroefd naar haar werk van gisteren: een stel scheve gan-zenbloempjes en iets wat een zachtgeel rozenknopje had moeten worden, hoewel niemand het geraden zou hebben. Zuchtend begon ze de steken uit te halen. Ze vond wel dat Leane gelijk had; een vrouw kon urenlang zitten borduren en alles en iedereen in het oog houden zonder dat iemand dat vreemd vond. Maar het zou leuk zijn geweest als ze er tenminste een beetje aanleg voor gehad had. Het was in ieder geval een fijne dag om buiten te zijn. Een gouden zon was zojuist boven de horizon geklommen in een lucht waarvan de volmaaktheid benadrukt werd door enkele donswolkjes. Een briesje voerde de geur van rozen en wuivende calmabosjes, met hun grote rode of witte bloesems, met zich mee. Spoedig genoeg zouden de grindpaden zich vullen met mensen die met een of andere boodschap op weg waren, van Aes Sedai tot stalknechten. Een volmaakte ochtend, en een volmaakte plek om iedereen ongemerkt te kunnen gadeslaan. Misschien zou ze vandaag een bruikbaar beeld zien. 'Elmindreda?'

Min schrok op en stak de vinger waar ze zich in geprikt had in haar mond. Ze draaide zich om en wilde Gawein al uitschelden omdat hij zo stiekem was komen aanlopen, maar de woorden bleven in haar keel steken. Galad was bij hem. Hij was groter dan Gawein, met lange benen, waarmee hij zich zo sierlijk en krachtig als een danser voortbewoog. Ook zijn handen waren lang, zowel sierlijk als sterk. En zijn gezicht... Hij was gewoon de mooiste man die ze ooit gezien had. 'Sabbel niet op je vinger,' zei Gawein grijnzend. 'We weten dat je een aardig klein meisje bent; je hoeft het niet te bewijzen.' Ze bloosde en trok haastig haar hand weg. Met moeite bedwong ze een woeste blik die helemaal niet bij Elmindreda zou passen. Hij had geen dreigement of bevel van de Amyrlin nodig gehad om haar geheim te bewaren; haar verzoek was voldoende geweest. Maar hij greep iedere kans aan om haar te plagen.

'Spot past je niet, Gawein,' zei Galad. 'Hij had niet de bedoeling u te beledigen, vrouwe Elmindreda. Vergeef me, maar is het mogelijk dat wij elkaar eerder ontmoet hebben? Toen u zojuist dreigend naar Gawein keek, meende ik bijna u te kennen.'

Min liet haar ogen zedig zakken. 'O, ik zou een ontmoeting met ü nooit kunnen vergeten, heer Galad,' zei ze als een lief dom meisje. Het huilerige toontje en de boosheid over haar eigen vergissing lieten haar blozen tot aan

de haarwortels, wat haar vermomming duidelijk verbeterde.

Ze leek totaal zichzelf niet, en haar jurk en haren waren daar maar voor een deel schuldig aan. Leane had in de stad smeerseltjes en poedertjes en een ongelooflijke verzameling geheimzinnige geurtjes gekocht, en haar net zo lang geoefend tot ze het allemaal in haar slaap kon aanbrengen. Ze had nu duidelijke jukbeenderen en meer kleur op haar lippen dan de natuur haar ooit gegeven had. Er liep een donkere lijn rond haar oogleden en een fijn poeder benadrukte haar wimpers, zodat haar ogen groter leken. Ze leek zichzelf niet meer. Een paar Novices hadden haar bewonderend verteld hoe mooi ze was, en zelfs een paar Aes Sedai hadden haar een 'heel aardig kind' genoemd. Ze haatte het. Ze moest erkennen dat de kleding inderdaad erg mooi was, maar ze had een afkeer van de rest. Maar het had geen zin om een vermomming te dragen als ze het niet volhield.

'Ik dacht wel dat je het nog zou weten,' zei Gawein droog. 'Ik wilde je niet storen bij je borduurwerk - zwaluwen, hè? Géle zwaluwen?' Min propte de ring weer in de mand. 'Maar ik wil hier graag je mening over horen.' Hij duwde een oud en versleten, in leer gebonden boekje in haar handen, en plotseling klonk zijn stem ernstig. 'Vertel mijn broer dat het allemaal onzin is. Misschien luistert hij naar jou.' Ze bekeek het boek. *De weg van het Licht,* van Lothair Mantelar. Ze opende het en las een paar willekeurige bladzijden. 'Verzaak deswege elk genot, want goedheid is een zuiver begrip, een volmaakt, kristalhelder ideaal, dat verstoord wordt door lage gevoelens. Koester het vlees niet. Het vlees is zwak, maar de geest is sterk; het vlees^is zonder waarde waar de geest sterk is. De gerechte gedachte verdrinkt in genotzuchtige gevoelens, en gerechte daden worden belemmerd door hartstocht. Zoek vreugde in gerechtigheid, en in gerechtigheid alleen.' Het leek allemaal stoffige onzin.

Min glimlachte naar Gawein en slaagde er zelfs in te giechelen. 'Zoveel woorden. Ik ben bang dat ik weinig van boeken weet, heer Gawein. Ik heb er altijd een willen lezen - echt waar.' Ze zuchtte. 'Maar er is zo weinig tijd. Ach, mijn haar op de juiste manier doen, kost al uren. Vindt u het leuk?' De geschokte uitdrukking op zijn gezicht maakte haar bijna aan het lachen, maar ze maakte er gegiechel van. Het was leuk de rollen eens een keertje om te draaien; eens kijken of ze dat niet vaker kon doen. Deze vermomming had mogelijkheden waar ze nog niet op was gekomen. Haar verblijf in de Toren was uitgedraaid op verveling en ergernis. Ze mocht toch best een béétje plezier hebben. 'Lothair Mantelar,' zei Gawein strak,

'was de stichter van de Witmantels. De Witmantels!'

'Hij was een groot man,' zei Galad op besliste toon. 'Een denker, met hoge idealen. Dat de Kinderen van het Licht na zijn tijd soms wat al te... buitensporig zijn geweest, verandert daar niets aan.'

'Lieve help, Witmantels,' zei Min ademloos, en voegde er een lichte rilling aan toe. 'Dat zijn zulke ruwe lieden, heb ik mij laten vertellen. Ik kan me niet voorstellen dat een Witmantel aan dansen doet. Denk je dat er hier gelegenheid is om te dansen? Aes Sedai lijken ook niet om dansen te geven, en ik hou er zo van.' De teleurstelling in Gaweins ogen was verrukkelijk.

'Dat denk ik niet,' zei Galad, en nam het boek van haar over. 'Aes Sedai hebben het te druk met... met hun eigen zaken. Als ik van een passend dansfeest in de stad hoor, zal ik u begeleiden, wanneer u wenst. U hoeft niet bang te zijn dat u wordt lastig gevallen door die twee lomperiken.' Hij schonk haar een glimlach, zich niet bewust van wat hij aanrichtte, en opeens merkte ze dat ze hem echt adembenemend vond. Mannen zouden niet op een dergelijke manier mogen glimlachen. Het duurde feitelijk even voor ze zich herinnerde welke twee lomperiken hij bedoelde. Zij had zogenaamd twee mannen aangemoedigd, die beiden om Elmindreda's hand hadden gevraagd. De mannen waren elkaar bijna aangevlogen omdat zij geen keuze kon maken, en hadden haar zo onder druk gezet dat ze haar toevlucht in de Toren had gezocht. Precies de goede smoes voor haar verblijf. *Het komt door dit gewaad,* zei ze tegen zichzelf. *In mijn eigen kleren zou ik kunnen nadenken.*

ik heb gemerkt dat de Amyrlin je elke dag spreekt,' zei Gawein plotseling. 'Heeft ze onze zuster Elayne genoemd? Of Egwene Alveren? Heeft ze iets gezegd over waar ze zijn?'

Min had hem een blauw oog willen bezorgen. Hij wist natuurlijk niet waarom ze voorgaf iemand anders te zijn, maar hij had beloofd haar bij haar rol van Elmindreda te helpen. Nu verbond hij haar met twee vrouwen van wie velen in de Toren wisten dat ze vriendinnen van Min waren. 'O, de Amyrlin Zetel is zo'n geweldige vrouw,' zei ze lief, en toonde glimlachend haar tanden. 'Ze vraagt altijd hoe ik mijn tijd doorbreng, en ze is vol lof over mijn kleren. Ik neem aan dat ze hoopt op een spoedige keuze tussen Darvan en Goemal, maar ik kan het gewoon niet.' Ze zette grote ogen op in

de hoop dat ze er hulpeloos en verward uit zou zien. 'Ze zijn allebei zo lief. Wat zei u net? Uw zuster, heer Gawein? De erfdochter zelf? Ik geloof niet dat de Amyrlin Zetel haar ooit heeft genoemd. Hoe heette die ander?' Ze kon Gawein horen knarsetanden.

'We mogen vrouwe Elmindreda daar niet mee lastig vallen,' zei Galad. 'Het is onze zaak, Gawein. Wij dienen de leugen te vinden en aan te pakken.'

Ze hoorde hem nauwelijks, want opeens staarde ze naar een forse man met donker krullend haar tot op zijn schouders. Hij slenterde doelloos over het grindpad onder de bomen, onder toezicht van een Aanvaarde. Ze had Logain eerder gezien, een treurig kijkende man die vroeger sterk en flink was geweest en nu voortdurend een Aanvaarde als gezelschap had. Die was zowel bedoeld om zelfdoding te voorkomen als om zijn ontsnapping te verijdelen. Het was een grote man, maar hij leek toch nooit aan ontsnappen te denken. Ze had echter nooit eerder een vlammende halo om zijn hoofd gezien, in stralend goud en blauw. Het was er maar even, maar het was voldoende. Logain had zichzelf uitgeroepen tot Herrezen Draak, maar was gevangengenomen en gestild. Elke roem die hij als valse Draak mocht hebben gehad, lag nu ver achter hem. Hem restte slechts de wanhoop van een gestilde, als een man die beroofd was van gezicht, gehoor en smaak. Een man die wilde sterven, die wachtte op de dood die voor zulke mensen onvermijdelijk binnen enkele jaren kwam. Hij keek naar haar, zag haar misschien niet eens; zijn blik scheen helemaal naar binnen gekeerd te zijn. Dus waarom had hij een halo gehad die repte van toekomstige roem en macht? Dit was iets om de Amyrlin te vertellen. 'Arme donder,' mompelde Gawein. 'Ik kan het niet helpen, maar ik heb medelijden met hem. Licht, het zou genadig zijn om hem er een eind aan te laten maken. Waarom dwingen ze hem verder te leven?'

'Hij verdient geen medelijden,' verkondigde Galad. 'Ben je vergeten wat hij was en wat hij gedaan heeft? Hoeveel duizenden er gestorven zijn voor hij werd gepakt? Hoeveel steden er in de as gelegd zijn? Laat hem leven, als een waarschuwing aan anderen.'

Gawein knikte met tegenzin. 'Toch hebben mensen hem gevolgd. Een paar van die steden werden in brand gestoken nadat zij zich voor hem hadden uitgesproken.'

ik moet gaan,' zei Min overeind komend. Onmiddellijk was Galad een en al

hoffelijkheid.

'Vergeef ons, vrouwe Elmindreda. We wilden u niet doen schrikken. Logain kan u geen kwaad doen. Ik geef u mijn verzekering.' ik... Ik voel me inderdaad flauwtjes door hem. Verontschuldig mij. Ik moet echt even gaan liggen.'

Gawein keek heel wantrouwend, maar griste toch haar mandje voor haar weg. 'Sta me toe u tenminste een stukje te begeleiden,' zei hij. Zijn stem droop van valse bezorgdheid. 'Deze mand is te zwaar als u zich zo duizelig voelt. Ik wil niet dat u flauwvalt.' Ze wilde de mand afpakken en hem er een mep mee verkopen, maar zo zou Elmindreda nooit reageren. 'O, dank u, heer Gawein. U bent te goed. Nee, nee, heer Galad. Ik wil u niet beiden tot last zijn. Ga hier toch zitten en lees uw boek. Toe, beloof het me. Ik zou het anders niet kunnen verdragen.' Ze knipperde zelfs even met haar wimpers. Op de een of andere manier wist ze Galad op de marmeren bank te krijgen en ervandoor te gaan, hoewel Gawein naast haar meeliep. Haar rok was lastig; ze wilde hem optrekken en wegrennen, maar Elmindreda zou nooit hollen en nooit zoveel van haar benen laten zien, behalve bij het dansen. Op dat punt had Laras haar stevig onderhouden; één keertje hollen en ze zou het beeld van Elmindreda bijna helemaal om zeep helpen. En Gawein...

'Geef mij die mand, hersenloze dwaas!' snauwde ze zodra ze uit het gezicht van Galad waren. Ze pakte de mand af voordat hij kon tegenstribbelen. 'Wat wilde je bereiken toen je me naar Elayne en Egwene vroeg? Hij stond er met z'n neus bovenop. Elmindreda heeft hen nog nooit ontmoet. Elmindreda geeft niets om ze. Elmindreda wil niet in één en dezelfde zin met hen genoemd worden! Kun je dat niet begrijpen?'

'Nee,' zei hij. 'Nee, want je wilt het me niet uitleggen. Maar het spijt me.' Er klonk amper genoeg berouw in zijn stem om haar tevreden te stellen, ik maak me gewoon zorgen. Waar zijn ze? Ik voelde me er niet geruster op toen ik dat nieuws hoorde over een valse Draak in Tyr. Ze zijn daar ergens buiten, het Licht mag weten waar. Ik blijf mezelf maar afvragen: stel je voor dat zij midden in net zo'n brandhaard zitten als Logain van Geldan heeft gemaakt?'

'En als hij geen valse Draak is?' zei ze voorzichtig.

'Hoezo? Omdat ze op straat vertellen dat hij de Steen van Tyr heeft ingenomen? In een gerucht wordt alles aangedikt en opgeblazen. Ik geloof het als ik het zie, en er is meer voor nodig om mij te overtuigen. Zelfs de Steen kan vallen. Licht, ik geloof niet echt dat Elayne en Egwene in Tyr zijn, maar die onzekerheid ligt als een plas zuur in m'n maag. Als ze gewond is geraakt...'

Min wist niet welke 'ze' hij bedoelde, en ze vermoedde dat hij het ook niet wist. Ondanks haar geplaag ging haar hart naar hem uit, maar momenteel kon ze niets voor hem doen. 'Doe nou maar wat ik je heb gevraagd en...'

ik weet het. Vertrouw de Amyrlin. Vertrouwen!' Hij haalde diep adem. 'Weet je dat Galad in de kroegen met Witmantels heeft zitten drinken? Iedereen die in vrede komt, mag de brug oversteken, zelfs die vervloekte Kinderen van het Licht.'

'Galad?' vroeg ze ongelovig? 'In een kroeg? Drinken?'

'Niet meer dan een beker of twee; daar ben ik zeker van. Hij zou zichzelf nooit te ver laten gaan, zelfs niet op zijn eigen naamdag.' Gawein fronste zijn wenkbrauwen alsof hij niet zeker wist of dat een aanmerking op Galad was. 'Het gaat erom dat hij met Witmantels praat. En dan dat boek. Aan de opdracht te zien heeft Emon Valda zelf het aan hem gegeven. "In de hoop dat je de weg zult vinden." Valda, Min. De man die het bevel voert over de Witmantels aan de andere kant van de brug. Galad weet evenmin iets en dat vreet ook aan hem. Naar Witmantels luisteren. Als onze zuster of Egwene iets overkomt...' Hij schudde zijn hoofd. 'Weet je waar ze zijn, Min? Zou je het me vertellen als je het wist? Waarom verberg je je hier?'

'Omdat ik twee mannen gek maakte met mijn schoonheid en niet kan beslissen,' zei ze ijzig.

Hij lachte even bitter en verborg het toen onder een grijns. 'Nou, dat kan ik tenminste geloven.' Hij gniffelde en streek met een vinger onder haar kin. 'Je bent een heel aardig meisje, Elmindreda. Een aardig, slim, klein meisje.'

Ze balde een vuist en probeerde hem op zijn oog te slaan, maar hij danste achteruit en ze struikelde over haar rok en viel bijna. 'Stomme, hersenloze os!' gromde ze.

'Wat een sierlijke bewegingen, Elmindreda,' lachte hij. 'Wat een klare stem,

net een nachtegaal of een koerende duif in de avond. Welke man zou geen sterren in zijn ogen krijgen bij de aanblik van Elmindreda?' De vrolijkheid gleed weg en hij keek haar ernstig aan. 'Als je iets te weten komt, vertel het me alsjeblieft. Alsjeblieft? Desnoods smeek ik je op mijn knieën, Min.'

'Ik zal het je vertellen,' zei ze. *Als ik kan. Als het veilig voor ze is. Licht, wat haat ik deze plaats. Waarom kan ik niet gewoon terug naar Rhand?*

Ze liet Gawein achter en ging de Toren in, op haar hoede voor Aes Sedai of Aanvaarden die haar zouden kunnen vragen wat ze op de hogere verdiepingen te zoeken had. Het nieuws over Logain was te belangrijk om te wachten tot de Amyrlin haar, schijnbaar bij toeval, zou tegenkomen, gewoonlijk ergens laat in de middag. Dat maakte ze zichzelf tenminste wijs. Ongeduld leek in haar op te borrelen. Ze zag slechts een paar Aes Sedai voor haar een zijgang inlopen of verderop een kamer binnengaan, wat haar goed uitkwam. Niemand verscheen onaangekondigd voor de Amyrlin. Het handjevol dienaren dat ze tegenkwam, was druk bezig en vroeg haar niets. Ze gunden haar zelfs geen tweede blik, maar maakten slechts een snelle buiging zonder hun werk te onderbreken.

Ze duwde de deur naar de werkkamer van de Amyrlin open. Ze had een klagerig verhaaltje klaar voor het geval er iemand bij Leane was, maar het voorvertrek was verlaten. Ze haastte zich naar de tussendeur en stak haar hoofd naar binnen. De Amyrlin en de Hoedster zaten elk aan een kant van Siuans tafel, die vol lag met smalle reepjes papier. Hun hoofden keerden zich met een ruk naar haar toe; hun blikken waren als lange priemen.

'Wat doe je hier?' snauwde de Amyrlin. 'Je wordt geacht een dom meisje te zijn dat hier een toevlucht zoekt, geen vriendin uit mijn jeugd. We spreken niet met elkaar, behalve in het voorbijgaan. Zonodig kan ik Laras zeggen dat ze over je moet waken als over een kind. Dat zou ze leuk vinden, denk ik, maar jij niet.'

Min huiverde bij de gedachte alleen al. Plotseling scheen Logain niet meer zo dringend; het was niet waarschijnlijk dat hij die eer in de komende paar dagen zou verwerven. Het was ook niet de echte reden van haar komst, slechts een voorwendsel, en ze wilde nu niet terugschrikken. Ze sloot de deur en bracht haperend verslag uit. Het voelde nog steeds ongemakkelijk om zoiets in Leanes bijzijn te doen. Siuan schudde vermoeid het hoofd. 'Weer iets om ons zorgen over te maken. Hongersnood in Cairhien. Een

vermiste zuster in Tarabon. Opnieuw meer Trollokovervallen in de Grenslanden. Een dwaas die zich de Profeet noemt en opstootjes in Geldan veroorzaakt. Hij schijnt te preken dat de Draak herboren is als een Shienaraanse heer,' zei ze ongelovig. 'Zelfs de nieuwtjes zijn slecht. De oorlog in Arad Doman heeft de handel in Saldea stilgelegd, en de armoede in Maradon wordt nijpend. Misschien wordt Tenobia wel van haar troon gestoten. Het enige goede nieuws dat ik gehoord heb, is dat de Verwording zich om een of andere reden heeft teruggetrokken. Twee span of meer voorbij de grensstenen is nu groen, zonder een spoor van verrotting of verderf, helemaal van Saldea tot aan Shienar. Dat is nog nooit eerder gebeurd, voor zover wij weten. Nou ja, goed nieuws zal wel in evenwicht gebracht moeten worden met slecht nieuws. Als een boot één lek heeft, zullen er zeker meer zijn. Ik wou alleen maar dat er een evenwicht was. Leane, laat scherper toezicht op Logain houden. Ik zie niet welke problemen hij nog kan veroorzaken, maar ik wil er niet achter komen.' Ze richtte haar doordringende blauwe ogen op Min. 'Waarom kwam je hier als een opgeschrikte meeuw binnenwieken? Logain kon wachten. De man zal waarachtig geen macht en roem vinden voordat de zon ondergaat.'

Dat sloot zo goed aan bij haar eigen gedachten dat Min ongemakkelijk met haar voeten begon te schuifelen. 'Dat weet ik,' zei ze. Leanes wenkbrauwen gingen waarschuwend omhoog en ze voegde er een haastig 'Moeder' aan toe. De Hoedster knikte waarderend. 'Je geeft me geen reden, kind,' zei Siuan.

Min vermande zich. 'Moeder, vanaf de eerste dag heb ik niets gezien wat echt belangrijk was. Zeker niets wat naar de Zwarte Ajah verwijst.' Die naam deed haar nog steeds verkillen. 'Ik heb u alles verteld over de ramp die de Aes Sedai zal overkomen, en het overige is gewoon onbruikbaar.' Onder die doordringende blik moest ze ophouden om te slikken. 'Moeder, er is geen enkele reden waarom ik niet zou kunnen vertrekken. Er is zelfs een reden waarom ik wél zou moeten. Misschien kan Rhand mijn kunde echt gebruiken. Als hij de Steen werkelijk heeft ingenomen... Moeder, hij kan me nodig hebben.' *Bloedvuur, ik heb hem zeker nodig, dwaas die ik ben.* De Hoedster rilde zichtbaar bij het horen van Rhands naam. Maar Siuan snoof luid. 'Jouw visioenen zijn zeer nuttig geweest. Dat over Logain kan belangrijk zijn. Je hebt de stelende dienaar gevonden voor iemand anders werd verdacht. En die Novice met dat vlammende haar die een kind wilde...! Sheriam heeft er een einde aan gemaakt - dat meisje zal voor het einde van haar opleiding niet eens meer aan mannen dénken - maar we

zouden het zonder jou niet geweten hebben.

Nee, je kunt niet weg. Vroeg of laat zullen jouw visioenen mij op een koers zetten waarmee ik de Zwarte Ajah kan aanpakken, en tot die tijd zijn jouw visioenen ruim voldoende om de overtocht te betalen.' Min zuchtte, en niet alleen doordat de Amyrlin haar hier wilde houden. De laatste keer dat ze die roodharige Novice gezien had, was het meisje met een welgeschapen wachter weggeslopen naar het bosrijke gedeelte van het park. Ze zouden trouwen, misschien al voor het einde van de zomer. Min had dat geweten, zodra ze hen samen zag, hoewel de Toren nimmer een Novice liet vertrekken tot de Toren er klaar voor was, zelfs een Novice die niet verder zou gaan met haar opleiding. De toekomst van dat paar bestond uit een boerderij en een hele stoet kinderen, maar het had geen zin de Amyrlin dat te vertellen. 'Zou u dan tenminste Gawein en Galad kunnen laten weten dat het Egwene en hun zuster goed gaat?' De vraag en de toon van haar stem ergerden haar. Een kind dat geen taartje mocht en in plaats daarvan om een koekje jengelde. 'Vertel hun tenminste iets anders dan dat belachelijke verhaal over een straf op een boerderij.' ik heb je gezegd dat het jou niet aangaat. Ik wil het geen tweede keer vertellen.'

'Zij geloven het evenmin als ik,' wist Min uit te brengen, voordat de dunne glimlach van de Amyrlin haar het zwijgen oplegde. Het was geen vrolijke glimlach.

'Dus jij stelt voor dat ik ga veranderen wat ik over hun zogenaamde verblijfplaats gezegd heb? Nadat ik iedereen heb laten denken dat ze op een boerderij zitten? Denk je niet dat zoiets opgetrokken wenkbrauwen veroorzaakt? Afgezien van die twee jongens heeft iedereen het geslikt. Nou, Coulin Gaidin zal ze gewoon harder moeten laten werken. Pijnlijke spieren en veel zweet houden de meeste mannen uit de buurt van moeilijkheden. Dat geldt ook voor vrouwen. Nóg zo'n vraag en ik zal zien wat een paar dagen pannen schuren voor je doen. Beter je diensten enkele dagen te verliezen dan jou je neus ergens in laten steken waar die niet hoort.'

'U weet ook niet of ze in moeilijkheden zijn, hè? Of Moiraine.' Maar het was niet Moiraine op wie ze doelde.

'Meisje,' zei Leane waarschuwend, maar Min was niet meer te stoppen.

'Waarom hebben we niets gehoord? De geruchten bereikten ons al twee dagen geleden. Twee dagen! Waarom zit er geen boodschap van haar tussen een van die reepjes papier op uw tafel? Heeft ze geen duiven?

Ik dacht dat de Aes Sedai overal mensen met postduiven hadden. Als er niemand in Tyr is, dan had er een moeten zitten. Een man te paard had Tar Valon al kunnen bereiken. Waarom...?'

Siuan sloeg met haar handpalm hard op de tafel en dat bracht Min tot zwijgen. 'Je gehoorzaamt zeer goed,' merkte ze droog op. 'Kind, totdat we het tegendeel horen, ga je ervan uit dat het de jongeman goed gaat. Hoop je dat het hem goed gaat.' Leane huiverde weer. 'Er is een gezegde in de Maule, kind,' ging de Amyrlin door. 'Roep geen problemen op tot problemen jou roepen. Onthoud dat goed, kind.' Er klonk een bescheiden klopje op de deur.

De Amyrlin en de Hoedster keken elkaar aan; toen verplaatsen hun blikken zich naar Min. Haar aanwezigheid was een probleem. Er was zeker geen plaats om haar te verstoppen; zelfs het balkon was vanuit de kamer te overzien.

'Een reden voor jou om hier te zijn,' mompelde Siuan, 'waardoor je lijkt op het dwaze meisje dat je verondersteld wordt te zijn. Leane, ga bij de deur staan.' Zij en de Hoedster kwamen tegelijk overeind. Siuan liep om de tafel heen, terwijl de Hoedster naar de deur liep. 'Neem Leanes stoel, kind. Schiet op, kind; schiet op. Nou, kijk pruilerig. Niet boos, pruilerig! Steek je onderlip naar voren en staar naar de vloer. Je zou linten in je haar moeten dragen, enorme rode strikken. Goed zo. Leane.' De Amyrlin plantte haar handen in haar zij en verhief haar stem. 'En als je ooit nog eens onaangekondigd naar binnen loopt, kind, zal ik...'

Leane trok de deur open en onthulde een donkerharige Novice die ineenkromp onder Siuans scheldpartij en toen een diepe révérence maakte. 'Boodschappen voor de Amyrlin, Aes Sedai,' piepte het meisje. 'Twee duiven zijn de til binnengekomen.' Ze was een van degenen die Min had gezegd dat ze erg mooi was en ze probeerde met grote ogen langs de Hoedster te kijken.

'Dit gaat jou niet aan, kind,' zei Leane snel en nam de dunne kokertjes van het meisje over. 'Terug naar de til, jij.' Voordat de Novice overeind

gekomen was, had Leane de deur alweer gesloten en leunde ze er met een zucht tegenaan. 'Elk onverwacht geluid schrikt me op sinds u me vertelde...' Ze richtte zich op en kwam naar de tafel. 'Twee nieuwe boodschappen, Moeder. Zal ik...?'

'Ja, maak ze open,' zei de Amyrlin. 'Morgase heeft ongetwijfeld eindelijk besloten Cairhien binnen te vallen. Of Trolloks hebben de Grenslanden onder de voet gelopen. Het zou passen bij al het andere.' Min bleef zitten; sommige bedreigingen van Siuan hadden maar al te werkelijk geklonken.

Leane onderzocht de rode waszegels aan het einde van een van de kokertjes, dat niet langer was dan een van haar vingerkootjes. Ze brak het met een nagel open toen ze ervan overtuigd was dat er niet mee was geknoeid. Met een dun ivoren staafje haalde ze er een rolletje papier uit. 'Bijna net zo erg als Trolloks, Moeder,' zei ze al onder het lezen. 'Mazrim Taim is ontsnapt.'

'Licht!' blafte Siuan. 'Hoe?'

'Dit zegt alleen dat hij 's nachts heimelijk is weggevoerd. Twee zusters zijn dood.'

'Het Licht verlichte hun zielen. Maar we hebben weinig tijd om over de doden te rouwen terwijl mensen als Taim in leven en ongestild zijn. Waar, Leane?'

'Denhuir, Moeder. Een dorpje aan de oostkant van de Zwarte Heuvels, aan de Maradonweg, bij de bovenloop van de Anteo en de Luan.'

'Het moeten een paar van zijn volgelingen zijn geweest. Dwazen. Waarom willen ze niet erkennen dat ze verslagen zijn? Zoek een tiental betrouwbare zusters uit, Leane...' De Amyrlin grimaste. 'Betrouwbaar,' mopperde ze. 'Als ik wist wie betrouwbaarder is dan een zilvertand, zou ik de moeilijkheden niet hebben die ik nu heb. Maak er het beste van, Leane. Een tiental zusters. En vijfhonderd van de wacht. Nee, een volle duizend.'

'Moeder,' zei de Hoedster bezorgd, 'De Witmantels...'

'... durven de bruggen niet over te steken, zelfs al zou ik ze helemaal onbewaakt laten. Ze zouden bang zijn voor een valstrik. We weten niet wat daar aan de hand is, Leane. Ik wil dat wie ik ook stuur, op alles voorbereid

is. En Leane... Mazrim Taim moet gestild worden zodra hij weer gepakt is.'

Leanes ogen sperden zich geschokt wijd open. 'De wet.'

ik ken de wet even goed als jij, maar ik wil niet het gevaar lopen dat hij ongestild nog eens bevrijd wordt. Ik wil, naast al het andere, geen tweede Guaire Amalasan riskeren.'

'Ja Moeder,' zei Leane zwakjes.

De Amyrlin pakte het tweede kokertje en spleet het met een scherp gekraak open om het bericht eruit te krijgen. 'Eindelijk goed nieuws,' ademde ze, en er bloeide een glimlach op haar gezicht op. 'Goed nieuws. *De slinger is gebruikt. De schaapherder heeft het zwaard."*

'Rhand?' vroeg Min, en Siuan knikte.

'Natuurlijk, kind. De Steen is gevallen. Rhand Altor, de schaapherder, heeft Callandor. Nu kan ik in actie komen. Leane, ik wil dat de Zaal van de Toren deze middag bijeenkomt. Nee, deze ochtend.'

'Ik begrijp het niet,' zei Min. 'U wist dat de geruchten over Rhand gingen. Waarom roept u de Zaal nü bijeen? Wat kunt u nu doen wat eerder niet kon?'

Siuan lachte als een meisje. 'Wat ik nu kan doen, is hun openlijk vertellen dat ik bericht van een Aes Sedai heb gekregen dat de Steen van Tyr gevallen is en dat een man Callandor heeft opgenomen. De Voorspelling is uitgekomen. Voldoende voor mijn doel, tenminste. De Draak is Herrezen. Ze zullen schrikken, ze zullen kibbelen, maar niemand kan mijn uitspraak afwijzen dat de Toren deze man moet leiden. Eindelijk kan ik mezelf openlijk met hem verbinden. Openlijk voor het merendeel.'

'Doen we het juiste, Moeder?' zei Leane opeens. 'Ik weet het... Als hij Callandor heeft, moet hij de Herrezen Draak zijn, maar hij kan geleiden, Moeder. Een geleider. Ik heb hem maar één keer gezien, maar toen was er al iets vreemds aan hem. Iets wat meer was dan ta'veren. Als het erop aankomt, Moeder, is hij dan zo verschillend van Taim?'

'Het verschil is dat hij de Herrezen Draak ís, dochter,' zei de Amyrlin kalm. 'Taim is een wolf, en misschien een dolle wolf. Rhand Altor is de

wolfshond die wij zullen gebruiken om de Schaduw te verslaan. Hou zijn naam voor je, Leane. Het is het beste om niet te veel al te vlug te onthullen.'

'Zoals u zegt, Moeder,' zei de Hoedster, maar ze klonk nog steeds weifelend.

'Nou wegwezen. Ik wil de Zaal binnen een uur bij elkaar hebben.' Siuan keek de lange vrouw nadenkend na. 'Er kan weieens meer tegenstand bestaan dan me lief is,' zei ze toen de deur dichtviel. Min keek haar scherp aan. 'U bedoelt...'

'O, niets ernstigs, kind. Niets, zolang ze niet weten hoelang ik al bij die jonge Altor betrokken ben.' Ze keek weer even naar het reepje papier en liet het toen op tafel vallen. 'Ik wou dat Moiraine me meer had verteld.'

'Waarom heeft ze niet meer gezegd? En waarom hebben we niet eerder van haar gehoord?'

'Nog meer vragen. Die moet je Moiraine stellen. Ze is altijd haar eigen gang gegaan. Vraag het Moiraine, kind.'

Sahra Covenre deed maar wat. Al schoffelend keek ze dreigend naar de scheuten draadblad en dollekruid die opkwamen tussen de rijen kolen en knollen. Niet dat vrouw Elward veeleisend was - ze was niet strenger dan Sahra's moeder, en zeker gemakkelijker dan Sheriam — maar Sahra was niet naar de Witte Toren gekomen om weer op een boerderij groenten te schoffelen terwijl de zon nauwelijks op was. Haar witte Novicekleren waren opgeborgen; ze droeg bruine wol, zoals haar moeder zou maken, met de rok tot aan haar knieën opgebonden om hem niet vuil te maken. Het was allemaal zo oneerlijk. Ze had niets gedaan.

Ze wriemelde met haar tenen in de losse aarde, keek woest naar wat weerbarstig dollekruid en geleidde, met de bedoeling het de grond uit te branden. Er sprongen vonken uit de bladeren en het onkruid verslapte. Ze sneed het ding haastig uit de grond en haar geest. Als er maar een beetje rechtvaardigheid in de wereld was, zou heer Galad naar de boerderij komen terwijl hij op jacht was. Ze leunde op de schoffel en verloor zichzelf in een dagdroom waarin ze Galads wonden heelde, die hij opgelopen had toen hij van zijn paard was gevallen - natuurlijk niet zijn fout; hij was een geweldige ruiter -en dan zou hij haar voorop in het zadel tillen en uitroepen

dat hij haar zwaardhand was - zij zou natuurlijk van de Groene Ajah zijn - en... 'Sahra Covenre?'

Sahra schrok op van de scherpe stem, maar het was niet vrouw Elward. Zo goed als ze met haar opgebonden rokken kon, maakte ze een révérence. 'De dag begroete u, Aes Sedai. Bent u gekomen om me naar de Toren terug te brengen?'

De Aes Sedai kwam dichterbij. Ze gaf er niets om dat haar rokken door het stof van het groentebed sleurden. Ondanks de warmte van de zomerochtend droeg ze een mantel, waarvan de kap was opgeslagen om haar gezicht te verhullen. 'Vlak voor je de Toren verliet, heb je een vrouw naar de Amyrlin Zetel gebracht. Een vrouw die zichzelf Elmindreda noemde.'

'Ja, Aes Sedai,' zei Sahra, met iets vragends in haar stem. Ze vond het niet prettig zoals de Aes Sedai het gezegd had, alsof ze de Toren voorgoed verlaten had.

'Vertel me alles wat je gehoord of gezien hebt, meisje, vanaf het moment dat je de vrouw meenam. Alles.'

'Maar ik heb niets gehoord, Aes Sedai. De Hoedster stuurde me weg zodra...' Pijn golfde door haar heen, liet haar tenen in de grond ver-dvvijnen, haar rug krommen. De kramp duurde slechts even, maar het leek wel eeuwig. Ze zocht wanhopig naar adem en besefte dat haar wang tegen de grond gedrukt was. Haar bevende vingers klauwden in de aarde. Ze herinnerde zich niet dat ze gevallen was. Ze kon de wasmand van meesteres Elward op zijn kant bij de stenen boerderij zien liggen; het vochtige wasgoed was eruit getuimeld. Verward dacht ze nog dat dat vreemd was; Moria Elward zou haar wasgoed nooit zo laten liggen.

'Alles, meisje,' zei de Aes Sedai koud. Ze stond nu over Sahra heen gebogen, maar maakte geen aanstalten om haar overeind te helpen. Ze had haar pijn gedaan; dat was niet de manier waarop de dingen behoorden te gebeuren. 'Elke persoon met wie die Elmindreda gesproken heeft, elk woord dat ze gezegd heeft, elk gebaar, elke uitdrukking.'

'Ze heeft met heer Gawein gepraat, Aes Sedai,' snikte Sahra in de aarde. 'Dat is alles wat ik weet, Aes Sedai. Alles.' Ze begon nu echt te huilen, omdat ze er zeker van was dat het niet genoeg zou zijn om deze vrouw tevreden te stellen. Ze had gelijk. Haar gekrijs hield pas na lange tijd op,

maar toen de Aes Sedai wegging, was er rond de boerderij, behalve van de kippen, geen geluid te horen, zelfs niet dat van een ademhaling.

18 De saidinwegen op

Perijn knoopte zijn jas dicht en keek naar de bijl die vastgebonden aan de muur hing, al sinds hij hem uit de deur had getrokken. Hij had een hekel aan het idee het wapen weer te dragen, maar hij maakte de riem van de haak los en gespte hem toch om. De hamer bond hij vast aan zijn reeds overvolle zadeltassen. Hij slingerde de zadeltassen en dekenrol over zijn schouders, raapte een volle pijlkoker op en pakte zijn losgeknoopte voetboog uit de hoek.

De opkomende zon liet hitte en licht door de smalle ramen naar binnen stromen. Het verkreukelde bed was het enige bewijs dat er iemand was geweest. De kamer voelde niet langer meer aan als de zijne; het rook er zelfs al naar leegte ondanks zijn eigen geur aan de lakens. Hij bleef nooit ergens zo lang dat hij er wortel kon schieten, het tot zijn thuis kon maken. *Nou ja, ik ga nu naar buis.* Hij wendde zich af van de reeds lege kamer en stapte naar buiten. Gaul kwam gemakkelijk overeind van de plek waar hij gehurkt tegen de muur had gezeten onder een wandkleed met ruiters die op leeuwen joegen. Naast al zijn wapens droeg hij twee waterzakken. Op zijn rug waren een verweerde leren booghoes, een opgerolde deken en een kleine kookpot vastgesnoerd. Hij was alleen. 'Nog anderen?' vroeg Perijn en Gaul schudde zijn hoofd. 'Te ver van het Drievoudige Land. Ik heb je ervoor gewaarschuwd, Perijn. Deze landen van jou zijn te nat; de lucht is alsof je water ademt. Er wonen te veel mensen te dicht op elkaar. Ze hebben meer dan genoeg van vreemde plaatsen.'

ik begrijp het,' zei Perijn, hoewel hij alleen begreep dat er uiteindelijk geen redding zou zijn, geen groep Aiel die de Witmantels uit Tweewater zou verdrijven. Hij verborg zijn teleurstelling. Het trof hem diep nadat hij had gemeend aan zijn lot te kunnen ontkomen, maar hij kon niet zeggen dat hij zich niet op dat lot had voorbereid. Tranen hadden geen zin als ijzer spleet, je smeedde het gewoon opnieuw. 'Is het je gelukt om alles te doen wat ik had gevraagd?'

'Dat was geen probleem. Ik heb voor elk ding dat je wilde een andere Tyrener gevraagd om het naar de Drakenmuurpoort te brengen en het tegen niemand te zeggen. Ze moeten elkaar daar hebben gezien, maar zullen

denken dat alles voor mij is en hun mond houden. De Drakenmuurpoort! Als je het hoort, zou je denken dat de Rug van de Wereld bij de kim ligt en niet een paar honderd roede verderop.' De Aiel weifelde even. 'Het meisje en de Ogier maken geen geheim van hun voorbereidingen, Perijn. Ze heeft geprobeerd de speelman te vinden en ze zegt tegen iedereen dat ze van plan is over de saidinwegen te reizen.' Zijn baard krabbend zuchtte Perijn zo diep dat het wel grommen leek. 'Als ze me daardoor aan Moiraine verraadt, zal ze een week niet meer kunnen zitten.'

'Ze is heel handig met haar messen,' zei Gaul uitdrukkingsloos. 'Niet handig genoeg. Niet als ze me daardoor verraadt.' Perijn aarzelde. Geen groep Aielkrijgers. De galg stond nog op hem te wachten. 'Gaul, als er iets met mij gebeurt, als ik je een teken geef, breng Faile dan weg. Misschien wil ze niet mee, maar neem haar in ieder geval mee. Zorg ervoor dat ze veilig uit Tweewater wegkomt. Wil je me dat beloven?'

ik zal doen wat ik kan, Perijn. Voor mijn bloedschuld aan jou zal ik het doen.' Het klonk of Gaul eraan twijfelde, maar Perijn dacht dat Faile hem niet met haar messen zou kunnen tegenhouden. Ze namen zoveel mogelijk de achterafgangen en smalle trappen waarover dienaren onopvallend ergens heen konden gaan. Perijn vond het jammer dat de Tyreners de dienaren niet ook eigen gangen hadden gegeven. Maar ook in de brede gangen met de vergulde lampen en fraaie wandtapijten zagen ze weinig mensen en al helemaal geen edellieden. Hij maakte er een opmerking over en Gaul zei: 'Rhand Altor heeft ze naar het Hart van de Steen geroepen.'

Perijn bromde even maar hoopte dat Moiraine ook tot de genodigden hoorde. Hij vroeg zich af of dit Rhands manier was om hem te helpen bij zijn ontsnapping. Nou ja, welke reden Rhand ook had, hij maakte er met plezier gebruik van.

Ze stapten van de laatste smalle trap op de begane grond van de Steen, waar grotachtige gangen zo groot als wegen naar de buitenpoorten leidden. Hier hingen geen wandkleden. Zwarte ijzeren lampen in ijzeren lamphouders hoog tegen de muren verlichtten de vensterloze doorgangen en de vloer was geplaveid met brede ruwe stenen die bestand waren tegen het drukke komen en gaan van paardenhoeven. Perijn liep op een holletje verder. Iets verderop in een grote tunnel zag hij de stallen, met de brede, openstaande Drakenmuurpoort erachter. Er stond slechts een handvol Verdedigers bij op wacht. Moiraine kon hem nu niet meer tegenhouden,

tenzij ze het geluk van de Duistere bezat. De poortopening van de stal was een boog van vijftien pas breed. Perijn kwam binnen en bleef staan.

Hij rook de zware lucht van stro en hooi, met de geuren van graan en haver, leer en paardenmest. De stal stond vol mooie Tyreense paarden die alom werden geprezen, met vele rijen hokken langs de muren en in het midden. Tientallen stalknechten waren aan het roskammen en borstelen, schepten mest weg en herstelden paardentuig. Ze namen geen momentje rust, maar zo nu en dan wierp iemand een blik op Faile en Loial, die klaarstonden voor de reis. Naast hen stonden Bain en Chiad, net als Gaul volledig uitgerust met wapens en dekens, waterzakken en een kookpot.

is dat de reden waarom je alleen zei dat je het zou proberen?' vroeg Perijn stil.

Gaul schokschouderde, ik zal doen wat ik kan, maar ze staan aan haar kant. Chiad is van de Goshien.'

'De stam maakt verschil?'

'Haar stam en de mijne hebben een bloedvete, Perijn, en ik ben geen speerzuster van haar. Misschien zullen de water-eden haar tegenhouden. Ik zal met haar geen speren dansen, tenzij zij het aanbiedt.' Perijn schudde het hoofd. *Een vreemd volk. Wat waren water-eden?* Maar hij vroeg alleen: 'Waarom zijn zij bij haar?'

'Bain zegt dat ze meer van jullie landen willen zien, maar ik denk dat de ruzie tussen jou en Faile hen boeit. Ze mogen haar en toen ze van deze tocht hoorden, besloten ze met haar mee te gaan en niet met jou.'

'Nou, zolang ze haar maar uit de problemen houden.' Hij was verbaasd hoe Gaul zijn hoofd in de nek wierp en lachte. Het maakte dat hij bezorgd aan zijn baard krabde.

Loial kwam naar hen toe, zijn lange wenkbrauwen hingen bezorgd omlaag. Zijn jaszakken puilden uit, zoals altijd voor een reis het geval was, voornamelijk met de vierkante vormen van boeken. Hij leek minder te hinken. 'Faile begint ongeduldig te worden, Perijn. Ik denk dat ze nu elk moment kan besluiten om te vertrekken. Maak alsjeblieft voort. Zonder mij kun je de saidinpoort niet eens vinden. Niet dat je het niet zou proberen, natuurlijk. Mensen! Jullie laten me zo heen en weer springen dat ik amper

mijn eigen hoofd kan vinden. Maak alsjeblieft voort.'

ik laat hem niet achter,' riep Faile. 'Zelfs niet als hij te koppig en te stom is om een simpele gunst te vragen. Als dat zo blijft, mag hij me als een verdwaald schoothondje volgen. Ik beloof dat ik hem achter het oor zal krabben en voor hem zal zorgen.' De Aielvrouwen sloegen bijna dubbel van het lachen.

Gaul sprong opeens recht omhoog, en schopte nog hoger, minstens twee pas boven de vloer, terwijl hij een van zijn speren liet ronddraaien. 'We zullen hen volgen als sluipende klipkatten,' schreeuwde hij, 'als wolven op jacht.' Hij kwam weer lenig neer en Loial staarde hem verbijsterd aan.

Bain kamde daarentegen loom met haar vingers door haar korte vlammende haren. 'Ik heb een mooie wolfshuid naast mijn bed in de veste,' zei ze verveeld tegen Chiad. 'Wolven zijn gemakkelijk neer te leggen.' Een diep grommen steeg op uit Perijns keel en de twee vrouwen keken hem aan. Heel even leek Bain meer te willen zeggen, maar ze zag zijn gele ogen, fronste en hield zich opeens stil, niet angstig maar wel behoedzaam.

'Dit schoothondje is nog niet echt afgericht,' vertrouwde Faile de Aielvrouwen toe.

Perijn weigerde haar aan te kijken. In plaats daarvan liep hij naar het hok waarin zijn vaalbruine hengst stond, even groot als de Tyreense dieren, maar zwaarder in de schoften en heupen. Hij wuifde een stalknecht uit de weg, tuigde Stapper op en leidde hem zelf naar buiten. De stalknechten hadden de paarden natuurlijk beweging gegeven, maar het dier was nu al zo lang opgesloten geweest dat het dartel en snel rondstapte; om die reden had Perijn hem zo genoemd. Hij kalmeerde Stapper met het vaste vertrouwen van een man die vele paarden had beslagen. Het kostte hem weinig moeite zijn hoogbomige zadel op te leggen en zijn zadeltassen en dekenrol erachter te binden. Gaul keek uitdrukkingsloos toe. Hij zou geen paard berijden, tenzij hij moest en dan geen stap verder dan absoluut noodzakelijk was. Geen enkele Aiel zou dat doen. Perijn wist niet waarom. Misschien was het de trots op hun vaardigheid lange afstanden te rennen. De Aiel lieten doorschemeren dat het dat niet alleen was, maar hij vermoedde dat niemand van hen het kon uitleggen.

Het pakpaard moest natuurlijk ook worden klaargemaakt, maar dat was snel gebeurd, aangezien alles wat Gaul had besteld al in een nette stapel op

hem lag te wachten. Voedsel en waterzakken. Haver en graan voor de paarden. Op de Saidinwegen zou dat nergens voorhanden zijn. Enkele andere zaken als kluisters, wat paardenmiddelen voor het geval dat, en een vuurslag. De meeste ruimte in de rieten manden werd ingenomen door leren zakken zoals de Aiel voor water gebruikten, maar dan groter en gevuld met lantaarnolie. Nadat de lantaarns aan lange stokken boven op de rest waren gebonden, was hij klaar. Hij stak zijn ongespannen boog onder de zadelriem en zwaaide zich in Stappers zadel, met de leidsels van Het pakpaard in de hand. Waarna hij tot zijn woede moest wachten.

Loial was reeds opgestegen, op een enorm paard met dikke vetlokken, hoger dan ieder ander paard in de stal, maar als men de lange benen van de Ogier ernaast zag bungelen, leek het wel een klein dwergpaardje. Er was een tijd geweest dat de Ogier even weinig zin in rijden had als de Aiel, maar inmiddels voelde hij zich thuis op een paardenrug. Het oponthoud kwam voornamelijk door Faile, die overal de tijd voor nam en haar rijdier haast bekeek alsof ze de glanzende zwarte merrie nooit eerder had gezien. Perijn wist evenwel dat ze het dier vóór de koop, kort na hun aankomst in de Steen, terdege had afgereden. Het paard, dat Zwaluw heette, was een mooi dier van Tyreens ras, met slanke enkels en een gebogen nek, een kittig paard dat zowel snel was als over uithoudingsvermogen beschikte, hoewel het naar Perijns smaak te licht beslagen was. Die hoeven zouden het niet lang uithouden. Maar het was allemaal bedoeld om hem zijn plaats te wijzen. Toen Faile eindelijk te paard zat, in haar strakke broekrok, stuurde ze de merrie naar Perijn toe. Ze kon goed rijden, dier en berijdster bewogen als een. 'Waarom kun je het niet vragen, Perijn?' vroeg ze zachtjes. 'Jij hebt geprobeerd mij weg te houden vanwaar ik hoor te zijn, dus nu zul je het moeten vragen. Kan zoiets eenvoudigs zo moeilijk zijn?' De Steen galmde als een monsterachtige klok, de stalvloer kwam omhoog en de zoldering trilde alsof die naar beneden dreigde te komen. Stapper sprong eveneens op, hinnikend met wild zwaaiend hoofd, en Perijn kon alleen maar proberen in het zadel te blijven. Stalknechten klauterden overeind waar ze waren neergevallen en holden wanhopig rond om de gillende, briesende paarden te kalmeren die poogden uit hun hokken te klimmen. Loial omklemde de nek van zijn enorme rijdier, maar Faile bleef doodkalm op Zwaluw zitten, hoe wild die ook briesend in het rond sprong.

Rhand. Perijn wist dat hij het moest zijn. De kracht van ta'veren trok hem terug, twee draaikolken die elkaar aantrokken. Kuchend in het neerdwarrelende stof schudde hij fel en verbeten zijn hoofd, zich

inspannend om niet af te stappen en terug de Steen in te rennen. 'We rijden,' schreeuwde hij terwijl de burcht nog steeds beefde. 'We rijden nu, Loial! Nu!'

Faile leek verder uitstel niet nuttig te vinden. Ze schopte haar merrie in de flanken en reed naast het grotere paard van Loial de stal uit. Ze trokken hun twee pakpaarden mee en waren al in galop voor ze bij de Drakenmuurpoort waren. De Verdedigers keken op en stoven uiteen, sommigen nog op hun handen en knieën. Het was hun taak mensen buiten de Steen te houden en ze hadden geen opdracht iemand binnen te houden. Maar waarschijnlijk zouden ze niet in staat zijn geweest om te reageren als ze die opdracht wel hadden gekregen, niet met de bevingen, die nu afnamen, en het gerommel van de Steen boven hun hoofden.

Perijn reed met zijn eigen pakpaard vlak achter hen aan. Hij wenste maar dat Loials dier wat sneller kon rennen, wenste maar dat hij Loials sjokkende rijdier kon opjagen en kon ontsnappen aan de trekkracht die hem probeerde terug te halen, de aantrekking tussen ta'veren en ta'veren. Samen galoppeerden ze door de straten van Tyr naar de opgaande zon, amper inhoudend voor karren en wagens. Mannen in strakke jassen en vrouwen met vele lagen schorten, nog steeds geschokt door de beving, staarden hen verstomd aan en konden soms nog maar net opzij springen.

Bij de muren van de binnenstad gingen plavuizen over in zand, schoenen en jassen in blote voeten en ontblote bovenlijven boven pofbroeken die door brede banden opgehouden werden. De mensen hier sprongen niet minder haastig opzij, want Perijn stond Stapper niet toe langzamer te gaan lopen tot ze de stadswallen in galop ver achter zich hadden gelaten, voorbij de eenvoudige huizen en winkels die rond de eigenlijke stad waren opgetrokken, tot ze op het land waren met de verspreide boerderijen en struiken en hij de aantrekking van ta'veren niet langer voelde. Toen pas, bijna even hard hijgend als zijn met schuimvlokken bedekte paard, hield hij Stapper in. Loials oren stonden geschrokken stijf overeind. Faile streek met haar tong langs haar lippen en staarde met een krijtwit gezicht van de Ogier naar Perijn. 'Wat gebeurde er? Was... hij dat?'

'Weet ik niet,' loog Perijn. *Ik moet gaan, Rhand. Dat weet je. Je keek me recht in de ogen toen ik het je vertelde, en jij zei dat ik moest doen wat ik dacht te moeten doen.*

'Waar zijn Bain en Chiad?' vroeg Faile. 'Op deze manier kost het hun een eeuwigheid ons in te halen. Ik wou dat ze meereden. Ik heb aangeboden paarden voor ze te kopen, maar ze leken wel beledigd. Nu ja, hierna moeten we toch stapvoets rijden om de paarden af te laten koelen.'

Perijn hield zich in. Hij wilde niet zeggen dat ze toch minder van de Aiel wist dan ze dacht. Hij kon de stadsmuren achter zich zien en de Steen die daarboven als een berg oprees. Hij kon zelfs de kronkelende vorm op de wapperende banier boven de burcht zien en de opgeschrikte vogels eromheen, wat niemand van de anderen kon. Het kostte hem absoluut geen moeite de drie mensen te zien die met lange spannen vretende stappen aan kwamen rennen, met een soepel gemak dat hun snelheid logenstrafte. Hij dacht niet dat hij zo hard kon hollen, niet zo lang tenminste, maar de Aiel moesten deze snelheid vanaf de Steen hebben aangehouden om al zo dichtbij te zijn. 'We hoeven niet lang te wachten,' zei hij.

Faile keek fronsend om naar de stad. 'Zijn dat ze? Weet je het zeker?' Opeens was de frons voor hem bedoeld, voor als hij het waagde haar antwoord te geven. Haar vraag gaf natuurlijk te zeer toe dat hij bij haar groep hoorde. 'Hij loopt vaak te pochen op zijn goede ogen,' merkte ze op tegen Loial, 'maar zijn geheugen is niet zo best. Soms denk ik dat hij 's avonds zou vergeten een kaars aan te steken als ik hem er niet aan herinnerde. Ik denk dat hij een arm gezin heeft zien hollen, omdat ze denken dat er een aardbeving is, denk je ook niet?' Loial schoof ongemakkelijk in zijn zadel heen en weer, zuchtte diep en mompelde iets over mensen wat volgens Perijn niet echt lovend was. Faile viel het niet op, natuurlijk.

Het duurde niet lang of Faile staarde Perijn aan toen de drie Aiel zo dichtbij waren dat ze hen kon herkennen, maar ze zei niets. In zo'n bui zou ze hem nooit gelijk willen geven, niet eens als hij zei dat de hemel blauw was. De Aiel hijgden zelfs niet toen ze naast de paarden bleven staan.

'Jammer dat het lopen al gedaan is.' Bain wisselde een glimlach met Chiad en beiden keken Gaul sluw aan.

'Anders hadden we deze Steenhond plat kunnen lopen,' zei Chiad, alsof ze de zin van de andere vrouw afmaakte. 'Daarom leggen Steenhonden de gelofte af nooit terug te trekken. Stenen botten en stenen koppen maken hen te zwaar om te rennen.'

Gaul nam er geen aanstoot aan, hoewel Perijn zag dat hij zo stond dat hij een oogje op Chiad kon houden. 'Weet je waarom Speervrouwen zo vaak als verkenner gebruikt worden, Perijn? Omdat ze zo ver kunnen rennen. En dat komt omdat ze vreselijk bang zijn dat een man hen zou willen huwen. Een Speervrouw zal honderden spannen rennen om dat te vermijden.'

'Heel verstandig van ze,' zei Faile bits. 'Moeten jullie rusten?' vroeg ze de Aielvrouwen en hoorde hun ontkenning verrast aan. Ze wendde zich tot Loial. 'Klaar om verder te rijden? Goed, zoek de saidinpoort voor me, Loial. We zijn hier al te lang. Als je een zwerfhondje te veel aanhaalt, gaat het nog denken dat je voor hem wilt zorgen en dat komt niet te pas.'

'Faile!' protesteerde Loial, 'voer je dit niet te ver door?'

'Zo ver als nodig is, Loial. De poort?'

Loial uitte met neergeslagen ogen een diepe zucht en wendde zijn paard weer naar het oosten. Perijn liet hem en Faile een tiental passen rijden voor hij en Gaul volgden. Hij moest het volgens haar regels spelen, maar hij zou ze even goed nakomen als zij.

Op schrale landerijen stonden ruwstenen huizen, boerderijtjes die Perijn nog niet als stal zou gebruiken. Ze lagen steeds verder uiteen naarmate ze verder oostwaarts reden. De bosjes werden kleiner tot er geen boerderijen en bosjes meer waren, slechts een laag heuvelland. Zover het oog reikte, groeide gras, afgezien van wat over de heuvels verspreide struiken.

Op die heuvels bevonden zich ook paarden, in troepen van tien of in kudden van honderd, van het befaamde Tyreense ras. Groot of klein, iedere kudde paarden stond onder toezicht van een of twee jongens, die blootsvoets en zonder zadel rondreden. De jongens bezaten zwepen met een lange steel waarmee ze de paarden bijeendreven of lieten omkeren. Ze lieten die handig knallen om een afdwalend dier te laten terugkomen zonder met hun zweep ook maar in de buurt van de huid te komen. Ze hielden hun kudden ver van de vreemden, verplaatsten ze zonodig, maar keken openlijk nieuwsgierig naar het vreemde gezelschap van twee mensen en een Ogier te paard, plus drie van de wilde Aiel die volgens de verhalen de Steen hadden ingenomen. Perijn hield van paarden en was gedeeltelijk om die reden bij baas Lohan in de leer gegaan, maar in Emondsveld waren er niet zoveel als hier en ook niet van die mooie. Hij zat er met genoegen

naar te kijken.

Dat ging niet op voor Loial. De Ogier begon in zichzelf te mompelen. Hoe verder ze over de grasheuvels reden hoe luider het gemompel werd, tot hij eindelijk losbarstte in een diep en laag gebrom. 'Verdwenen! Allemaal verdwenen en waarvoor? Voor gras! Vroeger lag hier een Ogier-gaarde. We hebben hier grote dingen verricht, weliswaar onvergelijkbaar met Manetheren of met de stad die jullie Caemlin noemen, maar wel zoveel dat er een gaarde werd aangelegd. Allerlei bomen, uit vele streken en landen. De Grote Bomen, die zeker zo'n honderd span oprezen. Ze werden allemaal met liefde verzorgd om mijn volk te herinneren aan de stedding die ze hadden verlaten om voor mensen dingen te bouwen. Mensen denken dat we grote waarde hechten aan ons steen-werk, maar dat is een kleinigheid, iets dat we hebben geleerd gedurende de lange Ballingschap na het Breken. Wij houden vooral van bomen. De mens dacht dat Manetheren onze grootste triomf was, maar wij wisten dat het de gaarde daar was. Ook verdwenen, net als deze. Verdwenen, en ze zullen nooit weerkeren.'

Met een barse blik op zijn gezicht staarde Loial naar de kale heuvels met het gras en de paarden. Zijn oren lagen plat tegen zijn hoofd. Hij rook naar... woede. De meeste verhalen noemden de Ogier vreedzaam, bijna even vredelievend als het Trekkende Volk, maar sommige verhalen noemden hen onverzettelijke vijanden. Perijn had Loial maar één keer boos gezien. Misschien was hij de vorige avond boos geweest toen hij die kinderen beschermde. Hij wierp een blik op Loials gezicht en herinnerde zich een oud gezegde. 'Maak een Ogier boos en laat de bergen op je neervallen.' Iedereen gebruikte dit spreekwoord om aan te geven dat iemand iets onmogelijks probeerde. Perijn dacht dat de betekenis misschien met de jaren veranderd was. Misschien was het aanvankelijk geweest: 'Maak een Ogier boos en de bergen storten op je neer.' Moeilijk, zeker, maar dodelijk als het lukte. Hij dacht niet dat hij ooit zou willen dat Loial kwaad op hem werd, niet Loial, zachtmoedig en onhandig en altijd met zijn grote neus in de boeken. Loial ging voorop rijden toen ze eindelijk de plek van de verdwenen Ogiergaarde bereikten, waarbij ze een beetje naar het zuiden afbogen. Er veranderde niets aan het landschap, maar Loial was zeker van de richting, werd dat steeds meer met iedere stap van de paardenhoeven. Een Ogier kon een poort als het ware voelen en hem even snel vinden als een bij de korf. Toen Loial eindelijk afstapte, reikte het gras maar tot zijn knieën. Er was alleen dicht struikgewas te zien, hoger dan de meeste bosjes; het gebladerte reikte tot het hoofd van de Ogier. Hij

rukte het allemaal berouwvol uit de grond en stapelde het op. 'Misschien kunnen de jongens van de paarden het als brandhout gebruiken wanneer het gedroogd is.' De poort werd zichtbaar.

Hij rees op voor de helling en leek meer een lange grijze muur dan een poort. Wel een paleismuur, want hij was helemaal bewerkt en vertoonde zulke mooie bladeren en ranken dat die bijna even levend leken als de verwijderde struiken. Minstens drieduizend jaar had de poort daar gestaan, maar de buitenkant vertoonde geen spoor van verval. Als de wind opstak, zouden die bladeren en ranken kunnen ruisen. Heel even stonden ze er zwijgend naar te kijken, tot Loial diep ademhaalde en zijn hand op een blad legde dat anders was dan de andere bladeren op de saidinpoort. Het drievingerige blad van Avendesora, de legendarische Levensboom. Tot het moment dat zijn enorme hand het aanraakte, leek het net zo'n deel van het beeldhouwwerk als de andere bladeren, maar het liet gemakkelijk los. Faile snakte luid naar adem en zelfs de Aiel mompelden iets. Overal rook Perijn ongerustheid, maar het viel niet te zeggen bij wie. Het kwam wellicht van de hele groep.

De stenen bladeren leken nu te bewegen in een bries die niet voelbaar was. Ze verkregen de groene tint van leven. Langzaam verscheen in het midden een spleet en de twee helften van de saidinpoort zwaaiden naar buiten, waarbij niet de heuvel erachter zichtbaar werd, maar een doffe glans die vaag hun beeld weerkaatste.

'Men zegt dat de saidinwegen vroeger glommen als spiegels,' mompelde Loial, 'en dat de reizigers over de wegen trokken onder een zon in een blauwe hemel. De zon is verdwenen. Net als deze gaarde.' Perijn trok haastig een lantaarnstok van een pakpaard en stak hem aan. 'Hierbuiten is het toch te warm,' zei hij. 'Een beetje schaduw kan geen kwaad.' Hij spoorde Stapper aan en reed naar de poort. Hij meende dat Faile opnieuw naar adem snakte.

De grijsbruine hengst bokte toen hij zijn eigen spiegelbeeld naderde, maar Perijn dreef hem voort. Langzaam, herinnerde hij zich. Het moest langzaam gebeuren. De paardenneus raakte aarzelend het spiegelbeeld aan en werd er toen door opgenomen, alsof hij door een spiegel stapte. Perijn bewoog naar zijn beeld toe, raakte het aan... Een ijzige kou gleed over zijn huid, omhulde hem haartje voor haartje. De tijd leek te worden uitgerekt.

De kou verdween als een doorgeprikte zeepbel en hij stond midden in een eindeloos zwart. Het schijnsel van de lantaarn vormde een kleine lichtkring om hem heen. Stapper en het pakpaard hinnikten zenuwachtig.

Gaul stapte er kalm doorheen en stak een tweede lantaarn aan. Achter hen leek een plaat rokerig glas te staan. De anderen waren goed te zien. Loial klom weer op zijn paard, Faile pakte de teugels op en ze leken allemaal vertraagd, nauwelijks te bewegen. Op de wegen liep de tijd anders.

'Faile is boos op je,' zei Gaul toen hij de lantaarn aan had gekregen. Het werd er niet veel lichter door; de duisternis slorpte het licht op. 'Ze schijnt te denken dat je een of andere afspraak gebroken hebt. Bain en Chiad... Zorg ervoor dat ze je niet alleen in een hoek drijven. Ze zijn van plan jou voor Faile een lesje te geven en je zult niet zo gemakkelijk op dat dier kunnen zitten als hun plannetje lukt.' ik heb nergens mee ingestemd, Gaul. Ik doe wat zij mij met haar slimmigheid heeft opgedrongen. We zullen Loial gauw genoeg moeten volgen, zoals zij het wil, maar ik ben van plan zo lang mogelijk voorop te gaan.' Hij wees naar een brede witte streep onder Stappers hoeven. De streep, hier en daar onderbroken en vol putjes, leidde van hen weg en verdween een paar voet verder in de duisternis. 'Die brengt ons naar de eerste wegwijzer. Daar moeten we op Loial wachten. Die kan hem lezen en hij moet beslissen welke brug we nemen, maar tot daar mag Faile óns volgen.'

'Brug,' mompelde Gaul nadenkend, ik ken het woord. Is hier water te vinden?'

'Nee, zo'n soort brug is het eigenlijk niet. Ze zien er wel ongeveer zo uit, maar... Misschien kan Loial het uitleggen.' De Aielman krabde zijn hoofd. 'Weet je wel wat je doet, Perijn?'

'Nee,' gaf Perijn toe, 'maar dat hoeft Faile niet te weten.' Gaul lachte. 'Het is leuk om zo jong te zijn, hè Perijn?' Fronsend, onzeker of de man hem uitlachte, spoorde Perijn Stapper aan en trok het pakpaard mee. Vanaf de poort zou het lantaarnlicht twintig of dertig pas verder al onzichtbaar zijn. Hij wilde helemaal uit het zicht verdwijnen voor Faile erdoorheen stapte. Laat haar maar denken dat hij had besloten alleen verder te gaan. Als ze zich een tijdje daarover zorgen maakte, tot ze hem bij de wegwijzer zag, was dat wel het minste wat ze verdiende.

19 De Golfdanser

De gouden zon stond nog maar net boven de horizon toen de glimmende, zwart gelakte koets die getrokken werd door een vierspan grijsschimmels, schommelend aan het begin van de kade stilhield. De slungelige koetsier, gekleed in een zwart met gouden jas, sprong van de bok om het portier te openen. Natuurlijk stond er geen enkel wapen of embleem op; Tyreense edelen hielpen een Aes Sedai alleen als ze gedwongen werden, hoe beleefd ze ook glimlachten, en niemand wenste zijn naam of huis met de Toren in verband gebracht te zien. Elayne stapte dankbaar uit, zonder op Nynaeve te wachten, en trok haar blauwlinnen, zomerse reismantel recht. De straten van de Maule waren doorploegd met karrensporen en de leren banden van het rijtuig veerden niet echt goed. Het briesje over de Erinin leek haar na de hitte van de Steen zelfs koel toe. Ze was van plan geweest om net te doen alsof de hobbelige rit haar niet had gedeerd, maar toen ze eenmaal buiten stond, kon ze het niet nalaten haar rug flink te strekken. *De regen van vannacht heeft het stof tenminste vastgehouden*, dacht ze. Ze vermoedde dat ze opzettelijk een rijtuig zonder gordijntjes hadden gekregen. Naar het noorden en zuiden staken nog meer kaden als brede stenen vingers de rivier in. De lucht rook naar teer en touw, naar vis en specerijen en olijfolie, naar naamloze rottende dingen in het stilstaande water tussen de pieren, en naar dat vreemde, langwerpige, geelgroene fruit dat in enorme trossen voor het pakhuis achter haar lag opgestapeld. Ondanks het vroege uur waren mannen in leren vesten of met ontblote bovenlijven al druk bezig; ze sjouwden grote pakken op hun gekromde ruggen of duwden handwagens met vaten of kratten af en aan. Niemand gaf haar in het voorbijgaan meer dan een onverschillige blik. Ze sloegen hun donkere ogen haastig neer en raakten onwillig even hun voorhoofd aan. De meesten hieven zelfs hun hoofd niet op. Het deed haar pijn om dit te zien.

De Tyreense edelen behandelden hun volk slecht. Mishandelen was er een betere beschrijving voor. In Andor zou ze een brede glimlach of een eerbiedige groet verwacht hebben, vrijelijk geuit door mannen met een rechte rug, met evenveel eigenwaarde als zij bezat. Ze betreurde haar vertrek bijna. Ze was opgevoed om op een dag over een trots volk te heersen, en ze voelde de aandrang om deze mensen waardigheid te leren. Maar dat was Rhands taak, niet de hare. *En als hij het niet goed doet, zal ik hem eens de waarheid zeggen. Flink wat.* Hij was in ieder geval begonnen met het opvolgen van haar raad. En ze moest toegeven dat hij met mensen

wist om te gaan. Het zou boeiend zijn om te zien wat hij gedaan had tegen de tijd dat ze weer zou terugkeren. *Als het nut heeft om terug te keren.*

Vanwaar ze stond kon ze duidelijk een tiental schepen zien, en nog meer daarachter, maar een ervan, gemeerd aan het eind van de kade waarop ze stond, leek haar hele blikveld te vullen. De klipper van het Zeevolk was ruim driehonderd voet lang, minstens anderhalf keer zo lang als elk ander schip in de haven. Het had midscheeps drie torenhoge masten en een iets kleinere op het verhoogde achterdek. Ze had eerder gevaren, maar nog nooit op zo'n groot schip, nog nooit op een zeeschip. De naam van de eigenaren sprak al van verre landen en vreemde havens. De Atha'an Miere. Het Zeevolk. Als er geen opwindende verhalen over de Aiel werden verteld, dan gingen ze over het Zeevolk. Achter haar wilde Nynaeve uit het rijtuig stappen. Ze strikte haar groene reismantel bij de hals vast en bromde tegen zichzelf en tegen de koetsier. 'Rondgehost als een kip in een wervelstorm! Afgeklopt als een stoffig tapijt. Hoe is het je gelukt, baas, elk karrenspoor en elke kuil tussen hier en de Steen te raken? Daar heb je echt ervaring voor nodig. Wat jammer dat die niet reikte tot het mennen.' Hij wilde haar met een stuurs gezicht omlaag helpen, maar ze sloeg zijn hulp af. Elayne zuchtte en verdubbelde het aantal zilveren penners dat ze uit haar beurs haalde. 'Dank je wel dat je ons veilig en snel gebracht hebt.' Ze glimlachte toen ze de munten in zijn hand drukte. 'We vroegen om snelheid en dat heb je gedaan. De straten waren jouw fout niet, en je hebt uitstekend werk verricht onder moeilijke omstandigheden.' Zonder naar de munten te kijken, boog de man diep voor haar. Hij had een dankbare blik en mompelde: 'Dank u, vrouwe,' wat net zo goed de munten gold als haar woorden, daar was ze zeker van. Ze had al lang geleden ontdekt dat een vriendelijk of prijzend woord meestal evengoed viel als zilver, zo niet beter. Hoewel zilver altijd gewaardeerd werd.

'Het Licht geve u een veilige reis, vrouwe,' voegde hij eraan toe. Slechts een glimpje in zijn ogen in de richting van Nynaeve gaf aan dat deze wens alleen voor Elayne bedoeld was. Nynaeve moest echt eens leren hoe ze met mensen moest omgaan, dat ze hun wat zorg en aandacht moest gunnen.

Toen de koetsier hun bezittingen en bundels uit het rijtuig gehaald had en aan hen overhandigd, keerde hij het vierspan en reed weg. Nynaeve zei met tegenzin: ik had niet zo moeten uitvallen, geloof ik. Zelfs een vogel zou nog moeite met die straten hebben. Maar in een koets... Na al dat gehobbel onderweg voelt het alsof ik een week lang paard heb gereden.'

'Het is zijn fout niet dat jij een beurs... achterwerk hebt,' zei Elayne met een glimlach om de berisping uit haar woorden te halen. Ze pakte haar spullen op.

Nynaeve lachte kort, een droge blaf. 'Dat heb ik gezegd, nietwaar? Ik hoop dat je niet verwacht dat ik verontschuldigend achter hem aan hol. Dat handje zilver van jou heelt elke wond, op de meest dodelijke na. Je moet echt leren wat zorgvuldiger met geld om te gaan, Elayne. We hebben de schatkist van Andor niet tot onze beschikking. Van het geld dat jij uitdeelt aan iedereen die gewoon doet waarvoor hij betaald wordt, kan een heel gezin makkelijk een maand lang leven.' Elayne keek haar ietwat verontwaardigd aan. Nynaeve leek altijd te denken dat ze nog eenvoudiger moesten leven dan een bediende, tenzij er een reden was om dat niet te doen, in plaats van het omgekeerde, wat veel meer voor de hand lag. Maar Nynaeve leek niet eens haar gezicht te zien, een gezicht waardoor de koninginnegarde altijd heel behoedzaam om haar heen liep. In plaats daarvan hees ze haar bundels en stevige stoftassen op en liep de kade af. 'De reis op dit schip zal tenminste rustiger zijn. Dat hoop ik tenminste. Zullen we aan boord gaan?' Terwijl ze hun weg over de pier zochten, tussen havenwerkers en opgestapelde vaten en wagens vol met goederen dooi; zei Elayne: 'Nynaeve, het Zeevolk kan wat lichtgeraakt zijn, tot ze je wat beter kennen. Dat is mij tenminste geleerd. Nynaeve, denk je dat je misschien een beetje...?'

'Een beetje wat?'

'Fijngevoeliger kunt zijn?' Elayne sprong opzij toen iemand vlak voor haar voeten spuwde. Ze wist niet wie; toen ze rondkeek waren ze allemaal met gebogen hoofd aan het werk. Slecht behandeld door de hoogheren of niet, ze zou kalm enkele scherpe woorden hebben gezegd die de schuldige niet licht zou vergeten, als ze hem had kunnen vinden. 'Je zou eens een keer wat fijngevoeliger kunnen zijn.'

'Natuurlijk.' Nynaeve begon de met touwen afgezette loopplank van de klipper op te lopen. 'Maar ik laat niet met me spelen.' Toen ze op het dek aankwamen, was Elaynes eerste gedachte dat de klipper voor zijn lengte heel smal scheen. Eerlijk gezegd wist ze niet veel van schepen, maar het leek net een enorme houtsplinter. *O Licht, dit ding zal nog erger schudden dan die boot op de Erinin, hoe groot het ook is.* Haar tweede gedachte gold de bemanning. Ze had verhalen over de Atha'an Miere gehoord, maar ze

had ze nog nooit gezien. En die verhalen zeiden eigenlijk erg weinig. Het was een gesloten volk dat erg op zichzelf was, bijna net zo geheimzinnig als de Aiel. Misschien waren alleen de landen achter de Woestenij nog geheimzinniger, landen waarvan men alleen wist dat het Zeevolk er ivoor en zijde haalde.

Deze Atha'an Miere waren donkere, gladgeschoren mensen met sluik, zwart haar. Ze waren blootsvoets en hadden hun handen getatoeëerd, en ze bewogen zich met die zelfverzekerdheid van mensen die hun taak zo goed beheersten dat ze er niet eens al hun aandacht aan hoefden te geven, maar ze gingen er helemaal in op. Ze bewogen zich sierlijk, met een zwaaiende gang, alsof ze nog steeds de bewegingen van de zee voelden, zelfs hier in de haven. De meesten droegen gouden of zilveren halskettingen en ringen in hun oren, soms wel twee of drie, hier en daar versierd met geslepen stenen.

Onder de bemanning waren evenveel vrouwen als mannen, die samen de touwen binnenhaalden en oprolden. Ook de vrouwen hadden getatoeëerde handen en ze droegen dezelfde wijde broeken van een soort donkere oliestof, die door kleurige sjerpen werden opgehouden en bij de enkels open hingen. De vrouwen droegen echter ruimvallende, kleurrijke hemden in felrood, blauw en groen, en ze hadden minstens zoveel kettingen en oorringen als de mannen. Elayne zag zelfs geschokt dat een paar vrouwen ook ringen in hun neus droegen. De sierlijke bewegingen van de vrouwen overtroffen zelfs die van de mannen en herinnerden Elayne aan de verhalen die ze als kind had opgevangen en eigenlijk niet had mogen horen. In die verhalen waren de vrouwen van de Atha'an Miere de belichaming van betoverende schoonheid en verleiding, die door alle mannen achtervolgd werden. De vrouwen op dit schip waren niet mooier dan anderen, maar als je hen zag bewegen, was je geneigd die verhalen te geloven.

Twee vrouwen op het achterdek behoorden duidelijk niet tot de gewone bemanning. Ook zij waren blootsvoets en droegen hetzelfde soort kleren, maar beiden gingen gekleed in met goud geborduurde zijde, de een in blauw, de ander in groen. De oudste, die in het groen, droeg vier kleine gouden ringen in elk oor en eentje aan de linkerkant van haar neus. Ze waren blinkend opgewreven en glinsterden in het licht van de ochtendzon. Van de kleine neusring naar een van de oorringen liep een kettinkje waaraan een rijtje kleine gouden muntjes bengelde. Aan een van de kettingen om haar hals hing een opengewerkt gouden doosje, dat wel van

fijn kant leek, waar ze van tijd tot tijd even aan snoof. De andere vrouw was groter en had maar zes ringen, en minder muntjes. Maar haar snuifdoosje was even mooi bewerkt. Uitheems, zeg dat wel. Elayne rilde als ze al aan die neusringen dacht. En zo'n ketting!

Haar oog werd getroffen door iets vreemds op het achterdek, maar aanvankelijk kon ze niet ontdekken wat dat was. Opeens zag ze het. Er was geen helmstok voor het roer. Achter de vrouwen stond een soort spaak wiel dat vastgebonden was, zodat het niet kon draaien. Maar geen helmstok. *Hoe kunnen ze sturen?* Elke rivierboot die ze gezien had, zelfs de kleinste, had een helmstok. Alle andere schepen aan de kaden hadden een helmstok. Hoe langer hoe merkwaardiger, dat Zeevolk. 'Denk aan wat Moiraine gezegd heeft,' waarschuwde ze toen ze het achterdek naderden. Dat was niet veel geweest; zelfs Aes Sedai wisten weinig van de Atha'an Miere. Maar Moiraine had de juiste zinsneden doorgegeven, de woorden die gezegd dienden te worden en als goede manieren golden. 'En denk eraan: fijngevoeligheid,' voegde ze er fluisterend maar beslist aan toe.

ik zal het onthouden,' zei Nynaeve scherp, ik kan kies zijn.' Elayne hoopte het waarachtig.

De twee vrouwen van het Zeevolk wachtten hen boven aan de trap op - ladder, besefte Elayne. Ze begreep niet waarom de gewone dingen op schepen anders moesten heten. Een vloer was een vloer, in een schuur, een herberg of een paleis. Waarom dan niet op een schip? Om het tweetal hing een muskusachtige geur die uit de opengewerkte gouden doosjes kwam. De tatoeages op hun handen beeldden sterren en zeevogels uit, omringd door wervelende krullen van gestileerde golven. Nynaeve neeg haar hoofd, ik ben Nynaeve Almaeren, Aes Sedai van de Groene Ajah. Ik zoek de zeilvrouwe van dit schip, en overtocht, als dat het Licht behaagt. Dit is mijn gezellin en vriendin, Elayne Trakand, eveneens Aes Sedai van de Groene Ajah. Het Licht verlichte u en uw schip en zende winden om u vaart te geven.' Dat was een heel getrouwe weergave van wat Moiraine hen ingeprent had. Niet dat deel over de Aes Sedai van de Groene Ajah - Moiraine had erin berust, maar het leek haar meer moeite te kosten dan al het andere, en ze had vermaakt gereageerd op hun Ajah-keuze - maar wel de overige bewoordingen. De oudere vrouw had wat grijs in haar haren en fijne rimpeltjes in de hoeken van haar grote, bruine ogen. Zij neeg haar hoofd al even vormelijk. Toch leek ze hen van hoofd tot voeten op te nemen, vooral de Grote Serpent-ring aan hun rechterhand. 'Ik ben Coine

din Jubai Wilde Winden, zeilvrouwe van de *Golfdanser.* Dit is Jorin din Jubai Witte Vleugel, mijn zuster van het bloed, en windvindster van de *Golfdanser.* Er is overtocht mogelijk, als dat het Licht behaagt. Het Licht verlichte u en moge toezien op uw behouden reis.' Ze hoorde verbaasd dat de twee zusters waren. Elayne kon de gelijkenis zien, maar Jorin zag er veel jonger uit. Ze had het liefst met de windvindster zaken gedaan; beide vrouwen leken terughoudend, maar de windvindster had iets wat haar aan Aviendha deed denken. Dat was natuurlijk belachelijk. Deze vrouwen waren niet groter dan zijzelf, hun huidskleur kon niet meer verschillen van die van de Aielvrouw, en het enig zichtbare wapen bij beide vrouwen was een stevig mes in hun sjerp, dat er heel zakelijk uitzag ondanks het graveerwerk en het inlegwerk van gouddraad op de greep. Maar Elayne voelde onwillekeurig een overeenkomst, tenminste tussen Jorin en Aviendha. 'Laten wij dan praten, zeilvrouwe, als u dat wenst,' zei Nynaeve, die Moiraines woorden aanhield, 'over zeilen en havens en het geschenk van de overtocht.' Volgens Moiraine vroeg het Zeevolk er geen betaling voor; het was een geschenk dat, heel toevallig, verruild zou worden voor een gelijkwaardig geschenk.

Coine wendde haar blik af en keek over de boeg naar de Steen en de witte banier die erboven wapperde. 'Wij zullen in mijn hut praten, Aes Sedai, als u dat behaagt.' Ze gebaarde naar een open luik achter dat vreemde wiel. 'Mijn schip verwelkomt u, en de genade van het Licht zij met u, tot u dit dek verlaat.'

Een smalle ladder trap naar beneden kwam uit in een mooie kamer die groter en hoger was dan Elayne verwacht had, gezien haar ervaringen met kleinere schepen, met vensters in de achterspiegel en hanglampen tegen de wanden. Bijna alles leek ingebouwd, afgezien van een paar gelakte kisten van verschillende grootte. Het bed was lang en laag, en het stond vlak onder de vensters, en rond een smalle tafel in het midden stonden leunstoelen.

Er was weinig rommel. Er lagen opgerolde kaarten op de tafel, op planken stonden een paar vreemde, uit ivoor gesneden beeldjes van dieren, en een handvol zwaarden hing aan haken aan de wand. Ze hadden allemaal verschillende vormen. Sommige ervan had Elayne nog nooit eerder gezien. Aan een balk boven het bed hing een vreemd gevormde, vierkante koperen gong, terwijl er recht voor de ramen, alsof het een ereplaats was, een helm op een onbewerkte houten kop stond. Een helm als de kop van een of ander

monsterlijk insect, rood en groen gelakt, met aan beide zijden een smalle witte pluim, waarvan er een was geknapt.

Elayne herkende de helm. 'Seanchaans,' hijgde ze onnadenkend. Nynaeve keek haar verstoord aan, en terecht; ze hadden afgesproken dat het natuurlijker en beter zou zijn als Nynaeve, als de oudste, de leiding nam en het grootste deel van het gesprek voerde. Coine en Jorin wisselden een blik waaruit niets viel af te lezen. 'U kent ze?' zei de zeilvrouwe. 'Maar natuurlijk. Men mag van een Aes Sedai verwachten deze zaken te kennen. Zo ver naar het oosten horen wij vele verhalen, waarvan het waarachtigste nog niet de halve waarheid bevat.'

Elayne wist dat ze het hierbij moest laten, maar haar nieuwsgierigheid was sterker. 'Hoe bent u aan deze helm gekomen, als ik dat vragen mag?'

'Vorig jaar kwam de *Golfdanser* een Seanchaans schip tegen,' zei Coine. 'Zij wensten het schip te nemen, maar ik wenste het niet op te geven.' Ze haalde lichtjes haar schouders op. 'Ik heb de helm om me eraan te herinneren en de zee nam de Seanchaan, het Licht zij ieder op de wateren genadig. Ik zal niet licht weer een schip met spangenzeilen benaderen.'

'U had geluk,' zei Nynaeve kortaf. 'De Seanchanen houden geleidsters gevangen en dwingen hen de Kracht als wapen te gebruiken. Als zij er een op dat schip hadden gehad, zou u het betreurd hebben dat u het ooit gezien had.'

Elayne keek haar bestraffend aan, maar het was te laat. Ze kon niet zeggen of de vrouwen van het Zeevolk door Nynaeves toon beledigd waren. Het tweetal bleef onbewogen staan, maar Elayne begon te beseffen dat ze nooit iets toonden, tenminste niet aan vreemden. 'Laten we over de overtocht praten,' zei Coine. 'Als dat het Licht behaagt, is het mogelijk dat wij aanleggen waar u heen wilt. In het Licht zijn alle dingen mogelijk. Laten wij gaan zitten.' De stoelen om de tafel konden niet verschoven worden. Net als de tafel waren ze vastgemaakt aan de vloer - aan het dek. In plaats daarvan zwaaiden de leuningen als een hekje naar buiten en klikten weer vast als je zat. Dit alles leek Elaynes ergste vermoedens over stampen en rollen te bevestigen. Zelf kon ze er goed tegen, maar zelfs het gerol van de rivierboot had Nynaeves maag al doen omdraaien. Op een oceaan moest het nog erger zijn dan op een rivier, en hoe meer Nynaeves maag tekeerging, hoe slechter haar humeur werd. Volgens Elayne was niets zo

erg als een zieke Nynaeve in een slechte bui. Zij en Nynaeve zaten aan één zijde van de tafel, terwijl de zeilvrouwe en de windvindster tegenover elkaar zaten. Dat leek eerst vreemd, tot ze besefte dat zij beiden zouden kijken naar degene die sprak, waardoor de ander hen ongezien kon gadeslaan. *Doen zij dat met elke reiziger, of is het omdat we Aes Sedai zijn? Nou ja, omdat ze dénken dat we dat zijn.*

Elayne had niemand een bevel horen geven, maar er verscheen een slanke jonge vrouw met slechts één ring in ieder oor. Ze droeg een blad met een vierkante witte theepot met een koperen handvat en grote kommen. Niet van Zeevolkporselein, zoals men zou verwachten, maar van stevig wit aardewerk. Minder kans op breken bij zwaar weer, bedacht ze somber. Maar het was de jonge vrouw die haar aandacht trok en haar bijna naar adem deed snakken. Net als de mannen bovendeks was ze tot haar middel ontbloot. Elayne dacht dat ze haar geschoktheid goed verborgen had, maar Nynaeve snoof luid. De zeilvrouwe wachtte tot het meisje de sterke, bijna zwarte thee had ingeschonken en zei toen: 'Zijn we onder zeil gegaan, Dorele, zonder dat ik het gemerkt heb? Is er geen land in zicht?' Het meisje bloosde heftig. 'Er is land, zeilvrouwe.' Het was een zielig gefluister.

Coine knikte. 'Tot er een volle dag geen land in zicht is geweest, zul je het ruim schoonmaken, waar kleding een last is. Je mag gaan.'

'Ja, zeilvrouwe,' zei het meisje nog treuriger. Ze wendde zich af en ontdeed zich mismoedig van haar rode sjerp, terwijl ze naar buiten stapte.

'Deel deze thee, als het u behaagt,' zei de zeilvrouwe, 'opdat we in vrede met elkander kunnen praten.' Ze nipte aan haar thee en sprak door terwijl Elayne en Nynaeve proefden, ik vraag vergiffenis voor elke aanstoot, Aes Sedai. Afgezien van de eilandvaarten is dit Doreles eerste reis. De jongeren vergeten vaak de gewoonten van de landgebondenen. Ik zal haar meer straf geven als u aanstoot hebt genomen.'

'Dat is niet nodig,' zei Elayne haastig. Het gaf haar een reden om haar kom neer te zetten. De thee was nog sterker dan ze eruitzag, heel heet, ongezoet en behoorlijk bitter. 'Ons werd waarachtig geen aanstoot gegeven. Verschillende volken hebben verschillende gewoonten.' *Het Licht geve dat er niet meer verschillen zijn. Licht, stel dat ze op zee helemaal geen kleren dragen? Licht!* 'Alleen een dwaas neemt aanstoot aan de gebruiken van een ander.'

Nynaeve keek haar effen aan, zo effen als een echte Aes Sedai, en nam een grote slok uit haar kom. Alles wat ze zei was: 'Laat het alstublieft hierbij.' Het was niet duidelijk of ze het tegen Elayne had of tegen de vrouwen van het Zeevolk.

'Dan zullen we over de reis spreken, als het u schikt,' zei Coine. 'Naar welke haven wenst u te zeilen?'

'Tanchico,' zei Nynaeve wat sneller dan nodig was. 'Ik weet dat u misschien niet van plan was om tot daar te zeilen, maar we moeten er snel zijn, zo snel als alleen een klipper kan, en zo mogelijk zonder oponthoud. Ik bied u dit kleine geschenk voor het ongemak.' Ze nam een papier uit haar buidel, vouwde het open en schoof het over de tafel naar de zeilvrouwe.

\loiraine had dit aan hen gegeven, en nog een ander. Het waren pandbrieven die de bezitter het recht gaven drieduizend gouden kronen op te nemen van geldwisselaars en geldleners in verschillende steden, hoewel het onwaarschijnlijk was dat die mannen of vrouwen wisten dat ze dan geld van de Witte Toren beheerden. Elayne had grote ogen opgezet van het bedrag - Nynaeve had er met open mond naar zitten staren - maar Moiraine zei dat dit nodig zou kunnen zijn om de zeilvrouwe haar voorgenomen havens over te laten slaan. Coine raakte de pandbrief met een vinger aan en las. 'Een groot bedrag voor een geschenk,' mompelde ze, 'zelfs in aanmerking nemend dat u me vraagt mijn zeilplan te veranderen. Ik ben nu nog verbaasder. U weet dat wij slechts zeer zelden Aes Sedai op onze schepen meenemen. Zeer zelden. Van allen die om een overtocht vragen, mogen alleen Aes Sedai geweigerd worden, en dat is bijna altijd gebeurd, reeds vanaf de eerste dag van het eerste zeilen. Dit weten de Aes Sedai, en dus vragen zij bijna nimmer een overtocht.' Ze keek in haar theekom, maar Elayne keek naar de andere vrouw en zag dat de windvindster hun handen op het tafelblad bekeek. Nee, hun ringen. Hierover had Moiraine niets gezegd. Ze had de klipper genoemd als het snelste schip dat beschikbaar was en ze had hen aangemoedigd het te gebruiken. Maar ze had hun ook deze pandbrieven gegeven, die waarschijnlijk genoeg waren om een hele vloot van deze schepen te kopen. Nou ja, een paar tenminste. *Omdat ze wist dat het minstens zoveel zou kosten om hen om te kopen?* Maar waarom had ze dat dan geheimgehouden? Een domme vraag; Moiraine hield altijd dingen geheim. Maar waarom moesten ze dan hun tijd verspillen? 'Bedoelt u dat u ons de overtocht weigert?' Nynaeves kiesheid had plaats gemaakt voor korzeligheid. 'Waarom hebt u ons dan mee naar beneden genomen, als

u geen Aes Sedai vervoert? Dat had u aan dek toch al kunnen zeggen? Dan was het afgehandeld geweest.' De zeilvrouwe maakte een stoelleuning los, stond op en liep naar een van de achterramen om naar de Steen te kijken. Haar oorringen en de muntjes op haar linkerwang glinsterden in het licht van de opkomende zon. 'Hij kan de Ene Kracht gebruiken, zo werd mij verteld, en hij hanteert het Onberoerbare Zwaard. Op zijn roep zijn de Aiel over de Drakenmuur gekomen; ik heb er verschillende op straat gezien, en men zegt dat er velen in de Steen huizen. De Steen van Tyr is gevallen en oorlog breekt uit tussen de naties van het land. Zij die eens heersten, zijn teruggekeerd, en voor het eerst teruggedreven. De Voorspelling wordt bewaarheid.'

Nynaeve zag er even verdwaasd uit als Elayne zich voelde om de verandering van onderwerp. De Voorspellingen van de Draak?' zei Elayne na een poosje. 'Ja, ze zijn vervuld. Hij is de Herrezen Draak, zeilvrouwe.' *Hij is een koppig man, die zijn gevoelens zo diep verbergt dat ik ze niet kan vinden, dat is-ie!*

Coine draaide zich om. 'Niet de Voorspellingen van de Draak, Aes Sedai. De Jendai-voorspelling, de voorspelling van de Coramoor. Niet degene die u verwacht en vreest; degene die wij zoeken, de heraut van de Nieuwe Eeuw. Bij het Breken van de Wereld vluchtten onze voorouders naar de veiligheid van de zee, terwijl het land zich verhief en brak als stormgolven. Er werd gezegd dat zij niets wisten van de schepen waarmee zij vluchtten, maar het Licht was met hen, en zij overleefden het. Zij zagen het land pas weer toen het gestild was, en tegen die tijd was er veel veranderd. Het geheel - alles, de wereld - dreef op de wateren en de wind. In de jaren daarna werd de Jendai-voorspelling voor het eerst uitgesproken. Wij moeten zwerven over de wateren tot de Coramoor terugkeert, en hem dienen bij zijn komst. 'Wij zijn verbonden met de zee; het zoute water vloeit door onze aderen. De meesten zetten geen voet aan land, tenzij ze op een ander schip moeten wachten, op een andere afvaart. Sterke mannen wenen als zij op het land moeten dienen. Vrouwen die op het land verkeren, gaan een schip op om hun kinderen te baren - een roeiboot, als er niets anders is - want wij moeten geboren worden op het water, zoals wij er op moeten sterven en er in onze dood aan worden teruggegeven. De Voorspelling wordt vervuld. Hij is de Coramoor. Aes Sedai dienen hem. U bent daar het bewijs van, dat u hier in deze stad bent. Ook dat staat in de Voorspelling. "Zijn naam zal De Witte Toren breken, en Aes Sedai zullen knielen om zijn voeten te wassen en die met hun haren te drogen."'

'U zult lang moeten wachten als u denkt dat ik de voeten van een man ga wassen,' zei Nynaeve droog. 'Wat heeft dat met onze overtocht te maken? Wilt u ons meenemen of niet?'

Elayne kromp ineen, maar de zeilvrouwe antwoordde al even openhartig. 'Waarom wenst u naar Tanchico te reizen? Het is thans een onplezierige aanlegplaats. Ik liep er de vorige winter binnen. De kustbewoners golfden bijna over mijn hele schip voor een overtocht naar elders. Waarheen kon hen niets schelen, zolang ze maar uit Tanchico weg konden komen. Ik kan niet geloven dat de omstandigheden erop vooruit zijn gegaan.'

'Ondervraagt u uw passagiers altijd zo?' zei Nynaeve. 'Ik heb u genoeg geboden om een dorp te kopen. Twee dorpen! Als u meer wilt, noem uw prijs!'

'Geen prijs,' siste Elayne in haar oor. 'Een geschenk!'

Coine liet niet blijken dat ze Nynaeves woorden had gehoord, laat staan of ze erdoor beledigd was. 'Waarom?'

Nynaeve greep haar vlecht stevig beet, maar Elayne legde een hand op haar arm. Ze hadden afgesproken een paar geheimen voor zich te houden, maar nu ze hier zaten, hadden ze al genoeg gehoord om elk plan te veranderen. Er was een tijd voor heimelijkheid en er was een tijd voor openheid. 'Wij jagen op de Zwarte Ajah, zeilvrouwe. Wij geloven dat sommigen van hen in Tanchico zijn.' Kalm beantwoordde ze Nynaeves boze blik. 'Wij moeten hen vinden, anders kunnen zij... de Herrezen Draak kwaad doen. De Coramoor.'

'Het Licht geleide ons veilig naar onze aanlegplaats,' zei de windvindster zacht. Het was de eerste keer dat ze sprak en Elayne staarde haar verrast aan. Jorin keek nadenkend, maar niet naar iemand in het bijzonder toen ze de zeilvrouwe aansprak. 'Wij kunnen hen meenemen, mijn zuster. We moeten.' Coine knikte.

Elayne wisselde een blik met Nynaeve en zag haar eigen vragen weerspiegeld in haar ogen. Waarom besliste de windvindster? Waarom niet de zeilvrouwe zelf? Zij was de kapitein, welke titel ze ook voerde. Hoe dan ook, ze kregen hun overtocht. *Voor hoeveel?* vroeg Elayne zich af. *Hoe groot zou het 'geschenk' moeten zijn ?* Ze wenste dat Nynaeve niet had onthuld dat ze meer hadden dan die ene pandbrief. *En ze beschuldigt mij*

ervan dat ik met goud strooi.

De deur ging open en een breedgeschouderde man met grijs haar kwam binnen. Hij was gekleed in een ruime groenzijden broek en sjerp en keek een stapeltje papieren door. Elk oor was versierd met vier gouden ringen en om zijn nek hingen drie zware gouden kettingen, met aan een ervan een snuifdoosje. Het lange, rimpelige litteken over zijn wang en de twee gebogen messen die in zijn sjerp waren gestoken, deden hem er vervaarlijk uitzien. Hij haakte een merkwaardig draadwerk achter zijn oren vast om een paar heldere glazen voor zijn ogen te houden. Het Zeevolk vervaardigde natuurlijk de beste kijkglazen en brandglazen en dat soort dingen, ergens op hun eilanden, maar zoiets had Elayne nog nooit gezien. Hij tuurde door die glazen naar de papieren en begon te praten zonder op te kijken.

'Coine, ik heb hier een dwaas die bereid is vijfhonderd sneeuwvospelzen te verhandelen voor die drie kleine tonnetjes Tweewatertobak uit Ebo Dar. Vijfhonderd! Hij kan ze hier vanmiddag al hebben.' Hij keek op en schrok. 'Vergeef me, mijn gade. Ik wist niet dat je gasten had. Het Licht zij met u allen.'

'Tegen de middag, mijn echtgenoot,' zei Coine, 'zak ik de rivier af. Bij het vallen van de nacht ben ik op zee.'

Hij verstrakte. 'Ben ik nog steeds vrachtmeester, gade, of werd mijn plaats ingenomen toen ik het niet zag?'

'Je bent vrachtmeester, echtgenoot, maar de handel moet nu stoppen en de voorbereidingen voor de afvaart moeten beginnen. Wij zeilen naar Tanchico.'

'Tanchico?' Hij verfrommelde de papieren in zijn vuist en poogde zich toen te beheersen. 'Gade... Nee! Zeilvrouwe, je zei me dat onze volgende haven Mayene zou zijn, en daarna oostwaarts, naar Shara. Met dat in mijn hoofd heb ik gehandeld. Shara, zeilvrouwe, niet Tarabon. Wat ik in de ruimen heb, zal in Tanchico weinig opbrengen. Misschien wel niets! Mag ik vragen waarom mijn handel naar de golven gaat en de *Golfdanser* verarmt?'

Coine aarzelde, maar toen ze sprak, klonk haar stem nog steeds vormelijk. ik ben zeilvrouwe, mijn echtgenoot. *Golfdanser* zeilt wanneer en waar ik

wil. Laat dat voor nu voldoende zijn.’

‘Zoals u zegt, zeilvrouwe,' gromde hij, 'zo zal het zijn. Hij raakte zijn hart aan - Elayne dacht dat Coine even ineenkromp - en kloste de hut uit; hij liep even recht als een scheepsmast.

'Dit zal ik moeten goedmaken,' mompelde Coine zachtjes, en staarde naar de deur. 'Ach, het is aardig om het goed te maken. Gewoonlijk. Hij groette mij als een scheepsjongen, zuster.'

'Het spijt ons dat we de oorzaak van problemen zijn, zeilvrouwe,' zei Elayne voorzichtig. 'En het spijt ons dat we hiervan getuige moesten zijn. Als we u op enige manier in verlegenheid gebracht hebben, aanvaard dan onze verontschuldigingen.'

'Verlegenheid?' Coine klonk verbaasd. 'Aes Sedai, ik ben een zeilvrouwe. Ik betwijfel of uw aanwezigheid Toram in verlegenheid gebracht heeft, en ik zou mij niet bij hem verontschuldigen als het wel zo was. De handel is zijn taak, maar ik ben de zeilvrouwe. Ik moet het goedmaken - en dat zal niet makkelijk zijn, omdat ik de reden nog geheim moet houden - want hij heeft gelijk, en ik kon niet snel genoeg een andere reden bedenken dan die ik een dekmaat zou geven. Dat litteken op zijn gezicht heeft hij opgelopen toen hij het dek van de *Golfdanser* vrijmaakte van Seanchanen. Hij heeft oudere littekens, opgelopen bij het verdedigen van mijn schip, en ik behoef slechts mijn hand op te houden om die te laten vullen met het goud dat hij met zijn handel verdiend heeft. Ik moet het goedmaken vanwege de zaken die ik hem niet kan vertellen, omdat hij het verdient de reden te kennen.' ik begrijp het niet,' zei Nynaeve. 'Wij zouden u willen vragen om het bestaan van de Zwarte Ajah geheim te houden...' - ze wierp Elayne een blik toe die harde woorden beloofde als ze alleen waren; Elayne was van plan om daar een paar woorden over kiesheid aan toe te voegen - '... maar drieduizend kronen is toch reden genoeg om ons naar Tanchico te brengen.'

ik moet uzelf geheimhouden, Aes Sedai. Wat u bent en waarom u reist. Velen onder mijn bemanning beschouwen Aes Sedai als ongeluksbrengers. Als ze weten dat ze niet alleen Aes Sedai meevoeren, maar ook nog naar een haven varen waar andere Aes Sedai de Vader der Stormen dienen... De genade van het Licht scheen op ons, dat er niemand dichtbij genoeg was om te horen hoe ik u bovendeks aansprak. Zou het u aanstoot geven als ik zou vragen om zoveel mogelijk benedendeks te blijven en uw ringen aan

dek niet te dragen?' Als antwoord plukte Nynaeve haar Grote Serpent-ring van de vinger en liet hem in haar beurs vallen. Elayne deed hetzelfde, al was het met meer weerzin; ze had het altijd leuk gevonden als de mensen haar ring zagen. Op dit punt vertrouwde ze niet helemaal meer op Nynaeves restje fijngevoeligheid en sneed haar de pas af. 'Zeilvrouwe, wij hebben u een overtochtsgeschenk aangeboden dat u moest behagen. Zo niet, mag ik dan vragen wat aanvaardbaar zou zijn?' Coine kwam terug naar de tafel en keek weer naar de pandbrief. Toen schoof ze hem terug naar Nynaeve. 'Dit doe ik voor de Coramoor. Ik zal u veilig afzetten, waar u maar wilt, als dat het Licht behaagt. Het zal geschieden.' Ze raakte haar lippen met de vingers van haar rechterhand aan. 'Het is overeengekomen, onder het Licht.' Jorin maakte een verstikt geluid. 'Mijn zuster, heeft een vrachtmeester ooit tegen zijn zeilvrouwe gemuit?'

Coine keek haar vlak aan. ik zal het geschenk van de overtocht uit mijn eigen kist halen. En als Toram daar ooit van hoort, mijn zuster, zal ik je samen met Dorele in het ruim zetten. Wellicht als ballast.' Dat de twee vrouwen van het Zeevolk hun vormelijkheid hadden laten varen, werd bevestigd toen de windvindster hardop lachte. 'En dan zou jouw volgende aanleghaven Chachin zijn, mijn zuster, of Caemlin, want zonder mij zou je geen druppel water kunnen vinden.' De zeilvrouwe richtte zich met iets van spijt weer tot Elayne en Nynaeve. 'Het zou gepast zijn, Aes Sedai, aangezien u de Coramoor dient, dat wij u eren gelijk wij een zeilvrouwe en windvindster van een ander schip zouden doen. Wij nemen dan tezamen een bad, drinken met honing aangelengde wijn en vertellen elkander verhalen die ons doen lachen en wenen. Maar ik moet het schip voorbereiden om uit te varen, en...'

De *Golfdanser* rees op als zijn naam. Het schip sprong omhoog en bonkte tegen de kade. Elayne zwaaide in haar stoel heen en weer en vroeg zich, terwijl het voortduurde, af of dit echt beter was dan op het dek onderuit geveegd worden.

Toen was het eindelijk voorbij. De heftige sprongen werden minder. Coine krabbelde overeind en holde naar de trap, met Jorin op haar hielen, terwijl ze al bevelen riep om de schade aan de romp op te nemen.

20 Opstekende winden

Elayne worstelde met de wegklapbare stoelleuning en sprong toen achter hen aan, waarbij ze bij de trap bijna tegen Nynaeve botste. Het schip deinde nog steeds, al was het niet meer zo heftig als eerst. Ze wist niet of ze zonken of niet; ze duwde Nynaeve naar boven en spoorde haar aan sneller te klimmen.

Op het dek rende de bemanning heen en weer. Ze keken het want na of tuurden over de boorden om de romp na te zien, en riepen iets over een aardbeving. Diezelfde woorden kwamen ook van de havenwerkers, maar Elayne wist wel beter, ondanks de omgevallen dingen op de kaden en de schepen die nog hevig aan hun meertouwen rukten. Ze staarde naar de Steen. De enorme vesting stond roerloos, maar hele zwermen opgeschrokken vogels cirkelden er rond, en die lichtgekleurde banier wapperde bijna lui in een briesje. Aan niets was te zien dat iets deze geweldige massa in beroering had gebracht. Maar het was Rhand geweest, daar was ze zeker van.

Ze draaide zich om en zag hoe Nynaeve naar haar stond te kijken. Lange tijd bleven ze elkaar aankijken. 'Fijn hoor, als hij het schip heeft beschadigd,' zei Elayne ten slotte. 'Hoe moeten we naar Tanchico als hij alle schepen heen en weer slingert?' *Licht, hem mag niets overkomen. Ik kan niets doen als er iets gebeurd is. Hem is niets overkomen.*

Niets.

Nynaeve raakte haar arm geruststellend aan. 'Die tweede brief van jou heeft ongetwijfeld doel getroffen. Mannen overdrijven altijd als ze hun gevoelens niet de baas zijn; dat is de prijs die ze betalen door ze in toom te houden. Hij mag dan wel de Herrezen Draak zijn, maar hij moet leren, als man tot een vrouw, dat... Wat doen zij hier?' Midden tussen alle bedrijvigheid van het Zeevolk stonden twee mannen op het dek. De ene was Thom Merrilin in zijn speelmansmantel, met de in leren hoezen gestoken harp en fluit op zijn rug en een bundel aan zijn voeten, naast een gehavende houten doos met een slot erop. De ander was een slanke, knappe Tyrener van middelbare leeftijd. Het was een harde, donkere man, met een kegelvormige strohoed en in zo'n stadsjas die nauw om het middel sloot en dan als een korte rok uitwaaierde. Aan de riem over zijn jas hing een

ingekeepte hartsvanger, en hij leunde op een lichtgekleurde, knobbelige houten staf die net zo groot was als hijzelf en niet dikker dan zijn duim. Een vierkant pak bungelde aan een lus over zijn schouder. Elayne kende hem: Juilin San-dar.

Het was duidelijk dat de twee mannen vreemden voor elkaar waren, al stonden ze vlak naast elkaar; ze hielden zichzelf stijfjes op afstand. Maar de aandacht van beiden was gericht op hetzelfde. Ze volgden de zeilvrouwe, die naar het achterdek liep, en hielden Elayne en Nynaeve in het oog. Ze waren duidelijk wat onzeker en verborgen dat achter een masker van zelfvertrouwen. Thom grinnikte en streek over zijn lange witte snorpunten, terwijl Sandar plechtige, zelfverzekerde buigingen maakte.

'Het schip is niet beschadigd,' zei Coine, die de trap opklom, ik kan binnen het uur onder zeil zijn, als het u behaagt. Ruim daarbinnen zelfs, als een Tyreense loods kan worden gevonden. Zo niet, dan zal ik zonder hem varen, hoewel dat betekent dat we nimmer meer naar Tyr kunnen terugkeren.' Ze volgde hun blik naar de twee mannen. 'Zij vragen overtocht, de speelman naar Tanchico en de dievenvanger naar uw reisdoel. Ik kan hen niet weigeren, en toch...' Haar donkere ogen keerden weer terug naar Elayne en Nynaeve. ik zal hen echter weigeren als u daar om vraagt.' In haar stem streed tegenzin om met een gewoonte te breken met... een verlangen hen te helpen? Om de Coramoor te dienen? 'De dievenvanger is een goed man, zelfs in beschouwing nemend dat hij aan land gebonden is. De speelman ken ik niet, maar hij kan een reis veraangenamen en vermoeide uren lichter maken.'

'U kent baas Sandar?' zei Nynaeve.

'Tweemaal heeft hij degene gevonden die van ons heeft gestolen, en hij was snel. Een andere landbewoner zou er langer over gedaan hebben, zodat hij meer kon vragen voor het werk. U kent hem duidelijk ook. Wilt u dat ik hen overtocht weiger?' Haar afkeer was nog steeds te horen.

'Laten we eerst vragen waarom ze hier zijn,' zei Nynaeve met een vlakke stem, die voor geen van beiden veel goeds beloofde.

'Misschien zou ik het praten moeten doen,' stelde Elayne vriendelijk maar beslist voor. 'Op die manier kun je zien of ze iets verbergen.' Ze zei er niet bij dat Nynaeves stemming op die manier niet de overhand zou krijgen,

maar haar zuinige glimlach vertelde Elayne dat ze dat wel degelijk zo had opgevat.

'Goed, Elayne. Ik zal hen gadeslaan. Misschien kun je dan zien hoe kalm ik me hou. Je weet hoe je zelf bent als je opgewonden raakt.' Elayne moest lachen.

De twee mannen rechtten hun rug toen zij en Nynaeve naderbij kwamen. De bemanning krioelde om hen heen, klauterde in het want, hees touwen op, bond sommige dingen vast en maakte op last van de zeilvrouwe andere los. De bemanningsleden bewogen zich om de vier landmensen heen en letten nauwelijks op hen.

Elayne keek Thom Merrilin nadenkend aan. Ze wist zeker dat ze de speelman vóór zijn komst in Tyr nog nooit eerder gezien had, maar toch was ze getroffen door iets bekends aan hem. Niet dat dat waarschijnlijk was. Speelmannen traden meestal in dorpen op; haar moeder had er zeker nooit een in het paleis van Caemlin gehad. De enige speelmannen die Elayne zich kon herinneren, hadden in de dorpen bij de landgoederen van haar moeder opgetreden, en deze witharige man met zijn haviksgezicht was zeker niet daarbij geweest. Ze besloot eerst met de dievenvanger te praten. Hij stond erop om zo aangesproken te worden; wat elders een dievenpakker genoemd werd, heette in Tyr een dievenvanger, en dat onderscheid leek hij belangrijk te vinden.

'Baas Sandar,' zei ze ernstig. 'Mogelijk herinnert u zich ons niet. Ik ben Elayne Trakand en dit is mijn vriendin Nynaeve Almaeren. Ik heb begrepen dat u dezelfde bestemming hebt als wij. Mag ik vragen waarom? De laatste keer dat wij u zagen, hebt u ons niet bepaald goed gediend.'

De man knipperde niet eens met de ogen bij haar woorden dat hij hen niet meer zou kennen. Zijn ogen gleden over hun handen en zagen dat de ringen ontbraken. Die donkere ogen merkten alles en namen alles onuitwisbaar in zich op. ik herinner het me, meesteres Trakand, en goed. Maar, als u mij wilt toestaan, de laatste keer dat ik u diende, was in het gezelschap van Mart Cauton, toen we u beiden uit het water trokken voor de zilvertanden u te pakken konden krijgen.' Nynaeve schraapte haar keel, maar niet te luid. Het was een kerker geweest, niet het water, en de Zwarte Ajah, niet zilvertanden. Vooral Nynaeve vond het niet leuk dat zij die keer hulp nodig hadden gehad. Natuurlijk, ze zouden nooit in die kerker terechtgekomen

zijn zonder Juilin Sandar. Nee, dat was niet eerlijk. Het was waar, maar niet helemaal eerlijk.

'Dat kan allemaal best zijn,' zei Elayne snel, 'maar u hebt nog steeds niet gezegd waarom u naar Tanchico wilt.'

Hij haalde diep adem en keek behoedzaam naar Nynaeve. Elayne wist niet of ze het wel zo leuk vond dat hij voorzichtiger met Nynaeve omsprong dan met haar. ik werd zojuist uit mijn huis gehaald,' zei hij voorzichtig, 'door een man die u volgens mij kent. Een grote man met een stenen gezicht, die zich Lan noemt.' Nynaeves wenkbrauwen schoten iets omhoog. Hij kwam namens een andere man die u kent. 'Een... schaapherder, werd mij gezegd. Mij werd een grote hoeveelheid goud gegeven en verteld dat ik u moest vergezellen. U beiden. Er werd mij verteld dat als u niet veilig van deze reis terugkomt... Zullen we het erop houden dat het dan beter voor me was om mezelf te verdrinken dan terug te komen? Lan was heel duidelijk in zijn boodschap, en de... schaapherder minstens net zo. De zeilvrouwe zegt me dat ik geen overtocht kan krijgen, tenzij u erin toestemt. Ik heb zekere vaardigheden die van pas kunnen komen.' De staf wervelde fluitend in een waas rond in zijn handen en werd weer stil. Zijn vingers raakten de hartsvanger op zijn heup aan; het leek op een kort zwaard zonder punt. De inkepingen dienden om een kling op te vangen.

'Mannen zullen altijd een manier vinden om eronderuit te komen, als je hun zegt wat ze moeten doen,' mompelde Nynaeve, maar ze klonk niet ontevreden.

Elayne fronste slechts verstoord de wenkbrauwen. Had Rhand hem gestuurd? Dat moest hij dan gedaan hebben voordat hij de tweede brief had gelezen. *Drakenvuur! Waarom doet hij zo? Geen tijd om weer een brief te sturen, en dat zou hem alleen maar nog meer in verwarring brengen. En mij nog een grotere dwaas laten lijken. Bloedvuur!* 'En u, meester Merrilin?' zei Nynaeve. 'Heeft de schaapherder ook een speelman achter ons aangestuurd? Of de andere man? Misschien om ons bezig te houden met jongleren en vuur spuwen?' Thom had Sandar goed van dichtbij opgenomen, maar hij verlegde zijn aandacht gladjes. Hij maakte een sierlijke buiging en bedierf het slechts door een te overdadig wapperen met die lapjesmantel van hem. 'Niet de schaapherder, vrouwe Almaeren. Een vrouw die we allebei kennen, vroeg - vroeg - me u te begeleiden. De vrouw die in Emondsveld u en de schaapherder heeft gevonden.'

‘Waarom?' zei Nynaeve achterdochtig.

ik beschik eveneens over bruikbare vaardigheden,' zei Tom en keek even naar de dievenvanger. 'Andere dan jongleren, bedoel ik. En ik ben een paar keer in Tanchico geweest. Ik ken de stad goed. Ik kan je een goede herberg aanwijzen, zeggen welke wijken 's nachts én overdag gevaarlijk zijn en wie er omgekocht moet worden, zodat de burgerwacht niet te veel belangstelling krijgt voor je doen en laten. Ze zijn er heel erg op gespitst om buitenlanders goed in de gaten te houden. Ik kan je met veel dingen helpen.'

Die bekendheid kietelde opnieuw in Elaynes geest. Voor ze wist wat ze deed, stak ze haar hand uit en trok aan een van zijn lange, witte snorpunten. Hij schrok en ze sloeg hevig blozend de handen voor haar mond. 'Vergeef me. Ik... Ik scheen me te herinneren dat eerder gedaan te hebben. Ik bedoel... Het spijt me echt.' *Licht, waarom deed ik dat' Hij moet denken dat ik een idioot ben.* ik... zou het me herinneren,' zei hij stijfjes.

Ze hoopte dat hij niet beledigd was. Het was moeilijk om zijn gezicht te lezen. Mannen konden beledigd zijn terwijl ze vermaakt zouden moeten zijn, en omgekeerd. Als ze samen zouden reizen... Dat was de eerste keer dat ze besefte dat ze mee konden komen. 'Nynaeve?' zei ze.

De ander begreep natuurlijk de onuitgesproken vraag. Ze nam beide mannen heel zorgvuldig op en knikte toen. 'Ze kunnen meekomen. Zolang ze ermee instemmen dat ze doen wat hun gezegd wordt. Ik wil niet dat de een of andere wolkoppige kerel zijn eigen gang gaat en ons dan in gevaar brengt.'

'Zoals u beveelt, meesteres Almaeren,' zei Sandar onmiddellijk, en maakte een buiging, maar Thom zei: 'Een speelman is een vrij man, Nynaeve, maar ik kan je beloven dat ik je niet in gevaar zal brengen. Verre van dat.'

'Zoals je gezegd wordt,' zei Nynaeve nadrukkelijk. 'Je woord, of je mag op de kade dit schip uitzwaaien.’

‘De Atha'an Miere weigeren niemand overtocht, Nynaeve.’

‘Denk je dat? Was de dievenpakker,' - Sandar kromp ineen - 'de enige die hoorde dat hij onze toestemming nodig had? Zoals je gezegd wordt, *meester* Merrilin.'

Thom schudde zijn witte hoofd als een weerbarstig paard en zuchtte diep, maar knikte ten slotte. 'Mijn woord erop, *meesteres* Almaeren.'

'Goed,' zei Nynaeve opgewekt. 'Dat is geregeld. Zoek de zeilvrouwe op en zeg haar dat ik gezegd heb dat ze voor jullie ergens een plekje moet zien te vinden, zodat jullie ons niet in de weg lopen. Vooruit. Hup!'

Sandar boog weer en vertrok. Thom huiverde zichtbaar voordat hij zich met een verontwaardigd stijve rug bij hem voegde. 'Ben je niet een beetje te streng tegen hen?' zei Elayne, zodra ze buiten gehoorsafstand waren. En dat was met al die drukte niet zo ver. 'We moeten per slot samen verder. "Aardige woorden maken aardige reisgenoten."'

'Het is het beste om ermee te beginnen als we door willen gaan. Elayne, Thom Merrilin weet heel goed dat wij geen volleerde Aes Sedai zijn.' Ze was zachter gaan praten en keek om zich heen. Geen enkel bemanningslid keek naar haan, behalve de zeilvrouwe op het achterdek, die naar de lange speelman en de dievenvanger luisterde. 'Mannen praten - dat doen ze altijd - dus Sandar zal het gauw genoeg weten. Voor de Aes Sedai vormen ze geen moeilijkheden, maar voor twee Aanvaarden...? Bij het kleinste kansje zouden ze allebei dingen doen waarvan ze denken dat die het beste voor ons zijn, wat we ook zouden zeggen. Ik wil ze zelfs dat kansje niet geven.'

'Misschien heb je gelijk. Denk je dat ze weten waarom we naar Tanchico gaan?'

Nynaeve snoof. 'Nee, anders zouden ze niet zo koelbloedig zijn, geloof ik. En ik wil het ze liever niet vertellen, tenzij we moeten.' Ze keek Elayne betekenisvol aan; ze hoefde niet te zeggen dat zij het nooit aan de zeilvrouwe had verteld, als het aan haar gelegen had. 'Hier is een spreekwoord voor jou: "Leen een probleem uit en je betaalt het tienvoudige." '

'Je praat alsof je ze niet vertrouwt, Nynaeve.' Ze had eigenlijk willen zeggen dat ze zich net zo gedroeg als Moiraine, maar Nynaeve zou die vergelijking niet waarderen.

'Kunnen we dat? Juilin Sandar heeft ons al eens eerder verraden. Ja, ja, ik weet het; dat had niemand kunnen vermijden, maar het is wel gebeurd. En Liandrin en de anderen kennen zijn gezicht. We zullen hem in andere kleren moeten steken. Misschien zijn haar wat langer laten groeien.

Misschien een snor, zoals dat ding dat het gezicht van de speelman ontsiert. Het zou helpen.'

'En Thom Merrilin?' vroeg Elayne. ik geloof dat we hem kunnen vertrouwen. Ik weet niet waarom, maar ik vertrouw hem.'

'Hij gaf toe dat Moiraine hem heeft gestuurd,' zei Nynaeve behoedzaam. 'Maar wat heeft hij allemaal niet toegegeven? Wat heeft ze hem verteld dat zij niet aan ons heeft gezegd? Moet hij ons helpen, of is er iets anders? Moiraine speelt haar eigen spelletje en daarom vertrouw ik haar maar zóveel meer dan Liandrin.' Ze hield haar duim en wijsvinger een duimbreed van elkaar. 'Ze zal ons gebruiken - ons allebei - ons gebruiken als het Rhand helpt. Of, beter gezegd, als het haar plannetjes met Rhand helpt. Ze zou hem als een schoothondje aanlijnen als ze kon.'

'Moiraine weet wat er moet gebeuren, Nynaeve.' Deze keer erkende ze dat met tegenzin. Moiraine wist wat er gedaan moest worden en dat kon Rhands tocht naar Tarmon Gai'don bespoedigen. En misschien ook de weg naar zijn dood. Rhand, die de wereld in evenwicht diende te houden. Het was belachelijk - dwaas en kinderlijk - dat diezelfde weegschaal naar haar toe zo in onbalans was. Maar ze durfde de schalen niet te laten bewegen, zelfs niet in haar gedachten, omdat ze niet zeker was of ze zouden stijgen of dalen. 'Ze weet het beter dan hij,' zei ze, en liet het zelfverzekerd klinken. 'Beter dan wij.'

'Misschien,' zuchtte Nynaeve. 'Maar ik hoef het nog niet leuk te vinden.'

Op de boeg werden de meertouwen losgegooid en plotseling verschenen er driehoekige zeilen, en de *Golfdanser* bewoog zich van de kade weg. Er verschenen meer zeilen, grote, witte, vierkante en driehoekige zeilen. De achtertouwen werden losgegooid en het schip zwoegde in een brede boog tussen de voor anker liggende, wachtende schepen naar de rivier. De boog eindigde in zuidwaartse richting, stroomafwaarts. Het Zeevolk behandelde het schip zoals een meester-ruiter een goed paard. Dat vreemde spaakwiel stuurde op de een of andere manier het roer als het bemanningslid eraan draaide. Het was een man, zag Elayne opgelucht. De zeilvrouwe en de windvindster stonden aan de ene kant van het wiel, waarbij Coine van tijd tot tijd een bevel gaf, soms na wat gemurmeld overleg met haar zuster. Toram keek een tijdje toe, met een gezicht dat uit een dekplank had kunnen zijn gesneden, en verdween toen boos naar beneden.

Op het achterschip stond een Tyrener, een gezette, mismoedige man in een dofgele jas met grijze pofmouwen zenuwachtig in zijn handen te wrijven. Hij was haastig aan boord gehesen op het moment dat de loopplank was opgetrokken. Het was de loods, die verondersteld werd de *Golfdanser* de rivier af te leiden. Volgens de Tyreense wet kon geen schip door de Drakenvingers gaan zonder een Tyreense loods aan boord. Zijn mismoedigheid gaf overduidelijk aan dat hij niets had te doen, want als hij al enige aanwijzing gaf, besteedde het Zeevolk er helemaal geen aandacht aan.

Nynaeve mompelde iets over naar hun hut gaan kijken en ging naar beneden - benedendeks - maar Elayne genoot van de bries over het dek, en van het gevoel te vertrekken. Op zich was reizen een plezier, om plaatsen te zien die ze nog nooit eerder gezien had. Dit had ze nooit verwacht, niet zoiets. De erfdochter van Andor zou enkele staatsiebezoeken afleggen, en nog meer als ze eenmaal haar moeder was opgevolgd, maar die zouden van voor tot achter geregeld zijn. Absoluut niet zoiets als deze reis. Met het Zeevolk op zijn blote voeten en op een schip dat de zee opvoer.

De rivieroever gleed vrij snel voorbij, terwijl de zon hoger en hoger kwam te staan. Nu en dan was er een groepje boerenbehuizingen te zien met schuren, armoedig en eenzaam, die dan achter het schip verdwenen. Er waren echter geen dorpen. Tyr zou nog niet het kleinste dorpje aan de rivier toestaan tussen de kust en de hoofdstad, want zelfs het kleinste kon op zekere dag een rivaal worden. De hoogheren hielden de grootte van de dorpjes en stadjes in hun land scherp in de gaten door een belasting op gebouwen die zwaarder werd naarmate er meer gebouwen werden opgetrokken. Elayne was er zeker van dat ze nooit de groei van Godan aan de Baai van Remara zouden hebben toegestaan als er niet de behoefte was geweest aan een sterke stad die toe kon zien op Mayene. In zekere zin was het een opluchting zo'n dom volk te verlaten. Als ze daarbij ook niet die ene, dwaze man had hoeven achter te laten.

Het aantal vissersbootjes, de meeste klein en allemaal omgeven door hoopvolle meeuwen en visroofvogels, werd groter naarmate de *Golf-danser* verder naar het zuiden voer, zeker toen het vaartuig de doolhof van waterwegen in voer die de Drakenvingers werden genoemd. Vaak zagen ze alleen de vogels boven hun hoofd en de lange stokken die de netten vasthielden, en de vlakten met riet en mesgras die in het briesje rimpelden. In de vlakten waren af en toe eilanden te zien met vreemde, verwrongen

bomen boven ineengestrengelde luchtwortels, net spinnenpoten. Veel boten lagen midden in het riet, maar dan zonder netten. Eenmaal zag Elayne er een van dichtbij in open water. Mannen en vrouwen gooiden lijnen met haken tussen de waterplanten en trokken dan kronkelende vissen met zwarte strepen aan boord, die zo lang waren als een mannenarm.

De Tyreense loods begon bezorgd te ijsberen toen ze eenmaal onder de hete zon in de riviermonding kwamen. Hij trok zijn neus op toen hem een kom met een dikke pittige vissoep en wat brood werd aangeboden. Elayne at haar kom hongerig leeg en veegde de aardewerken kom met het laatste korstje brood helemaal schoon, hoewel ze zich net als de man evenmin op haar gemak voelde.

Naar alle kanten strekten zich smalle en brede doorgangen uit. Sommige hielden zichtbaar opeens op bij een muur van riet. Er viel nooit te zeggen of een van die andere doorgangen misschien na de volgende bocht ook dood zou lopen. Desondanks liet Coine de *Golfdanser* niet langzamer varen en ze aarzelde ook nooit bij een doorgang. Ze wist dus welke kanalen ze moest riemen, of de windvindster wist het, maar de loods bleef in zichzelf mopperen alsof hij verwachtte dat ze elk moment aan de grond konden lopen.

Laat in de middag doemde opeens de monding naar de zee op en de eindeloze leegte van de Zee der Stormen erachter. Het Zeevolk deed iets met de zeilen en het schip kwam opeens trillend stil te liggen. Pas toen merkte Elayne een grote roeiboot op die als een veelpotig waterinsect van een eiland aan kwam schieten, waarop enkele eenzame stenen gebouwtjes stonden aan de voet van een hoge smalle toren. Op de top stonden enkele kleine mannen onder de banier van Tyr, drie witte maansikkels op een veld van rood en goud. De loods nam de beurs die Coine hem aanreikte zwijgend aan en klom met behulp van een touwladder naar de roeiboot. Zodra hij daarin stond, zwaaiden de zeilen weer uit en nam de *Golfdanser* het op tegen de eerste branding van de open zee, rees iets omhoog en spleet de golven doormidden. De bemanning werkte overal in het want en zette meer zeilen bij, terwijl het schip naar het zuidwesten zeilde, weg van het land. Toen het laatste reepje land in de verte verdween, trokken alle Zeevolkvrouwen hun hemden uit. Allemaal, zelfs de zeilvrouwe en de windvindster. Elayne wist niet waar ze moest kijken. Vrouwen die er allemaal halfgekleed bijliepen, terwijl de mannen het niets leek te deren. Juilin Sandar leek het even moeilijk te vinden als zij en wisselde zijn

verbijsterde gestaar naar de vrouwen af met blikken naar zijn voeten, tot hij het opgaf en beriedendeks vluchtte. Elayne was niet van plan zich ook weg te laten jagen. In plaats daarvan verkoos ze over de zee uit te kijken.

Andere gebruiken, herinnerde ze zichzelf. *Zolang ze maar niet verwachten dat ik hetzelfde doe.* De gedachte alleen al deed haar bijna in een wilde lachbui uitbarsten. Op de een of andere manier kon ze gemakkelijker over de Zwarte Ajah nadenken dan daarover. Andere gebruiken! *Licht!*

De hemel werd paarsblauw met een dofgouden zon aan de horizon. Grote aantallen dolfijnen begeleidden het vaartuig, rolden en sprongen met bogen langszij mee. Verder weg schoten scholen van een soort flonkerende zilverblauwe vis hoog boven de golven uit en zweefden dan op gestrekte zijvinnen van een stap breedte zo'n vijftig voet in de lucht voor ze terugplonsden in de oprijzende grijsgroene golven. Elayne keek vol verwondering naar een tiental vluchten totdat ze zich niet meer lieten zien.

Maar de dolfijnen, grote slanke vormen, waren al wonderbaarlijk genoeg, zoals ze als een soort erewacht de *Golf danser* terug begeleidden naar waar het schip hoorde. Ze herkende die vissen van beschrijvingen uit haar boeken. Daarin stond dat ze iemand die dreigde te verdrinken, naar de kust terugduwden. Ze wist niet zeker of ze dat moest geloven, maar het was een mooi verhaal. Ze liep met ze mee langs de zijkant naar de boeg, waar ze in de boeggolf ronddartelden en op hun zij gingen liggen om naar haar op te kijken, zonder een duim achter te raken.

Ze stond al bijna helemaal in de punt van de boeg voor ze besefte dat Thom Merrilin daar al eerder heen was gelopen. Hij glimlachte enigszins droevig naar de dolfijnen onder hem, terwijl zijn mantel de wind opving zoals de zeilen boven hen. Hij had zijn bezittingen al opgeborgen. Hij zag eruit als een bekende, echt waar. 'Bent u niet gelukkig, meester Merrilin?'

Hij gluurde haar van opzij aan. 'Noem me alsjeblieft Thom, mijn vrouwe.'

'Goed, Thom. Maar niet mijn vrouwe. Hier ben ik gewoon vrouw Trakand.'

'Zoals u wenst, vrouw Trakand,' zei hij met een kleine glimlach. 'Hoe kun je naar die dolfijnen kijken en toch ongelukkig zijn, Thom?'

'Ze zijn vrij,' mompelde hij op een toon die haar niet duidelijk maakte of hij wel antwoord gaf. 'Zij hoeven geen beslissingen te nemen, geen prijs te

betalen. Geen zorgje in de wereld, behalve dan vissen te vinden om te eten. En haaien, neem ik aan. En leeuwvissen. En misschien nog zo'n honderd dingen meer, waar ik niets vanaf weet. Misschien is hun leventje toch niet zo te benijden.'

'Ben je jaloers op ze?' Hij gaf geen antwoord, maar het was trouwens toch de verkeerde vraag. Ze had behoefte hem weer te zien glimlachen. Nee, te zien lachen. Om de een of andere reden wist ze zeker dat als ze hem aan het lachen kon krijgen, dat ze dan weer zou weten waar ze hem eerder had gezien. Ze koos een ander onderwerp, een die hem nader aan het hart zou liggen. 'Ben je van plan het epos van Rhand te gaan dichten, Thom?' Een epos was iets van een bard, niet van een speelman, maar een beetje vleierij kon geen kwaad. 'Het epos van de Herrezen Draak. Loial wil er een boek over schrijven, heb je dat gehoord?'

'Misschien doe ik dat, vrouw Trakand. Misschien. Maar op den duur zal mijn dichtwerk net zo weinig verschil uitmaken als het boek van de Ogier. Onze verhalen zullen het niet overleven. Bij de komst van een nieuwe Eeuw...' Hij grijnsde en trok aan een snorpunt. 'Nu ik er zo aan denk, dat is misschien al over een jaar of twee. Hoe wordt het einde van een Eeuw kenbaar gemaakt? Het kan toch niet altijd zo rampzalig zijn als het Breken van de Wereld. Maar ja, als we de Voorspellingen mogen geloven, dan zal dit einde wel zo zijn. Dat is het probleem met voorspellen. De oorspronkelijke tekst is altijd in de Oude Spraak en misschien eveneens in Hoge Zang. Als je van tevoren niet weet wat iets betekent, dan kun je het op geen enkele manier ontraadselen. Betekent het wat er staat, of is het een bloemrijke tekst om iets heel anders te zeggen?'

'Je had het net over je epos,' zei ze, proberend hem daarover verder te laten praten, maar hij schudde zijn wilde witte haren, ik had het over verandering. Mijn epos, als ik het dicht, en het boek van Loial zullen niet meer dan zaad zijn, als we geluk hebben. Zij die de waarheid kennen, zullen sterven en de kleinkinderen van hun kleinkinderen zullen zich iets heel anders herinneren. En de kleinkinderen van hun kleinkinderen weer iets heel anders. Na tientallen geslachten ben jij misschien wel de heldin en niet Rhand.' ik?' lachte ze.

'Of Mart misschien, of Lan. Misschien ikzelf wel.' Hij grinnikte haar toe, wat zijn verweerde gezicht warmer maakte. 'Thom Merrilin. Geen speelman... maar wat dan? Wie zal het zeggen? Iemand die geen vuurvreter

was, maar vuur spuwde. Rondspuwde als een Aes Sedai.' Hij zwaaide zwierig zijn mantel rond. 'Thom Merrilin, de geheimzinnige held, die bergen slechtte en koningen op de zetel plaatste.' De grijns werd een gulle vrolijke lach. 'Rhand Altor heeft geluk als de volgende Eeuw zijn juiste naam nog kent.'

Ze had gelijk, het was niet alleen een gevoel. Dat gezicht, die gulle, blijde lach; ze herinnerde zich dat. Maar waar? Ze moest hem aan de praat houden. 'Gaat het altijd op die manier? Neem bijvoorbeeld Ar-tur Haviksvleugel, daarover twijfelt toch niemand dat hij een groot rijk veroverde? De hele wereld, of bijna tenminste?'

'Haviksvleugel, jonge vrouw? Hij stichtte een wereldrijk, inderdaad, maar denk je echt dat hij alles heeft gedaan wat in een epos, boek of verhaal staat? Op de manier zoals die verhalen vertellen? Dat hij honderd van de beste mannen van een vijandig leger een voor een versloeg? Dat de twee legers gewoon stonden toe te kijken terwijl een van hun generaals, een koning nog wel, honderd tweegevechten aanging?'

'Volgens de boeken wel.'

'Tussen zonsopgang en zonsondergang is er niet eens genoeg tijd voor een man om honderd tegenstanders te bevechten, meisje.' Ze had hem haast onderbroken. Meisje? Zij was de erfdochter van Andor, geen meisje, maar hij was nu goed op gang gekomen. 'En dat verhaal is nog maar zo'n duizend jaar oud. Ga nog verder terug, terug naar de oudste verhalen die ik ken, uit de Eeuw voor de Eeuw der Legenden. Hebben Mosk en Merk echt met vurige speren gevochten en waren het wel reuzen? Was Elsbet echt de koningin van de gehele wereld en was An-la echt haar zuster? Was Anla echt de wijze raadgeefster, of was dat iemand anders? Je zou net zo goed kunnen vragen van welk dier het ivoor komt, of van welke plant de zijde. Tenzij dat ook van een of ander dier komt.'

'Die andere vragen, daar weet ik niets van,' zei Elayne wat stijfjes, omdat ze het met 'meisje' aangesproken worden nog steeds niet goed kon hebben, 'maar je had aan het Zeevolk dat van het ivoor en de zijde kunnen vragen.'

Opnieuw lachte hij - zoals ze had gehoopt, hoewel ze daardoor eigenlijk nog meer zekerheid kreeg dat ze hem kende - maar hij noemde haar vreemd genoeg niet dwaas, zoals ze half verwachtte en waar ze op voorbereid was.

In plaats daarvan zei hij: 'Praktisch en doelgericht, net als je moeder. Beide voeten stevig op de grond en geen dromerij.'

Ze hield haar kin wat hoger en keek koel. Misschien deed ze alsof ze gewoon vrouw Trakand was, maar dit was toch iets anders. Hij was een beminnelijke oude man, en ze wilde nog steeds dat raadsel rond hem uitzoeken, maar hij was tenslotte maar een speelman en hij mocht niet zo gewoontjes over een koningin praten. Vreemd genoeg leek hij vermaakt, wat haar woest maakte. Vermaakt!

'De Atha'an Miere weten het evenmin,' zei hij. 'Ze zien weinig meer van de streken achter de Aielwoestenij dan een paar span land rond de havens waar ze mogen afmeren. Die plaatsen hebben hoge omwallingen en worden bewaakt, zodat ze er zelfs niet op kunnen klimmen om aan de andere kant te kijken. Als een van hun schepen ergens anders afmeert - of elk ander schip van een ander volk; alleen het Zeevolk wordt in die havens toegelaten - wordt dat schip met zijn bemanning nooit meer gezien. En dat is bijna alles wat ik je kan vertellen na vele jaren meer gevraagd te hebben dan waar ik nu aan wil denken. De Atha'an Miere bewaken hun geheimen, maar ik denk dat ze niet veel meer hebben te bewaken. Voor zover ik heb kunnen achterhalen, werden de Cairhienin op dezelfde manier behandeld toen ze nog het recht hadden om het Zijdepad door de Woestenij te gebruiken. De Cairhiense handelaren hebben nooit meer gezien dan een ommuurde stad, en mensen die daar rond gingen zwerven verdwenen.' Elayne merkte dat ze hem nu net zo nauwgezet zat op te nemen als de dolfijnen. Wat voor man was dit? Tweemaal had hij haar al uit kunnen lachen - hij was inderdaad vermaakt geweest, moest ze tot haar ergernis toegeven - maar in plaats daarvan sprak hij even ernstig met haar als... ja, als een vader met zijn dochter. 'Misschien vind je enkele antwoorden op dit schip, Thom. Hun koers was naar het oosten, tot we de zeilvrouwe overtuigden ons naar Tanchico te brengen. Ze gingen naar Shara volgens de vrachtmeester, ten oosten van Mayene. Dat betekent dus achter de Woestenij.'

Hij bleef haar even aanstaren. 'Shara, zeg je? Die naam heb ik nooit eerder gehoord. Is Shara een stad of een land, of allebei? Misschien steek ik toch nog wat op.'

Wat heb ik gezegd? vroeg ze zich af. Ik heb iets gezegd dat hem aan het denken zette. Licht! Ik heb hem verteld dat we Coine hebben overgehaald haar plan te veranderen. Het kon geen enkel verschil uitmaken, maar ze las

zichzelf stevig de les. Een zorgeloos woord tegen deze aardige oude man kon misschien geen kwaad, maar hetzelfde woord kon haar en ook Nynaeve in Tanchico doden, om maar niet te spreken van de dievenvanger en Thom zelf. Was hij wel echt zo'n aardige oude man? 'Thom. Waarom wilde je met ons mee? Alleen omdat Moiraine het vroeg?'

Zijn schouders trilden en ze besefte dat hij in zichzelf zat te lachen.

'Wie zal het zeggen? Je kunt niet veel weerstand bieden aan een Aes Sedai die je om een gunst vraagt. Misschien was het wel het vooruitzicht op jouw aardige gezelschap tijdens de reis. Of misschien besloot ik dat Rhand oud genoeg is om een tijdje op zichzelf te passen.' Hij lachte luid, en ze moest wel meelachen. Het idee dat deze witharige oude baas op Rhand lette. Het gevoel dat ze hem kon vertrouwen keerde terug, sterker dan ooit, terwijl hij haar zat aan te kijken. Niet doordat hij om zichzelf kon lachen, of liever, niet alleen daardoor. Ze kon er geen reden voor vinden, afgezien van het feit dat toen ze in die blauwe ogen keek, ze zichzelf er niet van kon overtuigen dat deze man ooit iets zou kunnen doen wat slecht voor haar was. De drang om opnieuw aan zijn snor te trekken, was sterker dan ooit, maar ze dwong zich haar handen te beheersen. Ze was tenslotte geen kind meer. Een kind. Ze wilde wat zeggen... en opeens leek ze niets meer te weten.

'Neem me alsjeblieft niet kwalijk, Thom,' zei ze gehaast, ik moet... Neem me niet kwalijk.' Ze liep zo vlug mogelijk naar de achtersteven en wachtte zijn antwoord niet af. Waarschijnlijk zou hij denken dat haar maag door de bewegingen van het schip opspeelde. De *Golfdanser* bewoog wat heftiger, bewoog sneller door de grote zeegolven en de aanwakkerende wind.

Twee mannen stonden aan het wiel op het achterdek; beide gespierde mannen waren nodig om het vaartuig op koers te houden. De zeilvrouwe was niet aan het dek, maar de windvindster wel. Ze stond bij het scheepsboord achter de wielmannen, net als de mannen met ontbloot bovenlijf, terwijl ze de hemel bestudeerde, waar de stapelwolken nog wilder rondtolden dan de oceaan. Ditmaal was het niet de kleding van Jorin, of haar ongekleed zijn, waar Elayne zich druk over maakte. De gloed van een vrouw die saidar omarmt, omgaf haar, duidelijk zichtbaar ondanks het dreigend sombere licht. Dat had ze gevoeld, dat had haar getrokken. Een geleidster.

Elayne bleef vlak voor het achterdek staan om te bekijken wat Jorin aan het doen was. De stromen Lucht en Water die de windvindster gebruikte, waren zo dik als kabels, maar haar weven was heel ingewikkeld, bijna fijntjes, en het reikte zover als het oog kon zien over het water, een web dat over de hemel werd geweven. De wind wakkerde steeds meer aan, steeds meer, de wielmannen spanden zich in en de *Golfdanser* schoot door de golven. Haar weven hield op, de gloed van saidar verdween en Jorin zakte tegen het gangboord aan, waaraan ze zich met beide handen vasthield.

Elayne liep snel de trap op, maar de vrouw van het Zeevolk sprak haar al aan voor ze omkeek, zodra ze haar zou kunnen horen. 'Midden in mijn werk dacht ik al dat je stond te kijken. Ik kon toen niet stoppen, want dan zou er een storm kunnen opsteken die zelfs de *Golfdanser* te machtig is. De Zee der Stormen is terecht zo genoemd. Ze is ook zonder mijn hulp best in staat een kwade wind op te laten steken. Ik was dit helemaal niet van plan, maar Coine zei dat we snel moesten reizen. Voor jou en voor de Coramoor.' Ze keek op en zocht de hemel af. 'Deze wind blijft wel staan tot morgenochtend, als dat het Licht behaagt.'

'Dus daarom wil het Zeevolk geen Aes Sedai vervoeren?' vroeg Elayne, die naast haar ging staan. 'Zodat de Toren niet zal vernemen dat windvindsters kunnen geleiden. Daarom was het jouw beslissing om ons aan boord te laten, niet die van je zuster. Jorin, de Toren zal je niet tegenhouden. Er is geen enkele wet in de Toren die zegt dat vrouwen niet mogen geleiden, zelfs niet vrouwen die geen Aes Sedai zijn.'

'Jouw Witte Toren zal ingrijpen. Ze zullen onze schepen willen binnendringen, waar we geen last hebben van het land of landmensen. Ze zullen proberen ons aan hen te binden, ons van de zee af te snijden.' Ze zuchtte diep. 'De golf die voorbijrolt, kan niet worden teruggeroepen.'

Elayne had haar graag willen zeggen dat het niet zo was, maar de Toren zocht echt naar meisjes en vrouwen die het geleiden bijgebracht kon worden, zowel ter vergroting van het aantal Aes Sedai, dat vergeleken met vroeger afnam, als vanwege het gevaar voor een niet-geoefende geleidster. Feitelijk kwam iedere vrouw die de Ware Bron leerde aan te raken in de Toren terecht, of ze wilde of niet, tot ze genoeg had geleerd om zichzelf en anderen niet per ongeluk te doden. Even later sprak Jorin verder. 'Het is niet iedereen. Enkelen slechts. We sturen een paar meisjes naar Tar Valon zodat de Aes Sedai niet bij ons komen zoeken. Geen enkel schip met een

windvindster die de winden kan weven, zal een Aes Sedai vervoeren. Toen jullie je voorstelden, meende ik dat jullie me kenden, maar jullie zeiden niets en jullie vroegen overtocht en ik hoopte dat jullie ondanks je ring geen Aes Sedai waren. Een ijdele hoop. Ik kon voelen hoe sterk jullie waren. Nu zal de Witte Toren het weten.'

'Ik kan niet beloven je geheim te bewaren, maar ik zal doen wat ik kan.' De vrouw verdiende meer. 'Jorin, ik zweer bij de eer van Huis Trakand van Andor dat ik mijn best zal doen jouw geheim te bewaren voor iedereen die jou of je volk kwaad kan doen. Indien ik het geheim aan iemand bekend moet maken, zal ik alles doen wat in mijn vermogen ligt om je volk tegen inmenging te beschermen. Huis Trakand heeft zeker invloed, ook op de Toren. En ik zal ervoor zorgen dat moeder die uitoefent, als het nodig is. Op de een of andere manier.'

'Als dat het Licht behaagt,' zei Jorin zonder enige hoop, 'zal alles goed komen. Alles zal goed komen en alles zal goed komen en alle wijzen en wegen zullen goed komen, als dat het Licht behaagt.'

'Er was dus een damane op dat Seanchaanse schip, nietwaar?' De windvindster keek haar vragend aan. 'Een van die gevangen vrouwen die kunnen geleiden.'

'Je doorziet veel voor iemand die zo jong is. Daarom was mijn eerste gedachte dat jullie misschien geen Aes Sedai waren, doordat jullie zo jong waren. Ik heb dochters die ouder zijn dan jij, denk ik. Ik wist niet dat ze een gevangene was. Als ik dat had geweten, had ik geprobeerd haar te redden. De *Golfdanser* kon aanvankelijk heel snel van het Seanchaanse schip wegkomen. We hadden al gehoord van de Seanchanen en hun vreemde geribbelde zeilen en dat ze een vreemde eed eisten en bestraften wie de eed niet wilde afleggen. Maar toen brak die... damane? twee van onze masten en kwamen ze met zwaarden aan boord. Het lukte me branden te stichten op het Seanchaanse schip. Het weven van Vuur valt me heel moeilijk, ik kan net een lantaarn aansteken, maar het behaagde het Licht, zodat het genoeg was. Toram voerde de bemanning in het gevecht aan en ze dreven de Seanchanen naar hun eigen schip terug. We kapten de enterhaken en hun schip dreef brandend weg. Ze hadden het te druk om het te redden en konden zich niet met ons bemoeien toen we moeizaam wegzeilden. Het spijt me dat ik het schip brandend ten onder zag gaan. Het was een goed schip, denk ik, voor de hoge zee. Nu spijt het me, omdat we die vrouw

hadden kunnen redden, die damane. Zelfs al heeft ze ons schip beschadigd, ze zou het uit zichzelf misschien niet hebben gedaan. Het Licht verlichte haar ziel en mogen de wateren haar vreedzaam hebben opgenomen.'

Ze was droevig geworden van haar verhaal. Ze moest worden afgeleid. 'Jorin, waarom noemen de Atha'an Miere een schip "hij"? Ieder ander zegt altijd "zij". Ik neem niet aan dat het enig verschil uitmaakt, maar waarom?'

'De mannen zullen je een ander antwoord geven,' zei de windvindster glimlachend. 'Zij zullen het hebben over kracht en grootsheid en dat soort mannendingen, maar de waarheid is dit. Een schip leeft en hij is als een man, met het hart van een echte man.' Ze wreef liefkozend over het hout alsof ze iets levends aaide, iets wat haar streling kon voelen. 'Behandel hem goed en verzorg hem op de juiste wijze en hij zal in de zwaarste zee voor je vechten, zelfs nog lang nadat de zee hem zijn eigen dodelijke slag heeft toegediend. Verwaarloos hem echter, negeer zijn kleine waarschuwingen bij gevaar en hij zal je in een vlakke zee onder een wolkeloze hemel doen ondergaan.'

Elayne hoopte maar dat Rhand niet zo wreed zou zijn. *Maar waarom huppelt hij dan zo rond, is hij eerst weer blij me te zien en stuurt hij daarna Juilin Sandar naar me toef* Ze dwong zichzelf niet meer aan hem te denken. Hij was ver weg. Er viel aan hem momenteel niets meer te doen.

Ze keek om naar de boeg. Thom was weg. Ze was er zeker van het raadsel te hebben opgelost, vlak voor ze had gevoeld dat de wind-vindster geleidde. Het had te maken met zijn glimlach. Nou ja, wat dan ook, het was haar ontschoten. Ze zou het wel voor Tanchico kunnen terugvinden, al moest ze het uit hem slaan. Maar hij zou er morgenochtend nog zijn. 'Jorin, hoelang duurt het voor we Tanchico bereiken? Ze hebben me verteld dat klippers de snelste schepen ter wereld zijn, maar hoelang?'

'Naar Tanchico? Om de Coramoor te dienen zullen we geen enkele tussenhaven binnenlopen. Misschien tien dagen, als ik de winden heel goed kan weven, en als het het Licht behaagt dat ik de goede stromingen vind. Misschien wel zeven of acht in de genade van het Licht.'

'Tien dagen?' Elayne snakte naar adem. 'Dat kan niet.' Ze had toch met eigen ogen de kaarten gezien.

De glimlach van de andere vrouw was half trots, half dankbaar. 'Zoals je al

zei: de snelste schepen ter wereld. Iets minder snelle schepen doen anderhalf maal zo lang over deze afstand en de meeste andere tweemaal zo lang. Kustvaartuigen die aan de kust plakken en iedere nacht op de banken hun anker uitwerpen...' - ze snoof misprijzend -'die hebben wel tien keer zoveel tijd nodig.'

'Jorin, wil jij me leren wat je net deed?'

De windvindster staarde haar aan, haar donkere ogen stonden wijd open en glansden in het afnemende licht. 'Jou leren? Maar je bent een Aes Sedai!'

'Jorin, zo'n dikke stroom als jij weefde, heb ik nog nooit gekund, nog niet de helft. En hij reikte zo ver! Ik ben stomverbaasd, Jorin.' De windvindster bleef haar nog even strak aankijken, niet langer verbijsterd, maar meer alsof ze zich Elaynes gezicht wilde inprenten. Toen kuste ze de vingers van haar rechterhand en drukte die tegen Elaynes lippen. 'Als het het Licht behaagt, zullen we beiden leren.'

21 In het Hart

De Tyreense edelen vulden de grote gewelfde zaal met haar enorme gepolijste roodstenen zuilen, die wel tien voet in omvang waren en oprezen tot in de schaduwen boven de gouden lampen aan de gouden kettingen. De hoogheren en hoogvrouwen stonden in een rijendikke kring onder de grote koepel in het midden van de zaal. De lagere edelen stonden erachter, rij na rij tussen het woud van zuilen, allen in hun mooiste gewaden van fluweel en zijde en kant, met wijde mouwen en kantkragen en puntmutsen. Ze mompelden zenuwachtig onder elkaar, en onder dat enorme plafond leek het weerkaatste geluid op dat van onrustige ganzen. Alleen hoogheren werden ooit ontboden naar deze plek, die het Hart van de Steen genoemd werd, en dat slechts vier keer per jaar, onder het dubbele bevel van wet en gewoonte. En nu kwamen zij hier, allen die niet ergens op het land verkeerden, op het bevel van hun nieuwe meester, de wettenmaker en gewoontebreker. Zodra de opeengepakte menigte Moiraine zag, maakte ze plaats voor haar. Zij en Egwene bewogen zich in een kleine open ruimte. De afwezigheid van Lan hinderde Moiraine; het was niets voor hem om te verdwijnen als ze hem nodig mocht hebben. Het was zijn gewoonte over haar te waken, alsof ze niet voor zichzelf kon opkomen zonder wacht. Als ze de binding tussen hen niet had kunnen voelen, waardoor ze wist dat hij niet ver van de Steen vandaan was, zou ze zich zorgen hebben gemaakt.

Hij vocht net zo verwoed tegen de banden waarmee Nynaeve hem aan zich bond, als dat hij ooit Trolloks in de Verwording had bevochten. En hoe heftig hij het ook zou ontkennen, die jonge vrouw had hem net zo stevig gebonden als zijzelf had gedaan, zij het op een andere manier. Ze was niet echt jaloers, maar Lan was al te lang haar zwaardhand, haar schild en gezel geweest om hem zo maar op te geven. *Hier heb ik gedaan wat gedaan moest worden. Ze zal hem krijgen als ik sterf, en niet eerder. Waar is die man ? Wat voert hij uit?*

Een Vrouwe van het Land die Leitha heette, gekleed in een rood gewaad met kant en een paardengezicht, trok haar rokken wat al te opzichtig weg en Moiraine keek haar aan. Ze keek slechts, zonder haar pas in te houden, maar de vrouw rilde en sloeg haar ogen neer. Moiraine knikte tegen zichzelf. Ze kon aanvaarden dat deze mensen de Aes Sedai haatten, maar

ze zou, boven op verborgen beledigingen niet nog eens openlijke grofheid slikken. Bovendien week de rest nog een stap terug, toen ze zagen hoe Leitha op haar plaats gezet werd. 'Weet je zeker dat hij niets heeft gezegd over wat hij wil aankondigen?' vroeg ze zachtjes. In dit rumoer kon iemand op drie pas, de afstand die de Tyreners nu bewaarden, al geen woord meer begrijpen. Ze had er een hekel aan afgeluisterd te worden.

'Niets,' zei Egwene op even zachte toon. Ze klonk al net zo geprikkeld als Moiraine zich voelde. 'Er gingen geruchten.'

'Geruchten? Welke geruchten?'

Het meisje slaagde er niet zo goed in haar gezicht en stem te beheersen; ze had overduidelijk de verhalen over de gebeurtenissen in Tweewater nog niet gehoord. Maar erop wedden dat Rhand niets gehoord had, was zoiets als je paard voor een tien voet hoge hindernis aanzetten. 'Je zou hem moeten overhalen jou in vertrouwen te nemen. Hij heeft een aandachtig oor nodig. Het zal hem goed doen als hij zijn moeilijkheden kan bepraten met iemand die hij kan vertrouwen.' Egwene keek haar van opzij aan. Ze werd te slim voor zulke eenvoudige manieren. Maar Moiraine had inderdaad een eenvoudige waarheid uitgesproken - de jongen had iemand nodig die naar hem luisterde, waardoor zijn last zou verlichten - en het zou kunnen werken. 'Hij zal niemand iets toevertrouwen, Moiraine. Hij verhult zijn pijn en hoopt dat hij er iets aan kan doen voordat iemand het opmerkt.' Egwenes gezicht stond even boos. 'Zo'n leeghoofdige muilezel!' Moiraine voelde even iets van medeleven. Je kon van het meisje niet verwachten dat ze aanvaardde hoe Rhand arm in arm met Elayne rondliep en haar in hoekjes kuste waar ze zichzelf onbespied waanden. En Egwene wist nog niet de helft. Nog niet. Haar medelijden duurde niet lang. Het meisje moest nog te veel belangrijke zaken aanpakken om te blijven kniezen over iets dat ze toch niet kon krijgen. Elayne en Nynaeve zouden nu aan boord van de klipper moeten zijn, buiten bereik. Hun reis zou haar misschien eindelijk kunnen vertellen of haar vermoedens over de windvindsters terecht waren. Maar dat was nu onbelangrijk. In het ergste geval had het tweetal genoeg goud bij zich om een schip te kopen en een bemanning te huren - wat misschien wel onvermijdelijk was, gezien de geruchten over Tanchico - en dan hadden ze nog genoeg over voor omkoperij, wat zo vaak nodig was bij de Taraboonse klerken. Thom Merrilins kamer was leeg en haar tipgevers hadden bericht dat hij iets mopperde over Tanchico, toen hij uit Steen vertrok; hij zou erop toezien dat ze een goede bemanning en de juiste

klerken zouden treffen. Het beoogde plan met Mazrim Taim was het waarschijnlijkste van de twee, maar haar boodschappen naar de Amyrlin zouden ervoor gezorgd moeten hebben dat dat plan niet kon worden uitgevoerd. Die twee jonge vrouwen mochten zich bezighouden met de nogal onwaarschijnlijke mogelijkheid van een geheimzinnig gevaar dat in Tanchico verborgen zou zijn. Ze liepen haar niet meer voor de voeten en waren uit de buurt van Rhand. Ze vond het alleen jammer dat Egwene geweigerd had met hen mee te gaan. Tar Valon zou de beste keuze voor hen alledrie geweest zijn, maar ze moest het maar met Tanchico stellen.

'Over leeghoofden gesproken, wil je dat plan doorzetten om de Woestenij in te gaan?'

'Jazeker,' zei het meisje beslist. Ze moest eigenlijk naar de Toren om met de Kracht te oefenen. *Wat had Siuan bedacht? Als ik het haar vraag, krijg ik waarschijnlijk weer een van die spreekwoorden over boten en vissen.*

Egwene zou tenminste ook geen hindernis meer zijn, en de Aielvrouw zou over haar waken. Misschien konden de Wijzen haar echt iets leren over Dromen. Dat was een buitengewoon opmerkelijke brief van hen geweest, hoewel ze zich niet kon veroorloven acht te slaan op het meeste wat erin gestaan had. Op de lange duur zou Egwenes reis in de Woestenij weieens nuttig kunnen zijn.

De laatste rij Tyreners maakte plaats, en zij en Egwene keken uit over de open ruimte onder de uitgestrekte koepel. Het ongemak van de edelen was hier het duidelijkst voelbaar; de meesten bestudeerden hun voeten als pruilende kinderen en anderen staarden naar alles en nog wat behalve hen. Hier werd Callandor bewaard voordat Rhand het zwaard genomen had. Hier, onder deze koepel, was het meer dan drieduizend jaar onberoerd gebleven; geen enkele hand had het kunnen aanraken, behalve de hand van de Herrezen Draak. Tyreners hielden er niet van te moeten toegeven dat het Hart van de Steen bestond.

'Arme vrouw,' mompelde Egwene.

Moiraine volgde de blik van het meisje. Hoogvrouwe Alteima, reeds gekleed in wit kant en gekapt als een Tyreense weduwe, hoewel haar echtgenoot nog steeds kwijnde, was misschien de kalmste van alle edellieden. Met haar grote, bruine ogen en lang, zwart haar tot ruim over de schouders was ze een slanke, lieflijke vrouw, een indruk die door haar

kleine, droevige glimlach werd versterkt. Een lange vrouw, hoewel Moiraine toegaf dat ze de neiging had dit af te meten aan haar eigen lengte. En nogal rondborstig. Cairhienin waren geen grote mensen, en zelfs onder hen werd zijzelf als klein beschouwd. 'Ja, een arme vrouw,' zei Moiraine, maar ze doelde niet op medeleven. Het was goed te merken dat Egwene nog niet zover gevorderd was dat ze al door uiterlijke schijn heen kon kijken. Het meisje was voor haar leeftijd reeds veel minder kneedbaar dan ze geweest zou moeten zijn. Ze moest gevormd worden voor het niet meer te veranderen viel. Thom had ongelijk gehad over Alteima. Of misschien had hij het niet willen zien; hij scheen een vreemd soort tegenzin te hebben om vrouwen hard aan te pakken. Hoogvrouwe Alteima was veel gevaarlijker dan haar echtgenoot of haar minnaar, die ze allebei naar haar hand had gezet zonder dat ze het wisten. Misschien gevaarlijker dan iedere andere man of vrouw in Tyr. Ze zou spoedig genoeg iemand anders vinden om te gebruiken. Het was Alteima's gewoonte op de achtergrond te blijven en aan de touwtjes te trekken. Er moest iets aan haar gedaan worden.

Moiraines blik gleed langs de rijen hoogheren en hoogvrouwen, tot ze Estanda vond, gekleed in brokaatgele zijde met een grote ivoorkleurige kanten kraag en een klein bijpassend kapje. De schoonheid van haar gezicht werd ietwat ontsierd door een zekere strengheid, en de blikken die ze Alteima van tijd tot tijd toewierp, waren steenhard. De gevoelens tussen deze twee gingen veel verder dan de gewone wedijver; als het mannen waren geweest, had de een waarschijnlijk jaren geleden het bloed van de ander bij een tweegevecht laten vloeien. Als die vijandschap vergroot kon worden, zou Alteima het te druk krijgen om het Rhand moeilijk te maken.

Even betreurde ze het dat ze Thom had weggestuurd. Ze hield er niet van haar tijd te verdoen aan dit soort onbeduidende zaken. Maar hij had te veel invloed op Rhand; de jongen moest van haar raadgevingen afhankelijk worden. Van haar alleen. Het Licht wist hoe moeilijk hij al was zonder invloed van buitenaf. Thom had de jongen bepraat om over Tyr te heersen, terwijl hij bestemd was voor grotere dingen. Maar dat was nu geregeld. Het probleem van Thom in het gareel krijgen kon later aangepakt worden. Rhand was nu het probleem. Wat wilde hij gaan aankondigen?

'Waar is hij? Het lijkt dat hij de eerste regel van het koningschap al geleerd heeft. Mensen laten wachten.'

Ze besefte niet dat ze hardop had gesproken tot ze Egwenes geschrokken

gezicht zag. Ze onderdrukte meteen haar eigen geprikkeldheid. Rhand zou uiteindelijk verschijnen en ze zou horen wat hij van plan was. Het tegelijk met de anderen te weten komen. Ze moest bijna knarsetanden. Die blinde dwaas, die halsoverkop door de nacht vloog zonder zich om de rotshoogten te bekommeren, zonder er ooit aan te denken dat hij de wereld in zijn val kon meeslepen. Als ze hem maar kon weerhouden van halsoverkop zijn dorp te gaan redden. Hij zou dat zeker willen, maar hij kon het zich nu niet veroorloven. Misschien had hij het niet gehoord; het was te hopen. Mart stond tegenover hen. Hij was ongekamd en stond ineengezakt, met de handen in de zakken van zijn hoog gekraagde groene jas. Zoals gewoonlijk was die halfopen, en zijn laarzen waren vuil, in scherpe tegenstelling met de nuffige sierlijkheid om hem heen. Hij verschoof zenuwachtig toen hij haar zag kijken en keek haar toen met een grove, uitdagende grijns aan. Hij was tenminste hier, onder haar ogen. Mart Cauton was een vermoeiende jongeman om in de gaten te houden; hij ontweek haar verspieders met gemak. Hij liet nooit blijken dat hij wist dat ze er waren, maar haar ogen-en-oren berichtten haar dat hij uit het gezicht leek te verdwijnen zodra ze dichtbij kwamen. 'Ik denk dat hij in zijn jas slaapt,' zei Egwene afkeurend. 'Met opzet. Ik vraag me af waar Perijn is.' Ze ging op haar tenen staan en probeerde over de hoofden van de menigte te kijken. 'Ik zie hem niet.' Gramstorig zocht Moiraine de menigte af, hoewel ze niet veel verder kon zien dan de eerste rij. Lan zou terug kunnen zijn, tussen de zuilen. Maar ze ging zich niet uitrekken of op en neer springen als een of ander opgewonden kind. Lan had een hartig gesprek te goed, dat hij niet licht zou vergeten als hij in haar handen viel. Met Nynaeve die hem de ene kant op trok en de ta'veren - in ieder geval Rhand - die hem de andere kant op trok, vroeg ze zich soms af of hun sterke binding het wel zou houden. Ditmaal kwam dat met Rhand haar wel goed van pas; het schonk haar een andere draad naar de jongeman. 'Misschien is hij bij Faile,' zei Egwene. 'Hij is vast niet weggelopen, Moiraine. Perijn heeft een sterk plichtsgevoel.'

Bijna zo sterk als dat van een zwaardhand, wist Moiraine, wat de reden was waarom ze haar verspieders niet op hem had afgestuurd zoals ze met Mart had geprobeerd. 'Faile heeft hem bepraat om te vertrekken, meisje.' Hij was waarschijnlijk bij haar; dat was hij meestal. 'Kijk niet zo verbaasd. Ze praten - of twisten - vaak samen op plaatsen waar ze gehoord kunnen worden.'

ik ben niet verbaasd, weet je,' zei Egwene droog, 'behalve dat Faile hem uit zijn hoofd wil praten wat hij weet dat hij doen moet.'

‘Misschien gelooft ze er niet zo erg in als hij.' Moiraine had het eerst zelf ook niet geloofd, niet gezien. Drie ta'veren, allemaal van dezelfde leeftijd, uit één dorp; ze moest blind zijn geweest om niet te beseffen dat ze met elkaar verbonden waren. Met dat gegeven was alles veel ingewikkelder geworden. Alsof ze geblinddoekt met drie gekleurde ballen van Thom in één hand probeerde te jongleren. Ze had het Thom zien doen, maar ze zou het niet willen. Er was geen aanwijzing hoe ze verbonden waren of wat ze verondersteld werden te doen; de Voorspellingen hadden het nimmer over gezellen gehad, ik mag haar,' zei Egwene. 'Ze is goed voor hem, juist wat hij nodig heeft. En ze geeft heel veel om hem.'

'Dat neem ik aan.' Als Faile te veel moeilijkheden zou veroorzaken, zou Moiraine eens een paar woorden met haar moeten wisselen, over Failes geheimen voor Perijn bijvoorbeeld. Of het een van haar verspieders moeten laten doen. Dat zou haar intomen. 'Je zegt het alsof je het niet gelooft. Ze houden van elkaar, Moiraine. Kun je dat niet zien? Kun je niet eens een menselijk gevoel herkennen als je het ziet?'

Moiraine gaf haar een strenge blik, eentje die haar op een bevredigende manier op haar plaats zette. Het meisje wist zo weinig en dacht dat ze zoveel wist. Moiraine stond op het punt het haar op een gepaste scherpe manier te vertellen toen er een verschrikte, zelfs angstige zucht opsteeg van de Tyreners.

De menigte maakte haastig en maar al te graag ruimte. De mensen vooraan duwden de anderen achteruit en maakten een breed pad tot aan de ruimte onder de koepel. Door dat pad schreed Rhand. Hij keek recht voor zich uit en was gekleed in een rode jas met goudborduursel op de mouwen. Hij liet Callandor als een scepter in zijn rechterarm rusten. Maar hij was niet de enige voor wie de Tyreners ruim baan maakten. Achter hem volgden misschien een honderdtal Aiel met hun speren en bogen in hun handen en de sjoefa's om hun hoofd gewonden, net als de zwarte sluiers, die allesbehalve hun ogen verborgen. Moiraine meende vooraan Rhuarc te herkennen, vlak achter Rhand, maar alleen door zijn manier van lopen. Ze waren naamloos. Gereed om te doden. Het was duidelijk dat Rhand, wat hij ook wilde zeggen, van plan was iedere tegenstand de kop in te drukken voordat die de kans kreeg om te groeien.

De Aiel stonden stil, maar Rhand liep door tot hij in het midden onder de koepel stond, en liet toen zijn ogen over de menigte gaan. Hij leek verrast,

misschien wel geschokt, toen hij Egwene ontwaarde, maar hij gaf Moiraine een woest makende glimlach, en eentje aan Mart, die hen beiden op kwajongens deed lijken toen Mart hetzelfde deed. De gezichten van de Tyreners waren krijtwit en ze wisten niet of ze naar Rhand en Callandor moesten staren of naar de gesluierde Aiel. Het kon allebei de dood in hun midden betekenen.

'Hoogheer Sunamon,' zei Rhand plotseling en luid, waardoor de gezette man opsprong, 'heeft mij toegezegd dat een verdrag met Mayene gesloten zal worden, een verdrag dat de regels die ik hem heb gegeven, strikt volgt. Hij heeft mij dat verzekerd met zijn leven.' Hij lachte alsof hij een grap had gemaakt, en de meeste edelen lachten met hem mee. Maar niet Sunamon, die er duidelijk ziek uitzag. 'Als hij faalt,' verkondigde Rhand, 'heeft hij erin toegestemd gehangen te worden, en aan zijn wens zal voldaan worden.' Het gelach hield op. Sunamons gezicht werd ziekelijk groen. Egwene keek Moiraine bezorgd aan; ze hield haar rok met beide handen stevig vast. Moiraine wachtte gewoon af; hij had niet iedere edelman binnen tien span hierheen geroepen om hun over een verdrag te vertellen of een dikke dwaas te bedreigen. Ze dwong haar handen de rok los te laten. Rhand draaide langzaam rond en nam de gezichten op. 'Vanwege dit verdrag zullen er spoedig schepen beschikbaar zijn om Tyreens graan naar het westen te voeren, om nieuwe markten te vinden.' Er klonk hier en daar wat waarderend gemompel, dat snel werd gesust. 'Maar er is meer. De legers van Tyr gaan op mars.'

Een gejuich steeg op, een stormachtig geschreeuw dat van de zolderingen weerkaatste. Mensen huppelden op en neer, zelfs de hoogheren, en schudden hun vuisten boven hun hoofden en wierpen hun fluwelen hoeden op. De vrouwen glimlachten al even verheugd als de mannen, plantten kussen op de wangen van degenen die ten oorlog zouden trekken en snoven fijngevoelig aan hun kleine porseleinen flesjes met reuk-zout, dat iedere Tyreense edelvrouwe bezat, waarbij ze deden of ze flauwvielen bij het horen van het nieuws, Illian zal vallen!' schreeuwde iemand, en honderden stemmen herhaalden het donderend: Illian zal vallen! Illian zal vallen! Illian zal vallen!'

Moiraine zag Egwenes lippen bewegen; haar woorden werden verpletterd onder het gejuich. Maar ze kon ze aflezen. 'Nee, Rhand. Alsjeblieft, nee. Doe het niet, alsjeblieft.' Aan Rhands andere kant keek Mart stuurs in een afkeurend zwijgen. Egwene en Mart en zijzelf waren de enigen die niet

juichten, behalve de altijd waakzame Aiel en Rhand zelf. Rhands glimlach stond minachtend en bereikte nooit zijn ogen. Zijn gezicht glinsterde van het zweet. Ze kruiste zijn spottende blik en wachtte. Er zou meer zijn, en ze was bang dat het haar niet zou bevallen.

Rhand hief zijn linkerhand op. Langzaam kwam de stilte terug; zij die vooraan stonden, sisten de mensen achter tot stilte. Hij wachtte tot het doodstil geworden was. 'Het leger trekt op naar het noorden, naar Cairhien. Hoogheer Meilan zal het leiden, en onder hem zullen de hoogheren Gueyam, Aracome, Hearne, Maracon en Simaan het bevel voeren. De legers zullen gul betaald worden door hoogheer Torean, de meest welgestelde onder u, die het leger zal vergezellen om erop toe te zien dat zijn gelden goed besteed worden.'

Zijn aankondiging werd in doodse stilte ontvangen. Niemand bewoog, hoewel Torean moeite leek te hebben om op zijn benen te blijven staan. Moiraine moest in gedachten Rhand een buiging geven. Het wegsturen van dit zevental uit Tyr haalde de zeven gevaarlijkste samenzweerders onderuit, en geen van deze zeven vertrouwde de anderen voldoende om onder elkaar te gaan konkelen. Thom Merrilin had hem goede raad gegeven; klaarblijkelijk hadden haar verspieders enkele briefjes gemist die hij in Rhands zakken had laten glijden. Maar de rest? Het was krankzinnig. Hij had dit aan de andere kant van de ter'angreaal nooit als antwoord kunnen krijgen. Dat was toch niet mogelijk!

Meilan was het klaarblijkelijk met haar eens, zij het niet om dezelfde redenen. Het was een magere, harde man, maar nu zo bang dat het wit van zijn ogen helemaal te zien was. Aarzelend deed hij een stap naar voren. 'Heer Draak...' Hij hield op, slikte en begon opnieuw, maar zijn stem was niet veel sterker. 'Heer Draak, in een burgeroorlog tussenbeide komen is als in een moeras stappen. Er strijden minstens tien groepen om de Zonnetroon, in evenveel bondgenootschappen die dagelijks wisselen. Daarenboven plagen schurken Cairhien als vlooien op een everzwijn. Hongerige boeren hebben het land kaal geplukt. Ik heb uit betrouwbare bron dat ze schors en bladeren eten. Heer Draak, een "moeras" beschrijft nauwelijks...'

Rhand sneed hem af. 'U wilt niet dat Tyrs invloed helemaal tot aan Therins Dolk reikt, Meilan? Het is goed zo. Ik weet wie ik op de Zonnetroon wil plaatsen. U hoeft niet te gaan om te veroveren, Meilan, maar om de orde en

vrede te herstellen. En de hongerigen te voeden. Er is nu meer graan in de opslagschuren dan Tyr zou kunnen verkopen, en de boeren zullen dit jaar nog eens zoveel oogsten, tenzij u me niet gehoorzaamt. Wagens zullen het graan naar het noorden voeren, achter de legers, en die bóeren... die bóeren zullen niet langer boombast hoeven eten, héér Meilan.' De hoogheer deed zijn mond weer open en Rhand zwaaide Callandor naar beneden; de kristallen punt gleed over de vloer. 'U hebt een vraag, heer Meilan?' Deze schudde zijn hoofd en liep achteruit de menigte in, alsof hij zich wilde verbergen. 'Ik wist wel dat hij geen oorlog zou beginnen,' zei Egwene fel. 'Ik wist het.'

'Je denkt dat er zo minder doden zullen vallen?' mopperde Moiraine. Wat voerde die jongen in zijn schild? Hij ging er tenminste niet vandoor om zijn dorp te redden, terwijl de Verzakers de rest van de wereld zouden aanpakken. 'De lichamen zullen net zo hoog opgestapeld worden, kind. Je zult het verschil tussen dit en een oorlog niet kunnen zien.'

Een aanval op Illian en Sammael zou hem tijdwinst hebben gegeven, zelfs al zou het tot een impasse leiden. Tijd om zijn krachten te beproeven, en misschien een van zijn sterkste vijanden te overwinnen zodat hij de rest angst aan zou jagen. Wat wilde hij hiermee bereiken? Vrede voor haar vaderland, voedsel voor de hongerige Cairhienin; op een ander tijdstip zou ze het hebben toegejuicht. Het was bewonderenswaardig menslievend... en nu totaal zinloos. Zinloos bloedvergieten in plaats van een vijand tegemoet te treden die hem, als het maar even kon, zou vernietigen. Waarom? Lanfir. Wat had Lanfir tegen hem gezegd? Wat had ze gedaan? De mogelijkheden deden Moiraines hart verkillen. Rhand zou meer dan ooit in de gaten gehouden moeten worden. Ze zou het nooit toestaan dat hij onder de Schaduw kwam. 'Ach ja,' zei Rhand, alsof hij zich plotseling iets herinnerde. 'Soldaten weten niet veel over het voeden van hongerige mensen, niet? Daarvoor is, denk ik, het hart van een vrouw nodig. Vrouwe Alteima, het spijt me u dit te moeten vragen, maar zou u ondanks uw droefheid de taak op u willen nemen om toe te zien op de verdeling van het voedsel? U zult een heel land hebben om te voeden.'

En macht te verwerven, dacht Moiraine. Dit was zijn eerste uitglijder. Afgezien natuurlijk van de keuze voor Cairhien in plaats van Illian. Alteima zou zeker op gelijke voet met Meilan of Gueyam naar Tyr terugkeren, voorbereid op verdere samenzweringen. Ze zou eerst Rhand laten ombrengen, als hij niet voorzichtig was. Misschien kon er een

ongeval in Cairhien geregeld worden.

Alteima maakte een dankbare révérence, waarbij ze haar rokken spreidde. Er was slechts iets van verrassing zichtbaar. 'Zoals mijn Heer Draak beveelt, zo zal ik gehoorzamen. Het zal me hooglijk verheugen om mijn Heer Draak te dienen.'

'Daar was ik zeker van,' zei Rhand droog. 'Hoezeer u ook van uw echtgenoot houdt, u zult hem niet bij u in Cairhien willen hebben. Voor een zieke man zullen de omstandigheden hard zijn. Ik heb de vrijheid genomen hem naar de vertrekken van Hoogvrouwe Estanda over te laten brengen. Zij zal hem verzorgen, terwijl u weg bent, en hem naar u in Cairhien toesturen zodra hij beter is.' Estanda glimlachte, een dunne, zegevierende glimlach. Alteima's ogen schoten omhoog en ze stortte in elkaar.

Moiraine schudde licht haar hoofd. Hij was écht harder geworden. Gevaarlijker. Egwene wilde naar de gevallen vrouw toe lopen, maar Moiraine legde een hand op haar arm. 'Ik denk dat ze bevangen is door haar gevoelens. Ik kan dat herkennen, zie je. De vrouwen zorgen voor haar.' Een paar hadden zich om haar heen verzameld, klopten op Alteima's polsen en hielden reukzout onder haar neus. Ze kuchte, opende haar ogen en leek opnieuw flauw te vallen toen ze Estanda ontwaarde, die over haar heen gebogen stond.

ik geloof dat Rhand iets heel slims heeft uitgehaald,' zei Egwene op vlakke toon. 'En heel wreed. Hij zou zich moeten schamen.' Rhand leek dat inderdaad te doen. Zijn gezicht vertoonde een grimas, terwijl hij naar de vloertegels onderzijn laarzen staarde. Misschien was hij niet zo hardvochtig als hij probeerde te zijn. 'Maar niet onverdiend,' zei Moiraine. Het meisje toonde belofte; ze leerde van wat ze niet begreep. Maar ze moest nog steeds haar gevoelens in bedwang leren houden, moest nog onderscheid leren maken tussen wat gedaan moest worden en wat zij wenste dat gedaan kon worden. 'Laten we hopen dat hij voor vandaag klaar is met slim te zijn.'

Er waren slechts een paar mensen in de grote zaal die begrepen wat er gebeurd was. Ze zagen alleen dat Alteima's flauwte de Drakenheer had doen schrikken. Een paar achteraan begonnen te roepen: 'Cairhien zal vallen!' maar de kreet werd niet overgenomen.

'Heer Draak, met u om ons te leiden zullen we de wereld veroveren!' riep

een jongeman met een bultig gezicht, die Torean min of meer ondersteunde. Het was Estean, Toreans oudste zoon; de gelijkenis was duidelijk, hoewel de vader nog steeds in zichzelf stond te brabbelen. Met een ruk hief Rhand zijn hand op. Hij leek verbaasd. Of misschien boos. ik zal niet bij u zijn. Ik zal... een tijd weggaan.' Weer werd het doodstil. Elk oog was op hem gericht, maar hij keek alleen aandachtig naar Callandor. De menigte kromp ineen toen hij de kristallen kling voor zijn gezicht bracht. Er rolde zweet over zijn gezicht, veel meer dan tevoren. 'De Steen hield Callandor voor ik kwam. De Steen zal hem bewaren tot ik terugkeer.'

Plotseling vlamde het doorzichtige zwaard in zijn handen op. Hij zwaaide het gevest omhoog en dreef het zwaard omlaag. De stenen vloer in. Blauwige bliksems sprongen wild naar de koepel erboven. De stenen rommelden luid, en de Steen schudde en danste, waardoor de krijsende mensen omvielen.

Moiraine duwde Egwene van zich af terwijl de bevingen nog door de zaal golfden en kwam overeind. Wat had hij gedaan? En waarom? Weggaan? Dit was de ergste van al haar nachtmerries. De Aiel waren alweer op de been. De rest lag verdoofd of was op handen en knieën ineengekrompen. Behalve Rhand. Hij knielde neer op een knie, terwijl zijn beide handen het gevest van Callandor vasthielden, waarvan de kling half in de vloerstenen was gedreven. Het zwaard was opnieuw kristalhelder. Er glinsterde zweet op zijn gezicht. Hij trok zijn handen vinger voor vinger los en hield ze om het gevest gevouwen zonder het aan te raken. Even dacht Moiraine dat hij het zwaard weer zou grijpen, maar in plaats daarvan dwong hij zichzelf overeind te komen. Hij moest zichzelf ertoe dwingen, daar was ze zeker van. 'Hou er een oogje op terwijl ik weg ben.' Zijn stem was lichter, meer zoals die geweest was toen ze hem in zijn dorp gevonden had, maar niet minder vastberaden dan ervoor. 'Hou er een oogje op, en denk aan mij. Bedenk dat ik hiervoor zal terugkomen. Als iemand mijn plaats wil innemen hoeft die het er alleen maar uit te trekken.' Hij stak een vinger op en grinnikte, ondeugend bijna. 'Maar denk aan de prijs van een mislukking.'

Hij draaide zich op zijn hakken om en beende de zaal uit, met de Aiel achter zich aan. De Tyreners staarden naar het zwaard dat uit de vloer van het Hart stak en kwamen langzaam overeind. De meesten zagen eruit alsof ze het op een lopen wilden zetten, maar te bang waren om het te doen.

'Die man!' gromde Egwene, en klopte haar groenlinnen jurk af. is hij gek?'

Ze klapte een hand voor haar mond. 'O, Moiraine, hij is het toch niet? Nee toch? Nog niet.'

'Het Licht geve dat hij het niet is,' mompelde Moiraine. Ze kon net zo min als de Tyreners haar ogen van het zwaard afhouden. Het Licht verzwelge die jongen. Waarom kon hij niet die aardige jongen blijven die ze in Emondsveld had aangetroffen? Ze maakte aanstalten Rhand achterna te gaan. 'Maar ik ga het uitzoeken.'

Ze haalden hem half hollend in, in een brede gang met wandkleden. De Aiel, die hun sluiers nu omlaag hadden maar ze zo nodig gemakkelijk weer konden voordoen, gingen opzij zonder in te houden. Ze keken naar haar en naar Egwene. Hun harde gezichten veranderden niet, maar in hun ogen lag een behoedzaamheid die de Aiel altijd vertoonden bij de Aes Sedai.

Waarom ze zich bij haar niet op hun gemak voelden terwijl ze Rhand kalm volgden, kon ze niet bevatten. Het was moeilijk meer dan enkele losse gegevens uit hen los te krijgen. Ze beantwoordden vragen vrijelijk - over alles waar ze helemaal geen belangstelling voor had. Haar tipgevers en haar eigen naspeuringen leverden niets op, en haar netwerk van verspieders wilde het niet langer proberen nadat er een vrouw gekneveld was achtergelaten die aan haar enkels gebonden aan de transen hing, terwijl ze met wilde ogen staarde naar een val van vierhonderd voet. En sinds er een man gewoonweg verdwenen was, had ze helemaal niets meer gehoord. De man was weg, maar de vrouw, die sindsdien nooit meer hoger kwam dan de begane grond, was een voortdurende herinnering geweest tot Moiraine haar naar het platteland gestuurd had.

Ook Rhand vertraagde zijn passen niet toen zij en Egwene aan weerszijden opdoken. Zijn ogen stonden behoedzaam, maar op een andere manier, en er zat iets van een verbitterde woede in. ik dacht dat je weggegaan was,' zei hij tegen Egwene. ik dacht dat je met Elayne en Nynaeve mee was. Dat had je moeten doen. Zelfs Tanchico is... Waarom ben je hier gebleven?'

ik blijf ook niet lang,' zei Egwene. ik ga met Aviendha naar de Woestenij, naar Rhuidean, om te leren bij de Wijzen.' Toen ze de Woestenij noemde, miste Rhand een stap, keek haar even onzeker aan en liep weer door. Hij leek kalm, al te kalm, als een kokende theeketel met een dicht deksel en een verstopte tuit. 'Weet je nog dat we in het Waterwold zwommen?' zei hij zacht, ik dreef graag op mijn rug in een ven en lag dan te denken aan het

zwaarste dat ik ooit zou moeten doen. Het ploegen van een veld of misschien wel het scheren van schapen. Scheren van zonsopgang tot het slapengaan, en nauwelijks stoppen om te eten voor de scheerwol binnen is.'

'Spinnen,' zei Egwene. ik vond het nog erger dan vloeren schrobben. Het garen draaien, dat deed zo'n pijn aan je vingers.'

'Waarom heb je het gedaan?' wilde Moiraine weten, voordat ze zich verder konden verdiepen in jeugdherinneringen. Hij keek haar van opzij aan met een glimlach die spottend genoeg was om bij Mart te horen. 'Had ik haar echt kunnen ophangen omdat ze geprobeerd heeft een samenzweerder te doden die mij wilde ombrengen? Zou dat rechtvaardiger zijn dan wat ik deed?' De grijns gleed van zijn gezicht, is er rechtvaardiging voor alles wat ik doe? Sunamon zal hangen als hij niet slaagt. Omdat ik dat gezegd heb. Hij verdient het, na al zijn pogingen om voordeel te behalen zonder zich ooit te bekommeren om zijn eigen mensen die van honger stierven, maar daarvoor zal hij niet naar de galg gaan. Hij zal hangen omdat ik het zei. Omdat ik het zei.'

Egwene legde een hand op zijn arm, maar Moiraine stond hem niet toe af te dwalen. 'Je weet dat ik daar niet op doelde.' Hij knikte; deze keer had zijn glimlach iets van een vreeswekkende starheid. 'Callandor. Met dat zwaard in mijn handen kan ik alles doen. Alles. Ik weet dat ik alles kan doen. Maar nu is het een gewicht dat van mijn schouders is gegleden. Je begrijpt het niet, hè?' Ze begreep het niet, hoewel het haar ergerde dat het hem opviel. Ze bleef zwijgen en hij ging door. 'Misschien zal het je helpen als je weet dat het in de Voorspellingen staat.

In het hart drijft hij het zwaard,

in het hart, om hun hart vast te houden.

Wie het zal trekken, zal daarna volgen.

Wiens hand kan dit vreeswekkend blad grijpen?

Zie je? Helemaal volgens de Voorspellingen.'

‘Je vergeet één ding,' zei ze ijl. 'Jij hebt Callandor opgenomen om een Voorspelling te vervullen. De beveiliging die het in afwachting van jou drieduizend jaar en meer nog beschermde, is verdwenen. Het is niet langer het Onberoerbare Zwaard. Ik zou het zelf met geleiden kunnen bevrijden. Erger nog, elke Verzaker zou het kunnen. Wat gebeurt er als Lanfir terugkeert? Ze zou Callandor evenmin kunnen gebruiken als ik, maar ze zou het kunnen meenemen.' Hij reageerde niet op de naam. Omdat hij niet bang van haar was - wat hem een dwaas maakte - of om een andere reden? 'Als Sammael of Rahvin of een andere mannelijke Verzaker Callandor in handen krijgt, kan hij het zwaard even goed gebruiken als jij. Bedenk dat maar eens als je de kracht moet bestrijden die je zo gemakkelijk hebt opgegeven. Denk aan die kracht in de handen van de Schaduw.'

ik hoop bijna dat ze het proberen.' In zijn ogen glom een dreigend licht; het leken grijze stormwolken. 'Wie Callandor door geleiding uit de Steen probeert te verwijderen, wacht een verrassing, Moiraine. Overweeg maar niet om het voor de veiligheid naar de Toren te brengen; ik kon de val niet zo maken dat hij kiest. De val klapt dicht met de Kracht en staat dan weer op scherp om de volgende te vangen. Ik geef Callandor niet voor altijd op. Alleen maar tot ik...' Hij haalde diep adem. 'Callandor blijft daar tot ik terugkom om het te halen. Door het daar te laten en hen eraan te herinneren wie ik ben en wat ik ben, zorgt het zwaard ervoor dat ik terug kan komen zonder een leger. Een soort van thuishaven, met mensen als Alteima en Sunamon om me te verwelkomen. Als Alteima de gerechtigheid van haar echtgenoot en Estanda overleeft, en als Sunamon de mijne overleeft. Licht, wat een hopeloze troep.'

Kón hij de val geen keuze laten maken of wilde hij dat niet? Ze was vastbesloten niet te onderschatten waartoe hij in staat was. Callandor hoorde in de Toren tot hij het zou voeren. 'Alleen maar tot ik...' Wat? Hij was van plan geweest iets anders te zeggen dan 'tot ik terugkeer'. Maar wat?

'En waar ga je naartoe? Of wil je dat geheimhouden?' Ze beloofde zichzelf in stilte dat ze hem niet nog eens zou laten ontsnappen, dat ze hem op de een of andere manier zou laten omkeren als hij van plan was om zich naar Tweewater te haasten. Toen verraste hij haar. 'Geen geheim, Moiraine. In ieder geval niet voor jou en Egwene.' Hij keek Egwene aan en zei een enkel woord. 'Rhuidean.' Het meisje staarde hem met grote ogen even verbaasd aan alsof ze die naam nooit gehoord had. En zo voelde Moiraine zich bijna

ook. Onder de Aiel klonk gemompel, maar toen ze even omkeek, liepen ze uitdrukkingsloos door. Ze wilde dat ze hen kon wegsturen, maar op haar bevel zouden ze niet gaan, en ze ging het Rhand niet vragen. Het zou haar bij hem geen goed doen als ze om gunsten vroeg, vooral niet als hij ze zou weigeren.

'Je bent geen Aielstamhoofd, Rhand,' zei ze beslist, 'en dat hoef je ook niet te zijn. Jouw strijd ligt aan deze kant van de Drakenmuur. Tenzij... Komt dit door je antwoorden in de ter'angreaal? Cairhien, en Callandor, en Rhuidean? Ik heb je verteld dat die antwoorden voor velerlei uitleg vatbaar zijn. Je zou ze verkeerd kunnen begrijpen, en dat zou fataal kunnen zijn. Voor meer mensen dan jij alleen.'

'Je zult me moeten vertrouwen, Moiraine. Zoals ik jou zo vaak moest vertrouwen.' Zijn gezicht had dat van een Aiel kunnen zijn, zo weinig kon ze erin lezen.

'Ik zal je vertrouwen, nu. Maar wacht niet om mijn raad te vragen tot het te laat is.' *Ik laat je niet naar de Schaduw gaan. Ik heb er te lang aan gewerkt om dat toe te staan. Wat het ook mag kosten.*

22 Vertrek uit de Steen

Het was een vreemde stoet die Rhand uit de Steen naar het oosten leidde, terwijl witte wolken voor de middagzon langs gleden en een zuchtje wind in de stad merkbaar was. Hij had elke aankondiging en bekendmaking verboden, maar het bericht dat er iets aan de hand was, had zich niettemin geleidelijk verspreid. De stadsbewoners legden hun werk neer en haastten zich naar plekken waar ze alles goed konden zien. De Aiel trokken in het gelid uit de stad weg. Mensen die hen die nacht niet hadden gezien en die maar half geloofden dat ze wél in de Steen zaten, kwamen in groten getale de straten op, stonden in ramen en klommen zelfs op de leien van de schuine puntdaken en op opkrullende dakgoten. Mompelend werden de Aiel geteld en hun aantal werd doorverteld. Die paar honderd konden nooit de Steen veroverd hebben. De Drakenbanier wapperde nog steeds boven de burcht. Daarbinnen moesten nog zeker duizenden Aiel zitten. En de Drakenheer natuurlijk.

Rhand reed ontspannen in zijn hemdsmouwen voorop, hij wist zeker dat elke toeschouwer hem voor een gewone man zou houden. Een vreemdeling, rijk genoeg om paard te rijden - een voortreffelijke grijze hengst, de beste uit de Tyreense fokkerijen - een rijke man die in heel bijzonder gezelschap reed, maar verder een doodgewone man. Niet eens de aanvoerder van die vreemde stoet. Die titel moest toch aan Lan of Moiraine worden toegekend, ondanks het feit dat ze op enige afstand achter hem aan reden, vlak voor de Aiel. Het zachte gemompel vol ontzag dat zijn voorbijgaan begeleidde, gold de stoet Aiel, zeker niet hem. Deze Tyreners zagen hem misschien wel aan voor een stalknecht die op het paard van zijn meester reed. Nou nee, niet zo iemand, want dan zou hij niet vooraan rijden. Het was trouwens een mooie dag. Niet snikheet, gewoon warm. Niemand zag in hem een man die recht sprak of een natie regeerde. Hij kon gewoon genieten van zijn naamloosheid, genieten van het zeldzame briesje. Een tijdlang kon hij de reigertekens op zijn handpalmen aan de teugels vergeten. *Nog heel even,* dacht hij. *Heel even.*

'Rhand,' zei Egwene, 'denk je echt dat het juist was dat de Aiel al die dingen meenamen?' Hij keek om toen ze haar grijze merrie Mist tot naast hem inhield. Ergens had ze een donkergroen gewaad opgedoken met een

nauwe broekrok en een groene fluwelen haarband die haar haren achter in de nek bijeenhielden.

Moiraine en Lan reden achter hem en hielden een handvol schreden afstand; zij op haar witte merrie in blauwe rijkleding met een gewone rok, haar donkere haren netjes in een gouden haarnetje, hij op zijn grote zwarte krijgsros, in de van kleur veranderende mantel van de zwaardhand, die waarschijnlijk evenveel ooohs en aaahs aan de menigte ontlokte als de Aiel. Wanneer een briesje de mantel bewoog, rimpelden er tinten groen, bruin en grijs doorheen, wanneer de mantel stil hing, leek hij op de een of andere manier op te gaan in elke achtergrond, zodat het oog door Lan en zijn rijdier leek heen te kijken. Je maag speelde enigszins op als je ernaar keek.

Mart was er ook bij, zat ineengezakt en berustend in het zadel en probeerde op afstand te blijven van de zwaardhand en de Aes Sedai. Hij had een alledaagse bruine ruin gekozen, een dier dat hij Pips noemde. Je moest goed kijken, wilde je de brede borstkas en sterke schoften zien, die beloofden dat de stompneuzige Pips in snelheid en uithoudingsvermogen waarschijnlijk gelijkwaardig was aan Rhands hengst en Lans rijdier. Marts beslissing om mee te gaan was een verrassing geweest en Rhand wist nog steeds niet waarom. Misschien uit vriendschap, maar misschien ook niet. Mart kon af en toe rare dingen doen om rare redenen.

'Heeft je vriendin Aviendha je niets uitgelegd over de "vijfde"?' vroeg hij.

'Ze had het er even over, maar... Rhand, denk je niet dat ze ook zaken... zomaar hebben meegenomen?'

Achter Moiraine en Lan, achter Mart, achter de leidende Rhuarc, liepen de Aiel in lange rijen naast even zoveel rijen zwaarbeladen muilezels, vier naast elkaar. Wanneer de Aiel een veste van een vijandige stam in de Woestenij innamen, dan bestond het gewoonterecht - mogelijk een wet, Rhand begreep het niet helemaal - dat ze een vijfde deel van alles wegsleepten, met uitzondering misschien van voedsel. Ze hadden geen reden gezien de Steen anders te behandelen. Niet dat de muilezels meer dan het allerkleinste deel van een deel van een vijfde van de schatten van de Steen droegen. Rhuarc had opgemerkt dat mensen eerder werden gedood door hebzucht dan door staal. De rieten lastmanden, afgedekt met opgerolde tapijten en wandtapijten, waren niet echt vol. Voor hen lag een

mogelijk moeilijke overtocht over de Rug van de Wereld en daarna een nog zwaardere tocht door de Woestenij. *Wanneer vertel ik het?* vroeg hij zich af. *Heel gauw nu; het moet gauw gebeuren.* Moiraine zou het waarschijnlijk een waagstuk vinden, een vermetele stap, misschien keurde ze het wel goed. Misschien. Ze meende nu zijn hele plan te kennen en liet duidelijk haar afkeuring blijken; ongetwijfeld wilde ze het een en ander zo snel mogelijk achter de rug hebben. Maar de Aiel... *Stel je voor dat ze weigeren? Nou ja, als ze weigeren, dan doen ze dat maar. Ik moet het doen.* Wat de vijfde betrof... Het was volgens hem onmogelijk de Aiel ervan te weerhouden, zelfs als hij dat had willen doen en hij had het niet gewild. Ze hadden hun beloning verdiend en hij voelde niet de noodzaak de bezittingen van de Tyreense hoogheren te redden die ze in vele lange jaren het volk hadden afgeperst.

ik zag dat ze Rhuarc een zilveren schaal liet zien,' zei hij hardop. 'Aan de zak te zien en te horen, toen ze de schaal erin legde, zat er nog veel meer zilver in. Misschien wel goud. Keur je dat af?'

'Nee.' Ze zei het langzaam en wat weifelend, maar toen zei ze wat flinker: ik had alleen niet gedacht dat zij... De Tyreners zouden niet bij een vijfde zijn gestopt als de toestand omgekeerd was. Alles wat ze hebben weggesleept, maakt geen deel uit van het steenwerk, en ze hebben geen karren gestolen om het te vervoeren. Andere opvattingen van een volk houden niet in dat het verkeerd is, Rhand. Dat zou je moeten weten.'

Hij lachte zachtjes. Dit was bijna als vroeger. Hij kwam met een uitleg hoe en waarom ze het verkeerd had en zij nam dan zijn rol over en kaatste zijn eigen nog niet verwoorde verklaring terug. Zijn hengst voelde zijn stemming aan en danste enkele pasjes opzij. Hij klopte de grijze kalmerend op zijn gebogen nek. Een mooie dag. 'Dat is een mooi paard,' zei ze. 'Hoe noem je hem?'

'Jeade'en,' zei hij behoedzaam en zijn goede bui werd wat minder. Hij schaamde zich een beetje over die naam en over de reden waarom hij die had gekozen. Een van zijn lievelingsboeken was *De reizen van Jaim Kimstapper* en de grote reiziger had zijn paard Jeade'en genoemd -Ware Vinder, in de Oude Spraak - omdat het dier altijd in staat was geweest de weg naar huis terug te vinden. Hij genoot van de droom dat zijn Jeade'en hem ook ooit op een dag terug naar huis zou voeren. Een mooie, maar onwaarschijnlijke droom en hij wilde niet dat iemand wist waarom hij zijn

paard zo had genoemd. Er was in zijn leven geen plaats meer voor jongensdromen. Er was voor nog maar heel weinig dingen plaats, alleen voor wat hij had te doen.

'Een mooie naam,' zei ze verstrooid. Hij wist dat zij het boek ook kende en had er half op gerekend dat ze de naam zou herkennen, maar ze leek over iets anders te piekeren, waarbij ze nadenkend op haar lip beet. Hij was blij met die stilte. De laatste uitlopers van de stad gingen over in het platteland met zijn verspreide armzalige boerengedoenten. Zelfs de Kongars of Kopins, inwoners van Tweewater die toch berucht waren om hun luiheid en andere kwalijke eigenschappen, zouden hun boerderij nooit zo laten vervallen en hem zo verwaarlozen als deze ruwstenen gebouwtjes waarvan de schuine muren eruitzagen of ze elk moment konden omvallen, boven op de kippen die in het zand stonden te pikken. Scheefgezakte schuren leunden tegen laurierbomen en koortsstruiken. Daken van gebarsten en gebroken leien leken allemaal zo lek als een mandje. Geiten mekkerden troosteloos achter stenen muurtjes die die ochtend haastig in elkaar leken te zijn gesmeten. Mannen en vrouwen op blote voeten wiedden met kromgetrokken schouders op open akkers en keken zelfs niet eens op naar de lange stoet. Roodsnavels en lijsters die in de kleine struiken rondwipten, konden het mismoedige onheilsgevoel niet verdrijven.

Ik moet er iets aan doen. Ik... Nee, nu niet. Het eerste eerst. In die paar weken heb ik alles gedaan wat ik kon doen. Momenteel kan ik niets meer doen. Hij probeerde niet naar de vervallen boerderijen te kijken. Waren de olijfgaarden in het zuiden even slecht? De mensen die daar werkten, waren niet eens eigenaars van het land; de hoogheren bezaten alles. Nee. Het koelere windje. Lekker dat de hitte wat minder wordt. Ik mag er nog even van genieten. Ik moet het ze nu gauw vertellen.

'Rhand,' zei Egwene opeens, ik moet met je praten.' Haar ernstige gezicht met de grote donkere ogen die hem strak aankeken, deed hem een beetje aan Nynaeve denken wanneer die hem de les las. ik wil het over Elayne hebben.'

'Wat dan?' vroeg hij behoedzaam. Hij voelde aan zijn buidel, waarin twee brieven knisperden tegen een klein hard voorwerp. Als die twee brieven niet in hetzelfde sierlijke handschrift waren geschreven, zou hij hebben gedacht dat ze niet van dezelfde vrouw kwamen. Niet na al dat kussen en strelen. Dan begreep hij de hoogheren toch beter dan vrouwen.

'Waarom liet je haar zomaar gaan?'

Verbaasd staarde hij haar aan. 'Dat wilde ze toch? Had ik haar dan moeten vastbinden om haar tegen te houden? Bovendien is ze in Tanchico veiliger dan bij mij - of bij Mart - als wij opnieuw die kwaadaardige bellen van het Patroon aantrekken zoals Moiraine heeft gezegd. Jij zou daar ook veiliger zijn.'

'Dat bedoel ik helemaal niet. Natuurlijk wilde ze erheen. En natuurlijk mocht je haar niet tegenhouden. Maar waarom heb je haar niet gezegd dat je graag had dat ze bleef?'

'Ze wilde weg,' herhaalde hij en raakte nog meer in de war toen ze haar ogen wanhopig naar de blauwe hemel opsloeg, alsof hij onzin verkocht. Als hij niet het recht had Elayne tegen te houden en als zij wilde vertrekken, waarom moest hij dan proberen het uit haar hoofd te praten? Ze was daar toch veiliger!

Opeens klonk er een stem vlak achter hen. 'Ben je zover dat je me het volgende geheim vertelt? Je hield duidelijk nog iets achter. In dat geval kan ik je tenminste nog waarschuwen als je ons de afgrond inleidt.' Rhand zuchtte. Hij had haar en Lan niet horen naderen. Mart was er ook bij, hoewel die een ruime afstand tot de Aes Sedai bewaarde. Marts gezicht was een studie waard: twijfel, terughoudendheid en grimmige vastberadenheid wisselden elkaar op zijn gezicht af, vooral wanneer hij een blik op Moiraine wierp. Hij keek haar geen enkele keer recht aan, alleen vanuit zijn ooghoeken.

'Weet je zeker dat je mee wilt komen, Mart?' vroeg Rhand. Mart schokschouderde en wist een grijns op te brengen, al was die heel onvast. 'Niemand mag toch een kans laten lopen dat vervloekte Rhuidean te zien?' Egwene trok haar wenkbrauwen op. 'O, vergeef me mijn taal, Aes Sedai. Ik heb jou weieens ergere dingen horen zeggen en ik wed voor een mindere reden.' Egwene staarde hem verontwaardigd aan, maar de rode vlekjes op haar wangen bewezen dat hij doei had getroffen.

'Wees blij dat Mart er in ieder geval is,' zei Moiraine tegen Rhand. Haar stem klonk koel en absoluut niet opgewekt. 'Je hebt een ernstige fout begaan met Perijn ervandoor te laten gaan en zijn vertrek voor mij te verzwijgen. De wereld rust op jouw schouders, maar zij dienen je te steunen, anders zul je falen en gaat de wereld met jou ten onder.'

Mart kromp in elkaar en Rhand meende dat hij nu wel meteen zijn ruin zou wenden en ter plekke zou wegrijden.

ik ken mijn taak,' zei hij. *En ik ken mijn bestemming,* dacht hij, maar dat zei hij niet hardop, hij wilde niet om medeleven vragen. 'Een van ons moest terug, Moiraine, en Perijn wilde het doen. Jij bent bereid alles op de tweede plaats te zetten om de wereld te redden. Ik... ik doe wat ik moet doen.' De zwaardhand knikte zwijgend. Lan zou in aanwezigheid van anderen nooit Moiraine afvallen. 'En het volgende geheim?' drong ze aan. Ze zou het niet opgeven tot ze het uit hem had getrokken en hij had geen reden het geheim nog langer voor zich te houden. Niet dit stuk althans. 'De Portaalstenen,' zei hij alleen, 'als we geluk hebben.'

'O, Licht!' kreunde Mart. 'Bloedvuur, vlammend Licht! Zit niet te bekkentrekken, Egwene! Geluk? Is één keer niet genoeg, Rhand? Je hebt ons toen bijna gedood, weet je nog? Nee, nog erger dan gedood. Ik rij dan nog liever terug naar zo'n boerderij en vraag een levenslang baantje om varkens te hoeden.'

'Jij mag je eigen weg kiezen. Mart, als je dat verkiest,' zei Rhand tegen hem. Moiraines kalme gelaatstrekken vormden een masker over haar woede, maar hij negeerde de ijzige blikken die probeerden hem tot zwijgen te brengen. Zelfs Lan keek afkeurend, hoewel zijn steenharde gezicht niet zo erg veranderde. De zwaardhand stelde plicht boven alles. Rhand zou zijn plicht doen, maar zijn vrienden... Hij hield er niet van anderen dingen te laten doen, zijn vrienden zeker niet. De dingen die hij tenminste kon voorkomen. 'Voor jou bestaat er geen reden mee te gaan naar de Woestenij.'

'O, jawel, zeker wel. Ik kan tenminste... O, bloed en as! Ik heb maar één leven te verspelen, nietwaar? Waarom dan niet op deze manier?' Mart lachte zenuwachtig en een tikkeltje verwilderd. 'Die vervloekte Portaalstenen! Licht!'

Rhand fronste. Men zei van hém dat hij krankzinnig zou worden, maar Mart leek nu ook op het randje.

Egwene keek Mart bezorgd aan maar ze boog zich naar Rhand toe. 'Rhand, Verin Sedai heeft me wat over de Portaalstenen verteld. Ze heeft me iets gezegd over die... reis die jij hebt gemaakt. Ben je dit echt van plan?'

'Dit is wat ik heb te doen, Egwene.' Hij diende snel te reizen en er was niets snellers dan de Portaalstenen. Overblijfselen van een Eeuw die ouder was dan de Eeuw der Legenden en zelfs de Aes Sedai uit die Eeuw hadden ze schijnbaar nier begrepen. Er bestond echter geen snellere weg. Als het tenminste ging zoals hij hoopte. Moiraine had geduldig naar de woordenwisseling geluisterd. Vooral naar Marts bijdrage, al begreep Rhand niet waarom. Nu zei ze: 'Verin heeft me ook van jouw reis via de Portaalstenen verteld. Toen was het maar een kleine groep van ongeveer dertig man met hun paarden, geen honderden, en ook al heb je toen niet iedereen bijna gedood, zoals Mart zei, het leek me geen ervaring die iemand graag een tweede keer wil meemaken. Evenmin liep het zoals je verwachtte. Er was ook nogal wat van de Ene Kracht voor nodig, zoveel dat het je volgens Verin had kunnen doden. Zelfs als je de meeste Aiel hier laat, durf je dan toch de poging te wagen?'

ik moet wel,' zei hij en bevoelde de buidel aan zijn riem, de kleine harde vorm achter de brieven, maar ze sprak door of hij niets had gezegd.

'Weet je zeker dat er een Portaalsteen in de Woestenij is? Verin weet er zeker meer van dan ik, maar ik heb er nooit van gehoord. Als die er is, zijn we dan dichter bij Rhuidean dan waar we nu zijn?'

'Ongeveer een zeshonderd jaar geleden,' vertelde hij haar, 'probeerde een marskramer een blik op Rhuidean te werpen.' Een andere dag wilde hij haar voor de verandering met genoegen een lezing geven. Maar niet vandaag. Er was te veel dat hij nog niet wist. 'Die man zag er blijkbaar niets van; hij beweerde dat hij hoog in de wolken een gouden stad boven de bergen zag zweven.'

'Er zijn geen steden in de Aielwoestenij,' zei Lan. 'Niet in de wolken en niet op de grond. Ik heb tegen de Aiel gestreden. Zij hebben geen steden.'

Egwene knikte. 'Aviendha vertelde me dat ze voor ze de Woestenij verliet, nog nooit een stad had gezien.'

'Dat kan best zijn,' zei Rhand, 'maar de marskramer zag ook iets uit een berghelling steken. Een Portaalsteen. Hij beschreef hem heel nauwkeurig. Er is niets wat op een Portaalsteen lijkt. Toen ik de meesterbewaarder van de librije in de Steen er een beschreef...' - zonder de naam te noemen wat hij zocht, al zei hij dat er niet bij - '... herkende hij het, ook zonder te weten wat het was; het volstond om er vier op een oude kaart van Tyr aan te

wijzen...'

'Vier?' Moiraine klonk geschokt. 'Allemaal in Tyr? Zo vaak komen Portaalstenen niet voor.'

'Vier,' zei Rhand stellig. De magere oude bewaarder was er zeker van geweest en had zelfs een verfomfaaid vergeeld manuscript opgedoken dat een relaas bevatte over het opgraven en naar de Grote Borg verplaatsen van 'onbekende artefacten uit een vroegere Eeuw'. Iedere poging was mislukt en ten slotte hadden de Tyreners het maar opgegeven. Waarmee het voor Rhand zeker werd: Portaalstenen weerstonden elke poging hen te verplaatsen. 'Er bevindt zich zo'n steen op ongeveer een uur rijden hiervandaan,' vervolgde hij. 'De Aiel vonden het goed dat de man vertrok, aangezien hij een marskramer was. Met één muilezel en net zoveel water als hij op zijn rug mee kon dragen. Op de een of andere manier wist hij een stedding in de Rug van de Wereld te bereiken. Hij ontmoette er ene Soran Milo, die een boek genaamd *De doders van de zwarte sluier* aan het schrijven was. De bewaarder heeft me een beschadigd exemplaar gebracht toen ik om boeken over de Aiel verzocht. Milo heeft zijn gegevens klaarblijkelijk allemaal opgedaan van Aiel die handeldreven met de stedding, en volgens Rhuarc heeft hij het allemaal verkeerd weergegeven, maar een Portaalsteen kan alleen maar een Portaalsteen zijn.' Hij had andere kaarten en geschriften bekeken, tientallen, toen men aannam dat hij Tyr en de geschiedenis bestudeerde en het land wilde leren kennen. Niemand had ergens zijn plan uit kunnen opmaken, tot hij het zojuist verteld had.

Moiraine snoof en haar witte merrie Aldieb danste wat pasjes opzij toen zij de ergernis van haar berijdster aanvoelde. 'Een aanname van een veronderstelde marskramer die beweert dat hij een gouden stad heeft gezien die in de wolken zweeft. Heeft Rhuarc die Portaalsteen gezien? Hij is echt in Rhuidean geweest. Zelfs als deze marskramer de Woestenij is ingetrokken en een Portaalsteen heeft gezien, had die overal kunnen staan. Een man die een verhaal vertelt, probeert het meestal te verfraaien in plaats van zich aan de feiten te houden. Een stad die in de wolken zweeft?'

'Hoe weet je dat het niet zo is?' zei hij. Rhuarc had flink gelachen om wat Milo over de Aiel had geschreven, maar over Rhuidean was hij niet zo luidruchtig geweest. Integendeel. De Aiel had niet eens willen spreken over de hoofdstukken die waarschijnlijk over Rhuidean gingen. Rhuidean ligt in

het land van de Jenn Aiel, de stam die niet is. Dat was zo ongeveer het enige dat Rhuarc kwijt had gewild. Er werd niet over Rhuidean gesproken.

De Aes Sedai was niet echt blij met zijn luchtige opmerking, maar daar gaf hij niet veel om. Ze had al zoveel geheimen voor zichzelf gehouden, hem al zo vaak blindelings aan het lijntje gehouden. Het mocht ook weieens haar beurt zijn. Ze moest maar leren dat hij geen speelpop was. *Ik neem haar raad aan wanneer ik denk dat het goed is, maar ik blijf niet aan de touwtjes van Tar Valon dansen.* Hij zou op zijn eigen voorwaarden gaan sterven.

Egwene stuurde haar grijze paard naar hem toe tot hun knieën elkaar bijna raakten. 'Rhand, ben je echt van plan ons leven te wagen op grond van een... veronderstelling? Rhuarc heeft je toch niets verteld, hè? Als ik Aviendha naar Rhuidean vraag, wordt ze zo gesloten als een bitternoot.' Mart zag vaalbleek.

Rhand hield zijn gezicht nietszeggend en liet niets van schaamte blijken. Hij had zijn vrienden niet aan het schrikken willen maken. 'Er is een Portaalsteen daar,' hield hij vol. Hij wreef weer over de harde vorm in zijn buidel. Hiermee moest het lukken.

De kaarten van de bewaarder waren oud geweest, maar in zekere zin hielp dat. De grasvlakten waar ze nu op reden, waren wouden geweest toen de kaarten werden getekend, maar er waren slechts enkele bomen over, ver van elkaar staande wilde bosjes witeiken, pijnbomen en deernenhaar met hier en daar een hoge boom die hij niet kende, met kromme spichtige stammen. Hij kon de vorm van het land duidelijk herkennen, de heuvels, nu voornamelijk begroeid met hoog gras. Op de kaarten wezen twee hoge halfronde bergkammen die dicht bij elkaar lagen, naar een groepje ronde heuvels waar de Portaalsteen stond. Als de kaarten goed waren. Als de bewaarder zijn beschrijving inderdaad had herkend en het felgroene teken feitelijk oeroude bouwvallen aangaf, zoals hij beweerde. *Waarom zou hij liegen? Ik word veel te achterdochtig. Nee, ik moet achterdochtig zijn. Even goed van vertrouwen als een adder en even kil.* Maar hij vond het niet leuk. Naar het noorden toe kon hij nog net kale heuvels onderscheiden, met bewegende puntjes die paarden moesten zijn. De kudden van de hoogheren, grazend op de plek van de oude Ogiergaarde. Hij hoopte dat Perijn en Loial veilig waren weggekomen. *Help ze, Perijn,* dacht hij. *Op de een of andere manier, help ze, omdat ik het niet kan.* De Ogiergaarde betekende dat de gebogen bergkammen dichtbij moesten zijn en weldra zag hij ze iets verder

naar het zuiden, als twee in elkaar stekende pijlen; spaarzame bomen op de top vormden een dunne lijn tegen de lucht. Daarachter gingen lagen ronde heuvels als met gras bedekte bollen in elkaar over. Meer heuvels dan de oude kaarten hadden aangegeven. Te veel, want het gebied omvatte minder dan een vierkante span. Als ze anders waren dan op de kaart stond, op welke helling was dan de Portaalsteen te vinden?

'De Aiel zijn met velen,' zei Lan kalm, 'en ze hebben scherpe ogen.' Met een dankbaar knikje wendde Rhand Jeade'en en liet zich terugzakken om Rhuarc het probleem voor te leggen. Hij beschreef alleen de Portaalsteen en zei niet wat het was. Daar was nog tijd genoeg voor wanneer die werd gevonden. Hij werd steeds beter in het bewaren van geheimen. Rhuarc had waarschijnlijk toch geen idee wat een Portaalsteen was. Dat wisten, afgezien van de Aes Sedai, maar weinigen. Ook hij had er nog nooit van gehoord tot Loial hem erover had verteld. Meelopend naast de vaalgrijze hengst fronste de Aielman lichtjes - bij de meeste andere mannen zou het een bezorgde grijns zijn geweest -en knikte toen. 'We kunnen dat ding vinden.' Hij verhief zijn stem. 'Aethan Dor! Far Aldazar Din! Duadhe Mahdi'in! Far Dareis Mai! Seia Doon! Sha'mad Conde!'

Na zijn roep draafden de krijgers van de genoemde genootschappen naar voren tot ruim een kwart van de Aiel om hem en Rhand heen stond. Roodschilden, Broeders van de Adelaar, Waterzoekers, Speervrouwen, Zwartogen en Donderlopers.

Rhands ogen vielen op Egwenes vriendin, Aviendha, een lange, leuke vrouw met een trotse, strakke blik. De Speervrouwen waren zijn kamerwacht geweest, maar hij had haar volgens hem voor het vertrek van de Aiel uit de Steen nooit eerder gezien. Ze keek naar hem terug, zo trots als een groenooghavik, gooide toen het hoofd in de nek en richtte haar aandacht op het stamhoofd.

Nou ja, ik wilde weer gewoon zijn, dacht hij, een tikkeltje spijtig. De Aiel gunden hem dat in ieder geval. Ze schonken zelfs het stamhoofd slechts een hoffelijke aandacht, zonder iets van de ingewikkelde eerbied die een heer zou opwekken, en een natuurlijke gehoorzaamheid als tussen gelijken. Hij kon voor zichzelf nauwelijks meer verwachten. Met enkele woorden gaf Rhuarc zijn aanwijzingen en zijn toehoorders zwermden ontspannen rennend uit naar de groep heuvels, sommigen gesluierd voor het geval dat. De anderen wachtten, stonden stil of hurkten neer naast de beladen

pakezels.

Bijna iedere stam was vertegenwoordigd, afgezien van de Jenn Aiel natuurlijk; Rhand kon er nooit geheel achter komen of de Jenn nou echt bestonden of niet. Zoals de Aiel over hen spraken, wat ze zelden deden, was het allebei mogelijk. Er waren hier zelfs enkele stammen die in een bloedvete met elkaar verkeerden en andere die onderling vochten. Dat had hij in ieder geval wel van hen opgestoken. Het was niet voor het eerst dat hij zich afvroeg wat hen tot op heden had verbonden. Alleen hun voorspellingen over de inname van de Steen en hun zoeken naar Hij die komt met de dageraad?

'Nee, er is meer,' zei Rhuarc, en Rhand besefte dat hij hardop had gedacht. 'De Voorspelling stuurde ons over de Drakenmuur en onder de naam die niet wordt uitgesproken, trokken wij naar de Steen van Tyr.' Hij doelde op 'Volk van de Draak', een geheime naam van de Aiel, die alleen stamhoofden en Wijzen kenden of gebruikten, en dan nog zelden en alleen onderling. 'Wat er nog meer is? Geen mens mag natuurlijk het bloed van een andere krijger van hetzelfde genootschap vergieten, hoewel... de mengeling van Shaarad met Goshien, en Taardad en Na-kai met Shaido... Zelfs ik zou met de Shaido de dans der speren hebben gedanst, als de Wijzen er niet voor hadden gezorgd dat iedereen die de Drakenmuur overstak een watereed zwoer om iedere Aiel aan deze kant van de bergen te behandelen als een krijger van het eigen genootschap. En zelfs die gluiperige Shaido...' Hij haalde even zijn schouders op. 'Begrijp je het? Het is niet gemakkelijk, zelfs niet voor mij.'

'Zijn die Shaido vijanden van jullie?' Rhand hakkelde met de naam, want in de Steen waren de Aiel als krijgsgenootschap opgetreden en niet als stam.

'Wij hebben een bloedvete weten te vermijden,' zei Rhuarc, 'maar de Taardad en Shaido zijn nooit eikaars vrienden geweest. De sibben trekken op rooftocht uit bij elkaar en stelen geiten of vee. Maar de eden hebben ons allen weerhouden, ondanks drie bloedvetes en een tiental oude haatgevoelens tussen de stammen en de sibben. Het helpt nu ook, dat we naar Rhuidean terugkeren, zelfs al zullen sommigen ons eerder verlaten. Niemand mag het bloed vergieten van een reiziger naar of van Rhuidean.' De Aielman keek op naar Rhand, zijn gelaat weer uitdrukkingsloos. 'Het is mogelijk dat weldra niemand van ons meer elkaars bloed wil vergieten.' Het viel niet te zeggen of hij dat vooruitzicht prettig vond.

Een jammerende roep werd hoorbaar van een van de Speervrouwen die boven op een heuvel met haar armen boven het hoofd zwaaide. 'Het lijkt me dat ze je stenen zuil hebben gevonden,' merkte Rhuarc op.

Moiraine pakte haar teugels op en keek Rhand vlak aan toen hij langs haar heen reed en Jeade'en driftig tot een galop aanspoorde. Egwene stuurde haar merrie tot naast Mart en boog zich met een hand aan de hoge zadelknop naar hem toe voor een gesprek onder vier ogen. Ze wilde dat hij haar iets vertelde, of iets toegaf, en aan Marts heftige gebaren te zien was hij of zo onschuldig als een zuigeling of zo leugenachtig als een paardendief.

Rhand sprong uit zijn zadel en stapte haastig de zachtglooiende helling op om te zien wat de Speervrouwe - het bleek Aviendha te zijn -half onder de grond en half verborgen achter hoog gras had gevonden. Een verweerde grijsstenen pilaar, minstens zes pas lang en een pas dik. Van boven tot onder stond hij vol vreemde tekentjes en rond elk daarvan liep een smalle streep met lijnen die naar hij aannam een soort schrift vormden. Het had niets uitgemaakt als hij de taal had kunnen lezen - als het schrift of zoiets was - de lijnen waren allang onleesbaar geworden. De merktekens kon hij wat beter onderscheiden. Sommige ervan. Vele hadden gewoon sporen van regen of wind kunnen zijn. Hij trok met handenvol plukken gras weg, zodat hij alles beter kon zien en wierp een blik op Aviendha. Ze had haar sjoefa op de schouders laten zakken, waardoor haar korte rossige haren zichtbaar werden, en ze stond hem met een vlak en hard gezicht aan te kijken. 'Jij mag me niet,' zei hij. 'Waarom niet?' Hij diende een bepaald merkteken te vinden, het enige dat hij kende.

'Jou mogen?' zei ze. 'Misschien ben je Hij die komt met de dageraad, een man van de lotsbestemming. Wie mag zo iemand of heeft er een hekel aan? Afgezien daarvan, je loopt vrij rond, een natlander ondanks je gezicht, en je reist toch voor eer naar Rhuidean, terwijl ik...'

'Terwijl ik wat...?' vroeg hij toen ze zweeg. Langzaam zocht hij de stenen zuil naar boven af. Waar was het? Twee parallelle golflijnen die in een hoek werden doorsneden door een vreemd kriebeltje. Licht, als die op de onderkant staan, kost het ons een halve dag om de pilaar om te draaien. Opeens lachte hij. Niet zolang. Hij kon geleiden en het ding uit de grond optillen, of Moiraine of Egwene kon dat doen. Een Portaalsteen verzette zich mogelijk tegen een verplaatsing, maar omdraaien zou wel lukken. Het

geleiden hielp hem echter niet de golflijntjes te vinden. Hij kon slechts overal op de steen voelen. De Aielvrouw antwoordde niet, maar hurkte gemakkelijk neer met haar korte speren op de knieën. 'Je hebt Elayne slecht behandeld. Ikzelf geef er niet om, maar Elayne is een bijna-zuster van mijn vriendin Egwene. Maar Egwene houdt nog steeds van je, dus terwille van haar zal ik het proberen.'

Nog steeds de dikke zuil afzoekend, schudde hij het hoofd. Weer Elayne. Soms dacht hij dat alle vrouwen net als stadse ambachtslieden bij een gilde hoorden. Zet een van hen de voet dwars en de volgende tien gildeleden wisten ervan en keurden het af.

Zijn vingers stopten en keerden terug naar het stukje dat hij net had onderzocht. Het was zo sterk verweerd dat het bijna niet meer viel uit te maken, maar hij wist zeker dat het de golflijntjes waren. Die stelden de Portaalsteen op de Kop van Toman voor, niet die in de Aiel-woestenij, maar ze konden hem vertellen wat de voet van de zuil was toen die nog rechtop stond. De merktekens stelden aan de top werelden en aan de voet Portaalstenen voor. Men nam aan dat hij met een merkteken op de top en een bij de voet kon reizen naar een bepaalde Portaalsteen in een bepaalde wereld. Met alleen het onderste teken kon hij een Portaalsteen van deze wereld bereiken. De Portaalsteen bijvoorbeeld nabij Rhuidean. Als hij tenminste het teken ervan kende. Dit was het moment dat hij geluk nodig had, dat hij als ta'veren het geluk moest aantrekken om hem terwille te zijn. Rhuarc wees hem over zijn schouder iets aan en zei weifelend: 'Die twee worden in oudere geschriften voor Rhuidean gebruikt. Lang geleden, zelfs de naam werd niet geschreven.' Hij gleed met zijn vingers over twee driehoekjes, ieder omringd door gevorkte bliksemschichten, de een naar links, de ander naar rechts wijzend. 'Weet je wat dit is?' vroeg Rhand. De Aielman keek opzij. 'Bloedvuur, Rhuarc, ik moet het weten. Ik weet dat je er niet over wilt praten, maar je moet het mij zeggen. Vertel het me, Rhuarc, heb je ooit eerder zoiets gezien?'

De ander haalde diep adem voor hij antwoord gaf. 'Ik heb zoiets eerder gezien.' Ieder woord leek zich moeizaam te vormen. 'Wanneer een man naar Rhuidean gaat, wachten de Wijzen en stamleden op de hellingen van Chaendaer nabij zo'n soort steen.' Aviendha stond op en liep stijfjes weg; Rhuarc keek haar fronsend na. 'Meer weet ik er niet van, Rhand Altor. Als dat wel zo is, moge ik dan nooit schaduw kennen.'

Rhand voelde langs het onleesbare schrift rond de driehoeken. Welke? Slechts een zou hem naar de verlangde plek brengen. De tweede kon hem aan de andere kant van de wereld doen belanden of op de bodem van de oceaan.

De andere Aiel stonden onder aan de heuvel bij hun gepakte muilezels. Moiraine en de anderen stapten af en beklommen de helling, de paarden aan de teugel leidend. Mart had zowel Jeade'en als zijn eigen bruine ruin, maar hij hield Rhands hengst op behoorlijke afstand van Lans Mandarb. De twee hengsten namen elkaar zo nu en dan met woeste ogen op nu ze niet werden bereden.

'Je weet echt niet wat je aan het doen bent, nietwaar?' protesteerde Egwene. 'Moiraine, hou hem tegen. We kunnen naar Rhuidean rijden. Waarom laat je hem hiermee doorgaan? Waarom zeg je niets?'

'Wat zou jij mij aanraden?' zei de Aes Sedai droogjes, ik kan hem toch niet echt aan zijn oor meetrekken. Misschien staan we op het punt mee te maken dat Dromen echt nuttig kan zijn.'

'Dromen?' zei Egwene scherp. 'Wat heeft Dromen hiermee te maken?'

'Willen jullie tweeën even je mond houden?' Rhand bewaarde zijn geduld. ik probeer een beslissing te nemen.' Egwene staarde hem verontwaardigd aan; Moiraine liet niets merken, maar hield hem gespannen in het oog.

'Moeten we het echt op deze manier doen?' vroeg Mart. 'Wat heb je op rijden tegen?'

Rhand keek hem alleen maar aan en Mart haalde onrustig zijn schouders op. 'Tja, bloed en as. Als je probeert een beslissing te nemen...' Terwijl hij de teugels van beide paarden in een hand hield, viste hij een munt op uit zijn zak, een goudmark van Tar Valon en hij zuchtte, ik heb soms... geluk, Rhand. Laat mijn geluk kiezen. Kop: de driehoek naar rechts; vlam de andere kant. Wat vind je?'

'Dit is wel het meest belachelijke...' begon Egwene, maar Moiraine bracht haar met een tikje op haar armen tot zwijgen. Rhand knikte. 'Waarom niet?' Egwene mompelde iets, maar hij ving alleen maar op 'mannen' en 'jongens' en het klonk niet erg vriendelijk.

Na een tik van Marts duim tolde de munt in de lucht omhoog, dof glimmend in de zon. Op het hoogste punt greep Mart hem en klapte hem neer op de rug van zijn andere hand, en aarzelde toen. 'Bloedlink om op de gooi van een munt te vertrouwen, Rhand.' Rhand legde zijn hand zonder te kijken op een merkteken. 'Deze,' zei hij. 'Jij hebt deze gekozen.'

Mart bekeek met knipperende ogen de munt. 'Je hebt gelijk. Hoe wist je dat?'

'Het moet eens voor mij gaan werken.' Ze begrepen het beiden niet -dat kon hij zien - maar het deed er niet toe. Hij tilde zijn hand op, keek naar wat hij en Mart hadden uitgekozen. De driehoek die naar links wees. De zon was over haar hoogste punt heen. Hij moest dit goed doen. Een fout en ze zouden veel tijd verliezen in plaats van winnen. Dat zou dan het ergste kunnen zijn. Liever dat, ja. Hij stond op en voelde in zijn buidel naar het kleine harde ding, een bewerkte, glanzend donkergroene steen die goed in zijn handpalm paste. Er stond een man op met een rond gezicht en dik lijf, zittend, met gekruiste benen en een zwaard op de knieën. Hij wreef met zijn duim over het kale hoofd van het figuurtje. 'Haal iedereen wat dichterbij. Iedereen Rhuarc. Ze moeten hun lastdieren ook meenemen. Iedereen moet vlak bij me staan.'

'Waarom?' vroeg Rhuarc.

'We gaan naar Rhuidean.' Rhand liet de gravure op zijn handpalm rusten en boog zich naar de Portaalsteen toe. 'Naar Rhuidean, Nu.' Rhuarc keek hem lang en nietszeggend aan, richtte zich toen op en riep de andere Aiel naderbij.

Moiraine deed een stap naar voren. 'Wat is dat?' vroeg ze nieuwsgierig.

'Een angreaal,' zei Rhand en keerde het ding om en om in zijn hand. 'Een die voor mannen werkt. Ik heb hem in de Grote Borg gevonden toen ik op zoek was naar die doorgang. Het kwam door het zwaard dat ik hem oppakte, en toen wist ik het. Als je je afvraagt hoe ik van plan was genoeg Kracht te geleiden om ons allemaal te verplaatsen -de Aiel, de pakezels, iedereen en alles - dan is het hiermee.'

'Rhand,' zei Egwene bezorgd, ik twijfel er niet aan dat jij dit het beste vindt, maar weet je het zeker? Weet je zeker dat de angreaal sterk genoeg is? Ik weet niet eens zeker of het er een is. Ik geloof je als jij het zegt, maar

angrealen verschillen onderling, Rhand. De angrealen voor vrouwen tenminste wel. Sommige zijn sterker dan andere en uit de grootte of de vorm is dat niet af te leiden.'

'Natuurlijk ben ik er zeker van,' loog hij. Hij had geen kans gezien om hem uit te proberen, niet zonder dat minstens de helft van Tyr had geweten dat hij iets van plan was, maar hij meende dat de steen kon helpen. Net genoeg. En ook al was hij klein, niemand zou weten dat hij uit de Steen was verdwenen, tenzij ze besloten alles in de Grote Borg eens goed te beschrijven. En dat was niet waarschijnlijk. 'Je laat Callandor daar en neemt dit mee,' mompelde Moiraine. 'Je schijnt een behoorlijke kennis te hebben van het gebruik van de Portaalstenen. Meer dan ik dacht.'

'Verin heeft me redelijk wat verteld,' zei hij. Dat had Verin inderdaad, maar het was voornamelijk Lanfir geweest die hem er het eerst over had verteld. Toen had hij haar gekend als Selene, maar hij had totaal geen zin dit of Lanfirs aanbod tot hulp aan Moiraine te vertellen. De Aes Sedai was altijd heel kalm, maar ze had het nieuws van Lanfirs komst al te kalm opgenomen. En ze had weer die schattende blik in haar ogen, alsof ze hem in haar geest op een weegschaal hield. 'Wees heel voorzichtig, Rhand Altor,' zei ze met haar kille muzikale stem. 'Iedere ta'veren vormt in meer of mindere mate het Patroon. maar een ta'veren als jij kan het Eeuwweb van alle tijden verscheuren.'

Hij had graag geweten wat ze dacht. Hij had graag haar plan geweten.

De Aiel kwamen met hun lastdieren de heuvel op en dromden op ie helling om hem en de Portaalsteen heen, tot ze schouder aan schouder stonden. Ze bewaarden daarbij toch een zekere afstand tot Moiraine en Egwene. Rhuarc gaf hem een knikje, alsof hij zei: het is klaar, nu ligt het in jouw handen.

Hij hief de glanzend groene angreaal en wilde nog tegen de Aiel zeggen dat ze de dieren moesten achterlaten, maar het was de vraag of ze dat zouden doen. Hij wilde met iedereen en al hun bezittingen aankomen, zodat iedereen het gevoel had dat hij goed had gehandeld. Welwillendheid kon een schaars goed zijn in de Woestenij. Ze keken hem met nietszeggende gezichten aan. Sommigen hadden zich echter gesluierd. Mart speelde zenuwachtig met de Tarvalonse goudmark door hem tussen zijn vingers te kantelen, terwijl bij Egwene de zweetdruppeltjes op het gezicht stonden; zij waren de enigen die bezorgd leken te zijn. Het had geen zin langer te

wachten. Hij moest sneller handelen dan iemand dacht dat hij kon.

Hij hulde zich in de leegte en reikte naar de Ware Bron, dat misselijk flikkerende licht dat er altijd was, net iets achter zijn schouder. Hij werd vervuld van de Ene Kracht, van levensadem, van een wind die eiken ontwortelde, van een zomerwind zoetgeurend met bloemen, van de stank van afval. Drijvend in de leegte, staarde hij strak naar de driehoek in de bliksemschichten voor hem en reikte erdoorheen naar de angreaal, putte diep uit de woelige saidinstroom. Hij moest hen allen meedragen. Het moest lukken. Terwijl hij het teken vasthield, putte hij de Ene Kracht, trok het aan tot hij meende zeker te zullen barsten. Trok nog meer aan. Nog meer.

De wereld leek een oogwenk lang uitgewist te worden.

23 Na de Steen

Egwene struikelde en sloeg haar armen om de nek van Mist, toen de grond onder haar schokte. Overal om haar heen hielden Aiel zich bezig met hun balkende, wankelende muilezels op een steile kale rotshelling. Een hitte die ze zich uit Tel'aran'rhiod herinnerde, beukte op haar neer. De lucht trilde in haar gezichtsveld, hete grond schroeide haar voeten door de zolen van haar schoenen heen. Haar huid prikte even pijnlijk, terwijl het zweet haar aan alle kanten uitbrak. Het maakte haar kleren heel even klam voor het snel verdampte. De opkrabbelende muilezels en lange Aiel maakten het haar moeilijk iets van de omgeving te zien, maar af en toe ving ze toch iets op. Een dikke grijze rotszuil stak op geen drie pas afstand uit de helling op, gladgeschuurd door rondwaaiend zand; er was niet meer aan te zien dat het ooit het evenbeeld van de Portaalsteen in Tyr was geweest. Woeste, steile bergen die met een dolle reuzenbijl leken te zijn uitgehouwen, lagen te koken onder een zinderende zon in een wolkeloze hemel. Toch hing er midden in de lange, barre vallei onder hen een dichte, rondrollende mistbank. Onder de verschroeiende zon had die zeker in enkele tellen moeten verdwijnen, maar de mist leek onveranderd rond te wervelen. Uit de mistflarden staken torentoppen, sommige spits, sommige stomp alsof de bouwers nog steeds aan het werk waren.

'Hij had gelijk,' mompelde ze stil. 'Een stad in de wolken.' Terwijl hij de leidsels van zijn ruin vastklemde stond Mart met grote ogen rond te staren. 'We hebben het gehaald!' lachte hij haar toe. 'We hebben het gehaald, Egwene, en zonder die... Bloedvuur, we hebben het gehaald!' Hij trok zijn hemdskoord bij de nek los. 'Licht, wat is het heet. Bloedvuur, erger kan niet!'

Opeens besefte ze dat Rhand met gebogen hoofd op de grond knielde en met een hand steun zocht. Terwijl ze haar merrie meetrok, drong ze zich door de wanordelijke groep Aiel heen toen Lan hem hielp opstaan. Moiraine was er al en nam Rhand uiterlijk kalm op - slechts de kleine strakke rimpeltjes bij haar mondhoeken verrieden dat ze hem graag de les wou lezen.

ik heb het klaargespeeld,' hijgde Rhand om zich heen kijkend. Alleen de

hand van de zwaardhand hield hem overeind; zijn gezicht stond vertrokken en uitgeput, als een man op zijn sterfbed. 'Op het randje,' zei Moiraine koeltjes. Heel koeltjes. 'De angreaal was voor deze taak niet genoeg. Je moet dit geen tweede keer doen. Als je je geluk wilt proberen, moeten er reden voor zijn en een belangrijk doel. Anders...'

ik vertrouw niet op geluk, Moiraine, Mart is daarvoor de grote man.' Rhand strekte moeizaam de vingers van zijn rechterhand; de dikke kleine man op de angreaal had de punt van zijn zwaard in zijn huid gedrukt, midden in het reigerbrandmerk. 'Misschien heb je gelijk. Misschien had ik er een nodig die wat sterker was. Een heel klein beetje, misschien...' Hij lachte puffend. 'Het werkte, Moiraine, en dat is belangrijk. Ik heb ze achter me gelaten. Het werkte.'

'Dat is wat telt,' beaamde Lan knikkend.

Egwene siste kwaad. Mannen. De een doodde zichzelf bijna en probeerde er een grapje van te maken en een ander vertelde hem dat hij het enig juiste had gedaan. Werden ze dan nooit volwassen? 'De vermoeidheid na het geleiden is een ander soort moeheid,' zei Moiraine. ik kan je er niet helemaal van afhelpen, zeker niet nu je zoveel hebt geleid als je net hebt gedaan, maar ik zal zien wat ik kan doen. Misschien zullen de laatste sporen je eraan doen denken in de toekomst wat voorzichtiger te doen.' Ze was echt kwaad; er klonk duidelijk iets van voldoening in haar stem door.

De gloed van saidar omhulde de Aes Sedai toen ze haar handen om Rhands hoofd legde. Een trillende zucht ontsnapte hem en hij rilde onbeheerst, rukte zich van haar los en bevrijdde zich ook van Lans hulp. 'Vraag het, Moiraine,' zei Rhand kil terwijl hij de angreaal weer terugstopte in zijn beurs. 'Eerst vragen. Ik ben geen schoothondje waarmee je kunt doen waar je zin in hebt.' Hij wreef zijn handen over elkaar om het kleine druppeltje bloed weg te vegen. Weer siste Egwene boos. Kinderachtig en nog ondankbaar op de koop toe. Hij kon weer alleen staan, hoewel zijn ogen verrieden hoe uitgeput hij was en ze wist ongezien dat het kleine prikje op zijn handpalm was verdwenen of het er nooit was geweest. Door en door ondankbaar. Tot haar verrassing liet Lan niets van afkeuring over zijn houding tegen Moiraine merken.

Opeens drong het tot haar door dat de Aiel heel stil waren geworden, toen ze de muilezels hadden gekalmeerd. Ze keken behoedzaam om zich heen,

niet naar het ravijn of naar de stad in de mist, die Rhuidean moest zijn, maar naar twee kampementen die een halve span verder naast elkaar lagen. De kampen bestonden uit tientallen lage tenten, aan één kant open, met een soort hoofdtent die tweemaal zo groot was. Ze stonden op een steile berghelling en gingen er bijna geheel in op, maar in ieder kamp waren de in grijs en bruin gestoken Aiel goed te zien. Ze droegen korte speren en hadden hun boog schietklaar in de hand terwijl ze zich sluierden, als ze dat nog niet gedaan hadden. Ze leken klaar voor een aanval, als katten die weg wilden springen. 'Vrede in Rhuidean,' riep een vrouwenstem vanaf de helling en Egwene kon voelen hoe de spanning bij hun groep Aiel verminderde. De Aiel bij de tenten maakten hun sluiers los, hoewel ze nog wel behoedzaam toekeken.

Ze zag dat er nog een derde, veel kleiner kampement hoger op een vlak deel van de berghelling stond met net zulke lage tenten. Uit dat kamp kwamen vier vrouwen aanlopen, onverstoorbaar en waardig in ruimvallende donkere rokken en losse witte hemden, met grijze of bruine sjaals om hun schouders, ondanks de hitte die Egwene een licht hoofd bezorgde, en veel ivoren of gouden halssnoeren en armbanden. Twee hadden door de zon gebleekt, wit haar, dat zo lang was dat het tot hun middel reikte, waarbij hun gezichten werden vrijgehouden door een opgerolde doek die om hun hoofd was gebonden. Egwene herkende een van de witharige vrouwen: Amys, de Wijze die ze in Tel'aran'rhiod had ontmoet. Opnieuw werd ze getroffen door de tegenstelling tussen de gebruinde gelaatstrekken en het sneeuwwitte haar; de Wijze leek lang niet zo oud. De tweede witharige vrouw had een rimpelig gezicht, als van een grootmoeder, en een van de anderen, met grijze lokken in het donkere haar, leek bijna even oud. Ze was er zeker van dat ze alle vier Wijzen waren, heel waarschijnlijk dezelfde vier vrouwen die de brief aan Moiraine hadden ondertekend. Op tien pas boven de groep rond de Portaalsteen bleven de Aielvrouwen staan en de grootmoeder stak haar handen op en sprak met een oude, maar krachtige stem: 'De vrede van Rhuidean zij met jullie. Zij die naar Chaendaer komen, mogen in vrede naar hun veste terugkeren. Er zal geen druppel bloed op deze grond vallen.'

Daarna begonnen de Aiel uit Tyr zich te verspreiden, snel de lastdieren en de inhoud van de rieten manden verdelend. Ze hielden zich niet meer aan hun krijgsgenootschap; Egwene zag Speervrouwen met verschillende groepen weggaan, en sommigen gingen meteen de bergpaden op, waarbij ze elkaar en de kampen vermeden, vrede of geen vrede van Rhuidean. De

anderen beenden naar een van de kampen, waar de wapens eindelijk niet meer dreigden.

Niet iedereen had onvoorwaardelijk op Rhuideans vrede vertrouwd. Lan liet het gevest van zijn zwaard in de schede los, hoewel Egwene niet had gezien dat hij zijn hand aan het zwaard had geslagen, en Mart stak haastig twee messen terug in zijn mouwen. Rhand had de duimen in zijn broekriem gehaakt, maar er lag duidelijk opluchting in zijn ogen. Egwene zocht Aviendha om haar iets te vragen voor ze Amys aansprak. De Aielvrouw zou in haar eigen land wel spraakzamer over de Wijzen zijn. Ze zag dat de Speervrouwe met een grote jutezak en twee opgerolde wandtapijten over haar schouder kordaat naar een van de kampen wilde stappen.

'Jij blijft, Aviendha,' zei de Wijze met de grijze lokken luid. Aviendha bleef stokstijf staan en keek niemand aan.

Egwene wilde naar haar toe, maar Moiraine mompelde: 'Bemoei je er maar niet mee. Ik denk niet dat ze je medeleven wenst en ook niemand anders wil spreken.'

Egwene knikte onwillekeurig. Aviendha leek inderdaad liever alleen te zijn. Wat wilden de Wijzen van haar? Had ze een of andere regel overtreden? Een wet gebroken?

Ze zou zelf wat meer gezelschap op prijs hebben gesteld. Ze voelde zich erg onbeschermd, zo zonder hun groep Aiel, terwijl tussen de tenten heel veel Aiel toekeken. De Aiel in de Steen waren heel hoffelijk geweest, zij het niet echt vriendelijk; de toeschouwers leken het geen van beide. Het was heel verleidelijk saidar te omhelzen. Ze deed het niet omdat Moiraine rustig bleef, als altijd ernstig en koel, ondanks het zweet op haar gezicht, en omdat Lan even onverstoorbaar leek als de rotsen om hem heen. Zij zouden het wel weten als er gevaar dreigde. Zolang zij dit alles aanvaardden, zou zij het ook doen. Maar ze had liever gehad dat die Aiel ophielden met hun gestaar. Rhuarc klom glimlachend tegen de helling op. ik ben weergekeerd, Amys, zij het niet langs de door jou verwachte weg, neem ik aan.' ik wist dat je vandaag hier zou zijn, schaduw van mijn hart.' Ze raakte zijn wang aan en de bruine sjaal gleed langs haar armen omlaag.

'Mijn zustervrouw zendt jou haar hart.'

'Daar had je het over toen je Dromen noemde,' zei Egwene zachtjes tegen

Moiraine. Alleen Lan stond binnen gehoorsafstand. 'Daarom vond je het goed dat Rhand ons met de Portaalsteen hierheen bracht. Zij wisten ervan en hebben je dat geschreven. Wacht even, dat kan niet. Als ze de Portaalsteen hadden genoemd, had je hem niet om willen praten dat plan te vergeten. Maar ze wisten dat we hier zouden komen.'

Moiraine knikte zonder haar ogen van de Wijzen af te wenden. 'Ze schreven dat ze ons vandaag hier, op Chaendaer, zouden ontmoeten. Ik vond het... onwaarschijnlijk... tot Rhand de Portaalsteen noemde. Toen hij het zeker wist — ondanks dat ik het afraadde - en wist dat er hier een stond... Laten we het erop houden dat het opeens heel waarschijnlijk was dat we vandaag op Chaendaer zouden aankomen.' Egwene haalde diep adem. Dus dit was een van de dingen die Dromers konden. Ze kon haast niet wachten het te leren. Ze wilde Rhuarc volgen en zich opnieuw aan Amys voorstellen, maar Rhuarc en Amys stonden elkaar diep in de ogen te kijken en sloten daarmee ieder ander buiten.

Twee mannen waren uit een kamp aan komen lopen. De een was lang en breedgeschouderd en had vlammend rood haar en was net geen jongeman meer; de ander was ouder en donker, zeker niet kleiner maar wel slanker. Ze bleven op enkele stappen aan beide kanten van Rhuarc en de Wijzen staan. De oudere man met zijn getaande gezicht droeg zo te zien geen wapens, afgezien van zijn mes in de riemschede, maar de ander droeg zijn speren en schild en hield zijn hoofd hoog, en hij keek met vurige trotse ogen naar Rhuarc.

Rhuarc negeerde zijn blik en wendde zich tot de oudere man. ik zie je, Heirn. Heeft een sibbehoofd besloten dat ik al dood ben? Wie zoekt mijn plaats in te nemen?'

ik zie je, Rhuarc. Geen enkele Taardad heeft Rhuidean betreden, geen zoekt die plaats. Amys zei dat ze jou hier vandaag zou ontmoeten en de andere Wijzen zijn met haar meegereisd. Ik heb deze mannen van de Jindosibbe meegenomen om ervoor te zorgen dat ze hier veilig aankwamen.'

Rhuarc knikte plechtig. Egwene had het gevoel dat er zojuist iets belangrijks was gezegd, of aangeduid. De Wijzen keken niet naar de man met de rode haren en Rhuarc en Heirn deden het evenmin, maar aan de kleur op de wangen van die kerel te zien, hadden ze hem net zo goed strak

aan kunnen kijken. Ze wierp een blik op Moiraine en zag hoe die even haar hoofd schudde; de Aes Sedai begreep het ook niet. Lan, die tussen hen in stond, boog voorover en zei zachtjes: 'Een Wijze kan overal veilig heenreizen, elke veste van elke stam binnengaan. Ik denk dat zelfs een bloedvete een Wijze niet raakt. Deze Heirn is gekomen om Rhuarc tegen iemand uit een ander kamp te beschermen, maar het zou niet eervol zijn dat uit te spreken.' Moiraine trok een wenkbrauw iets omhoog en hij voegde eraan toe: 'Ik weet er niet veel van, maar ik heb vaak tegen ze gestreden voor ik jou ontmoette. Je hebt er nooit naar gevraagd.'

'Dat zal ik snel herstellen,' zei de Aes Sedai droogjes. Toen Egwene zich weer naar de Wijzen en de drie mannen wendde, duizelde het haar. Lan duwde een leren zak in haar handen en dankbaar spoot ze het water in haar mond. Het was lauw en rook naar leer, maar in deze hitte smaakte het even fris als de lente. Ze bood Moiraine de halflege zak aan, die zuinig dronk en de zak teruggaf. Met gesloten ogen goot Egwene tevreden de rest naar binnen. Water spatte over haar hoofd en ze keek snel om. Lan goot een andere leren waterzak over haar heen en Moiraines haren dropen al. 'Deze hitte kan je dood zijn als je er niet aan gewend bent,' legde de zwaardhand uit, terwijl hij een stel witlinnen doeken nat maakte die hij uit zijn jas had getrokken. Op zijn aanwijzingen bonden Moiraine en Egwene de kletsnatte doeken rond het voorhoofd. Rhand en Mart deden hetzelfde. Lan hield zijn hoofd onbedekt; niets leek deze man te deren.

De stilte tussen Rhuarc en de Aielmannen bleef hangen, tot het stamhoofd zich tot de man met het vlammend rode haar wendde. 'Hebben de Shaido dan een stamhoofd nodig, Couladin?'

'Suladric is dood,' antwoordde de man. 'Muradin is Rhuidean binnen gegaan. Indien hij faalt, zal ik binnentreden.'

'Jij hebt de vraag niet gesteld, Couladin,' zei de Wijze die op een grootmoeder leek, met haar ijle en toch krachtige stem. indien Muradin faalt, vraag het dan. We zijn met vier, voldoende voor een ja of nee.'

'Het is mijn recht, Bair,' zei Couladin boos. Hij leek geen man die tegenspraak wenste.

'Het is je recht te vragen,' antwoordde de vrouw met haar ijle stem. 'Het is ons recht hierop te antwoorden. Ik denk niet dat jou zal worden toegestaan binnen te treden, ongeacht het wedervaren van Muradin. Je hebt een

innerlijk feilen, Couladin.' Ze schoof haar grijze sjaal omhoog en wikkelde die weer rond haar hoekige schouders alsof ze daarmee wilde aangeven dat ze meer dan het nodige had gezegd. Couladins gezicht werd rood. 'Mijn eerstebroeder zal terugkeren met de tekenen van een stamhoofd en wij zullen de Shaido naar grote eer voeren. We zijn van plan...' Met geweld perste hij zijn lippen op elkaar en stond bijna te trillen.

Egwene bedacht dat ze deze man altijd in de gaten zou houden als hij in de buurt was. Hij deed haar denken aan de Kongars en Kopins thuis, met hun grote monden en hun druktemakerij. Ze had echt nooit eerder een Aiel gezien die zoveel rauwe gevoelens zo openlijk toonde. Amys leek hem al te zijn vergeten. 'Er is iemand met jou meegekomen, Rhuarc,' zei ze. Egwene meende dat de vrouw haar bedoelde, maar Amys' ogen schoten recht op Rhand af. Moiraine was duidelijk niet verbaasd en Egwene vroeg zich af wat er allemaal in de brief van de vier Wijzen had gestaan dat de Aes Sedai niet had verteld. Rhand leek even terug te schrikken, aarzelde, maar schreed toen de helling op en ging naast Rhuarc staan, waardoor hij de vrouwen recht in de ogen kon zien. Zijn bezwete hemd plakte aan zijn rug en er stonden donkere vlekken op zijn broek. Met een opgerolde witte doek rond zijn hoofd, zag hij er zeker niet zo indrukwekkend uit als in de Steen. Hij maakte een vreemde buiging, met een linkervoet naar voren, de linkerhand op de knie en de rechterhand met opgestoken palm naar boven.

'Op grond van het recht van het bloed,' zei hij, 'vraag ik toestemming Rhuidean te betreden, voor de eer van onze voorvaderen en de herinnering aan wat is geweest.'

Zichtbaar verrast stond Amys met haar ogen te knipperen en Bair mompelde: 'Een oeroude vorm, maar de vraag is gesteld. Ik antwoord ja.' ik antwoord eveneens ja, Bair,' zei Amys. 'Seana?'

‘Deze man is geen Aiel,' onderbrak Couladin boos. Egwene vermoedde dat hij bijna altijd boos was. 'Zijn aanwezigheid op deze grond betekent voor hem de dood! Waarom heeft Rhuarc hem hierheen gevoerd? Waarom...'

'Wens je een Wijze te worden, Couladin?' vroeg Bair en een zware frons maakte haar rimpels nog dieper. 'Als je een rok aantrekt en naar me toe komt, zal ik bezien of je geoefend kunt worden. Tot dan, wees stil wanneer de Wijzen spreken.'

'Mijn moeder was een Aielvrouw,' zei Rhand gespannen.

Egwene staarde hem aan. Kari Altor was gestorven toen Egwene nog maar amper uit de wieg was, maar als Thams vrouw Aiels was geweest, zou Egwene het zeker hebben gehoord. Ze wierp een blik op Moiraine; de Aes Sedai stond met een effen kalm gezicht toe te kijken. Door zijn lengte, zijn grijsblauwe ogen en zijn rossige haar, leek Rhand heel veel op een Aielman, maar dit was belachelijk. 'Niet je moeder,' zei Amys. 'Je vader.' Egwene schudde haar hoofd. Dit was op het waanzinnige af. Rhand wilde wat zeggen, maar Amys liet hem niet aan het woord komen. 'Seana, hoe spreek jij je uit?'

'Ja,' zei de vrouw met de grijze lokken. 'Melaine?' De laatste van de vier, een knappe vrouw met rossig blond haar en zeker nog geen tien of vijftien jaar ouder dan Egwene, aarzelde. 'Het moet gedaan worden,' zei ze eindelijk en met tegenzin. 'Ik antwoord ja.'

'Je bent erkend,' zei Amys tegen Rhand. 'Je mag Rhuidean betreden en...' Ze zweeg toen Mart opeens naar boven klauterde en onhandig Rhands buiging nabootste.

ik vraag eveneens verlof Rhuidean binnen te gaan,' zei hij bevend. De vier Wijzen staarden hem aan. Rhand keek verbaasd opzij. Egwene dacht dat zijzelf wel het meest geschokt zou zijn, maar Couladin bewees haar ongelijk. Met een grauw hief hij zijn speer en stak naar Marts borst.

De gloed van saidar omhulde Amys en Melaine en stromen Lucht tilden de man met het rode haar op en wierpen hem enkele passen omlaag.

Egwene stond met grote ogen toe te kijken. Ze konden geleiden. Twee van hen tenminste. Opeens vielen haar Amys' jeugdige gladde gelaatstrekken onder die witte haren op en ze begreep dat het net zoiets was als bij een Aes Sedai. Moiraine hield zich doodstil, maar Egwene meende haar gedachten bijna te horen rondzoemen. Dit was overduidelijk voor de Aes Sedai een even grote verrassing als voor haar. Couladin krabbelde overeind maar bleef gehurkt zitten. 'Jullie aanvaarden deze uitlander als een van ons,' zei hij schor en wees op Rhand met de speer die hij tegen Mart had willen gebruiken. 'Als jullie het zeggen, het zij zo. Hij is nog steeds een slappe natlander en Rhuidean zal hem doden.' De speer zwaaide naar Mart, die onopvallend een mes in zijn mouw terug wilde stoppen. 'Maar hij... voor hem betekent zijn aanwezigheid hier de dood. Het is een ontwijding als hij zelfs maar waagt Rhuidean te betreden. Alleen zij van het bloed mogen

binnentreden. Niemand anders.'

'Ga terug naar je tent, Couladin,' zei Melaine koud. 'En jij, Heirn. Jij eveneens, Rhuarc. Dit is een zaak van de Wijzen, niet van mannen, afgezien van hen die gevraagd zijn. Ga!' Rhuarc en Heirn knikten en liepen pratend weg naar het kleinste tentenkamp. Couladin wierp een boze blik op Rhand en Mart en op de Wijzen, voor hij zich met een ruk omdraaide en wegbeende naar het grotere kamp. De Wijzen keken elkaar aan. Bezorgd, zou Egwene hebben gezegd, hoewel ze bijna even goed als Aes Sedai een nietszeggend gezicht konden opzetten.

'Het is niet toegestaan,' zei Amys uiteindelijk. 'Jongeman, je weet niet wat je hebt gedaan. Ga met de anderen mee.' Haar ogen gleden langs Egwene en Moiraine, langs Lan die nu alleen bij de paarden stond en de gladde Portaalsteen. Egwene zag niets van herkenning in haar blik. 'Dat kan ik niet.' Mart klonk wanhopig, ik ben tot hier gekomen, maar dat zal wel niet tellen, hè? Ik moet naar Rhuidean.'

'Het is niet toegestaan,' zei Melaine scherp en haar lange roodblonde haren zwierden rond toen ze haar hoofd schudde. 'Jij hebt geen Aiel-bloed in je aderen.'

Rhand had de hele tijd Mart staan aankijken. 'Hij gaat met mij mee,' zei hij opeens. 'Jullie hebben mij toestemming gegeven en hij kan met mij meekomen, of jullie nu nee zeggen of niet.' Hij staarde de Wijzen strak aan, niet uitdagend, meer vastbesloten, vastberaden. Egwene herkende het in hem; hij zou, wat ze verder ook zeiden, zijn woorden niet meer terugtrekken.

'Het is niet toegestaan,' zei Melaine ferm tegen haar zusters. Ze trok haar sjaal op en bedekte haar hoofd. 'De wet is duidelijk. Geen vrouw mag meer dan tweemaal Rhuidean betreden, geen man meer dan eenmaal, en absoluut niemand die niet het bloed van de Aiel bezit.' Seana schudde haar hoofd. 'Veel is aan het veranderen, Melaine. De oude gebruiken...'

'Als hij degene is,' zei Bair, 'dan is de Tijd van Verandering daar. Op Chaendaer staan een Aes Sedai en Aan'allein in zijn vreemde mantel. Kunnen we nog steeds aan de oude gebruiken vasthouden? Wetend dat veel zal veranderen?'

'Wij kunnen ze niet vasthouden,' zei Amys. 'Alles verkeert op de drempel

van verandering. Melaine?' De vrouw met de blonde haren keek naar de bergen om hen heen en naar de in mist gehulde stad onder hen, zuchtte en knikte toen. 'Het is geschied,' zei Amys, die zich weer naar Rhand en Mart wendde. 'Jullie,' begon ze en zweeg vervolgens. 'Welke namen geef je jezelf?'

'Rhand Altor.'

'Mart. Mart Cauton.'

Amys knikte. 'Jij, Rhand Altor, dient naar het hart van Rhuidean te gaan, naar het midden van het midden. Als je met hem mee wenst te gaan, Mart Cauton, het zij zo, maar weet dat de meeste mannen die het hart van Rhuidean betreden niet en sommigen krankzinnig wederkeren. Jullie mogen geen voedsel of water meenemen, ter gedachtenis aan onze zwerftocht na het Breken. Jullie dienen Rhuidean ongewapend te betreden, afgezien van je handen en je eigen hart om de Jenn te eren. Als jullie wapens hebben, leg ze dan op de grond voor je neer. Ze zullen hier bij jullie terugkeer zijn. Indien je terugkeert.' Rhand trok zijn mes uit de riemschede en legde die voor Amys' voeten neer, en voegde er na een korte aarzeling het groene stenen beeldje van de dikke kleine man aan toe. 'Meer kan ik niet doen,' zei hij. Mart begon met het mes aan zijn riem en bleef maar doorgaan, trok messen uit zijn mouwen en onder zijn jas vandaan, ook een achter uit zijn kraag, en bouwde een stapel op die zelfs op de Aielvrouwen indruk maakte. Hij leek klaar te zijn, keek de vrouwen aan, en haalde er toen nog twee uit zijn laarsschachten. 'Die was ik vergeten,' zei hij schouder ophalend met een grijns. De onverstoorbare blikken van de Wijzen deden zijn grijns snel verdwijnen.

'Ze zijn Rhuidean gezworen,' zei Amys vormelijk, over de hoofden van de jonge mannen heen kijkend, en de andere drie antwoordden gelijk. 'Rhuidean behoort de doden.'

'Ze mogen niet tot de levenden spreken tot zij wederkeren,' zong Amys en weer antwoordden de anderen: 'De doden spreken niet met de levenden.'

'Wij zien hen niet, totdat zij wederom tussen de levenden staan.' Amys trok haar sjaal over de ogen en een voor een volgden de andere drie haar voorbeeld. Met gesluierde gezichten zeiden ze in koor: 'Ga heen van de levenden en val ons niet lastig met de herinneringen aan wat verloren is.

Spreek niet over wat de doden zien.' Toen zwegen ze, nog steeds met hun sjaals voor hun gezicht, en wachtten. Rhand en Mart keken elkaar aan. Egwene wilde naar hen toe lopen en met ze praten - ze hadden die gezichten met gespannen kaken die alle mannen hadden wanneer ze zich niet wilden laten kennen - maar dat zou deze plechtigheid kunnen verstoren.

Ten slotte begon Mart blaffend te lachen. 'Nou, ik neem aan dat de doden wel met elkaar mogen spreken. Ik vraag me af of dit telt voor... Doet er niet toe. Denk je dat we erheen mogen rijden?'

'Ik denk het niet,' zei Rhand. ik denk dat we moeten lopen.'

'Ach, bloedvuur aan mijn zere voeten. Nou, laten we er dan maar snel mee beginnen. We zullen al de halve middag nodig hebben om er te komen. Als we geluk hebben.'

Rhand wierp Egwene een geruststellende glimlach toe toen ze de berg afliepen, alsof hij haar wilde overtuigen dat er niets ongevaarlijks en niets toevalligs aan was. Mart grijnsde zoals hij anders deed als hij iets heel stoms deed, zoals die keer dat hij op de punt van het dak wilde gaan dansen.

'Jij bent toch niet van plan iets... krankzinnigs te gaan doen, hè?' vroeg Mart. ik ben van plan levend terug te komen.' ik ook,' gaf Rhand terug, ik ook.'

Ze verdwenen uit het gehoor van de vrouwen, werden kleiner en kleiner tijdens het afdalen. Toen ze tot kleine gestalten waren ingekrompen, nog maar amper herkenbaar waren als twee mensen, lieten de Wijzen hun sjaals zakken.

Egwene streek haar kleren goed en wou maar dat ze niet zo bezweet was. Ze stapte omhoog, Mist aan de hand meevoerend. 'Amys? Ik ben Egwene Alveren. U zei me dat ik...'

Amys onderbrak haar door haar hand op te heffen en keek naar Lan, die Mandarb, Pips en Jeade'en meetrok, en Moiraine met Aldieb volgde. 'Dit zijn vrouwenzaken, Aan'allein. U moet zich terugtrekken. Ga naar de tenten. Rhuarc zal u water en schaduw aanbieden.' Lan wachtte op het kleine knikje van Moiraine voor hij na een buiging wegliep in de richting

die Rhuarc had genomen. Door de van kleur veranderende mantel die op zijn rug hing, leken zijn hoofd en armen soms geen lijf te hebben en leek hij voor de drie paarden uit te zweven.

'Waarom noemen jullie hem zo?' vroeg Moiraine toen hij buiten gehoor was. 'De ene man. Kent u hem?'

'Wij weten van hem, Aes Sedai.' Amys sprak de titel uit alsof ze iemand van gelijke stand aansprak. 'De laatste van de Malkieri. De man die zijn oorlog tegen de Schaduw nooit zal opgeven, hoewel zijn land er reeds lang geleden aan ten prooi viel. Er is veel eer in hem. Ik wist van mijn droom, dat als u kwam, Aan'allein bijna zeker bij u zou zijn, maar ik wist niet dat hij u gehoorzaamde.'

'Hij is mijn zwaardhand,' antwoordde Moiraine eenvoudig.

Egwene meende dat de Aes Sedai ondanks haar woorden bezorgd was en ze wist waarom. Bijna zeker dat Lan met Moiraine mee zou komen? Lan volgde Moiraine altijd; hij zou haar zelfs tot in de Doemkrocht volgen zonder met z'n ogen te knipperen. Bijna even raadselachtig vond Egwene de woorden 'als u kwam'. Hadden de Wijzen haar komst nou geweten of niet? Misschien was droomduiding niet zo eenvoudig als ze had gehoopt. Ze wilde het net vragen, toen Bair sprak. 'Aviendha? Kom hier.'

Aviendha had troosteloos op haar hurken gezeten, met de armen rond haar knieën en naar de grond starend. Ze stond langzaam op. Als Egwene niet beter had geweten, zou ze denken dat de andere vrouw bang was. Aviendha's voeten leken niet mee te willen, toen ze naar de Wijzen klom en haar zak en de opgerolde wandkleden naast zich neerzette.

'Het is tijd,' zei Bair niet onvriendelijk. Toch lag er geen enkele welwillendheid in haar lichtblauwe ogen. 'Je hebt de speer nu lang genoeg gedragen. Langer dan je zou moeten.'

Aviendha hief uitdagend haar hoofd. 'Ik ben een Maagd van de Speer. Ik wil geen Wijze zijn. Ik wil het niet worden.'

De gezichten van de Wijzen verstrakten. Egwene moest aan de vrouwenkring thuis denken, die een vrouw met een dwaas plan ging toespreken.

'Jij bent zachter behandeld dan ik in mijn dagen,' zei Amys met een stem als van steen. 'Ook ik weigerde toen ik werd geroepen. Mijn speer-zusters braken mijn speren voor mijn eigen ogen. Ze droegen me in mijn blote vel, geboeid aan handen en voeten, naar Bair en Coedelin.'

'En met een leuk speelpopje onder je arm,' zei Bair droog, 'om je eraan te herinneren dat je ontzettend kinderachtig deed. Als ik me goed herinner liep je die eerste maand negen keer weg.' Amys knikte grimmig. 'En jullie zorgden er iedere keer voor dat ik zat te janken als een kind. De tweede maand liep ik maar vijf keer weg. Ik dacht dat ik net zo sterk en hard was als elke andere sterke vrouw. Maar ik was niet zo slim; het kostte me een halfjaar voor ik had geleerd dat jullie sterker en taaier waren dan ik ooit kon zijn, Bair. Uiteindelijk leerde ik mijn plichten, mijn verplichtingen aan het volk. Zoals jij het zult leren, Aviendha. Mensen als jij en ik hebben die verplichting. Je bent geen kind. Het is de hoogste tijd de poppen op te bergen - en de speer - en de vrouw te worden die je zijn zult.' Opeens wist Egwene waarom ze zich vanaf het begin zo verwant aan Aviendha had gevoeld, en waarom Amys en de anderen wilden dat Aviendha een Wijze werd. Aviendha kon geleiden. Net als zijzelf, Nynaeve en Elayne - en natuurlijk Moiraine - was zij een van die zeldzame vrouwen die het geleiden niet alleen konden aanleren, maar die deze gave was aangeboren, zodat zij uiteindelijk de Ware Bron zouden aanraken, of ze nu wist wat ze deed of niet. Moiraines gezicht stond rustig en kalm, maar Egwene zag de bevestiging in haar ogen. De Aes Sedai had het vanaf het eerste begin zeker geweten toen ze Aviendha voor het eerst had ontmoet. Egwene besefte dat ze dezelfde verwantschap met Amys en Melaine kon voelen. Maar niet met Bair en Seana. Alleen de eerste twee waren geleidsters, dat wist ze zeker. Nu kon ze hetzelfde in Moiraine voelen. Ze voelde het voor het eerst. De Aes Sedai was een afstandelijke vrouw.

Minstens twee van de Wijzen lazen blijkbaar meer in Moiraines gezicht. 'Je was van plan haar naar jullie Witte Toren te brengen,' zei Bair, 'om haar een van jullie te maken. Ze is van de Aiel, Aes Sedai.'

'Ze kan heel sterk worden als ze behoorlijk wordt geoefend,' kaatste Moiraine terug. 'Even sterk als Egwene. In de Toren kan ze die kracht bereiken.'

'Ook wij kunnen haar alles bijbrengen, Aes Sedai.' Melaines stem was redelijk vlak, maar de verachting viel in haar onverschrokken groene ogen

te bespeuren. 'Beter nog. Ik heb met Aes Sedai gepraat. Jullie vertroetelen vrouwen in de Toren. Het Drievoudige Land is geen plaats voor vertroeteling. Aviendha zal leren wat ze kan, terwijl jullie haar nog laten spelen.'

Egwene keek Aviendha bezorgd aan; haar vriendin keek strak naar haar voeten en had haar verzet opgegeven. Als zij vonden dat de lessen in de Toren de Novices vertroetelden... Ze had daar harder en gehoorzamer moeten werken dan ooit tevoren. Ze voelde een flits van medelijden met de Aielvrouw.

Amys stak haar handen uit en met tegenzin overhandigde Aviendha haar de speren en het schild. Toen de Wijze ze kletterend op de grond smeet, kromp Aviendha in elkaar. Langzaam liet Aviendha de hoes met haar boog van de rug glijden en gaf die aan Amys; daarna gespte ze de riem los met de pijlkoker en mes. Amys pakte telkens het gebodene aan en gooide het opzij alsof het afval was. Iedere keer bezorgde het Aviendha een kleine schok. In de hoekjes van haar blauwgroene ogen trilde een traan.

'Moet u haar echt zo behandelen?' wilde Egwene boos weten. Amys en de anderen keken haar leeg aan, maar ze wilde zich niet laten afbluffen. 'U behandelt de dingen waar ze veel om geeft als afval.'

'Ze moet ze zien als afval,' zei Seana. 'Wanneer zij terugkeert - indien zij terugkeert - zal zij alles verbranden en de as verspreiden. Het metaal zal ze aan een smid geven om er eenvoudige dingen van te maken. Geen wapens. Zelfs geen keukenmes. Gespen, potten of kinderspeeltjes. Die dingen zal ze met haar eigen handen weggeven wanneer ze klaar zijn.'

'Het Drievoudige Land is niet zacht, Aes Sedai,' zei Bair. 'Zachtheid sterft hier.'

'De cadin'sor, Aviendha.' Amys gebaarde naar de weggegooide wapens. 'Bij terugkeer zullen je nieuwe kleren op je liggen wachten.' Houterig en niets ziend kleedde Aviendha zich uit en gooide jas, broek, zachte laarzen en al het andere op de stapel. Naakt bleef ze voor de Wijzen staan, zonder een teen op te tillen, terwijl Egwene meende dat op haar eigen voeten de brandblaren al opkwamen, ondanks haar laarzen. Ze herinnerde zich nog hoe haar eigen kleren in de Witte Toren waren verbrand, het doorsnijden van de banden met haar vroegere leven, maar zoals hier was het niet

gegaan. Niet zo streng. Toen Aviendha de zak en de rollen wandkleden op de stapel wilde leggen, nam Seana ze van haar over. 'Deze mag je houden. Als je terugkeert. Zo niet, dan zullen ze aan je familie worden gegeven, ter herinnering.'

Aviendha knikte. Ze leek niet bang. Terughoudend, boos, zelfs verdoofd, maar niet bang.

'In Rhuidean zul je drie ringen vinden, in deze vorm.' Amys schetste drie cirkels in de lucht die elkaar in het midden raakten. 'Stap door een van die ringen naar binnen. Je zult de toekomst voor je zien, telkens herhaald, telkens anders. Ze zullen je niet altijd langs de beste paden leiden, want ze zullen alle vervagen, zoals verhalen van lang geleden. Je zult je er echter genoeg van herinneren om te weten dat iets zo dient te zijn, voor jou, hoe minderwaardig misschien ook, en dat iets niet mag zijn, hoezeer je dat ook wenst. Dit is het begin van wat wijs kan worden genoemd. Sommige vrouwen keren nooit uit de ringen terug; wellicht konden ze hun toekomst niet onder ogen zien. Sommigen die de ringen overleefden, overleven niet hun tweede tocht naar het hart van Rhuidean. Je geeft een hard en gevaarlijk leven niet op voor een milder leven, maar voor een nog harder en nog gevaarlijker leven.' Een ter'angreaal. Amys had een ter'angreaal beschreven. Wat was dat voor een plek, dat Rhuidean? Egwene merkte dat ze er zelf graag heen wilde om dat te ontdekken. Dat was dwaas. Ze was niet hierheen gekomen om onnodig gevaar te lopen met een ter'angreaal waar ze niets van wist.

Melaine pakte Aviendha's kin beet en dwong het meisje haar aan te kijken. 'Jij hebt de kracht,' zei ze met kalme overtuiging. 'Een sterke geest en een sterk hart zijn nu je wapens, maar je dient ze even slagvaardig bij de hand te hebben als je vroegere speren en wapens. Denk eraan, gebruik ze en ze zullen je door alles heen helpen.' Egwene was verbaasd. Van het viertal zou ze amper hebben verwacht dat juist de vrouw met haar door de zon gebleekte haren medeleven kon tonen.

Aviendha knikte en wist zelfs een glimlach op te brengen, ik ga die mannen naar Rhuidean inhalen. Zij kunnen niet rennen.' Elke Wijze gaf haar een lichte kus op de wang en mompelde: 'Keer naar ons terug.'

Egwene greep Aviendha's hand, drukte die en kreeg een kneepje terug. Toen rende de Aielvrouw met grote sprongen de berghelling af. Zo zou ze

inderdaad Rhand en Mart inhalen. Egwene keek haar bezorgd na. Het leek of dit net zoiets was als haar verheffing tot Aanvaarde, maar zonder de lessen voor Novices vooraf, zonder iemand die je daarna even troostte. Hoe zou het zijn geweest als zij op haar eerste dag in de Toren tot Aanvaarde zou zijn verheven? Ze dacht dat ze gek zou zijn geworden. Nynaeve was het overkomen, omdat ze zo sterk was, maar ze dacht wel dat Nynaeves afkeer van Aes Sedai gedeeltelijk werd veroorzaakt door haar verheffing tot Aanvaarde. *Keer naar ons terug,* dacht ze. *Wees standvastig.*

Toen Aviendha uit het gezicht verdween, wendde Egwene zich met een zucht tot de Wijzen. Zij was hier voor zichzelf en uitstel zou niemand helpen. 'Amys, u hebt me in Tel'aran'rhiod verteld dat ik naar u toe moest komen om het te leren. Hier ben ik.'

'Haast,' zei de witharige vrouw. 'We hebben zoveel haast gemaakt, omdat Aviendha zo lang tegen haar toh heeft gestribbeld, omdat we vreesden dat de Shaido zich zouden sluieren, zich zelfs hier zouden sluieren als we Rhand Altor niet naar Rhuidean hadden gestuurd voor ze iets konden bedenken.'

'Gelooft u dat ze hem willen doden?' vroeg Egwene. 'Maar hij is de man die uw mensen achter de Drakemuur moesten vinden: Hij die komt met de dageraad.'

Bair schikte haar sjaal goed. 'Misschien is hij dat. We zullen zien. Indien hij leeft.'

'Hij heeft zijn moeders ogen,' zei Amys. 'En ook zijn gezicht lijkt sterk op haar, maar hij heeft ook iets van zijn vader. Couladin keek alleen naar de kleren en het paard. De andere Shaido zouden dat ook hebben gedaan, misschien zelfs de Taardad. Uitlanders worden op deze grond niet toegelaten en nu staan er wel vijf. Nee vier, Rhand Altor is geen uitlander, waar hij ook opgroeide. Maar we hebben reeds toegestaan dat iemand die het verboden is, Rhuidean betreedt. De verandering komt als een lawine omlaag, of we het wensen of niet.'

'Het moet komen,' zei Bair, maar ze klonk niet blij. 'Het Patroon plaatst ons waar het wenst.'

'Hebt u Rhands ouders gekend?' vroeg Egwene voorzichtig. Ondanks hun woorden dacht ze nog steeds bij Rhands ouders aan Tham en Ka-ri Altor.

'Dat verhaal behoort hem,' zei Amys, 'als hij het wenst te horen.' Ze klemde haar lippen zo strak op elkaar dat ze er blijkbaar niets meer over wilden zeggen.

'Kom mee,' zei Bair. 'We hoeven ons nu niet meer te haasten. Kom. We bieden jullie water en schaduw aan.'

Egwene zakte bijna door haar knieën toen het woord 'schaduw' werd genoemd. Haar hoofddoek, zojuist nog doorweekt, was bijna droog, haar kruin voelde aan of die gebakken werd en het overige voelde al niet minder heet. Moiraine wilde al even dankbaar de Wijzen naar een van die lage tenten zonder zijkanten volgen.

Een lange man op sandalen en in een witte mantel met kap nam de teugels van hun paarden over. Zijn Aielgezicht met neergeslagen ogen leek vreemd in de diepe, zachte kap.

'Geef de dieren water,' zei Bair voor ze gebukt de lage tent instapte en de man maakte een buiging naar haar rug waarbij hij zijn voorhoofd aanraakte.

Egwene aarzelde voor ze Mist aan de man overliet. Hij leek zelfverzekerd maar wat wist een Aiel van paarden? Maar ze dacht niet dat hij slecht voor de paarden zou zijn en onder het tentdoek leek het heerlijk donker. Dat was het, en verrukkelijk koel vergeleken met buiten. Het dak van de tent liep in een punt omhoog, maar zelfs in het midden kon je nauwelijks staan. Alsof hier de grauwe Aielkleuren goedgemaakt moesten worden, lagen overal grote rode kussens met gouden kwasten in het rond op vele lagen fel gekleurde tapijten, zodat ze wat gemakkelijker op de harde grond konden zitten. Egwene en Moiraine bootsten de Wijzen na: ze lieten zich op de kleden zakken en steunden met hun elleboog op een kussen. Ze zaten allemaal in een kring, zo dicht bij elkaar dat ze elkaar konden aanraken. Bair sloeg op een kleine koperen gong en twee jonge vrouwen in grote, witte kapmantels kwamen binnen met zilveren schalen. Ze maakten met neergeslagen ogen een sierlijke buiging, net als de man die de paarden had weggeleid. In het midden neerknielend vulde de ene vrouw een kleine zilveren nap met wijn voor elke vrouw in de kring en de andere vulde grotere bekers met water. Zwijgend liepen ze buigend achterwaarts de tent uit en lieten de glanzende bladen en kannen, parelend van beslagen druppels achter.

'Hier is water en schaduw,' zei Bair, die haar beker water ophief, 'vrijelijk gegeven. Laat er geen verplichtingen tussen ons bestaan. Allen hier zijn welkom, zoals eerstezusters welkom zijn.'

'Laten er geen verplichtingen zijn,' mompelden Amys en de twee anderen haar na. Na een teugje water stelden de Aielvrouwen zich vormelijk voor. Bair, van de Haidosibbe van de Shaarad Aiel. Amys, van de Negendalensibbe van de Taardad Aiel, Melaine van de Jhiradsibbe van de Goshien Aiel. Seana van de Zwartrotssibbe van de Nakai Aiel. Egwene en Moiraine volgden het ritueel, al verstrakte Moiraines mond toen Egwene zich voorstelde als een Aes Sedai van de Groene Ajah. Alsof vanaf het delen van het water en het voorstellen een muur was afgebroken, veranderde de stemming in de tent voelbaar. De Aielvrouwen glimlachten en ontspanden zich bijna onmerkbaar nadat het vormelijke welkom was afgehandeld.

Egwene was dankbaarder voor het water dan voor de wijn. Misschien was het in de tent koeler dan erbuiten, maar zelfs ademhalen droogde haar keel al uit. Toen Amys een gebaar maakte, schonk ze gretig een tweede beker in.

De mensen in het wit waren een verrassing geweest. Het was dom, maar ze had verwacht dat met uitzondering van de Wijzen iedereen op Rhuarc of Aviendha zou lijken, op krijgers. Natuurlijk hadden ze smeden, wevers en andere ambachtslieden. Dus waarom geen bedienden? Maar Aviendha was heel neerbuigend geweest over de bedienden in de Steen en liet hen niets doen als ze het maar enigszins kon vermijden. Deze nederige dienaren gedroegen zich helemaal niet als een Aiel. Ze herinnerde zich niet of ze iemand in het wit in de twee grotere kampen had gezien. 'Hebben alleen Wijzen bedienden?' vroeg ze.

Melaine verslikte zich in de wijn. 'Bedienden?' slikte ze. 'Het zijn gai'shain, geen bedienden.' De manier waarop ze dat zei, behoorde alles te verklaren.

Moiraine keek fronsend over haar nap met wijn heen. 'Gai'shain? Hoe moet ik dat vertalen? Zij die in de strijd vrede gezworen zijn?'

'Het zijn gewoon gai'shain,' zei Amys. Het scheen tot haar door te dingen dat zij het niet begrepen. 'Vergeef me, maar weten jullie wat ji'e'toh is?'

'Eer en verplichting,' antwoordde Moiraine prompt. 'Of wellicht eer en

plicht.'

'Dat zijn inderdaad de woorden. Maar de betekenis? We leven bij ji'e'toh, Aes Sedai.'

'Probeer niet alles ineens te vertellen, Amys,' waarschuwde Bair. ik heb een keer een maand lang aan een natlander ji'e'toh proberen uit te leggen en daarna had ze nog veel meer vragen.' Amys knikte, ik zal me tot de kern beperken. Als je wilt dat ik het uitleg, Moiraine.'

Egwene had het liefst zo snel mogelijk over Dromen willen praten en over haar lessen, maar tot haar ergernis zei de Aes Sedai: 'Ja, als je wilt.'

Met een knikje naar Moiraine begon Amys: ik zal me tot de gai'shain beperken. Tijdens de dans met de speren wordt de hoogste eer of ji gewonnen door een gewapende vijand aan te raken zonder hem te doden en door hem op geen enkele manier kwaad te doen.'

'De hoogste eer, omdat het zo moeilijk is,' zei Seana en kneep even met vele rimpels haar blauwgrijze ogen laatdunkend dicht, 'en zodoende zelden gedaan.'

'De minste eer komt voort uit doden,' vervolgde Amys. 'Kinderen en dwazen kunnen doden. Daartussen zit gevangennemen. Ik versimpel het, begrijp je. Er zijn vele soorten. Gai'shain zijn in de strijd gevangengenomen, hoewel een aangeraakte krijger soms eist tot gai'shain te worden genomen om de eer van zijn vijand en de oneer van zijn verlies te verkleinen.'

'Vooral Speervrouwen en Steenhonden staan hierom bekend,' bracht Seana naar voren, wat haar een scherpe blik van Amys opleverde. 'Vertel ik of vertel jij? Laat me doorgaan. Sommigen mogen natuurlijk niet gai'shain worden genomen. Een Wijze, een smid, een kind, een vrouw in verwachting of een vrouw met een kind jonger dan tien. Een gai'shain heeft toh aan zijn of haar overwinnaar. Voor de gai'shain houdt het in dat hij een jaar en een dag moet dienen, nederig moet gehoorzamen, geen wapen mag aanraken en geen geweld mag plegen.' Ondanks haar ongeduld was Egwene geïnteresseerd. 'Proberen ze dan niet te ontsnappen? Ik zou het zeker doen.' *Ik zal nooit meer toelaten dat ik een gevangene ben!*

De Wijzen leken diep geschokt. 'Het is voorgekomen,' zei Seana stijfjes,

'maar daar steekt geen eer in. Een weggelopen gai'shain zal door zijn of haar sibbe worden teruggebracht, waarna de periode van een jaar en een dag opnieuw begint. Het eerverlies is zo groot dat een eerstebroeder of eerstezuster misschien gai'shain zal worden om de toh van de sibbe in te lossen. Meerdere sibbeleden zullen dat doen indien ze het een groot verlies aan ji vinden.'

Moiraine leek kalm te luisteren, terwijl ze van haar water nipte, maar Egwene kon nog net met de grootste moeite voorkomen dat ze haar hoofd schudde. Die Aiel waren waanzinnig, daar kwam het allemaal op neer. Maar het werd nog erger.

'Sommige gai'shain maken van hun nederigheid echt een hoogmoedige daad,' zei Melaine afkeurend. 'Ze menen eer te winnen door gehoorzaam en gedwee te zijn, zozeer dat het spot wordt. Dit is iets nieuws en dwaas. Het speelt geen rol in ji'e'toh.' Bair lachte, een verrassend gul geluid vergeleken met haar lichte stem. 'Er zijn altijd stommelingen geweest. Toen ik een meisje was en de Shaarad en Tomanelle elke nacht eikaars vee en geiten stalen, werd Chenda, de dakvrouwe van Maindekerf, tijdens de overval opzij geduwd door een jonge Haido Waterzoeker. Ze ging naar de Bentvallei en eiste dat de jongen haar gai'shain maakte. Ze wilde hem niet de eer laten, omdat hij haar had aangeraakt terwijl ze een vleesmes in de hand had toen het gebeurde. Een vleesmes! Ze stelde dat het een wapen was. Alsof ze een Speervrouwe was. De jongen had geen enkele keus; hij moest haar eis inwilligen, al moest hij er nog zo om lachen. Men zendt geen dakvrouwe barrevoets terug naar haar veste. Voor er een jaar en een dag om waren, wisselden de Haidosibbe en Jendasibbe speren uit en de jongen merkte weldra dat hij uitgehuwd was aan de oudste dochter van Chenda. Terwijl zijn tweedemoeder nog steeds gai'shain voor hem was! Hij probeerde haar als deel van de bruidsschat aan zijn vrouw te geven en beide vrouwen beweerden dat hij hun eer wilde roven. Het kwam haast zover dat hij zijn eigen vrouw tot gai'shain diende te nemen. Nog erger, er dreigden weer rooftochten tussen de Haido en Jen-da voor de toh was voldaan.' De Aielvrouwen rolden haast om van het lachen en Amys en Melaine veegden zich de tranen uit de ogen. Egwene begreep maar weinig van het verhaal - zeker niet waarom het zo grappig was — maar ze wist een beleefd lachje op te brengen. Moiraine zette de beker water neer en pakte de nap met wijn. ik heb mannen gesproken die tegen de Aiel vochten, maar dit heb ik nog nooit gehoord. En al helemaal niet dat een Aiel zich overgaf omdat hij was aangeraakt.'

'Het is geen overgave,' zei Amys meteen. 'Het is ji'e'toh.'

'Niemand zou een natlander vragen om gai'shain gemaakt te worden,' zei Melaine. 'Uitlanders weten niets van ji'e'toh.' De Aielvrouwen keken elkaar aan. Ze voelden zich niet op hun gemak. *Waarom?* vroeg Egwene zich af. Voor de Aiel moest het afwijzen van ji'e'toh net zoiets zijn als ongemanierd zijn of oneervol gedrag. 'Wij hebben ook eervolle mannen en vrouwen,' zei Egwene. 'De meesten. We weten het verschil tussen goed en slecht.'

'Natuurlijk weten jullie dat,' mompelde Bair op een toon die aangaf dat het helemaal niet hetzelfde was.

'Jullie hebben me in Tyr een brief gestuurd,' zei Moiraine. 'Nog voor ik er was aangekomen. Jullie vertelden er heel veel dingen in, waarvan sommige waar bleken te zijn. Waaronder dat ik jullie hier vandaag zou - nee moest - ontmoeten. Jullie gaven me bijna een bevel hier te komen. Maar eerder hebben jullie "indien" gebruikt: indien ik kwam. Van welk stuk in de brief wisten jullie dat het waar was?' Amys zuchtte en zette haar nap wijn opzij, maar Bair nam het woord. 'Veel is onzeker, zelfs voor een droomloopster. Amys en Melaine zijn de besten en zelfs zij zien niet alles wat is of alles wat kan zijn.'

'Het heden is veel duidelijker dan de toekomst, zelfs in Tel'aran'rhiod,' zei de blonde Wijze. 'Wat gaande is of begint, kan gemakkelijker worden gezien dan wat zal gebeuren of kan gebeuren. Wij zagen Egwene en Mart Cauton helemaal niet. Zelfs de komst van de jongeman die zich Rhand Altor noemt, was niet zeker. Als hij niet zou komen, was het zeker dat hij zou sterven, en de Aiel eveneens. Maar hij is gekomen en als hij Rhuidean overleeft, zullen in ieder geval enkele Aiel het overleven. Dit weten we. Als jij niet was gekomen, zou hij gestorven zijn. Als Aan'allein niet zou zijn gekomen, zou jij gestorven zijn. Als jij niet door de ringen gaat...' Ze zweeg opeens alsof ze zich de tong afbeet.

Egwene boog zich gespannen naar voren. Moest Moiraine Rhuidean in? Maar de Aes Sedai leek er niet op te reageren en Seana sprak vlug door om Melaines fout weg te praten.

'Er is geen zeker pad voor de toekomst. Het Patroon doet het fijnste kant op grove jute lijken, of op verwarde draden. In Tel'aran'rhiod is het mogelijk enkele wegen te zien die in de toekomst kunnen worden geweven. Niet

meer dan dat.'

Moiraine nam een slokje wijn. 'De Oude Spraak is vaak moeilijk te vertalen.' Egwene staarde haar aan. De Oude Spraak? En hoe stond het met de ringen, met de ter'angreaal? Maar Moiraine ging onverstoorbaar door. 'Tel'aran'rhiod betekent Wereld der Dromen of misschien Ongeziene Wereld. Beide vertalingen zijn niet echt goed, het is veel ingewikkelder. Aan'allein. Eén man, maar ook De man die een volk is. Je kunt het woord echter nog op twee of drie andere manieren vertalen. Dan kennen we nog woorden die algemeen gebruikt worden en we denken weinig aan de betekenis in de Oude Spraak. Zwaardhanden worden gaidin genoemd, wat "broeder in de strijd" betekent. Aes Sedai betekent "dienstbaar aan allen". En Aiel: "toegewijden" in de Oude Spraak. Eigenlijk nog veel sterker: het houdt een eed in die tot in je merg zit. Ik heb me vaak afgevraagd wie de Aiel toegewijd waren.' De gezichten van de Wijzen stonden ijzerhard, maar Moiraine ging verder: 'Dan de Jenn Aiel. De ware toegewijden, maar eigenlijk nog sterker. Wellicht de enig ware toegewijden. De enig ware Aiel?' Ze keek hen onderzoekend aan, net alsof de vier vrouwen niet opeens ogen van steen vertoonden. Niemand gaf antwoord. Wat was Moiraine aan het doen? Egwene was niet van plan de Aes Sedai de gelegenheid te geven haar kans op de lessen van de Wijzen te verknoeien. 'Amys, kunnen we nu over Dromen praten?'

'Vanavond zullen we daar tijd genoeg voor hebben,' zei Amys. 'Maar...'

'Vanavond, Egwene. Misschien ben je een Aes Sedai, maar je dient weer leerling te worden. Je kunt zelfs niet gaan slapen, als je dat al wilt, of licht genoeg slapen om te zeggen wat je ziet voor je wakker wordt. Wanneer de zon ondergaat, zal ik je lesgeven.' Egwene hield haar hoofd laag en keek onder de rand van het tentdak door. Vanuit deze diepe schaduw schitterde het licht buiten fel en trilde de lucht van hitte; de zon stond nog maar halverwege de bergtoppen.

Opeens kwam Moiraine overeind, maar bleef neergeknield. Ze reikte naar haar rug en begon haar kleren los te maken, ik neem aan dat ik er net zo heen moet als Aviendha,' zei ze en het was geen vraag.

Bair keek Melaine fel aan en de jongere vrouw kon maar kort ferm terugkijken voor ze haar ogen neersloeg. Seana zei berustend: 'Het had je niet verteld mogen worden. Nu is dat wel gebeurd. Verandering. Iemand

niet van het bloed is naar Rhuidean gegaan en nu gaat een tweede.'

Moiraine wachtte even. 'Maakt het verschil dat het mij gezegd is?'

'Het kan een groot verschil maken,' zei Bair met tegenzin, 'of geen enkel. We leiden vaak maar vertellen niets. Toen we jou naar de ringen zagen gaan, was het iedere keer jij die het opperde of die het recht opeiste, hoewel je niet van het bloed bent. Nu heeft iemand van ons het als eerste genoemd. Reeds nu bestaan er verschillen met alles wat wij voorzagen. Wie kan zeggen welke dat zijn?'

'En wat zagen jullie als ik niet ging?'

Het rimpelige gelaat van Bair vertoonde geen enkele uitdrukking, maar haar bleekblauwe ogen toonden iets van medeleven. 'Wij hebben al te veel gezegd, Moiraine. Wat een droomloopster ziet, zal waarschijnlijk gebeuren, het zal niet zeker gebeuren. Zij die dingen doen met een te grote kennis over de toekomst, zullen onvermijdelijk rampspoed ontmoeten. Ofwel door zich te schikken naar wat ze denken dat gebeurt, ofwel door hun pogingen dat te veranderen.'

'Het is genadig van de ringen dat de herinneringen vervagen,' zei Amys. 'Men weet enkele dingen - een paar - die zullen gebeuren. Andere zal men pas herkennen als de beslissing genomen dient te worden, indien die genomen moet worden. Het leven is vol onzekerheid, strijd, keuze en verandering. Iemand die goed weet hoe het leven in het Patroon wordt verweven, even goed als de kennis over een verweven draad in een tapijt, zou het leven van een dier leiden. Of wordt gek. De mensheid is gemaakt voor onzekerheid, strijd, keuze en verandering.' Moiraine luisterde zonder iets van ongeduld te tonen, hoewel Egwene vermoedde dat ze dat wel was. De Aes Sedai gaf liever zelf les. Ze was stil toen Egwene haar hielp met uitkleden en sprak niet tot ze naakt naar de rand van de tapijten kroop en de helling afgluurde naar de door mist omhulde stad in de vallei. Toen zei ze: 'Laat Lan me niet volgen. Hij zal het proberen als hij me ziet.'

'Het zal zijn als het zal zijn,' antwoordde Bair. Haar iele stem klonk koud en onverbiddelijk.

Een ogenblik later knikte Moiraine met tegenzin en glipte de tent uit, het laaiende zonlicht in. Ze holde meteen op haar blote voeten de verschroeide helling af.

Egwene trok een gezicht. Rhand en Mart, Aviendha, nu Moiraine, zij allen betraden Rhuidean. 'Zal ze het... overleven? Als jullie dit hebben gedroomd, kunnen jullie dat weten.'

'Er bestaan plekken in Tel'aran'rhiod die men niet kan betreden,' vertelde Seana. 'Rhuidean, de stedding van de Ogier. En enkele andere. Wat daar gebeurt, is afgeschermd voor de ogen van een droomloopster.' Dat was geen antwoord - ze konden best zien of ze weer uit Rhuidean te voorschijn kwam - maar meer zou ze dus niet te horen krijgen. 'Goed dan. Moet ik ook gaan?' Ze verheugde zich niet op de ervaring met de ringen, het zou net zijn of ze opnieuw tot Aanvaarde zou worden verheven. Maar als ieder ander erheen ging... 'Wees geen dwaas,' zei Amys beslist.

'Hierin hebben we voor jou niets gezien,' zei Bair wat zachter. 'We hebben jou helemaal niet gezien.'

'En ik zou geen ja hebben gezegd als je het had gevraagd,' vervolgde Amys. 'Voor toestemming zijn er vier nodig en ik zou nee zeggen. Jij bent hier om te leren droomlopen.'

'In dat geval,' zei Egwene, die het zich op haar kussen gemakkelijk maakte, 'leer het me dan. Er moet iets zijn waar jullie voor de avond mee kunnen beginnen.'

Melaine keek haar fronsend aan, maar Bair giechelde droog. 'Ze is even ijverig en ongeduldig als jij, Amys, toen je besloot te gaan leren.' Amys knikte. 'Ik hoop dat ze haar ijver behoudt en haar ongeduld afleert, voor haar eigen bestwil. Hoor mij, Egwene. Hoewel het moeilijk zal zijn, dien je te vergeten dat je een Aes Sedai bent als je het gaat leren. Je moet goed luisteren, besef dat wel, en doen wat je gezegd wordt. Bovendien mag je Tel'aran'rhiod niet meer binnengaan tot een van ons zegt dat het mag. Kun je dit aanvaarden?' Het zou niet zo moeilijk zijn te vergeten dat ze een Aes Sedai was, omdat ze het toch niet was. Wat het andere betrof: het klonk net zo dreigend alsof ze weer Novice werd. 'Ik kan het aanvaarden.' Ze hoopte dat ze niet onzeker klonk.

'Goed,' zei Bair. ik zal je nu iets algemeens over Tel'aran'rhiod vertellen en over droomlopen. Als ik klaar ben, moet je het precies navertellen. Als je ook maar één punt vergeet, zul jij en niet de gai'shain vanavond alle pannen schuren. Als je geheugen zo slecht is dat je na de tweede keer niet kunt

herhalen wat ik heb gezegd... Nou ja, dat zullen we wel bespreken als het zover is. Luister.

Bijna iedereen kan Tel'aran'rhiod aanraken, maar slechts weinigen kunnen het echt binnengaan. Van alle Wijzen kunnen alleen wij vieren droomlopen en jullie Toren heeft al bijna vijfhonderd jaar geen droomster meer voortgebracht. Het is niet iets van de Ene Kracht, hoewel de Aes Sedai menen dat het wel zo is. Ik kan niet geleiden, Seana evenmin, maar we droomlopen even goed als Amys of Melaine. Vele mensen strijken in hun slaap langs de Wereld der Dromen. Omdat ze er alleen langs schampen, worden ze wakker met pijntjes, terwijl ze eigenlijk gebroken botten zouden moeten hebben of dodelijk gewond moeten zijn. Een droomloopster gaat de droom volledig binnen, daardoor zijn haar verwondingen bij het ontwaken echt. Voor iemand die volledig in de droom is, droomloopster of niet, is de dood daar ook de dood hier. Maar door het volledig binnengaan van een droom verlies je de zintuig van het vlees. Er is geen weg terug en het vlees sterft. Men zegt dat er vroeger mensen waren die de droom in het vlees konden binnengaan en niet langer in deze wereld verkeerden. Dat was iets boosaardigs, want ze deden kwaad. Je mag het nooit proberen, ook al denk je dat jij dat wel kunt, want iedere keer verlies je iets van je menselijkheid. Je moet Ieren Tel'aran'rhiod binnen te gaan wanneer jij dat wenst en voor zolang je dat wenst. Je moet leren vinden wat je dient te vinden en leren zien wat je ziet, je moet leren de droom van een bekend persoon binnen te gaan om met Heling te kunnen helpen, om hen die volledig in de droom zijn te herkennen voordat ze je kwaad kunnen doen, om...'

Egwene luisterde aandachtig. Het boeide haar en wees haar op dingen die ze nooit mogelijk had geacht, maar afgezien daarvan had ze geen zin om pannen te gaan schuren. Maar het leek niet eerlijk. Waar Rhand en Mart en de anderen ook in Rhuidean voor stonden, zij zouden geen pannen hoeven schuren. *En ik heb er zelf echt mee ingestemd!* Het was gewoon niet eerlijk. Maar aan de andere kant, ze betwijfelde of de anderen meer van Rhuidean zouden opsteken dan zij van deze vrouwen.

24 Rhuidean

De gladde kiezel in Marts mond leverde geen druppeltje speeksel meer op - eigenlijk al heel lang niet meer. Hij spoog hem uit, hurkte naast Rhand neer en staarde naar de kolkende grijze muur die zo'n dertig pas voor hen lag. Mist. Hij hoopte dat het daar tenminste wat koeler zou zijn dan hier. En een slok water zou hij ook wel waarderen. Zijn lippen waren gebarsten. Hij trok de sjaal van zijn hoofd af en veegde zijn gezicht droog, maar de doek werd amper klam van het zweet. Hij had niet zoveel meer uit te zweten. Een plekje om te zitten. Zijn voeten in de laarzen voelden aan als gebakken worst; hij voelde zich feitelijk helemaal doorbakken. De mist strekte zich naar links en rechts ruim een span ver uit en wolkte als een oprijzende rotswand boven hem uit. Een rotswand van dikke mist midden in een geblakerd dal. Daarbinnen moest toch water zijn te vinden.

Waarom brandt de zon het niet weg? Daar dacht hij liever niet over na. Zijn spelletje met de Ene Kracht had hem hierheen gevoerd en nu leek het alsof hij een nieuw spel moest spelen. *Licht, ik wil van de Kracht en Aes Sedai af. Bloedvuur, niets liever dan dat!* Gebeurde er maar iets waardoor hij hier wat langer kon blijven en niet die mist in hoefde te stappen. 'Het was écht die Aielvriendin van Egwene die ik zag rennen,' kraste zijn stem. Rennen! In deze hitte. De gedachte alleen al maakte de pijn aan zijn voeten nog erger. 'Die Aviendha. Of hoe ze ook mag heten.'

'Ik geloof je,' zei Rhand, die de mist bekeek. Het klonk net of hij een mond vol stof had. Zijn gezicht leek verbrand door de zon en hij zwaaide gehurkt heen en weer. 'Maar wat zou zij hier te doen hebben? En nog wel naakt?'

Mart liet het er maar bij. Sinds ze de helling waren afgelopen, waren zijn ogen alleen maar op de mist gericht. Rhand had haar niet gezien en meende dat Mart haar ook niet had gezien. Ze had als een dwaas gerend en was ver van de twee jongemannen weggebleven. In de richting van die vreemde mist, meende hij te hebben gezien. Rhand leek evenmin erg gretig daarin te stappen, net als hij. Hij vroeg zich af of hij er even slecht uitzag als Rhand. Hij voelde aan zijn wang en kromp in elkaar. Hij dacht het wel.

'Blijven we hier de hele nacht zitten? Dit dal is behoorlijk diep. Over enkele uren wordt het hier donker. Het zal dan wel koeler zijn, maar ik denk dat ik liever niets wil tegenkomen wat 's nachts op deze plek

rondzwerft. Leeuwen waarschijnlijk. Ik heb gehoord dat er leeuwen in de Aielwoestenij zijn.'

'Weet je zeker dat je dit wilt, Mart? Je hebt gehoord wat die Wijze gezegd heeft. Je kunt er sterven of waanzinnig worden. Jij kunt gemakkelijk terug naar de tenten. Je hebt waterflessen en een waterzak aan Pips zadel laten zitten.'

Hij wou maar dat Rhand hem er niet aan herinnerd had. Je kon maar beter helemaal niet aan water denken. 'Bloedvuur, nee! Ik wil het niet. Ik móet. Hoe staat het met jou? Is het niet genoeg dat je die vervloekte Herrezen Draak bent? Moet je ook nog zo'n bloedstamhoofd van de Aiel worden? Waarom ben jij hier?'

'Ik moet, Mart. Ik moet.' Ondanks de krakerig droge stem was de berusting hoorbaar, maar er was nog iets. Iets van gretigheid. Die knul was echt waanzinnig; hij wilde dit doen.

'Rhand, misschien geven ze iedereen hetzelfde antwoord. Die slangenmensen, bedoel ik. Dat je naar Rhuidean moet gaan. Misschien hoeven we hier helemaal niet te zijn.' Hij geloofde het zelf niet, maar met die mist even verderop...

Rhand keek zwijgend naar hem om. Uiteindelijk zei hij: 'Tegen mij hebben ze het nooit over Rhuidean gehad, Mart.'

'O, bloedvuur,' mompelde hij. Op de een of andere manier, welke dan ook, wilde hij opnieuw een mogelijkheid vinden die verwrongen doorgang in Tyr door te stappen. Verstrooid haalde hij een Tar Valonse goudmark uit zijn zak, wentelde die tussen zijn vingers rond en stak hem weer weg. Dat slangenvolk zou hem nog enkele antwoorden moeten geven, of ze dat nou wilden of niet. Op de een of andere manier. Zonder verder een woord te zeggen, ging Rhand staan en begaf zich strak vooruitkijkend met onzekere passen naar de mist. Mart haastte zich achter hem aan. *Bloedvuur. Bloedvuur. Ik wil dit niet!* Rhand stapte meteen recht de dichte mist in, maar Mart aarzelde even voor hij volgde. Het moest echt iets van de Kracht zijn die deze mist in stand hield, want de buitenkant kolkte rond, maar werd geen duim groter of kleiner. Die vervloekte Kracht en geen enkele vervloekte keus. De eerste stap was een gezegende opluchting, koel en vochtig. Hij deed zijn mond open zodat de mist zijn tong kon natmaken. Na

drie stappen begon hij zich zorgen te maken. Het grauwe grijs hing op nog geen handbreedte voor zijn gezicht. Hij zag zelfs Rhands gestalte niet meer. 'Rhand?' Het geluid leek niet eens uit zijn mond te komen; de somberte leek het geluid op te slikken voor het zijn oren bereikte. Hij was zelfs elke richting kwijt en daar had hij eigenlijk nooit moeite mee. Er kon van alles vlak voor hem zijn. Of vlak voor zijn voeten. Hij kon zijn voeten niet eens zien; de mist verhulde bijna zijn hele onderlichaam. Niettemin stapte hij flink door en kwam opeens naast Rhand uit in een merkwaardig schaduwloos licht.

De mist vormde een enorme hoge koepel die de hemel onzichtbaar maakte, en de wervelende mistwolken glansden bleek en scherp blauwig. Rhuidean was lang zo groot niet als Tyr of Caemlin, maar de lege straten waren de breedste die hij ooit had gezien, met in het midden brede onbegroeide zandstroken, alsof er vroeger bomen hadden gestaan, en grote fonteinen met beelden. Aan weerszijden van de laan stonden enorme gebouwen; vreemd gevormde paleizen van marmer en kristal en geslepen glas, die honderden voeten oprezen met inspringende steile muren naar de platte daken. Hij zag geen enkel klein gebouw, niets wat op een gewone taveerne leek, op een herberg of een stal. Alleen immense paleizen met glazen zuilen die wel vijftig voet dik waren en minstens honderd pas hoog, in rood, wit en blauw, met indrukwekkende torens, ribbels en spiralen, sommige boorden zich zelfs de gloeiende wolken in.

Ondanks al die grootsheid was de stad nooit afgebouwd. Veel indrukwekkende bouwwerken eindigden als kartels van in de steek gelaten bouw. Gekleurd glas vormde in enkele enorme vensters afbeeldingen: strenge vorstelijke mannen en vrouwen van dertig voet hoog of meer, zonsopkomsten en nachtelijke sterrenhemels; andere vensters waren lege gaten. Niet afgemaakt en reeds lang verlaten. In geen enkele fontein spatte water. De stilte dekte de stad even volledig toe als de koepel van mist. De lucht was er koeler dan buiten, maar wel even droog. Onder hun voeten knarste het zand op gladde lichte plavuizen. Mart liep op een holletje naar een nabije fontein, voor het geval er toch iets in zat, en boog zich over de heup-hoge witte rand heen. Drie naakte vrouwen, tweemaal zo lang als hij, die een vreemdsoortige vis met een brede bek droegen, keken omlaag naar een brede stoffige bak die even droog was als zijn mond.

'Natuurlijk,' zei Rhand achter hem. ik had er eerder aan moeten denken.'

Mart keek om. 'Waaraan moeten denken?' Rhand staarde naar de fontein; zijn schouders schokten in een stille lachbui. 'Beheers je een beetje, Rhand. Je bent niet net gek geworden. Waar had je aan moeten denken?'

Een hol gegorgel trok Marts ogen met een ruk terug naar de fontein. Opeens stroomde er water uit de vissenbek, een stroom zo dik als een been. Hij klauterde de bak in en rende naar het neerstortende water om er met open mond onder te gaan staan. Koud, zoet water, zo koud dat hij moest rillen, zoeter dan wijn. Het doordrenkte zijn haren, zijn jas en broek. Hij dronk zoveel dat hij dacht te verdrinken, en wankelde ten slotte opzij om hijgend steun te zoeken tegen een vrouwenbeen.

Rhand stond nog steeds zachtjes lachend naar de fontein te staren, met een rood gezicht en kloven in zijn lippen. 'Geen water, Mart. Ze zeiden dat we geen water mee mochten nemen, maar ze hebben nooit iets gezegd over wat hier al was.'

'Rhand? Ga jij niet drinken?'

Rhand schrok op, stapte toen de bak in waar het water nu tot de enkels stond en liep spattend naar de plek waar Mart had gestaan, waar hij op dezelfde manier begon te drinken. Met gesloten ogen liet hij het water over zich heen stromen.

Mart keek hem bezorgd aan. Nee, dus niet gek, nog niet. Maar als hij niets had gezegd, zou Rhand er nog lang hebben gelachen, terwijl de dorst zijn keel in steen veranderde. Mart liep bij hem vandaan en klom de fontein weer uit. Er was wat water uit zijn doorweekte kleren in zijn laarzen gelopen. Hij negeerde het gesop dat hij bij iedere stap maakte. Hij wist niet zeker of hij zijn laarzen weer aan zou krijgen als hij ze uittrok. Bovendien voelde het lekker.

Naar de stad turend vroeg hij zich af wat hij hier deed. Die lieden hadden gezegd dat hij anders dood zou gaan, maar was zijn aanwezigheid in Rhuidean voldoende? *Moet ik iets doen? Wat dan?* De lege straten en half voltooide paleizen wierpen geen schaduwen in dit bleekblauwe licht. Tussen zijn schouderbladen voelde hij het kriebelen. AI die lege vensters die op hem neerkeken, al dat onvoltooide metselwerk als een slecht gebit met gaten. Daar kon zich van alles verbergen en in een plaats als deze kon alles... *Allerlei bloeddingen.* Hij wenste dat hij de messen in zijn laarzen nog had. Maar die vrouwen, die Wijzen, hadden hem op een manier

aangekeken alsof ze wisten dat hij nog iets achtergehouden had. En ze hadden geleid, een van hen of allemaal. Het was niet verstandig geleidsters tegen de haren in te strijken, als je het kon voorkomen. *Bloedvuur, als ik van die Aes Sedai af kan komen, zal ik nooit meer om iets vragen. Nou ja, in ieder geval heel lang niet meer. Licht, ik vraag me af of zich daar iets verborgen houdt.*

'Het hart moet die kant op liggen, Mart.' Rhand klom druipend de fontein uit.

'Het hart?'

'De Wijzen zeiden dat ik naar het hart moest gaan. Ze moeten het midden van deze stad bedoeld hebben.' Rhand keek om naar de fontein en opeens verminderde de stroom tot een dun straaltje en verdween toen geheel. 'Er ligt een oceaan van goed water hieronder. Diep. Zo diep dat ik het bijna niet vond. Als ik dat naar boven kan halen... Maar het heeft geen zin het te verspillen. We kunnen nog een keer goed drinken als het tijd is te vertrekken.'

Mart schuifelde verontrust met zijn voeten. *Dwaas! Waar dacht je dan dat het vandaan kwam? Bloedvuur, natuurlijk moest hij geleiden. Dacht ik dan echt dat het gewoon begon te stromen nadat hier het Licht weet hoelang niets meer gestroomd heeft?* 'Midden van de stad. Natuurlijk. Ga maar voor.'

Ze bleven in het midden van de brede straat, liepen langs de rand van de kale zandstroken, langs nog meer droge fonteinen, enkele met een stenen bak en een marmeren bodem waar de beelden hadden moeten staan. Er was in de stad niets kapot, maar het was... niet af. De paleizen rezen aan weerszijden op als rotswanden. Daarbinnen moesten toch dingen staan? Meubels misschien, als die tenminste nog niet waren vergaan. Misschien goud. Messen. Messen zouden in deze droge lucht niet wegroesten, hoelang ze er ook hadden gelegen. *Maar er kan net zo goed zo'n vervloekte Myrddraal zitten. Licht, waarom moet ik daar nou weer aan denken?* Hij had een vechtstok moeten meenemen toen hij uit de Steen vertrok. Dan had hij bij de Wijzen misschien kunnen beweren dat het een wandelstok was. Maar het had geen zin er nu bij stil te staan. Als er bomen hadden gestaan, had hij een rechte tak kunnen afsnijden en gladschaven. Als hij een mes had gehad. Weer dat als. Hij vroeg zich af of de onbekende bouwers van

deze stad erin geslaagd waren bomen te kweken. Hij had zo lang op de boerderij van zijn vader gewerkt dat hij goede grond kon herkennen als hij die zag. Die lange kale zandstroken waren arm, daar zou niets in willen groeien, afgezien van wat onkruid en dan niet eens alle onkruid. Nu groeide er niets.

Nadat ze een span hadden afgelegd, kwam de straat opeens uit op een groot plein, misschien even groot als de afstand die ze net hadden afgelegd, omringd door diezelfde paleizen van marmer en kristal. Het was verbazingwekkend dat er op dat enorme plein een boom oprees, ruim honderd voet hoog, met een dik bladerdak dat zich ter grootte van een haag boven een stoffige, witte bestrating uitstrekte. Hij stond vlak bij een aantal cirkels van helder glinsterende glaszuilen, zo dun en lang als naalden, bijna even hoog als de boom. Hij zou zich moeten afvragen hoe daar een boom kon groeien, zonder het licht van de zon, als hij niet met open mond had staan rondkijken naar de verbijsterende uitstalling van voorwerpen op het plein. Van elke straat die Mart kon zien, leidde een duidelijk pad recht naar de kringen van pilaren, maar in de ruimte tussen de paden stonden overal en kriskras door elkaar allerlei beelden, levensgroot of half zo klein, van steen, kristal of metaal, gewoon op de plavuizen. En daar tussenin... Hij wist eerst niet hoe hij ze moest noemen. Platte zilveren ringen, tien voet in doorsnee en zo dun als een lemmet. Allemaal op een taps toelopende kristallen sokkel van een pas hoog, die een van de kleinere beelden had kunnen dragen. Met een glanzend zwarte metalen piek, zo smal en lang als een speer, maar toch recht overeind alsof hij wortel had geschoten. Honderden voorwerpen, misschien wel duizenden, in elke denkbare vorm, van elk denkbaar materiaal, verspreid over het enorme plein op niet meer dan zo'n tien voet afstand van elkaar.

Het kwam door de zwart metalen speren, die zo onnatuurlijk rechtop stonden, waardoor hij opeens wist wat het moesten zijn. Ter'angrealen. In ieder geval dingen die met de Kracht te maken hadden. Sommige daarvan moesten het zeker zijn. Die verwrongen stenen poort in de Grote Borg van de Steen had ook niet om willen vallen. Hij stond al klaar om zich om te draaien en er meteen vandoor te gaan, maar Rhand liep door en keek nauwelijks naar de dingen om hem heen. Eenmaal bleef Rhand staan om naar twee beelden te kijken die tussen al die andere dingen nauwelijks een plek waard waren. Twee beeldjes van misschien een voet hoog, een man en een vrouw, die elk met één hand een kristallen bol omhooghielden. Hij leek zich te willen bukken om ze aan te raken, maar richtte zich zo snel weer op

dat Mart bijna dacht dat hij het zich had verbeeld. Even later haastte Mart zich naar hem toe. Hoe dichter ze bij de flonkerende zuilenringen kwamen, hoe gespannener hij werd. Al die dingen om hem heen moesten iets met de Kracht te maken hebben, net als de zuilen. Hij wist het gewoon. Die onmogelijk lange dunne schachten fonkelden in het blauwige licht, verblindden de ogen. Ze *hebben alleen gezegd dat ik hierheen moest gaan. Nou, ik ben er. Bloedvuur, ze hebben niets over de Kracht gezegd.*

Rhand bleef zo plotseling staan, dat Mart al drie stappen dichter bij de zuilenringen was voor het tot hem doordrong. Rhand stond naar de boom te kijken, zag Mart. De boom. Mart merkte dat hij erheen liep alsof hij erdoor werd aangetrokken. Geen enkele boom had die drievoudige bladen. Geen enkele boom, op één na. Een legendarische. 'Avendesora,' zei Rhand zachtjes. 'De Levensboom. Hij staat hier.' Onder de breed uitwaaierende takken sprong Mart hoog op om een van de bladeren te pakken te krijgen. Zijn gestrekte vingers bleven ruim een pas onder de laagste tak. Hij stelde zich tevreden met wat dieper onder dat bladerdak te komen en tegen de dikke stam te leunen. Even later gleed hij omlaag om ertegenaan te zitten. De oude verhalen waren waar. Hij voelde... Tevredenheid. Rust. Hij voelde zich goed. Zelfs zijn voeten deden minder pijn.

Rhand liet zich in kleermakerszit zakken. 'Ik kan de verhalen geloven. Ghoetam die veertig jaar onder Avendesora bleef zitten om wijsheid te vinden. Nu kan ik het best geloven.'

Mart hield zijn hoofd tegen de boom. 'Maar ik weet niet of ik op vogels met eten voor mij mag rekenen. We zullen op een gegeven moment toch moeten opstappen.' *Maar een uur of zo zou niet slecht zijn. Zelfs een hele dag niet.* ik begrijp er trouwens niets van. Wat voor voedsel zouden vogels hier kunnen brengen? En welke vogels?'

'Misschien was Rhuidean vroeger niet zo, Mart. Misschien... Ik weet het niet. Misschien stond Avendesora toen ergens anders.'

'Ergens anders,' mompelde Mart. 'Ik zou graag ergens anders willen zijn.' *Maar het... voelt... goed.*

'Ergens anders?' Rhand draaide zich om en keek naar de hoge dunne zuilen die dichtbij stonden te glimmen. 'De plicht is zwaarder dan een berg,' zuchtte hij.

Dat was een deel van een spreekwoord dat hij in de Grenslanden had opgepikt. 'De dood is lichter dan een veer, de plicht zwaarder dan een berg.' Het leek Mart onzin, maar Rhand stond niettemin op. Aarzelend deed Mart hetzelfde. 'Wat denk je daarbinnen te vinden?'

'Ik denk dat ik vanaf hier alleen verder moet,' zei Rhand langzaam. 'Wat bedoel je?' wilde Mart weten, ik ben toch meegekomen? Ik ga nu niet op mijn schreden terugkeren.' *Maar wat zou ik dat graag willen!*

'Dat is het niet, Mart. Als je daar naar binnen gaat, kom je er als stamhoofd uit, of je gaat dood. Of je wordt gek. Een andere mogelijkheid is er volgens mij niet. Tenzij de Wijzen daar ook naar binnen stappen.' Mart aarzelde. *Te sterven en weer te leven.* Dat hadden ze gezegd. Maar hij was niet van plan een Aielstamhoofd te worden; de Aiel zouden hem waarschijnlijk met hun speren doorboren. 'Laat het geluk beslissen,' zei hij en haalde de Tar Valonse mark uit zijn zak. 'Dit wordt zo langzamerhand mijn geluksmunt. Vlam, ik ga met jou mee, kop, ik blijf buiten.' Hij gooide de munt snel op, voor Rhand bezwaar kon maken.

Op de een of andere manier greep hij mis; de mark kaatste van zijn vingertoppen, kwam rinkelend neer op de stenen plavuizen, stuiterde tweemaal op... en bleef op z'n kant staan.

Hij staarde Rhand beschuldigend aan. 'Doe je dit soort dingen met opzet? Kun je het niet beheersen?'

'Nee.' De munt viel om en toonde een leeftijdloos vrouwengezicht omringd door sterren. 'Het lijkt me dat je erbuiten blijft, Mart.'

'Heb je zonet..?' Hij wou maar dat Rhand niet geleidde als hij erbij was. 'O, bloedvuur, als je wilt dat ik hier blijf, blijf ik wel.' Hij griste de munt op en stopte hem terug in z'n zak. 'Luister, jij gaat naar binnen, doet wat je moet doen en komt er weer uit. Ik wil hier weg en ik blijf hier niet eeuwig staan wachten en met mijn duimen draaien, terwijl ik op je wacht. En je hoeft ook niet te denken dat ik je kom helpen, dus wees maar liever voorzichtig.'

'Dat verwacht ik ook niet van je, Mart,' zei Rhand. Mart keek hem achterdochtig aan. Waarom stond hij zo te grijnzen? 'Zolang je maar begrijpt dat ik het niet doe. Nou, vooruit, word maar zo'n bloedstamhoofd. Je hebt er in ieder geval het gezicht voor.'

‘Ga er niet naar binnen. Mart. Wat er ook gebeurt, doe het niet.' Hij wachtte tot Mart knikte en draaide zich toen om. Mart bleef staan kijken hoe Rhand tussen de glimmende kolommen stapte. In de bewegende warreling leek hij bijna meteen te verdwijnen.

Mijn ogen bedriegen me, hield Mart zichzelf voor. Daardoor kwam het. *Vervloekt gezichtsbedrog.*

Hij begon om het geval heen te lopen, hield ruim afstand en tuurde naar binnen of hij nog iets van Rhand kon opvangen. 'Kijk maar uit met wat je in dat bloedding uitspookt,' schreeuwde hij. 'Als je me in de Woestenij achterlaat met Moiraine en die bloedkrijgers van de Aiel, wurg ik je, Herrezen Draak of niet.' Even later voegde hij eraan toe: 'Ik ga niet naar binnen als je in de problemen komt! Versta je me?' Er kwam geen antwoord. *Als hij daar al te lang binnen blijft...* 'Hij is gek dat hij erin gaat,' mompelde hij. 'Nou, maar ik haal het spek niet uit het vuur. Hij is de geleider. Als hij zijn kop in een vervloekt horzelnest wil steken, kan hij zich er ook weer uit geleiden.' *Ik zie het gewoon een poosje aan.* Hij zou vertrekken, of Rhand nu terug was of niet. Gewoon omdraaien en weggaan. Gewoon gaan. Dat ging hij doen. Echt.

De manier waarop die dunne glazen schachten het blauwige licht opvingen, verdeelden en weerspiegelden, maakte het kijken zo moeilijk dat hij er hoofdpijn van kreeg. Hij draaide zich om en wandelde terug, terwijl hij verontrust rondkeek naar de ter'angrealen - of wat het ook waren - op het plein. Wat deed hij hier? Waarom? Opeens bleef hij stokstijf naar een vreemd voorwerp staren. Een grote doorgang van glanzende roodsteen, op de een of andere manier verwrongen, zodat hij hem niet goed kon bekijken, alsof zijn blik van de omtrek weggleed. Hij liep er langzaam heen, tussen glinsterende veelkantige pieken die even lang waren als hij en lage gouden vormen gevuld met iets wat ruiten leken. Ze vielen hem echter amper op, want hij bleef de poort strak in het oog houden.

Het was dezelfde. Dezelfde glimmende roodsteen, even groot, met even verwarrende hoeken. Op iedere deurpost stonden drie rijen driehoekjes met de punten naar beneden. Had die poort in Tyr ook zoiets gehad? Hij wist het niet meer, had die vorige keer niet geprobeerd de bijzonderheden goed in zich op te nemen. Het was dezelfde, dat moest wel. Misschien kon hij geen tweede keer door die vorige opening, maar door deze? Een tweede kans om naar die slangenmensen te gaan, te zorgen dat ze meer vragen

beantwoordden.

Met dichtgeknepen ogen tegen het geschitter keek hij om naar de zuilen. Hij had Rhand wat tijd gegund. In die tijd kon hij dit ding binnenstappen en er weer uitkomen, en dan had hij nog ruim tijd over. Misschien kon hij er niet meer naar binnen, omdat hij het evenbeeld al gebruikt had. *Het is dezelfde.* Maar misschien ook wel. Het betekende wel dat hij zich nog een keer met de Kracht bemoeide. 'Licht,' mopperde hij. 'Ter'angrealen. Portaalstenen. Rhuidean. Nog één keer maakt toch niet zo'n verschil?'

Hij stapte erdoorheen. Door een muur van verblindend wit licht, door zo'n enorm gebulder dat het hem verdoofde.

Met knipperende ogen keek hij rond en slikte de gemeenste vloek in die hij kende. Waar hij ook was, dit was niet de plek waar hij eerder was geweest.

De verwrongen poort stond midden in een enorm vertrek dat de vorm van een ster leek te hebben, voor zover hij dat kon uitmaken tussen het woud van dikke pilaren met elk acht diepe groeven, waarvan de scherpe gele randen een zacht licht verspreidden. Ze rezen, afgezien van de glanzende stroken, glimmend zwart omhoog van een dofwitte vloer naar een sombere duisternis ver boven z'n hoofd, waarin zelfs de gele strepen vervaagden. De pilaren en vloer leken van glas, maar toen hij er met z'n hand over streek, voelde het aan als steen. Stoffige steen. Hij veegde z'n hand af aan z'n jas. De lucht rook beschimmeld en zijn eigen voetafdrukken waren de enige sporen in het stof. Er was hier zeer lang niemand geweest. Teleurgesteld keerde hij zich om naar de ter'angreaal. 'Een zeer lange tijd geleden.'

Mart draaide pijlsnel rond en greep in zijn jasmouw naar een mes, dat hij echter op de berghelling had achtergelaten. De man tussen de pilaren leek absoluut niet op zo'n slangenmens. Hij deed Mart wel betreuren dat hij ook die laatste dolken bij de Wijzen had achtergelaten. De kerel was lang, langer dan een Aiel, en pezig, maar zijn schouders waren te breed voor zijn smalle heupen en zijn huid was zo wit als het duurste papier. Bleekleren riempjes met zilveren knoppen liepen kruiselings over zijn blote armen en borst en hij droeg een knielange zwarte plooirok. Zijn diepliggende ogen waren te groot en bijna kleurloos in een gezicht met smalle kaken, zijn kortgeknipte, bleekrode haren stonden als een borstel rechtop en zijn plat tegen het hoofd liggende oren leken bovenaan wat spits te zijn. Hij boog zich naar Mart toe, haalde luidruchtig adem en deed zijn mond wijd open

om meer lucht op te zuigen, waarbij scherpe tanden flitsten. Hij maakte de indruk van een vos die een in het nauw gedreven konijn wilde bespringen. 'Een zeer lange tijd geleden,' zei de kerel, zich oprichtend. Zijn stem was grof, bijna grommend. 'Houdt u zich aan de verdragen en overeenkomsten? Draagt u ijzer, instrumenten voor muziek of middelen om licht te maken op uw lichaam?'

'Van dat alles heb ik niets,' antwoordde Mart langzaam. Dit was niet dezelfde plek, maar deze kerel stelde dezelfde vragen. Hij gedroeg zich ook hetzelfde, met al dat gesnuif. *Door mijn herinneringen aan het grasduinen, hè? Nou, hij gaat z'n gang maar. Misschien wrikt hij wat los zodat ik het ook weer weet.* Hij vroeg zich af of hij de Oude Spraak weer gebruikte. Hij voelde zich verontrust dat hij het niet wist, dat hij het zelf niet kon horen. 'Als u me naar de plek kunt brengen waar ik wat antwoorden op enkele vragen kan krijgen, breng me erheen. Zo niet, dan ga ik weer en bied ik mijn verontschuldigingen aan voor de overlast.'

'Nee!' De grote kleurloze ogen knipperden opgewonden. 'U mag niet weggaan. Kom, ik breng u naar de plaats waar u kunt vinden wat u behoeft. Kom.' Hij liep achteruit, met beide handen **wenkend.** 'Kom.' Na een blik op de ter'angreaal volgde Mart. Hij wou maar dat de man niet op dat moment naar hem had gegrijnsd. Misschien wilde hij Mart op z'n gemak stellen, maar die tanden... Mart besloot nooit meer al z'n messen op te geven, niet voor Wijzen, nog niet voor de Amyrlin Zetel zelf.

De grote vijfhoekige doorgang leek meer op de ingang van een tunnel, want de gang erachter had precies dezelfde vorm en was even groot, met zachtgloeiende gele stroken aan de randen van de vloer en het plafond. Hij leek oneindig ver door te lopen, vervagend in de sombere verte, regelmatig onderbroken door meer grote vijfhoekige doorgangen. De man in de rok draaide zich pas om toen ze allebei in de gang stonden, maar ook daarna keek hij regelmatig om, alsof hij er zeker van wilde zijn dat Mart er nog was. De beschimmelde lucht was weg, maar het rook er flauw naar iets onprettigs, iets wat vaag bekend was, maar niet sterk genoeg om te herkennen.

Bij de eerste doorgang wierp Mart een blik opzij en zuchtte. Achter stervormige zwarte pilaren stond een verwrongen roodstenen poort op een doffe witglazen vloer met laarsafdrukken in het stof die achter afdrukken van smalle voeten van de ter'angreaal naar de gang leidden. Hij keek om.

Het vertrek waar hij uit was gekomen en dat zo'n vijftig stappen achter hem had moeten liggen, was weg, maar er bevond zich nu een eindeloos lange gang, het evenbeeld van wat voor hem lag. Zijn gids lachte hem weer toe met zijn scherpe tanden; de kerel zag er hongerig uit.

Hij wist dat hij iets dergelijks had mogen verwachten, na wat hij in de Steen aan de andere kant van die doorgang had aangetroffen. Die spitsen die oprezen op plekken waar ze hoorden te zijn, maar ook logisch gezien niet konden zijn. Als het met spitsen kon, waarom dan niet met kamers? *Ik had buiten op Rhand moeten blijven wachten. Dat had ik écht moeten doen. Ik had zoveel moeten doen.* Hij zou in ieder geval geen moeite hebben met het terugvinden van de ter'angreaal als de doorgangen voor hem uit allemaal hetzelfde waren. Hij wierp een blik in de volgende en zag zwarte pilaren, de roodstenen ter'angreaal, zijn voetafdrukken en die van de gids in het stof. Toen de man met zijn smalle kaak weer omkeek, grijnsde Mart hem met blikkerende tanden toe. 'Denk maar niet een zuigeling in de strik te hebben. Als je probeert me te bedriegen, maak ik een paardendeken van je huid.'

De kerel schrok met opengesperde bleke ogen, maar schokschouderde toen en schoof de met zilver afgezette bleke riemen op zijn borst goed. Zijn spotlach leek erop gericht Marts aandacht te vestigen op wat hij deed. Opeens vroeg Mart zich af waar dat bleke leer vandaan kwam. Toch niet... *O, Licht, ik denk het wel.* Het lukte hem niet te slikken, maar het kostte hem moeite. 'Ga voor, geitenzoon. Jouw huid is geen zilveren knoop waard. Breng me waar ik heen wil.' Met een snauw haastte de man zich met een stijve rug verder. Mart gaf er niets om of de kerel beledigd was. Maar hij verlangde wel vurig naar een mes. *Ik mag me branden als ik zo'n geitenkop met een vossensnuit een tuig van mijn huid laat maken.*

Het viel niet te zeggen hoelang ze liepen. De schuine wanden en glanzende gele stroken in de gang waren overal precies hetzelfde. Iedere doorgang keek uit op hetzelfde vertrek met de ter'angreaal, de voetafdrukken en de rest. De overeenkomst maakte de tijd vormloos. Mart maakte zich zorgen dat hij hier al te lang was. Zeker langer dan hij had gewild. Zijn kleren waren alleen nog wat klam en zijn laarzen maakten geen soppende geluiden meer. Hij liep echter door, met z'n ogen strak op de rug van de gids gericht; hij liep door. Opeens hield de gang voor hem op bij een andere doorgang. Mart knipperde met z'n ogen. Hij zou hebben gezworen dat even eerder de gang nog heel ver doorliep, zo ver als hij had kunnen kijken. Maar hij had

meer op die kerel met zijn scherpe tanden gelet dan op wat voor hem lag. Hij keek om en vloekte bijna. De gang strekte zich achter hem uit en de gele stroken leken op een punt bij elkaar te komen. En in de wanden was geen enkele opening zichtbaar. Toen hij zich omdraaide, stond hij alleen voor de vijfkantige deuropening. *Bloedvuur, ik wou dat ze dat niet deden.* Hij haalde diep adem en liep erdoorheen.

Het was weer zo'n stervormig vertrek met een witte vloer, maar niet zo groot als die kamer, of kamers, met de pilaren. Een achtpuntige ster met op iedere punt een zwartglazen sokkel, alsof zo'n pilaar vier pas was ingekort. Glanzende gele stroken liepen over de scherpe randen van het vertrek en de sokkels. De onprettige lucht was hier sterker; hij herkende het nu. De geur van het hol van een wild dier. Hij merkte het echter amper op, omdat hij de enige in het vertrek was. Langzaam ronddraaiend keek hij fronsend naar de sokkels. Er hoorde toch iemand op te zitten, iemand die zijn vragen zou moeten beantwoorden? Hij was bedrogen. Als hij hier kon komen, zou hij antwoorden moeten krijgen.

Opeens wervelde hij rond en zocht niet de sokkels af, maar de gladde grijze wanden. De doorgang was verdwenen; er was geen uitgang meer. Voordat hij een tweede keer had kunnen rondkijken, stond er echter op elke sokkel een persoon, mensen als zijn gids, maar anders gekleed. Vier waren mannen, de anderen vrouwen, hun borstelhaar stond in een kam omhoog voor het naar achteren omlaag viel. Ze droegen allen witte rokken die hun voeten verborgen. De vrouwen hadden hoge kantkragen en wit kant om de polsen van hun witte hemden. De mannen hadden zelfs nog meer stroken leer dan de gids, breder en vol goud. Elk tuig bevatte twee ontblote messen op de borst van de drager. Bronzen messen, meende Mart aan de kleur te zien, maar hij zou al zijn goud voor zo'n mes willen geven.

'Spreek,' zei een vrouw met diezelfde grommende stem. 'Bij het verdrag van weleer wordt hier de afspraak afgerond. Wat is je behoefte? Spreek.'

Mart aarzelde. Dit was niet wat dat slangenvolk gezegd had. Ze stonden hem allemaal aan te staren zoals een stel vossen naar hun voedsel keek. 'Wie is de Dochter van de Negen Manen en waarom moet ik met haar trouwen?' Hij hoopte dat dat als één vraag telde. Niemand gaf antwoord. Geen van hen sprak. Ze bleven hem gewoon met hun grote bleke ogen aanstaren.

'Van u wordt een antwoord verwacht,' zei hij. Stilte. 'Bloedvuur in je botten, geef me antwoord! Wie is de Dochter van de Negen Manen en waarom moet ik met haar trouwen? Hoe kan het, dat ik zal sterven en weer leven? Wat betekent het dat ik het halve licht van de wereld op moet geven? Dat zijn mijn drie vragen. Zeg iets!' Doodse stilte. Hij kon zichzelf horen ademen, het bloed in z'n oren voelen kloppen.

ik ben niet van plan te trouwen. Ik ben ook niet van plan dood te gaan, of ik nu wederom zal leven of niet. Ik loop rond met die gaten in mijn geheugen, gaten in mijn leven en jullie staren me aan als dwazen. Zelf zou ik liever die gaten willen opvullen, maar om iets van mijn toekomst in te kunnen vullen, moeten jullie me minstens een antwoord geven. Jullie moeten antwoord...'

'Gedaan,' gromde een van de mannen en Mart knipperde met z'n ogen. Gedaan? Wat was er gedaan? Wat bedoelde de man? 'Bloedvuur in je ogen,' mopperde hij. 'Bloedvuur in je ziel! Jullie zijn al net zo erg als de Aes Sedai. Nou, ik wil iets om geen last te hebben van Aes Sedai en de Kracht en ik wil weg van jullie en terug naar Rhuidean, als jullie me geen antwoord geven. Open een deur en iaat me...'

'Gedaan,' zei een andere man en een van de vrouwen sprak hem na: 'Gedaan.'

Mart zocht de muren af, werd woest en keerde zich naar het achttal dat vanaf hun sokkels op hem stond neer te kijken. 'Gedaan? Wat is er gedaan? Ik zie geen deur. Jullie leugenachtige geitenzonen...'

'Dwaas,' fluisterde een vrouw grommend en anderen herhaalden het. Dwaas. Dwaas. Dwaas.

'Wijs om afscheid te vragen, indien geen prijs wordt bedongen, geen voorwaarden worden gesteld.'

'Maar toch dwaas om niet eerst een prijs overeen te komen.'

'Wij stellen de prijs vast.'

Ze spraken zo snel dat hij niet kon zeggen wie wat zei. 'Wat werd gevraagd, zal worden gegeven.'

‘De prijs zal betaald worden.'

'Bloedvuur!' schreeuwde hij. 'Waar hebben jullie het...'

Totale duisternis omgaf hem. Er zat iets om zijn keel. Hij kon geen adem halen. Lucht. Hij kon geen...

25 De weg naar de speer

Rhand bleef niet bij de eerste rij kolommen staan, maar dwong zich door te lopen. Hij kon nu niet meer omdraaien, niet meer omkijken. *Licht, wat moet er hier gebeuren? Wat doet het feitelijk?* Zo helder als het fijnste glas, misschien een voet dik en op drie pas afstand van elkaar, vormden de zuilen een woud van verblindend licht, gevuld met omlaag glijdende rimpelingen, lichtflitsen en vreemde regenbogen. De lucht was hier koeler, zodat hij naar een jas verlangde, maar onder zijn laarzen knarste hetzelfde gruizelige stof op de gladde witte stenen. Er was geen briesje te voelen, maar zelfs onder zijn hemd leek elk huidhaartje te trillen.

Voor hem, iets meer naar rechts, kon hij nog net een andere man zien, in het grijs en bruin van de Aiel, zo stijf en stil als een standbeeld in die wisselende lichtflitsen. Dat moest die Muradin zijn, de broer van Couladin. Stijf en verstild; er gebeurde iets. Vreemd genoeg kon Rhand ondanks het geschitter Muradins gezicht duidelijk onderscheiden. De ogen in het strakke gezicht stonden wijd open en staarden, de mond beefde op het randje van een grauw. Wat de man ook zag, hij vond het niet fijn. Maar Muradin had het tenminste tot daartoe gered. Als hij het kon, kon Rhand het ook. Op z'n best was de man een pas of zes, zeven voor hem uit. Terwijl hij zich afvroeg waarom Mart en hij Muradin niet naar binnen hadden zien gaan, deed hij nog een stap.

Hij werd meegevoerd achter een paar ogen, voelde een lichaam maar kon het niet leiden. De eigenaar van die ogen hurkte gemakkelijk tussen de rotsblokken op een kale berghelling onder een hemel met een brandende zon. Hij keek neer op vreemde, half voltooide stenen bouwwerken - *Nee! Niet eens half. Dat is Rhuidean, zonder een spoor van mist en nog maar net begonnen* - hij keek er minachtend op neer. Hij werd Mandein, veertig jaar, jong voor een sibbehoofd. De scheiding verdween, aanvaarding volgde. Hij was Mandein.

'Je moet instemmen,' zei Sealdre, maar op dit moment negeerde hij haar.

De Jenn hadden dingen gemaakt die water putten en dat in grote stenen bakken verspilden. Hij had gestreden om minder water dan er hier in één

bak zat, en de mensen liepen erlangs alsof water van geen enkel belang was. Een vreemd bos van glas rees temidden van al hun werkzaamheden op, glinsterend in de zon naast de grootste boom die hij ooit had gezien, minstens zes pas hoog. Hun stenen bouwwerken zagen eruit alsof er een hele veste in ondergebracht kon worden, een hele sibbe, wanneer ze af zouden zijn. Waanzin. Dit Rhuidean viel niet te verdedigen. Niet dat iemand de Jenn zou aanvallen, natuurlijk niet. De meesten vermeden de Jenn, zoals ze de vervloekte Verlorenen vermeden die rondzwierven en de liederen zochten die naar ze beweerden de dagen van weleer zouden terugbrengen.

Uit Rhuidean slingerde een stoet van enkele tientallen Jenn en twee palankijnen naar de berg; beide palankijnen werden door acht man gedragen. Er zat genoeg hout in elk van die palankijnen voor een tiental stoelen van stamhoofden. Hij had gehoord dat er zich nog Aes Sedai bij de Jenn bevonden.

'Je moet instemmen met alles wat ze je vragen, gade,' zei Sealdre. Nu pas keek hij haar aan en even wilde hij haar lange gouden haren strelen, even weer het lachende meisje zien dat de bruidskrans aan zijn voeten had gelegd en hem had gevraagd haar te huwen. Maar ze was nu ernstig, gespannen en bezorgd. 'Komen de anderen wel?' vroeg hij. 'Enkelen. De meesten. In mijn droom heb ik met mijn zusters gesproken en wij hebben allen dezelfde droom gehad. De hoofden die niet komen en zij die niet zullen instemmen... Hun sibben zullen sterven, Mandein. Binnen drie geslachten zullen zij stof zijn en hun vesten en vee zullen de andere sibben behoren. Hun namen zullen verloren gaan.' Hij hield er niet van dat ze met de Wijzen van andere sibben praatte, al was het in haar dromen. Maar de Wijzen droomden de waarheid. Wanneer zij iets wisten, was het waar. 'Blijf hier,' zei hij tegen haar. 'Help onze zoons en dochters de sibbe bijeen te houden als ik niet terugkeer.'

Ze raakte even zijn wang aan. 'Dat zal ik, schaduw van mijn leven. Maar denk eraan. Je moet instemmen.'

Mandein maakte een gebaar en honderd gesluierde gestalten volgden hem de helling af, waarbij ze de rotspartijen als dekking gebruikten.

Ze hielden hun bogen en speren gereed en hun grijs en bruin ging op in het barre land, zodat zelfs zijn ogen hen niet zagen. Het waren allemaal

mannen; hij had alle sibbevrouwen die de speer droegen bij de mannen rond Sealdre achtergelaten. Als er iets fout ging en zij iets onverstandigs wilde doen om hem te redden, zouden de mannen haar waarschijnlijk volgen; de vrouwen daarentegen zouden ervoor zorgen dat ze terugging naar de veste, zelfs als zij er anders over dacht, om de veste en de sibbe te beschermen. Hij hoopte dat ze het zouden doen. Soms konden ze even fel zijn als mannen, en nog dwazer. Tegen de tijd dat hij onder aan de helling was, had de stoet uit Rhuidean halt gehouden op de gebarsten kleigrond. Hij gebaarde zijn mannen uit het zicht te blijven en ging alleen verder, waarbij hij zijn sluier liet zakken. Hij was zich bewust van andere mannen die rechts en links van hem uit de bergen te voorschijn kwamen, en van mannen die uit andere richtingen over de gloeiend hete grond aan kwamen lopen. Hoeveel? Vijftig? Honderd misschien? Er ontbraken enkele gezichten die hij verwacht had te zien. Zoals gewoonlijk had Sealdre gelijk; sommigen hadden niet naar de droom van hun eigen Wijze geluisterd. Hij zag gezichten die hij nooit eerder had gezien, gezichten van mannen die hij had geprobeerd te doden, van mannen die hadden geprobeerd hem te doden. Gelukkig was niemand gesluierd. Doden in aanwezigheid van een Jenn was bijna even erg als een Jenn zelf doden. Hij hoopte dat de anderen daar ook aan dachten. Bij verraad zouden de sluiers omhooggaan, de krijgers van elk sibbehoofd zouden de bergen uit komen en deze droge klei zou vochtig worden van het bloed. Hij verwachtte elk moment een speer tussen zijn ribben. Zelfs al trachtte hij de honderd mogelijke doodsoorzaken in het oog te houden, toch kon hij maar moeilijk zijn ogen van de Aes Sedai afhouden, toen de dragers hun prachtig bewerkte stoelen op de grond lieten zakken. Vrouwen met zulke witte haren dat die bijna doorschijnend leken. Leeftijdloze gezichten met een huid die de wind open kon schuren. Hij had gehoord dat de jaren de Aes Sedai niet raakten. Hoe oud zouden deze twee zijn? Wat hadden ze meegemaakt? Konden zij zich herinneren dat zijn oudvader Comran voor het eerst de Ogierstedding in de Drakenmuur had gevonden en er handel mee was gaan drijven? Of misschien nog dat Comrans oudvader Rhodric de Aiel had aangevoerd tegen de mannen met ijzeren hemden die de Drakenmuur waren overgestoken? De Aes Sedai richtten hun ogen op hem, scherpe blauwe en donkerbruine ogen, de eerste donkere ogen die hij ooit had gezien. Ze leken in zijn schedel te kijken en zijn gedachten te zien. Hij besefte dat hij was uitverkoren, en hij wist niet waarom. Met moeite keek hij weg van die twee paar ogen, die hem beter kenden dan hij zichzelf kende.

Een magere, witharige man, lang maar gebogen, kwam met twee grijze

vrouwen uit de groep Jenn naar voren. Het konden zijn zusters zijn; ze hadden dezelfde diepliggende groene ogen en dezelfde manier om hun hoofd schuin te houden als ze ergens naar keken. De andere Jenn staarden liever ongemakkelijk naar de grond dan naar de andere Aiel, maar deze drie niet.

'Ik ben Dermon,' zei de man met een krachtige basstem en zijn blauwe ogen keken even onderzoekend en scherp als van een Aiel. 'Dit zijn Mordaine en Narisse.' Hij wees de vrouwen naast zich afzonderlijk aan. 'Wij spreken voor Rhuidean en voor de Jenn Aiel.' Er golfde een beweging door de mannen rond Mandein. Net als hijzelf hielden de meesten er niet van dat de Jenn beweerden Aiel te zijn. 'Waarom hebben jullie ons geroepen?' wilde hij weten, hoewel de erkenning dat ze waren opgeroepen op zijn tong brandde. Dermon gaf geen antwoord maar zei: 'Waarom dragen jullie geen zwaard?' Dat veroorzaakte een boos gemompel. 'Het is verboden,' gromde Mandein. 'Zelfs een Jenn behoort dat te weten.' Hij hief zijn speren, raakte het mes aan zijn riem aan en de boog op zijn rug. 'Dit zijn de wapens die een krijger volstaan.' Het gemompel klonk goedkeurend, zelfs van mannen die hadden gezworen hem te doden. Dat zouden ze nog steeds doen als ze de kans kregen, maar ze stemden in met zijn woorden. Ze leken er ook vrede mee te hebben dat hij het woord voerde, nu die Aes Sedai zwijgend toekeken. 'Jullie weten niet waarom,' zei Mordaine, en Narisse voegde eraan toe: 'Er is te veel dat jullie niet weten. Niettemin moeten jullie het weten.'

'Wat willen jullie?' eiste Mandein.

'Jullie.' Dermon liet zijn ogen over de Aiel glijden, ervoor zorgend dat dit ene woord hen allen omvatte. 'Ieder van jullie die wil leiden, dient naar Rhuidean te komen om te leren vanwaar wij kwamen en waarom jullie geen zwaarden dragen. Wie dit niet kan leren, zal niet leven.'

'Jullie Wijzen hebben met jullie gesproken,' zei Mordaine, 'anders zouden jullie niet hier zijn. Jullie kennen de prijs van een weigering.' Charendin duwde zich naar voren en keek beurtelings Mandein en de Jenn woest aan. Mandein had hem dat langgerekte rimpelige litteken op zijn gezicht bezorgd; ze hadden elkaar al driemaal bijna gedood. 'We hoeven alleen maar naar jullie toe te komen?' zei Charendin. 'Ongeacht wie van ons komt, hij zal de Aiel leiden?'

‘Nee.' De fluistering klonk heel ijl, maar hard genoeg om ieder oor te bereiken. Het kwam van de Aes Sedai met de donkere ogen, die met een deken over haar benen in haar fraai gesneden stoel zat, alsof ze het in deze kokende hitte koud had. 'Die ene zal later komen,' zei ze. 'De steen die nooit valt, zal vallen om zijn komst aan te kondigen. Van het bloed, maar niet opgevoed door dat bloed, zal hij bij dageraad uit Rhuidean komen en jullie samenbinden met banden die jullie niet kunnen breken. Hij zal jullie terugvoeren, en hij zal jullie vernietigen.' Enkele sibbehoofden bewogen alsof ze weg wilden gaan, maar het bleef bij enkele stappen. Ieder had naar de Wijze van zijn sibbe geluisterd. *Stem toe, of we zullen worden vernietigd alsof wij nooit hebben bestaan. Stem toe of we zullen onszelf vernietigen.* 'Dit is een sluwe streek,' riep Charendin. Onder de blikken van de Aes Sedai ging hij zachter praten, maar zijn boosheid was nog steeds hoorbaar. 'Jullie willen de sibben overheersen. Aiel knielen voor geen enkele man of vrouw.' Hij hield zijn hoofd fier omhoog en vermeed de ogen van de Aes Sedai. 'Voor niemand,' mopperde hij. 'Wij zoeken niet te heersen,' vertelde Narisse hem. 'Onze dagen zijn geteld,' zei Mordaine. 'Er zal een dag komen dat de Jenn er niet meer zijn, dat alleen jullie overblijven om de Aiel te gedenken. Jullie moeten overblijven, want anders is alles voor niets geweest en zal alles verloren gaan.'

Haar vlakke stem en kalme zekerheid brachten Charendin tot zwijgen, maar Mandein had nog een vraag. 'Waarom? Indien jullie je doem kennen, waarom dan dit alles?' Hij gebaarde naar de hoge bouwwerken in de verte.

'Het is waarvoor wij bestaan,' antwoordde Dermon kalm. 'Vele jaren hebben wij naar deze plek gezocht en nu brengen we hem in gereedheid, zij het niet voor het doel dat wij eens dachten. Wij doen wat we moeten doen en behouden het geloof.'

Mandein bestudeerde het gezicht van de man. Er lag geen vrees in. 'Jullie zijn Aiel,' zei hij en toen enkele sibbehoofden naar adem snakten, verhief hij zijn stem. ik zal naar de Jenn Aiel gaan.’

‘Je mag niet gewapend naar Rhuidean komen,' zei Dermon. Mandein lachte hardop over de vermetelheid van de man. Een Aiel te vragen ongewapend te komen. Hij liet zijn wapens op de grond vallen en stapte naar voren. 'Breng me naar Rhuidean, Aiel. Ik zal je moed evenaren.'

Rhand keek met knipperende ogen naar de flikkerende lichtjes. Hij was

Mandein gewéést en hij kon nog steeds voelen hoe zijn verachting voor de Jenn overging in bewondering. Waren de Jenn nou Aiel of niet? Ze leken op elkaar, lang, met lichte ogen in zongebruinde gezichten, gekleed in dezelfde kleren, maar zonder de sluier. Ze hadden evenwel geen enkel wapen gedragen, behalve eenvoudige werkmessen aan hun riem. Een Aiel zonder wapens was ondenkbaar. Hij was dieper tussen de zuilen doorgedrongen dan zijn ene stap kon verklaren en stond dichter bij Muradin dan eerst. De starende blik van de Aiel was overgegaan in een ijzingwekkende frons. Gruizelig stof knarste onder Rhands laarzen toen hij opnieuw een stap deed.

Zijn naam was Rhodric en hij was bijna twintig. De zon was een gouden blikkering aan de hemel, maar hij hield zijn sluier voor en zijn ogen waren waakzaam. Zijn speren waren gereed - een in de rechterhand, de andere drie bij zijn kleine stierenleren schild - en hij was dat ook. Jeordam was beneden op de bruine grasvlakte ten zuiden van de heuvels, waar de meeste struiken klein en verkommerd waren. Het haar van de oude man was wit, net als dat spul dat sneeuw heette waar de ouden over vertelden, maar zijn ogen waren scherp; het in de gaten houden van de putgravers die gevulde waterzakken optakelden, zou niet al zijn aandacht vergen.

In het noorden en oosten rezen bergen op, de noordelijke bergrug was hoog, met scherpe pieken en witte punten, maar klein vergeleken met de oostelijke bergreuzen. Die leken de hemel te willen aanraken en misschien deden ze dat ook wel. Was dat wit misschien sneeuw? Hij zou het nooit te weten komen. Nu de Jenn dit zagen, zouden ze moeten besluiten naar het westen te gaan. Ze waren vele maanden langs die hoge bergwand naar het noorden getrokken, moeizaam hun wagens voorttrekkend en pogend de Aiel achter hen te negeren. Er was gelukkig water geweest toen ze de rivier overstaken, zij het niet veel. Het was al jaren geleden dat Rhodric een rivier had gezien die je niet kon doorwaden. De meeste stromen uit de bergen waren slechts slingers van gebarsten klei. Hij hoopte dat de regens zouden terugkeren en alles weer groen zouden maken. Hij herinnerde zich een groene wereld. Hij hoorde de paarden voor hij ze zag. Over de bruine heuvels kwamen drie mannen aanrijden in lange leren hemden vol vastgestikte metalen schijven. Twee ervan met een lans. Hij kende de voorste: Garam, niet veel ouder dan hijzelf, de zoon van het hoofd van de stad waar ze langs waren getrokken en die net uit het zicht lag. Ze waren blind, dat stadsvolk. Ze zagen de Aiel niet, die bewogen nadat ze langs waren gereden en zich dan weer bijna onzichtbaar schuilhielden in het

barre land. Rhodric liet zijn sluier zakken. Er zou niet worden gedood, tenzij de ruiters begonnen. Het bedroefde hem niet - niet echt - maar hij kon zich er niet toe brengen mensen te vertrouwen die in huizen en dorpen woonden. Er was met dat soort mensen te veel strijd gevoerd. Volgens de verhalen was dat altijd zo geweest. Garam trok de teugels aan en groette met opgeheven rechterhand. Hij was een tengere man met donkere ogen, net als zijn twee metgezellen, maar ze zagen er alledrie taai en kundig uit. 'Ho, Rhodric. Zijn jouw mensen al klaar met het vullen van hun waterhuiden?' ik zie je, Garam.' Hij hield zijn stem vlak en uitdrukkingsloos. Mannen te paard maakten hem onrustig, zelfs meer dan hun zwaarden. De Aiel hadden pakpaarden, maar het was onnatuurlijk om op een paardenrug te zitten. De benen van een mens waren goed genoeg. 'We zijn er bijna. Heeft je vader zijn toestemming ingetrokken om water op zijn land te putten?' Geen enkele andere stad had ooit toestemming gegeven. Om water diende gevochten te worden als er mensen in de buurt waren, net als voor al het andere, en waar water was, leefden mensen. Het zou niet gemakkelijk zijn deze drie in z'n eentje te verslaan. Hij verplaatste zijn voeten, klaar om te dansen en waarschijnlijk te sterven.

'Dat heeft hij niet gedaan,' zei Garam. Hij had zelfs niet eens gezien dat Rhodric had bewogen. 'We bezitten een goede bron in de stad en mijn vader zegt dat wij na jullie vertrek jullie nieuwe bronnen kunnen overnemen tot we zelf weer moeten zoeken. Maar je grootvader wilde horen wanneer de anderen opstapten en dat is nu gebeurd.' Hij steunde met zijn elleboog op zijn zadel. 'Zeg eens, Rhodric, zijn ze echt van hetzelfde volk als jullie?'

'Zij zijn de Jenn Aiel; wij de Aiel. Wij zijn dezelfden, en ook weer niet. Beter kan ik het niet uitleggen, Garam.' Hij begreep het zelf eigenlijk ook niet.

'Waarheen trekken ze?' vroeg Jeordam.

Rhodric maakte een kalme buiging voor zijn oudvader. Hij had een voet horen neerkomen, het geluid van een zachte laars, en had geweten dat het een Aiel was. Maar de stadsmensen hadden Jeordam niet gehoord en rukten verrast aan hun teugels. Slechts Garams opgestoken hand weerhield de andere twee hun lansen te richten. Rhodric en zijn oudvader wachtten af.

'Oostwaarts,' zei Garam toen hij zijn paard weer gekalmeerd had. 'De Rug

van de Wereld over.' Hij gebaarde naar de bergen die de hemel in staken.

Rhodric kromp ineen, maar Jeordam zei koeltjes: 'Wat ligt er aan de andere zijde?'

'Voor zover wij weten het einde van de wereld,' antwoordde Garam. ik ben er niet zeker van dat er een weg overheen leidt.' Hij aarzelde. 'De Jenn hebben Aes Sedai bij zich. Tientallen, heb ik gehoord. Voelen jullie je niet ongemakkelijk zo dicht bij de Aes Sedai? Ik heb gehoord dat de wereld ooit anders was en dat zij hem vernietigd hebben.'

De Aes Sedai maakten Rhodric heel zenuwachtig, hoewel zijn gezicht dat niet verried. Het waren er maar vier, geen tientallen, maar die vier herinnerden hem aan de verhalen dat de Aiel de Aes Sedai hadden teleurgesteld op een manier die niemand zich herinnerde. De Aes Sedai moesten het weten, ze hadden de wagens van de Jenn na het jaar van hun komst zelden verlaten, maar als ze dat deden, keken ze droevig naar de Aiel. Rhodric was niet de enige die hen trachtte te ontlopen. 'Wij waken over de Jenn.' zei Jeordam. 'Zij zijn degenen die met de Aes Sedai reizen.'

Garam knikte alsof dat enig verschil maakte, maar boog zich toen weer naar Rhodric toe en ging zachter praten. 'Mijn vader heeft een Aes Sedai-raadgeefster, hoewel hij probeert dat voor de stad verborgen te houden. Zij zegt dat wij deze heuvels moeten verlaten en naar het oosten dienen te verhuizen. Ze zegt dat de droge rivieren weer zullen stromen en dat wij aan een ervan een grote stad zullen optrekken. Zij zegt vele dingen. Ik hoor dat de Aes Sedai van plan zijn een stad te bouwen en de Ogier bereid hebben gevonden om dat voor hen te doen. Ogier!' Hij schudde zijn hoofd en ging van de legenden weer over op de werkelijkheid om hem heen. 'Denk jij dat ze van plan zijn wederom over de wereld te heersen? Aes Sedai? Ik vind dat we ze moeten doden voor ze ons opnieuw vernietigen.'

'Je moet doen wat je het beste lijkt.' Jeordams woorden lieten niets van zijn eigen gedachten doorschemeren, ik moet mijn volk voorbereiden op de tocht over die bergen.'

De donkerharige man richtte zich weer op en was duidelijk teleurgesteld. Rhodric vermoedde dat hij had gerekend op Aielhulp om de Aes Sedai te doden. 'De Rug van de Wereld,' zei Garam bruusk. 'Die heeft ook een andere naam. Sommigen noemen hem de Drakenmuur.'

‘Een passende naam,' antwoordde Jeordam.

Rhodric staarde naar de hoog oprijzende bergen in de verte. Een passende naam voor de Aiel. Hun eigen geheime naam, die niemand kende, was Volk van de Draak. Hij wist niet waarom, alleen dat de naam niet hardop werd uitgesproken, behalve wanneer je je speren ontving. Wat lag er achter die Drakenmuur? Er zouden wel mensen wonen om te bevechten. Die waren er altijd. Op de hele wereld bestonden er alleen Aiel, Jenn en vijanden. Meer niet. Aiel, Jenn en vijanden.

Rhand haalde diep adem, een raspend geluid alsof hij uren niet had geademd. Lichtkringen die pijn deden aan zijn ogen, stegen in de pilaren rond hem omhoog. De woorden galmden nog door zijn hoofd. Aiel, Jenn en vijanden; dat was de wereld. Ze waren zeker niet in de Woestenij geweest. Hij had een tijd gezien - beleefd - voor de Aiel naar het Drievoudige Land waren gekomen.

Hij was weer dichter bij Muradin. De ogen van de Aiel schoten verontrust alle kanten op en hij leek zich te verzetten tegen de volgende stap. Rhand stapte verder.

Op z'n gemak neerhurkend op de witte heuvel negeerde Jeordam de kou, terwijl hij vijf mensen op zich af zag stampen. Drie mannen in mantels en twee vrouwen in dikke kledij, die moeizaam door de sneeuw ploeterden. De winter had volgens de ouden allang voorbij moeten zijn, maar ja, zij vertelden ook dat de jaargetijden anders waren dan ze vroeger waren geweest. Ze beweerden ook dat de aarde placht te beven en dat bergen verrezen of wegzakten als water in een zomervijver waarin een steen was gegooid. Jeordam geloofde het niet. Hij was achttien, geboren en getogen in tenten en dit was het enige leven dat hij kende. De sneeuw, de tenten en de plicht te beschermen. Hij liet zijn sluier zakken en stond langzaam op, leunend op zijn lange speer om het wagenvolk niet bang te maken, maar ze bleven toch plotseling staan en staarden naar de speer, naar de boog op zijn rug en de pijlkoker aan zijn zij. Geen van hen leek ouder dan hijzelf. 'Heb je ons nodig, Jenn?' riep hij.

'Je wilt ons met die naam bespotten,' riep een lange kerel met een scherpe neus terug, 'maar het is waar. Wij zijn de enige ware Aiel. Jullie hebben de Weg opgegeven.'

'Dat is een leugen!' snauwde Jeordam. ik heb nimmer een zwaard ter hand genomen!' Hij haalde diep adem om kalmer te worden. Hij was hier niet geplaatst om boos op Jenn te worden. 'Als jullie verdwaald zijn... jullie wagens gingen die kant uit.' Hij wees met zijn speer naar het zuiden.

Een vrouw legde haar hand op de arm van de man met de scherpe neus en sprak hem zachtjes toe. De anderen knikten en uiteindelijk deed de man dat ook, zij het met tegenzin. Ze was mooi, met blonde lokken die aan de donkere doek om haar hoofd ontsnapten. Ze keek Jeordam aan en zei: 'We zijn niet verdwaald.' Ze keek hem opeens fel aan en leek hem voor het eerst echt te zien, waarna ze de doek wat strakker ombond.

Hij knikte; hij had dat ook niet verwacht. De Jenn slaagden er meestal in het volk van de tenten te ontwijken, zelfs wanneer ze hulp nodig hadden. De enkeling die uit wanhoop kwam, wenste hulp die ze elders niet konden krijgen. 'Volg me.'

Het was een span over de heuvels naar de tenten van zijn vader, lage vormen die gedeeltelijk door de laatste sneeuw bedekt waren en zich aan de heuvel leken vast te klampen. Zijn eigen mensen namen de nieuwkomers behoedzaam op, maar gingen gewoon door met wat ze deden: eten bereiden, wapens nakijken of sneeuwballen gooien met een kind. Hij was trots op zijn sibbe, bijna tweehonderd mensen, de grootste van de tien kampementen die ten noorden van de wagens verspreid over het land lagen. De Jenn leken echter niet zo onder de indruk. Het ergerde hem dat er zoveel meer Jenn dan Aiel waren. Lewin kwam zijn tent uit, een grote grijzende man met een hard gezicht. Men zei dat Lewin nooit glimlachte en het was Jeordam zeker nooit opgevallen. Misschien had hij dat wel gedaan voor Jeordams moeder aan de koorts was gestorven, maar ook dat geloofde Jeordam niet.

De blonde vrouw - ze heette Morin - vertelde een verhaal dat Jeordam wel had verwacht. De Jenn hadden handelgedreven met een dorp, een plaats met een omheining, en toen waren 's nachts de mannen uit dat dorp gekomen en die hadden teruggenomen wat ze verhandeld hadden, en zelfs nog meer. De Jenn namen altijd aan dat ze mensen in huizen konden vertrouwen en meenden altijd dat de Weg hen zou beschermen. De doden werden opgesomd - vaders, een moeder, eerste-broèders. De gevangenen - eerstezusters, een zustermoeder, een dochter. Dat laatste verbaasde Jeordam, want het was Morin die verbitterd vertelde over haar ontvoerde

dochter van vijf, die nu door een andere vrouw zou worden grootgebracht. Toen hij haar wat beter bekeek, voegde hij in gedachten enkele jaren aan haar leeftijd toe. 'We zullen hen terugbrengen,' beloofde Lewin. Hij pakte een bundel speren aan die hem werd overhandigd en stak ze met de punten in de grond. 'Jullie mogen bij ons blijven, als jullie dat wensen, zolang jullie bereid zijn jezelf en ons te verdedigen. Als jullie blijven, zullen jullie nooit meer door de wagens worden opgenomen.' De man met de scherpe neus draaide zich daarop om en haastte zich terug over de weg die hij was gekomen. Lewin sprak door; het gebeurde maar zelden dat er op dit punt slechts één vertrok. 'Wie met ons mee wil gaan, neemt de speer op. Bedenk echter, als jullie de speer heffen tegen mensen, zullen jullie bij ons moeten blijven.' Zijn ogen en stem waren als van steen. 'Voor de Jenn zijn jullie dan dood.'

Een van de overgebleven mannen aarzelde, maar ten slotte trok ieder een speer uit de grond. Ook Morin. Jeordam keek haar met open mond aan en zelfs Lewin knipperde met zijn ogen.

'Je hoeft de speer niet op te nemen om te mogen blijven,' zei Lewin tegen haar, 'of om ervoor te zorgen dat wij jullie mensen terugbrengen. Het opnemen van de speer betekent de bereidheid om te vechten, niet alleen jezelf te verdedigen. Je mag hem terugsteken; er zal geen oneer zijn.'

'Ze hebben mijn dochter,' zei Morin.

Geschokt merkte Jeordam dat Lewin amper wachtte voor hij knikte. 'Voor alles bestaat een eerste keer. Voor alles. Zo zij het.' Hij liep het kamp door en wees met een tikje op de schouder mannen aan om naar dat omheinde dorp te gaan. Jeordam was de eerste die werd aangetikt; sinds de dag dat hij oud genoeg was voor de speer, had zijn vader hem altijd als eerste gekozen. Hij zou het niet anders hebben gewild. Morin had problemen met de speer, de schacht bleef haken in haar lange rok.

'Je hoeft niet te gaan,' vertelde Jeordam haar. 'Geen vrouw heeft dit ooit gedaan. Wij zullen je dochter gaan halen.' ik ben van plan Kirin daar zelf uit te halen,' zei ze fel. 'Jij zult me niet tegenhouden.' Een koppige vrouw.

in dat geval dien je op deze wijze gekleed te gaan.' Hij wees op zijn eigen grijsbruine jas en broek. 'Je kunt 's nachts niet in een rok door de wildernis lopen.' Hij pakte de speer van haar af voor ze hem kon tegenhouden. 'De

speer wordt niet gemakkelijk geleerd.' Haar twee mannelijke metgezellen kregen nu aanwijzingen en waren heel onhandig. Ze bewezen het door voortdurend over hun eigen voeten te struikelen. Hij vond een bijltje en hakte een pas van de schacht af, waardoor vier voet overbleef met een bijna voetlang stalen blad. 'Steek ermee. Alleen dat. Alleen steken. De schacht wordt ook voor afweer gebruikt, maar ik zal iets voor je zoeken war je als schild in de andere hand kunt gebruiken.'

Ze keek hem op een merkwaardige manier aan. 'Hoe oud ben je?' vroeg ze en dat was nog vreemder. Hij zei het haar en ze knikte nadenkend.

Even later zei hij: is een van die mannen je gade?' Ze struikelden nog steeds over hun speren.

'Mijn gade rouwt reeds om Kirin. Hij geeft meer om de bomen dan om zijn eigen dochter.'

'De bomen?'

'De Levensbomen.' Toen hij haar nog steeds nietszeggend bleef aankijken, schudde ze haar hoofd. 'Drie kleine boompjes die in vaten zijn geplant. Ze zorgen er bijna even goed voor als voor zichzelf. Als ze een veilige plek vinden, willen ze die gaan planten. Ze zeggen dat dan de dagen van weleer terugkeren. Ze. Ik zei: ze. Goed dan. Ik ben geen Jenn meer.' Ze tilde de ingekorte speer op. 'Dit is voortaan mijn gade.' Ze nam hem nauwlettend op en vroeg: 'Als iemand jouw kind stal, zou jij dan praten over de Weg van het Blad en zeggen dat het lijden ons werd gezonden om ons te beproeven?' Hij schudde zijn hoofd en ze zei: 'Dat dacht ik al. Je zult een goede vader zijn. Leer me hoe ik deze speer moet gebruiken.'

Een vreemde vrouw, maar mooi. Hij nam de speer over en begon het haar voor te doen. Met die korte schacht was een speer snel en handig.

Morin stond hem met haar vreemde glimlach op te nemen, maar hij ging helemaal op in de speer. 'Ik heb jouw gezicht in de droom gezien,' zei ze zachtjes, maar hij hoorde haar niet echt. Met zo'n speer kon hij sneller zijn dan een man met een zwaard. In gedachten zag hij de Aiel alle mannen met zwaarden verslaan. Niemand zou hen kunnen weerstaan. Niemand.

Licht flitste door de glazen zuilen en verblindde Rhand half. Muradin was hem nog maar twee stappen voor en stond recht voor zich uit te staren, met

ontblote tanden, stil grauwend. De zuilen brachten hen terug in de tijd, terug in de verloren geschiedenis van de Aiel. Rhands voeten bewogen uit zichzelf. Verder. Terug in de tijd.

Lewin verschikte de stofsluier voor zijn gezicht en tuurde omlaag naar het kleine kamp waar de kooltjes van een dovend vuur nog steeds nagloeiden onder een ijzeren kookpot. De wind voerde de geur van half verbrande stamppot aan. In het maanlicht zag hij rond de gloeiende houtskool kleine hoopjes onder dekens. Er waren geen paarden te zien. Hij wou dat hij wat water had meegenomen, maar alleen kinderen kregen water buiten de maaltijden om. Hij herinnerde zich vaag een tijd dat er meer water was geweest, dat de dagen niet zo heet en stoffig waren en het niet voortdurend had gewaaid. De nacht bracht slechts weinig verlichting, de doffe vuurrode zon werd verruild voor de nachtelijke kou. Hij wikkelde zich nog strakker in de korte lap van wilde geitenhuiden die hij als deken gebruikte.

Zijn metgezellen kropen naderbij, net zo beschermd tegen de kou als hij, steentjes wegschoppend en mopperend, zodat hij zeker wist dat ze de mannen daarbeneden zouden wekken. Hij klaagde niet; hij was dit evenmin gewend als zij. Stofsluiers verborgen hun gezicht, maar hij herkende ze toch. Luca, met zijn schouders die wel anderhalf keer zo breed waren als die van de anderen en die graag slimmigheidjes uithaalde. Gearan, zo langbenig als een reiger en de beste renner van de wagens. Charlin en Alijha, bijna eikaars spiegelbeeld, behalve dat Charlin de gewoonte had bij grote zorgen zijn hoofd schuin te houden, wat nu het geval was. Hun zuster Colline was daarbeneden in het kamp. En Maigran, de zuster van Lewin.

Toen de opengescheurde oogstzakken van de meisjes op de grond werden gevonden, ging iedereen, zelfs Lewins oudvader, meteen in rouw, om daarna zoals gewoonlijk verder te gaan; het was al zo vaak gebeurd. Als Adan had geweten wat het vijftal van plan was, zou hij ze hebben tegengehouden. Maar Adan mompelde tegenwoordig slechts over vertrouwen op de Aes Sedai, die Lewin nog nooit had gezien, en over de zorg voor het voortbestaan van de Aiel. De Aiel als volk, niet een enkel lid van de Aiel. Zelfs Maigran niet.

'Ze zijn met z'n vieren,' fluisterde Lewin. 'De meisjes liggen aan deze kant van het vuur. Ik ga ze heel stil wakker maken en dan sluipen we met ze weg, terwijl die mannen doorslapen.' Zijn vrienden keken elkaar aan en knikten toen. Hij nam aan dat ze eigenlijk eerder plannen hadden moeten

maken, maar ze hadden alleen gedacht aan het terugbrengen van de meisjes en aan onopvallend uit de wagens zien te komen. Hij was er niet zeker van geweest of ze deze mannen hadden kunnen volgen en inhalen voor ze hun dorp bereikten, een groep ruwe hutten waar de Aiel met stokken en stenen waren verjaagd. Ze zouden niets hebben kunnen doen als de ontvoerders zover waren gekomen. 'Wat doen we als ze wakker worden?' vroeg Gearan. ik laat Colline niet in de steek!' snauwde Charlin meteen, nog voor zijn broer er kalmer aan toevoegde: 'We gaan ze terughalen, Gearan.'

'Doen we,' beaamde Lewin. Luca gaf Gearan een por in zijn ribben en Gearan knikte.

In de duisternis een weg omlaag zoeken was niet gemakkelijk. Kurkdroge twijgen knapten onder hun voeten en steentjes en kiezels gleden voor hen uit langs de droge helling. Hoe stiller Lewin zich probeerde te verplaatsen, hoe meer lawaai hij leek te maken. Luca viel in een doornstruik die luid kraakte, maar hij kon er zich zwaar ademend uit bevrijden. Charlin gleed uit en rolde de halve helling af. Maar beneden hen bewoog niets.

Vlak voor het kamp bleef Lewin staan, wisselde bezorgde blikken uit met zijn vrienden en sloop toen op zijn tenen verder. Zijn ademhaling leek donderend in zijn oren te stormen, even luid als het gesnurk dat opsteeg uit een van de vier grotere hopen. Hij verstijfde toen het ruwe gesnurk stopte en die ene hoop onder de dekens bewoog. Het werd weer stil, het gesnurk zette weer in en Lewin haalde opgelucht adem. Voorzichtig kroop hij naast een van de kleinere hopen en vouwde een ruwwollen deken open die stijf stond van het vuil. Maigran staarde naar hem op, met een blauw en gezwollen gezicht, haar kleren zo gescheurd dat het wel lompen leken. Hij klemde zijn hand over haar mond om ervoor te zorgen dat ze niets riep, maar ze bleef hem nietszeggend aanstaren, knipperde zelfs niet met haar ogen. 'Ik ga je slachten als een varken, jongen.' Een van de grotere hopen rolde opzij en een man in smerige kleren en met een woeste baard kwam overeind. Het lange mes in zijn hand glinsterde dof in het maanlicht en weerspiegelde de rode gloed van de houtskooltjes. Hij gaf een schop tegen de hopen naast hem, wat gegrom en bewegingen opleverde. 'Als een varken. Kun je net zo krijsen, jongetje, of holt jullie soort bang weg?'

'Vlucht,' zei Lewin, maar zijn zus bleef hem dof aanstaren. Verwoed greep hij haar bij de schouders, probeerde haar overeind te trekken en in de richting van de anderen te duwen. 'Rennen!' Ze kwam stijf uit de dekens,

bijna een dood gewicht. Colline was wakker - hij kon haar horen snikken - maar het leek of ze de smerige dekens slechts strakker om zich heen trok en zich erin probeerde te verbergen. Maigran bleef gewoon staan, starend in de leegte.

'Het lijkt wel of je zelfs dat niet kunt.' Grinnikend stapte de man om het vuur heen en hield zijn mes laag. De anderen zaten nu rechtop in hun dekens, lachend, in afwachting van het vermaak. Lewin wist niet wat hij moest doen. Hij kon zijn zus niet in de steek laten. Hij kon alleen nog sterven. Misschien gaf hij Maigran daarmee een kans te vluchten. 'Rennen, Maigran! Alsjeblieft, rennen!' Ze bewoog niet. Ze leek hem niet eens te horen. Wat hadden ze haar aangedaan?

De baardman kwam dichterbij, nam er alle tijd voor, grinnikend, genietend van dit trage voorspel.

'Neeeee!' Uit de duisternis kwam Charlin aanvliegen, die zijn armen om de man met het mes sloeg en samen met hem tegen de grond sloeg. De andere mannen sprongen overeind. Een man met een gladgeschoren hoofd dat in het bleke maanlicht glom, hief een zwaard om Charlin neer te slaan.

Lewin wist niet zeker hoe het gebeurde. Op de een of andere manier had hij de zware ketel aan de ijzeren hengsel beetgepakt en zwaaide die rond. Die belandde met een luid gekraak tegen de kale kop. De man stortte neer alsof zijn botten gesmolten waren. Lewin had zijn evenwicht verloren, liep struikelend opzij om het vuur te vermijden en viel ernaast op de grond, waarbij hij de kookketel losliet. Een donkere man met vlechtjes hief eveneens zijn zwaard voor een dodelijke steek. Lewin krabbelde als een spin op zijn rug achteruit, zijn ogen strak op de zwaardpunt gericht, terwijl zijn handen verbeten zochten naar iets waarmee hij de man kon afweren, een stok, wat dan ook. Zijn handpalm voelde iets ronds. Met een zwaai stak hij naar de grauwende vent. De donkere ogen van de man sperden zich wijd open, het zwaard viel uit zijn vuist en bloed spoot uit zijn mond. Het was geen stok, maar een speer.

Lewins handen lieten de schacht los zodra hij besefte wat het was. Te laat. Hij kroop weg om de vallende man te ontwijken, die hem bevend en strak aanstaarde. Een dode man. Een man die hij gedood had. De wind voelde heel koud.

Een tijdje later daagde het hem dat de andere dorpelingen hem niet gedood hadden. Verrast zag hij zijn andere vrienden rond het vuur. Gearan en Luca en Alijha, allemaal hijgend en met verwilderde ogen boven hun stofsluiers. Colline liet onder haar dekens nog steeds een zacht snuivend gesnik horen en Maigran staarde nog steeds voor zich uit. Charlin was op z'n knieën gezakt en hield zijn handen voor zijn maag. En de vier mannen, de dorpelingen... Lewin liet zijn blikken over de bewegingloze, bebloede gestalten gaan.

'Wij... hebben ze vermoord.' Luca's stem trilde. 'Wij... Genade van het Licht, sta ons nu bij.'

Lewin kroop naar Charlin en raakte zijn schouder aan. 'Ben je gewond?'

Charlin viel om. Rood vocht maakte zijn handen glad, die de greep van het mes in zijn buik omklemden. 'Het doet pijn, Lewin,' fluisterde hij. Hij rilde nogmaals en het licht verdween uit zijn ogen. 'Wat moeten we doen?' vroeg Gearan. 'Charlin dood en wij... Licht, wat hebben we gedaan? Wat moeten we doen?'

'We brengen de meisjes terug naar de wagens.' Lewin kon zijn ogen niet losmaken van Charlins verglaasde ogen. 'Dat gaan we doen.' Ze verzamelden alles wat nuttig was, met name de kookketel en de messen. Het was moeilijk aan metalen voorwerpen te komen. 'Dat kunnen we net zo goed meenemen,' zei Alijha ruw. 'Ze hebben het zeker ook weer gestolen van mensen als wij.'

Toen Alijha echter een zwaard wilde oprapen, hield Lewin hem tegen. 'Nee, Alijha. Dat is een wapen, gemaakt om mensen te doden. Het kan nergens anders voor gebruikt worden.' Alijha zei niets, maar liet slechts zijn ogen over de vier lijken glijden, kijkend naar de speren waaraan Luca de dekens vastbond om Charlins lichaam mee te kunnen dragen. Lewin weigerde naar de dorpelingen te kijken. 'Een speer kan voedsel in ketels brengen, Alijha. Een zwaard niet. De Weg verbiedt het ons.' Alijha hield zijn mond, maar Lewin meende een honend gesnuif achter zijn stofsluier te horen. Desondanks bleven de zwaarden bij de dovende kooltjes en de dode mannen achter, toen ze zich eindelijk op weg begaven.

Het was een lange wandeling terug door de duisternis, waarbij ze de zelfgemaakte draagbaar met Charlin moesten meedragen en de opstekende

wind soms verstikkende stofwolken opjoeg. Maigran liep struikelend mee, recht voor zich uit starend. Ze wist niet waar ze was of wie zij waren. Colline leek doodsbang, zelfs voor haar eigen broer, telkens verstarrend als iemand haar aanraakte. Lewin had niet gedacht dat ze zo zouden terugkeren. In zijn gedachten hadden de meisjes lopen lachen, waren ze blij naar de wagens teruggegaan, zouden ze allemaal gelachen hebben. Niet als dragers van Charlins lijk. Niet in een dof zwijgen bij de herinnering aan het gebeurde. Het licht van hun kookvuren werd zichtbaar, en toen de wagens, waarvan de trektuigen al waren uitgelegd zodat de mannen tegen zonsopgang hun taak konden opnemen. Niemand verliet de wagens in het donker, dus zag Lewin verbaasd drie gestalten op hen af hollen. Adans witte haren stonden recht overeind. De andere twee waren Nerrine, de moeder van Colline, en Saralin, zijn eigen moeder. Lewin leek al te voelen wat er ging gebeuren en liet zijn stofsluier zakken. De vrouwen snelden met troostende armen en zacht gemompel op hun dochters af. Colline zakte met een hartgrondige zucht in haar moeders omarming; Maigran zag dat Saralin bijna in tranen uitbarstte toen ze de wonden in het gezicht van haar dochter zag.

Adan keek de jongemannen fronsend aan en zijn eeuwige zorgrimpels verdiepten zich. in de naam van het Licht, wat is er gebeurd? Toen we zagen dat jullie weg waren...' Zijn stem verstierf toen hij de baar met Charlin zag. 'Wat is er gebeurd?' vroeg hij opnieuw, alsof hij bang was voor het antwoord.

Lewin deed langzaam zijn mond open maar Maigran was hem voor. 'Ze hebben hen gedood,' zei ze met een kinderstemmetje, naar iets in de verte starend. 'Die boze mannen deden ons pijn. Ze... Toen is Lewin gekomen en heeft ze gedood.'

'Zulke dingen mag je niet zeggen, kind,' zei Saralin troostend. 'Je...' Ze zweeg, keek diep in haar dochters ogen, draaide zich om en keek Lewin onzeker aan. is dat...? Is het waar?'

'We moesten wel,' zei Alijha met pijn in z'n stem. 'Ze probeerden ons te doden. Ze hebben Charlin gedood.'

Adan deed een stap achteruit. 'Jullie hebben... gedood? Mensen gedóód? En het Covenant dan? Wij doen niemand kwaad. Niemand! Er is geen enkele reden om de dood van een ander mens te rechtvaardigen. Geen enkele!'

'Ze hebben Maigran ontvoerd, oudvader,' zei Lewin. 'Ze hebben Maigran en Colline ontvoerd en pijn gedaan. Ze...'

'Dat is geen reden!' bulderde Adan bevend van woede. 'Wij moeten aanvaarden wat komt. Ons lijden wordt ons gezonden om onze trouw te beproeven. Wij aanvaarden en doorstaan het. Jullie zijn geen Da's-hain meer. Jullie zijn bezoedeld en ik wil niet dat de Aiel door jullie bezoedeld worden. Verlaat ons, vreemdelingen! Moordenaars! Jullie zijn niet welkom in de wagens van de Aiel.' Hij keerde hen zijn rug toe en schreed weg alsof ze niet meer bestonden. Saralin en Nerrine volgden hem, de meisjes ondersteunend.

'Moeder?' vroeg Lewin en kromp in elkaar toen ze met kille ogen omkeek. 'Moeder, alsjeblieft...'

'Wie ben je, dat je me zo durft aan te spreken? Verberg je gezicht voor me, vreemde. Ik had vroeger een zoon met zo'n gezicht. Ik wens dat gezicht niet bij een moordenaar te zien.' En ze leidde Maigran verder, de anderen achterna.

ik ben nog steeds een Aiel,' schreeuwde Lewin, maar ze keken niet om. Hij meende Luca te horen huilen. De opstekende wind waaide stof op en hij sluierde zijn gezicht, ik ben een Aiel!'

Wild verspringende lichten boorden zich in Rhands ogen. De pijn van Lewins smart stond hem nog bij en zijn gedachten maakten een woeste werveldans. Lewin had geen wapen gedragen. Hij had niet eens geweten hoe hij een wapen moest gebruiken. Doden maakte hem doodsbang. Rhand begreep er niets van.

Hij had Muradin nu bijna ingehaald, maar de man was het zich niet bewust. Muradins snauw was verkrampt; zweet parelde op zijn gezicht; hij huiverde alsof hij wilde wegrennen. Rhands voeten brachten hem verder, en terug.

26 De toegewijden

Verder en terug.

Adan lag in de zandkuil, klemde de huilende kinderen van zijn dode zoon tegen zich aan en belette hen te kijken met zijn gerafelde jas. Terwijl hij behoedzaam over de rand gluurde, rolden ook bij hem de tranen over zijn wangen, maar stil. Op hun vijfde en zesde hadden Mai-gran en Lewin het recht om te huilen; Adan merkte verbaasd dat hijzelf nog tranen had.

Enkele wagens stonden in brand. De doden lagen waar zij waren neergevallen. De paarden waren al weggedreven, behalve die die nog stonden vastgebonden aan enkele wagens waarvan de inhoud op de grond was gegooid. Voor het eerst in zijn leven gaf hij er niet om dat de ingepakte voorwerpen die de Aes Sedai aan de Aiel in bewaring hadden gegeven, open en bloot op het zand lagen. Het was niet voor het eerst dat hij dat had gezien, of dode Aiel, maar deze keer gaf hij er niet om. De mannen met de zwaarden, speren en bogen, de mannen die hadden gemoord, waren de lege wagens aan het laden. Met vrouwen. Hij zag hoe Rhea, zijn dochter, in een wagenbak bij de anderen werd geschoven, die door lachende moordenaars als dieren opeengepakt waren. Hun laatste kind. EIwin, de hongerdood met tien, Sorelle, gestorven op haar twintigste aan een koorts die haar dromen reeds hadden voorspeld, en Jareen, die zich een jaar geleden op zijn negentiende van een rots had geworpen toen hij merkte dat hij kon geleiden. En deze ochtend: Marind.

Hij wilde gillen. Hij wilde erheen rennen en hen tegenhouden om zijn laatste kind te mogen houden. De mannen op de een of andere manier tegenhouden. Maar wat als hij erop afging? Ze zouden hem doden en Rhea toch meevoeren. Ze zouden ook heel goed de kinderen kunnen doden. Tussen de andere doden lagen ook enkele kleine lichaampjes in hun eigen bloed.

Maigran klemde zich aan hem vast of ze voelde dat hij haar misschien in de steek zou laten en Lewin verstijfde alsof hij hem steviger vast wilde houden, maar zich daarvoor te oud vond. Adan streek hun haren glad en hield hun gezichtjes tegen zijn borst aangedrukt. Toch dwong hij zich te

blijven kijken, tot de wagens omringd door joelende ruiters wegrolden, naar de rokende bergen aan de horizon, de paarden achterna die al bijna uit het zicht waren verdwenen. Toen pas stond hij op en maakte de kinderen voorzichtig los. 'Blijf hier op me wachten,' zei hij. 'Wacht tot ik terug ben.' Elkaar vastklampend staarden ze hem met betraande witte gezichtjes aan en knikten onzeker.

Hij liep naar een van de lichamen en rolde het teder om. Siedre had kunnen slapen, haar gezicht zag er net zo uit als iedere ochtend wanneer hij haar bij het ontwaken naast zich zag. Het verraste hem steeds weer het grijs in haar roodgouden haren te ontdekken. Zij was zijn liefde, zijn leven, eeuwig jong en nieuw voor hem. Hij probeerde niet naar het bloed te kijken dat de voorkant van haar kleren doorweekte of naar de gapende wond onder in haar borst. 'En? Wat ga je nu doen, Adan? Vertel ons dat eens! Wat?' Hij streelde Siedres haren uit haar gelaat - ze was gesteld op netheid - stond op en wendde zich langzaam naar het groepje bevreesde mannen. Sulwin was de leider, een grote man met diepliggende ogen. Sul-win had zijn haar laten groeien, alsof hij wilde verbergen dat hij een Aiel was. Een aantal mannen had dat gedaan. Het had geen verschil gemaakt voor deze rovers, of voor de dieven die hen waren voorgegaan.

'Ik ben van plan onze doden te begraven en verder te gaan, Sulwin.' Zijn ogen dwaalden weer af naar Siedre. 'Wat kunnen we anders?'

'Verder gaan, Adan? Hoe kunnen we dat? Er zijn geen paarden. Er is bijna geen water en er is geen voedsel. Het enige dat we nog hebben, zijn wagens vol zaken die de Aes Sedai nooit zullen komen ophalen. Wat zijn het, Adan? Wat zijn het voor dingen waar we ons leven voor moeten geven terwijl we ze over de wereld rondslepen en zelfs te bang zijn om ze aan te raken? We kunnen zo niet verder!'

'Dat kunnen we wel!' riep Adan. 'Dat zullen we! We hebben benen; we hebben ruggen. We zullen de wagens trekken als het nodig is. We zullen onze plicht trouw zijn!' Hij zag geschrokken zijn eigen dreigende vuist. Een vuist! Zijn hand beefde toen hij hem ontspande en liet zakken.

Sulwin deed een stap naar achteren, maar vond steun bij zijn vrienden. 'Nee, Adan. Wij zijn uitgezonden om een veilige plek te vinden, en sommigen van ons zijn dat nu inderdaad van plan. Mijn oudvader placht me verhalen te vertellen die hij als jongen gehoord had, verhalen waarin we

een veilig leven leidden en de mensen naar ons gezang kwamen luisteren. We zijn van plan een plek te vinden waar we veilig kunnen zijn en weer opnieuw kunnen zingen.'

'Zingen?' spotte Adan. ik heb die oude verhalen over de wondermooie zang van de Aiel ook gehoord, maar jij kent die oude liederen evenmin als ik. De liederen zijn verdwenen en de dagen van weleer zijn voorbij. Wij zullen onze plicht aan de Aes Sedai niet verzaken om te gaan jagen op iets wat voor altijd verloren is.'

'Sommigen van ons wel, Adan.' De anderen achter Sulwin knikten. 'Wij willen die veilige plek vinden. En de liederen eveneens. Dat gaan we doen!'

Krakend plofte er iets op de grond neer en Adan keek verrast om. Andere vrienden van Sulwin waren een wagen aan het uitladen en een grote platte kist was gevallen en half opengebarsten, waardoor iets zichtbaar werd wat op een poort van gladde donkerrode steen leek. Ook andere wagens werden afgeladen, zelfs door mensen die niet Sulwins kameraden waren. Minstens een kwart van het volk dat hij zag, was hard aan het werk om alles behalve voedsel en water van de wagens te laden.

'Probeer ons niet tegen te houden,' waarschuwde Sulwin. Adan ontspande zijn vuisten weer. 'Jullie zijn geen Aiel,' zei hij. 'Jullie verraden alles. Wat jullie ook zijn, jullie zijn niet langer Aiel!'

'We volgen de Weg van het Blad net zo goed als jij, Adan!'

'Ga dan!' schreeuwde Adan. 'Ga! Jullie zijn geen Aiel! Jullie zijn verloren! Verloren! Ik wil niet eens naar jullie kijken! Ga!' Struikelend haastten Sulwin en de anderen zich om zo snel mogelijk te vertrekken. Met eert bezwaard hart nam hij alles in ogenschouw: de wagens en de doden tussen de rommel. Zoveel doden, zoveel kreunende gewonden die nu werden verzorgd. Sulwin en zijn verlorenen toonden wel enige zorg bij het uitladen. De mannen met de zwaarden hadden kisten opengebroken tot ze hadden beseft dat er geen goud of voedsel in zat. Voedsel was kostbaarder dan goud. Adan bekeek de stenen poort, de omgevallen stapeltjes stenen beeldjes, de vreemde kristallen vormen die in het rond stonden tussen de potten met choraloten, waar Sulwins mensen geen nut in zagen. Hadden die dingen wel nut? Hadden ze voor dit alles trouw gezworen? Als dat zo was, zij het zo. Er kon iets van gered worden. Hij wist absoluut niet wat de Aes Sedai belangrijk zouden vinden, maar een deel kon gered worden.

Hij zag hoe Maigran en Lewin zich aan hun moeders rokken vasthielden. Hij was blij dat Saralin in leven was gebleven om voor ze te zorgen; zijn laatste zoon, haar gade, de vader van deze kinderen, was die ochtend door de eerste pijl gestorven. Een deel kon gered worden en hij zou de Aiel redden, koste wat kost.

Hij knielde neer en hield Siedre in zijn armen. 'We zijn nog steeds trouw, Aes Sedai,' zei hij fluisterend. 'Hoelang moeten we nog trouw blijven?' Hij legde zijn hoofd op de borst van zijn vrouw en huilde. Tranen prikten in Rhands ogen en geluidloos vormde hij de klanken 'Siedre'. De Weg van het Blad? Dat was geen Aielovertuiging. Hij kon niet helder denken; hij kon helemaal niet denken. De lichten tolden sneller en sneller rond. Naast hem sperde Muradin zijn mond open voor een geluidloos gehuil; de ogen van de Aiel puilden uit alsof hij er getuige van was dat alles stierf. Samen gingen ze een stap verder.

Jonai stond op het puntje van de rotswand en staarde westwaarts over het in de zon flonkerende water. Honderd roede verder in die richting lag Comelle. Had Comelle gelegen. Comelle was tegen berghellingen gebouwd geweest en had uitgekeken over de zee. Honderd roede verder naar het westen, waar nu de zee golfde. Als Alnora nog in leven was geweest, zou het misschien beter te verdragen zijn geweest. Zonder haar dromen wist hij nauwelijks waar hij heen moest trekken of wat hij moest doen. Zonder haar gaf hij eigenlijk niet meer om het leven. Hij voelde ieder grijs haartje toen hij zich omdraaide om terug te sloffen naar de wagens die een span terug stonden te wachten. Er waren nu minder wagens en ze raakten versleten. Er waren ook minder mensen, enkele duizenden, waar er eerst tienduizenden waren geweest. Maar nog te veel voor wat er aan wagens was overgebleven. Niemand kon meer meerijden, behalve de kinderen die te klein waren om te lopen.

Hij kwam Adan tegen bij de eerste wagen, een lange jongeman met blauwe ogen die te behoedzaam stonden. Jonai verwachtte steeds Wil-lim te zien als hij maar snel genoeg rondzocht. Maar toen Willim jaren geleden ging geleiden, was hij natuurlijk meteen weggezonden, hoe hard hij ook had geprobeerd van de Ware Bron af te blijven. Nog steeds bezat de wereld te veel mannen die konden geleiden; ze moesten de jongens wegsturen die de tekens vertoonden. Ze moesten wel, maar hij wou dat hij zijn kinderen weer bij zich had. Wanneer wʳas Esole gestorven? Er was zo weinig geweest om in een haastig gegraven kuiltje te leggen. Hij was weggeteerd

door een ziekte, omdat er geen Aes Sedai waren die hem konden helen.

'Er zijn Ogier, vader,' zei Adan opgewonden. Jonai vermoedde dat zijn zoon altijd had gedacht dat zijn verhalen over de Ogier alleen maar verzonnen waren. 'Ze zijn uit het noorden gekomen.' Het was een armzalige groep waar Adan hem heenbracht, niet meer dan een stuk of vijftig, met holle wangen, droeve ogen en afhangende pluimoren. Hij was langzamerhand gewend geraakt aan de bedrukte gezichten van zijn eigen volk, aan de uitputting, de opgelapte kleding, maar dat hij dit ook aantrof bij de Ogier, schokte hem diep. Hij diende voor zijn mensen te zorgen en zijn plicht jegens de Aes Sedai na te komen. Hoe lang was het geleden dat hij een Aes Sedai had ontmoet? Vlak na Alnora's dood. Te laat voor haar. De vrouw had de zieken geheeld die nog in leven waren, had enkele ter'angrealen meegenomen en was daarna verder getrokken, bitter lachend bij zijn vraag of ze een veilige plaats wist. Haar gewaad was versteld en aan de zomen versleten. Hij was er niet zeker van of ze nog bij haar volle verstand was. Ze had beweerd dat een van de Verzakers slechts gedeeltelijk gevangen was, of misschien wel helemaal niet. Ishamael beroerde nog steeds de wereld, zei ze. Ze moest wel even krankzinnig zijn als de overgebleven mannelijke Aes Sedai.

Hij richtte zijn gedachten weer op de Ogier voor hem, die onvast op hun sterke benen stonden. Zijn gedachten dwaalden te vaak af sinds Alnora's dood. Ze hadden brood en nappen in hun handen. Iemand had uit hun krappe voedselvoorraad rondgedeeld; boosheid flitste door hem heen, maar dat schokte hem weer. Hoeveel van zijn mensen konden eten van wat vijftig Ogier konden verstouwen? Nee, delen was de weg. Vrijelijk geven. Honderd mensen? Tweehonderd? 'U hebt chora-loten,' zei een Ogier. Zijn dikke vingers streelden zachtjes over de drievoudige bladen van de twee potplanten die aan de zijkant van de wagens waren vastgebonden.

'Een paar,' zei Adan kortaf. 'Ze sterven af, maar de oude mensen nemen nieuwe stekken voor ze dat doen.' Hij had geen tijd voor bomen. Hij diende voor een volk te zorgen. 'Hoe is het in het noorden?'

'Erg,' antwoordde een Ogiervrouw. 'De Verwording breidt zich uit naar het zuiden en er zijn Myrddraal en Trolloks.'

ik dacht dat die allemaal dood waren.' Niet naar het noorden dus. Ze konden niet naar het noorden. Het zuiden? De Zee van Jeren lag tien

dagreizen naar het zuiden. Was dat nog wel zo? Hij was moe. Zo moe. 'Jullie zijn uit het oosten gekomen?' vroeg een andere Ogier. Hij veegde zijn nap met een korst brood schoon en slikte het door. 'Hoe is het in het oosten?'

'Slecht,' antwoordde Jonai. 'Maar voor jullie misschien minder slecht. Tien... nee, twaalf dagen geleden hebben enkele mensen een derde deel van onze paarden gestolen voor we konden ontsnappen. We moesten wagens achterlaten.' Dat deed hem pijn. Wagens met hun vracht achterlaten. De voorwerpen die de Aes Sedai aan de Aiel hadden toevertrouwd, waren in de steek gelaten. Dat het niet de eerste keer was, maakte het nog erger. 'Bijna iedereen die we tegenkomen, pakt van alles naar believen. Maar misschien zullen ze dat niet doen bij de Ogier.'

'Misschien,' zei een Ogiervrouw alsof ze het zelf niet geloofde. Jonai was er zelf ook niet zeker van; er bestond geen veilige plek. 'Weten jullie ergens een stedding?'

Jonai staarde haar aan. 'Nee. Nee, niet dat ik weet. Maar jullie kunnen de stedding toch wel vinden?'

'Wij komen reeds van ver en zijn al zo lang op de vlucht,' zei een Ogier achter in de groep en weer een ander voegde er met droevig dreunende stem aan toe: 'Het land is zo sterk veranderd.'

'Ik denk dat we spoedig een stedding dienen te vinden, anders zullen we sterven,' zei de eerste Ogiervrouw. ik voel een... smachten... in mijn botten. We moeten een stedding vinden. Dat moet.' ik kan jullie niet helpen,' zei Jonai bedroefd. Hij voelde een strakke band om zijn borst. Het land veranderde, was niet meer te herkennen, en veranderde nog steeds, zodat de vlakte van vorig jaar het gebergte van dit jaar kon zijn. De groei van de Verwording. Myrddraal en Trolloks nog steeds in leven. Mensen die roofden, mensen met beestachtige gezichten, mensen die de Da'shain niet herkenden of van hen wisten. Hij haalde moeizaam adem. De Ogier, verloren. De Aiel, verloren. Alles verloren. De strakke band brak open in pijn en hij zakte op zijn knieën, boog dubbel, zijn borst omklemmend. Een vuist hield zijn hart vast en kneep hard.

Adan knielde bezorgd naast hem neer. 'Vader, wat is er? Wat is er aan de hand? Kan ik wat doen?'

Het lukte Jonai de versleten kraag van zijn zoon te pakken en zijn gezicht naar zich toe te trekken. 'Breng... het volk... naar het zuiden.' Hij moest de woorden tussen de krampen doorpersen die zijn hart eruit leken te rukken.

'Vader, jij bent toch degene die...'

'Luister. Luister! Breng ze... naar het zuiden. Breng de Aiel... in veiligheid. Houd je... aan het Covenant. Waak over... de spullen... van de Aes Sedai... tot ze... die komen halen. De Weg... van het Blad. Je moet...' Hij had het geprobeerd. Solinda Sedai moest dat begrijpen. Hij had het geprobeerd. Alnora.

Alnora. De naam vervaagde, de pijn in Rhands borst verdween. Hij begreep er niets van. Het was onbegrijpelijk. Hoe konden deze mensen Aiel zijn?

De zuilen flitsten verblindend. De lucht bewoog, wervelde rond. Naast hem sperde Muradin zijn mond open in een poging om te gillen. De Aielman klauwde naar zijn sluier, klauwde in zijn gezicht en liet diepe bloedige voren achter. Verder.

Jonai haastte zich door de verlaten straten en probeerde niet te kijken naar de verwoeste gebouwen en dode chora-bomen. Allemaal dood. Gelukkig waren de laatste achtergelaten jo-karren weggehaald. Nabevingen maakten de grond onder zijn voeten nog steeds onrustig. Hij droeg natuurlijk zijn werkkleren, de cadin'sor, hoewel zijn taak niet het werk was waarvoor hij was opgeleid. Hij was drieënzestig, in de bloei van zijn leven en nog niet oud genoeg voor grijze haren, maar hij voelde zich een vermoeide oude man.

Niemand hield hem tegen toen hij de Zaal der Dienaren binnentrad. Er stond niemand meer bij de grote ingang met de zuilen, niemand die vragen stelde of de binnenkomer begroette. Binnen wemelde het van de mensen, allemaal druk bezig, hun armen vol papieren of kisten, en met bezorgde ogen, maar niet een van hen keurde hem een blik waardig. Er hing een gevoel van paniek in de Zaal en bij iedere beving werd het groter. Verontrust liep hij de voorzaal door en draafde de brede treden op. Moddervlekken bevuilden de zilverwitte eisteen. Niemand had tijd. Misschien kon het niemand wat schelen. Hij hoefde niet aan te kloppen op de gezochte deur. Het was niet een van de grote vergulde deuren naar een bijeenkomstzaal, maar een eenvoudige en onopvallende deur. Hij glipte stilletjes naar binnen en was blij dat hij dat had gedaan. Een handvol Aes

Sedai stond rond de lange tafel te praten; ze merkten blijkbaar niet eens wanneer het gebouw beefde. Het waren allemaal vrouwen.

Hij huiverde en vroeg zich af of mannen ooit nog aan zo'n bijeenkomst zouden deelnemen. Toen hij zag wat er op tafel lag, werd zijn huivering een beven. Een kristallen zwaard - misschien een voorwerp van de Ene Kracht, misschien slechts een kunstwerk; hij kon het nergens aan zien - boven op de Drakenbanier van Lews Therin Verwantslachter, uitgespreid als een kleed dat tot op de vloer afhing. Zijn hart kromp ineen. Wat deed die hier? Waarom was hij niet vernietigd, tezamen met alle herinneringen aan die vervloekte man? 'Wat voor nut heeft je Voorspelling?' Oselle schreeuwde bijna, 'als je ons niet kunt zeggen wanneer?' Haar lange zwarte haren zwierden rond terwijl ze beefde van boosheid. 'De wereld staat of valt hiermee! De toekomst! Het Rad zelf!'

De donkerogige Deindre keek haar aan met de gebruikelijke kalmte van een Aes Sedai. 'Ik ben de Schepper niet. Ik kan je alleen vertellen wat ik voorspel.'

'Vrede, zusters.' Solinda was de kalmste, haar ouderwetse streelgewaad slechts een bleekblauwe mist. Haar zon-rode haren tot aan haar middel hadden bijna de kleur van zijn eigen haar. Zijn oudvader had haar als jongeman gediend, maar ze zag er jonger uit dan hij; ze was een Aes Sedai. 'De tijd voor onderlinge twisten is voorbij. Jaric en Haindar zullen hier beiden morgen aankomen.'

'Wat betekent dat we ons geen fouten kunnen veroorloven, Solinda.'

'We moeten weten...'

'Bestaat er enige kans dat...'

Jonai luisterde niet langer. Ze zouden hem wel zien wanneer ze klaar waren. Hij was niet de enige niet-Aes Sedai in het vertrek. Someshta zat tegen de muur bij de deur, een grote gestalte die leek te zijn geweven uit ranken en bladeren. Ondanks zijn zittende houding was hij toch nog een hoofd groter dan Jonai. Een barst van verkommerd bruin en verkoold zwart liep over het gezicht van de Nvm en maakte een groef in zijn groene grashaar en toen hij naar Jonai keek, stonden zijn hazelnootbruine ogen bezorgd.

Toen Jonai hem toeknikte, voelde hij aan de barst en fronste. 'Ken ik jou?' zei hij zachtjes.

'Ik ben je vriend,' antwoordde Jonai droevig. Hij had Someshta al enkele jaren niet meer gezien, maar hij had hiervan gehoord. De meeste Nyms waren dood, had hij gehoord. 'Je hebt me als kind op je schouder paardje laten rijden. Herinner je je dat nog?'

'Zingen,' zei Someshta. 'Werd er gezongen? Er is zoveel verdwenen. De Aes Sedai zeggen dat er iets van terug zal komen. Jij bent toch een Kind van de Draak?'

Jonai kromp ineen. Die naam had moeilijkheden veroorzaakt, al was hij volkomen waar. Maar hoeveel burgers geloofden nog dat de Da'shain Aiel vroeger slechts de Draak hadden gediend en geen andere Aes Sedai? 'Jonai?'

Hij keerde zich om toen hij Solinda's stem hoorde en viel op een knie neer toen ze aan kwam lopen. De anderen twistten nog steeds, zij het kalmer.

is alles in gereedheid gebracht, Jonai?' vroeg ze. 'Alles, Aes Sedai. Solinda Sedai...' Hij aarzelde en haalde diep adem. 'Solinda Sedai, sommigen van ons wensen te blijven. We kunnen nog steeds dienen.'

'Weet je water gebeurd is met de Aiel in Tzora?' Hij knikte en ze zuchtte, waarbij ze haar hand uitstak om over zijn korte haar te strijken alsof hij een kind was. 'Natuurlijk heb je dat. Jullie Da'shain hebben meer moed dan... Er waren daar tienduizend Aiel die hun armen ineenhaakten en zongen, in een poging een krankzinnige eraan te herinneren wie zij waren en wie hij was geweest. Ze probeerden hem te wenden met hun lichamen en een lied en Jaric Mondoran doodde ze. Terwijl hij ze doodde stond hij daar maar, voor zich uit starend alsof hij naar een-puzzel keek, en ze bleven al zingend de rijen sluiten. Ze hebben me verteld dat hij bijna een uur naar de laatste Aiel heeft geluisterd voor hij hem doodde. Toen laaide het vuur in Tzora op, een enorme vlam die steen en metaal en vlees verzengde. Er ligt nu een plaat van glas waar eens de op een na grootste stad van de wereld stond.'

'Velen kregen de tijd om te vluchten, Aes Sedai. De Da'shain wonnen tijd voor hun vlucht. We zijn niet bang.'

Haar hand hield zijn haar in een pijnlijke greep. 'De burgers zijn Paaren

Disen reeds ontvlucht, Jonai. Bovendien hebben de Da'shain nog een taak te vervullen, indien Deindre maar ver genoeg kon zien om te zeggen welke. In ieder geval ben ik van plan iets van hier te redden en dat iets zijn jullie.'

'Zoals u zegt,' zei hij met tegenzin. 'Wij zullen zorg dragen voor wat u ons hebt toevertrouwd tot u het terugwenst.'

'Natuurlijk. De dingen die we jou hebben gegeven.' Ze schonk hem een glimlach en liet zijn haar los, streelde het nog even voor ze haar handen vouwde. 'Je zult de... dingen... in veiligheid brengen, Jonai. Blijf in beweging, blijf altijd in beweging tot je een veilige plek vindt, waar niemand je kwaad kan berokkenen.'

'Zoals u zegt, Aes Sedai.'

'Hoe staat het met Coumin, Jonai? Is hij gekalmeerd?' Hij kon niets verzinnen, kon slechts de waarheid venellen, al had hij liever zijn tong afgebeten. 'Mijn vader verbergt zich ergens in de stad. Hij probeerde ons om te praten om... weerstand te bieden. Hij wilde niet luisteren, Aes Sedai. Hij heeft ergens een oude schoklans gevonden en...' Hij kon niet verder praten. Hij verwachtte dat ze boos zou zijn, maar haar ogen stonden vol tranen.

'Volg het Covenant, Jonai. De Da'shain mogen al het overige verliezen, maar zorg ervoor dat ze het Covenant houden, de Weg van het Blad. Beloof me dat.'

'Natuurlijk, Aes Sedai,' zei hij geschokt. Het Covenant was de Aiel en de Aiel waren het Covenant. De Weg verlaten zou betekenen dat ze achterlieten wat zij waren. Coumin was een afwijking. Hij was als jongen al vreemd geweest, werd gezegd, nauwelijks een Aiel, hoewel niemand wist waardoor.

'Ga nu, Jonai. Ik wil dat jullie morgen Paaren Disen ver achter je hebben gelaten. En denk eraan: blijf in beweging. Behoed de Aiel.' Knielend maakte hij een buiging, maar ze werd alweer bij het gesprek betrokken.

'Kunnen we Kodam en zijn jongens vertrouwen, Solinda?'

'We moeten wel, Oselle. Ze zijn jong en onervaren, maar amper besmet en... We hebben geen andere keus.'

'Dan zullen we doen wat ons te doen staat. Het zwaard moet wachten. Someshta! Indien je wilt, hebben we een taak voor de laatste Nym. We hebben al te veel van je gevraagd, nu moeten we nog meer vragen.'

Jonai maakte een vormelijke buiging, terwijl de Nym opstond, waardoor zijn hoofd bijna langs het plafond streek. Ze waren reeds verdiept in hun plannen en keken niet op, maar hij toonde toch voor het laatst zijn eerbied. Hij dacht niet dat hij ze ooit nog zou zien. Hij rende de Zaal der Dienaren uit, rende de hele weg naar de grote bijeenkomst buiten de stad. In tien rijen vormden duizenden wagens bijna een stoet van twee roeden lang. Wagens vol voedsel en watervaten, wagens vol kisten met voorwerpen die de Aes Sedai aan de zorg van de Aiel hadden toevertrouwd, angrealen, sa'angrealen en ter'angrealen, alles wat uit de handen van de geleiders moest worden gehouden omdat die krankzinnig waren geworden. Vroeger was er beter vervoer geweest: jo-karren en springers, zweefvliegers en enorme zoefvleugels. Nu moesten ze het doen met moeizaam verzamelde paar-denwagens. Tussen de wagens stond het volk, in aantal groot genoeg voor een stad, maar het waren misschien de enige Aiel die nog in leven waren.

Een honderdtal kwam naar hem toe om hem te ontmoeten, mannen en vrouwen, de vertegenwoordigers die wilden horen of sommigen van de Aes Sedai mochten blijven. 'Nee,' zei hij hun. Er werd gefronst en geaarzeld en hij voegde eraan toe: 'Wij moeten gehoorzamen. Wij zijn Da'shain Aiel, wij gehoorzamen de Aes Sedai.'

Ze verspreidden zich langzaam weer tussen hun wagens en hij meende Coumins naam op te vangen, maar hij kon zich er niet druk om maken. Hij haastte zich naar zijn eigen wagen aan de kop van de middelste rij. De paarden waren allemaal zenuwachtig en de grond beefde regelmatig.

Zijn zonen zaten al op de bok. Willim van vijftien met de teugels en Adan van tien naast hem, beiden met een zenuwachtige grijns van opwinding. De kleine Esole lag met een pop te spelen, boven op het zeil over hun bezittingen en - nog belangrijker - over de bezittingen van de Aes Sedai, die ze hem hadden toevertrouwd. Alleen voor zeer jonge en oude mensen was nog plaats om mee te rijden. Een tiental cho-ra-loten die al wortel hadden geschoten, stonden in aardewerken potten achter de bok, klaar om geplant te worden wanneer ze een veilige plek hadden gevonden. Wellicht dwaas om zoiets mee te nemen, maar elke wagen had deze scheuten in

potjes. Iets uit de tijd die allang voor-bij was, een teken voor een komende betere tijd. Mensen hadden hoop nodig en tekenen.

Alnora stond naast het span te wachten. Haar glanzende zwarte haren vielen zwierig over haar schouders en herinnerden hem aan hun eerste ontmoeting. Nu hadden zorgen rimpels rond haar ogen getrokken.

Het lukte hem de bezorgdheid diep in zijn hart te verbergen en haar een glimlach te schenken. 'Alles zal goed komen, vrouw van mijn hart.' Ze gaf geen antwoord en hij voegde eraan toe: 'Heb je weer een droom gehad?'

'Al een hele tijd niet meer,' mompelde ze. 'Alles zal goed komen en alles zal weer worden zoals het behoort te zijn.' Met een beverige glimlach streelde ze zijn wang. 'Met jou bij me weet ik dat het zo zal zijn, gade van mijn hart.'

Jonai zwaaide zijn armen boven zijn hoofd en het teken werd in de rijen doorgegeven. Langzaam zette de karavaan zich in beweging. De Aiel verlieten Paaren Disen.

Rhand schudde zijn hoofd. Te veel. Herinneringen stapelden zich boven op elkaar. De lucht leek te weerlichten. Gruizelig stof waaide op in de dansende wervelwinden. Muradin had diepe sneden in zijn gezicht gegroefd en klauwde nu aan zijn ogen. Verder.

Coumin knielde aan de rand van de omgeploegde aarde neer in zijn werkkleren, een eenvoudige bruingrijze jas en broek en zachte veterlaarzen. Samen met de anderen vormde hij een rij rond de akker. Na elke tien Da'shain Aiel, die net eikaars vingertoppen konden aanraken, stond een Ogier. Rond de hele akker. Hij kon de akker verderop zien, met eenzelfde kring, achter de soldaten die met hun schoklansen boven op een gepantserde jo-kar zaten. Een zweefvlieger op zijn ronde zoemde boven hem voorbij, een dodelijke metalen wesp met twee man. Hij was zestien en de vrouwen hadden zijn stem eindelijk laag genoeg bevonden om deel te nemen aan de zaaizang.

Hij werd gefascineerd door de soldaten, zowel mannen als Ogier, zoals een felgekleurde gifslang hem zou boeien. Ze doodden! Zijn oud-oudvader, Charn, beweerde dat er vroeger geen soldaten waren geweest, maar dat geloofde Coumin niet. Wie zou de Nachtlopers en de Trolloks tegenhouden als die iedereen kwamen vermoorden, wanneer er geen soldaten waren?

Charn beweerde natuurlijk ook dat er toen geen Myrddraal en Trolloks hadden bestaan. Geen Verzakers en geen Schaduwgebroed. Hij vertelde veel verhalen waarvan hij beweerde dat ze uit een tijd stamden van voor de Nachtlopers en Trolloks, een tijd dat de Duistere Heer van het Graf opgesloten was geweest en niemand zijn naam of het woord 'oorlog' gekend had. Coumin kon zich zo'n wereld niet voorstellen; de oorlog was al voor zijn geboorte begonnen. Hij genoot echter wel van Charns verhalen, ook al geloofde hij ze niet, maar enkele verhalen van de oude man zorgden voor boze blikken en scheldwoorden van de toehoorders. Zoals toen hij beweerde dat hij vroeger een Verzaker had gediend. Niet zomaar een Verzaker, maar Lanfir zelf. Hij had even goed kunnen zeggen dat hij Ishamael had gediend. Als Charn zo nodig verhalen moest verzinnen, dan had Coumin liever gehoord dat hij Lews Therin had gediend, de grote aanvoerder zelf. Natuurlijk zou dan iedereen vragen waarom hij dan nu niet de Draak diende, maar het zou in de huidige toestand toch beter zijn. Coumin verafschuwde de vreemde blikken van de burgers op Charn als hij vertelde dat Lanfir niet altijd slecht was geweest. Een beweging aan de andere kant van de akker vertelde hem dat de Nym eraan kwam. De grote gestalte, wiens borst uitstak boven de langste Ogier, stapte naar voren op de ingezaaide grond en Coumin hoefde niet eens te kijken om te weten dat zijn spoor zich vulde met ontkiemende planten. Het was Someshta, omringd door wolken van witte, gele en blauwe vlinders. Opgewonden gemompel steeg op van de toekijkende stadsmensen en van het boerenvolk dat bij deze landerijen hoorde. Iedere akker zou nu zijn eigen Nym hebben. Coumin vroeg zich af of hij Someshta naar de verhalen van Charn kon vragen. Hij had een keer met hem gepraat en Someshta was oud genoeg om te weten of Charn de waarheid sprak; de Nym waren ouder dan iedereen. Sommigen zeiden dat de Nym nooit doodgingen, niet zolang de planten groeiden. Maar het was nu niet de tijd om aan vragen voor de Nym te denken.

De Ogier zetten in, zoals het hoorde. Ze stonden op om te zingen, diep, laag en rommelend, alsof de aarde zelf zong. De Aiel kwamen ook overeind, de mannenstemmen hieven een eigen zang aan en zelfs hun laagste stem was hoger van klank dan die van een Ogier. Toch verweefden de zangen zich met elkaar en Someshta nam de lijnen over en verwerkte ze in zijn dans, waarbij hij met zwierige stappen over de akker schreed, de armen wijd, de vlinders om hem heen buitelend, waarbij ze nu en dan op zijn vingertoppen landden. Coumin kon de zaaizang rond de andere velden horen, kon de vrouwen horen klappen om de mannen aan te sporen, hun

ritme als de hartenklop van nieuw leven, maar het was een verre kennis. De zang voerde hem mee, het voelde bijna alsof hij het was, hijzelf, niet het geluid van zijn stem, die Someshta rond de zaden in de aarde weefde. Het waren nu echter geen zaden meer. Zemaisscheuten maakten de akker groen, groeiden hoger op die plekken waar Someshta's voeten hadden gerust. Geen verderf zou deze planten raken, geen enkel insect zou hen aantasten. Het gezongen zaad zou uitgroeien tot planten die ver boven een man uitstaken en de graanschuren van de stad zouden vullen. Hiervoor was hij geboren, voor dit lied en de andere zaaizangen. Hij had geen spijt van het feit dat de Aes Sedai hem op zijn tiende hadden overgeslagen, zeggend dat hij de vonk ontbeerde. Opgeleid worden tot Aes Sedai zou wonderschoon zijn, maar zeker niet mooier dan dit ogenblik.

Het lied verstierf en de Aiel brachten het tot een einde. Someshta danste nog enkele passen door nadat de laatste stemmen waren verstild en het leek of het lied nog ijl in de lucht hing zolang hij bewoog. Toen stond hij stil en was het gedaan.

Coumin zag verbaasd dat de stadsmensen al verdwenen waren, maar hij had geen tijd om zich af te vragen waar ze heen waren gegaan en waarom. De vrouwen kwam lachend aanlopen om de mannen geluk te wensen. Hij was nu een man, geen jongen meer, hoewel sommige vrouwen hem op de lippen kusten en anderen slechts even door zijn haren woelden.

Pas toen zag hij hoe een soldaat op enkele stappen afstand naar hem stond te kijken. Hij had zijn schoklans en strijdmantel van fenstof ergens achtergelaten, maar hij droeg zijn helm nog steeds. Het leek het hoofd van een soort monsterinsect, met vangkaken die zijn gezicht verborgen, hoewel zijn zwarte schokvizier omhoog was geklapt. Alsof de Soldaat besefte dat hij daardoor opviel, zette hij zijn helm af, waardoor er een jongeman zichtbaar werd, amper een jaar of vier, vijf ouder dan Coumin. De man knipperde niet met z'n bruine ogen; hij keek Coumin strak aan en de jongen huiverde. Het donkere gezicht was slechts vier of vijf jaar ouder, maar de ogen... Ook de soldaat zou op zijn tiende voor een opleiding zijn uitgekozen. Coumin was blij dat de Aiel die keuze bespaard bleef.

Een Ogier, Tomada, kwam naar hem toe en zijn pluimoren bogen zich vragend naar voren. 'Heb je nieuws, krijgsman? Ik zag de opwinding bij de jo-karren tijdens onze zang.'

De soldaat aarzelde, ik neem aan dat ik het mag vertellen, hoewel het nog niet bevestigd is. Wij hebben bericht gekregen dat Lews Therin de Gezellen heeft aangevoerd in een aanval op Shayol Ghul. Vanmorgen in alle vroegte. Er is iets mis met de verbindingen, maar het bericht vermeldt dat de Bres verzegeld is en de meeste Verzakers erachter opgesloten zijn. Misschien wel allemaal.'

'Dan is het voorbij,' verzuchtte Tomada. 'Eindelijk voorbij, het Licht zij geprezen.'

'Ja.' De soldaat keek rond en leek opeens eenzaam. 'Ik... neem aan dat het zo is. Ik neem aan...' Hij tuurde naar zijn handen en liet ze weer zakken. Hij klonk vermoeid. 'De plaatselijke bewoners konden amper wachten om te beginnen met feestvieren. Als het echt waar is, kan het feest wel dagen doorgaan. Ik vraag me af of...? Nee, ze zullen er wel geen soldaten bij willen. Gaat u?'

'Vanavond misschien,' zei Tomada. 'Maar we hebben nog drie akkers te bezoeken voor onze ronde is gedaan.'

'Natuurlijk. Jullie hebben je werk nog. Inderdaad.' De soldaat keek weer rond. 'Er zijn nog Trolloks. Zelfs als de Verzakers er niet meer zijn, bestaan er nog steeds Trolloks. En Nachtlopers.' In zichzelf knikkend, liep hij terug naar de jo-kar.

Tomada leek helemaal niet opgewonden, maar Coumin voelde zich even verbijsterd als de soldaat. Was de oorlog voorbij? Hoe zou de wereld zijn zonder oorlog? Opeens had hij behoefte aan een praatje met Charn.

Geluiden van vermaak golfden op hem af voor hij bij de stad was, gelach en gezang. De klokken in de stadstoren begonnen wild te luiden. Stadsmensen dansten in de straten, mannen, vrouwen en kinderen. Coumin schoot zoekend tussen hen door. Charn had in een van de herbergen willen blijven waar de Aiel zich vermaakten als ze niet naar het zingen kwamen - zelfs de Aes Sedai konden niets meer aan de pijn in zijn oude knieën doen - maar voor zoiets zou hij natuurlijk naar buiten komen.

Onverwachts sloeg iemand Coumin op de mond en zijn benen begaven het. Hij duwde zich alweer half omhoog voor hij besefte dat hij neergeslagen was. De hand die hij tegen zijn mond hield, zat vol bloed. Hij keek omhoog en zag een stadsman met een kwaad gezicht over hem heen staan die zijn

vuist wreef. 'Waarom deed je dat?' vroeg hij. De stadsman spoog. 'De Verzakers zijn dood. Dood, hoor je dat? Lanfir kan jullie niet meer beschermen. Wij gaan jullie allemaal uitroeien. Iedereen die de Verzakers heeft gediend terwijl ze net deden of ze aan onze kant stonden. We pakken jullie allemaal net zo aan als we die krankzinnige oude kerel te pakken hebben genomen.' Een vrouw stond aan de arm van de man te trekken. 'Kom mee, Torna. Kom mee en hou die stomme bek van je! Wil je dat de Ogier je komen halen?' De man was opeens op zijn hoede en liet zich de menigte intrekken.

Coumin worstelde zich overeind en zette het op een hollen, niet lettend op het bloed dat langs zijn kin stroomde.

De herberg was verlaten, stil. Zelfs de herbergier was er niet, de kokkin en haar hulpjes evenmin. Al roepend liep Coumin het hele gebouw door. 'Charn! Charn! Charn?'

Misschien was hij achter. Charn zat graag onder de kruidappelbomen achter de herberg om verhalen te vertellen over vroeger, toen hij nog jong was.

Coumin haastte zich de achterdeur uit en viel plat op zijn buik. Hij was gestruikeld over een lege laars. Een van Charns mooie, rode laarzen, die hij nu altijd droeg sinds hij niet meer meezong. Iets deed Coumin opkijken.

Charns lichaam hing aan een touw dat over de nokbalk was geslagen; zijn ene voet was bloot omdat hij de laars had uitgeschopt, en de vingers van zijn ene hand zaten rond de strop om zijn nek omdat hij had geprobeerd het touw los te trekken.

'Waarom?' zei Coumin. 'We zijn Da'shain. Waarom?' Niemand gaf hem antwoord. Terwijl hij de laars tegen zich aan klemde, knielde hij neer en staarde naar Charn terwijl het geluid van opgewonden vermaak over hem heen spoelde.

Rhand rilde. Het licht van de zuilen was een flikkerend blauw waas, zo sterk dat het de zenuwen uit zijn huid leek te rijten. De wind gierde, een krachtige wervelwind, die hem naar binnen zoog. Muradin was erin geslaagd zich te sluieren, bloedige oogkassen staarden blind boven de zwarte stof. De Aiel stond te kauwen, bloedig speeksel droop op zijn borst. Verder.

Charn zocht zich een weg langs de rand van de brede, drukke straat onder de grote chora-bomen. Hun drievoudige bladeren verspreidden vrede en rust in de schaduw van de zilverige gebouwen die tot de hemel reikten. Een stad zonder chora's zou even akelig zijn als een wildernis. Jo-karren zoemden stil door de straat en een grote witte zoef-vleugel schoot hoog aan de hemel voorbij. Burgers die naar Comelle, Tzora of elders werden vervoerd. Zelf gebruikte hij zelden de zoef-vleugel - als hij echt ver weg moest, reisde er meestal een Aes Sedai mee, maar vanavond zou hij er een gebruiken. Naar M'jinn. Vandaag was zijn vijfentwintigste naamdag en vanavond wilde hij Nalla's nieuwste aanbod om te huwen aannemen. Hij vroeg zich af of ze verbaasd zou zijn; hij had haar een jaar aan het lijntje gehouden, omdat hij zich nog niet wilde vestigen. Het zou betekenen dat hij bij Zorelle Sedai in dienst zou treden, net als Nalla, maar Mierin Sedai had haar toestemming al gegeven.

Hij sloeg de hoek om en zag nog net een donkere breedgeschouderde man met een stijlvol ringbaardje voor hij achteroverviel en met zijn hoofd tegen de grond sloeg, waardoor hij sterretjes zag. Half verdoofd bleef hij liggen.

'Kijk uit waar je loopt,' zei de gebaarde man geërgerd terwijl hij zijn mouwloze rode jas verschikte en het kant om de polsen weer goed schikte. Zijn lange zwarte haren waren in een staartje gebonden. Dat was de nieuwste mode, een nabootsing van de Aielhaardracht door iemand die niet tot het Covenant gezworen was.

De vrouw met de lichte haren legde een hand op zijn arm, haar gewaad van glanzende witte streel werd ondoorzichtig door haar plotselinge verlegenheid. 'Jom, kijk naar zijn haar. Het is een Aiel, Jom.' Charn voelde aan zijn hoofd of er geen gat in zat, zijn vingers gleden door zijn kortgeknipte roodgouden haren. Hij gaf het staartje in zijn nek een ruk, in plaats van zijn hoofd te schudden. *Een bult,* dacht hij, *meer niet.*

inderdaad.' De ergernis van de man verdween door zijn ontsteltenis. 'Vergeef me, Da'shain. Ik zou beter moeten uitkijken waar ik loop. Laat mij u overeind helpen.' Hij voegde de daad bij het woord en hees Charn overeind. 'Bent u in orde? Laat mij een spinger oproepen om u naar uw bestemming te brengen.'

ik ben niet gewond, burger,' zei Charn mild. 'Waarlijk, het was mijn schuld.' Dat was ook zo. Hij had de man kunnen verwonden. 'Heb ik u pijn

gedaan? Alstublieft, vergeef me.'

De man wilde hem reeds tegenspreken - dat deden burgers altijd; ze leken te denken dat Aiel van spinglas gemaakt waren - maar voor hij iets kon zeggen, beefde de grond onder hun voeten. De lucht trilde eveneens in uitdijende golven. De man keek onzeker rond, trok zijn mooie fenstofmantel om zichzelf en zijn vrouwe heen, zodat hun hoofden lichaamsloos in de lucht leken te hangen. 'Wat gebeurt er, Da'shain?'

Anderen die Charns haren waren opgevallen, kwamen bezorgd om hem heen staan en stelden dezelfde vragen, maar hij negeerde ze zonder er zelfs maar aan te denken dat hij onbeleefd was. Hij begon zich door de menigte heen te dringen, zijn ogen strak op de Sharom gericht, de witte bol met een doorsnede van duizend voet, die nog eens zo hoog boven de blauwe en zilveren koepels van de Collam Daan zweefde. Mierin had gezegd dat vandaag de grote dag zou zijn. Ze had gezegd dat ze een nieuwe bron van Ene Kracht had gevonden. Vrouwelijke en mannelijke Aes Sedai konden dan dezelfde bron aftappen en hoefden niet langer uit twee gescheiden helften te putten. Wat mannen en vrouwen verenigd konden doen, zou nog geweldiger worden als alle verschillen verdwenen. En vandaag zouden zij en Beidomon het voor het eerst aftappen - de laatste keer dat mannen en vrouwen bij een samenwerking verschillende Krachten gebruikten. Vandaag. Een kleine witte splinter leek uit de Sharom weg te schieten, gevolgd door een straal zwart vuur. Hij kwam omlaag, bedrieglijk laag, onbetekenend. Toen schoten er honderden steekvlammen uit de enorme witte bol op. De Sharom brak als een ei in stukken en begon omlaag te zakken, een vlammenzee van obsidiaan. Duisternis verspreidde zich over de hemel, slokte de zon op in een onnatuurlijk licht, alsof de vlammen een zwartheid verspreidden. Overal stonden mensen te krijsen. Bij de eerste vuurstraal zette Charn het op een hollen naar de Collam Daan, maar hij wist dat hij te laat was. Hij was gezworen de Aes Sedai te dienen en hij was te laat. Tranen rolden over zijn wangen terwijl hij voortrende.

Knipperend om de vlekken voor zijn ogen weg te krijgen, omklemde Rhand met beide handen zijn hoofd. Het beeld van die enorme vallende bol met de zwarte vlammen zweefde nog door zijn gedachten. *Heb ik echt gezien hoe de Bres in de kerker van de Duistere werd geboord? Heb ik dat gezien?* Hij stond aan de rand van de glazen pilaren naar Avendesora te staren. *Een chora-boom. Een stad zonder cho-ra's zou even akelig zijn als een wildernis. En nu hebben we er nog maar een.* De zuilen flonkerden in

de blauwe gloed van de hoge mistkoepel, maar net als eerst leek het licht slechts een fonkelende weerspiegeling. Van Muradin viel geen spoor te bekennen; hij dacht niet dat de Aiel uit het glazen woud was gekomen. Of ooit zou komen. Opeens viel hem iets op, laag aan de takken van de Levensboom. Een gestalte die langzaam heen en weer zwaaide. Een man, opgehangen aan een stok die dwars over twee takken was gelegd. Met een woordeloze schreeuw rende hij naar de boom en greep naar saidin. Opspringend kwam het vlammende zwaard in zijn handen tot leven en hij haalde uit naar het touw. Mart en hij tuimelden samen met een klap op de stoffige witte plavuizen. De stok sprong los en kletterde naast hem neer; geen stok maar een vreemde speer, met een zwarte schacht en een korte kling in plaats van een speerpunt, licht gebogen en aan één rand scherp. Rhand gat er niet om, al zou die stok van goud en cuendillar zijn gemaakt en afgezet met witte en rode edelstenen.

Hij liet het zwaard en de Kracht verdwijnen, trok het touw van Mans nek en drukte zijn oor op de borst van zijn vriend. Niets. Wanhopig scheurde hij Marts kleren open en brak het leren koordje waar een zilveren penning aan hing. Hij gooide de penning opzij en luisterde opnieuw. Niets. Geen hartslag. Dood. *Hij zou niets mankeren als ik niet had ingestemd met zijn komst. Ik kan hem hier niet dood achterlaten.* Zo hard hij kon, bonsde hij met zijn vuist op Marts borst en luisterde. Niets. Weer timmerde hij, luisterde. Ja. Daar. Een zwakke hartslag. Maar het was er. Zwak en langzaam. Steeds langzamer. Maar Mart was nog in leven, ondanks de dikke paarse striem om zijn nek. Hij zou misschien in leven blijven.

Rhand zoog zijn longen vol lucht, kroop om Mart heen en begon zo hard mogelijk in Marts mond te blazen. Opnieuw. Opnieuw. Toen ging hij schrijlings over Mart heen staan, greep diens broekriem en tilde hem omhoog zodat de heupen van de plavuizen omhoogkwamen. Op en neer, drie keer, waarna hij weer krachtig in Marts mond blies. Hij had kunnen geleiden; misschien zou hij op die manier iets kunnen doen. Maar de herinnering aan het meisje in de Steen hield hem tegen. Hij wilde dat Mart leefde. Leefde, niet als een pop die door de Kracht werd bewogen. Hij had als jongen eens gezien hoe baas Lohan een jongen tot leven had gewekt die drijvend in de Wijnvloed was aangetroffen. Dus ademde hij en tilde op, ademde en tilde op, en hoopte. Opeens schokte Mart en hoestte. Rhand knielde naast hem neer, terwijl zijn vriend beide handen tegen zijn keel hield en pijnlijk rochelend, happend naar lucht op zijn zij rolde.

Mart raakte het stuk touw aan met zijn ene hand en rilde. 'Bloed en bloedvervloekte geitenzonen,' mompelde hij schor. 'Ze probeerden... me te doden.'

'Wie?' vroeg Rhand, voorzichtig rondkijkend. De half voltooide paleizen rond het grote plein staarden terug. Rhuidean was behalve Mart en hijzelf toch zeker verlaten, tenzij Muradin nog ergens in leven was. 'Dat volk... aan de andere kant... van die... vreemd gevormde doorgang.' Pijnlijk slikkend ging Mart zitten en haalde diep en bevend adem. 'Er staat er hier ook een, Rhand.' Het klonk nog steeds of zijn keel rauw was.

'Je kon erdoorheen? Hebben ze vragen beantwoord?' Dat kon nuttig zijn. Hij verlangde wanhopig naar antwoorden. Hij had duizenden vragen en te weinig antwoorden.

'Geen antwoorden,' zei Mart hees. 'Ze bedriegen. En ze probeerden me te doden.' Hij pakte de penning op, een zilveren vossenkop die bijna zijn gehele handpalm vulde, en stak hem een ogenblik later met een grijns in zijn zak. 'Maar ik heb toch nog iets van ze losgekregen.' Hij trok de vreemde speer naar zich toe en liet zijn vingers langs de zwarte schacht glijden. Daarin stond overlangs een regel in een onbekend schuin schrift, omgeven door een paar in metaal geëtste vogels die zelfs nog zwarter waren dan het hout. *Raven*, dacht Rhand. Er stonden er ook twee op de kling. Met een rauwe spottende lach trok Mart zich omhoog, half leunend op zijn speer, de kling begon ter hoogte van zijn hoofd. Hij deed geen moeite zijn hemd of jas dicht te maken. 'Dit hou ik ook maar. Hun grap, maar ik hou hem.'

'Een grap?'

Mart knikte. 'Dit staat er:

Aldus wordt ons verdrag geschreven; aldus wordt afspraak afgerond. Gedachte is een pijl van tijd; herinnering vervaagt nimmer. Wat was gevraagd, is gegeven. De prijs is betaald.

Leuke grap, snap je. Ik zal ze met hun eigen geestigheid doormidden hakken als ik er ooit de kans voor krijg. Ik zal ze gedachten en herinneringen geven.' Hij kromp ineen en wreef over z'n hoofd. 'Licht, wat doet mijn hoofd zeer. Het is net alsof er honderden stukjes dromen in rondvliegen en elke droom is net een naald. Denk je dat Moiraine er iets

aan kan doen als ik het vraag?'

'Dat zal ze best willen doen,' antwoordde Rhand langzaam. Mart moest wel erg gewond zijn dat hij de hulp van een Aes Sedai inriep. Hij keek weer naar de donkere speerschacht. Een deel van het schrift was onder Marts hand verborgen, maar niet alles. Wat het ook was, hij had geen enkel idee wat er stond. Hoe wist Mart het? Rhuideans lege vensters staarden hem spottend aan: Nog steeds verbergen wij vele geheimen, leken ze te zeggen. Meer dan je weet. Erger dan je weet.

'Laten we teruggaan, Mart. Het maakt me niet uit of we de vallei midden in de nacht moeten oversteken. Zoals je al zei, het zal koeler zijn. Ik wil hier niet langer blijven.'

'Dat lijkt me uitstekend,' zei Mart kuchend. 'Zolang we bij die fontein nog maar een paar slokken water kunnen drinken.' Rhand bleef naast Mart lopen, al ging dat eerst langzaam. Mart hobbelde mee en gebruikte de vreemde speer als wandelstok. Eenmaal bleef Rhand staan om te kijken naar de twee beeldjes van een man en een vrouw die kristallen bollen vasthielden, maar hij liet ze daar. Nog niet. Nog heel lang niet, als hij geluk had.

Toen ze het plein afliepen, hadden de hoge, onvoltooide paleizen langs de straat een dreigend aanzien, hun kartelige punten leken de muren van grote burchten. Rhand omhelsde saidin hoewel hij geen echt gevaar zag, maar het voelde alsof moordlustige ogen zich in zijn rug boorden. Rhuidean lag er vredig en verlaten bij, schaduwloos onder de blauwe gloed van het mistdak. Het stof op de straat rimpelde in de wind.... De wind? Er was geen wind.

'O, bloedvuur,' mopperde Mart. ik denk dat we in de problemen zitten, Rhand. Dat krijg ik altijd op mijn dak als ik bij jou rondhang. Jij brengt me altijd in de problemen.'

De rimpels verschenen sneller, gleden samen en vormden dikkere lijnen die nog steeds trilden. 'Kun je sneller lopen?' vroeg Rhand.

'Lopen? Bloedvuur, ik kan rennen.' Terwijl hij de speer schuin voor zijn borst hield, begon hij hinkend aan een wilde ren. Terwijl hij meeholde bracht Rhand zijn zwaard terug, onzeker van wat hij daarmee tegen huiverende stofrimpelingen kon beginnen, onzeker of het echt nodig was. Het was maar stof. *Nee, vervloekt, dat is het niet. Het is een van die bellen.*

Het kwaad van de Duistere dat door het Patroon drijft, op zoek naar zo'n vervloekte ta'veren. Ik weet dat het dat is.

Overal om hen heen rimpelde het stof, verdikte zich huiverend, bundelde zich, verenigde zich. Opeens, vlak voor hen, schoot een gestalte omhoog uit het bekken van een droge fontein. De gestalte van een krachtige man, een donkere schaduw met scherpe klauwvingers. Zwijgend sprong hij op hen af.

Rhand bewoog als vanzelf - *Opkomende maan boven de meren* - en de kling van de Ene Kracht hakte de donkere gestalte doormidden. In een oogwenk was het nog maar een dikke stofwolk die naar de plavuizen zakte.

Anderen volgden hem echter op, zwarte gezichtsloze gestalten die van alle kanten kwamen aansnellen, geen twee waren hetzelfde, maar allen strekten hun klauwen naar hen uit. Rhand danste zijn zwaarddans, de kling weefde ingewikkelde figuren in de lucht en liet warrelende stofvlokjes achter. Mart gebruikte in een tollende werveling zijn speer als een vechtstok, met de kling uithalend alsof hij het wapen van jongsaf kende. De wezens stierven - gingen in ieder geval weer over in stof - maar er waren er te veel en ze waren snel. Bloed stroomde langs Rhands gezicht en de oude wond in zijn zij brandde zo vurig dat die open leek te barsten. Bloed bevlekte eveneens Marts gezicht en borst. Te veel en te snel.

Je doet nog geen tiende van wat je nu al kunt. Dat had Lanfir gezegd. Hij lachte terwijl hij de vormen danste. Leren van een Verzaker. Dat ging hij doen, maar niet op de manier die zij bedoelde. Ja, hij kon het. Hij geleidde, verweefde strengen van de Kracht en stuurde een wervelwind temidden van de zwarte gestalten. Ze ontploften in stofwolken, waardoor ze moesten hoesten. Voor zover hij kon zien, ging het stof weer liggen.

Blaffend en kuchend leunde Mart hijgend op zijn speer. 'Deed jij dat?' kraste hij terwijl hij het bloed van zijn ogen wegveegde. 'Het werd tijd. Als je wist hoe, bloedvuur, waarom deed je het dan niet meteen?' Rhand wilde lachen - *Omdat ik er niet aan dacht. Omdat ik niet wist hoe, tot ik het deed.* - maar het lachen verging hem. Stof zweefde naderbij en terwijl het zich op de grond afzette, begon het weer te rimpelen. 'Hollen,' zei hij. 'We moeten hier weg zien te komen. Hollen.' Naast elkaar haastten ze zich naar de mist, uithalend naar elk stof-lijntje dat dikker werd, schoppend, alles om ervoor te zorgen dat de rimpelingen niet groter en dikker werden. Rhand stuurde

woeste windhozen alle kanten uit. Uiteengejaagd stof begon zich echter trillend meteen weer te verzamelen, nu zelfs al voor het de grond raakte. Ze bleven doorhollen, de mist in, erdoorheen, en sprongen te voorschijn in een vaag licht met scherpe schaduwen.

Met een pijnlijke zij draaide Rhand zich om, klaar om bliksem te proberen, of vuur, of wat dan ook. Er kwam niets door de mist achter hen aan. Misschien was de mist voor die donkere gestalten een muur. Misschien hield die hen binnen. Misschien... Hij wist het niet. Het kon hem eigenlijk ook niet schelen, zolang die dingen hen maar niet meer volgden.

'Bloedvuur,' mompelde Mart schor. 'We zijn er de hele nacht geweest.

De zon komt bijna op. Ik had niet gedacht dat het zo lang geduurd had.'

Rhand staarde naar de hemel. De zon was nog niet boven de bergen uit; een pijnlijk schitterende, witte stralenkrans omlijnde de scherpe pieken en lange schaduwen strekten zich uit over de bodem van de vallei. *Hij zal bij dageraad uit Rhuidean komen en jullie samenbinden met banden die jullie niet kunnen breken. Hij zal jullie terugvoeren en hij zal jullie vernietigen.*

'Laten we de berg opgaan,' zei hij kalm. 'Ze wachten daar op ons.' *Op mij.*

27 Op de saidinwegen

De duisternis van de saidinwegen drukte het licht van Perijns stoklantaarn rond hemzelf en Gaul samen tot een poel met scherpe schaduw-randen. Het kraken van zijn zadel en het knarsend hoefgeklik leken niet verder te gaan dan de lichtrand. De lucht had geen geur, helemaal niets. De Aiel, die Stapper gemakkelijk kon bijhouden, hield een oog op de nauwelijks zichtbare lantaarngloed van Loials groep voor hen. Perijn weigerde het Failes groep te noemen. De wegen leken Gaul niet te deren, ondanks hun beruchte naam. Perijn kon zich er niet van weerhouden voortdurend te luisteren. Hij had het al twee dagen lang gedaan, of wat in deze donkere omgeving voor dagen doorging. Zijn oren zouden als eerste het geluid opvangen dat hun dood of erger zou betekenen; het geluid van een opstekende wind waar geen wind bestond. Machin Shin, de Zwarte Wind die zielen verteerde. Hij kon de gedachte niet van zich afzetten dat het

reizen op de wegen verregaande dwaasheid was, maar nood maakte dwaasheid noodzakelijk. Het licht voor hen hield stil en hij trok de teugels aan midden op iets wat een stokoude stenen brug leek die zich over een diepzwarte duisternis kromde. Oud vanwege de barsten in de brugmuren, de putjes en de ondiepe, onregelmatige kuilen in het brugdek. Waarschijnlijk had de brug hier al zo'n drieduizend jaar gestaan, maar hij leek nu zowat in te storten. Misschien juist op dit ogenblik.

Het pakpaard schoof dichter naar Stapper toe. De dieren snoven naar elkaar en rolden met hun ogen; ze voelden zich niet op hun gemak in de duisternis. Perijn wist hoe de paarden zich voelden. Wat meer mensen als gezelschap zouden iets van het eindeloze donkere gewicht van de nacht hebben verdreven. Toch zou hij niet dichter naar de lantaarns zijn toe gegaan, zelfs niet als hij alleen was geweest. Nee, hij wilde zeker geen herhaling van wat er op dat eerste eiland was gebeurd, meteen nadat ze de saidinpoort in Tyr waren doorgegaan. Hij krabde geërgerd aan zijn krullerige baard. Hij wist eigenlijk niet wat hij verwacht had, maar niet...

De stoklantaarn wipte op en neer toen hij uit zijn zadel gleed en Stapper en het pakpaard naar de wegwijzer leidde. Het was een grote, witte plaat die was ingelegd met schuine zilveren tekens die vaag deden denken aan wijnranken en bladeren, en hij was bezaaid met putjes alsof er zuur tegenaan gegooid was. Hij kon het natuurlijk niet lezen -dat moest Loial doen, want het was Ogierschrift - daarom liep hij eromheen en onderzocht het eiland. Het zag er net zo uit als de andere eilanden, met een borsthoge muur van witte steen, vol eenvoudige bochten en rondingen die in een ingewikkeld patroon pasten. Op regelmatige afstand van elkaar waren er onderbrekingen in de muur, waar bruggen zich in de duisternis uitstrekten. De hellingen hadden geen zijkanten en liepen naar boven of beneden zonder dat hij kon zien hoe ze ondersteund werden. Overal zaten scheuren, grove putjes en ondiepe kuilen, alsof de stenen wegrotten. Toen de paarden eroverheen trokken, hoorden ze het zanderige geluid van stenen die onder hun hoeven afschilferden. Gaul tuurde de duisternis in en leek niet buitengewoon ongerust, maar hij wist niet wat er in het duister kon wachten. Perijn wist het maar al te goed.

Toen Loial en de anderen aankwamen, sprong Faile onmiddellijk van haar zwarte merrie en stapte recht naar Perijn toe, haar ogen strak op zijn

gezicht gericht. Hij had er nu al spijt van dat hij haar ongerust had gemaakt, maar ze zag er helemaal niet ongerust uit. Hij kon niet zeggen wat die gezichtsuitdrukking inhield, behalve dat deze niet veranderde.

'Heb je besloten om met me te praten in plaats van me te...' De harde klap met haar hele gewicht liet vlekjes voor zijn ogen dansen.

'Wat was je van plan,' spoog ze bijna, 'om hier als een zwijn naar binnen te vallen? Jij hebt geen eer. Helemaal niet!' Hij haalde langzaam en diep adem. 'Ik heb je al eerder gevraagd dat niet te doen.' Haar donkere, schuin staande ogen werden groter alsof hij iets gezegd had dat haar razend maakte. Hij wreef net over zijn wang toen de tweede oplawaai hem aan de andere kant te pakken nam en bijna zijn kaak ontwrichtte. De Aiel keken belangstellend toe en Loials oren zakten.

'Ik heb je gezegd dat niet te doen,' gromde hij. Haar vuist was niet groot maar haar plotselinge dreun tegen zijn onderste ribben dreef bijna alle adem uit zijn longen en hij boog zowat dubbel. Opnieuw hief ze haar vuist. Met een snauw greep bij haar in haar nekvel en...

Nou ja, het was haar eigen schuld. Echt. Hij had haar gevraagd hem niet te slaan. Hij had het gezegd. Haar eigen schuld. Maar hij was verbaasd dat ze niet geprobeerd had om een van haar messen te trekken; ze leek er net zoveel te hebben als Mart.

Natuurlijk was ze woedend geweest. Woedend op Loial, die had geprobeerd om tussenbeide te komen; ze kon wel op zichzelf passen, als hij dat maar wist. Woedend op Bain en Chiad, omdat zij niet tussenbeide kwamen; ze was onaangenaam verrast toen ze zeiden dat ze zich niet wilden mengen in een gevecht dat zij begonnen was. *Als je het gevecht kiest*, had Bain gezegd, *moet je de gevolgen dragen, of je wint of verliest.* Maar ze leek nu helemaal niet meer boos op hem te zijn. Dat maakte hem ongerust. Ze had hem alleen maar aangestaard; haar donkere ogen glinsterend van niet vergoten tranen, waardoor hij zich schuldig voelde, wat hem weer nijdig maakte. Waarom zou hij zich schuldig voelen? Hij hoefde zich toch niet zomaar te laten slaan? Ze had Zwaluw bestegen en was met kaarsrechte rug in de beugels gaan staan. Ze weigerde om voorzichtig te gaan zitten en staarde hem nietszeggend aan. Het maakte hem heel ongerust. Hij had bijna gehoopt dat ze een mes had getrokken. Bijna. 'Ze gaan weer verder,' zei Gaul.

Perijn rukte zich los uit het verleden. Het andere licht bewoog inderdaad. Nu hield het weer stil. Een van hen had opgemerkt dat zijn licht nog niet volgde. Waarschijnlijk Loial. Het kon Faile waarschijnlijk niet schelen als hij verdwaalde, en de twee Aielvrouwen hadden twee keer geprobeerd een klein eindje met hem om te gaan. Hij had het onmerkbare schudden van Gauls hoofd niet nodig om te weigeren. Hij spoorde Stapper aan en trok het pakpaard mee. De wegwijzer was hier nog pokdaliger dan de meeste andere, maar hij reed erlangs met slechts een enkele blik. Het licht van de andere lantaarns begon al omlaag te gaan over een helling, en met een zucht volgde hij. Hij haatte die hellingen. Met zijkanten die slechts uit duisternis bestonden, daalden en stegen ze draaiend, terwijl hij niets anders zag dan de drukkende lichtkring van de wiegelende lantaarn boven zijn hoofd. Iets zei hem dat een val over de rand nooit zou eindigen. Stapper en het pakpaard hielden het midden aan zonder aangespoord te hoeven worden, en zelfs Gaul vermeed de rand. Het werd erger toen de weg eindigde op een ander eiland. Niemand kon hem wijsmaken dat dit niet recht onder de vorige brug lag. Hij was blij dat hij Gaul naar boven zag kijken, blij dat hij zich niet als enige verbaasde over wat de eilanden ondersteunde en of dat nog steeds sterk genoeg was. Opnieuw waren de lantaarns van Loial en Faile bij een wegwijzer gestopt, dus hield hij juist voorbij de helling de teugels in. Maar deze keer reden ze niet door. Na een paar tellen riep Failes stem: 'Perijn.' Hij wisselde een blik met Gaul en de Aiel haalde zijn schouders op. Ze had niet meer tegen Perijn gesproken sinds hij... 'Perijn, kom hier.' Niet echt bevelend, maar toch ook niet vragend. Bain en Chiad zaten op hun hurken naast de wegwijzer, terwijl Loial en Faile hun paarden vlakbij hadden geplaatst en met de stoklantaarns in de hand stonden. De Ogier had de leidsels van hun pakpaarden; zijn oortoefjes trilden toen hij beurtelings naar Faile en Perijn keek. Zij leek totaal op te gaan in het aantrekken van haar groene, zachtleren handschoenen met geborduurde gouden valken bovenop. Ze had ook andere kleren aan. Ze waren van dezelfde snit, met een hoge hals en een nauwe rijrok, maar ze waren van donkergroene brokaatzijde, en dat leek op de een of andere manier haar borsten te benadrukken. Perijn had die jurk nog nooit eerder gezien. 'Wat wil je?' vroeg hij behoedzaam.

Ze keek op alsof ze verbaasd was hem te zien, hield haar hoofd bedachtzaam scheef en glimlachte toen, alsof de gedachte net bij haar opkwam. 'O ja. Ik wilde zien of je geleerd kon worden om te komen als ik roep.' Haar glimlach werd breder; dat moest wel komen omdat ze had gezien hoe hij zijn tanden op elkaar klemde. Hij wreef over zijn neus; er

hing een vage, rottende geur.

Gaul grinnikte zachtjes. 'Je kunt evengoed proberen de zon te begrijpen, Perijn. Die is er gewoon, en je kunt haar niet begrijpen. Je kunt niet zonder, maar er wordt een prijs van je gevraagd. Zo is het ook met vrouwen.'

Bain leunde opzij, fluisterde iets in Chiads oor, en ze lachten allebei. Zoals die twee naar Gaul en hem keken, dacht Perijn niet dat hij graag wou horen wat de vrouwen zo leuk vonden.

'Dat is het helemaal niet,' rommelde Loial. Zijn oren bewogen nijdig. Hij keek Faile beschuldigend aan, een blik die haar totaal niets deed; ze glimlachte vaagjes terug en hield zich weer bezig met haar handschoenen, trok elke vinger weer aan. 'Het spijt me, Perijn. Ze stond erop dat zij jou wilde roepen. Dit is de reden. We zijn hier.' Hij wees naar de onderkant van de wegwijzer, vanwaar een brede, door pokken onderbroken witte streep de duisternis in liep en niet naar een brug of oprit. 'De saidinpoort naar Manetheren, Perijn.' Perijn knikte maar zei niets. Hij had geen zin om voor te stellen die streep te volgen en dan van Faile het verwijt te krijgen dat hij weer de baas wilde spelen. Hij wreef verstrooid over zijn neus; die vage geur van rotting was hinderlijk. Hij wilde zelfs niet het meest voor de hand liggende voorstel doen. Als zij de baas wilde spelen, ging ze haar gang maar. Ze bleef echter gewoon zitten spelen met haar handschoenen. Ze wachtte kennelijk tot hij zijn mond open zou doen, zodat ze een geestige opmerking kon maken. Ze hield van geestigheden; hij zei liever ronduit wat hij bedoelde. Geërgerd keerde hij Stapper, met de bedoeling zonder haar of Loial door te gaan. De streep liep naar de poort en hij kon het Avendesorablad waarmee de poort geopend werd zelf wel vinden.

Plotseling ving zijn oor in de duisternis een gedempt hoefgekletter op en hij kon de smerige stank onmiddellijk thuisbrengen. 'Trolloks!' schreeuwde hij.

Gaul draaide zich soepel om en stak zijn speer in de zwarte maliën van een Trollok met een wolvensnuit, die met een opgeheven kromzwaard het licht insprong. In een en dezelfde moeiteloze beweging trok de Aiel zijn speer los en stapte hij opzij om de enorme gestalte te laten vallen. Maar er volgden er meer, allemaal met geitensnuiten, everslagtanden, wrede bekken en gekromde horens, met kromme zwaarden, piekbijlen en haaksperen. De paarden dansten en schreeuwden. Perijn hield zijn stoklantaarn hoog - de gedachte in het donker tegen deze monsters te moeten vechten deed hem

het koude zweet uitbreken - graaide een wapen van zijn paard en haalde uit naar een gezicht dat vervormd was door een scherpgetande snuit. Verbaasd zag hij dat hij de hamer uit het touw aan het zadel had getrokken. De hamer mocht dan niet de scherpe rand van de bijl hebben, maar tien pond staal in handen van een smid sloeg de Trolloks nog steeds wankelend en brullend achteruit, terwijl ze naar hun kapotte gezichten grepen. Loial smeet zijn stoklantaarn tegen een kop met geitenhoorns en de lantaarn brak; onder de brandende olie rende de Trollok gillend de duisternis in. De Ogier maaide om zich heen met zijn dikke stok, die in zijn enorme handen niet meer dan een tak leek, maar wel doel trof met een scherp gekraak van brekende botten. Een mes van Faile stak opeens uit een al te menselijk oog boven slagtanden. De Aiel dansten de speren; op de een of andere manier hadden ze de tijd gevonden om zich te sluieren. Perijn sloeg en sloeg en sloeg. Een dodelijke wervelwind die duurde... een moment, een hartslag? Het leek wel een uur. Maar plotseling waren de Trolloks dood of lagen ze te stuiptrekken tussen de lijken.

Perijn zoog lucht in zijn longen; zijn rechterarm voelde aan alsof het gewicht van de hamer hem uit de kom zou trekken. Zijn gezicht brandde, iets nats droop van zijn zijde omlaag, en ook van zijn been, waar Trollokstaal hem geraakt had. De Aiel hadden minstens één vochtige donkere vlek in hun bruingrijze kleren, en Loial had een bloedige snede in zijn dij. Perijns ogen gingen hen voorbij en zochten Faile. Als ze gewond was geraakt... Ze zat op haar zwarte merrie met een mes in haar handen, klaar om te werpen. Ze was er zowaar in geslaagd om haar handschoenen uit te trekken en ze netjes achter zich in haar riem te steken. Hij kon geen wonden ontdekken. In al die verschillende geuren van bloed - van mensen, Ogier en Trolloks - had hij haar bloed niet geroken. Als ze al gebloed had. Maar hij kende haar geur en ze rook niet naar de pijn van een wond. Helder licht deed pijn aan de ogen van een Trollok, en ze pasten zich niet snel aan. Alleen daardoor waren ze waarschijnlijk nog in leven en alleen door die snelle overgang van duister naar licht waren de Trolloks nu dood. Meer tijd dan om rond te kijken en adem te halen werd hun niet gegund. Met een gierend gebrul, alsof er honderd pond beenderen door een enorme vleesmolen vermalen werd, sprong een Schim het licht in. Zijn oogloze blik was die van de dood, zijn zwarte zwaard flikkerde als bliksems. De paarden krijsten en probeerden te vluchten. Gaul kon de kling maar net met zijn schild afweren. Hij verloor een stuk aan de zijkant alsof de lagen van gelooid stierenleer slechts uit papier bestonden. Hij stak toe, weerde een slag af - maar net - en stak weer toe. Pijlen troffen de borst van de

Myrddraal. Bain en Chiad hadden hun speren tussen de riemen van hun booghoezen gestoken en gebruikten hun hoornbogen. Nog meer pijlen staken als een speldenkussen in de borst van de Halfman. Gauls speer flitste en stak keer op keer toe. Een van Failes messen stond opeens in het gladde, wormwitte gezicht. De Schim wilde maar niet neergaan, hij bleef maar proberen hen te doden. Alleen de wildste sprongen voorkwamen dat zijn zwaard vlees trof.

Perijn ontblootte zijn tanden zonder dat hij het merkte. Hij haatte Trolloks als aartsvijanden, maar Nooitgeborenen...? Het was het waard te sterven om een Nooitgeborene te doden. *Om mijn tanden in zijn keel te zetten...'.* Hij gaf er niet om dat hij Bain en Chiad hinderde bij het schieten toen hij Stapper dichter naar de rug van de Nooitgeborene dreef en het tegenstribbelende paard met teugels en knieën dwong. Op het allerlaatste moment sprong het wezen uit Gauls buurt. Het voelde kennelijk de speer niet die tussen zijn schouderbladen stak en onder aan zijn keel te voorschijn kwam. Het monster staarde naar Perijn met die oogloze blik die elke levende ziel angst aanjoeg. Te laat. Perijns hamer kwam neer en verpletterde zowel het hoofd als de oogloze blik. Neergestort en bijna zonder hoofd vocht de Myrddraal toch nog door, en haalde uit met zijn Thakan'dar-kling. Stapper danste achteruit en brieste zenuwachtig, en plotseling voelde Perijn zich alsof hij in ijskoud water was ondergedompeld. Dat zwarte staal veroorzaakte wonden die zelfs Aes Sedai moeilijk konden helen, en hij was er zo maar op ingereden. *Mijn tanden in zijn... Licht, ik moet mezelf in de hand houden. Ik moet!*

Aan de andere kant van het eiland kon hij in de duisternis nog steeds gedempte geluiden horen; het gekletter van hoeven, het schrapen van laarzen, snuivend ademhalen en kelig gemompel. Nog meer Trolloks, hoewel hij niet kon zeggen hoeveel het er waren. Het was jammer dat ze niet aan de Myrddraal gebonden waren, maar misschien zouden ze zonder zijn dwang aarzelen om aan te vallen. Uit zichzelf waren Trol-laks meestal lafaards, die er de voorkeur aan gaven hun voordeel te doen met een gemakkelijke prooi. Maar ook zonder Myrddraal konden ze zichzelf opzwepen om aan te vallen.

'De poort,' zei hij. 'We moeten eruit voordat ze bedenken wat ze zonder dat daar moeten doen.' Hij wees met zijn bebloede hamer naar de nog steeds stuiptrekkende Schim. Faile stuurde Zwaluw onmiddellijk die kant op en hij was zo verbaasd dat hij uitbracht: 'Geen gebekvecht?' Niet als je

verstandig praat,' zei ze. 'Niet als je verstandig praat. Loial?' De Ogier nam de leiding, gezeten op zijn grote, harige rijdier. Perijn stuurde Stapper achter Faile en Loial aan met de hamer in zijn hand en de Aiel aan zijn zijde, allen met gespannen boog. In de duisternis volgden schuifelende hoeven en laarzen, en ruw gegrom in een taal die te rauw voor mensentongen was. Het gegrom kwam langzaam dichterbij, vatte moed.

ten ander geluid drong tot Perijn door, als een zucht van zijde over iijde. Het deed hem huiveren. Het werd harder als de verre ademhaling van een reus, hoger, lager, hoger, lager. 'Haast je!' schreeuwde hij. Haast je!'

'Dat doe ik al,' blafte Loial. ik... Dat geluid! Is het...? Het Licht verlichte onze zielen en de hand van de Schepper behoede ons! Hij gaat open! Ik moet als laatste. Eruit! Eruit! Maar niet te... Faile! Nee!' Perijn waagde een blik over zijn schouder. Twee poorthelften die uit levende bladeren leken te bestaan, zwaaiden langzaam open en boden een blik op een berglandschap, als door berookt glas. Loial was afgestapt om met het Avendesorablad de poort te openen, terwijl Faile de teugels van zijn grote rijdier en de pakdieren vasthield. Ze riep: 'Volg me! Snel!' en schopte tegen Zwaluws ribben. De merrie sprong op de opening af.

'Achter haar aan,' zei Perijn tegen de Aiel. 'Haast je! Hiertegen kunnen jullie het niet opnemen.' Ze aarzelden slechts een hartenklop voordat ze zich wijselijk terugtrokken. Gaul greep de leidsels van het pakpaard. Stapper kwam op gelijke hoogte met Loial. 'Kun je de poort op de een of andere manier afsluiten? Versperren?' In het grauwe gegrom was een toon van angstige haast doorgedrongen; de Trolloks hadden het geluid nu ook herkend. Machin Shin kwam eraan. Om in leven te blijven moest je van de saidinwegen af zijn.

Perijn stuurde Stapper snel terug naar de poort, maar voor hij wist wat hij deed, wierp hij zijn hoofd in de nek en huilde, tartend en uitdagend. *Dwaas, dwaas, dwaas!* Maar hij hield zijn ogen op de diepe duisternis gericht en stuurde Stapper de poort in. Een ijzige golf gleed haartje voor haartje door hem heen en de tijd rekte zich uit. De schok die hem raakte toen hij de wegen verliet, was alsof hij in één tel van galop naar stapvoets was gegaan. 'Ja,' zei Loial. 'Ja. Maar ga nu. Ga!'

De Aiel draaiden zich om naar de saidinpoort en verspreidden zich met hun boog in de aanslag over de helling, tussen lage bosjes en dwergbomen,

tussen door de wind vervormde pijnbomen, sparren en leder-bladbomen. Faile was uit Zwaluws zadel getuimeld en kwam net weer overeind, terwijl de zwarte merrie haar besnuffelde. Uit een saidinpoort galopperen was minstens even erg als erin duiken; ze had geluk dat ze haar eigen nek en die van haar paard niet gebroken had. Loials grote ros en haar pakpaarden trilden, alsof ze een klap tussen de ogen gekregen hadden. Perijn wilde wat zeggen, maar ze staarde hem nijdig en uitdagend aan als hij het waagde iets te zeggen, het minst van al een woord van medeleven. Hij grijnsde droog en hield zich wijselijk stil.

Plotseling kwam Loial de poort uit rennen; hij sprong uit een dof zilveren spiegel waarin zijn eigen beeld achter hem groter werd, en rolde over de grond. Hij werd op de voet gevolgd door twee Trolloks. De een leek op een ram, de ander had de kop van een arend. Voordat ze er helemaal uit waren, veranderde het trillende oppervlak in een doods zwart, borrelend en uitstulpend, dat zich aan hen vastklampte. Er fluisterden stemmen in Perijns hoofd, duizenden stemmen, die als gekken krasten en naar de binnenkant van zijn schedel klauwden. *Bitter bloed. Bloed zo bitter. Drink het bloed en kraak de botten. Kraak de botten en zuig het merg. Bitter merg, zoet gekrijs. Zingend gekrijs. Zing het krijsen. Kleine zielen. Scherpe zielen. Slok ze op. Zo zoet, die pijn.* Het bleef maar doorgaan.

De Trolloks krijsten en jankten en sloegen naar het borrelende zwart om hen heen, klauwden om vrij te komen, terwijl het hen dieper en dieper naar binnen zoog, tot er slechts één harige hand overbleef, die wanhopig vasthield. Toen was er slechts de uitpuilende, zoekende duisternis. Langzaam werden de poorthelften weer zichtbaar; ze gleden naar elkaar toe en drukten het zwart samen tot het ten slotte tussen hen in terug naar binnen gleed. Eindelijk zwegen de stemmen in Perijns hoofd. Loial rende naar voren en plaatste een tweede drievingerig blad tussen de ontelbare ranken en bladeren. De poort was weer steen, een gedeelte van een stenen muur die van onder tot boven was overdekt met ingewikkeld beeldhouwwerk, en die verlaten op een met spaarzame bomen begroeide berghelling stond. Loial had het drievoudige blad van de binnenkant aan de buitenkant geplaatst. De Ogier slaakte een diepe zucht van opluchting. 'Dat is het beste dat ik kan doen. De poort kan nu alleen aan deze kant geopend worden.' Hij wierp Perijn een blik toe die tegelijk smekend en beslist leek te zijn. ik zou hem voor altijd gesloten kunnen hebben door de bladeren niet terug te plaatsen, maar ik kan geen poort vernietigen, Perijn. Wij hebben de saidinwegen laten groeien en we hebben ze verzorgd. Misschien

kunnen ze op een dag gezuiverd worden. Ik kan geen poort vernietigen.'

'Het volstaat,' zei Perijn. Waren die Trolloks juist naar deze poort gekomen, of was het toeval? In beide gevallen zou het volstaan. 'Was dat...?' begon Faile onzeker, en hield op om te slikken. Zelfs de Aiel waren geschokt.

'Machin Shin,' zei Loial. 'De Zwarte Wind. Een wezen van de Schaduw, of iets dat uit de besmetting van de saidinwegen zelf is voortgekomen - niemand weet het. Ik heb medelijden met de Trolloks. Zelfs met hen.'

Perijn was er nog niet zo zeker van of hij dat ook voelde, zelfs niet om de manier waarop ze gestorven waren. Hij had gezien wat Trolloks achterlieten als er mensen in hun handen waren gevallen. Trolloks vraten elk soort vlees en soms verkozen ze hun vlees in leven te houden terwijl ze het uitbeenden. Hij zou nooit om Trolloks treuren. Stappers hoeven knarsten over grind toen Perijn hem keerde om te zien waar ze waren. Overal rezen door wolken bekroonde bergen omhoog; het waren de immer aanwezige wolken die de bergen hun naam hadden gegeven: de Mistbergen. Op deze hoogte was de lucht koel, zelfs in de zomer, zeker vergeleken met Tyr. Het was laat in de middag; de zon rustte op de westelijke toppen. Haar stralen glinsterden in berg-beekjes die naar beneden kronkelden, naar de rivier beneden in de uitgestrekte vallei. Veel verder in het westen en zuiden werd de rivier uit de bergen de Manetherendrelle genoemd. Maar toen Perijn was opgegroeid, had hij het deel van de rivier ten zuiden van Tweewater de Witte Rivier genoemd; een ondoorwaadbare reeks stroomversnellingen die het water schuimend deden opspatten. De Manetherendrelle. Wateren van het Huis van de Bergen.

Waar de kale rotsen in de vallei of op de omringende hellingen zichtbaar waren, glinsterden ze als glas. Hier had in het dal en op de hellingen ooit een stad gestaan. Manetheren, een stad van torenhoge spitsen en klaterende fonteinen, de hoofdstad van een groots land met dezelfde naam, volgens de Ogierverhalen misschien wel de mooiste stad ter wereld. En nu volkomen verdwenen, afgezien van de praktisch onverwoestbare poort in de voormalige gaarde. Tweeduizend jaar geleden in de Trollok-oorlogen verbrand tot kale rots, vernietigd door de Ene Kracht na de dood van zijn laatste koning, Aemon al Caar al Thorin, in zijn laatste bloedige strijd tegen de Schaduw. Men had die plaats Aemons veld genoemd, en nu stond er een dorp dat Emondsveld genoemd werd.

Perijn huiverde. Dat was lang geleden. Sinds die tijd waren er nog één keer Trolloks gekomen, tijdens Winteravond, meer dan een jaar geleden, zodat hij en Rhand en Mart gedwongen waren om met Moiraine in het nachtelijk duister weg te vluchten. Ook dat leek lang geleden. Het zou niet meer gebeuren, nu de poort %'ergrendeld was. *Ik moet me zorgen maken over Witmantels, niet over Trolloks.* Aan de andere kant van de vallei zweefden een paar wit gevleugelde haviken. Perijns ogen misten bijna de vlucht van een klimmende pijl. Een van de haviken fladderde en tuimelde naar beneden. Waarom zou iemand hier in de bergen op een havik schieten? Ja, bij een boerderij, als de vogel op kippen of ganzen joeg, maar hier? Waarom zou iemand trouwens hierboven komen? De lieden uit Tweewater vermeden de bergen.

De tweede havik dook op sneeuwwitte vleugels naar beneden waar de eerste gevallen was, maar plotseling klom hij wanhopig weer omhoog. Vanuit de bomen stoof ineens een wolk van raven omhoog die de vogel in een vechtende kluwen insloten. Toen ze weer neerstreken was de havik verdwenen.

Perijn had zijn adem ingehouden. Hij had al eerder gezien hoe raven en andere vogels een havik aanvielen die te dicht bij hun nesten kwam, maar hij kon zichzelf niet wijsmaken dat het ditmaal zo eenvoudig lag. De vogels waren opgestegen van de plek waar ook de pijl vandaan was gekomen. Raven. Soms gebruikte de Schaduw dieren als verspieders. Gewoonlijk ratten en andere aasvreters. Vooral raven. Hij had levendige herinneringen aan de dag dat hij en Egwene op de loop waren voor hele vluchten raven, die hen hadden opgejaagd alsof ze met verstand begiftigd waren.

'Waar kijk je naar?' vroeg Faile. Ze hield een hand boven haar ogen en tuurde de vallei in. 'Waren dat vogels?'

'Gewoon vogels,' zei hij. *Misschien was dat zo. Ik hoef niet iedereen angst aan te jagen, tot ik er zeker van ben. Niet nu ze nog steeds de schrik van Machin Shin in de benen hebben.*

Hij besefte dat hij nog steeds zijn bebloede hamer vasthield, glimmend van het zwarte Myrddraalbloed. Zijn vingers vonden opgedroogd bloed op zijn wang, dat in zijn korte baard kleefde, en toen hij afsteeg, brandden zijn zijde en zijn been. In zijn zadeltas vond hij een hemd om de hamer schoon te maken voordat het Schimmenbloed het metaal kon aanvreten. Als er in

deze bergen iets te vrezen was, zou hij dat heel gauw ontdekken. Als het meer dan mensen was, zouden de wolven het weten. Faile begon zijn jas open te knopen. 'Wat doe je?' wilde hij weten.

'Je wonden verzorgen,' snauwde ze terug, ik laat je niet doodbloeden. Het zou net iets voor jou zijn om dood te gaan en op mij je begrafenis te laten neerkomen. Jij denkt nooit aan anderen. Sta stil.'

'Dank je,' zei hij rustig, en ze keek verrast op.

Ze liet hem alles uittrekken behalve zijn onderkleren, zodat ze zijn wonden kon schoonmaken en inwrijven met een zalf die ze uit haar zadeltas gehaald had. Hij kon natuurlijk de snee op zijn gezicht niet zien, maar die leek klein en ondiep, al zat hij ongemakkelijk dicht bij zijn oog. Maar de houw in zijn linkerzijde was ruim een hand lang en zat vlak boven een rib, en de speerwond in zijn rechterdij was diep. Faile moest hem hechten met naald en draad van haar naaigerei. Hij onderging het gelaten; zij was het die bij iedere steek ineenkromp. Terwijl ze bezig was, bleef ze boos binnensmonds mopperen, vooral toen ze haar donkere, branderige zalf op zijn wang smeerde. Het leek wel alsof de wonden haar schuld waren en niet die van hem, maar ze legde met zachte hand het verband om zijn ribben en dij. Het was een vreemde tegenstelling, haar zachte aanraking en haar grimmige gemompel. Heel verwarrend.

Terwijl hij een schoon hemd en een broek uit zijn zadeltas pakte en aantrok, stak Faile een vinger door de snede in de zijkant van zijn jas. Twee vingers meer naar rechts en hij zou dat eiland niet meer verlaten hebben. Hij stampte zijn voeten in zijn laarzen, reikte naar zijn jas en ze wierp hem die toe.

'Je hoeft niet te denken dat ik dat voor je ga naaien. Ik heb al het nodige naaiwerk voor jou al gedaan. Hoor je me, Perijn Aybara?'

'Ik vroeg niet...'

'Vergeet het maar! Dat is alles!' Ze stampte weg om Loial en de Aiel te helpen, die elkaar verzorgden. Het was een vreemd gezicht, de Ogier zonder zijn slobberige broek, Gaul en Chiad, die elkaar als vreemde katten bekeken, Faile, die haar zalf en verbanden uitspreidde en hem voortdurend beschuldigend aankeek. Wat had hij nu weer gedaan? Perijn schudde zijn hoofd. Hij besloot dat Gaul gelijk had; je kon evengoed proberen de zon te

begrijpen.

Hoewel hij wist wat hij nu moest doen, voelde hij tegenzin, vooral na wat er op de saidinwegen met de Schim was gebeurd. Hij had eens een man gezien die vergeten was dat hij menselijk was. Dat kon hem ook overkomen. *Dwaas. Je hoeft het nog maar een paar dagen vol te houden. Tot je de Witmantels vindt.* En hij moest het weten. Die raven. In gedachten speurde hij het dal af, op zoek naar wolven. Er waren altijd wolven waar geen mensen waren, en als ze dichtbij waren kon hij met ze praten. Wolven vermeden mensen en negeerden hen zoveel mogelijk, maar ze haatten Trolloks als onnatuurlijke wezens en verachtten Myrddraal met een onbeteugelde diepe haat. Als er Schaduwge-broed in de Mistbergen was, konden de wolven het hem vertellen. Maar hij vond er niet een. Geen één. In deze wildernis zouden ze er moeten zijn. Hij kon in het dal grazende herten zien. Misschien kwam het alleen doordat de wolven niet zo dichtbij waren. Ze konden over enige afstand praten, maar zelfs een span was al te ver weg. Misschien was het in de bergen minder. Dat zou het kunnen zijn. Zijn blik zwierf over de met wolken bedekte pieken en kwam tot rust aan de andere kant van het dal, waar de raven vandaan waren gekomen. Misschien zou hij morgen wolven vinden. Hij wilde liever niet aan de andere mogelijkheden denken.

28 Naar de Toren van Ghenjei

Nu de nacht op het punt stond te vallen, hadden ze geen andere keuze dan hun kamp op de berg bij de saidinpoort op te slaan. Twee kampen, daar stond Faile op.

'Het is voorbij,' zei Loial met een misnoegd gerommel. 'We zijn de saidinwegen uit en ik heb mijn belofte gehouden. Het is voorbij.' Faile trok weer zo'n koppig gezicht, met de kin omhoog en de handen in de zij. 'Laat maar, Loial,' zei Perijn. 'Ik sla mijn kamp daarginds wel op.' Loial keek naar Faile, die zich naar de twee Aielvrouwen had gewend zodra ze hoorde dat Perijn toestemde. Hij schudde zijn grote hoofd en wilde zich bij Perijn en Gaul voegen. Perijn beduidde hem terug te gaan met een gebaar waarvan hij hoopte dat het de vrouwen niet zou opvallen.

Hij maakte er een klein kamp van, op minder dan twintig pas afstand. De poort mocht dan wel gesloten zijn, maar die raven waren er nog steeds, en wat dat verder inhield. Hij wilde dichtbij zijn als dat nodig mocht zijn. Als Faile bezwaar zou maken, mocht ze bezwaar maken. Hij was er al zo op ingesteld haar tegenwerpingen te negeren dat het hem ergerde toen ze er geen maakte.

Hij sloeg geen acht op de pijnscheuten in zijn been en zij, toen hij Stapper afzadelde en het pakpaard van zijn last ontdeed. Hij kluisterde beide dieren en deed ze een haverzak om met een paar handen gerst en haver. Hierboven groeide beslist niets wat ze konden grazen. Maar wat er wel was... Hij spande zijn boog, legde die op de pijlkoker naast het vuur en trok de bijl uit zijn riemlus.

Gaul kwam erbij en ze aten in stilte een maaltijd van brood en kaas en gedroogd vlees, dat ze met water wegspoelden. De zon gleed achter de bergen, omlijnde de toppen en kleurde de onderkant van de wolken met een rode gloed. Schaduwen bedekten de vallei en de lucht werd killer.

Perijn sloeg de kruimels van zijn handen en trok zijn goede, groen-wollen mantel uit zijn zadeltas. Misschien was hij meer aan de hitte van Tyr gewend geraakt dan hij gedacht had. De vrouwen aten beslist niet in stilte

rond hun in schaduwen gehulde kampvuur. Hij kon ze horen lachen, en de flarden van hun gesprek die hij opving, deden zijn oren kleuren. Vrouwen praatten werkelijk over van alles; ze kenden geen enkele schroom. Loial probeerde zowel in het licht te blijven als zo ver mogelijk bij de vrouwen vandaan, en probeerde zich in een boek te verdiepen. Ze beseften waarschijnlijk niet eens hoezeer ze de Ogier in verlegenheid brachten; ze dachten misschien dat ze zacht genoeg praatten om niet door Loial gehoord te worden. Perijn bromde in zichzelf en ging tegenover Gaul bij het vuur zitten. De Aiel scheen de kilte niet te voelen. 'Ken je een paar leuke verhalen?'

'Leuke verhalen? Er wil me nu niets te binnen schieten.' Gauls ogen dwaalden naar het andere vuur en naar het gelach, ik zou er een vertellen als ik kon. De zon, weet je nog?'

Perijn lachte luidruchtig en maakte zijn stem luid genoeg om gehoord te worden, ik wel. Vrouwen!' Het plezier in het andere kamp zakte even weg en kwam toen weer terug. Dat zou hun leren. Andere mensen konden ook lachen. Perijn staarde mismoedig in het vuur. Zijn wonden deden pijn.

Een tijdje later zei Gaul: 'Deze plek lijkt meer op het Drievoudige Land dan de meeste natlanden. Er is nog steeds te veel water en de bomen zijn nog steeds te groot en er zijn er te veel, maar het is niet zo vreemd als die plaatsen die wouden genoemd worden.' De grond was schraal hier, waar Manetheren in vuur was omgekomen. De overal verspreide bomen waren allemaal vervormd en hadden dikke stammen en vreemde door de wind gebogen vormen. Geen van hen was hoger dan dertig voet. Perijn dacht dat dit een van de meest onherbergzame plekken was die hij ooit had gezien, ik wilde dat ik jouw Drievoudige Land eens kon zien, Gaul.'

'Misschien doe je dat, als we hier klaar zijn.'

'Misschien.' Maar daar bestond natuurlijk weinig kans op. Geen enkele kans. Hij had het de Aielman kunnen zeggen, maar hij wilde er niet over praten of denken.

'Hier heeft Manetheren gelegen? Jij bent van het bloed van Manetheren?'

'Dit was Manetheren,' zei Perijn. 'En ik denk het wel.' Het was moeilijk te geloven dat in de dorpjes en afgelegen boerderijen van Tweewater het laatste bloed van Manetheren bewaard was gebleven, maar dat was wat

Moiraine gezegd had. Het oude bloed stroomt sterk in Tweewater, had ze gezegd. 'Het is lang geleden, Gaul. We zijn boeren en schaapherders; geen rijke natie, geen grote krijgslieden.' Gaul glimlachte scheefjes. 'Als jij het zegt... Ik heb jou de speren zien dansen, en Rhand Altor, en de jongeman die Mart wordt genoemd. Maar als jij zegt...'

Perijn verschoof wat ongemakkelijk. Hoeveel was hij veranderd sinds hij zijn thuis verlaten had? Hij, en Rhand en Mart? Niet zijn ogen en de wolven, niet Rhands geleiden, daar doelde hij niet op. Hoeveel was hij van binnen veranderd? Mart was de enige die nog zichzelf leek te zijn, zelfs nog meer dan vroeger. 'Je weet van Manetheren?'

'We weten meer van jouw wereld dan je denkt. En minder dan we geloven. Lang voordat ik over de Drakenmuur ging, heb ik boeken gelezen die de marskramers meebrachten. Ik weet iets over schepen, rivieren en wouden; dat dacht ik althans.' Gaul sprak de woorden uit of ze een vreemde taal waren. 'Deze plek past bij mijn vroegere beelden van een woud.' Hij gebaarde naar de spaarzame bomen, die zoveel kleiner waren dan ze hadden moeten zijn. in iets geloven betekent nog niet dat het waar is. Hoe zit het met de Nachtloper en Bladblakers broedsel? Geloof je dat het toeval was dat ze bij deze poort waren?'

'Nee,' zuchtte Perijn, ik zag raven in het dal onder ons. Misschien waren het echte raven, maar ik wil niets riskeren, niet na die Trolloks.' Gaul knikte. 'Het kunnen Schaduwogen zijn. Als je je op het ergste voorbereidt, zijn alle verrassingen aangenaam.'

ik kan wel een aangename verrassing gebruiken.' Perijn tastte opnieuw rond naar wolven, maar vond weer niets, ik zou vannacht misschien iets kunnen uitzoeken. Als hier iets gebeurt, zul je me misschien wakker moeten schoppen.' Hij besefte dat het nogal vreemd klonk, maar Gaul knikte slechts. 'Gaul, je hebt nog nooit mijn ogen genoemd, of er zelfs maar twee keer naar gekeken. Geen enkele Aiel heeft dat gedaan.' Hij wist dat ze gloeiden als goud in het licht van de vlammen. 'De wereld verandert,' zei Gaul rustig. 'Rhuarc, Jheran, mijn eigen stamhoofd, en ook de Wijzen probeerden het te verbergen, toen ze ons over de Drakenmuur zonden om te zoeken naar Hij die komt met de dageraad. Ik geloof dat die verandering misschien anders is dan we altijd hebben aangenomen. Ik weet niet hoe anders, maar het zal anders zijn. De Schepper heeft ons in het Drievoudige Land geplaatst, zowel om ons te vormen als om ons voor onze zonden te

straffen, maar waartoe worden wij gevormd?' Onverwachts schudde hij spijtig zijn hoofd. 'Colinda, de Wijze van Hetebronveste, heeft me gezegd dat ik te veel nadenk voor een Steenhond, en Bair, de oudste Wijze van de Shaarad, dreigt me naar Rhuidean te sturen wanneer Jheran sterft, of ik nu wil of niet. Los daarvan, Perijn, wat doet het ertoe welke kleur ogen een man heeft?'

ik wou dat iedereen er zo over dacht.' Bij het andere vuur waren ze eindelijk uitgelachen. Een van de Aielvrouwen - Perijn kon niet zien wie het was - nam de eerste wacht, met haar rug naar het vuur. De rest had zich te slapen gelegd. Het was een vermoeiende dag geweest. De slaap zou snel komen, en daarmee de droom die hij nodig had. Hij strekte zich uit naast het vuur en trok de mantel om zich heen. 'Vergeet het niet; schop me wakker als het nodig is.' De slaap omarmde hem terwijl Gaul nog knikte, en de droom kwam meteen.

Het was dag, en hij stond alleen bij de saidinpoort, die eruitzag als een fraai bewerkt stuk muur, onopvallend op de berghelling. Verder was aan niets anders te zien dat ooit een menselijk wezen op deze helling een voet had gezet. De lucht was helder en goed, en een zacht briesje vanuit het dal bracht hem de geur van herten en konijnen, kwartels en duiven, duizend verschillende geuren van water en aarde en bomen. Dit was de wolfsdroom.

Heel even golfde het gevoel een wolf te zijn door hem heen. Hij had klauwen en... Néé! Hij gleed met zijn handen over zijn lichaam en voelde opgelucht slechts zijn eigen lichaam, zijn eigen kleren en mantel. En de brede riem waar gewoonlijk zijn bijl aan hing, maar in plaats daarvan stak nu de hamersteel door de lus.

Hij was er verbaasd over, en heel kort flikkerde tot zijn verrassing de bijl erdoorheen, wazig en mistig. Ineens was het de hamer weer. Hij likte zijn lippen en hoopte dat het zo zou blijven. De bijl mocht een beter wapen zijn, maar hij gaf de voorkeur aan de hamer. Hij kon zich niet herinneren dat zoiets ooit eerder gebeurd was, iets wat veranderde, maar hij wist weinig van deze vreemde plaats af. Als het al een plaats genoemd kon worden. Het was de wolfsdroom en daar gebeurden vreemde dingen in, net zo vreemd als in gewone dromen. Het was alsof het denken aan vreemde dingen er een opriep; plotseling verduisterde bij de bergen een stuk van de hemel en werd het een 'ven-ster' naar iets anders. Daar stond Rhand temidden van wervelende stormwinden. Hij lachte wild, krankzinnig zelfs, met

opgeheven armen, en op de winden rezen kleine gestalten, goud en scharlaken, zoals het vreemde wezen op de Drakenbanier. Verborgen ogen sloegen Rhand gade en hij kon niet zien of Rhand dit wist. Het venster verdween, werd vervangen door een ander, verder weg, waarachter Nynaeve en Elayne door een verwrongen landschap slopen, met draaierige gebouwen vol schaduwen, op jacht naar een of ander gevaarlijk beest. Perijn kon niet zeggen hoe hij wist dat het gevaarlijk was; hij wist het gewoon. Dat venster verdween en een andere donkere plek verspreidde zich over de hemel. Daar stond Mart op een kruispunt waar het pad voor hem zich in tweeën splitste. Hij gooide een munt op en liep verder over een van de paden, en opeens droeg hij een breedgerand hoofddeksel en liep hij met een staf in de ene en een kort zwaard in de andere hand. Weer een ander venster, waarachter Egwene en een vrouw met lang wit haar hem verrast aanstaarden terwijl achter hen de Witte Toren steen voor steen in elkaar zakte. Toen waren ook zij verdwenen. Perijn haalde diep adem. Hij had dit soort vensters eerder gezien, in een wolfsdroom, en hij geloofde dat deze waarnemingen op de een of andere manier echt waren, of iets betekenden. Wat het ook was, de wolven zagen ze nooit. Moiraine had geopperd dat de wolfsdroom hetzelfde was als iets wat Tel'aran'rhiod heette, waarna ze er niets meer over kwijt wilde. Hij had Egwene en Elayne ooit eens horen spreken over dromen, maar Egwene wist al te veel van hem, misschien wel net zoveel als Moiraine. En hierover kon hij niet praten, zelfs niet met haar. Er was één persoon met wie hij had kunnen praten. Hij wenste dat hij Elyas Machera kon vinden, de man die hem met de wolven had laten kennismaken. Elyas moest meer van deze zaken weten. Toen hij aan de man dacht, was het net alsof hij heel even zijn naam zacht in de wind hoorde fluisteren, maar toen hij luisterde, was het alleen maar de wind. Het was een eenzaam geluid. Hier was hij alleen. 'Springer!' riep hij, en in zijn geest: *Springer!* De wolf was dood, en op deze plaats ook weer niet. Wolven verbleven in de wolfsdroom wanneer ze doodgingen, wachtend tot ze opnieuw geboren zouden worden. Voor wolven was het meer dan dat; ze leken zich op de een of andere manier bewust van de droom, zelfs als ze wakker waren. Voor hen was de droom bijna net zo werkelijk als het leven; misschien was er voor hen geen verschil. 'Springer!' *Springer!* Maar Springer kwam niet. Hier had hij niets aan. Hij was hier om een bepaalde reden en hij kon er net zo goed mee doorgaan. Het zou hem zeker uren kosten om op de plek van de raven te komen.

Hij nam een stap en het landschap vervaagde. Zijn voet kwam neer naast

een smal beekje tussen Kandoraanse dennen en bergwilgen, waarboven de wolkentoppen oprezen. Even staarde hij in verbazing rond. Hij was aan de andere kant van de vallei, tegenover de saidinpoort. Juister gezegd: hij stond precies op de plek waar hij naartoe had willen gaan, de plek waar de raven vandaan gekomen waren en waar de pijl was afgeschoten die de eerste havik had gedood. Zoiets was hem nog nooit eerder overkomen. Leerde hij meer van de wolfsdroom -Springer had altijd gezegd dat hij onwetend was - of was het deze keer anders?

Bij zijn volgende stap was hij voorzichtiger, maar het was slechts een stap. Niets duidde op de aanwezigheid van een boogschutter of van raven, geen spoor, geen veer, geen geur. Hij wist eigenlijk niet wat hij moest verwachten. Er zou ook geen teken zijn, tenzij ze ook in de droom geweest waren. Maar als hij wolven in de droom kon vinden, konden zij hem helpen om hun broeders en zusters te vinden in de wakende wereld, en die wolven konden hem zeggen of er Schaduwgebroed in de bergen was. Misschien konden ze hem horen roepen als hij hoger stond.

Hij vestigde zijn blik op de hoogste top aan de rand van de vallei, net onder de wolken, en deed een stap. De wereld vervaagde en hij stond op de berghelling, met de witte wolken nog geen vijf stap boven hem. Onwillekeurig lachte hij. Dit was leuk. Van hieruit kon hij het hele dal voor zich zien liggen. 'Springer!' Geen antwoord.

Hij sprong naar de volgende berg, en riep, en naar de volgende en de volgende, naar het oosten, naar Tweewater. Springer gaf geen antwoord. Perijn maakte er zich meer zorgen om dat er ook helemaal geen andere wolven waren. Er waren altijd wolven in de wolfsdroom. Altijd. Hij sprong van piek naar piek, roepend, zoekend. De bergen lagen leeg onder hem, afgezien van herten en ander wild. Toch waren er soms aanwijzingen van andere mensen. Twee keer waren het enorme, uitgehakte gestalten die bijna een hele berghelling in beslag namen, en ergens anders waren het vreemde, hoekige, twaalf voet hoge letters die waren uitgehouwen in een rotswand die net iets te glad en groot was om natuurlijk te zijn. Het weer had de gezichten van de gestalten verweerd, en minder scherpe ogen dan de zijne hadden de lettertekens zelf voor het werk van wind en regen gehouden. De bergen en rotsen maakten plaats voor de Zandheuvels, grote, golvende heuvels die spaarzaam bedekt waren met taai gras en koppige struiken. Voor het Breken had hier de kust van een grote zee gelegen. En plotseling zag hij een andere man, boven op een andere heuvel.

De gestalte was te ver weg om duidelijk te zien; het was een lange, donkerharige man, zeker geen Trollok of zoiets, in een blauwe mantel en met een boog op zijn rug. Hij boog zich over iets op de grond, wat niet te zien was door het lage struikgewas. Maar er was iets bekends aan hem.

De wind werd sterker en Perijn ving zijn vage geur op. Een koude geur, dat was de enige manier om het te beschrijven. Koud, en niet echt menselijk. Plotseling had hij zijn eigen boog in de hand en een pijl gespannen. Het gewicht van een gevulde pijlkoker trok aan zijn riem. De andere man keek op en zag Perijn. Een hartenklop lang aarzelde hij, draaide zich toen om en werd een vage streep, die over de heuvels wegsnelde.

Perijn sprong omlaag tot waar de man had gestaan en staarde naar wat hem had beziggehouden. Zonder nadenken schoot hij hem achterna, een half gevilde dode wolf achterlatend. Een dode wolf in de wolfsdroom. Het was ondenkbaar. Wat kon hier een wolf doden? Iets kwaadaardigs.

Zijn prooi rende voor hem uit in stappen van hele spannen, altijd net buiten zijn bereik. Over de heuvels ging het, door het woeste Westwoud met de wijdverspreide boerderijen, over braakliggend akkerland, over een lappendeken van akkers en kleine bosjes, en over Wachtheuvel. Het was vreemd om op de heuvel de rieten daken van de dorpshuizen te zien zonder mensen op straat, en boerderijen die erbij stonden alsof ze verlaten waren. Maar hij hield zijn oog gericht op de vluchtende man voor hem. Hij wende zo snel aan deze achtervolging dat hij helemaal niet verrast was dat een enkele sprong hem op de zuidoever van de Taren bracht, en de volgende temidden van kale heuvels zonder bomen of gras. Noordwaarts en oostwaarts rende hij, over stromen, wegen, dorpen en rivieren, terwijl hij de man voor hem in het oog hield. Het land werd vlak en grasachtig, met hier en daar verspreide boomgroepjes, zonder een spoor van de man. Toen glinsterde er iets voor hem, wat schitterde in de zon; een metalen toren. Zijn prooi vloog er recht op af en verdween. Twee sprongen brachten Perijn eveneens op die plek.

De toren rees tweehonderd voet omhoog en was veertig voet dik. Hij glom als gepolijst staal. Het had net zo goed een massieve metalen zuil kunnen zijn. Perijn liep er twee keer omheen zonder dat hij een opening zag, geen enkele spleet, geen enkele aanwijzing op die glanzende, hoog oprijzende muur. Maar hier hing wel die lucht, die kille, onmenselijke stank. Hier eindigde het spoor. De man - als het een man was - was op de een of andere

manier naar binnen gegaan. Hij moest er alleen achter zien te komen hoe hij hem kon volgen. *Stop*! Het was een rauwe golf van gevoelens, waar Perijns geest een woord van maakte. *Stop!*

Hij draaide zich om en een grote grijze wolf streek neer, alsof hij uit de lucht kwam neerdalen. Dat kon heel goed het geval zijn. Springer was altijd jaloers geweest op het vliegen van adelaars, en hier kon hij ook vliegen. Hij reikte tot Perijns middel, vergrijsd en overdekt met littekens. Gele ogen keken in gele ogen.

'Waarom zou ik stoppen, Springer? Hij heeft een wolf gedood.' *Mensen hebben wolven gedood, en wolven mensen. Waarom grijpt de woede je deze keer als vuur bij de keel?*

ik weet het niet,' zei Perijn langzaam. 'Misschien omdat het hier was. Ik wist niet dat het mogelijk was om hier een wolf te doden. Ik dacht dat wolven veilig waren in de droom.'

Je jaagt op Slachter, Jonge Stier. Hij is hier, in het vlees, en hij kan doden.

in het vlees? Bedoel je dat hij dit niet droomt? Hoe kan hij hier in het vlees zijn?'

Ik weet het niet. Het is iets wat vaag herinnert aan lang geleden, iets wat weer bestaat, zoals zoveel meer. Wezens van de Schaduw bevolken nu de droom. Schepsels van Hartsvanger. Er is geen veiligheid meer.

'Nou, hij is hierbinnen.' Perijn onderzocht de gladmetalen toren. 'Als ik kan ontdekken hoe hij erin is gekomen, kan ik een eind aan hem maken.'

Welpendwaasheid, om het nest van een grondwesp uit te graven. Deze plek is slecht. Iedereen weet dit. En jij bent van plan kwaad binnen kwaad na te jagen. Slachter kan doden.

Perijn hield op. Zijn gevoel duidde op een einde, waar zijn geest het woord 'doden' aan gaf. 'Springer, wat gebeurt er met een wolf die sterft in de droom?'

De wolf bleef een tijdlang stil. *Als we hier sterven, sterven we voor altijd, Jonge Stier. Ik weet niet of dat ook voor jou geldt, maar ik denk het wel.*

'Een gevaarlijke plaats, boogschutter. De Toren van Ghenjei is een slechte plaats voor menselijke wezens.'

Perijn tolde rond en had zijn boog al omhoog voor hij de vrouw zag die een paar passen van hem af stond. Ze droeg haar gouden haren in een dikke vlecht die tot haar middel reikte, bijna zoals de vrouwen het in Tweewater droegen. Haar kleren waren merkwaardig; een korte, witte jas en een omvangrijke broek van een of andere dunne, bleekgele stof, die boven korte laarsjes bij de enkels samengebonden was. Haar donkere mantel scheen iets te verbergen dat zilverachtig aan haar zijde glinsterde.

Ze verschoof iets en de metalen glinstering verdween. 'Je hebt scherpe ogen, boogschutter. Ik dacht het wel, de eerste keer dat ik je zag.' Hoe lang had ze staan kijken? Het bracht hem in verlegenheid dat ze hem had kunnen besluipen zonder dat hij iets gehoord had. Springer had hem toch minstens kunnen waarschuwen. De wolf lag met de kop op zijn voorpoten in het kniehoge gras en keek naar hem. De vrouw kwam hem vaag bekend voor, hoewel Perijn er zeker van was dat hij haar herkend zou hebben als hij haar ooit eerder ontmoet had. Wie was ze, dat ze in de wolfsdroom kon verschijnen? Of was dit ook Moiraines Tel'aran'rhiod? 'Ben je een Aes Sedai?'

'Nee, schutter.' Ze lachte, ik kwam je slechts waarschuwen, ondanks de regels. Wanneer men de Toren van Ghenjei eenmaal betreden heeft, is het in de mensenwereld al moeilijk genoeg om er weer uit te komen. Hier is het bijna onmogelijk. Je hebt de moed van een vaandrager, waarvan sommigen zeggen dat die niet kan worden onderscheiden van dwaasheid.'

Onmogelijk om er weer uit te komen? Die man - Slachter - was er zeker ingegaan. Waarom zou hij dat doen als hij er niet uit kon komen? 'Springer zei ook al dat het gevaarlijk is. De Toren van Ghenjei? Wat is het?'

Haar ogen werden groot en ze keek even naar Springer, die nog steeds gestrekt in het gras lag. Hij negeerde haar en bleef naar Perijn kijken. 'Kun jij met wolven praten? Dat is iets wat sinds oeroude tijden verloren is gegaan. Dus daarom ben je hier. Ik had het moeten weten. De toren? Het is een doorgang, schutter, naar de rijken van de Aelfinn en de Eelfinn.' Ze sprak de namen uit alsof hij ze zou moeten herkennen. Toen hij haar niet-begrijpend aankeek, zei ze: 'Heb je ooit Slangen en Vossen gespeeld?'

'Alle kinderen spelen het, tenminste in Tweewater. Maar ze spelen het niet meer als ze oud genoeg zijn om te beseffen dat je met geen mogelijkheid kunt winnen.'

'Behalve als je de regels breekt,' zei ze. 'Moed voor versterking, vuur voor verblinding, muziek voor verbijstering, ijzer voor binding.'

'Dat is een van de spelregels. Ik begrijp het niet. Wat heeft dat met deze toren te maken?'

'Dat zijn de manieren om te winnen van de slangen en de vossen. Het spel is een herinnering aan oude banden met hen. Het maakt niet uit, zolang je maar uit de buurt blijft van de Aelfinn en de Eelfinn. Ze zijn niet kwaadaardig, zoals de Schaduw dat is, maar ze verschillen zoveel van de mensheid dat ze net zo goed slecht konden zijn. Ze zijn niet te vertrouwen, boogschutter. Blijf weg van de Toren van Ghenjei. Vermijd de Wereld der Dromen, als je kunt. Duistere dingen bewandelen haar nu.'

'Zoals de man waar ik op joeg? Slachter?'

'Een passende naam. Deze Slachter is niet oud, boogschutter, maar zijn kwaad is oeroud.' Het leek bijna of ze op iets onzichtbaars leunde, misschien wel dat zilveren voorwerp dat hij niet goed had kunnen zien. ik schijn je een hoop te vertellen. Ik begrijp niet eens waarom ik je aansprak. Ach, natuurlijk. Ben je ta'veren, schutter?'

'Wie ben je?' Ze leek een heleboel te weten over de toren en de wolfsdroom. ik geloof dat ik je eerder ontmoet heb...'

'Ik heb al te veel voorschriften gebroken, boogschutter.'

'Voorschriften? Welke voorschriften?' Achter Springer viel een schaduw op de grond en Perijn draaide zich snel om, nijdig omdat hij opnieuw verrast was. Er was niemand. Maar hij had het gezien; de schaduw van een man met boven zijn schouders de gevesten van twee zwaarden. Iets aan dat beeld knaagde aan zijn geheugen. 'Hij heeft gelijk,' zei de vrouw achter hem. 'Ik zou niet met je moeten praten.'

Toen hij zich omdraaide, was ze verdwenen. Hij zag slechts grasland en verspreide bosjes. En de glimmende zilveren toren. Hij keek fronsend naar Springer, die eindelijk zijn kop oplichtte. 'Het mag een wonder heten dat je

niet door eekhoorns wordt aangevallen,' bromde Perijn. 'Wat dacht jij van haar?'

Haar. Een 'zij'? Springer kwam overeind en keek om zich heen. *Waar?* 'Ik praatte met haar. Hier. Nu.'

Je maakte geluiden tegen de wind, Jonge Stier. Er was geen 'zij' hier. Alleen jij en ik.

Perijn krabde geërgerd aan zijn baard. Ze was hier geweest. Hij had niet in zichzelf staan praten. 'Er kunnen hier vreemde dingen gebeuren,' zei hij tegen zichzelf. 'Ze is het met jou eens, Springer. Ze zei me weg te blijven van die toren.'

Ze is wijs. Er lag iets van twijfel in die gedachte; Springer geloofde nog steeds niet dat er een 'zij' geweest was.

'Ik ben behoorlijk afgedwaald van wat ik van plan was,' mompelde Perijn. Hij legde uit waarom hij wolven in Tweewater moest zien te vinden, of in de bergen erboven. Hij vertelde over de raven en de Trolloks op de saidinwegen.

Toen hij uitverteld was, bleef Springer een lange tijd stil. Zijn langharige staart hing laag en stijf. Ten slotte... *Vermijd je oude thuis, Jonge Stier.* Het beeld dat Perijns geest 'thuis' noemde, was het jachtgebied van een wolvenpak. *Er zijn daar nu geen wolven. Die er waren en niet vluchtten, zijn dood. Slachter bewandelt de droom.* ik moet naar huis, Springer. Ik moet.'

Wees voorzichtig, Jonge Stier. De dag van de Laatste Jacht nadert. We zullen samen jagen in de Laatste Jacht.

'Dat zullen we,' zei Perijn triest. Het zou fijn zijn als hij hier naartoe kon komen als hij dood zou gaan; soms leek het alsof hij al een halve wolf was. ik moet gaan, Springer.'

Een goede jacht, Jonge Stier, en een gezellin om je welpen te geven. 'Vaarwel, Springer.'

Hij opende zijn ogen op de berghelling in het vage licht van dovende kooltjes. Gaul zat juist buiten de lichtkring gehurkt, wakend in de nacht. In

het andere kamp was Faile voor haar wacht overeind gekomen. De maan hing boven de bergtoppen en veranderde de wolken in parelgrijze schaduwen. Perijn schatte dat hij een paar uur geslapen had. ik hou een tijdje de wacht,' zei hij, en wierp zijn mantel af. Gaul knikte en legde zich ter plekke op de grond. 'Gaul?' De Aiel hief zijn hoofd op. 'Het is misschien erger in Tweewater dan ik dacht.'

'Dat zijn de dingen vaak,' zei Gaul rustig. 'Zo is het leven.' De Aiel legde kalm zijn hoofd neer om te slapen.

Slachter. Wie was hij? Wat was hij? Schaduwgebroed op de saidinwegen, raven in de Mistbergen en deze Slachter in Tweewater. Het kon geen toeval zijn, hoe graag hij dat ook zou wensen.

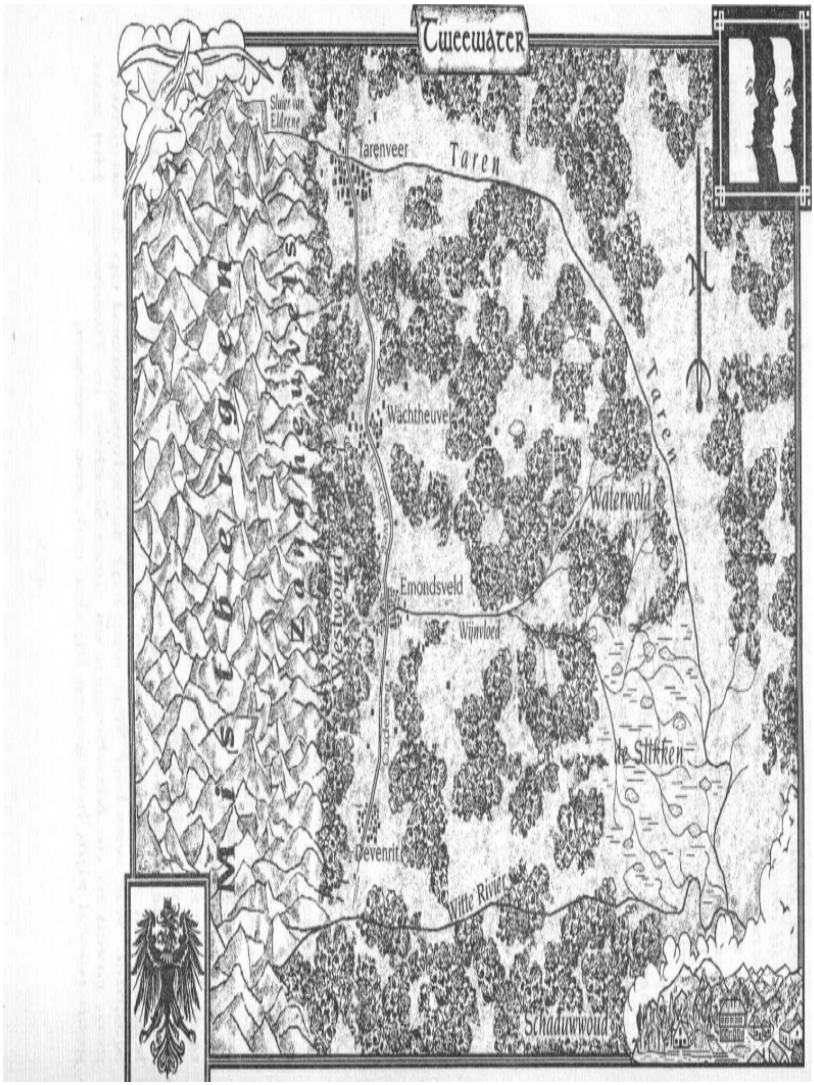
Tweewater
Sluur van Eldrene
Tarenveer
Taren
Wachtheuve
Waterwold
Emondsveld
Wijnvloed
de Stikfen
Devennt
Witte River
Schaduwwoud

29 Thuiskomst

De reis uit de bergen en over de Zandheuvels het Westwoud in, die hem in de wolfsdroom misschien enkele stappen had gekost, nam te paard drie lange dagen in beslag. De Aiel hadden geen moeite om bij te blijven, maar de dieren konden niet echt sneller, aangezien de weg heuvel op heuvel af voerde. Perijns wonden genazen en jeukten verschrikkelijk. De zalf van Faile leek te werken.

Het was een rustige tocht, die vaker werd onderbroken door het ge-kef van jagende vossen of de schallende roep van een havik dan door woorden. Ze zagen gelukkig geen raven meer. Meermalen dacht hij dat Faile haar merrie naar hem toe wilde sturen, van plan was iets tegen hem te zeggen, maar telkens wist ze zichzelf in te houden. Hij was er blij om; hij wilde verschrikkelijk graag met haar praten, maar wat moest hij doen om het weer goed te maken? Hij verweet het zichzelf dat hij ernaar verlangde. Ze had Loial bedrogen en ze had hem bedrogen. Ze zou alles alleen maar zwaarder en moeilijker maken. Hij wilde haar dolgraag weer kussen. Hij wilde dolgraag dat ze besloot dat ze genoeg van hem had en zou vertrekken. Waarom moest ze ook zo koppig zijn?

Zij en haar twee Aielvrouwen hielden zich afzijdig. Bain en Chiad stapten aan weerskanten van Zwaluw mee, als de een of de ander niet voor hen uittrok. Soms waren de drie vrouwen zachtjes met elkaar aan het praten, waarna ze hem zo opzettelijk niet aankeken dat ze net zo goed stenen hadden kunnen gooien. Op Perijns verzoek reed Loial bij hen, hoewel de hele toestand hem duidelijk ontzettend van streek maakte. Loials oren bewogen op en neer alsof hij liever nooit van mensen had willen horen. Gaul leek alles geweldig vermakelijk te vinden; iedere keer als Perijn naar hem keek, leek hij inwendig te grijnzen. Wat hemzelf betrof, Perijn ging helemaal op in zijn zorgen en hield zijn gespannen boog gereed op de hoge zadelboog. Die man die Slachter werd genoemd, zwierf die alleen in de wolfsdroom door Tweewater of bestond hij ook in de echte wereld? Perijn vermoedde het laatste en eveneens dat Slachter inderdaad zonder enige reden die havik had neergeschoten. Naast de Kinderen van het Licht vormde hij een nieuwe zorg waar hij buiten kon.

Zijn familie woonde vlak bij het Waterwold, in een boerderij met veel bijgebouwen, op ruim een halve dag rijden aan de andere kant van Emondsveld. Hij zou zijn kleine negenjarige broertje Peetram terugzien, die nu ongetwijfeld nog feller zou protesteren als hij een kind werd genoemd. En zijn zus Deselle, een stevige twaalfjarige, en de zestienjarige Adora, die inmiddels wel een vlecht zou dragen. Oom Ewar, de broer van zijn vader, en zijn forse tante Magde, die heel veel van haar man weg had, en hun kinderen. Oudtante Alsine, die nooit was getrouwd, met haar scherpe neus en nog scherpere ogen, die alles zagen wat er spannen in het rond gebeurde. Toen hij eenmaal in de leer was gegaan bij baas Lohan, had hij ze alleen op feestdagen gezien, want de afstand was te groot geweest om zo nu en dan aan te wippen en bovendien was er veel werk in de smidse. Als de Witmantels op zoek waren naar Aybara's, konden ze die gemakkelijk vinden. Hij moest aan hén denken, niet aan die Slachter. Hij kon niet alles tegelijk. Zijn familie beschermen, Faile beschermen. Dat was het voornaamste. Daarna kwamen het dorp, de wolven en dan pas die Slachter. Een man kon niet alles tegelijk.

Rond hem rees het Westwoud op van een rotsige bodem, onderbroken door rotsgevaarten, begroeid met braamstruiken, een hard, dicht bebost land met weinig boerderijen en paden. Hij had als kind vaak in deze woeste wouden rondgezworven, alleen of met Rhand en Mart, op jacht met de boog of de slinger en vallen gezet voor konijnen. Of hij had er gewoon gezworven, omwille van het rondtrekken. Eekhoorns met dikke staarten tjitterden in de bomen, gespikkelde lijsters zongen op takken en werden nagebootst door zwartvleugelige spotvogels, kwartels met blauwe ruggen sprongen voor de reizigers opeens uit de struiken weg - en dit alles vertelde hem dat hij bijna thuis was. Het omgewoelde zand onder de paardenhoeven betekende al een herkenning.

Hij had recht naar Emondsveld kunnen rijden, maar sloeg in het Westwoud af naar het noorden, waar hij het brede ongelijke spoor kruiste dat de Steengroeveweg werd genoemd toen de zon al op weg was naar de boomtoppen. Dat 'steengroeve' snapte niemand in Tweewater en het leek al helemaal geen weg, dichtgegroeid met onkruid, zonder bomen, zodat je het spoor niet eens zag, tot je de dichtgegroeide karrensporen zag van wagens die daar al vele jaren hadden gereden. Soms kwamen stukken van de vroegere bestrating naar boven. Misschien had de weg in de tijd van Manetheren naar een steengroeve geleid. De boerderij die Perijn zocht, lag niet ver van die weg, achter vele rijen appel- en perenbomen waaraan het

fruit nu rijpte. Hij rook de boerderij al voor hij hem zag. De stank van allang verkoold hout; die lucht zou zeker een heel jaar blijven hangen.

Aan de bosrand trok hij de teugels aan en bleef zitten kijken, voor hij verder reed naar wat vroeger de Altor-boerderij was geweest, het pakpaard achter zijn grijsbruine paard meevoerend. Alleen de stenen muren rond de schapenwei stonden er nog; het open traliehek hing nog maar aan één scharnier. De met roet bevlekte schoorsteen van het huis wierp een schuine schaduw over de puinhoop van verbrande balken. Ook van de schuur en tobakdrogerij restten slechts as. Onkruid verstikte het tobakveld en de moestuin en de tuin leken helemaal vertrapt. Wat geen zaagblad of veerpluim was, lag er dood en plat bij. Hij legde geen pijl aan. De brand was al weken oud, het verbrande hout glibberig en grauw door regenbuien. Smoorkruid had bijna een maand nodig om die hoogte te bereiken. Het had zelfs de ploeg en de eg naast de akker overwoekerd. Onder de smalle lichtgroene blaadjes zag hij roest.

De Aiel speurden echter behoedzaam rond, hun speren waren gereed en hun ogen bekeken waakzaam de grond terwijl ze in de as porden. Toen Bain uit de puinhopen van het huis klauterde, keek ze Perijn aan en schudde haar hoofd. Gelukkig, Tham Altor was hier niet gestorven.

Ze weten bet. Ze weten het, Rhand. Je had mee moeten komen. Hij wilde Stapper aanzetten voor een woeste rit naar de boerderij van zijn familie, maar wist zich met moeite te beheersen. Zelfs Stapper zou op zo'n afstand dood neervallen als hij dat probeerde. Misschien was dit Trollokwerk. En als het Trolloks waren, misschien was zijn familie dan nog steeds veilig op hun boerderij aan het werk. Hij haalde diep adem, maar de roetlucht onderdrukte elke andere geur. Gaul kwam naast hem staan. 'Wie dit ook heeft gedaan, ze zijn allang weg. Ze hebben enkele schapen gedood en de rest verjaagd. Later heeft iemand de kudde verzameld en naar het noorden gedreven. Twee man, denk ik, maar de sporen zijn te oud om er zeker van te zijn.' is te zien wie dit gedaan heeft?' Gaul schudde zijn hoofd. Het konden Trolloks geweest zijn. Vreemd dat hij dat het liefst had. En stom. De Witmantels kenden zijn naam en blijkbaar ook die van Rhand. Ze *kennen mijn naam.* Hij keek naar de asresten van de Altor-boerderij en Stapper bewoog toen de teugels in zijn handen trilden. Loial was aan de rand van de fruitbomen afgestapt; zijn hoofd stak tussen de laagste takken. Faile reed naar Perijn toe en keek hem scherp aan, terwijl haar merrie voorzichtige stapjes maakte, is dit...? Ken je de mensen die hier woonden?'

‘Rhand en zijn vader.'

'O. Ik dacht dat het misschien...' Haar opluchting en het medeleven in haar stem maakten de zin voor hem af. 'Wonen jouw vader en moeder hier dichtbij?'

'Nee,' zei hij kortaf en ze trok haar hoofd in alsof hij haar sloeg. Ze bleef hem echter afwachtend aankijken. Wat moest hij in Lichtsnaam doen om haar weg te krijgen? Meer dan hij kon opbrengen, als het hem nu nog niet was gelukt.

De schaduwen werden langer en de zon raakte de rand van de boomkruinen. Hij wendde Stapper en keerde haar ruw zijn rug toe. 'Gaul, we moeten vannacht maar hier in de buurt het kamp opslaan. Ik wil morgenochtend vroeg vertrekken.' Hij keek even snel om. Faile reed terug naar Loial, stijf rechtop in het zadel, in Emondsveld zullen ze wel weten...' Waar de Witmantels zaten, zodat hij zich kon aangeven voor die zijn familie iets aandeden. Als ze tenminste nog gezond en wel waren. Als de boerderij waar hij was geboren, er niet al uitzag als Rhands huis. Nee. Hij zou vast nog wel op tijd zijn om dat te voorkomen. 'Zij weten hoe de toestand is.'

'Goed dan, vroeg.' Gaul aarzelde. 'Daarmee krijg je haar niet weg. Dat meisje is bijna een Far Dareis Mai, en als een Speervrouwe van je houdt, kun je haar nooit ontkomen, al hol je nog zo hard.'

'Laat de zorgen over Faile maar aan mij over.' Hij ging wat zachter praten, want hij wilde Gaul niet kwijt. 'Heel vroeg. Wanneer Faile nog slaapt.'

Beide kampen onder de appelbomen bleven die nacht stil. Zo nu en dan stond er een Aielvrouw op om te zorgen voor het kleine vuur waar Gaul en hij bij zaten, maar het geroep van een uil en het geschraap van paardenhoeven waren de enige geluiden. Perijn kon niet slapen en ruim voor het eerste licht glipten Gaul en hij bij het ondergaan van de volle maan weg. De Aiel was heel stil op zijn zachte laarzen en de paarden maakten slechts weinig meer lawaai. Bain of Chiad zag hen vertrekken. Hij wist niet wie, maar ze wekte Faile niet en daar was hij dankbaar voor.

De zon stond al ruim boven de horizon toen ze het Westwoud iets ten zuiden van het dorp uit kwamen, tussen karrensporen en paden die voor het merendeel waren omgeven door heggen of lage muurtjes van ruwsteen.

Rook vormde grijze veerpluimpjes boven de schoorstenen van de boerderijen; een baklucht duidde aan dat de huisvrouwen met het ochtendmaal bezig waren. Er waren hier en daar al mannen aan het werk op de tobak- en gerstvelden en jongens waakten in de weilanden over hun zwartkopschapen. Enkelen keken op toen ze langskwamen, maar Perijn liet Stapper stevig doorstappen en hoopte dat niemand zo dichtbij was dat ze hem konden herkennen, of Gauls vreemde kleren of zijn speren zagen.

Ook in Emondsveld zouden de mensen al op en bezig zijn, dus trok hij ver van de dorpskern naar de oostkant van het dorp, ver van de ingeklonken zandweggetjes en rieten daken rond de Brink, waar de Wijnbron zo krachtig van een rotshoogte omlaagstortte dat een man erdoor omgestoten kon worden. De schade die hij zich van Winternacht herinnerde, was hersteld; de verbrande huizen en verkoolde daken waren allemaal opnieuw opgetrokken. Zo te zien waren de Trolloks niet meer teruggekomen. Hij hoopte dat niemand zoiets ooit nog hoefde mee te maken. Herberg De Wijnbron stond praktisch in de oostelijke hoek van Emondsveld, tussen de stevige houten Wagenbrug over de bruisende Wijnvloed en de overblijfselen van een enorme stenen fundering, waar in het midden een enorme boom groeide. Aan de tafeltjes onder de dikke takken zat men op een mooie middag naar het kegelen te kijken. Op dit uur van de ochtend waren de tafeltjes natuurlijk leeg. Nog verder naar het oosten stonden slechts enkele huizen. Het onderste gedeelte van de herbergmuren was opgetrokken uit rivierstenen. De witgekalkte eerste verdieping vormde rondom de gehele herberg een soort afdak onder een glinsterend dak van rode pannen, het enige pannendak in de verre omtrek, waaruit een tiental schoorstenen opstak.

Terwijl hij Stapper en het pakpaard aan een paal bij de keukendeur bond, wierp Perijn een blik op het rieten staldak. Hij kon horen dat daarbinnen mannen aan het werk waren, waarschijnlijk Hu en Tad, die de stallen uitmestten waar meester Alveren het span grote Durraners stalde dat hij verhuurde als er zware lasten getrokken moesten worden. Aan de andere kant van de herberg klonken ook geluiden, mompelende stemmen op de Brink, gakkende ganzen, een piepende kar. Hij lier zijn spullen op de paarden zitten, want zolang zou hij niet blijven. Hij gebaarde Gaul hem te volgen en haastte zich met zijn boog naar binnen voor er een stalknecht naar buiten zou komen. De keuken was verlaten. De twee ijzeren ovens en de vuren waren gedoofd, afgezien van één haard, hoewel hij de lucht van bakken en braden nog kon ruiken. Brood en honingkoekjes. Er waren bijna

nooit kamergasten in de herberg, behalve wanneer de kooplui uit Baerlon tobak en wol kwamen opkopen of wanneer de marskramer eens in de maand langskwam, als de sneeuw de weg tenminste niet onbegaanbaar had gemaakt. De dorpelingen die later op de dag voor een slokje of hapje binnen zouden lopen, waren nu allemaal op hun eigen bedrijf hard aan het werk. Maar er kon iemand aanwezig zijn, dus liep Perijn op z'n tenen de korte gang tussen de keuken en de gelagkamer door en duwde de deur op een kiertje open.

Hij had die vierkante ruimte al duizenden keren gezien, met de grote haard van riviersteen die de halve muur in beslag nam en de lateibalk op schouderhoogte. Meester Alverens glimmende tobakpot en kostbare klok stonden op de mantel. Op de een of andere manier leek het allemaal kleiner. De stoelen met de hoge ruggen voor de haard gaven de plek aan waar de dorpsraad vergaderde. Brandelwijn Alverens boeken stonden op een plank tegenover de haard. Vroeger had Perijn zich nooit kunnen voorstellen dat er meer boeken bestonden dan die dertig behoorlijk versleten boeken in de herberg. Tegen de andere muur stonden vaten bier en wijn. Krab, de gele kat, lag er als altijd languit op te slapen.

Afgezien van Bran Alveren zelf en zijn vrouw Marin, die in lange witte schorten aan een tafeltje het zilver en tin van de herberg poetsten, was de gelagkamer leeg. Meester Alveren was een brede, gezette man, met een dunne krans van grijs haar. Vrouw Alveren was slank en moederlijk, haar dikke grijzende vlecht hing over een schouder. Ze rook naar gebakken brood, met vaag iets van rozen. Perijn herinnerde zich dat ze altijd glimlachten, maar beiden keken nu heel strak en de dorpsmeester toonde een diepe frons die helemaal niets te maken had met de zilveren beker in zijn hand.

'Meester Alveren?' Hij duwde de deur open en ging naar binnen. 'Vrouw Alveren. Ik ben het, Perijn.'

Ze sprongen overeind, waardoor hun stoelen omvielen en Krab opsprong. Vrouw Alveren sloeg haar handen voor haar mond en beiden keken hem en Gaul met grote open monden aan, waardoor Perijn verlegen zijn boog van de ene naar de andere hand liet gaan. Zijn verlegenheid werd nog sterker toen Bran zich naar het raam haastte - hij bewoog zich verrassend licht voor een man van zijn omvang - en een zomergordijn opzij schoof om naar buiten te kijken, alsof er buiten nog meer Aiel konden rondlopen.

'Perijn?' fluisterde vrouw Alveren ongelovig. 'Je bent het echt. Ik herkende je haast niet met die baard en... Je wang. Ben je...? Is Egwene bij je?'

Perijn voelde nadenkend aan de half geheelde snede in zijn wang en wilde maar dat hij die had schoongemaakt, of op z'n minst zijn boog en bijl in de keuken had achtergelaten. Hij had er niet aan gedacht dat zijn uiterlijk hen zou laten schrikken. 'Nee. Dit heeft niets met haar te maken. Ze is veilig.' Veilig op de terugweg naar Tar Valon, misschien, en anders nog bij Rhand in Tyr, maar in ieder geval veilig. Hij nam aan dat hij Egwenes moeder wel iets meer mocht vertellen dan dit ene. 'Vrouw Alveren, Egwene is aan het leren om Aes Sedai te worden. Nynaeve ook.'

ik weet het,' zei ze kalm, aan de zak in haar schort voelend, ik heb uit Tar Valon drie brieven van haar gekregen. Uit wat ze schrijft, maak ik op dat ze er meer heeft verstuurd en dat Nynaeve er ook minstens een heeft geschreven, maar alleen deze drie zijn aangekomen. Ze vertelt iets over haar lessen, en ik moet zeggen dat het me heel zwaar lijkt.'

'Ze wil Aes Sedai worden.' Drie brieven? Hij voelde zich schuldig en trok beschaamd zijn schouders op. Hij had niemand geschreven, alleen dat briefje voor zijn vader en moeder en baas Lohan, in de nacht dat Moiraine hen uit Emondsveld had weggehaald. Nooit. 'Dat lijkt me, ja, al is het niet iets wat ik haar ooit had toegedacht. Je kunt zoiets tegenwoordig niet aan zoveel mensen vertellen, hè? In ieder geval vertelt ze dat ze vriendinnen heeft en zo te horen zijn het leuke meisjes. Elayne en Min. Ken je ze?'

ik heb ze ontmoet. Ik denk dat u ze aardig zult vinden.' Hoeveel had Egwene in haar brieven verteld? Blijkbaar niet zoveel. Laat vrouw Alveren maar denken wat ze wilde; hij was niet van plan haar bezorgd te maken over dingen waar ze niets aan kon doen. Wat gedaan was, was gedaan. Egwene was nu vrij veilig.

Opeens besefte hij dat Gaul nog steeds naast hem stond en haastig stelde hij hem voor. Bran knipperde met z'n ogen toen hij hoorde dat Gaul een Aiel was en keek fronsend naar de speren en de zwarte sluier die op Gauls borst hing, maar zijn vrouw zei alleen: 'Wees welkom in Emondsveld, baas Gaul, en in Herberg De Wijnbron.'

'Moge u altijd water en schaduw vinden, dakvrouwe,' zei Gaul met een vormelijke buiging. 'Ik vraag uw toestemming om uw dak en veste te verdedigen.'

Haar antwoord kwam zonder aarzeling, alsof dat precies de woorden waren die ze gewoonlijk te horen kreeg. 'Een hoffelijk aanbod. Maar u dient mij toe te staan te besluiten wanneer dat nodig is.'

'Zoals u het zegt, dakvrouwe. Uw eer is de mijne.' Vanonder zijn jas haalde Gaul een gouden zoutstrooier te voorschijn, een kleine kom op de rug van een knap gemaakte leeuw, en hield die haar voor. ik bied u dit kleine gastgeschenk voor uw dak.'

Marin Alveren nam het aan, zoals ze elk ander geschenk zou hebben aangepakt en toonde nauwelijks hoe geschokt ze was. Perijn betwijfelde of er in heel Tweewater een even kostbaar voorwerp te vinden was, in ieder geval niet in goud. Goudstukken bestonden in Tweewater amper en gouden voorwerpen nog veel minder. Hij hoopte maar dat ze nooit zou ontdekken dat het krijgsbuit uit de Steen was; hij durfde er wat om te verwedden dat het uit Tyr kwam. 'Jongen,' zei Bran. 'Misschien zou ik "welkom thuis" moeten zeggen, maar waarom ben je teruggekomen?'

ik heb van de Witmantels gehoord, meester,' antwoordde Perijn gewoon.

De dorpsmeester en zijn vrouw keken elkaar somber aan en Bran zei: 'Opnieuw: waarom ben je teruggekomen? Je kunt niets tegenhouden, jongen, en ook niets veranderen. Je kunt beter vertrekken. Als je geen paard hebt, zal ik je er een geven. Als je er wel een hebt: klim weer in het zadel en rij naar het noorden. Ik dacht dat de Witmantels Taren-veer bewaakten... Hebben zij jou die fraaie wond op je gezicht bezorgd?'

'Nee, het...'

'Dan doet het er niet toe. Als je er bij je binnenkomst ongezien langs bent gekomen, kun je dat bij je vertrek ook. Hun hoofdkamp staat bij Wachtheuvel, maar hun verkenners kunnen overal zijn. Doe het, jongen.'

'Blijf niet, Perijn,' voegde vrouw Alveren er kalm maar ferm aan toe, op de toon die iedereen meestal gehoorzaamde. 'Zelfs niet om wat te eten. Ik zal een pakje voor onderweg klaarmaken. Wat versgebakken brood met kaas, ham en vlees, en wat sla. Je moet vertrekken, Perijn.'

'Dat kan ik niet. U weet dat ze mij zoeken, anders zou u niet willen dat ik wegging.' En ze hadden niets over zijn ogen gezegd, zelfs niet gevraagd of hij ziek was. Vrouw Alveren had niet verbaasd gekeken. Ze wisten het. 'Als

ik mezelf aangeef, kan ik misschien iets voorkomen. Dan kan ik mijn familie...' Hij veerde op toen de gangdeur opensloeg en Faile naar binnen stapte, gevolgd door Bain en Chiad. Meester Alveren streek over zijn kale hoofd. Hoewel hij de uitrusting van de Aielvrouwen opnam en blijkbaar dacht dat ze bij Gaul hoorden, leek zijn verbijstering maar gedeeltelijk veroorzaakt door het feit dat het vrouwen waren. Hij leek meer geërgerd dat ze zomaar binnendrongen. Perijn vroeg zich af of de kat hem ook een vreemdeling vond. En ook hoe de vrouwen hem hadden gevonden, en waar Loial was. Hij dacht van alles om maar niet te hoeven verzinnen hoe hij Faile nu weer moest aanpakken.

Ze gaf hem weinig tijd zich daarover druk te maken, want ze plantte zich voor hem neer met haar vuisten in de zij. Op de een of andere manier speelde ze dat vrouwenkunstje klaar door van pure trillende woede groter te lijken. 'Jezelf aangeven? Jezelf aangeven? Heb je dit al vanaf het begin bedacht? Dat heb je, nietwaar? Doorgedraaide dwaas! Je hoofd is volkomen bevroren, Perijn Aybara. Om te beginnen was het al niet meer dan spieren en haren, maar nu ben je je hoofd volkomen kwijt. Als Witmantels jacht op je maken, hangen ze jou op als je je aangeeft. Waarom zouden ze dat doen, trouwens?'

'Omdat ik Witmantels heb gedood.' Hij keek op haar neer en negeerde vrouw Alverens zucht. 'Die Witmantels op de avond dat ik jou ontmoette en eerder nog twee. Ze weten het van die twee, Faile, en ze denken dat ik een Duistervriend ben.' Dat zou ze toch gauw te horen krijgen. Nu hij eraan dacht, zou hij haar ook best kunnen vertellen waarom hij het had gedaan, als ze alleen waren geweest. Minstens twee Witmantels, Geofram Bornhald en Jaret Byar, vermoedden iets van zijn band met de wolven. Nog lang niet alles, maar voor hen was dat weinige genoeg. Een man die met wolven optrok, moest een Duistervriend zijn. Misschien maakte een van hen wel deel uit van de groep Witmantels hier. 'Ze geloven dat het waar is.'

'Jij bent net zo min een Duistervriend als ik,' fluisterde ze schor. 'De zon is nog eerder een Duistervriend.'

'Het maakt geen verschil, Faile. Ik doe wat ik moet doen.'

'Leeghoofdige pummel! Zoiets waanzinnigs hoef je helemaal niet te doen. Ganzenkop! Als je het waagt, hang ik je zelf op.'

‘Perijn,' zei vrouw Alveren kalm, 'kun je me voorstellen aan deze jonge vrouw die zo'n achting voor je heeft?'

Failes gezicht werd vuurrood toen ze besefte dat ze al die tijd meester en vrouw Alveren had genegeerd, boog uitbundig en bood bloemrijke verontschuldigingen aan. Bain en Chiad deden hetzelfde als Gaul en vroegen toestemming vrouw Alverens dak te verdedigen en gaven haar een kleine gouden kom met fijne gouden blaadjes en een fraaie zilveren pepermolen die groter was dan Perijns vuisten, met op de top een of ander sprookjesdier, half paard, half vis.

Bran Alveren stond fronsend toe te kijken, wreef langs zijn hoofd en mompelde wat. Perijn hoorde meermalen het woord 'Aiel' op een ongelovige toon. De dorpsmeester keek ook herhaaldelijk naar de vensters. Hij vroeg zich niet af of er meer Aiel waren; hij was verbaasd geweest toen hij hoorde dat Gaul een Aiel was. Hij maakte zich blijkbaar zorgen over de Witmantels.

Marin Alveren daarentegen verwerkte alles heel kalm en behandelde Faile, Bain en Chiad net als alle andere jonge reizigsters die haar herberg aandeden. Ze leefde mee met hun vermoeienis van de reis, prees Failes rijkleren - vandaag van donkerblauwe zijde - en zei tegen de Aielvrouwen dat ze de kleur en glans van hun haar zo mooi vond. Perijn vermoedde dat Bain en Chiad op z'n minst geen hoogte van haar kregen, maar binnen de kortste keren had ze met haar kalme moederlijke doorzettingsvermogen de drie vrouwen aan een tafel, zaten ze met vochtige doeken de stof van hun reis van handen en gezichten te vegen en dronken ze thee uit de grote roodgestreepte pot die hij zich nog goed herinnerde.

Het was best wel vermakelijk die trotse vrouwen - hij rekende daar Faile zeker toe - te horen. Hoe ze opeens ijverig vrouw Alveren verzekerden dat ze heel lekker zaten, vroegen of er niets te helpen viel -ze deed immers al zoveel - en haar alledrie met grote kinderogen aankeken en geen enkele kans kregen haar tegen te spreken. Het zou vermakelijk zijn geweest als ze haar zorgen niet ook op Gaul en hem had gericht en hen even vastberaden aan een tafel plaatste, erop staand dat ze met schone handen en gezicht hun kop thee dronken. Gaul toonde al die tijd een kleine grijns; de Aiel hadden een vreemd gevoel voor humor.

Tot zijn verbazing keek ze geen enkele keer naar zijn boog of bijl, of naar

de wapens van de Aiel. In Tweewater droeg men haast nooit een boog, maar ze stond er altijd op dat wapens weg werden gezet voor iemand aan haar tafel kwam zitten. Altijd. Maar nu deed ze net of ze er niet waren.

Een nieuwe verrassing volgde toen Bran een zilveren beker appelbrandewijn bij zijn elleboog plaatste. Niet het kleine slokje dat mannen gewoonlijk in de herberg dronken, een halve duim hoog, maar bijna halfvol. Toen hij was weggegaan, zou hij appelwijn hebben gekregen, misschien melk, of wellicht wijn met heel veel water, een halve beker bij een maaltijd of een volle op een feestdag. Het was fijn te worden behandeld als een volwassen man, maar hij hield het daarbij. Hij was nu aan wijn gewend, maar dronk zelden sterkedrank. 'Perijn,' zei de dorpsmeester terwijl hij een stoel naast die van zijn vrouw schoof, 'niemand gelooft dat jij een Duistervriend bent. Niemand met enig verstand. Er is geen enkele reden om jezelf op te laten hangen.'

Faile knikte fel en instemmend, maar Perijn negeerde haar. ik laat me niet ompraten, baas Alveren. De Witmantels willen mij hebben en als ze mij niet krijgen, zullen ze elke andere Aybara oppakken die ze kunnen vinden. Witmantels vinden bij het minste of geringste dat iemand schuldig is. Het zijn geen prettige mensen.'

'Dat weten we,' zei vrouw Alveren zachtjes. Haar man staarde naar zijn handen. 'Perijn, je familie is weg.'

'Weg? Bedoelt u dat de boerderij al verbrand is?' Perijns vuist kneep zich samen om de zilveren beker, ik hoopte op tijd te zijn. Ik neem aan dat ik beter had moeten weten. Het heeft te lang geduurd voor ik het hoorde. Misschien kan ik pa en oom Ewar helpen bij de herbouw. Bij wie hebben ze onderdak gevonden? Ik wil ze toch eerst opzoeken.' Brans gezicht betrok en zijn vrouw streelde bemoedigend zijn schouder. Maar vreemd genoeg bleven haar ogen droef en troostend op Perijn gericht.

'Ze zijn dood, jongen,' zei Bran snel.

'Dood? Nee. Dat kan niet...' Fronsend keek hij naar zijn opeens vochtige hand, staarde naar de verfrommelde beker alsof hij zich afvroeg waarom zijn hand nat was. 'Het spijt me. Ik wilde...' Hij boog het platgedrukte zilver naar buiten, probeerde het met zijn vingers weer in vorm te dwingen. Zo lukte dat niet. Natuurlijk niet. Heel behoedzaam zette hij de verfrommelde

beker midden op tafel. 'U krijgt een nieuwe van me. Ik kan...' Hij veegde z'n hand af aan zijn jas en merkte opeens dat hij de bijl aan zijn riem streelde. *Waarom kijkt iedereen me zo raar aan*• 'Weet u het zeker?' Zijn stem klonk als van heel ver weg. 'Adora en Deselle? Peet? Mijn moeder?'

'Allemaal,' vertelde Bran hem. 'Je tantes en ooms, je neven en nichten. Iedereen op de boerderij. Ik heb ze helpen begraven, jongen. Op die lage heuvel met de appelbomen.'

Perijn stak zijn duim in zijn mond. *Stom, om je aan je eigen bijl te snijden.* 'Ma houdt van appelbloesems. De Witmantels... Waarom hebben ze...? Bloedvuur, Peet was nog maar negen. De meisjes...' Zijn stem klonk vlak. Hij vond eigenlijk dat er meer gevoel in zijn woorden had moeten liggen. Een gevoel, wat dan ook.

'Het waren de Trolloks,' zei vrouw Alveren snel. 'Ze zijn teruggekomen, Perijn. Niet zoals toen jullie vertrokken, niet door het dorp aan te vallen, maar buiten, op het land. Wie geen buren in de nabijheid had, heeft zijn boerderij verlaten. Niemand gaat 's nachts naar buiten, ook niet vlak bij het dorp. Dat geldt ook voor Devenrit en Wacht-heuvel, misschien zelfs wel in Tarenveer. Hoe erg die Witmantels ook zijn, ze vormen onze enige bescherming. Ze hebben twee gezinnen gered die ik ken, toen de Trolloks hun boerderijen aanvielen.'

'Ik wou... ik hoopte...' Hij wist niet meer precies wat hij wilde. Iets over Trolloks. Hij wilde het zich niet herinneren. Witmantels die Tweewater beschermden? Hij moest er bijna om lachen. 'Rhands vader. Thams boerderij. Hebben de Trolloks dat ook gedaan?' Vrouw Alveren wilde antwoorden, maar Bran was haar voor. 'Hij moet de waarheid weten, Marin. Dat waren de Witmantels, Perijn. Die boerderij en ook die van Cauton.'

'Dus ook Marts familie. Die van Rhand, Mart en mij.' Vreemd. Het klonk alsof hij het over de kans op regen had. 'Zijn zij ook dood?'

'Nee, jongen. Nee, Abel en Tham verbergen zich ergens in het Westwoud. En Marts moeder en zuster... die zijn ook nog in leven.'

'Verbergen ze zich?'

'Laten we het daar nu niet over hebben,' zei vrouw Alveren abrupt. 'Bran,

geef hem nog een beker brandewijn. En drink die wel op, Perijn.' Haar man bleef zitten, maar ze keek hem enkel fronsend aan en praatte door. ik wil je best een bed geven, maar het is niet veilig. Er zijn hier enkele mensen die meteen naar heer Bornhald hollen als ze ontdekken dat je hier slaapt. Ewar Kongar en Hari Kopin flemen als afgerichte hondjes bij de Witmantels; ze willen in de smaak vallen door namen te noemen en Cen Buin is niet veel beter. Wit Kongar zou ook graag iedereen van alles vertellen, als Daise hem niet tegenhoudt. Zij is nu de Wijsheid. Perijn, je kunt er beter vandoor gaan, geloof me.' Perijn schudde langzaam zijn hoofd; het was allemaal te veel. Daise Kongar de Wijsheid? Die vrouw was net een stier. Witmantels die Emondsveld beschermden. Hari, Ewar en Wit die hen hielpen. Je kon al nooit op de Kongars of Kopins aan, maar Cen Buin zat in de dorpsraad. Heer Bornhald. Dus Geofram Bornhald was hier. Faile zat hem aan te kijken, haar ogen groot en vochtig. Waarom barstte zij bijna in tranen uit?

'Er is meer, Brandelwijn Alveren,' zei Gaul. 'Uw gezicht verraadt het.'

'Dat is er,' beaamde Bran. 'Nee, Marin,' voegde hij er ferm aan toe toen ze even haar hoofd schudde. 'Hij heeft recht op de waarheid. De hele waarheid.' Met een zucht vouwde ze haar handen ineen. Marin Alveren kreeg bijna altijd haar zin, behalve wanneer Brans gezicht zo strak stond zoals nu; zijn diep omlaag getrokken wenkbrauwen leken wel een ijzeren ploeg.

'Welke waarheid?' wilde Perijn weten. *Mijn moeder hield van appelbloesems.*

'Allereerst: Padan Fajin is bij de Witmantels,' zei Bran. 'Hij noemt zich nu Ordeith en doet alsof hij zijn eigen naam niet meer kent, maar hij is het; hij kijkt nog even fel langs zijn neus op je neer.'

'Hij is een Duistervriend,' zei Perijn afwezig. *Adora en Deselle vlochten in het voorjaar altijd appelbloesems in hun haar.* 'Hij heeft het zelf toegegeven. Met Winternacht heeft hij de Trolloks hierheen gevoerd.' *Peet klom graag in de appelbomen en mikte dan appels naar me als ik niet keek.*

'Zo zo, is hij dat,' zei de dorpsmeester grimmig. 'Kijk, dat is interessant. Hij heeft enig gezag bij de Witmantels. Wij hoorden voor het eerst dat ze hier waren toen ze Thams boerderij in brand staken. Dat was Fajins werk; hij was de aanvoerder van die Witmantels. Tham wist er met zijn pijlen vier of

vijf neer te leggen voor hij in de bossen verdween en hij was nog net op tijd bij de Cauton-boerderij om te voorkomen dat ze Abel meenamen. Maar ze hebben Natti en de meisjes gevangengenomen. En Haral en Alsbet Lohan ook. Ik vermoed dat Fajin ze had willen ophangen, als heer Bornhald het niet verboden had. Maar hij liet ze ook niet vrij. Er is hun niets overkomen, voor zover ik heb kunnen vaststellen, maar ze worden vastgehouden in het Wit-mantelkamp bij Wachtheuvel. Om de een of andere reden koestert Fajin een grote haat tegen jou, Rhand en Mart. Hij heeft honderd goudstukken uitgeloofd voor iedereen die familie van hen is. Tweehonderd voor Tham of Abel. En heer Bornhald schijnt voor jou een bijzondere belangstelling te hebben. Als er een troep Witmantels langs rijdt, komt hij meestal mee en stelt vragen over jou.'

'Ja,' zei Perijn, 'Natuurlijk, hij wel.' Perijn van Tweewater, die met de wolven meetrok. Duistervriend. Fajin had hun al het andere kunnen vertellen. Fajin, bij de Kinderen van het Licht? Het was een verre gedachte. Maar toch beter dan aan Trolloks te denken. Hij keek met een betrokken gezicht naar zijn handen, hield ze met moeite op de tafel stil. 'Zij beschermen jullie tegen de Trolloks.'

Marin Alveren boog zich fronsend naar hem toe. 'Perijn, we hebben de Witmantels nodig. Natuurlijk, ze hebben Thams boerderij verbrand en die van Abel ook, en ze houden mensen gevangen, en ze stampen rond alsof alles hier van hen is, maar Natti, Alsbet en de anderen zijn ongedeerd. Ze worden slechts vastgehouden en dat kunnen we op de een of andere manier wel oplossen. De Drakentand is op enkele deuren gekrast, maar alleen de Kongars en Kopins letten daarop en waarschijnlijk zijn zij degenen die het gedaan hebben. Tham en Abel kunnen verborgen blijven tot de Witmantels verdwijnen. Vroeg of laat zullen ze toch vertrekken. Maar zolang er hier Trolloks zijn, hebben wij ze nodig, en we willen niet dat ze jou ophangen.'

'Noemt u dit bescherming, dakvrouwe?' zei Bain. 'Als u de leeuw vraagt om u tegen de wolven te beschermen, hebt u alleen gekozen in welke maag u wilt belanden.'

'Kunt u zich niet zelf beschermen?' voegde Chiad eraan toe. 'Ik heb Rhand Altor zien vechten. En Mart Cauton en Perijn, en die zijn van uw bloed.'

Bran zuchtte diep. 'We zijn boeren, eenvoudige mensen. Heer Luc heeft het over mannen bijeenroepen om tegen de Trolloks te vechten, maar wanneer

je meegaat, laat je je gezin in de steek, en dat vindt niemand fijn.'

Perijn was in de war. Wie was heer Luc? Dat vroeg hij en vrouw Alveren gaf antwoord.

'Hij kwam rond de tijd dat de Witmantels kwamen. Hij is een Jager op de Hoorn. Je kent het verhaal? *De Grote Jacht op de Hoorn*? Heer Luc denkt dat de Hoorn van Valere zich ergens in de Mistbergen boven Tweewater bevindt. Maar hij heeft zijn jacht opgegeven vanwege onze problemen. Heer Luc is een echte heer, met de beste manieren.' Ze streek haar haren glad en glimlachte goedkeurend. Bran keek haar van opzij aan en gromde zuur.

Jagers op de Hoorn. Trolloks. Witmantels. Tweewater leek amper meer op de plaats die hij had verlaten. 'Faile is ook een Jager op de Hoorn. Ken je die heer Luc, Faile?'

ik heb er genoeg van,' verkondigde ze. Perijn keek haar fronsend aan toen ze opstond en om de tafel naar hem toe liep. Ze greep zijn hoofd vast en trok zijn gezicht tegen haar middel. 'Je moeder is dood,' zei ze stil. 'Je vader is dood. Je zusters zijn dood en je broertje ook. Jouw familie is dood en je kunt het niet veranderen. Zeker niet door zelfdood te gaan. Je mag bedroefd zijn. Hou het niet in, zodat het gaat zweren.' Hij pakte haar armen beet, wilde haar wegduwen, maar om de een of andere reden verstrakten zijn handen zich, tot hij alleen door zijn greep nog rechtop bleef zitten. Pas toen besefte hij dat hij zat te huilen, als een klein kind in haar kleren zat te snikken. Wat zou ze niet van hem denken? Hij wilde haar zeggen dat alles in orde was met hem, zich verontschuldigen dat hij was ingestort, maar hij kon alleen maar stamelen: ik kon hier niet sneller zijn. Ik kon hier niet... Ik...' Hij perste zijn tanden op elkaar om zich tot zwijgen te brengen, ik weet het,' fluisterde ze en streelde zijn haren alsof hij een kind was en iedereen dat wist. ik weet het.'

Hij wilde stoppen, maar hoe meer woorden ze hem vol begrip toefluisterde, hoe harder hij huilde. Alsof haar zachte handen op zijn hoofd de tranen uit hem wegstreelden.

30 Voorbij de eik

Terwijl Faile zijn hoofd tegen haar borst drukte, verloor Perijn alle besef van hoelang hij had gehuild. Beelden van zijn familie flitsen in zijn geest voorbij; zijn vader die glimlachte terwijl hij hem liet zien hoe je een boog moest vasthouden, zijn moeder die zong onder het spinnen, Adora en Deselle die hem plaagden toen hij zich voor de eerste keer schoor, Peet die lang geleden op Zonnedag met grote ogen naar een speelman staarde. Beelden van een rij graven, koud en eenzaam. Hij huilde tot hij geen tranen meer had. Toen hij ten slotte ophield, waren ze slechts met z'n tweeën, afgezien van Krab, die zich op de bierton zat te wassen. Hij was blij dat de anderen niet waren gebleven om toe te kijken. Faile was al erg genoeg. Ergens was hij blij dat ze gebleven was; hij had alleen gewild dat ze hem niet zó had gezien of gehoord.

Faile nam zijn handen in de hare en ging op de andere stoel zitten. Ze was zo mooi, met haar ietwat schuine ogen, groot en donker, en haar hoge jukbeenderen. Hij wist niet hoe hij het moest goedmaken met haar; voor de manier waarop hij haar de laatste paar dagen behandeld had. Ze zou vast wel een manier vinden om hem ervoor te laten boeten.

'Heb je de gedachte opgegeven om je over te geven aan de Witmantels?' vroeg ze. Niets in haar stem verried dat ze hem had zien huilen als een klein kind.

'Het ziet ernaar uit dat het weinig goeds zal doen. Wat ik ook doe, ze zullen achter Rhands vader aan blijven zitten, en achter die van Mart. Mijn familie...' hij liet haar handen haastig los, maar ze glimlachte in plaats van ineen te krimpen. 'Ik moet baas Lohan en zijn vrouw vrij zien te krijgen, als ik dat kan. En Marts moeder en zusters; ik heb hem beloofd dat ik voor ze zou zorgen. En ik moet doen wat ik kan tegen de Trolloks.' Misschien had die heer Luc een paar plannen. De sai-dinpoort was tenminste vergrendeld; er zouden er niet meer over de saidinwegen komen. Hij wilde vooral iets doen tegen de Trolloks. 'Dat lukt me allemaal niet als ik me laat ophangen.'

ik ben erg blij dat je dat inziet,' zei ze droog. 'Nog meer dwaze ideeën om me weg te sturen?'

'Nee.' Hij zette zich schrap voor de storm, maar ze knikte slechts, alsof ze dat ene woord verwacht had, alsof het alles was wat ze gewild had. Een kleinigheid, niet waard om erover te twisten. Ze zou hem behoorlijk laten boeten.

'We zijn met ons vijven, Perijn, met zes als Loial mee wil doen. En als we Tham Altor en Abel Cauton kunnen vinden... Zijn ze net zo goed met een boog als jij?'

'Beter,' zei hij naar waarheid. 'Veel beter.'

Ze gaf hem een klein, ietwat ongelovig knikje. 'Dat is dan acht. Een begin. Misschien zullen anderen zich bij ons aansluiten. En dan is er heer Luc. Hij zal waarschijnlijk de leiding willen nemen, maar zolang hij geen dwaas is, maakt het niets uit. Hoewel niet iedereen die de Jagerseed heeft gezworen een weldenkend persoon is. Ik heb er een paar ontmoet die denken dat ze alles weten, en dan nog zo koppig zijn als een muilezel.'

ik weet het.' Ze keek hem scherp aan en hij slaagde erin de glimlach van zijn gezicht te houden. 'Dat je er een paar van dat soort ontmoet hebt, bedoel ik. Ik heb er een stel gezien, weet je nog?'

'O, die. Nou ja, we mogen hopen dat heer Luc geen opschepperige leugenaar is.' Haar ogen werden doordringend en ze greep zijn handen steviger vast, niet pijnlijk, maar alsof ze haar kracht aan de zijne wilde toevoegen. 'Je wilt de boerderij van je familie bezoeken, je thuis. Ik zal met je meegaan, als dat mag.'

'Wanneer ik kan, Faile.' Maar niet nu. Nog niet. Als hij nu naar die graven onder de appelbomen zou kijken... Het was vreemd. Hij had zijn eigen kracht altijd als iets vanzelfsprekends beschouwd, en nu bleek dat hij helemaal niet sterk was. Nou, hij zou niet meer huilen als een kind. Het werd hoog tijd dat hij iets ging doen. 'Alles op zijn tijd. Eerst Tham en Abel vinden, denk ik.'

Meester Alveren stak zijn hoofd in de gelagkamer en kwam verder toen hij ze naast elkaar zag zitten. 'Er is een Ogier in de keuken,' zei hij tegen Perijn met een verbijsterde blik in zijn ogen. 'Een Ogier. Hij drinkt thee. De grootste kom lijkt op...' Hij hield twee vingers op als hield hij een vingerhoedje vast. 'Misschien kan Marin net doen alsof hier iedere dag Aiel naar binnen wandelen, maar ze viel zowat flauw toen ze die Loial zag. Ik

heb haar een dubbele brandewijn gegeven die ze als water achteroversloeg. Ze hoestte zichzelf zowat dood; gewoonlijk drinkt ze alleen maar wijn. Als ik haar er nog een had gegeven, zou ze die ook hebben opgedronken.' Hij perste zijn lippen op elkaar en toonde grote belangstelling voor een onzichtbare vlek op zijn lange witte schort. 'Gaat het nu, jongen?'

'Ik ben in orde, meester,' zei Perijn haastig. 'Meester Alveren, we kunnen hier niet langer blijven. Iemand zou de Witmantels kunnen vertellen dat u ons onderdak hebt gegeven.'

'O, er zijn er niet veel die dat zouden doen. Niet alle Kopins, en zelfs niet sommige Kongars.' Maar hij stelde niet voor dat ze zouden blijven.

'Weet u waar ik baas Altor en baas Cauton kan vinden?'

'Ze zitten ergens in het Westwoud,' zei Bran langzaam. 'Meer weet ik niet. Ze trekken rond.' Hij haakte zijn vingers boven zijn dikke buik in elkaar. 'Je gaat toch niet weg? Nou ja. Ik zei tegen Marin dat je niet zou gaan, maar ze gelooft me niet. Ze gelooft dat het 't beste is dat je weggaat - het beste voor jou - en net als de meeste vrouwen is ze er zeker van dat als ze maar lang genoeg praat, je de dingen op haar manier zult gaan zien.'

'Meester Alveren toch,' zei Faile liefjes, 'zelf heb ik mannen altijd verstandige wezens gevonden, die slechts één keer het juiste pad getoond moet worden om het te kiezen.'

De dorpsmeester keek haar vermaakt aan. 'Dan zul je Perijn overhalen om te vertrekken, mag ik aannemen? Marin heeft gelijk, dat is het verstandigste, als hij de strop wil ontlopen. De enige reden om te blijven is soms als een man er niet vandoor kan gaan. Niet? Nou, jij weet het 't beste.' Hij negeerde haar donkere blik. 'Kom mee, jongen. Laten we Marin het goede nieuws vertellen. Tanden op elkaar en hou vast aan je plannen, want ze zal blijven proberen jou van mening te laten veranderen.'

In de keuken zaten Loial en de Aiel in kleermakerszit op de vloer. In de hele herberg was er beslist geen stoel die groot genoeg was voor de Ogier. Hij leunde met een arm op de keukentafel en was groot genoeg om Marin Alveren al zittend in de ogen te kunnen kijken. Bran had de kleine afmetingen van Loials kom wat overdreven, maar toen Perijn nog eens keek, zag hij het witte glazuur van een soepkom. Vrouw Alveren probeerde nog steeds hevig net te doen of Aiel en Ogier gewone gasten waren. Ze liep

bedrijvig heen en weer met een schaal brood en kaas en augurkjes en zorgde ervoor dat iedereen at, maar elke keer als ze Loial zag, werden haar ogen nog steeds een stukje groter, hoewel hij haar op haar gemak trachtte te stellen met loftuitingen over haar kookkunst. Als ze maar naar hem keek, wiebelden zijn pluimoren zenuwachtig, en iedere keer maakte ze een sprongetje van schrik en schudde dan haar hoofd, waarbij haar dikke, grijze vlecht heen en weer zwierde. Nog een paar uur, en ze zouden beiden trillend van de zenuwen naar bed gestuurd kunnen worden.

Bij het zien van Perijn slaakte Loial een diepe, bassende zucht van verlichting en zette zijn theekop - kom - op tafel. Maar toen zakte zijn brede gezicht triest in elkaar. 'Het spijt me heel erg om te horen van je verlies, Perijn. Ik deel in je verdriet. Vrouw Alveren...' Zijn oren trokken heftig, al keek hij haar niet eens aan, en zij schrok weer op.'... heeft me verteld dat je zult vertrekken, nu er niets meer is dat je hier houdt. Als je wilt, zal ik de appelbomen toezingen voor we weggaan.' Bran en Marin wisselden verbaasde blikken en de dorpsmeester peuterde zowaar in zijn oor.

'Dank je, Loial. Als de tijd daar is, zal ik dat erg waarderen. Maar ik heb werk te doen voordat ik kan vertrekken.' Vrouw Alveren zette het blad met een klap op de tafel en staarde hem aan. Hij ging gewoon door en ontvouwde zijn plannen: Tham en Abel opzoeken, de mensen bevrijden die door de Witmantels gevangen werden gehouden. Hij noemde de Trolloks niet, hoewel hij ook daarvoor vage plannen had. Misschien niet zo vaag. Hij was niet van plan te vertrekken zolang er nog een levende Trollok of Myrddraal in Tweewater was. Hij stak zijn duimen achter zijn riem om niet over zijn bijl te strelen. 'Het zal niet makkelijk zijn,' zei hij ten slotte. 'Ik zou je gezelschap erg op prijs stellen, maar ik begrijp het als je weg wilt. Dit is niet jouw strijd, en je hebt al genoeg van het gezelschap van Emondsvelders te verduren gehad om te blijven. En je zult hier nauwelijks aan het schrijven van je boek toekomen.'

'Hier of daar, het is dezelfde strijd,' zei Loial. 'Het boek kan wachten. Misschien ga ik een hoofdstuk aan jou wijden.'

'Ik zei dat ik met je mee zou gaan,' merkte Gaul op zonder dat hem iets gevraagd was. 'Ik heb nooit bedoeld: tot de reis zwaar zou worden. Ik heb een bloedschuld bij je.'

Bain en Chiad keken vragend naar Faile, en toen ze knikte, besloten ook zij om te blijven.

'Koppig en dwaas,' zei vrouw Alveren, 'jullie allemaal. Jullie zullen allemaal nog aan de galg eindigen, als je nog zo lang leeft. Dat weten jullie, nietwaar?' Toen ze haar slechts aankeken, maakte ze haar schort los en trok hem over haar hoofd uit. 'Nou, als jullie dwaas genoeg zijn om te blijven, kan ik jullie maar beter laten zien waar jullie je kunnen verbergen.'

Haar echtgenoot zag haar plotselinge overgave verbaasd aan, maar hij herstelde zich snel. 'Ik dacht aan het oude heelhuis, Marin. Niemand gaat er nog naartoe, en ik denk dat het grootste deel van het dak nog goed is.'

Toen Perijn nog een jongen was, had aan de oostkant van het dorp het nieuwe heelhuis gestaan, zoals het werd genoemd. Daar, achter de molen van baas Tan, werden mensen met een besmettelijke ziekte gebracht. Het oude heelhuis had in het Westwoud gestaan en was eenmaal bijna geheel vernield door een hevige storm. Perijn herinnerde het zich als een huis dat voor de helft was overwoekerd met wingerdranken en doornstruiken, met broedende vogels in de resten van het rieten dak, en een dassenhol onder de achtertrap. Het zou een goede schuilplaats zijn.

Vrouw Alveren keek Bran scherp aan, alsof ze van zijn idee geschrokken was. 'Dat kan er wel mee door, denk ik. Tenminste voor vannacht. Ik zal ze erheen brengen.'

'Dat hoeft niet, Marin. Ik kan ze gemakkelijk meenemen, als Perijn de weg niet meer weet.'

'Soms vergeet je dat je de dorpsmeester bent, Bran. Je trekt de aandacht; mensen zullen zich afvragen waar je naartoe gaat en wat je in je schild voert. Je kunt beter hier blijven, en als iemand langskomt, zorg er dan voor dat ze weggaan, terwijl ze denken dat alles is zoals het moet zijn. In de pan zit een stoofpot van schapenvlees en er staat wat linzensoep, die je alleen maar hoeft op te warmen. En Bran, zeg niemand iets over het heelhuis. Het is het beste dat iedereen vergeet dat het nog bestaat.'

ik ben geen dwaas, Marin,' zei hij stijfjes.

'Dat weet ik wel, lieverd.' Ze tikte haar echtgenoot tegen zijn wang, maar toen ze haar blikken naar de overigen liet dwalen, verhardden haar ogen

zich. 'Jullie zorgen wel voor moeilijkheden,' mompelde ze, voordat ze aanwijzingen gaf.

Om geen aandacht te trekken moesten ze in kleinere groepjes gaan. Zelf zou ze door het dorp lopen en hen in de bossen aan de andere kant weer ontmoeten. De Aiel verzekerden haar dat ze de door haar beschreven eik, die door de bliksem gespleten was, konden vinden en glipten de achterdeur uit. Perijn wist het ook: een enorme boom, die een span buiten de rand van het dorp stond en eruitzag alsof hij door een bijl doormidden was gespleten, maar op de een of andere manier toch in leven was gebleven en zelfs tot bloei kon komen. Hij wist zeker dat hij zelf zonder omwegen of moeilijkheden bij het heelhuis kon komen, maar vrouw Alveren stond erop dat iedereen elkaar bij de eik zou ontmoeten.

'Als jij in je eentje gaat rondzwerven, Perijn, mag het Licht weten in welke kuil je belandt.' Ze keek op naar Loial - hij stond nu rechtop en zijn warrige haardos veegde langs de dakbalken - en zuchtte, ik zou graag iets voor uw lengte willen verzinnen, baas Loial. Ik weet dat het warm is, maar zou u uw mantel willen dragen, met de kap omhoog? Zelfs nu zijn mensen er al heel snel van overtuigd dat ze niet zagen wat ze zagen, als het niet is wat ze verwachtten. Maar als ze een glimp van uw gezicht opvangen... Niet dat u niet knap bent, hoor, maar u kunt nooit voor iemand uit Tweewater doorgaan.' Loials glimlach onder de grote platte neus spleet zijn gezicht in tweeën. 'Het lijkt me vandaag helemaal niet te warm voor een mantel, vrouw Alveren.'

Ze greep een lichte, gebreide sjaal met blauwe franjes en begeleidde Perijn, Faile en Loial naar de stal om hen te zien vertrekken, en even leek het of hun poging tot heimelijkheid gedoemd was te mislukken. Cen Buin, die eruitzag alsof hij van knobbelige oude wortels gemaakt was, stond met zijn kraaloogjes onderzoekend de paarden te bekijken. Vooral Loials paard, dat net zo groot was als een van Brans Durra-ners. Cen krabde zich op zijn hoofd en staarde naar het geweldige zadel. En zijn ogen werden eens zo groot toen hij Loial ontwaarde. Cens onderkaak klapperde. 'Tr-Tr-Trollok!' slaagde hij er uiteindelijk in uit te brengen.

'Wees geen dwaas, Cen Buin,' zei Marin streng, en stapte naar de andere kant om de aandacht van de rietdekker af te leiden. Perijn hield zijn hoofd omlaag, keek naar zijn boog en bewoog niet. 'Zou ik met een Trollok op mijn eigen achtertrap gaan staan?' Ze snoof verachtelijk. 'Baas Loial is een

Ogier. En dat zou je horen te weten als je niet zo'n twistzieke gans was, die liever klaagt dan kijkt wat er voor zijn neus staat. Hij vertrekt weer en heeft geen tijd om lastig gevallen te worden door mensen als jij. Ga aan je werk en laat onze gasten met rust. Je weet heel goed dat Corin Ayellin al maanden achter je aan zit over jouw slechte werk op haar dak.'

Cen vormde geluidloos het woord 'Ogier', met knipperende ogen. Even scheen het of hij zichzelf op zou zwepen om zijn eigen handwerk te verdedigen, maar toen gleed zijn blik naar Perijn. Zijn ogen vernauwden zich. 'Hij! Hij is het! Ze willen jou hebben, jongen! Deugniet! Ervandoor gaan met een Aes Sedai en een Duistervriend worden. Daardoor zijn die Trolloks toen gekomen. Nou ben je terug, en zij ook. Ga je me vertellen dat dat toeval is? Wat is er met je ogen? Ben je ziek? Je hebt een of andere ziekte meegebracht om ons allemaal te doden, alsof Trolloks al niet genoeg zijn? De Kinderen van het Licht zullen met je afrekenen. Eens kijken of ze dat lukt.'

Perijn voelde Faile verstrakken en legde haastig een hand op haar arm toen hij besefte dat ze een mes wilde trekken. Wat dacht ze te doen? Cen was een onverbeterlijke oude dwaas, maar dat was geen reden om messen te trekken. Ze hief geërgerd haar hoofd, maar liet het er gelukkig bij.

'Dat is genoeg, Cen,' zei Marin scherp. 'Hou dit voor je. Of ben jij ook met je verhaaltjes hollend naar de Witmantels gegaan, net als Ha-ri en zijn broer Darl? Ik heb zo mijn vermoedens, toen de Witmantels in Brans boeken kwamen snuffelen. Zes hebben ze er meegenomen, zés, en ze hebben Bran onder zijn eigen dak de les gelezen over schennis van het Licht. Schennis, nou vraag ik je! Omdat ze het niet eens waren met wat in een boek stond. Je boft dat ik je niet dwing om die boeken te vervangen. Ze hebben de hele herberg als wezels overhoop gehaald. Op zoek naar nog meer "schennend geschrijf", zeiden ze. Alsof iemand een boek zou willen verbergen. Hebben alle matrassen van de bedden gegooid, een puinhoop van mijn linnenkasten gemaakt. Je hebt geluk dat ik je niet naar binnen heb gesleurd om het allemaal weer op te ruimen.'

Met iedere zin kromp Cen nog meer in elkaar, tot het leek alsof hij zijn hoofd tussen zijn bottige schouders wilde verstoppen. 'Ik heb ze helemaal niks gezegd, Marin,' jammerde hij. 'Alleen maar omdat iemand zegt - ik bedoel, ik zei alleen maar, gewoon, terloops...' Hij vermande zich en kreeg iets van zijn oude manier van doen terug, hoewel hij nog steeds haar ogen

vermeed, ik neem dit op met de raad, Marin. Over hem, bedoel ik.' Hij wees met een kromme vinger naar Perijn. 'Zolang hij hier is, zijn we allemaal in gevaar. Als de Kinderen erachter komen dat jij hem onderdak hebt gegeven, zouden ze ons de schuld kunnen geven. En dan krijgen we wat anders dan kreukels in het linnengoed.'

'Dit zijn zaken van de vrouwenkring.' Marin verschikte de sjaal om haar schouders en schoof naar hem toe tot ze oog in oog stonden. Hij was iets groter, maar haar plotselinge ernstige vormelijkheid gaf de doorslag. Hij sputterde nog wat, maar ze pakte hem helemaal in toen hij poogde nog wat te zeggen. 'Zaken van de vrouwenkring, Cen Buin. Als jij denkt dat het niet zo is, als jij maar durft te denken dat ik een leugenaar ben, ga het dan maar overal rondkramen. Rep met één woord over de zaken van de vrouwenkring, tegen wie dan ook, één woord tegen de dorpsraad...'

'De kring heeft niet het recht zich met raadszaken te bemoeien,' schreeuwde hij.

'... en ik zorg ervoor dat je vrouw je niet eens bij de koeien laat slapen. Dan mag je eten wʳat je melkkoeien laten staan. Denk je dat de raad boven de kring gaat? Ik zal Daise Kongar naar je toesturen om je van het tegendeel te overtuigen, als je nog overtuigd moet worden.' Cen kromp ineen, en dat mocht ook wel. Als Daise Kongar de Wijsheid was, zou ze minstens een jaar elke dag vieze drankjes in zijn strot persen, en Cen was te schriel om haar te weerstaan. Alsbet Lohan was de enige vrouw in Emondsveld die groter was dan Daise, en Daise had iets venijnigs in zich, en een karakter dat erbij paste. Perijn kon zich niet voorstellen dat zij de Wijsheid was. Nynaeve zou de stuipen krijgen als ze hoorde wie haar was opgevolgd. Zelf had Nynaeve altijd gemeend dat ze vriendelijk en overredend optrad. 'Je hoeft niet gemeen te worden, Marin,' zei Cen verzoenend. 'Als jij wilt dat ik me koest hou, hou ik me koest. Maar, vrouwenkring of niet, je riskeert dat wij allemaal de Kinderen op ons dak krijgen.' Marin trok alleen haar wenkbrauwen op en even later schoof hij brommend weg.

'Goed werk,' zei Faile toen Cen om de hoek van de herberg verdween, ik geloof dat ik wat lessen bij u moet nemen. Ik kan nog lang zo goed niet met Perijn omspringen als u met meester Alveren en die kerel.' Ze glimlachte Perijn toe om te tonen dat ze een grapje maakte. Dat hoopte hij tenminste.

'Je moet weten wanneer je de teugels moet aanhalen,' zei de oudere vrouw

verstrooid, 'en de vrije teugel als het niet uitmaakt. Geef ze hun zin als het niet belangrijk is en je kunt ze gemakkelijker beteugelen als het dat wel is.' Ze keek Cen fronsend na en besteedde nauwelijks aandacht aan wat ze zei, behalve misschien toen ze eraan toevoegde: 'En enkele mannen zouden ze in een stal moeten vastbinden en verder vergeten.'

Perijn kwam haastig tussenbeide. Faile had zeker niet meer van dit soort raad nodig. 'Zal hij zijn mond houden, vrouw Alveren?' Ze aarzelde en zei toen: 'Ik geloof het wel. Cen is geboren met een zeurtand, en dat is met de jaren alleen maar erger geworden, maar hij is geen Hari Kopin of iemand van dat stel.' Maar ze had geaarzeld. 'Dan moesten we maar gaan.' Niemand protesteerde. De zon stond al hoger dan hij verwacht had, reeds voorbij het middaguur, wat betekende dat de meeste mensen thuis waren om te eten. Op de weiden waren alleen de jongens nog te zien die op de koeien en schapen letten. Ze zaten hun brood te eten dat ze in een keukendoek hadden meegekregen, en vonden dat veel belangrijker dan erop te letten wie er op het verre karrenspoor voorbijkwam. Maar ondanks de diepe kap over zijn gezicht trok Loial toch enkele nieuwsgierige ogen. Zelfs op Stapper kwam Perijn niet hoger dan de borst van de Ogier op zijn hoge rijdier. Vanuit de verte moest het hebben geleken op een volwassene met twee kinderen, allemaal op bergpaardjes, die kleine pakpaardjes meevoerden. Zeker een ongewoon gezicht, maar Perijn hoopte dat ze dachten zoiets te zien. Praten zou de aandacht trekken. Hij moest die aandacht zien te voorkomen, tot hij baas Lohan en de anderen bevrijd had. Als Cen zijn mond maar hield. Hij had eveneens zijn mantelkap op. Dat kon ook praatjes veroorzaken, maar niet zoveel als iemand zijn baard zag en zou beseffen dat hij helemaal geen kind was. Gelukkig was het geen echt warme dag. Na Tyr voelde het bijna aan alsof het lente was en geen zomer.

Hij vond de gespleten eik moeiteloos. De twee helften weken uiteen in een brede vork waarvan de zwarte binnenkant zo hard was als ijzer. De grond onder de zware takken was kaal. De weg door het dorp was korter dan die eromheen, dus stond vrouw Alveren, ietwat ongeduldig haar sjaal schikkend, al te wachten. De Aiel waren er ook al en zaten gehurkt op een laag oude eikenbladeren en door de eekhoorns afgeknaagde eikeldoppen. Gaul zat apart van de twee vrouwen. De Speervrouwen en Gaul hielden elkaar minstens zo goed in de gaten als het omringende bos. Perijn twijfelde er niet aan dat ze deze plek ongezien bereikt hadden. Hij wou dat hij dat ook kon; hij kon redelijk goed in bossen rondsluipen, maar voor de Aiel leek het niet uit te maken of het bossen waren, landbouwgrond of een

stad. Als ze niet gezien wilden worden, vonden ze een manier om niet gezien te worden. Vrouw Alveren stond erop dat ze de rest van de tocht te voet aflegden; ze beweerde dat het pad te veel was overwoekerd om te rijden. Perijn was het er niet mee eens, maar hij steeg toch af. Het was ongetwijfeld geen pretje om ruiters te voet voor te gaan. Hoe dan ook, zijn hoofd zat vol plannen. Hij moest het Witmantelkamp op Wachtheuvel zien, voordat hij kon beslissen hoe vrouw Lohan en de anderen bevrijd moesten worden. En waar verborgen Tham en Abel zich? Bran en vrouw Alveren hadden het niet gezegd; misschien wisten ze het niet. Als Tham en Abel de gevangenen nog niet hadden bevrijd, zou het een moeilijke taak worden. Maar hij moest het op de een of andere manier klaarspelen. Daarna kon hij zijn aandacht op de Trolloks richten. De dorpelingen waren hier al in geen jaren meer geweest, en het pad was verdwenen. Maar de hoge bomen hadden het onderhout grotendeels tegengehouden. De Aiel gleden met de anderen over het pad, al gaven ze op aandrang van vrouw Alveren gevolg aan haar vraag bij elkaar te blijven. Loial mompelde goedkeurend bij het zien van grote eiken of bijzonder grote sparren en lederbladbomen. Soms zong er een spotter of een roodborst in de bomen, en een keer rook Perijn een vos die hen voorbij zag lopen.

Plotseling ving hij de geur van mensen op, die er eerst niet geweest was, en hoorde hij zwak geritsel. De Aiel verstrakten en doken met getrokken speer in elkaar. Perijn reikte naar zijn pijlkoker. 'Rustig,' zei vrouw Alveren heftig, en gebaarde dat ze hun wapens moesten laten zakken. 'Alsjeblieft, beheers je.'

Plotseling stonden er twee mannen voor hen. De een was lang, slank en donker, de ander klein, ineengedrongen en met grijzend haar. Ze hadden allebei een boog met een pijl op de pees, klaar om geheven en afgeschoten te worden. Ze hadden pijlkokers en zwaarden op hun heupen. Beiden droegen mantels die in het omringende gebladerte leken op te gaan.

'Zwaardhanden!' riep Perijn uit. 'Waarom hebt u ons niet verteld dat er hier Aes Sedai zijn, vrouw Alveren? .Vleester Alveren zei er ook niets van. Waarom?'

'Omdat hij het niet weet,' zei ze haastig, ik heb niet gelogen toen ik zei dat het zaken van de kring waren.' Ze richtte zich tot de twee zwaardhanden, die zich nog geen duimbreed ontspannen hadden. 'Tomas, Ihvon, jullie kennen me. Doe die bogen omlaag. Je weet dat ik hier nooit iemand zou

brengen die gevaar zou opleveren.’

‘Een Ogier,' zei de grijsharige man, 'Aiel, een man met gele ogen - de jongen natuurlijk die de Witmantels zoeken - en een felle jonge vrouw met een mes.' Perijn keek even naar Faile, die een mes vasthield, klaar om geworpen te worden. Ditmaal was hij het met haar eens. Deze twee konden zwaardhanden zijn, maar ze maakten geen aanstalten hun bogen te laten zakken; hun gezichten hadden uit een aambeeld gehouwen kunnen zijn. De Aiel zagen eruit of ze meteen de dans met de speren konden beginnen zonder zich tijd voor de zwarte sluier te gunnen. 'Een vreemde groep, vrouw Alveren,' ging de oudere zwaardhand door. 'We zullen zien. Ihvon?' De slanke man knikte en verdween in het struikgewas. Perijn kon de man nauwelijks horen. Zwaardhanden bewogen zich als de dood zelf, als ze dat verkozen. 'Wat bedoelt u met zaken van de vrouwenkring?' wilde hij weten, ik weet dat Witmantels moeilijkheden veroorzaken als ze het weten van de Aes Sedai, dus u wilde het natuurlijk niet vertellen aan Hari Kopin, maar waarom houdt u ze voor de dorpsmeester verborgen? En voor ons?'

'Omdat we dat hebben besloten,' zei vrouw Alveren geprikkeld. Ze leek geprikkeld, zowel over Perijn als over de zwaardhand, die hen nog steeds bewaakte - er was geen ander woord voor - met misschien nog wat ergernis over de Aes Sedai. 'Ze waren in Wachtheuvel toen de Witmantels kwamen. Niemand wist wie ze waren, behalve de vrouwenkring daar, die hen voor een schuilplaats naar ons doorstuurde. Niemand weet het, Perijn. Een geheim kun je het best geheim houden door het niemand te vertellen. Het Licht beware me, ik ken twee vrouwen die niet langer het bed van hun mannen delen omdat ze bang zijn om in hun slaap te praten. We waren het eens om het geheim te houden.’

‘Waarom besloot u dat te veranderen?' vroeg de grijsharige zwaardhand met harde stem.

'Om wat ik een goede en voldoende reden vind, Tomas.' Door de manier waarop ze haar sjaal schikte, vermoedde Perijn dat ze hoopte dat de vrouwenkring en de Aes Sedai er ook zo over zouden denken. Men zei dat de kring voor elkaar zelfs nog strenger was dan voor de rest van het dorp. 'Waar kan ik je beter verbergen, Perijn, dan bij de Aes Sedai? Je bent toch zeker niet bang voor ze, nadat je hier met een Aes Sedai bent weggegaan. En... je komt er gauw genoeg achter. Je zult me gewoon moeten vertrouwen.'

'Er zijn Aes Sedai en Aes Sedai,' zei Perijn. Maar de Rode Ajah, die hij de ergste vond, bonden geen zwaardhanden; Rode Ajah moesten niets van mannen hebben. Deze Tomas had donkere, trouwe ogen. Ze konden de zwaardhand bespringen of gewoon weglopen, maar de eerste de beste die zoiets zou proberen, zou zeker door de zwaardhand neergeschoten worden, en Perijn durfde te wedden dat de man vliegensvlug nieuwe pijlen kon aanleggen. De Aiel leken het met hem eens te zijn; ze zagen eruit alsof ze nog steeds alle kanten op konden springen, maar ook alsof ze konden blijven staan waar ze stonden tot de zon bevroor. Perijn klopte Faile op de schouder. 'Het komt allemaal in orde,' zei hij.

'Natuurlijk,' antwoordde ze glimlachend. Ze had het mes weggestoken. 'Als vrouw Alveren het zegt; ik vertrouw haar.' Perijn hoopte dat ze gelijk had. Hij vertrouwde mensen nu minder dan vroeger. Geen Aes Sedai. Misschien zelfs Marin Alveren niet. Maar deze Aes Sedai zouden hem kunnen helpen de Trolloks te bevechten. Hij zou iedereen vertrouwen die dat deed. Maar in hoeverre kon hij op Aes Sedai rekenen? Ze deden alles om hun eigen redenen. Voor hem was Tweewater een thuis, maar voor hen kon het een stuk op een Steenbord zijn. Faile en Marin Alveren schenen echter vol vertrouwen, en de Aiel wachtten. Op dit moment leek hij weinig keus te hebben.

31 Geruststellingen

Ihvon was snel terug. 'U kunt verder gaan, vrouw Alveren,' zei hij slechts voordat hij en Tomas weer in de struiken verdwenen zonder zelfs maar een blaadje te laten ritselen.

'Ze zijn erg goed,' mompelde Gaul, die nog steeds argwanend om zich heen keek.

'Een kind zou zich hier kunnen verbergen,' zei Chiad, die een tak van een roodbesstruik wegsloeg. Maar ze bespiedde het struikgewas even scherp als Gaul.

Geen van de Aiel leek erop gebrand om verder te gaan. Het was nog geen tegenzin, en beslist geen angst, maar ze waren er zeker niet happig op. Perijn hoopte dat hij er ooit eens achter zou komen wat de gevoelens van de Aiel ten opzichte van Aes Sedai waren. Ooit. Vandaag was hij er ook niet al te happig op.

'Laten we die Aes Sedai van u maar eens ontmoeten,' zei hij stug. Het oude heelhuis was nog erger vervallen dan hij zich herinnerde. Het was een uitgestrekt huis dat scheef overhelde. De helft van de kamers had geen dak, en in een ervan rees een veertig voet hoge bittergom-boom op. Het woud rukte van alle kanten op. Een dik kluwen van ranken en doorns slingerde zich tegen de muren op en bedekte het laatste stuk dak met een groene deken. Hij dacht dat misschien alleen daardoor de bouwval overeind bleef staan. De voordeur was vrijgemaakt. Hij rook paarden en een vage geur van bonen en ham, maar vreemd genoeg niet de geur van een houtvuur.

Ze bonden hun dieren aan lage takken en volgden vrouw Alveren naar binnen, waar de wingerd voor de raamopeningen slechts weinig licht toeliet. De grote voorkamer was kaal, met stof in de hoeken en een paar spinnenwebben die bij een haastige schoonmaak over het hoofd waren gezien. Op de vloer lagen vier wollen dekens uitgerold, en er stonden zadels, zadeltassen en netjes dichtgebonden bundels tegen de muur. Een keteltje op een haardsteen verspreidde de etensgeur, ondanks het ontbreken van elk vuur. Een kleiner keteltje scheen voor theewater te zijn, dat bijna

kookte. Twee Aes Sedai wachtten hen op. Marin Alveren maakte een haastige buiging en spuide een snelle waterval van voorstellen en verklaringen.

Perijn steunde met zijn kin op zijn boog. Hij herkende de Aes Sedai. Verin Matwin, gezet en met een vierkant gezicht. Ze had grijze strengen in haar haren, ondanks haar eeuwig jonge gladde Aes Sedai-trekken. Zoals alle zusters van de Bruine Ajah leken haar gedachten vaak de helft van de tijd gericht op haar speurtocht naar kennis, of die nu oud, nieuw of vergeten was. Maar soms, nu bijvoorbeeld, logenstraften haar donkere ogen de vage, dromerige uitdrukking, terwijl ze langs Marin heen keek met een nagelharde blik. Zij was volgens hem een van de twee Aes Sedai die behalve Moiraine van Rhand wisten, en hij vermoedde dat zij meer over hemzelf wist dan ze liet blijken. Haar ogen kregen al luisterend naar Marin weer die vage uitdrukking, maar in een ommezien had ze hem op haar eigen weegschaal gewogen en hem in haar eigen plannen verwerkt. Hij zou heel voorzichtig met haar moeten zijn.

De andere was een donkere, slanke vrouw in donkere groenzijden rijkleding, die scherp afstak tegen Verins eenvoudige bruine jurk met de inktvlekken op de mouwomslagen. Hij had haar nog nooit ontmoet en slechts eenmaal gezien. Alanna Mosvani was van de Groene Ajah, als hij het zich goed herinnerde. Een prachtige vrouw met lang, zwart haar en doordringende donkere ogen. Ook deze ogen keken hem onderzoekend aan, terwijl ze naar Marin luisterde. Hij herinnerde zich een opmerking van Egwene. *Er zijn een paar Aes Sedai die niets van Rhand zouden moeten weten en te veel belangstelling voor hem aan den dag leggen. Elaida bijvoorbeeld, en Alanna Mosvani. Ik geloof niet dat ik een van beiden vertrouw.* Misschien was het goed om Egwenes woorden ter harte te nemen, tot hij een eigen oordeel had gevormd. Hij spitste de oren toen Marin, nog steeds ietwat verdedigend, zei: 'U vroeg naar hem, Verin Sedai. Perijn, bedoel ik. Naar alledrie de jongens, maar ook naar Perijn. De gemakkelijkste manier om te voorkomen dat hij gedood wordt, was om hem naar u te brengen. Het ontbrak me aan tijd dat eerst te vragen. Zegt u dat onder...'

'Het is in orde, vrouw Alveren,' onderbrak Verin haar op kalmerende toon. 'Je hebt precies het goede gedaan. Perijn is nu in goede handen. Ik krijg zo bovendien de kans om meer over de Aiel te leren, en het is altijd een genoegen om met een Ogier te praten. Ik ga je uithoren, Loial. Ik heb een

paar heel boeiende zaken in Ogierboeken gevonden.' Loial gaf haar een warme glimlach; alles wat met boeken te maken had, scheen hem plezier te doen. Maar Gaul wisselde behoedzame blikken met Bain en Chiad.

'Het is in orde, als u het maar geen tweede keer doet,' zei Alanna streng. 'Tenzij... Je bent alleen?' vroeg ze aan Perijn, met een stem die geen aarzeling duldde. 'Zijn de andere twee ook hier?'

'Waarom zijn jullie hier?' kaatste hij onmiddellijk terug. 'Perijn!' zei vrouw Alveren scherp. 'Gedraag je! Mogelijk heb je daarginds in de wereld ruwe manieren opgepikt, maar hier, thuis, kun je zoiets maar beter vergeten.'

'Laat maar,' zei Verin. 'Perijn en ik zijn inmiddels oude vrienden. Ik begrijp hem.' Even glinsterden haar donkere ogen hem toe. 'Wij zullen voor hem zorgen.' Alanna's koele woorden leken veel meer te betekenen.

Verin glimlachte en klopte op Marins schouder. 'Je kunt maar beter teruggaan naar het dorp. We willen niet dat iemand zich gaat afvragen waarom je een wandelingetje in de bossen maakt.' Vrouw Alveren knikte. Ze bleef bij Perijn staan en legde een hand op zijn arm. 'Je weet dat ik met je meeleef,' zei ze zacht. 'Maar bedenk wel dat je dood niemand helpt. Doe wat de Aes Sedai je zeggen.' Hij mompelde iets vaags, maar ze leek er tevreden mee. Toen vrouw Alveren weg was, zei Verin: 'Wij voelen ook met je mee, Perijn. Als wij iets hadden kunnen doen, zouden we dat gedaan hebben.'

Hij wilde nu niet aan zijn familie denken. 'Jullie hebben nog steeds geen antwoord op mijn vraag gegeven.'

'Perijn!' Faile slaagde erin vrouw Alverens toon bijna te evenaren, maar hij schonk er geen aandacht aan.

'Waarom zijn jullie hier? Het is toch wel erg toevallig dat Witmantels én Trolloks én jullie tweeën precies tegelijk in Tweewater opduiken.'

'Helemaal geen toeval,' zei Verin. 'O, het theewater kookt.' Terwijl het geborrel verminderde, hield ze zich bezig met een handvol theeblaadjes voor de ketel en stuurde ze Faile voor enkele metalen mokken naar een pak bij de muur. Alanna had haar armen over elkaar geslagen en haar scherpe ogen, die strak op Perijn bleven gericht, vormden een vreemde tegenstelling met haar koele gelaatstrekken. 'Ieder jaar,' ging Verin door,

'vinden we minder en minder meisjes die we het geleiden kunnen bijbrengen. Sheriam meent dat we de laatste drieduizend jaar misschien wel bezig zijn geweest die aanleg uit de hele mensheid te wieden door iedere mannelijke geleider te stillen. Het bewijs hiervoor, zegt ze, is dar we zo weinig mannen meer vinden. Bedenk maar eens: nog maar honderd jaar geleden vonden we er twee of drie in een jaar, en vijfhonderd jaar...'

Alanna kuchte. 'Wat kunnen we anders, Verin? Ze krankzinnig laten worden? Het dwaze plan van de Witten volgen?'

'Dat denk ik niet,' zei Verin kalm. 'Zelfs als we vrouwen konden vinden die de kinderen van gestilde mannen willen baren, is dat nog geen waarborg dat de kinderen kunnen geleiden, of meisjes zouden zijn. Ik heb voorgesteld om de aantallen te vergroten door de Aes Sedai zelf kinderen te laten krijgen. Alviarin zelf dus ook, aangezien zij het als eerste opperde, maar ze vond het niet leuk.'

'Dat zal zeker niet,' lachte Alanna. De plotselinge flits van verrukking, die haar doordringende, donkere blik liet verdwijnen, was een verrassing. 'Ik wilde dat ik haar gezicht had kunnen zien.'

'Haar uitdrukking was... belangwekkend,' zei de Bruine zuster peinzend. 'Rustig maar, Perijn. Ik zal je de rest van het antwoord geven. Thee?'

Hij probeerde niet meer boos te kijken, en ineens merkte hij dat hij op de vloer zat met zijn boog naast zich en een kom sterke thee in zijn handen. Iedereen zat in een kring in het midden van de kamer. Alanna nam het op zich uit te leggen waarom ze in Emondsveld waren, misschien om te voorkomen dat de andere Aes Sedai te veel af zou dwalen.

'Hier in Tweewater, dat naar ik vermoed in geen duizend jaar door een Aes Sedai bezocht is, vond Moiraine twee vrouwen die niet alleen het geleiden konden Ieren, maar ook vrouwen die het was aangeboren. Bovendien hoorde ze van een ander die gestorven was omdat ze het vermogen niet kon beheersen.'

'Om nog maar te zwijgen van drie ta'veren,' murmelde Verin in haar thee.

'Heb je enig idee,' ging Alanna door, 'hoeveel steden en dorpen we moeten bezoeken om drie meisjes te vinden bij wie dit vermogen aangeboren is? Het enige wonder is dat het zo lang heeft geduurd om hier naar meer te

komen zoeken. Het oude bloed is hier in Tweewater heel sterk. We waren al een week in Wachtheuvel voor de Kinderen aankwamen, en we hebben terdege opgepast niemand, behalve de vrouwenkring daar, te onthullen wie wij waren. In die paar dagen vonden we vier meisjes die opgeleid kunnen worden, en ik geloof dat één ervan een aangeboren vermogen bezit.'

'Het is moeilijk om er zeker van te zijn,' voegde Verin eraan toe. 'Ze is nog maar twaalf. Geen enkel meisje komt in de buurt van Egwenes of Nynaeves kracht, maar het is niettemin een opmerkelijk aantal. Er kunnen er ook nog twee of drie op de boerderijen buiten Wachtheuvel wonen. We kregen de kans niet om de meisjes hier of verder naar het zuiden te onderzoeken. Tarenveer was een teleurstelling, moet ik zeggen. Te veel vermenging met bloedlijnen vanbuiten, denk ik.' Perijn moest toegeven dat het zinnig klonk. Maar het gaf niet op al zijn vragen antwoord, en niet alle twijfel was weggenomen. Hij ging verzitten en strekte zijn benen. De speerwond in zijn dij deed pijn. ik begrijp niet waarom jullie je hier verbergen. De Witmantels nemen onschuldige mensen gevangen en jullie zitten hier maar. Trolloks stropen kennelijk heel Tweewater af en jullie zitten hier maar.' Loial bromde iets. Perijn ving iets op van 'Aes Sedai boos maken' en 'horzelnest', maar hij bleef doorhameren. 'Waarom doen jullie niets? Jullie zijn Aes Sedai! Bloedvuur, waarom doen jullie niets?'

'Perijn!' siste Faile, voordat ze zich met een verontschuldigende glimlach tot Verin en Alanna wendde. 'Vergeef hem alstublieft. Moiraine Sedai heeft hem verwend. Ik neem aan dat haar karakter wat gemakkelijker is en dat ze hem te veel ruimte heeft geboden. Wees niet boos op hem. Hij zal zich beter gedragen.' Ze wierp hem een scherpe blik toe, waarmee ze aangaf dat het ook voor zijn oren bestemd was, zelfs nog meer. Hij keek al even woest terug. Ze had niet het recht zich hierin te mengen.

'Gemakkelijk van karakter?' zei Verin met knipperende ogen. 'Moiraine? Daar heb ik nooit iets van gemerkt.'

Alanna gebaarde Faile te zwijgen. 'Je begrijpt het in ieder geval niet,' zei de Aes Sedai kil tegen Perijn. 'Je begrijpt de beperkingen waaronder we moeten werken niet. De Drie Geloften zijn niet zomaar woorden. Ik heb twee zwaardhanden naar deze streek meegenomen.' De Groenen waren de enige Ajah die meerdere zwaardhanden bonden; hij had gehoord dat sommigen er drie of vier hadden. 'De Kinderen namen Owein te pakken toen hij een veld overstak. Ik voelde elke pijl die hem trof, tot hij stierf. Ik

voelde hem sterven. Als ik daar geweest was, had ik hem en mijzelf met de Kracht kunnen verdedigen. Maar ik mag de Kracht niet voor wraak aanwenden. De Geloften staan dat niet toe. De Kinderen zijn bijna even vuig als sommige mensen, maar het zijn geen Duistervrienden, en om die reden zijn ze veilig voor de Kracht, behalve in het geval van zelfverdediging. Hoezeer we dat begrip ook willen rekken, er is een grens.'

'Wat de Trolloks betreft,' voegde Verin eraan toe, 'we hebben er een aantal te pakken genomen, en ook twee Myrddraal, maar er zijn grenzen. Op de een of andere manier kunnen Halfmannen voelen dat er geleid wordt. Als we daardoor een paar honderd Trolloks aantrekken, kunnen we heel weinig doen, alleen vluchten.'

Perijn krabde aan zijn baard. Hij had dit kunnen verwachten, moeten weten. Hij had Moiraine zien strijden tegen Trolloks en hij besefte enigszins wat ze kon en wat niet. Hij besefte ook dat hij had zitten denken aan hoe Rhand alle Trolloks in de Steen had gedood. Maar Rhand was sterker dan deze Aes Sedai, waarschijnlijk sterker dan allebei samen. Nou ja, of ze hem hielpen of niet, hij was nog steeds van plan om elke Trollok in Tweewater af te maken. Nadat hij Marts familie en de Lohans had bevrijd. Als hij er maar zorgvuldig genoeg over nadacht, zou hij een manier vinden. Zijn dij deed ontzettend zeer. 'Je bent gewond.' Alanna zette haar kom op de vloer, kwam naar hem toe en knielde naast hem neer. Ze nam zijn hoofd in haar handen. Er ging een tinteling door hem heen. 'Ja, ik zie het. Me dunkt dat je dit niet bij het scheren hebt opgelopen.'

'Van de Trolloks, Aes Sedai,' zei Bain. 'Toen we in de bergen uit de saidinwegen kwamen.' Chiad raakte haar arm aan en ze zweeg. 'Ik heb de saidinpoort vergrendeld,' voegde Loial er snel aan toe. 'Niemand kan die gebruiken, tenzij hij aan deze kant wordt geopend.' ik dacht al dat ze op die manier hierheen kwamen,' mompelde Verin half in zichzelf. 'Moiraine heeft verteld dat ze de saidinwegen gebruikten. Vroeg of laat zal dat ons nog in grote problemen brengen.' Perijn vroeg zich af aan welke problemen ze dacht. 'De wegen,' zei Alanna, die nog steeds zijn hoofd vasthield. 'Ta'veren! Jonge helden!' Ze zei het goedkeurend maar er klonk ook iets van een verwensing in door.

ik ben geen held,' zei hij onaangedaan. 'De wegen waren de snelste manier om hier te komen. Dat is alles.'

De Groene zuster praatte door alsof hij niets gezegd had. ik zal nooit begrijpen waarom de Amyrlin Zetel jullie drie je gang liet gaan. Elai-da kreeg de stuipen van jullie, en zij zei het hardop, maar ze is niet de enige. Nu de zegels verzwakken en de Laatste Slag nadert, zijn drie loslopende ta'veren wel het laatste wat we nodig hebben. Ik zou ieder van jullie hebben gestrikt, zelfs gebonden.' Hij probeerde zich los te maken, maar ze verstevigde haar greep en glimlachte, ik ben nog niet zo ver van de gebruiken gedwaald dat ik een man tegen zijn wil zou binden. Nog niet.' Hij wist niet hoever ze daar nog vandaan was; de glimlach bereikte haar ogen niet. Ze liet haar vinger over de half geheelde snede op zijn wang glijden. 'Het is te lang geleden sinds je die hebt opgelopen. Zelfs Heling zou een litteken achterlaten.' ik hoef er niet mooi uit te zien,' mopperde hij. Alleen maar gezond genoeg om te doen wat hij moest doen. Faile lachte luid. 'Wie heeft u dat verteld?' zei Faile, en ze wisselde, heel verrassend, een glimlach met Alanna uit.

Perijn fronste en vroeg zich af of ze hem voor de gek hielden, maar voor hij iets kon zeggen raakte de Heling hem alsof hij in ijs veranderde. Hij kon slechts hijgen. Die paar tellen voordat Alanna hem losliet, leken eindeloos.

Toen hij zijn adem terug had, hield de Groene zuster haar handen rond het vlammend rode haar van Bain. Verin zorgde voor Gaul, en Chiad probeerde haar linkerarm uit en zwaaide hem met een tevreden gezicht heen en weer.

Faile nam Alanna's plaats naast Perijn in en streek met een vinger over zijn wang en het litteken onder zijn oog. 'Een teken van schoonheid,' zei ze met een kleine glimlach. 'Een wat?'

'O, iets wat sommige Domani doen. Zomaar iets.' Ondanks haar glimlach, of misschien juist daardoor, keek hij boos en achterdochtig. Ze hield hem voor de gek, alleen begreep hij niet precies hoe.

Ihvon gleed de kamer in, fluisterde wat in Alanna's oor en verdween weer naar buiten. Hij maakte amper geluid, zelfs niet op de houten vloer. Even later kondigde het schrapen van laarzen op de trap nieuwe bezoekers aan.

Perijn sprong overeind toen Tham Altor en Abel Cauton in de deuropening verschenen. Ze hadden hun bogen in de hand en zagen er in hun verfomfaaide kleren en met hun twee dagen oude, grijzige baarden uit als mannen die in de buitenlucht hadden geslapen. Ze hadden gejaagd; er

hingen vier konijnen aan Thams riem en drie aan die van Abel. Het wras duidelijk dat ze van de Aes Sedai wisten, en van bezoekers, maar ze staarden verbijsterd naar Loial met zijn pluimoren en brede snoet. Toen Tham de Aiel zag, gleed er een flits van herkenning over zijn open, verweerde gezicht.

Thams blik bleef even nadenkend op hen rusten, totdat hij Perijn ontwaarde, met een schok die bijna even groot was als toen hij Loial zag. Hij was een stevige man met een brede borstkas. Ondanks zijn bijna grijze haar leek hij het soort man dat slechts bij een aardbeving zou wankelen, en dat er meer moest gebeuren om hem te verrassen. 'Perijn, jongen!' riep hij uit. is Rhand bij je?'

'En Mart?' voegde Abel er gretig aan toe. Hij was een ouder en grijzer evenbeeld van Mart, maar met ernstiger ogen. Een man met een lenige stap die met de jaren niet veel omvangrijker was geworden. 'Het gaat goed met ze,' zei Perijn. 'Ze zijn in Tyr.' Uit zijn ooghoeken ving hij Verins blik op; ze wist heel goed wat Tyr voor Rhand betekende. Alanna leek er helemaal geen aandacht aan te besteden. 'Ze zouden meegekomen zijn als ze hadden geweten hoe ernstig de toestand hier was.' Dat was waar, daar was hij zeker van. 'Mart brengt zijn tijd door met dobbelen - en winnen - en het kussen van de meisjes. Rhand... nou, toen ik Rhand voor het laatst zag, droeg hij een mooie jas en had hij een aardig, goudblond meisje aan zijn arm.'

'Dat klinkt als mijn Mart,' grinnikte Abel.

'Misschien is het maar goed dat ze niet gekomen zijn,' zei Tham langzamer, 'met al die Trolloks. En de Witmantels...' Hij haalde zijn schouders op. 'Je weet dat de Trolloks zijn teruggekomen?' Perijn knikte. 'Had die Aes Sedai gelijk? Moiraine. Zaten ze die Winteravond achter jullie drieën aan? Ben je er ooit achter gekomen waarom?' De Bruine zuster keek Perijn waarschuwend aan. Alanna ging helemaal op in het nazoeken van haar zadeltassen, maar hij dacht dat ze nu meeluisterde. Toch was dat niet de reden van zijn aarzeling. Hij kon met geen mogelijkheid Tham onthullen dat zijn zoon kon geleiden, dat Rhand de Herrezen Draak was. Hoe kon je een man zoiets vertellen? In plaats daarvan zei hij: 'Dat zult u Moiraine moeten vragen. Aes Sedai vertellen je niet meer dan ze moeten.'

'Dat heb ik gemerkt,' zei Tham droog.

Beide Aes Sedai luisterden nu echt mee en maakten daar geen geheim van. Alanna trok een ijzige wenkbrauw naar Tham op, en Abel schuifelde met zijn voeten alsof hij dacht dat Tham zijn geluk op de proef stelde. Maar er was meer dan een blik voor nodig om Tham schrik aan te jagen.

'Kunnen we buiten even praten?' vroeg Perijn aan de twee mannen, ik heb wat frisse lucht nodig.' Hij wilde praten zonder toekijkende en meeluisterende Aes Sedai, maar dat kon hij moeilijk zeggen. Tham en Abel stemden ermee in. Ze wilden misschien net zo graag aan Verins en Alanna's aandacht ontsnappen, maar ze moesten eerst de konijnen kwijt, die ze allemaal aan Alanna gaven. 'We wilden er twee voor onszelf houden, maar het ziet ernaar uit dat jullie meer monden te voeden hebben.'

'Het is niet nodig.' De Groene zuster zei het alsof ze het al eerder had gezegd.

'We betalen graag voor wat we krijgen,' zei Tham op dezelfde toon. 'De Aes Sedai waren zo vriendelijk om ons met hun Heling te helpen,' voegde hij er voor Perijn aan toe, 'en we willen wat welwillendheid opbouwen voor het geval we het weer nodig hebben.' Perijn knikte. Hij kon begrijpen waarom ze geen geschenk van de Aes Sedai wilden hebben. Het oude spreekwoord luidde: Aan een geschenk van een Aes Sedai zit altijd iets vast. Nou, hij wist hoe waar dat kon zijn. Maar het maakte niet uit of je het geschenk aannam of ervoor betaalde; Aes Sedai wisten je toch aan hun haak te slaan. Verin sloeg hem met een glimlachje gade, alsof ze wist wat hij dacht. Toen de drie mannen met hun bogen naar buiten liepen, kwam Faile overeind om achter hen aan te gaan. Perijn schudde zijn hoofd en tot zijn verbazing ging ze weer zitten. Hij vroeg zich af of ze ziek was. Buiten wachtte hij nog even, zodat Tham en Abel Stapper en Zwaluw konden bewonderen, en vervolgens kuierden ze een stukje onder de bomen door. De zon gleed naar het westen en de schaduwen werden langer. De mannen maakten een paar grappen over zijn baard, maar zeiden helemaal niets over zijn ogen. Vreemd genoeg hinderde hem dat helemaal niet. Hij had grotere zorgen dan iemands gedachten over zijn vreemde ogen.

Op Abels vraag of 'dat ding' goed was als soepfilter, wreef hij zijn baard en zei zachtmoedig: 'Faile vindt het leuk.'

'Aha,' gniffelde Tham. 'Dat is het meisje, niet? Ze heeft iets vurigs, jongen. Die zal je in je slaap warm houden en je zult moeite hebben boven en onder

uit elkaar te houden.'

'Er is maar één manier om met dat soort meisjes om te gaan,' zei Abel knikkend. 'Laat haar geloven dat ze de zaken regelt. Als het dan echt belangrijk is, en jij zegt dat het anders moet, dan heb je, tegen de tijd dat ze over de schok heen is, de zaken geregeld zoals jij ze wilt hebben, en dan is het voor haar te laat om jou te dwingen het te veranderen.'

Dat leek sterk op wat vrouw Alveren aan Faile had verteld over haar aanpak van mannen. Hij vroeg zich af of Abel en Marin hierover van gedachten hadden gewisseld. Niet zo waarschijnlijk. Misschien loonde het de moeite het bij Faile uit te proberen, hoewel zij, hoe dan ook, altijd haar zin -leek te krijgen.

Hij gluurde over zijn schouder. Het heelhuis was bijna helemaal achter de bomen verborgen. Ze moesten buiten het bereik van de oren van de Aes Sedai zijn. Hij luisterde zorgvuldig en haalde diep adem. Ergens in de verte trommelde een specht. Boven hun hoofden, tussen de bladeren, zaten eekhoorns, en niet lang geleden was een vos langsgekomen met zijn prooi, een konijn. Behalve hen drieën rook hij nergens mensen, niets wat een onzichtbare zwaardhand verried. Misschien was hij te voorzichtig, maar, terecht of niet, hij vond het al te toevallig dat beide Aes Sedai vrouwen waren die hij eerder had ontmoet. De ene zuster iemand die Egwene niet vertrouwde en de andere een vrouw van wie hij zich afvroeg of hij haar zelf wel vertrouwde. 'Zitten jullie hier?' vroeg hij. 'Met Verin en Alanna?'

'Nauwelijks,' zei Abel. 'Hoe kan een man onder één dak slapen met Aes Sedai? Wat er aan dak over is.'

'We vonden dit een goede plaats om ons te verbergen,' zei Tham, 'maar zij waren ons al voor. Ik denk dat die zwaardhanden ons allebei gedood zouden hebben als Marin en enkele andere vrouwen van de vrouwenkring er niet waren geweest.'

Abel grimlachte, ik geloof dat ze tegengehouden werden toen de Aes Sedai hoorden wie wij waren. Wie onze zoons waren, bedoel ik. Ze hebben naar mijn smaak veel te veel belangstelling voor jullie.' Hij aarzelde en plukte aan zijn boog. 'Die Alanna liet zich ontvallen dat jullie ta'veren waren. Alledrie. Ik heb gehoord dat Aes Sedai niet kunnen liegen.'

ik heb er bij mezelf niets van gemerkt,' zei Perijn droog. 'Of bij Mart.' Toen

hij Rhand niet noemde, keek Tham hem even aan - hij moest beter leren liegen, proberen zijn eigen geheimen en die van anderen beter te bewaren - maar de oudere man zei alleen: 'Misschien weten jullie gewoon niet waarnaar je moet kijken. Hoe komt het dat je met een Ogier en drie Aiel reist?'

'De laatste marskramer die ik tegenkwam, zei dat de Aiel aan deze kant van de Rug van de Wereld waren,' bracht Abel naar voren, 'maar ik geloofde hem niet. Hij zei dat hij gehoord had dat er Aiel in Mor-land waren, in zo'n land nog wel, of misschien Altara. Hij wist niet zeker waar, maar het was een heel eind van de Woestenij.'

'Dat heeft allemaal met ta'veren niets te maken,' zei Perijn. 'Loial is een vriend, die mij kwam helpen. Gaul is ook een vriend, geloof ik. Bain en Chiad kwamen met Faile mee, niet met mij. Het is allemaal nogal ingewikkeld, maar het gebeurde gewoon. Het heeft met ta'veren niets te maken.'

'Hoe dan ook,' zei Abel, 'de Aes Sedai hebben een hoop belangstelling voor jullie jongens. Tham en ik zijn vorig jaar helemaal naar Tar Valon, naar de Witte Toren gereisd om uit te zoeken waar jullie waren. We konden er nauwelijks een vinden die toegaf dat ze jullie namen kende, maar het was duidelijk dat ze iets verborgen. Voor we uitgebogen waren, zette de Hoedster van de Kronieken ons op een boot die de rivier afvoer, onze zakken vol goud en onze hoofden suizend van vage geruststellingen. Het zint me niet dat de Toren Mart op de een of andere manier gebruikt.'

Perijn had Marts vader graag willen vertellen dat er helemaal niets aan de hand was, maar hij was er niet zo zeker van dat hij zo'n grote leugen met een uitgestreken gezicht kon vertellen. Moiraine hield Mart niet in de gaten vanwege zijn aanstekelijke grijns; Mart was al even diep bij de Toren betrokken als hij, misschien nog wel meer. Ze waren er alledrie mee verbonden, en de Toren hield de touwtjes vast. Het bleef een tijdlang stil, tot Tham ten slotte zei: 'Jongen, ik heb slecht nieuws over je familie.'

'Ik weet het,' zei Perijn snel, en opnieuw viel er een stilte waarin ze alledrie naar hun laarzen staarden. Er was stilte nodig. Een paar momenten om die pijnlijke gevoelens de baas te kunnen, om hun verlegenheid te verbergen dat die pijn zo duidelijk was te zien op hun gezichten.

Er flapperden een paar vleugels. Perijn keek op en zag vijftig pas verder een grote raaf in een eik neerstrijken, die zijn zwarte kraalogen duidelijk op de drie mannen had gericht. Zijn hand vloog naar zijn pijlkoker, maar toen hij de veertjes tot aan zijn wang trok, troffen reeds twee pijlen de raaf. Tham en Abel hadden al een nieuwe pijl op hun boog en hun ogen zochten de bomen en de lucht af naar meer zwarte vogels. Er was niets te zien.

Thams schot had de raaf in de kop getroffen, wat geen verrassing was en evenmin toeval. Perijn had niet gelogen toen hij Faile had verteld dat deze twee mannen beter schoten dan hij. Niemand in Tweewater kon Tham op de boog evenaren.

'Smerige beesten,' gromde Abel, en zette een voet op de vogel om zijn pijl los te trekken. Hij maakte de pijlpunt in de grond schoon en schoof hem terug in zijn koker. 'Ze zitten tegenwoordig overal.'

'De Aes Sedai hebben ons erover verteld,' zei Tham. 'Ze bespieden ons voor de Schimmen, en wij hebben dat doorgegeven. De vrouwenkring ook. Niemand lette er echt op, tot ze schapen aanvielen, ogen uitpikten en er enkele doodden. Het scheren zal dit jaar toch al weinig opbrengen. Het zal wel niet veel uitmaken. Met al die Witmantels en Trolloks betwijfel ik of we dit jaar veel kooplieden voor onze wol zullen zien.'

'Een of andere dwaas is er helemaal gek van geworden,' voegde Abel eraan toe. 'Misschien wel meer dan een. We hebben allerlei dode dieren gevonden. Konijnen, herten, vossen, zelfs een beer. Gedood en achtergelaten om weg te rotten. Meestal niet eens gevild. Het is een man, of mannen, geen Trollok; ik vond laarsafdrukken. Groot voor een man, maar te klein voor Trolloks. Een schande en een verspilling.' Slachter. Slachter was hier, niet alleen in de wolfsdroom. Slachter en Trolloks. De man in de droom was hem bekend voorgekomen. Perijn schoof met zijn laars aarde en bladeren over de dode raaf. Er zou later nog genoeg tijd voor Trolloks zijn. Een heel leven, als dat nodig mocht zijn. ik heb Mart beloofd dat ik op Bode en Eldrin zou passen, baas Cauton. Hoe moeilijk zal het zijn om hen en de anderen vrij te krijgen?'

'Moeilijk,' zuchtte Abel. Zijn gezicht zakte in en plotseling zag hij er meer dan oud uit. 'Erg moeilijk. Ik kwam zo dichtbij dat ik Natti kon zien, nadat ze haar hadden opgepakt. Ze liep bij de tent waar ze iedereen vasthouden. Ik kon haar zien, met een paar honderd Witmantels tussen ons in. Ik werd

wat onvoorzichtig en een van hen joeg een pijl door me heen. Als Tham me niet naar de Aes Sedai had meegesleurd...'

'Het is een vrij groot kamp,' zei Tham, 'net onder Wachtheuvel. Zeven- of achthonderd man. Dag en nacht groepen verkenners, vooral tussen Wachtheuvel en Emondsveld. Als ze zich meer zouden verspreiden, zou het gemakkelijker voor ons zijn, maar met uitzondering van Tarenveer hebben ze de rest van Tweewater aan de Trolloks overgelaten. Het is erg slecht bij Devenrit, heb ik gehoord. Bijna elke nacht wordt er een boerderij in brand gestoken. Hetzelfde gebeurt tussen Wachtheuvel en Tarenveer. Het zal moeilijk zijn om Natti en de anderen te bevrijden, en daarna moeten we er maar op hopen dat ze van de Aes Sedai hier mogen blijven. Die twee zijn niet blij als iedereen weet waar ze zitten.'

'Maar iemand zal ze toch willen verbergen,' protesteerde Perijn. 'U kunt me niet vertellen dat iedereen zich van u heeft afgekeerd? Ze geloven toch niet echt dat jullie Duistervrienden zijn?' Zelfs terwijl hij het zei, herinnerde hij zich Cen Buin.

'Nee, dat niet,' zei Tham, 'behalve een paar dwazen. Er is genoeg volk om ons een maaltijd te geven of een nacht in de schuur, en soms zelfs een bed, maar je moet begrijpen dat ze zich onbehaaglijk voelen als ze mensen helpen die door de Witmantels worden gezocht. Je kunt het ze niet kwalijk nemen. Het leven is erg hard geworden en de meeste mannen proberen zoveel mogelijk voor hun eigen familie te zorgen. Iemand vragen om Natti en de meisjes op te nemen, en Haral en Alsbet... Dat zou weieens te veel kunnen zijn.'

'Ik had de mensen in Tweewater beter gedacht,' bromde Perijn. Abel glimlachte zwakjes. 'De meeste mensen voelen zich tussen twee molenstenen zitten, Perijn. Ze hopen slechts dat ze tussen de Witmantels en de Trolloks niet vermalen worden.'

'Ze moeten eens stoppen met hopen en iets gaan doen.' Even voelde Perijn zich beschaamd. Hij woonde hier niet, hij wist niet hoe het hier was. Maar hij had nog steeds gelijk. Zolang de mensen zich achter de Kinderen van het Licht verborgen, zouden ze zich elke gril van de Kinderen moeten laten welgevallen, of het nou het oppakken van boeken, van vrouwen of van kinderen was. 'Morgen ga ik naar dat Witmantelkamp kijken. Er moet een manier zijn om ze te bevrijden. En als ze eenmaal vrij zijn, kunnen we ons

bezig gaan houden met de Trolloks. Een zwaardhand heeft me ooit verteld dat de Trolloks de Aiehvoestenij "Stervensgrond" noemen. Ik ben van plan ervoor te zorgen dat ze die naam aan Tweewater geven.'

'Perijn,' begon Tham, en hield op. Hij keek bezorgd. Perijn wist dat zijn ogen het licht opvingen, daar in de schaduwen onder de eik. Zijn gezicht voelde aan alsof het uit steen gehouwen was. Tham zuchtte. 'Eerst kijken we wat we met Natti en de anderen kunnen doen. Dan kunnen we beslissen wat we aan de Trolloks doen.'

'Laat het niet aan jezelf vreten, jongen,' zei Abel zacht. 'Haat kan groeien tot het al het andere in jezelf heeft verbrand.'

'Er vreet niets aan me,' zei Perijn met vlakke stem tegen hen. ik ben alleen van plan te doen wat gedaan moet worden.' Hij liet zijn duim langs de rand van zijn bijl glijden. Wat gedaan moet worden.

Dain Bornhald hield zichzelf kaarsrecht in het zadel, terwijl de groep van honderd man Wachtheuvel naderde. Minder dan honderd nu. Over elf zadels lagen in mantels gewikkelde lichamen gebonden en nog eens drieëntwintig man verzorgden hun wonden. De Trolloks hadden een keurige hinderlaag gelegd; het zou gelukt zijn tegen krijgslieden die minder goed geoefend waren en minder taai dan de Kinderen. Wat hem hinderde was dat dit zijn derde verkenning was die zo was aangevallen. Geen toevallig treffen, geen ontmoeting met Trolloks die aan het moorden en branden waren, maar een geplande aanval. En alleen afdelingen die door hem werden aangevoerd. De Trolloks probeerden de andere te ontwijken. Dat feit riep zorgelijke vragen op, en zijn eigen antwoorden gaven geen oplossing.

De zon begon te dalen. Onder de tientallen rietdaken van het dorp op de heuvel verschenen al een paar lichtjes. Het enige dak met dakpannen was zichtbaar op de top; het was van herberg Het Witte Zwijn. Op een andere avond zou hij naar boven gegaan zijn voor een beker wijn, ondanks de stilte die neerdaalde bij het zien van een witte mantel met een gouden zonnekrans. Hij dronk zelden, maar soms had hij er behoefte aan bij mensen buiten de kring van Kinderen te zijn; na een poosje waren ze geneigd zijn aanwezigheid te vergeten en begonnen ze weer onder elkaar te lachen en te praten. Een andere avond. Vanavond wilde hij alleen zijn, om na te denken. Het was heel druk bij het honderdtal bonte woonwagens die

op minder dan een halve span onder aan de heuvel stonden. Mannen en vrouwen, gekleed in nog fellere kleuren dan hun wagens, keken paarden en tuigen na en laadden dingen in die wekenlang in het kamp gelegen hadden. Het Trekkende Volk leek zijn naam eer aan te willen doen, mogelijk al bij de dageraad.

'Farran!' De forse honderdman spoorde zijn paard aan en Bornhald knikte naar de Tuatha'an-karavaan. 'Geef aan de Zoeker door dat als hij met zijn volk verder wil trekken, ze naar het zuiden moeten gaan.' Zijn kaarten zeiden dat de Taren alleen maar bij Tarenveer kon worden overgestoken, maar zodra hij de rivier was overgestoken, had hij ondervonden hoe verouderd die kaarten waren. Zolang hij het kon voorkomen, mocht niemand Tweewater uit om zijn werk misschien in een ravijn te laten vallen. 'En Farran? Het gebruik van laarzen en vuisten is niet nodig, ja? Woorden volstaan. Deze Raen heeft oren.'

'Zoals u beveelt, heer Bornhald.' De honderdman klonk slechts een klein beetje teleurgesteld. Hij raakte zijn hart meteen gepantserde vuist aan en keerde zijn paard naar het kamp van de Tuatha'an. Hij zou het niet leuk vinden, maar hij zou gehoorzamen. Hij mocht het Trekkende Volk dan verachten, maar hij was een goed krijgsman. Het zicht op zijn eigen kamp vervulde Bornhald even met trots; de lange, nette rij tenten met puntdaken, de palen waaraan de paarden netjes naast elkaar aangelijnd waren. Zelfs hier, in deze Lichtverzaakte hoek van de wereld, hielden de Kinderen zich staande. Ze stonden geen moment toe dat de orde verslapte. Het was Lichtverzaakt. Dat bewezen de Trolloks wel. Als zij boerderijen in brand staken, betekende dat slechts dat maar enkelen hier zuiver waren. Enkelen. De rest boog, zei 'Ja, heer,' en 'Zoals u wenst, heer,' maar ging koppig zijn eigen gang zodra hij hen de rug had toegekeerd. Bovendien verborgen zij een Aes Sedai. Op hun tweede dag ten zuiden van de Taren hadden ze een zwaardhand gedood; de verandermantel van de man was bewijs genoeg. Bornhald haatte de Aes Sedai, die met de Ene Kracht knoeiden alsof het niet genoeg was dat zij al eenmaal de wereld hadden gebroken. Ze zouden het weer doen als ze niet tegengehouden werden. Zijn goede stemming smolt weg als lente sneeuw.

Zijn ogen vonden de tent waar de gevangenen in moesten blijven, behalve als ze overdag, een tegelijk, even buiten mochten komen. Niemand zou proberen om te ontsnappen als dat inhield dat hij de anderen moest achterlaten. Niet dat ze verder dan tien stappen zouden komen - aan beide

kanten van de tent stond een bewaker en op tien pas afstand waren nog eens twintig Kinderen - maar hij wilde zo weinig mogelijk moeilijkheden. Moeilijkheden riepen meer moeilijkheden op. Als de gevangenen ruw behandeld moesten worden, zou het weerstand in het dorp oproepen, zo erg dat er iets aan gedaan moest worden. Byar was een dwaas. Hij - maar ook anderen, vooral Farran -wilde de gevangenen ondervragen. Bornhald was geen Ondervrager en hij hield niet van hun werkwijze. En hij was niet van plan om Farran in de buurt van de meisjes te laten komen, ook al waren het volgens Ordeith Duistervrienden.

Duistervrienden of geen Duistervrienden, hij besefte steeds beter dat hij eigenlijk maar één Duistervriend wilde grijpen. Hij wilde op de eerste plaats Perijn Aybara, dan pas de Trolloks of de Aes Sedai. Hij kon Byars verhalen nauwelijks geloven dat de man met wolven omging, maar Byar was op één punt duidelijk geweest: door Aybara was Bornhalds vader in de val van Duistervrienden gelopen en had Geofram Bornhald op de Kop van Toman door de hand van die Seanchaanse Duistervrienden en hun bondgenoten, de Aes Sedai, de dood gevonden. Als de Lohans niet gauw gingen praten, zou hij Byar misschien de vrije hand geven met de smid. De man zou breken, of zijn vrouw, terwijl ze toekeek. Een van hen zou hem de weg wijzen om Perijn Aybara te vinden.

Toen hij voor zijn tent afsteeg, stond Byar er al om hem te ontmoeten, strak en mager als een vogelverschrikker. Bornhald keek met afkeer naar een veel kleiner tentenkamp dat van de rest gescheiden was. De wind kwam uit die richting en hij kon het andere kamp ruiken. Ze hielden hun paarden of zichzelf niet schoon, ik neem aan dat Ordeith terug is?'

'Ja, heer Bornhald.' Byar hield op en Bornhald keek hem vragend aan. 'Ze melden een schermutseling met Trolloks, in het zuiden. Twee doden en zes gewonden, beweren ze.'

'En wie zijn de doden?' vroeg Bornhald rustig. 'Kind Joelin en Kind Gomanes, heer Bornhald.' Byars gezichtsuitdrukking veranderde niet.

Bornhald trok langzaam zijn met staal gevoerde pantserhandschoenen uit. Het waren de twee die hij had meegestuurd om Ordeith te begeleiden, om te zien wat hij op zijn zuidelijke rooftochten uithaalde. Hij hield zijn stem zorgvuldig in bedwang.

'Mijn groeten aan meester Ordeith, Byar, en... Nee! Niet mijn groeten. Zeg hem, in deze woorden, dat ik zijn magere botten voor me wil hebben. Zeg hem dat, Byar, en neem hem mee, al moet je hem ervoor in de boeien slaan, hem en die smerige ellendelingen die de Kinderen zo schaden. Ga.'

Bornhald verborg zijn woede tot hij in zijn tent was en de flap was dichtgemaakt. Toen veegde hij met een grauw de kaarten en de schrijf-doos van zijn kamptafel. Ordeith dacht zeker dat hij met een dwaas te maken had. Twee keer had hij mannen met die kerel meegestuurd en twee keer waren zij de enige gesneuvelden in 'een schermutseling met de Trolloks', terwijl er nauwelijks gewonden bij de anderen waren. Altijd in het zuiden. De man was bezeten van Emondsveld. Hij zou daar zijn eigen kamp hebben opgezet als het niet... Dat had nu geen zin meer. Hij had de Lohans hier. Zij zouden hem hoe dan ook Perijn Aybara geven. Wachtheuvel was een veel betere plaats, als hij snel naar Tarenveer moest trekken. Krijgsbelangen gingen vóór persoonlijke belangen.

Voor de duizendste keer vroeg hij zich af waarom de kapiteinheer-gebieder hem hierheen had gezonden. De mensen leken net als degenen die hij op wel honderd andere plaatsen was tegengekomen, met uitzondering van de Tarenveerders, die als enigen geestdriftig hun eigen Duistervrienden wilden uitwieden. De rest keek stuurs en koppig toe als de Drakentand op een deur gekrast werd. Een dorp wist altijd wie de ongewenste dorpelingen waren; met een beetje aanmoediging waren ze altijd bereid om zich te zuiveren en werden Duistervrienden tegelijk opgeveegd met alle anderen die de dorpelingen kwijt wilden. Hier echter niet. De zwarte vegen van een scherpe tand op een deur had net zoveel uitwerking als een nieuw laagje witkalk. En de Trolloks. Had Pedron Nial geweten dat er Trolloks zouden komen toen hij die bevelen uitschreef? Hoe kon hij dat weten? Maar als dat niet zo was, waarom had hij dan zoveel Kinderen uitgestuurd dat ze een kleine opstand in de kiem konden smoren? En waarom had de kapiteinheer-gebieder hem in Lichtsnaam opgezadeld met een moordlustige gek?

De tentflap sloeg opzij en Ordeith kwam vol branie binnen. Zijn mooie grijze mantel was met zilver afgezet maar toonde vuile vlekken. Ook zijn magere strot boven zijn kraag, die hem op een schildpad deed lijken, was smerig. 'Een goede avond, heer Bornhald. Een genadige avond, en een prachtige.' De Lugardse tongval was vandaag goed te horen.

'Wat is er gebeurd met Kind Joelin en Kind Gomanes, Ordeith?'

‘Zulk een verschrikkelijke toestand, heer. Toen we de Trolloks tegenkwamen, was Kind Gomanes dapper...' Bornhald sloeg hem met zijn handschoenen in het gezicht. De knokige man wankelde achteruit, legde een hand op zijn gespleten lip en bekeek het bloed op zijn vingers. De glimlach was niet langer spottend. Hij had nu iets van een gifslang. 'Ben je vergeten wie mijn aanstelling getekend heeft, heerschap? Eén woord van mij en Pedron Nial hangt je aan je moeders darmen op, nadat hij jullie allebei levend heeft gevild.'

'Dat kan alleen als je nog in leven bent om dat woord uit te spreken, nietwaar?'

Ordeith grauwde en dook in elkaar als een wild beest met schuim op de kaken. Langzaam vermande hij zich en richtte zich op. 'We moeten samenwerken.' De Lugardse tongval was verdwenen, vervangen door een voornamere, meer bevelende toon. Bornhald gaf de voorkeur aan de honende Lugardse stem boven de wat glibberige, nauw verholen neerbuigendheid in deze toon. 'De Schaduw ligt helemaal om ons heen. Niet alleen Trolloks en Myrddraal. Dat zijn de minst erge. Drie zijn er hier uitgebroed, Duistervrienden die de wereld zullen doen schudden. De Duistere waakte duizend jaar of meer over hun broed-lijnen. Rhand Altor. Mart Cauton. Perijn Aybara. U kent hun namen. Op deze plek zijn krachten vrijgekomen die de wereld zullen splijten. Schepselen van de Schaduw wandelen door de nacht, bezoedelen de harten van de mensen, zenden de mensen verderfelijke dromen. Gesel dit land. Gesel het en zij zullen komen. Rhand Altor. Mart Cauton. Perijn Aybara.' Hij liefkoosde die laatste naam bijna. Bornhald haalde moeizaam adem. Hij wist niet precies hoe Ordeith erachter was gekomen wat hij hier wilde doen; op een dag had de man gewoon laten blijken dat hij het wist. ik heb verzwegen wat je in de boerderij van Aybara gedaan hebt...'

'Gesel hen.' In die gezaghebbende stem lag iets van krankzinnigheid, en op Ordeiths voorhoofd glom zweet. 'Gesel hen en de drie zullen komen.' Bornhald verhief zijn stem. 'Verzwegen omdat ik moest.' Hij had geen keus gehad. Als de waarheid aan het licht zou komen, zou hij zich over ernstiger dingen dan stuurse blikken zorgen moeten maken. Het laatste wat hij wilde was een openlijke opstand, terwijl hij met Trolloks te maken had. 'Maar een moord op Kinderen zie ik niet door de vingers. Hoor je me? Wat voer je uit dat je voor de Kinderen verborgen wilt houden?'

'Twijfelt u eraan dat de Schaduw alles in het werk stelt me tegen te houden?'

'Wat?'

'Twijfelt u eraan?' Ordeith leunde gespannen voorover. 'U hebt de grijzels gezien.'

Bornhald aarzelde. Vijftig Kinderen om hem heen, midden in Wachtheuvel, en niemand had het tweetal met hun dolken gezien. Hij had hen recht in het gezicht gekeken en niets gezien. Tot Ordeith hen beiden gedood had. Het knokige, kleine mannetje was daardoor behoorlijk in achting bij zijn mannen gestegen. Later had Bornhald de dolken diep begraven. Het lemmet van de dolken had op staal geleken, maar een aanraking schroeide als van gloeiend metaal. De eerste scheppen aarde in de kuil hadden gesist en gedampt. 'Je gelooft dat ze achter jou aan zaten?'

'O zeker, heer Bornhald. Achter mij. Alles om mij tegen te houden. De Schaduw zelf wil me tegenhouden.'

'Dat zegt nog niets over vermoorde...'

'Wat ik moet doen, moet ik in het geheim doen.' Het was een gefluister, bijna gesis. 'De Schaduw kan de geesten van mensen binnendringen om mij op te sporen. De geesten en dromen van mensen binnendringen. Wilt u in een droom sterven? Dat kan gebeuren.'

'Je bent... krankzinnig.'

'Geef me de vrije hand, en ik zal u Perijn Aybara geven. Dat vereisen Pedron Nials bevelen. Geef mij de vrije hand, en ik zal u Perijn Aybara in handen spelen.'

Bornhald zweeg lang. 'Uit mijn ogen,' zei hij ten slotte. 'Verdwijn.' Toen Ordeith weg was, huiverde Bornhald. Wat wilde de kapiteinheer-gebieder met deze man bereiken? Maar als hij er Perijn Aybara mee in handen kreeg... Hij wierp zijn handschoenen neer en begon in zijn bezittingen te graven. Ergens had hij nog een fles brandewijn.

De man die zichzelf Ordeith noemde en soms zelfs aan zichzelf als Ordeith dacht, gleed door het tentenkamp van de Kinderen van het Licht en hield de

mannen waakzaam in het oog. Bruikbaar gereedschap, onwetend gereedschap, maar niet te vertrouwen. Vooral Bornhald niet; die zou misschien moeten worden opgeruimd als hij te lastig werd. Byar was veel gemakkelijker in de hand te houden. Maar nu nog niet. Er waren andere, belangrijker zaken. Een paar krijgslieden knikten eerbiedig toen hij voorbijliep. Hij liet hun zijn tanden zien in wat zij als een vriendelijke glimlach zagen. Gereedschap. Dwazen. Zijn ogen gleden schichtig en hongerig over de tent waar de gevangenen in zaten. Ze konden wachten. Een tijdje nog. Nog iets langer. Ze waren trouwens niet meer dan hapjes. Aas. Hij had zich op de boerderij van Aybara beter in de hand moeten houden, maar Con Aybara had hem in zijn gezicht uitgelachen en Josline had hem uitgemaakt voor een vieze, kleine dwaas, omdat hij haar zoon een Duistervriend genoemd had. Nou, ze hadden het geweten, krijsend, brandend. Ondanks zichzelf giechelde hij binnensmonds. Klein grut. Hij kon er een voelen, een die hij haatte, ergens in het zuiden bij Emondsveld. Welke? Het maakte niet uit. Rhand Altor was de enige die echt belangrijk was. Hij zou het hebben geweten als het Rhand Altor was geweest. De geruchten hadden hem nog niet aangelokt, maar dat zou wel komen. Ordeith huiverde van verlangen. Zo moest het gebeuren. Er moesten meer verhalen langs Bornhalds wachten bij Tarenveer glippen, meer verslagen over het geselen van Tweewater, om in Rhand Altors oren te druppelen en zijn geest te verschroeien. Eerst Altor, dan de Toren, om wat ze van hem hadden gestolen. Hij zou alles krijgen wat hem rechtens toekwam.

Alles had gelopen als een goedlopend raderwerk, zelfs met de lastige Bornhald, tot die nieuwe met zijn grijzels verscheen. Ordeith krabde met zijn knokige vingers in zijn vettige haar. Waarom konden tenminste zijn dromen niet van hemzelf zijn? Hij was geen ledenpop meer die danste aan de touwtjes van Myrddraal en Verzakers of de Duistere zelf. Hij trok nu aan de touwtjes. Ze konden hem niet tegenhouden, niet doden.

'Niets kan me doden,' mompelde hij boos. 'Mij niet. Ik overleef al sinds de Trollok-oorlogen.' Nou ja, een gedeelte van hem dan. Hij lachte schril en hoorde de waanzin in het gekakel, maar gaf er niet om. Een jonge Witmantel keek hem fronsend aan. Deze keer lag er geen glimlach in Ordeiths ontblote tanden en de knaap, het dons nog op de wangen, week achteruit. Ordeith haastte zich verder met een sluipende schuifelpas.

Om zijn eigen tenten zoemden vliegen en grimmige, achterdochtige ogen keerden zich haastig van de zijne af. Hier waren de witte mantels

bemodderd. Maar de zwaarden waren scherp, en er werd zonder tegenspraak meteen gehoorzaamd. Bornhald dacht nog steeds dat deze lieden de zijne waren. Pedron Nial dacht dat ook. Geloofde dat Ordeith zijn tamme schepsel was. Dwazen.

Ordeith schoof de tentflap opzij en ging naar binnen om zijn gevangene te onderzoeken, die plat lag uitgestrekt tussen twee stokken, dik genoeg om een hele woonwagen tegen te houden. Sterke stalen kettingen trilden toen hij ze nakeek, maar hij had berekend hoeveel hij nodig had, en dat verdubbeld. Dat was maar goed ook. Een lus minder en die sterke stalen schakels zouden zijn gebroken. Met een zucht ging hij op de rand van het bed zitten. De lampen waren al aangestoken. Het waren er meer dan tien en nergens wierpen ze schaduwen. In de tent was het zo helder als op het midden van de dag. 'Heb je nagedacht over mijn voorstel? Aanvaard het en je bent vrij. Weiger het... Ik weet hoe ik jullie soort kan pijnigen. Ik kan je laten krijsen in een doodsstrijd die geen einde kent. Een eeuwige doodsstrijd, eeuwig krijsend.'

De kettingen zongen toen eraan gerukt werd; de diep in de grond gedreven staken kraakten. 'Goed dan.' De stem van de Myrddraal klonk als gedroogde, schilferende slangenhuid. ik aanvaard het. Maak me los.'

Ordeith glimlachte. Het schepsel dacht dat hij een dwaas was. Het zou leren. Dat zouden ze allemaal. 'Eerst de zaak van... zullen we zeggen, overeenkomst en vergelijk?' Terwijl hij sprak, begon de Myrddraal te zweten.

32 Vragen die gesteld moeten worden

'We moeten spoedig naar Wachtheuvel,' kondigde Verin de volgende ochtend aan, terwijl het zonlicht de lucht parelgrijs kleurde, 'dus treuzel niet.' Perijn keek op van zijn koude pap en zag haar kalme blik; de Aes Sedai verwachtte geen tegenspraak. Na enkele tellen voegde ze er bedachtzaam aan toe: 'Denk niet dat ik je zal helpen met enige dwaasheid van jou. Je bent een listige jongeman. Probeer dat niet met mij.' De lepels van Tham en Abel bleven in de lucht zweven. Ze wisselden verraste blikken uit; hiervoor waren zij duidelijk hun eigen gang gegaan, net als de Aes Sedai. Even later aten ze weer door, maar met een nadenkende frons. Ze slikten hun bezwaren in. Tomas, wiens zwaard-handmantel al in zijn zadeltas zat gepakt, wierp hun - en Perijn - een harde blik toe, alsof hij tegenwerpingen verwachtte en erop voorbereid was die de grond in te stampen. Zwaardhanden deden voor een Aes Sedai alles wat nodig was om hun wensen in te willigen. Natuurlijk was ze van plan zich ermee te bemoeien - dat deden Aes Sedai altijd - maar haar in het oog te houden was zeker beter dan haar achter zijn rug te hebben. Het was bijna onmogelijk het listige gekonkel van Aes Sedai te vermijden als ze van plan waren ergens hun neus in te steken. De enige manier om daar mee om te gaan was om te proberen hen te gebruiken terwijl zij jou gebruikten, en hopen dat je opzij kon springen als ze besloten hadden om je als een fret met je hoofd vooruit in een konijnenhol te duwen. Soms bleek het hol een dassen-hol, wat een fret nooit goed bekwam.

'U zou ook welkom zijn,' zei Perijn tegen Alanna, maar ze gaf hem een ijzige blik die hem tot zwijgen bracht. Ze had de pap minachtend laten staan en stond bij een van de door wingerd overwoekerde ramen door de bladeren te turen.

Hij wist niet of ze het eens was met zijn plannen het kamp te gaan verkennen. Het leek onmogelijk haar gedachten te lezen. Aes Sedai werden verondersteld heel koel en kalm te zijn, en dat was ze ook, maar Alanna vertoonde soms onverwachte flitsen van een ontvlambaar karakter, net weerlicht dat schroeiend kraakte en verdween. Soms keek ze hem aan op een manier waarvan hij dacht dat het bewonderend zou zijn als ze een gewone vrouw was geweest. Andere momenten had hij net zo goed een of

ander ingewikkeld toestel kunnen zijn, dat ze uit elkaar wilde halen om uit te zoeken hoe het werkte. Zelfs Verin was er beter in; meestal kon je niets op haar gezicht lezen. Daar werd je af en toe nogal zenuwachtig van, maar hij hoefde zich tenminste niet af te vragen of ze zou weten hoe zij hem weer in elkaar kon zetten. Hij wilde dat hij Faile hier kon laten blijven - dat was niet hetzelfde als haar achterlaten, alleen maar ervoor zorgen dat ze veilig was voor de Witmantels - maar haar gezicht stond onverzettelijk en in haar schuine ogen glansde dat gevaarlijke licht, ik verheug me erop om iets van je land te zien. Mijn vader fokt schapen.' Haar toon volstond; ze bleef niet achter tenzij hij haar vastbond.

Heel even overwoog hij dit. Maar het gevaar van de Witmantels scheen niet al te groot te zijn; hij was alleen maar van plan om vandaag te gaan kijken, ik dacht dat hij een koopman was,' zei hij. 'Hij fokt ook schapen.' Er verschenen vuurrode plekjes op haar wangen; misschien was haar vader een arme man en helemaal geen koopman. Hij wist niet waarom ze deed alsof, maar als ze dat wenste, zou hij niet proberen haar tegen te spreken. Maar beschaamd of niet, ze zag er niet minder vastbesloten uit.

Hij herinnerde zich het advies van baas Cauton. 'Ik weet niet hoeveel je zult zien. Op een paar boerderijen zullen ze al bezig zijn de schapen te scheren, denk ik. Waarschijnlijk hetzelfde als wat je vader doet. Hoe dan ook, ik ben blij met je gezelschap.' De verbazing op haar gezicht, toen ze besefte dat hij niet van plan was tegen te stribbelen, was bijna zijn bezorgdheid over haar gezelschap waard. Misschien had Abels raad toch wel iets. Loial was echter een heel andere zaak. 'Maar ik wil meegaan,' wierp de Ogier tegen toen hem gezegd werd dat dat niet kon. 'Ik wil helpen, Perijn.'

'Je zult in de gaten lopen, baas Loial,' zei Abel, en Tham voegde eraan toe: 'We moeten elke overbodige aandacht zien te vermijden.' Loials oren zakten mismoedig.

Perijn trok hem terzijde, voor zover de kamer dat toestond. Loials haar raakte de dakbalken tot Perijn hem wenkte zich te bukken. Perijn glimlachte, alsof hij het grappig vond. Hij hoopte dat iedereen dat geloofde.

ik wil dat je een oogje op Alanna houdt,' zei hij bijna fluisterend. Loial schrok even en hij greep de mouw van Ogier, nog steeds grinnikend als een dwaas. 'Grijnzen, Loial. We praten helemaal niet over iets belangrijks, vat je?' De Ogier slaagde erin een onzekere glimlach op te brengen. Het moest

maar zo. 'Aes Sedai hebben hun eigen redenen voor hun daden, Loial.' En dat kon iets totaal onverwachts zijn, of iets heel anders dan wat je meende. 'Wie weet wat er in haar hoofd opkomt? Ik ben sinds mijn thuiskomst al genoeg verrassingen tegengekomen, en ik wil er niet nog eentje van haar bij hebben. Ik verwacht niet van je dat je haar tegenhoudt, alleen maar dat je uitkijkt naar alles wat niet gewoon is.'

'Dank je wel,' mompelde Loial droog. Zijn oren trokken. 'Denk je niet dat het beter is Aes Sedai gewoon te laten doen wat ze willen?' Dat kon hij gemakkelijk zeggen: de Aes Sedai konden binnen een stedding niet geleiden. Perijn keek hem alleen maar aan en even later zuchtte de Ogier. ik veronderstel van niet. O, goed dan. Ik zal nooit kunnen zeggen dat het in jouw buurt niet... belangwekkend is.' Hij kwam overeind, wreef met een dikke vinger onder zijn neus en zei tegen de anderen: ik neem aan dat ik wel in de gaten kan lopen. Nou ja, het geeft me de kans om mijn aantekeningen bij te werken. Ik heb al in geen dagen iets aan mijn boek gedaan.'

Verin en Alanna keken elkaar onpeilbaar aan en richtten toen hun strakke blikken op Perijn. Het viel absoluut niet te zeggen wat elk van hen dacht.

De lastdieren moesten natuurlijk achterblijven. Pakpaarden zouden zeker tot opmerkingen leiden over lange reizen; ook in betere tijden reisde in Tweewater niemand ver. Om Alanna's lippen speelde een lichte, tevreden glimlach, terwijl ze toekeek hoe ze hun paarden zadelden. Ze geloofde ongetwijfeld dat de dieren en de manden hen aan het oude heelhuis bond, aan haar en aan Verin. Als de nood aan de man kwam, stond haar een verrassing te wachten. Sinds Perijn van huis was vertrokken, had hij vaak genoeg uit zijn zadeltas moeten leven. Nu hij erover nadacht: hij had ook geleefd van wat er in zijn buidel en jaszakken zat.

Hij trok Stappers zadelriem aan, richtte zich op en schrok. Verin sloeg hem gade, helemaal niet vaag, alsof ze wist waaraan hij dacht en daar plezier in had. Het was al erg genoeg als Faile dat deed, maar van een Aes Sedai was het honderd keer erger. De hamer die bij zijn dekenrol en zadeltassen zat, leek haar echter te bevreemden. Hij was blij dat er iets was wat ze niet kon doorgronden. Het was wel beter geweest als zijn hamer niet zo de aandacht had getrokken. Waarom vond een Aes Sedai zijn hamer zo boeiend?

Aangezien ze alleen maar de rijdieren hoefden te zadelen, kostte het bijna

geen tijd om te vertrekken. Verin had een gewone bruine ruin, die voor het ongeoefende oog net zo eenvoudig was als haar bruine kleding, maar de diepe borst en de sterke achterhand duidden op evenveel uithoudingsvermogen als het grote en slanke grijze rijdier met de fiere oogopslag van de zwaardhand. Stapper snoof tegen de andere hengst tot Perijn hem op zijn nek klopte. De grijze was beter geoefend en klaar om te vechten, als Tomas hem de vrije hand zou geven. De zwaardhand beheerste zijn rijdier zowel met zijn knieën als met de teugels; de twee leken bijna een geheel te vormen. Baas Cauton keek belangstellend naar Tomas' paard - men zag in deze streek niet veel geoefende krijgsrossen - maar dat van Verin verdiende al bij zijn eerste blik goedkeurend geknik. Hij was in Tweewater waarschijnlijk de beste kenner van goede dieren. Ongetwijfeld had hij de ruwharige paarden voor zichzelf en baas Altor gekozen. Ze waren misschien niet zo groot als de andere paarden, maar ze waren stevig gebouwd, met een tred die sprak van een goede snelheid en een groot uithoudingsvermogen.

Toen het gezelschap naar het noorden uitreed, schoten de drie Aiel met lange passen voor hen uit, die hen spoedig in het bos uit het zicht brachten. Het heldere vroege zonlicht wierp zo vroeg scherpe, lange schaduwen. Soms was er tussen de bomen even iets te zien van grijs-en-bruin, waarschijnlijk met opzet, om de anderen te laten weten dat ze er nog waren. Tham en Abel namen de kop, met hun bogen over de hoge zadelknop, Perijn en Faile volgden en Verin en Tomas sloten de rij.

Perijn had Verins ogen liever niet in de rug. Hij kon ze tussen zijn schouderbladen voelen. Hij vroeg zich af of ze het wist van de wolven. Geen geruststellende gedachte. Men zei dat Bruine zusters dingen wisten waar de andere Ajahs onbekend mee waren, verborgen zaken, oude kennis. Misschien wist ze hoe hij kon voorkomen dat hij zichzelf, het menselijke zou verliezen aan de wolven. Na Elyas Machera was zij wellicht zijn beste mogelijkheid. Hij hoefde haar slechts te vertrouwen. Ze zou waarschijnlijk al haar kennis gebruiken. In ieder geval om de Witte Toren te helpen, wellicht ook om Rhand te helpen. Het enige probleem was dat haar hulp aan Rhand hem niet zou geven wat hij wilde. Alles zou zonder Aes Sedai zoveel eenvoudiger zijn geweest.

Ze reden meestal in stilte, die slechts verbroken werd door de geluiden van eekhoorns en spechten, en hier en daar hoorden ze vogelgezang. Op een bepaald punt keek Faile om. 'Ze zal je geen kwaad doen,' zei ze. Haar

zachte toon stemde niet overeen met het felle licht in haar donkere ogen.

Perijn knipperde met zijn ogen. Ze was van plan om hem te beschermen. Tegen Aes Sedai. Hij zou haar nooit begrijpen, of weten wat hij nu weer kon verwachten. Ze was soms net zo verwarrend als de Aes Sedai zelf.

Vier of vijf span ten noorden van Emondsveld kwamen ze uit het Westwoud, terwijl de zon een handbreedte boven de bomen in het oosten stond. Tussen hen en de nabije hagen rond de gerst- en haverakkers, tobakvelden en lang hooigras lagen verspreide bosjes met voornamelijk lederbladbomen, pijnbomen en eiken. Er was, vreemd genoeg, niemand te zien, er steeg geen rook op uit de schoorstenen tussen de akkers. Perijn kende de mensen die daar woonden, de familie Alloras in twee van de grote huizen, de Barsteres in het andere. Hardwerkende mensen allemaal. Als er nog iemand in die huizen had gewoond, zouden ze allang aan het werk zijn gegaan. Gaul wuifde vanaf de rand van een bosje en verdween toen tussen de bomen. Perijn dreef Stapper naast Tham en Abel. 'Zouden we ons niet zo lang mogelijk verborgen moeten houden? Zes mensen te paard gaan niet ongemerkt voorbij.' Ze lieten hun paarden gelijkmatig doorstappen. 'Er zijn niet zoveel lieden om ons op te merken, jongen,' zei baas Al-tor, 'zolang we maar niet op de Noorderweg komen. De meeste boerderijen dicht bij het woud zijn verlaten. Er reist tegenwoordig trouwens niemand meer alleen, althans niet ver van hun eigen voordeur. Vandaag de dag wordt een groep van tien nog niet opgemerkt, hoewel de meeste mensen wel de kar gebruiken, als ze al reizen.'

'We hebben al bijna de hele dag nodig om Wachtheuvel te bereiken,' zei baas Cauton, 'zelfs als we ons niet de hele afstand in de bossen verbergen. Over de weg zou het wat sneller gaan, maar de kans op een ontmoeting met Witmantels is ook groter. Meer kans dat iemand ons aangeeft om de beloning te vangen.'

Tham knikte. 'Maar ook hier hebben we vrienden. We dachten om tegen de middag te stoppen bij Jak Alseens boerderij om de paarden wat rust te gunnen en onze benen te strekken. We halen Wachtheuvel wel, en het zal dan nog licht genoeg zijn om te kunnen zien.'

'Het zal dan nog licht zijn,' herhaalde Perijn afwezig; voor hem was er altijd genoeg licht. Hij verschoof zich in het zadel om naar de boerderijen te kijken. Verlaten, maar niet verbrand en, voor zover hij kon zien, ook niet

geplunderd. Er hingen nog gordijnen voor de ramen. Ramen die niet gebroken waren. Trolloks hielden ervan om dingen te breken en lege huizen waren een uitnodiging. Het onkruid stond hoog tussen het gerst en de haver, maar de akkers waren niet vertrapt. 'Hebben de Trolloks Emondsveld zelf aangevallen?'

'Nee, dat niet,' zei baas Cauton met iets dankbaars in zijn stem. 'Geloof maar niet dat het gemakkelijk voor ze zou zijn. Sinds Winteravond van vorig jaar hebben mensen geleerd scherp uit te kijken. Naast elke deur staan een boog en speren en zo. Bovendien verkennen de Witmantels elke paar dagen het gebied tot aan Emondsveld. Ik haat het dit toe te geven, maar ze houden de Trolloks weg.' Perijn schudde zijn hoofd. 'Hebt u enig idee hoeveel Trolloks er zijn?'

'Een is al te veel,' gromde Abel.

'Misschien tweehonderd,' zei Tham. 'Mogelijk meer. Waarschijnlijk meer.' Baas Cauton keek verbaasd. 'Denk je eens in, Abel. Ik weet niet hoeveel de Witmantels gedood hebben, maar de zwaardhanden beweren dat zij en de Aes Sedai er bijna vijftig hebben afgemaakt, en nog twee Schimmen. Het heeft het aantal branden waar we van horen niet verminderd. Ik geloof dat het er meer moeten zijn, maar reken het zelf maar na.' Abel knikte ongelukkig.

'Waarom hebben ze dan Emondsveld niet aangevallen?' vroeg Perijn. 'Als er 's nachts twee- of driehonderd zouden komen, kunnen ze gemakkelijk het hele dorp afbranden en verdwenen zijn voordat de Witmantels bij Wachtheuvel er zelfs maar van gehoord hebben. Devenrit zou nog gemakkelijker voor hen zijn. U zei dat de Witmantels niet zo ver gaan.'

'Geluk,' bromde Abel, maar hij klonk bezorgd. 'Dat is het. We hebben geluk gehad. Wat kan het anders zijn? Waar doel je op, jongen?'

'Waar hij op doelt,' zei Faile, die naast hen kwam rijden, 'is dat er een reden moet zijn.' Vergeleken met hun paarden was Zwaluw groot genoeg om Tham en Abel recht en vastberaden in de ogen te kunnen kijken. 'Ik heb de gevolgen van Trollokovervallen in Saldea gezien. Wat ze niet in brand steken, doden of aan mensen en dieren meeslepen, plunderen ze. Overal waar mensen onbeschermd zijn. In slechte jaren zijn er hele dorpen verdwenen. Ze zoeken uit wie de zwakste is en waar ze het meeste kunnen doden. Mijn vader...' Ze brak af, haalde diep adem en ging door. 'Perijn

heeft gezien wat jullie hadden moeten zien.' Ze gaf hen een flitsende, trotse glimlach. 'Als de Trolloks jullie dorpen nog niet hebben aangevallen, hebben ze een reden.'

'Daar heb ik aan gedacht,' zei Tham kalm, 'maar ik kan er geen bedenken. Totdat we het weten, is geluk een even goed antwoord.'

'Misschien,' zei Verin, die zich bij hen gevoegd had, 'is het een lokaas.' Tomas bleef iets achter hen rijden. Zijn donkere ogen zochten het land waar ze doorheen trokken even zorgvuldig af als die van een Aiel. De zwaardhand hield ook de lucht in de gaten; er was altijd kans op een raaf. Verins blikken gleden van Perijn naar de twee oudere mannen. 'Het nieuws van langdurige moeilijkheden, het nieuws van Trolloks, zal de aandacht op Tweewater vestigen. Andor zal zeker krijgslieden sturen, misschien andere landen ook, nu de Trolloks zover naar het zuiden zijn afgezakt. Als de Kinderen enig nieuws naar buiten laten gaan, natuurlijk. Ik heb het vermoeden dat de garde van koningin Morgase meer genoegen zal vinden hier zoveel Witmantels aan te treffen dan Trolloks.'

'Oorlog,' mompelde Abel. 'Wat we hier hebben is al erg genoeg, maar u praat over oorlog.'

'Dat zou kunnen,' zei Verin kalmpjes. 'Dat zou kunnen.' Ze fronste ietwat verstrooid en haalde ergens een pen met stalen punt en een klein in linnen gebonden boekje te voorschijn. Ze opende een klein leren doosje aan haar riem, waarin een inktflesje en een zandstrooier zaten. Ze veegde de pen afwezig aan haar mouw af en begon in het boekje te schrijven. Het zou niet meevallen onder het rijden te schrijven. Ze scheen volslagen onkundig van de onrust die ze had veroorzaakt. Misschien was dat werkelijk ook zo.

Baas Cauton bleef maar verwonderd 'oorlog' mompelen en Faile legde een troostende hand op Perijns arm. Er lag droefheid in haar ogen. Baas Altor gromde alleen maar; hij had in een oorlog gezeten. Dat had Perijn althans gehoord, hij wist alleen niet precies waar en hoe. Ergens buiten Tweewater, toen hij als jongeman was weggetrokken en jaren later was teruggekeerd met een vrouw en een kind: Rhand. Er waren maar weinig mensen die uit Tweewater wegtrokken. Perijn betwijfelde of iemand hier echt wist wat oorlog was, behalve wat ze van marskramers hoorden, van kooplieden of hun wachters en van wagenrijders. Maar hij wist het. Hij had een oorlog meegemaakt, op de Kop van Toman. Abel had gelijk. Wat ze hadden was

erg genoeg, maar het was niet te vergelijken met oorlog.

Hij bleef stil. Misschien had Verin gelijk en misschien wilde ze alleen maar dat ze ophielden met gissen. Als de Trolloks die Tweewater lastig vielen het lokaas voor een val waren, moest het een val voor Rhand zijn, en dan moesten de Aes Sedai ervan weten. Dat was een van de moeilijkheden met Aes Sedai: ze konden net zo lang 'als' en 'zou' gebruiken tot je zeker wist dat ze alles overduidelijk hadden verklaard, maar uiteindelijk bleken het dan toch slechts veronderstellingen te zijn. Nou, als de Trolloks - of wie hen ook maar gestuurd had, waarschijnlijk een van de Verzakers? - meenden hiermee Rhand in de val te lokken, zouden ze zich met Perijn tevreden moeten stellen. Een eenvoudige smid en niet de Herrezen Draak. En hij was niet van plan om in de een of andere val te lopen.

Zwijgend reden ze de hele ochtend door. In deze streek lagen de boerderijen ver uiteen, soms wel een span of meer van elkaar verwijderd. En elk ervan was verlaten. De akkers stikten van het onkruid en schuurdeuren zwaaiden heen en weer in een opstekende bries. Slechts een van de boerderijen was afgebrand; alleen de schoorstenen staken als roetzwarte vingers uit de as omhoog. De mensen die hier waren gestorven - de Ayellins, neven van de familie in Emondsveld - lagen bij de perenbomen achter het huis begraven. Althans, degenen die gevonden waren. Abel moest nadrukkelijk gevraagd worden om er iets over te zeggen, en Tham zweeg helemaal. Ze veronderstelden dat het hem zou schokken, maar hij wist wat Trolloks aten. Alles wat vlees was. Hij streek afwezig over zijn bijl tot Faile zijn hand nam. Om de een of andere reden leek zij de enige die van streek was. Hij had gedacht dat ze meer over Trolloks wist.

Zelfs tussen de bosjes slaagden de Aiel erin uit het gezicht te blijven, behalve als ze gezien wilden worden. Toen Tham naar het oosten afboog, draaiden Gaul en de twee Speervrouwen met hem mee. Zoals baas Cauton al voorspeld had, kwam de boerderij van Alseen in zicht toen de zon nog net niet op haar hoogst was. Er was geen andere boerderij te zien, hoewel er ver weg in het noorden en oosten een paar verspreide grijze rookpluimen opstegen. Waarom bleven ze hier achter, op zo'n verlaten plek? Als er Trolloks kwamen, waren de Witmantels hun enige hoop, mits die toevallig in de buurt waren. Toen de verschillende gebouwen nog ver weg waren, trok Tham de teugels aan en gebaarde de Aiel zich bij hen te voegen. Hij stelde hen voor dat ze een plek zouden vinden om te wachten tot de rest de

boerderij weer zou verlaten. 'Ze zullen niet praten over Abel en mij,' zei hij, 'maar jullie drieën brengen de tongen zeker in beweging.' Dat was nog zwak uitgedrukt, met hun vreemde kleren en speren, en twee vrouwen onder hen. Aan elke pijlkoker hing een konijn, hoewel Perijn niet begreep waar ze de tijd hadden gevonden om te jagen, terwijl ze voor de paarden uit bleven. Feitelijk leken ze minder moe dan de paarden.

'Goed,' zei Gaul. 'Ik zal een plek voor mijn eigen maal vinden en uitkijken naar jullie vertrek.' Hij draaide zich om en ging er op een drafje vandoor. Bain en Chiad wisselden een blik uit. Toen trok Chiad de schouders op en gingen ze hem achterna.

'Horen ze niet bij elkaar?' vroeg Mans vader, en krabde zich op zijn hoofd.

'Dat is een lang verhaal,' zei Perijn. Dat was beter dan hem te vertellen dat Chiad en Gaul elkaar vanwege een bloedvete zouden kunnen doden. Hij hoopte dat ze zich aan de watereden zouden houden. Hij moest eraan denken om Gaul te vragen wat de watereden waren. De Alseen-boerderij was ongeveer even groot als elke boerderij in Tweewater, met drie grote schuren en vijf droogschuren voor de tobak. De ommuurde schaapskooi, vol zwartkopschapen, was even groot als een paar weilanden. De omheinde erven hielden de witgevlekte melkkoeien gescheiden van het zwarte slachtvee. De varkens knorden tevreden in hun modderpoel, overal zwierven kippen rond en witte ganzen zwommen in een flinke vijver.

Het eerste vreemde dat Perijn opviel, waren de jongens op de rietdaken van het huis en de schuren, een stuk of acht, negen, met bogen en pijlkokers. Zodra ze de ruiters zagen, riepen ze naar beneden, waarna de vrouwen de kinderen naar binnen sleepten voor ze met een hand boven hun ogen keken wie er aankwam. Mannen verzamelden zich op het erf, een paar met bogen, anderen met hooivorken en snoeimessen, die ze als wapens vasthielden. Te veel mensen. Veel te veel mensen, zelfs voor zo'n grote boerderij. Hij keek vragend naar baas Altor.

'Jak heeft de mensen van zijn neef Wil opgenomen,' legde Tham uit, 'omdat Wils boerderij te dicht bij het Westwoud lag. En ook de mensen van Vlan Lewin, nadat hun boerderij was aangevallen. De Witmantels verdreven de Trolloks toen er nog maar één schuur in brand was gestoken, maar Vlan besloot dat het tijd was om te vertrekken. Jak is een goede man.'

Toen zij het erf opreden, werden Tham en Abel herkend. Bij het afstijgen drongen mannen en vrouwen zich met een glimlach en vele welkomstwoorden om hen heen. Daarop kwamen de kinderen uit het huis gerend, gevolgd door de vrouwen die op hen hadden gepast en de vrouwen die in de keuken bezig waren geweest en nu hun handen aan hun schort afveegden. Iedere leeftijd was vertegenwoordigd, van de witharige Astelle Alseen met haar kromme rug, die haar stok echter meer gebruikte om mensen uit de weg te porren dan ermee te lopen, tot een kind in wikkels in de armen van een zeer forse jonge vrouw met een stralende glimlach.

Perijn keek langs de glimlachende vrouw en trok toen met een ruk zijn hoofd terug. Toen hij uit Tweewater vertrokken was, was Laila Dern een slank meisje geweest, die wel drie jongens eruit kon dansen. Maar haar glimlach en haar ogen waren dezelfde gebleven. Hij huiverde. Er was een tijd geweest dat hij had gedroomd over trouwen met Laila, en ze had zijn gevoelens wat vaag beantwoord. De waarheid was dat ze langer had gewacht dan hij. Gelukkig had ze meer aandacht voor haar kind en voor de zelfs nog bredere kerel aan haar zijde dan voor hem. Perijn herkende de man naast haar ook. Natli Lewin. Dus Laila was nu een Lewin. Vreemd. Natli had nooit kunnen dansen. Perijn dankte het Licht voor zijn ontsnapping en zocht naar Faile. Hij zag haar verstrooid Zwaluws teugels ronddraaien, terwijl de merrie aan haar schouder snuffelde. Ze had het echter zo druk met Wil Alseen bewonderend toe te lachen, een neef uit Devenrit, dat ze niet op haar paard lette. En Wil glimlachte terug. Een goed uitziende knaap, die Wil. Nou ja, hij was een jaar ouder dan Perijn, maar hij zag er nog steeds jongensachtig uit. Als Wil naar Emondsveld kwam om te dansen, zaten alle meisjes hem gewoonlijk zuchtend aan te gapen, zoals Faile nu deed. Nou ja, ze zuchtte niet, maar haar glimlach was beslist heel waarderend.

Perijn liep naar haar toe, legde een arm om haar heen en liet de andere hand op zijn bijl rusten. 'Hoe gaat het ermee, Wil?' vroeg hij, en dwong zich breed te glimlachen. Het had geen zin om Faile te laten denken dat hij jaloers was, dat was hij ook niet. 'Goed, Perijn.' Wils ogen gleden van hem weg, bleven even op zijn bijl rusten en gleden verder. Zijn gezicht kreeg iets groenigs. 'Goed', hoor.' Hij keek Faile niet meer aan en haastte zich weg om zich bij de mensen rond Verin te voegen.

Faile keek met samengeknepen lippen op naar Perijn. Toen pakte ze zijn baard in een hand en schudde zachtjes zijn hoofd. 'Perijn, Perijn, Perijn,'

murmelde ze.

Hij wist niet zeker waar ze op doelde, maar hij dacht dat het verstandiger was er niet naar te vragen. Ze zag eruit alsof ze zelf niet wist of ze nou boos moest zijn of... Was ze wellicht vermaakt? Het beste was die beslissing niet aan haar over te laten.

Wil was natuurlijk niet de enige die wat schuins naar zijn ogen keek. Het leek wel of iedereen, van jong tot oud, man of vrouw, schrok als ze voor het eerst zijn blik opvingen. Grootmoe Alseen porde hem met haar stok en haar oude, donkere ogen werden groot van verbazing toen hij gromde. Misschien dacht ze dat hij niet echt was. Maar niemand zei er iets van.

De paarden werden al gauw naar een stal gevoerd. Tomas nam zijn grijze zelf mee; het dier wilde kennelijk niet dat iemand anders de teugels aanraakte. En iedereen, behalve de jongens op de daken, drong weer het huis in, dat nu bijna helemaal vol was. Volwassenen stonden twee rijen dik in de voorkamer, Lewins, Alseens, allemaal door elkaar. De kinderen werden door de moeders opgetild of hadden de pech dat ze tussen de benen van de grote mensen in de deuropeningen door moesten kijken.

Er werd sterke thee gezet en er werden rieten stoelen met een hoge rug voor de nieuwkomers te voorschijn gehaald. Verin en Faile kregen geborduurde kussens. Er was een hoop opwinding over Verin, Tomas en Faile. Het gemurmel als van zacht gakkende ganzen vulde de kamer, en iedereen staarde het drietal aan alsof ze kronen droegen of elk moment kunstjes gingen vertonen. In Tweewater waren vreemdelingen altijd iets bijzonders. Vooral Tomas' zwaard ontlokte veel gefluister, dat Perijn gemakkelijk kon opvangen. Zwaarden waren hier niet gewoon, althans niet voor de komst van de Witmantels. Sommigen dachten dat Tomas een Witmantel was, anderen dat hij een grote heer was. Een kleine jongen die slechts tot Tomas' middel reikte, liet het woord 'zwaardhanden' vallen, voordat de ouderen hem tot zwijgen lachten. Zodra de gasten gezeten waren, plantte Jak Alseen zich voor de brede, stenen haard. Hij was een gedrongen man met vierkante schouders en minder haar dan meester Alveren, maar minstens even grijs. Achter zijn hoofd, op de schoorsteenmantel, tikte een klok tussen twee grote zilveren bokalen, bewijzen van een welgestelde boer. Toen hij zijn hand ophief, werd het gebabbel gestaakt. Dit belette zijn neef Wit, die bijna een tweelingbroer leek, maar dan zonder haar, en Vlan Lewin, een schrale, grijsharige

bonenstaak, niet hun eigen volk ook tot stilte te manen.

'Vrouwe Matwin, vrouwe Faile,' zei Jak en boog houterig, 'u bent hier welkom voor zo lang als u wenst. Maar ik moet u waarschuwen. IJ weet van de last die we hier op het land hebben. Het zou het beste voor u zijn als u rechtstreeks naar Emondsveld of naar Wachtheuvel gaat, en daar blijft. Die dorpen zijn te groot om lastig gevallen te worden. Ik zou u willen aanraden helemaal uit Tweewater weg te gaan, maar ik heb begrepen dat de Kinderen van het Licht niemand de Ta-ren laten oversteken. Ik weet niet waarom, maar het is nu eenmaal zo.'

'Maar er leven zulke mooie verhalen op het land,' zei Verin, die een beetje met haar ogen knipperde, ik zou die in een dorp allemaal mislopen.' Zonder ook maar één keer te liegen, was ze erin geslaagd de indruk te geven dat ze naar Tweewater gekomen was om oude verhalen vast te leggen, net als Moiraine had gedaan. Wat leek dat lang geleden. Haar Grote Serpent-ring zat in haar beurs, hoewel Perijn betwijfelde of iemand van deze mensen wist wat die ring voorstelde. Elisa Alseen streek haar witte schort glad en glimlachte ernstig naar Verin. Ze had minder grijs haar dan haar echtgenoot, maar ze zag er ouder uit dan Verin, met een moederlijk gerimpeld gezicht. Dat dacht ze van zichzelf waarschijnlijk ook. 'Het is een eer om een geleerde onder ons dak te hebben, maar Jak heeft gelijk,' zei ze beslist. 'U bent echt welkom om hier te blijven, maar als u vertrekt, moet u onmiddellijk naar een dorp gaan. Het reizen hier is gevaarlijk. Dat geldt ook voor u, vrouwe,' zei ze tegen Faile. 'Trolloks zijn niets voor twee vrouwen met slechts een handjevol mannen om hen te beschermen.' ik zal erover denken,' zei Faile kalm. ik dank u voor uw overwegingen.' Zij nipte al even onbezorgd aan haar thee als Verin zorgeloos in haar boekje zat te schrijven en alleen naar Elisa opkeek om te mompelen: 'Er zijn zoveel verhalen op het land.' Faile nam een boterkoekje aan van een jong Alseen-meisje, dat een révérence maakte, geweldig bloosde en voortdurend met grote ogen van bewondering naar Faile staarde.

Perijn grinnikte in zichzelf. Ze beschouwden Faile, in haar groenzijden rijkleding, allemaal als een vrouwe van hoge komaf, en hij moest toegeven dat ze het schitterend bracht. Als ze wilde. Het meisje zou wellicht niet zo vol bewondering zijn als ze een van haar buien had meegemaakt, als haar tong het vel van een wagenrijder kon villen. Vrouw Alseen wendde zich hoofdschuddend naar haar man; Faile en Verin konden niet overgehaald worden. Jak keek naar Tomas. 'Kunt u ze overtuigen?'

ik ga waar ze me zegt te gaan,' antwoordde Tomas. De zwaardhand zat daar met een theekopje in zijn hand, maar gaf nog steeds de indruk dat hij het volgende moment zijn zwaard zou trekken. Baas Alseen zuchtte en verlegde zijn belangstelling. 'Perijn, de meesten hebben jou in Emondsveld wel een keer ontmoet. We kennen je zo'n beetje. We kenden je tenminste, voordat je vorig jaar wegliep. We hebben gehoord van wat moeilijkheden, maar ik denk niet dat Tham en Abel bij je zouden zijn als die geruchten waar geweest zouden zijn.' Vlans vrouw, Adine, een dikke vrouw met een zelfvoldane oogopslag, snoof scherp, ik heb ook een paar dingen over Tham en Abel gehoord. En over hun jongens, die wegliepen met een Aes Sedai. Met Aes Sedai! Meer dan tien! Jullie weten allemaal nog hoe Emondsveld tot de grond is afgebrand. Het Lichte mag weten wat ze in hun schild voerden. Ik heb mensen horen vertellen dat ze het meisje van Alveren hebben ontvoerd.' Vlan schudde gelaten zijn hoofd en keek Jak verontschuldigend aan.

'Als je dat gelooft,' zei Wit droog, 'geloof je alles. Ik heb twee weken geleden nog met Marin Alveren gesproken en zij zei dat haar dochter er helemaal uit zichzelf tussenuit was getrokken. En er was maar één Aes Sedai.'

'Wat wil je ons nou vertellen, Adine?' Elisa Alseen plantte haar vuisten in haar zijde. 'Voor de dag ermee.' Er lag een duidelijke uitdaging in haar stem.

ik heb niet gezegd dat ik het geloofde,' protesteerde Adine heftig, 'alleen maar dat ik het gehoord heb. Er zijn vragen die gesteld moeten worden. De Kinderen hebben hun aandacht niet op die drie jongens gericht omdat hun namen uit een hoed zijn gerold.'

'Als je voor de verandering eens zou luisteren,' zei Elisa streng, 'zou je een antwoord of twee kunnen horen.' Adine begon haar rokken te verschikken. Ze mopperde in zichzelf, maar hield verder haar mond. 'Heeft iemand anders nog iets te zeggen?' vroeg Jak met nauwelijks ingehouden ongeduld. Toen er niemand meer sprak, ging hij door: 'Perijn, niemand hier gelooft dat je een Duistervriend bent, net zo min als Tham of Abel dat zijn.' Hij schonk Adine een harde blik en Vlan legde een hand op de schouder van zijn vrouw; ze zweeg maar haar lippen vormden onhoorbare woorden. Jak mompelde iets in zichzelf voor hij doorging: 'Hoe dan ook, Perijn, ik geloof dat wij het recht hebben om te horen waarom de Witmantels zoiets zeggen.

Ze beschuldigen jou, Mart Cauton en Rhand Altor ervan Duistervrienden te zijn. Waarom?'

Faile wilde al boos haar mond opendoen, maar Perijn gebaarde haar stil te zijn. Haar gehoorzaamheid verraste hem zozeer dat hij even naar haar bleef kijken voor hij sprak. Misschien was ze ziek. 'Witmantels hebben niet veel nodig, baas Alseen. Als je niet buigt, onderdanig bent en hun alle ruimte geeft, moet je een Duistervriend zijn. Als je niet zegt wat zij willen horen, niet denkt wat zij denken, moet je een Duistervriend zijn. Ik weet niet waarom ze denken dat Rhand en Mart het zijn.'

Dat was de eenvoudige waarheid. Als de Witmantels wisten dat Rhand de Herrezen Draak was, was dat voor hen genoeg, maar dat konden ze met geen mogelijkheid weten. Dat Mart werd genoemd, vond hij zelf ook verwarrend. Dat moest van Fajin komen. 'Zelf heb ik een paar van hen gedood.' Het was wonderlijk, maar de zuchten van verbazing in de kamer lieten hem van binnen niet in elkaar krimpen, net zo min als de gedachte aan wat hij gedaan had. 'Zij hebben een vriend van mij gedood en zouden mij gedood hebben. Ik kon niets anders bedenken. Dat is het in het kort.'

ik begrijp waarom je dat niet kon,' zei Jak langzaam. Zelfs met Trolloks in de buurt konden de mensen van Tweewater niet wennen aan doden. Een paar jaar terug had een vrouw haar man omgebracht omdat ze met een andere man wilde trouwen; dat was volgens Perijn de laatste keer geweest dat iemand in Tweewater door geweld was omgekomen. Tot de Trolloks kwamen.

'De Kinderen van het Licht,' zei Verin, 'zijn erg goed in één ding. Ervoor zorgen dat mensen die al hun hele leven lang buren geweest zijn, elkaar gaan wantrouwen.' Alle boerenmensen keken naar haar. Even later knikten er een paar.

ik heb gehoord dat ze een man bij zich hebben,' zei Perijn. 'Padan Fajin. De marskramer.'

'Dat heb ik gehoord,' zei Jak. ik hoor dat hij zich tegenwoordig anders noemt.'

Perijn knikte. 'Ordeith. Maar Fajin, of Ordeith, is een Duistervriend. Hij heeft dat min of meer toegegeven, en ook dat hij vorig jaar op Winteravond de Trolloks hierheen heeft gebracht. En hij rijdt met de Witmantels mee.'

'Jij kunt dat makkelijk beweren,' zei Adine Lewin scherp. 'Je kunt iedereen wel Duistervriend noemen.'

'En wie geloven jullie?' zei Tomas. 'Vreemden die hier een paar weken geleden kwamen, jullie vrienden gevangennamen en hun boerderijen afbrandden? Of een jongeman die hier is opgegroeid?'

'Ik ben geen Duistervriend, baas Alseen,' zei Perijn, 'maar als u wilt dat ik ga, zal ik gaan.'

'Nee,' zei Elisa snel, haar echtgenoot veelbetekenend aankijkend. Ze schonk Adine een kille blik, die haar woorden inslikte. 'Nee. Je bent hier welkom om te blijven zolang je wilt.' Ze kwam naar Perijn toe en legde haar handen op zijn schouders, ik leef met je mee,' zei ze zacht. 'Jouw vader was een goede man. Jouw moeder was mijn vriendin en een goede vrouw. Ik weet dat zij gewild zou hebben dat jij bij ons blijft, Perijn. De Kinderen komen zelden deze kant op en als ze het doen, zullen de jongens op het dak ons bijtijds waarschuwen om je op de zolder te krijgen. Daar zul je veilig zijn.'

Ze meende het. Ze meende het werkelijk. En toen Perijn weer naar baas Alseen keek, knikte hij opnieuw. 'Dank u,' zei Perijn met dichtgeknepen keel. 'Maar ik moet... iets doen. Er zijn zaken die ik moet regelen.'

Ze zuchtte en klopte zachtjes op zijn schouder. 'Natuurlijk. Zorg er alleen voor dat die dingen je... geen kwaad doen. Nou ja, ik kan je tenminste met een volle maag op weg helpen.'

Er waren in het huis niet genoeg tafels om iedereen voor het middagmaal te laten aanschuiven, dus werden er kommen met lamsstoofpot en grote brokken knapperig brood uitgedeeld, met de waarschuwing niet te knoeien, en iedereen at waar men stond of zat. Voordat ze klaar waren, sprong een slungelige jongen naar binnen. Zijn polsen staken uit zijn te korte mouwen en hij droeg een boog die groter was dan hijzelf. Perijn dacht dat het Win Lewin was, maar hij wist het niet zeker; op die leeftijd groeiden jongens erg snel. 'Het is heer Luc,' riep de magere jongen opgewonden. 'Heer Luc komt eraan!'

33 Een nieuw weefsel in het Patroon

Heer Luc volgde de jongen bijna op de voet. Hij was een grote, breedgeschouderde man van middelbare leeftijd, met een donker, hoekig gezicht en donkerrood haar met witte strepen aan de slapen. Er lag een hoogmoedige blik in zijn ogen en hij zag er inderdaad van top tot teen uit als een edelman met zijn fraai gesneden groene jas, onopvallend geborduurd met gouden krullen tot aan de mouwen. Zijn handschoenen waren bewerkt met goudstiksel. Goudbeslag wikkelde zich om zijn zwaardschede, en een gouden band versierde de bovenkant van zijn glimmende laarzen. Op de een of andere manier lukte het hem van zijn binnenkomen iets deftigs te maken. Perijn had onmiddellijk een hekel aan hem.

Alle Alseens en Lewins, mannen, vrouwen en kinderen, vlogen voor een begroeting op het heerschap af en verdrongen zich om hem heen met glimlachjes, buigingen en révérences. Ze snaterden door elkaar heen over de eer van zijn aanwezigheid; de grote eer om bezocht te worden door een Jager op de Hoorn. Daarover leken ze nog het meest opgewonden. Een heer onder je dak was al opwindend, maar een heer die gezworen had naar de legendarische Hoorn van Valere te zoeken, dat was iets waar verhalen over werden gemaakt. Perijn dacht niet dat hij de mensen van Tweewater ooit kruiperig tegen iemand had zien doen, maar dit kwam er dichtbij.

Deze heer Luc aanvaardde het kennelijk als niet meer, zelfs minder, dan wat hem toekwam. Alsof hij het allemaal erg vermoeiend vond. Het boerenvolk leek het niet in de gaten te hebben, of misschien herkenden ze die ietwat vermoeide trek, die ietwat neerbuigende glimlach niet. Wellicht dachten ze enkel dat een heer zich altijd zo gedroeg. In de meeste gevallen was dat ook wel zo, maar het ergerde Perijn om te zien dat de mensen - zijn mensen - dit slikten. Toen het rumoer wat afnam, stelden Jak en Elisa hun andere gasten -behalve Tham en Abel, die hem eerder ontmoet hadden - voor aan heer Luc van Chiendelna, waarbij ze verkondigden hoe hij hun raad gaf om zich te verdedigen tegen de Trolloks en hoe hij hen aanmoedigde om zich te verzetten tegen de Witmantels en voor zichzelf op te komen. In de kamer klonk instemmend gemompel. Als Tweewater een koning zou hebben gekozen, zou heer Luc de Alseens en Lewins vierkant

achter zich hebben staan. Dat wist hij terdege. Maar zijn schijnbare verveelde gelatenheid duurde niet lang.

Zodra hij Verins gelijkmatige gelaatstrekken ontwaarde, verstijfde Luc ietwat. Zijn ogen vlogen zo snel naar haar handen dat niet velen het gezien zouden hebben. Hij liet bijna zijn geborduurde handschoenen vallen. Ze had, zo mollig er eenvoudig gekleed als ze was, door kunnen gaan voor een boerenvrouw, maar het leeftijdloze gezicht van een Aes Sedai herkende hij op het eerste gezicht. Hij was niet echt blij er hier een tegen te komen. Zijn linkerooghoek trilde toen hij hoorde hoe vrouw Alseen haar voorstelde als 'vrouwe Matwin, een geleerde van buiten'.

Verin glimlachte hem toe alsof ze een beetje was ingedut. 'Nee maar,' murmelde ze. 'Huis Chiendelna. Waar is dat? Het heeft de klank van de Grenslanden.'

'Niet zo groots,' haastte Luc zich te zeggen, en waagde een behoedzame buiging. 'Morland, feitelijk. Een van de lagere Huizen, maar wel oud.' Toen de anderen werden voorgesteld, kon hij zijn ogen maar moeilijk van de Aes Sedai afwenden.

Hij keek nauwelijks naar Tomas. Hij moest weten dat die de zwaardhand van 'vrouwe Matwin' was, maar zijn geringschatting was zo duidelijk dat hij het net zo goed hardop had kunnen roepen. Dat was wel heel vreemd. Hoe goed Luc ook was met zijn zwaard, niemand was zo goed dat hij geringschattend over een zwaardhand kon doen. Hoogmoed. Die kerel had er meer van dan tien man bij elkaar. Wat Perijn betrof, bewees hij dat met Faile.

De glimlach die Luc haar schonk, was meer dan zelfverzekerd; hij was ook gemeenzaam en beslist erg warm. Veel te bewonderend en te warm eigenlijk. Hij nam haar hand met beide handen vast, boog zich voorover en tuurde diep in haar ogen alsof hij achter in haar hoofd wilde kijken. Even dacht Perijn dat ze over Lues hoofd hem zou aankijken, maar in plaats daarvan beantwoordde ze heer Lues doordringende blik met gespeelde koelheid, rode wangen en een licht knikje. 'Ik ben eveneens een Jager op de Hoorn, heer,' zei ze ietwat ademloos.

'Denkt u hem hier te vinden?'

Luc knipperde met de ogen en liet haar hand los. 'Misschien, vrouwe. Wie

kan zeggen waar de Hoorn kan zijn?' Faile leek wat verbaasd -misschien teleurgesteld - toen hij zo plotseling zijn belangstelling voor haar verloor.

Perijn hield zijn gezicht in de plooi. Als ze wilde glimlachen tegen Wil Alseen en blozen tegen zo'n dwaas heerschap, was ze daar vrij in. Ze kon zichzelf zo belachelijk maken als ze maar wilde, door iedere toevallige man aan te gapen. Dus Luc wilde weten waar de Hoorn van Valere was? Verborgen in de Witte Toren. Hij had de neiging om het de man te zeggen, zodat hij heftig teleurgesteld zou knarsetanden. Misschien had het Luc verrast te horen wie de andere gasten in het huis van Alseen waren, maar zijn reactie op Perijn was zacht gezegd wel erg vreemd. Hij schrok bij het zien van Perijns gezicht; zijn ogen toonden even iets van schrik. Die was in een oogwenk verdwenen en afgezien van het trillende spiertje bij een ooghoek verstopt achter een masker van hooghartigheid. De moeilijkheid was dat hij er niets van snapte. Luc was zeker niet van zijn gele ogen geschrokken, daar was hij zeker van. Het was meer alsof de man hem ergens van kende en verbaasd was hem hier tegen te komen, maar hij had deze Luc nog nooit van zijn leven ontmoet. Sterker: hij zou durven wedden dat Luc bang van hem was. Hij kon er geen touw aan vastknopen. 'Heer Luc heeft voorgesteld de jongens het dak op te sturen,' zei Jak. 'Geen Trollok kan in de buurt komen zonder een waarschuwing van die knapen.'

'Hoelang van tevoren?' zei Perijn droog. Was dit een voorbeeld van die goede raad van de grote heer Luc? 'Trolloks hebben ogen als katten in het donker. Ze staan in een oogwenk op je erf en hebben de deuren al opengebroken voor je jongens één gil kunnen geven.'

'We doen wat we kunnen,' blafte Vlan. 'Hou op met ons angst aan te jagen. De kinderen kunnen het horen. Heer Luc geeft ons tenminste raad die helpt. De dag voor de Trolloks kwamen, was hij in mijn huis, en heeft erop toegezien dat iedereen wist waar hij bij een aanval moest staan. Bloed en as! Als hij er niet geweest was, zouden de Trolloks ons allemaal hebben gedood.'

Luc scheen de lof die men hem toezwaaide niet te horen. Hij bleef behoedzaam naar Perijn kijken, terwijl hij met zijn handschoenen speelde voor hij ze ten slotte achter de gouden wolfskopgesp van zijn zwaardriem stak. Faile sloeg hem ook gade, met een rimpel in haar voorhoofd. Hij negeerde haar.

ik dacht dat de Witmantels u hadden gered, baas Lewin. Ik dacht dat er juist op tijd een afdeling Witmantels verscheen om de Trolloks te verjagen.'

'Ja, dat hebben ze inderdaad gedaan.' Vlan streek door zijn grijze haren. 'Maar heer Luc... Als de Witmantels niet waren gekomen, hadden we ze kunnen... Nou, hij probeert ons tenminste niet bang te maken,' mopperde hij.

'Dus hij maakt u niet bang,' zei Perijn. 'Trolloks maken mfj wel bang. En de Witmantels beschermen u tegen de Trolloks. Als ze kunnen.'

'Je gunt de Witmantels alle eer?' Luc keek Perijn met een koude blik strak aan, alsof hij een zwakte ontdekt had en die wilde uitbuiten. 'Wie is volgens jou verantwoordelijk voor de Drakentand die op de voordeuren wordt gekrast? O, hun handen houden nooit de houtskool vast, maar zij zitten erachter. Ze stampen de huizen van deze goede lieden binnen, stellen vragen en verlangen antwoorden alsof ze onder hun eigen dak stonden. Ik zeg dat deze mensen hun eigen baas zijn, geen honden die zich aan de Witmantels hoeven te onderwerpen. Laten ze maar op het platteland de wacht houden - allemaal best - maar ontvang ze bij de deur en zeg hun op wiens land ze staan. Dat zeg ik. Als je een Witmantelhond wilt zijn, ga je gang, maar gun deze mensen hun vrijheid.'

Perijn beantwoordde Lues blikken even koud. ik ben geen Witmantelvriend. Ze willen me ophangen, of had u dat nog niet gehoord?' Heer Luc knipperde met de ogen alsof hij dar inderdaad niet gehoord had, of misschien was hij het vergeten toen hij gretig de roos wilde treffen. 'Wat stel je dan precies voor?'

Perijn keerde de man zijn rug toe en ging voor de haard staan. Hij wilde geen ruzie met Luc. Iedereen mocht zelf beslissen. In ieder geval keken ze hem nu allemaal aan. Hij zou zeggen wat hij te zeggen had, en dat was dan dat. 'Jullie rekenen op de Witmantels, hopen dat ze de Trolloks eronder houden, hopen dat ze op tijd komen als de Trolloks aanvallen. Waarom? Waarom? Omdat iedere man probeert zijn eigen boerderij te behouden, probeert heel dicht in de buurt te blijven als hij dat niet kan. Jullie zijn verdeeld in wel honderd kleine groepjes, als druiven die rijp zijn om geplukt te worden. Zolang jullie hier zijn, moeten jullie maar hopen dat de Witmantels de Trolloks ervan kunnen weerhouden om jullie tot wijn te stampen. Tot dan hebben jullie geen enkele keus. Ze mogen elke, élke

vraag, stellen en elk, élk, antwoord eisen. Jullie mogen hulpeloos toekijken hoe onschuldige mensen worden weggesleept. Of gelooft hier iemand dat Haral en Alsbet Lohan Duistervrienden zijn? Natti Cauton? Bodewin en Eldrin?' Abels strakke blik gleed uitdagend door de kamer of iemand 'ja' durfde te zeggen, maar het was overbodig. Zelfs Adine Lewin keek vol aandacht naar Perijn. Luc nam hem nadenkend op en bestudeerde de reacties van de mensen die opeengedrongen in de kamer stonden, ik weet dat ze Natti en Alsbet en de anderen niet hadden mogen meenemen,' zei Wit, 'maar dat is nu eenmaal gebeurd.' Hij wreef over zijn kale hoofd en gaf Abel een gekwelde blik. 'Natuurlijk hadden we hen moeten overhalen om iedereen te laten gaan, dat weet ik. Maar daarna hebben ze niemand meer meegenomen, heb ik gehoord.'

'En denk je dat het daarmee is afgelopen?' zei Perijn. 'Denk je echt dat ze het bij de Cautons en de Lohans zullen laten? Bij die twee afgebrande boerderijen? Wie van jullie zal de volgende zijn? Misschien omdat je iets verkeerd hebt gezegd, of gewoon omdat ze een voorbeeld willen stellen. Het kunnen ook de Witmantels zijn die jullie huis aansteken, in plaats van Trolloks. Of misschien wordt op een nacht op jullie deur de Drakentand gekrast. Er zijn altijd mensen die dat soort dingen geloven.' Een aantal ogen richtte zich op Adine, die wat heen en weer schuifelde en ineenkromp. 'Zelfs als er verder niets ergers gebeurt, zelfs als je alleen maar diep voor een voorbijrijdende Witman-tel hoeft te buigen, is dat de manier waarop jullie willen leven? En jullie kinderen? Jullie zijn overgeleverd aan de genade van de Trolloks, aan de genade van de Witmantels, en aan de genade van iedereen die iets tegen jullie heeft. Zolang iemand jullie in zijn greep heeft, maakt het niet uit wie van de drie het is. Jullie verbergen je in de kelder en hopen dat de ene dolle hond je beschermt tegen de andere en dat de ratten niet uit het duister te voorschijn kruipen en jullie bijten.' Jak wisselde bezorgde blikken met Vlan en Wit en met de andere mannen in de kamer en zei toen langzaam: 'Als je denkt dat we het niet goed doen, wat stel je dan voor?'

Perijn had die vraag niet verwacht - hij was er zeker van geweest dat ze boos zouden worden - maar nu zette hij moeizaam door en vertelde hun wat hij dacht. 'Verzamel je mensen. Verzamel je schapen, je koeien, je kippen, alles. Verzamel ze en neem ze mee naar een veilige plaats. Ga naar Emondsveld. Of Wachtheuvel, want dat is dichterbij, hoewel je dan wel op de lip zit van de Witmantels. Zolang hier twintig mensen zitten en daar vijftig, zijn jullie een gemakkelijke buit voor de Trolloks. Als er een paar

honderd van jullie bij elkaar zijn, heb je een kans, en met die kans hoef je je nek niet voor de Witmantels te buigen.' Dat bracht de uitbarsting teweeg die hij verwacht had. 'Mijn boerderij verlaten!' schreeuwde Vlan, terwijl Wit riep: 'Je bent gek!' Broers en neven, Vlan en Wit, iedereen riep en schreeuwde door elkaar heen.

'Naar Emondsveld vertrekken? Ik zit nu al zo ver weg! Dan kan ik alleen nog maar mijn velden en akkers aflopen.'

'Het onkruid overwoekert alles!'

'Hoe moet ik de oogst dan binnenkrijgen!'

'... als de regens komen...!'

'... alles weer opbouwen...!'

'... tobak zal wegrotten...!'

'... kan de schapen niet meer scheren...!'

Perijns vuist dreunde op de schoorsteenmantel en sneed de stemmen af. ik heb nergens een vertrapte of platgebrande akker gezien, nergens een verbrand huis of schuur, tenzij er mensen waren. De Trolloks komen voor de mensen. En wat dan nog bij een brand? Een nieuwe oogst kan geplant worden. Steen en mortel en hout kunnen herbouwd worden. Kunnen jullie dit herbouwen?' Hij wees naar Laila's kind en ze klemde het aan haar borst en keek hem woest aan, alsof hij het zelf bedreigd had. Maar de blikken die ze naar haar echtgenoot en Vlan wierp, waren bang. Er steeg een onrustig gemompel op. 'Weggaan,' bromde Jak hoofdschuddend, ik weet het niet, Perijn.'

'Het is uw keus, baas Alseen. Het land zal er nog steeds zijn bij uw terugkomst. Dat kunnen de Trolloks niet meenemen. Bedenk of dat ook voor uw gezin geldt.'

Het gemompel werd een geroezemoes. Enkele vrouwen spraken hun mannen aan. De meesten hadden een of twee kinderen bij zich. Geen van de mannen scheen hen tegen te spreken.

'Een apart plan,' zei Luc en keek Perijn onderzoekend aan. Uit zijn gezicht

viel niet op te maken of hij ermee instemde of niet. ik wil wel zien hoe het uitvalt. En nu, baas Alseen, moet ik weer weg. Ik kwam alleen even binnen om te zien hoe het met u ging.' Jak en Elisa lieten hem uit, maar de anderen hadden het te druk met hun eigen gesprekken om er veel aandacht aan te schenken. Luc ging weg met opeengeklemde lippen. Perijn had het gevoel dat zijn vertrek gewoonlijk even pralend was als zijn binnenkomst.

Jak kwam regelrecht van de deur naar Perijn toe lopen. 'Het is een gedurfd plan dat je hebt. Ik geef toe dat ik niet graag mijn boerderij wil verlaten, maar je praat verstandig. Alleen weet ik niet wat de Kinderen ervan zullen vinden. Zij lijken mij een achterdochtig stelletje. Ze zouden kunnen denken dat we iets tegen hen willen ondernemen als we ons verzamelen.'

'Laat ze dat maar geloven,' zei Perijn. 'Een dorp vol mensen kan Lues raad opvolgen en ze vertellen dat ze elders met hun zaken mogen gaan leuren. Of blijft u liever kwetsbaar, om de goedkeuring van de Witmantels te krijgen, als ze die willen geven?'

'Nee. Nee, ik begrijp het. Je hebt me overtuigd. En de rest ook, lijkt me.' Dat scheen waar te zijn. Het geroezemoes zakte weg, maar dat was omdat iedereen het met elkaar eens leek te zijn. Zelfs Adine, die haar dochter met luide stem opdroeg onmiddellijk te gaan pakken. Ze gaf Perijn zowaar een instemmend knikje, zij het met tegenzin. 'Wanneer wilt u gaan?' vroeg Perijn aan Jak.

'Zodra iedereen klaar is. We kunnen voor zonsondergang Jon Gaelins huis op de Noorderweg halen. Ik zal Jon en iedereen in Emondsveld vertellen wat jij hebt gezegd. Beter daar dan Wachtheuvel. Als we uit de greep van de Witmantels en die van de Trolloks willen komen, kunnen we net zo goed uit hun buurt blijven.' Jak krabde met een vinger in zijn overgebleven haarplukjes. 'Perijn, ik geloof niet dat de Kinderen Natti Cauton en de meisjes kwaad willen doen, of Lohan, maar ik maak me zorgen. Als ze echt denken dat we samenspannen, wie weet wat er kan gebeuren?'

ik ben van plan om ze zo gauw mogelijk te bevrijden, baas Alseen. En alle andere gevangenen van de Witmantels.'

'Een gewaagd plan,' herhaalde Jak. 'Nou, ik kan de mensen maar beter gaan opporren als ik voor zonsondergang op Jons stede wil zijn. Ga met het Licht, Perijn.'

'Een heel gewaagd plan,' zei Verin, die naast hem kwam staan toen baas Alseen zich weghaastte en bevelen rondblafte. De wagens moesten naar buiten gereden worden en de mensen dienden zoveel mogelijk in te pakken. Ze nam Perijn schuins op, even strak als Faile naast haar. Faile keek hem aan alsof ze hem nog nooit eerder gezien had. ik weet niet waarom iedereen het zo blijft noemen,' zei hij. 'Een plan, bedoel ik. Die Luc slaat wartaal uit. Witmantels ontvangen bij je eigen deur. Jongens op het dak om uit te kijken naar Trolloks. Open poorten die tot rampen kunnen leiden. Het enige dat ik heb gedaan, was ze daarop te wijzen. Ze hadden dit al vanaf het begin moeten doen.

Die man...' Hij hield zich in en zei niet dat Luc hem ergerde. Niet met Faile naast hem. Ze zou hem verkeerd kunnen begrijpen. 'Natuurlijk,' zei Verin gladjes, ik heb nog niet eerder de gelegenheid gehad om het te zien werken. Of misschien heb ik die wel gekregen maar wist ik het niet.'

'Waar heb je het over? Wat te zien werken?'

'Perijn, toen we hier kwamen, waren deze mensen bereid hier koste wat kost stand te houden. Je gebruikte je gezonde verstand en toonde je sterke gevoelens, maar denk je dat ze van mening zouden zijn veranderd als ik het had gezegd, of Tham of Abel? Jij zou toch als beste moeten weten hoe koppig de mensen van Tweewater kunnen zijn. Je hebt de loop van de geschiedenis gewijzigd, je hebt gebeurtenissen beïnvloed die zonder jou in Tweewater anders zouden zijn verlopen. Met een paar woorden, die uitgesproken werden in... ergernis? Een ta'veren voert de levens van anderen echt naar een ander Patroon. Heel boeiend. Ik hoop dat ik de gelegenheid zal krijgen om Rhand nog eens te bestuderen.'

'Wat het ook is,' bromde Perijn, 'dit is het beste. Hoe meer mensen er op een plek verzameld zijn, hoe veiliger het is.'

'Natuurlijk. Rhand heeft het zwaard, neem ik aan?'

Hij fronste zijn wenkbrauwen, maar er was geen reden om het haar niet te vertellen. Ze wist van Rhand en ze wist wat Tyr betekende. 'Dat heeft hij.'

'Hoed je voor Alanna, Perijn.'

"Wat?' De snelle verandering van onderwerp door de Aes Sedai bracht hem in de war. Des te meer omdat ze hem vertelde dat hij iets moest doen dat hij

allang bedacht had en dat hij voor haar verborgen had willen houden. 'Waarom?'

Verins gezicht veranderde niet, maar haar donkere ogen waren plotseling wakker en scherp als die van een vogel. 'Er bestaan vele... plannen in de Witte Toren. Niet allemaal kwaadaardig, bij lange na niet, maar soms kun je er moeilijk achter komen, tot het te Iaat is. En zelfs in de meest welwillende plannen staat men toe dat bij het weven een paar draden knappen, dat bij het vlechten van het mandje een paar rietstengels breken en weggegooid worden. Een ta'veren zou een bruikbaar riet kunnen zijn in heel veel mogelijke plannen.' En weer even onverwachts leek ze een tikkeltje verward door alle drukte om haar heen, leek ze een vrouw die meer op haar gemak was met een boek of met kaar eigen gedachten dan met de echte wereld. 'O hemel. Baas Alseen verspilt geen tijd, hè? Ik zal eens kijken of hij iemand over heeft die onze paarden kan voorleiden.'

Faile huiverde toen de Bruine zuster wegliep. 'Soms voel ik me bij een Aes Sedai... onbehaaglijk,' murmelde ze. 'Onbehaaglijk?' zei Perijn. 'Meestal schrik ik me een ongeluk.' Ze lachte zachtjes en begon met een knoop op zijn jas te spelen, waar ze heel aandachtig naar keek. 'Perijn, ik... ik ben... een dwaas geweest.'

'Wat bedoel je?' Ze keek hem aan - ze stond op het punt om de knoop eraf te draaien - en hij voegde er haastig aan toe: 'Je bent een van de minst dwaze mensen die ik ken.' Hij klemde zijn kaken op elkaar voor hij eraan kon toevoegen 'meestal tenminste'. Toen ze glimlachte, was hij blij dat hij het had binnengehouden.

'Dat is heel aardig van je om te zeggen, maar ik was een dwaas.' Ze klopte op de knoop en begon de jas te verschikken - wat niet nodig was - en de omslagen glad te strijken - wat niet nodig was. 'Je deed zo stom,' zei ze, te snel sprekend, 'alleen maar omdat die jongen naar me keek. Hij is echt nog een jongen; helemaal niet zoals jij. Nou, ik wilde je jaloers maken, een heel klein beetje maar, door net te doen, alleen maar te doen alsof ik me tot heer Luc voelde aangetrokken. Dat had ik niet mogen doen. Wil je me vergeven?'

Hij probeerde door de waterval van woorden het water te zien. Het was mooi dat ze Wil nog een jongen vond - als die een baard wilde laten staan, zou het waarschijnlijk een strobaardje zijn - maar ze had niet gezegd hoe ze

Wils blikken had beantwoord. En als ze slechts had gedaan of ze zich tot heer Luc aangetrokken voelde, waarom had ze dan gebloosd? 'Natuurlijk vergeef ik het je,' zei hij. In haar ogen verscheen een gevaarlijk vonkje, ik bedoel, er is niets te vergeven.' Het vonkje werd nog gevaarlijker. Wat wilde ze nou dat hij zou zeggen? 'Wil je mij vergeven? Toen ik probeerde jou te verjagen, heb ik dingen gezegd die ik niet had mogen zeggen. Wil je me daarvoor vergeven?'

'Zéi je dingen waarvoor je vergeving moet vragen?' zei ze liefjes, en hij wist dat hij in de nesten zat. ik heb geen idee wat dat geweest kan zijn, maar ik zal het in overweging nemen.'

In overweging? Ze sprak bloedvuur net als een edelvrouwe. Misschien werkte haar vader voor een of andere heer, zodat ze de taal van voorname vrouwen had geleerd. Hij had geen idee wat ze bedoelde. Wanneer hij erachter zou komen, zou hij het betreuren, daar was hij zeker van.

Het was een opluchting om temidden van alle verwarring weer in Stappers zadel te zakken. Wagens werden ingespannen, mensen twistten over wat ze wel of niet konden meenemen en kinderen joegen achter kippen en ganzen aan om de poten bijeen te binden en ze op de karren te leggen. De jongens dreven het vee alvast naar het oosten en anderen dreven de schapen uit de omheining.

Faile liet niets merken van wat ze binnen had gezegd. Ze glimlachte naar hem en vergeleek het hoeden van schapen hier met dat in Saldea. Toen een van de meisjes haar een klein bosje blooshartjes bracht, probeerde ze er een paar in zijn baard te vlechten en lachte ze om zijn pogingen haar tegen te houden. Kortom, ze had hem te pakken. Hij moest nodig baas Cauton spreken.

'Ga met het Licht,' zei baas Alseen nogmaals toen ze klaar waren voor vertrek, 'en hou een oogje op de jongens.'

Vier jongemannen hadden besloten met hen mee te gaan. Ze zaten op ruwharige paarden, al waren ze lang niet zo goed als die van Tham en Abel. Perijn wist niet helemaal waarom juist hij op hen moest letten. Ze waren allemaal ouder, zij het niet veel. Wil Alseen was er een van, met zijn neef Ban, een van Jaks zonen, die samen met zijn vader de grootste neus van die familie had. Twee Lewins, Tel en Danel, die zoveel op Vlan leken

dat het zijn zoons in plaats van zijn neven hadden kunnen zijn. Perijn had geprobeerd het uit hun hoofd te praten, vooral toen ze hem duidelijk maakten dat ze samen met hem de Cautons en de Lohans wilden bevrijden. Ze veronderstelden blijkbaar dat je zomaar het kamp van de Kinderen kon binnenrijden en ieders vrijlating eisen. Het werpen van de handschoen, noemde Tel het, waarvan Pe-rijns haren bijna overeind gingen staan. Te veel speelmansverhalen. Te veel geluisterd naar dwazen als Luc. Hij verdacht Wil van een eigen reden, hoewel die net deed of Faile niet bestond, maar de andere redenen waren al erg genoeg.

Geen van de anderen maakte enig bezwaar. Tham en Abel wilden alleen maar weten of ze allemaal wisten hoe ze hun boog moesten gebruiken en of ze op een paard konden blijven zitten. Verin keek alleen maar toe en maakte aantekeningen in haar boekje. Tomas leek geamuseerd en Faile hield zichzelf bezig met het vlechten van een kroontje van blooshartjes, dat voor Perijn bleek te zijn. Zuchtend drapeerde hij de bloemen over zijn zadelknop. 'Ik zal zo goed ik kan voor ze zorgen, baas Alseen,' beloofde hij.

Een span verderop dacht hij er al een of twee kwijt te raken aan Aielsperen, toen Gaul, Bain en Chiad plotseling vanuit een bosje naar hen toe renden. \Ta één blik op de Aiel legden Wil en zijn vrienden haastig een pijl aan en al rennend sluierden de Aiel zich en hieven hun eerste speer dreigend op. Het duurde even voor het allemaal uitgelegd was, maar toen vonden Gaul en de twee Speervrouwen het een geweldige grap. Ze brulden van het lachen en daarvan schrokken de Lewins en de Alseens al evenzeer als van de ontdekking dat het twee Aielvrouwen en een Aielman waren. Wil bracht nog een glimlach op voor Bain en Chiad. Ze wisselden een blik en een korte knik met elkaar. Perijn wist niet wat het allemaal inhield, maar hij besloot het erbij te laten, tenzij het ernaar uitzag dat ze Wil de keel zouden opensnijden. Tijd genoeg om hen tegen te houden als een van de Aielvrouwen werkelijk een mes ging trekken. Dan kon Wil nog wat leren van zijn glimlachjes.

Hij was van plan om zo snel mogelijk door te rijden naar Wachtheuvel, maar ongeveer een span ten noorden van de Alseen-boerderij zag hij een boerderij met een schoorsteen waaruit rook kringelde. Tham leidde hen zo ver eromheen dat de mensen bij de boerderij slechts figuurtjes waren. Behalve voor Perijns ogen; hij kon kinderen op het erf zien. En Jak Alseen was hun buurman. Tot vandaag. Hij aarzelde en stuurde Stapper toen naar

de boerderij. Het zou waarschijnlijk niets uithalen, maar hij moest het proberen. 'Wat ga je doen?' vroeg Tham fronsend.

'Hun dezelfde raad geven die ik baas Alseen gaf. Het duurt niet lang.' Tham knikte en de anderen reden met hem mee. Verin keek nadenkend naar Perijn. De Aiel verdwenen vlak bij de boerderij om verderop te wachten. Gaul draafde een stukje van de Speervrouwen vandaan. Perijn kende de Torfins niet, en zij hem niet, maar toen de opwinding over de vreemdelingen en het gestaar naar Tomas, Verin en Faile achter de rug waren, luisterden ze tot zijn verbazing wel naar hem. Nog voor hij en de anderen verder reden, spanden ze hun paarden voor twee wagens en een hoogwielig karretje.

Nog drie keer hield hij halt, toen hun pad hen langs boerderijen voerde, een keer naar een groepje van vijf bij elkaar. Het was overal hetzelfde. De mensen protesteerden dat ze hun boerderij niet zomaar konden achterlaten, maar toch liet hij iedere keer bedrijvige mensen achter die inpakten en het vee verzamelden.

Er gebeurde echter nog meer. Hij kon Wil, Ban of de Lewins niet tegenhouden als ze de jongemannen van de boerderijen aanschoten. Hun groep groeide aan tot dertien man, Torfins, Aldaais, Ahans en Mar-wins, gewapend met pijl en boog en rijdend op een stel niet bij elkaar passende dieren, van pony's tot ploegpaarden, allemaal erop gebrand om de gevangenen van de Witmantels te bevrijden. Natuurlijk ging het niet allemaal even gemakkelijk. Wil en de anderen van de Alseen-boerderij vonden het niet eerlijk dat Perijn de nieuwkomers voor de Aiel waarschuwde, want daarmee bedierf hij hun plezier de nieuwelingen te zien schrikken. Ze schrokken al veel te veel, vond Perijn, en uit hun gegluur naar de bosjes en bomen maakte hij op dat ze nog veel meer Aiel verwachtten, al ontkende hij het nog zo vaak. Wil probeerde aanvankelijk de baas te spelen over de Torfins en de anderen, op grond van het feit dat hij zich als eerste bij Perijn had aangesloten - een van de eersten dan, gaf hij toe toen Ban en de Le-wins hem vuil aankeken - terwijl zij later gekomen waren. Perijn maakte daar een eind aan door ze in twee groepen van ongeveer dezelfde grootte te splitsen en Danel en Ban elk het bevel over een groep te geven, hoewel daar in het begin ook over gemord werd. De jongens van Aldaai vonden dat de oudsten de leiding moesten hebben - Bili Aldaai was minstens een jaar ouder dan de anderen - terwijl anderen Hu Marwin noemden als de beste spoorzoeker, Jaim Torfin als de beste

schutter, of Kenlie Ahan noemden omdat die voor de Witmantels vaak in Wachtheuvel kwam en dus de weg daar goed kende. Ze leken allemaal te denken dat het een verzetje was. Tels opmerking over het werpen van de handschoen werd meer dan eens herhaald. Ten slotte laaide Perijns koude woede op en dwong hij hen op het gras tussen twee bosjes te stoppen. 'Dit is geen spel en dit is geen Beltije-dans. Je doet wat je gezegd wordt of je gaat terug naar huis. Ik weet toch al niet of ik iets aan jullie heb, en ik ben niet van plan om gedood te worden doordat jullie alles zo goed menen te weten. Nou, achter elkaar en mond dicht. Jullie lijken wel de vrouwenkring in een klerenkast.'

Ze gehoorzaamden en vormden twee rijen achter Ban en Danel. Wil en Bili keken ontevreden maar hielden hun bezwaren voor zich. Faile gaf Perijn een instemmend knikje, net als Tomas. Verin zag het allemaal aan met een effen gezicht waarvan niets viel af te lezen. Die meende waarschijnlijk een ta'veren aan het werk te zien. Perijn vond het niet nodig haar te vertellen dat hij gewoon had bedacht wat Uno, de Shienaraanse krijgsman, op hun tocht naar de Kop van Toman zou hebben gezegd. Al zou Uno zich ongetwijfeld met veel meer gevloek hebben uitgelaten.

Toen ze Wachtheuvel naderden, kwamen er meer boerderijen in zicht. Ze lagen veel dichter bij elkaar, tot ze net als in Emondsveld als een rij naast elkaar stonden. Een lappendeken van akkers, omringd door hagen of stenen muurtjes en gescheiden door smalle weggetjes, voetpaden of karrensporen. Ondanks hun bezoek aan de boerderijen was het nog steeds licht. Hij zag mannen aan het werk en een paar jongens die voor de nacht viel de schapen en het vee van de wei naar de stal dreven. Niemand liet deze dagen zijn dieren buiten. Tham beduidde Perijn maar liever te stoppen met zijn waarschuwingen, en hij stemde er met tegenzin mee in. Hier zouden ze allemaal naar Wachtheuvel trekken, waardoor de Witmantels gewaarschuwd zouden worden. Een groep van twintig mensen die over sluipweggetjes reed, trok al genoeg belangstelling, hoewel de meeste mensen het te druk schenen te hebben om meer dan een blik te werpen. Maar het moest vroeg of laat gedaan worden en hoe eerder hoe beter. Zolang mensen op het platteland bleven en de bescherming van Witmantels nodig hadden, zouden de Witmantels een steunpunt in Tweewater hebben dat ze niet zonder meer zouden opgeven.

Perijn keek goed uit of hij een glimp van een afdeling Witmantels opving, maar afgezien van een stofwolk die zuidwaarts naar de Noorderweg trok,

zag hij niets. Een poosje later stelde Tham voor af te stijgen en hun paarden mee te nemen aan de teugel. Te voet zouden ze minder opvallen en waren ze achter de heggen en zelfs de lage stenen muurtjes wat verborgen.

Tham en Abel wisten een bosje dat goed uitzicht op het kamp van de Witmantels bood. Het was een wirwar van eik, bittergom en lederblad, drie, vier heeg groot achter een open veld dat minder dan een span ten zuidwesten van Wachtheuvel lag. Ze drongen zich er vanuit het zuiden in en haastten zich. Perijn hoopte dat niemand hen het bosje had zien binnenlopen, dat niemand zich verbaasd zou afvragen waarom ze er niet uitkwamen en daarover ging praten. 'Blijf hier,' zei hij tegen Wil en de andere jongemannen, terwijl ze hun paarden aan takken vastbonden. 'Hou jullie bogen bij de hand en hou je gereed voor als je een schreeuw hoort. Maar maak geen beweging tot je me hoort roepen. En wie een geluid maakt, ram ik zijn kop in elkaar als een aambeeld. We zijn hier om te kijken, niet om Witmantels op onze nek te krijgen, omdat we als blinde stieren rondstampen.' Ze voelden aan hun bogen en knikten zenuwachtig. Misschien drong nu langzaam door wat ze aan het doen waren. De Kinderen van het Licht zouden het niet op prijs stellen een gewapend groepje mensen van Tweewater te zien.

'Ben je ooit krijgsman geweest?' vroeg Faile zachtjes en ietwat onthutst. 'Een paar van mijn vaders... wachters praten ook zo.'

'Ik ben een smid,' lachte Perijn. 'Maar ik heb wel krijgslieden horen praten. Het schijnt echter te werken.' Zelfs Wil en Bili keken onrustig om zich heen. Ze durfden zich nauwelijks te bewegen. Perijn en Faile kropen van boom naar boom en volgden Tham en Abel tot waar de Aiel aan de noordkant van het bosje neergehurkt zaten. Verin was er ook, en Tomas natuurlijk. Het bosje zorgde voor een dun bladerscherm dat hen verborg maar toch een goed zicht bood. Het Witmantelkamp strekte zich als een zelfstandig dorpje aan de voet van Wachtheuvel uit. Er waren honderden mannen, sommigen gewapend, die langs rechte tentenrijen liepen. Zowel aan de oostkant als aan de westkant stonden vijf rijen paarden vastgebonden. Het waren de dieren van de afdelingen die van hun verkenningstocht waren teruggekeerd en nu afgezadeld en geroskamd werden. Een dubbele rij van ongeveer honderd ruiters, keurig in het gelid en met hun lansen allemaal in dezelfde hoek, verdween met een stevige draf in de richting van het Waterwold. Op vaste plaatsen rond het kamp stapten schildwachten in witte mantels heen en weer, met de lans als een

speer tegen de schouder. Hun glanzende helmen weerkaatsten de ondergaande zon.

Perijns oren vingen hoefgeroffel op. Ver in het westen naderden twintig ruiters, die vanuit Emondsveld naar de tenten galoppeerden. Uit dezelfde richting als zijzelf waren gekomen. Een klein beetje vertraging en ze zouden zeker gezien zijn. Een hoorn schalde en mannen begaven zich naar de kookvuren.

Aan één kant stond een veel kleiner kamp, waarvan de tenten schots en scheef waren geplaatst. Sommige hingen scheef tegen hun eigen stormlijnen aan. Wie daar ook verbleef, de meesten waren nu weg. Enkele paarden aan een korte graasketting, die met hun staarten de vliegen verjoegen, verrieden dat er nog iemand was. Geen Witmantels. De Kinderen van het Licht waren veel te streng en te netjes voor zo'n kamp. Tussen het bosje en de twee tentenkampen lag een grasweide vol wilde bloemen. De boeren van Wachtheuvel gebruikten het waarschijnlijk als grasland. Maar nu niet. Het was er redelijk vlak. Uitrukkende Witmantels zouden in galop binnen de kortste keren het bosje bereiken.

Abel vestigde Perijns aandacht op het grote kamp. 'Zie je die tent dicht bij het midden, met aan beide kanten een schildwacht? Zie je hem?' Perijn knikte. De lage zon wierp diepe schaduwen naar het oosten, maar hij zag de tent heel goed. 'Daar zitten Natti en de meisjes. En de Lohans. Daar heb ik ze naar buiten en weer naar binnen zien gaan. Een tegelijk, en altijd met een bewaker, zelfs naar de vuilhokken.'

'We hebben drie keer geprobeerd om 's nachts naar binnen te sluipen,' zei Tham, 'maar ze houden goed de wacht rond het kamp. De laatste keer slaagden we er maar net in om weg te komen.' Het zou net zoiets zijn als je hand in een mierennest steken zonder gebeten te worden. Perijn zette zich tegen de stam van een grote lederbladboom met de boog op zijn knieën, ik wil hier een tijdje over nadenken. Baas Altor, wilt u ervoor zorgen dat Wil en dat stel daar zich voor de nacht voorbereiden? Zorg ervoor dat niemand het in zijn hoofd haalt om naar huis terug te rijden. Ze zouden zonder meer onbesuisd naar de Noorderweg rijden en wij krijgen vijftig Witmantels hier om de zaak te onderzoeken. Als iemand eraan heeft gedacht voedsel mee te nemen, kunt u er misschien op toezien dat ze iets gaan eten. Als we ervandoor moeten, zitten we zeker de rest van de nacht in het zadel.'

Ineens besefte hij dat hij bevelen zat te geven, maar toen hij zich trachtte te verontschuldigen, grinnikte Tham en zei: 'Perijn, in Jaks huis heb je de leiding al op je genomen. Het is niet voor het eerst dat ik een jongere kerel gehoorzaam die wist wat hij deed.'

'Je doet het goed, Perijn,' zei Abel, voordat de twee oudere mannen terug tussen de bomen glipten.

Verbijsterd krabde Perijn zijn baard. Had hij de leiding genomen? Nu hij eraan terugdacht, had noch Tham noch Abel na de boerderij van Alseen echt een beslissing genomen. Ze hadden alleen maar wat voorgesteld en het verder aan hem overgelaten. En ze hadden hem geen van beiden meer 'jongen' genoemd.

'Belangwekkend,' zei Verin. Ze had haar boekje weer gepakt. Hij zou graag de kans krijgen om te lezen wat ze had geschreven. 'Ga je me weer waarschuwen dat ik me dwaas gedraag?' zei hij. Ze gaf geen antwoord maar zei peinzend: 'Het zal nog veel belangwekkender zijn om te zien wat je hierna gaat doen. Ik kan niet zeggen dat je de wereld op zijn grondvesten doet schudden, zoals Rhand, maar Tweewater is beslist in beweging. Ik vraag me af of je een idee hebt in welke richting je het beweegt.'

ik ben van plan om de Lohans en de Cautons te bevrijden,' zei hij boos. 'Dat is alles!' Behalve de Trolloks dan. Hij liet zijn hoofd weer tegen de stam van de lederbladboom zakken en sloot zijn ogen. 'Alles wat ik doe, moet ik doen. Tweewater zal blijven wat het altijd gebleven is.'

'Natuurlijk,' zei Verin.

Hij hoorde haar weggaan, haar en Tomas, muiltjes en laarzen, allebei even zacht over de bladeren van vorig jaar lopend. Hij opende zijn ogen. Faile staarde het stel niet al te blij gestemd na.

'Ze laat je niet met rust,' mopperde ze. Het kroontje van gevlochten blooshartjes bengelde aan haar hand.

'Dat doen Aes Sedai nooit,' zei hij.

Ze keerde zich naar hem toe met een uitdagende blik. ik neem aan dat je van plan bent hen vannacht te bevrijden?' Het moest nu gebeuren, omdat hij zijn waarschuwingen had verspreid. Bovendien wisten de mensen wie

het verteld had. Misschien zouden de Witmantels hun gevangenen geen kwaad doen. Misschien. Hij vertrouwde evenzeer op de welwillendheid van Witmantels als op de mogelijkheid dat hij een paard omhoog kon gooien. Hij keek naar Gaul, die knikte.

'Tham Altor en Abel Cauton bewegen zich goed voor een natlander, maar ik geloof dat die Witmantels te stijf zijn om iets in het donker te zien. Ik geloof dat ze rekening houden met een grote groep vijanden op die plaatsen waar ze gezien kunnen worden.' Chiad richtte haar geamuseerde grijze ogen op de Aielman. 'Vind jij dan dat je kunt bewegen als de wind. Steenhond? Een lichtvoetige Steenhond zal zeker een mooi schouwspel opleveren. Als mijn speer-zuster en ik de gevangenen gered hebben, komen we jou misschien ophalen, als je te oud bent geworden om je eigen weg te vinden.' Bain raakte haar arm aan en ze keek verbaasd naar de vrouw met de felrode haren. Even later bloosde ze een beetje onder haar bruine huid. Beide vrouwen richtten hun ogen op Faile, die nog steeds met opgeheven hoofd en gekruiste armen naar Perijn keek. Hij haalde diep adem. Als hij zei dat zij niet mee mocht, zouden Bain en Chiad bijna zeker ook niet gaan. Ze maakten hem nog steeds nadrukkelijk duidelijk dat ze bij haar waren en niet bij hem. Dat deed Faile misschien ook. Misschien konden hij en Gaul het alleen af, maar hij kon niet zien hoe hij haar achter kon laten als ze dat niet wilde.

Faile was Faile en die zou gewoon achter hen aansluipen. 'Blijf dicht: bij me,' zei hij beslist. 'Ik wil gevangenen bevrijden, niet er nog eentje achterlaten.'

Ze lachte, viel naast hem neer en wrong haar schouder onder zijn arm. 'Bij jou blijven lijkt me een goed idee.' Ze wipte de kroon van rode bloemen op zijn hoofd en Bain gniffelde.

Hij keek omhoog; hij kon de rand van het ding nog net over zijn voorhoofd zien bungelen. Hij moest eruitzien als een dwaas, maar hij liet het zitten.

Langzaam zakte de zon als een parel in de honing. Abel bracht wat brood en kaas - meer dan de helft van die helden had niets te eten meegebracht - en ze aten en wachtten. De nacht viel, met hoog aan de hemel een maan die vaak achter voortjagende wolken verdween. Perijn wachtte. Er gingen lichten uit in het Witmantelkamp en in Wachtheuvel, maar op de verder donkere helling bleven hier en daar enkele vensters verlicht. Hij

verzamelde Tham, Faile en de Aiel om zich heen. Hij kon elk gezicht duidelijk onderscheiden. Verin stond zo dichtbij dat ze mee kon luisteren. Abel en Tomas waren bij de anderen van Tweewater om ze rustig te houden.

Het was onwennig voor hem om aanwijzingen te geven, dus hield hij het kort. Tham moest iedereen gereedhouden om weg te rijden op het moment dat Perijn met de gevangenen terugkwam. De Witmantels zouden hen achtervolgen zodra ze ontdekten wat er gebeurd was, dus hadden ze een plek nodig om zich te verbergen. Tham wist er een: een verlaten boerderij aan de rand van het Westwoud. 'Probeer zo mogelijk niemand te doden,' waarschuwde Perijn de Aiel. 'De Witmantels zullen al razend genoeg zijn als ze hun gevangenen kwijtraken. Ze zullen de zon in brand steken als zij zelf mensen verliezen.' Gaul en de Speervrouwen knikten alsof ze zich erop verheugden. Vreemde mensen. Ze verdwenen in de nacht. 'Kijk goed uit,' zei Verin zacht, toen hij zijn boog over zijn rug slingerde. 'Ta'veren betekent niet dat je onsterfelijk bent.'

'Maar Tomas zou goed van pas komen.'

'Denk je dat één meer enig verschil maakt?' zei ze nadenkend. 'Bovendien heb ik andere taken voor hem.'

Hij schudde het hoofd, kroop op handen en knieën het bosje uit en drukte zich tegen de grond zodra hij uit het gebladerte was. Faile kwam naast hem en deed hetzelfde. Het gras met de akkerbloemen was hoog genoeg om hen te verbergen. Hij was blij dat ze zijn gezicht niet kon zien. Hij was wanhopig bang. Niet voor zichzelf, maar als haar iets zou overkomen...

Als twee schaduwen kropen ze over de open grond. Op een teken van Perijn bleven ze stil liggen toen ze tien pas van de heen en weer stappende schildwachten bij de eerste tentenrij af waren. Hun mantels glansden in het maanlicht. Twee Witmantels kwamen vlak voor hen samen en hielden stampend halt.

'Alles is veilig in de nacht,' verkondigde de ene. 'Het Licht verlichte ons en bescherme ons tegen de Schaduw.'

'Alles is veilig in de nacht,' antwoordde de ander. 'Het Licht verlichte ons en bescherme ons tegen de Schaduw.'

Ze draaiden zich op hun hakken om en stapten weg, waarbij ze niet links of rechts keken.

Toen ze zo'n tien stappen weg waren, raakte Perijn Failes schouder aan en kwam overeind. Hij haalde nauwelijks adem, en ook Failes ademhaling kon hij amper horen. Ze haastten zich, bijna op hun tenen, tot tussen de tenten en vielen weer neer zodra ze voorbij de eerste rij waren. In de tenten lagen mannen te snurken of te mompelen. Verder was het stil in het kamp. Het laarzengestamp van de schildwachten was duidelijk hoorbaar. De geuren van gedoofde kookvuren hingen in de lucht naast die van zeildoek, paarden en mannen. Hij gebaarde stil naar Faile hem te volgen. In de duisternis werden tentlijnen strikken voor argeloze voeten. Maar voor hem waren ze goed zichtbaar en samen kronkelden ze tussen de lijnen door. Hij had de plek van de gevangenentent goed in zijn hoofd en voorzichtig kroop hij erheen. Bij het midden van het kamp. Een lange weg ernaartoe en een lange weg terug.

Krakende laarzen en Failes gegrom deden hem razendsnel omrollen. Net op tijd om tegen de grond te worden gedrukt door een grote gestalte in een witte mantel, een man die zo breed was als baas Lohan zelf. IJzeren vingers omvatten zijn keel, terwijl ze omrolden. Perijn greep de kin van de man met een hand vast, duwde diens hoofd naar achteren en probeerde de man van zich af te duwen. Hij graaide naar de vingers om zijn keel en stompte in de ribben van de kerel, wat wel gegrom opleverde maar niet veel meer. Het bloed brulde in zijn oren, zijn gezichtsveld werd kleiner en de duisternis begon hem in te sluiten. Hij tastte naar zijn bijl, maar zijn vingers voelden verdoofd aan.

Plotseling schokte de man en zakte boven op hem in elkaar. Perijn duwde de slappe gestalte van hem af en zoog diep de heerlijke nachtlucht in.

Faile gooide een kampvuurblok weg en wreef over de zijkant van haar hoofd. 'Hij meende dat hij mij niet meer in het oog hoefde te houden nadat ik was neergeslagen.' fluisterde ze.

'Een dwaas,' fluisterde Perijn terug. 'Maar een sterke dwaas.' Hij zou die vingers om zijn nek nog wel een paar dagen voelen. 'Alles goed met je?'

'Natuurlijk. Ik ben niet van porselein.' Dat dacht hij ook niet.

Hij sleepte de bewusteloze man naast een tent, waar hij hoopte dat niemand

hem gauw zou vinden. Hij ontdeed hem van zijn witte mantel en bond zijn handen en voeten met een paar overtollige boogpezen. Een doek uit de broekzak van de man diende als knevel. Niet erg schoon, maar dat was zijn eigen schuld. Perijn lichtte de boog over zijn hoofd en hing de mantel over zijn schouders. Als iemand hem zag, zouden ze hem misschien bij vergissing voor een Witmantel aanzien. De mantel had een gouden rangknoop onder de stralende zonnekrans. Een officier. Nog beter.

Hij liep nu openlijk en snel tussen de tenten door. Verborgen of niet, die man kon elk moment gevonden worden en dan zou het alarm opklinken. Faile sloop als zijn schaduw naast hem mee en zocht al even waakzaam naar tekenen van leven als hij. De bewegende wolken-schaduwen maakten de ruimte tussen de tenten zelfs voor zijn ogen donker.

Hij naderde de tent van de gevangenen en liep langzamer om de bewakers niet te laten schrikken. Aan deze kant stond een Witmantel en boven het puntige tentdak stak de glinsterende lanspunt van de ander uit. Plotseling verdween de lanspunt. Er klonk geen geluid. De punt verdween gewoon.

Een hartenklop later gingen twee donkere vlekken plotseling over in gesluierde Aiel, die niet zo lang waren als Gaul. Voordat de wacht een beweging kon maken, sprong een Aielvrouw de lucht in en schopte de man in het gezicht. Hij wankelde, viel op zijn knieën en de andere Speervrouwe gaf hem nog een trap. De wacht viel slap neer. De Speervrouwen hurkten neer en keken rond, de speer in de aanslag, om te zien of ze iemand wakker hadden gemaakt.

Ze zagen Perijn in de witte mantel en hadden hem bijna aangevallen, tot ze Faile ontdekten. De ene schudde haar hoofd en fluisterde de ander iets toe, die geluidloos leek te lachen.

Perijn bedacht dat hij zich niet zo misnoegd hoefde te voelen, maar Faile had hem nu twee keer gered. Eerst bij die man met zijn wurggreep en vervolgens van de Aiel met hun speren. Voor iemand die verondersteld werd een ontsnapping te leiden, sloeg hij wel een mooi figuur.

Hij trok het tentdoek opzij en stak zijn hoofd naar binnen, waar het nog donkerder was dan buiten. Baas Lohan lag voor de ingang te slapen, terwijl achterin de vrouwen bij elkaar waren gaan liggen. Perijn legde een hand op Haral Lohans mond. De ogen van de smid vlogen open en Perijn hield een

vinger tegen zijn lippen. 'Wek de anderen,' zei Perijn zacht. 'Zachtjes. We komen jullie halen.' Herkenning lichtte op in baas Lohans ogen en hij knikte.

Perijn kwam de tent uit en ontdeed de neergeslagen bewaker van diens witte mantel. De man ademde nog steeds - rauw en door een gebroken neus - maar werd niet wakker. Ze moesten zich haasten. Gaul kwam met de mantel van de andere wacht aanlopen. De drie Aiel hielden de andere tenten nauwlettend in het oog. Faile danste bijna van ongeduld.

Toen baas Lohan zijn vrouw en de andere vrouwen naar buiten in het maanlicht bracht, staarden ze allen zenuwachtig om zich heen. Perijn sloeg haastig een mantel om de smid heen. Hij paste totaal niet - Ha-ral Lohan leek uit boomstammen te zijn vervaardigd - maar het moest maar. Alsbet Lohan kreeg de andere om. Ze was niet zo groot als haar echtgenoot, maar nog steeds even groot als de meeste mannen. Haar ronde gezicht keek verrast, maar toen begreep ze het. Ze trok de kegelvormige helm van het hoofd van de gevelde schildwacht, zette hem op en drukte hem over haar dikke vlecht stevig vast. De twee bewakers werden gebonden en gekneveld met stuk gesneden dekens in de tent gelegd.

Ze konden onmogelijk op dezelfde manier naar buiten sluipen als ze gekomen waren. Dat had Perijn van tevoren al geweten. Zelfs als Haral en Alsbet Lohan zacht hadden kunnen lopen - wat hij betwijfelde - dan waren Bode en Eldrin er nog, die zich geschokt en ongelovig aan elkaar hadden vastgeklampt. Alleen het zachte gefluister van hun moeder voorkwam dat ze nu al in tranen van opluchting uitbarstten. Daar had hij op gerekend. Er waren paarden nodig, voor een snelle vlucht uit het kamp en om daarna iedereen mee te kunnen nemen. Er stonden paarden bij de staken.

De Aiel gleden als spoken vooruit, gevolgd door Perijn en Faile en daarachter de Cautons, met Haral en Alsbet in de achterhoede. Voor de oppervlakkige toeschouwer leken ze op drie Witmantels die vier vrouwen begeleidden.

De vastgebonden paarden werden bewaakt, maar niet aan de kant van de tenten. Waarom bewaken tegen de mannen die ze bereden? Het maakte Perijns werk gemakkelijker. Ze liepen gewoon naar de rij paarden die het dichtst bij de tenten stonden. Elk paard stond met een touw vastgebonden en ze maakten er voor ieder, behalve de Aiel, een los. Het moeilijkste was

nog om vrouw Lohan op het ongezadelde paard te krijgen; Perijn en baas Lohan kwamen er allebei aan te pas, terwijl zij voortdurend haar rok omlaag probeerde te trekken om haar knieën te bedekken. Natti en de meisjes klommen er gemakkelijk op, en Faile natuurlijk ook. De Witmantels die geacht werden de paarden te bewaken, bleven hun ronde doen en elkaar toeroepen dat alles wel was in de nacht.

'Als ik het teken geef,' zei Perijn, en ergens in het kamp klonk een schreeuw, vervolgens een tweede, luider nu. Er schalde een hoorn en uit de tenten kwamen roepende mannen getuimeld. Of ze nu ontdekt hadden dat de gevangenen waren verdwenen of dat ze de bewusteloze man gevonden hadden, het maakte niets meer uit. 'Volg me!' riep Perijn, terwijl hij zijn hielen in de flanken boorde van de door hem gekozen donkere ruin. 'Rijden!'

Het was een waanzinnige rit, maar hij probeerde iedereen in de gaten te houden. Baas Lohan was bijna net zo'n slechte ruiter als zijn vrouw; beiden wipten omhoog en omlaag en vielen er bijna af. Bode of Eldrin gilde van angst of opwinding. Gelukkig hadden de schildwachten geen moeilijkheden vanuit het kamp zelf verwacht. Een schildwacht tuurde de duisternis in en kon nog net op tijd uit het pad van de aanstormende paarden wegspringen, met een gil die bijna net zo schril klonk als die van de meisjes. Achter hen klonken nog meer hoorns, en lang voor ze het bosje hadden bereikt, waar ze zich konden verschuilen, klonken er blaffende bevelen op in de nacht. Niet dat het bosje nog een goede schuilplaats bood.

Tham had iedereen in het zadel, zoals Perijn gevraagd of bevolen had. Hij zwaaide zich meteen van de ruin over op Stapper. Verin en Tomas waren de enigen die niet op en neer wipten in hun zadels; hun paarden bleven kalm staan doordat hun berijders niet zenuwachtig waren. Abel probeerde zijn vrouw en dochters tegelijk te omarmen en allen lachten en huilden. Baas Lohan probeerde iedere hand te schudden die hij vast kon grijpen. Iedereen, behalve de Aiel, Verin en haar zwaardhand, wilde iedereen gelukwensen, alsof het allemaal al achter de rug was.

'Maar Perijn, je bent het echt!' riep vrouw Lohan. Haar volle gezicht zag er onder die scheef staande helm vreemd uit. 'Wat is dat ding om je hoofd, jongeman? Ik ben je uiterst dankbaar, maar jij komt bij mij niet aan tafel met een gezicht als...'

'Daar is nu geen tijd voor,' zei hij en negeerde de schok op haar gezicht. Ze was geen vrouw die je de mond kon snoeren, maar de hoorns van de Witmantels klonken nu anders, als een alarm. Het was een korte, regelmatige stoot; scherp en doordringend. Een of ander bevel. 'Tham, Abel, neem baas Lohan en de vrouwen mee naar die verborgen plek. Gaul, ga met ze mee. Faile, jij ook.' Dan zouden Bain en Chiad ook meegaan. 'En Hu en Jaim.' Dat zou voldoende moeten zijn voor bescherming. 'Rijd stil. Stilte is beter dan snelheid, het eerste stuk tenminste. Maar ga nu.'

Degenen die hij had genoemd, bogen zonder te protesteren af naar het westen, hoewel vrouw Lohan, die met twee handen de manen van haar paard vasthield, hem streng aankeek. Maar wat hem echt met stomheid sloeg, was dat Faile totaal niet tegensputterde, zodat het pas veel later tot hem doordrong dat hij baas Altor en baas Cauton bij hun voornaam had genoemd.

Verin en Tomas waren achtergebleven en hij keek haar doordringend aan. 'Bestaat er enige kans dat je hulp biedt?'

'Misschien anders dan je denkt,' antwoordde ze kalm, alsof het kamp van de Witmantels op minder dan een span afstand niet in opschudding verkeerde. 'Mijn redenen zijn vandaag niet anders dan gisteren. Maar ik denk dat het gaat regenen, in... nou... een halfuur. Misschien minder. Ik verwacht een stevige bui.'

Een halfuur. Perijn bromde wat en wendde zich tot de overgebleven jongemannen. Ze beefden van haast om ervandoor te gaan en hielden hun bogen zo stevig omklemd dat hun knokkels wit waren. Hij hoopte dat ze tenminste verscheidene boogpezen hadden meegenomen, aangezien het zou gaan regenen. 'Wij gaan de aandacht van de Witmantels trekken,' zei hij, 'zodat vrouw Cauton, vrouw Lohan en de anderen veilig kunnen ontsnappen. We leiden hen over de Noorderweg naar het zuiden tot we ze in de regen kwijt kunnen raken. Wie ertussenuit wil trekken, kan beter nu vertrekken.' Een paar handen verschoven over de teugels, maar ze bleven allemaal in hun zadel zitten en keken hem aan. 'Goed dan. Begin als een gek te schreeuwen, zodat ze ons horen. Blijf gillen tot we de weg bereiken.'

Hij brulde, keerde Stapper en zette het op een galop naar de weg toe. Aanvankelijk wist hij niet of ze hem zouden volgen, maar zijn gebrul werd weldra overstemd door hun wilde kreten en de donderende hoeven van hun

paarden. Als de Witmantels dat niet hoorden, waren ze doof.

Ze hielden niet meteen op toen ze de verharde Noorderweg bereikten en door de nacht naar het zuiden joegen. Een paar lachten en schreeuwden. Perijn ontdeed zich van de witte mantel en liet hem achter zich vallen. Opnieuw klonken de hoorns, wat verder weg nu. 'Perijn,' riep Wil, over de nek van zijn paard naar voren leunend. 'Wat gaan we nu doen? Wat is het volgende?'

'We gaan op jacht naar Trolloks!' riep Perijn over zijn schouder. Hun gelach klonk nog luider en hij dacht dat ze hem niet geloofden. Maar hij voelde bijna Verins ogen in zijn rug branden. Zij wist het. De donderslagen in de lucht herhaalden het gedonder van de paardenhoeven.

34 Hij die komt met de dageraad

De schaduwen van de dageraad werden korter en bleker, terwijl Rhand en Mart over de kale, nog steeds donkere ravijnbodem sprongen en het in mist gehulde Rhuidean achter zich lieten. De droge lucht vormde reeds de voorbode van de hitte van de dag, maar Rhand, die geen jas droeg, vond de lichte bries eigenlijk wel lekker koel. Dat zou niet zo lang meer duren; het felle verschroeiende daglicht zou spoedig op hen neervallen. Ze haastten zich zoveel mogelijk in de hoop dat voor te zijn, maar ze verwachtten niet dat ze het zouden halen. Hoe hard ze ook holden, het ging niet erg snel.

Mart strompelde, een en al pijn, droevig verder; een donkere veeg bloed bedekte de helft van zijn gezicht en onder zijn open jas was door het losgeknoopte hemd zijn borst te zien, waar nog meer opgedroogd bloed zat. Soms raakte hij heel voorzichtig de dikke striem rond zijn nek aan, die nu bijna zwart was. Buiten adem grommend, vaak struikelend, kon hij zich nog net aan zijn vreemde speer met de zwarte schacht overeind houden en een hand tegen zijn hoofd houden. Hij klaagde echter niet, wat een slecht teken was. Mart kon ontzettend goed zeuren over kleine ongemakken; zijn zwijgen betekende dat hij echt pijn had. De oude, half geheelde wond in Rhands zij voelde aan alsof hij doorboord werd en de sneden op zijn gezicht en hoofd brandden. Toch strompelde hij verder, half gebogen door de wond in zijn zij, en hij dacht amper aan zijn eigen pijn. Hij besefte maar al te goed dat de zon achter hen opkwam en de Aiel hen op de kale berghelling stonden op te wachten. Daar kon Mart water en schaduw vinden. De dageraad en de Aiel.

Hij die komt met de dageraad. Die Aes Sedai die hij voor Rhuidean had gezien of waarvan hij had gedroomd, had het gezegd of ze kon voorspellen. *Hij zal jullie samen binden. Hij zal jullie terugvoeren en jullie vernietigen.* De woorden leken in haar mond wel een voorspelling. Hen vernietigen. De voorspelling luidde ook dat hij de wereld wederom zou breken. Het idee vervulde hem met afschuw. Misschien kon hij aan dat deel nog wel ontkomen, maar oorlog, dood en verwoesting volgden hem al op de hielen. Tyr was eigenlijk de eerste plaats sinds lange tijd waar hij geen wanorde, stervenden en brandende huizen had achtergelaten.

Hij merkte dat hij vurig verlangde naar de kans om Jeade'en te bestijgen en ervandoor te gaan, zo snel als de hengst hem wilde dragen. Het was niet voor het eerst. *Maar ik kan er niet vandoor*, dacht hij. *Ik moet dit doen, omdat er niemand anders is die het kan. Ik doe het, of de Duistere zal overwinnen.* Een slechte ruil, maar de enig mogelijke. *Maar waarom zou ik de Aiel vernietigen? En hoe dan?* Die laatste gedachte maakte hem door en door koud. Het leek net of hij aanvaardde dat hij het zou doen, dat hij het moest doen. Hij wilde de Aiel geen kwaad doen. 'Licht,' zei hij schor, ik wil niemand vernietigen.' Zijn mond leek nu al weer vol stof te zitten. Mart wierp hem zwijgend van opzij een blik toe. Een behoedzame blik. *Ik ben nog niet krankzinnig*, dacht Rhand grimmig. Boven aan de helling waren de eerste Aiel in de drie kampen reeds op. Het kwam er echter wel op neer dat hij hen nodig had. Daarom was hij over dit alles gaan nadenken, toen hij voor het eerst ontdekte dat de Herrezen Draak en Hij die komt met de dageraad heel goed een en dezelfde persoon konden zijn. Hij had mensen nodig die hij kon vertrouwen, mensen die hem om iets anders volgden dan uit vrees voor hem of uit machtswellust. Mensen die hem niet voor hun eigen doeleinden zouden gebruiken. Hij had gedaan wat nodig was en nu zou hij hen gebruiken. Omdat hij het moest. Hij was nog niet krankzinnig - hij dacht niet dat hij dat was - maar velen zouden dat wel denken voor alles voorbij was.

Het felle zonlicht overviel hen voor ze de Chaendaer op klauterden; de hitte dreunde als een knuppel op hen neer. Rhand beklom de ongelijke helling, ondanks de diepe kuilen, steile stukken en ruwe rotspartijen, zo snel mogelijk. Zijn keel was de laatste slokken water allang vergeten en de zon droogde zijn hemd even vlug als zijn zweet het vochtig maakte. Mart hoefde evenmin aangespoord te worden. Daarboven was water. Bair stond voor de lage tenten van de Wijzen met een waterzak in haar handen, die glinsterde van de damp. Terwijl hij zijn gebarsten lippen aflikte, wist Rhand zeker dat hij het glinsteren kon zien.

'Waar is hij? Wat hebben jullie met hem gedaan?' De schreeuw bracht Rhand met een schok tot stilstand. De roodharige man, Couladin, stond boven op een grote rots die de vorm had van een granieten duim die uit de helling stak. Een groep krijgers van de Shaidostam stond bij de voet naar Rhand en Mart te kijken. Sommigen waren gesluierd.

'Over wie heb je het?' riep Rhand terug. Zijn stem kraste van de dorst. Couladins ogen leken uit te puilen van woede. 'Muradin! Natlander! Hij is

er twee dagen voor jou naar binnen gegaan en toch komen jullie er eerder uit. Als jullie dit overleven, had hij het zeker gekund! Jullie moeten hem gedood hebben!'

Rhand meende een schreeuw te horen bij de tenten van de Wijzen, maar voor hij met z'n ogen kon knipperen, kwam Couladin als een slang overeind en wierp zijn speer. Nog twee speren van de Aiel bij de voet van de rots flitsten naar hem toe.

Als vanzelf greep Rhand saidin beet en het uit vlammen gevormde zwaard verscheen. De kling wervelde in zijn handen - *Wervelwind rond de berg* - een toepasselijke naam - en sloeg de schachten van twee speren kapot. Marts zwarte wapen sloeg nog net de derde opzij. 'Bewijs!' brulde Couladin. 'Ze hebben Rhuidean betreden met wapens! Het is verboden! Zie dat bloed op hen! Ze hebben Muradin vermoord!' Al schreeuwend wierp hij een tweede speer en ditmaal was het de eerste van ruim tien speren.

Rhand gooide zich opzij en besefte half dat Mart de andere kant opsprong. Nog voor hun voeten de grond weer raakten, kwamen de speren bij elkaar waar Rhand net had gestaan, waarbij ze elkaar wegstootten. Toen hij overeind sprong, zag hij dat alle speren in de rotsgrond staken. In een volmaakte kring omringden ze de plek waarvan hij was weggesprongen. Heel even stond zelfs Couladin verstomd. 'Stop!' riep Bair, die op dit verstilde moment kwam aangehold. Haar lange, ruime gewaad hinderde haar evenmin als haar leeftijd. Ze sprong ondanks haar witte haren de helling af als een meisje, als een woedend meisje. 'De vrede van Rhuidean, Couladin!' Haar ijle stem klonk als een ijzeren stang. 'Tweemaal heb je de vrede nu verbroken. Nog eenmaal en je wordt buiten de wet geplaatst! Mijn woord erop. Jij, en ieder ander die nog een hand durft op te steken!' Ze kwam al glijdend vlak voor Rhand tot stilstand en keek de Shaido aan, terwijl ze haar waterzak omhooghield alsof ze hen ermee wilde neerslaan. 'Laat ieder die twijfelt zijn speer heffen! Die zal de schaduw worden onthouden volgens de overeenkomsten van Rhuidean, door elke veste, post of tent. Zijn eigen sibbe zal hem als een wild beest verjagen.' Enkele Shaido ontdeden zich haastig van hun sluier - enkelen - maar Couladin liet zich niet de mond snoeren. 'Ze zijn gewapend, Bair! Ze hebben Rhuidean gewapend betreden! Dat is...'

'Zwijg!' Bair hief haar vuist naar hem op. 'Hoe durf jij over wapens te spreken! Jij, die de vrede van Rhuidean wilt verbreken en met onbedekt

gelaat wilt doden? Ze hebben geen wapens meegenomen; daarvan was ik getuige.' Opzettelijk keerde ze hen de rug toe, maar de blik die ze op Rhand en Mart wierp, was nauwelijks vriendelijker. Ze vertrok haar gezicht toen ze Marts vreemde speer met de zwaardkling zag en mompelde: 'Heb je dat in Rhuidean gevonden, jongen?'

'Hij werd mij gegeven, oude vrouw,' gromde Mart schor terug. 'Ik heb ervoor betaald en ik ben van plan hem te houden.' Ze snoof. 'Jullie zien er allebei uit alsof je door mesgras bent gerold. Hoe...? Nee, dat kunnen jullie me later wel vertellen.' Ze keek naar Rhands zwaard en huiverde. 'Zorg dat je dat wegdoet. En toon hun de tekenen voor die dwaas van een Couladin ze weer opstookt. Hij is zo heetgebakerd dat hij binnen de kortste keren zijn hele stam buiten de wet zou plaatsen. Vlug.'

Heel even keek hij haar met open mond aan. Tekenen? Toen herinnerde hij zich wat Rhuarc hem een keer had laten zien, het teken van een man die Rhuidean had overleefd. Hij liet het zwaard verdwijnen, knoopte zijn linkermouw los en trok die tot boven zijn elleboog op. Over de onderarm kronkelde een vorm als die op de Drakenbanier, een lenig wezen met gouden manen en scharlakenrode en gouden schubben. Natuurlijk had hij het verwacht, maar hij schrok er toch nog van. Het leek of het een deel van zijn huid vormde, alsof dat niet bestaande schepsel in hem was getrokken. Zijn arm voelde niet anders aan, maar de schubben flonkerden als glimmend metaal in de zon. Als hij die gouden manen op zijn pols zou aanraken, zou hij waarschijnlijk ieder haartje ervan voelen.

Hij stak zijn blote arm hoog op. Zo hoog dat Couladin en zijn mannen hem konden zien. Onder de Shaido werd gemompeld en Coula-dins gezicht vertrok in een snauw. Steeds meer mannen kwamen bij de granieten rots staan toen de Shaido uit hun tenten aan kwamen hollen. Rhuarc stond naast Heirn en zijn Jindo's stonden wat hoger op de helling. Ze hielden de Shaido in de gaten en keken naar Rhand met iets van verwachting, die door zijn opgeheven arm niet minder werd.

Lan stond halverwege de twee groepen, met de hand op zijn gevest, zijn gezicht vol boze, stille dreiging.

Net toen Rhand besefte dat de Aiel nog iets meer wensten te zien, kwamen Egwene en de andere drie Wijzen over de helling naar hem toe geklauterd. De Aielvrouwen zagen er ongewoon uit, nu ze zich zo moesten haasten. Ze

leken even boos als Bair was geweest. Amys keek Couladin woest aan, terwijl de zonne-blonde Melaine Rhand beschuldigend aankeek. Seana zag eruit of ze elk moment rotsen kon vergruizelen. Egwene, met een sjaal om haar haren die tot op haar schouders hing, staarde min of meer bezorgd naar Mart en hem, alsof ze had gedacht hen nooit meer te zullen zien.

'Dwaze man,' mompelde Bair. 'Alle tekenen.' Ze gooide Mart de waterzak toe, greep Rhands rechterarm en begon zijn mouw op te trekken, waardoor een spiegelbeeld van het wezen op zijn linkerarm zichtbaar werd. Zijn adem stokte en kwam er toen met een lange zucht uit. Ze leek te wankelen op de messcherpe rand tussen opluchting en afkeer. Er was geen vergissing mogelijk: ze had gehoopt dat het tweede teken er zou zijn, maar was er ook bang voor. Amys en de andere twee vrouwen slaakten bijna net zo'n zucht. Het was vreemd om bange Ai-el te zien.

Rhand moest bijna lachen. Niet dat hij het leuk vond. *Tweemaal en tweemaal wordt hij getekend.* Dat stond in de *Voorspellingen van de Draak.* Er stond een reiger in beide handpalmen en nu kwamen deze tekenen er ook nog bij. Een van die merkwaardige schepsels - draken volgens de Voorspellingen - werd verondersteld 'de herinnering aan weleer' aan te duiden. Nou, dat had Rhuidean hem wel gegeven, de verloren geschiedenis van de oorspronkelijke Aiel. De andere was 'de prijs van de wederkeer'. *Wanneer zal ik die prijs moeten betalen? En hoe velen zullen die met mij moeten betalen?* Dat moesten anderen altijd, zelfs wanneer hij het alleen wilde opknappen. Afkerig of niet, Bair wachtte geen moment voor ze zijn arm boven zijn hoofd duwde en luid verkondigde: 'Aanschouw wat nooit eerder werd aanschouwd. Een Car'a'carn is gekozen, een hoofd aller hoofden, geboren uit een Speermaagd. Hij is met de dageraad uit Rhuidean verschenen, aldus de voorspelling vervullend, om de Aiel te verenigen! De vervulling van de voorspelling is begonnen!'

De reacties van de andere Aiel waren absoluut niet wat Rhand had verwacht. Couladin staarde met zo mogelijk nog meer haat dan eerst op hem neer, sprong toen van de stenen rots en beende de helling op om in een Shaidotent te verdwijnen. De andere Shaido begonnen zich te verspreiden en keken met nietszeggende blikken naar Rhand voor ook zij in hun tenten verdwenen. Heirn en de krijgers van de Jindosibbe deden zonder enige aarzeling hetzelfde. Binnen enkele tellen bleef alleen Rhuarc over, die bezorgd toe stond te kijken. Lan liep naar het stamhoofd toe; aan zijn gezicht was niet te zien dat Lan ook naar Rhand had gekeken. Rhand had

eigenlijk niet geweten wat hij kon verwachten, maar dit in ieder geval niet.

'Bloedvuur,' mompelde Mart. Het leek voor het eerst tot hem door te dringen dat hij een waterzak had. Hij trok de stop eruit, hield de huid-zak hoog en liet bijna evenveel water over zijn gezicht spatten als dat hij dronk. Toen hij hem eindelijk liet zakken, keek hij opnieuw naar de tekenen op Rhands armen en schudde opnieuw het hoofd. 'Bloedvuur,' zei hij nogmaals en hield hem de klotsende waterzak voor. Rhand staarde verontrust naar de Aiel, maar wilde toch eerst wat drinken. Zijn keel was zo droog dat de eerste slokken pijn deden. 'Wat is er met jou gebeurd?' wilde Egwene weten. 'Heeft Muradin je aangevallen?'

'Het is niet toegestaan om te spreken over wat er in Rhuidean is gebeurd,' zei Bair scherp.

'Muradin niet,' zei Rhand. 'Waar is Moiraine? Ik had gedacht dat ze ons hier als eerste zou opwachten.' Hij wreef over zijn gezicht en zwarte korrels opgedroogd bloed vielen van zijn hand. 'Ik zou het deze keer niet erg vinden als ze me ongevraagd zou helen.'

'Ik ook niet,' zei Mart schor. Hij zwaaide heen en weer en hield zichzelf met zijn speer overeind, waarbij hij de muis van zijn duim tegen zijn voorhoofd drukte. 'Mijn hersens tollen als een gek.' Egwene trok een gezicht. 'Ze is nog steeds in Rhuidean, neem ik aan. Maar nu jij er eindelijk uit bent, komt zij er ook wel uit. Ze is er meteen na jou ingegaan. Aviendha ook. Jullie zijn allemaal zo lang weg geweest.'

'Moiraine in Rhuidean?' vroeg Rhand ongelovig. 'En Aviendha ook? Waarom zijn...' Opeens drong Egwenes andere opmerking tot hem door. 'Wat bedoel je met zo lang?'

'Dit is de zevende dag,' zei ze. 'De zevende dag sinds jullie het dal inliepen.'

De waterzak viel uit zijn handen. Seana pakte die snel op, voor er nog meer van de kostelijke inhoud over de rotshelling kon druppelen. Rhand merkte het amper. *Zeven dagen. In die zeven dagen kan er van alles zijn gebeurd. Ze kunnen me nu ingehaald hebben, hebben bedacht wat ik van plan ben. Ik moet in beweging blijven. Snel. Ik moet ze voor blijven. Ik heb dit alles niet gedaan om bet nu te laten mislukken.* Ze stonden hem allemaal aan te staren, zelfs Rhuarc en Mart, en de bezorgdheid was overduidelijk van hun gezichten af te lezen. En behoedzaamheid. Dat was niet verwonderlijk.

Niemand wist immers wat hij zou kunnen doen of hoe gezond hij nog was? Alleen Lan behield zijn steenharde frons.

'Ik heb het je toch gezegd dat het Aviendha was, Rhand. Zo bloot als een pasgeboren kindje.' Marts stem klonk alsof hij pijn had en zijn benen leken niet echt sterk.

'Hoelang duurt het nog voor Moiraine terugkomt?' vroeg Rhand. Als zij er min of meer tegelijk in was gegaan, moest ze gauw terug zijn. 'Als ze er de tiende dag nog niet is,' antwoordde Bair, 'komt ze niet. Na tien dagen is er nog nooit iemand teruggekomen.' Nog drie dagen, misschien. Nog drie dagen langer en hij was er al zeven kwijtgeraakt. Laat haar er nu uitkomen! Ik geef niet op. Met moeite kon hij een boze grijns onderdrukken. 'Jij kunt geleiden. Een van jullie, in ieder geval. Ik heb gezien hoe je Couladin wegwierp. Kunnen jullie Mart helen?'

Amys en Melaine keken elkaar aan op een manier die alleen maar bedroefd kon worden genoemd.

'Wij hebben een ander pad gevolgd,' zei Amys treurig. 'Er zijn Wijzen die in zekere zin kunnen doen wat je vraagt, maar wij horen daar niet bij.'

'Wat bedoel je?' snauwde hij kwaad. 'Jullie kunnen geleiden als Aes Sedai. Waarom kunnen jullie dan ook niet helen? Jullie wilden niet dat hij Rhuidean introk. Vinden jullie nu wel dat hij erdoor mag sterven?'

'Ik overleef het wel,' zei Mart, maar hij had beide ogen dichtgeknepen van de pijn.

Egwene legde haar hand op Rhands arm. 'Niet alle Aes Sedai kunnen goed helen,' zei ze troostend. 'De beste heelsters zijn die van de Gele Ajah. Sheriam, de Meesteresse der Novices, kan niet meer helen dan een blauwe plek of een snee. Geen twee vrouwen hebben precies dezelfde Talenten of vaardigheden.'

Haar toon ergerde hem. Hij was niet een of ander zeurend kind waartegen vriendelijk moest worden gepraat. Hij keek de Wijzen fronsend aan. Of ze het niet konden of niet wilden, maar Mart en hij zouden op Moiraine moeten wachten. Als zij tenminste niet was gedood door de bel van het kwaad, door die zand wezens. Het kwaad moest nu zijn opgelost, er was toch ook een eind gekomen aan dat in Tyr. *Die bellen zouden haar niet*

kunnen tegenhouden. Zij kan zich er een pad doorheen hanen. Zij weet wat ze doet, zij hoeft niet ieder duimpje van haar pad van tevoren te bedenken, zoals ik. Maar waarom was ze nog niet terug? Waarom was ze er eigenlijk heen gegaan en waarom had hij haar niet gezien? Stomme vraag. Er konden honderden mensen in Rhuidean zijn zonder dat ze werden gezien. Hij vermoedde dat er veel vragen bestonden waar geen antwoord op gegeven kon worden tot zij terugkwam. En wellicht zouden ze dan ook niet beantwoord worden. 'We hebben kruiden en zalfjes,' zei Seana. 'Kom mee uit de zon, dan zullen we iets aan jullie verwondingen doen.'

'Weg uit de zon,' mompelde Rhand. inderdaad.' Hij gedroeg zich onbehouwen, maar gaf er niet om. Waarom was Moiraine Rhuidean binnengegaan? Hij vertrouwde haar niet. Ze zou hem in die richting blijven duwen die zij de beste vond en de Duistere mocht zijn eigen mening delen. Als zij daarbinnen was, kon ze dan invloed hebben op wat hij daar had gezien? Kon zij het op de een of andere manier veranderd hebben? Als zij ook maar het geringste vermoeden van zijn plannen had... Hij ging op weg naar de Jindotenten - het volk van Couladin zou hem waarschijnlijk geen rustplekje willen aanbieden - maar Amys stuurde hem naar het vlakke stuk, waar de tenten van de Wijzen stonden. 'Ze zullen zich niet op hun gemak voelen als jij bij hen bent,' zei ze. 'Nog niet tenminste.' Rhuarc, die naast haar meeliep, knikte instemmend. Melaine wierp een blik op Lan. 'Dit is niet iets voor jou, Aan'allein. Neem Martrim mee samen met Rhuarc en...'

'Nee,' onderbrak Rhand haar. ik wil hen erbij.' Gedeeltelijk kwam dat doordat hij antwoorden verlangde van het stamhoofd en gedeeltelijk was het zijn koppigheid. Die Wijzen waren er allemaal op uit hem rond te leiden aan de teugel, net als Moiraine. Hij was niet van plan dat te slikken. Ze keken elkaar aan en knikten toen alsof ze zijn verzoek inwilligden. Als ze meenden dat hij een lieve jongen zou zijn doordat ze hem een snoepje hadden aangeboden, hadden ze het mooi mis. ik zou hebben gedacht dat je bij Moiraine zou zijn,' zei hij tegen Lan, de Wijzen met hun knikjes negerend.

Een zweem van verlegenheid flitste over het gezicht van de zwaardhand. 'Het is de Wijzen gelukt haar vertrek bijna tot zonsondergang geheim te houden,' zei hij stijfjes. 'Daarna hebben ze me ervan overtuigd dat het geen enkele zin had haar te volgen. Ze zeiden dat als ik dat toch deed, dat ik haar niet zou vinden, tot ze uit Rhuidean vertrok en dan had ze me niet meer nodig. Ik ben er niet meer zo zeker van of ik naar ze had moeten luisteren.'

'Luisteren!' Melaine snoof. Haar gouden en ivoren armbanden ratelden, terwijl ze geërgerd haar sjaal goed schoof. 'Je kunt er bij een man altijd op rekenen dat hij zijn gedrag goedpraat. Je zou bijna zeker gedood zijn en zij ook.'

'Melaine en ik hebben hem bijna de halve nacht vast moeten houden, voor hij wilde luisteren,' zei Amys. Haar glimlach was een tikkeltje vermaakt, een tikkeltje heimelijk.

Lans gezicht had door donderwolken gevormd kunnen zijn. Dat was ook geen wonder als de Wijzen de Kracht tegen hem hadden gebruikt. Wat dééd Moiraine daarbinnen?

'Rhuarc,' zei Rhand. 'Hoe word ik geacht de Aiel te verenigen? Ze willen me niet eens aankijken!' Hij stak even beide armen omhoog; de schubben van de Draken glansden in het felle zonlicht. 'Ze zeggen dat ik Hij die komt met de dageraad ben, maar bijna iedereen droop af zodra ik dit liet zien.'

'Te weten dat de voorspelling uiteindelijk zal worden vervuld, is één ding,' zei het stamhoofd langzaam, 'maar het is iets anders om de vervulling met eigen ogen te zien gebeuren. Er wordt gezegd dat je de stammen, net zoals lang geleden, weer tot één volk zult verenigen, maar we hebben elkaar bijna even lang bestreden als de rest van de wereld. En voor sommigen van ons is er nog meer.'

Hij zal jullie binden en vernietigen. Rhuarc moest dat ook hebben gehoord. Net als de andere stamhoofden en de Wijzen als die het woud van glinsterende glazen zuilen ook hadden betreden. Tenzij Moiraine voor hem een speciaal inzicht had geregeld. 'Ziet iedereen binnen die zuilen dezelfde dingen, Rhuarc?'

'Nee!' snauwde Melaine met ogen als groen staal. 'Zwijg, of stuur Aan'allein en Martrim weg. Jij moet ook verdwijnen, Egwene.'

'Het is niet toegestaan,' zei Amys iets zachter, zij het niet veel zachter, 'te spreken over wat er in Rhuidean voorvalt, behalve met hen die daar zijn geweest. Maar ook dan wordt er weinig en zelden over gesproken.' ik ben van plan te veranderen wat wel of niet is toegestaan,' vertelde Rhand hun gelijkmoedig. 'Raak er maar vast aan gewend.' Hij ving het gemompel van Egwene op dat hij eens op z'n vingers getikt diende te worden en schonk haar een grijns. 'Egwene mag ook blijven, nu ze het zo lief vraagt.' Ze stak

haar tong uit en werd vuurrood toen ze besefte wat ze gedaan had.

'Verandering,' zei Rhuarc. 'Je weet dat hij veranderingen brengt, Amys. Het is onze onwetendheid over die verandering en hoe die zal plaatsvinden, waardoor we ons voelen als eenzame kinderen in het duister. Aangezien het zo moest zijn, laat het dan nu beginnen. Elk stamhoofd dat ik erover heb aangesproken, heeft het op dezelfde manier gezien, Rhand, of precies dezelfde dingen, afgezien van het delen van water en de ontmoeting waarbij de Overeenkomst van Rhuidean werd gesloten. Of het voor de Wijzen hetzelfde is, weet ik niet, maar ik vermoed van wel. Ik denk dat het een zaak van afstamming is. Ik geloof dat ik door de ogen van mijn voorvaderen keek en jij door die van jou.' Amys en de andere Wijzen keken woedend en grimmig zwijgend toe. Mart en Egwene keken allebei even verward. Alleen Lan leek helemaal niet te luisteren. Zijn ogen leken in zichzelf gekeerd en hij maakte zich ongetwijfeld zorgen over Moiraine.

Rhand voelde zich wat vreemd. Kijken door de ogen van zijn voorvaderen. Hij wist allang dat Tham Altor niet zijn eigen vader was, dat hij als pasgeborene gevonden was op de hellingen van de Drakenberg, na de laatste grote veldslag van de Aiel-oorlog. Een pasgeborene naast zijn dode moeder, een Speervrouwe. Hij had beweerd Aielbloed te hebben toen hij toegang eiste tot Rhuidean, maar dat het echt zo was, drong nu pas goed tot hem door. Zijn voorvaderen. Aielmensen. 'Dan heb jij ook het eerste bouwen van Rhuidean gezien,' zei Rhand. 'Met die twee Aes Sedai. Je... hebt gehoord wat een van hen zei.' *Hij zal jullie vernietigen.*

'Ik heb het gehoord.' Rhuarc keek berustend, zoals een man die net had gehoord dat zijn been moest worden afgezet. 'Ik weet het.' Rhand veranderde van onderwerp. 'Wat is dat "delen van water"?' De wenkbrauwen van het stamhoofd gingen verbaasd omhoog. 'Herkende je het niet? Natuurlijk, ik begrijp waarom je dat niet wist. Jij bent niet met de verhalen opgegroeid. Volgens de oudste verhalen heeft, vanaf de dag dat het Breken van de Wereld begon tot de dag dat we voor het eerst het Drievoudige Land betraden, slechts één volk ons niet aangevallen. Eén volk slechts gunde ons vrijelijk hun water, toen het nodig was. Het heeft lang geduurd voor we ontdekten welk volk dat was. Maar dat is nu voorbij. De bezegeling werd gebroken; de boomdoders hebben ons in het gezicht gespuwd.'

'Cairhien,' zei Rhand. 'Je hebt het over Cairhien en over Avendoraldera en

over Laman die de Boom omhakte.'

'Laman is voor straf gedood,' zei Rhuarc vlak. 'De eedbrekers zijn afgehandeld.' Hij keek Rhand van opzij aan. 'Sommigen, Couladin bijvoorbeeld, voeren dat als bewijs aan dat we geen enkele niet-Aiel kunnen vertrouwen. Dat is een van de redenen waarom hij jou haat. Een ervan. Hij zal je gezicht en je bloed leugens vinden. Of in ieder geval beweren dat hij dat doet.'

Rhand schudde het hoofd. Moiraine had soms verteld hoe ingewikkeld het Eeuwweb was, het Patroon van een Eeuw, geweven door het Rad des Tijds met de draden van menselijke levens. Als de voorvaderen van de Cairhienin de Aiel drieduizend jaar geleden niet hadden toegestaan water te putten, zouden de Cairhienin nooit het recht hebben verkregen om over het Zijdepad door de Woestenij te reizen, met een loot van Avendesora als bezegeling. Zonder die bezegeling zou koning Laman de Boom niet hebben omgehakt. Dan zou er geen Aiel-oorlog zijn gekomen, zou hij niet op de helling van de Drakenberg zijn geboren en was hij niet meegenomen naar Tweewater om daar te worden opgevoed. Hoeveel van dit soort knopen waren er geweest, dat een beslissing het weefsel van het Patroon duizenden jaren kon beïnvloeden? Duizend keer duizend kleine vertakkingen, duizendmaal zoveel, en alle drongen het Patroon in een ander ontwerp. Zelf was hij een levend knooppunt en misschien Mart en Perijn ook wel. Wat zij deden of niet deden, zond door de jaren heen, door de Eeuwen heen rimpelingen uit.

Hij keek naar Mart, die met behulp van zijn speer de helling op hinkte, met gebogen hoofd en de ogen half dichtgeknepen van pijn. *De Schepper zou er nooit aan hebben gedacht de toekomst te laten rusten op de schouders van drie boerenjongens. Ik kan het niet laten vallen. Ik dien de last te dragen, wat de prijs ook moge zijn...* Bij de lage tenten zonder zijwanden van de Wijzen doken de vrouwen naar binnen, iets mompelend over water en schaduw. Ze trokken Mart bijna met hen mee. Dat hij niet alleen gehoorzaamde, maar zelfs zijn mond hield, was een bewijs van hoeveel pijn zijn hoofd en hals deden. Rhand wilde hem volgen, maar Lan legde een hand op zijn schouder. 'Heb je haar daarbinnen gezien?' vroeg de zwaardhand. 'Nee, Lan. Het spijt me. Ik heb haar niet gezien. Maar als iemand er veilig uit kan komen, is zij het wel.'

Lan gromde en nam zijn hand weg. 'Kijk uit voor Couladin, Rhand. Ik ben

zijn soort eerder tegengekomen. In zijn innerlijk brandt de lust naar macht. Hij zou de wereld opofferen om dat doel te bereiken.'

'Aan'allein spreekt ware woorden,' zei Rhuarc. 'De Draken op je armen zijn niet van belang als je al dood bent voordat de stamhoofden ervan gehoord hebben. Ik zal ervoor zorgen dat enkele Jindo's van Heirn altijd in je buurt blijven tot we bij Koudrots zijn. Maar desondanks zal Couladin toch proberen herrie te maken en de Shaido zullen hem in ieder geval volgen. Misschien ook anderen. De Voorspelling van Rhuidean vertelde dat je zou worden opgevoed door hen die niet van het bloed zijn, maar Couladin is misschien niet de enige die in jou alleen een natlander ziet.'

ik zal proberen goed om me heen te kijken,' zei Rhand droog. Als iemand in de verhalen een voorspelling vervulde, riep iedereen 'aanschouw!' of zoiets dergelijks, en dat was het dan, afgezien van het feit dat de schurken keurig hun straf kregen. In het echte leven scheen het echter niet op die manier te gaan.

Toen ze de tent binnenkwamen, zat Mart reeds op een rood kussen met gouden kwasten en had hij zijn jas en hemd uit. Een vrouw in een wit gewaad met een kap was net klaar met het bloed van zijn gezicht te wassen en was aan zijn borst begonnen. Amys hield een stenen mortel tussen haar knieën en mengde een of andere zalf met de vijzel, terwijl Bair en Seana, met de hoofden bij elkaar, kruiden kookten in een pan heet water.

Melaine grijnsde Lan en Rhuarc toe en keek toen met haar koele, groene ogen strak naar Rhand. 'Bovenlijf bloot,' zei ze kortaf. 'De sneden op je hoofd lijken niet al te erg, maar laat maar eens zien waarom je zo krom loopt.' Ze sloeg op een kleine koperen gong en een tweede vrouw in een wit gewaad dook aan de achterkant de tent in. Ze had een dampende zilveren bak in de hand en doeken over haar arm. Rhand ging op een kussen zitten en zorgde ervoor dat hij rechtop zat. 'Daarover hoeft u zich geen zorgen te maken,' verzekerde hij haar. De tweede vrouw in het wit knielde sierlijk naast hem neer en begon zachtjes zijn gezicht te wassen, ervoor zorgend dat hij de vochtige doek niet van haar af kon pakken. Hij vroeg zich af wie ze was. Ze leek Aiels, maar ze deed heel anders. Haar grijze ogen toonden een vastberaden gehoorzaamheid.

'Het is een oude wond,' zei Egwene tegen de hoogblonde Wijze. 'Moiraine is nooit in staat geweest het goed te helen.' De blik die ze Rhand toewierp,

liet merken dat hij zo beleefd had moeten zijn om dat zelf te zeggen. Uit de blikken waarmee de Wijzen elkaar aankeken, maakte hij op dat ze al meer dan genoeg had gezegd. Een wond die een Aes Sedai niet kon helen, vonden ze heel raadselachtig. Moiraine leek meer van hem af te weten dan hijzelf en bij haar had hij het al zo moeilijk. Misschien zou het met de Wijzen gemakkelijker gaan, als ze naar dingen over hem moesten gissen.

Mart kromp in elkaar toen Amys haar zalf in de diepe sneden op zijn borst begon te wrijven. Ais het net zo aanvoelde als het rook, had hij volgens Rhand ook wel reden zo te verstijven. Bair hield Mart een zilveren nap voor. 'Drink, jongeman. Timsinwortel en zilverblad zijn het beste tegen hoofdpijn.'

Hij weifelde geen moment voor hij het opslokte. Een rilling en een vies gezicht volgden. 'Het smaakt als de binnenkant van mijn laarzen.' Zittend maakte hij echter wel een buiging voor haar, voor een Tyrener vormelijk genoeg, zelfs zonder hemd, maar hij bedierf het enigszins door een onverwachte grijns, ik dank u, Wijze. Ik zal u niet vragen of u er iets aan toegevoegd hebt om het die... heuglijke... smaak te geven.' Het zachte lachen van Bair en Seana klonk of ze dat inderdaad hadden gedaan, of misschien wel niet, maar blijkbaar leek Mart als altijd het juiste te hebben gedaan om de vrouwen voor zich te winnen. Zelfs Melaine schonk hem een kleine glimlach. 'Rhuarc,' zei Rhand. 'Als Couladin moeilijkheden wil maken, moet ik hem voor zijn. Hoe speel ik het klaar alles aan de andere stamhoofden te vertellen? Over mezelf. Hierover?' Hij bewoog zijn armen met de kronkelende Draken. De in het wit gestoken vrouw naast hem, die net een lange snee in zijn haren schoonmaakte, vermeed nadrukkelijk ernaar te kijken.

'Er bestaan geen vaste gewoonten en gebruiken,' zei Rhuarc. 'Dat kan ook niet voor iets wat maar eenmaal zou gebeuren. Als er een ontmoeting tussen stamhoofden dient plaats te vinden, bestaan er net zulke plekken als waar de vrede van Rhuidean heerst. De plek die het dichtst bij Koudrots en bij Rhuidean ligt, is Alcair Dal. Je hoort de bewijzen daar aan de stamhoofden en sibbehoofden te tonen.'

'Al'cair Dal?' vroeg Mart, het ietwat anders uitsprekend. 'De Gouden Kom?'

Rhuarc knikte. 'Een rond dal, hoewel er niets van goud te zien is. Aan de ene kant is een verhoging en een man die daarop gaat staan, kan door

iedereen in het dal worden gehoord zonder dat hij hoeft te schreeuwen.'

Rhand keek fronsend naar de Draken op zijn onderarmen. Hij was niet de enige die op de een of andere manier door Rhuidean was getekend. Mart beheerste nu veel meer woorden in de Oude Spraak, er wist ook wat ze betekenden. Na Rhuidean begreep hij ze, hoewel hij dat niet leek te beseffen. Egwene zat Mart nadenkend aan te kijken Ze had veel te veel tijd bij de Aes Sedai doorgebracht. 'Rhuarc, kun je boodschappers naar de stamhoofden sturen?' vroeg hij. 'Hoelang duurt het voor iedereen is gevraagd naar Alcair Dal te komen? En hoe kunnen we ervoor zorgen dat ze echt komen?'

'Het zal een boodschapper weken kosten en nog langer voor iedereen daar is aangekomen. ' Rhuarcs gebaar omvatte de vier Wijzen. 'Zij kunnen door middel van hun dromen in één nacht met ieder stamhoofd en met ieder sibbehoofd spreken. En iedere Wijze zal ervoor zorgen dat geen man zal denken dat het slechts een droom is. ' ik waardeer het dat je denkt dat we bergen kunnen verplaatsen, schaduw van mijn hart, ' zei Amys droogjes, terwijl ze met haar zalfjes naast Rhand ging zitten, 'maar dat wil niet zeggen dat we dat ook kunnen Het kost vele nachten om te doen wat je voorstelt en er blijft weinig tijd over om te slapen. '

Rhand pakte haar bij de hand toen ze het scherp ruikende mengsel op zijn wang wilde smeren. 'Wilt u het doen?'

'Wil je ons zo graag vernietigen?' wilde ze weten, maar beet geërgerd op haar lip toen de vrouw in het wit aan de andere kant van Rhand schrok.

Melaine klapte tweemaal in haar handen. 'Laat ons alleen, ' zei ze scherp en de vrouwen in het wit liepen buigend, met hun bakken en handdoeken weg.

'Je prikkelt me als een naalddistel die de huid raakt, ' maakte Amys Rhand bitter duidelijk. 'Wat we ook tegen ze zeggen, die vrouwen gaan praten over dingen die ze niet behoren te weten. ' Ze trok haar hand los en begon de zalf harder aan te brengen dan nodig was. Het stak nog erger dan het stonk.

ik wil jullie niet prikkelen, ' zei Rhand, 'maar er is te weinig tijd. De Verzakers lopen vrij rond, Amys, en als ze ontdekken waar ik ben of wat ik van plan ben... ' De Aielvrouwen leken niet verbaasd te zijn. Wisten ze het al? 'Er zijn er nog negen in leven. Te veel, en zij die me niet willen doden,

denken mij te kunnen gebruiken. Ik heb geen tijd. Als ik een manier wist om alle stamhoofden op dit moment hier te krijgen en ervoor te zorgen dat ze me aanvaarden, zou ik die gebruiken. ‘

‘Wat ben je van plan?' De stem van Amys klonk even rotshard als haar gezicht stond.

'Wilt u de stamhoofden vragen, of zeggen, naar Alcair Dal te komen?' Heel lang bleef ze hem strak in de ogen kijken. Toen ze eindelijk knikte, was het met tegenzin. Desondanks verdween iets van zijn spanning. Hij kon de verloren zeven dagen op geen enkele manier goedmaken, maar misschien kon hij voorkomen dat hij er nog meer verloor. Moiraine was echter nog samen met Aviendha in Rhuidean en dat hield hem hier. Hij kon haar niet zomaar in de steek laten. 'U hebt mijn moeder gekend, ' zei hij. Egwene boog zich naar voren, even gespannen als hij was, en Mart schudde zijn hoofd. Amys' hand bleef op zijn gezicht rusten. 'Ik heb haar gekend. ‘

‘Vertel me wat over haar, alstublieft. '

Ze richtte haar aandacht op de snee boven zijn oor. Als een frons kon helen, zou hij haar zalf niet meer nodig hebben. Ten slotte zei ze: 'Het verhaal van Shaiel, voor zover ik het ken, begint toen ik nog Far Da-reis Mai was, ruim een jaar voor ik de speer opgaf. We zwierven met een groep rond tot bijna bij de Drakenmuur. Op een dag zagen we een vrouw, een jonge natlander met goudblonde haren, in zijde gekleed, met pakpaarden en rijdend op een mooie merrie. Een man zouden we natuurlijk hebben gedood, maar ze droeg geen enkel wapen, afgezien van een eenvoudig mes aan haar gordel. Sommigen wilden haar naakt naar de Drakemuur terug laten rennen...' Egwene knipperde met haar ogen; ze verbaasde zich steeds weer over de hardheid van de Aiel. Amys vertelde gewoon verder. '... toch leek ze vastberaden naar iets te zoeken. We waren nieuwsgierig en volgden haar vele dagen zonder ons te laten zien. Haar paarden stierven, haar eten en water raakten op, maar ze keerde niet om. Te voet wankelde ze verder, tot ze eindelijk neerviel en niet meer op kon staan. We besloten haar water te geven en naar haar verhaal te vragen. Ze verkeerde op het randje van de dood en het duurde een hele dag voor ze iets kon zeggen.’

‘Heette ze Shaiel?' vroeg Rhand toen ze even aarzelde. 'Waar kwam ze vandaan? Waarom was ze hierheen getrokken?’

‘Shaiel,' vertelde Bair, 'was de naam die ze zelf koos. Al die tijd dat ik haar heb gekend, heeft ze nooit een andere naam genoemd. In de Oude Spraak zou het betekenen "De vrouw die toegewijd is".' Mart knikte instemmend, zonder het te beseffen. Lan staarde hem over zijn beker water heen nadenkend aan. 'In het begin was er heel veel verbittering bij Shaiel,' besloot ze.

Knikkend liet Amys zich op haar hielen zakken. 'Ze had het over een achtergelaten kind, over een zoon waar ze van hield. En een man waar ze niet van hield. Ze wilde niet vertellen waar. Ik denk dat ze zichzelf nooit heeft vergeven dat ze het kind had achtergelaten. Verder wilde ze niets zeggen, alleen wat ze moest. Ze was ons aan het zoeken, de Speervrouwen. Een Aes Sedai, die Gitara Moroso heette en kon voorspellen, had haar verteld dat haar land en haar volk door een ramp zouden worden getroffen, misschien wel de hele wereld, tenzij ze zich bij de Speervrouwen aansloot en niemand over haar vertrek vertelde. Ze moest een Speervrouwe worden en ze kon niet naar haar eigen land terug voor de Speervrouwen naar Tar Valon waren getrokken.' Verwonderd schudde ze het hoofd. 'Je moet begrijpen hoe gek het toen klonk. De Speervrouwen naar Tar Valon? Sinds onze eerste dag in het Drievoudige Land was geen enkele Aiel de Drakenmuur overgestoken. Het zou nog vier jaar duren eer Lamans Zonde ons naar de natlanden voerde. En het was even zeker dat geen natlander ooit Speervrouwe kon worden. Sommigen van ons dachten dat de zon haar gek had gemaakt. Maar ze had een ijzeren wil en om de een of andere reden... stonden we het haar toe dat te proberen.'

Gitara Moroso. Een Aes Sedai die kon voorspellen. Ergens had hij die naam eerder gehoord, maar waar? En hij had een broer, een halfbroer. Toen hij opgroeide, had hij zich afgevraagd hoe het zou zijn om een broer of een zus te hebben. Wie was het, en waar? Maar Amys vertelde verder.

'Bijna ieder meisje droomt ervan Speervrouwe te worden en leert op z'n minst de eerste beginselen van de boog en de speer, of het vechten met handen en voeten. Desondanks ontdekken zelfs zij die de laatste stap doen en de speer huwen, dat ze niets weten. Voor Shaiel was het nog moeilijker. Ze kon goed met de boog overweg, maar ze kon nog geen span hard rennen, of leven van wat ze in de woestijn vond. Een meisje van tien jaar kon haar verslaan. Ze kende zelfs de planten niet die aangeven waar water is. Toch hield ze vol. Binnen een jaar had ze haar eed op de speer gezworen, was ze een Speervrouwe en werd ze opgenomen in de

Chumaisibbe van de Taardad.' En veel later trok ze met de Speervrouwen naar Tar Valon om op de helling van de Drakenberg te sterven. Een half antwoord dat vele nieuwe vragen opriep. Kon hij maar eens een afbeelding van haar zien. 'Je hebt iets van haar weg, in je gezicht,' vertelde Seana alsof ze zijn gedachten had gelezen. Ze was met een kleine zilveren nap wijn, met haar benen gekruist, op een kussen gaan zitten. 'Veel minder van Janduin.'

'Janduin? Mijn vader?'

'Ja,' zei Seana. 'Hij was in die tijd het stamhoofd van de Taardad, de jongste voor zover het geheugen reikt. Maar hij bezat iets, een inwendige kracht. Mensen luisterden naar hem en waren bereid hem te volgen, zelfs mensen van een andere stam. Hij maakte na tweehonderd jaar een eind aan de bloedvete tussen de Taardad en de Nakai en sloot een bondgenootschap, niet alleen met de Nakai, maar ook met de Reyn, en daarmee verkeerden ze op het randje van een bloedvete. Hij maakte ook bijna een eind aan de vete tussen de Shaarad en Goshien en wellicht zou het hem gelukt zijn om Laman over te halen de Boom niet om te hakken. Zo jong als hij was, leidde hij de Taardad, Nakai, Reyn en Shaarad over de Drakenrug om de bloedprijs van Laman op te eisen.'

Was. Dus hij was nu ook dood. Egwene keek hem medelijdend aan. Rhand negeerde het; hij wilde geen medeleven. Hoe kon hij een verlies voelen voor mensen die hij nooit had gekend? Toch voelde hij het wel. 'Hoe is Janduin gestorven?'

De Wijzen keken elkaar aarzelend aan. Ten slotte zei Amys: 'Het was in het begin van het derde jaar van de jacht op Laman dat Shaiel merkte dat ze een kind verwachtte. Volgens de wetten diende ze naar het Drievoudige Land terug te keren. Het is een Speervrouwe verboden de speer te dragen wanneer ze een kind verwacht. Maar Janduin kon haar niets weigeren. Als ze hem de maan aan een halsketting had gevraagd, zou hij geprobeerd hebben die aan haar te geven. Dus bleef ze en tijdens de laatste strijd voor Tar Valon verdween ze en met haar het kind. Janduin kon het zichzelf niet vergeven dat hij haar niet aan de wet had laten gehoorzamen.'

'Hij gaf zijn plaats als stamhoofd op,' zei Bair. 'Niemand had dat ooit eerder gedaan. Men zei hem dat zoiets niet kon, maar hij liep gewoon weg. Hij ging naar het noorden met een aantal jongemannen, om jacht te maken op

Trolloks en Myrddraal in de Verwording. Zoiets doen wilde jongemannen en Speervrouwen met nog minder hersens dan een geit. Zij die terugkeerden, vertelden dat hij was gedood door een man. Ze zeiden dat Janduin beweerde dat die man op Shaiel leek en dat hij zijn speer niet had willen opheffen toen de man hem doorstak.' Dus ook dood. Allebei dood. Hij zou zijn liefde voor Tham nooit verliezen, altijd vinden dat hij zijn vader was, maar hij had zo graag, al was het maar één keer, Janduin en Shaiel willen zien. Egwene probeerde hem natuurlijk te troosten, zoals vrouwen altijd doen. Het had geen zin haar uit te leggen dat hij nooit had bezeten wat hij had verloren. Als herinnering aan zijn ouders had hij de stille lach van Tham en de vagere herinneringen aan de zachte handen van Kari Altor. Een man verlangde niet naar meer en had niet meer nodig. Ze leek teleurgesteld en zelfs wat van streek. De Wijzen leken dat gevoel min of meer te delen, vanaf de zichtbare afkeuring van Bair tot het snuiven en telkens goed schikken van haar sjaal door Melaine. Vrouwen begrepen het nooit. Rhuarc, Lan en Mart wel. Die lieten hem met rust, zoals hij wilde.

Toen Melaine eten binnenbracht, had hij er om de een of andere reden geen zin in, dus legde hij zich neer aan de rand van de tent, met een kussen onder zijn elleboog, zodat hij de helling en de in mist gehulde stad kon overzien. De zon brandde boven het dal en de omringende bergen en schroeide aan de schaduwen. De lucht die de tent in dreef, leek uit een open oven te komen.

Een tijdje later kwam Mart, die een schoon hemd had aangetrokken, naar hem toe. Hij ging zwijgend naast Rhand zitten en tuurde naar het dal onder hem, de vreemde speer op zijn knieën. Af en toe streek hij over de schuine letters die in de zwarte schacht waren uitgesneden. 'Hoe voelt je hoofd?' vroeg Rhand en Mart schrok. 'Het... het doet geen pijn meer.' Hij rukte zijn vingers los van het schrift en verstrengelde zijn vingers opzettelijk in z'n schoot. 'Niet zo erg meer, in ieder geval. Ik weet niet wat ze hebben gebrouwen, maar het heeft geholpen.'

Hij zweeg weer en Rhand gunde hem zijn zwijgen. Ook hij wilde niet praten. Hij kon bijna voelen hoe de tijd verstreek, hoe zandkorrels een voor een door een zandloper vielen, maar dan heel langzaam. Maar alles leek te beven en ook het zand leek klaar om in een maalstroom te ontploffen. Dwaas. Hij werd alleen beïnvloed door die trillend hete lucht die van de kale rots opsteeg. De stamhoofden zouden geen dag eerder in Alcair Dal aankomen als Moiraine op dit moment voor hem opdoemde. Ze vormden

toch maar een deel van het plan en misschien wel het onbelangrijkste deel. Een poosje later zag hij dat Lan ontspannen gehurkt zat op dezelfde rots die Couladin had gebruikt en niets om de hete zon gaf. De zwaardhand hield eveneens het dal in het oog. Een derde man die niet wilde praten.

Rhand wilde 's middags ook niet eten, hoewel Egwene en de Wijzen hem om beurten probeerden over te halen. Ze leken zijn weigering heel kalm op te vatten, maar toen hij voorstelde om naar Rhuidean terug te keren om Moiraine - en dan ook tegelijk Aviendha - te gaan zoeken, barstte Melaine los.

'Stomme man! Geen enkele man kan tweemaal naar Rhuidean. Zelfs jij zou er niet meer levend uit komen! Verhonger dan maar als je dat liever doet.' Ze gooide hem een half rond brood toe. Mart ving het op en begon kalm te eten.

'Waarom wil je dat ik in leven blijf?' vroeg Rhand aan haar. 'Je weet wat de Aes Sedai voor Rhuidean heeft gezegd. Ik zal jullie vernietigen. Waarom zweer je niet met Couladin samen om mij te doden?' Mart verslikte zich en Egwene plantte haar vuisten in de zij, klaar om hem een lesje te geven. Rhand bleef echter Melaine aankijken. Ze gaf geen antwoord, maar keek hem woest aan en verliet toen de tent. Bair gaf het antwoord, iedereen denkt de Voorspelling van Rhuidean te kennen, maar zij weten alleen wat de stamhoofden en Wijzen hun al vele geslachten hebben verteld. Geen leugens, maar ook niet de gehele waarheid. De waarheid kan zelfs de sterkste man breken.'

'Wat is de hele waarheid?' drong Rhand aan.

Ze wierp een bik op Mart en zei toen: in dit geval is de gehele waarheid, een waarheid die alleen de Wijzen en stamhoofden weten, dat jij onze doem bent. Onze doem en onze redding. Zonder jou zal niemand van ons volk de Laatste Slag overleven. Misschien daarvoor al niet meer leven. Dat is de voorspelling en de waarheid. Met jou... "Hij zal het bloed van degenen die zich Aiel noemen, vergieten als water op zand en hij zal ze breken als dorre takken, de resten van de rest zal hij niettemin redden en ze zullen leven." Harde woorden, maar dit is nooit een lieflijk land geweest.' Ze keek hem recht aan zonder met haar ogen te knipperen. Een hard land en een harde vrouw. Hij keerde zich op z'n andere zij en hield het dal weer in de gaten. Behalve Mart ging iedereen weg.

Halverwege de middag zag hij eindelijk een gestalte vermoeid de berg opklimmen. Aviendha. Mart had gelijk; ze was even bloot als ze was geboren. En de gevolgen van de zon waren ook te zien, of ze Aiels was of niet. Alleen haar handen en gezicht waren door de zon gebruind; al het overige zag er beslist rood uit. Hij was blij haar te zien. Ze had een hekel aan hem, maar alleen omdat ze dacht dat hij Elayne verkeerd had behandeld. De meest eenvoudige reden. Niet vanwege de voorspelling of de doem, niet vanwege de Draken op zijn armen of omdat hij de Herrezen Draak was. Vanwege een simpele, menselijke reden. Hij verlangde bijna naar haar koele uitdagende blikken.

Toen ze hem zag, verstarde ze en was er niets koels in haar blauwgroene ogen te ontdekken. Haar blik liet de zon zelfs verkillen en hij kon ter plekke in as opgaan. 'Eh... Rhand?' zei Mart stil. 'Ik denk niet dat ik met mijn rug naar haar toe zou gaan staan als ik jou was.' Hij slaakte een vermoeide zucht. Natuurlijk. Als ze in die glazen zuilen was geweest, wist ze het. Bair, Melaine, de anderen - die hadden er al jaren aan kunnen wennen. Voor Aviendha was het een open rauwe wond. *Geen wonder dat ze me nu haat.*

De Wijzen haastten zich naar buiten om Aviendha op te vangen en namen haar snel mee naar een andere tent. Toen Rhand haar daarna weer zag, droeg ze een ruim vallende, bruine rok en een los wit hemd, met een sjaal over haar armen geschikt. Ze leek niet al te blij met die kleren. Ze zag hem kijken en de woede op haar gezicht - de pure, dierlijke haat - zorgde ervoor dat hij zich afwendde. De schaduwen van de verre bergen begonnen te lengen tegen de tijd dat Moiraine verscheen, vallend en overeind krabbelend bij het klimmen, even sterk verbrand door de zon als Aviendha. Hij zag geschrokken dat ook zij helemaal niets aan had. Vrouwen waren gele, dat was het.

Lan sprong van de rots omlaag en rende naar haar toe. Hij tilde haar op in zijn armen en rende de helling weer op, misschien zelfs nog sneller dan hij omlaag was gesprongen, beurtelings vloekend en roepend om de Wijzen. Moiraines hoofd hing op zijn schouder. De Wijzen kwamen en namen haar mee. Melaine stelde zich vierkant voor hem op toen Lan probeerde de tent binnen te komen. Lan bleef achter en liep heen en weer, met zijn vuist in z'n hand meppend. Rhand rolde op z'n rug en staarde naar het lage tentdak. Drie dagen gespaard. Hij zou blij moeten zijn dat Moiraine en Aviendha veilig terug waren, maar hij voelde zich alleen opgelucht over de gewonnen

tijd. Tijd betekende alles. Hij moest zijn eigen grond kunnen kiezen. Misschien kon hij dat nog steeds. 'Wat ga je nu doen?' vroeg Mart. iets wat jij leuk vindt. Ik ga de regels breken.' ik bedoel: ben je van plan eten te gaan halen? Ik heb honger.' Rhand moest onwillekeurig lachen. Iets te eten? Het kon hem niet schelen als hij nooit meer zou eten. Mart staarde hem aan alsof hij gek was, waardoor hij nog harder moest lachen. Niet gek. Voor het eerst zou iemand leren wat het betekende dat hij de Herrezen Draak was. Hij zou de regels breken op een wijze die niemand verwachtte.

35 Harde lessen

Zoals Egwene zich uit de echte wereld herinnerde, werd het Hart van de Steen in Tel'aran'rhiod gevormd door enorme gladde, roodstenen kolommen die naar een verre zoldering opstegen, en onder de grote middenkoepel bevond zich Callandor, die in de vloer van lichte plavuizen was gedreven.

Er waren geen mensen. De gouden lampen waren niet aangestoken, maar toch was er een soort licht, op de een of andere manier zowel vaag als scherp, dat overal tegelijk vandaan of ook wel nergens vandaan leek te komen. Zo was het vaak binnen in Tel'aran'rhiod. Waar ze niet op had gerekend, was de vrouw die achter het glinsterende kristallen zwaard de bleek grauwe schaduwen tussen de kolommen stond in te turen. Egwene bekeek de kleding van de vrouw stomverbaasd. Ze was blootsvoets en droeg een wijde lange broek van gele brokaatzijde. Boven een donkergele band om haar middel was ze helemaal naakt, afgezien van gouden halssierraden. In een flonkerende rij schitterden kleine, gouden ringetjes in haar oren en nog het meest verbazingwekkend was een gouden neusring die met een dun kettinkje, waaraan penninkjes hingen, met haar linkeroorring was verbonden. 'Elayne?' zuchtte Egwene verbaasd, terwijl ze de sjaal om zich heen schikte alsof zij het was die halfnaakt rondliep. Ze had zich ditmaal als Wijze uitgedost, maar eigenlijk zonder enige reden. De erfdochter maakte een sprongetje en toen ze weer rustig stond en Egwene aankeek, droeg ze een beschaafd bleekgroen gewaad met een hoge, geborduurde kraag en lange mouwen, waarvan de punten tot haar handen reikten. Geen oorringetjes. Geen neusring. 'Zo gaan de vrouwen van het Zeevolk op zee gekleed,' zei ze haastig met hoogrode wangen, ik wilde weieens zien hoe dat voelde en dit leek me er een goede plek voor. Ik kon het tenslotte niet op dat schip doen.'

'Hoe voelt het?' vroeg Egwene nieuwsgierig.

'Eigenlijk wel koud.' Elayne keek om zich heen naar de kolommen. 'En je hebt het gevoel dat mensen je aanstaren, zelfs als er niemand is.' Opeens lachte ze. 'Die arme Thom en Juilin. Het grootste deel van de tijd weten ze niet waar ze kijken moeten. De halve bemanning bestaat uit vrouwen.'

Terwijl Egwene zelf de kolommen opnam, trok ze onrustig haar schouders op. Het voelde echt aan alsof ze hier werden beloerd. Ongetwijfeld kwam dat alleen omdat ze de enige mensen in de Steen waren. Wie toegang tot Tel'aran'rhiod had, zou er niet op rekenen dat iemand hier zou kijken. 'Thom? Thom Merrilin? En Juilin Sandar? Zijn dfe bij jullie?'

'O, Egwene, Rhand heeft ze gestuurd. Rhand en Lan. Nou ja, Moiraine heeft Thom eigenlijk gestuurd, maar Rhand baas Sandar. Om ons te helpen. Nynaeve is natuurlijk weer in alle staten over Lan, hoewel ze het uiteraard niet laat merken.'

Egwene onderdrukte een glimlachje. Nynaeve over haar toeren? Elaynes gezicht straalde en haar kleed was weer anders, vertoonde nu een veel dieper uitgesneden hals, blijkbaar zonder dat ze het besefte. Door de ter'angreaal, de gedraaide stenen ring, kon de erfdochter de Wereld der Dromen even gemakkelijk binnenstappen als Egwene, maar hij bood geen grotere beheersing. Die moest je Ieren. Een losse gedachte - zoals hoe ze er graag voor Rhand uit wilde zien - kon bij Elayne van alles veranderen.

'Hoe is het met hem?' In Elaynes stem lag een vreemde mengeling van opzettelijke terloopsheid en gretigheid.

'Goed,' zei Egwene. 'Ik denk van wel, ja.' Ze gaf een volledig verslag. De Portaalstenen, Rhuidean - zoveel als ze had gehoord en wat haar was gelukt op te maken uit de gesprekken over het kijken door de ogen van de voorouders - het vreemde beest van de Drakenbanier dat nu beide onderarmen van Rhand kenmerkte, Bairs onthulling dat Rhand de doem was van de Aiel en de oproep aan de stamhoofden om naar Alcair Dal te komen. Het kon best zijn dat Amys en de andere Wijzen dat op dit moment deden; ze hoopte eigenlijk vurig van wel. Ze vertelde zelfs in verkorte vorm het vreemde verhaal van de echte ouders van Rhand. 'Maar ik weet het niet. Hij doet sindsdien vreemder dan ooit en Mart doet even hard mee. Ik bedoel niet dat hij krankzinnig is, maar... Hij is even hard als Lan en Rhuarc, verschillende keren tenminste, misschien nog wel harder. Hij is iets van plan, denk ik. Iets wat volgens hem niet iedereen mag weten en hij zet er grote druk achter.

Ik maak me zorgen. Soms heb ik het gevoel dat hij geen mensen meer ziet, maar slechts stukken op een Steenbord.'

Elayne leek niet bezorgd, daarover in ieder geval niet. 'Hij is wat hij is, Egwene. Een koning of een generaal kan het zich niet altijd veroorloven mensen te zien. Wanneer een heerser het juiste voor een natie dient te doen, is de kans groot dat enkelen zullen lijden onder wat voor de meesten het beste is. Rhand is een koning, Egwene, zelfs zonder land, tenzij je Tyr meetelt, en als hij niet iets doet wat sommigen pijn doet, zal aan het eind iedereen lijden.'

Egwene trok haar neus op. Misschien was het verstandig, maar ze hoefde het niet geweldig te vinden. Mensen waren mensen en ze moesten als mensen worden behandeld. 'Er is nog wat. Enkele Wijzen kunnen geleiden. Ik weet niet hoeveel, maar ik vermoed verschillende, in meer of mindere mate. Volgens Amys vinden ze echt elke vrouw bij wie die vonk is aangeboren.'

Er was geen enkele Speervrouwe die stierf bij haar poging zichzelf te leren geleiden terwijl ze niet eens besefte wat ze probeerde te doen; bij de Aiel bestond geen enkele wilder. Mannen die merkten dat ze konden geleiden, wachtte een grimmiger lot. Ze trokken naar het noorden, naar de Grote Verwording en misschien nog wel verder naar de Verwoeste Landen en Shayol Ghul. 'De Duistere doden' werd het genoemd. Niemand overleefde dat, tenzij ze al eerder aan krankzinnigheid ten prooi vielen. 'Aviendha heeft blijkbaar ook die vonk. Ze wordt heel sterk, denk ik. Amys bleek die vonk ook te hebben.'

'Aviendha,' zei Elayne nadenkend. 'Natuurlijk, ik had het kunnen weten. Ik voelde dezelfde verwantschap met Jorin, toen ik haar voor het eerst zag, als ik bij Aviendha merkte. En bij jou, wat dat betreft.'

'Jorin?'

Elayne trok een gezicht. 'Ik heb beloofd dat ik haar geheim zou bewaren en de eerste de beste keer flap ik het eruit. Nou ja, ik neem niet aan dat het haar of haar zusters kwaad zal doen. Jorin is de windvindster op de *Golfdanser*, Egwene. Ze kan geleiden en dat kunnen enkele andere windvindsters ook.' Ze keek even snel rond naar de kolommen om haar heen en opeens was haar gewaad weer hoog bij de nek gesloten. Ze schoof een donkere kanten sjaal, die er net niet was geweest, omhoog over het hoofd, waardoor haar gezicht in de schaduw verdween. 'Egwene, je mag het niemand vertellen. Jorin is bang dat de Toren zal proberen hen te

dwingen ook Aes Sedai te worden of tracht hen op de een of andere wijze te overheersen. Ik heb beloofd dat ik al het mogelijke zou doen om dat niet te laten gebeuren.' ik zal het niet doorvertellen,' zei Egwene langzaam. Wijzen en wind-vindsters. Twee groepen vrouwen die geleidsters kenden en niemand had de Drie Geloften op de Eedstaf afgelegd. Aes Sedai dienden zich aan die geloften te houden, waardoor men de Aes Sedai vertrouwde, of tenminste niet bang was voor hun macht, maar toch diende een Aes Sedai zich heel vaak zeer heimelijk te gedragen. Wijzen - en ook windvindsters, wilde ze wedden - hadden hooggeplaatste rangen in hun maatschappij. Terwijl zij niet de geloften hadden afgelegd waardoor mensen zich veilig voelden. Daar moest ze nog eens goed over nadenken.

'Nynaeve en ik lopen voor op het vaarplan, Egwene. Jorin heeft me geleerd hoe ik met het weer kan werken. Je kunt het bijna niet geloven, maar de stromen Lucht die zij kan weven, zijn enorm omvangrijk! Onder ons gezegd en gezwegen hebben wij de *Golfdanser* samen sneller laten varen dan ooit tevoren, en het was al een snel schip. Over zo'n drie dagen, misschien twee volgens Coine, kunnen we in Tanchico zijn. Zij is de zeilvrouwe, de schipper. In tien dagen van Tanchico naar Tyr, misschien, ondanks dat we vaak stilliggen voor een gespreid als we een ander schip van de Atha'an Miere tegenkomen. Egwene, het Zeevolk denkt dat Rhand hun Coramoor is.'

'Denken ze dat?'

'Coine heeft enkele gebeurtenissen van Tyr verkeerd uitgelegd. Ze veronderstelt bijvoorbeeld dat de Aes Sedai Rhand hebben gediend, maar Nynaeve en ik vonden het beter daarover niets te zeggen. Zodra ze het een andere zeilvrouwe vertelt, willen allen dat bericht graag verspreiden en Rhand dienen. Ik denk dat ze alles voor hem zullen doen.'

'Ik wou maar dat de Aiel hem zo gretig aanvaardden,' verzuchtte Egwene. 'Rhuarc vermoedt dat sommigen zullen weigeren hem te erkennen, of hij nu de Draken van Rhuidean op zijn armen heeft of niet. Er is een kerel, ene Couladin, die hem bij de eerste de beste kans ter plekke zou willen vermoorden.'

Elayne deed een stap naar voren. 'Zorg ervoor dat dat niet gebeurt.' Het was geen vraag of verzoek. Haar blauwe ogen fonkelden en er lag een glanzende dolk in haar hand.

'Ik zal mijn best doen. Rhuarc heeft hem een lijfwacht gegeven.' Elayne leek de dolk nu pas te zien en schrok. Het wapen verdween. 'Je moet me leren wat Amys je bijbrengt, Egwene. Ik schrik me telkens een ongeluk als er dingen zomaar verschijnen en verdwijnen, of als ik opeens iets anders draag. Het gebeurt zomaar.'

'Dat zal ik doen. Als ik er tijd voor heb.' Ze was al weer te lang in Tel'aran'rhiod gebleven. 'Elayne, als ik niet hier ben wanneer we verondersteld worden elkaar de volgende keer te ontmoeten, maak je dan geen zorgen. Ik zal het proberen, maar misschien kan ik niet komen. Vertel dit in ieder geval aan Nynaeve. Als ik niet kom, kom dan telkens de volgende nacht. Ongetwijfeld ben ik er dan enkele dagen later wel.'

ik hoop het,' zei Elayne weifelend. 'Het gaat weken kosten voor we hebben uitgezocht of Liandrin en de anderen in Tanchico zijn. Thom schijnt te denken dat de toestand in de stad heel erg verwarrend is.' Haar ogen gleden naar Callandor, die voor de helft in de vloer was gedreven. 'Weet jij waarom hij dat heeft gedaan?'

'Hij zei dat het de Tyreners aan hem zou binden. Zolang ze weten dat het zwaard daar is, zullen ze beseffen dat hij terugkomt. Misschien weet hij waar hij het over heeft. Ik hoop van wel.'

'O, ik dacht... dat hij misschien... kwaad was over... iets.'

Elayne fronste nadenkend. Die plotselinge schroom was niets voor Elayne. 'Kwaad waarover?'

'O, niets. Ik dacht zomaar wat. Egwene, ik heb hem twee brieven gegeven voor mijn vertrek uit Tyr. Weet jij hoe hij ze heeft opgenomen?'

'Nee. Heb je iets geschreven wat hem volgens jou boos heeft gemaakt?'

'Natuurlijk niet.' Elayne lachte opgewekt: het klonk gedwongen. Opeens droeg ze donkere wol die dik genoeg was voor een zware winter, ik zou toch wel stom zijn om dingen te schrijven waarover hij kwaad wordt.' Haar haren piekten alle kanten uit, als een gekke kroon. Ze besefte het niet eens. ik probeer er juist voor te zorgen dat hij van me houdt. Ach, waarom kunnen mannen niet gewoon doen? Waarom moeten ze zulke problemen geven? Hij is gelukkig uit de buurt van Berelain.' De wol werd weer zijde, met een nog lagere halslijn dan eerst; haar haren schitterden zo mooi op

haar schouders dat de glans van haar gewaad erbij verbleekte. Ze aarzelde en beet op haar lip. 'Egwene? Als je de kans krijgt, zou je hem dan kunnen zeggen dat ik meende wat ik zei in... Egwene? Egwene?'

Iets had Egwene vastgegrepen. Het Hart van de Steen verdween in het zwart alsof ze er aan haar nekvel uit werd gesleurd.

Hijgend en met een bonzend hart schrok Egwene wakker. Ze keek op naar het lage dak van de donkere tent boven haar hoofd. Slechts een beetje maanlicht kroop door de open wanden naar binnen. Ze lag onder haar dekens - de Woestenij was 's nachts even koud als die overdag heet was en de stoof, die de zoetige geur van gedroogde mest verspreidde, gaf maar weinig warmte, zelfs met haar dekens waar ze was ondergekropen om te slapen. Wat had haar in Lichtsnaam weggesleurd? Opeens besefte ze dat Amys in kleermakerszit naast haar zat, gehuld in schaduwen. Haar gezicht, vaag zichtbaar in het sombere duister, leek even donker en dreigend als de nacht.

'Was jij dat, Amys?' vroeg ze kwaad. 'Je hebt het recht niet mij zomaar weg te slepen. Ik ben een Aes Sedai van de Groene Ajah...' - de leugen kwam nu heel vlot van haar lippen - 'en je hebt het recht niet...' Amys snoerde haar grimmig de mond. 'Achter de Drakenmuur, in de Witte Toren, ben je een Aes Sedai. Hier ben je een onwetende leerling, een dom meisje dat door een kuil vol gifslangen kruipt.' ik weet dat ik heb gezegd dat ik zonder jou niet naar Tel'aran'rhiod zou gaan,' zei Egwene, die probeerde redelijk over te komen, 'maar...' Iets greep haar bij de enkels en trok haar voeten de lucht in. De dekens vielen omlaag en haar nachtkleding zakte, in vele plooien, af tot haar oksels. Omgekeerd hing ze met haar gezicht vlak voor dat van Amys. Woedend opende ze zich voor saidar... en merkte dat ze afgeschermd was.

'Je wilde er alleen heen,' fluisterde Amys zachtjes. 'Je bent gewaarschuwd, maar je moest er zo nodig toch heen.' Haar ogen leken in het donker te gloeien en steeds feller te schitteren. 'En je wilde je niets aantrekken van wat daar op je ligt te wachten. Er leven dingen in dromen die de dappersten kunnen vernietigen.' Rond haar ogen, die uit blauwe houtskool leken te bestaan, vloeide haar gezicht langwerpig uit. Schubben ontsprongen waar de huid was geweest, haar kaken staken naar voren, vol scherpe tanden. 'Dingen die de dappersten opvreten,' grauwde ze.

Krijsend roffelde Egwene tevergeefs tegen het schild dat haar van de Ware Bron afschermde. Ze probeerde een stomp te geven in dat afschuwelijke gezicht, in dat ding dat Amys niet kon zijn, maar iets greep haar polsen vast en rekte haar ver en bevend uit. Ze kon alleen maar gillen toen die kaken zich om haar gezicht sloten.

Krijsend ging Egwene rechtop zitten, de dekens tegen zich aanklemmend. Met de grootste moeite wist ze haar mond te houden, maar de rillingen die haar lieten beven, kon ze niet bedwingen. Ze was in de tent... of niet? Daar, in de schaduw, zat Amys nog steeds in de gloed van saidar, met gekruiste benen, of was zij het niet? Verbeten opende ze zichzelf voor de Bron en jankte bijna van ellende toen ze opnieuw op het schild botste. Ze gooide de dekens opzij en kroop over de dikke laag tapijten naar haar kleren en gooide die met beide handen wild opzij. Ze had een mes aan haar gordel. Waar was het? Waar? Daar! 'Ga zitten,' zei Amys bits, 'voor ik je genezende dampen en kriebeloefeningen voorschrijf. Je zult het niet echt prettig vinden.' Egwene draaide zich op haar knieën om, met beide handen het korte mes vasthoudend. Ze zouden wild trillen als ze die niet rond de greep had vastgeklemd. 'Ben je het ditmaal echt?'

'Ik ben mezelf, nu en ook daarnet. Een harde les is de beste. Ben je van plan me neer te steken?'

Aarzelend stopte Egwene het mes terug in de schede. 'Je hebt het recht niet...'

'Ik heb elk recht! Jij hebt me je woord gegeven. Ik wist niet dat Aes Sedai konden liegen. Als ik je iets wil leren, moet ik weten of je doet wat ik zeg. Ik wil niet meemaken dat een leerling van mij zich de hals laat afsnijden!' Amys zuchtte; de gloed om haar heen verdween, evenals het schild tussen Egwene en saidar. 'Ik kan het scherm niet langer in stand houden. Je bent veel sterker dan ik. Met de Ene Kracht, bedoel ik. Je hebt me bijna met schild en al neergeslagen. Maar als je je niet aan je woord houdt, weet ik niet of ik je wel les wil geven.'

'Ik zal me aan mijn beloftes houden, Amys. Dat beloof ik. Maar ik moet mijn vriendinnen spreken in Tel'aran'rhiod. Dat heb ik hun beloofd. Amys, ze hebben mijn hulp en mijn raad nodig.' Het gezicht van Amys was niet goed te zien in de duisternis, maar Egwene zag de trekken niet zachter worden. 'Alsjeblieft, Amys. Je hebt me al zoveel geleerd. Ik denk dat ik

mijn vriendinnen nu altijd, waar dan ook kan vinden. Hou me alsjeblieft niet tegen, wanneer ik nog zoveel moet leren. Ik zal alles doen wat je van me verlangt.'

'Vlecht je haar,' zei Amys vlak.

'Vlechten?' vroeg Egwene onzeker. Het zou geen enkel ongemak betekenen, maar waarom? Ze droeg het nu los en het viel tot over haar schouders, maar het was nog niet zo lang geleden dat ze heel trots was toen de vrouwenkring thuis haar op een zekere dag had gezegd dat ze oud genoeg was om net als Nynaeve haar haren in een vlecht te dragen. In Tweewater betekende een vlecht dat je oud genoeg was en voortaan als vrouw werd gezien.

'Eén langs ieder oor.' Amys' stem was nog steeds vlak en steenhard. 'Als je geen lint hebt om je haar mee te vlechten, heb ik nog wel wat. Bij ons dragen de kleine meisjes hun haar zo. Meisjes die nog te jong zijn om zich aan een belofte te houden. Als je mij toont je aan je beloften te houden, hoef je geen vlechten meer te dragen. Maar als je nog eenmaal tegen me liegt, mag je van mij je rok inkorten, net als kleine meisjes hem dragen, en geef ik je een pop die je steeds bij je moet hebben. Als je besluit je als volwassen vrouw te gedragen, zul je als zodanig behandeld worden. Stem daarmee in, of ik stop met mijn lessen.'

ik stem ermee in als je met me meegaat wanneer ik mijn vriendinnen...'

'Stem ermee in, Aes Sedai! Ik onderhandel niet met kinderen of vrouwen die zich niet aan hun woord houden. Je doet wat ik je zeg, je pakt aan wat ik je wens te geven, verder niets. Anders mag je nu weg en je eigen dood gaan zoeken. Ik - ga - je - daarbij - niet - helpen!' Egwene was blij met het duister waardoor haar norse gezicht niet te zien was. Ze had het inderdaad beloofd, maar dit vond ze heel oneerlijk. Niemand probeerde het Rhand moeilijk te maken met stomme regeltjes. Nou ja, misschien was hij wel anders. Ze wist in ieder geval niet zeker of ze de voorschriften van Amys wilde verruilen voor Couladins wens hem aan de speer te rijgen. Mart zou zich zeker niet bij de regels van een ander neerleggen. Maar of hij ta'veren was of niet, Mart hoefde niets te leren; hij hoefde er alleen maar te zijn. Hij zou hoogstwaarschijnlijk weigeren iets te leren als hij die kans kreeg aangeboden, tenzij het iets te maken had met dobbelen of domme pret. Zij wilde leren. Soms leek het haar een onmetelijke dorst. Hoeveel ze ook

opnam, ze kon die dorst niet lessen. Maar dan bleef het nog steeds oneerlijk. Nou ja, zo liggen de zaken nu eenmaal, dacht ze spijtig. 'Ik stem ermee in,' zei ze. ik doe wat je zegt, aanvaard wat je me geeft en niets meer.'

'Goed.' Na een lange pauze, alsof Amys zat te wachten of Egwene er nog iets aan toe wilde voegen - ze hield wijselijk haar mond - zei Amys: 'Ik heb ook de bedoeling heel hard voor je te zijn, Egwene, maar dat heeft een doel. Dat jij nu denkt dat ik jou al zoveel geleerd heb, toont alleen maar aan hoe weinig je aanvankelijk wist. Je hebt veel aanleg voor de droom. Heel waarschijnlijk zul je ons op een dag nog ver overtreffen. Maar als je niet leert wat ik je kan bijbrengen - wat wij met z'n vieren jou kunnen bijbrengen - zul je dat Talent nooit volledig ontwikkelen, omdat je daarvoor waarschijnlijk niet lang genoeg in leven blijft.'

ik zal het proberen, Amys.' Ze meende dat ze het behoorlijk gedwee had gezegd. Waarom zei de vrouw niet wat ze graag wilde horen? Wanneer Egwene niet alleen naar Tel'aran'rhiod mocht, moest Amys de volgende keer maar mee naar Elayne. Of misschien was het de volgende keer Nynaeve wel. 'Goed. Wil je nog iets zeggen?'

'Nee, Amys.'

Ditmaal duurde het zwijgen nog langer. Egwene wachtte zo geduldig als ze kon, met haar handen op de knieën.

'Dus het lukt je wel je eisen in te slikken als je dat wilt,' zei Amys eindelijk, 'zelfs al zit je te trillen als een geit met jeuk. Of heeft dat een andere oorzaak? Ik kan je daar een middeltje tegen geven. Nee? Goed dan, ik zal je vergezellen als je je vriendinnen moet spreken.'

'Dank je,' zei Egwene stijf. Wel ja, een geit met jeuk! 'Voor het geval je de eerste keer niet goed hebt geluisterd: de lessen zijn niet gemakkelijk en evenmin kort. Als je mocht denken dat je de afgelopen dagen hard hebt gewerkt, bereid je dan nu maar voor op je zwoegen van de vroege ochtend tot de late avond.'

'Amys, ik wil zoveel mogelijk leren van wat je me vertelt en ik zal zo hard werken als je verlangt, maar als ik denk aan Rhand en Duistervrienden... Het kan weieens zo zijn dat tijd om te Ieren een weelde wordt en dat mijn beurs nog steeds leeg is.'

ik weet het,' zei Amys vermoeid. 'Hij valt ons nu al lastig. Kom mee. Je hebt al genoeg tijd verknoeid met je kinderachtigheid. Er moeten vrouwenzaken worden besproken. Kom mee. De anderen zitten te wachten.'

Voor het eerst drong het tot Egwene door dat Moiraine niet onder haar dekens lag. Ze wilde haar kleren pakken, maar Amys zei: 'Die zijn niet nodig. Het is niet zo ver. Sla een deken om en kom mee. Ik heb al heel veel voor Rhand Altor gedaan en ik heb nog meer te doen voor we klaar zijn.'

Vol twijfel sloeg Egwene een deken om en volgde de oudere vrouw de nacht in. Het was koud. Met kippenvel over haar hele lijf sprong ze op haar blote voeten over de ijskoude rotsgrond. Na de hitte overdag leek de nacht wel hartje winter. Haar adem werd vlak voor haar mond een dunne mist die onmiddellijk door de lucht werd opgenomen. Al was het koud, de lucht was nog kurkdroog.

Achter het kampement van de Wijzen stond een kleine tent die ze niet eerder had opgemerkt. Hij was even laag als de andere, maar alle zijwanden waren tot de grond toe dicht. Verbaasd zag ze dat Amys zich uitkleedde en haar gebaarde hetzelfde te doen. Haar tanden op elkaar klemmend om niet te klappertanden volgde ze langzaam Amys' voorbeeld. Toen de Aielvrouw zich geheel had uitgekleed, bleef ze gewoon even staan - alsof het niet vroor dat het kraakte - diep ademhalend en wild wapperend met haar armen voor ze eindelijk de tent indook. Egwene schoot haar meteen bereidwillig na.

Een vochtige hitte leek haar met een klap tussen de ogen te treffen. Ze begon over haar hele lichaam te zweten.

Moiraine was er al, net als de andere Wijzen en Aviendha, allemaal bloot en zwetend rond een grote, ijzeren ketel die tot de rand toe gevuld was met beroete keien. Zowel de ketel als de keien straalden een enorme hitte uit. De Aes Sedai leek vrijwel hersteld te zijn van haar beproeving, hoewel er iets straks rond haar ogen zat dat er vroeger niet geweest was.

Terwijl Egwene behoedzaam een plekje zocht om te gaan zitten - hier lag geen dikke laag kleden, alleen de kale rotsgrond - schepte Aviendha een handvol water uit een kleinere ketel naast haar en gooide die in de grote. Het water verdampte meteen tot stoom en liet geen enkel vochtig plekje op

de stenen achter. Aviendha keek heel nijdig. Egwene wist hoe ze zich voelde. De Novices in de Toren kregen ook allerlei klusjes te doen en ze wist niet meer waar ze de meeste hekel aan had gehad: aan het schrobben van de vloer of aan het schuren van de potten en pannen. Dit werkje leek haar niet al te moeilijk. 'We dienen te bespreken wat we aan Rhand Altor moeten doen,' zei Bair toen Amys ook zat.

'Aan hem doen?' vroeg Egwene geschrokken. 'Hij draagt de merktekens. Hij is degene die jullie hebben gezocht.'

'Hij is die man,' zei Melaine grimmig terwijl ze lange slierten roodgoud haar uit haar vochtige gezicht streek. 'We dienen ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen zijn komst overleven.'

'Het is even belangrijk,' zei Seana, 'dat hij het overleeft, zodat hij de rest van de voorspelling kan vervullen.' Melaine keek haar boos aan en Seana voegde er geduldig aan toe: 'Anders zal niemand van ons het overleven.'

'Rhuarc heeft gezegd dat hij enkele Jindokrijgers als lijfwacht zal aanstellen,' zei Egwene langzaam, is hij van mening veranderd?'

Amys schudde haar hoofd. 'Nee, dat niet. Rhand Altor slaapt in de Jindotenten, terwijl een honderdtal mannen waakt om ervoor te zorgen dat hij ook weer wakker wordt. Maar mannen zien de zaken soms anders dan wij. Rhuarc zal hem volgen, misschien bezwaren maken bij beslissingen die hij verkeerd vindt, maar hij zal niet proberen hem te leiden.'

'Denk je dat hij leiding nodig heeft?' Moiraine trok een wenkbrauw hoog op, maar Egwene negeerde het. 'Tot dusver heeft hij zonder leiding gedaan wat hij moest doen.'

'Rhand Altor kent onze gebruiken niet,' antwoordde Amys. 'Hij kan honderden fouten maken, waardoor een stam of een stamhoofd zich tegen hem zal keren, waardoor ze hem als natlander zullen zien, of hij nu Hij die komt met de dageraad is, of niet. Mijn gade is een goede man en een goed stamhoofd, maar hij is geen vredeprater, opgeleid om kwade mannen ertoe te brengen hun speren aan de voeten te leggen. We dienen iemand te hebben die vlak bij Rhand Altor blijft, die hem dingen in het oor kan fluisteren als hij op het punt staat een verkeerde stap te doen.' Ze gebaarde Aviendha nog wat water op de hete keien te gooien en de jonge vrouw gehoorzaamde met bedrukte sierlijkheid.

'Bovendien moeten we hem in de gaten houden,' bracht Melaine scherp naar voren. 'We moeten te weten komen wat hij van plan is. De vervulling van de voorspelling van Rhuidean is begonnen - hoe het ook loopt, die mag niet halverwege in het zand vastlopen - maar ik ben van plan ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen van ons volk overleven. Hoe dat klaargespeeld kan worden, hangt af van de bedoelingen van Rhand Altor.'

Bair boog zich naar Egwene toe. Ze leek een en al botten en spieren. 'Jij kent hem vanaf zijn jeugd. Zal hij jou vertrouwen?' ik betwijfel het,' antwoordde Egwene. 'Hij heeft iets van zijn vroegere vertrouwen in anderen verloren.' Ze vermeed het Moiraine aan te kijken.

'Zou ze het tegen ons zeggen, als hij haar iets toevertrouwt?' wilde Melaine weten, ik wil op deze plek geen boosheid scheppen, maar Moiraine en Egwene zijn Aes Sedai. Hun doel kan verschillen van ons doel.'

'Wij hebben eens de Aes Sedai gediend,' zei Bair kalm. 'Wij hebben daarbij toen gefaald. Misschien is het de bedoeling dat wij wederom gaan dienen.' Melaine werd rood, duidelijk verlegen met deze uitspraak.

Moiraine liet niet merken dat zij het had gezien of de eerdere woorden van de vrouw had gehoord. Afgezien van de strakke lijn rond haar ogen leek ze even kalm als ijs. ik kan waar mogelijk helpen,' zei ze koel, 'maar ik heb weinig invloed op Rhand. Momenteel weeft hij het Patroon naar eigen goeddunken.'

'Dan dienen we hem heel goed in het oog te houden en kunnen we slechts hopen,' verzuchtte Bair. 'Aviendha, jij zult Rhand Altor iedere dag opvangen als hij wakker wordt en je verlaat hem pas als hij 's avonds onder de dekens kruipt. Je blijft even dicht bij hem als het haar op zijn hoofd. Ik ben bang dat jouw opleiding moet plaatsvinden wanneer we de kans krijgen. Het is wel een grote belasting voor jou om beide dingen te doen, maar we kunnen er niet aan ontkomen. Als je met hem praat - en vooral luistert - zal het je geen moeite kosten dicht bij hem te blijven. Er zijn maar weinig mannen die een leuke, jonge vrouw die wil luisteren, wegsturen. Misschien ontvalt hem eens iets.' Met elk woord verstijfde Aviendha. Toen Bair was uitgesproken, spoog ze vuur. 'Dat doe ik niet!' Er viel een doodse stilte en alle ogen richtten zich op haar, maar ze staarde uitdagend terug. 'Niet?' zei Bair zachtjes. 'Niet?' Het leek of de woorden vies smaakten.

'Aviendha,' zei Egwene zachtjes, 'niemand vraagt je Elayne te verraden, alleen of je met hem wilt praten.' Het hielp weinig, de vroegere Speervrouwe leek zelfs nog feller naar een wapen te zoeken, is dit tegenwoordig de gehoorzaamheid van Speervrouwen?' zei Amys scherp. 'Ais dat zo is, zul je merken dat we een strenger gezag uitoefenen. Als er een reden is om niet bij Rhand Altor te blijven, spreek je die nu uit.' Aviendha's verzet verslapte iets en ze mompelde onhoorbaar. Amys stem werd messcherp, ik zei: spreek je uit!' ik mag hem niet,' barstte Aviendha los. ik haat hem! Ik haat hem!' .Als Egwene niet beter had geweten, zou ze hebben gedacht dat de Ai-elvrouw bijna in huilen uit zou barsten. De woorden troffen haar echter diep; dat meende Aviendha toch niet?

'We hebben het er niet over dat je hem moet liefhebben of in je bed moet ontvangen,' zei Seana ijzig. 'Wij hebben je gezégd naar de man te luisteren en dan gehoorzaam je.'

'Kinderachtig!' snoof Amys. 'Wat voor jonge vrouwen komen er nu ter wereld? Wordt er dan niemand meer volwassen?' Bair en Melaine waren zelfs nog scherper. De oudere vrouw dreigde Aviendha aan het paard van Rhand vast te binden in plaats van in zijn zadel te zetten - en het klonk of ze het ook echt meende. Melaine stelde voor dat Aviendha maar beter 's nachts kuilen kon graven en vullen in plaats van te slapen; dan kon ze haar hoofd weer op orde brengen. De dreigementen waren niet bedoeld om haar te dwingen, besefte Egwene. Deze vrouwen rekenden op gehoorzaamheid en zouden die krijgen. Elke zinloze taak die Aviendha zich op de hals haalde, kreeg ze door haar eigen koppigheid. Die koppigheid leek minder te worden nu vier paar ogen van Wijzen zich in haar boorden. Ze stelde zich verdedigend op door op haar knieën te gaan zitten, maar ze hield vol. Egwene boog zich naar haar toe en legde haar hand op de schouder van de Aielvrouw. 'Jij hebt me verteld dat wij bijna-zusters zijn en ik denk dat we dat zijn. Wil je het dan voor mij doen? Doe dan alsof je Elayne terwille wilt zijn door voor hem te zorgen. Ik weet dat je haar mag. Je kunt hem zeggen dat ze haar woorden in die twee brieven meent. Dat zal hij leuk vinden.'

Aviendha's gezicht vertrok. 'Ik zal het doen,' zei ze in elkaar zakkend, ik zal hem voor Elayne in het oog houden. Voor Elayne.' Amys veerde op. 'Dwaasheid. Je zult hem in het oog houden omdat wij het je hebben gezegd, meisje. Als je denkt het om een andere reden te doen, zul je merken dat je een pijnlijke fout hebt begaan. Meer water. De stoom verdwijnt.'

Aviendha schoot als een speer omhoog om een handvol water op de keien te gooien. Egwene zag tot haar genoegen dat haar durf terugkeerde, maar ze zou haar waarschuwen als ze alleen waren. Durf was best, maar er bestonden enige vrouwen - bijvoorbeeld deze vier Wijzen en Siuan Sanche - bij wie het verstandiger was je durf in toom te houden. Je kon de hele dag tegen de vrouwenkring blijven schreeuwen, maar uiteindelijk deed je toch wat die wilde en had je liever je mond gehouden.

'Laten we, nu dat geregeld is,' zei Bair, 'in stilte van de stoom genieten, nu dat nog kan. Er moet vannacht en de komende nachten door enkelen van ons nog veel gedaan worden, als we voor Rhand Altor een bijeenkomst bij Alcair Dal willen klaarspelen.'

'Mannen bezorgen vrouwen telkens weer werk,' zei Amys. 'Waarom zou Rhand Altor dan anders zijn?'

In de tent daalde stilte neer, afgezien van het gesis wanneer Aviendha nog meer water op de hete stenen gooide. De Wijzen zaten met hun handen op de knieën diep te ademen. Het was eigenlijk heel prettig en heel ontspannen, deze vochtige hitte, dit gladde schone gevoel van ver dampend zweet. Egwene dacht dat het best de moeite waard was hiervoor wat slaap te missen.

Moiraine leek zich echter niet te ontspannen. Ze zat in de stomende ketel te staren alsof ze iets anders zag, iets heel ver weg. 'Was het erg?' zei Egwene zachtjes om de Wijzen niet te storen. 'Rhuidean, bedoel ik.' Aviendha keek snel op maar zei niets. 'De herinneringen vervagen,' zei Moiraine even zacht. Ze bleef naar haar verre beelden kijken en haar stem was bijna koud genoeg om de hitte uit de tent te verjagen. 'De meeste zijn al weg. Sommige wist ik al. Andere herinneringen... Het Rad weeft wat het Rad wil en wij zijn slechts een draadje in het Patroon. Ik heb mijn hele leven besteed aan het vinden van de Herrezen Draak, ik heb Rhand gevonden en ervoor gezorgd dat hij in de Laatste Slag zal staan. Ik zal ervoor zorgen dat dat gebeurt, wat het ook moge kosten. Niets en niemand kan belangrijker zijn.'

Ondanks het zweet sloot Egwene huiverend de ogen. De Aes Sedai wilde niet getroost worden. Zij was écht een blok ijs, geen vrouw. Egwene maakte het zich gemakkelijk en probeerde het prettige gevoel terug te krijgen. Ze vermoedde dat deze momenten de komende dagen nog maar

weinig en met grote tussenpozen zouden voorkomen.

36 Dwalen

In alle vroegte braken de Aiel het kamp op en waren al uit Rhuidean weg toen de zon achter de verre bergen de toppen scherp aftekende. In drie groepen trokken ze om Chaendaer heen, omlaag naar de woeste vlakte, die hier en daar overging in heuvels, hoge stenen pieken en vlakke rotshoogten in grijs en bruin en iedere tint ertussen, sommige met golvende lijnen in rood en oker. Tijdens hun tocht naar het noordwesten doemden zo nu en dan een enorme, natuurlijke boog en enorme rotsplaten op die op een vreemde manier in evenwicht werden gehouden en waarschijnlijk elk moment neer konden storten. In de verte zag Rhand in alle windrichtingen scherpe gekartelde bergtoppen. Al het puin van het Breken van de Wereld leek op deze plaats, de Aiel-woestenij, verzameld te zijn. Waar de gebarsten grond niet geel of bruin of iets ertussenin kleurde, toonde een donkere rotsbodem vele kloven en kuilen. Een lage begroeiing van doornstruiken en een bladloze wirwar van stengels kwamen spaarzaam voor. De paar bloemen, wit, rood of geel, vormden een zeldzame verrassing. Zo nu en dan strekte zich een vlakte van taai gras voor hen uit en bij uitzondering zag hij een krom gegroeide boom, meestal met doornen en scherpe punten. Vergeleken met Chaendaer of het Rhuidean-dal was het er bijna weelderig. De heldere lucht en het kale land gaven Rhand het idee dat hij roeden ver kon kijken.

Maar de lucht was er niet minder droog en de hitte niet minder genadeloos met de zon als een gesmolten goudklomp hoog aan de hemel. Rhand had een sjoefa om het hoofd geslagen om zich tegen de zon te beschermen en dronk vaak uit de waterzak aan het zadel van Jeade'en. Vreemd genoeg leek zijn jas te helpen. Hij zweette evenveel, maar zijn hemd bleef vochtig onder de rode wol en gaf wat afkoeling. Mart gebruikte een stuk stof om een grote witte doek op zijn hoofd vast te binden als een soort vreemde pet die ook zijn nek beschermde en voortdurend hield hij zijn hand boven de ogen tegen het blikkerende licht. Hij had de ravenspeer als een lans in zijn hand, de punt rustte in de stijgbeugel.

Hun groep bestond uit zo'n vierhonderd Jindokrijgers; Rhand en Mart reden vooraan naast Rhuarc en Heirn. De Aiel liepen natuurlijk, muilezels en paarden droegen de tenten en een deel van de buit uit Tyr. Een aantal

Speervrouwen van de Jindo was op verkenning uitgewaaierd, terwijl de Steenhonden de achterhoede bewaakten. Aan de buitenkant van de hoofdgroep hielden waakzame Aiel hun speren en bogen met aangelegde pijlen in gereedheid. Er werd aangenomen dat de vrede van Rhuidean heerste tot de reizigers naar Chaendaer in hun eigen veste waren teruggekeerd, maar zoals Rhuarc aan Rhand uitlegde: fouten waren wel eerder voorgekomen en verontschuldigingen en bloedgaven brachten doden niet uit het graf terug. Rhuarc leek zo'n fout ditmaal heel waarschijnlijk te achten, zeker vanwege de groep Shaidokrijgers. Het gebied van de Shaidostam lag achter dat van de Jindo Taardad, vanuit Rhuidean gezien ongeveer in dezelfde richting, en ze trokken op zo'n kwart span afstand naast de Jindo's mee. Volgens Rhuarc had Couladin nog een dag op de terugkeer van zijn broer moeten wachten. Dat Rhand had gezien hoe Muradin zich de ogen had uitgestoken, maakte geen verschil. Tien dagen was tien dagen. Als je eerder vertrok, liet je ieder die Rhuidean had betreden achter. Toch had Couladin de Shaido bevolen hun tenten in te pakken, zodra hij zag dat de lastdieren van de Jindo's bepakt werden. De Shaido trokken nu mee, maar zij hadden hun eigen verkenners en achterhoede. Ze leken de Jindosibbe te negeren, maar de tussenruimte werd nooit veel groter dan zo'n driehonderd pas. Het was de gewoonte dat een handvol grotere sibben getuigde dat een man de merktekenen van een stamhoofd droeg, en het volk van Couladin telde minstens tweemaal zoveel mensen als de Jindosibbe. Rhand had het vermoeden dat de derde groep, halverwege tussen de Shaido en Taardad, de reden was dat de tussenruimte niet onverwachts en gewelddadig smaller werd. De Wijzen liepen net als de andere Aiel, samen met die vreemde mannen en vrouwen in witte gewaden, die Rhuarc de gai'shain noemde, die de lastdieren leidden. Het waren niet echt bedienden, maar Rhand betwijfelde of hij Rhuarcs uitleg over eer, verplichting en gevangenschap wel goed had begrepen. Heirn had het nog ingewikkelder gemaakt, door te doen alsof hij aan Rhand moest uitleggen dat water nat was. Moiraine, Egwene en Lan reden bij de Wijzen. De twee vrouwen deden dat tenminste. Lan reed iets verder opzij, aan de kant van de Shaidokrijgers en hield hen even scherp in het oog als het woeste landschap. Soms stegen Moiraine en Egwene even af om al lopend met een Wijze te praten. Rhand zou zijn laatste penner willen geven om hun gesprekken te kunnen horen. Ze keken vaak zijn kant op. Snelle blikken die hij ongetwijfeld niet mocht opmerken. Om de een of andere reden droeg Egwene het haar in twee vlechten, samengevlochten met een lang rood lint, alsof ze een bruid was. Hij wist niet waarom. Hij had er vlak voor hun vertrek uit Chaendaer iets over gezegd -slechts genoemd - en ze had bijna

zijn hoofd eraf gebeten. 'Elayne is de vrouw voor jou.'

Verward keek hij neer op Aviendha. Die uitdagende blik lag weer in haar blauwgroene ogen en haar sterke afkeer overheerste nog steeds. Ze had buiten zijn tent staan wachten toen hij die ochtend wakker was geworden en was sindsdien geen drie stappen van hem geweken. De Wijzen hadden haar duidelijk opgedragen als spion op te treden en even duidelijk werd hij niet geacht dat te bedenken. Het was een knap meisje en hij werd verondersteld zo dom te zijn dat hij niet door zou denken. Ongetwijfeld was dat de reden dat ze nu een rok droeg en, afgezien van een klein mes aan haar gordel, verder geen wapens droeg. Vrouwen leken mannen maar simpel te vinden. Het was vreemd, bedacht hij, dat geen enkele Aielman iets had gezegd over haar andere kleding. Zelfs Rhuarc vermeed het zo mogelijk rechtstreeks naar haar te kijken. Waarschijnlijk omdat hij wist waarom ze er was, een vaag idee had van de plannen van de Wijzen en er niet over wilde spreken. Rhuidean. Hij wist nog steeds niet waarom zij erheen was gegaan. Rhuarc had het over 'vrouwenzaken' en had er merkbaar geen zin in erover te praten als zij erbij was. Als hij zag hoe dicht ze naast hem liep, betekende dat dat er helemaal niets besproken werd. Het stamhoofd liep mee te luisteren, net als Heirn en iedere andere Jindokrijger binnen gehoorsafstand. Het viel soms moeilijk bij een Aiel te ontdekken, maar hij dacht dat ze ergens plezier om hadden. Mart zat zachtjes te fluiten en keek nadrukkelijk naar alles, behalve naar Rhand of Aviendha. Maar dit was vandaag de eerste keer dat ze iets tegen hem zei.

'Wat bedoel je?' vroeg hij.

Ze had geen last van haar wapperende rok, terwijl ze naast Jeade'en meeliep. Nee, ze liep niet, ze sloop meer. Als ze een kat was geweest, zou ze haar staart hebben laten zwiepen. 'Elayne is een natlander, een vrouw van je eigen soort.' Ze wierp hooghartig haar hoofd in de nek. Ze had niet meer dat korte staartje van de Aielkrijger achter in haar nek. De opgevouwen sjaal rond haar slapen kon de haren bijna helemaal bedekken. 'Precies de goede vrouw voor jou. Is ze niet mooi? Ze heeft een rechte rug, haar armen en benen zijn lenig en sterk, haar lippen volle liefdesappels. Haar haren zijn van gesponnen goud, haar ogen zijn blauwe saffieren. Haar huid is gladder dan de fijnste zijde, haar borsten zijn mooi en stevig. Haar heupen...'

Hij onderbrak haar fel met vuurrode wangen, ik weet dat ze knap is. Wat

wil je nou?'

ik beschrijf haar.' Aviendha keek fronsend naar hem op. 'Heb je haar in bad gezien? Ik hoef haar niet te beschrijven als je haar bloot in...'

'Dat heb ik niet gezien!' Hij wou dat zijn stem niet zo verstikt klonk. Rhuarc en de anderen luisterden echt en hun gezichten stonden zo effen dat ze wel pret moesten hebben. Mart richtte zijn ogen met een gemene grijns op de blauwe hemel.

De vrouw trok slechts haar schouders op en verschikte haar sjaal. 'Dat had ze dan moeten regelen. Maar ik heb haar gezien en ik zal optreden als haar naaste zuster.' De nadruk leek aan te duiden dat 'zijn' naaste zuster hetzelfde zou hebben gedaan. De gewoonten van de Aiel waren vreemd, maar dit was waanzinnig! 'Haar heupen...'

'Hou op!'

Ze keek hem boos aan. 'Zij is de vrouw voor jou. Elayne heeft haar hart als een bruidskrans aan je voeten gelegd. Dat wist toch iedereen in de Steen van Tyr?'

ik wens niet over Elayne te praten,' zei hij ferm. En zeker niet als ze op die manier verder praatte. Hij werd al rood als hij eraan dacht. Die vrouw leek het niet te kunnen schelen wat ze zei en wie het hoorde! 'Je blos is terecht, als je haar opzij schuift terwijl ze haar hart voor jou heeft geopend.' Aviendha's stem klonk hard en minachtend. 'Twee brieven heeft ze je geschreven, waarin ze alles heeft onthuld, alsof ze zich onder het dak van je moeder heeft uitgekleed. Je lokt haar in donkere hoekjes voor een kus en wijst haar dan af. Ze heeft ieder woord in die brieven zo bedoeld, Rhand Altor! Dat heeft Egwene me gezegd. Ze heeft ieder woord zo bedoeld. Hoe ga je dat beantwoorden, natlander?'

Rhand woelde met zijn hand door het haar en moest zijn sjoefa goed doen. Had Elayne ieder woord zo bedoeld? In allebei de brieven? Dat was gewoon onmogelijk. De laatste sprak zowat alles punt voor punt tegen. Opeens schrok hij. Had Egwene het gezegd? Over Elaynes brieven? Bespraken vrouwen dat soort dingen met elkaar? Hadden ze samen iets bedacht om hem in de war te brengen? Hij merkte dat hij Min miste. Min had hem nooit het gevoel gegeven een dwaas te zijn. Nou ja, niet meer dan een of twee keer. En ze had hem nooit beledigd. Och, ze had hem een paar

keer 'schaapherder' genoemd. Maar bij haar voelde hij zich op een vreemde manier op z'n gemak. Bij haar voelde hij zich nooit een door de wol geverfde dwaas, zoals bij Elayne of Aviendha.

Zijn zwijgen leek de Aielvrouw zo mogelijk nog meer te ergeren. In zichzelf mompelend beende ze verder, alsof ze iets in de grond wilde stampen, en schikte verschillende keren haar sjaal. Eindelijk stierf haar gemopper weg. In plaats daarvan begon ze hem strak aan te kijken. Als een aasgier. Hij begreep niet hoe ze met al dat kijken toch niet plat op haar gezicht viel. 'Waarom kijk je zo?' wilde hij weten.

ik luister, Rhand Altor, aangezien jij wenst dat ik mijn mond houd.' Rond haar opeengeklemde tanden vertoonde zich een glimlach. 'Vind je het niet leuk als ik naar je luister?'

Hij keek langs haar heen naar Mart, die zijn hoofd schudde. Vrouwen kon je niet begrijpen. Rhand probeerde aan komende gebeurtenissen te denken, maar dat viel hem moeilijk met die starende vrouwenogen. Mooie ogen, als ze niet een en al afkeer hadden uitgestraald, maar hij had liever dat die zich op iets anders hadden gericht.

Terwijl hij zijn ogen tegen het zonlicht beschutte, deed Mart zijn best niet te kijken naar Rhand en de Aielvrouw, die tussen hun paarden meestapte. Hij begreep niet waarom Rhand zich dat liet aanleunen. Aviendha was best knap - meer dan knap, vooral nu ze iets droeg dat meer op gewone kleren leek - maar ze had een bitse tong en bij haar buien vergeleken was Nynaeve een lammetje. Hij was blij dat Rhand met haar zat opgescheept en niet hij.

Hij trok de doek van zijn hoofd en veegde het zweet van zijn gezicht, waarna hij hem weer vastbond. De hitte en de eeuwige zon in zijn ogen begonnen hem goed te ergeren. Bestond er in dit hele land dan nergens schaduw? Het zweet prikte in zijn wonden. Hij had Moiraines Heling de vorige avond geweigerd toen ze hem had gewekt, nadat hij eindelijk in slaap was gevallen. Enkele sneden waren een lage prijs om te voorkomen dat de Kracht op je werd gebruikt en de smerige thee van de Wijzen hadden zijn hoofdpijn verjaagd. Nou ja, in zekere zin. Hij dacht niet dat Moiraine iets aan zijn andere mankementen kon doen en hij was niet van plan het haar te vertellen tot hij ze zelf begreep. Als hij ze ooit zou begrijpen. Hij wilde er niet eens over nadenken.

Moiraine en de Wijzen hielden hem in de gaten. Waarschijnlijk hielden ze

Rhand in de gaten, maar het voelde toch hetzelfde aan. Tot zijn verbazing was die vrouw met haar goudblonde haren, Melaine, voor een gesprek onhandig bij Moiraine achterop geklommen. Hij had gedacht dat een Aiel nooit op een paard zou klimmen. Een leuke vrouw, die Melaine met haar felle groene ogen. Het was natuurlijk wel jammer dat ze een geleidster was. Een man zou toch wel een heel grote stommeling zijn als hij zich met zo'n vrouw inliet. Terwijl hij goed op Pips zadel ging zitten, herinnerde hij zichzelf eraan dat het hem niets kon schelen wat de Aiel zouden gaan doen.

Ik ben naar Rhuidean geweest. Ik heb gedaan wat dat slangenvolk tegen me heeft gezegd. En wat was hij ermee opgeschoten? Deze bloedspeer en een zilveren hanger en... *Ik zou nu weg kunnen gaan. Als ik ook maar een beetje verstand heb, vertrek ik nu.* Hij kon weg. Hij kon proberen zelf zijn weg uit de Woestenij te zoeken - voor hij van dorst of zonnebrand stierf. Dat kon hij, als Rhand hem niet nog steeds aantrok, hem vasthield. De gemakkelijkste manier om het uit te zoeken was door het gewoon te proberen. Rondkijkend over het kale landschap, vertrok hij zijn gezicht. Er stak een windje op - het voelde als een luchtstoot uit een oververhitte oven - en kleine wervelstoten vormden gele zandtrechtertjes op de gebarsten grond. Een waas van hitte liet de verre bergen flikkeren. Misschien kon hij toch maar beter bij Rhand blijven.

Een verkenner, een Speervrouwe, kwam teruggehold en bleef vlak naast Rhuarc lopen, terwijl ze hem fluisterend iets vertelde. Ze wierp Mart een brede lach toe toen ze klaar was en hij hield zich druk bezig met een scherp stekeltje in Pips manen. Hij kende haar maar al te goed, deze roodharige Dorindha, die van Egwenes leeftijd was. Dorindha was een van die vrouwen geweest die hem tot de Maagdenkus hadden overgehaald. Zij had het eerste pand gewonnen. Niet dat hij haar ogen wilde ontwijken, ook zeker niet omdat hij dat niet kon, maar hij diende zijn rijdier vrij van stekels te houden en zoiets was belangrijk. 'Marskramers,' kondigde Rhuarc aan, toen Dorindha weer terugrende naar de plek waar ze vandaan was gekomen. 'Wagens van marskramers die deze kant op komen. ' Zo te horen beviel het hem niet. Maar Mart voelde zich wat opgewekter. Een marskramer kon iets voor hem betekenen. Als die kerel hier was gekomen, dan wist hij ook de weg naar buiten. Hij vroeg zich af of Rhand vermoedde wat hij dacht; die jongen trok al net zo'n nietszeggend gezicht als een Aiel. De Aiel trokken wat sneller voort. Het volk van Couladin deed hetzelfde en de groep Wijzen volgde zonder te aarzelen. Hun eigen verkenners hadden waarschijnlijk hetzelfde doorgegeven. Ze liepen nu zo snel dat de paarden

behoorlijk door moesten stappen. De zon betekende voor de Aiel helemaal geen overlast, zelfs niet voor de in het wit geklede gai'shain. Ze snelden over de gebarsten grond. Na amper twee span kwamen de wagens in zicht, een stuk of twintig, in een langgerekte rij. Alle hadden duidelijk geleden onder het reizen, en overal hingen reservewielen klaar. Ondanks een laag geel stof leken de voorste twee op witgeverfde kisten op wielen, of op huisjes met een houten achtertrapje en een metalen kachelpijp op het dak. De achterste drie, getrokken door een span van twintig muildieren, waren slechts enorme vaten, eveneens wit en ongetwijfeld vol water. De wagens ertussen leken vrijwel hetzelfde als die in Tweewater, met grote dikke spaakwielen en rammelende bundels potten en dingen in grote netten, die rondom het zeildak waren vastgebonden.

De voerlieden trokken de leidsels aan toen ze de Aiel zagen opdoemen en wachtten tot de groep naar hen toe kwam. Een zware man in een bleekgrijze jas en een donkere hoed met een brede rand klom achter uit de voorste wagen en stond nu te kijken, waarbij hij zo nu en dan zijn halfhoge hoed afnam om zijn voorhoofd met een grote witte doek af te vegen. Misschien was hij zenuwachtig door de bijna vijftienhonderd Aiel die op hem afstoven, maar daar had Mart wel begrip voor. Wel vreemd was de gelaatsuitdrukking van de Aiel vlak bij Mart. Rhuarc liep grimmig voor Rhands paard uit en Heirn trok een gezicht waarmee hij rotsen kon vergruizelen.

'Ik begrijp het niet, ' zei Mart. 'Jullie kijken of jullie iemand gaan vermoorden. ' Dat zou zeker het eind van zijn hoop betekenen. 'Ik dacht dat jullie drie soorten mensen in de Woestenij toelieten: marskramers, speelmannen en het Trekkende Volk. '

'Marskramers en speelmannen zijn welkom, ' antwoordde Heirn kortaf. Als dit hun welkom was, dan wilde hij niet meemaken wat er gebeurde als je niet welkom was.

'Hoe zit het dan met het Trekkende Volk?' vroeg hij nieuwsgierig. Toen Heirn niets zei, voegde hij eraan toe: 'De ketellappers? De Tuatha'an?' Het gezicht van het sibbehoofd verstrakte zo mogelijk nog meer voor hij weer naar de wagens keek. Aviendha wierp Mart een blik toe of hij een dwaas was.

Rhand stuurde Jeade'en wat dichter naar Pips toe. 'Je kunt het bij de Aiel

maar beter niet over de ketellappers hebben,' zei hij zachtjes. 'Het onderwerp ligt heel... gevoelig.'

'Als jij het zegt.' Waarom zouden ketellappers zo gevoelig liggen? ik vind ze al ontzettend gevoelig over deze marskramer. Een marskramer! Ik ken kooplieden in Emondsveld die met minder wagens kwamen.'

'Hij is de Woestenij ingetrokken.' Rhand grinnikte. Jeade'en gooide zijn hoofd op en danste enkele stappen, ik vraag me af of hij er weer uit komt.' Rhands starre grijns bereikte zijn ogen niet. Soms wou Mart maar dat Rhand eindelijk zou besluiten of hij nu krankzinnig zou worden of niet. Dan was het tenminste gebeurd. Bijna. Op driehonderd pas afstand van de wagens gaf Rhuarc een stopteken en liepen hij en Heirn alleen verder. Dat scheen tenminste zijn bedoeling te zijn, maar Rhand spoorde zijn hengst aan, en zijn onvermijdelijke lijfwacht van honderd krijgers volgde dus ook. Plus Aviendha natuurlijk, die heel dichtbij bleef, alsof ze aan Rhands rijdier was vastgebonden. Mart volgde meteen. Als Rhuarc die kerel wegjoeg, wilde hij niet zijn kans missen mee te gaan.

Couladin kwam van de Shaido aanhollen. Alleen. Misschien had hij hetzelfde willen doen als Rhuarc en Heirn, maar Mart vermoedde dat de man wilde benadrukken dat hij alleen was en Rhand honderd lijfwachten nodig had. Moiraine leek aanvankelijk ook te willen komen, maar ze wisselde enkele woorden uit met de Wijzen en bleef toen naast hen staan wachten. Ze keken wel toe. De Aes Sedai stapte af en speelde met een fonkelend voorwerp en Egwene en de Wijzen dromden om haar heen.

De grote, in het grijs geklede man depte herhaaldelijk zijn gezicht af, maar leek desondanks niet verontrust over de naderende Aiel, hoewel hij wel een sprongetje van schrik maakte toen overal Speervrouwen uit de grond leken op te rijzen, die de wagens omsingelden. De voerlui, mannen met harde gezichten die genoeg littekens en gebroken neuzen hadden om iets duidelijk te maken, leken best bereid zich onder de bok te verstoppen. Vergeleken met de Aielwolven leken zij niet meer dan wilde straathonden. De marskramer herstelde zich heel snel. Ondanks zijn grootte was hij in het geheel niet vet. Hij was één bonk spieren.

Rhand en Mart, op hun paarden, kregen een nieuwsgierige blik, maar hij richtte zich meteen tot Rhuarc. Zijn roofvogelneus en zwarte scheef staande ogen gaven zijn vierkante, vervaarlijke gezicht een roofdieruiterlijk, dat

niet minder werd toen hij zich een brede glimlach aanmat en zijn breedgerande hoed met een zwaai afnam, ik ben Hadnan Kadere,' zei hij. 'Marskramer. Ik ben op zoek naar Koudrotsveste, goede heren, maar ik wil best met iedereen en allen handelen. Ik heb vele mooie...'

Rhuarc kapte zijn woorden als met een ijzig mes af. 'Je bent behoorlijk uit de richting voor Koudrots, voor elke veste trouwens. Hoe komt het dat je al zo ver van de Drakenmuur af bent en geen gids bij je hebt?'

ik weet het echt niet, goede heer.' Kadere bleef glimlachen, maar zijn mondhoeken stonden iets strakker, ik heb in alle openheid gereisd. Dit is mijn eerste bezoek aan het diepe zuiden van het Drievoudige Land. Ik meende dat hier geen gidsen waren.' Couladin snoof luid en liet een speer lui rondtollen. Kadere kneep zijn schouders bijeen alsof hij het staal al in zijn grote lichaam voelde glijden. 'Er zijn altijd gidsen,' zei Rhuarc koud. 'Je boft dat je zonder gids zover bent gekomen. Geboft dat je nog niet dood bent of in je blote vel naar de Drakenmuur terug mag lopen.' Kadere toonde een korte glimlach van veel witte tanden en het stamhoofd vervolgde: 'Je boft dat je ons tegenkomt. Als je zo nog enkele dagen verder was getrokken, zou je bij Rhuidean zijn beland.'

Het gezicht van de marskramer werd grijs, ik heb gehoord...' Hij zweeg en slikte. 'Ik heb dat niet geweten, goede heren. U moet me geloven, zoiets zou ik nooit met opzet doen. Zeker niet met opzet,' voegde hij er haastig aan toe. 'Het Licht verlichte mijn woorden dat ze waar zijn, goede heren. Zeker niet met opzet!'

'Maar goed ook,' vertelde Rhuarc hem. 'De straf is zwaar. Je kunt met me meerijden naar de Koudrotssibbe. Het zou je geen goed doen om weer te verdwalen. Het Drievoudige Land kan een gevaarlijke plek zijn voor hen die het niet kennen.'

Couladin hief uitdagend het hoofd. 'Waarom niet met mij?' vroeg hij scherp. 'De Shaido is hier de grootste, Rhuarc. Het is de gewoonte dat hij met mij meetrekt.'

'Ben je stamhoofd geworden zonder dat ik het heb gezien?' De Shaido werd rood, maar Rhuarc liet niets van voldoening blijken en ging verder met zijn vlakke stem: 'De marskramer zoekt Koudrotsveste. Hij reist met mij. De Shaido bij jou kunnen tijdens de tocht handel met hem drijven. De Taardad

zijn nog niet zo belust op marskramers dat ze hen voor zichzelf willen behouden.'

Couladins gezicht werd nog strakker, maar hij matigde toch zijn toon, al leek die ook van de inspanning stuk te breken, ik ga het kamp nabij Koudrotsveste opslaan, Rhuarc. Hij die komt met de dageraad gaat alle Aiel aan, niet alleen de Taardad. De Shaido zullen hun rechtmatige plaats opeisen. Ook de Shaido zullen Hij die komt met de dageraad volgen.' Mart besefte dat hij Rhand daarmee nog niet had erkend. Rhand leek naar de wagens te turen en niet te luisteren. Rhuarc zweeg even. 'De Shaidostam zal als gast welkom zijn in het Taardadgebied, als zij komen om Hij die komt met de dageraad te volgen.' En ook dat kon op twee manieren worden uitgelegd. Al die tijd had Kadere zijn gezicht staan afdeppen, waarschijnlijk omdat hij meende midden in een Aielgeschil te staan. Hij onderstreepte Rhuarcs uitnodiging met een diepe zucht van opluchting. 'Dank u, goede heren. Dank u.' Waarschijnlijk omdat ze hem niet ombrachten. 'Hebt u misschien belangstelling voor wat mijn wagens te bieden hebben? Vindt u iets bijzonders mogelijk aantrekkelijk?'

'Later,' zei Rhuarc. 'We zullen vanavond bij Imres Post stoppen en dan mag je je waren laten zien.' Couladin schreed al weg nadat hij de naam Imres Post had gehoord, wat dat ook was. Kadere wilde zijn hoed weer opzetten.

'Een hoed,' zei Mart, die Pips dichter naar de marskramer dreef. Als hij nog wat langer in de Woestenij zou moeten blijven, kon hij tenminste proberen die bloedzon uit zijn ogen te houden, ik geef je een goudmark voor zo'n hoed.'

'Gedaan!' riep een hese, zangerige vrouwenstem. Mart keek om zich heen en schrok. De enige vrouw in zicht, afgezien van Aviendha en de Speervrouwen, liep uit de tweede wagen naar hen toe, maar ze paste in het geheel niet bij de mooiste stem die hij ooit had gehoord. Rhand keek haar fronsend en hoofdschuddend aan en Mart begreep best waarom. Ze was een voet kleiner dan Kadere, maar ze was minstens tweemaal zo zwaar als hij. Dikke rollen vet maakten haar donkere ogen bijna onzichtbaar, zodat niet te zien was of die schuin stonden of niet, maar haar neus vormde een snavel waar die van de marskramer een kleintje bij was. Haar lichtromige, zijden gewaad spande zich strak rond haar lijf en ze droeg een witkanten sjaal om het hoofd, die met fraai bewerkte ivoren kammen in lang, grof, zwart haar was vastgezet. Niettemin bewoog ze zich heel lichtvoetig, bijna als een

Speervrouwe.

'Een goed bod,' zei ze met diezelfde muzikale stem. ik ben Keille Shaogi, marskraamster.' Ze griste de hoed uit Kaderes handen en hield die op naar Mart. 'Sterk, goede heer, en bijna nieuw. U zult iets dergelijks nodig hebben om het Drievoudige Land te overleven. Hier kan een man zomaar sterven.' Dikke vingers knipten als een zweepslag. 'Zomaar.' Haar onverwachte lach had dezelfde zwoel strelende klank als haar stem. 'Of een vrouw. Een goudmark, hebt u gezegd.' Toen hij aarzelde, glinsterden haar diepverzonken ogen ravenzwart, ik doe een man zelden tweemaal hetzelfde goede bod.'

Op z'n minst kon je zeggen dat het een merkwaardige vrouw was. Kadere verzette zich allerminst, nog niet met een grijns. Als Keille samen met hem zijn handel deelde, bestond er geen twijfel wie het voor het zeggen had. En als die hoed ervoor zorgde dat Marts hoofd niet het kookpunt bereikte, was het echt wel die prijs waard wat hem betrof. Ze beet even in de Tyreense mark die hij haar gaf voor ze de hoed losliet. Wonderlijk genoeg paste hij. Het was wel niet veel koeler onder die brede rand, maar hij gaf het Licht zij dank wat schaduw. Hij stopte de doek in zijn jaszak.

'Nog iets voor de anderen?' De gezette vrouw liet mompelend haar ogen over de Aiel glijden. 'Wat een knap meisje,' zei ze tegen Aviendha, waarbij ze haar tanden ontblootte tot een soort glimlach. Tegen Rhand zei ze liefjes: 'En u, goede heer?' Die stem paste echt niet bij dat dikke gezicht, vooral niet wanneer ze die honingzoete toon gebruikte. iets om u te beschermen tegen dit verloren land?' Rhand wendde Jeade'en, zodat hij naar de voerlui kon kijken en schudde slechts zijn hoofd. Door zijn sjoefa leek hij echt een Aielman. 'Vanavond, Keille,' zei Kadere. 'We zetten vanavond de handel op, op een plek die Imres Post heet.'

'Zo, zo, inderdaad.' Ze bleef even naar de stoet Shaidokrijgers kijken en wat langer naar de groep Wijzen. Abrupt vertrok ze naar haar eigen wagen en zei over haar schouder tegen de marskramer: 'Waarom houd je deze goede heren dan nog langer op? Vooruit, Kadere, rijden.' Rhand staarde haar na en schudde opnieuw zijn hoofd. Bij haar wagen stond een speelman. Mart knipperde met z'n ogen en dacht dat de hitte hem weer te pakken had genomen, maar de man verdween niet. Het was een donkerharige man van middelbare leeftijd in een mantel met honderden kleurige lapjes. Hij nam het groepje bezorgd op, tot Keille hem voor zich uit de wagentrap

opduwde. Kade-re keek naar haar witte wagen en op zijn gezicht stond nog minder te lezen dan bij een Aiel; toen stapte hij naar zijn eigen wagen. Echt een merkwaardig stel.

'Heb je die speelman gezien?' vroeg Mart aan Rhand, die vaag knikte en de rij wagens opnam alsof hij nog nooit zo'n wagen had gezien. Rhuarc en Heirn waren alweer terug naar de andere Jindo's. De honderd lijfwachten rond Rhand wachtten geduldig af en verdeelden hun blikken tussen hem en al het andere waar een muis uit kon springen. De voerlui pakten de leidsels reeds op, maar Rhand bewoog niet. 'Vreemd volk, die marskramers, vind je niet, Rhand? Maar ik neem aan dat je vreemd moet zijn als je naar de Woestenij gaat. Neem onszelf maar.' Dat veroorzaakte een grijns bij Aviendha, maar Rhand leek het niet te hebben gehoord. Mart wilde maar dat hij iets zei. Iets. Zijn zwijgen joeg hem de stuipen op het lijf. 'Had jij gedacht dat het begeleiden van een marskramer zo'n eer was dat Rhuarc en Couladin daarover moesten bekvechten? Begrijp jij iets van die ji'e'toh?'

'Je bent echt een dwaas,' mompelde Aviendha. 'Met ji'e'toh heeft het niets te maken. Couladin probeert te doen of hij stamhoofd is. Rhuarc mag dat niet toestaan, tenzij hij naar Rhuidean is geweest. De Shaido zouden zelfs van een hond een bot afpakken - ze zouden het bot én de hond stelen - maar zelfs zij verdienen een echt stamhoofd. En vanwege Rhand Altor moeten we toestaan dat er zo'n duizend hun tenten op ons land opslaan.'

'Zijn ogen,' zei Rhand zonder de blik van de wagens af te nemen. 'Een gevaarlijke man.'

Mart fronste. 'De ogen van wie? Van Couladin?'

'Kadere. Al dat zweten en verbleken. Maar zijn ogen veranderden geen enkele keer. Je moet altijd op de ogen letten. Hij is niet wat hij lijkt te zijn.'

'Tuurlijk, Rhand.' Mart verschoof in zijn zadel en nam half de teugels op alsof hij weg wilde rijden. Misschien was het zwijgen toch beter geweest. 'Je moet altijd op de ogen letten.'

Rhand bestudeerde niet langer de wagens, maar keek naar de meest nabije rotspieken en hoogten, waarbij zijn ogen alle kanten op dwaalden. 'Tijd is het onbekende gevaar!' mompelde hij. 'De tijd zet strikken uit. Ik moet die van hen ontwijken, terwijl ik mijn valstrikken plaats.'

Nergens was iets te zien wat volgens Mart meer was dan wat zeldzaam struikgewas en hier en daar een kromme boom. Aviendha keek fronsend naar de rotspieken, toen naar Rhand en schikte haar sjaal goed. 'Valstrikken?' zei Mart. *Licht, laat hem eens een keer een antwoord geven dat geen wartaal is.* 'Wie zet strikken?'

Rhand keek hem heel even aan alsof hij de vraag niet begreep. De wagens van de marskramers zetten zich in beweging onder begeleiding van de Speervrouwen, die aan weerszijden meeliepen, en draaiden bij om de Jindo's te volgen toen die voorbij draafden. De Shaido zetten zich eveneens in beweging. Nog meer Speervrouwen spoedden zich als verkenners naar voren. Alleen de Aiel rond Rhand bleven staan, hoewel de groep met Wijzen inhield en toekeek. Uit Egwenes gebaren maakte Mart op dat ze naar hen toe wilde komen. 'Je kunt het niet zien of voelen,' zei Rhand eindelijk. Hij boog zich iets naar Mart toe en fluisterde hardop, net doende alsof. 'We rijden nu met het kwaad mee, Mart. Kijk uit.' Hij toonde die verwrongen grijns weer, terwijl de wagens voorbij denderden. 'Denk jij dat Kadere slecht is?'

'Een gevaarlijke man, Mart - de ogen verraden het altijd - maar wie zal het zeggen? Wij hoeven ons echter geen zorgen te maken, want Moiraine en de Wijzen houden voor mij de wacht. En laten we Lanfir niet vergeten. Heeft een man ooit zoveel waakzame ogen getrokken?' Opeens richtte Rhand zich op in zijn zadel. 'Het is begonnen,' zei hij stik 'Wens me jouw geluk toe, Mart. Het is begonnen en er is geen terugkeer meer mogelijk, welke kant het zwaard ook uitvalt.' In zichzelf knikkend zette hij zijn grijsgrauwe hengst aan, Rhuarc achterna. Aviendha draafde naast hem mee, de honderd krijgers volgden. Mart was blij ook weg te kunnen rijden. Zeker beter dan hier alleen achter te blijven. De zon stond brandend aan een donkerblauwe hemel. Er moest voor zonsondergang nog heel ver getrokken worden. Was het begonnen? Wat bedoelde hij met 'het is begonnen'? Het was in Rhuidean begonnen, of nog beter, in Emondsveld tijdens Winternacht, een jaar geleden. 'Rijden met het kwaad' en 'geen terugkeer meer mogelijk'? En Lanfir? Rhand liep nu zeker over het scherp van de snede. Geen twijfel over mogelijk. Hij moest uit deze Woestenij weg zien te komen voor het te laat was. Van tijd tot tijd nam Mart de wagenkaravaan op. Voor het te laat was. Als het al niet te laat was.

37 Imres Post

De zon stond nog ruim een handbreedte boven de karteltoppen van de westelijke bergen toen Rhuarc zei dat Imres Post, waar hij van plan was de nacht door te brengen, ongeveer een span verder lag. 'Waarom gaan we niet verder?' wilde Rhand weten. 'Het blijft nog een behoorlijk lange tijd licht.'

Aviendha liep aan de andere kant van Jeade'en en antwoordde voor Rhuarc, die aan de andere kant liep. Ze deed het op de gebruikelijk neerbuigende toon die hij onderhand gewend was. 'Er is water in Imres Post. Als de mogelijkheid er is, kun je beter in de buurt van water kamperen.'

'Bovendien kunnen de wagens van de marskramer niet veel verder,' voegde Rhuarc eraan toe. 'Als de schaduwen zich lengen, moeten ze stilstaan op straffe van gebroken wielen en beenletsels bij de dieren. Ik wil ze niet achterlaten, omdat ik niemand overheb om een oogje op ze te houden, en Couladin heeft er meer dan genoeg.' Rhand verschoof in zijn zadel. De wagens werden nu aan weerszijden bewaakt door de Duadhe Mahdi'in, de Waterzoekers, van de Jindo-sibbe, en hotsten moeizaam met de Aiel mee op een paar honderd pas afstand, waarbij ze een grote wolk van geel stof lieten opdwarrelen. De meeste geulen waren te diep of te steil, waardoor de voerlui gedwongen waren eromheen te trekken, zodat de karavaan kronkelde als een dronken slang. Uit de hortende stoet steeg luid gevloek van de wagenmenners, die de schuld vooral aan de muildieren gaven. Kadere en Keille waren nog in hun witte wagens.

'Nee,' zei Rhand, 'dat zou je inderdaad niet willen.' Hij moest onwillekeurig zachtjes lachen.

Mart zat hem van onder de brede rand van zijn nieuwe hoed bevreemd aan te kijken. Hij glimlachte en hoopte dat het geruststellend was, maar Marts gezicht veranderde niet. *Hij zal voor zichzelf moeten zorgen,* dacht Rhand. *Er hangt hier te veel van af.*

Nu hij over zorgen dacht, besefte hij dat Aviendha, die haar sjaal als een sjoefa om haar hoofd had gewikkeld, hem liep op te nemen. Hij strekte de rug. Misschien had Moiraine haar opgedragen voor hem te zorgen, maar hij

had de indruk dat de vrouw gewoon liep te wachten tot hij eraf viel. Ze zou dat ongetwijfeld leuk vinden, als hij aan het soort grapjes van de Aiel dacht. Hij zou graag hebben aangenomen dat ze gewoon een hekel aan de rok had en dat ze hem in het oog moest houden, maar de glinstering in haar ogen leek hem van persoonlijke aard.

Toevallig hielden Moiraine en de Wijzen hem op dit moment niet in de gaten. Halverwege, tussen de Jindo's en de Shaido, liepen Moiraine en Egwene te praten met Amys en de anderen, terwijl de zes vrouwen keken naar iets dat Moiraine in haar hand had. Het licht van de ondergaande zon viel erop en het fonkelde als een edelsteen. Ze leken er evenveel belangstelling voor te hebben als een knap meisje voor een sieraad. Lan reed achter hen bij de gai'shain en lastdieren, alsof ze hem hadden weggestuurd.

Het tafereel zorgde ervoor dat Rhand zich niet op z'n gemak voelde. Hij was eraan gewend in het middelpunt van de belangstelling van die vrouwen te staan. Wat vonden ze nu zo interessant? Het zou voor hem zeker niets leuks inhouden, niet met Moiraine, en waarschijnlijk ook niet bij Amys en de anderen. Ieder van hen had zo haar eigen plannetje met hem. Egwene was eigenlijk de enige daar die hij echt vertrouwde. *Licht, ik hoop dat ik haar nog steeds kan vertrouwen.* De enige die hij echt kon vertrouwen, was hijzelf. Wanneer het everzwijn aanvalt, komt het op jezelf en je speer aan. Ditmaal klonk zijn lach bitter.

'Vind je het Drievoudige Land vermakelijk, Rhand Altor?' Aviendha's glimlach was een uiterst korte flits van witte tanden. 'Lach, nu je het nog kan, natlander. Wanneer dit land jou gaat breken, zal het een gepaste straf zijn omdat je Elayne zo behandeld hebt.' Gaf die vrouw het nou nooit op? 'Je hebt geen enkele achting getoond voor de Herrezen Draak,' snauwde hij, 'maar je zou kunnen proberen iets voor de Car'a'carn te tonen.'

Rhuarc grinnikte. 'Een stamhoofd is geen natlanderkoning, Rhand, en de Car'a'carn evenmin. Er bestaat achting - hoewel de vrouwen het zo min mogelijk laten blijken zonder onbeleefd te worden - maar iedereen kan iets tegen een stamhoofd zeggen.' Desondanks keek hij gefronst in de richting van de vrouw aan de andere kant van het paard. 'Maar sommigen gaan al te ver over de grenzen van eer.' Aviendha moest hebben geweten dat dit laatste voor haar oren was bestemd, want haar gezicht werd steenhard. Ze beende zwijgend verder, terwijl ze haar handen tot vuisten balde.

Twee verkenners van de Speervrouwen verschenen. Ze kwamen hard aanhollen. Ze hoorden duidelijk niet bij elkaar. De een rende recht naar de Shaido, de ander naar de Jindo's. Rhand herkende haar. Het was de blonde Adelin, knap, maar met een hard gezicht en een dun wit lijntje, een litteken, op haar gebruinde wang. Zij was ook in de Steen geweest, hoewel ze ouder was dan de andere Speervrouwen daar, misschien een tiental jaren ouder dan hijzelf. Ze schonk Aviendha een korte blik voor ze naast Rhuarc ging lopen. In die blik gaven nieuwsgierigheid en medeleven elkaar niet te veel toe, wat Rhand tegen de haren in streek. Als Aviendha ermee had ingestemd hem voor de Wijzen te bespieden, dan verdiende ze zeker geen medeleven. Zijn gezelschap deed daarover niet zo moeilijk. Adelin negeerde hem helemaal. 'Er zijn problemen in Imres Post,' zei ze tegen Rhuarc met snelle en afgebeten woorden. 'Er is niemand te zien. We hebben ons niet laten zien en zijn niet dichterbij gegaan.'

'Goed,' antwoordde Rhuarc. 'Breng de Wijzen op de hoogte.' Terwijl hij onbewust zijn speren hief, liet hij zich terugzakken naar de hoofdmacht van de Jindo's. Aviendha liep in zichzelf te mompelen en aan haar rok te plukken, duidelijk wensend dat ze zich bij de anderen kon voegen.

ik denk dat ze het al weten,' zei Mart toen Adelin zich naar de groep Wijzen spoedde.

Uit de opwinding van de vrouwen rond Moiraine meende Rhand te mogen opmaken dat Mart gelijk had. Ze leken allemaal tegelijk te praten. Egwene hield een hand boven haar ogen en staarde met haar andere hand voor de mond naar Adelin of naar hem. Hoe ze het wisten was een vraag voor later.

'Wat voor problemen zouden het kunnen zijn?' vroeg hij Aviendha. Nog steeds in zichzelf mompelend gaf ze geen antwoord. 'Aviendha? Wat voor problemen?' Stilte. 'Bloedvuur, vrouw, je kunt best een eenvoudige vraag beantwoorden! Wat voor problemen?' Ze werd rood, maar haar antwoord klonk vlak. 'Hoogstwaarschijnlijk een overval, voor geiten of schapen, want die kunnen allebei bij Imres Post weiden, maar het meest waarschijnlijk voor de geiten vanwege het water. Het kan de Chareen geweest zijn, de Witrotssibbe of de Jarra, die het dichtste bij wonen. Of het kan een sibbe van de Goshien zijn geweest. Ik denk dat de Tomanelle te ver weg wonen.'

'Zal er gevochten worden?' Hij reikte naar saidin. De zoete stroom van de

Kracht stroomde door hem heen. Maar ook de ranzige smet vervulde hem en opnieuw barstte het zweet uit elke porie van zijn lichaam. 'Aviendha?'

'Nee. Adelin zou het hebben gezegd als de overvallers er nog waren. De kudde en de gai'shain zullen nu al spannen ver weg zijn. We kunnen de kudde niet terughalen, omdat we jou moeten begeleiden.' Hij vroeg zich af waarom ze het niet had over het terughalen van de gevangenen, de gai'shain, maar lang hield hij zich er niet mee bezig. De inspanning van het rechtop zitten en saidin vasthouden zonder erdoor meegesleurd te worden, gaf hem weinig ruimte om te denken. Rhuarc en de Jindo's renden naar voren, terwijl ze hun gezichten sluierden. Rhand volgde wat langzamer. Aviendha keek hem ongeduldig fronsend aan, maar hij liet Jeade'en stevig doorlopen. Hij wilde niet galopperend in de val van een ander terechtkomen. Mart had tenminste geen haast. Die zat naar de huifkarren te kijken voor hij Pips aanspoorde. Rhand keek geen enkele keer naar de wagens. De Shaido bleven achter en hielden zelfs in tot de Wijzen zich in beweging zetten, want dit was het land van de Taardad. Het kon Couladin niet veel schelen als iemand hier op rooftocht was. Rhand hoopte dat de stamhoofden zo vlug mogelijk bij Alcair Dal verzameld konden worden. Hoe kon hij een volk verenigen dat elkaar voortdurend leek te bestrijden? Nou ja, dat was momenteel de minste zorg. Toen Imres Post eindelijk in zicht kwam, had de plek iets verrassends. Hier en daar stonden enkele kudden langharige geiten aan taai gras en zelfs aan de bladeren van de doornstruiken te knabbelen. Aanvankelijk viel het ruwstenen gebouw aan de voet van een rotshoogte niet eens op. De ruwe stenen gingen volmaakt op in de achtergrond en op het met zand bedekte dak hadden enkele doornstruiken wortel geschoten. Het was niet zo groot, maar schietsleuven vormden de vensters en er was slechts één deur te zien. Even later zag hij een tweede, even groot gebouwtje op een brede richel twintig pas hoger. Achter het stenen gebouw aan de voet liep een diepe kloof naar die richel omhoog en er bestond blijkbaar geen ander pad om die richel te bereiken. De enige Aiel die hij zag, was Rhuarc, die openlijk en ongesluierd op ruim vierhonderd pas van de rotshoogte stond. Dat betekende natuurlijk niet dat de anderen er niet waren. Toen Rhand naast hem stond, trok hij de teugels aan en stapte af. Het stamhoofd bleef de stenen gebouwtjes voortdurend opnemen.

'De geiten,' zei Aviendha verontrust. 'Rovers zouden geen enkele geit hebben achtergelaten. De meeste zijn weg, maar het lijkt bijna of de kudde gewoon mocht afdwalen.'

'Al dagen geleden,' beaamde Rhuarc, die zijn ogen niet van de gebouwtjes afwendde, 'anders zouden er meer rondlopen. Waarom komt er niemand naar buiten? Ze kunnen mijn gezicht zien en ze kennen me.' Hij liep verder en maakte geen bezwaar dat Rhand zich bij hem voegde en Jeade'en aan de teugel meeleidde. Aviendha hield een hand op haar mes en Mart, die hen te paard volgde, hield zijn zwarte speer klaar alsof hij verwachtte die te moeten gebruiken. De deur was van ruw hout en bestond uit korte smalle planken. Een bijl had een deel van de dikke planken kapotgehakt. Rhuarc aarzelde even voor hij de deur openduwde. Hij keek heel kort naar binnen, draaide zich toen om en zocht de omgeving af. Rhand stak zijn hoofd naar binnen. Er was niemand. Het was slechts een ruimte waar het licht door de sleuven in banen naar binnen viel. Het was duidelijk geen woning, slechts een onderdak voor een herder en een plaats om zich te verdedigen bij een aanval. Er stonden geen meubels, geen tafels of stoelen. Een open haard op een verhoging stond onder een beroet rookgat in het dak. In de grijze rots van de brede geul achterin waren treden uitgehakt. Binnen was alles verwoest. Beddengoed, dekens en pannen lagen overal over de rotsvloer verspreid, temidden van kapotgesneden kussens. Overal zaten zwart opgedroogde spatten van een of andere vloeistof, op de muren, zelfs op het plafond.

Toen hij besefte wat het was, deinsde hij achteruit en voor hij het besefte, lag het met de Kracht gewrochte zwaard al in zijn handen. Bloed. Zoveel bloed. Het was een slachting geweest, gruwelijker dan hij zich kon voorstellen. Buiten op het land bewoog niets, alleen de geiten. Aviendha kwam even snel naar buiten als ze naar binnen was gegaan. 'Wie?' wilde ze ongelovig weten. 'Wie zouden zoiets doen? Waar zijn de doden?'

'Trolloks,' mompelde Mart. 'Het geeft mij de indruk van Trolloks.' Ze snoof verachtelijk. 'Trolloks komen niet in het Drievoudige Land, natlander. Op z'n hoogst een paar span ten zuiden van de Verwording en dan heel zelden. Ik heb gehoord dat ze het Drievoudige Land de Stervensgrond noemen. Wij maken jacht op Trolloks, natlander, zij niet op ons.'

Er bewoog niets. Rhand liet het zwaard verdwijnen en dwong saidin weg. Het kostte hem moeite. De Kracht was zo heerlijk zoet dat die de smerigheid van de smet bijna verdreef, de pure verrukking bijna zo groot dat hij niets om die smet gaf. Mart had gelijk, wat Aviendha verder ook zei, maar dit was oud en de Trolloks waren allang verdwenen. Trolloks op een plek waar hij heen was gekomen. Hij was niet zo dwaas om te denken dat

het toeval was. *Maar als zij denken dat ik dat wel denk, worden ze misschien zorgeloos.*

Rhuarc gaf de Jindo's een teken dichterbij te komen. Ze leken uit de grond op te rijzen en even later verschenen de anderen, de Shaido, de karavaan van de marskramers en de groep Wijzen. Het nieuws van hun vondst verspreidde zich snel en de spanning onder de Aiel werd tastbaar. Ze bewogen zich alsof ze elk moment een aanval verwachtten, misschien zelfs van elkaar. Verkenners waaierden uit naar alle kanten. De voerlui spanden hun dieren uit, zenuwachtig rondkijkend en klaar om bij de eerste schreeuw onder hun wagens te duiken. Een tijdlang leek het een verstoorde mierenhoop. Rhuarc zorgde er terdege voor dat de marskramers hun wagens aan de rand van het Jindokamp plaatsten. Couladin keek woest, omdat het betekende dat iedere Shaido die iets wilde verhandelen naar de Jindo's diende te gaan, maar hij zei er niets van. Misschien begreep zelfs hij dat een opmerking nu tot de dans van de speren zou leiden. De Shaidotenten werden ruim een kwart span verder opgezet, met de tenten van de Wijzen ertussen, net als in Rhuidean. De Wijzen onderzochten het gebouwtje vanbinnen, evenals Moiraine en Lan, maar als ze er iets uit opmaakten, hielden ze het voor zich.

Het water van Imres Post bleek een kleine bron achter in de rotskloof te zijn, die een diepe, vrijwel ronde vijver vormde - Rhuarc noemde het een bekken - van nog geen twee pas breed. Genoeg voor de herders, genoeg voor de Jindo's om enkele waterzakken te kunnen vullen. Geen enkele Shaido kwam naar het water. Het was het land van de Taardad en de Jindo's hadden het eerste recht op het water. Blijkbaar kregen de geiten het nodige vocht vooral van de dikke bladeren van de doornstruiken. Rhuarc verzekerde Rhand dat er bij hun volgende stopplaats veel meer water zou zijn.

Kadere verraste iedereen toen de voerlui hun trekdieren uitspanden en emmers van de waterwagens pakten. Toen hij uit zijn wagen kwam.

was hij vergezeld van een donkerharige jonge vrouw in een roodzijden gewaad en rode fluwelen muiltjes die meer bij een paleis pasten dan in de Woestenij. Een flinterdunne rode sjaal, die bijna als een sjoefa was omgeslagen, en een sluier verschaften geen enkele bescherming tegen de zon en verborgen zeker niet haar bleke, knappe, hartvormige gelaat. Terwijl ze zich aan de arm van de kramer vastklemde, heupwiegde ze uitdagend

mee toen hij haar het bloederige vertrek toonde. Moiraine en de anderen waren naar de plek gegaan waar de gai'shain het kamp van de Wijzen optrokken. Toen het tweetal weer naar buiten kwam, rilde de jonge vrouw een beetje. Rhand wist zeker dat het toneelspel was en hij was er even zeker van dat zij had gevraagd om die ruimte van de slachters te mogen bekijken. Haar gespeelde afkeer duurde slechts enkele tellen en toen keek ze belangstellend rond naar de Aiel.

Rhand leek ook een van de bezienswaardigheden te zijn. Kadere wilde haar alweer terugbrengen naar de wagen, maar in plaats daarvan trok ze hem mee naar Rhand, terwijl haar verleidelijke glimlach rond de volle lippen goed zichtbaar was achter haar doorzichtige sluier. 'Hadnan heeft me over jou verteld,' zei ze zwoel. Ze mocht dan wel steun vinden bij de marskramer, maar haar donkere ogen namen Rhand stoutmoedig van boven tot onder op. 'Jij bent die man waar de Aiel over praten. Hij die komt met de dageraad.' Keille en de speelman kwamen de tweede wagen uit en stonden op enige afstand te wachten. 'Het lijkt me dat ik het ben,' zei hij.

'Vreemd.' Haar zwoele glimlach werd kwaadaardig, ik dacht dat je knapper zou zijn.' Ze gaf Kadere een tikje op zijn wang en zuchtte. 'Deze afschuwelijke hitte put me zo verschrikkelijk uit. Blijf niet zo lang buiten.'

Kadere bleef zwijgen tot ze via het trapje naar binnen was gegaan. Zijn hoed was vervangen door een lange, witte das die hij om zijn hoofd had geslagen, waarbij de uiteinden achter in zijn nek hingen. 'U moet het Isendre vergeven, goede heer. Zij is soms te... rechtstreeks.' Het klonk verzoenend, maar zijn ogen pasten bij een roofvogel. Hij aarzelde en ging toen verder. 'Ik heb andere dingen gehoord. Ik heb gehoord dat u Callandor uit het Hart van de Steen hebt genomen.' De blik van de man veranderde geen moment. Als hij van Callandor wist, wist hij dat Rhand de Herrezen Draak was en dat Rhand de Ene Kracht kon geleiden. Maar zijn ogen veranderden geen moment. Een gevaarlijke man. ik heb horen zeggen,' vertelde Rhand hem, 'dat je nooit moet geloven wat je hoort en slechts de helft van wat je ziet.'

'Een wijze regel,' gaf Kadere enkele tellen later toe. 'Maar om iets groots te bereiken, dient een man in iets te geloven. Geloof en kennis plaveien de weg naar grootsheid. Kennis is daarvan misschien wel het meest waardevolle. Wij allen zoeken de munt van kennis. Vergeef me, goede heer. Isendre is geen geduldige vrouw. Misschien hebben we een andere

keer de gelegenheid voor een gesprek.'

Voor de man drie stappen verder was, zei Aviendha zacht en kil: 'Jij behoort Elayne, Rhand Altor. Staar je zo naar elke vrouw die voor je verschijnt of alleen naar die vrouwen die halfnaakt rondlopen? Als ik mijn kleren uittrek, ga je mij dan ook zo aangapen? Jij behoort Elayne.'

Hij was haar vergeten, ik behóór niemand toe, Aviendha. Elayne? Ze lijkt niet te kunnen beslissen wat ze wil.'

'Elayne heeft haar hart voor jou geopend, Rhand Altor. Als zij het jou al niet in de Steen van Tyr heeft getoond, hebben haar gevoelens in haar twee brieven jou dat dan niet duidelijk gemaakt? Jij bent de hare, niemand anders.'

Rhand stak zijn armen wanhopig omhoog en beende weg. Dat probeerde hij tenminste. Ze volgde hem op de hielen, een afkeurende schaduw in de zonnegloed.

Zwaarden. Misschien waren de Aiel vergeten waarom ze geen zwaarden droegen, maar hun minachting ervoor hadden ze wel behouden. Misschien kon hij haar met een zwaard wegjagen. Hij zocht Lan in het kamp van de Wijzen op en vroeg de zwaardhand of hij de zwaard-vormen met hem wilde oefenen. Van het viertal was alleen Bair in zicht en haar afkeuring maakte de rimpels op haar gezicht nog dieper. Egwene was eveneens nergens te zien. Moiraine droeg haar kalmte als een masker, haar donkere ogen keken koel toe; hij kon niet zeggen of ze ermee instemde.

Hij had niet de bedoeling de Aiel te beledigen, dus zochten Lan en hij een plekje tussen de tenten van de Wijzen en de Jindo's. Hij gebruikte een oefenzwaard dat Lan had meegenomen, een bos samengebonden latjes in plaats van een kling. Gewicht en evenwicht w[r]aren echter goed en hij kon in een vloeiende dans van vorm naar vorm even alles vergeten. Het oefenzwaard kwam in zijn handen tot leven, maakte deel van hem uit. Zo ging het tenminste meestal. Vandaag was de zon een oven aan de hemel, die al het vocht en de kracht uit hem stoofden. Aviendha ging op haar hurken aan de kant zitten, klemde de knieën tegen haar borst en bleef strak naar hem kijken. Eindelijk liet hij hijgend zijn armen zakken.

'Je houdt je doel niet goed vast,' vertelde Lan hem. 'Hou dat vast, zelfs als je spieren in water veranderen. Ben je dat kwijt, dan zul je op die dag

sterven. Waarschijnlijk door een boerenjongen die voor het eerst een zwaard in zijn handen heeft.' Opeens glimlachte hij; het stond vreemd op dat rotsharde gezicht.

'Ja. Nou ja, ik ben geen boerenjongen meer, hè?' Ze hadden toeschouwers getrokken, zij het op afstand. Aan de rand van de kampementen van de Jindo's en Shaido stond een haag van toeschouwers. Opvallend was de in roomwit gehulde Keille, met de speelman in zijn mantel van gekleurde lapjes naast haar. Welke had hij gekozen? Hij wilde niet dat ze zagen hoe hij naar hen keek. 'Hoe vechten Aiel, Lan?'

'Keihard,' zei de zwaardhand droogjes. 'Zij verliezen hun doel nooit uit het oog. Kijk eens hier.' Met zijn zwaard trok hij op de harde gebarsten klei een cirkel en pijlen. 'De Aiel passen hun strijdwijze aan de omstandigheden aan, maar deze voeren ze graag uit. Ze verplaatsen zich in een colonne, verdeeld in vier groepen. Wanneer ze een vijand ontmoeten, snelt het eerste kwart op hen af om hem vast te zetten. Het tweede en derde kwart verplaatsen zich naar links en rechts om de flanken en de achterhoede aan te vallen. Het laatste kwart wacht af, vormt de reserve, kijkt vaak niet eens naar de veldslag, behalve dan hun aanvoerder. Als zich een zwakheid voordoet - een opening, wat dan ook - slaat de reserve daar toe. Einde.' Zijn zwaard stak in een cirkel die reeds met pijlen was doorboord. 'Hoe bestrijd je dat?' vroeg Rhand.

'Heel moeilijk. Als je het eerste contact maakt - je ziet de Aiel pas als ze toeslaan, tenzij je geluk hebt - stuur dan de ruiters meteen uit om hun aanval op de flanken te breken of op z'n minst te vertragen. Als je het grootste deel van je strijdmacht achterhoudt en hun eerste aanvalsmacht af kunt slaan, kun je op jouw beurt de anderen aanpakken en hen verslaan.'

'Waarom wil je leren hoe je tegen de Aiel moet vechten?' barstte Aviendha los. 'Ben jij niet Hij die komt met de dageraad, voorbestemd om ons te binden en ons allen terug te laten keren naar de roem van weleer? Als je trouwens wilt weten hoe je de Aiel moet bestrijden, vraag het dan aan een Aiel, niet aan een natlander. Zijn manier werkt niet.'

'Het heeft de Grenslanders van tijd tot tijd heel redelijk geholpen.' Rhuarcs zachte laarzen maakten heel weinig geluid op de harde grond.

Onder zijn arm had hij een waterzak. 'Er wordt altijd rekening gehouden

met iemand die een teleurstelling moet verwerken, Aviendha, maar er is een grens aan gepruil. Je hebt de speer opgegeven voor jouw plicht jegens volk en bloed. Op een dag zul je ongetwijfeld een stamhoofd laten doen wat jij wilt, in plaats van wat hij wenst, maar zelfs voor de Wijze van de kleinste veste van de kleinste sibbe van de Taardad blijft die plicht bestaan en die kan niet met boze buien worden vergeten.'

Een Wijze. Rhand voelde zich heel stom. Natuurlijk, daarom was ze naar Rhuidean gegaan. Maar hij zou nooit hebben gedacht dat Aviendha daarvoor uit zichzelf de speer zou hebben opgegeven. Het verklaarde in ieder geval waarom zij als verspieder was uitgekozen. Opeens vroeg hij zich af of ze kon geleiden. Het leek na die Winternacht wel of Min de enige vrouw in zijn leven was die het niet kon. Rhuarc gooide hem de klotsende waterzak toe. Het lauwe water gleed als koele wijn door zijn keel. Hij probeerde niets op zijn gezicht te laten spatten, niet te morsen, maar hij vond het moeilijk, ik dacht dat je de speer wel graag zou leren,' zei Rhuarc toen Rhand de halflege zak eindelijk liet zakken. Voor het eerst drong het tot Rhand door dat het stamhoofd slechts twee speren en twee leren schilden droeg. Geen oefensperen, want die bestonden waarschijnlijk niet eens, maar elk met een blad van een voet lang, scherp staal. Staal of hout, zijn spieren schreeuwden om rust. Zijn benen wilden dat hij ging zitten en zijn hoofd wilde rust vinden. Keille en de speelman waren weg, maar in beide kampementen stonden de Aiel nog toe te kijken. Ze hadden hem met het verachtelijke zwaard zien oefenen, al was die dan van hout. Dit was zijn volk. Hij kende hen niet, maar ze waren de zijne, in meer dan één betekenis. Ook Aviendha stond nog steeds naar hem te kijken, laaiend, alsof ze hem de schuld gaf dat Rhuarc haar de les had gelezen. Niet dat ze iets met zijn beslissing te maken had, natuurlijk, maar het kwam doordat de Jindo's en Shaido stonden toe te kijken.

'Die berg kan soms afschuwelijk zwaar worden,' zuchtte hij terwijl hij een speer en een schild van Rhuarc aanpakte. 'Wanneer krijg je ooit de kans die last een poosje opzij te leggen?'

'Als je dood bent,' zei Lan gewoon.

Hij dwong zijn benen zich in beweging te zetten - probeerde Aviendha te negeren - en stelde zich tegenover Rhuarc op. Hij was niet van plan nu al te sterven. Nee, nog lange tijd niet.

Gezeten tegen een hoog wiel in de schaduw van een huifkar wierp Mart een blik op de Jindoruggen rond Rhand. Die jongen was een grote stommeling door zo in de hitte rond te springen. Iedere verstandige kerel zou een beetje beschutting tegen de zon zoeken en iets willen drinken. Terwijl hij wat dieper de schaduw in schoof, tuurde hij naar de pul bier die hij van een voerman had gekocht en grijnsde. Bier smaakte niet echt lekker als dat zo warm was als soep. Maar ja, het was nat. Afgezien van de hoed had hij alleen een pijp met een korte steel en een met zilver beslagen kop gekocht, die nu bij zijn tobak in zijn jaszak zat. Zijn gedachten draaiden niet om de handel, tenzij het ging om vervoer de Woestenij uit; koopwaar die de marskramers momenteel niet leken aan te bieden.

Hun handel draaide redelijk, maar niet dankzij het bier. De Aiel gaven niets om de warmte, maar ze vonden bier te slap. De meesten waren Jindo's, maar regelmatig kwamen er Shaido uit het andere kamp. Couladin en Kadere hadden lang met hun hoofden vlak bij elkaar staan praten, maar waren niet tot overeenstemming gekomen, aangezien Couladin met lege handen vertrok. Kadere moest het niet fijn hebben gevonden die handel kwijt te raken. Hij stond Couladin met zijn haviksogen na te kijken en een Jindo die zijn aandacht wilde trekken, moest wel driemaal iets zeggen voor hij werd gehoord. De Aiel lieten niet veel munten zien, maar de kramers en hun knechten pakten graag de zilveren schalen, gouden beeldjes of mooie wandkleden aan die ze in Tyr hadden buitgemaakt. Bovendien bevatten de beurzen van de Aiel klompjes goud en zilver, waardoor Mart rechtop ging zitten. Maar een Aiel die met dobbelen zou verliezen, greep misschien wel naar zijn speren. Hij vroeg zich af waar de mijnen waren. Waar de een goud kon vinden, kon een ander het ook. Maar het betekende waarschijnlijk een heleboel werk om goud te delven. Een lange teug bier nemend liet hij zich weer tegen het wagenwiel zakken. Het was interessant te zien wat tegen welke prijs werd verkocht en wat niet. De Aiel waren geen simpele zielen die een gouden zoutpot tegen bijvoorbeeld een rol stof wilden ruilen. Ze wisten wat iets waard was en onderhandelden tot het uiterste, hoewel ze heel goed wisten wat ze zelf wensten. Boeken waren zeer gewild. De lezers onder de Aiel kochten alles wat aan boeken uit de wagens kwᵃam. Kant of fluweel verdween zodra het verscheen, voor verbazingwekkende hoeveelheden zilver en goud, en lint voor niet veel minder. De allermooiste zijde bleef echter gewoon liggen. Zijde was in het oosten veel goedkoper, hoorde hij een Shaido tegen Kadere zeggen. Een zwaargebouwde voerman met een gebroken neus probeerde een Speervrouwe van de Jindo een fijn besneden ivoren armband aan te praten. Ze pakte er een uit haar beurs die

nog breder, dikker en fraaier was en bood hem aan voor het stel een partijtje te worstelen. Hij aarzelde even voor hij het aanbod afsloeg, waardoor Mart zei dat hij nog dommer was dan hij eruitzag. Naalden en spelden lagen goed in de markt, maar voor de pannen en de meeste messen werd de neus opgetrokken. De smeden van de Aiel leverden beter werk. Alles werd geruild, van kleine flesjes met reukwater en badzout tot vaten brandewijn. Wijn en brandewijn maakten een goede prijs. Tot zijn verrassing hoorde hij Heirn naar tobak uit Tweewater vragen. De marskramers hadden het niet. Een voerman probeerde de belangstelling van de Aiel op te wekken voor een dikke, met goud beslagen kruisboog, maar zonder resultaat. De kruisboog viel Mart op door de vele ingelegde gouden leeuwen die zo te zien ogen van robijnen hadden. Klein, maar zeker robijnen. Natuurlijk kon een goede Tweewaterse voetboog zes pijlen afschieten, terwijl de kruisboogschutter nog steeds zijn boogpees aan het spannen was voor zijn tweede schot. Maar met een kruisboog van die grootte reikte je wel zo'n honderd pas verder. Als twee man niets anders deden dan een gespannen kruisboog met aangelegde pijl in de handen van een boogschutter duwen, en als sterke piekeniers de ruiterij afhielden...

Ineenkrimpend liet Mart zijn hoofd tegen het wiel zakken. Daar ging het weer. Hij moest de Woestenij zien uit te komen, weg van Moiraine, weg van elke Aes Sedai. Misschien een poosje terug naar huis. Misschien kon hij daar nog op tijd zijn om te helpen tegen de overlast van de Witmantels. *Daar bestaat weinig kans op, tenzij ik die vervloekte saidinwegen gebruik, of weer zo'n vervloekte Portaalsteen.* Maar dat zou zijn moeilijkheden niet oplossen. Allereerst zou hij in Emondsveld niet de antwoorden kunnen vinden op de woorden van het slangenvolk over zijn huwelijk met de Dochter van de Negen Manen, of over dat sterven en weer leven. Of over Rhuidean.

Door zijn jas heen streelde hij over de penning met de zilveren vossenkop, die weer om zijn nek hing. De pupil van het vossenoog was een klein rondje, verdeeld door een kronkelende lijn; de ene kant was licht, de ander kant lag op de een of andere manier in de schaduw. Het oeroude teken van de Aes Sedai voor het Breken. Hij pakte de speer met de zwarte schacht en de zwaardachtige kling, getekend met twee raven, en legde hem over zijn knieën. Ook weer Aes Sedai-werk. Rhuidean had geen antwoorden gegeven, alleen maar meer vragen, en... Vóór Rhuidean was zijn geheugen één groot gat geweest. Als hij in gedachten terugging, kon hij zich bijvoorbeeld herinneren dat hij 's ochtends een deur inging en er 's avonds

weer vertrok, maar ertussenin zat niets. Nu was er wel iets wat die gaten vulde. Alsof hij dagdroomde, zoiets tenminste. Hij scheen zich dansen en veldslagen, straten en steden te herinneren waarvan hij geen enkele ooit had gezien, geen een waarvan hij zeker wist of die ooit had bestaan, net of hij honderden stukjes geheugen had van honderd verschillende mensen. Misschien kon hij ze toch beter opvatten als dromen - iets beter - maar hij liep er even echt in rond als in elke herinnering van hemzelf. Voor het grootste deel waren het veldslagen en soms kwamen die vanzelf naar boven, net zoals dat idee van die kruisboog. Hij kon op een gegeven moment naar een veld kijken en een plan maken hoe hij daar een hinderlaag kon leggen of zich ertegen kon verdedigen, of hoe hij een leger voor de slag moest opstellen. Het was waanzin.

Zonder te kijken liet hij zijn vingers langs de schrijfletters op de zwarte schacht glijden. Hij kon alles nu even gemakkelijk lezen als een boek, hoewel het pas na hun terugtocht naar Chaendaer tot hem was doorgedrongen. Rhand had niets gezegd, maar hij vermoedde dat hij zichzelf daar in Rhuidean had blootgegeven. Hij beheerste nu de Oude Spraak, opgepikt uit die dromen. *Licht, wat hebben ze met me gedaan?* 'Sa souvraya niende misain ye,' zei hij hardop. 'Ik ben in mijn eigen geest verdwaald.'

'Een geleerde en dat voor nu en deze Eeuw.'

Mart keek op en zag de speelman, die hem met zijn donkere, diepliggende ogen opnam. De man was langer dan de anderen, ongeveer van middelbare leeftijd en waarschijnlijk heel aantrekkelijk voor vrouwen. Alleen hield hij zijn hoofd op een vreemde behoedzame manier schuin, alsof hij je van opzij wilde aankijken.

'Gewoon iets wat ik een keer heb gehoord,' zei Mart. Hij moest voorzichtiger zijn. Als Moiraine besloot hem naar Tar Valon te sturen om bestudeerd te worden, zouden ze hem daar nooit meer laten gaan. 'Je vangt hier en daar wat op en je onthoudt het. Ik ken enkele zinnen.' Dat zou elk foutje van hem moeten goedpraten. 'Ik ben Jasin Natael. Een speelman.' Natael liet zijn mantel niet zo jolig zwieren als Thom dat kon. Hij had net zo goed kunnen zeggen dat hij timmerman was, of een wagenmaker. 'Mag ik naast je komen zitten?' Mart knikte naar het plekje naast hem en de speelman zakte door z'n knieën en duwde z'n mantel onder hem, zodat hij wat zachter kon zitten. Hij leek heel geboeid door de Jindo's en Shaido die

rond de wagens drentelden. De meesten hadden nog steeds hun schilden en speren bij zich. 'Aiel,' mompelde hij. 'Zoiets zou je niet verwachten. Ik kan het nog steeds niet goed geloven.'

ik ben nu al enkele weken bij ze,' zei Mart, 'en ik weet niet eens of ik het zelf wel geloof. Vreemd volk. Als een van de Speervrouwen je vraagt om mee te doen aan de Maagdenkus, raad ik je aan nee te zeggen. Heel beleefd dan.'

Natael keek hem met een frons vragend aan. 'Je leidt een belangwekkend leven, lijkt me.'

'Wat bedoel je?' vroeg Mart behoedzaam.

'Het is toch zeker geen geheim? Er zijn niet veel mensen die in het gezelschap reizen van een... Aes Sedai. Die vrouw, Moiraine Damodred. En dan heb je nog Rhand Altor. De Herrezen Draak. Hij die komt met de dageraad. Wie weet hoeveel voorspellingen hij wordt geacht te vervullen? Hij is zeker een ongewone reisgezel.'

De Aiel hadden natuurlijk gepraat. Dat zou iedereen doen. Toch was het verontrustend om te horen hoe een vreemdeling over Rhand aan het praten was. ik vind het momenteel allemaal best. Als je hem zo boeiend vindt, praat dan zelf met hem. Ik wil er liever niet aan herinnerd worden.'

'Misschien doe ik dat nog. Later wellicht. Laten we het eens over jou hebben. Ik heb begrepen dat je Rhuidean hebt betreden, waar de laatste drieduizend jaar geen enkele niet-Aiel is geweest. Heb je dat daar gevonden?' Hij stak z'n hand uit naar Marts speer, maar liet z'n hand zakken toen Mart de speer voor hem wegtrok. 'Ook goed. Vertel me eens wat je hebt gezien?'

'Waarom?'

ik ben een speelman, Martrim.' Natael hield zijn hoofd op die vreemde manier scheef, maar z'n stem klonk een beetje geërgerd omdat hij zoiets moest uitleggen. Hij tilde een punt van zijn mantel met de kleurige lapjes op alsof dat reden genoeg was. 'Jij hebt iets gezien dat niemand heeft gezien, afgezien van een handvol Aiel. Wat voor verhalen zou ik niet kunnen maken met de zaken die jouw ogen hebben opgevangen? Ik kan jou zelfs tot de held maken als je dat verkiest.' Mart snoof, ik wil niemands

bloedheld zijn.'

Toch was er geen reden om erover te zwijgen. Amys en haar stel konden nu wel zeggen dat hij niet over Rhuidean mocht praten, maar hij was geen Aiel. Bovendien kon het hem van pas komen als er iemand bij de marskramers was die hem ter wille kon zijn, iemand die eventueel een goed woordje voor hem kon doen.

Hij vertelde het hele verhaal, vanaf dat hij de muur van mist bereikte tot het moment dat ze er weer uit kwamen, waarbij hij enkele stukken zorgvuldig oversloeg. Hij wilde een vreemde niets vertellen over die vreemde doorgang, de ter'angreaal, en hij vergat veel liever die schepsels die zich uit zand hadden gevormd en hen wilden doden. Die vreemde stad van grote paleizen stopte hij er in ieder geval wel in, en Avendesora ook.

Natael ging heel vluchtig over de Levensboom heen, maar hij vroeg Mart telkens weer naar al het andere, vroeg steeds meer bijzonderheden, van hoe het had gevoeld om door die mist heen te lopen en hoelang het duurde naar de kleur van dat schaduwloze licht erbinnen tot de beschrijving van elk voorwerp dat Mart zich herinnerde van dat grote plein in het midden van de stad. Daar was Mart terughoudend over. Een kleine verspreking en hij zou iets moeten vertellen over de ter'angrealen en wie wist waartoe dat kon leiden? Hij dronk zijn hele pul leeg en bleef praten tot zijn keel uitgedroogd voelde. Zoals hij het vertelde, klonk het allemaal heel saai. Alsof hij er gewoon naar binnen was gelopen, op Rhands vertrek had gewacht en daarna weer naar buiten was gewandeld, maar Natael leek heel vastberaden iedere kleinigheid op te diepen. Dat herinnerde Mart aan Thom. Soms richtte Thom ook al zijn aandacht op iemand als hij van plan was hem helemaal uit te wringen. 'Wat is hiervan de bedoeling?'

Onwillekeurig veerde Mart recht bij het geluid van Keilies stem, hard onder de zoet vloeiende toon. De vrouw maakte hem schichtig en ze leek nu bereid hem het hart uit zijn lijf te rukken, en ook dat van de speelman.

Natael krabbelde overeind. 'Deze jongeman heeft me uiterst boeiende dingen over Rhuidean verteld. Je zult het niet willen geloven.'

'We zijn hier niet voor Rhuidean.' De woorden klonken even scherp als haar haakneus. Gelukkig stond ze nu alleen Natael woest aan te staren.

'Als ik je zeg...'

‘Je zegt me niets.'

'Probeer me niet het zwijgen op te leggen.'

Ze negeerde Mart en samen begaven ze zich in de richting van de wagens, zacht ruzie makend en hevig gebarend. Tegen de tijd dat ze in hun wagen verdwenen, leek Keille te zijn afgeblaft tot een grimmig zwijgen.

Mart rilde. Hij moest er niet aan denken dat hij met die vrouw onder één dak woonde. Alsof je het hol van een beer met een zere kies deelde. Isendre, daarentegen... Dat gelaat, die lippen, dat heupwiegen. Als hij haar uit de buurt van Kadere kon krijgen, zou ze dan misschien een jonge held... Voor haar wilde hij die zandgriezels wel tien voet hoog maken, zou hij alles tot in de kleinste kleinigheid willen vertellen, alles wat hij zich herinnerde of kon verzinnen. Een knappe jonge held zou haar toch beter bevallen dan een saaie oude marskramer. Toch de moeite waard daar eens over na te denken.

De zon zakte onder de horizon en kleine kampvuurtjes van doormakken maakten cirkels geel licht tussen de tenten. De geur van voedsel hing in het kamp, geroosterd geitenvlees met gedroogde pepers. De kou sloop ook tussen de tenten door; de nachtkou van de Woestenij. Het leek of de zon alle hitte had meegenomen. Toen Mart zijn spullen in de Steen bij elkaar had gepakt, had hij nooit verwacht dat hij een dikke mantel nodig zou hebben. Misschien hadden de marskramers er een. Misschien wilde Natael wel om zijn mantel dobbelen. Hij at bij het kookvuur van Rhuarc, met Heirn en Rhand, én uiteraard Aviendha. De marskramers zaten er ook, Natael en Isendre dicht bij Keille, allen in een kluitje rond Kadere. Het zou mogelijk lastiger zijn Isendre van die snavelneus te scheiden dan hij had gehoopt, of gemakkelijker. Maar of ze zich aan de kramer vastklampte of niet, ze keek alleen zwoel naar Rhand en naar niemand anders. Het leek net of ze zijn oren al had gebrandmerkt als een schaap voor haar kudde. Het leek Rhand noch Kadere op te vallen; de marskramer hield Rhand voortdurend in het oog. Het viel Aviendha ook op, die Rhand vervolgens boos begon aan te kijken. Nou ja, het vuur was tenminste lekker warm. Toen het vlees op was - en een deel van die pittige moes die heter was dan het leek - stopten Rhuarc en Heirn korte pijpen en vroeg het stamhoofd Natael om een lied.

De speelman knipperde met z'n ogen. 'Och ja, natuurlijk. Ik haal even een

harp.' Zijn mantel bolde wijd uit in de droge, koude wind toen hij naar Keilies wagen liep.

Die man was zeker geen Thom Merrilin. Als Thom 's morgens opstond, had hij zijn harp en fluit meteen bij de hand. Mart stopte zijn pijp met de zilveren kop en zat voldaan te puffen tegen de tijd dat Na-tael terugkwam en een houding aannam die een koning zou passen. Dat was net als Thom. Met een akkoord zette de speelman in.

'Zacht, de winden als lentevingers.

Zacht, de regens als hartentranen.

Zacht gaan jaren in blijdschap heen,

Duiden nooit op komende stormen.

Duiden nooit op woeste wervelwinden,

Nooit op kletterend staal en donderende strijd,

Nooit op oorlogen die het hart verscheuren.'

Het was *Mideans fort.* Een oud lied. Vreemd genoeg van Manetheren en over een oorlog, lang voor de Trollok-oorlogen. Natael deed het redelijk, vertolkte het niet zo mooi als Thom natuurlijk, maar de krijgshaftige tekst trok een dikke kring van Aieltoehoorders. De schurkachtige Aedomon leidde de Saferi brandschattend en plunderend naar het nietsvermoedende Manetheren. Ze dreven iedereen voor zich uit, tot koning Buiryn de mannen van Manetheren opriep en het leger van de Saferi's bij Mideans voorden tegenhield. Buiryn hield het veel grotere leger daar drie dagen van onophoudelijke strijd tegen, terwijl de rivier bloedrood kleurde, het leger van Manetheren zware verliezen leed en de hoop verdween. Buiryn en zijn mannen vochten zich in een wanhopige uitval weg van de voorden, drongen diep in Aedomons horden door in een poging de vijand terug te drijven en Aedomon zelf te doden. Maar een te grote strijdmacht trok zich

rond hen samen, sloot hen in en dreef hen bijeen. In een kring rond hun koning en de Rode Adelaar-banier streden ze door, weigerend zich over te geven, zelfs toen hun ondergang duidelijk was.

Natael zong over hun moed, hoe die moed zelfs Aedomons hart raakte en hoe hij er ten slotte mee instemde de laatsten een vrije aftocht te gunnen, waarbij hij zijn leger op Safer terugtrok om hen te eren.

'Terug over het bloedrode water,

Op mars met hooggeheven hoofd.

Geen overgave van arm of zwaard,

Geen overgave van hart of ziel.

Eer zij hun, voor altijd en eeuwig.

Komende Eeuwen, erken hun eer.'

Hij sloeg het laatste akkoord aan en fluitend betoonden de Aiel hun goedkeuring. Ze roffelden met hun speren op de schilden, waarbij sommigen een hoog jammerend geroep slaakten.

Zo was het uiteraard niet gegaan. Mart herinnerde het zich - *Licht, dat wil ik niet!* - maar het kwam toch, en hij herinnerde zich Buiryn de raad te hebben gegeven het aanbod niet aan te nemen, waarop hij te horen had gekregen dat de kleinste kans beter was dan geen kans. Aedomon, met zijn glimmende zwarte baard die onder het stalen gezichtsgaas uitstak, trok zijn speerdragers terug en wachtte tot ze in een lange rij wegtrokken en bijna bij de voorden waren, voor de verborgen boogschutters opstonden en zijn ruiterij donderend aan kwam rijden. Wat die terugkeer naar Safer betrof... Mart dacht van niet. Zijn laatste herinnering aan de voorde was dat hij overeind probeerde te blijven, tot zijn middel in de rivier staande, met drie pijlen in zijn lichaam, maar er was nog iets, een stuk van een tijd later. Hij zag Aedomon, nu met een grijze baard, met een speer in zijn rug die een

onbeschermde, baardeloze knaap hem in de rug had gegooid. Dit was nog erger dan die lege stukken van zijn geheugen. 'Vond u het lied niet mooi?' vroeg Natael.

Het duurde even voor Mart besefte dat de man het tegen Rhand had, niet tegen hem. Rhand wreef in zijn handen en keek strak naar de vlammen voor hij antwoord gaf. ik weet niet of het wel zo verstandig is op de edelmoedigheid van een vijand te rekenen. Wat vind jij ervan, Kadere?'

De kramer aarzelde en wierp een blik op de vrouw die zich aan zijn arm vastklampte. 'Aan dat soort zaken denk ik nooit,' zei hij eindelijk. ik denk aan winst en verlies, nooit aan veldslagen.' Keille lachte schor. Tenminste, tot ze Isendres minachtende glimlach naar haar opving, naar de vrouw waar zij wel drie keer in paste, en toen glinsterden haar zwarte ogen gevaarlijk vanachter die lagen vet. Opeens stegen er waarschuwingskreten op uit het duister achter de tenten. De Aiel trokken snel hun sluiers voor het gezicht en even later verschenen er Trolloks met hun muilen, bekken en hoorns uit de nacht. Ze rezen hoog boven de mensen op, jankend en zwaaiend met hun zeisachtige zwaarden, stekend met speren met weerhaken en puntige drietanden, hakkend met spiesbijlen. Met hen verschenen Myrddraal als dodelijke, oogloze slangen. Het duurde maar een hartslag, maar de Aiel streden alsof ze al veel eerder waren gewaarschuwd en vingen de aanval met hun eigen flitsende speren op.

Mart besefte vaag dat Rhand opeens dat vlammende zwaard in de hand had, maar werd toen in de maalstroom opgenomen. Hij gebruikte zijn speer als speer en vechtstok, slag en stoot, fluitend in de lucht. Voor het eerst was hij blij met zijn droomherinneringen. De manier om dit wapen te gebruiken leek hem bekend en hij had al zijn kunde nodig. Het was een waanzinnige wanorde.

Vlak voor hem rezen Trolloks op en gingen neer door zijn speer of door een Aielspeer, of ze verdwenen in de verwarring van geschreeuw, gehuil en kletterend staal. Hij bevocht Myrddraal, zwarte klingen stootten met blauwe bliksemflitsen op zijn ravenstaal, en verdwenen weer in het tumult. Tweemaal flitste een korte speer vlak langs zijn hoofd, die Trolloks troffen die hem van achter bedreigden. Hij stootte de korte speerkling in de borst van een Myrddraal en wist dat hij zou sterven als die niet neerging. De Halfman grijnsde met bloedeloze lippen en oogloze blik die de vrees door zijn botten joeg en trok zijn zwarte zwaard terug. Een moment later schoot

de Halfman omhoog, toen tientallen Aielpijlen hem van alle kanten doorboorden. De Schim schokte omhoog, waardoor Mart achteruit kon springen, en toen het wezen viel, probeerde hij Mart tijdens zijn val neer te maaien, wilde het alles neerslaan.

Tientallen keren kon zijn ijzerharde zwarte speerschacht een Trollok-slag nog maar net afweren. Het was iets wat de Aes Sedai hadden gemaakt en daar was hij blij om. De zilveren vossenkop op zijn borst leek te kloppen van kou, leek hem eraan te herinneren dat die ook het kenteken van de Aes Sedai droeg. Maar op dat moment gaf hij er niets om. Als zo'n ding van de Aes Sedai nodig was om hem in leven te houden, was hij bereid Moiraine als een schoothondje te volgen. Hij zou niet eens kunnen zeggen of het een korte strijd was of dat het de hele avond duurde, maar ineens waren er geen Myrddraal of Trolloks meer in zicht, hoewel geroep en gehuil spraken van een achtervolging. Overal lagen doden en stervenden, Aiel en Schaduwgebroed, terwijl de Halfmannen nog verkrampt schokten. Gekreun vulde de lucht met pijn. Opeens besefte hij dat zijn spieren wel water leken en zijn longen in brand stonden. Hijgend zakte hij door zijn knieën, steun zoekend bij zijn speer. Vlammen maakten laaiende vuren van drie huifkarren. Een voerman was met een Trollokspeer aan zijn wagen gespiest en enkele tenten stonden in brand. Geschreeuw klonk uit het Shaido-kamp op en een lichtgloed die te fel was voor kampvuren, vertelde dat zij eveneens waren aangevallen.

Met het vlammende zwaard nog in de hand kwam Rhand naar Mart toe. 'Ben je in orde?' Aviendha volgde hem als een schaduw. Ze had ergens een speer en een schild gevonden en een punt van haar sjaal opgetrokken bij wijze van sjoefa. Zelfs in haar rok zag ze er dodelijk uit. 'O, met mij is het best,' mompelde Mart, zich oprichtend. 'Er is toch niets beters dan een dansje met de Trolloks voor je lekker onder de dekens kunt kruipen. Nietwaar, Aviendha?' Ze deed de sjaal omlaag en keek hem met een strakke glimlach aan. Die vrouw had er waarschijnlijk van genoten. Zijn lichaam zat onder het zweet en hij dacht dat het op z'n huid in ijs zou veranderen.

Moiraine en Egwene verschenen met twee Wijzen, Amys en Bair, en maakten een ronde langs alle gewonden. Het beven van haar Heling volgde de Aes Sedai, hoewel ze soms slechts het hoofd schudde en verder liep.

Rhuarc kwam met een grimmig gezicht aanlopen. 'Slecht nieuws?' vroeg

Rhand kalm.

Het stamhoofd gromde. 'Afgezien van de Trolloks, die hier helemaal niet zouden moeten zijn, en zeker niet zo'n tweehonderd roede van de plek waar ze horen? Misschien. Ongeveer een vijftigtal Trolloks hebben het kamp van de Wijzen aangevallen. Genoeg om die te overweldigen als Moiraine Sedai er niet was geweest en ze niet heel veel geluk hadden gehad. Maar het schijnt dat de Shaido door minder Trolloks zijn aangevallen dan wij, hoewel zij een veel groter kamp hebben en dus had het omgekeerde eigenlijk het geval moeten zijn. Ik zou bijna denken dat ze alleen werden aangevallen om te voorkomen dat ze ons kwamen helpen. Niet dat je op hulp van de Shaido mag rekenen, maar dat konden de Trolloks en de Nachtlopers niet weten.'

'En als ze wisten dat er zich een Aes Sedai bij de Wijzen bevond,' zei Rhand, 'kon die aanval ook bedoeld zijn om hen van ons weg te houden. Ik trek vijanden aan, Rhuarc. Denk daaraan. Waar ik ook ben, mijn vijanden zijn nooit ver weg.'

Isendre stak haar hoofd uit de voorste wagen. Even later klom Kadere langs haar naar buiten en dook zij weer terug, waarbij ze de wit-geverfde deur achter hem sloot. Hij stond rond te kijken naar de slachting en het licht van zijn brandende wagens trok schaduwen over zijn gezicht. Vooral de groep rond Mart had zijn volle aandacht. Voor zijn wagens leek hij geen belangstelling te hebben. Ook Natael stapte uit Keilles wagen. Hij zei iets tegen haar achter zich, terwijl hij zijn ogen op Mart en de anderen hield gericht.

'Dwazen,' mompelde Mart, half in zichzelf. 'Je in een wagen verstoppen alsof dat voor een Trollok enig verschil uitmaakt. Ze hadden net zo goed levend geroosterd kunnen worden.'

'Ze leven nog,' merkte Rhand op en Mart besefte dat hij hen ook had gezien. 'Dat is altijd belangrijk, Mart, wie blijft er in leven. Net als met dobbelstenen. Je kunt niet winnen als je niet kunt spelen en je kunt niet spelen als je dood bent. Wie zal zeggen welk spelletje de kramers spelen?' Hij lachte stil en het vlammende zwaard verdween uit zijn handen.

ik ga kijken of ik nog wat kan slapen,' zei Mart, zich omdraaiend. 'Maak me wakker als de Trolloks weer verschijnen. Of liever: laat ze mij onder de

deken maar doodmaken, ik ben te moe om wakker te worden.'

Het ging echt steeds slechter met Rhand. Misschien zou deze avond Keille en Kadere overtuigen dat ze beter om konden draaien. Als ze dat deden, was hij van plan mee te rijden.

Rhand liet zich door Moiraine nakijken. Ze mompelde er in zichzelf bij, hoewel hij niet gewond was. Met de velen die dat wel waren, kon ze de kracht niet missen om zijn vermoeidheid met de Ene Kracht te verdrijven.

'Die aanval was op jou gericht,' vertelde ze hem temidden van de kreunende gewonden. De Trolloks werden met lastdieren en de muildieren van de kramers in het donker weggesleept. De Aiel waren blijkbaar van plan de Myrddraal op de plekken te laten liggen waar ze waren gevallen tot ze niet meer zouden bewegen en echt dood waren. De wind stak op als ijs zonder vocht.

'O ja?' zei hij. Haar ogen glinsterden in het licht van de vlammen voor ze zich weer tot de gewonden wendde.

Egwene kwam naar hem toe, maar alleen om zachtjes en doordringend te fluisteren: ik weet niet wat je doet, maar je maakt haar van streek. Hou ermee op!' De blik die ze langs hem heen op Aviendha wierp, liet geen twijfel bestaan over wie ze bedoelde. Ze liep verder om Bair en Amys te helpen voor hij kon zeggen dat hij niets had gedaan. Ze zag er belachelijk uit met die twee vlechtjes met linten. De Aiel vonden dat ook; achter haar rug keken ze haar grijnzend na. Strompelend en huiverend zocht hij zijn tent op. Zo moe was hij nog nooit geweest. Het zwaard was bijna niet in z'n handen verschenen. Hij hoopte dat het door de vermoeidheid kwam. Soms voelde hij helemaal niets als hij naar de Ware Bron reikte en soms wiJde de Kracht niet doen wat hij wilde, maar bijna vanaf het eerste begin was het zwaard altijd zonder enig nadenken verschenen. En juist nu, met die aanval... Het moest zijn vermoeidheid wel zijn.

Aviendha stond erop hem tot aan de tent te volgen, en toen hij de volgende ochtend wakker werd, zat ze met gekruiste benen buiten, zij het zonder speer en zonder schild. Spionne of niet, hij was blij haar te zien. Van haar wist hij tenminste wie en wat ze was, en wat ze van hem vond.

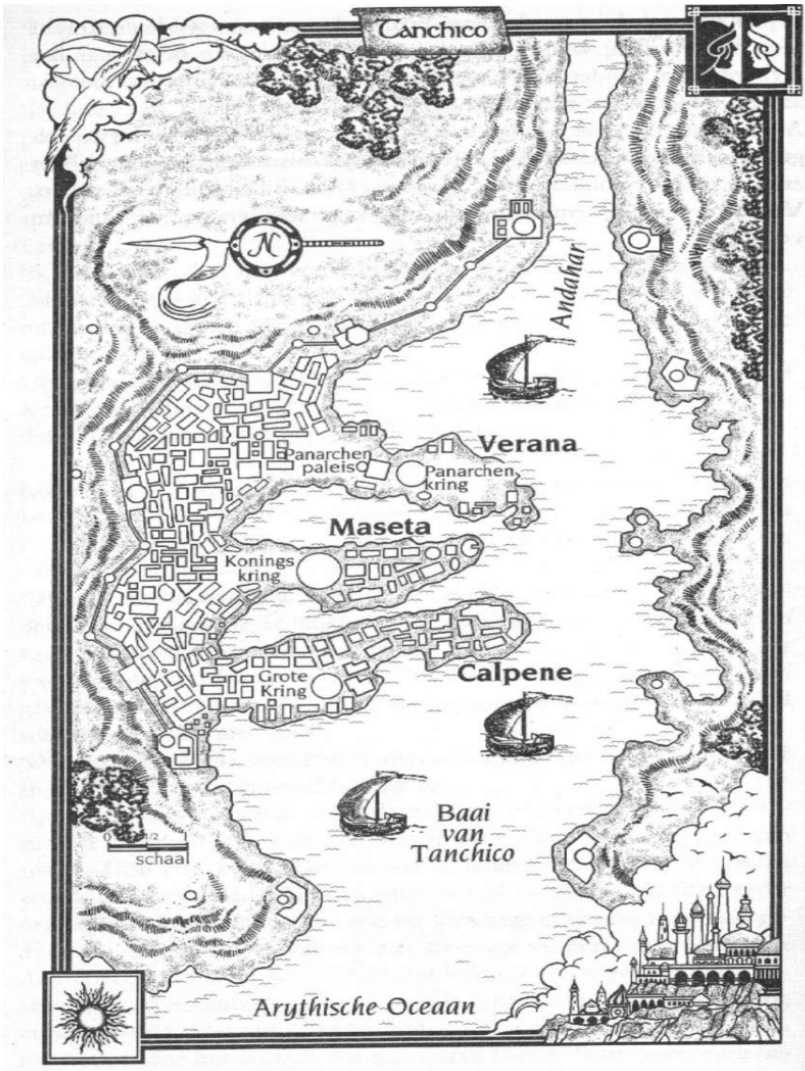
Canchico
N
Andahar
Verana
Panarchen paleis
Panarchen kring
Maseta
Konings kring
Grote Kring
Calpene
Baai van Tanchico
schaal
Arythische Oceaan

38 Verborgen gezichten

De Tuin der Zilveren Zuchten was helemaal geen tuin, eerder een enorme wijnhandel, maar feitelijk te groot om nog een winkel genoemd te worden. Hij lag ten zuiden van de Grote Kring op een heuvel midden op Calpene, de meest westelijke landtong van Tanchico. Een gedeelte van de naam was ontleend aan de wind tussen de gladde, groengestreepte, marmeren zuilen en balustrades, die met uitzondering van de hoogste verdieping de muur vervingen. Bij regen kon men er gouden, zijden, waterafstotende gordijnen laten zakken. Aan die kant stond de Tuin aan de rand van een steile helling en de tafeltjes bij de balustrade verschaften een mooi uitzicht over de witte koepels en torenspitsen. En over de grote haven waarin meer schepen lagen dan ooit. Tanchico had een wanhopig tekort aan alles en er kon goud worden verdiend - tot alle goudstukken waren uitgegeven en de tijd voorbij was.

Met de vergulde lampen en de met kopergravures ingelegde plafonds, die bijna goudglanzend waren opgepoetst, was de Tuin der Zilveren Zuchten met zijn mannelijke en vrouwelijke bedienden die waren gekozen op hun sierlijkheid, schoonheid en zwijgzaamheid, de duurste wijnhandel van de stad, zelfs al voor de onlusten. Nu waren de prijzen uitzonderlijk. Maar de handelaars met de uitpuilende beurzen kwamen er nog steeds, net als de handelaars in macht en invloed of mensen die meenden dat te hebben. Op sommige gebieden viel er minder te handelen dan vroeger, op andere meer.

Rond ieder tafeltje stonden lage muurtjes. Ze vormden zo eilandjes op de groene en goudgele vloertegels. Ieder muurtje van flinterdun op kant lijkend steenwerk, dat ongezien afluisteren onmogelijk maakte, was net hoog genoeg om te voorkomen dat een voorbijganger door een toevallige blik kon zien wie aan een tafeltje zat te praten. Desondanks kwamen de klanten toch gemaskerd, zeker de laatste tijd, en sommigen hadden een lijfwacht bij hun tafeltje staan, eveneens gemaskerd als zijn meester voorzichtig was. En zonder tong, fluisterde men, bij de meest voorzichtige meesters. De lijfwacht droeg zijn wapen niet zichtbaar; de eigenaresse van de Tuin der Zilveren Zuchten, een slanke vrouw van onbestemde leeftijd die Selindrin heette, stond niet toe dat van buiten wapens werden meegenomen. Haar regel werd niet overtreden, tenminste niet openlijk.

Van haar gebruikelijke tafeltje bij de balustrade keek Egeanin naar de

schepen in de haven, vooral die onder zeil lagen. Ze riepen het verlangen in haar op weer op dek te staan en bevelen te geven. Ze had nooit gedacht dat haar plicht haar hierheen zou voeren. Onbewust schoof ze het fluwelen maskertje goed dat de bovenste helft van haar gezicht bedekte. Ze voelde zich belachelijk ermee, maar ze moest zich nu eenmaal enigszins aan de omgeving aanpassen. Het masker - blauw en passend bij haar hooggesloten zijden gewaad - haar kleren en haar donkere haren, die nu zo lang waren dat ze tot haar schouders reikten, vormden voor haar het uiterste tot waar ze wilde gaan. Het was niet nodig voor een Taraboonse door te gaan - Tanchico zat propvol vluchtelingen en een groot aantal vreemdelingen was bij de onlusten betrokken - en daar wilde ze in ieder geval boven staan. Deze mensen waren onbeteugelde dieren zonder regels. Met spijt wendde ze zich van de haven af naar haar tafelgenoot, een kerel met een smal gezicht en de hebzuchtige glimlach van een wezel. De verfomfaaide kraag van Floran Gelb paste niet in de Tuin der Zilveren Zuchten en hij veegde voortdurend zijn handen aan zijn jas af. Ze ontmoette dit soort altijd hier, de vettige, kleine mannetjes waar ze noodgedwongen zaken mee moest doen. Het was voor hen een beloning en de omgeving maakte hen onzeker. 'Wat hebt u voor me, baas Gelb?'

Opnieuw zijn handen afvegend, tilde hij een grove jutezak op tafel en keek haar bezorgd aan. Ze hield de zak naast zich voor ze hem opende. Er lag een zilver metalen a'dam in, een halsband en een armband die waren vastgeklonken aan een knap bewerkte lijn. Ze deed de zak dicht en zette hem op de vloer. Dit was de derde waar Gelb mee was aangekomen. Meer dan iemand anders had gebracht. 'Heel goed, baas Gelb.' Een kleine beurs werd de man over de tafel toegeschoven. Gelb liet hem onder zijn jas verdwijnen alsof die de kroon van de keizerin bevatte en niet een handvol zilverstukken. 'En heb je nog iets anders?'

'Die vrouwen. Waar u naar zoekt?' Ze was onderhand aan het snelle praten van deze mensen gewend geraakt, maar ze had graag gehad dat hij daarbij z'n lippen niet zo vaak aflikte. Ze begreep zijn woorden evengoed wel, maar het was zo'n smerig gezicht. Ze had hem bijna gezegd dat ze verder geen belangstelling meer had. Maar gedeeltelijk was ze hiervoor toch in Tanchico, misschien nu wel de enige reden. 'Wat is ermee?' Dat ze zelfs durfde te denken aan haar plicht te verzaken, maakte dat ze nog harder sprak dan anders en Gelb kromp in elkaar.

'Ik... ik denk dat ik er nog een heb gevonden.'

‘Weet je het zeker? Er zijn... fouten gemaakt.'

Fouten was wel heel aardig verwoord. De circa tien vrouwen die slechts vaag op de beschrijving leken, waren niet de moeite waard geweest en ze had ze genegeerd nadat ze hen had gezien. Maar die vrouwe, een vluchtelinge van landgoederen die tijdens de oorlog waren verwoest, was door Gelb op straat ontvoerd. Hij had gemeend meer te kunnen verdienen door haar af te leveren dan door te zeggen waar ze zich bevond. Tot zijn verdediging mocht gezegd worden dat vrouwe Leilwin heel goed paste bij de beschrijving van een van de gezochte vrouwen, maar ze had de man gezegd dat de vrouwen zouden praten met een onbekende tongval, zeker niet met een Taraboonse tongval. Egeanin had de vrouw niet willen doden, maar zelfs in Tanchico had iemand naar haar relaas kunnen luisteren. Leilwin was geboeid en met een prop in de mond in het holst van de nacht naar een koeriersboot gebracht. Ze was jong en knap en het was beter als ze ergens kon gaan werken dan dat haar de keel werd doorgesneden. Maar Egeanin was niet in Tanchico om dienstmeisjes voor het Bloed te vinden. 'Geen fout, vrouw Elidar.' zei hij snel, terwijl hij bij wijze van glimlach weer al zijn tanden toonde. 'Deze keer niet. Maar... ik heb wat goud nodig om er zeker van te zijn. Om in haar buurt te komen. Vier of vijf goudkronen?'

'Ik betaal voor het resultaat,' gaf Egeanin hem duidelijk te verstaan. 'Na je... fouten mag je je gelukkig prijzen dat ik je nog geld geef.' Gelb likte zenuwachtig aan zijn lippen. 'U hebt gezegd... Helemaal in het begin hebt u gezegd dat u enkele munten over hebt voor degenen die bijzonder soort werk aan konden.' Een spiertje in zijn wang trilde. Zijn ogen schoten heen en weer, alsof iemand bij de opengewerkte tussenmuurtjes rondom het tafeltje stond af te luisteren en zijn stem werd een hees gefluister. 'Iets wat problemen kan geven, bijvoorbeeld?

Ik heb iets opgevangen - van een man die de lijfknecht is van heer Brys - over de Burgerkamer en de keuze van de nieuwe panarch. Ik denk dat het waarschijnlijk wel waar is. De man was dronken en toen hij besefte wat hij had gezegd, piste hij bijna in z'n broek. Zelfs als het niet waar is, kan het heel Tanchico in vuur en vlam zetten.’

‘Meen je echt dat het nog nodig is in deze stad problemen te kopen?' Tanchico was een rottende klapbes die bij het eerste windje zou vallen, net als dit hele vervloekte land. Heel even had ze de neiging zijn 'gerucht' te

kopen. Ze werd geacht alle mogelijke goederen en inlichtingen te kopen en had zelfs nog wat verkocht. Maar deze handeltjes met Gelb maakten haar misselijk. En haar eigen twijfels joegen haar angst aan. 'Dat is alles, baas Gelb. Je weet hoe je mij kunt bereiken als je er nog een vindt.' Ze raakte even de ruwe jutezak aan. Hij stond niet op, maar bleef haar aankijken, probeerde door haar masker heen te kijken. 'Waar komt u vandaan, vrouwe Elidar? De manier waarop u praat, zo traag en zacht - ik vraag vergeving, wil u niet beledigen - maar ik kan u niet thuisbrengen.'

'Dat is alles, Gelb.' Misschien was het haar scheepsstem, of misschien slaagde het masker er niet in haar kille blik te verbergen, maar Gelb sprong overeind, maakte diepe buigingen en stamelde verontschuldigingen, terwijl hij onhandig aan de knop van het deurtje in de opengewerkte muur haspelde.

Ze bleef even zitten nadat hij was vertrokken en schonk hem enige tijd de Tuin der Zilveren Zuchten te verlaten. Buiten zou iemand hem opwachten om er zeker van te zijn dat hij niet bleef wachten om haar te volgen. Zijn gluiperige en stiekeme gedoe boezemde haar afschuw in. Ze wilde bijna dat iemand haar vermomming zou afrukken om met open vizier een eerlijk gevecht met haar aan te gaan. Een nieuw schip schoof de haven in. Een klipper van het Zeevolk, met torenhoge masten en witwolken zeilen. Ze had een geënterde klipper bekeken, maar ze zou er bijna alles voor geven om er een uit te laten varen, hoewel ze verwachtte dat alleen een Zeevolkbemanning het beste uit zo'n schip kon halen. De Atha'an Miere waren heel koppig als het om het afleggen van een eed ging; het zou niet zo goed werken als ze een bemanning moest kopen. Een hele bemanning kopen! De hoeveelheid goud die met de koeriersboten binnenkwam en die ze mocht besteden, steeg haar naar het hoofd.

Ze pakte de jutezak op en wilde opstaan, maar liet zich snel weer zakken toen ze een brede man met stevige schouders van een ander tafeltje zag weglopen. Donker, lang haar tot op de schouder en een baard zonder snor omlijstten het gezicht van Baile Domon. Hij droeg natuurlijk geen masker; Hij was een reder met tientallen kustschepen die in en uit Tanchico voeren en iedereen mocht blijkbaar weten waar hij uithing. Gemaskerd. Ze dacht niet meer zuiver. Hij zou haar met het masker niet herkennen. Toch wachtte ze tot hij was vertrokken voor ze van haar tafel opstond. Als hij gevaar betekende, moest ze met die man afrekenen.

Selindrin nam het aangeboden goud met een gladde glimlach aan en sprak mompelend de wens uit dat Egeanin zich zou verwaardigen haar bezoeken aan de Tuin voort te zetten. De eigenaresse van de Tuin der Zilveren Zuchten droeg haar donkere haar in tientallen smalle vlechtjes en was in heel strakke, witte zijde gestoken, bijna zo dun als van een dienstmeisje. Ze droeg zo'n doorzichtige sluier, zodat Egeanin de neiging had aan de Taraboonse vrouw te vragen welke dansen ze kon uitvoeren. Sluierdanseressen droegen bijna hetzelfde en weinig meer. Toch had de vrouw een scherp verstand, bedacht Egeanin toen ze naar buiten liep, anders had ze niet op die manier in de ondiepten van Tanchico kunnen handelen en iedere groepering dingen bezorgen zonder iemands vijand te zijn.

Dit werd nog eens onderstreept door de lange man in de witte mantel, grijs haar bij de slapen, maar met een hard gezicht en harde ogen, die langs Egeanin liep en door Selindrin werd begroet. Jaichim Carridins mantel vertoonde een gouden zonnekrans op de borst, vier gouden knopen eronder en een vuurrode herdersstaf erachter. Een Inquisiteur van de Hand van het Licht, een hoge officier van de Kinderen van het Licht. Het hele idee van de Kinderen maakte Egeanin woest, een krijgskundige organisatie die alleen zichzelf ter verantwoording kon roepen. Maar Carridin en zijn paar honderd soldaten hadden een zekere macht in Tanchico, waar meestal geen enkel soort gezag leek te bestaan. De burgerwacht beveiligde de straten niet meer en het leger - het gedeelte dat de koning nog steeds trouw was - wilde alleen de forten rond de stad in handen houden. Egeanin merkte dat Selindrin geen enkele keer naar het zwaard aan Carridins heup keek. Hij bezat zeker macht.

Zodra ze op straat verscheen, kwamen de dragers met haar stoel uit de wachtende groep bedienden aanhollen, en haar lijfwachten omringden haar met hun speren. Ze leken amper bij elkaar te horen; sommigen droegen stalen hoofddeksels en drie bezaten leren hemden waarop stalen platen waren bevestigd. Het waren mannen met ruwe gezichten, waarschijnlijk weglopers uit een leger, maar wel in het besef dat hun volle maag en het zilver dat ze konden besteden, van haar blijvende veiligheid afhing. Zelfs de dragers droegen grote messen, en uit hun buikband staken knuppels. Niemand met een rijk voorkomen verscheen onbeschermd op straat. Als zij zoiets wel had aangedurfd, zou ze in ieder geval de aandacht hebben getrokken, en die kon ze missen.

De lijfwachten baanden zich ongehinderd een weg door de menigte. De mensenmassa stroomde opzij en schoof de smalle straten in die zich om de heuvels van de stad slingerden, waardoor er lege plekken werden geschapen rond draagstoelen die door lijfwachten waren omringd. Er waren maar weinig koetsen te zien. Paarden begonnen iets ongewoons te worden.

Uitgeput was de enige passende beschrijving voor de warrige mensenmassa, uitgeput en uitzinnig. Afgetobde gezichten, afgedragen kleren en al te glanzende, woedende ogen, wanhopig hopend op iets waarop geen hoop meer bestond. Velen hadden het opgegeven, zaten ineengezakt tegen de muren, kropen in doorgangen bij elkaar, hielden vrouwen, mannen, kinderen vast, waren niet slechts uitgeput, maar volkomen ingestort en toonden nietszeggende gezichten. Soms wisten ze nog een beetje kracht te putten voor een roep naar een voorbijganger om een munt, een korst brood, om iets.

Egeanin keek recht voor zich uit, erop vertrouwend dat de lijfwachten elk gevaar zouden bespeuren en afhandelen. Eén blik in de ogen van een bedelaar betekende dat er zeker twintig hoopvol rond haar stoel dromden. Een munt op de stenen zou zeker honderd wenende klagers aantrekken. Ze gebruikte reeds een deel van het geld van de koeriers-boten om een gaarkeuken te steunen, net alsof ze iemand van het Bloed was. Ze beefde bij de gedachte wat de ontdekking van het overschrijden van haar plaats zou inhouden. Dan kon ze net zo goed een brokaatmantel aantrekken en haar hoofd kaalscheren. Dit alles zou rechtgetrokken kunnen worden wanneer Tanchico viel. Dan kon iedereen voedsel krijgen en iedereen de juiste plaats worden gewezen. En zij kon deze kleren dan wegdoen, en de dingen die ze niet kende en lelijk vond, en weer naar haar schip terugkeren. Net als Arad Doman was Tarabon bijna zo ver dat het bij het eerste stootje als een verbrand schip ten onder zou gaan. Waarom hield hoogvrouwe Suroth zich op afstand? Waarom?

Jaichim Carridin ging breeduit in zijn stoel zitten, de mantel uitgespreid over de handgesneden leuningen, terwijl hij de Taraboonse heren opnam, die de andere stoelen in de aparte kamer in beslag namen. Ze zaten stijf in hun met goud geborduurde jassen, de monden strak onder maskers die mooi waren bewerkt, lijkend op koppen van haviken, leeuwen en luipaarden. Hij had grotere zorgen dan zij, maar hij mat zich een kalm uiterlijk aan. Twee maanden geleden had hij bericht ontvangen dat zijn neef levend was gevild. Hij was gevonden in zijn eigen slaapvertrek, het

derde slachtoffer, nadat zijn jongste zus Deal-da door een Myrddraal van haar bruidsfeest was ontvoerd. De rentmeester was buiten zichzelf en schreef vol ongeloof over alle rampspoed die het Huis Carridin trof. Twee maanden. Hij hoopte dat Dealda snel was gestorven. Men zei dat vrouwen snel hun verstand verloren als ze in handen van een Myrddraal vielen. Twee hele maanden. Iedereen, behalve Jaichim Carridin, zou water en bloed hebben gezweet. De aanwezigen hielden een kelk wijn in de hand, maar er waren geen bedienden aanwezig. Selindrin had hen zelf bediend, voordat ze zich verwijderde met de verzekering dat ze niet zouden worden gestoord. Eigenlijk was er verder helemaal niemand op de hoogste verdieping van de Tuin der Zilveren Zuchten. Twee man die met de heren waren meegekomen - leden van de koninklijke lijfwacht, tenzij Carridin het mis had - stonden onder aan de trap om ervoor te zorgen dat ze absoluut niet gestoord zouden worden.

Carridin nam een slokje wijn. Geen enkele Taraboner had zijn wijn aangeraakt. 'Goed,' zei hij opgewekt. 'Koning Andric wenst de hulp van de Kinderen van het Licht om de orde in de stad te herstellen. Wij laten ons niet zo vaak bij de interne zaken van naties betrekken.' Niet openlijk tenminste. 'Ik kan me zo'n verzoek in ieder geval niet herinneren. Ik weet niet wat de kapiteinheer-gebieder zal zeggen.' Pedron Nial zou zeggen dat hij moest doen wᵃt nodig was, ervoor moest zorgen dat de Taraboners wisten dat ze een schuld hadden bij de Kinderen en ervoor moest zorgen dat ze die schuld volledig terugbetaalden. 'U hebt geen tijd voor een verzoek om aanwijzingen uit Amador,' zei een man met een zwartgevlekt luipaardmasker nadrukkelijk. Niemand had zijn naam genoemd, maar Carridin had die ook niet nodig. 'Wat wij vragen, is noodzakelijk,' snauwde een ander, die door zijn dikke snor onder een haviksmasker op een merkwaardige uil leek. 'U dient te begrijpen dat wij dit verzoek slechts in uiterste noodzaak zouden doen. Wij dienen één te zijn, niet nog sterker verdeeld, ja? Er zijn vele verscheurende elementen, zelfs binnen Tanchico. Ze moeten worden onderdrukt als we nog iets van vrede op het platteland willen verkrijgen.'

'De dood van de panarch heeft de zaken zeer bemoeilijkt,' voegde de eerste man eraan toe.

Carridin trok vragend een wenkbrauw op. 'Hebben jullie al ontdekt wie haar heeft vermoord?'

Zijn eigen veronderstelling was dat Andric zelf iemand de opdracht had gegeven, in de overtuiging dat de panarch een van de opstandige mededingers naar de troon begunstigde. De koning zou misschien gelijk hebben gehad, maar hij had ontdekt, na het bijeenroepen van de Burgerkamer — een groot aantal heren bevond zich bij een opstandelingengroep op het platteland - dat ze merkwaardig halsstarrig waren in het goedkeuren van zijn keuze. Zelfs als vrouwe Amathera dezer dagen niet Andrics bed had gedeeld, bleef de verheffing tot koning of panarch de enige echte macht van de Burgerkamer, en ze leken dat recht niet te willen opgeven. De moeilijkheden rond vrouwe Amathera werden niet geacht alombekend te zijn. Zelfs de Burgerkamer besefte dat dit nieuwtje opstandjes zou veroorzaken. 'Een van die dolgedraaide gezworenen van de Draak zeker,' zei de man met het uiienmasker na een ferme ruk aan zijn snor. 'Er is toch geen enkele echte Taraboner die de panarch kwaad zou willen doen?' Het klonk bijna alsof hij het zelf geloofde.

'Natuurlijk,' zei Carridin gladjes. Hij nam nog een slokje wijn. 'Als ik het paleis van de panarch veilig dien te stellen voor de verheffing van vrouwe Amathera, dien ik dat van de koning zelf te horen. Anders zou het kunnen lijken of de Kinderen van het Licht in Tarabon naar de macht grijpen, terwijl wij alleen, zoals u zegt, een eind aan de verdeling willen maken en vrede onder het Licht zoeken.' Een oudere man met een vierkante kin onder een luipaardmasker en witte lokken in zijn donkerblonde haren, sprak kil: ik heb gehoord dat Pedron Nial eenheid zoekt tegen de gezworenen van de Draak. Eenheid onder hem, nietwaar?'

'De kapiteinheer-gebieder zoekt geen grondgebied,' antwoordde Carridin even ijzig. 'De Kinderen dienen het Licht, zoals alle mensen van goede wil doen.'

'Het kan niet zo zijn,' bracht de eerste luipaard naar voren, 'dat Tarabon op welke wijze dan ook aan Amador onderworpen zal zijn. In geen geval.' Van iedere stoel klonk het gegrom van boze instemming.

'U zult van de koning ondertekende en gezegelde verzekeringen krijgen,' zei een grijzende man met een leeuwenmasker. Het waren zijn eerste woorden. Het was natuurlijk Andric zelf, hoewel Carridin niet werd geacht dit te weten. De koning kon net zomin een Inquisiteur van de Hand van het Licht ontmoeten als een wijnhandel binnengaan, zelfs niet de Tuin der

Zilveren Zuchten, zonder veel gepraat te veroorzaken.

Carridin knikte. 'Wanneer die mij worden overhandigd, zal ik voor de veiligheid van het Panarchenpaleis zorgen en zullen de Kinderen alle... opstandige groeperingen onderdrukken die de verheffing teniet willen doen. Dat zweer ik, onder het Licht.' De spanning ebde zichtbaar uit de Taraboners weg. Ze dronken hun kelken wijn leeg, alsof ze die meteen weer wilden vullen, zelfs Andric.

Voor zover het het volk van Tarabon betrof, zouden de Kinderen de schuld krijgen van de doden die onvermijdelijk zouden vallen, en niet de koning of het leger van Tarabon. Als Amathera eenmaal met de kroon en de Staf van de Boom zou worden verheven, zouden andere leden van de Burgerkamer zich mogelijk nog bij de opstandelingen voegen, maar als de anderen bekenden dat ze haar niet hadden gekozen, zou dat Tanchico in vuur en vlam zetten. Plus het nieuws dat de vluchtelingen hierover zouden verspreiden. Nou ja, opstandelingen verspreidden altijd verraderlijke leugens. En de koning en de panarch van Tarabon zouden allebei aan de touwtjes hangen die Carridin aan Pedron Nial zou geven, die er dan mee kon doen wat hij wilde. Het was niet zo'n geweldige prijs als het had kunnen zijn, als de koning van Tarabon meer land regeerde dan die paar honderd vierkante span rond Tanchico, maar het kon weer groots worden. Met hulp van de Kinderen - hij zou minstens twee legioenen nodig hebben, meer dan de vijfhonderd man van nu - konden de gezworenen van de Draak nog verpletterd worden, konden de verschillende opstandelingen worden verslagen en kon zelfs de oorlog met Arad Doman met succes voortgezet worden. Indien de twee landen tenminste nog wisten dat ze met elkaar in oorlog waren. De toestand in Arad Doman was nog erger dan in Tarabon, had Carridin gehoord.

In wezen kon het hem niet schelen of Tarabon, Tanchico of iets anders in handen van de Kinderen viel. Er moesten voorstellen worden ingewilligd, dingen worden gedaan die hij altijd had gedaan, maar het viel hem moeilijk goed werk af te leveren wanneer zijn eigen keel doorgesneden zou kunnen worden. Misschien zou hij nog naar het laatste verlangen. Twee maanden waren verstreken na het laatste bericht. Hij bleef niet om nog wat met de Taraboners te drinken, maar nam zo kort mogelijk afscheid. Als zij zich daardoor beledigd achtten, hadden ze hem te hard nodig om dat te laten blijken. Selindrin zag hem naar beneden komen en een staljongen bracht zijn paard toen hij in de deur stond. Hij gooide de jongen een koperstuk toe

en spoorde de zwarte ruin aan tot een stevige draf. Het armoedige volk in de bochtige straten maakte ruim baan, wat maar beter was ook. Hij wist niet eens zeker of hij het zou merken als hij er een onder de hoeven liep. Niet dat dat enig verlies betekende. De stad zat vol bedelaars en hij kon niet eens ademhalen zonder de stank van oud, zuur zweet en vuil op te vangen. Tamrin behoorde hen bij elkaar te vegen en ze weg te jagen. Laat de opstandelingen op het land zich maar om hen bekommeren. Zijn gedachten draaiden voornamelijk rond het land, niet rond de opstandelingen. Die konden heel gemakkelijk worden aangepakt, als eenmaal het woord werd verspreid dat de een of de ander een Duistervriend was. En als het hem lukte enkelen aan de Hand van het Licht over te dragen, zouden ze tegen ieder en allen in het openbaar bekennen dat ze de Duistere hadden gediend, kinderen opaten, kortom alles wat hun werd voorgezegd. Daarna zouden de rebellen niet lang standhouden. De mannen die de troon begeerden en nog in het veld waren, zouden opeens merken dat ze helemaal alleen stonden. Maar de gezworenen van de Draak, de mannen en vrouwen die zich echt voor de Herrezen Draak hadden uitgesproken, zouden niet schrikken van de aanklacht dat ze Duistervrienden waren. De meeste mensen zagen hen daar toch al voor aan, omdat ze gezworen hadden een geleider te volgen.

Nee, de man die zij trouw hadden gezworen, vormde het probleem, de man wiens naam ze niet eens kenden. Rhand Altor. Waar was hij? Daarginds waren honderden groepen Drakenvolgers, en minstens twee ervan waren zo groot dat ze een leger konden worden genoemd. Ze streden tegen het koninklijke leger - dat deel dat Andric tenminste nog trouw was - streden tegen de opstandelingen, die het weer even druk hadden met elkaar, Andric of de Drakenvolgers te bestrijden - maar Carridin had geen enkele aanwijzing in welke groep Rhand Altor zich bevond. Hij kon zich op de Vlakte van Almoth bevinden of in Arad Doman, waar de toestand nagenoeg hetzelfde was. Als hij zich daar ophield, was Jaichim Carridin naar alle waarschijnlijkheid ten dode opgeschreven.

In het paleis op Verana, dat hij als hoofdkwartier voor de Kinderen had gevorderd, gooide hij een witgemantelde schildwacht zijn teugels toe en beende naar binnen zonder hun groet te beantwoorden. De eigenaar van dit mooie gebouw met zijn witte koepels, zijn fijne torenspitsen en schaduwtuinen had aanspraak gemaakt op de Troon van het Licht en niemand had een klacht laten horen over de bezetting. De eigenaar wel het minst: wat er van zijn hoofd nog over was, was op een piek boven de Trap der Verraders op Maseta gestoken. Ditmaal keurde Carridin de prachtige

Taraboonse tapijten nauwelijks een blik waardig. Hij had evenmin oog voor de meubels, die afgezet waren met goud en ivoor, of de binnenhoven met fonteinen waar het spattende water koele geluiden maakte. Brede gangen met gouden lampen en hoge plafonds bedekt met fijne goudkruilen wekten geen enkele belangstelling. Dit paleis was even mooi als het mooiste paleis in Amadicia, zelfs het grootste, maar op dit moment had hij vooral dringend behoefte aan de sterke brandewijn in de kamer die hij als werkvertrek gebruikte.

Hij was halverwege een kostbaar tapijt, geheel in blauwe, scharlaken en gouden patronen, de ogen strak gericht op het fraai bewerkte kastje met de zilveren fles dubbelgestookte brandewijn, toen hij opeens besefte dat hij niet alleen was. Een vrouw in een strak, lichtrood gewaad stond bij de hoge smalle ramen naar de schaduwen van de bomen in een tuin te kijken, de vlechten van haar honingkleurige haren raakten net haar schouders. Een dunne sluier verborg haar gezicht in het geheel niet. Jong en knap, met een mond als een rozenknop en grote bruine ogen, en aan de kleding te zien duidelijk geen dienstmeid. 'Wie ben jij?' wilde hij geërgerd weten. 'Hoe ben je hier binnengekomen? Verlaat dit vertrek meteen of ik laat je op straat gooien.'

'Dreigen, Bors? Je zou toch gastvrijer moeten zijn, nietwaar?' Die naam sloeg als een schok door zijn lijf naar zijn hielen. Voor hij verder nadacht, had hij zijn zwaard getrokken en uitgehaald naar haar keel.

Iets greep hem beet - de lucht veranderde in trillende gelei - iets dwong hem op de knieën, omwikkelde hem vanaf de nek. Rond zijn pols kneep iets zich samen tot zijn botten knarsten. Zijn hand sprong open en het zwaard viel op de vloer. De Kracht. Zij gebruikte de Ene Kracht tegen hem. Een feeks uit Tar Valon. En als zij die naam kende... 'Weet je nog,' zei ze, naar hem toe komend, 'een bijeenkomst waar Ba'alzamon zelf verscheen en ons de gezichten toonde van Martrim Cauton, Perijn Aybara en Rhand Altor?' Ze spuwde die namen bijna uit, vooral de laatste. Haar ogen konden gaten in staal boren. 'Begrijp je het? Ik weet wie je bent, nietwaar? Jij hebt je ziel gegeven aan de Grote Heer van het Duister, Bors.' Haar plotselinge lach klonk als belgerinkel.

Zweetdruppels braken uit op zijn gezicht. Niet zomaar een verachtelijke feeks uit Tar Valon. Zwarte Ajah. Zij was van de Zwarte Ajah. Hij had gedacht dat een Myrddraal hem zou komen doden. Hij had gedacht dat er

nog tijd was. Meer tijd. Nog niet. ik heb geprobeerd hem te doden,' brabbelde hij. 'Rhand Altor. Ik heb het geprobeerd. Maar ik kan hem niet vinden. Ik kan het niet! Men heeft mij verteld dat mijn familie zou worden gedood als het mij niet lukte, de een na de ander. Hij heeft me beloofd dat ik de laatste zou zijn! Ik heb nog neven! Nichten! Ik heb nog een zus! U moet me meer tijd gunnen!' Ze stond hem met haar scherpe bruine ogen aan te kijken, glimlachte met die ronde kleine mond, luisterde hoe hij de plaats uitspuwde waar Vanora gevonden kon worden, waar haar slaapvertrek lag en dat ze graag in haar eentje paardreed in het woud achter Carmera. Zouden de wachten op zijn geroep misschien binnenkomen? Zouden die haar misschien kunnen doden? Hij sperde zijn mond nog verder open, maar de dikke onzichtbare gelei stroomde naar binnen, dwong zijn kaken uit elkaar tot ze bij zijn oren kraakten. Met opengesperde neusgaten snoof hij wanhopig lucht op. Hij kon nog steeds ademen, maar hij kon niet schreeuwen. Er klonk slechts een gedempt gekreun, als een huilende vrouw achter een dikke muur. Hij wilde gillen. 'Je bent heel vermakelijk,' zei de vrouw met de honingblonde haren eindelijk. 'Jaichim. Een goede naam voor een hond, denk ik. Zou jij mijn hond willen zijn, Jaichim? Als je een heel brave hond bent, zal ik het mogelijk goed vinden dat je op een dag Rhand Altor ziet sterven, ja?'

Het duurde even voor haar woorden doordrongen. Als hij Rhand Altor nog zou zien sterven, was ze niet... Ze was niet gekomen om hem te doden, om hem levend te villen, dingen die zijn geest had bedacht waarbij geseling een opluchting zou betekenen. Tranen rolden over zijn gezicht. Snikken van opluchting deden hem beven, voor zover hij kon beven in zijn banden. Opeens verdwenen die en hij viel op handen en knieën neer, nog steeds huilend. Hij kon maar niet stoppen. De vrouw knielde naast hem neer, haalde haar hand door zijn haren en trok zijn hoofd omhoog. 'Dus nu moet je even goed luisteren, ja?

De dood van Rhand Altor is voor de toekomst en je zult het alleen meemaken als je een braaf hondje bent. Jij gaat je Witmantels naar het Panarchenpaleis overbrengen.'

'H... hoe w... weet u dat?'

Ze schudde niet al te zacht zijn hoofd heen en weer. 'Een brave hond stelt geen vragen aan zijn meesteres. Ik gooi de stok en jij haalt de stok. Ik zeg: doden en jij doodt, ja? Ja.' Haar glimlach was een snel vertoon van tanden.

'Komen er moeilijkheden bij het innemen van het paleis? Het panarchenlegioen is er gelegerd, duizend man, slapend in de gangen, in de tentoonstellingsruimte en op de binnenhoven. Zoveel Witmantels heb je niet in de stad.'

'Ze...' Hij moest stoppen en slikken. 'Ze zullen geen last veroorzaken. Ze zullen geloven dat Amathera door de Burgerkamer is gekozen. De Burgerkamer wenst...'

'Je verveelt me, Jaichim, doe dat niet. Het kan mij niet schelen of je de hele Burgerkamer ombrengt, zolang je het Panarchenpaleis maar in handen krijgt. Wanneer trek je eiheen?'

'Het... het zal drie of vier dagen duren voor Andric ons zekerheid biedt.'

'Drie of vier dagen,' mompelde ze half in zichzelf. 'Goed dan. Een kort oponthoud kan geen kwaad.' Hij vroeg zich af welk oponthoud ze bedoelde, toen ze het beetje houvast dat hij nog meende te hebben, wegsloeg. 'Jij blijft de baas in het paleis en je stuurt die mooie soldaatjes van de panarch weg.'

'Dat is onmogelijk,' hijgde hij en zij trok zijn hoofd zo fel achterover dat hij niet wist wat het eerst zou gebeuren: een gebroken nek of uitgetrokken haar. Hij durfde zich niet te verzetten. Hij werd geprikt door duizenden onzichtbare spelden, op zijn gezicht, borst, armen en benen, overal. Onzichtbaar, maar hij wist zeker dat ze niet minder echt waren.

'Onmogelijk, Jaichim?' zei ze zachtjes. 'Onmogelijk is een woord dat ik liever niet hoor.'

De spelden drongen dieper naar binnen; hij kreunde maar hij moest het uitleggen. Wat zij wilde, was onmogelijk. Hij hijgde, zo snel wilde hij spreken. 'Als Amathera eenmaal tot panarch is bevestigd, staat zij aan het hoofd van het legioen. Als ik het paleis in handen probeer te houden, zal ze zich tegen me keren en zal Andric haar helpen. Ik kan op geen enkele manier standhouden tegen het legioen van de panarch en alles wat Andric van de ringburchten kan weghalen.' Ze keek hem zo lang aan dat het zweet hem uitbrak. Hij durfde geen vinger te verroeren, zelfs amper met z'n ogen te knipperen; die duizenden prikken stonden het niet toe.

'Maak je geen zorgen over de panarch,' zei ze eindelijk. De spelden

verdwenen en ze ging rechtop staan.

Carridin stond eveneens op en probeerde zich flink te houden. Misschien konden ze tot een akkoord komen. De vrouw leek nu bereid naar redelijke argumenten te luisteren. Zijn benen trilden van de schok, maar hij zorgde ervoor dat zijn stem zo ferm mogelijk klonk. 'Zelfs als u invloed uit kunt oefenen op Amathera...'

Ze onderbrak hem. 'Ik heb je gezegd geen vragen te stellen, Jaichim. Een brave hond is gehoorzaam aan zijn meesteres, nietwaar? Ik beloof je, dat als je dat niet doet, je mij zult komen smeken om een Myrddraal erbij te halen voor een spelletje met jou. Begrijp je me?' ik begrijp het,' zei hij traag. Ze bleef hem strak aankijken en even later begreep hij het. ik zal doen wat u zegt... meesteres.' Haar korte goedkeurende glimlach bezorgde hem een kleur. Ze begaf zich naar de deur en keerde hem de rug toe of hij echt een hond was, een tandeloze hond. 'Hoe... Hoe heet u?'

Haar glimlach was ditmaal lief, en spottend. 'Ja. Een hond behoort de naam van zijn meesteres te kennen. Ik heet Liandrin. Maar die naam mag nooit over de lippen van een hond komen. Als dat wel gebeurt, zal ik heel ontevreden over je zijn.'

Toen de deur achter haar dichtviel, wankelde hij naar een stoel met een hoge rug die met ivoor was ingelegd, en liet zich erin vallen. Hij liet de brandewijn staan; zijn maag was nu zo in de war dat hij alleen maar zou overgeven. Wat voor belang had zij bij het bezit van het Panarchenpaleis? Misschien ging zo'n vraag een gevaarlijke kant op, maar ook al dienden ze dezelfde meester, hij kon alleen maar de afkeer van een feeks uit Tar Valon voelen.

Ze wist toch niet zoveel als zij dacht. Als hij eenmaal de zekerheid van de koning in handen had, kon hij Tamrin en het leger van zijn keel weghouden door met onthullingen te dreigen, en Amathera ook. Maar ze konden nog steeds het gepeupel in opstand brengen. En de kapiteinheer-gebieder zou in deze hele kwestie wel meer dan afkeuring laten blijken, zou mogelijk aannemen dat Carridin naar persoonlijke macht streefde. Hij liet z'n hoofd in z'n handen zakken en stelde zich voor hoe Nial zijn doodvonnis ondertekende. Zijn eigen mannen zouden hem in de boeien slaan en hem ophangen. Als hij de dood van die feeks kon regelen... Maar ze had beloofd hem tegen de Myrddraal te beschermen. Weer wilde hij huilen. Ze was niet

eens hier, maar toch gaf ze hem het gevoel dat hij steviger in de val zat dan ooit; stalen kaken grepen beide benen vast en een strop lag rond zijn nek. Er moest een uitweg bestaan, maar waar hij ook keek, hij zag slechts vallen en klemmen.

Liandrin bewoog zich als een spook door de gangen en vermeed de bedienden en Witmantels met gemak. Toen ze door een achterdeurtje aan een smalle steeg achter het paleis naar buiten stapte, keek de lange jonge schildwacht haar strak aan met een mengeling van opluchting en verontrusting. Haar kunstje iemand te overtuigen van haar voorstellen - enkel een ferm tikje met de Kracht - was bij Carridin niet nodig geweest, maar het had haar geholpen toen ze deze dwaas had overtuigd haar binnen te laten. Glimlachend gebaarde ze hem dichterbij te komen. De spichtige kerel grijnsde alsof hij een kus verwachtte, een grijns die verstarde toen haar smalle dolk zijn oog binnendrong. Ze sprong behendig achteruit toen hij als een botloze zak vlees neerviel. Nu kon hij zelfs niet per ongeluk over haar praten. Geen enkel druppeltje bloed bevlekte haar hand. Ze wilde dat ze Chesmals vaardigheid bezat om iemand met de Kracht te doden of op z'n minst het mindere talent van Rianna bezat. Vreemd dat de kunde om met de Kracht te doden door een hart stil te zetten of het bloed in de aderen te laten koken, zo nauw met Heling verbonden was. Zelf kon ze niet meer helen dan schrammen en blauwe plekken, maar ze had er ook geen enkele belangstelling voor.

Haar draagstoel, roodgelakt en ingelegd met ivoor, stond aan het eind van de steeg klaar, met daarbij haar lijfwachten, een tiental grote mannen met gezichten als uitgehongerde wolven. Toen ze eenmaal in de straten waren, maakten ze gemakkelijk ruim baan in de mensenmassa en hun speren stootten iedereen opzij die niet snel genoeg was. Ze waren de Grote Heer van het Duister natuurlijk allen van harte toegedaan en ook al wisten ze niet precies wie zij was, ze wisten dat anderen spoorloos waren verdwenen, mannen die haar niet naar behoren hadden kunnen dienen.

Het witgekalkte stenen huis van haar en de anderen bestond uit twee lagen, had een plat dak en lag op een helling aan het eind van Verana, de oostelijkste landtong van Tanchico. Het behoorde toe aan een koopman die ook de eed aan de Grote Heer had afgelegd. Liandrin had liever een paleis gehad - op een dag zou ze misschien het paleis van de koning op Maseta hebben. Ze was opgegroeid met jaloerse blikken op de paleizen van de grote heren, en waarom zou ze met minder genoegen nemen? - maar

desondanks was het verstandig nog een tijdje verborgen te blijven. Die stommelingen in Tar Valon zouden nooit van hun leven vermoeden dat zij in Tarabon waren, maar de Toren zou zeker nog jacht op hen maken en die schoothondjes van Siuan San-che konden overal aan het rondsnuffelen zijn.

De poort gaf toegang tot een klein binnenhof zonder ramen, afgezien van de ramen op de eerste verdieping. Ze liet de dragers en wachten daar achter en haastte zich naar binnen. De koopman had voor enkele bedienden gezorgd; allen gezworenen van de Grote Heer, had hij verzekerd, maar nauwelijks genoeg voor de elf vrouwen die zich nauwelijks naar buiten waagden. Een stevige, knappe vrouw met donkere vlechten die Gyldin heette, veegde net de rode en witte tegels van de toegangshal aan toen Liandrin binnenkwam. 'Waar zijn de anderen?' wilde ze weten.

'Vóór, in de ontvangkamer.' Gyldin gebaarde naar de deuren onder de dubbele boog rechts, alsof Liandrin het niet wist. Liandrins mond verstrakte. De vrouw had geen kniebuiging gemaakt en had haar niet met achting aangesproken. Het was waar dat ze niet wist wie Liandrin werkelijk was, maar Gyldin wist in ieder geval dat ze hoog genoeg was om bevelen te geven en gehoorzaamd te worden, en om die dikke koopman met buigingen en kruipend weg te sturen en zijn gezin in een of ander hutje onder te brengen. 'Moet je niet schoonmaken? Of blijf je zomaar staan? Nou, maak schoon. Er ligt overal stof. Als ik vanavond ook maar één stofje vind, stomme koe, zal ik je een afranseling laten geven.' Ze klemde haar tanden opeen. Ze had de manier van spreken van heren en rijken al zo lang nagebootst dat ze soms vergat dat haar vader fruit van de kar had verkocht, maar als ze heel kwaad was, sprak ze als een volksvrouw. Te veel spanning. Te lang wachten. Met een laatste gesnauwd: 'Aan het werk!' verdween ze in de ontvangkamer en sloeg de deur achter zich dicht. De anderen waren er niet allemaal, wat haar nog meer ergerde, maar ze beheerste zich. Onder een wandkleed aan de gepleisterde muur zat Eldrith Jhondar met haar ronde gezicht aan een met blauwe sierstenen ingelegd tafeltje nauwkeurig aantekeningen te maken aan de hand van een gehavend handschrift. Zo nu en dan maakte ze verstrooid het pen puntje schoon aan de mouw van haar donkere wollen gewaad. Marillin Gemalfin zat naast een van de smalle ramen en haar blauwe ogen staarden dromerig naar de kleine fontein die op het kleine binnenhof tinkelde, terwijl ze onbewust aan de oortjes van een uitgemergelde gele kat krabbelde en amper merkte dat de haren op haar groenzijden gewaad belandden. Eldrith en zij waren beiden van de Bruine Ajah, maar als Marillin ooit ontdekte dat Eldrith er de

oorzaak van was dat de zwerfkatten die zij binnenbracht steeds weer verdwenen, zouden er problemen komen.

Het waren Bruine zusters geweest. Soms was het moeilijk zich te herinneren dat ze het niet meer waren, net zoals zij geen Rode Zuster meer was. Er waren nog zoveel kenmerkende eigenschappen van hun oude Ajah zichtbaar, ook nu ze zich openlijk tot de Zwarte Ajah hadden gekeerd. Neem de vroegere Groene zusters. De donkerhuidige Jeaine Caide met haar zwanenhals droeg het dunste en strakste zijden gewaad dat ze kon vinden - vandaag wit - en lachte dat deze kleren maar moesten volstaan, omdat er in Tarabon niets was te vinden wat het oog van een man zou trekken. Jeaine kwam uit Arad Doman. Domani waren berucht om hun schandalige kleren. Asne Zeramene, met haar donkere, scheefstaande ogen en scherpe neus, leek bijna preuts in het bleke grijs, eenvoudig gesneden en met een hoge hals, maar Liandrin had meermalen gehoord dat het haar speet dat ze haar zwaardhanden had moeten achterlaten. En wat Rianna Andomeran betrof... Zwart haar met een felwitte lok boven haar linkeroor omlijstte een gezicht met de koude, hooghartige zekerheid die alleen een Witte kon aannemen. 'Gedaan,' verkondigde Liandrin. 'Jaichim Carridin zal zijn Witmantels naar het Panarchenpaleis overbrengen en dat voor ons vasthouden. Hij weet nog niet dat wij gasten zullen hebben... natuurlijk.' Enkelen vertoonden een grimas. Het veranderen van Ajah had in elk geval niet hun gevoelens veranderd voor mannen die geleidsters haatten. 'Maar er is nog iets interessants. Hij dacht dat ik er was om hem te doden. Omdat het hem niet was gelukt Rhand Altor te doden.'

'Daar snap ik niets van,' zei Asne fronsend. 'Wij dienen hem te binden, hem te beheersen, niet hem te doden.' Opeens lachte ze, zacht en laag, en richtte zich op in haar stoel. 'Als er echt een manier bestaat hem te binden, dan zou ik het niet erg vinden hem aan mij te binden. Volgens die paar dingen die ik heb gezien, is het een knappe jongeman.' Liandrin snoof; ze hield absoluut niet van mannen. Rianna schudde bezorgd het hoofd. 'Het is vervloekt duidelijk. Onze bevelen van de Toren waren duidelijk, maar het is ook duidelijk dat Carridin andere heeft. Ik kan alleen maar veronderstellen dat er een meningsverschil bestaat tussen de Verzakers.'

'De Verzakers,' mompelde Jeaine en sloeg haar armen stevig over elkaar. De dunne witte zijde onthulde haar borsten nog meer. 'Wat hebben we aan de belofte dat we bij de terugkomst van de Grote Heer de wereld zullen regeren, als we eerst tussen elkaar bestrijdende Verzakers fijn worden

gemalen? Meent iemand dat we het tegen een van hen kunnen opnemen?'

'Lotsvuur.' Asne keek rond en haar donkere ogen daagden ieder uit. 'Lotsvuur zal zelfs een Verzaker doden. En wij hebben het middel om het te maken.' Een van de ter'angrealen die ze uit de Toren hadden gehaald, een geribbelde zwarte staaf, kon daarvoor worden gebruikt. Niemand van hen wist waarom hun was opgedragen die te pakken, zelfs Liandrin niet. Er waren zoveel onbekende ter'angrealen, en deze was meegenomen omdat het hun was gezegd. Er was geen verklaring gegeven, maar sommige bevelen dienden te worden opgevolgd. Liandrin had ook veel liever nog een angreaal te pakken willen krijgen. Jeaine snoof scherp. 'Als iemand van ons hem kan beheersen. Of zijn jullie onze enige proef vergeten waarbij we bijna werden gedood? Waarbij een gat in beide scheepswanden werd gebrand, voor ik het kon stoppen? Verdrinken zou ons niet erg hebben geholpen toen we naar Tanchico gingen.'

'Waarvoor hebben we lotsvuur nodig?' zei Liandrin. 'Als we de Draak beheersen, zullen de Verzakers lang kunnen denken over hoe ze ons zullen aanpakken.' Opeens drong het tot haar door dat er nog iemand anders in de kamer was. Gyldin stofte het houtsnijwerk van een lage stoel in een hoek. 'Wat doe je hier, vrouw?'

'Schoonmaken.' De vrouw met de donkere vlechten richtte zich onbezorgd op. 'U zei me dat ik moest schoonmaken.' Liandrin haalde bijna met de Ene Kracht uit. Bijna. Maar Gyldin wist niet dat zij Aes Sedai waren. Hoeveel had die vrouw gehoord? Niets van belang. 'Jij gaat naar de kok,' zei ze met kille woede, 'en je zegt hem dat hij je dient af te ranselen. Heel hard! En je krijgt pas weer te eten als alle stof is verdwenen.' De tweede keer! Door die vrouw had ze weer als een volksvrouw staan praten.

Marillin stond op, bewoog de neus van de gele kat langs haar neus en overhandigde het beest aan Gyldin. 'Zorg ervoor dat hij een schoteltje room krijgt, als de kok met jou klaar is. En een stukje van dat lekkere lamsvlees. Snij het in kleine stukjes. Het arme dier heeft niet veel tanden meer.' Gyldin keek haar ogenknipperend aan en Marillin voegde eraan toe: 'Begrijp je soms iets niet?'

ik begrijp het.' Gyldins lippen waren stevig op elkaar geperst. Misschien begreep ze nu eindelijk dat ze hun dienstmeid was, niet hun gelijke.

Liandrin wachtte even tot ze met de kat in haar armen vertrokken was en gooide toen de deur open. De hal was verlaten. Gyldin luisterde niet af. Ze vertrouwde die vrouw niet. Maar goed, ze kon eigenlijk niemand bedenken die ze vertrouwde.

'We moeten ons bezighouden met wat ons aangaat,' zei ze gespannen en sloot de deur. 'Eldrith, heb je een nieuwe aanwijzing op een van die bladzijden gevonden? Eldrith?'

De gezette vrouw schrok op en keek verrast om zich heen. Nu pas had ze van het verfomfaaide vergeelde manuscript opgekeken en leek verbaasd Liandrin te zien. 'Wat? Een aanwijzing? O. Nee. Het is al moeilijk genoeg om de koninklijke librije binnen te komen. Als ik ook maar één blaadje weghaal, zouden de boekbewaarders het meteen weten. Maar als ik hen zou verwijderen, zou ik nooit iets vinden. Dat gebouw is net een doolhof. Nee, dit heb ik gevonden bij een boekhandelaar in de buurt van het koningspaleis. Het is een belangwekkende verhandeling over...'

Liandrin omhelsde saidar en liet de velletjes als blaadjes van een boom op de grond dwarrelen. 'Wat mij betreft mogen ze verbranden, als het geen verhandeling is over het beheersen van Rhand Altor! Wat heb je opgestoken van wat wij zoeken?'.

Eldrith keek knipperend naar de overal in het rond liggende papieren. 'Nou ja, het is ergens in het Panarchenpaleis.'

'Dat wist je twee dagen geleden al.'

'En het moet een ter'angreaal zijn. Om iemand te beheersen die kan geleiden, is de Kracht nodig en aangezien het voor een bepaald doel is, betekent dat een ter'angreaal. We zullen het in de tentoonstellingszaal vinden, of misschien in de verzameling van de panarch.' iets nieuws, Eldrith?' Het kostte Liandrin moeite haar stem minder schril te laten klinken. 'Heb je iets gevonden wat nieuw is? Wat dan ook?'

De vrouw met het ronde gezicht knipperde onzeker met de ogen. 'Feitelijk... Nee.'

'Het doet er niet toe,' zei Marillin. 'Over enkele dagen, als ze eenmaal hun kostbare panarch hebben verheven, kunnen we gaan zoeken en al moeten we elke kandelaar bekijken, we zullen het vinden. We staan op de drempel,

Liandrin. We zullen Rhand Altor aan de lijn leggen en hem leren hoe hij op mag zitten en pootjes mag geven.'

'O ja,' zei Eldrith met een gelukkige glimlach. 'Aan de lijn.' Liandrin hoopte dat het zo was. Ze had genoeg van het wachten, genoeg van het verstoppen. De wereld mocht kennis met haar maken. De mensen mochten op hun knieën neervallen, zoals haar was beloofd toen ze voor het eerst haar oude eden verzaakte en nieuwe zwoer.

Egeanin wist dat ze niet alleen was zodra ze een voet in de keuken van het huisje had gezet, maar ze liet het masker en de jutezak onbezorgd op de tafel ploffen en liep naar een emmer water naast de bakstenen schouw. Toen ze zich naar het koperen hengsel bukte, schoot haar rechterhand naar een lage holte achter de emmer, waar twee stenen waren weggehaald. Ze tolde rond en richtte zich op met een kleine kruisboog in de hand. Het ding was niet meer dan een voet lang, was niet zo krachtig en reikte niet ver, maar ze hield het ding altijd gespannen en de donkere vlek op de punt van de scherpe stalen pijl kon in minder dan een tel doden. Of de man die ontspannen in de hoek stond geleund de boog zag, wist ze niet, maar hij gaf geen krimp. Hij had lichtblond haar en blauwe ogen, was van gemiddelde leeftijd en zag er knap uit, zij het iets te mager naar haar smaak. Klaarblijkelijk had hij haar over het smalle erf door het getraliede raam naast hem zien aankomen. 'Denk je dat ik je zou bedreigen?' zei hij even later. Ze herkende de bekende klanken van thuis, maar liet de kruisboog niet zakken. 'Wie ben jij?'

Bij wijze van antwoord stak hij behoedzaam twee vingers in zijn beurs - blijkbaar had hij de boog wel gezien - en haalde een klein plat ding te voorschijn. Ze gebaarde hem dat op tafel te leggen en weer achteruit te stappen.

Pas toen hij weer in de hoek stond, liep ze erheen om het op te pakken. Ze hield haar ogen en de kruisboog op hem gericht en tilde het op, zodat ze het kon zien. Een kleine ivoren plak met een rand van goud en de afbeelding van een raaf en een toren. De ogen van de raaf waren zwarte saffieren. Een raaf, het teken van de keizerlijke familie, de Toren van de Raven, het teken van de keizerlijke gerechtigheid. 'Gewoonlijk voldoet dit,' zei ze, 'maar we zijn ver weg van Seanchan, in een land waar het bizarre bijna gemeengoed is. Kun je me een ander bewijs tonen?'

Met een glimlach van stil vermaak deed hij zijn jas uit, maakte zijn hemd open en trok het uit. Op beide schouders stond een tatoeage van een raaf en de toren.

De meeste Waarheidszoekers vertoonden zowel de raven als de toren, maar geen mens die zo'n plak van de Zoekers durfde te stelen, zou zichzelf zo hebben getekend. Het dragen van de raven betekende dat je eigendom was van de keizerlijke familie. Er bestond een oud verhaal van ongeveer driehonderd jaar geleden over een dwaze heer en vrouwe die zich in een dronken bui hadden getekend. Toen de keizerin dat had vernomen, had ze hen naar de Hof van de Negen Manen laten brengen en mochten ze daar de vloeren schrobben. Deze kerel kon hun opvolger zijn. Het teken van de raaf was voor eeuwig. 'Mijn verontschuldigingen, Zoeker,' zei ze terwijl ze de kruisboog neerzette. 'Waarom ben je hier?' Ze vroeg niet naar zijn naam. Elke naam die hij gaf, kon echt of vals zijn.

Hij liet haar de plak vasthouden, toen hij ontspannen zijn kleren weer aantrok. Een fijnzinnige herinnering. Zij was kapitein en hij eigendom, maar hij was ook een Zoeker en binnen de wet kon hij haar op eigen gezag ondervragen. Volgens de wet had hij het recht haar een touw te laten kopen, om haar vast te binden en ter plekke te ondervragen, en hij zou erop rekenen dat ze ermee terug zou komen. Vluchten voor een Zoeker was een misdaad. Ze had nog nooit in haar leven aan een misdrijf gedacht en evenmin overwogen de Kristallen Troon te verraden. Maar als hij de verkeerde vragen stelde, de verkeerde antwoorden eiste... De kruisboog lag nog vlak naast haar en Cantorin was ver weg. Wilde en gevaarlijke gedachten.

'Ik dien de hoogvrouwe Suroth en de Corenne voor de keizerin,' zei hij. 'Ik ga na of de agenten die de hoogvrouwe in deze landen heeft geplaatst, nog vorderingen hebben geboekt.'

Nagaan? Wat moest er worden nagegaan en waarom door een Zoeker? 'Op de koeriersboten heb ik hierover niets vernomen.' Zijn glimlach werd breder en ze werd rood. Natuurlijk zou de bemanning het nooit over een Zoeker hebben. Maar toch gaf hij antwoord, terwijl hij zijn hemd dichtknoopte.

'Ik wil geen gevaar lopen door een koeriersboot voor mijn tochtjes te gebruiken. Ik heb me ingescheept op de boten van een plaatselijke

smokkelaar een man die Baile Domon heet. Zijn vaartuig legt aan in elke haven tussen Tarabon en Arad Doman.'

'Ik heb van hem gehoord,' zei ze kalm. 'Gaat alles goed?'

'Nu wel. Ik ben blij dat jij de opdrachten in ieder geval begrijpt. Van alle anderen waren het alleen de Zoekers. Het is betreurenswaardig dat er niet meer Zoekers bij de Hailene waren.' Hij schikte zijn mantel goed en pakte de plak uit haar hand. 'Er is enige verlegenheid ontstaan door de terugkomst van de weggelopen sul'dam. Dat weglopen mag niet algemeen bekend worden. Het is veel beter dat ze gewoon verdwijnen.'

Alleen doordat haar weinig tijd was gegund om na te denken, kon ze haar gezicht nietszeggend houden. De sul'dam waren bij de ramp in Falme achtergebleven, was haar gezegd. Mogelijk waren sommigen weggelopen. Hoogvrouwe Suroth had haar persoonlijk opgedragen iedere gevonden vrouw terug te sturen, of ze nu terug wilden of niet, en als dat niet mogelijk was, hen op te ruimen. Het laatste had slechts een allerlaatste mogelijkheid geleken. Tot nu toe. 'Het spijt me dat deze landen geen kaf kennen,' zei hij en ging aan tafel zitten. 'Zelfs in Cantorin heeft alleen het Bloed nog kaf. Zo was het tenminste bij mijn vertrek. Misschien zijn er sindsdien bevoorradingsschepen gekomen. Thee volstaat. Zet maar thee voor me.' Ze sloeg hem bijna van de stoel. De man was eigendom. En een Zoeker. Ze zette thee. En bediende hem, waarna ze met de pot naast zijn stoel bleef staan om hem bij te schenken. Het verbaasde haar dat hij haar niet vroeg een sluier voor te doen en op de tafel te dansen. Daarna mocht ze eindelijk gaan zitten, nadat ze papier en inkt had gepakt, maar alleen om kaarten van Tanchico en zijn verdediging te tekenen, en van iedere andere stad en plaats waar ze iets van wist. Ze beschreef de verschillende strijdmachten op het land, alles wat ze wist van hun kracht en trouw, wat ze uit hun gedragingen had kunnen afleiden.

Toen ze klaar was, stopte hij alles in zijn zak, zei haar de inhoud van de jutezak met de volgende koeriersboot te versturen en vertrok met zo'n vermaakt glimlachje, nadat hij haar had verteld dat hij over een paar weken weer zou komen kijken of ze vorderingen had geboekt. Ze bleef nog lang zitten na zijn vertrek. Iedere kaart die ze had getekend, iedere lijst die ze had geschreven, was precies hetzelfde als de papieren die ze allang aan een koeriersboot had meegegeven. Dat ze alles onder zijn toezicht opnieuw had moeten doen, zou een bestraffing kunnen zijn, omdat ze hem had

gedwongen zijn tatoeages te laten zien. De doodswachtgardisten vertoonden trots hun raven, Zoekers deden het zelden. Dat zou het kunnen zijn. Gelukkig was hij voor haar komst niet in de kelder geweest. Of wel? Had hij enkel staan wachten tot ze er iets over zei?

Het stevige ijzeren slot op de deur in de gang, net achter de keuken, leek niet te zijn aangeraakt, maar men zei dat de Zoekers wisten hoe ze een slot zonder sleutel konden openen. Ze nam de sleutel uit haar beurs, maakte het slot open en liep de smalle trap af. Een lamp op een plank verlichtte de zandvloer van de kelder. Er waren slechts vier muren te zien, volkomen leeg, zodat er niets was wat bij een ontsnapping kon helpen. De afvalemmer verspreidde een lichte stank. Aan de kant tegenover de lamp zat een vrouw in vuile kleren moedeloos op een paar ruwwollen dekens. Ze keek op bij het geluid van Egeanins voetstappen, haar donkere ogen bang en smekend. Ze was de eerste sul'dam die Egeanin had gevonden. De eerste en de enige. Egeanin was amper blijven zoeken nadat ze Bethamin had gevonden. Daarna was Bethamin in deze kelder gebleven, terwijl de koeriersboten kwamen en gingen, is er iemand beneden geweest?' vroeg Egeanin.

'Nee, ik heb boven voetstappen gehoord, maar... Nee.' Bethamin strekte haar armen uit. 'Alsjeblieft Egeanin. Dit alles is een vergissing. Je kent me al tien jaar. Neem dit ding van me af.'

Een zilveren halsband zat om haar nek, bevestigd aan een dikke zilveren lijn naar een armband van hetzelfde metaal die aan een haak in de muur boven haar hing. Het was bijna per ongeluk gegaan, dat ding omdoen, enkel een manier om haar een paar tellen vast te houden, nadat het Bethamin bijna was gelukt Egeanin neer te slaan om te ontsnappen.

'Als je het me geeft, zal ik het doen,' zei Egeanin boos. Ze was over een heleboel dingen boos, niet op Bethamin. 'Breng me de a'dam en ik haal hem eraf.'

Bethamin huiverde en liet haar handen zakken. 'Het is een vergissing,' fluisterde ze. 'Een afschuwelijke vergissing.' Maar ze maakte geen enkele beweging naar de armband. Toen ze voor het eerst had geprobeerd weg te vluchten, was ze kronkelend op de keukenvloer beland, overweldigd door misselijkheid, wat Egeanin met stomme verbazing had gadegeslagen.

Sul'dam beheersten damane, geleidsters, met behulp van een a'dam. Alleen de damane kon geleiden, de sul'dam nier. Maar een a'dam kon alleen een geleidster overheersen. Geen enkele ander vrouw en ook geen enkele man - mannen die konden geleiden, werden natuurlijk gedood - alleen een geleidster. Een vrouw met die kunde en met zo'n halsband om kon bijna geen stap doen zonder dat de armband om de pols van een sul'dam zat om de kring te sluiten. Egeanin voelde zich doodmoe toen ze de trap opliep en de deur weer afsloot. Ze wilde zelf wel thee, maar het restje in de pot was koud en ze had geen zin bij te zetten. In plaats daarvan ging ze zitten en haalde de a'dam uit de jutezak. Voor haar was het slechts kunstig gesmeed zilver. Ze kon hem niet gebruiken en hij deed haar geen kwaad, tenzij iemand haar daarmee sloeg.

De verre gedachte om zich aan een a'dam te koppelen, het ontkennen van zijn vermogen haar te overheersen, was al voldoende om haar de koude rillingen te bezorgen. Geleidsters waren gevaarlijke beesten, geen mensen. Zij hadden de wereld gebroken. Zij dienden beteugeld te worden, anders zouden ze iedereen hun eigendom maken. Dat had ze geleerd, dat werd al duizend jaar in Seanchan geleerd. Vreemd dat het hier niet was gebeurd. Nee. Dat was een dwaze gedachtegang. Ze stopte de a'dam weer in de zak terug en maakte de theespullen schoon om weer kalm te worden. Ze hield van netheid en een schone keuken gaf haar iets van voldoening. Voor ze er verder bij stilstond, zette ze thee voor zichzelf. Ze wilde niet aan Bethamin denken en dat was ook dwaas en gevaarlijk. Ze ging aan tafel zitten en roerde honing in haar bijna inktzwarte thee. Het was geen kaf, maar het voldeed.

Ondanks haar ontkenningen, ondanks haar smeekbeden kon Bethamin geleiden. Konden andere sul'dam dat ook? Wilde hoogvrouwe Suroth de vrouwen die in Falme waren achtergebleven, daarom doden? Het was ondenkbaar. Het was onmogelijk. De proeven die jaarlijks in heel Seanchan werden gehouden, vonden ieder meisje dat de vonk van het geleiden bezat. Ieder werd van de lijst van burgers weggestreept, uit de familieboeken verwijderd en weggevoerd om damane te worden. Diezelfde proeven wezen ook de meisjes aan die de armband van de sul'dam konden dragen. Geen enkele vrouw ontsnapte aan die jaarlijkse beproevingen, tot ze uit zichzelf zouden geleiden als de vonk in haar zat. Hoe kon een sul'dammeisje worden gevonden terwijl ze feitelijk damane was? Toch zat Bethamin beneden in haar kelder, beteugeld door een a'dam alsof het een anker was.

Een ding was zeker. De mogelijkheden hier waren feitelijk levensgevaarlijk. Dit alles had te maken met het Bloed en de Zoekers. Misschien wel met de Kristallen Troon. Zou hoogvrouwe Suroth dit soort kennis durven verzwijgen voor de keizerin? Een eenvoudige scheepskapitein kon al gillend sterven door een onwillekeurige frons in dat gezelschap of door een zucht al eigendom worden. Ze moest meer feiten weten als ze aan de Dood van Tienduizend Tranen hoopte te ontkomen. Om te beginnen moest ze nog wat meer geld rondstrooien bij Gelb en andere rattige gluipers, zodat die meer sul'dam vonden om te zien of een a'dam hen beteugelde. Verder... Verder zeilde ze over onbekende rotsklippen zonder loodsman op de boeg. Op tafel lag nog steeds de kruisboog met de dodelijke pijl en ze besefte dat er nog iets anders onzeker was. Ze was niet van plan door de hand van een Zoeker de dood te vinden. Niet om hoogvrouwe Suroth te helpen een geheim te bewaren. Misschien om geen enkele reden. Het was een ijzingwekkende gedachte die bijna op verraad leek, maar ze verdween niet.

39 Een beker wijn

Toen Elayne met haar keurig bijeengebonden spullen op het dek stapte, raakte de ondergaande zon net het water achter de monding van Tanchico's haven. De laatste dikke trossen werden vastgebonden om de *Golfdanser* zachtjes tegen een kade vol schepen af te meren. Een van de vele kades langs de meest westelijke landtong van de stad. Enkele bemanningsleden rolden de laatste zeilen op. Achter de uitgestrekte scheepswerven rezen de heuvels op, met de blikkerend witte stad met koepels en torenspitsen waarop glanzende weervanen prijkten. Ongeveer een span naar het noorden kon ze hoge ronde muren onderscheiden. De Grote Kring als ze het zich goed herinnerde. Ze slingerde haar bepakking over dezelfde schouder als haar in leer gebonden boek en voegde zich bij Nynaeve, Coine en Jorin bij de loopplank. Het leek bijna vreemd de twee zusters weer volledig gekleed te zien, in brokaatzijden hemden met felle kleuren, die pasten bij hun wijde broeken. Ze was gewend geraakt aan de oorringen, zelfs aan de neusringetjes en verbleekte zelfs niet meer bij het fijn gouden kettinkje op de donkere wang van beide vrouwen.

Thom en Juilin stonden met hun eigen bepakking terzijde en keken nukkig. Nynaeve had gelijk gekregen. Zodra het echte doel van deze reis, tenminste een deel ervan, twee dagen geleden was verteld, waren ze allerlei vragen gaan stellen om nog meer los te peuteren. Geen van beiden achtte de twee jonge vrouwen handig genoeg - handig! - om de Zwarte Ajah te vinden. Nynaeve had gedreigd hen naar een Zeevolkschip met een andere bestemming over te laten brengen en had hun daarmee meteen de mond gesnoerd. Al was dat pas gelukt toen Toram en een tiental bemanningsleden klaarstonden om hen met een roeiboot over te zetten. Elayne keek hen onderzoekend aan. Nukkigheid betekende opstandigheid en ze zouden nog meer last van dit tweetal krijgen.

'Waar gaan jullie nu heen, Coine?' vroeg Nynaeve toen Elayne erbij kwam.

'Naar Dantora en de Aile Jafar,' antwoordde de zeilvrouwe, 'vervolgens naar Cantorin en de Aile Somera om het nieuws over de Coramoor te verspreiden, als dat het Licht welgevallig is. Maar ik moet To-ram toestaan hier handel te drijven, anders ontploft hij helemaal.' Haar echtgenoot stond nu op de kade, zonder zijn vreemde, in ijzer-draad gewikkelde lenzen, met ontbloot bovenlijf en handen vol ringen ernstig te praten met mannen in

zakvormige witte broeken en jassen met krullerig borduurwerk op de schouders. Iedere Tanchicaan droeg een donker, hoog en rond hoofddeksel met een doorzichtige sluier voor het gezicht. De sluiers zagen er belachelijk uit, vooral bij de mannen met dikke snorren.

'Het Licht geve jullie een veilige reis,' zei Nynaeve en schoof haar pak op de rug. 'Als we hier, voordat jullie uitzeilen, iets ontdekken wat gevaar voor jullie kan opleveren, sturen we bericht.' Coine en haar zuster zagen er opmerkelijk kalm uit. De wetenschap van de Zwarte Ajah leek hun amper van streek te maken. Het ging hen om de Coramoor, om Rhand, dat was het enige dat telde.

Jorin kuste haar vingertoppen en drukte die tegen Elaynes lippen. 'Zo het Licht dat wil, zullen we elkaar weer ontmoeten.'

'Zo het Licht het wil,' antwoordde Elayne en deed wat de windvindster had gedaan. Het deed nog steeds gek aan, maar het was ook een eer, alleen gebruikelijk tussen naaste familieleden en geliefden. Ze zou de vrouw van het Zeevolk missen. Ze had heel veel geleerd en zij had Jorin wat bijgebracht, waardoor die nu veel beter Vuur kon weven. Toen ze onder aan de loopplank stonden, slaakte Nynaeve een zucht van opluchting. Een vettig drankje dat Jorin had gebrouwen, had haar maag na twee dagen op zee tot rust gebracht, maar desondanks had ze met samengeknepen ogen en lippen naar Tanchico uitgekeken. De twee mannen gingen meteen voor en achter hen lopen zonder op aanwijzingen te wachten. Juilin liep met waakzame ogen voorop met zijn zakken op de rug en de lichte, duimdikke vechtstok in beide handen. Thom vormde de achterhoede en zag er ondanks zijn witte haar, manke been en de speelmansmantel vervaarlijk uit. Nynaeve kneep even haar lippen op elkaar, maar zei niets, wat Elayne verstandig vond. Voor ze vijftig pas over de lange stenen kade hadden afgelegd, had ze al veel loerende mannen met hongerige gezichten gezien die hen opnamen, terwijl Tanchicanen en anderen kratten, balen en zakken in de haven wegbrachten. Ze vermoedde dat ze stuk voor stuk bereid waren haar de keel af te snijden in de hoop dat een zijden gewaad een goed gevulde beurs betekende. Ze maakten haar niet bang; volgens haar kon ze er best twee of drie aan. Maar Nynaeve en zij hadden de Grote Serpent-ringen in hun beurs, en het zou zinloos zijn net te doen of ze niets met de Witte Toren te maken hadden als ze voor de ogen van zo'n honderd man gingen geleiden. Het was beter dat Juilin en Thom maar zo woest mogelijk rondkeken. Ze zou het niet erg gevonden hebben er nog tien meer te

hebben. Opeens hoorden ze een schreeuw op het dek van een van de kleinere schepen. 'Jullie! Uitgerekend jullie!' Een brede man met een rond gezicht in een groenzijden jas sprong de kade op en negeerde de opgeheven staf van Juilin om haar en Nynaeve aan te gapen. Een Illianer, aan zijn baard zonder snor te zien en aan zijn tongval te horen. Hij kwam haar vaag bekend voor.

'Baas Domon?' zei Nynaeve even later en gaf een harde ruk aan haar vlecht. 'Baile Domon?'

Hij knikte. 'Jep. Ik had nooit gedacht jullie nog eens tegen te komen. Ik... heb zo lang mogelijk in Falme gewacht, maar toen kwam het moment dat ik ofwel uit moest zeilen of moest toezien hoe mijn schip in brand zou vliegen.'

Elayne herkende hem weer. Hij had hun beloofd Falme uit te brengen, maar voor ze zijn vaartuig hadden kunnen bereiken, had de wanorde de stad al in zijn greep. De jas maakte duidelijk dat hij in goeden doen was.

'Het doet me genoegen u weer te zien,' zei Nynaeve koeltjes, 'maar als u ons niet kwalijk neemt, we moeten kamers in de stad vinden.'

'Dat zal moeilijk zijn. Tanchico barst uit zijn kalkmuren. Ik weet echter een plaats waar ik een goed woordje voor jullie kan doen. In Falme kon ik niet langer blijven, maar ik heb het gevoel dat ik jullie iets verschuldigd ben.' Domon zweeg en keek hen bezorgd fronsend aan. 'Nu jullie hier zijn... Gaat hier hetzelfde gebeuren als in Falme?'

'Nee, baas Domon,' zei Elayne toen Nynaeve aarzelde. 'Natuurlijk niet. En we willen uw hulp graag aannemen.'

Ze verwachtte half en half een protest van Nynaeve, maar de oudere vrouw knikte slechts nadenkend en stelde de mannen aan elkaar voor. Domon bleek Thom nog te kennen van hun reis naar Wittebrug, maar de Illianer lette veel meer op de Tyreense kledij van Juilin. De diepe frons op het schippersgezicht werd door de dievenvanger op dezelfde manier beantwoord. Beiden hielden echter hun mond; misschien konden ze de vijandigheid tussen Tyr en Illian buiten Tanchico houden. Als hun dat niet lukte, zou ze een hartig woordje met hen wisselen. Domon vertelde wat hij na Falme had meegemaakt terwijl hij met hen meeliep door de haven. Hij had inderdaad goede zaken gedaan. 'Een tiental goede kustschepen waar de

tollenaars van de panarch van weten,' lachte hij, 'en vier zeeschepen waar ze niets van weten.' Binnen die korte tijd had hij nauwelijks zoveel winst kunnen maken. Het schokte haar dat hij daar op deze drukke kade zo openlijk over sprak.

'Jep, ik smokkel en maak winsten die ik zelf moeilijk kan geloven. Een tiende van de hoeveelheid van de assijns in de zakken van de tollenaars zorgt ervoor dat ze ergens anders heen kijken en hun mond dicht houden.'

Twee Tanchicanen met sluiers en hoge hoeden schreden voorbij, de handen achter op de rug verstrengeld. Beiden droegen een zware, koperen sleutel aan een dikke ketting om de nek; het zag eruit als een teken van hun ambt. Ze gaven Domon een knikje dat verried dat ze hem kenden. Thom leek vermaakt, maar Juilin keek zowel boos naar Domon als naar de twee Tanchicanen. Als dievenvanger had hij een behoorlijke afkeer van wetsovertreders.

'Ik geloof echter niet dat het nog lang zal duren,' zei Domon toen de Tanchicanen voorbij waren. 'De toestand in Arad Doman is nog erger dan hier en hier is het al erg slecht. Misschien heeft de Drakenheer de Wereld nog niet gebroken, maar hij heeft Arad Doman en Tarabon wel... gebroken.'

Elayne wilde een scherpe opmerking maken, maar ze waren aan het begin van de kade gekomen en ze keek in stilte toe, terwijl hij draagstoelen en dragers huurde, een tiental mannen met dikke stokken en harde gezichten. Er stonden ook wachten met zwaarden en speren, maar ze leken meer huurlingen dan soldaten. Aan de andere kant van de brede straat staarden honderden verslagen, ingevallen gezichten naar de wachten voor de rijen pieren. Soms flikkerden de ogen naar de schepen, maar ze staarden voornamelijk naar de mannen die hen van de schepen weghielden.

Elayne herinnerde zich Coines woorden over de mensen op haar schip die wanhopig een overtocht wilden boeken, waarheen dan ook, als ze maar uit Tanchico weg konden en ze huiverde. Wanneer die hongerige ogen naar de schepen keken, vlamde een grote ellende in hun ogen.

Elayne zat stijf rechtop in haar stoel, toen die achter porrende staven door de mensenmassa's schokte en probeerde nergens naar te kijken. Ze wilde die gezichten niet zien. Waar was hun koning? Waarom zorgde hij niet voor hen?

Een uithangbord boven de poort van de witgekalkte herberg, waar Domon hen heenbracht, vlak bij de Grote Kring, verkondigde dat dit de Driepruimenhof was. Elayne zag enkel hoge muren rond een voorhof die betegeld was met plavuizen. Het gebouw telde drie verdiepingen van rechte lijnen, had geen ramen op de begane grond, en voor de bovenramen zat fraai edelsmeedwerk. De gelagkamer was vol mannen en vrouwen, de meesten in Tanchicaanse kleren, en het geroezemoes maakte het wijsje van een slaghakkebord bijna onhoorbaar. Nynaeves adem stokte in de keel bij het zien van de herbergierster, een leuke vrouw, niet veel ouder dan zijzelf, met bruine ogen en hoogblonde vlechtjes, terwijl haar sluier de volle lippen als een rozenknop niet kon verbergen. Ook Elayne schrok, maar het was niet Liandrin. De vrouw - ze heette Rendra - kende Domon blijkbaar goed. Met vele gastvrije glimlachjes voor Elayne en Nynaeve en in een stortvloed van woorden over dat Thom een speelman was, gaf zij hun de laatste twee kamers voor veel minder dan de gangbare prijs, vermoedde Elayne. Zij zorgde ervoor dat Nynaeve de kamer kreeg met het grotere bed-Ze had al eerder met Nynaeve een bed gedeeld en de vrouw was behoorlijk fel met haar ellebogen bezig.

Rendra verschafte hun warm eten in een aparte kamer waar de tafel werd gedekt door twee gesluierde jonge dienstknechten. Elayne merkte dat ze zat te staren naar een bord gebraden lamsvlees met een pittige appelmoes en een schotel met pijnboompitten en een soort lange gelige bonen. Ze kon er niets van eten. Al die hongerige gezichten. Domon tastte meteen stevig toe; hij wel, met al zijn gesmokkel en goud. Ook Thom en Juilin toonden zich niet afkerig.

'Rendra,' zei Nynaeve kalm, 'is er hier iemand die de armen helpt? Ik kan zorgen voor een redelijke hoeveelheid goud als dat zou helpen.'

'Jullie zouden het aan de keuken van Baile kunnen schenken,' antwoordde de herbergierster en glimlachte Domon toe. 'Die man ontduikt alle belastingen, maar legt zichzelf een schatting op. Voor iedere kroon aan smeergeld geeft hij er twee aan de armen voor soep en brood. Hij heeft mij zelfs wat laten geven, en ik betaal wél belastingen.'

'Het is altijd nog minder dan de belasting,' mompelde Domon en liet zijn schouders verdedigend zakken, ik maak een heel behoorlijke winst. Het Fortuin mag me steken, zo goed gaat het.'

‘Wat fijn dat u mensen helpt, baas Domon,' zei Nynaeve toen Rendra en de bedienden waren weggegaan. Thom en Juilin stonden beiden op om te zien of ze inderdaad weg waren. Met een kleine buiging gunde Thom Juilin de eer de deur half te openen. De gang was verlaten. Nynaeve praatte meteen door. 'Wij hebben misschien ook uw hulp nodig.' Mes en vork van de Illianer vielen stil en sneden niet langer in het lamsvlees. 'Hoe?' vroeg hij achterdochtig.

ik weet het nog niet precies, baas Domon. U hebt schepen. U moet ook mannen hebben. We hebben mogelijk uw ogen en oren nodig. Het kan heel best zijn dat er enkele zusters van de Zwarte Ajah in Tanchico zijn en als dat zo is, moeten we ze vinden.' Nynaeve bracht een vork vol bonen naar haar mond alsof ze iets heel gewoons had verteld. Ze leek de laatste tijd tegen iedereen haar mond over de Zwarte zusters open te doen.

Domon zat haar met open mond aan te gapen en keek toen ongelovig naar Thom en Juilin, toen die weer gingen zitten. Na hun knikje duwde hij zijn bord weg en liet het hoofd op z'n armen zakken. Hij kreeg bijna een stomp van Nynaeve, aan haar op elkaar geperste lippen te zien, en Elayne kon het haar niet kwalijk nemen. Waarom moesten mannen haar woorden bevestigen?

Eindelijk vermande Domon zich. 'Zie je wel, weer precies hetzelfde. Falme voor de tweede keer. Misschien is het echt de hoogste tijd om in te pakken en te vertrekken. Als ik mijn schepen naar Illian terugvaar, ben ik ook daar een welgesteld man.'

ik betwijfel of u Illian aangenaam zult vinden,' zei Nynaeve hem ferm. ik heb begrepen dat Sammael daar tegenwoordig regeert, zij het niet openlijk. U zou onder een Verzaker niet veel plezier van uw rijkdom hebben.' Domons ogen rolden haast uit zijn hoofd, maar ze praatte gewoon door. 'Er zijn geen veilige plaatsen meer. U kunt er als een konijn vandoorgaan, maar u kunt zich nergens verbergen. Is het dan niet beter al het mogelijke te doen om als een man terug te slaan?' Nynaeve pakte het veel te hard aan; ze moest mensen ook altijd koeioneren. Elayne glimlachte en boog zich voorover om een hand op Domons arm te leggen. 'We willen u niet afblaffen, baas Domon, maar we hebben uw hulp echt hard nodig. Ik weet dat u een dapper man bent, anders had u in Falme niet zo lang op ons gewacht. Wë zouden u heel dankbaar zijn.’

‘Jullie pakken het heel goed aan,' mompelde Domon. 'De een met de prikstok van een ossendrijver en de ander met koninginnehoning. O, goed dan, ik zal naar vermogen helpen. Maar ik wil niet beloven dat ik blijf hangen tot het hier een tweede Falme wordt.' Thom en Juilin begonnen hem al etend het hemd van het lijf te vragen over de toestand in Tanchico, maar Juilin deed dat heel omslachtig door Thom vragen te laten stellen over de wijken waar de dieven, beurzensnijders en rovers vaak kwamen, welke wijnzaken ze bezochten en wie hun gestolen waar opkocht. De dievenvanger hield vol dat zulke mensen vaak meer wisten van wat er in een stad gaande was dan de bestuurders. Juilin leek niet rechtstreeks met de Illianer te willen praten en Domon snoof iedere keer als hij een van de vragen van de Ty-rener die Thom stelde, beantwoordde. Hij gaf pas antwoord als Thom het vroeg. Thoms eigen vragen leken zinloos en heel vreemd voor een speelman. Hij vroeg naar de hoge heren, naar machtsgroeperingen, naar bondgenoten en wie hen bestreed, naar mensen die bepaalde doeleinden hadden uitgesproken en waarom ze iets deden en of de resultaten verschilden van wat ze vermoedelijk hadden beoogd. Helemaal niet het soort vragen dat ze van hem had verwacht, zelfs niet na hun gesprekken op de *Golfdanser.* Hij was altijd bereid geweest met haar te praten - hij leek het zelfs leuk te vinden - maar telkens als ze meende iets over zijn verleden los te krijgen, lukte het hem op de een of andere manier haar op dat moment af te schepen en weg te sturen. Domon beantwoordde Thoms vragen bereidwilliger dan die van Juilin. Hij leek Tanchico heel goed te kennen, zowel de machthebbers als de donkere onderbuik van de stad. Terwijl ze het erover hadden, leek er weinig verschil tussen te bestaan.

Toen de twee mannen alles uit de smokkelaar hadden losgekregen, liet Nynaeve Rendra halen voor pen en papier en schreef een lijst met beschrijvingen van iedere Zwarte zuster. De papieren voorzichtig in zijn grote hand houdend, bekeek Domon ze fronsend en verontrust alsof het de vrouwen zelf waren, maar hij beloofde dat een aantal mannen uit de haven hun ogen open zouden houden. Toen Nynaeve hem eraan herinnerde dat ze allen uiterst voorzichtig dienden te zijn, lachte hij op een manier alsof ze hem had gezegd zichzelf niet per ongeluk aan zijn zwaard te snijden.

Juilin vertrok meteen na Domon, wervelend met zijn vechtstok en zei dat je dieven en de mensen die van dieverij leefden, het best 's nachts kon vinden. Nynaeve kondigde aan dat ze zich in haar kamer terugtrok - haar kamer - om een poosje te rusten. Ze leek een beetje te wankelen en opeens besefte

Elayne waarom. Nynaeve was zo gewend geraakt aan het deinen van de *Golfdanser* dat ze nu problemen had met de vaste grond onder haar voeten. De maag van die vrouw was geen prettig reisgezelschap.

Zelf volgde ze Thom naar de gelagkamer, omdat hij Rendra een optreden had beloofd. Het was een wonder dat ze een bank vond aan een lege tafel en haar koele blikken wimpelden alle mannen af die daar opeens wilden gaan zitten. Rendra bracht haar een zilveren beker met wijn en ze nipte eraan, terwijl ze naar Thom luisterde die harp speelde en liefdesliedjes zong als *De eerste roos van de zomer* en *De wind in de wilg* en grappige liedjes als *Slechts die ene laars* en *Die oude grijze gans.* Zijn gehoor waardeerde het zeer en sloeg bij wijze van applaus op de tafels. Na een tijdje begon Elayne ook op de tafel te slaan. Ze had niet meer op dan de helft van de haar voorgezette wijn, maar een knappe jonge knecht schonk haar telkens glimlachend bij. Het was allemaal zo vreemd opwindend. Ze was in haar leven hoogstens een handvol keren in de gelagkamer van een herberg geweest en nooit om er wijn te drinken of er net als het gewone volk vermaakt te worden. Met een zwierige zwaai van zijn veelkleurige lapjesmantel vertelde Thom verhalen als *Mara en de drie dwaze koningen* en verschillende verhalen over Anla de wijze raadgeefster. Hij bracht een lang stuk uit *De Grote Jacht op de Hoorn* en hij vertelde het zo dat de paarden leken te trappelen, de trompetten in het vertrek schetterden en dat mannen en vrouwen streden, lief hadden en stierven. Hij zong en vertelde tot diep in de nacht, pauzeerde zo nu en dan om zijn keel met een slok wijn te smeren terwijl de gasten ijverig juichten om meer. De vrouw met het hakkebord zat met een zuur gezicht in een hoekje met het instrument op haar knieën. Mensen gooiden Thom vaak munten toe -hij had een kleine jongen aangesteld die op te rapen - en de klanten hadden haar voor haar muziek waarschijnlijk veel minder munten toegeworpen.

Het leek allemaal te passen bij Thom, de harp en vooral het verhaal. Nou ja, hij was een speelman, maar het leek meer te zijn. Elayne zou gezworen hebben dat ze hem *De Grote Jacht* eerder had horen vertellen, maar dan in Hoge Zang, niet in Gewoon. Hoe was dat mogelijk? Hij was toch enkel een oude speelman?

In het holst van de nacht maakte Thom eindelijk met een zwierig zwaaiende mantel een laatste buiging en begaf zich onder enorm geroffel op de tafels naar de trap. Elayne trommelde even ijverig mee als de anderen.

Ze stond op om hem te volgen, maar kwam weer hard op haar bank terecht, terwijl ze fronsend naar haar beker wijn keek. Die was vol. Zoveel had ze dus niet gedronken. Om de een of andere reden voelde ze zich duizelig. Ja. Die aardige jongeman met die smeltende bruine ogen had haar beker bijgevuld - hoeveel keer? Nou ja, het deed er niet toe. Ze dronk toch nooit meer dan een beker wijn. Nooit. Het kwam doordat ze van de *Golfdanser* af was en weer op het vasteland stond. Ze reageerde er net zo op als Nynaeve. Dat was alles. Ze kwam voorzichtig overeind - en sloeg het zeer gedienstige aanbod van hulp van de lieve jongeman af. Het lukte haar de trap op te klimmen, hoezeer ze ook heen en weer zwaaide. Ze bleef niet op de eerste verdieping, waar Nynaeve en haar kamer waren, maar klom verder naar de tweede en klopte op Thoms kamerdeur. Hij deed langzaam open en gluurde achterdochtig naar buiten. Hij leek een mes in zijn hand te hebben, dat opeens weer was verdwenen. Vreemd. Ze greep een van zijn lange witte snorpunten vast.

ik weet het weer,' zei ze. Haar tong leek niet goed te werken; de woorden klonken... wollig, ik zat op je knie en trok aan je snor...' Ze gaf weer een rukje hoe dat was geweest en hij trok een pijnlijk gezicht. '... en mijn moeder stond over je schouder gebogen en lachte naar me.'

'Ik denk dat je maar beter naar je kamer kunt gaan,' zei hij en probeerde haar hand los te trekken, ik denk dat je je slaap hard nodig hebt.'

Ze weigerde los te laten. Ze leek hem feitelijk in zijn kamer te hebben teruggeduwd. Aan zijn snor. 'Mijn moeder zat ook op je knie. Ik heb het gezien. Ik herinner het me.'

'Je hebt slaap nodig, Elayne. Morgenochtend voel je je beter.' Hij wist haar hand los te maken en probeerde haar de deur uit te schuiven, maar ze glipte langs hem heen. Het bed had geen beddenposten. Als ze een beddenpost had om vast te houden, zou de kamer misschien niet zo heen en weer rollen en deinen.

ik wil weten waarom moeder op je knie zat.' Hij deed een stap naar achter en ze besefte dat ze weer naar zijn snor had gegrepen. 'Jij bent een speelman. Mijn moeder zou nooit op de knie van een speelman gaan zitten.'

'Ga naar bed, kind.'

ik ben géén kind meer.' Ze stampte boos met haar voet en viel bijna om. De vloer leek lager dan die was. 'Geen kind meer. Je gaat het me vertellen. Nu!'

Thom zuchtte en schudde het hoofd. Eindelijk zei hij strak: ik ben niet altijd speelman geweest. Vroeger was ik een bard. Een hofbard. In Caemlin toevallig. Voor koningin Morgase. Jij was een kind. Je herinnert je de dingen alleen verkeerd, dat is alles.'

'Jij was haar minnaar, nietwaar?' Zijn samengeknepen ogen waren voldoende. 'Je was het! Van Garet Brin heb ik het altijd geweten. Ik had dat tenminste zo bedacht. Maar ik hoopte altijd dat ze met hem zou trouwen. Garet Brin en... jij... en... Hoeveel mannen meer? Hoeveel mannen? Dan bestaat er toch geen enkel verschil tussen haar en Berelain. Zij lokt toch ook iedere man waar haar oog op valt in haar bed? Ze is dan niet anders...' Alles wat ze zag, leek te trillen en haar hoofd bonsde. Het duurde even voor ze besefte dat hij haar een klap had gegeven. Een klap! Ze richtte zich op en wenste vurig dat hij niet zo heen weer bleef zwaaien. 'Hoe durf je! Ik ben de erfdochter van Andor en niemand...'

'Jij bent een klein meisje met wijn tot aan haar oren, die zich in een toeval gaat storten,' snauwde hij. 'En als ik je ooit nog eens zoiets over Morgase hoor zeggen, dronken of nuchter, leg ik je over de knie, al geleid je van alles. Morgase is een prachtvrouw, een van de beste.' is ze dat?' Haar stem trilde en ze besefte dat ze huilde. 'Maar waarom heeft ze dan...? Waarom...?' Op de een of andere manier had ze haar gezicht in zijn jas begraven en streelde hij haar haren. 'Je bent heel eenzaam als je koningin bent,' zei hij zachtjes. 'De meeste mannen die een koningin aantrekkelijk vinden, zien macht, niet de vrouw. Ik zag een vrouw en ze wist het. Ik veronderstel dat Brin hetzelfde in haar zag. Je moet het begrijpen, kind. Iedereen wil iemand in zijn leven hebben, iemand die om haar geeft, iemand om wie zij geeft. Ook een koningin.'

'Waarom ben je weggegaan?' mompelde ze tegen zijn borst. 'Je maakte me aan het lachen. Ik herinner me dat. Je maakte haar ook aan het lachen. En ik mocht paardjerijden op je schouders.'

'Een lang verhaal.' Hij zuchtte verdrietig, ik zal het je een andere keer vertellen. Als je het me vraagt. Als ik geluk heb, ben je dit morgenochtend vergeten. Het is tijd dat je naar bed gaat, Elayne.' Hij bracht haar naar de

deur en ze greep de kans hem weer aan zijn snor te trekken. 'Zo deed ik dat,' zei ze tevreden. 'Ik trok er altijd op die manier aan.'

'Ja, inderdaad. Kun je alleen naar beneden?'

'Natuurlijk.' Ze keek hem heel hooghartig aan, maar hij leek meer dan ooit bereid haar naar de gang te volgen. Om te bewijzen dat het niet nodig was, liep ze - voorzichtig - tot boven aan de trap. Hij stond haar nog steeds bezorgd fronsend na te kijken toen ze de eerste stappen deed.

Gelukkig struikelde ze niet, maar ze liep straal langs haar kamerdeur en moest terug. Er moest met die appelmoes iets mis zijn geweest. Ze wist dat ze er niet zoveel van had moeten nemen. Lini zei altijd... Ze kon zich niet meer herinneren wat Lini ook alweer gezegd had, maar het was iets over te veel zoetigheid.

Er brandden twee lampen in de kamer, een op een klein rond tafeltje bij het bed en de andere op de gepleisterde mantel van de bakstenen haard. Nynaeve lag volledig gekleed languit op het bed boven op de dekens. Met haar ellebogen naar buiten, zag Elayne. Ze zei het eerste wat in haar opkwam. 'Rhand moet wel denken dat ik gek ben. Thom is een bard en Berelain is helemaal mijn moeder niet.' Nynaeve keek haar heel vreemd aan. 'Ik ben zomaar een beetje duizelig. Een leuke jongen met lieve bruine ogen bood aan me naar boven te helpen.'

'Ik wil er wat om verwedden dat hij dat aanbood,' zei Nynaeve, ieder woord afbijtend. Ze kwam overeind en sloeg een arm om Elaynes schouders. 'Kom eens even hier. Er is iets wat je volgens mij moet zien.' Dat iets bleek een emmer water naast het wastafeltje te zijn. 'Hier. We moeten allebei knielen om het te zien.'

Elayne deed het, maar er was niets in de emmer, alleen haar eigen spiegelbeeld. Ze vroeg zich af waarom de andere vrouw zo grijnsde. Toen gleed Nynaeves hand naar haar nek en duwde ze haar hoofd in het water.

Met zwaaiende armen probeerde ze op te staan, maar Nynaeves arm was net een ijzeren stang. Je diende onder water je adem in te houden. Elayne wist dat heel goed, maar ze kon alleen maar met haar armen zwaaien, gorgelen en stikken.

Nynaeve trok haar omhoog. Het water stroomde van haar gezicht en ze kon

haar longen weer vullen. 'Hoe... durf je,' hijgde ze. 'Ik ben de... erfdochter van...' Ze kon nog net een jammerklacht uiten voor haar hoofd weer met veel gespat in het water verdween. Het hielp niet dat ze de emmer met beide handen vastgreep en zich wegduwde. Haar voeten roffelden op de vloer, maar dat hielp evenmin. Ze verdronk.

Nynaeve ging haar verdrinken.

Na een eeuw kon ze weer gewoon luchr krijgen. Slierten drijfnat haar plakten dwars over haar gezicht, ik denk,' zei ze zo afgepast mogelijk, 'dat ik ga overgeven.'

Nynaeve pakte nog net op tijd de grote witgeglazuurde bak van het wastafeltje en hield Elaynes hoofd vast, terwijl ze alles uitspuugde wat ze ooit in haar leven had gegeten. Een jaar later - nou ja, veel later in ieder geval, zo lang leek het - waste Nynaeve Elaynes gezicht en stak haar handen en polsen in het water. In haar stem klonk echter geen enkele bezorgdheid door.

'Hoe kun je? Wat bezielt je? Ik kan erop rekenen dat een stomme kerel blijft drinken tot hij niet meer op zijn voeten kan staan, maar jij! En nog wel vanavond.'

ik had maar één beker,' mompelde Elayne. Zelfs als die jongeman die telkens had bijgevuld, kon ze er niet meer dan twee hebben gehad. Zeker niet meer.

'Een beker zo groot als een kan,' snoof Nynaeve en hielp haar overeind. Trok haar overeind eigenlijk. 'Kun je wakker blijven? Ik ga Egwene opzoeken en ik weet niet of ik op eigen kracht uit Tel'aran'rhiod kan komen als iemand me niet wekt.'

Elayne zat haar knipperend aan te kijken. Ze hadden Egwene gezocht, altijd vergeefs, elke avond sinds ze opeens tijdens hun ontmoeting in het Hart van de Steen was verdwenen.

'Wakker blijven? Nynaeve, het is mijn beurt te gaan kijken en ik kan het maar beter doen ook. Je weet dat je niet kunt geleiden, tenzij je boos bent en...' Ze besefte dat de ander in de gloed van saidar was gehuld. Al enige tijd, besefte ze. Haar hoofd leek vol wol te zitten; elke gedachte moest zich naar buiten graven. Ze kon de Ware Bron amper voelen. 'Misschien kun jij

maar beter gaan. Ik blijf wel wakker.'

Nynaeve keek haar fronsend aan, maar knikte ten slotte. Elayne hielp haar bij het uitkleden, maar haar vingers leken bij die kleine knoopjes niet zo goed te werken. Binnensmonds mopperend speelde Nynaeve het zelf klaar. Alleen in haar onderkleren reeg ze de gedraaide stenen ring aan het leren koordje van de zware gouden mannenring. Dat was de ring van Lan. Nynaeve droeg hem altijd op haar borst. Elayne trok een laag houten krukje naast het bed, terwijl Nynaeve zich weer uitstrekte. Ze voelde zich eigenlijk heel slaperig, maar op dit krukje zou ze niet in slaap vallen. Het probleem was veel meer om niet op de vloer te vallen, ik schat wel hoelang het duurt en maak je dan wakker.'

Nynaeve knikte en sloot toen haar ogen, beide handen om de twee ringen geklemd. Even later werd haar ademhaling dieper.

Het Hart van de Steen was volkomen verlaten. Nynaeve tuurde de duisternis tussen de hoge kolommen in terwijl ze rond Callandor liep, die flonkerend uit de vloerstenen omhoogstak. Toen besefte ze dat ze nog steeds in haar ondergoed liep. Het leren koordje met de twee ringen bungelde aan haar nek. Ze fronste en even later droeg ze de kleding van Tweewater, goede bruine wol en stevige schoenen. Elayne en Egwene kregen dat soort dingen gemakkelijk klaar, maar zij niet. Het was tijdens eerdere bezoeken aan Tel'aran'rhiod heel vaak gebeurd dat ze zich beschaamd had gevoeld, meestal als ze verstrooid aan Lan had gedacht. Als zij echter met opzet haar kledij wilde veranderen, had ze daarbij alle aandacht nodig. Die ene herinnering was al voldoende en opeens was haar gewaad van zijde en even doorzichtig als de sluier van Rendra. Zelfs Berelain zou een hoogrode kleur hebben gekregen. Nynaeve ook als ze dacht dat Lan haar in zoiets zou zien. Het kostte moeite de bruine wol weer terug te denken.

Nog erger, haar boosheid was gezakt. Die dwaze meid; besefte ze niet wat er gebeurde als je te veel wijn dronk? Was ze nooit eerder alleen in een gelagkamer geweest? Nou ja, waarschijnlijk niet, nee - en wat haarzelf betrof, kon de Ware Bron ook in het geheel niet bestaan. Misschien maakte het niet uit. Verontrust staarde ze naar het woud van roodstenen zuilen en draaide langzaam rond. Waardoor was Egwene zo opeens verdwenen?

De Steen was stil, hol en leeg. Ze kon het bloed in haar eigen oren horen

stromen. Maar de huid tussen haar schouderbladen prikkelde alsof iemand naar haar stond te kijken.

'Egwene?' Haar roep weerkaatste in de stilte tussen de kolommen. 'Egwene?' Weer niets.

Ze wreef haar handen af aan de rok en merkte dat ze een knoestige stok vasthield met een dikke knop aan de top. Dat zou haar verdraaid weinig helpen. Maar ze greep de stok nog steviger vast. Een zwaard zou meer helpen - een moment lang flikkerde de stok, werd bijna een zwaard - maar ze wist niet hoe ze een zwaard moest gebruiken. Ze lachte spottend in zichzelf. Een knuppel was hier net zo goed als een zwaard, allebei praktisch nutteloos. Ze moest zich beschermen door te geleiden of weg te rennen. Wat haar momenteel dus verder geen enkele keus bood.

Ze wilde nu eigenlijk weghollen, nu ze die ogen in haar rug voelde, maar zo snel wilde ze het niet opgeven. Maar wat moest ze? Egwene was er niet. Ze was ergens in de Woestenij. Rhuidean, had Elayne gezegd. Waar dat dan ook lag.

Tussen de ene stap en de volgende stond ze opeens op een berghelling, onder een opkomende zon boven scherpgetande bergen achter het dal onder haar. De felle zon liet de droge lucht koken. De Woestenij. Ze was in de Woestenij. Heel even schrok ze van de zon, maar de Woestenij was zo ver naar het oosten, dat de zon hier inderdaad kon opkomen terwijl het in Tanchico nacht was. In Tel'aran'rhiod maakte het trouwens toch geen verschil. Het zonlicht en de duisternis leken daar niets te maken te hebben met de echte wereld voor zover ze kon vaststellen.

Lange bleke schaduwen besloegen nog ongeveer de helft van het dal, maar het was vreemd. Onder haar kolkte en woelde een dikke mist, en het leek niet minder te worden ondanks de hitte van de zon. Er rezen hoge torens uit de mist op, sommige leken niet af. Een stad. In de Woestenij?

Met samengeknepen ogen kon ze ook iemand in het dal zien. Een man, hoewel ze alleen iemand kon onderscheiden die een kniebroek en een lichtblauwe jas leek te dragen. Zeker geen Aiel. Hij liep langs de rand van de mist en bleef zo nu en dan staan om erin te porren. Ze wist het niet zeker, maar ze meende dat zijn hand er telkens een stukje vandaan bleef. Misschien was het helemaal geen mist.

'Maak dat je hier wegkomt,' zei een vrouwenstem dringend. 'Als die jou ziet, ben je dood, of nog erger.'

Nynaeve schrok en draaide zich met opgeheven stok rond, waardoor ze op de berghelling bijna haar evenwicht verloor. De vrouw, die een stukje hoger stond, droeg een korte witte jas en een ruimvallende lichtgele broek die in korte laarzen was gestoken. Haar mantel waaide op door een droge windvlaag. Het kwam door haar lange goudblonde, ingewikkelde vlechten en de zilveren boog in haar handen dat er spontaan een naam in Nynaeve opkwam. 'Birgitte?' Birgitte, de heldin van honderden verhalen met haar zilveren boog waarmee ze nooit miste. Birgitte, een van de dode heldinnen die de Hoorn van Valere uit het graf opriep voor de Laatste Slag. 'Dit kan niet. Wie ben jij?'

'Er is geen tijd meer, vrouw. Je moet gaan voordat hij jou ziet.' In een vloeiende beweging trok ze een zilveren pijl uit de koker aan haar middel, legde aan en trok de veren tot haar oor. De zilveren pijlpunt wees recht op Nynaeves hart. 'Ga.' Nynaeve vluchtte.

Ze wist niet echt hoe, maar opeens stond ze op de Brink van Emondsveld te kijken naar De Wijnbron met de schoorstenen en het rode pannendak. Rond de Brink zag ze rietdaken en ze hoorde het gekletter van de Wijnvloed, die van een rotshelling omlaag stroomde. De zon stond hier hoog aan de hemel, hoewel Tweewater ver ten westen van de Woestenij lag. Maar ondanks de wolkeloze hemel lag er een diepe schaduw over het dorp.

Ze had maar een kort ogenblik om zich af te vragen hoe het zonder haar met iedereen ging. Haar ogen vingen een kleine beweging op, een flits van zilver en een vrouw die om de hoek van het mooie huisje van Ailis Kanwin wegdook aan de andere kant van de Wijnvloed. Birgitte.

Nynaeve aarzelde niet. Ze rende naar een van de loopbruggen over de smalle, snelle stroom. Haar schoenen klapperden op de houten planken. 'Kom hier,' riep ze. 'Kom hier, zeg ik je, en antwoord me! Wie was die man? Kom hier, of ik zal je een held laten zien. Ik zal je zo hard stompen dat je meent in een avontuur te zitten!' Ze kwam achter Ailis' huis en verwachtte er half en half Birgitte te zien. Waar ze helemaal niet op had gerekend, was een man in een donkere jas die honderd pas verder op de harde zandweg naar haar toe kwam rennen. De adem stokte haar in de keel. Lan. Nee, maar zijn gezicht had dezelfde vorm, dezelfde ogen. Ze bleef

staan, hij hief zijn boog en schoot. Op haar. Gillend wierp ze zich opzij en probeerde zich wakker te krabben.

Elaynes krukje viel om toen ze overeind sprong bij Nynaeves schreeuw. Nynaeve zat met grote ogen rechtop in bed. 'Wat is er gebeurd, Nynaeve? Wat is er gebeurd?' Nynaeve rilde. 'Hij zag eruit als Lan. Hij leek op Lan en hij probeerde me te doden.' Ze legde een bevende hand op haar linkerarm, waar uit een ondiepe snee op een paar duim onder haar schouder bloed stroomde. 'Als ik niet opzij was gesprongen, zou die recht door mijn hart zijn gegaan.'

Elayne ging op de rand van het bed zitten en bekeek de snee. 'Het is niet zo erg. Ik zal het wassen en verbinden.' Ze wilde dat ze wist hoe ze kon helen, maar zoiets zonder kennis te proberen kon het erger maken. Het was gelukkig niet meer dan een lange snee. Bovendien leek haar hoofd nog vol gelei te zitten. Lillende gelei. 'Het kan Lan niet geweest zijn. Blijf kalm. Wie het ook was, Lan was het niet.'

'Dat weet ik,' zei Nynaeve ijzig. Ze verhaalde op vrijwel dezelfde boze toon wat er gebeurd was. De man die in Emondsveld op haar had geschoten en de man in de Woestenij. Ze wist niet eens zeker of het niet een en dezelfde was. Birgitte was op zich al bijna ongeloofwaardig.

'Weet je het zeker?' vroeg Elayne. 'Birgitte?'

Nynaeve zuchtte. 'Het enige waar ik zeker van ben, is dat ik Egwene niet heb gevonden. En dat ik er vannacht niet meer heen ga.' Ze stompte met haar vuist op de dij. 'Waar is ze? Wat is er met haar gebeurd? Als ze die boogschutter heeft ontmoet... O, Licht!' Elayne moest er lang over nadenken; ze wilde zo verschrikkelijk graag gaan slapen en haar gedachten bleven maar vaag. 'Ze heeft gezegd dat ze er misschien niet zou zijn op de tijd die we hadden afgesproken. Misschien ging ze daarom zo gehaast weg. Hoe dan ook, ze kan niet... Ik bedoel...' Ze was waarschijnlijk niet erg duidelijk, maar ze kon de juiste woorden niet vinden.

'Dat hoop ik,' zei Nynaeve vermoeid. Elayne aankijkend, voegde ze eraan toe: 'We kunnen jou maar beter in bed stoppen. Je ziet eruit of je elk moment kunt omvallen.'

Elayne was dankbaar dat Nynaeve haar bij het uitkleden hielp. Ze herinnerde zich nog dat ze Nynaeves arm zou verbinden, maar het bed zag

er zo aanlokkelijk uit dat ze aan niets anders meer wilde denken. Misschien zou de kamer morgenochtend niet meer traag rond het bed wentelen. Ze sliep op het moment dat haar hoofd het kussen raakte. Die ochtend had ze veel liever dood willen zijn.

Toen het zonlicht amper de hemel verlichtte, was de gelagkamer verlaten, afgezien van Elayne. Met het hoofd in haar handen staarde ze naar de beker die Nynaeve op de tafel voor haar had gezet voor ze de herbergierster ging zoeken. Bij elke ademtocht kon ze het ruiken; ze probeerde haar neus dicht te houden. Haar hoofd voelde... Het lukte haar niet daar de juiste woorden voor te vinden. Als iemand haar had aangeboden het af te hakken, zou ze hem dankbaar zijn. 'Alles in orde?'

Ze schoot recht bij het geluid van Thoms stem en onderdrukte nog net een kreun. 'Met mij is alles best, dank je.' Haar hoofd begon te bonzen van haar eigen stem. Hij speelde onzeker met een van zijn snor-punten. 'Je verhalen gisteravond waren prachtig, Thom. Wat ik er tenminste nog van weet.' Op de een of andere manier lukte het haar wat geringschattend te lachen. 'Ik ben bang dat ik me er niet veel van herinner, behalve dat ik hier zat te luisteren. Ik denk dat ik bedorven appelmoes heb gegeten.' Ze was niet bereid toe te geven dat ze zoveel wijn had gedronken; ze had nog steeds geen idee hoeveel dat was geweest. Of dat ze zich als een zot in zijn kamer had gedragen. Dat vooral niet. Hij leek haar te geloven, omdat hij zo opgelucht een stoel aanschoof.

Nynaeve verscheen, ging zitten en overhandigde haar een vochtige handdoek. Ze schoof haar ook de beker met het afschuwelijke brouwsel toe. Elayne drukte de doek dankbaar tegen haar voorhoofd. 'Heeft een van jullie baas Sandar vanmorgen gezien?' vroeg Nynaeve. 'Hij is niet op onze kamer geweest.' antwoordde Thom. 'Waar ik heel dankbaar voor moet zijn, gezien de breedte van ons bed.' Alsof deze woorden hem hadden geroepen, kwam Juilin door de buitendeur naar binnen. Zijn gezicht stond uitgeput en zijn mooi gesneden jas was verkreukeld. Onder zijn linkeroog zat een opgezwollen rode plek en zijn korte zwarte haar, dat gewoonlijk plat op het hoofd lag, leek haastig met zijn vingers gekamd, maar hij ging glimlachend bij hen aan tafel zitten. 'De dieven in deze stad zijn even talrijk als el-ritsen in het riet en ze willen best praten als je een drankje voor ze betaalt. Ik heb met twee man gesproken die beweren dat ze een vrouw hebben gezien met een witte lok boven het linkeroor. Ik denk dat ik één wel geloof.'

'Dus ze zijn hier,' zei Elayne, maar Nynaeve schudde het hoofd. 'Misschien. Er kunnen meer vrouwen met een witte lok zijn.'

'Hij kon me niet vertellen hoe oud ze was,' zei Juilin, geeuwend achter z'n hand. 'Helemaal geen leeftijd, beweerde hij. Hij grapte dat het misschien een Aes Sedai was.'

'Je loopt te hard van stapel,' zei Nynaeve hem strak. 'Je helpt ons niet echt als we ze daardoor op ons dak krijgen.'

Juilin werd donkerrood. 'Ik ben voorzichtig. Ik heb er ook geen trek in dat die Liandrin me weer in haar handen krijgt. Ik stel geen vragen, ik praat. Soms over vrouwen die ik vroeger heb gekend. Twee man hapten door die witte lok in mijn aas en geen van beiden zal ooit beseffen dat dit meer was dan een praatje bij een goedkoop biertje. Mogelijk zwemt er vanavond een ander in mijn net, alleen is het dan misschien een tengere vrouw uit Cairhien met heel grote blauwe ogen.' Dat was Temaile Kinderode. 'Beetje bij beetje zal ik het gebied waar ze gezien zijn, verkleinen, tot ik weet waar ze zitten. Ik ga ze voor jullie vinden.'

'En anders ik.' Thom klonk alsof hij dacht dat zijn kansen veel beter waren. 'Zouden ze zich niet veel eerder bij heren en bestuurders ophouden dan bij dieven? Een of andere heer in deze stad zal dingen doen die hij gewoonlijk vermijdt en op dat soort dingen ben ik gespitst.' De twee mannen namen elkaar op. Elk moment verwachtte Elayne dat de een de ander voor een partijtje worstelen zou uitdagen. Mannen. Eerst Juilin en Domon, nu Juilin en Thom. Thom en Domon zouden heel waarschijnlijk ook wel op de vuist gaan om het kringetje te sluiten. Mannen. Dat was het enige dat ze over hen kon bedenken. 'Misschien lukt het Elayne en mij zonder jullie,' zei Nynaeve droog. 'We gaan zelf ook zoeken vandaag.' Haar ogen schoten even onmerkbaar naar Elayne. ik ga tenminste. Elayne heeft misschien nog wat rust nodig om... van de zeereis te herstellen...'

Elayne legde de doek behoedzaam neer en gebruikte beide handen om de beker op te pakken. De dikke, grijsgroene vloeistof smaakte nog erger dan hij rook. Rillend dwong ze zich alles door te slikken. Toen het in haar maag vloeide, voelde ze zich even een fladderende mantel in de harde wind. 'Twee paar ogen zien meer dan een,' vertelde ze Nynaeve en zette met een klap de lege beker neer.

'Maar honderd paar ogen zien nog veel beter,' zei Juilin snel, 'en als die Illiaanse gladjanus zijn mannen er echt op uitstuurt, zullen we er zoveel hebben, zeker met mijn dieven en beurzensnijders erbij.' ik... wij zullen die vrouwen voor jullie vinden als ze gevonden kunnen worden,' zei Thom. 'Jullie hoeven geen voet buiten deze herberg te zetten. De stad voelt ook zonder Liandrin gevaarlijk aan.'

'Bovendien,' voegde Juilin eraan toe. 'Als ze hier zijn, kennen ze jullie allebei. Ze kennen jullie van gezicht. Het is veel beter dat jullie uit het zicht blijven, in deze herberg.'

Elayne keek hen stomverbaasd aan. Zojuist hadden ze geprobeerd elkaar af te troeven en nu stonden ze eensgezind naast elkaar. Nynaeve had gelijk toen ze zei dat ze moeilijkheden zouden geven. Nou, de erfdochter van Andor was niet van plan zich achter baas Juilin Sandar en baas Thom Merrilin te verstoppen. Ze deed haar mond al open om dat te zeggen, maar Nynaeve was haar voor.

'Jullie hebben gelijk,' zei ze kalm. Elayne staarden haar ongelovig aan.

Thom en Juilin keken verbaasd en tevens walgelijk tevreden. 'Ze kennen ons,' vervolgde Nynaeve. ik denk dat ik daar vanmorgen al voor heb gezorgd. Aha, daar is vrouw Rendra met ons ontbijt.' Thom en Juilin keken elkaar bezorgd fronsend aan, maar ze konden niets zeggen nu de herbergierster met een glimlach achter de sluier bij hen stond.

'Weet u nog wat ik heb gevraagd?' zei Nynaeve toen de vrouw een kom met honingpap voor haar neerzette.

'O, ja. Het is geen probleem passende kleren te vinden. En het haar -jullie hebben allebei zulk prachtig haar, zo mooi lang - het kost weinig tijd om dat te kappen.' Ze voelde aan haar eigen hoogblonde vlechten.

Elayne moest glimlachen bij het zien van Thoms en Juilins gezicht. Ze hadden zich misschien op een fikse ruzie voorbereid, maar tegen negeren konden ze zich niet verdedigen. Haar hoofd voelde eigenlijk een stuk beter. Dat smerige brouwsel van Nynaeve leek te werken. Terwijl Nynaeve en Rendra prijzen en stijl en stof bespraken - Rendra wilde net zoiets als haar strakke gewaad, dat vandaag lichtgroen was; Nynaeve was ertegen, maar leek te weifelen - nam Elayne een hap honingpap om de vieze smaak uit haar mond te krijgen. Hierdoor merkte ze dat ze trek had.

Er was echter nog één probleem dat niemand had genoemd. Een probleem waar Thom en Juilin niets van wisten. Als de Zwarte Ajah in Tanchico was, dan was dat gevaarlijke ding voor Rhand er ook. Iets wat in staat was hem met zijn eigen Kracht te binden. Alleen Liandrin en de anderen vinden was niet genoeg. Ze moesten dat ding ook vinden. Opeens was de trek die ze net voelde, volkomen verdwenen.

40 Jager op Trolloks

De laatste regendruppels van de vroege ochtend druppelden van de appelbomen. Een purpervink huppelde over een tak waaraan de jonge appels groeiden die dit jaar niet meer geplukt zouden worden. De zon was al een tijd op, maar bleef verborgen achter dikke grijze wolken. Perijn zat met gekruiste benen op de grond en beproefde gedachteloos zijn boogpees; de strakke, in de was gezette koorden hadden de neiging bij regen slapper te worden. De storm die Verin in de nacht van hun reddingspoging had opgeroepen om aan hun achtervolgers te ontsnappen, was zo krachtig geweest dat het zelfs haar had verbaasd. In de afgelopen zes dagen waren er nog drie keer zware regenbuien gevallen. Hij dacht dat het zes dagen waren. Sinds die nacht had hij feitelijk nergens aan gedacht. Hij liet zich door de gebeurtenissen meevoeren, en reageerde slechts op wat zich voordeed. De bovenrand van zijn bijl drukte in zijn zij, maar hij merkte het nauwelijks. Lage, met gras begroeide heuveltjes gaven aan waar hele generaties Aybara's begraven waren. De oudste beschreven houten grafborden waren gebarsten en de jaren waren amper leesbaar boven graven die niet meer te onderscheiden waren van de grond eromheen. Hij zag echter alleen de heuveltjes die door de regenval wel waren ingeklonken maar nog nauwelijks met gras waren bedekt. Er lagen vele Aybara's hier begraven, maar nu waren er veertien tegelijkertijd bij gekomen. Tante Neila daarginds, naast het oudere graf van oom Karlijn, met haar beide kinderen naast haar. Oudtante Alsine naast oom Ewar en tante Magde en hun drie kinderen. Dan de lange, lange rij met zijn vader en moeder, met Adora en met Deselle en met kleine Peet. Een lange rij grafheuvels, waar de grauwe, natte aarde nog door het gras schemerde. Op het gevoel telde hij de laatste pijlen in zijn koker. Zeventien. Te veel ervan waren beschadigd, slechts het bewaren waard vanwege de ijzeren punten. Hij had geen tijd om zelf pijlen te maken; hij zou

de pijlenmaker in Emondsveld gauw moeten opzoeken. Buul Datrijn maakte goede pijlen, zelfs nog betere dan die van Tham. Hij hoorde een zacht geritsel achter zich en snoof de lucht op. 'Wat is er, Danel?' zei hij, zonder zich om te draaien.

Hij hoorde een stokkende adem, merkte een moment van verbazing, voordat Danel Lewin zei: 'De vrouwe is er, Perijn.' Ze waren het nog steeds niet gewend dat hij ongezien of in het donker wist wie er was, maar het kon

hem niet meer schelen of ze het gek vonden. Hij keek fronsend om. Danel zag er beslist magerder uit; boeren konden nu eenmaal maar een beperkt aantal monden voeden, en het hing van de jacht af of het heerlijk eten werd of honger. Meestal honger. 'De vrouwe?'

'Vrouwe Faile. En heer Luc. Ze komen uit Emondsveld.' Perijn kwam soepel overeind en nam grote stappen, zodat Danel zich moest reppen om hem bij te houden. Het lukte hem om niet naar het huis te kijken. Niet naar de verkoolde balken en beroete schoorstenen, zijn vroegere huis, waarin hij was opgegroeid. Hij keek wel onderzoekend naar de bomen, naar zijn verspieders, die het dichtst bij de boerderij zaten. Het land lag dicht tegen het Waterwold aan en er stonden genoeg rijzige eiken en dennen, en flinke essen en laurierbomen. Het dichte loof verborg de jongens goed - in hun grijze boerenkleren waren ze goed verborgen - en zelfs hij had er moeite mee om ze te onderscheiden. Hij moest eens praten met degenen die verder weg stonden; zij dienden ervoor te zorgen dat niemand zonder een waarschuwing dichterbij kwam. Zelfs Faile en die Luc niet. Het kamp lag in een flink bosje, waar hij ooit eens gespeeld had dat het een verre wildernis was. Het was een grof opgeslagen kamp tussen het onderhout, waar dekens voor een onderdak tussen de bomen gespannen waren. Op de grond tussen de kleine kookvuren lagen nog meer dekens verspreid. Ook hier dropen de takken. Er waren bijna vijftig mannen in het kamp, allemaal jongelui, de meesten ongeschoren. Dat was in navolging van Perijn, of gewoon omdat het vervelend was om je met koud water te scheren. Het waren allemaal goede jagers - hij had iedereen naar huis gestuurd die dat niet was - maar ze waren niet gewend aan meerdere nachten buitenshuis. En ook niet aan wat hij hen liet doen.

Ze stonden nu Faile en Luc aan te gapen, en slechts vier of vijf hadden hun voetboog bij de hand. De andere bogen lagen net als hun pijlkokers bij de dekens. Luc stond wat ijdel te zwiepen met de teugels van een grote, zwarte hengst, een en al ontspannen opschepperij in een rode mantel, terwijl zijn kille blauwe ogen de mannen niet schenen te zien. Zelfs de geur van die man was anders, koud en ook afwerend, bijna alsof hij niets gemeen had met de mannen in het kamp, zelfs hun menselijkheid niet.

Faile haastte zich met een glimlach naar Perijn. Haar rijbroek maakte een zacht ruisend geluid van zijde over zijde. Ze rook vaag naar zoete kruidenzeep en naar zichzelf. 'Baas Lohan zei dat we je hier wel zouden vinden.'

Hij had haar willen vragen wat ze hier kwam doen, maar in plaats daarvan merkte hij dat hij zijn armen om haar heen sloeg en in haar haren zei: 'Fijn je te zien. Ik heb je gemist.'

Ze duwde hem iets van zich af om hem aan te kijken. 'Je ziet er moe uit.'

Hij negeerde dat; hij had geen tijd om moe te zijn. 'Je hebt iedereen veilig in Emondsveld weten te krijgen?'

'Ze zitten in De Wijnbron.' Plotseling grijnsde ze. 'Meester Alveren heeft een oude hellebaard gevonden en zegt dat de Witmantels hen alleen over zijn lijk kunnen oppakken. Iedereen is nu in het dorp, Perijn. Verin en Alanna en de zwaardhanden. Natuurlijk doen ze net alsof ze geen Aes Sedai zijn. Loial is er ook. Hij heeft voor nogal wat opschudding gezorgd. Nog meer dan Bain en Chiad.' Haar grijns ging over in een .bezorgde blik. 'Hij vroeg me een boodschap aan je door te geven. Alanna is twee keer zonder iets te zeggen verdwenen, een keer zelfs alleen. Loial zei dat Ihvon verbaasd keek, toen hij merkte dat ze weg was. Hij zei dat ik het niemand anders mocht laten weten.' Ze keek hem vragend aan. 'Wat betekent dat, Perijn?'

'Misschien niets. Alleen dat ik haar misschien niet kan vertrouwen. Verin heeft me voor haar gewaarschuwd, maar kan ik Verin vertrouwen? Zei je dat Bain en Chiad in Emondsveld zijn? Dan mag ik aannemen dat hij ze gezien heeft?' Hij gebaarde met zijn hoofd naar Luc. Een paar mannen waren naar hem toegegaan en hadden hem bedeesd wat gevraagd, waarop hij neerbuigend antwoord gaf. 'Ze zijn met ons meegekomen,' zei ze langzaam. 'Ze verkennen nu de omgeving van het kamp. Ik geloof niet dat ze veel vertrouwen hebben in jouw schildwachten. Perijn, waarom wil je niet dat Luc iets over de Aiel te horen krijgt?'

ik heb met een aantal mensen gepraat van wie de boerderijen zijn afgebrand.' Luc was te ver weg om hem te kunnen horen, maar hij hield zijn stem zacht. 'Met die van Vlan Lewin erbij, heeft hij er op de dag zelf of op de dag ervoor vijf bezocht die werden aangevallen.'

'Perijn, de man heeft iets van een hooghartige dwaas - ik heb gehoord dat hij zinspeelde op een aanspraak op een troon in een van de Grenslanden, hoewel hij ons vertelde dat hij uit Morland kwam - maar je gelooft toch niet echt dat hij een Duistervriend is? In Emondsveld heeft hij goede raad gegeven. Toen ik zei dat iedereen er was, bedoelde ik ook iedereen.' Ze

schudde verwonderd haar donkere hoofd. 'Honderden en honderden mensen zijn er gekomen, uit het noorden en het zuiden en van overal, met hun vee en hun schapen, en ze hebben het allemaal over de waarschuwende woorden van Perijn Guldenoog. Jouw kleine dorp maakt zich op om zich zo nodig te verdedigen, en Luc is de laatste dagen overal geweest.'

'Perijn wie?' zuchtte hij, ineenkrimpend. Hij probeerde van onderwerp te veranderen en zei: 'Uit het zuiden? Maar zover ben ik niet eens gekomen. Dit hier is het verste. Ik heb geen enkele boer gesproken die verder dan een span van de Wijnvloed vandaan woont.' Faile lachte en trok aan zijn baard. 'Nieuws gaat snel, mijn veldheer. Ik geloof dat minstens de helft verwacht dat je een leger van ze maakt en de Trolloks helemaal tot aan de Grote Verwording terugjaagt. In Tweewater zullen de volgende duizend jaar verhalen over jou de ronde doen. Perijn Guldenoog, jager op Trolloks.'

'Licht!' mopperde hij.

Jager op Trolloks. Zoveel had hij niet gedaan om dat te rechtvaardigen. Twee dagen na de bevrijding van vrouw Lohan en de anderen, de dag nadat Verin en Tomas hun eigen weg waren gegaan, waren hij en de vijftien jongens uit Tweewater die bij hem waren gebleven op de nog rokende bouwval van een boerderij gestuit. Na het begraven van enkele resten in de as hadden ze met Gaul als speurder en met behulp van zijn eigen reuk de Trolloks gemakkelijk kunnen volgen. Hun scherpe stank had nog niet de kans gekregen op te lossen, niet voor hem. Enkele jongelui waren gaan twijfelen toen ze beseften dat hij zijn woorden over jacht maken op Trolloks echt had gemeend. Als ze erg ver hadden moeten trekken, zouden de meesten volgens hem er stiekem vandoor zijn gegaan, maar het spoor leidde naar een bosje met kreupelhout dat maar drie span verder lag. De luie Trolloks hadden niet de moeite genomen schildwachten uit te zetten - er was geen Myrddraal bij die de schrik erin hield - en de mannen van Tweewater wisten hoe ze geluidloos moesten sluipen. Tweeëndertig Trolloks waren er gesneuveld, de meeste in hun smerige dekens, waren met pijlen doorboord, voordat ze het op een huilen hadden kunnen zetten, laat staan een zwaard of bijl opheffen. Danel en Ban en de anderen waren net van plan om een groot overwinningsfeest te vieren, tot ze ontdekten wat de grote Trollokketel op de as van het kampvuur bevatte. De meesten renden weg om over te geven en anderen huilden openlijk. Perijn had zelf het graf gegraven. Een enkel graf. Het was niet meer te zien wat aan wie had toebehoord. Hoe kil hij zich ook gevoeld had, hij was er niet zeker van of

hij het had kunnen verdragen als hij dat wel had kunnen zien.

De dag daarop had niemand geaarzeld toen hij een ander stinkend spoor vond, hoewel er een paar zich mompelend hadden afgevraagd of hij eigenlijk wel een spoor volgde. Tot Gaul sporen vond van hoeven en laarzen die te groot waren voor mensen. Een ander bosje, dicht bij het Waterwold, verborg eenenveertig Trolloks en een Schim. Er waren schildwachten uitgezet, hoewel de meesten op hun post lagen te snurken. Het zou geen verschil gemaakt hebben, als ze allemaal wakker waren geweest. Gaul doodde degenen die wakker waren, waarbij hij als een schaduw tussen de bomen doorgleed. Tegen die tijd werd Perijn al door bijna dertig man gevolgd. Bovendien hadden degenen die de kookpot niet hadden gezien, er wel over gehoord. Brullend schoten ze hun pijlen af, waarin een tevreden woestheid klonk, een woestheid die niet minder woest was dan de kelige Trollokkreten. De in het zwart geklede Myrddraal was als laatste gedood, een stekelvarken doorzeefd met pijlen. Niemand wenste die pijlen terug te halen, zelfs niet nadat de stuiptrekkingen eindelijk ophielden. Die avond kwam de tweede regenbui, een urenlange stortregen die alles doordrenkte. De lucht hing vol rollende zwarte wolken en knetterende bliksemflitsen. Daarna had Perijn geen Trollokgeur meer geroken, en waren de sporen weggespoeld. Veel tijd ging toen verloren aan het ontwijken van de Witmantels, van wie iedereen zei dat die vaker uitreden dan vroeger. De boeren met wie Perijn had gesproken, zeiden dat de verkenners de ontsnapte gevangenen en hun bevrijders belangrijker leken te vinden dan het opsporen van Trolloks. Er stonden nu behoorlijk veel mannen om Luc heen. Hij was zo lang dat zijn roodgouden haar zichtbaar was boven hun donkere hoofden. Hij scheen te praten en zij luisterden. En knikten. 'Laten we maar eens horen wat hij te zeggen heeft,' zei Perijn grimmig.

Hij hoefde maar een beetje te duwen voor de mannen Faile en hem doorlieten. Ze luisterden allemaal aandachtig naar de edelman in zijn rode jas, die waarachtig open hof hield.

'... dus het dorp is nu helemaal veilig. Genoeg mensen bij elkaar om het te verdedigen. Ik moet zeggen dat ik het plezierig vind om onder een dak te slapen, als ik kan. Vrouw Alveren zet je in de herberg een goed maal voor. Haar brood behoort tor het beste dat ik ooit gegeten heb. Er gaat werkelijk niets boven versgebakken brood met versgekarnde boter, je voeten 's avonds lekker hoog en genieten van een beker goede wijn of het beste bier

van meester Alveren.’

‘Heer Luc zei dat we naar Emondsveld horen te gaan, Perijn,' zei Kenlie Ahan. Hij wreef met de rug van een smerige hand over zijn neus. Hij was niet de enige die zich weinig had kunnen wassen, en ook niet de enige die een verkoudheid had opgelopen.

Luc glimlachte naar Perijn zoals hij naar een hond zou kijken in de verwachting een kunstje te zien. 'Het dorp is behoorlijk veilig, maar er is altijd behoefte aan meer sterke mannen.'

'We jagen op Trolloks,' zei Perijn koeltjes. 'Niet iedereen heeft zijn boerderij verlaten, en elke bende die we vinden en doden, betekent minder verbrande boerderijen en meer mensen die een kans krijgen om in veiligheid te komen.'

Wil Alseen lachte blaffend. Hij zag er niet meer zo knap uit met zijn rode, opgezwollen neus en baard van zes dagen. 'We hebben al dagen lang geen Trollok meer geroken. Wees eerlijk, Perijn. Misschien hebben we ze allemaal al gedood.' Er klonk instemmend gemompel. 'Het is niet mijn bedoeling om verdeeldheid te zaaien.' Luc spreidde argeloos zijn handen. 'Je hebt zonder twijfel al heel veel succes behaald, naast alles wat we al hebben gehoord. Honderden Trolloks gedood, denk ik. Het is mogelijk dat je ze inderdaad allemaal verjaagd hebt. Ik kan je zeggen dat Emondsveld klaarstaat jullie allemaal als helden in te halen. Dat geldt ook voor de mannen uit Wachtheuvel. Zijn er mensen uit Devenrit?' Wil knikte, en Luc klopte hem met valse hartelijkheid op de schouder. 'Een welkom voor helden, dat lijdt geen twijfel.'

'Iedereen die naar huis wil, kan gaan,' zei Perijn vlak. Faile wierp hem een waarschuwende blik toe; zo praatte een krijgsheer niet. Maar hij wilde er niemand bij hebben die zelf niet wilde. Hij wilde trouwens helemaal geen krijgsheer zijn. 'Zelf geloof ik niet dat het werk gedaan is, maar het is jullie keuze.'

Niemand nam de uitnodiging aan, hoewel aan Wil was te zien dat hij dat graag wilde. Maar twintig anderen staarden naar de grond en schuifelden met hun laarzen in de bladeren van vorig jaar. 'Nou,' zei Luc achteloos, 'als er geen Trolloks meer zijn om op te jagen, is het misschien tijd om jullie aandacht op de Witmantels te richten. Ze zijn er niet gelukkig mee dat Emondsveld besloten heeft om zichzelf te verdedigen. En ik heb begrepen

dat ze vooral jullie, de vogelvrijen, willen ophangen, omdat jullie hun gevangenen weggevoerd hebben.'

Er werden bezorgde blikken gewisseld tussen de jongens van Tweewater.

Op dat ogenblik drong Gaul zich door de menigte heen, op de hielen gevolgd door Bain en Chiad. Niet dat de Aiel hoefden te duwen; zodra men besefte wie ze waren, maakte men ruim baan. Luc keek Gaul nadenkend, misschien zelfs met iets van afkeuring aan. De Aielman staarde onbewogen terug. De gezichten van Wil en Danel en de anderen klaarden op toen ze de Aiel zagen; de meesten geloofden nog steeds dat er nog een paar honderd ergens in de bosjes en wouden verborgen waren. Ze vroegen zich nooit af waarom al die Aiel zich verborgen hielden, en Perijn zou het zeker nooit ter sprake brengen. Als hun geloof in de versterking van een paar honderd Aiel de moed erin hield, nou best dan.

'Wat heb je gevonden?' vroeg Perijn. Gaul was twee dagen geleden verdwenen. Hij kon net zo snel bewegen als een man op een paardenrug, sneller nog in de bossen, en hij merkte meer op. 'Trolloks,' gaf Gaul ten antwoord, als meldde hij de aanwezigheid van schapen, 'die door het Waterwold naar het zuiden trekken. Een goede naam voor een bos. Het zijn er niet meer dan dertig, en ik geloof dat ze van plan zijn hun kamp op te slaan aan de rand van het woud en vannacht toe te slaan.' Hij grinnikte plotseling wolfachtig. 'Ze hebben me niet gezien. Ze krijgen geen waarschuwing.' Chiad boog zich naar Bain toe. 'Voor een Steenhond beweegt hij niet slecht,' fluisterde ze, luid genoeg om twintig voet verder gehoord te worden. 'Alleen een kreupele stier maakt nog iets meer lawaai.'

'En, Wil?' zei Perijn. 'Wil jij naar Emondsveld? Daar kun je je scheren, en misschien vind je een meisje om te kussen, terwijl die Trolloks vanavond een avondmaal hebben.'

Wil bloosde dieprood, ik ben waar jij vanavond bent, Aybara,' zei hij met harde stem.

'Niemand wil naar huis als er nog steeds Trolloks in de buurt zijn, Perijn,' voegde Kenlie eraan toe.

Perijn keek de anderen aan en zag slechts instemmend geknik. 'En jij, Luc? We zouden vereerd zijn een heer en een Jager op de Hoorn in ons midden te hebben. Je kunt ons laten zien hoe zoiets gedaan moet worden.'

Luc glimlachte heel even, een streep op een steen, een glimlach die zijn koude, blauwe ogen nimmer bereikte. 'Het spijt me, maar de verdediging van Emondsveld vereist nog steeds mijn aanwezigheid. Ik moet ervoor zorgen dat jouw mensen beschermd worden als de Trolloks in grotere getale dan dertig komen. Of de Kinderen van het Licht. Vrouwe Faile?' Hij hield een hand op om haar te helpen met opstijgen, maar ze schudde haar hoofd. 'Ik blijf bij Perijn, heer Luc.'

'Wat jammer,' mompelde hij, en haalde de schouders op als wilde hij daarmee zeggen dat je nooit aankon op de smaak van vrouwen. Hij trok aan zijn met wolven versierde handschoenen en zwaaide soepel in het zadel van de zwarte hengst. 'Alle geluk, meester Guldenoog. Ik hoop dat jullie allemaal geluk hebben.' Met een halve buiging naar Faile keerde hij met veel vertoon zijn grote paard en dreef het tot een galop aan die sommige mannen dwong opzij te springen. Faile keek Perijn verwijtend aan, wat een lesje over grofheid inhield als ze alleen waren. Hij luisterde naar Lues paard tot hij niets meer hoorde en wendde zich toen tot Gaul. 'Kunnen we voor de Trolloks uit komen? Hen ergens opwachten voordat ze de plek bereiken waar ze willen stoppen?'

'Het is redelijk dichtbij als we nu vertrekken,' zei Gaul. 'Ze trekken in een rechte lijn verder en haasten zich niet. Ze hebben een Nachtloper bij zich. Het zal gemakkelijker zijn om hen in hun dekens te verrassen dan ze aan te pakken als ze wakker zijn.' Eigenlijk bedoelde hij dat de mannen van Tweewater het beter op die manier konden afhandelen; van hemzelf kwam geen angstgeur af.

Er hing zeer zeker een angstgeur om enkele anderen, maar niemand opperde dat het hoofd bieden aan klaarwakkere Trolloks, met ook nog eens een Myrddraal erbij, niet zo'n best plan zou zijn. Zodra hij het bevel gaf, braken ze het kamp op, doofden de vuren en verspreidden de as. Ze verzamelden de ketels en stegen op hun bonte verzameling paarden en pony's. Met de schildwachten erbij - Perijn bracht zichzelf in herinnering dat hij nog een woordje met hen te wisselen had - kwam hun aantal bijna op zeventig. Meer dan genoeg om dertig Trolloks in een hinderlaag te lokken. Ban Alseen en Danel voerden elk nog steeds de helft aan - terwijl Bili Aldaai, Kenlie en een paar anderen ieder zo'n tien man leidden. Wil ook; tenslotte was hij gewoonlijk geen kwade kerel, als hij zijn gedachten tenminste op iets anders dan de meisjes kon richten.

Toen ze naar het zuiden reden, terwijl de Aiel voor hen uit renden, reed Faile Zwaluw tot vlak naast Stapper. 'Je vertrouwt hem waarachtig niet,' zei ze. 'Je denkt dat hij een Duistervriend is.'

'Ik vertrouw jou en mijn boog en mijn bijl,' zei hij. Haar gezicht drukte tegelijk blijheid en iets bedroefds uit, maar het was de eenvoudige waarheid.

Twee uur lang leidde Gaul hen naar het zuiden, voordat hij het Waterwold inging, een verwarde massa van rijzige eiken, sparren en lederbladen, dichte laurieren en kegelvormige roodglansbomen, hoge afgeronde essen en zoetbessen en zwartwilgen, waaronder dichte wingerds groeiden. Massa's eekhoorns kwetterden op de takken, lijsters en vinken en roodvleugels hipten overal in het rond. Perijn rook herten, konijnen en vossen. Overal kabbelden stroompjes en lagen er met riet omzoomde poelen en vijvers. Vaak lagen ze in de schaduw, maar soms waren ze open. Ze waren soms minder dan tien pas groot, maar enkele waren bijna vijftig pas. Na al die regen leek de grond doorweekt en klonken er soppende geluiden onder de paardenhoeven. Twee span diep in het woud hield Gaul halt, tussen een grote vijver tussen de wilgen en een beekje van nog geen stap breed. Hier zouden de Trolloks langskomen als zij hun weg onveranderd zouden volgen. De drie Aiel versmolten met de bomen om daar zeker van te zijn en hen te waarschuwen als de Trolloks eraan kwamen. Perijn liet Faile en een tiental mannen de paarden bewaken. Hij verspreidde de anderen in een nauwe boog, een kom waar de Trolloks in moesten wandelen. Nadat hij er zich van vergewist had dat iedere man goed verborgen was en wist wat hem te doen stond, koos hij zelf een plek in het midden van de kom, naast een eik waarvan de stam dikker was dan zijn lengte.

Hij maakte de bijl in zijn riemlus losser, legde een pijl aan en wachtte. Een lichte bries woei in zijn gezicht, viel stil en kwam weer op. Hij zou de Trolloks moeten kunnen ruiken, lang voordat ze in het gezicht kwamen. Ze zouden recht op hem af moeten komen. Hij raakte de bijl eventjes aan en wachtte. De tijd gleed voorbij. Een uur. Meer. Hoe lang zou het duren voor het Schaduwgebroed langs zou komen? Als ze veel langer in deze vochtige omgeving moesten wachten, zouden de boogpezen vervangen moeten worden.

De vogelgeluiden verdwenen juist vóór de eekhoorns stilvielen. Perijn

haalde diep adem en fronste de wenkbrauwen. Niets. Met dit briesje zou hij zeker de Trolloks moeten kunnen ruiken op het moment dat de dieren hun aanwezigheid zouden merken.

Een verdwaald briesje bracht een rottende stank, als van honderden jaren oud zweet en van verrotting. Hij draaide zich bliksemsnel om en brulde: 'Ze zijn achter ons! Naar mij toe! Emondsvelders hierheen!' Achter hen. De paarden. 'Faile!'

Van alle kanten barstte er geroep en geschreeuw los, gehuil en woeste kreten. Een Trollok met een ramskop sprong de open ruimte in en hief een lange, gekromde boog. Perijn trok de veren tot aan zijn oor, schoot in dezelfde soepele beweging en reikte al naar een volgende pijl. De brede pijlpunt trof de Trollok tussen zijn ogen; hij brulde één keer en viel. De Trollokpijl, zo groot als een kleine speer, trof Perijn met het geweld van een hamerslag in zijn zijde.

Hij hijgde van de schok en kromp ineen, waarbij hij boog en pijl liet vallen. Pijn golfde van de met zwarte veren afgezette schacht; de pijl trilde bij elke ademhaling, en elke trilling bracht nieuwe pijn. Twee andere Trolloks sprongen over hun dode gezel heen, een met een wolfssnuit en een met geitenhoorns, in zwarte maliën gehulde vormen die anderhalf keer zo groot als Perijn waren, en twee keer zo breed. Blaffend renden ze naar hem toe met opgeheven kromzwaarden. Hij dwong zichzelf overeind te komen en klemde de tanden op elkaar. Hij brak de duimdikke pijlschacht af, trok zijn bijl vrij en rende naar hen toe. Vaag besefte hij dat hij huilde als een wolf. Een woedend gehuil, waardoor een rood waas voor zijn ogen kwam. Ze torenden boven hem uit met een wapenrusting vol ijzeren punten aan ellebogen en schouders, maar hij zwaaide zijn bijl met een woede alsof hij met elke slag een boom wilde omhakken. Voor Adora. Voor Deselle. 'Mijn moeder!' schreeuwde hij. 'Bloedvuur! Mijn moeder!' Ineens besefte hij dat hij stond in te hakken op bloedige vormen op de grond. Grommend dwong hij zichzelf ermee op te houden; van die poging beefde hij minstens zo erg als van de pijn in zijn zij. Er was minder geschreeuw nu. Minder kreten. Was hij de enige die was overgebleven? 'Kom naar mij! Tweewater naar mij!'

'Tweewater!' gilde iemand wanhopig ergens vanuit het vochtige woud, en toen riep er nog iemand: 'Tweewater!' Twee. Maar twee. 'Faile!' schreeuwde hij. 'O, Licht, Faile!' Iets zwarts schemerde tussen de bomen en

kondigde een Myrddraal aan voor hij hem duidelijk kon zien. Een zwarte wapenrusting als van een slangenhuid, een inktzwarte mantel die niet bewoog onder het rennen. Toen hij dichterbij kwam, vertraagde hij tot een slangachtige, zelfverzekerde pas; de Myrddraal zag dat hij gewond was, zag dat hij een gemakkelijke prooi was. Zijn bleke, oogloze blik joeg hem angst aan. 'Faile?' zei hij spottend. Zijn stem liet de naam klinken als knisperend, verbrand leer. 'Jouw Faile was... verrukkelijk.'

Met een gebrul wierp Perijn zich op hem. Een zwarte kling weerde zijn eerste slag af. En zijn tweede. Zijn derde. Het slijmerig-witte gezicht van het monster vertrok van inspanning, maar hij bewoog als een adder, als een bliksemschicht. Even had hij hem in de verdediging. Even. Er druppelde bloed langs zijn zijde, die brandde als een smidsvuur. Hij kon dit niet volhouden. En als zijn krachten het begaven, zou dat zwaard zijn hart vinden.

Zijn voet gleed uit in de omgewoelde moddergrond onder zijn laarzen, het zwaard van de Schim werd opgeheven - en een flitsende zwaardhouw sneed het oogloze hoofd er half af, zodat het met een fontein van zwart bloed tegen een schouder aanviel. De Myrddraal wankelde naar voren en stak blindelings. Hij struikelde, weigerde om dood te gaan, probeerde nog steeds instinctief te doden. Perijn kroop uit de weg, maar al zijn aandacht was gericht op de man die kalm zijn kling met een handvol bladeren afveegde. 'Alanna heeft me gestuurd om je te vinden. Dat was me bijna niet gelukt, gezien de manier waarop je rondtrekt, maar zeventig paarden laten een spoor na.' De donkere, slanke zwaardhand scheen zo bedaard te zijn alsof hij een pijp opstak voor de haard. 'De Trolloks waren niet gebonden aan dat...' Hij wees met zijn zwaard naar de Myrddraal, die was gevallen maar nog steeds het zwaard rondsloeg. '... wat jammer is, maar als jij je mensen kunt verzamelen, denk ik niet dat ze jou zullen proberen aan te vallen zonder een oogloze om hen aan te voeren. Ik schat dat het er in het begin een honderdtal waren. Een paar minder, nu. Je hebt aardig huisgehouden.' Kalm zochten zijn ogen de schaduwen onder bomen af en alleen de kling in zijn hand gaf aan dat er iets ongewoons was.

Een tel lang gaapte Perijn. Alanna wilde hem vinden en had Ihvon gestuurd? Net op tijd om zijn leven te redden. Hij schudde zijn hoofd en verhief zijn stem weer. 'Tweewater, naar mij toe! Uit liefde voor het Licht, kom naar me toe! Hier! Kom!'

Deze keer bleef hij doorgaan totdat er bekende gezichten verschenen, die door de bomen struikelden. De helft had met bloed besmeurde gezichten. Geschokte, starende gezichten. Een paar mannen werden ondersteund en sommigen hadden hun bogen verloren. De Aiel kwamen met hen mee. Ze waren kennelijk ongedeerd, maar Gaul hinkte een beetje.

'Ze kwamen niet van de kant die we verwacht hadden,' was alles wat de Aielman zei. 'De nacht was kouder dan we verwacht hadden. Er was meer regen dan we verwacht hadden.' Zo zei hij het. Faile was er schijnbaar ineens, met de paarden. Met de helft van de paarden, waaronder Zwaluw en Stapper, en negen van de twaalf mannen die hij bij haar had achtergelaten. Een schram ontsierde haar wang, maar ze leefde. Hij probeerde haar te omarmen, maar ze duwde zijn armen weg en mopperde boos over de afgebroken pijl terwijl ze voorzichtig zijn jas wegtrok van de dikke schacht en probeerde te onderzoeken waar de pijl hem precies had verwond.

Perijn bekeek de mannen om hem heen. Er kwamen er niet meer, maar er waren gezichten verdwenen. Kenlie Ahan. Bili Aldaai. Teven Mar-win. Hij dwong zichzelf de ontbrekende namen uit te spreken, dwong zich om hen te tellen. Zevenentwintig. Zevenentwintig die er niet waren. 'Hebben jullie alle gewonden meegenomen?' vroeg hij dof. is er nog iemand achtergebleven?' Failes hand op zijn zijde beefde; haar gezichtsuitdrukking was een mengeling van bezorgdheid en woede. Ze had het recht om woedend te zijn. Hij had haar nimmer hierin mogen betrekken.

'Alleen de doden,' zei Ban Alseen met een stem die net zo zwaar klonk als zijn gezicht stond.

Wil scheen naar iets te kijken dat net buiten het gezicht lag. ik heb Kenlie gezien,' zei hij. 'Zijn hoofd stak in de vork van een eikentak, maar de rest van hem lag aan de voet. Ik heb hem gezien. Hij heeft nou geen last meer van verkoudheid.' Hij niesde en keek geschrokken op.

Perijn zuchtte zwaar en wenste dat hij dat niet gedaan had; de pijn die in zijn zij omhoogschoot, deed hem zijn tanden opeenklemmen. Faile had een groen gouden sjaal in haar hand gepropt en probeerde zijn hemd uit zijn broek te trekken. Hij duwde ondanks haar protesten haar handen weg; er was geen tijd om wonden te verzorgen. 'Gewon-den op de paarden,' zei hij, toen hij weer kon spreken. 'Ihvon, zullen ze ons aanvallen?' Het woud scheen te stil te zijn. 'Ihvon?' De zwaardhand verscheen met een

donkergrijze ruin met fiere ogen aan de hand. Perijn herhaalde zijn vraag.

'Misschien. Misschien niet. Als ze aan zichzelf zijn overgelaten, doden Trolloks wat het makkelijkste is. Zonder een Halfman zullen ze waarschijnlijk liever een boerderij aanvallen dan iemand die hen met zijn pijlen kan treffen. Zorg ervoor dat iedereen die nog kan staan een boog draagt met een aangelegde pijl, zelfs als ze hem niet kunnen trekken. De Trolloks zouden kunnen besluiten dat de prijs voor het plezier te hoog is.'

Perijn huiverde. Als de Trolloks zouden aanvallen, zouden ze net zoveel plezier hebben als tijdens een dans op Zonnedag. Ihvon en de Aiel waren de enigen die echt konden terugvechten. En Faile. Haar donkere ogen smeulden van woede. Hij moest haar in veiligheid brengen. De zwaardhand bood zijn eigen paard niet aan voor de gewonden, wat heel verstandig was. Het dier zou waarschijnlijk niemand anders op zijn rug dulden, en een geoefend krijgsros met zijn meester in het zadel zou een krachtig wapen zijn als de Trolloks weer zouden opdagen. Perijn probeerde Faile op Zwaluw te krijgen, maar ze hield hem tegen. 'Je had het over de gewonden,' zei ze zacht. 'Weet je nog?' Tot zijn afkeer stond zij erop dat hij Stapper bereed. Hij verwachtte dat de anderen zouden protesteren, nadat hij hen in het ongeluk gestort had, maar er was niemand die dat deed. Er waren net genoeg paarden voor degenen die niet konden lopen of niet in staat waren om een grotere afstand af te leggen. Hij moest met tegenzin erkennen dat hij er een van was, dus eindigde hij in zijn zadel. De helft van de ruiters moest zich stevig vasthouden. Hij zat kaarsrecht en klemde zijn tanden op elkaar om het vol te houden.

Degenen die liepen of strompelden en een paar die reden, hielden hun bogen vast alsof hun leven ervan afhing. Perijn droeg er ook een, net als Faile, al betwijfelde hij of zij een Tweewaterse voetboog kon spannen. Het ging nu om vertoon; om het ophouden van een schijn die hun redding kon betekenen. De drie Aiel zagen er niet anders uit, maar net als Ihvon waren ze zo waakzaam als een opgerolde zweep, terwijl ze voortgleden met hun speren in de riemen van hun pijlkokers gestoken en de hoornboog gereed in hun handen. De rest, waaronder hijzelf, vormde een verfomfaaid stel. Het leek in niets op de groep die hij hier naartoe had geleid, zo zeker en zo trots van zichzelf. Maar de schijn werkte net zo goed als de werkelijkheid. In het eerste span door het kreupelhout brachten opwaaiende briesjes hem de stank van Trolloks die hen schaduwden en beslopen. De stank zakte langzaam weg en verdween toen de Trolloks achteropraakten, voor de gek

gehouden door hun vertoning van strijdvaardigheid.

Faile liep naast Stapper, met een hand op Perijns been alsof ze hem in het zadel wilde houden. Nu en dan keek ze op en glimlachte bemoedigend, maar haar bezorgdheid trok diepe rimpels in haar voorhoofd. Hij glimlachte terug zo goed als hij kon, probeerde haar te laten denken dat het wel met hem ging. Zevenentwintig. De namen bleven door zijn hoofd spoken. Kollie Garren en Jared Aydaer, Dal Aitaron en Ren Candijn. Zevenentwintig streekgenoten die hij door zijn dwaasheid had gedood. Zevenentwintig.

Ze namen de kortste weg uit het Waterwold en kwamen ergens in de middag het woud uit. Het was moeilijk om een juiste tijd te geven, met een lucht die nog steeds grijs was, met alles in vage schaduwen gehuld. Voor hen strekte zich een weiland uit met hoog gras, met hier en daar war bomen en verspreide schapen en enkele boerderijen in de verte. Uit geen enkele schoorsteen kwam rook; als er iemand geweest was, zou er iets warms op het vuur hebben gestaan. De dichtstbijzijnde rookpluim leek minstens vijf span verder op te stijgen. 'We moeten voor de nacht een boerderij zien te vinden,' zei Ihvon. 'Een beschutte plek, voor het geval het weer gaat regenen. Een vuur. Voedsel.' Hij keek naar de Emondsvelders en voegde eraan toe. 'Water en verband.'

Perijn knikte slechts. De zwaardhand wist beter dan hij wat er gedaan moest worden. Zelfs de oude Bili Kongar, met zijn kop vol bier, zou het waarschijnlijk beter weten. Hij liet Stapper gewoon Ihvons grijze paard volgen.

Voordat ze een span verder waren, ving Perijns oor de vage flarden van muziek op. harpen en fluiten, die vrolijke wijsjes speelden. Eerst dacht hij dat hij droomde, maar toen hoorden de anderen het ook. Ze wisselden verbaasde blikken uit en lachten elkaar toen opgelucht grijnzend toe. Muziek betekende mensen, en zo te horen gelukkige mensen die iets vierden. Dat iemand iets te vieren had, was genoeg om hen ietwat op te beuren.

41 Bij de Tuatha'an

In het zuiden werd een groep wagens zichtbaar, die eruitzagen als huisjes op wielen. Het waren grote, houten woonwagens die geschilderd en gelakt waren in alle mogelijke felle kleuren rood, blauw, groen en geel. Ze stonden ruwweg in een grote kring rond een paar brede eiken. Daar kwam ook de muziek vandaan. Perijn had gehoord dat er ketellappers in Tweewater waren, het Trekkende Volk, maar pas nu zag hij hen voor het eerst. Dichtbij graasden gekluisterde paarden in het hoge gras.

ik ga elders slapen,' zei Gaul stijfjes, toen hij zag dat Perijn van plan was naar de woonwagens toe te gaan, en holde zonder verder iets te zeggen weg.

Bain en Chiad spraken zacht maar dringend met Faile. Perijn ving genoeg op om te begrijpen dat ze probeerden haar over te halen de nacht samen met hen tussen de bomen door te brengen, en niet met 'de Verlorenen'. Ze klonken geschokt bij de gedachte met ketellappers te moeten praten, laat staan bij hen te eten of te slapen. Faile weigerde echter, kalm maar beslist, en haar hand klemde zich om zijn been. De twee Speervrouwen keken elkaar somber aan. Blauwe ogen staarden in grijze, met een groot gevoel van onbehagen, maar voordat de wagens van her Trekkende Volk dichterbij kwamen, liepen ze weg en draafden ze achter Gaul aan. Ze leken echter wel beter gestemd. Perijn hoorde hoe Chiad voorstelde Gaul over te halen om een of ander spel te spelen dat ze 'Maagdenkus' noemden. Lachend verdwenen ze uit zijn gehoor. In het kamp waren mannen en vrouwen aan het werk. Ze naaiden, kookten, wasten kleren en kinderen, herstelden tuigen of krikten een wagen omhoog om een wiel te vervangen. Andere kinderen holden spelend rond of dansten op de wijsjes van de fluiten of vedels van een handvol mannen. Jong en oud droegen kleren die nog bonter waren dan hun woonwagens, een oogverblindend samenraapsel dat met de ogen dicht moest zijn gekozen. Geen man en maar weinig vrouwen met enig verstand zouden zich zo bont hebben uitgedost. Toen de rampzalige groep de wagens naderde, viel er een stilte. De mensen hielden op met hun bezigheden en keken hen afwachtend aan. De vrouwen omklemden hun kleintjes en kinderen renden weg en verborgen zich achter de grote mensen. Ze gluurden om een been heen of verborgen hun gezichten in hun moeders rokken. Een kleine, pezige, grijsharige man kwam naar voren en maakte een ernstige buiging met beide handen voor de borst. Hij droeg een

helderblauwe jas met een hoge kraag en een wijde broek die zo groen was dat hij bijna leek te gloeien, weggestopt in zijn laarzen. 'U bent welkom bij onze vuren. Kent u het lied?'

Even vergat Perijn zijn pijn en keek hij de man met open mond aan. Hij kende hem, de Mahdi, de Zoeker van deze groep. *Hoe groot is zo'n kans?* vroeg hij zich af. *Om van alle ketellappers ter wereld juist iemand te vinden die ik ken?* Toevalligheden lagen hem niet lekker; als het Patroon een toevalligheid opleverde, leek het Rad gebeurtenissen te beïnvloeden. *Bloedvuur, ik lijk wel een Aes Sedai.* Hij kon zich de buiging niet herinneren, maar wel de plechtige begroeting. 'Uw welkom verwarmt mijn geest, Mahdi, zoals uw vuren mijn vlees verwarmen, maar ik ken het lied niet.'

Faile en Ihvon keken hem verbaasd aan, net als de mensen van Tweewater. Te horen aan het gemompel van Ban en Tel en anderen had hij hen zojuist weer iets gegeven om over te praten. 'Dan zoeken wij nog,' zei de man plechtig. 'Zoals het was, zal het zijn, als we het maar herinneren, zoeken en vinden.' Met een bezorgde uitdrukking keek hij naar de bebloede gezichten die hem aanstaarden. Hij wendde zijn blik haastig af van de wapens. Het Trekkende Volk zou nimmer iets aanraken wat zij als een wapen beschouwden. 'U bent welkom bij ons vuur. Er zal heet water zijn, en zalf en verbanden. U kent mijn naam,' voegde hij eraan toe, en keek Perijn onderzoekend aan. 'Natuurlijk, uw ogen.'

Terwijl Raen sprak, kwam zijn vrouw naast hem staan. Ze was een mollige vrouw met grijs haar, maar met nog gladde wangen, en een hoofd groter dan haar man. Haar rode lijfje, haar heldergele rok en een sjaal met groene kwasten deden pijn aan het oog, maar ze had iets moederlijks. 'Perijn Aybara!' zei ze. 'Ik dacht al je gezicht te herkennen. Is Elyas bij je?'

Perijn schudde zijn hoofd. 'Ik heb hem al heel lang niet gezien, Ila.'

'Hij leidt een gewelddadig leven,' zei Raen bedroefd. 'Zoals jij doet. Een gewelddadig leven is een bezoedeld leven, hoe lang je ook leeft.'

'Probeer hem nu niet te bekeren tot de Weg van het Blad, Raen,' zei Ila ferm, maar niet onvriendelijk. 'Hij is gewond. Ze zijn allemaal gewond.'

'Wat sta ik te doen?' bromde Raen. Hij verhief zijn stem en riep: 'Kom, mensen. Kom helpen. Ze zijn gewond. Kom helpen.' Mannen en vrouwen

verzamelden zich haastig en mompelden medelijdend toen ze de gewonde mannen van het paard hielpen en naar hun wagens brachten, of zo nodig zelfs droegen. Wil en enkele anderen maakten zich wat ongerust omdat ze van elkaar gescheiden werden, maar Perijn niet. Geweld was de Tuatha'an onbekend. Ze zouden nimmer een hand tegen iemand opheffen, zelfs niet om hun eigen leven te redden.

Perijn merkte dat hij Ihvons hulp nodig had om uit het zadel te komen. Het afstijgen stuurde pijnscheuten door zijn lichaam. 'Raen,' zei hij ietwat buiten adem, 'je zou hier niet moeten staan. We hebben nog geen vijf span hier vandaan tegen Trolloks gevochten. Breng je mensen naar Emondsveld. Daar zullen ze veilig zijn.' Raen aarzelde - en leek er zelf verbaasd over - voor hij zijn hoofd schudde. 'Zelfs als ik het zou willen, zouden mijn mensen er tegen zijn, Perijn. We proberen nooit in de buurt van andere mensen ons kamp op te zetten, ook niet bij het kleinste dorp. Niet alleen omdat de dorpelingen ons vals zouden beschuldigen van het stelen van dingen die ze verloren hebben, of omdat wij zouden proberen hun kinderen over te halen de Weg te volgen. Waar mensen samen tien huizen bouwen, bestaat de kans op geweld. Dat hebben de Tuatha'an geweten sinds het Breken. Onze veiligheid ligt in onze woonwagens en in het trekken, altijd zoekend naar het lied.' Over zijn gezicht gleed een smekende uitdrukking. 'Overal horen we over geweld, Perijn. Niet alleen hier, in dit Tweewater van jou. Er hangt iets van verandering, van vernietiging in de lucht. We moeten nu toch gauw het lied vinden. Anders geloof ik niet dat het ooit gebeurt.'

'Je zult het lied vinden,' zei Perijn zacht. Misschien verafschuwden zij het geweld zozeer dat zelfs een ta'veren daar niet tegenop kon; misschien kon zelfs een ta'veren de Weg van het Blad niet beïnvloeden. Eens had het ook voor hem zo aantrekkelijk geleken, ik hoop waarachtig dat je daarin zult slagen.'

'Wat zal zijn, zal zijn,' zei Raen. 'Alles moet sterven op zijn tijd. Misschien zelfs het lied.' Ila sloeg troostend haar arm om haar man, maar haar ogen stonden even bezorgd als de zijne.

'Kom,' zei ze, trachtend haar bezorgdheid te verbergen, 'we moeten je naar binnen zien te krijgen. Mensen staan te praten terwijl hun jas in brand staat.' Tegen Faile zei ze: 'Je bent heel knap, kind. Misschien zou je uit moeten kijken voor Perijn. Als ik hem zie, is hij altijd in gezelschap van

een mooi meisje.' Faile keek Perijn nietszeggend en nadenkend aan en probeerde dat toen snel te verbergen. Hij haalde het tot Raens wagen. De wagen stond naast een kookvuur in het midden van het kamp, geel afgezet met rood, met rode en gele spaken in grote wielen met rode velgen, en met rode en gele kisten die aan de buitenkant waren vastgebonden. Toen hij zijn voet op de eerste trede van het trapje aan de achterkant zette, begaven zijn knieën het. Ihvon en Raen droegen hem verder naar binnen, haastig gevolgd door Faile en Ila, en legden hem op het bed dat voor in de wagen was gebouwd, waarnaast net voldoende ruimte was om bij de schuifdeur naar de bok te komen.

Het was echt een huisje, zelfs met zachtroze gordijntjes voor de twee kleine zijramen. Hij lag naar de zoldering te staren. Ook hier werkten de Tuatha'an met kleuren; het plafond was hemelsblauw en de hoge kasten waren in groen en geel. Faile maakte zijn riem los en nam zijn bijl en pijlkoker weg, terwijl Ila in een kast zocht. Perijn leek nauwelijks belangstelling te hebben voor wat zij deden, iedereen kan verrast worden,' zei Ihvon. 'Leer ervan, maar ga er niet te veel onder gebukt. Zelfs Artur Haviksvleugel won niet elke slag.'

'Artur Haviksvleugel.' Perijn probeerde te lachen maar het veranderde in gekreun. 'Ja,' lukte het hem te zeggen, 'toch ben ik beslist geen .Artur Haviksvleugel, hè?'

Ila keek fronsend naar de zwaardhand - of liever gezegd; naar zijn zwaard, dat ze zo mogelijk nog erger scheen te vinden dan Perijns bijl - en kwam naar het bed met een stapel opgevouwen verbanden. Toen ze Perijns hemd rond de afgebroken schacht had verwijderd, betrok haar gezicht, ik geloof niet dat ik bekwaam genoeg ben om dit eruit te halen. Het zit er diep in.'

'Weerhaken,' zei Ihvon ontspannen. 'Trolloks gebruiken niet vaak een boog, maar als ze het doen, hebben de pijlen weerhaken.'

'Eruit!' zei Ila ferm. 'En jij ook, Raen. Het verzorgen van zieken is geen mannenzaak. Waarom ga je niet even kijken of Mojse dat wiel al op zijn wagen heeft zitten?'

'Een goed idee,' zei Raen. 'Misschien kunnen we morgen verder trekken. Het was een zware reis, vorig jaar,' vertrouwde hij Perijn toe. 'Helemaal naar Cairhien, toen terug naar Geldan, vervolgens Andor in. Morgen, denk ik.'

Toen de rode deur achter hem en Ihvon dichtviel, wendde Ila zich bezorgd tot Faile. 'Als het weerhaken heeft, geloof ik niet dat ik het eruit kan halen. Als het moet, wil ik het proberen, maar als er iemand in de buurt is die meer van dit soort zaken afweet...'

'Er is iemand in Emondsveld,' verzekerde Faile haar. 'Maar is het veilig om die pijl erin te laten zitten tot morgen?'

'Misschien wel veiliger dan dat ik ga snijden. Voor de pijn kan ik iets te drinken maken, en tegen de ontsteking een zalf bereiden.' Perijn keek nijdig naar de twee vrouwen. 'Hallo? Weten jullie nog wie ik ben? Ik ben hier! Hou op over mij te praten alsof ik er niet ben.' Ze keken hem even aan. 'Hou hem rustig,' zei Ila tegen Faile. 'Hij kan praten, maar hij mag niet rondlopen. Hij zou zichzelf nog meer kunnen verwonden.' ik zal ervoor zorgen,' zei Faile.

Perijn klemde zijn tanden op elkaar en deed zijn best om te helpen zijn jas en hemd uit te krijgen, maar zij moesten het meeste werk doen. Hij voelde zich net zo zwak als het slechtst gesmede ijzer dat bij de geringste druk buigt. De pijlschacht stak een handbreedte boven zijn onderste rib naar buiten door een dichtgetrokken snede vol gedroogd bloed. Ze duwden zijn hoofd terug op het kussen, omdat hij er om de een of andere reden niet naar mocht kijken. Faile waste de wond, terwijl Ha haar zalf bereidde met een stenen vijzel en stamper. Ze waren gemaakt van gewone, gladde, grijze steen en de eerste dingen die hij in het kamp van de ketellappers had gezien die niet felgekleurd waren. Ze smeerden de zalf rond de pijl en wikkelden hem in verband.

'Raen en ik zullen vannacht onder de wagen slapen,' zei de Tuathaanse ten slotte en veegde haar handen af. Ze keek nadenkend naar het stuk van de pijl dat uit het verband stak en schudde het hoofd. 'Ik heb ooit gedacht dat hij misschien de Weg van het Blad zou vinden. Een zachtaardige jongen, dacht ik.'

'De Weg van het Blad is niet voor iedereen,' zei Faile zacht, maar Ila schudde weer haar hoofd. 'Hij is voor iedereen,' zei ze al net zo zacht, en met iets van droefheid, 'als ze het maar wisten.' Toen ging ze weg en Faile ging op de rand van het bed zitten en veegde zijn gezicht af met een opgevouwen doek. Hij zweette maar wist niet waarvan.

ik blunderde,' zei hij na een tijdje. 'Nee, dat is te zwak uitgedrukt. Ik weet

het juiste woord niet.'

'Je hebt niet geblunderd,' zei ze ferm. 'Je deed wat volgens jou op dat moment het juiste was. Het was juist; ik kan me niet voorstellen hoe ze om ons heen zijn gekomen. Gaul maakt geen vergissing over waar zijn vijanden zitten. Ihvon had gelijk, Perijn. Iedereen kan in omstandigheden terechtkomen die veranderd zijn zonder dat hij het weet. Je hield iedereen bij elkaar. Je hebt ons er uitgehaald.' Hij schudde woest zijn hoofd, wat de pijn in zijn zij nog erger maakte. 'Ihvon heeft ons er uitgehaald. Ik heb zevenentwintig mensen de dood ingejaagd,' zei hij bitter en probeerde overeind te komen om haar aan te kijken. 'Enkelen waren mijn vrienden, Faile. En door mij vonden ze de dood.'

Faile duwde uit alle macht tegen zijn schouders en drukte hem terug. Het gemak waarmee ze hem bedwong, gaf aan hoe zwak hij was. 'Daarvoor is morgen nog tijd genoeg,' zei ze streng, en tuurde in zijn gezicht, 'als we je weer op je paard moeten hijsen. Ihvon heeft ons er niet uit gehaald. Ik geloof niet dat hij er veel om gaf wie het, behalve jij en hij, zou overleven. Je mannen zouden alle kanten opgestoven zijn, als jij er niet geweest was, en dan zouden we allemaal zijn gedood. Voor Ihvon, een vreemdeling, zouden ze niet bij elkaar zijn gebleven. En wat je vrienden aangaat...' Ze zuchtte en ging weer rechtop zitten. 'Perijn, mijn vader zegt dat een krijgsheer kan zorgen voor de levenden of huilen om de doden, maar hij kan het niet allebei.' ik ben geen krijgsheer, Faile. Ik ben een dwaze smid die dacht dat hij andere mensen kon gebruiken om genoegdoening te krijgen, of misschien wraak te nemen. Dat wil ik nog steeds, maar ik wil daarvoor niemand meer gebruiken.'

'Denk je dat de Trolloks zullen verdwijnen, omdat je bedacht hebt dat je drijfveer niet zo zuiver is?' Hij tilde zijn hoofd op door de heftigheid in haar stem, maar ze duwde hem bijna ruw in het kussen terug. 'Worden ze dan minder monsterlijk? Heb je een betere reden voor je strijd nodig dan wat ze zijn? Nog iets wat mijn vader zegt. Het ergste wat een krijgsheer kan doen, erger nog dan een blunder begaan, het allerergste, is de mannen in de steek laten die afhankelijk van hem zijn.' Er werd op de deur geklopt en een slanke, knappe jonge ketellapper in een roodgroen gestreepte jas stak zijn hoofd naar binnen. Hij schoot een glimlach op Faile af, vol witte tanden en uitbundige innemendheid, voordat hij naar Perijn keek. 'Grootvader zei dat jij het was. Ik dacht al dat dit de plaats was waar Egwene vandaan kwam.' Hij keek plotseling misprijzend. 'Je ogen. Ik zie

dat je Elyas bent gevolgd, om met de wolven te jagen. Ik wist wel dat je de Weg van het Blad nooit zou vinden.'

Perijn kende hem; het was Aram, de kleinzoon van Raen en Ila. Hij mocht hem niet; zijn glimlach was net als die van Wil. 'Ga weg, Aram. Ik ben moe.'

'Is Egwene bij jou?'

'Egwene is nu een Aes Sedai, Aram,' gromde hij, 'en ze zou je hart er met de Ene Kracht uitrukken als je haar ten dans zou vragen. Ga weg!' Arams ogen knipperden en hij deed haastig de deur dicht. Met hemzelf aan de andere kant.

Perijn liet zijn hoofd terugvallen. 'Hij glimlacht te veel,' mompelde hij. ik kan een man die te veel glimlacht niet uitstaan.' Faile maakte een verstikt geluidje en hij keek haar achterdochtig aan. Ze beet op haar onderlip.

ik heb iets in mijn keel,' zei ze met een geknepen stem, en kwam snel overeind. Ze haastte zich naar de brede plank aan de voet van het bed, waar Ha haar zalfje had klaargemaakt, en stond met de rug naar hem toe, terwijl ze water uit een groen-rode kan in een blauw-gele mok schonk. 'Wil je ook wat drinken? Ila heeft een poedertje tegen de pijn achtergelaten. Het helpt je om in slaap te komen.' ik wil geen poedertje,' zei hij. 'Faile, wie is je vader?' Ze verstijfde. Na een paar tellen draaide ze zich om met de mok in beide handen en een onleesbare blik in haar schuinstaande ogen. Er ging nog een tijdje voorbij voordat ze sprak: 'Mijn vader is Davram van Huis Bashere, Heer van Bashere, Tair en Sidona, Wachter aan de Verwordingsgrens, Verdediger van het Hartland, Opperste Krijgsheer van Koningin Tenobia van Saldea. En haar oom.'

'Licht! En jouw verhaal dan, dat hij een wolkoopman was, of een bonthandelaar? Ik meen me een gelegenheid te herinneren dat hij volgens jou in ijspepers handelde.'

'Dat was geen leugen,' zei ze scherp, en toen zwakjes: 'Alleen... niet de hele waarheid. De landerijen van mijn vader brengen timmerhout op, en fijne houtsoorten, ijspepers en bont, en nog meer. En zijn beheerders verkopen alles voor hem, dus handelt hij erin. Min of meer.'

'Waarom kon je het me niet gewoon zeggen? Dingen verbergen. Liegen. Je

komt van een Huis!' Hij keek haar beschuldigend aan. Dit had hij niet verwacht. Een kleine koopman als vader, misschien een voor malig krijgsman, maar niet dit. 'Licht, waarom ren je rond als een Jager op de Hoorn? Ga me niet vertellen dat de heer van Bashere en wat nog-meer, jou gewoon heeft weggestuurd om het avontuur te zoeken Ze hield de mok nog steeds vast toen ze naast hem kwam zitten. Om de een of andere reden keek ze hem heel strak aan. 'Mijn twee oude re broers zijn gestorven, Perijn. De een in de strijd tegen Trolloks, de ander na een val van zijn paard tijdens de jacht. Dat maakte mij de oudste, en dat betekende dat ik over handel moest leren en de boeken moest bijhouden. Terwijl mijn jongere broers leerden voor krijgsman moest ik leren hoe ik de landerijen moest besturen. Dat is de plicht van de oudste. Plicht! Het is saai, droog en vervelend. Begraven te worden in papieren, tussen de klerken. Toen vader Madin meenam naar de Verwordingsgrens - hij is twee jaar jonger - was dat meer dan ik kon verdragen. In Saldea worden meisjes niet onderwezen in de zwaardkunst of de krijg, maar vader had mij een oude krijgsman uit de tijd van zijn eerste bevel als dienaar toegewezen, en Erin heeft mij met veel plezier bijgebracht hoe ik een dolk kon gebruiken en met mijn handen kon vechten. Ik denk dat hij het wel leuk vond. Hoe dan ook, toen vader Madin meenam, kwam het nieuws over de Grote Jacht op de Hoorn, dus... ben ik vertrokken. En ik kwam op tijd in Illian aan om de eed van Jager af te leggen.' Ze nam de doek weer op en depte het zweet van zijn gezicht. 'Je zou echt moeten proberen wat te slapen.'

ik neem aan dat je de vrouwe van Bashere of zoiets bent,' zei hij. 'Hoe ben je er ooit toe gekomen een gewone smid aardig te vinden?'

'Het woord is "houden van", Perijn Aybara.' Haar strenge stem stond in scherpe tegenstelling met de zachtheid waarmee ze zijn gezicht depte met de doek. 'En zo'n gewone smid ben jij nu ook weer niet, geloof ik.' De doek lag stil. 'Perijn, wat bedoelde die jongen met jagen met wolven? Raen heeft die Elyas ook al genoemd.' Hij bevroor even, ademde zelfs niet. Maar hij had haar net bestraffend toegesproken, omdat ze geheimen voor hem verzwegen had. Dit was het gevolg als je haastig en boos was. Zwaai de hamer al te haastig en hij belandt gewoonlijk op je eigen duim. Hij liet zijn adem langzaam ontsnappen en vertelde het haar. Hoe hij Elyas Machera was tegengekomen en geleerd had met wolven te spreken. Hoe zijn ogen van kleur veranderd en scherper geworden waren, en hoe zijn gehoor en zijn reuk zo scherp werden als van een wolf. Over de wolfsdroom. Over wat hem zou overkomen als hij ooit de greep op zijn menselijkheid zou

verliezen. 'Het gaat zo makkelijk. Soms, vooral in een droom, vergeet ik dat ik een man ben en geen wolf. Als ik me dat ooit niet snel genoeg herinner, als ik mijn grip verlies, dan bén ik een wolf. In ieder geval in mijn eigen geest. Een soort van half verkeerd beeld van een wolf. Er zal niets meer van mij over zijn.' Hij hield op en wachtte tot ze zich van hem zou terugtrekken.

'Als je oren echt zo scherp zijn,' zei ze kalm, 'zal ik moeten uitkijken met wat ik in je nabijheid zeg.'

Hij greep haar hand zodat ze de doek stilhield. 'Heb je eigenlijk wel gehoord wat ik gezegd heb? Wat zullen je vader en moeder wel denken, Faile? Een smid en een halve wolf. Je bent een vrouwe! Licht!' ik heb ieder woord gehoord. Vader zal ermee instemmen. Hij heeft altijd gezegd dat ons bloed te dun wordt; dat het niet meer zo sterk is als in de goede oude tijd. Ik weet dat hij mij verschrikkelijk weekhartig vindt.' Ze gaf hem een glimlach die woest genoeg was voor elke wolf. 'Natuurlijk wilde moeder altijd dat ik een koning zou huwen die Trolloks met één houw doormidden splijt. Ik ga er maar van uit dat jouw bijl goed genoeg is, maar zou je haar kunnen vertellen dat je de koning van de wolven bent? Ik geloof niet dat er iemand naar voren zal stappen om jouw aanspraak op die troon te betwisten. Om je de waarheid te zeggen, ik denk dat het doormidden splijten van Trolloks voor moeder genoeg is, maar ik geloof echt dat ze het andere prachtig zou vinden.'

'Licht!' zei hij hees. Ze klonk bijna alsof ze het meende. Nee, ze meende het echt. Als ze maar half ernstig was, betwijfelde hij of het splijten van Trolloks niet te verkiezen zou zijn boven het ontmoeten van haar ouders.

'Hier,' zei ze, en ze hield de mok water tegen zijn lippen. 'Je klinkt alsof je keel is uitgedroogd.'

Hij slikte en sputterde door de bittere smaak. Ze had Ila's poeder erdoorheen geroerd! Hij wilde het tegenhouden, maar ze vulde zijn mond en het was een zaak van slikken of stikken. Tegen de tijd dat hij de mok kon wegduwen, had ze de helft al in zijn mond gegoten. Waarom smaakten drankjes altijd zo smerig? Hij dacht dat vrouwen dat met opzet deden. Hij zou durven wedden dat hun eigen drankjes niet zo vies smaakten. 'Ik had je gezegd dat ik dat spul niet wilde hebben. Aaagh!'

‘Zei je dat? Ik zal het niet gehoord hebben, Maar of je het nu deed of niet, je hebt slaap nodig.' Ze streek over zijn krulharen. 'Welterusten, mijn Perijn.'

Hij probeerde haar te vertellen dat hij het wel degelijk gezegd had en dat ze het gehoord had, maar de woorden schenen zich in zijn tong te verstrikken. Zijn ogen wilden dichtvallen. Hij kon ze zelfs niet eens openhouden. Het laatste wat hij hoorde was haar zachte gemurmel. 'Slaap, mijn wolfskoning. Slaap.'

42 Een verdwenen blad

Perijn stond onder een stralende zon naast de Tuathaanse woonwagens, alleen, zonder een pijl in zijn zijde en zonder pijn. Tussen de wagens was brandhout onder de driepoten met de ijzeren kookpotten gestapeld, klaar om aangestoken te worden, en er hingen kleren aan waslijnen. Er waren geen mensen, geen paarden. Hij droeg geen jas of hemd, maar de lange leren smidsvoorschoot, die de armen vrijliet. Het kon misschien elke droom geweest zijn, maar hij besefte dat het een droom was. En hij kende het gevoel van de wolfsdroom, voelde de tastbare werkelijkheid van het lange gras onder zijn laarzen tot aan het briesje uit het westen dat door zijn krulhaar streek, tot aan de verspreide essen en Kandoraanse dennen. Maar de bonte woonwagens van de ketellappers leken onecht; ze hadden iets onwerkelijks, een gevoel alsof ze konden gaan trillen en elk moment konden verdwijnen. Ketellappers bleven nooit lang op een plek. Geen plek kon hen vasthouden.

Hij vroeg zich af hoe sterk het land hem vasthield, legde een hand op zijn bijl - en keek verbaasd omlaag. Het was de zware smidshamer die in de lus aan zijn riem hing, niet de bijl. Hij dacht na. Ooit had hij die keuze willen maken, had zelfs gedacht dat hij gekozen had, maar nu toch zeker niet meer. De bijl. Hij had gekozen voor de bijl. Hamerkop werd plotseling sikkelblad en zware punt, flikkerde weer terug tot de massieve ronding van koud staal, bleef heen en weer gaan tussen de twee vormen. Uiteindelijk bleef het zijn bijl, en hij liet zijn adem langzaam ontsnappen. Dit was nog nooit eerder gebeurd. Hier kon hij eenvoudig dingen veranderen als hij wilde, dingen van hemzelf tenminste. 'En ik wil de bijl,' zei hij beslist. 'De bijl.'

Hij keek om zich heen en kon nog net een boerderij in het zuiden ontwaren, en grazende herten op een veld, omringd door een ruwstenen muur. Hij voelde geen wolven en Springer riep hij niet. De wolf zou kunnen komen of hem misschien zelfs kunnen horen, maar Slachter kon hier ergens zijn. Plotseling trok een volle pijlkoker aan zijn riem en had hij een zware boog in zijn hand met een pijl reeds aangelegd. Een brede leren band beschermde zijn linkervoorarm. Niets bewoog, behalve de herten.

ik zal wel niet gauw wakker worden,' mompelde hij tegen zichzelf. Wat het spul ook was dat Faile hem had gegeven, het had hem meteen gevloerd. Hij herinnerde het zich zo duidelijk alsof hij over haar schouder had meegekeken. 'Me te drinken gegeven als een klein kind,' gromde. *Vrouwen!*

Hij nam een van die grote passen - het land om hem heen vervaagde - en stapte het erf op. Twee of drie kippen stoven weg; ze renden alsof ze al verwilderd waren. De schaapskooi binnen een muurtje van rotssteen was leeg en beide schuren met rieten daken waren afgesloten. Ondanks de gordijnen voor de ramen leek de boerderij verlaten. Als dit een ware afspiegeling van de werkelijke wereld was - op een vreemde manier was de wolfsdroom dat meestal ook - dan waren de mensen hier al dagen geleden vertrokken. Faile had gelijk; zijn waarschuwing was verder gekomen dan de plekken waar hij was geweest. 'Faile,' mompelde hij, nog steeds verbaasd. De dochter van een heer. Nee, niet zomaar een heer. Drievoudig heer, een krijgsheer, en de oom van een koningin. 'Licht, dan is ze de nicht van de koningin!' En ze hield van een gewone smid. Vrouwen waren wonderlijk vreemde wezens.

Hij wilde nagaan hoever zijn boodschap verspreid was en zigzagde halverwege naar Devenrit met passen van een span of meer, waarbij hij ook nog op zijn schreden terugkeerde of zijn eigen pad kruiste. De meeste boerderijen die hij zag, zagen er net zo verlaten uit; amper een op de vijf toonde tekenen van bewoning: open deuren en omhoog geschoven ramen, wapperend wasgoed aan de lijn, poppen, hoepels of schommelpaardjes bij een dorpel. Vooral het speelgoed deed zijn maag ineenkrimpen. Zelfs al hadden ze zijn waarschuwing niet geloofd, dan vertelden de vele uitgebrande boerderijen in de omgeving hun eigen verhaal - ingestorte hopen van verkoolde balken en zwart beroete schoorstenen die als naakte, dode vingers omhoogstaken. Hij bukte zich en raapte een pop op met een glimlachend glazen gezichtje en een met bloemen geborduurd jurkje - hier woonde een moeder die veel van haar dochter gehouden had om al dat fijne borduurwerk te maken - en hij knipperde met zijn ogen. Dezelfde pop lag nog steeds op de stenen dorpel waar hij haar had opgepakt. Toen hij die wilde pakken, vervaagde de pop in zijn hand en verdween. Hij was even verbaasd, maar toen werd zijn aandacht getrokken door zwarte vlekken in de lucht. Het waren raven, een vlucht van twintig of dertig, die naar het Westwoud vlogen. Naar de Mistbergen, waar hij Slachter voor het eerst had gezien. Hij wachtte tot de raven kleiner werden, krompen tot zwarte spikkels die ten slotte verdwenen. Toen ging hij hen achterna.

Lange, snelle stappen van vijf span tegelijk brachten hem verder. Het land vervaagde behalve tussen twee stappen, van het dichtbegroeide en rotsachtige Westwoud, over de met struiken begroeide Zandheuvels en de in wolken gehulde bergen, waar spar en lederblad de beboste valleien en hellingen bedekten, tot hij hetzelfde dal bereikte waar hij de man voor het eerst gezien had die door Springer Slachter werd genoemd en hij op de berghelling stond waarop hij was beland toen hij uit Tyr was teruggekeerd.

Daar stond de saidinpoort, gesloten door het Avendesorablad, dat er net zo uitzag als een van die andere ontelbare fijngesneden bladeren en ranken. Tussen de verglaasde stenen waar Manetheren in vlammen was opgegaan, stonden hier en daar bomen in de magere grond, armetierig en door de wind vervormd. Er schitterde zonlicht op het water van de Manetherendrelle in de diepte. Een zuchtje wind vanuit de vallei voerde de lucht van herten, konijnen en vossen mee. Hij zag geen beweging.

Hij stond op het punt om weg te gaan en bleef toen stilstaan. Het Avendesorablad. *Eén blad.* Loial had de saidinpoort gesloten door beide bladeren aan deze kant te plaatsen. Hij draaide zich om en de haren rezen hem te berge. De saidinpoort stond open. Twee helften van bijna levend groen, dat in het briesje leek te bewegen en een dofzilveren oppervlak onthulde; hij kon zijn spiegelbeeld erin zien glanzen. *Hoef* vroeg hij zich af. *Loial heeft die bloedpoort toch gesloten?* Hij wist niet eens dat hij die afstand had afgelegd tot hij opeens pal voor de poort stond. Tussen de groene massa aan de binnenzijde van de poorthelften zat geen drievoudig blad. Het was vreemd om te bedenken dat er op dit moment iemand - of iets - in de andere wereld door de poort kwam op de plek waar hij stond. Hij raakte het doffe oppervlak aan en gromde. Het had net zo goed een spiegel kunnen zijn; zijn hand gleed eroverheen alsof het een spiegel van het fijnste geslepen glas was.

Uit zijn ooghoeken zag hij plotseling het Avendesorablad aan de bin nenkant en hij sprong achteruit toen de saidinpoort weer dichtzwaaide. Iemand - of iets - was naar buiten gekomen, of naar binnen gegaan. *Naar buiten. Het moest naar buiten zijn.* Hij wilde niet gelover dat er nog meer Trolloks en Schimmen naar Tweewater kwamen. De deuren voegden zich aaneen en werden weer stenen snijwerk. De enige waarschuwing die hij kreeg, was het gevoel dat hij gadegeslagen werd. Hij sprong - zag nog half iets zwarts vlak voor zijn borsi langsschieten; een pijl - en nam een van die wereld vervagende stappen, belandde op een helling aan de andere kant en

sprong weer, uil de vallei van Manetheren in een bosje hoog oprijzende sparren, en verder. Al rennend dacht hij ingespannen na, haalde zich het dal voor de geest, en de glimp van die pijl. Die was uit die richting gekomen er was onder déze hoek voorbij geflitst, dus moest hij gekomen zijn uit... Een laatste sprong bracht hem terug naar een berghelling boven de grafstenen van Manetheren, waar hij ineendook tussen magere, dooi de wind vervormde sparren, zijn boog in de aanslag. Onder hem, ergens tussen de bomen en de rotsblokken, was die pijl afgeschoten. Daai ergens moest Slachter zitten. Hij moest daarbeneden zijn... Zonder verder na te denken sprong Perijn weg, en de bergen werden een veeg van grijs en bruin en groen. 'Bijna,' gromde hij. Bijna had hij zijn fout in het Westwoud herhaald door aan te nemen dat de vijand zou bewegen of wachten zoals hij zou willen.

Deze keer rende hij zo hard als hij kon. In slechts drie flitsende sprongen kwam hij aan de rand van de Zandheuvels, in de hoop dat hij niet gezien was. Deze keer kwam hij terug in een wijde bocht, hoger op diezelfde berghelling, waar de lucht dun en koud aanvoelde en de eenzame bomen niet meer waren dan struiken met forse stronken die vijftig pas of meer uit elkaar stonden, boven de begroeiing waar een man vanuit zijn schuilplaats kon uitkijken naar iemand die wilde terug-sluipen naar een plek waar een pijl was afgeschoten. Daar stond zijn prooi, een honderd pas onder hem, een grote man met donker haar in een donkere jas. Hij zat ineengedoken naast een granieten rotsblok dat zo groot was als een tafel. Hij had zijn boog half-getrokken in de hand en loerde met gretig geduld naar het dal onder hem. Dit was de eerste keer dat Perijn hem goed kon bekijken; voor zijn ogen was honderd pas niet veel. De jas met de hoge kraag van deze Slachter leek op een jas die in de Grenslanden werd gedragen, en zijn gezicht leek zoveel op dat van Lan dat hij door kon gaan voor de broer van de zwaardhand. Maar Lan had geen broers - helemaal geen levende verwanten, voor zover Perijn wist - en als hij ze had, zouden ze niet hier zijn. Maar een Grenslanden Misschien een Shienaraan, hoewel zijn haar lang was en niet afgeschoren tot een haarknot. Het werd bijeengehouden door een gevlochten leren band, net als bij Lan. Hij kon geen Malkieri zijn; Lan was de laatste levende Malkieri. Waar hij ook vandaan kwam, Perijn voelde totaal geen gewetensvroeging toen hij zijn boog trok en de brede pijlpunt op de rug van Slachter richtte. De man had hem vanuit een hinderlaag willen doden. Een naar beneden gericht schot zou niet makkelijk zijn. Misschien had hij te lang gewacht of misschien had de kerel zijn koude blik gevoeld, maar plotseling werd Slachter een vage veeg, die naar

het oosten wegschoot. Met een vloek zette Perijn de achtervolging in. In drie passen naar de Zandheuvels, een volgende pas tot in het Westwoud. Slachter leek tussen de eiken en lederbladbomen en het kreupelhout te verdwijnen.

Perijn bleef staan luisteren. Stilte. De eekhoorns en de vogels waren verstomd. Hij haalde diep adem. Niet zo lang geleden was een kleine kudde herten die richting uitgetrokken. En er hing een vage geur, iets menselijks maar te koud om van een man te zijn, zonder gevoelens, een geur die hem vaag bekend voorkwam. Slachter was ergens in de buurt. De lucht was zo stil als het woud zelf; geen enkel briesje kon hem vertellen uit welke richting die geur kwam. 'Een fraaie list, Guldenoog, om de saidinpoort te vergrendelen.' Perijn verstrakte en zijn oren spitsten zich tot het uiterste. Hij kon met geen mogelijkheid zeggen waar die stem in de dichte begroeiing zat. Geen enkel blad ritselde.

'Als je wist hoeveel Schaduwschepsels er omgekomen zijn terwijl ze probeerden van de saidinwegen af te komen, zou het je hart verwarmen. Machin Shin had een feestmaal bij die poort, Guldenoog. Maar de list was niet goed genoeg. Je hebt het gezien: de poort is weer open.' Daar. Ergens naar rechts. Perijn glipte even geluidloos tussen de bomen als in de dagen dat hij hier gejaagd had.

'Aanvankelijk waren het er niet meer dan een paar honderd, Guldenoog. Net genoeg om die dwaze Witmantels uit hun evenwicht te brengen en ervoor te zorgen dat de afvallige zou sterven.' Slachters stem werd boos. 'De Schaduw moge me verteren als die man niet meer geluk heeft dan de Witte Toren.' Hij grinnikte ineens. 'Toen kwam jij, Guldenoog. Jouw aanwezigheid was een verrassing. Er zijn lieden die je hoofd op een speer willen steken. Nu zal jouw geliefde Tweewater tot aan de grenzen worden opengereten om jou eruit te wieden. Wat heb je daarop te zeggen, Guldenoog?'

Perijn bevroor, staande naast de knoestige stam van een grote eik. Waarom praatte de man zoveel? Praatte hij eigenlijk wel? *Hij leidt me recht naar hem toe.* Hij leunde tegen de dikke stam van de eik en spiedde het woud af. Geen beweging. Slachter wilde dat hij naar hem toekwam. In een hinderlaag zou lopen, ongetwijfeld. En hij wilde de man vinden en hem aan stukken scheuren. Maar hij kon er evengoed zelf de dood vinden, en als dat gebeurde, zou niemand weten dat de poort open was en zouden er

honderden of misschien wel duizenden Trolloks doorheen komen. Hij ging Slachters spelletje niet meespelen. Met een vreugdeloze glimlach stapte hij uit de wolfsdroom en spoorde zich aan wakker te worden en...

... Faile sloeg haar armen om zijn nek en hapte naar zijn baard met haar kleine, witte tanden, terwijl de vedels van de ketellappers een wilde, opzwepende wijs rond de kampvuren speelden. *Ila's poeder. Ik kan niet wakker worden!* Het besef dat het een droom was, vervaagde. Lachend tilde hij Faile in zijn armen op en droeg haar de schaduw in, waar het gras zacht was.

Het ontwaken nam een lange tijd in beslag en draaide rond de doffe pijn in zijn zijde. Het daglicht stroomde door de kleine ramen naar binnen. Helder licht. Ochtend. Hij probeerde te gaan zitten en viel kreunend weer neer.

Faile sprong van haar lage krukje overeind; haar donkere ogen zagen eruit alsof ze niet geslapen had. 'Lig stil,' zei ze. 'Je hebt al genoeg in je slaap liggen woelen. Ik heb niet de hele nacht al die moeite gedaan om ervoor te zorgen dat je je niet omdraaide om in de vroege ochtend toe te zien hoe je zelf dat ding er nog dieper in drukt.' Ihvon leunde als een donkere kling tegen de deurpost.

'Help me overeind,' zei Perijn. Het praten deed pijn, maar dat deed ademhalen ook, en hij moest het zeggen, ik moet naar de bergen. Naar de saidinpoort.'

Ze fronste en legde haar hand op zijn voorhoofd. 'Geen koorts,' mompelde ze. Toen harder: 'Je gaat naar Emondsveld, waar een Aes Sedai je kan genezen. Je gaat jezelf niet om zeep helpen door met een pijl in je zij naar de bergen te rijden. Hoor je me? Als ik nog één woord hoor over bergen of poorten, laat ik Ila iets klaarmaken waardoor je weer in slaap valt, en dan reis je op een draagbaar. Ik weet niet of dat eigenlijk toch niet het beste is.'

'De Trolloks, Faile! De saidinpoort is weer open! Ik moet ze tegenhouden!'

Faile schudde haar hoofd zonder te aarzelen, in jouw toestand kun je daar niets tegen doen. Jouw richting is Emondsveld.'

'Maar...!'

'Niets te maren, Perijn Aybara. Geen woord meer.' Hij knarste met zijn

tanden. Het ergste was dat ze gelijk had. Als hij niet eens zelf kon opstaan, hoe kon hij dan helemaal tot Manetheren in het zadel blijven? 'Emondsveld,' gaf hij toe, maar ze snoof en mompelde nog iets van 'stijfkoppig'. Wat wilde ze nou? *Drakenvuur; ik gaf toch toe door haar koppigheid!*

'Dus er komen nog meer Trolloks aan,' zei Ihvon nadenkend. Hij vroeg niet hoe Perijn het wist. Toen schudde hij zijn hoofd, alsof hij de Trolloks uit zijn gedachten zette, ik zal de anderen zeggen dat je wakker bent.' Hij glipte naar buiten en sloot de deur. 'Ben ik de enige die het gevaar ziet?' mopperde Perijn. 'Ik zie een pijl in je,' zei Faile beslist.

De herinnering bezorgde hem een scheut pijn; hij slaagde er maar net in niet te kreunen. En zij gaf een voldaan knikje. Voldaan! Hij wilde onmiddellijk vertrekken; hoe eerder hij geheeld was, hoe sneller hij ervoor kon zorgen dat de poort weer gesloten werd, en deze keer voorgoed. Faile stond erop hem te eten te geven, een dikke soep met fijngesneden groenten, goed voor een kind, met één lepel tegelijk, terwijl ze na iedere hap zijn kin afveegde. Hij mocht van haar niet zelf eten, en telkens als hij protesteerde of haar vroeg op te schieten, smoorde ze zijn woorden met een lepel soep. Ze liet hem zelfs zijn eigen gezicht niet wassen. Tegen de tijd dat zijn haar geborsteld was en zijn baard uitgekamd, had hij zich in een waardige stilte gehuld. 'Je ziet er leuk uit als je mokt,' zei ze. En kneep hem in zijn neus! Ila kwam de wagen in met zijn jas en hemd, allebei gewassen en hersteld. Deze ochtend droeg ze een groen lijfje op een blauwe rok. Tot zijn ergernis moest hij toestaan dat beide vrouwen hem hielpen. Hij moest toestaan dat ze hem hielpen om *rechtop* te zitten zodat hij zijn kleren kon aantrekken, het hemd niet ingestopt maar openhangend rond de pijlschacht en ook zijn jas open.

'Dank je, Ila,' zei hij en streek over de nette steken. 'Dit is mooi versteld.'

'Dat is zo,' stemde ze in. 'Faile kan goed met naald en draad omgaan.' Faile kleurde en hij grinnikte toen hij zich herinnerde hoe heftig ze hem verteld had dat ze nooit zijn kleren zou verstellen. Een vonk in haar ogen hield zijn tong in bedwang. Soms was zwijgen de verstandigste keus.

'Dank je, Faile,' zei hij ernstig. Ze bloosde zelfs nog dieper. Toen ze hem eenmaal overeind geholpen hadden, kon hij gemakkelijk bij de deur komen, maar hij moest door de vrouwen geholpen worden om zo goed

mogelijk het trapje af te komen. De paarden waren gelukkig al gezadeld en alle jongemannen van Tweewater waren verzameld, met de bogen op de rug. Hun gezichten en kleren waren schoon, en slechts hier en daar zag hij verband.

Een nacht bij de Tuatha'an had kennelijk ook hun stemming goed gedaan, zelfs bij degenen die er nog steeds uitzagen alsof ze nog geen honderd pas konden lopen. De verslagenheid die gisteren in hun ogen had gelegen, was nog maar een schaduw. Natuurlijk had Wil aan elke arm een aardig ketellappersmeisje met grote ogen, en Ban Alseen, wiens verband om zijn hoofd zijn haar als een borstel omhoog liet staan, stond hand in hand met een ander meisje en glimlachte verlegen. De meeste anderen hielden kommen met dikke groentesoep vast en lepelden die naar binnen.

'Dit is lekker, Perijn,' zei Danel en hij gaf zijn lege kom aan een vrouw. Ze gebaarde of hij nog meer soep wilde en de bonenstaak schudde zijn hoofd, maar zei: 'Ik geloof dat ik er nooit genoeg van zou krijgen. Jij wel?'

ik heb mijn deel gehad,' zei Perijn zuur. Soep en fijngehakte groenten. 'Gisteravond hebben de ketellappersmeisjes gedanst,' zei Danels neef Tel met grote ogen. 'Alle ongetrouwde vrouwen, en ook een paar getrouwde! Je had het moeten zien, Perijn.' ik heb de ketellappers al eens zien dansen, Tel.' Kennelijk had in zijn stem nog iets doorgeklonken van zijn gevoelens bij die dans, want Faile zei droog: 'Je hebt de tiganza gezien, niet? Op een dag, als je weer gezond bent, zal ik misschien de sa'sara voor je dansen en je een echte dans laten zien.' Ila zuchtte hoorbaar toen ze dat opving en Faile werd zelfs nog roder dan toen ze in de wagen was. Perijn tuitte de lippen. Als de sa'sara het hart nog sneller liet kloppen dan de heupwiegende dans van de ketellappers - de tiganza? - zou hij Faile die heel graag zien dansen. Hij keek haar opzettelijk niet aan. Raen kwam aanlopen, gekleed in dezelfde groene jas maar in een broek die roder was dan Perijn ooit had gezien. De twee kleuren samen deden zijn hoofd bonzen. 'Twee keer heb je ons vuur bezocht, Perijn, en voor de tweede keer vertrek je zonder vaarwelfeest. Je moet gauw terugkeren zodat we het kunnen inhalen.'

Perijn duwde Faile en Ila weg - hij kon tenminste op eigen voeten staan - en legde een hand op de schouder van de magere man. 'Ga met ons mee, Raen. In Emondsveld zal niemand je iets doen. Op z'n slechtst is het nog altijd veiliger dan hier, met de Trolloks.' Raen aarzelde, maar schudde toen zijn hoofd en bromde: 'Ik weet niet hoe het je lukt dat ik er nog over na wil

denken.' Hij draaide zich om en sprak met luide stem: 'Mensen, Perijn heeft ons gevraagd om met hem mee te gaan naar zijn dorp, waar we veilig zullen zijn voor de Trolloks. Wie wil er gaan?'

Geschokte gezichten staarden hem aan. Een paar vrouwen verzamelden hun kinderen om zich heen en de kinderen verborgen zich achter hun rokken, alsof de gedachte alleen al hun schrik aanjoeg. 'Zie je, Perijn?' zei Raen. 'Onze veiligheid ligt in het trekken, niet in dorpen. Ik verzeker je dat we geen twee nachten op dezelfde plek doorbrengen, en we zullen de hele dag verder trekken voor we weer stoppen.'

'Dat kan weieens niet genoeg zijn, Raen.'

De Mahdi trok zijn schouders op. 'Je zorg doet ons goed, maar we zullen veilig zijn, zo het Licht dat wil.'

'De Weg van het Blad is niet alleen geweldloosheid,' zei Ila vriendelijk, 'maar ook aanvaarding van wat komt. Het blad valt zonder klacht op zijn eigen tijd. Het Licht zal ons beschermen in onze eigen tijd.' Perijn wilde er tegenin gaan, maar onder al die meelevende warmte op hun gezichten lag een onverzettelijke vastberadenheid. Hij bedacht dat hij nog eerder Bain en Chiad - met Gaul erbij! - zover kon krijgen dat ze vrouwenkleren aantrokken en hun speren opgaven, dan dat hij deze mensen een handbreedte kon laten toegeven. Raen schudde Perijn de hand en daarop begonnen de vrouwen Ihvon en de jongens van Tweewater te omhelzen. De mannen schudden iedereen de hand en lachten, zeiden vaarwel, wensten iedereen een behouden reis en hoopten dat ze nog eens zouden komen. Bijna alle ketellappers. Aram hield zich met een stuurse blik en de handen in zijn zak afzijdig. De vorige keer dat Perijn hem gezien had, leek hij ook al zo stuurs te zijn, wat vreemd was voor een ketellapper. De mannen stelden zich niet tevreden met Faile een hand te geven. Iedereen moest haar omhelzen. Ook bij enkele zeer uitbundige jongere mannen hield Perijn zijn gezicht in de plooi. Hij perste slechts zijn tanden op elkaar en slaagde erin een glimlach op te brengen. Geen enkele vrouw die jonger was dan Ila omhelsde hém. Terwijl Faile zomaar toeliet dat een magere ketellapper in een vreselijke jas haar omhelsde en zowat platdrukte, bewaakte ze hem als een bloedhond. De vrouwen die geen grijs in hun haar hadden, keken haar één keer aan en kozen dan iemand anders. Wil leek ondertussen iedere vrouw in het kamp te kussen. Net als Ban met zijn neus. En zelfs Ihvon vermaakte zich uitstekend. Het zou Failes verdiende loon zijn als die kerels

haar ribben zouden kneuzen.

Eindelijk trokken alle ketellappers, behalve Raen en Ila, zich terug en maakten ze ruimte voor de mannen van Tweewater. Raen boog plechtig met zijn handen voor zijn borst. 'Jullie kwamen in vrede. Ga nu in vrede. Altijd zullen onze vuren jullie in vrede verwelkomen. De Weg van het Blad is vrede.'

'Vrede zij altijd met u,' antwoordde Perijn, 'en met heel het Volk.' *Licht, laat dat ook zo zijn.* 'Ik zal het lied vinden of een ander zal het lied vinden, maar het lied zal worden gezongen, dit jaar of in een komend jaar.' Hij vroeg zich af of er ooit een lied geweest was of dat de Tuatha'an hun eindeloze reis begonnen waren op zoek naar iets anders. Elyas had hem verteld dat ze niet wisten om welk lied het ging, alleen dat ze het zouden weten zodra ze het hadden gevonden. *Laat hen tenminste de veiligheid vinden. Tenminste dat.* 'Zoals het eenmaal was, zo zal het weer zijn, een wereld zonder einde.'

'Wereld zonder einde,' mompelden de Tuatha'an ernstig. 'Wereld en tijd zonder einde.'

Nog enkele laatste handdrukken en omhelzingen, terwijl Ihvon en Faile Perijn op Stapper hielpen. Nog een paar laatste kussen voor Wil. En voor Ban. Ban! Met zijn neus! De andere gewonden werden min of meer in het zadel getild en de ketellappers wuifden hen toe alsof zij oude buren waren die een lange reis gingen maken. Raen kwam Perijn de hand schudden. 'Wil je er niet over nadenken?' vroeg Perijn. ik herinner me nog dat je eens zei dat het kwaad op de wereld was losgelaten. Het is erger nu, Raen, en het bestaat hier.'

'Vrede zij met jou, Perijn,' zei Raen glimlachend. 'En met jou,' zei hij berustend.

De Aiel verschenen pas toen ze een span verder naar het noorden waren getrokken. Bain en Chiad keken Faile aan voordat ze snel hun plaats weer opzochten. Perijn wist eigenlijk niet wat ze dachten dat haar bij de Tuatha'an was overkomen.

Gaul kwam soepel lopend naast Stapper. De groep reisde niet erg snel, nu bijna de helft van de mensen te voet was. Als gewoonlijk nam hij Ihvon op voor hij zich tot Perijn wendde. 'Gaat het met je wond?' Zijn wond brandde

als een smidsvuur; elke stap van het paard deed de pijlpunt schokken. 'Het gaat wel,' zei hij, zonder knarsetanden. 'Misschien kunnen we vanavond in Emondsveld dansen. En jij? Hebben jullie leuk Maagdenkus gespeeld?' Gaul struikelde en viel bijna op zijn gezicht. 'Wat is er aan de hand?'

'Van wie heb jij daarover gehoord?' zei de Aielman kalm, recht voor zich uit starend. 'Chiad. Waarom?'

'Chiad,' mompelde Gaul. 'Die vrouw is een Goshien. Een Goshien! Ik zou haar als gai'shain naar Hetebron moeten sleuren.' De woorden klonken nijdig, maar de toon niet. 'Chiad.'

'Wil je me vertellen wat er aan de hand is?'

'Een Myrddraal is minder listig dan een vrouw,' zei Gaul vlak, 'en een Trollok vecht met meer eer.' Hij wachtte even en voegde er toen feller aan toe: 'En een geit heeft meer verstand.' Hij versnelde zijn pas en rende naar voren om zich bij de Speervrouwen te voegen. Voor zover Perijn kon zien, zei hij niets, maar vertraagde slechts zijn pas en bleef naast hen lopen.

'Begreep jij er iets van?' vroeg Perijn aan Ihvon. De zwaardhand schudde zijn hoofd.

Faile snoof. 'Als hij het hen moeilijk gaat maken, zullen ze hem ter afkoeling met zijn hielen aan een tak ophangen.'

'Snap jij er iets van?' vroeg Perijn aan haar. Ze liep door zonder hem aan te kijken of te antwoorden, wat hij maar als ontkenning opvatte, ik geloof dat ik Raens kamp nog eens moet opzoeken. Het is lang geleden dat ik de tiganza heb gezien. Het had... wel iets.' Ze mompelde iets binnensmonds maar hij ving de woorden op: 'Ze zouden jou ook aan je hielen moeten ophangen.' Hij glimlachte naar haar kruin. 'Maar ja, dat hoef ik ook niet! Je hebt beloofd die sa'sara voor me te dansen.' Haar gezicht werd vuurrood. 'Komt het dicht bij de tiganza? Ik bedoel, anders hoeft het niet.'

'Hersenloze spierbundel!' barstte ze los en keek hem woest aan. 'Mannen hebben hun hart en fortuin aan de voeten geworpen van vrouwen die de sa'sara dansten. Als moeder ooit vermoedt dat ik...' Haar tanden klikten op elkaar alsof ze zich had versproken en ze wierp haar hoofd in de nek en keek voor zich uit. Een bloedrode kleur van schaamte trok van haar hoofd tot de hals van haar lijfje. 'Dan is er voor jou geen enkele reden om de

sa'sara te dansen,' zei hij zacht. 'Mijn hart en mijn fortuin, voor wat het waard is, liggen al aan je voeten.'

Faile verstapte zich, lachte zachtjes en drukte haar wang tegen zijn laars. 'Je bent te slim voor me,' mompelde ze. 'Op een dag zal ik hem voor je dansen en het bloed in je aderen laten koken.'

'Dat doe je al,' zei hij, en ze lachte opnieuw. Ze wrong haar arm achter de stijgbeugel en klemde onder het lopen zijn been tegen zich aan. Na een tijdje kon zelfs de gedachte aan een dansende Faile - hij probeerde het af te leiden uit de dans van de ketellappers; het moest wel iets bijzonders zijn om dat te overtreffen - niet opboksen tegen de pijn in zijn zijde. Elke stap van Stapper was een foltering. Hij dwong zichzelf rechtop te zitten. Zo leek het iets minder pijn te doen. Bovendien voelde iedereen zich door de Tuatha'an opgebeurd en dat wilde hij niet bederven. De anderen zaten ook rechtop, zelfs degenen die zich gisteren nog ineengedoken aan hun zadels hadden vastgeklemd. En Ban en Danel liepen met geheven hoofden. Hij zou niet als eerste in elkaar zakken.

Wil begon *Thuiskomst van Tarwins Kloof* te fluiten, en drie of vier vielen hem bij. Na een tijdje begon Ban te zingen met een heldere en diepe stem.

'Daar wacht mijn huis en haard op mij,

en het meisje dat ik beminde.

Van alle schatten die wachten op mij,

is dat wat ik wil vinden.

Haar ogen zo lachend, haar glimlach zo lief,

haar enkels zo slank als riet,

haar kussen zo warm, mijn hartendief.

Een grotere schat die ken ik niet.'

Meer stemmen vielen in bij het tweede vers, tot iedereen zong, zelfs Ihvon. En Faile. Maar niet Perijn; hem was al vaak genoeg verteld dat zijn gezang klonk als dat van een platgestampte kikker. Een paar gingen zelfs lopen op de maat van de muziek.

'O, ik heb Tarwins barre Kloof gezien,

en de razende Trollokbende bovendien.

Ik heb de aanval van de Halfman weerstaan,

en op de koude grens van de dood gestaan.

Maar een schoon, lief meisje, zo mooi als een droom,

wacht op mij voor een kus onder de appelboom.'

Perijn schudde zijn hoofd. Nog geen dag geleden dachten ze erover om weg te rennen en zich te verstoppen en vandaag zongen ze over een slag die zo lang geleden had plaatsgevonden, dat die strijd enkel in dit lied in Tweewater herinnerd werd. Misschien werden het wel krijgslieden. Ze moesten wel, tenzij het hem lukte om die poort te sluiten. Er kwamen vaker boerderijen in zicht, dichter bij elkaar, tot ze over een plat gereden weg reden, tussen akkers en achter heggen of lage ruwstenen muurtjes. Verlaten boerderijen. Hier bleef niemand zich aan de grond vastklampen.

Ze kwamen op de Oudeweg, die van de Witte Rivier, van de Manetherendrelle, door Devenrit naar Emondsveld liep. Eindelijk zagen ze grote kudden schapen in de weilanden, alsof de schapen van verschillende boeren bij elkaar waren geplaatst, met tien schaapherders waar er vroeger maar één stond, en de helft bestond uit volwassen mannen. De met bogen bewapende schaapherders zagen hen voorbijtrekken terwijl ze luidkeels zongen, en wisten eigenlijk niet wat ze ervan denken moesten.

Bij zijn eerste blik wist Perijn ook niet wat hij van Emondsveld moest denken, en dat gold ook voor de anderen, want hun zingen haperde en stierf weg.

De bomen, hekken en heggen nabij het dorp waren gewoon verdwenen, opgeruimd. De huizen aan de westkant van Emondsveld hadden ooit aan de rand van het Westwoud gestaan. De eiken en lederblad-bomen tussen de huizen waren gebleven, maar nu lag de zoom vijfhonderd pas verder, de lengte van een flink boogschot. Hij hoorde het doffe gehak van bijlen, waar mannen de zoom nog verder terugdrongen. Even buiten de huizen werd het dorp omringd door vele rijen heuphoge staken die schuin in de grond waren gedreven en zo een dichte heg van scherpe punten vormden, behalve daar waar de weg het dorp inliep. Achter de staken stonden op regelmatige afstand schildwachten. Enkelen droegen oude stukken wapenrusting of leren wambuizen met opgenaaide roestige metalen ringen. Anderen hadden oude, geblutste stalen helmen op en droegen varkensprikken of hellebaarden die op vlieringen waren gevonden, of lange staken waaraan snoeimessen waren bevestigd. Weer andere mannen en jongens stonden met bogen op een paar rietdaken. Toen zij Perijn en de anderen zagen aankomen, stonden ze op en begonnen ze de mensen onder hen aan te roepen.

Naast de weg en achter de staken stond een geval van hout en dik, gedraaid touw, met ernaast een stapel stenen die groter waren dan een mannenhoofd. 'Blijde,' zei de zwaardhand. 'Tot nu toe zes stuks. Jouw timmerlieden wisten wat hun te doen stond, toen Tomas en ik het hadden uitgelegd. Die staken kunnen aanvallende Trolloks of Witmantels tegenhouden, wat je maar wilt.' Het klonk alsof hij de kans op nog meer regen besprak.

'Ik zei je toch dat jouw dorp zich op de verdediging voorbereidde.' Faile klonk heftig en trots, alsof het haar eigen dorp was. 'Voor zo'n zachtmoedig land zijn het harde mensen. Het zouden bijna Saldeanen kunnen zijn. Moiraine had gelijk over dat sterke bloed van Manetheren in deze mensen.' Perijn kon slechts het hoofd schudden.

De straten waren bijna net zo vol als die van een stadje. Tussen de huizen stond het vol wagens en karren, en achter open deuren en ramen waren nog meer mensen zichtbaar. De menigte ging voor Ihvon en de Aiel opzij en ze werden begeleid door een ruisend gefluister in de straat. 'Het is Perijn Guldenoog.'

‘Perijn Guldenoog.’

‘Perijn Guldenoog.'

Hij had liever dat ze dat niet deden. Deze mensen, sommigen kenden hem toch? Waar waren ze mee bezig? Daar was het paardengezicht van Corin Ayellin, die zijn tien jaar oude billen had bewerkt toen Mart hem had overgehaald om een kruisbessentaart van haar te pikken. En daar was Cilia Kole, met haar roze wangen en grote ogen; het eerste meisje dat hij gekust had, en nog steeds een lekker dikkerdje. En Pel Aydaer, met zijn pijp en zijn kale hoofd, die Perijn geleerd had hoe hij een snoek met zijn blote handen kon vangen, en Daise Kongar zelf, een grote, brede vrouw, bij wie Alsbet Lohan zacht leek. Daise had haar broodmagere Wit bij zich, die zoals gewoonlijk door zijn vrouw overschaduwd werd. En ze staarden hem allemaal aan en fluisterden naar de mensen die niet uit de buurt kwamen en misschien niet wisten wie hij was. Toen de oude Cen Buin een kleine jongen op zijn schouders hees, naar Perijn wees en heel uitvoerig met de jongen praatte, kreunde Perijn. Ze waren allemaal gek geworden. De dorpelingen trokken achter Perijn en de anderen aan. Het werd een optocht waarin het gefluister steeds luider werd. Overal vlogen kippen kakelend opzij. Zacht loeiende kalfjes en krijsende biggen wedijverden in hun hokken achter de huizen met de luidruchtige mensen. De Brink stond vol schapen en grazende zwart-witte melkkoeien tussen hele tomen grijze en witte ganzen.

Midden op de Brink rees een hoge mast op, met bovenaan een witte banier met rode zoom, die lui rimpelde in de wind. Er stond een rode wolfskop op. Hij keek Faile aan, maar ze schudde al even verrast haar hoofd. 'Een teken.'

Perijn had Verin niet horen naderen, maar nu ving hij het gefluisterde 'Aes Sedai' op, dat om haar opklonk. Ihvon was niet verrast. Mensen staarden haar aan met ontzag in hun ogen.

'Mensen hebben een teken nodig,' ging Verin door en legde een hand op Stappers schouder. 'Toen Alanna een paar dorpelingen vertelde hoe bang Trolloks voor wolven zijn, vond iedereen deze banier een geweldig idee. Vind jij ook niet, Perijn?' Lag er iets droogs in haar stem? Haar donkere vogelogen staarden hem aan. Een vogel die naar een worm loert?

ik vraag me af wat koningin Morgase ervan zal vinden,' zei Faile. 'Dit is een deel van Andor. Koninginnen zijn er zelden dol op dat binnen hun gebied vreemde banieren worden gehesen.'

'Dat is niet meer dan wat lijntjes op een kaart,' zei Perijn. De pijlwond

klopte iets minder fel. ik wist zelfs niet eens dat we een deel van Andor vormden tot ik in Caemlin kwam. Ik betwijfel of veel mensen het hier weten.'

'Heersers hebben de neiging hun kaarten te geloven, Perijn.' Ditmaal klonk Faile onmiskenbaar droog. 'Toen ik nog een kind was, waren er delen van Saldea die al in geen vijf geslachten een belastinggaarder gezien hadden. Toen vader eindelijk niet meer zoveel aandacht aan de Verwording hoefde te besteden, zorgde Tenobia ervoor dat iedereen wist wie hun koningin was.'

'Dit is Tweewater,' zei hij grinnikend, 'niet Saldea.' Het klonk of het daarginds in Saldea een heftig volkje was. Hij wendde zich weer tot Verin en zijn grijns veranderde in een frons, ik dacht dat u... verborg... wie u bent.' Hij kon niet zeggen wat hem meer verontrustte: een Aes Sedai in het verborgene of een Aes Sedai die overal bekend was. De hand van de Aes Sedai zweefde op een vingerbreedte van de afgebroken pijl in zijn zijde. Er tintelde iets rond de wond. 'O, dit is niet best,' mompelde ze. 'Een rib getroffen, en ondanks de zalf iets ontstoken. Daarvoor hebben we Alanna nodig, geloof ik.' Ze knipperde met haar ogen en trok haar hand weg; ook de tinteling verdween. 'Wat? Verbergen? O. Met al die opwinding hier konden we ons amper verborgen houden. We hadden misschien... weg kunnen gaan. Maar dat zou je toch niet hebben gewild, hè?' Daar was die scherpe, nadenkende vogelblik weer. Hij aarzelde en zuchtte toen. ik denk het niet, nee.'

'O, fijn dat te horen,' zei ze met een glimlach. 'Waarvoor ben je hier echt gekomen, Verin?'

Ze leek hem niet te horen. Of wilde het niet. 'Laten we eerst eens kijken naar dat ding in jou. En die andere jongens moeten ook verzorgd worden. Alanna kan de ergste gevallen bekijken, maar...' De jongemannen bij hem waren al even stomverbaasd over wat ze hier zagen als hij. Ban krabde zijn hoofd toen hij de banier zag, en een paar staarden verbaasd in het rond. Maar de meesten keken toch met grote ogen naar Verin en voelden zich niet op hun gemak; ze hadden beslist het gefluister van 'Aes Sedai' gehoord. Ook Perijn zelf ontsnapte niet aan die blikken, zoals hij met een Aes Sedai praatte alsof het een gewone vrouw uit het dorp was.

Verin keek kalmpjes terug, en trok toen opeens zonder om te kijken een

meisje van tien, twaalf jaar uit de omstanders, met lang zwart haar dat opgestoken was met blauwe linten. Ze verstijfde van schrik. 'Ken jij Daise Kongar, meisje?' vroeg Verin. 'Goed, zoek haar op en zeg haar dat hier gewonde mannen zijn die haar kruiden nodig hebben. En zeg haar dat ze haast maakt. Zeg haar dat ik geen geduld heb met haar maniertjes. Goed gehoord? Hup, lopen.'

Perijn herkende het meisje niet, maar kennelijk kende ze Daise, want ze betrok toen ze de boodschap hoorde. Maar Verin was een Aes Sedai. Even woog het meisje de twee af - Daise Kongar tegen Aes Sedai - en dook toen de menigte in.

'En Alanna neemt jou onder haar hoede,' zei Verin, die naar hem omhoog tuurde.

Hij wenste dat hij dat niet op twee manieren kon uitleggen.

43 Zorg voor de levenden

Verin pakte de halster van Stapper en leidde hem zelf naar De Wijnbron. De menigte week uiteen om haar door te laten en sloot zich achter haar. Danel en Ban en de anderen volgden te paard of lopend, terwijl hun kin zich bij hen voegde. Hoewel ze stomverbaasd waren van de veranderingen in Emondsveld, toonden de jongens hun trots door ondanks hun verwondingen toch stevig door te stappen of nog wat rechter in het zadel te gaan zitten. Ze hadden tegen Trolloks gevochten en waren desondanks thuis. De vrouwen streelden echter hun zoons, neven en kleinzoons, verbeten bittere tranen, en hun gekreun vormde een zacht en verdrietig gemompel. Mannen met strakke ogen probeerden hun bezorgdheid te verbergen achter trotse glimlachjes, schouderklopjes en geroep over eerste baardgroei, maar hun omarmingen gingen meestal over in een schouder waar een hoofd op gelegd werd. Vriendinnen snelden toe met luid geroep en met zoenen, hun blijheid en medeleven gelijkelijk verdeeld, en onzekere kleinere broertjes en zusjes hadden te kiezen tussen huilbuien of zich met grote ogen van verbazing vastklampen aan een broer die opeens door iedereen een held werd gevonden.

Maar Perijn had die andere woorden veel liever niet gehoord. 'Waar is Kenlie?' Vrouw Ahan was een knappe vrouw met witte lokken in haar bijna zwarte vlecht, maar haar frons was een en al tranen toen ze gezichten afzocht en zag hoe die zich afwendden. 'Waar is Kenlie, mijn zoon?'

'Bili?' riep de oude Hu Aldaai onzeker. 'Heeft iemand Bili Aldaai gezien?'

‘Hu...!’

‘Jared...!’

‘Tim...!’

‘Kollie...!

Voor de herberg liet Perijn zich bijna uit het zadel vallen om zo snel mogelijk aan die namen te ontsnappen, hij voelde niet eens de handen die

hem opvingen. 'Breng me naar binnen!' zei hij schor. 'Naar binnen.'

'Teven...!'

'Haral...!'

'Had...!'

De dichte deur smoorde de hartbrekende kreten en het geroep van Dal Altarons moeder of iemand haar kon vertellen waar haar zoon was. *In een Trollokketel,* dacht Perijn toen ze hem op een stoel in de gelagkamer lieten zakken. *In de buik van een Trollok, en ik heb hem erin gestopt, vrouw Altaron. Daar heb ik hem in gestopt.* Faile omvatte zijn hoofd en keek hem bezorgd recht in de ogen. *Zorg voor de levenden,* dacht hij. *Later zal ik om de doden huilen. Later.* 'Met mij is alles goed,' vertelde hij haar. 'Ik voelde me alleen wat zweverig toen ik afstapte. Ik ben nooit zo'n goede ruiter geweest.' Ze leek hem niet te geloven.

'Kunt u niet iets doen?' wilde ze van Verin weten. De Aes Sedai schudde kalm het hoofd. 'Het is maar beter van niet, kind. Het is jammer dat we geen Gele zuster hier hebben, maar Alanna is van ons twee toch de beste in Heling. Ik heb andere Talenten. Ihvon is haar gaan halen. Oefen geduld, kind.'

De gelagkamer was in een soort wapenkamer veranderd. Afgezien van de haard stonden de muren vol bossen speren in alle mogelijke vormen en lengten, met hier en daar een enkele hellebaard of piek. Er stonden ook lange wapenstokken met vreemd gevormde bladen, vele met donkere putjes en verkleurd waar oude roest was weggeschuurd. Nog veel verrassender was een vat aan de voet van de trap, met een heleboel zwaarden, de meeste zonder schede, die allemaal van elkaar verschilden. In de ruime omtrek moest elke zolder op z'n kop zijn gezet om deze oude herinneringen te vinden die generaties lang stof hadden verzameld. Perijn had altijd gedacht dat er in heel Tweewater amper vijf zwaarden te vinden zouden zijn. Voor de komst van de Witmantels en de Trolloks tenminste.

Gaul zocht een plekje langs de muur, dicht bij de trap naar de slaapkamers en de kamers van de Alverens, terwijl hij Perijn in het oog hield, maar hij was zich heel goed bewust waar Verin stond en wat ze deed. Aan de andere kant van het vertrek hielden de twee Speervrouwen met de speer in de kromming van hun arm een oogje op Faile en ieder ander. Ze leken er

ontspannen bij te staan, maar wekten tevens de indruk dat ze klaar stonden elk moment tot daden over te gaan. De drie-jongemannen die Perijn naar binnen hadden gedragen, schuifelden wat bij de deur en staarden met even grote verbaasde ogen naar hem, de Aes Sedai en de Aiel. Verder was er niets. 'De anderen,' zei Perijn. 'Ze hebben dringend...'

'Voor hen wordt gezorgd,' onderbrak Verin hem vlot en ging aan een andere tafel zitten. 'Zij zullen bij hun familie willen zijn. Het is veel beter als je mensen die van je houden om je heen hebt.' Perijn voelde een scherpe steek van pijn - de graven onder de appelbomen flitsten door zijn gedachten - maar hij onderdrukte het. *Zorg voor de levenden,* hield hij zichzelf ruw voor.

De Aes Sedai pakte haar pen en inktpotje en maakte met haar fijne schrift aantekeningen in haar kleine boekje. Hij vroeg zich af of zij er wat om gaf, hoeveel mensen van Tweewater gedood waren, zolang hij maar in leven bleef om voor de plannen van de Witte Toren met Rhand te worden gebruikt.

Faile gaf een kneepje in zijn hand, maar richtte zich niettemin tot de Aes Sedai. 'Moeten we hem niet boven leggen?'

'Nog niet,' zei Perijn geërgerd. Verin keek op en wilde wat zeggen en hij herhaalde wat luider: 'Nog niet.' De Aes Sedai haalde haar schouders op en ging verder met haar aantekeningen. 'Weet iemand waar Loial is?'

'De Ogier?' vroeg een jongeman bij de deur. Dav Ayellin was magerder dan Mart, maar hij had dezelfde twinkeling in zijn donkere ogen. Hij zag er even kreukelig en onverzorgd uit als Mart vroeger. Vroeger haalde Dav altijd ondeugende streken uit waar Mart niet aan toekwam, hoewel Mart hem meestal voor was. 'Hij is naar buiten met de mannen om het veld bij het Westwoud te ruimen. Iedere keer dat we een boom omhakken, zou je bijna denken dat we zijn broer vermoorden, maar hij velt er drie met die monsterlijke bijl die hij baas Lohan heeft laten maken in de tijd dat wij er net één hebben gedaan. Als je hem hier wilt hebben: ik zag Jaim Tan wegrennen om ze te vertellen dat je terug was. Ik wed dat ze jou allemaal willen zien.' Turend naar de afgebroken pijl, kromp hij in elkaar en wreef meevoelend over zijn eigen zij. 'Doet het veel pijn?'

'Voldoende,' zei Perijn kort. Naar hem komen kijken. *Wat ben ik, een speelman?* 'Hoe staat het met Luc? Ik wil hem niet hier hebben, maar is hij

in het dorp?' ik ben bang van niet.' De tweede jongeman, Elam Datrijn, streek langs zijn lange neus. Hij droeg een zwaard aan zijn riem, wat totaal niet paste bij zijn wollen boerenjas en spuuglok. Het gevest toonde nieuwe banden onbewerkt leer en de leren schede was vlekkerig met kale plekken. 'Heer Luc is op pad om de Hoorn van Valere te zoeken, denk ik. Of misschien Trolloks.'

Dav en Elam waren vrienden van Perijn, of waren dat geweest, zijn maatjes tijdens de jacht en het vissen. Ze waren bijna even oud, maar hun opgewonden grijns liet ze jonger lijken. Zowel Mart als Rhand zag er minstens vijf jaar ouder uit. Misschien hij nu ook wel. 'Ik hoop dat hij gauw terugkomt,' vervolgde Elam. 'Hij heeft me geleerd hoe je een zwaard moet gebruiken. Wist je dat hij een Jager op de Hoorn is? En een koning als hij er aanspraak op wil maken. Van Andor, hoorde ik.'

'Andor heeft een koningin,' mompelde Perijn verstrooid en zag Failes ogen op hem rusten. 'Nooit een koning.'

'Dus hij is er niet,' zei ze. Gaul bewoog zich even. Zijn ijskoude blauwe ogen maakten duidelijk dat hij bereid was meteen op jacht te gaan naar Luc. Het zou Perijn niet hebben verbaasd als Bain en Chiad ter plekke hun gezichten hadden gesluierd.

'Nee,' zei Verin vaag, met duidelijk meer aandacht voor haar aantekeningen dan voor wat ze zei. 'Hij is best wel hulpvaardig, maar als hij er is, weet hij wel vaak problemen te scheppen. Vóór iemand gisteren doorhad wat hij van plan was, leidde hij een afvaardiging naar een groep Witmantels en zei hij dat Emondsveld voor hen verboden gebied was. Hij heeft hun blijkbaar gezegd geen stap binnen tien span van het dorp te zetten. Ik kan niet goedkeuren wat Witmantels doen, maar ik neem aan dat ze het niet vriendelijk vonden. Het is onverstandig ze tegen je in het harnas te jagen als het niet nodig is.' Fronsend naar haar aantekeningen kijkend, wreef ze over haar neus, blijkbaar niet beseffend dat ze een zwarte vlek maakte. Perijn kon het niet schelen of de Witmantels iets wilden slikken of niet. 'Gisteren,' zuchtte hij. Als Luc gisteren naar het dorp was teruggekomen, had hij waarschijnlijk niets te maken gehad met het feit dat de Trolloks op een heel andere plek waren opgedoken. Hoe meer Perijn dacht aan de hinderlaag en hoe die zich tegen hen had gekeerd, hoe meer hij overtuigd was dat de Trolloks hen hadden verwacht. En hoe meer hij Luc er de schuld van wilde geven. 'Willen maakt geen kaas van steen,' mompelde hij. 'Maar

hij ruikt voor mij nog steeds naar kaas.'

Dav keek Elam vol twijfel aan. Perijn nam aan dat ze vonden dat hij onzin uitsloeg.

'De groep bestond voornamelijk uit Kopins,' zei een derde jongeman met een verrassend lage stem. 'Darl, Hari, Dag en Ewal. En Wit Kon-gar. Daise schold hem de huid vol.'

ik heb gehoord dat ze de Witmantels best mogen.' Perijn meende iets bekends te horen aan de zware stem. Hij was zo'n twee of drie jaar jonger dan Elam en Dav, maar een duim groter, en hij had een smal gezicht met brede schouders.

inderdaad.' De jongeman lachte. 'Je kent ze. Haast als vanzelf komen ze in aanraking met dingen die voor anderen alleen maar last betekenen. Nadat heer Luc dat alles had verteld, stemden ze er volkomen mee in dat heel snel tegen de Witmantels in Wachtheuvel moest worden gezegd dat ze uit Tweewater hadden te vertrekken. Ze zijn er in ieder geval voor dat iemand anders de stoute schoenen aantrekt. Ik denk dat ze zich achter de rug van de anderen willen verschuilen.' Als dat gezicht wat dikker was en hij een halve voet kleiner... 'Ewin Fingar!' riep Perijn uit. Het was onmogelijk. Ewin was een piepend stuk verdriet dat zich altijd probeerde op te dringen wanneer de grotere jongens bij elkaar waren. Deze kerel zou even groot worden als hij, misschien zelfs wel langer, voor hij uitgegroeid was. 'Ben je het echt?'

Ewin knikte met een brede grijns. 'We hebben allemaal van je gehoord, Perijn,' zei hij met zijn verrassende bas. 'Tegen Trolloks gevochten en allerlei soorten avonturen beleefd, daarbuiten in de wereld, dat zeggen ze tenminste. Ik mag je toch nog wel Perijn noemen, hè?'

'Licht, natuurlijk,' blafte Perijn. Hij was dat gedoe met Guldenoog spuugzat.

ik wou dat ik vorig jaar was meegegaan.' Dav wreef zich gretig in de handen. 'En dan thuiskomen met Aes Sedai en zwaardhanden en een Ogier.' Het klonk net of hij het over oorlogsbuit had. ik weid koeien en melk ze, breng ze naar het weiland, melk ze. En verder wieden en houthakken. Jij bent een bofkont.'

'Vertel eens, hoe was het?' liet Elam zich ademloos horen. 'Alanna Sedai

heeft gezegd dat je helemaal in de Grote Verwording bent geweest en ik heb gehoord dat je Caemlin hebt gezien en Tyr en zo. Hoe is het in een stad? Zijn ze echt tien keer zo groot als Emondsveld? Heb je een heus paleis gezien? Zijn er Duistervrienden in de steden? Stikt het in de Verwording echt van Trolloks en Schimmen en zwaardhanden?'

'Kreeg je dat litteken door een Trollok?' Ondanks zijn zware stem piepte Ewin bijna van opwinding. 'Ik wou dat ik een litteken had. Heb je een koningin ontmoet? Of een koning? Ik denk dat ik liever een koningin zou willen zien, maar een koning zou wel groots zijn. Waar lijkt de Witte Toren op? Is het zo groot als een paleis?' Faile glimlachte vermaakt, maar Perijn zat met zijn ogen te knipperen bij die regen van vragen. Waren ze de Trolloks van Winternacht of die op het land vergeten? Elam hield zijn zwaard vast, alsof hij meteen naar de Verwording wilde stormen, Dav stond met glanzende ogen op zijn laarzen heen en weer te wippen en Ewin leek bereid Perijn meteen bij de kraag te vatten. Avontuur? Het waren idioten. Maar er lagen nog zware tijden voor hen; zwaarder, was hij bang, dan Tweewater ooit had meegemaakt. Het kon geen kwaad als ze nog wat langer konden dromen voor ze de waarheid kenden.

Zijn zij brandde, maar hij probeerde antwoorden te geven. Ze leken teleurgesteld dat hij nog nooit de Witte Toren, een koning of een koningin had gezien. Hij bedacht dat Berelain best kon doorgaan voor een koningin, maar met Faile naast hem was hij niet van plan haar naam te noemen. Voor enkele andere dingen schrok hij ook terug. Voor Falme, het Oog van de Wereld, de Verzakers, Callandor. Dat waren gevaarlijke onderwerpen die onvermijdelijk naar de Herrezen Draak zouden leiden. Maar hij kon ze wat over Caemlin vertellen, over Tyr, de Grenslanden en de Verwording. Het was gek wat ze wilden aannemen en wat niet. Het bedorven landschap van de Verwording, dat leek weg te rotten terwijl je erbij stond, vraten ze bijna. Evenals de Shienaranen met hun knotjes en de stedding van de Ogier, waar een Aes Sedai niet kon geleiden en Schimmen bijna niet durfden te komen. Maar dat de Steen van Tyr zo groot was en de steden zo uitgestrekt... Over de avonturen die hij volgens hen had beleefd, zei hij enkel: 'Ik heb voornamelijk geprobeerd te voorkomen dat ze me het hoofd insloegen. Dat zijn avonturen in wezen, plus dat je een plekje wilt vinden om te slapen en iets om te eten. Je hebt vaak honger als je op avontuur gaat en je slaapt vaak in de kou of in de regen, of in allebei tegelijk.' Dat vonden ze niet zo leuk en ze leken dat evenmin te geloven als het feit dat de Steen zo groot was als een kleine berg. Hij herinnerde zichzelf eraan dat hij net zo weinig

van de wereld had geweten voor hij uit Emondsveld was vertrokken. Maar dat hielp niet erg. Hij had toch nooit van die grote vraagogen opgezet? Of wel? De gelagkamer leek benauwd en warm. Hij zou graag zijn jas willen uittrekken maar elke beweging leek hem te veel inspanning te kosten. 'En hoe is het met Rhand en Mart?' wilde Ewin weten. 'Als het allemaal honger lijden en natte kleren van de regen is, waarom zijn zij dan niet thuisgekomen?'

Tham en Abel waren binnengekomen. Tham met een zwaard aan een riem om zijn jas en beide mannen droegen een voetboog. Het was vreemd dat het zwaard ondanks Thams boerenjas zo goed bij hem leek te horen. Perijn vertelde hun zoveel mogelijk hetzelfde verhaal. Dat Mart aan het dobbelen was, de taveernes afliep en leuke meisjes achternazat en dat Rhand in een mooie jas een knap blond meisje aan zijn arm had. Hij maakte van Elayne maar een vrouwe, omdat ze volgens hem nooit zouden geloven dat ze de erfdochter van Andor was. Hij bleek gelijk te hebben, want zelfs dat van die vrouwe geloofden ze al niet. Al met al was het blijkbaar heel bevredigend, het soort dingen dat ze wilden horen, en hun ongeloof verdween ietwat toen Elam erop wees dat Faile een vrouwe was die toch ook bij Perijn hoorde. Het bracht een grijns teweeg op Perijns gezicht en hij vroeg zich af wat ze zouden zeggen als hij hun vertelde dat ze de nicht was van een koningin.

Faile leek het om de een of andere reden niet meer vermakelijk te vinden. Ze keek hen aan met een blik die even hooghartig was als die van Elayne op haar koninklijke momenten, stijf en meteen ijskoud gezicht. 'Je hebt hem genoeg lastig gevallen. Hij is gewond. Maak dat je wegkomt.'

Tot zijn verbazing maakten de drie een onhandige buiging - Dav zette zelfs zijn been een beetje naar achteren, waardoor hij er heel belachelijk uitzag - en boden Faile snel gefluisterde verontschuldigingen aan - hem niet - en keerden zich om naar de deur. Ze konden niet zo snel naar buiten, want Loial was aangekomen en die moest bukken voor de deuropening, waarbij zijn warrige haren langs de deurpost streken. Ze staarden de Ogier bijna aan alsof ze hem voor het eerst zagen, wierpen toen een blik op Faile en schoten snel weg. De kille blik van een hoge vrouwe die ze vertoonde, werkte echt goed. Toen Loial zich oprichtte, kwam zijn hoofd bijna tegen de zoldering. Zijn ruime jaszakken puilden als gebruikelijk uit van de boeken, maar hij had een enorme bijl in zijn hand. De schacht was bijna even lang als hijzelf, het blad had de vorm van een houthakkersbijl en was

minstens zo groot als Perijns strijdbijl. 'Je bent gewond,' klonk zijn dreunende stem toen zijn ogen op Perijn vielen. 'Ze zeiden dat je terug was, maar niet dat je gewond was, anders was ik wel sneller gekomen.' Perijn schrok van zijn bijl. Onder de Ogier betekende 'een lange steel aan je bijl maken' dat je haastig was of kwaad. Om de een of andere reden vonden de Ogier die twee dingen vrijwel hetzelfde. Loial zag er écht boos uit, zijn oortoefjes waren omlaag getrokken en zijn frons was zo diep dat de wenkbrauwpunten bijna zijn dikke wangen raakten. Ongetwijfeld omdat hij bomen moest vellen. Perijn had hem graag alleen willen spreken om te horen of hij nog iets meer had gezien van wat Alanna allemaal uitspookte. Of Verin. Hij wreef over zijn gezicht en merkte verbaasd dat het droog aanvoelde. Het was net alsof hij hevig zou moeten zweten.

'Hij is ook koppig,' zei Faile en wendde zich tot Perijn met dezelfde strenge blik die ze bij Dav, Elam en Ewin had gebruikt. 'Je hoort in bed. Waar is Alanna, Verin? Als ze hem moet helen, waar is ze dan?'

'Ze komt.' De Aes Sedai keek niet op. Ze hield zich met een nadenkende frons weer bezig met haar schrijfboekje, de pen in de aanslag. 'Hij zou toch in bed moeten liggen.'

'Daarvoor krijg ik later nog tijd,' zei Perijn vastbesloten. Hij schonk haar een glimlach om het te verzachten, maar ze keek alleen maar bezorgder en fluisterde zachtjes: 'Koppig!' In Verins aanwezigheid kon hij Loial niets over de Aes Sedai vragen, maar er was nog iets anders minstens even belangrijk. 'Loial, de saidinpoort is niet gesloten en er komen Trolloks door. Hoe kan dat?'

De wenkbrauwen van de Ogier zakten nog verder omlaag en zijn oren trilden. 'Mijn fout, Perijn,' rommelde hij treurig, ik heb allebei de Avendesorabladeren aan de buitenkant gedaan. Dat sloot de poort van binnen wel af, maar van buiten kon iedereen hem nog steeds openen. De saidinwegen zijn al zoveel generaties lang donker, maar wij hebben ze laten groeien. Ik kon het niet over mijn hart verkrijgen de poort te vernietigen. Het spijt me, Perijn. Het is helemaal mijn schuld.'

'Ik meende dat een poort niet vernietigd kón worden,' zei Faile. 'Dat bedoel ik ook eigenlijk niet.' Loial leunde op zijn lange bijl. 'Er is een keer een saidinpoort verwoest, zo'n vijfhonderd jaar na het Breken, volgens Damelle, dochter van Ala, dochter van Soferra, omdat de poort vlak bij een

stedding lag die door de Verwording was aangetast. Momenteel zijn er twee of drie poorten in de Verwording verloren gegaan. Maar ze schreef dat het heel moeilijk was en dertien Aes Sedai vereiste die samenwerkten met een sa'angreaal. Ze heeft ook een andere poging beschreven van slechts negen Aes Sedai tijdens de Trollok-oorlogen, maar daarbij raakte de saidinpoort zo beschadigd dat de Aes Sedai naar binnen werden getrokken...' Hij zweeg opeens, zijn oren wiebelden verlegen en zijn brede neus rimpelde. Iedereen keek hem aan, zelfs Verin en de Aiel. ik laat mezelf soms te veel meeslepen. De saidinpoort. Inderdaad. Ik kan hem niet vernietigen, maar als ik beide Avendesorabladeren verwijder, zal de poort doodgaan.' Hij vertrok zijn gezicht bij die gedachte. 'De enige manier om de poort weer te openen, is de Ouderen erbij te halen met de Talisman van het Groeien. Hoewel ik aanneem dat een Aes Sedai er een gat in kan maken.' Ditmaal rilde hij. Het beschadigen van een saidinpoort moest voor hem even erg zijn als het vernielen van een boek. Even later stond zijn gezicht weer dodelijk ernstig, ik zal nu gaan.'

'Nee!' zei Perijn scherp. De pijlpunt leek te kloppen, maar het deed eigenlijk geen pijn meer. Hij praatte te veel en zijn keel was droog. 'Daarginds zijn Trolloks, Loial, en die stoppen even graag een Ogier in hun kookpot als een mens.'

'Maar Perijn, ik...'

'Nee Loial. Hoe kun je je boek afmaken als je verdwijnt en gedood wordt?'

Loials oren bewogen, ik ben er verantwoordelijk voor, Perijn.'

'Nee, dat ben ik,' zei Perijn zacht. 'Jij hebt me verteld wat je met de poort ging doen en ik heb geen ander voorstel gedaan. Als ik bovendien bedenk hoe hoog je springt als je moeder wordt genoemd... Ik wil haar niet achter me aan krijgen. Zodra Alanna mij heeft geheeld van die pijlpunt, ga ik.' Hij veegde zijn voorhoofd af en keek toen fronsend naar zijn hand. Nog steeds geen zweet. 'Kan ik wat water krijgen?'

Meteen stond Faile naast hem en lagen haar koele vingers op zijn voorhoofd. 'Hij is gloeiend heet! Verin, we kunnen niet langer op Alanna wachten. Je moet...'

ik ben er,' sprak de donkere Aes Sedai en ze verscheen in de deur achter in de gelagkamer. Marin Alveren en Alsbet Lohan stonden vlak achter haar,

gevolgd door Ihvon. Perijn voelde de prikkeling van de Kracht al voor Alanna's hand die van Faile verving en ze voegde er met koele ernstige stem aan toe: 'Draag hem naar de keuken. Hij kan daar op de tafel liggen. Die is er groot genoeg voor. Snel. We hebben niet veel tijd.'

Perijns hoofd tolde en opeens besefte hij dat Loial zijn bijl naast de deur had geplaatst en hem als een pasgeboren kind in de armen wegdroeg, ik zorg voor de saidinpoort, Loial.' *Licht wat heb ik een dorst.* 'Mijn verantwoordelijkheid.'

De pijlpunt deed echt niet zoveel pijn meer als eerst, maar hij had nu overal pijn. Loial droeg hem ergens heen, stapte gebukt door een deur. Hij zag hoe vrouw Lohan op haar lip beet en met haar ogen knipperde alsof ze ging huilen. Hij vroeg zich af waarom. Ze huilde nooit. Vrouw Alveren keek ook al zo bezorgd.

'Vrouw Lohan,' mompelde hij. 'Mama zegt dat ik in de leer mag komen bij baas Lohan.' Nee, dat was heel lang geleden. Dat was... Wat was? Hij leek het zich niet meer te herinneren.

Hij lag op iets hards en luisterde naar wat Alanna vertelde.'... de weerhaken zitten zowel in het bot als in het vlees en de pijlpunt is verbogen. Ik moet hem rechtbuigen, in de richting van de wond, en hem er dan uittrekken. Als de schok hem niet doodt, kan Heling de schade herstellen die ik hem toebreng en tegelijk de rest helen. Een andere manier is er niet. Hij verkeert nu op het randje.' Het had met hem niets te maken.

Faile keek hem bevend en glimlachend aan; haar gezicht was omgekeerd. Had hij écht ooit gedacht dat haar mond te breed was? Het was precies goed. Hij wilde haar wang aanraken, maar om de een of andere reden hielden vrouw Alveren en vrouw Lohan zijn polsen vast en leunden er met hun hele gewicht op. Er drukte ook iets zwaars op zijn benen en Loials grote handen omvatten zijn schouders en drukten hem plat tegen de tafel. Tafel. Ja. De keukentafel.

'Bijt hierin, mijn lief,' zei Faile van heel ver weg. 'Het zal pijn doen.' Hij wilde haar vragen wat er pijn zou doen, maar ze drukte een in leer gewikkelde stok tussen zijn tanden. Hij rook het leer, het koorts-struikhout en Faile. Zou ze met hem meegaan op jacht, over de eindeloze grasvlakten mee willen rennen achter eindeloze kudden herten? Een ijzige koude

huiverde door hem heen. Vaag herkende hij het gevoel van de Ene Kracht. Toen kwam de pijn. Hij hoorde het stokje knappen tussen zijn tanden voor het zwart alles toedekte.

44 De storm barst los

Langzaam deed Perijn zijn ogen open en staarde omhoog naar het eenvoudige witgekalkte plafond. Het duurde even voor hij besefte dat hij in een bed met vier hoge posten lag, op een donzen matras, onder een deken en met een kussen van ganzenveren onder zijn hoofd. Een weelde aan geuren kringelde zijn neus in: veren en wol van de deken, de braadlucht van een gans en de baklucht van brood en honingkoekjes. Een kamer in De Wijnbron. En het onmiskenbare heldere ochtendlicht dat door de witte gordijnen voor de vensters naar binnen viel. Ochtend. Hij voelde aan zijn zij. Zijn vingers voelden een gave huid, maar hij voelde zich toch zwakker dan toen hij getroffen was. Dat was echter een kleine prijs ervoor en niet meer dan eerlijk. Zijn keel voelde uitgedroogd.

Toen hij bewoog, sprong Faile op van een stoel naast de kleine stenen haard, gooide een rode deken opzij en rekte zich uit. Ze had zich verkleed en droeg nu een strakke donkere rijrok en de kreukels in de grijze zijde verrieden dat ze in die stoel had liggen slapen. 'Alanna zei dat je slaap nodig had,' zei ze. Hij wilde de witte kan van het tafeltje naast zijn bed pakken en haastig schonk ze een beker water voor hem in en hield hem die voor. 'Je moet echt nog twee of drie dagen in bed blijven, tot je je kracht terug hebt.'

Het klonk heel gewoon, maar er klonk iets onder de woorden door wat hij nog net opving; bovendien stonden haar ooghoeken strak. 'Wat is er mis?'

Ze zette de beker voorzichtig op het tafeltje terug en streek haar rok goed. 'Er is niets mis.' De nauwelijks hoorbare spanning viel hem nu nog sterker op. 'Faile, lieg niet tegen me.'

ik lieg niet!' bitste ze terug. 'Ik zal je ontbijt naar boven laten brengen en je mag van geluk spreken dat ik dat doe. Mij zomaar een...'

'Faile.' Hij sprak haar naam zo streng mogelijk uit en ze aarzelde, haar meest hooghartige blik met de kin omhoog veranderde in een bezorgde frons en werd opnieuw hooghartig. Hij bleef haar strak aankijken; het zou

haar niet lukken aan hem te ontkomen met die arrogante kunstjes van een dure vrouwe.

Uiteindelijk slaakte ze een zucht, ik neem aan dat je het recht hebt het te weten. Maar je blijft in bed tot Alanna en ik zeggen dat je op mag staan. Loial en Gaul zijn weg.'

'Weg?' Zijn ogen knipperden van verwarring. 'Wat bedoel je met weg? Zijn ze vertrokken?'

in zekere zin. De wachten zagen ze vanmorgen bij het eerste licht vertrekken. Ze liepen samen op een drafje het Westwoud in. Niemand stond er eigenlijk bij stil en ze hebben ook zeker niet getracht hen tegen te houden. Trouwens, een Ogier en een Aiel tegenhouden! Ik heb het zelf net pas gehoord. Ze hadden het over bomen, Perijn. En over hoe de Ogier bomen toezingen.'

'Bomen?' bromde Perijn. 'Het is die bloedpoort, van de saidinwegen! Bloedvuur, ik heb hem nog zo gezegd... Voor ze het halen, lopen ze hun dood tegemoet!'

Hij gooide de deken opzij, zwaaide zijn benen uit het bed en ging beverig staan. Hij besefte dat hij niets aan had, zelfs geen onderkleren. Maar als ze dachten dat ze hem hiermee onder de dekens konden houden, hadden ze het mooi mis. Bij de deur zag hij alles netjes opgevouwen over de hoge rugleuning van een stoel hangen, met zijn laarzen ervoor, en zijn riem hing met de bijl aan een muurhaak. Hij schuifelde naar zijn kleren toe en begon zich zo snel mogelijk aan te kleden. 'Wat ben jij aan het doen?' wilde Faile weten. 'Ga terug je bed in!' Met de vuist in haar zij wees ze bevelend naar het bed alsof hij als een klein jongetje onder de dekens terug zou kruipen.

'Ze kunnen nog niet zo ver zijn,' merkte hij op. 'Niet te voet. Gaul rijdt niet en Loial beweert altijd dat hij meer op zijn eigen benen vertrouwt dan op welk paard ook. Op Stapper haal ik ze vanmiddag zeker in.' Hij trok het hemd over zijn hoofd, liet het maar los over zijn broek hangen en ging zitten - viel neer eigenlijk - om zijn laarzen aan te trekken.

'Je bent gek, Perijn Aybara! Je hebt toch geen enkele kans ze in het woud te vinden?'

ik kan zelf heel behoorlijk spoorzoeken. Ik zal ze vinden.' Hij schonk haar

een glimlach die ze niet beantwoordde.

'Het wordt je dood nog, harige lummel! Kijk naar jezelf. Je kunt nauwelijks op je voeten staan. Je valt al uit je zadel voor je een span hebt afgelegd.'

Zoveel mogelijk verbergend hoeveel inspanning het hem kostte, ging hij staan en stampte hij met zijn voeten op de vloer om de laarzen goed aan te krijgen. Stapper zou al het werk doen, hij hoefde er alleen maar op te zitten. 'Onzin. Ik ben zo sterk als een paard. Hou op met mij te koeioneren.' Hij schoot zijn jas aan en greep zijn riem met de bijl. Faile greep hem bij de arm toen hij de deur opendeed en werd meegetrokken, terwijl ze vergeefs probeerde hem terug in de kamer te trekken. 'Soms heb je evenveel hersens als een paard,' hijgde ze. 'Nog minder! Perijn, je moet naar me luisteren. Je moet...'

De kamer aan de smalle gang lag maar enkele stappen van de trap die naar de verlaten gelagkamer leidde, en het was de trap die hem in de steek liet. Toen hij op de eerste trede stond en één been zijn hele gewicht moest dragen, hield dat hem niet meer. Hij sloeg voorover, rolde verder omlaag en probeerde vergeefs de trapleuning vast te grijpen, waarbij hij een gillende Faile met zich meesleurde. Om en om rollend bonkten ze de treden af en kwamen met een laatste klap tegen het vat onderaan in de gelagkamer tot stilstand, terwijl Faile languit over hem heenlag. Het vat wankelde en tolde rond, waardoor de zwaarden erin tegen elkaar kletterden, voor het met een doffe bons tot rust kwam. Het duurde even voor Perijn genoeg lucht had om iets te zeggen. 'Ben je in orde?' vroeg hij bezorgd. Ze lag slap boven op zijn borst. Hij schudde haar zachtjes heen en weer. 'Faile, ben je...' Langzaam tilde ze haar hoofd op. Ze veegde enkele korte slierten donker haar uit het gezicht, waarna ze hem fel aankeek. 'Ben jij wel in orde? Want als je dat bent, doe ik je wat.'

Perijn snoof. Ze had waarschijnlijk minder pijn dan hij. Behoedzaam betastte hij de plek waar de pijl had gezeten, maar die leek niet pijnlijker te zijn dan de rest van zijn lichaam, dat uiteraard van boven tot onder uit blauwe plekken leek te bestaan. 'Ga van me af, Faile. Ik moet Stapper halen.'

In plaats daarvan greep ze hem met beide handen bij de kraag beet en trok hem naar zich toe, tot hun neuzen elkaar bijna raakten. 'Luister naar me, Perijn,' zei ze fel. 'Jij... kunt... niet... alles. Als Loial en Gaul de saidinpoort

willen sluiten, moet je dat aan hen overlaten. Jij hoort hier. Zelfs als je sterk genoeg bent... en dat ben je niet! Luister je naar me? Je bent nog niet sterk genoeg! Maar zelfs als je dat wel was, moet je ze niet achternagaan. Je kunt niet alles!'

'Nee maar, wat zijn jullie aan het doen?' vroeg Marin Alveren. Ze kwam door de keukendeur de gelagkamer in, haar handen aan haar lange witte schort afvegend. Haar wenkbrauwen leken bijna in haar haren te willen stijgen. 'Door al die herrie dacht ik dat het Trolloks waren, maar dit...' Het klonk half geschokt, half vermaakt. Perijn besefte dat ze - met Faile boven op hem - precies leken op een stel dat lag te vrijen. Op de vloer van de gelagkamer. Failes wangen werden vuurrood en ze kwam snel overeind terwijl ze haar kleren afklopte. 'Hij is zo koppig als een Trollok, vrouw Alveren. Ik heb hem gezegd dat hij nog te zwak was om op te staan. Hij moet meteen zijn bed weer in. Hij moet leren dat hij niet alles zelf kan doen, zeker niet wanneer hij niet eens in staat is gewoon een trap af te lopen.'

'O, lieve help,' zei vrouw Alveren hoofdschuddend, 'dat doe je helemaal verkeerd.' Ze boog zich naar de jonge vrouw toe en fluisterde haar zachtjes iets toe, maar Perijn ving ieder woord op. 'Toen hij nog klein was, kon je heel gemakkelijk iets klaar krijgen, als je hem goed aanpakte. Maar als je hem probeerde te dwingen, was hij nog koppiger dan alle andere ezels in Tweewater. Mannen veranderen eigenlijk niet zoveel, ze worden slechts groter. Als je hem zegt wat hij moet doen en niet moet doen, legt hij zeker zijn oren in de nek en zet hij zich schrap. Ik zal het je laten zien.' Marin wierp hem een stralende glimlach toe en negeerde zijn woeste blikken. 'Perijn, vind je niet dat mijn ganzenveren matrassen beter zijn dan de vloer? Ik zal je wat van mijn nierpasteitje laten brengen zodra we je weer in bed hebben gestopt. Je zult best trek hebben nu je gisteravond geen eten hebt gehad. Kom, laat me je overeind helpen.'

Hij duwde haar handen opzij en ging zelf staan. Nou ja, met behulp van de muur. Hij dacht dat hij de helft van alle spieren in zijn lijf verrekt moest hebben. Koppig als een ezel? Dat was hij nooit van z'n leven geweest. 'Vrouw Alveren, kunt u Hu of Tad vragen of ze Stapper willen zadelen?'

'Als je beter bent,' zei ze en probeerde hem naar de trap te schuiven. 'Vind je niet dat je beter nog wat langer kunt rusten?' Faile pakte hem bij de andere arm beet.

'Trolloks!' De schreeuw buiten werd door de muren gedempt, maar werd herhaald door tientallen stemmen. 'Trolloks! Trolloks!'

'Daarover hoef je je vandaag geen zorgen te maken,' zei vrouw Alveren vastberaden en geruststellend tegelijk. Het zorgde ervoor dat hij met z'n tanden wilde knarsen. 'De Aes Sedai kunnen die zaken heel goed aan. Over enkele dagen loop je weer kiplekker rond. Je zult het zien.'

'Mijn paard!' zei hij en probeerde zich los te trekken. Ze hadden hem goed bij zijn mouwen vast; het lukte hem alleen maar beiden heen en weer te zwaaien. 'Om de liefde van het Licht, willen jullie niet zo aan me trekken, zodat ik mijn paard kan pakken? Laat me los!' Faile keek hem recht in de ogen, zuchtte en liet zijn arm los. 'Vrouw Alveren, kunt u zijn paard laten zadelen en voor zetten?'

'Maar lief kind, hij heeft echt...'

'Alstublieft, vrouw Alveren,' zei Faile ferm. 'En mijn paard ook.' De twee vrouwen keken elkaar aan alsof hij er niet bij stond. Ten slotte knikte de herbergierster.

Fronsend keek Perijn haar na toen ze snel de gelagkamer doorliep en in de keuken verdween om naar de stal te gaan. Wat had Faile nou anders gezegd dan hij? Hij richtte zijn aandacht op haar en zei: 'Waarom ben je van mening veranderd?'

Terwijl ze zijn hemd in de broek stopte, mompelde ze iets in zichzelf. Ongetwijfeld werd hij niet geacht het zo goed te horen dat hij het verstond. ik moet dus niet "moet" zeggen, hè! Ik moet hem sturen met honing en glimlachjes, hè?' Ze wierp hem een blik toe die zeker geen honing inhield en glimlachte toen opeens zo lief dat hij bijna achteruitdeinsde. 'Mijn hartje,' koerde ze bijna, zijn jas goed schikkend. 'Wat er buiten ook te gebeuren staat, ik hoop echt dat je in je zadel blijft en zo ver mogelijk van Trolloks vandaan blijft. Je bent gewoon nog niet zo ver dat je het tegen een Trollok kunt opnemen, nietwaar? Misschien morgen. Denk er alsjeblieft aan dat je een generaal bent, een leider, en tot aan je vingertoppen een zinnebeeld voor die mensen, net als die banier buiten. Als je voor iedereen zichtbaar rondloopt, zal iedereen er moed door vatten. En het is veel gemakkelijker om te zien wat er gedaan dient te worden en bevelen te geven als je zelf niet bij het vechten betrokken bent.' Ze pakte zijn riem van de vloer en sloeg hem die om, waarbij ze de bijl keurig naast zijn heup

schoof. Verdraaid, ze knipperde zelfs met haar wimpers. 'Zeg alsjeblieft dat je dat doet. Alsjeblieft?'

Ze had gelijk. Hij zou het niet lang tegen een Trollok volhouden. En tegen een Schim nog veel korter. Hij wilde het eigenlijk helemaal niet toegeven, maar hij zou geen twee span in het zadel kunnen blijven als hij achter Loial en Gaul aan zou gaan. *Stomme Ogier. Je bent een schrijver, geen held.*
'Goed,' zei hij. Er viel hem iets ondeugends in. Om op die manier met vrouw Alveren over hem te staan praten en nu dat geknipper van haar wimpers, alsof hij een zot was. 'Ik kan je niets weigeren wanneer je zo lief glimlacht.'

'Daar ben ik blij om.' Glimlachend borstelde ze zijn jas af en nam pluisjes weg die hij niet eens zag zitten. 'Want als je dat niet doet en je overleeft het, dan zal ik bij jou doen wat jij me de eerste dag op de saidinweg hebt geflikt, en ik denk niet dat je al zo sterk bent dat je me tegen kunt houden.' Dezelfde glimlach straalde opeens naar zijn gezicht, vol voorjaarsblijheid en lieflijkheid. 'Begrijp je me?' Ondanks alles grinnikte hij. 'Je zegt het alsof ik me beter kan laten doden.' Ze leek dat niet erg leuk te vinden.

Hu en Tad, de magere stalknechten, leidden net Stapper en Zwaluw om de herberg heen toen ze naar buiten kwamen. Alle anderen leken aan het andere eind van het dorp bijeen te zijn gestroomd, aan de andere kant van de Brink met de schapen, koeien en ganzen, waar de banier met de wolfskop in de ochtendbries rimpelde. Zodra hij en Faile te paard zaten, snelden de stalknechten er ook heen, zonder verder iets te zeggen.

Wat er ook aan de hand was, het was duidelijk geen aanval. Hij kon vrouwen en kinderen in de menigte zien staan en het geschreeuw van 'Trolloks' was afgezwakt tot een gebabbel als van een groep ganzen. Hij reed langzaam om niet in het zadel heen en weer te zwaaien. Faile reed vlak naast hem op Zwaluw en hield hem in de gaten. Als zij zonder enige reden opeens van gedachte kon veranderen, kon ze dat ook een tweede keer en hij wilde absoluut geen ruzie over de vraag of hij hier nu wel of niet hoorde te zijn.

Iedere Emondsvelder leek in de roezemoezerige menigte te staan, zowel dorpelingen als boeren, schouder aan schouder samengedrongen, maar ze maakten ruim pad voor hem en Faile toen ze hem herkenden. Zijn naam drong in de gesprekken door, gewoonlijk gevolgd door het woord

Guldenoog. Hij ving ook het woord 'Trolloks' op, maar eerder verbaasd dan bevreesd. Hoog op de rug van Stapper kon hij over hen uitkijken.

De samengestroomde massa nam de hele weg in beslag vanaf de laatste huizen tot aan de afwering van puntige staken. De woudzoom, bijna zeshonderd pas verder, achter een veld met nauwelijks boven de aarde uitstekende stoppels, lag er verlaten bij; er waren geen mannen met bijlen aan het werk. Die mannen vormden met ontbloot bovenlijf een bezwete kring in de menigte rond Alanna en Verin en twee mannen. Jon Tan, de molenaar, veegde een streep bloed van zijn ribben en drukte zijn vierkante kin tegen de borst zodat hij goed kon zien wat zijn handen deden. Alanna richtte zich op van de andere man, een onbekende grijze kerel die overeind sprong en een stapje danste alsof hij niet kon geloven dat hij daartoe in staat was. Zowel hij als de molenaar keek de Aes Sedai bewonderend aan.

De groep rond de Aes Sedai stond zo dicht opeen dat niemand voor Stapper en Zwaluw opzij kon stappen, maar rond Ihvon en Tomas op hun krijgsrossen waren enkele kleine openingen. De mensen wilden niet vlak naast die fel kijkende dieren staan die rondblikten alsof ze wachtten op een kans om te bijten of te slaan.

Het lukte Perijn Tomas zonder veel moeite te bereiken. 'Wat is er gebeurd?'

'Een Trollok. Eentje maar.' Ondanks de ontspannen toon van de grijze zwaardhand, bleven zijn donkere ogen niet lang op Perijn en Faile rusten, maar hielden zowel Verin als de woudzoom in de gaten, in hun eentje zijn ze meestal niet al te slim. Sluw, maar niet zo slim. De houthakkers hebben hem verjaagd voor zijn zwaard kon toeslaan.' Tussen de bomen verschenen twéé rennende Aielvrouwen, gesluierd met hun sjoefa, zodat hij niet wist wie wie was. Ze hielden in om tussen de scherpe punten van de staken door te glippen en schoven toen behendig tussen de mensen door, die ondanks het gedrang zover mogelijk opzij schoven. Tegen de tijd dat ze bij Faile waren, hadden ze de sluiers afgedaan en gaven ze hun nieuws door aan Faile, die zich naar hen had toegebogen.

'Misschien zo'n vijfhonderd Trolloks,' vertelde Bain haar, 'niet meer dan zo'n span of twee bij ons vandaan.' Haar stem klonk effen, maar haar donkerblauwe ogen schitterden van opwinding. Net als Chiads grijze ogen.

'Dat dacht ik al,' zei Tomas kalm. 'Die ene is waarschijnlijk van de grote groep weggedwaald in de hoop voedsel te vinden. De rest zal wel gauw

komen, denk ik.' De Speervrouwen knikten. Perijn gebaarde opgewonden naar de samengepakte menigte. 'Dus horen zij hier niet te zijn. Waarom hebben jullie ze niet weggestuurd?' Terwijl hij op zijn grijze paard kwam aanrijden gaf Ihvon antwoord. 'Jouw volk lijkt niet naar buitenstaanders te willen luisteren als ze naar een Aes Sedai kunnen kijken. Ik stel voor dat jij daarvoor zorgt.'

Perijn wist wel zeker dat ze een of ander bevel hadden kunnen geven als ze het echt hadden geprobeerd. Verin en Alanna hadden het in ieder geval wel klaargespeeld. *Dus waarom hebben ze daarvoor op mij gewacht als ze Trolloks verwachtten?* Het zou al te gemakkelijk zijn het op ta'veren af te schuiven - al te gemakkelijk en stom. Ihvon en Tomas zouden geen mensen laten doden - evenmin als Verin en Alanna - en niet op een ta'veren wachten om het dorp te zeggen wat er gedaan moest worden. De Aes Sedai gebruikten hem als een stuk op een Steenbord, zetten iedereen in, misschien zichzelf erbij. Maar waar diende dat voor? Hij keek Faile recht in de ogen en ze knikte eventjes, alsof ze zijn gedachten kende.

Hij had geen tijd om het allemaal te overdenken. Hij keek de menigte rond en vond Bran Alveren, die overlegde met Tham Altor en Abel Cauton. De dorpsmeester had een lange speer op de schouder en een gedeukte oude, stalen ronde kap op het hoofd. Een leren wambuis dat aan alle kanten vol zat met stalen platen spande zich rond zijn forse gestalte.

De drie mannen keken op toen Perijn Stapper door de menigte naar hen toe stuurde. 'Bain zegt dat de Trolloks eraan komen en de zwaardhanden denken dat we spoedig aangevallen zullen worden.' Hij moest schreeuwen om boven het geroezemoes van de menigte gehoord te worden. Sommige mensen vlak bij hem hoorden het en zwegen. De stilte verspreidde zich in rimpelingen, net als de woorden 'Trolloks' en 'aanval'.

Bran knipperde met z'n ogen. 'Tja. Het moest er eens van komen, nietwaar? Ja, nou, we weten wat we ons te doen staat.' Hij zag er eigenlijk best grappig uit, in zijn wambuis waarvan de naden op barsten stonden en met zijn stalen hoofddeksel dat bij elk knikje meewiebelde, maar zijn gezicht stond vastberaden. Hij verhief zijn stem en verkondigde: 'Perijn zegt dat de Trolloks er spoedig zullen zijn. Jullie weten waar je hoort te staan. Opschieten, dus. Snel.' De menigte bewoog en stroomde weg. De vrouwen leidden de kinderen terug naar de huizen, mannen verspreidden zich alle kanten op. De verwarring leek eerder groter dan kleiner te worden. 'Ik zal

ervoor zorgen dat de herders terugkomen,' zei Abel tegen Perijn en dook de mensenmassa in.

Cen Buin duwde zich door de menigte heen, waarbij hij een hellebaard gebruikte om de zuur kijkende Hari Kopin, zijn broer Darl en de oude Bili Kongar voor zich uit te duwen. De laatste struikelde alsof hij zo vroeg al ladderzat was, wat waarschijnlijk dok wel zo was. Van de drie mannen had Bili het meest de speer vast alsof hij van plan die was te gebruiken. Cen tikte even tegen zijn voorhoofd naar Perijn bij wijze van groet. Een aantal andere mannen deed hetzelfde en hij vond het niet prettig. Van Danel en de andere jongens was het al erg, maar deze mannen waren bijna tweemaal zo oud als hij. 'Je doet het heel goed,' zei Faile.

'Ik wou dat ik wist wat Alanna en Verin van plan zijn,' mompelde hij. 'En dan heb ik het niet over nu.' Aan deze kant van het dorp stonden de twee blijden die de zwaardhanden hadden gebouwd, hoekige gevallen hoger dan een man, helemaal van zware balken en dikke verstrengelde touwen. Vanaf hun paarden hielden Ihvon en Tomas een oog op de dikke houten balken die omlaag werden gedraaid. De twee Aes Sedai leken meer belangstelling te hebben voor de grote keien, ieder zo'n vijftien tot twintig pond, die in de lepel zouden worden gelegd aan het uiteinde van de gespannen arm.

'Ze willen dat je leiding geeft,' antwoordde Faile kalm. 'Daarvoor ben je geboren, denk ik.'

Perijn snoof. Hij was een geboren smid. 'Ik zou me heel wat prettiger voelen als ik wist waarom zij dat willen.' De Aes Sedai keken naar hem, Verin met het hoofd schuin als een vogeltje, Alanna openlijker en met een glimlachje. Wilden ze beiden wel hetzelfde en om dezelfde reden? Dat was nou de ellende met Aes Sedai. ze gaven meer vragen dan antwoorden.

Met verbazende snelheid herstelde de orde zich vanzelf. Aan deze westelijke rand van het dorp knielden honderd man op een knie vlak achter de egelstelling van staken neer. Ze voelden onwennig aan speren, hellebaarden of aan een of ander zelfgemaakt wapen van een boommes of sikkel. Hier en daar was een helm zichtbaar of een stuk wapenrusting. Achter hen vormden tweemaal zoveel mannen twee linies, bewapend met goede Tweewaterse voetbogen, ieder met een pijlkoker aan de riem. Jongens kwamen uit de huizen aanhollen met nog meer bundels pijlen die de mannen vlak voor zich in de grond staken. Tham leek de leiding te

hebben, zette de rijen goed en wisselde met iedere man een kort woord. Bran liep met hem mee en gaf zijn eigen aanmoediging. Perijn zag eigenlijk niet in waarvoor ze hem nodig hadden. Tot zijn verrassing kwamen Danel, Ban en de andere jongens die met hem meegereden waren, uit het dorp aanhollen en ze omringden hem en Faile, ieder gewapend met zijn voetboog. In zekere zin zagen ze er gek uit. De Aes Sedai hadden de zwaargewonden blijkbaar geheeld en de minder erge gevallen overgelaten aan de zalfjes en drankjes van Daise. Jongens die gisteren nauwelijks in het zadel konden blijven, liepen er nu opgewekt bij, terwijl Danel en Tel en anderen nog steeds hinkten of verband op de wonden hadden. Naast zijn verbazing voelde hij echter ook afkeer van wat ze met zich meedroegen. Leo Torfin, met een verband boven zijn diepliggende ogen, had de boog op zijn rug, en in zijn handen een vaandel met de rode rand en wolfskop, het evenbeeld van de banier op de Brink.

ik denk dat een Aes Sedai het heeft laten maken,' zei Leo toen Perijn vroeg waar die vandaan kwam. 'Milli Ayellin heeft hem aan Wils pa gegeven, maar Wil had geen zin om hem te dragen.' Wil Alseen liet z'n schouders wat zakken.

ik zou er ook niet mee rond willen lopen,' zei Perijn droogjes. Ze lachten allemaal alsof hij iets grappigs had gezegd, zelfs Wil deed ten slotte aan het gelach mee.

De versperring met staken zag er behoorlijk angstwekkend uit, maar leek aan de andere kant wel zielig klein om de Trolloks tegen te houden. Misschien zou het lukken, maar hij wilde Faile uit de buurt hebben als ze doorbraken. Toen hij haar echter aankeek, toonde ze weer die blik in haar ogen alsof ze zijn gedachten kende. En afkeurde. Als hij zou proberen haar weg te sturen, zou ze koppig ruzie maken en weigeren in te zien dat het verstandiger was. Nu hij zich zo zwak voelde, was de kans dat zij hém naar de herberg zou terugleiden, veel groter dan het omgekeerde. En ze zat zo woest in het zadel rond te kijken, dat ze blijkbaar van plan was hém te verdedigen als de Trolloks erdoorheen kwamen. Hij kon haar maar beter goed in het oog houden, dat was het enige dat erop zat.

Opeens glimlachte ze en hij krabde in z'n baard. Misschien kon ze écht zijn gedachten lezen.

De tijd verstreek, de zon kroop duimpje voor duimpje hoger en de warmte

nam steeds meer toe. Zo nu en dan vroeg een vrouw uit een van de huizen of er al iets te zien was. Hier en daar gingen mannen zitten, maar nog voor ze hun benen hadden kunnen optrekken, sprong Bran of Tham erheen en werd de man gedwongen zich weer in de linie te voegen. Niet meer dan een span of twee, had Bain gezegd. Zij en Chiad zaten vlak bij de staken en speelden een of ander spel waarbij een mes in het stukje aarde tussen hun voeten werd gegooid. Als de Trolloks kwamen, zouden ze onderhand te zien moeten zijn. Hij begon het steeds moeilijker te vinden rechtop te zitten. Hij besefte echter dat Faile een waakzaam oogje op hem hield en hield zijn rug recht. Een hoorn blies, schel en schril.

'Trolloks!' schreeuwden enkele stemmen en dierlijke gestalten in zwarte maliën stroomden het Westwoud uit, huilend en jankend, terwijl ze over de stoppelige aarde renden, zwaaiend met zeisvormige zwaarden en piekbijlen, speren en drietanden. Achter hen reden drie Myrddraal op zwarte paarden. Ze schoten heen en weer, alsof ze de Trolloks voor zich uitdreven. Hun doodse zwarte mantels hingen roerloos, ongeacht het springen en ronddraaien van hun strijdrossen. De hoorn bleef maar blazen, scherp en doordringend.

Twintig pijlen schoten weg bij het verschijnen van de eerste Trollok, maar zelfs het beste schot bleef nog honderd pas van het doel verwijderd.

'Hou je in, stelletje stomme schaapskoppen!' riep Tham. Bran sprong op en keek hem geschrokken aan en geloofde het net zo min als de vrienden en buren van Tham. Ergens werd iets gemompeld over dat ze zoiets niet hoefden te horen, Trolloks of geen Trolloks. Tham negeerde het gemopper echter totaal. 'Jullie schieten pas als ik het zeg, op de manier die ik jullie heb laten zien.' Toen wendde Tham zich kalm tot Perijn alsof er geen honderden Trolloks krijsend en brullend op hen af kwamen draven. 'Op driehonderd pas?'

Perijn knikte snel. Tham die zfjn toestemming vroeg? Driehonderd pas. Hoe snel kon een Trollok driehonderd pas afleggen? Hij maakte de bijl in zijn riemlus wat losser. De hoorn jankte en jankte door. De speerdrager kroop achter de staken weg alsof hij zich moest dwingen niet achteruit te deinzen. De Aiel hadden hun gezichten gesluierd. Voorwaarts kwam de krijsende vloedgolf, gezichten met hoorns, met snuiten en snavels, ieder anderhalf keer zo groot als een man, ieder jankend naar bloed. Vijfhonderd pas. Vierhonderd. Sommigen liepen op de anderen uit. Ze renden zo snel

als paarden. Hadden de Aiel gelijk? Konden het er maar vijfhonderd zijn? Het leken er wel duizend. 'Klaar!' schreeuwde Tham en tweehonderd bogen werden gericht. De jongemannen rond Perijn vormden vlak voor hem haastig een linie, in nabootsing van de ouderen, en schaarden zich rond die stomme banier.

Driehonderd pas. Perijn kon de misvormde gezichten zien, vertrokken van woede en razernij, net zo duidelijk of ze vlak voor hem stonden. 'Los!' schreeuwde Tham. Boogpezen klapten als één enorme zweepslag. Twee balken klapten hard tegen de met leer beklede balken toen de blijden schoten.

Breedpuntpijlen regenden op de Trolloks neer. Monsterachtige dieren vielen, maar sommige stonden op en struikelden verder, voortgejaagd door de Schimmen. De hoorn versmolt met het kelige geloei en klonk als een teken van een dodelijke aanval. De stenen van de blijden vielen midden tussen hen in, ontploften in vuur en splinters en sloegen grote gaten in de horde. Perijn was niet de enige die opsprong. Dus dat hadden de Aes Sedai bij de blijden gedaan. Hij vroeg zich in paniek af wat er zou gebeuren als ze een van die stenen bij de lepel lieten vallen.

Weer schoot een vlucht pijlen weg, een derde, een vierde. Steeds weer opnieuw, en de blijde wierp nog meer stenen, hoewel het steeds trager ging. Vurige uitbarstingen velden de Trolloks. Breedpuntpijlen hagelden neer. Krijsend trokken ze verder, jankend, vallend en stervend, maar nog steeds stormden ze verder. Ze waren nu dichtbij, zo dichtbij dat de boogschutters zich verspreidden en niet langer tegelijk schoten maar zelf hun prooi uitzochten. Mannen schreeuwden hun eigen woede uit, gilden in het gezicht van de dood, maar bleven schieten. Toen stond er opeens geen enkele Trollok meer overeind. Slechts een Schim vol pijlen wankelde nog blindelings rond. Het schrille gekrijs van een woest rondstampend Myrddraalpaard streed met het klaaglijke geloei van gevallen en stervende Trolloks. Eindelijk was de hoorn stilgevallen. Op het stoppelveld richtte zich hier en daar een Trollok op maar hij viel meteen weer terug. Tegelijk met dit alles hoorde Perijn mannen hijgen alsof ze tien span hadden gelopen. Zijn eigen hart leek zo woest te bonzen dat hij trilde.

Opeens zette iemand een luid hoera in, waarna mannen in dolle vreugde begonnen te springen en te schreeuwen, boven het hoofd met hun bogen of andere wapens zwaaiend en hun hoofddeksels omhooggooiend. Vrouwen

kwamen uit de huizen aansnellen, lachend en juichend, samen met de kinderen, om het mee te vieren en met hun mannen rond te dansen. Sommigen kwamen aanhollen om Perijns hand vast te pakken en die te schudden.

'Je hebt ons naar een grootse overwinning geleid, jongen,' lachte Bran hem toe. Hij had het stalen hoofddeksel achter op zijn hoofd geschoven. ik neem eigenlijk aan dat ik je zo niet meer zou moeten noemen. Een grote overwinning, Perijn.'

ik heb niets gedaan,' protesteerde hij. ik ben enkel op mijn paard blijven zitten. Jullie hebben het klaargespeeld.' Bran luisterde er evenmin naar als de anderen. Verlegen ging Perijn rechtop zitten en deed of hij het veld afzocht en na een poosje lieten ze hem met rust. Tham deed niet mee aan het feestvieren. Hij stond vlak achter de scherpe staken naar de Trolloks te kijken. De zwaardhanden lachten evenmin. Gestalten in zwarte maliën lagen verspreid op de stoppels van de akker. Het zouden er vijfhonderd kunnen zijn. Misschien minder. Een paar zouden in het bos weg hebben kunnen komen. Er lag geen enkele Trollok binnen vijftig pas van de puntige versperring. Perijn zag de andere twee Schimmen kronkelend op de grond liggen. Dat maakte drie. Uiteindelijk zouden ook zij zich aan de dood overgeven. Het volk van Tweewater hief een donderend gejuich aan, voor hem. 'Perijn Guldenoog! Hoera! Hoera! Hoera!'

'Ze moesten het weten,' mompelde hij. Faile keek hem vragend aan. 'De Halfmensen moesten weten dat dit niet zou werken. Kijk maar. Zelfs ik kan het nu inzien, zij moeten het vanaf het begin hebben geweten. Als dit alle Trolloks waren die ze hadden, waarom hebben ze het dan geprobeerd? En als daarginds nog meer Trolloks zitten, waarom zijn ze dan niet allemaal gekomen? Twee keer zoveel en we hadden ze bij de staken moeten bevechten. Nog eens tweemaal zoveel en ze waren naar het dorp doorgebroken.'

'Je lijkt er oog voor te hebben,' zei Tomas, die naast hem kwam aangereden. 'Dit was om ons te beproeven. Om uit te zoeken of jullie zouden instorten bij het zien van een aanval, misschien om te zien hoe snel jullie die konden beantwoorden, of hoe jullie verdediging in elkaar zit, of misschien nog om andere redenen, maar nog steeds een eerste aftasten. Nu zien ze het.' Hij wees naar de hemel, waar een eenzame raaf over het slagveld wiekte. Een gewone raaf zou zich aan de doden te goed hebben

gedaan. Deze vogel maakte een laatste kring en dreef weg naar het woud. 'De volgende aanval zal niet meteen komen. Ik heb gezien dat twee of drie Trolloks naar het bos wisten te ontkomen, dus zal dit nieuws zich verspreiden. De Halfmannen zullen hun duidelijk moeten maken dat ze banger horen te zijn voor een Myrddraal dan om te sterven. Maar die aanval komt en hij zal zeker groter zijn. Hoe groot hangt af van het aantal Trolloks dat de Schimmen over de saidinwegen hebben aangevoerd.'

Perijns gezicht vertrok. 'Licht! Wat doen we als het er tienduizend zijn?'

'Niet zo waarschijnlijk,' zei Verin, die naast de nek van Tomas' paard was komen staan. Het rijdier stond heel mak toe dat ze zijn hals aanraakte. 'Tenminste, nog niet. Zelfs een Verzaker kan een grote groep niet veilig over de wegen voeren, denk ik. Een man alleen riskeert dood of waanzin tussen poorten die dicht bij elkaar liggen, maar... laten we zeggen— duizend man of duizend Trolloks zouden Machin Shin binnen de kortste keren aantrekken zoals een kom honing een monsterlijke wesp. Het is veel waarschijnlijker dat ze met niet meer dan twintig tegelijk over de wegen reizen, op z'n hoogst vijftig, met grote afstanden tussen de groepen. Natuurlijk blijft de vraag hoeveel groepen ze zullen aanvoeren en hoeveel wachttijd ze willen toestaan. Enkelen zouden ze er trouwens toch verliezen. Het kan zijn dat het Scha-duwgebroed minder de aandacht trekt van Machin Shin dan mensen, maar toch... Mmmm, boeiende gedachte. Ik vraag me af...' Nadat ze Tomas tegen zijn been had geklopt zoals ze bij het paard had gedaan, draaide ze zich om, in gedachten verzonken. De zwaardhand spoorde zijn paard aan om haar te volgen.

'Als je ook maar één stap in de richting van het Westwoud zet,' zei Faile kalm, 'sleur ik je aan je oren terug naar de herberg en stop ik je persoonlijk in bed.'

'Daar zat ik helemaal niet aan te denken,' loog Perijn en hij keerde Stapper zodat hij het bos niet meer zag. Een man en een Ogier zouden aan de aandacht kunnen ontsnappen, de bergen veilig kunnen bereiken. Misschien. De saidinpoort moest voorgoed gesloten worden als Emondsveld nog enige kans wilde hebben. 'Jij hebt me omgepraat, weet je niet meer?' Een ander zou hen misschien kunnen vinden, als die man wist waar ze heen waren. Drie paar ogen hielden scherper de wacht dan twee, vooral als dat ene paar van hemzelf was en hier was hij toch maar wat aan het luieren. Hij had net zo goed stro in z'n kleren kunnen stoppen en die pop op Stapper kunnen

vastbinden. Opeens hoorde hij boven het geschreeuw en het feestrumoer een scherper geschreeuw uit, een roep uit het zuiden, van de Oudeweg vandaan. 'Hij zei dat ze niet zo snel terug zouden komen,' bromde hij, zijn hielen in de flanken van zijn paard drijvend.

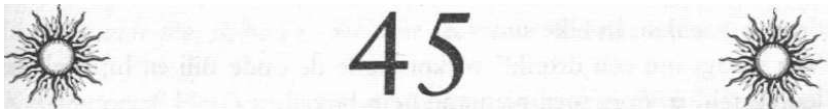

45 Het zwaard van de ketellapper

Door het dorp galopperend, met Faile op zijn hielen, trof Perijn aan de zuidgrens de mannen in een groep bij elkaar. Ze keken zacht pratend uit over de vrijgemaakte velden, sommigen met de bogen gespannen. Twee karren blokkeerden de doorgang van de Oudeweg tussen de scherpe staken. Het meest nabije lage stenen muurtje rond een tobaksveld stond nog steeds vijfhonderd pas verderop, met ertussen niets dat hoger was dan gerststoppels, en uit de aarde staken pijlen als onkruid omhoog. Rook kringelde in de verte omhoog, ruim tien of meer zwarte pluimen, sommige zo breed dat het leek alsof de akkers in brand waren gestoken.

Cen Buin was er, Hari en Darl Kopin. Bili Kongar had een arm rond de schouders van zijn neef Wit geslagen, de magere echtgenoot van Daise, die keek alsof hij liever had dat Bili een andere kant op ademde. Niemand rook naar vrees, alleen naar opwinding. En Bili naar bier. Minstens tien mannen probeerden hem tegelijk te vertellen wat er was gebeurd; de een nog harder dan de ander.

'De Trolloks hebben het hier ook geprobeerd!' schreeuwde Hari Kopin, 'maar we hebben ze een lesje gegeven, nietwaar?' Er werd instemmend gemompeld, maar bijna evenveel mannen, misschien nog wel meer, keken elkaar twijfelend aan en voelden zich niet op hun gemak.

'Hier hebben we ook enkele helden,' zei Darl luid en rauw. 'Jullie daarginds in het bos zijn niet de enigen.' Hij was groter dan zijn broer, maar met hetzelfde smalle wezelgezicht als alle Kopins en dezelfde samengeknepen mond, alsof hij net in een groene persimoen had gebeten. Als hij dacht dat Perijn niet keek, wierp hij hem een blik vol wrok toe. Dat hield niet noodzakelijkerwijs in dat hij echt veel liever aan de strijd in het Westwoud had deelgenomen; Darl, Hari en de meeste van hun verwanten vonden altijd wel iets waardoor zij zich bedrogen voelden, in elke situatie.

'Dit vraagt om een dronk!' verkondigde de oude Bili en hij keek teleurgesteld en nors toen niemand hem bijviel.

Boven de muur in de verte werd een hoofd zichtbaar dat haastig weer omlaagdook, maar de felgele jas was Perijn al opgevallen. 'Geen Trolloks,' mopperde hij van afkeer. 'Ketellappers! Jullie hebben op Tuat-ha'an geschoten. Rij die karren opzij.' Hij ging in zijn stijgbeugels staan en zette de handen aan zijn mond. 'Jullie kunnen verder komen!' riep hij. 'Het is in orde! Niemand zal jullie iets doen! Ik zei dat jullie die karren weg moesten trekken!' snauwde hij naar de starende mannen om hem heen. Ketellappers voor Trolloks houden! 'En ga jullie pijlen ophalen; jullie zullen ze vroeg of laat zeker nodig hebben.' Gehoorzaam kwamen enkelen traag in beweging en opnieuw riep hij over het veld: 'Niemand zal jullie iets doen! Het is in orde! Kom maar!' De karren rolden opzij met piepende assen die nodig ingevet moesten worden.

Enkele in felgekleurde kleren gestoken Tuatha'an klommen de wal over, toen volgden er meer. Ze kwamen op een holletje naar het dorp, aarzelend, gewond. Ze leken bijna even bang voor wat hen daar wachtte als voor wat er achter hen lag. Ze dromden bijeen toen ze de mannen zagen die uit het dorp kwamen aanlopen, weifelend of ze niet om zouden keren, terwijl de mensen van Tweewater langs hen heen liepen, hen nieuwsgierig aankeken en pijlen uit de grond trokken. Niettemin wankelden ze verder. Perijns ingewanden voelden als ijs. Misschien zo'n twintig mannen en vrouwen, sommigen met kleine kinderen in de armen, en nog een handjevol oudere kinderen, hun bonte kleren vol scheuren en onder het vuil. Sommigen onder het bloed zag hij toen ze dichterbij kwamen. Dat was alles. De rest van de karavaan, hoeveel mensen waren daar geweest? Eindelijk zag hij Raen komen aanschuifelen, half versuft, geleid door Ila, die een donkere zwelling aan de ene kant van haar gezicht had. Zij hadden het gelukkig overleefd. Vlak voor de doorgang bleven de Tuatha'an staan, onzeker naar de scherpe staken en de groep gewapende mannen starend. Enkele kinderen sloegen hun armen om de ouderen heen en verborgen hun gezicht. Ze roken naar angst, naar doodsangst. Faile sprong van haar paard en holde naar hen toe, maar hoewel Ila haar omhelsde, kwam ze geen stap dichterbij. De oudere vrouw leek troost te vinden bij de jongere.

'We doen jullie niets,' zei Perijn. *Ik had ze hierheen moeten halen. Het Licht brande me, ik had ze moeten dwingen'.* 'U bent welkom bij onze vuren.'

'Ketellappers!' Hari's mond stond wrang en smalend. 'Wat moeten wij met een stel dieven als deze ketellappers? Ze pikken alles wat niet is

vastgespijkerd.'

Darl deed z'n mond al open om Hari ongetwijfeld te steunen, maar voor hij iets kon zeggen, riep iemand in de menigte: 'Dat doe jij ook, Hari! En dan neem je de spijkers ook nog mee.' Er werd hier en daar gelachen en Darl klemde z'n tanden weer op elkaar. Maar weinig mensen lachten echter en de lachers keken naar de gehavende Tuatha'an en tuurden toen bedremmeld naar de grond.

'Hari heeft gelijk!' riep Daise Kongar, zich tussen de mannen doordringend, hen ruw opzij duwend. 'Ketellappers stelen en niet alleen dingen! Ze stelen kinderen!' Ze baande zich een weg naar Cen Buin toe en hield hem een vinger zo dik als Cens duim onder de neus. Hij schoof zo ver mogelijk achteruit als de samengestroomde mannen hem toestonden; ze stak ruim een kop boven hem uit en was zeker anderhalf keer zo zwaar. 'Jij wordt geacht lid van de dorpsraad te zijn, maar als je niet naar de Wijsheid wilt luisteren, haal ik de vrouwenkring erbij en wassen wij dit varkentje wel.' Sommige mannen mompelden instemmend.

Cen krabde in zijn dunner wordende haar en nam de Wijsheid van opzij op. 'Eeuh... tja... Perijn,' zei hij langzaam met zijn krassende stem, 'de ketellappers hebben de naam, weet je, en...' Hij zweeg en sprong nog verder achteruit toen Perijn Stapper wendde om de mensen van Tweewater aan te kijken.

Heel veel mensen schoten weg voor het grijsbruine dier, maar daar lette Perijn niet op. 'Wij sturen niemand weg,' zei hij strak. 'Niemand! Of zijn jullie van plan kinderen naar de Trolloks te sturen?' Een van de Tuathaanse kinderen begon gierend te huilen, en hij wenste dat hij dat niet had gezegd, maar Cens gezicht werd zo rood als een biet en zelfs Daise keek beschaamd.

'Natuurlijk nemen we ze op,' zei de rietdekker schor. Hij ging voor Daise staan, zo opgeblazen als een magere haan die een bloedhond wilde gaan bevechten. 'En als jij de vrouwenkring erbij betrekt, zal de dorpsraad dat hele stel eens goed de les lezen! Dan zul je wel anders piepen.'

'Je bent altijd al een ouwe zot geweest, Cen Buin,' snoof Daise. 'Denk je echt dat wij die kinderen naar de Trolloks terug zouden sturen?'

Cens kaken bewogen woedend, maar voor hij iets kon zeggen, zette Daise

haar hand tegen zijn smalle borst en duwde hem opzij. Ze mat zich een glimlach aan, schreed naar de Tuatha'an en sloeg een troostende arm om Ila heen. 'Kom maar met mij mee. Ik zal ervoor zorgen dat jullie allemaal een heet bad krijgen en een plekje om te slapen. Elk huis is overvol, maar we zullen voor iedereen best wel een plekje vinden. Kom maar mee.'

Marin Alveren kwam haastig tussen de menigte aansnellen, evenals Alsbet Lohan. Natti Cauton, Neysa Ayellin en de andere dorpsvrouwen pakten de kinderen op of sloegen hun armen om de vrouwen en leidden ze weg, de mannen van Tweewater opzij scheldend. Niet dat iemand nog dwars durfde te liggen. Het kostte gewoon wat tijd voor zoveel mensen achteruit konden stappen om een pad vrij te maken. Faile keek Perijn bewonderend aan, maar hij schudde zijn hoofd. Dit had niets met ta'veren te maken; het volk van Tweewater had zo nu en dan iets nodig wat hun de goede richting wees, maar als dat gebeurde, begrepen ze dat best. Zelfs Hari Kopin, die naar de ketellappers stond te kijken, keek niet meer zo zuur. Nou ja, niet echt verschrikkelijk zuur. Het had geen zin wonderen te verwachten. Toen Raen langs strompelde, keek hij Perijn dof aan. 'De Weg van het Blad is de juiste weg. Alles gaat op de daarvoor bestemde tijd dood en...' Zijn stem stierf weg alsof hij niet meer wist wʳat hij verder had willen zeggen.

'Ze kwamen vannacht,' zei Ila, moeizaam pratend door haar opgezette gezicht. Haar ogen stonden bijna even glazig als die van haar man. 'De honden hadden ons kunnen waarschuwen om op tijd weg te komen, maar de Kinderen hebben alle honden gedood en... Niets... we konden helemaal niets doen.' Aram stond in zijn geelgestreepte jas achter haar, rilde en staarde naar de gewapende mannen. De meeste kinderen van de ketellappers huilden nu.

Perijn keek fronsend naar de opstijgende rook in het zuiden. Hij keerde zich om in z'n zadel en kon in het noorden en oosten nog meer rookpluimen zien. Als die van reeds verlaten boerderijen kwamen, dan hadden de Trolloks een drukke nacht gehad. Hoeveel zouden er nodig zijn om zoveel boerenhuizen in brand te steken? Stel dat ze van de ene plek naar de andere hadden gerend en het maar weinig tijd kostte om een fakkel in een verlaten huis of op een onbewaakte akker te gooien. Misschien evenveel als ze er vandaag hadden gedood. Gaf dat enige aanwijzing over hoeveel Trolloks er al in Tweewater waren? Het leek niet mogelijk dat één bende dit alleen had gedaan, al die huizen in brand steken en tevens de karavaan van het Trekkende Volk vernietigen.

Toen zijn ogen op de Tuatha'an vielen die werden weggebracht, voelde hij een steek van verlegenheid. Ze hadden gezien hoe familie en vrienden vannacht waren gedood en hij zat aan kille getallen te denken. Hij hoorde enkele mannen van Tweewater gissen wiens boerderij in rook opging. Voor al die mensen betekende een brand een zwaar verlies, betekende het mogelijk dat hun bestaan opnieuw moest worden opgebouwd, en niet een rijtje cijfers. Hij kon hier verder niets doen. Nu Faile druk bezig was om de Tuatha'an te helpen, kreeg hij tijd om achter Loial en Gaul aan te gaan.

Baas Lohan, in zijn smidsjas en lange leren voorschoot, greep het bit van Stapper. 'Perijn, je moet me helpen. De zwaardhanden willen dat ik onderdelen voor meer blijden smeed, maar twintig man staan me toe te roepen dat ik stukken wapenrusting moet herstellen die de grootvaders van hun suffe grootvaders een keer van suffe wapenknechten van kooplui hebben gekocht.'

'Ik zou je graag willen helpen,' zei Perijn, 'maar ik moet dringend iets anders doen. Waarschijnlijk ben ik inmiddels toch te roestig geworden. Het afgelopen jaar heb ik weinig werk aan het smidsvuur verricht.'

'Licht, dat bedoel ik niet. Jij hoeft niet meer met de hamer aan de slag.' De smid klonk geschokt. 'Iedere keer dat ik een van de geitenkoppen met zijn gezeur wegstuur, is hij bijna meteen weer terug met een nieuwe reden. Ik kom niet aan mijn werk toe. Naar jou zullen ze wel luisteren.'

Perijn betwijfelde dat, als ze al niet eens naar baas Lohan wilden luisteren. Haral Lohan was niet alleen lid van de dorpsraad, maar ook zo groot dat hij bijna iedere man in Emondsveld op kon tillen en hem zo nodig bij zijn lurven de smidse uit kon gooien. Maar hij ging mee naar de tijdelijke smidse die baas Lohan had opgezet onder een haastig opgetrokken schuur zonder zijwanden bij de Brink. Er stonden zes man rond de aambeelden die waren gered uit de smidse die de Witmantels in brand hadden gestoken en een ander pompte wezenloos aan de grote lederen blaasbalg, tot de smid hem met een schreeuw van de lange handvatten verjoeg. Tot Perijns verrassing luisterden ze wel toen hij zei dat ze moesten gaan. Ze schikten zich blijkbaar zonder omhaal naar de wens van een ta'veren, nadat hij had gezegd dat baas Lohan het druk had. De smid had het best zelf afgekund, maar hij pompte onder uitbundige dank Perijns hand voor hij weer aan het werk ging. Perijn boog zich voorover vanuit z'n zadel en greep een van de mannen, een kale boer die Gert Eldin heette, bij de schouder en vroeg hem

te blijven en iedereen weg te jagen die hierna baas Lohan nog wilde lastig vallen. Gert moest wel driemaal zo oud zijn geweest als hij, maar de verweerde rimpelige man knikte slechts en stelde zich vlak bij de werkplek van baas Lohan op, die nu met zijn hamer het hete ijzer aan het bewerken was. Nu kon hij ervandoor voor Faile kwam opdagen. Maar nog voor hij Stapper had gekeerd, verscheen Bran, met een speer op zijn schouder en de stalen hoofdkap onder een dikke arm. 'Perijn, er moet een snellere manier zijn om de herders en knechten hier te krijgen als we opnieuw worden aangevallen. Zelfs met onze snelste lopers kon Abel maar de helft terugkrijgen voor de Trolloks uit het bos te voorschijn kwamen.'

Dat was gemakkelijk op te lossen, een kwestie van denken aan een oude, zwart verkleurde bugel die Cen Buin aan zijn muur had hangen en het afspreken van een sein van drie lange stoten die zelfs de verste schaapherder kon horen. Het zorgde er natuurlijk ook voor dat er voor andere zaken nog meer seinen werden bedacht, zoals om iedereen naar z'n plek te sturen wanneer er een aanval dreigde. Bain, Chiad en de zwaardhanden bleken meer dan bereid het verkennerswerk op te knappen, maar vier was amper voldoende, dus moesten er goede woudlopers en speurders gevonden worden. En die moesten weer over paarden beschikken, zodat ze Emondsveld konden bereiken vóór de Trolloks hen ontdekten.

Daarna moest Buul Datrijn worden gekalmeerd. De witharige oude pijlenmaker, met zijn neus die bijna even scherp was als een breed-pijlpunt, wist heel goed dat de meeste boeren gewoonlijk zelf hun pijlen maakten, maar hij wees vierkant elke hulp uit het dorp af, alsof hij persoonlijk elke pijlkoker gevuld kon houden. Perijn wist achteraf niet eens meer hoe hij Buuls opgewonden bui had gekalmeerd, maar op de een of andere manier liet hij de man tevreden achter met een stel jongens die de ganzenveren aan de schachten bonden en vastlijmden. Ewar Kanwin, de gezette kuiper, had een ander probleem. Nu zoveel mensen water nodig hadden, moest hij meer emmers en vaten maken dan hij in weken in z'n eentje aankon. Het kostte weinig tijd om helpers voor hem te vinden waarvan hij geloofde dat ze op z'n minst duigen af konden schimmen, maar er kwamen nog meer mensen met vragen en problemen. Die dachten dat alleen Perijn de antwoorden wist, zoals waar de lijken van de Trolloks verbrand moesten worden, en of het veilig was om terug te gaan naar de boerderij en te redden wat er gered kon worden. Hij antwoordde met een ferm 'nee' wanneer die laatste vraag werd gesteld - en hij hoorde hem vaker dan elke andere vraag - door

mannen en vrouwen die fronsend naar de rookwolken keken die van het land opstegen. Maar meestal vroeg hij slechts wat de vragensteller zelf de beste oplossing vond en zei hem dan dat te gaan doen. Het gebeurde maar zelden dat hij zelf iets moest bedenken. De mensen wisten wat ze moesten doen, ze hadden alleen dat dwaze idee dat ze het hem moesten vragen.

Danel, Ban en de anderen vonden hem en stonden erop met hun banier achter hem aan te rijden, alsof de grote banier op de Brink nog niet erg genoeg was, tot hij hen opdroeg de wacht te houden bij de mannen die opnieuw in het Westwoud bomen gingen vellen. Het bleek dat Tham ze een of ander verhaal had verteld over llliaanse krijgslieden die de Gezellen werden genoemd, en die met de generaal van het llliaanse leger meereden en overal werden ingezet waar de strijd het felst was. Uitgerekend Tham! Gelukkig namen ze de banier mee, want Perijn voelde zich een enorme dwaas met dat ding in zijn kielzog. Halverwege de ochtend kwam Luc binnenrijden, hooghartig tot in zijn hoogblonde haren. Hij beantwoordde met kleine knikjes het korte gejuich, hoewel de reden daarvoor Perijn een raadsel was. Hij bracht in een leren zak een trofee mee, die hij op een speer stak aan de rand van de Brink, waar iedereen er zich aan kon vergapen. Het oogloze hoofd van een Myrddraal. De man was er op een kleinerende manier redelijk bescheiden over, maar hij liet zich wel ontvallen dat hij de Schim had gedood toen hij op een horde Trolloks was gestuit. Een groep bewonderaars trok hem mee naar de plek van de veldslag - zo noemden ze het al in het dorp - waar paarden de Trolloks naar grote vuren sleepten die enorme vettige, zwarte rookwolken deden opwalmen. Luc op zijn beurt sprak zijn bewondering uit en maakte slechts twee schampere opmerkingen over hoe Perijn zijn mannen had opgesteld. Dat vertelden de mensen van Tweewater in ieder geval, dat Perijn iedereen erbij had gehaald en voor het eerst van zijn leven dat soort bevelen had gegeven.

Luc schonk Perijn neerbuigend een goedkeurende blik. 'Je hebt het heel goed gedaan, jongen. Je hebt natuurlijk geluk gehad, maar ja, er bestaat zoiets als beginnersgeluk, niet?'

Toen hij zich terugtrok in zijn kamer in De Wijnbron, liet Perijn het hoofd weghalen en verbranden. Zoiets hoefde men niet te zien, zeker de kinderen niet.

De vragen gingen door terwijl de dag verstreek, tot hij opeens besefte dat de zon recht boven hem stond en dat hij nog niets gegeten had, en zijn

maag maakte hem dat nadrukkelijk duidelijk. 'Vrouw Alcaar,' zei hij vermoeid tegen de vrouw met het lange gezicht bij zijn stijgbeugel, ik neem aan dat de kinderen overal kunnen spelen, zolang iemand er maar op let dat ze zich niet buiten het dorp zelf wagen. Licht, vrouw, dat weet je allang. Je weet beslist meer af van kinderen dan ik. Hoe heb je het anders bij je eigen vier klaargespeeld?' Haar jongste was zes jaar ouder dan hij!

Nela Alcaar fronste en wierp het hoofd in de nek zodat haar grijs-gelokte vlecht rondzwaaide. Heel even dacht hij dat ze hem aan wilde vliegen omdat hij zo tegen haar sprak. Hij wilde bijna dat ze het zou doen, ter afwisseling van iedereen die wilde weten wat hij vond dat gedaan moest worden. 'Natuurlijk weet ik hoe ik met kinderen moet omgaan,' zei ze. ik wil er alleen maar zeker van zijn dat het op jouw manier wordt gedaan. Nou, dan doen we het maar zo, nietwaar?'

Zuchtend wachtte hij tot ze was weggelopen en stuurde toen Stapper naar De Wijnbron. Twee of drie stemmen riepen hem aan, maar hij weigerde te luisteren. Op jouw manier. Wat was er mis met deze mensen? Mensen uit Tweewater deden zo niet. Zeker Emondsvelders niet. Die wilden overal over meepraten. Ze kletsten de raadsleden suf, kletsten zich in de dorpsraad de blaren op de tong, maar pas als het tot een slaande ruzie kwam, lieten ze hun afkeuring woord voor woord horen. En misschien dacht de vrouwenkring dat ze haar zaken binnen de kring hield, maar iedere man wist wat het betekende als een vrouw met een strakke kaak door het dorp beende, terwijl haar vlecht bijna als een kattenstaart recht omhoog wees.

Wat ik wil' dacht hij kwaad. *Wat ik wil is iets eten, ergens waar niemand tegen me staat te zaniken.* Hij stapte voor de herberg af, struikelde en bedacht dat hij best een bed aan zijn eigen wensen kon toevoegen. Het was nog maar middag en Stapper had het werk gedaan, maar hij voelde zich al zo moe als een hond. Misschien had Faile wel gelijk. Misschien was het echt een slecht idee om achter Loial en Gaul aan te gaan.

Toen hij de gelagkamer inliep, keek vrouw Alveren hem even aan en drukte hem toen met een moederlijke glimlach een stoel in. 'Je kunt al die bevelen een poosje van je afzetten,' vertelde ze hem kordaat. 'Emondsveld overleeft het best terwijl jij ervoor zorgt dat er wat in je maag komt.' Ze snelde al bedrijvig weg voor hij kon zeggen dat Emondsveld zonder hem helemaal beter af zou zijn. Het vertrek was bijna verlaten. Natti Cauton zat aan een tafel verband op te rollen en legde de rolletjes op de stapel voor

haar, maar ze slaagde er ook in een oogje te houden op haar dochters aan de andere kant van het vertrek, hoewel beiden oud genoeg waren om hun haar in een vlecht te dragen. De reden daarvoor was overduidelijk. Bode en Eldrin zaten aan weerszijden van Aram en spoorden de ketellapper aan te eten. Ze zaten hem eigenlijk te voeren en veegden ook zijn kin nog voor hem af. Zoals ze die vent zaten toe te grijnzen, verbaasde het Perijn dat Natti er niet zelf bij ging zitten, vlechten of niet. De kerel was knap, veronderstelde hij, misschien wel knapper dan Wil Alseen. Zowel Bode als Eldrin vond dat duidelijk ook. Wat Aram betrof: af en toe glimlachte hij terug - hij zou blind zijn als hij niet had gezien dat het leuke meiden waren en Perijn dacht niet dat Aram ooit een knap meisje zou missen - maar bij elke hap gleden zijn grote ogen langs de speren en hellebaarden tegen de muur. Voor een Tuatha'an moest dat een afschuwelijk gezicht zijn.

'Vrouw Alveren heeft me verteld dat je eindelijk genoeg van je zadel hebt gekregen,' zei Faile, die door de deur naar de keuken naar binnen snelde. Het was verbazend maar ze droeg net zo'n wit lang schort als Marin. Ze had de mouwen tot boven haar ellebogen opgerold en had meel aan haar handen. Alsof dat nu pas tot haar doordrong, trok ze de schort af, maakte snel haar handen schoon en legde de schort over een stoelleuning, ik heb nog nooit eerder gebakken,' zei ze en schoof haar mouwen omlaag toen ze bij hem kwam zitten. 'Het is wel leuk, dat deeg kneden. Misschien vind ik het op een dag leuk om het weer te doen.'

'Als je zelf niet bakt,' zei hij, 'waar halen we dan brood vandaan? Ik ben niet van plan mijn hele leven op reis te zijn, eten te kopen of te eten wat ik gestrikt heb of met boog of slinger heb gevangen.' Ze glimlachte alsof hij iets heel liefs had gezegd, hoewel hij van z'n leven niet wist wat. 'De kokkin bakt natuurlijk. Of eigenlijk een van haar helpsters, neem ik aan, maar de kokkin houdt er toezicht op.'

'De kokkin,' mompelde hij hoofdschuddend. 'Of een van haar helpsters. Natuurlijk. Waarom dacht ik daar zelf niet aan?'

'Wat is er aan de hand, Perijn? Je ziet er bezorgd uit. Afgezien van een echte stadsmuur kan de verdediging niet beter zijn.'

'Dat is het niet, Faile. Maar die dingen rond Perijn Guldenoog lopen uit de hand. Ik weet niet voor wie ze me houden, maar ze blijven maar vragen of het in orde is, terwijl ze allang weten wat er gedaan moet worden, en dat

best zelf kunnen verzinnen als ze zich tijd gunnen.' Heel lang bleef ze hem aankijken. De donkere schuin staande ogen stonden nadenkend. Toen zei ze: 'Hoeveel jaren is het geleden dat de koningin van Andor hier echt regeerde?'

'De koningin van Andor? Ik weet het niet precies. Honderd jaar misschien. Tweehonderd. Wat heeft dat ermee te maken?'

'Deze mensen weten niet meer hoe ze met een koningin of een koning moeten omgaan. Ze proberen het uit te zoeken. Je moet geduld met ze hebben.'

'Een koning?' zei hij zwakjes. Hij liet zijn hoofd op z'n armen op de tafel vallen. 'O, Licht nog-an-toe.'

Zacht lachend woelde Faile door zijn haar. 'Nou ja, misschien niet zoiets. Ik betwijfel sterk of Morgase dat goed zou vinden. Maar minstens een leider. Ze zou heel zeker goedkeuren dat iemand haar gebieden teruggaf die haar troon al ruim honderd jaar of meer niet meer heeft bestuurd. Die man zou ze zeker heer maken. Perijn van Huis Aybara, heer van Tweewater. Klinkt goed.'

'In Tweewater hebben wij geen heren nodig,' mopperde hij tegen het eiken tafelblad. 'Koningen en koninginnen ook met. We zijn vrije mensen.'

'Ook vrije mensen hebben er soms behoefte aan iemand te volgen,' zei ze zachtjes. 'De meeste mensen willen in iets geloven wat groter is dan zijzelf, iets wat verder reikt dan hun wei of akker. Daarom bestaan er naties, Perijn, en volken. Zelfs Raen en Ila zien zich als deel van iets wat meer is dan hun eigen karavaan. Ze zijn hun wagens kwijt en heel veel familieleden en vrienden, maar andere Tuatha'an zoeken nog steeds het lied en zij zullen het ook weer doen, omdat ze bij iets groters horen dan alleen enkele wagens.'

'Van wie zijn deze?' vroeg Aram opeens.

Perijn keek op. De jonge ketellapper stond ongemakkelijk naar de speren tegen de muur te kijken. 'Ze zijn van iedereen die er een wil, Aram. Niemand zal je met zo'n wapen iets doen, dat mag je van me aannemen.' Hij wist niet zeker of de jongen hem geloofde gezien de manier waarop Aram met zijn handen in de zakken langzaam door het vertrek stapte,

terwijl hij van opzij naar de speren en hellebaarden gluurde.

Perijn wilde meteen op het eten aanvallen toen Marin een bord voor hem neerzette met geroosterde dun gesneden gans, knolletjes, erwten en lekker knapperig brood. Hij zou tenminste meteen zijn begonnen, als Faile hem niet een doekje met geborduurde bloemen had voorgebonden en mes en lepel uit zijn handen had gegrist. Ze leek het heel vermakelijk te vinden hem net zo te voeden als Bode en Eldrin bij Aram hadden gedaan. De meisjes Cauton keken hem giechelig aan en ook Natti en Marin glimlachten een beetje. Perijn zag niet in wat er zo grappig was. Hij was best bereid Faile te gehoorzamen, al was het veel gemakkelijker geweest als hij het zelf kon doen. Door haar moest hij telkens zijn hals uitrekken om van de lepel te happen. Arams langzame wandeling voerde hem driemaal het vertrek rond voor hij onder aan de trap bleef staan, starend naar het allegaartje van zwaarden in het vat. Toen stak hij zijn hand uit en trok er onhandig een zwaard uit. Het in leer gewikkelde gevest was lang genoeg voor beide handen. 'Mag ik deze gebruiken?' vroeg hij. Perijn verslikte zich bijna.

Alanna verscheen boven aan de trap met Ila. De Tuathaanse leek moe, maar de zwelling op haar gezicht was verdwenen. '... het beste is slapen,' zei de Aes Sedai net. 'Zijn geest is geschokt, dat is bij hem het ergst, maar Heling helpt daartegen niet.'

Ila's ogen vielen op haar kleinzoon, op wat hij vasthield en ze krijste alsof het wapen haar lichaam trof. 'Nee, Aram! Neeeee!' Ze viel bijna toen ze haastig de trap afsnelde en zich op Aram wierp in een poging zijn handen van het zwaard te trekken.

'Nee, Aram,' hijgde ze ademloos. 'Dat moet je niet doen. Leg het weg. De Weg van het Blad. Doe het niet! De Weg van het Blad! Alsjeblieft, Aram! Alsjeblieft!'

Het leek of ze dansten toen hij probeerde haar onhandig af te weren en het zwaard buiten haar bereik te houden. 'Waarom niet?' riep hij boos. 'Ze hebben moeder vermoord! Ik heb het gezien! Ik had haar kunnen redden als ik een zwaard had gehad. Ik had haar kunnen redden!'

De woorden vlijmden door Perijns borst. Een ketellapper met een zwaard leek iets onnatuurlijks, zo onwezenlijk dat zijn nekharen overeind gingen staan, maar die woorden... Zijn moeder. 'Laat hem met rust,' zei hij, ruwer

dan hij eigenlijk wilde, ieder mens heeft het recht zich te verdedigen, zijn moe... Hij heeft het recht.' Aram hield Perijn het zwaard voor. 'Wil je mij leren hoe ik hem moet gebruiken?'

'Dat kan ik niet,' vertelde Perijn hem, 'maar je kunt best iemand vinden.'

De tranen rolden over het verwrongen gezicht van Ila. 'De Trolloks hebben mijn dochter genomen,' snikte ze, bevend over haar hele lichaam, 'en alle kleinkinderen, alleen hem niet, en die ene neem jij me af. Hij is een Verlorene, vanwege jou, Perijn Aybara. In je hart ben je een wolf geworden en nu maak je hem ook zo.' Ze draaide zich om en wankelde de trap op, nog steeds hevig snikkend, ik had haar kunnen redden!' riep Aram haar na. 'Grootmoeder! Ik had haar kunnen redden.' Ze keek geen enkele keer om en toen ze naar haar kamer verdween, zakte hij huilend tegen de trapleuning, ik had haar kunnen redden, grootmoeder, ik had haar...' Perijn besefte dat Bode ook huilde, met de handen voor haar gezicht en dat de andere vrouwen hem gefronst aankeken alsof hij iets slechts had gedaan. Nee, niet allemaal. Alanna keek boven aan de trap strak naar hem met die onleesbare kalmte van een Aes Sedai en Failes gezicht stond even vlak.

Hij veegde z'n mond af, gooide het doekje op de tafel en stond op. Hij kon nog steeds tegen Aram zeggen dat hij het zwaard terug moest zetten en Ila om vergeving vragen. Tijd genoeg om hem te zeggen dat-Ja, wat? Dat hij er misschien de volgende keer niet zou zijn om zijn geliefden te zien sterven? Dat hij misschien alleen hun graf zou aantreffen?

Hij legde zijn hand op de schouders van de jongeman en Aram kromp in elkaar, zijn zwaard vastklemmend alsof hij meende dat die afgepakt zou worden. De geur van de ketellapper was een kolkende stroom van gevoelens, vrees, haat en mergdiepe droefheid. Verlorene, had Ila hem genoemd. Zijn ogen stonden verloren. 'Was je gezicht, Aram. Ga dan Tham Altor zoeken. Zeg hem dat je les moet krijgen.' Langzaam keek de jongeman op. 'Dank je,' stamelde hij, met zijn mouw ruw de tranen van zijn gezicht vegend. 'Dank je, dit zal ik nooit vergeten. Nooit. Dat zweer ik.' Opeens hield hij het zwaard omhoog om de rechte kling te kussen. Het gevest had een koperen wolfskop als weerstang. ik zweer het. Hoort dat niet zo?' ik neem aan van wel,' zei Perijn bedroefd en vroeg zich af waarom hij zich bedroefd moest voelen. De Weg van het Blad was een mooi geloof, een droom over vrede, maar geen enkele droom hield stand tegen geweld. Volgens hem was vrede nergens te vinden. Het was een droom voor andere

mensen, een andere tijd, voor een andere eeuw misschien. 'Ga, Aram. Je moet nog heel veel leren en misschien krijg je de tijd niet.' Nog steeds dankwoorden snikkend, nam de ketellapper niet eens de moeite zijn tranen weg te wassen; hij rende meteen de herberg uit, het zwaard met beide handen voor zich uit dragend. Perijn was zich bewust van Eldrins afkeuring, van Marins vuisten op haar heupen en van Bodes gesnik. Hij liep terug naar zijn stoel. Alanna stond niet meer boven aan de trap. Faile keek toe toen hij zijn lepel en mes oppakte. 'Keur je het af?' vroeg hij kalm. 'Elke man heeft het recht zichzelf te verdedigen, Faile. Ook Aram. Niemand kan hem dwingen de Weg van het Blad te volgen.' ik vind het niet fijn als je pijn lijdt,' zei ze heel zachtjes. Zijn mes hield stil boven een plak ganzenvlees. Pijn? Die droom bestond niet voor hem. ik ben alleen maar moe,' zei hij glimlachend. Hij dacht dat ze hem niet geloofde.

Voor hij een tweede hap had kunnen nemen, stak Bran zijn hoofd om de voordeur. Hij droeg weer zijn ronde stalen helm. 'Er komen ruiters uit het noorden, Perijn. Heel veel mannen te paard. Ik denk dat het Witmantels zijn.'

Faile schoot weg toen Perijn opstond, en tegen de tijd dat hij buiten naast Stapper stond, kwam ze op haar zwarte merrie rond de herberg aanrijden, terwijl de dorpsmeester iets mompelde over wat hij tegen de Witmantels ging zeggen. Er waren meer mensen die naar het noorden holden en hun werk lieten liggen. Perijn had niet zoveel haast. De Kinderen van het Licht kwamen hem natuurlijk gevangennemen. Waarschijnlijk kwamen ze daarvoor. Hij was niet van plan hier in boeien te vertrekken, maar hij stond ook niet te trappelen om de mensen te vragen hem tegen de Witmantels te verdedigen. Hij reed achter Bran aan en voegde zich bij de stroom mannen, vrouwen en kinderen die de Wijnvloed via de Wagenbrug overstaken. De hoeven van Stapper en Zwaluw bonsden op de dikke planken. Langs het water rezen enkele hoge wilgen op. De brug vormde het begin van de Noorderweg, liep naar Wachtheuvel en vervolgens naar Tarenveer. Enkele rookzuilen in de verte waren nu niet meer dan dunne rookslierten nu de branden vanzelf doofden.

Waar het dorp eindigde, zag hij enkele karren die de weg versperden en mensen die met hun bogen en speren en andere wapens achter de puntige schuine staken samendromden. Ze roken naar opwinding, mompelden onderling en schoven naar elkaar toe om te zien wat daar over de weg aankwam: een lange dubbele colonne van witgeklede ruiters die een

stofwolk opwierp. Punthelmen en glimmende pantsers en maliën glinsterden in de middagzon en de van stalen punten voorziene lansen stonden allemaal precies even schuin. Vooraan reed een jongere man, met een stijve rug en een strak gezicht, die Perijn vaag bekend voorkwam. Bij de aankomst van de dorpsmeester werd het verwachtingsvolle gemompel sissend gestild. Of misschien was het de aankomst van Perijn die hen tot stilte maande.

Op ongeveer tweehonderd pas van de staken hief de ernstig kijkende man een hand op en na scherpe bevelen die in de rijen werden doorgegeven, kwam de colonne tot stilstand. Hij reed verder met een handjevol Witmantels als gezelschap, terwijl zijn ogen over de karren, de scherpe staken en de mensen erachter gleden. Zijn optreden verried dat hij een belangrijk man was, als de rangknoppen onder de vlammende zonnekrans op zijn mantel dat al niet hadden aangegeven. Luc verscheen opeens, luisterrijk op zijn glanzende zwarte hengst, in rijke rode wol en goudborduursels. Misschien kwam het daardoor dat de officier van de Witmantels verkoos hem aan te spreken, hoewel zijn donkere ogen verder gleden. 'Ik ben Dain Bornhald,' verkondigde hij, de teugels aantrekkend. 'Kapiteinheer van de Kinderen van het Licht. Hebben jullie dit voor ons opgericht? Ik heb gehoord dat Emondsveld voor de Kinderen is gesloten. Klopt dat? Een dorp is waarlijk een dorp onder de Schaduw als het gesloten is voor de Kinderen van het Licht.' Dain Bornhald. Niet Geofram. Misschien zijn zoon. Niet dat het wat uitmaakte. Perijn nam aan dat de een hem even snel gevangen zou nemen als de ander. In ieder geval gleed Bornhalds blik langs hem heen en sprong toen weer terug. De man leek een toeval te krijgen, zijn ge-handschoende hand sprong naar zijn zwaard, zijn lippen trokken zich op in een stille snauw, en heel even wist Perijn zeker dat de man hem wilde aanvallen en zijn paard tegen de scherpe verdedigingsmuur wilde werpen om bij hem te komen. De man keek alsof hij een persoonlijke haat tegen Perijn koesterde.

Van nabij had dat harde gezicht iets slaps, een glans in de ogen die Perijn van Bili Kongar gewend was. Hij meende de geur van brandewijn op te vangen.

De man met de ingevallen wangen naast Bornhald was hem meer dan bekend. Perijn zou nooit die diepliggende ogen als smeulende kooltjes vergeten. Lang, mager en zo hard als een aambeeld keek Jaret Byar hem echt vol haat aan. Of Bornhald nu een gedrevene was of niet, Byar was het

zeker.

Luc bleek zo verstandig niet Brans rol over te nemen. Hij keek feitelijk veel meer naar de witgemantelde colonne terwijl het stof zakte, waardoor langzaam zichtbaar werd hoe lang de colonne was. Tot Perijns afkeer keek Bran naar hem - de gezel van een smid - wachtte op zijn knikje voor hij antwoord gaf. Hij was de dorpsmeester! Die stille uitwisseling viel Bornhald en Byar zeker op.

'Emondsveld is eigenlijk niet voor jullie gesloten,' zei Bran, rechtop staand met de speer naast zich. 'Wij hebben besloten ons te verdedigen en dat hebben we vanochtend ook gedaan. Als u ons werk wilt zien, kijk daar maar.' Hij wees naar de rook die van de brandstapels van Trolloks opsteeg. Een ziekelijk zoete stank van brandend vlees hing in de lucht, maar alleen Perijn leek het te ruiken. 'Jullie hebben een paar Trolloks gedood,' zei Bornhald minachtend. 'Jullie geluk en handigheid verbazen me.'

'Meer dan een paar!' riep iemand uit Tweewater. 'Honderden!'

'We hebben slag geleverd,' riep een andere stem en toen riepen tientallen stemmen hetzelfde. 'We hebben tegen ze gevochten en gewonnen!'

'Waar waren jullie?'

'We kunnen ons best zonder Witmantels verdedigen.'

'Tweewater!'

'Tweewater en Perijn Guldenoog!'

'Guldenoog!'

'Guldenoog!'

Leo, die de houthakkers had moeten beschermen, begon met de vuurrode wolfskopbanier te zwaaien.

Bornhalds verhitte ogen namen hen vol haat op, terwijl Byar zijn vos-ruin met een snauw naar voren liet dansen. 'Boeren! Denken jullie iets van een veldslag te weten?' brulde hij. 'Gisteravond werd een van jullie dorpen bijna weggevaagd door de Trolloks! Wacht maar tot ze in groten getale op

jullie afkomen, je zult wensen dat je nooit was geboren!' Na een vermoeid gebaar van Bornhald zweeg hij verder, een woeste, afgerichte hond die zijn meester gehoorzaamde, maar zijn woorden hadden het volk van Tweewater tot zwijgen gebracht. 'Welk dorp?' Brans stem klonk zowel waardig als bezorgd. 'Wij hebben allemaal kennissen en familie in Wachtheuvel en Devenrit.'

'Wachtheuvel heeft geen problemen gehad,' antwoordde Bornhald, 'en van Devenrit weet ik niets. Vanmorgen bracht een ruiter me bericht dat Tarenveer praktisch niet meer bestaat. Als je daar vrienden hebt, er zijn veel mensen ontkomen door de rivier over te steken.' Zijn gezicht verstrakte even. ikzelf heb bijna vijftig goede soldaten verloren.' Het nieuws veroorzaakte wat verontrust gemompel. Niemand hoorde dat soort dingen graag, maar daarentegen kenden weinig omstanders iemand in Tarenveer. Waarschijnlijk was daar nog nooit iemand heen-gereisd.

Luc stuurde zijn paard naar voren en de hengst beet naar Stapper. Perijn hield de teugels van zijn rijdier strak, zodat de twee dieren niet zouden gaan vechten, maar Luc leek het niet te merken of gaf er niets om. 'Tarenveer?' vroeg hij vlak. 'Hebben Trolloks gisteravond Tarenveer aangevallen?'

Bornhald trok zijn schouders op. 'Dat zei ik toch, nietwaar? Het schijnt dat de Trolloks eindelijk hebben besloten de dorpen aan te vallen. Wat wonderbaarlijk dat jullie op tijd zijn gewaarschuwd om deze mooie verdediging op te richten.' Zijn blik gleed over de puntige verdedigingsmuur en de mannen erachter, voor hij Perijn weer aankeek. 'Was de man die Ordeith heet, gisteravond ook in Tarenveer?' vroeg Luc.

Perijn staarde hem aan. Hij had niet geweten dat Luc van Padan Fajin had gehoord, of diens huidige naam kende. Maar mensen spraken er natuurlijk over, vooral als een voormalige marskramer terugkeerde met gezag over de Witmantels.

Bomhalds reactie was even vreemd als de vraag. Zijn ogen glinsterden van haat, even sterk als zojuist voor Perijn, maar zijn gezicht werd bleek en hij wreef met de rug van zijn hand over zijn slappe lippen alsof hij was vergeten dat hij met staal beklede handschoenen droeg. 'Ken je Ordeith?' vroeg hij, zich in zijn zadel naar Luc toekerend. Nu was het Lues beurt onverschillig zijn schouders op te halen, ik heb hem sinds mijn komst naar

Tweewater zo hier en daar gezien. Een man die er niet bepaald achtenswaardig uitziet, en zijn gevolg nog minder. Het soort man wiens zorgeloosheid een aanval van de Trolloks doet slagen. Was hij daar? Als dat zo is, mogen we hopen dat hij voor zijn dwaasheid heeft geboet. Zo niet, dan mag men hopen dat u hem hier binnen oogbereik heeft.'

ik weet niet waar hij is,' snauwde Bornhald. 'En ik geef er ook niets om! Ik ben hier niet gekomen om over Ordeith te praten!' Zijn paard trappelde zenuwachtig toen Bornhald zijn hand uitstak en op Perijn wees. ik neem je gevangen, Duistervriend. Je zult naar Amador worden gebracht en in de Koepel der Waarheid worden berecht.' Byar staarde zijn kapitein vol ongeloof aan. Achter de versperring die de Witmantels scheidde van de mannen van Tweewater steeg een boos geroezemoes op, werden speren en hellebaarden geheven, bogen gericht. De Witmantels verderop waaierden uit in een glanzende linie, na geschreeuwde bevelen van een kerel die met zijn wapenrusting net zo groot was als baas Lohan. Ze lieten de lansen in kokers naast hun zadels glijden en pakten kleine rijbogen op. Op die afstand konden ze niet veel meer dan de aftocht van Bornhald en zijn groep dekken, als het hem al lukte te ontsnappen, maar Bornhald leek zich blijkbaar van geen gevaar bewust, zag niets en niemand behalve Perijn. 'Hier wordt niemand gevangengenomen,' zei Bran scherp. 'Dat hebben wij besloten. Er wordt niemand meer in de ijzers geslagen zonder dat er bewijs is van enig misdrijf, bewijzen die wij geloven. U hebt me nooit iets laten zien wat mij ervan overtuigt dat Perijn een Duistervriend is, dus kunt u uw hand net zo goed weer laten zakken.'

'Zijn verraad heeft mijn vader gedood in Falme,' schreeuwde Bornhald. Hij beefde van woede. 'Hij heeft hem verraden aan Duistervrienden en de heksen van Tar Valon, die duizend Kinderen van het Licht met de Ene Kracht hebben gedood.' Byar knikte heftig. Enkele mensen van Tweewater bewogen zich verontrust. Wat Alanna en Verin met de stenen van de blijde hadden gedaan, was als een lopend vuurtje rondgegaan, en de verhalen hadden het behoorlijk aangedikt. Wat ze ook van Perijn vonden, de honderden verhalen over Aes Sedai die bijna allemaal gelogen waren, konden hen gemakkelijk overtuigen dat Aes Sedai duizenden Witmantels hadden omgebracht. En als ze overtuigd waren, zouden ze al het andere ook gemakkelijk geloven.

'Ik heb niemand verraden,' zei Perijn luid, zodat iedereen het kon horen. 'Als je vader in Falme is gestorven, dan kwam het door de mannen die

Seanchanen werden genoemd. Ik weet niet of zij Duistervrienden zijn, maar ik weet wel dat zij in de strijd de Ene Kracht gebruiken.'

'Leugenaar!' Speeksel spatte van Bornhalds lippen. 'De Seanchanen zijn een bedenksel van de Witte Toren om hun smerige daden te verbergen! Jij bent een Duistervriend.'

Bran schudde verbaasd zijn hoofd en duwde krabbend in zijn grijze haar de stalen hoofdkap scheef, ik weet niets van die... Seanchanen?... van die Seanchanen. Wat ik wel weet is dat Perijn geen Duistervriend is en dat u niemand gevangenneemt.'

De toestand werd elk moment gevaarlijker, besefte Perijn. Byar zag het en trok fluisterend aan Bomhalds arm, maar de kapitein kon of wilde misschien niet meer terugkrabbelen nu Perijn in levenden lijve voor hem stond. Bran en de Emondsvelders hadden zich ook schrap gezet. Ze waren niet bereid hem aan de Witmantels over te laten, misschien zelfs niet eens als hij elke beschuldiging van Bornhald bekende. Tenzij iemand snel water op de vlammen gooide, zou alles ontploffen als een hand droog stro op een smidsvuur.

Hij had er een hekel aan snel te moeten denken. Loial had gelijk; haastig denken leidde tot gewonden en doden. Maar hij meende een uitweg te zien. 'Ben je bereid te wachten om mij gevangen te nemen, Bornhald? Tot de Trolloks zijn verslagen? Voor die dag ga ik toch nergens heen.'

'Waarom zou ik dat doen?' De man was verblind door haat. Als hij doorzette, zouden heel veel goede mannen sterven, onder wie waarschijnlijk hijzelf, maar dat zag hij niet in. Het had geen zin hem erop te wijzen.

'Heb je niet gezien hoeveel boerderijen vanmorgen in brand zijn gestoken?' zei Perijn in plaats daarvan. Hij maakte een weids gebaar dat alle verdwijnende rookslierten omvatte. 'Kijk om je heen. Je hebt het zelf gezegd. De Trolloks stellen zich niet meer tevreden met elke nacht enkele boerderijen in brand te steken. Ze vallen nu dorpen aan. Als jullie proberen terug te gaan naar Wachtheuvel, halen jullie dat wellicht niet eens. Je hebt geluk gehad dat je zover bent gekomen. Maar als jullie hier blijven, in Emondsveld...' - Bran draaide zich geschokt om en andere mannen schreeuwden luid 'nee!' Faile reed naar hem toe en greep hem bij de arm,

maar hij negeerde alles - '... dan weten jullie waar ik ben en je soldaten zullen bij de verdediging meer dan welkom zijn.'

'Weet je het zeker, Perijn?' vroeg Bran, Stappers stijgbeugel pakkend terwijl Faile aan de andere kant fel uitviel: 'Nee, Perijn! Het gevaar is veel te groot. Je moet dat niet... ik bedoel... alsjeblieft doe... O, Licht, bloed en as! Je moet dit niet doen!'

ik wil niet dat mensen tegen mensen strijden als ik dat kan voorkomen,' zei hij vastbesloten. 'We gaan het werk van de Trolloks niet voor ze opknappen.'

Faile duwde zijn arm wild weg. Ze keek Bornhald grimmig aan, pakte een wetsteen uit haar buidel, een mes ergens anders vandaan en begon het lemmet zijdezacht zoevend te wetten.

'Hari Kopin zal niet weten wat hij hiervan moet denken,' zei Bran droog. Hij schoof zijn pothelm recht, wendde zich weer tot de Witmantels en plantte de speer ferm naast zich neer. 'U hebt zijn voorwaarden gehoord. Hoor nu de mijne. Als jullie Emondsveld binnenkomen, wordt zonder de toestemming van de dorpsraad niemand in de boeien geslagen. Die toestemming krijgt u niet, dus gebeurt dat gewoon niet. Jullie gaan niemands huis binnen, tenzij je wordt uitgenodigd. Jullie maken geen moeilijkheden en je helpt mee bij de verdediging, waar en wanneer jullie worden gevraagd. En zelfs op een hooischuur wil ik nog geen streepje van een Drakentand zien! Stemt u daarmee in? Zo niet, rij dan maar over dezelfde weg terug.' Byar staarde de gezette man aan alsof er vlak voor hem opeens een schaap op zijn achterpoten was gaan staan om hem uit te dagen. Bornhald bleef Perijn strak aankijken. 'Afgesproken,' zei hij eindelijk. 'Tot het Trollokgevaar is geweken. Afgesproken.' Hij wendde zijn paard en galoppeerde terug naar zijn linie soldaten, zijn sneeuwwitte mantel bolde wapperend achter hem omhoog.

Toen de dorpsmeester beval de karren van de weg te rijden, zag Perijn dat Luc hem aankeek. De kerel zat onderuitgezakt in zijn zadel, een lome hand op het zwaard, vermaak in zijn blauwe ogen. 'Als ik denk aan jouw gestook tegen de Witmantels,' zei Perijn, 'rekende ik op enkele protesten van jouw kant.'

Luc stak gladjes zijn handen op. 'Als deze mensen Witmantels willen,

mogen ze Witmantels hebben. Maar jij kunt maar beter voorzichtig zijn, mijn jonge Guldenoog. Ik heb ervaring met een vijand die je aan je boezem drukt. Zijn wapen glijdt sneller naar binnen als hij nabij is.' Lachend spoorde hij zijn hengst aan en reed door de menigte terug het dorp in.

'Hij heeft gelijk,' zei Faile die nog steeds haar mes op de wetsteen sleep. 'Misschien houdt die Bornhald zich wel aan zijn belofte, maar wat houdt een van zijn mannen tegen een dolk in je rug te planten? Je had dit niet moeten doen.'

'Ik moest wel,' zei hij. 'Het is beter dan het werk voor de Trolloks op te knappen.'

De Witmantels kwamen naar binnen rijden, Bornhald en Byar voorop. Het tweetal keek hem woest aan, met onverminderde haat, en de anderen die naast elkaar binnenreden... Kille harde ogen in kille har de gezichten richtten zich op hem en bekeken hem terwijl ze langsreden. Zij haatten hem niet, maar ze herkenden een Duistervriend als ze er een zagen. Zeker Byar was tot alles in staat.

Hij had dit moeten doen, maar hij vond het eigenlijk geen slecht idee om aan de wens te voldoen van Danel, Ban en de anderen en zich te laten volgen. Zonder een wacht voor zijn deur zou hij niet rustig kunnen slapen. Schildwachten. Net als zo'n stomme heer. Faile zou er we blij mee zijn. Kon hij er maar voor zorgen dat de jongens die banier kwijtraakten.

46 Sluiers

Er bevond zich een grote menigte in de doolhof van kronkelende straatjes bij de Grote Kring op Calpene. Rook van talloze kookvuurtjes kringelde boven de hoge witte muren op en gaf de reden voor die drukte. De drukkende zurige lucht van rook, koken en het zweet van ongewassen lijven vermengde zich in de vochtige ochtendlucht met het gehuil van kinderen en het onduidelijke geroezemoes dat altijd gepaard gaat met grote, dicht opeengepakte mensenmassa's. Zelfs het schrille gekrijs van hoog cirkelende meeuwen werd erdoor overstemd. De winkels in deze wijk hadden reeds lang en voorgoed de ijzeren hekken voor hun deuren gesloten.

Vol afkeer baande Egeanin zich een weg door het opeengepakte volk. Het was al erg genoeg dat er zo weinig orde was overgebleven dat deze vluchtelingen zonder penner op zak de Kringen hadden overgenomen en tussen de stenen banken sliepen. Het was even erg dat hun heersers hen lieten verhongeren. Ze zou eigenlijk blij moeten zijn - dit moedeloze gepeupel zou nooit tegenstand kunnen bieden aan de Corenne en dan zou de orde weer worden hersteld - maar ze vond het een afschuwelijk gezicht.

De meeste haveloze mensen om haar heen leken te verslagen om zich te verbazen over een vrouw in hun midden die in keurig schone, blauwzijden rijkleding, zij het van eenvoudige snit, rondliep. Hier en daar zag ze in de menigte mannen en vrouwen in vuile kreukelige kleren die vroeger mooi geweest waren, dus misschien vormde ze toch niet zo'n tegenstelling met anderen. De enkeling die zich afvroeg of haar kleding hem munten zou opleveren, werd afgeschrikt door het gemak waarmee ze de dikke vechtstok hanteerde en door haar lengte. Lijfwachten, stoel en dragers konden vandaag beter vergeten worden. Met zo'n stoet zou Floran Gelb zeker hebben gemerkt dat hij werd gevolgd. Haar broekrok verschafte haar gelukkig wat bewegingsvrijheid.

Het was niet moeilijk de wezelige man in deze mensenmassa in het oog te houden, al moest ze zo nu en dan een ossenkar of een zeldzame wagen ontwijken die meestal niet door paarden werd getrokken maar door zwetende mannen met ontblote bovenlijven. Gelb en zeven of acht van z'n vrienden, bonkige mannen met ruwe gezichten, liepen dicht bij elkaar en lieten een spoor van scheldwoorden achter. Die kerels maakten haar kwaad.

Gelb was weer van plan iemand te ontvoeren. Hij had drie vrouwen gevonden sinds ze hem het gevraagde goud had overhandigd, en ook al hadden ze op iemand van haar lijst geleken, ze waren het niet, waarna hij had staan jammeren toen ze hen had afgewezen. Ze had hem nooit moeten betalen voor de eerste vrouw die hij op straat had opgepakt. Hebzucht en de herinnering aan goud hadden hem blijkbaar de pijnlijke boze woorden doen vergeten die ze hem samen met de beurs had geschonken.

Geschreeuw achter haar deed haar snel omkijken en de handen om haar staf klemmen. Er was een kleine opening ontstaan, wat bij moeilijkheden altijd gebeurde. Een jammerende man in een eens mooie, gescheurde jas zat op z'n knieën op de straat en omklemde zijn rechterarm die de verkeerde kant was opgebogen. Beschermend stond een huilende vrouw in een bevlekt groen gewaad over hem heengebogen, terwijl ze een gesluierde kerel nariep die al in de menigte was verdwenen. 'Hij vroeg alleen maar een munt! Hij vroeg het alleen maar!' De menigte vulde de open plek rond hen reeds op. Met een grimlach draaide Egeanin zich om. En bleef staan met een vloek die verbaasde blikken trok. Gelb en zijn trawanten waren verdwenen. Ze drong naar een kleine fontein in de vorm van een bronzen vis, voor een wijnwinkel met een plat dak, waarbij ze ruw twee vrouwen opzij drong die potten aan het vullen waren. Ze sprong op de rand en negeerde hun verontwaardigde scheldpartij. Vandaar kon ze over de hoofden van de mensen heen kijken. De overvolle straten liepen alle kanten op en volgden de hellingen van de heuvels. De bochten en witgepleisterde gebouwen beperkten haar zicht tot zo'n honderd pas, maar in die korte tijd kon Gelb nooit veel verder zijn gekomen.

Opeens zag ze hem, verborgen in een diepe portiek, dertig pas verder, terwijl hij de straat afloerde. Toen waren de anderen ook gauw gevonden. Ze stonden tegen de gebouwen aan de overkant geleund en probeerden niet op te vallen. Ze waren niet de enigen bij de gevels, maar terwijl alle anderen dof neerhurkten, straalden hun gezichten met gebroken neuzen angstige verwachting uit.

Dus hier zou hun ontvoering plaatsvinden. Op deze plek zou zeker niemand tussenbeide komen, net zo min als men gereageerd had toen de arm van die man gebroken werd. Maar wie? Als Gelb eindelijk iemand van haar lijst had gevonden, kon ze beter teruggaan en op hem wachten tot hij de vrouw kwam verkopen. Gewoon afwachten tot ze de kans kreeg zelf te zien of een a'dam behalve Bethamin ook andere sul'dam kon beheersen. Ze was echter

niet van plan weer voor de keus geplaatst te worden om die ongelukkige vrouw te laten ombrengen of als slavin te laten verkopen.

Er kwamen genoeg vrouwen de hellende straat op naar de plek waar Gelb stond, de meesten droegen die doorzichtige sluiers en hadden vlechten in het haar. Egeanin hoefde geen tweede keer te kijken om twee vrouwen in draagstoelen met een lijfwacht uit te sluiten. Gelbs straatschenners zouden het niet opnemen tegen een groepje mannen, zeker niet als ze het met hun vuisten tegen zwaarden moesten opnemen. Ze wist niet wie, maar de vrouw die zij wilden oppakken, zou zich op z'n hoogst door twee of drie ongewapende mannen laten begeleiden. Dus kon het iedereen zijn die gekleed ging in lompen, grauwe boerse kledij of in de nauwsluitende kleding waar de Taraboonse vrouwen van hielden.

Opeens vielen haar twee vrouwen op die in de verte pratend de hoek omkwamen. Met hun dunne vlechten en doorzichtige gezichtssluiers leken ze van Tarabon, maar ze hoorden hier niet thuis. Die dunne, gewaagd gesneden gewaden, de een groen, de ander blauw, waren van zijde, niet van linnen of fijne wol. Een vrouw in zulke kledij zat in een draagstoel, die liep niet, zeker hier niet. En die had geen vatijzer als een knuppel op de schouder.

Ze lette verder niet op de vrouw met het roodblonde haar, maar nam de andere nauwkeurig op. Haar donkere vlechten waren ongewoon lang, bijna tot op haar middel. Op deze afstand leek de vrouw heel veel op een sul'dam die Surine heette, maar het was Surine niet. Deze vrouw zou amper tot haar kin reiken.

In zichzelf mompelend sprong Egeanin van de fonteinrand en drong zich door de dichte menigte naar Gelb toe. Met wat geluk kon ze hem op tijd bereiken en hem tegenhouden. De stommeling. Die hebzuchtige dwaas met zijn muizenverstand!

'We hadden stoelen moeten huren, Nynaeve,' zei Elayne opnieuw. Ze vroeg zich voor de honderdste keer af hoe een Taraboonse kon praten zonder de sluier in de mond te krijgen. Ze blies die eruit en voegde eraan toe: 'We zullen deze dingen moeten gebruiken.' Toen Nynaeve haar staaf dreigend optilde, liet een magere kerel met een smal gezicht zich niet langer door de menigte naar hen toedrukken. 'Daar hebben we ze toch voor.' Haar woeste blik vergrootte zijn plotselinge gebrek aan belangstelling behoorlijk.

Elayne vroeg zich af wanneer Nynaeve eraan zou wennen dat ze niet meer aan haar dikke vlecht kon rukken. 'En voeten zijn om te lopen. Hoe kunnen we rondkijken en vragen stellen als we worden rondgereden als varkens voor de markt? Ik zou me belachelijk voelen in een van die stomme stoelen. Ik vertrouw in ieder geval meer op mijn eigen zintuigen dan op onbekende mannen.'

Elayne wist zeker dat Baile Domon betrouwbare mannen voor hen had kunnen vinden. En anders het Zeevolk wel. Ze wou maar dat de *Golfdanser* niet was afgevaren, maar de zeilvrouwe en haar zuster wilden heel graag het bericht over de Coramoor in Dantora en Cantorin verspreiden. Ze had het best gevonden als ze twintig lijfwachten bij zich hadden gehad.

Meer onbewust dan dat ze het echt merkte, voelde ze iets langs de beurs aan haar riem strijken. Terwijl ze met een hand de beurs vasthield, draaide ze rond en hief haar eigen staaf. De langsstromende menigte week iets uiteen, men keek haar amper aan terwijl men elkaar verdrong, maar van een mogelijke beurzensnijder viel niets te bekennen. Gelukkig kon ze de munten erin nog voelen. Sinds die keer dat ze haar beurs bijna was kwijtgeraakt, droeg ze net als Nynaeve haar Grote Serpent-ring en de stenen ter'angreaal aan een koord rond haar nek. Vijf dagen in Tanchico en ze was er drie kwijtgeraakt. Zo'n twintig lijfwachten zouden wel genoeg zijn. En een koets. Met gordijntjes voor de deuren.

Terwijl ze naast Nynaeve weer verder de hellende straat opklom, zei ze: 'Dan zouden we deze kleren niet moeten dragen. Ik herinner me nog dat je mij een boerenrok liet dragen.'

'Het is een goede vermomming,' antwoordde Nynaeve kortaf. 'We gaan in de menigte op.'

Elayne snoof even. Alsof gewone kleren niet veel beter pasten. Nynaeve wilde niet toegeven dat ze nu veel liever mooie zijden kleren droeg. Elayne wilde maar dat ze niet zo overdreef. Het was waar dat iedereen hen voor Taraboonse vrouwen hield - tot ze hun mond opendeden - maar zelfs met een halslijn van kant die tot de kin toe gesloten was, voelde dit nauwe zijden gewaad bloter dan alles wat ze ooit had gedragen. Zeker niet iets voor in het openbaar. Nynaeve daarentegen stapte de overvolle straat door alsof helemaal niemand naar hen keek. Nou, misschien deed niemand dat - niet vanwege hun kledij in ieder geval - maar het leek net of ze dat wel

deden. In hun ondergoed zouden ze bijna even gekleed zijn geweest. Met een rode blos probeerde ze er niet meer aan te denken hoe de zijde zich naar haar lichaam voegde. *Hou ermee op! Het is bier gepast. Echt!* 'Heeft die Amys je iets verteld wat ons zou kunnen helpen?'

'Ik heb je al verteld wat ze heeft gezegd,' zuchtte Elayne. Nynaeve had haar tot diep in de nacht wakker gehouden om te praten over de Eerste Wijze die die nacht in Tel'aran'rhiod bij Egwene was geweest en in de vroege ochtend, nog voor het ontbijt, was ze er opnieuw over begonnen. Egwene had om de een of andere reden haar haren in twee vlechten, had gemelijk en fronsend naar de Eerste Wijze gekeken en bijna niets gezegd, behalve dat het met Rhand goed ging en dat Aviendha op hem paste. De witharige Amys was het meest aan het woord geweest met een strenge les over de gevaren van de Wereld der Dromen, waardoor Elayne zich het meisje van tien had gevoeld dat door Lini, haar oude kinderverzorgster, was betrapt toen ze uit bed sloop om snoep te pikken. Na die les volgden waarschuwingen over de vastberaden beheersing die zij volgens Amys bij het betreden van Tel'aran'rhiod diende te bezitten. Hoe kon je je gedachten beheersen? ik dacht echt dat Perijn bij Rhand en Mart was.' Dat was, na Amys, de tweede grote verrassing geweest. Egwene had blijkbaar gedacht dat Perijn bij haar en Nynaeve was.

'Hij en dat meisje zijn waarschijnlijk ergens heen waar hij vreedzaam in een smidse kan werken,' zei Nynaeve, maar Elayne schudde haar hoofd.

ik denk het niet.' Ze had zo haar vermoedens over Faile, en als die ook maar een beetje klopten, dan zou Faile zich er niet mee tevredenstellen dat ze de vrouw van een smid was. Opnieuw spuwde ze de sluier uit haar mond. Stom ding.

'Nou ja, waar hij ook is,' zei Nynaeve, die weer met haar vlechten liep te rommelen, 'ik hoop dat hij veilig is en dat het goed met hem gaat, maar hij is niet hier en kan ons niet helpen. Je hebt die Amys toch wel gevraagd of ze een manier wist om met behulp van Tel'aran'rhiod die...' Een gezette kalende man in een versleten bruine jas schoof door de menigte en probeerde zijn dikke armen om haar heen te slaan. Ze hief het vatijzer van haar schouder en mepte hem midden in zijn brede gezicht, waardoor hij achteruit wankelde en zijn neus vasthield, die nu zeker voor de tweede keer was gebroken.

Elayne haalde net diep adem voor een geschrokken schreeuw, toen een tweede man, even groot en met een dikke snor, haar opzij stootte om Nynaeve te grijpen. Ze vergat alle angst. Precies toen zijn handen de andere vrouw aanraakten, haar opzij duwend, liet ze met van woede strakke kaken haar eigen staaf boven op zijn hoofd neerkomen met alle kracht die ze kon opbrengen. De benen van de vent klapten dubbel en hij viel heel bevredigend plat op zijn tronie neer. De menigte week uiteen. Niemand wilde betrokken raken bij andermans problemen. En helemaal niemand schoot te hulp. En ze hadden hulp nodig, besefte Elayne. De man die Nynaeve had geraakt, stond nog, zijn mond verwrongen tot een snauw, terwijl hij het uit zijn neus stromende bloed weglikte en zijn dikke vingers kromde alsof hij haar de keel wilde dichtknijpen. Nog erger, hij was niet alleen. Nog zeven man kwamen verspreid op hen af en sneden elke vluchtweg af, allemaal even groot als de eerste, met van littekens voorziene gezichten en handen die al vele jaren stenen leken te vermorzelen. Een magere kerel met een smal gezicht stond als een zenuwachtige vos te grijnzen en te hijgen: 'Laat haar niet ontsnappen! Ze betekent goud, zeg ik je. Puur goud!'

Ze wisten wie zij was. Dit was geen aanslag op hun beurs, ze waren van plan Nynaeve om te brengen en de erfdochter van Andor te ontvoeren. Ze voelde hoe Nynaeve saidar omhelsde - als dit haar niet boos genoeg maakte om te geleiden, zou niets dat doen - en ze opende zichzelf eveneens voor de Ware Bron. De Ene Kracht stroomde door haar heen, een zoete vloed vervulde haar van top tot teen. Een paar stromen Lucht voor ieder van hen kon deze schurken wel aan. Maar ze geleidde niet, en Nynaeve evenmin. Samen konden ze deze kerels even goed een afranseling geven als hun moeders hadden gedaan. Maar ze durfden het niet, tenzij ze geen keus hadden. Als de Zwarte Ajah dichtbij was, dan hadden ze zich met hun saidar-gloed al verraden. Het geleiden van die paar stromen Lucht kon hen al verraden aan een Zwarte zuster in een andere straat op ruim honderd pas afstand, afhankelijk van haar kracht en gevoeligheid. Daarmee hadden zij zich de afgelopen vijf dagen beziggehouden. Ze waren de stad doorgelopen en hadden geprobeerd of ze een geleidster konden voelen in de hoop dat die hen naar Liandrin en de anderen zou voeren.

Ze moesten ook aan de menigte denken. Enkele mensen liepen nog met een boog om hen heen, vlak langs de gevels schuivend. Anderen draalden wat en zochten andere paden naar hun bestemming. Slechts enkelen erkenden dat de twee vrouwen in gevaar waren door beschaamd hun ogen af te

wenden. Maar als zij zagen hoe grote mannen door iets onzichtbaars weggeslingerd werden... De Aes Sedai en de Ene Kracht hadden in Tanchico momenteel geen goede naam. Niet nu oude geruchten uit Falme de ronde deden, naast nieuwere verhalen dat de Witte Toren de aanhangers van de Draak steunde. Deze mensen zouden ervandoor gaan als ze zagen dat de Kracht werd gebruikt. Of het zou op relletjes uitlopen. Zelfs als zij en Nynaeve konden voorkomen dat ze ter plekke in stukken werden gescheurd - ze wist niet zeker of ze dat konden - bestond er geen enkele kans dat naderhand geheim te houden. De Zwarte Ajah zou nog voor zonsondergang horen dat er Aes Sedai in Tanchico waren. Terwijl ze met haar rug tegen die van Nynaeve ging staan, greep Elayne haar ijzer stevig beet. Ze wilde als een gek gaan lachen. Als Nynaeve het ooit nog waagde om er alleen - en te voet - op uit te gaan, zou zij persoonlijk Nynaeves hoofd in een emmer water duwen. Gelukkig leek niemand van deze pummels erg happig te zijn om als eerste net zo'n barst in z'n kop te krijgen als de vent die nog steeds op de straatstenen lag.

'Vooruit,' drong de magere man aan, met zijn handen zwaaiend. 'Vooruit! Het zijn maar twee vrouwen!' Zelf verzette hij echter geen voet. 'Vooruit, zeg ik. We hebben alleen die ene nodig! Ze is goud, zeg ik jullie.'

Opeens klonk er een harde plof en een van de schurken zakte door zijn knieën, terwijl hij versuft naar het gat in z'n kop greep. Een donkerharige vrouw met een streng gezicht in een blauwe rijbroek stormde langs hem heen en draaide zich opeens scherp om. Ze stompte een andere kerel in z'n gezicht, sloeg met een staf zijn benen onder hem vandaan en schopte hem bij zijn val tegen zijn hoofd. Dat er toch nog hulp kwam, was al verbazingwekkend, maar dat die hulp van een vrouw kwam, was ronduit verbijsterend. Elayne had echter geen zin kieskeurig te zijn. Met een woordeloos gebrul voelde ze Nynaeve van haar wegspringen en zij sprong eveneens schreeuwend naar voren: 'Voorwaarts de Witte Leeuw!' om de meest nabije man zo stevig en snel mogelijk te bewerken. Toen die zijn armen ophief on zich te beschermen, leek hij tot in z'n botten geschokt. 'Voorwaarts di Witte Leeuw!' riep ze weer, de strijdkreet van Andoi; en de man hoi de met de staart tussen zijn benen weg.

Ondanks alles moest ze lachen en draaide ze rond om iemand ander: te zoeken voor een klap. Er waren er nog maar twee die niet waren gevallen of gevlucht. De eerste man met de gebroken neus had ziel omgedraaid om weg te hollen en Nynaeve gaf hem nog een enorms mep op zijn rug. De

onbekende vrouw slaagde er op de een of andere manier in haar staf langs zijn arm en schouder te steken, hem naai zich toe te trekken en tegelijk op z'n tenen te laten bungelen. Op z'r platvoeten was hij zeker een hoofd groter dan zij en hij woog tweemaal zoveel, maar ze sloeg driemaal snel achter elkaar met de muis van haar hand tegen zijn kin. Zijn ogen schoten omhoog, maar toer hij in elkaar zakte, zag Elayne dat de magere man zichzelf van de straal omhoogwerkte. Met een bloedende neus en half glazige ogen trok Hij een mes uit zijn riem en sprong van achteren op de vrouw toe. Zonder verder te denken geleidde Elayne. Een vuist Lucht sloeg de man met zijn mes neer. De onbekende vrouw draaide zich om, maar hij krabbelde op handen en knieën weg tot hij weer kon staan en in de menigte verderop kon wegduiken. Er waren mensen blijven staan om die vreemde vechtpartij te zien, maar niemand had een vinger uitgestoken, afgezien van deze donkerharige vrouw, die Elayne en Nynaeve nu onzeker stond aan te kijken. Elayne vroeg zich af of ze gezien had dat die tanige kerel blijkbaar door niets was neergeslagen. 'Ik bied je mijn dank aan,' zei Nynaeve een tikkeltje buiten adem terwijl ze naar de vrouw stapte en haar sluier goed schikte, ik denk dat we hier maar beter kunnen vertrekken. Ik weet dat de burgerwacht niet vaak in deze straten verschijnt, maar ik heb geen zin om iets uit te leggen als ze toevallig wel opdagen. Onze herberg is niet zo ver. Wil je ons vergezellen? We willen toch minstens een kop thee aanbieden aan iemand die een hand uitsteekt en echt helpt in deze Lichtverzaakte stad. Ik heet Nynaeve Almaeren en dit is Elayne Trakand.' De vrouw aarzelde zichtbaar. Ze had het gezien, ik... zou... dat op prijs stellen. Ja, zeker.' Ze had een lijzige manier van spreken die moeilijk te verstaan was, maar op de een of andere manier toch bekend klonk. Het was echt een knappe vrouw en haar gezicht leek zelfs nog witter door haar schouderlange, zwarte haar. Ze was iets te hard om een schoonheid genoemd te worden. Haar ogen keken streng, alsof ze gewend was bevelen re geven. Een koopvrouw misschien, aan haar kleding te zien. ik heet Egeanin.'

Egeanin aarzelde niet om met hen in de eerste de beste zijstraat te verdwijnen. Rond de neergeslagen mannen verzamelde zich reeds een menigte. Elayne vermoedde dat als die kerels weer bij bewustzijn kwamen, alles van enige waarde gestolen zou zijn, tot aan hun kleren en laarzen toe. Ze wou dat ze wist hoe die mannen hadden geweten wie zij waren, maar ze wist niet hoe ze een van die mannen moest meenemen om dat uit te zoeken. Ze zouden van nu af aan zéker een lijfwacht nemen, wat Nynaeve ook mocht zeggen.

Egeanin had dan wel niet geaarzeld, maar ze voelde zich niet op haar gemak. Elayne kon het aan haar ogen zien toen ze door de menigte schoven. 'Je hebt het gezien, hè?' vroeg ze. De vrouw verstapte zich en dat zei Elayne genoeg. Ze voegde er haastig aan toe: 'We zullen je geen kwaad doen. Zeker niet nu je ons geholpen hebt.' Opnieuw moest ze haar sluier uitspugen. Nynaeve leek dat probleem niet te hebben. 'Je hoeft me niet zo moeilijk aan te kijken, Nynaeve. Ze heeft gezien wat ik deed.'

'Dat weet ik,' zei Nynaeve droogjes. 'En het was het enige dat je kon doen. Maar we zitten niet gezellig in het paleis van je moeder in een veilig hoekje waar niemand ons kan afluisteren.' Ze gebaarde naar de mensen om hen heen. Door Egeanins vechtstok en hun staven liepen de meesten met een wijde boog om hen heen. Tegen Egeanin zei ze: 'De meeste geruchten die je hebt opgevangen, zijn niet waar. Weinig geruchten zijn dat. Je hoeft niet bang voor ons te zijn, maar je zult begrijpen dat er zaken zijn waar we op straat liever niet over willen praten.'

'Bang van jullie?' Egeanin keek geschokt, ik had niet gedacht dat ik dat moest zijn. Ik zal mijn mond houden tot jullie wensen te praten.' Ze hield zich aan haar woord. Ze liepen de hele weg van het schiereiland in stilte door het geroezemoes van de menigte naar de Drie-pruimenhof. Elayne kreeg pijn aan haar voeten van al dat geloop. Een handvol mannen en vrouwen zat ondanks het vroege uur al in de gelagkamer diepzinnig in hun wijn of bier te staren. De vrouw met het hamerhakkebord werd begeleid door een magere man die een fluit bespeelde die even ijl klonk als hijzelfwas. Juilin zat aan een tafeltje bij de deur en rookte een pijpje. Toen zij weg waren gegaan, was hij nog niet van zijn nachtelijke zoektocht terug geweest. Elayne zag tot haar genoegen dat hij ditmaal geen blauwe plek of messteek had opgelopen. War hij de onderbuik van Tanchico noemde, leek zo mogelijk nog woester dan wat men elders over de stad vertelde. Zijn enige aanpassing aan de Tanchicaanse kledij was zijn hoofddeksel. De strohoed was vervangen door een donkere hoogronde vilthoed, die hij schuin achter op zijn hoofd liet staan.

ik heb ze gevonden,' zei hij, van zijn bank opspringend en zijn hoed afgrissend voor hij zag dat ze niet alleen waren. Hij schonk Egeanin een behoedzame blik en een kleine buiging. Ze beantwoordde die met een knikje en was even waakzaam.

'Heb je ze gevonden?' riep Nynaeve uit. 'Weet je het zeker? Spreek, man.

Heb je je tong ingeslikt?' En zij moest haar zo nodig waarschuwen dat mensen hen konden horen.

'Ik had beter kunnen zeggen: ik heb de plek gevonden waar ze zijn geweest.' Hij keek geen tweede keer naar Egeanin, maar koos zijn woorden zorgvuldig. 'De vrouw met de witte lok leidde me naar een huis waar ze met een aantal andere vrouwen verbleef, hoewel maar weinigen ooit buiten werden gezien. De bewoners daar dachten dat het rijke vluchtelingen van het platteland waren. Ze hebben weinig achtergelaten, afgezien van wat voedsel in de voorraadkamer - zelfs de bedienden zijn weg - maar uit het een en ander kan ik opmaken dat ze gisteren vrij laat of vroeg in de nacht zijn vertrokken. Ik betwijfel of ze enige vrees koesteren voor het nachtleven van Tanchico.' Nynaeve hield een vuist vol vlecht tussen haar strakke witte knokkels. 'Je bent naar binnen geweest?' vroeg ze heel effen. Elayne dacht dat ze bijna op het punt stond hem een mep met haar ijzer te geven. Juilin leek hetzelfde te denken. Met een oog op de staaf zei hij: 'Je weet heel goed dat ik met hen geen enkel gevaar wil lopen. Een leeg huis ziet er ook leeg uit, geeft een gevoel van leegte, het maakt niet uit hoe groot het is. Je kunt niet zo lang als ik op dieven jagen zonder te weten hoe zo'n huis eruitziet.'

'En als je nu een val had laten dichtklappen?' Nynaeve siste de woorden bijna. 'Werkt je grote aanleg om dingen te voelen ook bij een val?' Het donkere gezicht van Juilin werd wat grauwer. Hij likte z'n lippen alsof hij iets wilde uitleggen of zich wilde verdedigen, maar ze was hem voor. 'We zullen er later over praten, baas Sandar.' Haar ogen schoten even kort naar Egeanin. Eindelijk was het weer tot haar doorgedrongen dat andere oren konden luisteren. 'Zeg tegen Rendra dat we thee zullen nemen in de Vallende Bloemenkamer.'

'Het Vertrek van de Vallende Bloesems,' verbeterde Elayne haar zachtjes en Nynaeve keek haar even aan. Het nieuwtje van Juilin had haar humeur er niet beter op gemaakt.

Hij maakte met gespreide armen een diepe buiging. 'Zoals u beveelt, vrouw Almaeren, zo gehoorzaam ik vanuit het hart,' zei hij wrokkig, waarna hij zijn donkere hoed weer opzette en wegbeende, zijn rug een welsprekend beeld van verontwaardiging. Het moest niet echt prettig zijn te merken dat je bevelen moest opvolgen van iemand met wie je eens had willen minnekozen.

'Dwaze man,' gromde Nynaeve. 'We hadden ze allebei in de haven van Tyr moeten laten staan.'

'Hij is uw bediende?' vroeg Egeanin langzaam. 'Ja,' snauwde Nynaeve, terwijl Elayne zei: 'Nee.' Ze keken elkaar aan, Nynaeve nog steeds fronsend. 'Misschien is hij dat in zekere zin,' zuchtte Elayne, vlak voor Nynaeve mompelde dat hij dat strikt genomen niet was. ik... begrijp het.'

Rendra kwam druk doende tussen de tafels door met een glimlach rond haar rozenlipjes achter de sluier. Elayne wou maar dat ze niet zo veel op Liandrin leek. 'Ach, wat zien jullie er vanmorgen lief uit. Jullie kleding, het is prachtig. Prachtig.' Alsof de honingharige vrouw niet zelf mee had bepaald welke stof ze moesten kiezen en hoe die naar haar smaak genaaid moest worden. Haar rode gewaad was zo rood als dat van een ketellapper en duidelijk niet geschikt voor buiten. 'Jullie zijn weer dom geweest, nietwaar? Daardoor komt het dat die knappe Juilin zo nors kijkt. Jullie zouden het hem niet zo moeilijk moeten maken.' Een twinkeling in haar grote bruine ogen maakte duidelijk dat Juilin hier iemand anders het hof maakte. 'Kom. Jullie kunnen in koele afzondering je thee gebruiken en als jullie weer naar buiten moeten, sta me dan toe om voor dragers en lijfwachten te zorgen, ja? De knappe Elayne zou niet zoveel beurzen zijn kwijtgeraakt als ze behoorlijk bewaakt werd. Maar over dat soort zaken zullen we het nu niet hebben. Jullie thee is bijna klaar. Kom.' Het kunstje viel te leren, begreep Elayne nu, je moest gewoon leren hoe je kon praten zonder je sluier op te eten.

Het Vertrek van de Vallende Bloesems lag aan een korte gang achter de gelagkamer. Het was een klein vensterloos kamertje met een lage tafel en handbesneden stoelen met rode kussentjes. Nynaeve en Elayne aten daar, met Thom of Juilin of met beiden, als Nynaeve tenminste niets met hen had te verhapstukken. De witte stenen muren, beschilderd met bijna echt aandoende pruimenbomen vol pruimenbloesems, waren dik genoeg om afluisteren onmogelijk te maken. Elayne scheurde haar sluier bijna af en smeet het vliesdunne doekje op de tafel voor ze ging zitten. Zelfs de Taraboonse vrouwen aten en dronken niet met die dingen. Nynaeve haakte kalm de sluier aan een kant van het haar los.

Rendra bleef doorbabbelen terwijl ze werden bediend en haar onderwerpen sprongen van hot naar haar. Van de nieuwe naaister die van de allerdunste zijde kleding kon maken in de nieuwste stijl - ze stelde voor dat Egeanin

die vrouw zou proberen, waarop die bij wijze van antwoord nietszeggend terugkeek terwijl Rendra vrolijk doorratelde-tot de reden waarom ze naar Juilin dienden te luisteren - de stad was gewoon te gevaarlijk voor een vrouw alleen om de straat op te gaan, ook overdag - tot een fijn geurende zeep waarmee je de mooiste glans in je haren kreeg. Soms vroeg Elayne zich af hoe deze vrouw zo'n drukke herberg kon leiden, terwijl ze alleen maar aan kleren en kapsels kon denken. Dat ze het kon was duidelijk, maar hoe ze het deed, was Elayne een raadsel. Natuurlijk droeg Rendra mooie kleren, maar die waren gewoon niet echt geschikt. De bediende die thee bracht in blauw porselein met koekjes op een schaal, was de slanke jongeman met donkere ogen die Elaynes beker wijn op die zeer pijnlijke avond had volgeschonken. Hij had het daarna vaker willen herhalen, maar ze had gezworen nooit meer dan één beker te drinken. Een knappe man, maar ze keek hem zo kil aan dat hij blij was de kamer te kunnen verlaten. Egeanin keek stil toe tot Rendra eveneens was verdwenen. 'Jullie zijn anders dan ik verwachtte,' zei ze toen, terwijl ze het kopje op een vreemde manier vasthield. 'De herbergierster babbelt over luchtige dingetjes, alsof jullie haar zusters en even dwaas als zij zijn, en jullie vinden het goed. Die donkere man - hij is een soort bediende, denk ik -bespot jullie. Die jonge bediende staat heel wellustig te kijken en jullie staan het toe. Jullie zijn... Aes Sedai, nietwaar?' Zonder op antwoord te wachten, liet ze haar scherpe blauwe ogen op Elayne rusten. 'En jij bent... Jij bent van hoge geboorte. Nynaeve had het over het paleis van je moeder.'

'Zulke zaken doen er in de Witte Toren weinig toe,' vertelde Elayne haar wrang, haastig de koekkruimels van haar kin vegend. Het was een heel pittig koekje, bijna scherp. 'Zelfs een koningin die in de Toren wordt opgeleid, zou vloeren moeten schrobben als elke andere Novice en gehoorzamen als dat gevraagd wordt.'

Egeanin knikte langzaam. 'Dus op die manier heersen jullie. Door de heersers te beheersen. Gaan... er veel... koninginnen naar die opleiding?'

ik weet er geen een,' lachte Elayne. 'Hoewel het in Andor de gewoonte is dat de erfdochter gaat. Vrij veel hooggeplaatste vrouwen gaan eigenlijk, hoewel ze meestal niet willen dat het bekend wordt, en de meesten vertrekken weer zonder de Ware Bron ook maar te hebben gevoeld. Het was maar een voorbeeld.'

'Ben jij ook... van adel?' vroeg Egeanin en Nynaeve snoof. 'Mijn moeder

was een boerin en mijn vader fokte schapen en teelde tobak. Waar ik vandaan kom, kunnen ze alleen door de verkoop van wol en tobak rondkomen. Hoe staat het met jouw ouders, Egeanin?'

'Mijn vader was in het leger en mijn moeder de... een stuurman op een schip.' Een moment lang nipte ze van haar ongezoete thee en nam hen op. 'Jullie zoeken iemand,' zei ze eindelijk. 'Die vrouwen waar de donkere man het over had. Ik handel zo nu en dan, onder andere in nieuwtjes. Ik heb bronnen die me veel vertellen. Misschien kan ik helpen. Ik zal er niets voor rekenen, behalve dat jullie me meer over de Aes Sedai vertellen.'

'Je bent al een grote hulp voor ons geweest,' zei Elayne haastig en herinnerde zich dat Nynaeve bijna alles aan Baile Domon had verteld. 'Ik bén heel dankbaar, maar meer mogen we niet aannemen.' Ze kon onmogelijk bij deze vrouw de Zwarte Ajah noemen en haar daarbij betrekken zonder haar alles te vertellen. 'Dat kunnen we echt niet.' Nynaeve keek haar verrast en boos met halfopen mond aan. 'Ik wilde net hetzelfde zeggen,' zei ze vlak, maar ging toen opgewekter verder. 'Onze dankbaarheid is zeker groot genoeg om wat vragen te beantwoorden, Egeanin. Zo goed als we kunnen.' Ze bedoelde vast en zeker dat er behoorlijk veel vragen waren waarop ze geen antwoord had, maar Egeanin vatte het anders op.

'Natuurlijk. Ik wil geen geheime zaken van de Witte Toren lospeuteren.'

'Je schijnt veel belangstelling te hebben voor Aes Sedai,' zei Elayne. ik kan de aanleg niet in je voelen, maar misschien kun je leren te geleiden.'

Egeanin liet haar kopje bijna vallen. 'Kan... het geleerd... worden? Ik wist niet... Nee. Nee. Ik wil het niet leren.'

Haar geschrokken opwinding stemde Elayne bedroefd. Veel mensen die niet bang waren van de Aes Sedai, waren bang voor alles wat met de Ene Kracht te maken had. 'Wat wil je dan weten, Egeanin?' Voordat de vrouw iets kon zeggen, werd er geklopt en stapte Thom binnen, in de dikke bruine mantel die hij de laatste tijd buiten droeg. Het trok in ieder geval minder de aandacht dan zijn speelmansmantel. Hij zag er hierin eigenlijk heel achtenswaardig uit, met die witte haardos, hoewel hij die best wat beter kon borstelen. Terwijl ze zich probeerde voor te stellen hoe hij er als jongeman uit had gezien, meende Elayne te zien wat haar moeder aanvankelijk had

aangetrokken. Maar dat maakte zijn vertrek natuurlijk niet goed. Ze trok haar gezicht strak voor hij haar frons had kunnen opvangen.

'Ze vertelden me dat jullie niet alleen waren,' zei hij en keek Egeanin behoedzaam aan, bijna net zoals Juilin. Mannen waren altijd achterdochtig jegens onbekenden. 'Maar ik dacht dat je graag zou willen horen dat de Kinderen van het Licht vanmorgen het Panarchenpaleis hebben omsingeld. De straten zijn er vol van. Het ziet ernaar uit dat vrouwe Amathera morgen tot de nieuwe panarch wordt verheven.'

'Thom,' zei Nynaeve vermoeid, 'tenzij die Amathera in feite Liandrin is, geef ik er niets om of ze panarch wordt, koning, of de Wijsheid van Tweewater.'

'Het interessante is,' zei Thom, die naar de tafel hinkte, 'dat volgens de geruchten de Burgerkamer weigerde Amathera te kiezen. Ze werd afgewezen. Dus waarom wordt ze verheven? Aan dit soort vreemde zaken dien je aandacht te schenken, Nynaeve.' Toen hij zich in een stoel wilde laten zakken, zei ze kalm: 'We hebben een gesprek onder vier ogen, Thom. Ik weet zeker dat je de gelagkamer veel aangenamer zult vinden.' Ze nam een slokje thee en keek hem over haar kopje aan, klaarblijkelijk verwachtend dat hij zou verdwijnen.

Hij werd rood en ging weer recht staan, zonder dat hij echt was gaan zitten, maar hij ging niet meteen weg. 'Of de Burgerkamer opeens van gedachte is veranderd of niet, er zullen waarschijnlijk straatrellen van komen. Als je erop staat de straat op te gaan, kunnen jullie het niet meer alleen doen.' Hij keek Nynaeve aan, maar Elayne had bijna de indruk dat hij zijn hand op haar schouder legde. 'Baile Domon zit in dat kamertje bij de haven te knoeien en wikkelt zijn zaken af voor het geval hij moet vluchten, maar hij heeft ermee ingestemd vijftig man uit te zoeken, sterke kerels die gewend zijn aan een gevecht en die met een mes of zwaard kunnen omgaan.'

Nynaeve wilde wat zeggen, maar weer was Elayne haar voor. 'We zijn je dankbaar, Thom, zowel jou als schipper Domon. Zeg hem alsjeblieft dat we zijn gulle aanbod aannemen.' Ze keek in het nietszeggende gezicht van Nynaeve en voegde er veelzeggend aan toe: 'Ik zou niet graag op klaarlichte dag ontvoerd willen worden.'

'Nee,' zei Thom. 'Dat zouden we niet willen.' Elayne meende een haast

onhoorbaar 'kind' aan het eind van de zin op te vangen en ditmaal raakte hij haar schouder wel aan, een snelle streling. 'In feite,' ging hij door, 'staan de mannen buiten al te wachten. Ik ben op zoek naar een koets, want die stoelen zijn te kwetsbaar.' Hij leek te beseffen dat hij te ver was gegaan door nog zonder hun instemming Domons mannen mee te nemen, om maar niet te spreken van een ongevraagde koets, maar hij keek ze aan als een loerende, oude wolf met harige, fronsende wenkbrauwen, ik zou het... persoonlijk... betreuren als jullie iets overkwam. De koets zal gereedstaan zodra ik een span paarden heb gevonden. Als die gevonden kan worden.'

Aan haar grote ogen te zien, twijfelde Nynaeve duidelijk of ze hem nu wel of niet zó fel de mantel uit zou vegen dat hij het nooit meer zou vergeten. Elayne zou het niet erg vinden daar iets aan toe te voegen, zij het zachter en wat aardiger. Kind! Wat dacht hij wel? Hij benutte het voordeel van hun aarzeling door een diepe buiging te maken die in elk paleis zou hebben gepast en vertrok nu hij nog de kans had.

Egeanin had haar kopje neergezet en staarde hen stomverbaasd aan. Elayne nam aan dat ze niet erg als Aes Sedai waren opgetreden door toe te staan dat Thom hen zo aan de lijn liet dansen. 'Ik moet weg,' zei de vrouw, die opstond en haar staf bij de muur pakte. 'Maar je hebt nog niets gevraagd,' protesteerde Elayne. 'We zijn je op z'n minst enkele antwoorden schuldig.'

'Een andere keer,' zei Egeanin na een kort stilzwijgen. 'Als het toegestaan is, kom ik een andere keer. Ik moet meer over jullie te weten zien te komen. Jullie zijn anders dan ik had verwacht.' Ze verzekerden haar dat ze wanneer ze er waren, altijd welkom was en probeerden haar over te halen om haar thee op te drinken en nog wat koekjes te nemen, maar ze bleef onwrikbaar volhouden dat ze nu weg moest. Nadat ze de vrouw had uitgelaten, keerde Nynaeve zich om met de vuisten op haar heup. 'Jou ontvoeren? Misschien ben je het vergeten, Elayne, maar die mannen probeerden mij te pakken.'

'Om je uit de weg te hebben zodat ze mij konden grijpen,' zei Elayne. 'Misschien ben jij het vergeten, maar ik bén de erfdochter van Andor.

Mijn moeder zou ze schatrijk hebben gemaakt om mij terug te krijgen.'

'Misschien,' mompelde Nynaeve vol twijfel. 'Nou ja, ze hadden gelukkig niets met Liandrin te maken. Dat stel zou geen boeventroep hebben

gestuurd om ons in een zak te stoppen. Waarom doen mannen altijd dingen zonder het te vragen? Verliezen ze hun hersens als ze haar op hun borst krijgen?'

De plotselinge verandering van onderwerp leidde Elayne niet af. 'We hoeven ons in ieder geval geen zorgen meer te maken over lijfwachten. Je bent het er toch ook mee eens? Zelfs al is Thom zijn boekje te buiten gegaan?'

'Ik neem aan van wel.' Nynaeve kon slechts met de grootst mogelijke afkeer haar ongelijk toegeven. Over die mannen bijvoorbeeld die haar hadden willen oppakken. 'Elayne, besef je dat we nog steeds niets hebben, afgezien van een leeg huis? Als Juilin - of Thom - een fout maakt en ontdekt wordt... We moeten de Zwarte zusters vinden zonder dat ze iets vermoeden, anders krijgen we nooit de kans hen te volgen naar dat ding dat zo gevaarlijk is voor Rhand.'

'Ik weet het,' zei Elayne geduldig. 'We hébben er al over gesproken.' De oudere vrouw dacht fronsend na. 'We hebben geen enkel idee wat het is, of waar.' ik weet het.'

'Zelfs als we op dit moment Liandrin en de anderen in het nauw kunnen drijven, kunnen we het er niet bij laten zitten en afwachten tot iemand anders het vindt.'

ik weet het, Nynaeve.' Elayne dwong zich geduldig te zijn en ging wat zachter spreken. 'We zullen ze vinden. Ze moeten ergens een fout maken en ooit zullen we het door een gerucht via Thom, een dief van Juilin of een scheepsmakker van Baile Domon te weten komen.' Nynaeve bleef fronsend nadenken. 'Zag je Egeanins ogen toen Thom het over Domon had?'

'Nee. Denk je dat ze hem kent? Waarom zou ze het dan niet zeggen?' ik weet het niet,' zei Nynaeve narrig. 'Haar gezicht veranderde niet, maar haar ogen... Ze was geschrokken. Ze kent hem. Ik vraag me af wat...' Er werd zachtjes op de deur geklopt. 'Komt vandaag iedereen uit Tanchico hier binnenvallen?' bromde ze en gooide de deur open. Rendra schrok van de blik op Nynaeves gezicht, maar haar altijd aanwezige glimlach keerde meteen weer terug. 'Vergeef me dat ik jullie stoor, maar er staat een vrouw in de gelagkamer die naar jullie vraagt.

Niet met name, maar ze beschrijft jullie. Ze meent jullie te kennen. Ze is...'

De rozenknopmond verstrakte tot een lichte grimas. 'Ik ben vergeten haar naam te vragen. Ik ben vanmorgen ook zó'n hersenloze geit. Ze is heel goed gekleed en nog niet zo erg oud. Niet uit Tarabon.' Ze huiverde even. 'Een bazige vrouw, denk ik. Toen ze me voor het eerst zag, keek ze net als mijn oudste zus die mijn vlechten aan een struik wilde vastbinden toen we nog kinderen waren.'

'Hebben zij ons misschien als eerste gevonden?' vroeg Nynaeve zachtjes.

Elayne omhelsde de Ware Bron voor ze eraan dacht en voelde een golf van opluchting dat ze het kon en niet onverhoeds was afgeschermd. Als die vrouw in de gelagkamer van de Zwarte Ajah was... Maar als ze dat was, waarom had ze zich dan laten aandienen? Desondanks had ze rond Nynaeve ook graag de saidargloed gezien. Jammer dat ze alleen kon geleiden als ze kwaad was.

'Stuur haar maar hierheen,' zei Nynaeve en Elayne besefte dat ze zich heel erg bewust was van haar tekortkoming en bang was. Toen Rendra zich omkeerde, begon Elayne dikke stromen Lucht te weven, zo dik als kabels en klaar om te binden, naast stromen Geest, om iemand van de Bron af te schermen. Als die vrouw ook maar iets weg had van iemand van hun lijst... als ze ook maar een vonkje ging geleiden... De vrouw die het Vertrek van de Vallende Bloesems binnenstapte, in een glinsterend zwartzijden gewaad van onbekende stijl, was Elayne totaal onbekend en hoorde zeker niet bij de vrouwen die Liandrin hadden vergezeld. Donker haar dat losjes op de schouders viel, omlijstte een wilskrachtig, knap gezicht met grote donkere ogen en gladde wangen, maar zonder de leeftijdloosheid van een Aes Sedai. Glimlachend deed ze de deur achter zich dicht. 'Vergeef me, maar ik dacht dat jullie...' De gloed van saidar omringde haar en ze... Elayne liet de Ware Bron los. Er sprak een sterk bevel uit die donkere ogen, in de omhullende gloed van de bleke straling van de Ene Kracht. Ze was de koninklijkste vrouw die Elayne ooit had gezien. Elayne merkte dat ze haastig een révérence maakte, blozend bij de gedachte dat ze had overwogen... Wat had ze overwogen? Zo moeilijk dat te bedenken.

De vrouw nam hen kort op, knikte toen tevreden en zwierde naar de tafel, waar ze de bewerkte stoel aan het hoofdeind nam. 'Kom hier, waar ik jullie wat beter van dichtbij kan bekijken,' zei ze gebiedend. 'Kom. Ja. Dat is goed.'

Elayne besefte dat ze naast de tafel stond en neerkeek op de donkerogige, stralende vrouw. Ze hoopte maar dat ze het goed deed. Aan de andere kant van de tafel had Nynaeve haar verwarde lange dunne vlecht stevig vastgegrepen, maar ze staarde de bezoekster aan met een gezicht vol dwaze verrukking. Elayne moest bijna giechelen. 'Zo'n beetje wat ik verwachtte,' zei de vrouw. 'Weinig meer dan meisjes en duidelijk nog maar half geoefend. Maar sterk... sterk genoeg om bijzonder lastig te zijn. Jij vooral.' Ze keek Nynaeve recht in de ogen. 'Jij zou op een dag iets kunnen worden. Maar je hebt een blok, nietwaar? Wij zouden dat uit je hebben gekregen, al zou je het uitbrullen.' Nynaeve had haar vlecht nog steeds stevig vast, maar haar gezicht ging van een blije meisjesglimlach na de lofprijzing over naar beschaamd bevende lippen. 'Het spijt me van dat blok bij me,' snikte ze bijna, ik ben er bang van... al die kracht... de Ene Kracht... hoe kan ik...?'

'Zwijg tot je wat gevraagd wordt,' zei de vrouw streng. 'En hou op met dat gehuil. Je bent verheugd mij te zien, opgetogen. Je wilt mij alleen maar plezieren en mijn vragen naar waarheid beantwoorden.' Nynaeve knikte heftig en glimlachte zelfs nog opgetogener dan eerst. Elayne besefte dat zij hetzelfde deed. Ze wist zeker dat zij als eerste de vragen zou beantwoorden. Alles om deze vrouw te plezieren. 'Goed. Zijn jullie alleen? Zijn er nog andere Aes Sedai bij jullie?'

'Nee,' zei Elayne snel als antwoord op de eerste vraag en ze antwoordde even snel op de tweede vraag. 'Er zijn geen Aes Sedai bij ons.' Misschien hoorde ze te vertellen dat zij eigenlijk geen Aes Sedai waren. Maar dat was haar niet gevraagd. Nynaeve keek haar woest aan, de knokkels wit rond haar vlechten, woedend dat zij niet als eerste had geantwoord.

'Waarom zijn jullie in deze stad?' vroeg de vrouw.

'We zijn op jacht naar Zwarte zusters,' barstte Nynaeve los en wierp Elayne een triomfantelijke blik toe.

De knappe vrouw lachte. 'Daarom heb ik jullie vandaag pas voor het eerst voelen geleiden. Wijs om onopvallend te blijven als er gevaar dreigt. Datzelfde streef ik altijd na. Laat de dwazen maar in de kijkerd lopen. Ze kunnen worden verslagen door de spin die zich in de spleten verbergt, de spin die ze pas zien als het te laat is. Vertel me alles wat jullie over die Zwarte zusters hebben ontdekt, alles wat jullie van hen weten.'

Elayne gaf alles prijs en streed met Nynaeve om daarbij de eerste te zijn. Het was niet zoveel. Hun uiterlijk, de gestolen ter'angrealen, de moorden in de Toren en de vrees dat er nog meer Zwarte zusters waren achtergebleven. Dat ze een Verzaker hadden geholpen vóór de val van de Steen, hun overtocht hierheen om iets te zoeken wat voor Rhand gevaarlijk was. 'Ze waren bij elkaar in een huis,' besloot Elayne hijgend, 'maar ze zijn gisteravond vertrokken.'

'Het lijkt me dat jullie er dichtbij waren,' zei de vrouw langzaam. 'Heel dichtbij. Ter'angreaal. Keer jullie beurs op de tafel om, jullie zakken.' Dat deden ze en de vrouw keek snel de munten, het naaigerei, de doekjes en dergelijke na. 'Hebben jullie een ter'angreaal in je kamer? Een angreaal of een sa'angreaal?'

Elayne was zich bewust van de stenen ring tussen haar borsten, maar dat was haar niet gevraagd. 'Nee,' zei ze. Dat soort dingen hadden ze niet in hun kamer.

De vrouw schoof alles opzij en leunde achterover, half in zichzelf sprekend. 'Rhand Altor. Dus zo heet hij nu.' Haar gezicht plooide zich tot een korte grimas. 'Een opschepper die stonk naar mededogen en goedheid. Is hij nog steeds dezelfde? Nee, doe maar geen moeite. Een zinloze vraag. Dus Belal is dood. Die ander zal Ishamael wel zijn. Al zijn opschepperij over dat hij maar half gevangenzat, wat de prijs daarvoor ook was. Hij was minder menselijk dan ieder ander toen we hem weer ontmoetten. Ik denk dat hij half geloofde zelf de Grote Heer van het Duister te zijn. En na al die drieduizend jaren van listen en plannen komt er een ongeoefende jongen die hem verslaat. Mijn manier is de beste. Zachtjes aan, zachtjes aan, in de schaduw. Iets om een geleider te beheersen. Ja, dat zou het moeten zijn.' Haar ogen namen hen weer scherp op, keken hen aan. 'Tja. Wat zullen we met jullie doen?' Elayne wachtte geduldig. Nynaeve toonde een domme glimlach, haar lippen verwachtingsvol geopend. Ze leek nog dommer door de wijze waarop ze haar vlecht vasthield.

'Jullie zijn te sterk om te verknoeien. Op een dag kunnen jullie nog nut hebben. Ik zou Rahvins ogen weieens willen zien op de dag dat hij jou zonder blok ontmoet,' zei ze tegen Nynaeve. ik zou jullie van die jacht af willen halen, als ik dat kon. Een beetje dwang is zo beperkt. Nou ja, jullie weten zo weinig dat jullie te ver achter liggen om dat nog in te halen. Ik neem aan dat ik jullie later wel kan ophalen om voor jullie... herscholing te

zorgen.' Ze stond op en opeens voelde Elayne een prikkeling over haar hele lijf. Haar hersens leken te trillen. Ze was zich nergens van bewust, maar een vrouwenstem klonk als van een grote afstand donderend in haar oren. 'Jullie pakken je spullen van de tafel en als jullie ze terug hebben gestopt waar ze horen, zul je je niets herinneren van wat hier is gebeurd. Jullie zullen alleen weten dat ik meende mijn vrienden van het platteland te ontmoeten. Ik had het mis. Ik heb een kop thee gedronken en ben weggegaan.' Elayne knipperde met haar ogen en vroeg zich af waarom ze haar spullen weer in haar beurs terugdeed. Nynaeve zat fronsend naar haar handen te kijken en schoof haar beurs goed.

'Een aardige vrouw,' zei Elayne, die over haar voorhoofd wreef. Er kwam een hoofdpijn opzetten. 'Heeft ze haar naam genoemd? Ik weet het niet meer.'

'Aardig?' Nynaeves hand kwam omhoog en gaf een scherpe ruk aan haar vlecht. Ze staarde naar haar hand alsof die vanzelf had bewogen. 'Ik... denk het niet.'

'Waar hadden we het over toen ze binnenkwam? Egeanin was net vertrokken.' Wat was het geweest?

'Ik herinner me wat ik wilde zeggen.' Nynaeves stem klonk fermer. 'We moeten de Zwarte zusters vinden zonder dat ze achterdocht koesteren, of we zullen nooit de kans krijgen hen te volgen naar dat ding dat zo gevaarlijk voor Rhand is.'

'Dat weet ik,' zei Elayne geduldig. Had ze dat al niet gezegd? Natuurlijk niet. 'We hebben er al over gesproken.'

Bij de boogdoorgang van het kleine erf naar de straat bleef Egeanin staan en bekeek de mannen met harde gezichten die daar barrevoets en vaak met ontblote bovenlijven, tussen de leeglopers aan deze kant van de smalle straat rondhingen. Ze zagen er allemaal uit of ze de kortelas aan hun riem of achter hun buikband konden gebruiken, maar geen enkel gezicht kwam haar bekend voor. Als er een op het schip van Baile Domon was geweest, toen ze dat enterde en naar Falme opbracht, wist ze dat niet meer. Als er iemand bij was geweest, dan was het te hopen dat niemand in een vrouw met een rijbroek de vrouw in wapenrusting herkende die hun schip had geënterd. Opeens besefte ze dat ze vochtige handen had. Aes Sedai.

Vrouwen die de Kracht beheersten en niet behoorlijk beteugeld waren. Ze had aan dezelfde tafel gezeten, met ze gepraat. Ze waren absoluut niet wat ze had verwacht en ze kon zich niet van die gedachte losmaken. Ze konden geleiden en daarom waren ze gevaarlijk voor de goede orde en dus moesten ze veilig worden beteugeld... maar toch... Helemaal niet wat ze had geleerd. Het kon geleerd worden. Geleerd! Zolang ze Baile Do-mon kon ontlopen - die zou haar zeker herkennen - zou ze terug kunnen komen. Ze moest er meer over horen. Meer dan ooit, ze moest wel.

Ze wenste dat ze een mantel met een grote kap had, greep haar staf stevig vast en liep de straat in, een weg zoekend door de langskomende menigte. Geen enkele bootsmaat gunde haar een tweede blik en ze hield hen in de gaten om daar zeker van te zijn. Wat ze niet zag, was een man met lichte haren in smerige Tanchicaanse kleding die tegen de gevel leunde van een witgekalkte wijnwinkel aan de overkant van de straat. Zijn ogen, blauw boven een groezelige sluier en een dikke snor die met lijm op zijn plaats werd gehouden, volgden haar voor ze teruggleden naar de Driepruimenhof. Hij stond op, stak de straat over en negeerde de mensen die tegen hem opbotsten. Egeanin had hem bijna opgemerkt toen hij zichzelf had laten gaan en de arm van die stommeling had gebroken. Een man van het Bloed, zoals dat in deze landen gezien werd, vervallen tot bedelarij en zonder voldoende eer om zijn aderen te openen. Walgelijk. Misschien kon hij in deze herberg meer over haar plannen te weten komen, zodra ze doorkregen dat hij meer munten had dan zijn kleren deden vermoeden.

47

47 De waarheid van de beelden

De stapels papieren op de werktafel van Siuan Sanche waren voor haar van weinig belang, maar ze hield vol. Anderen handelden natuurlijk de alledaagse zaken van de Witte Toren af, waardoor de Amyrlin Zetel zich aan belangrijke beslissingen kon wijden, maar het was altijd haar gewoonte geweest zonder waarschuwing vooraf zo hier en daar enkele zaken na te lopen, en daar wilde ze zich aan houden. Ze wilde zich zeker niet door de zorgen laten afleiden. Alles lag volgens plan op de juiste koers. Ze schoof haar gestreepte stola goed, doopte de pen zorgvuldig in het potje inkt en zette een tekentje bij een verbeterde optelling.

Vandaag bekeek ze de aankopen van de keuken en de rekening van de steenvoegers voor een aanbouw aan de librije. Dat veel mensen zo vaak met pekelzonden dachten weg te komen, verbaasde haar altijd. Ook dat er zoveel aan de aandacht ontsnapte van de vrouwen die op deze zaken moesten toezien, verbaasde haar. Laras, bijvoorbeeld, leek te denken dat het nakijken van de rekeningen beneden haar waardigheid was, sinds ze van eenvoudige kokkin verheven was tot Meesteres van de Keukens. Danelle daarentegen - de jonge Bruine zuster die verondersteld werd een oogje te houden op baas Jovarin, de steenvoeger -had zich waarschijnlijk weer laten meeslepen door de boeken die de kerel steeds weer voor haar opdook. Alleen zo kon ze verklaren waarom ze niet had gevraagd naar het aantal werkmensen dat baas Jovarin had aangenomen, terwijl de eerste schepen met stenen uit Kandor net in de Noorderhaven waren afgemeerd. Met zoveel man kon hij de hele librije bouwen. Danelle was gewoon te dromerig, zelfs voor een Bruine zuster. Misschien zou de straf om korte tijd op een boerderij te moeten werken, haar wakker schudden. Laras was moeilijker in het gareel te brengen. Ze was geen Aes Sedai, dus haar gezag over de keukenhelpsters, schoonmaaksters en keukenhulpjes kon al te gemakkelijk in her moeras zakken. Maar mogelijk kon ook zij voor wat 'rust' naar de boerderij worden gestuurd. Dat zou...

Siuan snoof van afkeer, gooide haar pen neer en trok een lelijk gezicht toen dat een vlek maakte op een blaadje van netjes opgetelde totalen. 'Zit ik mijn

tijd te verdoen aan een besluit of ik Laras onkruid zal laten wieden,' mompelde ze. 'Dat mens is veel te dik om te bukken.' Het was niet het gewicht van Laras dat haar zo humeurig maakte en dat wist ze. De vrouw was niet zwaarder dan ze altijd was geweest, die indruk had ze tenminste, en haar gewicht had geen invloed op haar leiding over de keukens. Er was geen nieuws. Daardoor flapperde ze als een visvogel wiens vangst was afgepikt. Eén boodschap van Moiraine dat Callandor in handen was van die Altor-jongen, en daarna wekenlang niets meer, hoewel de geruchten in de straten zijn naam reeds begonnen te noemen. Nog steeds niets.

Ze tilde het deksel op van het fraai besneden zwarthouten kistje waarin ze haar allergeheimste papieren bewaarde en bladerde er wat in rond. De lichte ban die ze rond het kistje had geweven, zorgde ervoor dat alleen zij het met haar eigen handen kon openen. Het eerste papier dat ze eruit trok, was een verslag dat de Novice die Min had zien aankomen, was verdwenen van de boerderij waar ze was heengestuurd, evenals de boerin zelf. Het kwam wel vaker voor dat een Novice ervandoor ging, maar dat de boerin ook was verdwenen, was een reden tot zorg. Sahra zou in ieder geval gevonden moeten worden - ze was nog niet zo geoefend dat ze zomaar rond kon lopen -maar eigenlijk hoefde dit rapport niet in de kist bewaard te blijven. Het bevatte niet de naam van Min, noch de reden waarom het meisje was weggestuurd om kolen te snijden, maar ze legde het toch maar weer terug. De zorg van de ene dag leek de volgende dag heel overdreven.

Een beschrijving van een bijeenkomst in Geldan waar een man sprak die zich de profeet van de Drakenheer noemde. Blijkbaar heette de man Masema. Vreemd, een Shienaraanse naam. Bijna tienduizend mensen waren op een heuvel naar hem komen luisteren. Hij had gesproken over de terugkeer van de Draak, een toespraak die gevolgd werd door een gevecht met soldaten die de mensen uiteen wilden jagen. Afgezien van het feit dat de soldaten het blijkbaar het hardst kregen te verduren, was het meest interessante dat die Masema de naam Rhand Altor kende. Dit ging zeker terug in de kist.

Een verslag dat men nergens één spoortje van Mazrim Taim had gevonden. Dat hoefde niet in de kist. Een ander over de steeds slechter wordende toestand in Arad Doman en Tarabon. Over schepen die langs de kust van de Arythische Oceaan verdwenen. Over geruchten van Tyreense invallen in Cairhien. Ze kreeg de gewoonte alles in deze kist te stoppen. Dit hoefde niet allemaal geheim te blijven. In Illian waren twee zusters verdwenen en

nog een in Caemlin. Ze huiverde en vroeg zich af waar de Verzakers waren. Te veel van haar agenten waren stilgevallen. Daar ergens zwommen leeuwvissen rond en zij tastte in het duister. Hier had ze het. Het zijde-dunne papiertje ritselde bij het open-rollen.

De slinger is gebruikt. De schaapherder heeft het zwaard in handen.

De Zaal van de Toren had, zoals ze had verwacht, eensgezind gestemd, zonder dat ze druk had hoeven uit te oefenen of haar gezag moest laten gelden. Als een man Callandor had gepakt, moest hij de Herrezen Draak zijn en die man moest door de Witte Toren worden begeleid. Drie Gezetenen van drie verschillende Ajahs hadden voorgesteld alle plannen daaromtrent alleen voor te leggen aan de Zaal. Het was een verrassing geweest dat Elaida daarmee was gekomen, maar ja, de Rode zusters zouden zeker de allersterkste trossen om een geleider willen slaan. Het enige probleem was geweest een afvaardiging naar Tyr tegen te houden om hem binnen hun bereik te houden, en dat was eigenlijk niet eens zo lastig geweest, omdat ze had kunnen zeggen dat het nieuws was gekomen van een zuster die zich reeds in het gezelschap van die man bevond.

Maar wat was hij nu aan het uitspoken? Waarom had Moiraine geen nieuwe berichten gestuurd? De Zaal was nu zo ongeduldig dat de lucht er volgens haar bijna ging vonken. Ze hield een stevig slot op haar boosheid. *Bloedvuur, vrouw, waarom kun je geen bericht sturen?* De deur klapte open en ze richtte zich woedend op toen ruim tien vrouwen onder leiding van Elaida de werkkamer binnenstapten. Allen droegen hun stola's, de meeste met rode franje, maar naast Elaida liepen Alviarin, een koel kijkende Witte zuster, en Joline Maza, een slanke Groene. De gezette Shemerin van de Gele Ajah volgde vlak achter hen, net als Danelle, met haar grote blauwe ogen die nu absoluut niet dromerig keken. Sommigen leken zenuwachtig, maar de meesten keken grimmig en vastberaden en de donkere ogen van Elaida toonden een rotsvaste zekerheid, zelfs triomf.

'Wat heeft dit te betekenen?' snauwde Siuan, met een scherpe klap het zwarthouten kistje dichtslaand. Ze sprong overeind en liep om haar werktafel heen. Eerst Moiraine en nu dit weer! 'Als dit over de kwestie in Tyr gaat, Elaida, dan zou je beter moeten weten dan er anderen bij te betrekken. Je zou ook beter moeten weten dan hier zomaar binnen te lopen alsof het de keuken van je moeder is! Bied je verontschuldigingen aan en ga weg voordat je veel liever weer een onwetende Novice wilt zijn.'

Haar kille woede had hen als een school vissen uiteen moeten jagen, maar hoewel enkelen zich ongemakkelijk bewogen, deed niemand een stap naar de deur. De kleine Danelle keek haar feitelijk honend aan. En Elaida stak kalm haar hand uit en trok de gestreepte stola van Siuans schouders. 'Die zul je niet meer nodig hebben,' zei ze. 'Je bent er nooit geschikt voor geweest, Siuan.'

De schok veranderde Siuans tong in steen. Dit was waanzin. Dit was onmogelijk. Woest reikte ze naar saidar en voelde zich voor de tweede keer geschokt. Een scherm hing tussen haar en de Ware Bron, als een muur van dik glas. Ongelovig staarde ze Elaida aan. Alsof die haar wilde bespotten, sprong de gloed van saidar rond Elaida op. Ze bleef hulpeloos staan toen de Rode zuster stromen Lucht om haar heen weefde, van de schouders tot haar middel, waardoor haar armen tegen haar lichaam werden geperst. Ze kon amper ademhalen. 'Jullie zijn gek!' hijgde ze. 'Jullie allemaal. Hiervoor zal ik jullie villen! Maak me los!' Niemand gaf antwoord, ze leken haar bijna te negeren.Alviarin keek de papieren op haar tafel door, snel maar ongehaast. Danelle en de anderen pakten boeken van de lezenaars en schudden die om te zien of er iets uit het boek zou vallen. De Witte zuster siste even van ergernis toen ze niets op de tafel vond en sloeg toen het deksel van het zwarthouten kistje open. Meteen laaide een bol vuur rond het kistje omhoog.

Alviarin sprong met een kreet achteruit en schudde haar hand, waarop zich al blandblaren vormden. 'Een ban,' mompelde ze, en toonde bijna iets van boosheid, meer dan een Witte zuster ooit deed. 'Zo klein dat ik hem pas voelde toen het te laat was.' Van kist en inhoud restten slechts een hoopje grijze as op een geblakerde vlek op het tafelblad.

Elaida's gezicht toonde geen teleurstelling. 'Ik beloof je, Siuan, dat je me ieder woord dat verbrand is, gaat vertellen, voor wie het bestemd was en met welk doel.'

'Jullie zijn door de Draak gebeten,' snauwde Siuan. ik laat je hiervoor villen, Elaida. Jullie allemaal. Jullie mogen van geluk spreken als de Zaal van de Toren niet verklaart dat jullie allemaal gestild moeten worden.'

Het glimlachje van Elaida raakte haar ogen niet. 'De Zaal is zojuist bijeen geweest, met genoeg eensgezinde Gezetenen als de wet eist, en je bent geen Amyrlin meer. Het is gedaan en we zijn hier om ervoor te zorgen dat

het besluit wordt uitgevoerd.'

Siuans maag voelde als ijs en een klein stemmetje in haar achterhoofd krijste: *Wat weten ze? Licht, hoeveel weten ze al? Dwaas! Blinde dwaze vrouw die ik ben!* Ze hield haar gezicht echter effen. Dit was niet de eerste keer dat ze in een hoek was gedreven. Een vijftienjarig meisje met slechts haar vismesje was ooit een steeg ingetrokken door vier kerels met harde ogen en een maag vol goedkope wijn. Daaraan te ontsnappen was moeilijker geweest dan dit. Dat hield ze zichzelf nadrukkelijk voor.

'Genoeg volgens de regels,' spotte ze. 'Amper meer dan het kleinste aantal, voornamelijk je eigen vriendinnen en vrouwen die je kunt beïnvloeden of overdonderen.' Dat Elaida in staat was geweest om zelfs een betrekkelijk kleine groep Gezetenen te overtuigen, was al zo erg dat ze er een droge keel van kreeg, maar dat wilde ze niet laten merken. 'Als de volledige Zaal met alle Gezetenen bijeen is, zul je weten dat je een fout hebt gemaakt. Maar dan is het te laat. Er is in de Tohen nog nooit een opstand geweest en nog duizend jaar zullen ze jullie geschiedenis, jullie lot, aanhalen om Novices te leren wat er met afvalligen gebeurt.' Er dreven slierten twijfel over sommige gezichten. Blijkbaar had Elaida toch minder greep op de andere samenzweersters dan zij dacht. 'Het is de hoogste tijd om te gaan hozen in plaats van het gat in de romp verder open te hakken. Zelfs jij kunt je misdrijf nog minder erg maken, Elaida.'

Elaida wachtte stil en kalm af tot ze was uitgesproken. Toen gaf ze uit alle macht een harde klap in Siuans gezicht. Ze wankelde en zilver-zwarte vlekjes dansten voor haar ogen.

'Met jou is het afgelopen,' zei Elaida. 'Dacht je dat ik... dat wij aan jou zouden toestaan de Toren te vernietigen? Voer haar weg.' Siuan struikelde toen twee Rode zusters haar naar voren stompten. Ze bleef amper overeind en keek hen woest aan, maar liep toch in de richting die ze aanduidden. Aan wie moest ze dit alles doorgeven? Elke ingebrachte aanklacht kon ze weerleggen, als ze er de tijd voor kreeg. Zelfs aanklachten over Rhand Altor. Ze konden daar niet meer dan geruchten over hebben opgevangen en zij had het Grote Spel te lang gespeeld om door geruchten te worden verslagen. Tenzij ze Min in handen hadden. Min kon de geruchten staven. Ze perste haar tanden op elkaar. *Bloedvuur, ik voer dit stel aan de vissen!* In de voorkamer struikelde ze weer, maar nu niet door een duw. Ze had half gehoopt dat Leane niet op haar werkplek had gezeten, maar de

Hoedster stond stijf rechtop, net als Siuan met de armen strak tegen haar aan, terwijl haar mond stil en woest bewoog door een strop van Lucht. Ze had eigenlijk moeten voelen dat Leane werd gebonden maar het was niet tot haar doorgedrongen. In de Toren voelde je altijd vrouwen geleiden.

Maar het kwam niet doordat ze Leane zag dat ze zich verstapte, maar door de lange, slanke grijsharige man die op de grond lag met een mes in zijn rug. Alric was al bijna twintig jaar lang haar zwaardhand geweest, zonder te klagen wanneer haar pad haar in de Toren vasthield, zonder te mopperen wanneer de Amyrlin hem honderden roeden uit haar buurt had gestuurd, iets waar geen enkele gaidin van hield. Ze schraapte haar keel, maar haar stem klonk nog steeds hees toen ze zei: 'Hiervoor zal ik je in laten smeren met zout en in de zon laten bakken, Elaida. Dat zweer ik je!'

'Bekommer jij je maar om je eigen huid, Siuan,' zei Elaida en ging bij haar staan om haar recht aan te kijken. 'Er zit hier nog veel meer aan vast dan je tot nu hebt onthuld. Ik weet het. En jij gaat me alles tot het laatste lettertje vertellen. Tot het laatste lettertje.' De plotseling zachte stem joeg meer angst aan dan al haar eerdere harde blikken. 'Dat beloof ik je, Siuan. Breng haar naar beneden.'

Terwijl ze de rollen blauwe zijde tegen zich aan klemde, slenterde Min tegen de middag door de Noordpoort naar binnen, klaar om wat te lachen met de schildwachten met de Vlam van Tar Valon op de borst, klaar om meisjesachtig met haar groene rok te zwieren zoals Elmindreda zou doen. Ze was er feitelijk al mee begonnen voor ze besefte dat er geen wachten stonden. De zware met ijzer beslagen deur van het stervormige wachthuis stond open. Het wachthuis zelf leek verlaten. Dat kon niet. Een toegangspoort tot het gebied van de Toren was nooit onbewaakt. Halverwege de enorme ivoorwitte zuil van de Toren rees boven de bomen een rookpluim omhoog. Het leek in de buurt te zijn van de verblijven van de jongemannen die met de zwaardhanden oefenden. Misschien had die brand de wachten weggelokt. Ze voelde zich een tikkeltje ongerust, maar liep toch verder over het zandpad in het bosrijke gedeelte van het gebied terwijl ze de rollen zijde telkens van arm wisselde. Ze wilde eigenlijk geen andere kleren, maar ze kon toch niet weigeren als Laras haar een beurs zilver in de handen drukte en haar vertelde daarmee deze zijde te kopen die de forse vrouw had gezien. Ze beweerde dat het precies de kleur was die heel mooi bij Elmindreda's huidskleur zou staan. Of ze dat nu wilde of niet, was minder belangrijk dan dat Laras heel vriendelijk bleef.

Zwaardgekletter vanuit het bos bereikte haar oren. De zwaardhanden lieten hun leerlingen harder werken dan anders. Het ergerde haar ontzettend. Laras met haar opmerkingen over schoonheid, Gawein met z'n grapjes, Galad die steeds lovende dingen zei en niet één keer besefte wat zijn gezicht en glimlach met de hartslag van een vrouw deden. Wilde Rhand haar op deze manier? Zou hij haar eindelijk zien staan als ze een rok droeg en zeurde als een domme gans?

Hij heeft geen recht om dit te willen, dacht ze woedend. Het was allemaal zijn schuld. Als hij er niet was geweest, zou ze hier niet zijn, in een stomme rok en grijnzend als een dwaas. *Ik draag een jas en een broek, en dat is dat! Zo nu en dan wil ik misschien wel een rok dragen - misschien! - maar niet om een man naar me te laten kijken! Ik wed dat hij op dit moment een of andere Tyreense met half ontblote borsten staat aan te gapen. Ik kan ook zoiets aantrekken. We zullen zien wat bij denkt als hij me in deze blauwe zijde ziet. Ik maak de hals zo laag dat...* Waar liep ze nou aan te denken? Die man had haar van haar verstand beroofd! De Amyrlin Zetel hield haar voor niets hier en Rhand Altor maakte haar hersens in de war. *Bloedvuur! Bloedvuur, dat hij mij dit aandoet!*

Weer klonk er zwaardgekletter in de verte en ze bleef staan toen een groep jongemannen uit de bomen voor haar te voorschijn sprong met speren en getrokken zwaarden, Gawein aan het hoofd. Ze herkende enkele anderen, leerlingen van de zwaardhanden. Elders in het gebied steeg geschreeuw op, gebrul van boze mannen. 'Gawein?

Wat is er aan de hand?'

Met een ruk draaide hij zich om bij het horen van haar stem. Zorg en angst tekenden zijn blauwe ogen en zijn gezicht was een vastberaden masker dat daaraan niet wilde toegeven. 'Min! Wat ben je... Ga weg van het gebied van de Toren, Min. Het is gevaarlijk.' Een handvol jongemannen rende verder, maar de meesten bleven vol ongeduld op hem wachten. Ze dacht dat de meeste leerlingen hier bij elkaar waren. 'Wat gebeurt er allemaal, Gawein.'

'De Amyrlin is vanmorgen afgezet. Ga weg. Min!' De rollen zijde vielen op de grond. 'Afgezet? Dat kan niet! Hoe? Waarom? In de naam van het Licht, waarom?'

'Gawein!' riep een jongeman en de anderen namen het over, terwijl ze hun wapens stevig vasthielden. 'Gawein! De witte ever! Gawein!' ik heb geen

tijd,' zei hij dringend. 'Er wordt overal gevochten. Ze zeggen dat Hammar probeert Siuan Sanche te bevrijden. Ik moet naar de Toren, Min. Ga weg! Alsjeblieft!'

Hij draaide zich om en zette het op een hollen naar de Toren. De anderen volgden, woedend zwaaiend met hun geheven wapens, sommigen nog steeds schreeuwend: 'Gawein! De witte ever! Gawein! Jongelingen vooruit!'

Min bleef ze nakijken. 'Je hebt niet gezegd aan welke kant je stond, Gawein,' fluisterde ze.

Het strijdrumoer werd luider, klonk duidelijker nu ze erop lette, en het geschreeuw en gegil, het gekletter van staal op staal, leken overal vandaan te komen. Het wapengekletter bezorgde haar kippenvel en liet haar knieën beven. Dit kon toch niet, niet hier. Gawein had gelijk. Het zou veiliger en veel verstandiger zijn om meteen van het gebied van de Toren weg te sluipen. Alleen wist ze niet of ze dan weer terug kon komen, en ze dacht niet dat ze buiten veel kon klaarspelen. Maar wat kan ik hierbinnen klaarspelen? vroeg ze zich wild af. Ze keerde echter niet om naar de poort. Ze liet de zijde liggen waar die lag en haastte zich tussen de bomen door, zoekend naar een schuilplaats. Ze dacht niet dat iemand 'Elmindreda' als een gans aan een speer zou rijgen - bevend wenste ze dat ze daar niet aan gedacht had - maar het had geen zin domme dingen te doen. Vroeg of laat zou het vechten stoppen en tegen die tijd diende ze te beslissen wat ze hierna moest doen.

In de inktzwarte duisternis van de kerker deed Siuan Sanche haar ogen open, bewoog, kromp ineen en lag stil. Was het buiten al ochtend? De ondervraging was heel lang doorgegaan. Ze probeerde de pijn te vergeten en te genieten van de wetenschap dat ze nog ademhaalde. De ruwe steen schuurde tegen de opgezette builen en blauwe plekken op haar rug. Zweet prikte pijnlijk in alle wonden - van haar knieën tot haar schouders voelde ze overal pijn - waardoor ze in de koude lucht trouwens ook nog lag te rillen. Ze *hadden me toch minstens mijn onderkleren kunnen laten houden.* De lucht rook naar oud stof en gedroogde schimmels, naar ouderdom. Een van de diepe kerkers. Niemand had hier sinds de tijd van Artur Haviksvleugel opgesloten gezeten. Niet sinds Bonwhin.

Ze vertrok haar gezicht in het duister, ze kon het niet vergeten. Ze klemde

haar tanden op elkaar en duwde zich omhoog, tot ze op de stenen vloer zat en om zich heen voelde naar een muur waar ze tegenaan kon zitten. De steenblokken van de muur voelden koel aan tegen haar rug. *Kleine dingen*, zei ze in zichzelf, *denk aan kleine dingen. Warmte. Kou. Ik vraag me af wanneer ze me wat water brengen. Als ze dat al doen.*

Onwillekeurig voelde ze naar de Grote Serpent-ring aan haar hand. Hij zat er niet meer. Niet dat ze het had verwacht, ze meende zich nog te herinneren dat ze die hadden afgerukt. Na verloop van tijd was alles heel vaag geworden. Heerlijk vaag. Ze herinnerde zich echter wel dat ze uiteindelijk alles had verteld. Bijna alles. Herinnerde zich de triomf als ze hier en daar iets had achtergehouden tussen de huilende antwoorden door. Ze had graag alles willen beantwoorden, als ze maar ophielden, als ze maar even wilden ophouden, als ze maar... Ze sloeg haar armen om zich heen om niet meer te rillen, het hielp niet erg. *Ik moet kalm blijven. Ik ben niet dood. Dat is het voornaamste. Ik ben niet dood.*

'Moeder?' Uit de duisternis klonk de bevende stem van Leane. 'Bent u bijgekomen, Moeder?'

ik ben wakken' zuchtte Siuan. Ze had gehoopt dat ze Leane zouden hebben vrijgelaten, haar de stad hadden uitgestuurd. Ze voelde zich schuldig dat ze troost putte uit de aanwezigheid van de andere vrouw in haar kerker. 'Het spijt me dat je hierbij betrokken bent geraakt, dochter...' Nee. Ze had niet meer het recht haar zo te noemen. 'Het spijt me, Leane.'

Het bleef lang stil. is alles... goed met u, Moeder?'

'Siuan, Leane. Enkel Siuan.' Ondanks alles probeerde ze saidar te omhelzen. Er was niets. Niet voor haar. Alleen de leegte in haar. Nooit meer. Ze had haar leven eraan gewijd, en nu was ze zonder roer, stuurloos op een zee die donkerder was dan deze kerker. Ze wreef ruw een traan van haar wang, boos dat die was gekomen, ik ben geen Amyrlin Zetel meer, Leane.' Er klonk weer iets van boosheid in haar stem door. ik neem aan dat in mijn plaats Elaida zal worden verheven. Als dat inmiddels al niet is gebeurd. Ik zweer je dat ik op een dag die vrouw aan de zilvertanden ga voeren.'

Leanes enige antwoord was een lange, wanhopige zucht. Het gekras van een sleutel in het roestige ijzeren slot deed Siuan opkijken. Niemand had

eraan gedacht het ijzerwerk in te vetten voor ze Leane en haar erin hadden gegooid en de verroeste delen wilden niet echt goed draaien. Grimmig dwong ze zich op te staan. 'Sta op, Leane. Sta op.' Even later hoorde ze de vrouw gehoorzamen en tussen haar zachte gekreun wat in zichzelf mompelen. Iets harder merkte Leane op: 'Dat is toch zinloos?'

'Ze treffen ons dan in ieder geval niet gehurkt en snikkend op de vloer aan.' Ze probeerde het flink te laten klinken. 'We kunnen vechten, Leane. Zolang we in leven zijn, kunnen we vechten.' *O Licht! Ze hebben me gesust! Ze hebben me gesust!*

Ze dwong zich nergens aan te denken, balde haar vuisten en probeerde haar tenen nog steviger tegen de ongelijke stenen vloer te drukken. Ze had zo graag gewild dat het geluid in haar keel niet als een snik had geklonken.

Min zette haar tassen op de vloer en gooide haar mantel open, zodat ze beide handen voor de sleutel kon gebruiken. Die was tweemaal zo lang als haar hand, even roestig als het slot, net als de andere sleutels aan de grote ijzeren ring. De lucht was koud en dampig, alsof de zomer niet zo diep omlaag reikte.

'Haast je, kind,' mompelde Laras, die de lantaarn voor Min omhooghield en links en rechts de donkere stenen gang in loerde. Ze kon moeilijk geloven dat deze vrouw met al haar onderkinnen ooit een schoonheid was geweest, maar Min vond haar op dit moment absoluut een schoonheid.

Vechtend met de sleutel schudde ze het hoofd. Ze was Laras tegengekomen toen ze naar haar kamer was geslopen om de eenvoudige grijze rijkleding die ze nu droeg aan te trekken en enkele andere dingen te pakken. Feitelijk was de stevige vrouw haar tegengekomen, over haar toeren van de zorgen om 'Elmindreda', al roepend dat Min geluk had dat ze veilig was, en het was Laras geweest die haar had voorgesteld zich in haar kamer op te sluiten tot alle moeilijkheden voorbij waren. Ze wist nog steeds niet echt goed hoe Laras haar plannen uit haar had losgekregen en ze was nog steeds niet over de schok heen toen de vrouw aarzelend haar hulp had aangeboden. *Waaghals van een meid, precies mijn smaak. Nou, ik hoop dat ze mij* - hoe zei ze ook weer? - *uit de inmaakketel kan houden.* Die bloedsleutel wilde niet draaien; uit alle macht probeerde ze het opnieuw. Om eerlijk te zijn, ze was Laras ook voor andere dingen erg dankbaar. Ze betwijfelde of ze alles in haar eentje klaar had kunnen spelen, of ze zelf iets had kunnen vinden en

binnen zo'n korte tijd. Bovendien... Bovendien piekerde ze er op het moment dat Laras haar zag, al over dat ze een stommeling was om aan zoiets te denken, en dat ze al op een paard op weg naar Tyr had moeten zijn. Ze had die kans moeten grijpen, voor iemand besloot haar hoofd toe te voegen aan de andere hoofden die voor de Toren op speren waren gestoken. Maar ze vermoedde dat haar vlucht iets zou zijn geweest dat ze zich nooit had kunnen vergeven. Dit alleen al had haar zo dankbaar gestemd dat ze allerminst had geprotesteerd toen Laras enkele leuke kleren had toegevoegd aan alles wat zij al had ingepakt. De opmaakspullen en poedertjes kon ze altijd nog ergens 'verliezen'. *Waarom wilde die bloedsleutel niet draaien? Misschien kan Laras...*

Opeens bewoog de sleutel, hij draaide met zo'n luid geknap om dat Min bang was dat er iets was afgebroken. Maar toen ze tegen de ruwhouten deur duwde, ging die open. Ze greep haar tassen, stapte de kale stenen kerker binnen en bleef verward staan.

De lantaarn scheen op twee vrouwen die slechts gekleed leken in blauwe plekken en opgezette rode striemen. Ze beschermden hun ogen tegen het onverwachte licht, maar heel even twijfelde Min of het wel de goede twee waren. De een was lang en had een lichtbruine huid, de ander was kleiner, steviger en blonder. De gezichten leken te kloppen - bijna - en toonden niets van wat hen was aangedaan, dus had ze het eigenlijk zeker moeten weten. Maar de leeftijdloosheid, het kenmerk van een Aes Sedai, leek te zijn weggedruppeld. Ze zou zo hebben aangenomen dat deze vrouwen hooguit zes of zeven jaar ouder waren dan zijzelf en helemaal geen Aes Sedai. Haar gezicht werd bij die gedachte rood van verlegenheid. Ze zag geen beelden, geen aura's rond beiden. Er waren altijd beelden en aura's rond een Aes Sedai. *Hou daarmee op,* zei ze in zichzelf.

'Waar...' wilde een van de twee verwonderd vragen, maar zweeg toen om haar keel te schrapen. 'Hoe heb je die sleutels te pakken gekregen?' Het was de stem van Siuan Sanche.

'Zij is het.' Laras leek het niet te geloven. Ze porde Min met een dikke vinger. 'Haast je, kind! Ik ben te oud en te traag om nog avonturen te beleven.'

Min keek geschrokken op. De vrouw had erop gestaan mee te komen. Ze wilde er niet buiten gelaten worden, had ze gezegd. Min wilde Siuan

vragen waarom zij en Leane opeens zo veel jonger leken, maar er was geen tijd voor luchtige opmerkingen. *Bloedvuur! Ik ben er zo aan gewend geraakt om Elmindreda te spelen!*

Ze gooide een tas naar de naakte vrouwen en zei vlug: 'Kleren. Kleed je zo snel mogelijk aan. Ik weet niet hoeveel tijd we hebben. Ik heb de schildwacht ervan overtuigd dat ik hem enkele zoenen zou geven om jou nog iets betaald te zetten en terwijl hij afgeleid was, sloop Laras achter hem en heeft hem met een deegroller neergeslagen. Ik weet niet hoelang hij bewusteloos blijft.' Ze boog zich naar de gang om bezorgd in de richting van de wachtkamer te loeren. 'We kunnen maar beter voortmaken.'

Siuan had het pak reeds losgeknoopt en begon de kleren aan te trekken. Afgezien van linnen onderkleren was het gewone wollen kleding in tinten bruin, geschikt voor de boerenvrouwen die een Aes Sedai in de Witte Toren raad kwamen vragen, hoewel de rijrokken wat ongewoon waren. Laras had het meeste naaiwerk verricht; Min had voornamelijk zichzelf geprikt. Leane trok nu ook kleren aan, maar leek meer belangstelling te hebben voor het kleine mes aan de gordel dan voor de kleren zelf.

Drie eenvoudig geklede vrouwen hadden tenminste een kans zonder de aandacht te trekken de Toren te verlaten. Een aantal mensen met een verzoek om hulp had door de gevechten de Toren niet kunnen verlaten. Nog eens drie vrouwen die uit hun schuilplaats te voorschijn kropen, zouden op z'n slechtst de straat worden opgeschoven. Zolang ze maar niet werden herkend. De gezichten van de andere vrouwen zouden ook helpen. Niemand zou waarschijnlijk een stel jonge - in ieder geval jong lijkend - vrouwen voor de Amyrlin Zetel en de Hoedster van de Kronieken aanzien. Een voormalige Amyrlin en een voormalige Hoedster, hield ze zichzelf voor.

'Maar één bewaker?' zei Siuan, die krimpend van de pijn dikke kousen aantrok. 'Vreemd. Zelfs een beurzensnijder bewaken ze beter.' Ze keek naar Laras en duwde haar voeten in de stevige schoenen. 'Ik ben blij te zien dat sommigen de aanklachten tegen mij niet geloven. Welke aanklachten dat ook mogen zijn.'

De gezette vrouw fronste en trok haar kin in, zodat er nog een bijkwam. 'Ik ben de Toren trouw,' zei ze vastberaden. 'Met dat soort zaken bemoei ik me niet. Ik ben slechts de kokkin. Deze waaghals van een meid herinnerde me

te veel aan de tijd dat ik dat zelf ook was. Ik denk... nu ik u zie... Het wordt tijd dat ik eraan denk dat ik niet meer zo lenig als vroeger ben.' Ze gaf Min de lantaarn. Min hield haar bij een dikke arm vast toen ze zich omdraaide. 'Laras, je gaat ons nu toch niet verraden, hè? Niet nu, na alles wat je hebt gedaan.'

Het brede gezicht spleet open voor een glimlach, half uit herinnering, half uit droefheid. 'Ach, Elmindreda, je doet me zo sterk denken aan mezelf, aan toen ik zo oud was als jij. Dwaze waaghalzerij, en soms werd ik er bijna voor opgehangen. Ik ga je niet verraden, kind, maar ik moet hier leven. Wanneer Tweegong slaat, stuur ik een meisje met wijn naar de bewaker. Als hij dan nog niet is bijgekomen of gevonden, geeft dat je een redelijke tijd om te vluchten.' Ze wendde zich tot de andere vrouwen en toonde opeens de harde frons die Min haar bij keukenhulpjes en anderen had zien gebruiken. 'Gebruik die tijd goed, hoor je! Ze zijn van plan jullie hoofden op speren te steken, heb ik gehoord, om een voorbeeld te stellen. Wat er ook gebeurt, het interesseert me niet - dat soort zaken is voor de Aes Sedai van belang, niet voor een kokkin, en wat mij betreft, de ene Amyrlin is de andere - maar als dit kind door jullie schuld wordt gegrepen, kun je erop rekenen dat ik jullie van de eerste zon tot de late avond zal villen, wanneer je niet onderste boven in een vette ketel of een afvalbak zult hangen om ze schoon te maken! Jullie zouden nog liever je kop kwijt zijn voor ik met jullie klaar ben. En denk maar niet dat ze zullen geloven dat ik heb geholpen. Iedereen weet dat de keuken mijn terrein is. Onthoud mijn woorden en spring als dat wordt gezegd!' Als bij toverslag verscheen haar glimlach weer en gaf ze een kneepje in Mins wang. 'Laat ze voortmaken, kind. O, ik zal het missen dat ik je niet meer aan kan kleden. Zo'n mooi meisje.' Met een laatste harde kneep waggelde ze bijna hollend de kerker uit.

Min wreef boos over haar wang. Ze had er een hekel aan als Laras dat deed. De vrouw was zo sterk als een paard. Bijna opgehangen? Wat voor 'waaghals' was Laras vroeger geweest? Voorzichtig haar kleren over het hoofd aantrekkend snoof Leane hardop. 'Ongelooflijk dat ze zó tegen u praat, Moeder!' Haar norse gezicht verscheen weer in de halsopening. 'Het verbaast me eigenlijk dat ze nog hielp, als ze zich zo voelt.'

'Maar ze heeft geholpen,' zei Min. 'Denk daaraan. En ik denk dat ze zich aan haar belofte houdt en ons niet zal verraden. Dat weet ik wel zeker.' Leane snoof opnieuw.

Siuan sloeg haar mantel om. 'Het maakt uit, Leane, dat ik geen recht meer heb op die titel. Het maakt verschil wanneer jij en ik morgen haar afwasmeisjes zijn.' Leane kneep haar handen in elkaar om te voorkomen dat ze trilden en wilde haar niet aankijken. Siuan ging kalm door, zij het heel afgemeten, ik vermoed ook dat Laras zich aan haar belofte zal houden over... andere zaken, dus, zelfs als het jou niet kan schelen of Elaida ons als een paar in het net gevangen haaien ophangt om ons aan de hele wereld te tonen, stel ik voor dat je opschiet. Wat mij betreft, ik had als meisje al een hekel aan vette pannen en ik twijfel er niet aan dat ik dat nog steeds heb.'

Leane begon misnoegd het koord van haar kleding dicht te rijgen. Siuan richtte haar aandacht op Min. 'Misschien ben je er niet meer zo happig op om ons te helpen als ik je zeg dat we allebei... gesust zijn.' Haar stem trilde niet, maar klonk doods bij de poging het woord te zeggen en haar ogen keken pijnlijk en verloren. Geschokt besefte Min dat Siuans kalmte slechts schijn was. iedere Aanvaarde kan ons vastbinden als een dolle schaapskop, Min. De meeste Novices kunnen dat al.'

ik weet het,' zei Min en ze zorgde er heel voorzichtig voor dat er niets van medeleven in haar woorden doorklonk. Medelijden kon de laatste zelfbeheersing van beide vrouwen breken en ze dienden zich te beheersen. 'Het werd op ieder plein in de stad verkondigd en overal opgehangen waar ze maar een plakkaat kwijt konden. Maar jullie zijn nog steeds in leven.' Leane lachte bitter, wat ze negeerde. 'We kunnen maar beter gaan. Die bewaker kan bijkomen of iemand kan langskomen.'

'Ga maar voor, Min,' zei Siuan. 'We zijn in jouw handen.' Even later knikte Leane kort en deed ze haastig haar mantel om. In de wachtkamer aan het eind van de donkere gang lag de bewaker nog steeds languit met zijn gezicht op de stoffige vloer. De helm die hem een zeer hoofd zou hebben bespaard, lag op de ruwe planken tafel naast de enige lantaarn die voor licht zorgde. Zijn ademhaling leek in orde. Min gunde hem niet meer dan een blik, hoewel ze hoopte dat hij niet erg gewond was. Hij had geen misbruik gemaakt van haar aanbod.

Ze schoof Siuan en Leane haastig de buitendeur van dikke planken en brede ijzeren stroken door, de smalle stenen trap op. Ze moesten in beweging blijven. Als ze doorgingen voor mensen met een verzoek aan de Witte Toren, dan konden ze vragen verwachten als werd gezien dat ze uit de kerkers kwamen.

Toen ze van de onderste verdiepingen van de Toren naar boven liepen, zagen ze geen wachten of andere mensen meer. Min merkte echter dat ze haar adem bleef inhouden tot ze bij een kleine deur kwamen die toegang gaf tot de eigenlijke Toren. Ze zette die op een kier, stak haar hoofd om de hoek en keek beide kanten op.

Vergulde lamphouders stonden tegen de met friezen versierde, witmarmeren muren. Rechts van haar verdwenen twee vrouwen snel uit zicht zonder om te kijken. Ze stapten zo zelfverzekerd door dat ze zeker wist dat het Aes Sedai waren, al kon ze hun gezichten niet zien, want in de Toren liep zelfs een koningin bedeesd. Aan het andere eind beende een handvol mannen weg, overduidelijk zwaardhanden, wolf-achtig sierlijk in hun mantels die in de omgeving opgingen. Ze wachtte tot ook de zwaardhanden waren verdwenen en glipte toen de gang op. 'Leeg. Vooruit. Hou je kap op en je hoofd omlaag. Doe alsof je bang bent.' Wat haar betrof hoefde ze dat niet te spelen. De vrouwen volgden haar zo stil dat die er volgens haar ook niet veel moeite mee hadden.

De gangen van de Toren waren zelden druk, maar leken nu volkomen verlaten. Af en toe verscheen er iemand verderop, of in een zijgang, maar of het nu een Aes Sedai, een zwaardhand of een bediende was, ze hadden allemaal haast en hadden het te druk om iemand anders te zien. Ook de Toren was stil.

Toen staken ze een gang over met donkere vlekken gedroogd bloed op de lichtgroene vloertegels. Twee grotere vlekken strekten zich uit tot een lange veeg, alsof daar lijken waren weggesleept. Siuan bleef staan en keek. 'Wat is er gebeurd?' wilde ze weten. 'Zeg op, Min.' Leane greep haar mes beet en tuurde rond alsof ze een aanval verwachtte.

'Er is gevochten,' zei Min met tegenzin. Ze had gehoopt dat de twee vrouwen van het grondgebied van de Toren af zouden zijn, zelfs de stad al uit, voor ze er iets over hoorden. Ze leidde hen rond de donkere vlekken en porde hen aan, toen ze probeerden achterom te kijken. 'Het is gisteren begonnen, vlak nadat jullie gevangen waren genomen, en pas twee uur geleden opgehouden.'

'Bedoel je de gaidin?' riep Leane uit. 'Zwaardhanden die tegen elkaar vochten?'

'Zwaardhanden, de wachten, iedereen. Het begon toen zogenaamde steenvoegers - zo'n twee- tot driehonderd - de Toren probeerden over te nemen nadat bekend was gemaakt dat jullie gevangen waren genomen.'

Siuan keek grimmig. 'Danelle! Ik had moeten weten dat er meer achter stak dan slordigheid.' Haar gezicht betrok nog meer, tot Min dacht dat ze in tranen uit zou barsten. 'Artur Haviksvleugel heeft het niet kunnen klaarspelen, maar dit hebben we zelf gedaan.' Op het randje van tranen of niet, maar haar stem klonk hard. 'Het Licht sta ons bij, we hebben de Toren gebroken.' Haar lange zucht leek haar van alle lucht en elke boosheid te beroven. 'Ik neem aan dat ik blij behoor te zijn dat een deel van de Toren me gesteund heeft,' zei ze even later bedroefd, 'maar ik zou bijna willen dat ze dat niet gedaan hadden.' Min probeerde haar gezicht strak te houden, maar Siuans scherpe blauwe ogen leken elke beweging van haar ogen meteen te zien. 'Hebben ze me wel gesteund, Min?'

'Sommigen.' Ze was niet van plan te zeggen hoe weinig dat er waren geweest. Nog niet. Ze diende echter te voorkomen dat Siuan dacht dat ze nog medestrijders in de Toren had. 'Elaida heeft niet gewacht of de Blauwe Ajah jou zou steunen of niet. Ik weet dat er binnen de Toren geen enkele Blauwe zuster meer in leven is.'

'Sheriam?' vroeg Leane bezorgd. 'Anaiya?'

ik weet het niet. Er zijn ook nog maar weinig Groene zusters. Niet in de Toren. De andere Ajahs zijn op de ene of andere manier verdeeld. De meeste Roden zijn er nog. Voor zover ik weet, is iedereen die zich tegen Elaida verzette, gevlucht of dood. Siuan...' Het klonk vreemd -Leane mompelde boos - maar haar nu Moeder noemen, zou op spot lijken. 'Siuan, op de plakkaten luidt de aanklacht dat jij en Leane de ontsnapping van Mazrim Taim hebben geregeld. Logain is tijdens de gevechten ontkomen en daarvan hebben ze jullie ook de schuld gegeven. Ze noemen jullie wel niet echt Duistervrienden - ik neem aan dat dat te veel aan de Zwarte Ajah doet denken - maar het zit er niet ver af. Ik denk dat iedereen het echter wel zo zal opvatten.'

'Zelfs de waarheid willen ze niet toegeven,' zei Siuan zacht, 'dat ze precies hetzelfde van plan zijn als waarvoor ze mij hebben afgezet.'

'Duistervrienden?' mompelde Leane verwilderd. 'Hebben ze ons...'

‘Waarom zouden ze dat niet doen?' zuchtte Siuan. 'Dat durven ze toch best, als ze al zoveel gewaagd hebben?'

Ze doken weg in hun mantels en lieten Min weer voorgaan. Ze had liever gehad dat hun gezichten niet zo hopeloos stonden. Toen ze dichter bij de buitendeur kwamen, begon Min wat gemakkelijker adem te halen. Ze had in een bosrijk gedeelte van het terrein paarden verborgen, niet ver van de westelijke poort. Nog steeds bestond de vraag of ze zo gemakkelijk naar buiten konden, maar als ze eenmaal de paarden hadden bereikt, zou ze zich bijna vrij kunnen voelen. De poortwachters zouden toch geen drie vrouwen willen tegenhouden die weg wilden? Ze bleef dat zichzelf maar voorhouden. De deur die ze zocht, kwam in zicht - een kleine, eenvoudige deur die toegang gaf tot een weinig gebruikt pad, precies op de plaats waar hun gang de brede gang kruiste die helemaal rond de Toren liep. Opeens verscheen het gezicht van Elaida, die in de buitengang naar haar toe-schreed.

Mins knieën raakten de tegels en ze dook in elkaar, met gebogen hoofd en haar gezicht verborgen onder de kap terwijl haar hart door haar ribben naar buiten wilde hameren. *Ik ben een gewone vrouw met een verzoekschrift. Dat is alles. Een heel gewone vrouw die met alles wat er gebeurd is, niets te maken heeft. O Licht, alsjeblieft!* Ze hief haar hoofd net genoeg op om onder de rand van haar kap door te kunnen gluren, half verwachtend dat een glunderende Elaida op haar neer zou kijken.

Elaida schoof voorbij zonder zelfs maar naar Min te kijken, met de brede gestreepte stola van de Amyrlin Zetel om haar schouders. Alviarin volgde, met de stola van de Hoedster van de Kronieken, wit vanwege haar Ajah. Een tiental andere Aes Sedai volgde haar op de voet, voornamelijk Roden, al zag Min twee stola's met gele, een met groene en een met bruine franje. Zes zwaardhanden omringden de stoet, met de hand aan het gevest en waakzaam rondkijkend. Hun ogen gleden over de drie geknielde vrouwen en sloegen er verder geen acht op. Ze knielden alledrie, zag Min, en ze besefte dat ze bijna had verwacht dat Siuan en Leane Elaida naar de keel zouden vliegen. Beide vrouwen hieven hun hoofd net ver genoeg op om de stoet te volgen die verder ging.

'Er zijn maar heel weinig vrouwen gesust,' zei Siuan, haast in zichzelf, 'en geen van hen heeft het lang overleefd, maar er wordt gezegd dat er een manier is om het te overleven. Je moet iets vinden wat je net zo graag wilt

als geleiden.' Die verlaten blik lag niet meer in haar ogen.

'Eerst dacht ik dat ik Elaida als een vis wilde opensnijden en in de zon wilde laten drogen. Nu weet ik dat ik nergens anders naar verlang dan naar de dag dat ik die luis een lang leven mag wensen waarin ze anderen mag tonen wat er gebeurt met iemand die beweert dat ik een Duistervriend ben.'

'Alviarin ook,' zei Leane strak. 'Alviarin ook!'

ik was bang dat ze me zouden voelen,' ging Siuan verder, 'maar ze kunnen nu niets meer voelen. Dat is een voordeel als je bent... gesust, lijkt me.' Leane keek met een ruk kwaad op en Siuan zei: 'We dienen elk voordeel dat we kunnen vinden, te benutten. En er blij mee te zijn.' Dat klonk alsof ze zichzelf probeerde te overtuigen. De laatste zwaardhand verdween in de verte rond de bocht. Min slikte het brok in haar keel door. 'We kunnen het later over voordelen hebben,' zei ze hees en zweeg toen om nogmaals te slikken. 'Laten we maar naar de paarden gaan. Het ergste zullen we nu wel gehad hebben. Toen ze zich de Toren uit en de middagzon in haastten, leek het inderdaad of het ergste voorbij was. Een opstijgende rookpluim in het oostelijke park van de Toren aan een wolkeloze hemel was het enige teken van de eerdere moeilijkheden. In de verte liepen groepen mannen rond, maar niemand keek een tweede keer toen de drie vrouwen zich langs de librije haastten, die gebouwd was als torenhoge, in steen bevroren golven. Een voetpad leidde naar het westen, naar een bos met eiken en sparren, die overal elders alleen ver buiten een stad te vinden zouden zijn. Mins stap werd lichter toen ze de drie paarden nog steeds vastgebonden zag op de plek waar Laras en zij ze hadden achtergelaten: een kleine open plek tussen lederbladen en papierbomen.

Siuan stapte meteen naar een stevige ruige merrie die twee handen kleiner was dan de andere paarden. 'Een geschikt rijdier, gezien mijn huidige omstandigheden. En ze lijkt me geduldiger dan de andere twee. Ik ben nooit een goede ruiter geweest.' Ze streelde de neus van de merrie die aan haar handpalm snoof. 'Hoe heet ze, Min? Weet je dat?'

'Bela. Het is het paard van...'

'Het is haar paard.' Gawein stapte achter een dikke papierboom vandaan, zijn hand op het lange gevest van zijn zwaard. De bloedvegen in zijn gezicht pasten precies in het patroon dat Min op haar eerste dag terug in

Tar Valon in een visioen had gezien. 'Ik wist dat je iets van plan was. Min, toen ik haar paard zag.' Zijn rossig blonde haren zaten vol bloed, zijn ogen stonden bijna wazig, maar de lange man liep soepel naar hen toe, even sierlijk als een kat die muizen besloop.

'Gawein,' begon Min, 'we...'

Hij trok zijn zwaard uit de schede, wipte Siuans kap naar achter en legde de scherpe kant tegen haar hals; alles gebeurde sneller dan Mins ogen konden volgen. Siuans adem stokte hoorbaar en ze bleef doodstil staan, naar hem opkijkend, uiterlijk zo waardig alsof ze nog steeds de stola droeg.

'Doe het niet, Gawein,' hijgde Min. Doe het niet!' Ze deed een stap naar hem toe, maar hij maakte -onder haar aan te kijken een gebaar en ze bleef staan. Hij was zo gespannen als een veer, hij kon elk moment uitschieten. Ze zag dat Leane haar mantel verschoof om haar hand te verbergen en ze hoopte dat de vrouw niet zo stom zou zijn om naar haar mes te grijpen.

Gawein bekeek zorgvuldig het gezicht van Siuan en knikte toen langzaam. 'Jij bent het. Ik wist het niet zeker, maar het klopt. Deze... vermomming zal je niet...' Hij leek niet te bewegen, maar opeens sperden Siuans ogen zich, waaruit bleek dat de scherpe rand nog harder tegen haar hals drukte. 'Waar zijn mijn zus en Egwene? Wat heb je met ze gedaan?' Wat Min de meeste angst aanjoeg, was dat hij - met half glazige ogen in zijn bebloede gezicht als een masker, met zijn bijna bevende, gespannen lichaam en opgeheven hand - geen enkele keer zijn stem verhief en dat er niets van gevoel in doorklonk. Hij klonk slechts doodmoe, vermoeider dan ze ooit iemand had horen praten. Siuans stem klonk bijna even vlak. 'Het laatste wat ik van hen heb gehoord, was dat ze veilig waren en het goed maakten. Ik kan je niet zeggen waar ze nu zijn. Zou je dan liever hebben dat ze hier waren, temidden van al dit bloedige geweld?'

'Geen Aes Sedai-woordspelletjes,' zei hij zacht. 'Zeg me waar ze zijn, zonder omhaal, zodat ik weet dat je de waarheid spreekt.' in Illian,' zei Siuan zonder te aarzelen. 'In de stad. Ze krijgen daar les van een Aes Sedai die Mara Tomanes heet. Daar horen ze nog steeds te zijn.'

'Niet in Tyr,' mompelde hij. Hij scheen er kort over na te denken. Opeens zei hij: 'Ze zeggen dat je een Duistervriend bent. Dan ben je dus van de Zwarte Ajah, nietwaar?'

'Als je dat echt gelooft.' zei Siuan kalm, 'sla dan mijn hoofd er maar af.'

Min gilde bijna toen de knokkels aan het zwaardgevest wit werden. Langzaam stak ze haar hand uit en legde haar vingers op zijn pols, heel behoedzaam, om hem niet te laten denken dat ze meer wilde doen dan aanraken. Hij voelde aan als een rots. 'Gawein, je kent me. Je gelooft toch niet dat ik de Zwarte Ajah zou helpen?' Zijn ogen dwaalden geen enkele keer van Siuans gezicht weg, knipperden geen enkele keer. 'Gawein, Elayne steunt haar en alles wat ze heeft gedaan. Je eigen zuster, Gawein.' Zijn pols leek nog steeds van steen. 'Egwene gelooft ook in haar, Gawein.' De pols onder haar vingers trilde, ik zweer je, Gawein, Egwene gelooft in haar.'

Zijn ogen schoten naar haar toe, en toen weer naar Siuan Sanche. 'Waarom zou ik jou niet aan je nekvel terugsiepen. Geef me één goede reden.'

Siuan keek hem veel kalmer aan dan Min zich voelde. 'Dat zou je kunnen doen en ik veronderstel dat al mijn geworstel je even weinig problemen zou geven als dat van een jong katje. Gisteren was ik een van de machtigste vrouwen ter wereld. Misschien wel de machtigste. Koningen en koninginnen zouden verschijnen als ik ze zou oproepen, zelfs als ze de Toren haten met alles wat dat inhoudt. Vandaag vrees ik dat ik vanavond niet eens te eten zal hebben en dat ik onder een struik zal moeten slapen. Binnen een dag heb ik al mijn macht verloren en ben ik een vrouw die hoopt een boerderij te vinden om met werk op een akker haar eten te verdienen. Wat je ook denkt dat ik gedaan heb, is dat geen passende straf?'

'Misschien,' zei hij even later. Min slaakte een zucht van diepe opluchting toen hij met een vloeiende beweging zijn zwaard terugstak. 'Maar dat is niet de reden waarom ik je laat gaan. Elaida kan je nog steeds laten onthoofden en dat kan ik niet toestaan. Ik wil nog steeds de kennis in je hoofd, als ik die nodig heb.'

'Gawein,' zei Min, 'ga met ons mee.' Een zwaardvechter die door een zwaardhand was geoefend, zou de komende dagen van pas kunnen komen. 'Op die manier heb je haar bij de hand om je vragen te beantwoorden.' Siuans blik schoot kort haar kant op, maar ze was niet echt verontwaardigd en bleef Gawein in het oog houden. Min hield vol. 'Gawein, Elayne en Egwene geloven in haar. Kun jij dat dan ook niet?'

'Vraag me niet meer dan ik kan geven,' zei hij kalm. 'Ik zal je naar de dichtstbijzijnde poort brengen. Jullie zouden er zonder mij nooit door komen. Dat is alles wat ik kan doen, Min, en het is meer dan ik zou moeten doen. Wist je dat er een bevel is gekomen jou gevangen te nemen?' Zijn ogen schoten weer naar Siuan. 'Als er iets met Egwene of mijn zuster gebeurt,' zei hij nog steeds zonder enig gevoel, 'dan zal ik je vinden, waar je je ook verborgen houdt en zal ik ervoor zorgen dat jou hetzelfde overkomt.' Opeens deed hij enkele stappen achteruit en bleef hij met over elkaar geslagen armen en gebogen hoofd staan alsof hij hen niet langer wilde aankijken.

Siuan voelde aan haar hals. Een dun rood lijntje op haar huid gaf aan waar zijn kling had gedrukt. 'Ik heb al te lang met de Kracht gewerkt,' zei ze een tikje onvast, ik was vergeten hoe het voelt om tegenover iemand te staan die je kan vastpakken en als een draadje kan stuktrekken.' Toen wierp ze een blik op Leane, alsof ze haar voor het eerst zag en raakte haar eigen gezicht aan, alsof ze niet zeker wist hoe dat eruitzag. in de boeken, heb ik gelezen, wordt de veronderstelling geuit dat het langer duurt voor het vervaagt, maar misschien heeft Elaida's ruwe behandeling er iets mee te maken. Hij noemde het een vermomming en daar kan het best voor dienen.' Ze klom onhandig op Beia's rug en hield de teugels vast alsof de ruige merrie een vurige hengst was. 'Weer een voordeel dus van het... Ik moet het leren zeggen zonder in elkaar te krimpen. Ik ben gesust.' Ze sprak de woorden langzaam en nadrukkelijk uit en knikte toen. 'Ziezo. Als Leane een aanwijzing vormt, dan ben ik zo'n vijftien jaar kwijtgeraakt, misschien wel meer. Ik heb vrouwen gekend die daar alles voor over zouden hebben. Een derde voordeel.' Ze wierp een blik op Gawein. Hij stond nog steeds met z'n rug naar hen toe, maar ze ging toch zachter praten. 'Plus dat ik, zullen we maar zeggen, losser van de tong ben geworden? Ik heb in geen jaren meer aan Mara gedacht, een vriendin uit mijn jeugd.'

'Word je nu net als ieder ander ouder?' vroeg Min toen ze in het zadel gleed. Dat was beter dan iets van de leugen te zeggen. Beter dan de gedachte dat Siuan nu kón liegen. Leane beklom handig en ervaren het derde rijdier en liet het even rondstappen, beproefde zijn stap. Die had zeker al eerder op een paard gezeten.

Siuan schudde haar hoofd. 'Ik weet het echt niet. Geen enkele gesuste vrouw heeft ooit zo lang geleefd dat het gemerkt kon worden. Ik ben dat wel van plan.'

'Willen jullie gaan,' vroeg Gawein schor, 'of blijven jullie liever praten?' Hij wachtte niet op antwoord maar liep tussen de bomen weg. Ze spoorden hun merries aan. Siuan trok haar kap ver naar voren om haar gezicht te verbergen. Vermomd of niet, ze wilde toch niet de kans lopen herkend te worden. Leane had zich al zo diep mogelijk onder haar mantelkap teruggetrokken. Even later volgde Min hun voorbeeld. Wilde Elaida haar gevangen laten nemen? Dat betekende dat ze wist dat Elmindreda Min was. Hoelang had die vrouw dat al geweten? Hoelang had zij hier rondgelopen en gedacht dat ze goed verborgen was, terwijl Elaida hoonlachend een zottin in de gaten had gehouden? De gedachte deed haar huiveren.

Toen ze Gawein inhaalden op het kiezelpad, verschenen er ruim twintig jongemannen, sommigen mogelijk enkele jaren ouder, anderen nog jongens. Min vermoedde dat enkelen zich nog niet eens hoefden te scheren, nog niet geregeld tenminste. Allen droegen echter zwaarden aan de riem of op de rug en drie of vier hadden een borstkuras. Meerderen toonden een bebloed verband en de meesten hadden kleren met bloedvlekken. Ieder van hen keek even star, zonder met de ogen te knipperen, net als Gawein. Toen ze hem zagen, bleven ze staan en sloegen met de rechtervuist op de borst. Gawein liep gewoon door en beantwoordde hun groet met een hoofdknik, waarna de jongemannen achter de vrouwen te paard aanstapten.

'De leerlingen?' mompelde Siuan. 'Waren zij ook bij de strijd betrokken?'

Min knikte en liet verder niets merken. 'Ze noemen zich de Jongelingen.'

'Een gepaste naam,' zuchtte Siuan. 'Sommigen zijn nog maar kinderen,' fluisterde Leane. Min was niet van plan te vertellen dat zwaardhanden van de Blauwe en Groene Ajah plannen hadden gesmeed hen te bevrijden voor ze zouden worden gesust en dat het hun gelukt zou zijn als Gawein niet de leerlingen, onder wie de 'kinderen', had opgezweept en ze de Toren had ingeleid om de zwaardhanden tegen te houden. Die gevechten waren het felst en het dodelijkst geweest, leerling tegen leraar, en er was geen genade geweest.

De grote met brons beslagen Alindrellepoort stond open maar werd zwaar bewaakt. Sommige wachten droegen de Vlam van Tar Valon op hun borst, anderen jassen van werklui en al dan niet bij elkaar passende borstkurassen en helmen.. Wachters en kerels die vermomd als steenvoegers waren binnengekomen. Ze zagen er allemaal hard en kundig uit, vertrouwd met

hun wapens, maar het waren twee groepen die elkaar wantrouwig in het oog hielden. Een grijze officier stond met gekruiste armen voor de wachters van de Toren en keek naar de naderende Gawein en de anderen.

'Schrijfspullen!' snauwde Gawein. 'En gauw!'

'Kijk, jullie moeten die Jongelingen zijn over wie ik gehoord heb,' zei de grijze man. 'Een mooi stel bloeddorstige haantjes, maar ik heb de opdracht niemand uit de Toren te laten vertrekken. Persoonlijk getekend door de Amyrlin Zetel. Wie denk je wel dat je bent om dat te weerspreken?'

Gawein hief langzaam het hoofd. 'Ik ben Gawein Trakand van Andor,' zei hij langzaam. 'En ik zorg ervoor dat deze vrouwen vertrekken, of dat jij sterft.' De andere Jongelingen kwamen achter hem staan, verspreidden zich en stelden zich tegenover de wachten op, met de hand aan het zwaard, zonder met de ogen te knipperen. Blijkbaar vonden ze het niet belangrijk dat ze met veel minder waren. De grijze man bewoog zich ongerust en een andere man mompelde: 'Ze zeggen dat hij de man is die Hammar en Coulin heeft gedood.' Even later gaf de officier met een ruk van zijn hoofd te kennen dat een wachter naar het wachthuis kon gaan. De man keerde terug met een draagbaar schrijfkistje met op de hoek een kleine rode zegelstift in een koperen potje. Gawein liet hem het schrijfkistje vasthouden, terwijl hij wild wat neerkrabbelde.

'Hiermee komen jullie langs de brugwacht,' zei hij en liet een plak rode lak onder zijn handtekening vloeien. Hij drukte zijn zegelring erin. 'Heb jij Coulin gedood?' zei Siuan kil alsof ze nog steeds Amyrlin was. 'En Hammar?'

Mins moed zakte in haar schoenen. *Hou je mond, Siuan. Besef wie je nu bent en hou je mond!*

Gawein keerde zich met een ruk om en keek de drie vrouwen aan met ogen als van blauw vuur. 'Ja,' zei hij schor. 'Het waren mijn vrienden en ik achtte ze hoog, maar ze kozen de kant van... van Siuan Sanche en ik moest...' Abrupt drukte hij het gezegelde papier in Mins hand. 'Vertrek! Ga, voor ik me bedenk!' Hij gaf de merrie een klap en schoot toen op de twee andere paarden af om hetzelfde te doen, terwijl Mins merrie door de open poort wegdraafde. 'Ga!'

Min liet haar paard in snelle draf het grote plein rond de Toren oversteken

met Siuan en Leane vlak achter zich. Het plein was verlaten, evenals de straten erachter. Het getrappel van de hoeven weerkaatste hol op de klinkers. Wie nog niet uit de stad was weggevlucht, hield zich schuil.

Ze bekeek al rijdend Gaweins papier. De plak rode was droeg de afdruk van een aanvallende ever. 'Dit zegt alleen dat we toestemming hebben weg te gaan. We kunnen het ook gebruiken om ons in te schepen.' Het leek slim ergens heen te gaan waar niemand aan dacht, zelfs Gawein niet. Ze dacht niet echt dat hij van gedachte zou veranderen, maar hij stond op het punt te breken, op het punt bij de minste stoot in elkaar te storten.

'Dat zou een goed idee zijn,' zei Leane. ik vond Galad altijd de gevaarlijkste van de twee, maar nu weet ik het niet meer zo zeker. Hammar en Coulin...' Ze huiverde. 'Met een schip zijn we sneller weg, sneller dan te paard.'

Siuan schudde haar hoofd. 'De meeste gevluchte Aes Sedai zullen zeker de bruggen hebben gekozen. Dat is de snelste manier om de stad uit te komen als iemand naar je op jacht is. Sneller dan te wachten tot de bemanning de trossen losgooit. Ik moet in de buurt van Tar Valon blijven als ik ze wil verzamelen.'

'Ze zullen je niet volgen,' zei Leane vlak en veelzeggend. 'Je hebt geen recht meer op de stola. Zelfs niet meer op de sjaal en de ring.'

'Misschien draag ik de stola niet meer,' antwoordde Siuan even vlak, 'maar ik weet nog wel hoe ik een bemanning op een storm moet voorbereiden. En aangezien ik de stola niet meer kan dragen, moet ik ervoor zorgen dat ze de juiste vrouw op mijn plaats kiezen. Ik sta niet toe dat Elaida zich ongestraft Amyrlin Zetel noemt. Het moet iemand zijn die heel sterk is in de Kracht, iemand die de zaken op de juiste manier opvat.'

'Je bent dus van plan die... die Draak te blijven helpen,' bitste Leane. 'Wat wil je dan dat ik doe? Ergens gaan liggen creperen?' Leane huiverde alsof ze een klap had gekregen en zwijgend reden ze een tijdlang door. De vele fabelachtig mooie gebouwen om hen heen, net door de wind gevormde rotsen, golven en grote vogelzwermen, rezen dreigend boven hen uit nu er zich verder geen mensen op straat bevonden, afgezien van een eenzame man verderop die rond een hoek aan kwam schieten, van deuropening naar deuropening springend alsof hij de weg voor hen verkende. Zijn

aanwezigheid maakte de straat niet minder verlaten, maar benadrukte juist de leegte. 'Wat kunnen we anders?' zei Leane uiteindelijk. Ze zat als een meelzak in het zadel, ik voel me zo... leeg. Leeg.'

'Zoek iets om het te vullen,' vertelde Siuan haar ferm. 'Wat dan ook. Eten koken voor de hongerigen, zieken verzorgen, een man vinden en een huis vol kinderen opvoeden. Ik... ik ben van plan ervoor te zorgen dat Elaida dit niet ongestraft kan doen. Ik zou haar bijna kunnen vergeven als ze echt geloofde dat ik de Toren in gevaar had gebracht. Dat zou ik bijna kunnen. Bijna. Maar al vanaf de dag dat ik tot Amyrlin werd verheven, was ze een en al afgunst. Dat drijft haar evenzeer als wat dan ook, en daarom zal ik haar af laten zetten. Dat is het enige dat ik voel, Leane. Dat en het feit dat zij Rhand Altor niet in handen mag krijgen.'

'Misschien zal dat voldoende zijn.' De bruine vrouw sprak vol twijfel, maar rechtte haar rug. Door haar ervaren houding en Siuans behoedzaamheid in het zadel leek de leiding veel meer bij haar te liggen. 'Maar waar moeten we dan beginnen? We hebben drie paarden, onze kleren, en wat Min in haar beurs mag hebben. Amper genoeg om de Toren uit te dagen.'

'Ik ben blij dat je niet voor de echtgenoot en het huis hebt gekozen. We zullen andere...' Siuan maakte een grimas. 'We zullen de gevluchte Aes Sedai vinden en krijgen wat we nodig hebben. Misschien hebben we wel meer dan je denkt, Leane. Min, wat staat er op die pas van Gawein? Noemt hij drie vrouwen? Wat? Snel, meisje.' Min keek woedend naar haar rug. Siuan had naar de man voor hen zitten turen, een lange, donkerharige kerel, netjes gekleed in somber-bruine kleren. De vrouw sprak alsof ze nog steeds Amyrlin was. *Nou ja, ik wilde dat ze weer ruggengraat vertoonde, nietwaar?* Siuan draaide zich om en keek haar strak aan met scherpe blauwe ogen. Ze leken niet minder indrukwekkend dan vroeger. 'Drager dezes is gemachtigd op mijn gezag Tar Valon te verlaten,' herhaalde Min haastig uit haar geheugen. 'Wie dit verhindert, zal zich voor mij dienen te verantwoorden. Getekend...'

ik weet hoe hij heet,' snauwde Siuan. 'Volg me.' Ze spoorde Bela aan en viel bijna uit het zadel toen de merrie traag wegdraafde. Ze hield zich echter vast en hotste onhandig op en neer, terwijl ze de merrie met haar hielen aanspoorde sneller te lopen.

Min wisselde een geschrokken blik met Leane en toen galoppeerden beiden

achter haar aan. De man keek om bij het geluid van galopperende hoeven en begon zelf te hollen, maar Siuan sneed hem met Be-la de pas af, zodat hij grommend tegen de merrie botste. Min was net op tijd om Siuan te horen zeggen: ik had niet gedacht je hier tegen te komen, Logain.'

Mins mond viel open. Het was hem. Die wanhopige ogen in dat eens zo knappe gezicht, dat werd omringd door donker krullend, schouderlang haar, waren onmiskenbaar. Dat ze die nou moesten tegenkomen. Een man die waarschijnlijk even gretig door de Toren werd gezocht als Siuan.

Logain zakte door zijn knieën alsof zijn vermoeide benen hem niet langer wilden dragen, ik kan niemand meer kwaad doen,' zei hij vermoeid en staarde naar de klinkers onder Beia's hoeven. "Ik wilde er alleen vandoor om ergens in vrede te sterven. Jullie zouden eens moeten weten wat het is om dit te verliezen, om...' Leane trok kwaad aan haar teugels toen zijn stem wegstierf. Hij praatte door zonder het op te merken. 'De bruggen worden allemaal bewaakt. Ze laten niemand door. Ze kenden me niet, maar ze wilden me niet laten oversteken. Ik heb ze allemaal geprobeerd.' Opeens lachte hij vermoeid, alsof het echt heel grappig was. ik heb ze allemaal geprobeerd.'

ik vind,' zei Min zorgvuldig, 'dat we verder moeten. Hij wil waarschijnlijk de mensen ontwijken die naar hem op zoek zijn.' Siuan wierp haar een blik toe waardoor ze bijna haar paard achteruit liet stappen. Siuans blik was ijskoud en de spieren rond haar kin stonden strak. Het zou helemaal niet erg zijn geweest als de vrouw iets van haar eerdere onzekerheid had behouden.

De man keek op en nam de ene na de andere vrouw traag fronsend op. 'Jullie zijn geen Aes Sedai. Wie zijn jullie? Wat willen jullie van mij?'

ik ben de vrouw die jou uit Tar Valon kan krijgen,' zei Siuan. 'En die je mogelijk de kans biedt om het de Rode Ajah betaald te zetten. Wil je niet graag de vrouwen die je gevangen hebben genomen, te pakken nemen?'

De man beefde van top tot teen. 'Wat moet ik doen?' vroeg hij langzaam.

'Volg mij,' antwoordde ze. 'Volg mij en denk eraan dat ik de enige in de hele wereld ben die jou een kans op wraak biedt.' Geknield nam hij hen met een schuin hoofd nadenkend op, keek elk van hen recht in het gezicht en duwde zich toen overeind, de ogen strak op Siuan gericht, ik ben jullie

man,' zei hij eenvoudig. Min voelde zich even ongelovig als Leane keek. Bij het Licht, wat zag ik in zo'n man, aan wiens verstand je mocht twijfelen, een man die zich eens valselijk had uitgegeven voor de Herrezen Draak? Hij zou zich op z'n minst tegen hen keren door een van hun paarden te stelen! Terwijl ze zijn lengte en brede schouders opnam, bedacht Min dat ze hun messen maar beter gereed konden houden. Opeens, heel kort, straalde rond zijn hoofd weer die vlammende halo van goud en blauw, die even zeker van komende roem sprak als toen ze hem voor het eerst had gezien. Ze huiverde. Beelden.

Ze keek naar de Toren, de dikke witte zuil die de stad overheerste, heel en recht, maar even zeker gebroken alsof hij in puin lag. Heel even stond ze zichzelf toe aan de flikkerende beelden te denken die ze uiterst kort rond Gaweins hoofd had opgevangen. Gawein met gebogen hoofd neergeknield voor Egwene en Gawein die Egwene de nek brak. Eerst het ene beeld, toen het andere, alsof beide de toekomst konden zijn.

De dingen die ze zag, gaven heel zelden zo'n duidelijke betekenis als deze twee en ze had dat heen en weer flikkeren nooit eerder meegemaakt. Alsof zelfs de beelden de echte toekomst niet konden vertellen. Nog erger; ze had het gevoel, bijna een zekerheid, dat wat zij vandaag had gedaan, die mogelijkheden voor Gawein had geopend. Ondanks de zon huiverde ze opnieuw. *Wat gedaan is, is gedaan.* Ze wierp een blik op de twee Aes Sedai - voormalige Aes Sedai - die nu beiden Logain opnamen alsof hij een afgerichte hond was, wild, wellicht gevaarlijk, maar nuttig. Siuan en Leane wendden hun paarden naar de rivier en Logain stapte tussen de paarden mee. Min volgde langzamer. *Licht, ik hoop dat het dit allemaal waard is.*

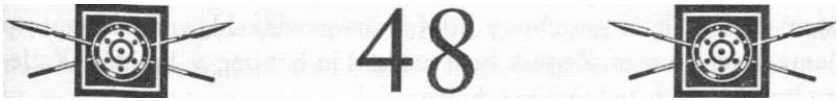

48 Een afgeslagen aanbod

'Hou je van dat soort vrouwen?' vroeg Aviendha minachtend. Rhand keek naar haar omlaag, zoals ze bij Jeade'ens stijgbeugel meebeende in haar dikke rok, terwijl ze een bruine das dubbel om het hoofd had geslagen. Onder haar brede hoofddoek flitsten grote blauwgroene ogen hem toe alsof ze nog heel graag de speer van de Trollok-aanval wilde gebruiken die de Wijzen haar met veel boze woorden hadden laten neerleggen.

Hij voelde zich soms niet op z'n gemak, omdat zij liep terwijl hij reed, maar hij had geprobeerd naast haar mee te lopen en zijn voeten waren heel dankbaar dat hij over een paard beschikte. Zo af en toe - héél af en toe - was het hem gelukt haar achterop mee te laten rijden door te klagen dat hij pijn in z'n nek kreeg van het praten. Het berijden van een paard bleek niet echt een gewoonte te schenden, maar wekte slechts verachting, omdat iemand niet zijn eigen benen gebruikte. Daarom bleef zij het grootste deel van de tijd gewoon lopen. Een lachje van een Aiel, zeker van een Speervrouwe, zelfs een blik haar kant op, zorgde ervoor dat ze in een flits van het paard afgleed. 'Zij is zacht, Rhand Altor. Zwak.'

Hij keek even om naar de vierkante witte wagen aan de kop van de kramerskaravaan, die als een hotsende slang door het stoffige, uitgedroogde landschap kronkelde, vandaag begeleid door de Jindo-Speervrouwen. Isendre zat op de bok, samen met Kadere en de voerman. Ze zat bij de zware marskramer op schoot, had haar kin op z'n schouder, terwijl hij voor haar - en voor hemzelf - een klein blauwzijden zonnescherm omhooghield tegen de felle zon. Zelfs in een witte jas depte Kadere voortdurend met een grote doek zijn donkere gezicht af. Hij had duidelijk meer last van de hitte dan zij in haar gladde, strakke gewaad dat bij het zonnescherm paste. Rhand was te veraf om het zeker te weten, maar hij dacht dat haar donkere ogen boven de fijne sjaal die om haar gezicht en hoofd was gewikkeld, voortdurend op hem gericht waren. Ze leek hem meestal in het oog te houden. Kadere leek het niets te kunnen schelen.

'Ik denk niet dat Isendre zacht is,' zei hij kalm en schoof de sjoefa goed rond zijn hoofd, wat de kokende zon wat beter afschermde. Hij had de

neiging onderdrukt Aielkleren aan te trekken, ook al waren die veel beter op deze hitte afgestemd dan zijn rode wollen jas. Wat zijn afkomst ook was, welke merktekenen hij ook op z'n onderarmen droeg, hij was geen Aiel en hij wilde niet doen alsof. Wat hem ook te doen stond, aan dat stukje beschaving wilde hij vasthouden. 'Nee, dat zou ik zeker niet zeggen.'

Op de bok van de tweede wagen zaten de dikke Keille en speelman Natael weer ruzie te maken. Natael had de leidsels, hoewel hij niet zo goed reed als de man die gewoonlijk die taak had. Soms keken ze ook naar Rhand, een snelle blik, voor ze zich weer aan hun geruzie overgaven. Maar ja, iedereen deed dat. De lange Jindocolonne aan de andere kant, de Wijzen daar weer achter, met Moiraine, Egwene en Lan. Ook tussen de nog bredere rij Shaidokrijgers verderop meende hij hoofden te zien die op hem waren gericht. Het verraste hem nu niet meer zo erg als het vroeger had gedaan. Hij was Hij die komt met de dageraad. Iedereen wilde weten wat hij zou gaan doen. Ze zouden het snel genoeg merken.

'Zacht,' gromde Aviendha. 'Elayne is niet zacht. Je behoort Elayne toe, je zou niet zo lebberig naar die loopse teef moeten kijken.' Ze schudde fel haar hoofd en mompelde half in zichzelf: 'Onze manieren schokken haar. Ze kon ze niet aanvaarden. Waarom zou ik er wat om geven of ze dat kan? Ik wil hier niets mee te maken hebben! Dat kan niet! Als ik kon, zou ik jou gai'shain maken en je aan Elayne geven!'

'Waarom zou Isendre de manieren van de Aiel moeten overnemen?' Ze zette geschokt zulke grote ogen op dat hij bijna moest lachen. Meteen keek ze stuurs, alsof hij haar had getergd. Een Aielvrouw was al even moeilijk te begrijpen als een andere vrouw. 'Jij bent zeker niet zacht, Aviendha.' Ze mocht dat als een compliment aanvaarden; de vrouw was soms even hard als een wetsteen. 'Leg me dat van de dakvrouwe nog eens uit. Als Rhuarc het stamhoofd is van de Taardad en hoofd van de Koudrotssibbe, hoe kan de veste dan aan zijn vrouw toebehoren en niet aan hem?'

Ze keek hem nog even laaiend aan en haar lippen bewogen alsof ze iets in zichzelf mopperde voor ze antwoord gaf. 'Omdat ze de "dak-vrouwe" is, rotskop van een natlander. Een man kan net zo min een dak bezitten als hij land kan hebben! Soms klinken natlanders ook net als een stel wilden.'

'Maar als Lian de dakvrouwe is van Koudrots, omdat ze de vrouw is van Rhuarc...'

'Dat is iets anders! Zul je het dan nooit begrijpen? Een kind kan dat nog!' Ze haalde diep adem en schoof de sjaal rond haar hoofd goed. Ze was een knappe vrouw, zelfs al keek ze hem bijna voortdurend aan alsof hij iets misdaan had. Wat dat kon zijn, wist hij niet. De witharige Bair met haar verweerde gezicht, die even onwillig over Rhuidean sprak als vroeger, had hem eindelijk tegen haar zin verteld dat Aviendha niet de glazen zuilen had bezocht. Ze zou dat pas doen als ze gereed was om Wijze te worden. Maar waarom had ze dan zo'n hekel aan hem? Het was een raadsel waar hij graag antwoord op wilde krijgen.

ik zal het eens anders uitleggen,' gromde ze. 'Wanneer een vrouw gaat trouwen, en zij heeft nog geen dak als eigendom, dan bouwt haar familie er een voor haar. Op haar huwdag draagt haar nieuwe echtgenoot haar over zijn schouder weg van haar familie, terwijl zijn broers haar zusters tegenhouden, maar bij de deur zet hij haar neer en vraagt haar toestemming om binnen te mogen gaan. Het dak behoort haar toe. Ze kan...'

Die lezingen waren het plezierigste deel geweest van de elf dagen en nachten na de Trollokaanval. Aanvankelijk had ze niet willen praten, op een nieuwe scheldpartij over zijn veronderstelde slechte behandeling van Elayne na, een beschamende tirade die hem ervan moest overtuigen dat Elayne de volmaakte vrouw voor hem was. Daarop had hij Egwene terloops gezegd dat hij liever had dat Aviendha ophield met hem aan te gapen als ze niet met hem wilde praten. Binnen de kortste keren kwam een in het wit geklede gai'shain Aviendha ophalen. Hij kwam nooit te weten wat de Wijzen tegen haar gezegd hadden, maar ze keerde trillend van woede terug om te eisen - te eisen! - dat hij goedvond dat zij hem de Aielse gewoonten en gebruiken bijbracht. Ongetwijfeld in de hoop dat hij door zijn vragen iets zou onthullen van zijn plannen. Na de gluiperige verfijndheid van Tyr was de openlijke nieuwsgierigheid van de Wijzen verfrissend. Niettemin was het beslist verstandig zoveel mogelijk op te steken en het praten met Aviendha kon eigenlijk heel gezellig zijn, vooral bij die gelegenheden wanneer ze leek te vergeten dat ze hem om de een of andere reden verachtte. Natuurlijk behield ze de neiging in withete woede los te barsten, zodra ze besefte dat ze gewoon als twee mensen in gesprek waren en niet als een gevangene en een bewaarder. Ze vond dan blijkbaar dat hij haar in een val had gelokt.

Ondanks haar buien waren hun gesprekken heel leuk, zeker vergeleken met de rest van de tocht. Hij begon zelfs haar woedende uitvallen vermakelijk

te vinden, hoewel hij wel zo verstandig was om haar dat niet te laten merken. Als zij een gehate man zag, ging ze er gelukkig zo volkomen in op dat ze niet meer Hij die komt met de dageraad zag, of de Herrezen Draak, maar enkel Rhand Altor. In ieder geval wist zij tenminste wat ze van hem vond. Dat kon je van Elayne niet zeggen, die een brief had geschreven waar hij rode oren van kreeg en die eigenlijk meteen liet volgen door een tweede brief waarin hij op een Trollok met slagtanden en hoorns leek.

Min was zo ongeveer de enige vrouw die hij ooit had ontmoet die van zijn gedachten geen warrige bol wol had gemaakt. Maar zij bevond zich in de Toren - daar was ze in ieder geval veilig - en dat was precies de plek waar hij nooit wilde zijn. Nu begon Aviendha steeds meer in z'n dromen voor te komen. Alsof Min en Elayne nog niet erg genoeg waren. Vrouwen maakten een rommeltje van zijn gevoelens en hij moest helder blijven denken. Helder en koud. Hij besefte dat hij weer naar Isendre zat te kijken. Met haar slanke vingers achter Kaderes oor wuifde ze hem toe en hij was er zeker van dat die volle lippen zich weer tot een glimlach hadden geplooid. *Jazeker. Gevaarlijk. Ik moet koud zijn en hard als staal. Scherp staal.* De elfde dag en nacht gingen over in de twaalfde zonder dat er iets veranderde. Dagen en nachten vol vreemde rotsgevaarten en pieken met een vlakke top en hoogten die oprezen uit een gebarsten, geblakerd land dat doorsneden werd door bergen die schijnbaar in het wilde weg waren ontstaan. Dagen van bloedhete zonneschijn en schroeiende wind, nachten van tanden klapperende koude. Alles wat hier groeide, scheen stekels of doorns te hebben, of anders kreeg je bij het aanraken een razende jeuk. Volgens Aviendha waren sommige planten giftig, maar die lijst leek veel langer dan de eetbare planten. Het enige water kwam uit onzichtbare bronnen en bakken, hoewel ze planten aanwees die water aanduidden. Als je daar een diep gat groef, sijpelde er langzaam vocht omhoog, genoeg om een man of twee in leven te houden. Er groeiden ook planten waarop je kon kauwen waardoor je een zurige watermoes kreeg.

Tijdens een nacht hadden leeuwen in de duisternis brullend twee Shaidopakpaarden gedood, voordat ze werden verjaagd van hun prooi en in de greppels verdwenen. Een voerman stoorde een kleine bruine slang toen ze de vierde avond het kamp opsloegen. Een tweestapper, noemde Aviendha het dier later, en dat bleek een juiste naam, want de man krijste en probeerde naar de wagens te rennen hoewel hij Moiraine naar zich toe zag hollen. Bij de tweede stap viel hij plat neer, dood, voor de Aes Sedai van haar witte merrie kon afstappen. Aviendha noemde de giftige slangen,

spinnen en hagedissen op. Gifhagedissen! Ze had er een keer een voor hem gevonden, twee voet lang en dik, met gele strepen langs de bronsgele schubben. Terwijl ze het dier zorgeloos onder haar zachte laarzen vasthield, stak ze haar mes in de brede kop en hield het toen omhoog, zodat hij de heldere, vettige vloeistof uit de scherpe botrichels in zijn bek kon zien stromen. Een gara, legde ze uit, kon door een laars bijten en zelfs een stier doden. Natuurlijk waren er nog ergere. De gara was langzaam en niet echt gevaarlijk, tenzij je zo stom was erbovenop te gaan staan. Toen ze de grote hagedis van haar mes schudde, viel het geelgebronsde beest precies in een van de barsten in de grond. O zeker, gewoon niet zo stom zijn erop te gaan staan. Moiraine verdeelde haar tijd tussen de Wijzen en Rhand, waarbij ze hem op haar bekende Aes Sedai-manier probeerde te dwingen zijn plannen te vertellen. 'Het Rad weeft wat het Rad wenst,' had ze hem juist die ochtend verteld, haar stem koeltjes en kalm, haar leeftijdloze gezicht ernstig, maar met verhitte donkere ogen terwijl ze hem over Aviendha heen aanstaarde, 'maar een dwaas kan zich in het Patroon verstrikken. Pas op dat je geen strop voor je eigen nek weeft.' Ze had ergens een lichtgekleurde mantel opgedoken, bijna gai'shain wit, die blikkerde in de zon. Onder de brede kap droeg ze een vochtige sneeuwwitte sjaal om haar voorhoofd.

'Ik maak geen stroppen voor mezelf.' Hij lachte en ze stuurde Aldieb zo snel weg dat de merrie bijna Aviendha omstootte toen ze naar de groep Wijzen galoppeerde, terwijl haar mantel achter haar aan wapperde.

'Het is dom een Aes Sedai boos te maken,' mompelde Aviendha, die over haar schouder wreef. 'Ik dacht niet dat je zo'n domme man was.'

'We zullen gewoon afwachten of ik dat wel of niet ben,' zei hij en verloor elke neiging te lachen. Dom? Sommige gevaren kon je niet ontlopen. 'We zullen wel zien.'

Egwene ging zelden bij de Wijzen weg en liep even vaak mee als dat ze op Mist reed. Soms nam ze er een tijdlang een achterop. Hij was eindelijk tot de slotsom gekomen dat ze zich weer voordeed als een volleerde zuster van de Aes Sedai. Amys en Bair, Seana en Melaine leken het evenzeer te slikken als de Tyreners, zij het niet helemaal op dezelfde manier. Het gebeurde geregeld dat ze zo luid ruzie maakten, dat hij bijna kon horen wat ze elkaar zo'n honderd pas verder toeschreeuwden. Ze deden bijna precies zo met Aviendha, hoewel ze haar eerder leken te koeioneren dan toe te spreken, maar ja, soms leken ze ook heel verhitte gesprekken te voeren met

Moiraine. Vooral die goudblonde Melaine.

Op de tiende ochtend had Egwene haar haren eindelijk niet meer in die twee vlechten, hoewel dat wel vreemd verlopen was. De Wijzen hadden haar apart genomen en spraken haar toe, terwijl de gai'shain hun tenten opbouwden en Rhand Jeade'en afzadelde. Als hij haar niet beter had gekend, zou hij hebben gedacht dat Egwene probeerde haar hoofd zo gebogen te houden dat ze bedeesd leek. Opeens klapte Egwene in haar handen, lachte en omhelsde elke Wijze voor ze haastig haar vlechten losbond.

Toen hij Aviendha had gevraagd wat daar gaande was - ze zat buiten zijn tent toen hij wakker werd - mompelde ze zuur: 'Ze hebben besloten dat ze gegroeid is...' Ze zweeg abrupt, keek hem nietszeggend aan, sloeg de armen over elkaar en ging koeltjes verder: 'Dat zijn zaken van de Wijzen, Rhand Altor. Vraag het hun, als je dat wilt, maar bereid je erop voor dat ze zullen zeggen dat het je niet aangaat.' Egwene was gegroeid? Hoezo? Haar haren? Hij snapte er niets van. Aviendha wilde over de hele zaak niets meer kwijt, maar schraapte wat grijzig mos van een rots en begon hem te beschrijven hoe je daarmee een wond kon verbinden. De vrouw leerde de maniertjes van een Wijze veel te snel aan en dat kwam hem helemaal niet uit. De Wijzen lieten weinig belangstelling voor hem blijken. Dat hoefden ze natuurlijk ook niet, nu Aviendha in zekere zin over z'n schouder zat mee te kijken.

De andere Aiel, de Jindo's tenminste, werden elke dag wat minder afstandelijk, misschien een beetje minder verontrust over wat Hij die komt met de dageraad voor hen betekende, maar Aviendha was de enige die langere tijd met hem wilde spreken. Iedere avond kwam Lan met hem de zwaardkunst oefenen en Rhuarc om hem de speren bij te brengen en de vreemde manier van vechten met beide handen en voeten. De meeste anderen vermeden Rhand, vooral de voerlui, die hadden vernomen dat hij de Herrezen Draak was, een geleider. Als hij toevallig zag dat een van die mannen met zijn ruwe gezicht naar hem keek, leek het of de man naar de Duistere zelf zat te staren. Dat was bij Kadere of de speelman niet het geval.

Bijna iedere morgen bij hun vertrek reed de kramer op een muildier van een van de verbrande wagen naar hem toe, en zijn gezicht leek zelfs nog donkerder door de lange witte das die hij om zijn hoofd had gewonden en

waarvan het uiteinde in zijn nek hing. Tegen Rhand deed hij heel onzeker, maar door zijn koude, niet veranderende ogen leek zijn kromme neus eigenlijk op de snavel van een arend. 'Mijn Heer Draak,' begon hij die ochtend na de aanval, en had toen met zijn eeuwige zweetdoek het zweet van zijn gezicht geveegd, terwijl hij verontrust in het versleten oude zadel dat hij ergens voor het dier had opgedoken, heen en weer schoof, indien ik u zo mag aanspreken?'

De verkoolde resten van de drie wagens waren in het verre zuiden verdwenen en met hen de graven van twee mannen van Kadere en behoorlijk veel meer Aiel. De Trolloks waren uit de kampementen gesleept en achtergelaten voor de aasvreters, jankende schepsels met grote oren - Rhand wist niet of het een soort grote vos was of een kleine hond, ze hadden van beide wat weg - en voor de aasgieren met rood-gepunte vleugels. Sommige cirkelden rond alsof ze te bang waren om in die opwinding tussen de andere dieren te landen. 'Noem me zoals je wilt,' zei Rhand hem.

'Mijn Heer Draak. Ik heb eens nagedacht over wat u gisteren zei.' Kadere keek rond alsof hij vreesde afgeluisterd te worden, hoewel Aviendha bij de Wijzen was en zijn eigen karavaan op ruim vijftig pas afstand volgde en de meest nabije oren bevatte. Toch praatte hij bijna fluisterend verder en veegde hij zijn gezicht zenuwachtig af. Zijn ogen veranderden echter geen moment. 'Wat u me zei over kennis die waardevol is en die de weg plaveit naar grootheid, het is waar.' Rhand keek hem lang aan, knipperde niet met z'n ogen en hield zijn gezicht vlak. 'Jij hebt dat gezegd, niet ik,' zei hij eindelijk. 'Nou ja, misschien heb ik het gezegd. Maar het is waar, nietwaar, mijn Heer Draak?' Rhand knikte en de marskramer ging door, nog steeds fluisterend, nog steeds schichtig rondkijkend naar luisteraars. 'Maar er kan ook gevaar in kennis schuilen. Door meer te geven dan je ontvangt. Een man die kennis verkoopt, dient niet alleen zijn prijs te stellen, maar ook lijfwachten te hebben als verzekering en zekerheid tegen een... terugslag. Vindt u dat ook niet?'

'Heb jij kennis die je wilt... verkopen, Kadere?'

De zwaargebouwde man keek fronsend naar zijn karavaan. Keille was afgestegen om ondanks de toenemende hitte een poosje te lopen, haar dikke lichaam gekleed in het wit en een witkanten sjaal aan de ivoren kammen in haar grove donkere haar. Zo nu en dan wierp ze een blik op de twee

mannen die naast elkaar reden, maar op die afstand kon hij haar gezicht niet goed onderscheiden. Toch bleef het vreemd, dat zo'n forse vrouw zich zo licht bewoog. Isendre was op de bok van de eerste wagen geklommen en zat openlijk toe te kijken, zich vasthoudend aan een hoek van de wit geverfde wagen wanneer die zwaaide en schokte.

'Die vrouw wordt nog eens m'n dood,' mompelde Kadere. 'Mogelijk kunnen we later eens praten, mijn Heer Draak, als u wenst.' Hij schopte het muildier in de flanken en draafde naar de voorste wagen, waar hij zich verrassend lenig op de bok zwaaide en de teugels van het muildier vastbond aan een ijzeren ring aan de grote vierkante wagen. Hij en Isendre verdwenen naar binnen en kwamen pas weer te voorschijn toen ze voor de nacht stopten.

De volgende dag kwam hij terug en de andere dagen eveneens, wanneer hij zag dat Rhand alleen was. Steeds weer duidde hij op kennis die hij voor de juiste prijs zou kunnen verkopen, als hem echt veiligheid werd toegezegd. Eenmaal ging hij zelfs zo ver, dat hij zei dat alles - moord, verraad, letterlijk alles - vergeven kon worden in ruil voor kennis en hij leek steeds zenuwachtiger te worden toen Rhand het niet met hem eens was. Wat hij ook wilde verkopen, blijkbaar wilde hij Rhands onvoorwaardelijke bescherming voor elke misdaad die hij ooit begaan had.

ik weet niet of ik wel kennis wil kopen,' zei Rhand hem meermalen. 'Er is altijd het probleem van de prijs, nietwaar? Ik ben niet bereid sommige prijzen te betalen.'

Natael trok Rhand die avond terzijde, nadat de kookvuren waren aangestoken en de etensgeuren tussen de lage tenten rondkringelden. De speelman leek bijna even zenuwachtig als Kadere. ik heb heel veel over u nagedacht,' zei hij, terwijl hij Rhand schuins aankeek. 'U behoort een groots epos te krijgen om uw geschiedenis te verhalen. De Herrezen Draak. Hij die komt met de dageraad. De man van wie weet hoeveel voorspellingen, in deze Eeuw en andere Eeuwen.' Hij trok zijn mantel wat dichter om zich heen, de kleurige lapjes fladderden in de avondbries. De schemering duurde kort in de Woestenij, nacht en dag kwamen en verdwenen snel. 'Wat voor gevoel hebt u over uw voorspelde lot? Ik dien het te weten als ik uw epos ga schrijven.'

'Gevoel?' Rhand keek het kamp rond naar de Jindo's die tussen de tenten

rondliepen. Hoeveel van hen zouden dood zijn voor alles voorbij was? 'Moe. Ik voel me moe.'

'Nauwelijks een heldhaftig gevoel,' mompelde Natael. 'Maar zoiets valt te verwachten, gezien uw bestemming. De wereld rust op uw schouders. De meeste mensen zijn bereid u te doden zodra ze de kans krijgen en de anderen zijn dwazen die denken u te kunnen gebruiken door met u op te trekken naar macht en roem.'

'Waar hoor jij bij, Natael?'

'Ik? Ik ben een eenvoudige speelman.' De man hield een punt van zijn mantel op als bewijs, ik zou voor niets ter wereld met u van plaats willen ruilen, niet met dat lot dat erop rust. Dood of krankzinnigheid, of allebei. "Zijn bloed op de rotsen van Shayol Ghul..." Zo staat het toch in de *Karaethon Reeks,* nietwaar? Dat u moet sterven om de dwazen te redden die opgelucht zuchten als u sterft? Nee, zoiets wil ik niet bezitten, voor geen macht ter wereld of iets anders niet.'

'Rhand,' zei Egwene, die uit de invallende duisternis kwam aanstappen, haar lichte mantel om haar heen en de kap helemaal over haar hoofd. 'We zijn hier om te zien hoe het met je is na je Heling en een dag in die hitte.' Moiraine was bij haar, haar gezicht gehuld in de diepe kap van haar witte mantel, net als Bair, Amys, Melaine en Seana, die sjaals om hun hoofden gewikkeld hadden. Allen stonden hem aan te kijken, kalm en koud als de nacht. Zelfs Egwene. Ze had nog niet de leeftijdloosheid van de Aes Sedai, maar wel hun ogen. Hij merkte daarna pas dat Aviendha er ook bij was. Ze stond achter de anderen. Heel even meende hij medelijden op haar gezicht te lezen, maar als dat zo was, verdween dat zodra ze hem zag kijken. Verbeelding. Hij was moe.

'Een andere keer,' zei Natael tegen Rhand, terwijl hij op zijn vreemde schuinse manier naar de vrouwen keek. 'We praten een andere keer wel verder.' Met een heel kleine buiging stapte hij weg. 'Doet de toekomst je pijn, Rhand?' zei Moiraine kalm toen de speelman weg was. 'Voorspellingen spreken in bloemrijke, verborgen taal. Ze betekenen niet altijd wat ze lijken te zeggen.'

'Het Rad weeft wat het Rad wil,' vertelde hij haar. ik zal doen wat ik moet doen. Onthoud dat, Moiraine. Ik zal doen wat ik moet doen.'

Ze leek voldaan, al was dat bij een Aes Sedai moeilijk te zien. Ze zou niet zo tevreden zijn als ze alles hoorde.

Natael keerde de avond erna terug en ook de volgende avond en de daaropvolgende. Hij sprak altijd over het epos dat hij wilde schrijven, maar hij vertoonde daarbij een ziekelijk trekje, doordat hij probeerde uit te zoeken hoe Rhand zijn krankzinnigheid en dood tegemoet wilde treden. Zijn verhaal moest een treurspel worden, leek het wel. Rhand had zeker niet de wens zijn angsten open en bloot neer te leggen. Wat er in zijn hart en hoofd omging, mocht daar begraven blijven. Uiteindelijk leek de speelman er genoeg van te hebben om hem te horen zeggen: ik zal doen wat ik moet doen,' en kwam hij niet meer. Blijkbaar wilde hij het epos niet schrijven als dat niet vol smart en verdriet zat. De man keek geërgerd toen hij voor het laatst wegbeende, terwijl zijn mantel woest achter hem aan wapperde. Het was een vreemde vent, maar als hij aan Thom Merrilin dacht, vroeg hij zich af of alle speelmannen dat niet waren. Natael toonde wel de andere trekken van een speelman. Hij had bijvoorbeeld een hoge dunk van zichzelf. Rhand gaf er niet om of de man hem met zijn titel aansprak, maar Natael sprak die paar keren dat hij bij Rhuarc of Moiraine stond, hen aan alsof zij gewoon zijn gelijken waren. Dat was Thom tot in de puntjes. En hij trad helemaal niet meer op voor de Jindo's, maar begon het grootste deel van de avond in het Shaidokamp door te brengen. Er waren nu eenmaal meer Shaido, legde hij Rhuarc uit, alsof dat zo klaar als een klontje was. Een groter publiek. Geen enkele Jindo vond het leuk, maar zelfs Rhuarc kon er niets aan doen. In het Drievoudige Land werd een speelman alles, behalve een moord, toegestaan zonder dat hem iets werd verweten.

Aviendha bracht de nacht bij de Wijzen door en liep overdag soms lang met hen mee, terwijl ze allemaal om haar heen liepen, zelfs Moiraine en Egwene. Eerst meende Rhand dat ze haar raad gaven, over hoe ze met hem om moest gaan of over hoe ze van Rhand te weten kon komen wat zij wilden weten. Maar op een dag, terwijl de smeltende zon hoog aan de hemel stond, barstte opeens vlak voor de groep Wijzen een bol vuur zo groot als een paard open. De bol schoot tollend en dansend weg, een groef trekkend door het schrale land tot hij eindelijk kleiner werd en doofde.

Alle voerlieden lieten hun geschrokken briesende spannen stoppen en bleven toekijken, waarbij ze elkaar iets toeriepen in een mengeling van vrees, verwarring en grove vloeken. Gemompel rimpelde door de Jin-do 's

en ze keken net als de Shaido toe, maar de twee colonnes Aiel liepen zonder te stoppen door. Alleen bij de Wijzen was echte opwinding zichtbaar. De vier vrouwen rond Aviendha stonden blijkbaar allemaal tegelijk te praten, waarbij veel met de armen werd gezwaaid. Moiraine en Egwene probeerden nog iets te zeggen, maar zelfs zonder het te Horen wist Rhand dat Amys hun in klare taal en met een woest geheven vinger duidelijk maakte erbuiten te blijven.

Hij staarde naar de zwarte geul die zich een halve span pijlrecht uitstrekte en zette zich weer goed in het zadel. Ze leerden Aviendha hoe ze moest geleiden. Natuurlijk. Dat waren ze aan het doen. Hij wreef het zweet van zijn voorhoofd met de rug van zijn hand, maar de zon had er niets mee te maken. Toen die vuurbal opeens was ontstaan, had hij vanzelf naar de Ware Bron gereikt. Het was net alsof hij met een kapotte zeef water had willen opscheppen. Al zijn graaien naar saidin had net zo goed grijpen naar lucht kunnen zijn. Zoiets kon ook gebeuren wanneer hij de Kracht wanhopig hard nodig had. Ook hij moest het leren, maar hij had geen leraar. Hij móest het leren, niet alleen omdat de Kracht hem anders zou doden voor hij zich zorgen over krankzinnigheid kon maken. Hij moest het leren omdat hij de Kracht moest gebruiken. Leren om te gebruiken, gebruiken om te leren. Hij begon zo hard te lachen dat enkele Jindo's hem ongerust aankeken. Hij zou het fijn hebben gevonden als in die elf dagen en nachten Mart hem korter of langer gezelschap had gehouden, maar Mart kwam altijd maar heel even naar hem toe. Hij had altijd de brede hoedrand diep omlaag getrokken zodat zijn ogen in de schaduw bleven en hij hield dwars over Pips zadelknop de zwarte speer vast met dat vreemde ravenblad als een korte, gebogen zwaardkling die met de Kracht was gesmeed.

'Als de zon je gezicht nog iets donkerder maakt, word je echt een Aielman,' zei Mart meestal lachend, of: 'Ben je van plan de rest van je leven hier door te brengen? Aan de andere kant van de Drakenmuur ligt nog een heel grote wereld. Wijn? Vrouwen? Weet je nog van die dingen?'

Maar Mart voelde zich duidelijk niet op z'n gemak en hij was nog minder dan een Wijze bereid over Rhuidean te praten, of over wat hem daar was overkomen. Zijn hand verstrakte iedere keer rond de zwarte speerschacht als de stad met de mistkoepel ter sprake kwam en hij beweerde niets meer van zijn tocht in de ter'angreaal te weten, waarna hij zichzelf tegensprak door te zeggen: 'Ga er niet in, Rhand. Het is helemaal niet zoiets als in de Steen. Ze bedriegen. Bloedvuur, ik wou maar dat ik het ding nooit gezien

had.'

Rhand had een keer de Oude Spraak genoemd, maar toen snauwde Mart meteen: 'Bloedvuur, ik weet helemaal niets van die vervloekte Oude Spraak,' waarna hij meteen terug galoppeerde naar de kramerwagens.

Daar bracht Mart het grootste deel van zijn tijd door, dobbelend met de voerlieden - tot ze beseften dat hij veel en veel meer won dan verloor, ongeacht de stenen die in het spel waren - daar betrok hij Kadere en Natael bij iedere gelegenheid in lange gesprekken, en daar liep hij voortdurend achter Isendre aan. Het was duidelijk wat hij in gedachten had, al vanaf die eerste keer dat hij haar toegrijnsde en zijn hoed goed schoof, de ochtend na de Trollokaanval. Hij hield haar bijna iedere avond zo lang mogelijk aan de praat en prikte zich zo verschrikkelijk bij het plukken van de witte bloemen van een doornstruik met grote stekels dat hij enkele dagen de teugels amper vast kon houden, maar Moiraine mocht hem niet helen. Isendre moedigde hem eigenlijk helemaal niet aan, maar haar trage, zwoele glimlach was er ook nauwelijks op gericht hem weg te sturen. Kadere zag het en zei niets, hoewel zijn ogen Mart soms als een aasgier volgden. Anderen hadden wel opmerkingen.

Laat op een middag, toen de muildieren werden uitgespannen, de tenten werden opgericht en Rhand zijn hengst afzadelde, stonden Mart en Isendre in de smalle schaduw van een van de met zeil afgedekte wagens. Ze stonden heel dicht bij elkaar. Hoofdschuddend keek Rhand toe terwijl hij zijn bruingrijze hengst droogwreef. De zon brandde laag aan de horizon en hoge rotspieken tekenden lange schaduwen over het kamp.

Isendre speelde met haar doorzichtige sjaal, alsof ze er terloops over dacht die af te doen, glimlachend, de volle lippen half uitgestoken, klaar voor een kus. Aangemoedigd grijnsde Mart vol vertrouwen en ging nog wat dichter bij haar staan. Ze liet haar hand zakken en schudde langzaam nee, maar haar uitnodigende glimlach bleef. Geen van beiden hoorde Keille naderen, ondanks haar grootte heel lichtvoetig. 'Wilt u dit inderdaad, goede heer? Haar?' Het tweetal sprong uit elkaar bij het geluid van Keilies zoetgevooisde stem en ze lachte even welluidend, wat al evenmin bij het gezicht paste. 'Een koopje voor u, Martrim Cauton. Een Tarvalonse mark en ze is de uwe. Zo'n prul als dit kan nooit meer waard zijn dan twee mark, een écht koopje dus.'

Mart grijnsde en hij keek alsof hij liever heel ergens anders wilde zijn. Isendre keerde zich echter langzaam naar Keille, een bergkat tegenover een beer. 'Je gaat te ver, oude vrouw,' zei ze zachtjes en haar ogen stonden hard boven de sluiersjaal, ik heb geen zin die tong van jou nog langer te horen. Pas op. Of wil je misschien liever in de Woestenij blijven?'

Keille glimlachte breed, maar er viel niets vrolijks te lezen in de pikzwarte ogen die boven haar dikke wangen flonkerden. 'Wie breng je daarvoor mee?'

Vastbesloten knikkend zei Isendre. 'Een Tarvalonse mark.' Haar stem klonk als ijzer, ik zal ervoor zorgen dat je een Tarvalonse mark in een gietbeker krijgt als we afscheid van je nemen. Ik zou dan graag zien hoe je die door je strot wringt.' Ze keerde Keille haar rug toe en schreed terug naar de voorste wagen, in het geheel niet heupwiegend, en verdween naar binnen.

Keille keek haar na, haar gezicht onleesbaar tot de witte deur was dichtgeslagen en richtte zich toen opeens tot Mart, die net wilde wegglippen. 'Weinig mannen hebben ooit eenmaal een aanbod van me afgeslagen, nog minder tweemaal. Je moet oppassen dat ik mij niet ga bezinnen over het feit of ik er iets aan moet doen.' Lachend richtte ze zich op en kneep met haar dikke vingers in zijn wang, hard genoeg om hem ineen te laten krimpen, waarna ze Rhand aansprak. 'Vertel het hem, mijn Heer Draak. Ik heb het gevoel dat u weet hoe gevaarlijk het is een vrouw te versmaden. Die Aielse die u zo woest kijkend overal volgt. Ik hoor dat u iemand anders behoort. Misschien werd zij ook versmaad.'

ik betwijfel het, vrouw,' zei hij droog. 'Aviendha zou een mes in m'n ribben jagen als ze aannam dat ik zo over haar dacht.' De enorme vrouw lachte bulderend. Mart kromp ineen toen ze opnieuw haar hand uitstak, maar ze gaf slechts een klopje op diezelfde wang. 'Ziet u, goede heer? Versmaad het aanbod van een vrouw en misschien denkt ze er niets van, maar misschien...' - ze maakte een kappende beweging - 'het mes. Die les zou iedere man moeten leren. Is het niet, mijn Heer Draak?' Gierend van het lachen haastte ze zich weg om toe te zien op de mannen die de dieren verzorgden. Over zijn wang wrijvend mompelde Mart: 'Ze zijn allemaal gek,' en liep toen ook weg. Maar hij bleef toch achter Isendre aanzitten. Zo waren die elf dagen in het barre droge landschap verstreken en nu was het de twaalfde dag. Tweemaal had hij andere posten gezien, kleine ruwstenen gebouwtjes net als Imres Post. Alle waren opgetrokken tegen de steile zijde

van een rotspiek of hoogte, zodat ze gemakkelijk verdedigd konden worden. Bij de ene post bevonden zich ruim driehonderd schapen en herders, die even geschokt waren over het nieuws van Rhand als over de Trolloks in het Drievoudige Land. De andere post was verlaten, niet beroofd, maar hij werd niet gebruikt. Verschillende malen zag Rhand in de verte geiten, schapen of lichtgekleurd vee met lange hoorns. Aviendha zei dat de kudden bij nabije vesten behoorden, maar hij zag geen mensen, en zeker geen bouwsel dat de naam veste verdiende.

Nu was het de twaalfde dag; de brede colonnes Jindo's en Shaido trokken aan weerszijden van de groep Wijzen verder en de kramerwagens volgden hotsend, met Keille en Natael, die weer aan het bekvechten waren, en Isendre op Kaderes schoot, kijkend naar Rhand. '... en zo zit het in elkaar,' zei Aviendha, in zichzelf knikkend. 'Nu zul je toch zeker de dakvrouwe begrijpen.'

'Nog niet echt,' gaf Rhand toe. Hij besefte dat hij al een tijdlang alleen maar naar de klank van haar stem had zitten luisteren, niet naar haar woorden. 'Maar ik weet zeker dat het goed geregeld is.' Ze keek hem grommend aan. 'Wanneer jij huwt,' zei ze gespannen, 'met die Draken op je armen die ons bloed bewijzen, ga je dan dat bloed volgen of eis je dan als de een of andere wilde natlander dat alles van jou is, afgezien van de kleren die je vrouw draagt?'

'Zo is het daar helemaal niet,' wierp hij tegen, 'en elke vrouw uit mijn streek zou een man die zoiets denkt, de hersens inslaan. Maar vind je trouwens niet dat zoiets geregeld dient te worden tussen mij en diegene die ik wil huwen?' Ze keek zo mogelijk nog dreigender dan eerst. Tot zijn opluchting kwam Rhuarc van de voorste Jindo's aanhollen. 'We zijn er,' kondigde de Aielman glimlachend aan. 'Koudrotsveste.'

49 Koudrotsveste

Fronsend keek Rhand rond. Een span verder stond een dichte groep van rotshoogten met steile wanden, of misschien was het een geweldige rotsheuvel onderbroken door kloven. Links van hem strekte het land zich uit met stukken grof gras en bladerloze stekelplanten, hier en daar doornstruiken en lage bomen. Het landschap was licht heuvelachtig, droog en toonde scherpe barsten tussen enorme ruwe rotszuilen die naar de gekartelde bergen in de verte keken. Rechts was het land hetzelfde, maar de gebarsten gelige kleivlakte was vlakker en de bergen lagen dichterbij. Het had overal kunnen zijn in de Woestenij die hij na Chaendaer gezien had. 'Waar?' vroeg hij.

Rhuarc wierp een blik op Aviendha, die Rhand aankeek alsof hij niet goed bij zijn hoofd was. 'Kom mee. Kom met eigen ogen Koudrots aanschouwen.' Terwijl hij zijn sjoefa op zijn schouders liet zakken, draaide het stamhoofd zich om en liep met grote sprongen blootshoofds naar de kloof in de rotswand voor hen. De Shaidokrijgers hadden reeds halt gehouden, liepen wat rond en begonnen hun tenten op te zetten. Heirn en de andere Jindo's sloten zich hollend met hun lastdieren bij Rhuarc aan, waarbij ze eveneens hun hoofd ontblootten en betekenisloos schreeuwden. De Speervrouwen die de karavaan begeleidden, riepen de voerlieden toe hun spannen aan te sporen en de Jindo's te volgen. Een Wijze trok haar rok op tot kniehoogte en voegde zich hollend bij Rhuarc - Rhand dacht dat het Amys was, aan het lichtgekleurde haar te zien - want Bair zou zeker niet zo lenig kunnen hollen, maar de andere Wijzen bleven gewoon doorlopen. Heel even leek het of Moiraine snel naar Rhand toe wilde rijden, maar toen aarzelde ze, terwijl ze iets besprak met een Wijze die haar gezicht nog bedekt hield. Uiteindelijk hield de Aes Sedai haar merrie naast Egwenes grijze paard en de zwarte hengst van Lan, vlak voor de gai'shain die de lastdieren meetrokken. Ze gingen echter dezelfde richting uit als Rhuarc.

Rhand boog zich opzij en stak Aviendha een hand toe. Toen ze haar hoofd schudde, zei hij: 'Als zij al dat lawaai maken, kan ik je niet horen. Stel dat

ik een wolkoppige fout maak, omdat ik je woorden niet versta?'

In zichzelf mompelend wierp ze een blik op de Speervrouwen rond de kramerkaravaan, zuchtte toen en greep zijn arm beet. Hij hees haar omhoog, negeerde haar verontwaardigde gepiep en zwaaide haar achter op Jeade'en. Iedere keer dat zij zichzelf op het paard hielp, trok ze hem zowat uit het zadel. Hij gunde haar een moment om haar rok te schikken, hoewel haar benen op z'n minst ruim boven de zachte laarzen zichtbaar bleven en spoorde toen zijn grijze paard aan tot een draf. Het was voor het eerst dat Aviendha sneller reed dan stapvoets; ze sloeg haar armen rond Rhands middel en hield zich vast. 'Zet me niet voor gek waar mijn zusters bij zijn, natlander,' snauwde ze waarschuwend tegen zijn rug.

'Waarom zouden zij jou een dwaas vinden? Ik heb Bair en Amys en de anderen bij Moiraine of Egwene achterop zien zitten.' Even later zei ze: 'Jij aanvaardt veranderingen gemakkelijker dan ik doe, Rhand Altor.' Hij wist niet wat hij daaruit moest opmaken. Toen hij Jeade'en op gelijke hoogte had gebracht met Rhuarc, Heirn en Amys, vlak voor de nog steeds schreeuwende Jindo's, zag hij tot zijn verrassing Couladin soepel met de anderen meehollen, eveneens met ontbloot hoofd. Aviendha trok Rhands sjoefa omlaag naar zijn schouder. 'Je dient een veste zo binnen te komen dat ze je gezicht goed kunnen zien. Dat heb ik je verteld. En je moet lawaai maken. We zijn al een hele tijd geleden gezien en ze zullen weten wie wij zijn, maar het is de gewoonte dat je laat blijken dat je de veste niet bij verrassing wilt aanvallen.'

Hij knikte maar hield zich stil. Rhuarc en de andere drie in zijn groep maakten ook geen geluid en Aviendha evenmin. Bovendien maakten de Jindokrijgers zoveel herrie dat die spannen ver gehoord kon worden.

Couladin wendde zijn hoofd naar Rhand. Verachting flitste over het door de zon gebruinde gezicht, maar ook iets anders. Haat en minachting verwachtte Rhand nu wel, maar vermaak? Wat vond Couladin zo vermakelijk?

'Dwaas van een Shaido,' mompelde Aviendha tegen zijn rug. Misschien had ze gelijk; misschien was hij vermaakt omdat ze reed. Maar Rhand dacht van niet.

Mart galoppeerde naderbij in een wolk van geelbruin stof, zijn hoed diep

omlaaggetrokken en de speer rechtop als een lans in de stijgbeugel. 'Hoe heet deze plek, Rhand?' vroeg hij luid om boven het geschreeuw gehoord te worden. 'Die vrouwen zeiden alleen maar: "Sneller! Sneller!"' Rhand vertelde het hem, en hij keek fronsend naar de hoge rotswand. 'Ik neem aan dat je zoiets jarenlang kunt verdedigen, als je voldoende voorraden hebt, maar het valt toch niet te vergelijken met de Steen of met Tora Harad.'

'Tora wat?' vroeg Rhand.

Mart haalde zijn schouders op voor hij antwoord gaf. 'Iets waar ik een keer van gehoord heb.' Hij ging rechtop in de stijgbeugels staan om over de hoofden van de Jindokrijgers naar de karavaan te turen. 'Die zijn gelukkig nog bij ons. Ik vraag me af hoeveel tijd ze zich gunnen om hun waren te verhandelen en weer te vertrekken.'

'Niet vóór Alcair Dal. Rhuarc zegt dat er altijd een soort vrijmarkt is wanneer de stamhoofden elkaar ontmoeten, zelfs al zijn het er maar twee of drie. Nu ze alle twaalf komen, denk ik niet dat Kadere of Keil-le dat wil missen.'

Mart leek niet al te blij met dat nieuws.

Rhuarc ging hen voor naar de breedste kloof in de rotswand, op z'n hoogst tien of twaalf pas breed en overschaduwd door hoge, steile zijwanden. Terwijl ze dieper en dieper de kloof ingingen, werd het donker en zelfs koel onder een strook blauwe hemel. Vreemd om in zo'n schaduw te verkeren. Het woordloze geschreeuw van de Aiel werd nog luider, versterkt door de grijsbruine wanden. Toen ze opeens ophielden, leek de stilte heel luid en werd slechts verstoord door het hoefgekletter en de krakende wagenwielen achter hen. Ze kwamen een bocht door en opeens ging de kloof over in een breed ravijn, lang en bijna recht. Van alle kanten klonk een schril gejammer van honderden vrouwen. Een grote menigte stond aan weerszijden, vrouwen in ruimvallende rokken met sjaals om het hoofd gewikkeld en mannen in grijsbruine jassen en kniebroeken, de cadin'sor en ook Speervrouwen die bij wijze van welkom hun armen zwaaiden en op potten, pannen en deksels sloegen.

Rhands mond viel open en niet alleen vanwege het ontstellende lawaai. De ravijnwanden waren groen, met smalle terrassen die aan weerszijden tot halverwege de helling reikten. Niet alles was een echt terras, besefte hij. Kleine huizen met platte daken van grijze steen of gele baksteen leken

bijna bovenop elkaar te zijn gestapeld, in groepjes met kronkelende paden ertussen en ieder dak was een groentetuin met bonen en pompoenen, pepers, meloenen en planten die hij niet kende. Kippen liepen los rond, roder dan het soort dat hij kende en een of ander vreemd soort pluimvee dat groter was en grijsgespikkeld. Kinderen, de meeste gekleed als hun ouders, en wit geklede gai'shain liepen tussen de plantenrijen door met grote aardewerken kannen en gaven blijkbaar elke plant water. De Aiel hadden geen steden, was hem altijd verteld, maar dit was zeker een plaats van enige omvang, al was deze hier vreemder dan hij ooit gezien had. Het lawaai was zo groot dat het geen zin had zijn opborrelende vragen te stellen - zoals wat die ronde glimmende vruchten waren die te rood voor appels waren en groeiden aan lage struiken met lichtgroene bladeren of die rechte staken met brede bladeren vol dikke, lange, gele spruitjes met pluimen? Hij was te lang boer geweest om het niet te willen weten. Rhuarc en Heirn gingen langzamer lopen, net als Couladin, maar stapten wel heel snel door, waarbij ze hun speren op de rug achter de riemen van hun booghoezen staken. Amys snelde vooruit, lachend als een meisje, terwijl de mannen gestaag doorbeenden tussen de menigte in het ravijn. Het geschreeuw van de vestevrouwen deed de lucht trillen en overstemde bijna de kletterende pannen. Rhand volgde, zoals Aviendha hem had gezegd. Mart keek alsof hij meteen om wilde draaien en w7eer weg wilde rijden.

Aan het andere eind van het ravijn naderden de wanden elkaar en vormden ze een diepe duistere inham. De zon bereikte nooit de achterkant, had Aviendha hem verteld, en de rotsen daar waren altijd koud, vandaar de naam van de veste. Vlak voor de schaduw stond Amys naast een andere vrouw boven op een brede grijze rots waarvan de bovenkant glad was gemaakt om als verhoging te dienen. De andere vrouw, slank in haar ruim vallende kledij, met door een sjaal bijeengehouden blonde haren die tot haar middel reikten en bij de slapen enigszins wit waren, leek ouder dan Amys, maar was buitengewoon knap, met enkele fijne lijntjes bij haar ooghoeken. Ze was net zo gekleed als Amys - een eenvoudige bruine sjaal om de schouders, halskettingen en armbanden van goud en het mooist bewerkte ivoor, maar dit was Lian, de dakvrouwe van Koudrotsveste. Het trillende, jammerende gegil stierf weg toen Rhuarc voor de rots bleef staan, een stap voor Heirn en Couladin. ik vraag toestemming om uw veste te betreden, dakvrouwe,' verkondigde hij met luide, ver dragende stem.

'U hebt mijn toestemming, stamhoofd,' antwoordde de blonde vrouwvormelijk en even luid. Glimlachend voegde ze er veel hartelijker

aan toe: 'Schaduw van mijn hart, jij zult altijd mijn toestemming krijgen.' ik bied mijn dank aan, dakvrouwe van mijn hart.' Dat klonk ook niet bijzonder vormelijk.

Heirn stapte naar voren. 'Dakvrouwe, ik vraag toestemming om onder uw dak te komen.'

'U hebt mijn toestemming, Heirn,' vertelde Lian de magere man. 'Onder mijn dak is water en schaduw voor u. De Jindosibbe is hier altijd welkom.'

ik bied u mijn dank aan, dakvrouwe.' Heirn gaf Rhuarc een klap op de schouder en ging weg om zich bij zijn mensen te voegen. De beleefdheden bij de Aiel waren blijkbaar kort en terzake. Zwierig ging Couladin naast Rhuarc staan, ik vraag toestemming om uw veste te betreden, dakvrouwe.'

Lian knipperde fronsend met haar ogen. Achter Rhand steeg gemompel op, een stomverbaasd gemurmel uit honderden kelen. Opeens hing er een gevoel van gevaar. Mart voelde het ook, hij betastte zijn speer en draaide zich half om om te zien wat de Aielmenigte van plan was. 'Wat is er aan de hand?' vroeg Rhand zacht over zijn schouder heen. 'Waarom zegt ze niets?'

'Hij vroeg het alsof hij stamhoofd is,' fluisterde Aviendha ongelovig. 'Die man is echt een dwaas. Hij moet gek zijn! Als ze hem afwijst, zal het moeilijkheden geven met de Shaido en mogelijk doet ze dat bij zo'n belediging. Geen bloedvete - hij is niet hun stamhoofd, ondanks zijn opgeblazen hoofd - maar wel problemen.' Ze haalde diep adem en voegde er meteen aan toe met een veel scherpere stem: 'Je hebt niet geluisterd, hè? Je hebt niet geluisterd! Ze had zelfs Rhuarc toestemming kunnen weigeren en dan had hij moeten vertrekken. Het zou de stam splijten maar het ligt in haar macht. Ze kan zelfs Hij die komt met de dageraad weigeren, Rhand Altor. Bij ons zijn vrouwen niet zonder macht, niet zoals die natlandse vrouwen die bijna een koningin of van adel moeten zijn, of anders voor een man moeten dansen als ze iets willen eten!'

Hij schudde licht het hoofd. Iedere keer dat hij zichzelf verweet dat hij zo weinig van de Aiel wist, herinnerde Aviendha hem er weer aan hoe weinig zij wist van de mensen aan de andere kant van de Drakenmuur.

ik zou jou op een dag graag eens willen voorstellen aan de vrouwenkring in Emondsveld. Het zal een heel boeiende... belevenis voor jou zijn als jij ze wilt uitleggen hoe weinig macht zij hebben.' Zijn rug voelde hoe ze

bewoog, hoe ze probeerde hem recht aan te kijken en hij bleef zorgvuldig heel vlak praten. 'Misschien zullen ze jou dan ook wat dingen uitleggen.'

'U hebt mijn toestemming,' begon Lian - Couladin glimlachte en leek ter plekke nog groter te worden - 'om onder mijn dak te stappen. Water en schaduw zullen voor u gezocht worden.' Honderden monden zuchtten luid.

De roodharige man beefde alsof hij geslagen werd, zijn gezicht rood van woede. Hij leek niet te weten wat hij nu moest doen. Hij deed uitdagend een stap naar voren, omhoogkijkend naar Lian en Amys, terwijl hij zijn armen vasthield alsof hij wilde voorkomen dat zijn handen de speren grepen. Toen draaide hij zich met een ruk om en stapte weg naar de massa terwijl hij woest alle kanten uitkeek alsof hij iedereen uitdaagde die wat durfde te zeggen. Eindelijk bleef hij staan, niet ver van de plek waar hij eerst had gestaan, en staarde naar Rhand. Vurige kolen hadden niet heter kunnen zijn dan zijn blauwe ogen. 'Ze heeft hem verwelkomd als een bedelaar. Als iemand zonder vrienden en alleen,' fluisterde Aviendha. 'Een ernstige belediging voor hem, maar niet voor de Shaido.' Opeens dreef ze haar vuist zo hard in z'n ribben dat hij kreunde. 'Vooruit, natlander. Je houdt alle eer die ik je geschonken heb. Allen zullen weten dat ik het jou heb bijgebracht! Vooruit!'

Hij sloeg zijn been over de zadelboog, gleed van Jeade'ens rug en stelde zich naast Rhuarc op. *Ik ben geen Aiel,* dacht hij. *Ik begrijp hen niet en ik mag mezelf niet toestaan hen te mogen. Dat kan ik niet.* De andere mannen hadden het niet gedaan, maar hij maakte een buiging voor Lian, want zo was hij opgevoed. 'Dakvrouwe, ik vraag toestemming om onder uw dak te komen.' Hij hoorde Aviendha naar adem snakken. Hij werd geacht dat andere te zeggen, wat Rhuarc had gezegd. De ogen van het stamhoofd knepen zich bezorgd samen, terwijl hij naar zijn vrouw keek en Couladins rood aangelopen gezicht verwrong zich tot een honende glimlach. Het zachte gemompel van de menigte klonk verwonderd.

De dakvrouwe staarde Rhand nog harder aan dan ze bij Couladin had gedaan, nam hem tweemaal van top tot teen op, en keek vervolgens naar de sjoefa op de schouders van een rode jas die een Aiel zeker nooit zou dragen. Ze keek Amys vragend aan, die knikte. 'Zo'n bescheidenheid,' zei Lian langzaam, 'siert een man. Mannen weten zelden waar ze die kunnen vinden.' Ze spreidde haar donkere rok en maakte een onhandige kleine kniebuiging - zoiets deed een Aielse nooit - maar toch een révérence als

antwoord op zijn buiging. 'De Car'a'carn heeft toestemming mijn veste te betreden. Voor het hoofd der hoofden is altijd water en schaduw in Koudrots.' Weer steeg een luid gejubel op van de vrouwen in de menigte, maar of dat voor hem was of vanwege de plichtplegingen wist Rhand niet. Couladin bleef nog even een onverzettelijke haat naar hem uitstralen en liep toen weg, waarbij hij Aviendha ruw opzij stootte toen ze onhandig van de hengst afgleed. De man verdween al snel in de menigte. Terwijl hij wilde afstijgen, hield Mart even in om de man na te kijken. 'Bij hem moet je je rug bewaken, Rhand,' zei hij kalm. 'Dat meen ik.'

'Dat zegt iedereen tegen me,' zei Rhand. De kramers waren midden in de vallei hun handel al aan het uitpakken en bij de ingang kwamen Moiraine en de anderen van haar gezelschap naar binnen onder luid geschreeuw en geroffel op pannen, al was dat weinig vergeleken met het lawaai bij Rhuarcs binnenkomst. 'Hij is de minste van mijn zorgen.' Zijn gevaren lagen niet bij de Aiel. *Moiraine aan de ene kant en Lanfir aan de andere. Gevaarlijker kan het toch niet worden?* Hij moest er bijna om lachen.

Amys en Lian waren van de hoogte afgekomen en tot Rhands verbazing sloeg Rhuarc een arm om beide vrouwen. Ze waren allebei lang, zoals de meeste Aielvrouwen, maar geen van beiden reikte tot zijn schouder. 'Je hebt mijn vrouw Amys al ontmoet,' zei hij tegen Rhand. 'Nu moet je mijn vrouw Lian ontmoeten.'

Rhand besefte dat zijn mond openviel en deed hem vlug dicht. Na alles wat Aviendha hem verteld had over de dakvrouwe van Koudrots, dat ze de vrouw van Rhuarc was en Lian heette, was hij er zeker van geweest dat hij het verkeerd begrepen had op Chaendaer met al dat 'schaduw van mijn hart'-gedoe tussen het stamhoofd en Amys. Hij had toen trouwens aan andere dingen staan denken, maar dit... 'Allebéi?' hakkelde Mart. 'Licht! Twee. Bloedvuur! Hij is of de gelukkigste man ter wereld of de grootste stommeling sinds de schepping van de wereld.'

'Ik meende,' zei Rhuarc fronsend, 'dat Aviendha je onze gewoonten had bijgebracht. Ze heeft blijkbaar veel overgeslagen.'

Lian boog zich iets achterover om achter haar - hun - gade langs te kijken en trok vragend een wenkbrauw op naar Amys. Die zei droogjes: 'Ze leek ideaal om hem te vertellen wat hij dient te weten. Het voorkwam dat ze telkens als wij niet keken naar de Speervrouwen terugholde. Het lijkt erop

dat ik op een rustig plekje een lang gesprek met haar moet hebben. Ongetwijfeld heeft ze hem de handtaai van de Speervrouwen bijgebracht, of hoe je een gara moet melken.' Meteen rode blos wierp Aviendha geërgerd haar hoofd in de nek. Haar donkerrode haar hing nu over haar oren, lang genoeg om verward te raken onder de hoofddoek. 'Er waren belangrijker zaken die we dienden te bespreken dan trouwen. De man luistert trouwens niet.'

'Ze heeft me heel goed lesgegeven,' bracht Rhand snel naar voren, ik heb heel veel over uw gewoonten geleerd en over het Drievoudige Land, van haar.' *Handtaai?* 'Elke fout die ik maak, is mijn fout, niet de hare.' *Hoe melk je een giftige hagedis van twee voet? Waarom?* 'Ze is een goede lerares geweest en ik zou haar graag als zodanig willen behouden, als dat goed wordt gevonden.' *Licht-nog-aan-toe, waarom zeg ik zoiets?* De vrouw kon soms heel leuk zijn, zeker als ze zichzelf vergat; de overige tijd was ze een doorn in je voet. Maar als zij er was, wist hij tenminste wie de Wijzen hadden aangewezen om hem in het oog te houden.

Amys nam hem op. Die heldere blauwe ogen keken even scherp als die van een Aes Sedai. Maar ja, ze kon geleiden; haar gezicht zag er jonger uit dan zou moeten, niet leeftijdloos, maar misschien was ze evenzeer een Aes Sedai als een Aes Sedai. 'Dat klinkt mij als een goede regeling in de oren,' zei ze. Aviendha wilde al wat zeggen - een en al briesende verontwaardiging - maar zweeg snel en gehoorzaam toen de Wijze haar ogen op haar richtte. Misschien had Aviendha gedacht dat haar tijd met hem nu voorbij zou zijn, als ze Koudrots hadden bereikt. 'Je zult wel moe van je reis zijn,' zei Lian tegen Rhand en haar grijze ogen stonden moederlijk. 'O, en ook hongerig, denk ik. Kom.' Haar warme glimlach omvatte ook Mart, die zich wat op de achtergrond hield en naar de kramerwagens begon te kijken. 'Kom onder mijn dak.' Na zijn zadeltassen te hebben gepakt liet Rhand Jeade'en over aan de zorg van een vrouwelijke gai'shain die ook Pips wegleidde. Mart wierp nog een laatste blik op de wagens voor hij zijn zadeltassen over de schouder gooide en hen volgde.

Lians dak, haar huis, was het hoogste op de westhelling, terwijl de steile ravijnwand er nog zo'n ruim honderd pas bovenuit stak. Behuizing van stamhoofd en dakvrouwe of niet, van buiten leek het een bescheiden recht huis van grote gele baksteen, met smalle glasloze vensters waar eenvoudige witte gordijnen voor hingen. Op het platte dak bevonden zich een moestuin en nog een op een klein terras dat van het huis gescheiden was door een

smal betegeld pad van grijze platte stenen. Groot genoeg voor twee kamers misschien. Op de vierkanten bronzen gong naast de deur na leek het erg veel op de andere gebouwen, voor zover Rhand kon zien en op dit hoge punt lag de hele vallei aan zijn voeten. Een klein eenvoudig huis. Binnen was het iets anders.

Het stenen gedeelte was één grote kamer met een vloer van roodbruine tegels, maar dat vormde maar een deel van het huis. In de rots erachter waren meer kamers uitgehouwen, met hoge plafonds. Het was er verrassend koel, met doorgangen onder brede bogen en zilveren lampen die een geur verspreidden die aan groene bomen deed denken. Rhand zag maar één stoel, met een hoge rugleuning, rood en goud gelakt, maar die zag er weinig gebruikt uit. Aviendha noemde het de hoofdstoel. Veel meer hout was er niet te zien, afgezien van enkele gewreven en geverfde kisten en kasten en een lage lessenaar waarop enkele opengeslagen boeken lagen. De lezer zou waarschijnlijk op de grond moeten liggen. De vloer was bedekt met vele lagen kunstige tapijten en kleurige kleedjes. Hij herkende enkele patronen van Tyr, Cairhien en Andor, zelfs van Illian en Tarabon. Andere ontwerpen kwamen hem onbekend voor: brede zigzagstrepen in allerlei tinten en kleuren, of met elkaar verbonden open vierkanten in grijs, bruin en zwart. In scherpe tegenstelling met het woeste grijs buiten zag hij hierbinnen overal felle kleuren. Er waren wandkleden die volgens hem zeker over de Rug van de Wereld waren gebracht - misschien op dezelfde manier als de wandtapijten die de Steen van Tyr hadden verlaten - en zijden kussens in alle maten, tinten en kleuren, vaak met kwasten of franje, of allebei. Hier en daar waren nissen uitgehakt, waarin een tere porseleinen vaas stond, een zilveren kom of ivoren snijwerk, vaak in de vorm van een of ander vreemd dier. Dus dit waren die 'grotten' waar de Tyreners het over hadden. Het had even bont kunnen lijken als in Tyr - of bij de ketellappers - maar in plaats daarvan zag het er zowel waardig als speels en verfijnd uit.

Met een kleine grijns naar Aviendha om haar te tonen dat hij wél had geluisterd, trok Rhand een gastgeschenk uit zijn zadeltas, een fraai bewerkte gouden leeuw. Het was buit uit Tyr, die hij had gekocht van een Waterzoeker van de Jindo's, maar als hij de heerser van Tyr was, was het eigenlijk diefstal van zichzelf. Mart aarzelde even maar pakte toen ook een geschenk, een Tyreense halsketting van zilveren bloemen, ongetwijfeld met dezelfde afkomst en zonder twijfel eigenlijk bedoeld voor Isendre.

'Prachtig,' glimlachte Lian, die de leeuw bekeek, ik vind het zulke

vaklieden in Tyr. Vele jaren geleden heeft Rhuarc me eens twee stukken gegeven.' Op een toon die best zou passen bij een huisvrouw uit Emondsveld die wat peinst over enkele bijzonder lekkere suikerbessen, zei ze tegen haar man: 'Had je ze niet uit de tent van een hoogheer, vlak voordat Laman werd onthoofd? Jammer dat je niet tot Andor bent gekomen. Ik heb altijd graag Andoraans zilverwerk willen hebben. Deze halskening is ook prachtig, Mart Cauton.' Luisterend naar haar uitbundige lof over beide geschenken verborg Rhand hoe geschokt hij was. Ondanks haar rok en moederlijke ogen was ze net zo Aiels als elke Speervrouwe.

Tegen de tijd dat Lian klaar was, kwamen Moiraine en de andere Wijzen aan met Lan en Egwene. Het zwaard van de zwaardhand trok een snelle afkeurende blik, maar de dakvrouwe verwelkomde hem hartelijk, nadat Bair hem Aan'allein had genoemd. Dit alles was echter niets vergeleken met haar begroeting van Egwene en Moiraine. 'U eert mijn dak, Aes Sedai.' De dakvrouwe zei het op een toon alsof ze het nog veel uitbundiger had willen zeggen; ze maakte zelfs bijna een buiging. 'Men zegt dat wij voor het Breken van de Wereld de Aes Sedai eens hebben gediend en hebben gefaald en dat wij vanwege ons falen naar het Drievoudige Land werden gezonden. Uw aanwezigheid zegt me dat ons falen misschien eens vergeven kan worden.' Natuurlijk. Ze was niet in Rhuidean geweest; het verbod om met mensen die nog nooit in Rhuidean waren geweest, te spreken over deze plaats, gold blijkbaar ook voor echtelieden. En voor zustergades, of welke band Amys en Lian dan ook hadden.

Moiraine probeerde Lian eveneens een gastgeschenk te geven. Kleine flesjes van kristal en zilver met reukwaters die helemaal uit Arad Doman waren gekomen, maar Lian stak beide handen afwerend omhoog. 'Uw aanwezigheid alleen is meer dan waardevol, Aes Sedai. Nog meer aannemen zou oneer brengen over mijn dak en mij. Ik kan die schande niet dragen.' Het maakte Rhand duidelijk hoe betrekkelijk het belang van een Car'a'carn was en hoeveel belang een Aes Sedai werd toegedacht.

'Zoals u wenst,' zei Moiraine die de flesjes weer in haar beurs terug-stopte. Ze was ijskoud en ernstig in haar blauwe zijde en haar bijna witte, openhangende mantel. 'Uw Drievoudige Land zal zeker meer Aes Sedai leren kennen. Eerder hebben wij daartoe nooit enige reden gehad.'

Amys leek niet al te verheugd over dat vooruitzicht en de roodharige Melaine staarde Moiraine aan als een groenogige kat die zich afvraagt of ze

iets moet doen aan een grote hond op haar erf. Bair en Seana keken elkaar bezorgd aan, maar niet zo bezorgd als de twee geleidsters. De gai'shain kwamen aanlopen, zowel mannen als vrouwen, sierlijk in hun witte kleden met kappen en met neergeslagen ogen, die voor een Aiel vreemd onderworpen keken. Ze pakten de mantels van Egwene en Moiraine aan, brachten vochtige doeken voor handen en gezichten en boden kleine zilveren bekertjes met water aan voor een vormelijke dronk, waarna ze een maaltijd opdienden in zilveren kommen en schalen die in een paleis niet zouden misstaan, terwijl er gegeten werd van aardewerk met een blauwgestreept glazuur. Iedereen at liggend van witte tegels die bij wijze van tafel waren neergelegd, met de hoofden vlak bij elkaar, kussens onder hun borst. Ze lagen naast elkaar als spaken van een wagenwiel, terwijl de gai'shain tussen hen door glipten om de schalen neer te zetten.

Mart had er moeite mee, hij verschoof telkens op zijn kussen, maar Lan hield zich alsof hij altijd zo had gegeten en Moiraine en Egwene leken het al even gemakkelijk te vinden. Ongetwijfeld hadden ze al kunnen oefenen in de tent van de Wijzen. Rhand vond het onhandig, maar het eten zelf was bijzonder genoeg om niet op het ongemak te letten.

Een donkere pittige stoofpot van geitenvlees met fijngehakte pepers was onbekend, maar nauwelijks vreemd en erwten of pompoenen vond je in elk land. Dat kon niet gezegd worden van het grove kruimelbrood, van de lange felrode en groene bonen of de felgele pitten en stukken rode pulp die Aviendha zemai en t'mat noemde, of van de zoete ronde vrucht met een taaie groenige schil, die volgens haar van een soort bladloze stekelplanten kwam en kardon heette. Maar het was allemaal lekker.

Hij zou meer van het eten hebben genoten als ze hem niet overal een lesje bij had verstrekt. Niet over zustergades. Die uitleg kwam van Amys en Lian, die aan weerszijden van Rhuarc lagen en elkaar bijna even vaak glimlachend aankeken als hun gade. Als ze allebei met hem waren getrouwd om hun vriendschap niet te verbreken, hielden ze blijkbaar allebei van hem. Rhand zag niet hoe Elayne en Min zich in zo'n regeling zouden schikken en hij vroeg zich af hoe hij zoiets kon bedenken. Het idee! De zon moest zijn hersens gebakken hebben. Maar al liet Aviendha dat verhaal aan de anderen over, al het andere, alles en alles, legde ze tot aan elke tandenknarsende kleinigheid uit. Misschien vond ze hem een dwaas, dat hij dat van de zustergades niet had geweten. Ze lag op haar rechterzij om hem aan te kijken en glimlachte bijna lief, terwijl ze hem vertelde dat

de lepel gebruikt kon worden voor de stoofpot, de zemai of de t'mat, maar haar ogen toonden een felle glans die duidelijk maakte dat alleen de aanwezigheid van de Wijzen voorkwam dat ze een schaal of zoiets naar zijn hoofd smeet, ik weet niet wat ik jou misdaan heb,' zei hij kalm. Hij was zich heel goed bewust dat Melaine aan de andere kant van hem lag en schijnbaar geheel leek op te gaan in haar eigen zachte gesprek met Seana. Bair merkte ook zo af en toe wat op, maar hij meende dat ze ook naar hem probeerde te luisteren. 'Maar als je zo'n hekel hebt aan die lessen voor mij, dan hoeft het van mij niet. Het ontviel me gewoon. Ik weet zeker dat Rhuarc of een Wijze wel iemand anders kan vinden.' De Wijzen zouden dat zeker doen als hij deze verspieder kwijtraakte. 'Je hebt me niets misdaan...' Ze trok haar lippen op alsof ze wilde glimlachen, maar dan moest ze nog lang oefenen.'... en dat zul je ook nooit. Je mag liggen op de voor jou gemakkelijkste manier, je mag eten en praten met de mensen om je heen. Behalve natuurlijk met de mensen die alles moeten uitleggen en niet aan de maaltijd kunnen deelnemen. Het wordt als beleefd gezien om zowel met de mensen links als rechts van je te praten.' Achter haar keek Mart Rhand aan en hij rolde met z'n ogen, duidelijk opgelucht dat hem dat bespaard werd. 'Tenzij je gedwongen bent je tot één persoon in het bijzonder te richten, bijvoorbeeld om hem iets te leren. Neem het voedsel met je rechterhand - tenzij je net op die elleboog leunt - en...'

Het was één lange marteling en ze leek ervan te genieten. De Aiel schenen veel waarde te hechten aan het geven van geschenken. Als hij haar nu eens een geschenk gaf...

'... en wanneer het eten is gedaan, praat iedereen nog wat na, tenzij een van ons les moet geven en...'

Omkopen. Het leek niet eerlijk iemand om te kopen die als verspieder optrad, maar als ze van plan was zo door te gaan, zelfs al was het maar half zo erg, dan zou zo'n geschenk dat beetje rust alleszins waard zijn.

Toen door de gai'shain was afgeruimd en zilveren bekers donkere wijn werden binnengebracht, keek Bair Aviendha strak en grimmig aan over de witte tegels en bedaarde ze mokkend. Egwene reikte over Mart heen om haar een bemoedigend klopje te geven, maar het leek niet erg te helpen. Gelukkig was ze nu stil. Egwene keek hem strak aan; ze wist ofwel wat hij lag te denken of ze gaf hem de schuld van Aviendha's gemok.

Rhuarc pakte zijn tobakszak en stopte zijn pijp, waarna hij het leren zakje aan Mart doorgaf, die zijn eigen met zilver beslagen pijp had gepakt. 'Sommigen hebben het nieuws over jou ter harte genomen, Rhand Altor, en snel, zo lijkt het. Lian heeft me verteld dat er bericht is gekomen dat Jheran, het stamhoofd van de Shaarad, en Bael van de Goshien reeds in Alcair Dal zijn aangekomen. Erim van de Chareen is al onderweg.' Hij liet zich door een slanke jonge gai'shain met een brandend takje vuur geven. Uit haar bewegingen, sierlijk op een iets andere wijze dan de andere mannen en vrouwen in het wit, maakte Rhand op dat ze niet al te lang geleden een Speervrouwe was geweest. Hij vroeg zich af hoelang ze nog nederig en bescheiden haar jaar en dag moest uitdienen.

Mart glimlachte de vrouw toe toen ze neerknielde voor zijn pijp. De blik uit haar groene ogen vanuit de diepe schaduw van haar kap was helemaal niet nederig en verjoeg abrupt de grijns van zijn gezicht. Geërgerd ging hij op z'n buik liggen en er steeg een dunne blauwe rookpluim uit zijn pijp op. Jammer genoeg zag hij niet het tevreden gezicht dat ze trok of hoe die uitdrukking hoogrood verdween na een blik van Amys. De groenogige vrouw haastte zich weg, ongelooflijk beschaamd. En hoe zat het met Aviendha, die het haatte dat ze haar speer had moeten opgeven en die zich nog steeds zag als de zuster van een Speervrouwe van elke stam...? Ze keek de vertrekkende gai'shain even boos na als vrouw Alveren iemand zou aankijken die het gewaagd had op haar vloer te spuwen. Een vreemd volk. Egwene was de enige vrouw hier in Rhands ogen die nog enig medegevoel toonde. 'De Goshien en de Shaarad,' mompelde hij, naar zijn beker kijkend. Rhuarc had hem verteld dat elk stamhoofd enkele krijgers als erewacht zou meenemen naar de Gouden Kom, net als elk sibbehoofd. Alles tezamen zou dat van iedere stam zo'n duizend man zijn. Twaalf stammen. Uiteindelijk twaalfduizend mannen en Speervrouwen, allemaal gebonden aan hun vreemde eer, die zich gereedhielden om de speren te dansen zodra er een kat blies. Misschien wel eerder vanwege de vrijmarkt. Hij keek op. 'Ze hebben toch een bloedvete?' Rhuarc en Lian knikten beiden. 'Ik weet dat je hebt gezegd dat er zoiets als de vrede van Rhuidean bestaat in Alcair Dal, Rhuarc, maar ik heb gezien hoe die vrede Couladin en de Shaido heeft tegengehouden. Misschien kan ik maar beter meteen gaan. Als de Goshien en de Shaarad gaan vechten... Zoiets kan zich verspreiden. Ik wil alle Aiel achter me, Rhuarc.'

'Goshien is geen Shaido,' zei Melaine scherp en ze schudde als een leeuwin haar roodblonde haren.'

'De Shaarad ook niet.' Bairs ijle stem was ijler dan die van de jongere vrouw, maar even beslist. 'Jheran en Bael zullen elkaar misschien doden voor ze naar hun vesten terugkeren, maar niet in Alcair Dal.'

'Wat geen antwoord geeft op Rhand Altors vraag,' zei Rhuarc. 'Als je naar Alcair Dal gaat voor de stamhoofden er zijn, zullen de laatkomers hun eer verliezen. Het is niet juist om aan te kondigen dat je de car'a'carn bent als je tegelijk de mannen onteert die je oproept om je te volgen. De Nakai moet het verst trekken. Over een maand zal iedereen in Alcair Dal zijn.'

'Minder,' zei Leane en schudde fel haar hoofd, ik heb tweemaal in Alsera's dromen gelopen en ze zegt dat Bruan van plan is de hele weg vanuit Shiagiveste te rennen. Minder dan een maand.'

'Een maand vóór je vertrekt, om zeker te zijn,' zei Rhuarc tegen Rhand. 'Dan nog drie dagen om er te komen. Misschien vier. Dan zullen allen er zijn.'

Een maand. Hij wreef over zijn kin. Te lang. Te lang, maar hij had geen keus. In verhalen gebeurden de dingen altijd zoals de held ze had bedacht en schijnbaar gebeurden ze wanneer hij wilde dat ze gebeurden. In het echte leven ging het zo niet, zelfs niet bij een ta'veren met voorspellingen die in zijn voordeel zouden moeten werken. In het echte leven was het hopen en ploeteren; je had geluk als je een half brood vond terwijl je een hele wilde. Maar een deel van zijn plan was het pad te volgen dat hij hoopte te begaan. Het gevaarlijkste pad. Moiraine lag languit tussen Lan en Amys lui aan haar wijn te nippen, met haar ogen half dicht alsof ze sliep. Hij geloofde er niets van. Ze zag alles, hoorde alles. Maar momenteel had hij niets te zeggen dat ze niet mocht horen. 'Hoeveel zullen weerstand bieden, Rhuarc? Of in opstand komen? Je duidde op zoiets, maar je hebt het nooit stellig uitgesproken.'

'Ik weet het niet zeker,' antwoordde het stamhoofd, de pijp nog tussen de lippen. 'Wanneer je de Draken toont, zullen ze je kennen. Er is geen enkele manier om de Draken van Rhuidean na te bootsen.' Hadden Moiraines oogleden getrild? 'Jij bent de voorspelde. Ik steun je, Bruan zeker ook, net als Dhearic van de Revn. De anderen...? Sevan-na, de vrouw van Suladric, zal de Shaido leiden aangezien de stam geen hoofd heeft. Ze is te jong om dakvrouwe van een veste te zijn en ongetwijfeld niet zo blij dat ze maar één dak te bestieren heeft en geen hele veste, wanneer Suladrics opvolger wordt

gekozen. En Sevanna is even sluw en onbetrouwbaar als iedere Shaido die ooit is geboren. Maar zelfs als zij geen moeilijkheden maakt, zal Couladin dat doen. Hij doet of hij het stamhoofd is en sommigen van de Shaido zullen hem volgen, ook al heeft hij Rhuidean niet betreden. De Shaido zijn daar stom genoeg voor. Han van de Tomanelle kan weer een heel andere kant kiezen. Hij is prikkelbaar, moeilijk te doorgronden, moeilijk bij het onderhandelen, en...'

Hij zweeg toen Lian zachtjes mompelde: 'Bestaan er dan andere mannen?' Rhand dacht niet dat ze het stamhoofd bedoelde. Amys verborg een glimlach achter haar hand; haar zustergade verborg haar gezicht onschuldig achter haar beker wijn.

'Zoals ik al zei,' zei Rhuarc die berustend van zijn ene naar zijn andere vrouw fronste, 'van een aantal kan ik niet zeker zijn. De meesten zullen je volgen. Misschien allen. Misschien zelfs de Shaido. We hebben drieduizend jaar gewacht op de man die de twee Draken draagt. Als je je armen laat zien, zal niemand eraan twijfelen dat jij de man bent die ons komt verenigen.' En breken, maar dat zei hij niet. 'De vraag is welke beslissing ze zullen nemen over hoe ze zich zullen opstellen.' Hij tikte even met de steel van zijn pijp tegen zijn tanden. 'Je verandert niet van mening en trekt geen cadin'sor aan?'

'En wat moet ik ze dan laten zien, Rhuarc? Een namaak-Aiel? Dan kun je net zo goed Mart als Aiel uitdossen.' Mart verslikte zich in wat rook. ik ga niet net doen alsof. Ik ben wat ik ben; ze moeten me nemen zoals ik ben.' Rhand stak beide vuisten omhoog en de jasmouwen vielen ver genoeg terug om de koppen met de gouden manen op zijn polsen te tonen. 'Zij zijn mijn bewijs. Als dit niet genoeg is, helpt niets.'

'Waar zal jouw plan de speren weer ten oorlog te voeren'?' vroeg Moiraine opeens en opnieuw verslikte Man zich, waarna hij de pijp uit z'n mond graaide en haar aankeek. Haar donkere ogen stonden wijd open.

Rhands vuisten verkrampten zich geschrokken tot zijn knokkels kraakten. AJs je probeerde al te slim bij haar te zijn, was dat gevaarlijk, dat had hij allang moeten weten. Ze herinnerde zich ieder woord, bewaarde het, voegde ze samen en onderzocht ze tot ze precies wist wat ze betekenden.

Hij kwam langzaam overeind. Ze lagen hem allemaal aan te kijken.

Egwenes frons was nog bezorgder dan die van Mart, maar de Aiel keken slechts toe. Praten over een oorlog bracht hen niet van streek. Rhuarc keek... alsof hij zich gereedhield. En Moiraines gezicht was een en al bevroren kalmte.

'Willen jullie me verontschuldigen,' zei hij. ik ga even een ommetje maken.'

Aviendha kwam overeind en Egwene stond al, maar geen van beiden volgde hem.

50

50 Valstrikken

Buiten op het geplaveide pad tussen het gele bakstenen huis en de moestuin op het terras stond Rhand over de rotsvallei uit te kijken, maar hij zag niet veel meer dan de schaduwen die laat in de middag over de bodem schoven. Kon hij er maar op vertrouwen dat Moiraine hem niet aan een leiband aan de Toren wilde overdragen. Ze zou het ongetwijfeld kunnen, zelfs zonder de Kracht, als hij maar een duimbreed toestond. Die vrouw kon een stier door een muizengaatje sturen zonder dat het beest het merkte. Hij kon haar gebruiken. *Licht, ik ben al even harteloos als zij- De Aiel gebruiken. Moiraine gebruiken. Kon ik haar maar vertrouwen.*

Hij begaf zich naar de opening van het ravijn en volgde een voetpad dat naar beneden voerde. Het waren allemaal smalle paadjes, geplaveid met kleine stenen, en in de steilste waren treden uitgehakt. Zwakjes hoorde hij gehamer in diverse smidsen. Niet alle gebouwen waren huizen. Door een open deur zag hij verschillende vrouwen aan weefgetouwen werken en in een andere ruimte een zilversmid die net haar hamertjes en gutsen opruimde. Weer ergens anders zat een man met zijn handen dik onder de klei achter een draaischijf voor de hete bakstenen oven. Zowel mannen als jongens, behalve de jongsten, droegen de cadin'sor, de jas en kniebroek in grijs en bruin, maar er waren vaak geringe verschillen tussen krijgers en ambachtslieden, zoals een kleiner mes of ook vaak helemaal niets aan de riem, misschien een sjoefa zonder de sluier. Toen hij echter een wapensmid een speer zag optillen waaraan net een blad van een voet lang was vastgeklonken, twijfelde Rhand er niet aan dat de man hem even vaardig kon gebruiken als maken.

Het was niet druk op de paden, maar er waren veel mensen buiten. Kinderen lachten, holden en speelden, de kleine meisjes speelden even vaak met speelgoedsperen als met een pop. Gai'shain droegen grote aardewerken waterkruiken op het hoofd of wiedden het onkruid, vaak onder leiding van een kind van tien of twaalf. Mannen en vrouwen hielden zich bezig met alledaagse klusjes en die verschilden niet wezenlijk van de dingen die in Emondsveld gebeurden, of het nu het aanvegen van de stoep

of het herstellen van een muur was. De kinderen merkten hem amper op, ondanks zijn rode jas en laarzen met dikke zolen, en de gai'shain waren zo ingetogen dat moeilijk viel op te maken of ze hem zagen. Maar de ambachtslui en krijgers, de volwassen mannen en vrouwen keken hem onzeker aan, zich afvragend wat hij zou gaan doen.

Heel jonge jongens renden barrevoets rond in kleren die veel op die van de gai'shain leken, maar dan in het grijs en bruin van de cadin'sor. De kleinste meisjes sprongen eveneens op blote voeten rond, in korte rokjes die soms amper de knieën bedekten. Er viel hem iets op aan de meisjes: tot ongeveer een jaar of twaalf droegen ze het haar in twee vlechten, een bij ieder oor, gevlochten met kleurige linten. Net als Egwene. Het moest toeval zijn. Waarschijnlijk was ze ermee gestopt omdat een Aielvrouw haar had verteld dat heel jonge meisjes hun haar zo droegen. Het was trouwens stom om daar nu aan te denken. Op dit moment had hij maar met één vrouw iets af te handelen: Aviendha.

Op de bodem van de rotsvallei waren de kramers druk aan het handelen met de Aiel die zich rond de huifkarren hadden verzameld. Tenminste, de voerlieden waren er, en Keille, met een blauwkanten sjaal aan haar ivoren haarklemmen, die vandaag luid stond te loven en te bieden. Kadere zat in een roomkleurige jas op een omgekeerd vat in de schaduw van zijn witte wagen zijn gezicht droog te vegen en deed geen enkele poging om iets te verkopen. Hij kreeg Rhand in het oog en deed een poging op te staan, maar liet zich toch weer zakken. Isendre was nergens te zien, maar tot Rhands verbazing wel Natael, die in zijn lapjesmantel een hele stoet kinderen en enkele volwassenen had getrokken. Blijkbaar had de aantrekkingskracht van een nieuwer en groter publiek hem van de Shaido weggelokt. Of misschien wilde Keille een oogje op hem houden. Hoewel ze totaal opging in haar handel, vond ze tussendoor toch nog tijd om regelmatig met een zware frons naar hem te kijken.

Rhand vermeed de wagens. Toen hij het enkele Aiel vroeg, vertelden ze hem waar de Jindo's heen waren gegaan. Ieder was hier in Koud-rots onder het dak van zijn krijgsgenootschap. Het dak van de Speervrouwen lag halverwege de oostwand, nog volop in de zon, eveneens met een moestuin op het dak, en ongetwijfeld vanbinnen groter dan het vanbuiten leek. Niet dat hij naar binnen mocht. Twee Speervrouwen die met speren en schilden op hun hurken naast de deur zaten, weigerden hem toegang, vermaakt en geschokt dat een man naar binnen wilde, maar wilden wel zijn verzoek

binnen doorgeven. Even later kwamen de Speervrouwen van de Jindo en Negendalen die in de Steen waren geweest, naar buiten. Plus alle andere Speervrouwen van de Negendalensibbe in Koudrots. Ze vulden het pad en klommen op het dak tussen de groentebedden om toe te kijken, grijnzend alsof ze iets vermakelijks verwachtten. Gai'shain, zowel mannen als vrouwen, volgden en gingen rond met kleine bekertjes donkere sterke thee. De regel die verbood dat mannen niet onder het dak van de Speervrouwen mochten komen, gold blijkbaar niet voor de gai'shain. Nadat hij verschillende aanbiedingen had bekeken, bood Adelin, de blonde Jindovrouw met het smalle litteken op haar wang, hem een brede ivoren armband aan van fijn bewerkte rozen. Hij vond het eigenlijk wel passen bij Aviendha, omdat de onbekende maker heel fijne doorntjes tussen de rozen had uitgesneden.

Zelfs voor een Aielvrouw was Adelin lang; ze reikte bijna tot Rhands ogen. Toen ze hoorde waarom hij zoiets wilde hebben - niet echt, want hij zei alleen dat het een geschenk was vanwege de lessen van Aviendha en niet om haar om te kopen zodat ze wat gezeglijker zou worden - keek Adelin om naar de andere vrouwen. Niemand grinnikte meer, hun gezichten stonden uitdrukkingsloos. 'Ik neem hier geen prijs voor aan, Rhand Altor,' zei ze en legde de armband in zijn hand. 'Is dit verkeerd?' vroeg hij. Hoe zou een Aielse het opvatten? 'Ik wil Aviendha op geen enkele wijze oneer bezorgen.'

'Het zal haar niet onteren.' Ze wenkte een vrouwelijke gai'shain nader met aardewerken bekers en een kan op een zilveren dienblad. Ze schonk twee bekers in en gaf hem er een. 'Gedenk de eer,' zei ze terwijl ze een teugje nam uit zijn beker.

Aviendha had het hierover nooit gehad. Onzeker nam hij ook een slokje bittere thee en herhaalde: 'Gedenk de eer.' Het leek hem het veiligste. Tot zijn verrassing gaf ze hem een lichte kus op beide wangen. Een oudere vrouw, grijs maar met harde trekken, kwam voor hem staan. 'Gedenk de eer,' zei ze en nam een slokje. Hij moest dit ritueel met iedere aanwezige Speervrouwe afwikkelen en op het laatst raakte hij alleen maar met zijn lippen de beker aan. De omgangsvormen met de Aiel mochten dan kort en ter zake zijn, maar als je dat zeventig keer moest herhalen, konden al die teugjes je ook een volle maag bezorgen. Schaduwen beklommen reeds de oostwand van de vallei toen het hem lukte weg te komen. Hij trof Aviendha aan bij Lians huis, waar ze verwoed een blauwgestreept tapijt over een lijn

stond te kloppen, terwijl er naast haar nog een hele stapel lag. Ze streek haar bezwete haren van het voorhoofd en staarde hem nietszeggend aan toen hij haar de armband gaf en haar zei dat het een geschenk was als dank voor haar lessen. 'Ik heb armbanden en halskettingen gegeven aan vriendinnen die de speer niet droegen, Rhand Altor, maar ik heb er nooit een gedragen.' Haar stem verried geen enkel gevoel. 'Dit soort dingen rammelt en maakt herrie wanneer je stil moet zijn. Ze blijven haken wanneer je je snel moet bewegen.'

'Maar nu je Wijze wordt, kun je hem toch dragen?'

'Ja.' Ze draaide de ivoren armband rond en rond, alsof ze niet zeker wist wat ze ermee zou doen, maar stak er toen opeens haar hand door en hield haar pols omhoog om hem te bekijken. Een handboei zou ze op dezelfde wijze hebben bekeken.

'Vind je hem niet mooi, Aviendha? Adelin zei dat het jouw eer niet zou aantasten. Ze leek het zelfs wel goed te keuren.' Hij vertelde haar over de teugjes thee en ze kneep haar ogen dicht en rilde. 'Wat is er verkeerd aan?'

'Ze denken dat je mijn belangstelling probeert te wekken.' Hij zou nooit hebben geloofd dat haar stem zo vlak kon klinken. Haar ogen straalden geen enkel gevoel uit. 'Ze hebben hun instemming gegeven, alsof ik nog steeds de speer draag.'

'Licht! Dat valt eenvoudig recht te zetten. Ik wil niet dat...' Hij zweeg abrupt toen haar ogen vuur en vlam spogen.

'Nee! Je hebt hun instemming aanvaard en nu wil je die gaan afwijzen? Dat zou mij écht onteren. Denk je dat je de eerste man bent die mijn blik probeert op te vangen? Ze moeten maar blijven denken wat ze nu denken. Het betekent niets.' Met een grimas greep ze de gevlochten mattenklopper met beide handen beet. 'Ga weg.' Met een blik op de armband voegde ze eraan toe: 'Jij weet echt niets, hè? Je weet niets. Het is niet jouw schuld.' Ze leek iets te herhalen wat iemand tegen haar had gezegd of probeerde nu zichzelf te overtuigen. 'Het spijt me dat ik je maaltijd heb bedorven, Rhand Altor. Ga alsjeblieft weg. Amys heeft me gezegd dat ik al deze kleden en tapijten moet kloppen, al kost het me de hele nacht. En zolang zal het inderdaad duren als jij hier blijft praten.' Ze keerde hem de rug toe en gaf het gestreepte tapijt een oplawaai zodat de ivoren armband aan haar pols naar haar hand klapte.

Hij wist niet of haar verontschuldiging voortkwam uit zijn geschenk of vanwege een opdracht van Amys - hij vermoedde het laatste - maar het klonk wel alsof ze het meende. Ze was zeker niet erg blij - aan het ingespannen gekreun te horen bij iedere uithaal met de klopper - maar ze had geen moment haatdragend gekeken. Van streek, afkerig, kwaad zelfs, maar niet haatdragend. Dat was beter dan niets. Misschien werd ze nog eens beschaafd.

Toen hij de bruine tegels opstapte van de hal in Lians huis, waren de Wijzen met elkaar in gesprek; ze hadden allevier de sjaal los over hun ellebogen. Het gesprek viel stil toen hij verscheen. 'Ik zal je je slaapkamer laten wijzen,' zei Amys. 'De anderen zijn al naar bed.'

'Dank je.' Hij wierp een blik naar de deur, licht fronsend. 'Amys, heb je Aviendha bevolen dat ze zich vanwege het eten moet verontschuldigen?'

'Nee. Heeft ze dat gedaan?' Haar ogen keken even nadenkend; hij meende dat Bair bijna moest glimlachen. 'Zoiets zou ik haar nooit opdragen, Rhand Altor. Een gedwongen verontschuldiging is geen verontschuldiging.'

'Het meisje is alleen gezegd tapijten te kloppen tot ze zich wat beter kan beheersen,' zei Bair. 'Al het andere komt van haarzelf.'

'En ze hoeft niet te hopen daardoor aan haar werk te kunnen ontkomen,' voegde Seana eraan toe. 'Ze moet leren haar buien te beheersen. Een Wijze dient haar gevoelens te beheersen, niet het omgekeerde.' Met een klein glimlachje keek ze kort opzij naar Melaine. De hoogblonde vrouw perste haar lippen op elkaar en snoof.

Ze probeerden hem te overtuigen dat Aviendha van nu af aan verrukkelijk gezelschap zou betekenen. Dachten ze echt dat hij blind was? 'Jullie dienen te weten dat ik het weet. Over haar. Dat zij door jullie gestuurd is om mij te bespieden.'

'Je weet niet zoveel als je denkt,' zei Amys als een echte Aes Sedai, met verborgen betekenissen in haar woorden die ze nooit zou uitleggen. Melaine verschoof haar sjaal en nam hem schattend van top tot teen op. Hij wist iets van Aes Sedai. Als zij een Aes Sedai zou zijn, zou ze bij de Groene Ajah horen, ik geef toe,' zei ze, 'dat we eerst dachten dat je niet verder zou kijken dan je neus lang is. Ze is een knap meisje, en voor haar geldt dat jij knap genoeg bent om jouw gezelschap aangenamer te vinden

dan het onze. Maar we hadden niet aan haar scherpe tong gedacht. Of aan andere dingen.'

'Waarom willen jullie dan zo graag dat ze bij me blijft?' Zijn stem klonk verhitter dan hem lief was. 'Jullie denken toch niet dat ik haar iets zal onthullen wat ik jullie niet wil vertellen?'

'Waarom sta je toe dat ze bij je blijft?' vroeg Amys kalm. 'Als je haar had geweigerd, hoe kunnen we haar dan opdringen?'

'Op deze manier weet ik tenminste wie de verspieder is.' Het was beter Aviendha vlak naast zich te weten dan zich voortdurend af te vragen welke Aiel hem in de gaten hield. Zonder haar zou hij vermoedelijk bij iedere terloopse opmerking van Rhuarc aannemen dat hem iets ontfutseld moest worden. Natuurlijk wist hij nooit zeker of dat niet toch het geval was. Rhuarc was met een van deze vrouwen getrouwd. Opeens was hij blij dat hij het stamhoofd niet meer had toevertrouwd. En bedroefd dat hij dat nu dacht. Waarom had hij ooit gemeend dat de Aiel eenvoudiger in de omgang waren dan de hoogheren van Tyr? ik ben er tevreden mee om haar te laten waar ze nu is.'

'Dan zijn we allemaal tevreden,' zei Bair.

Hij keek de vrouw met het verweerde gezicht achterdochtig aan. Er had in haar woorden doorgeklonken dat ze meer wist dan hij. 'Ze zal niet ontdekken wat jullie willen.'

'Wat wij willen?' snauwde Melaine. Haar lange haren zwaaiden wild rond toen ze fel opkeek. 'De voorspelling zegt dat "een rest van een rest gered zal worden". Wat wij willen, Rhand Altor, Car'a'carn, is het grootste deel van ons volk redden, zoveel als mogelijk is. Wat je afstamming ook mag zijn, wat je gezicht ook kan tonen, jij voelt niets voor ons. Ik zal ervoor zorgen dat jij ons bloed als het jouwe kent, al zou ik zelf...'

ik neem aan,' zei Amys snel en gladjes, 'dat hij nu graag zijn slaapkamer zou willen zien. Hij ziet er moe uit.' Ze klapte fel in haar handen en een slanke vrouwelijke gai'shain verscheen. 'Breng deze man naar de kamer die voor hem is klaargemaakt. Breng hem alles wat nodig is.'

Ze verlieten hem en stapten naar de deur. Bair en Seana loerden even fel naar Melaine als de leden van de vrouwenkring naar iemand die ter

verantwoording moest worden geroepen. Melaine negeerde hen. Voor de deur achter hen dichtviel, mompelde ze iets als 'die dwaze meid wat gezond verstand bijbrengen'.

Welke meid? Aviendha? Die deed al wat ze wilden. Egwene misschien? Hij wist dat ze iets aan het leren was bij de Wijzen. En wat wilde Melaine dan zelf doen, zodat hij 'hun bloed als het zijne zou leren kennen'? Hoe kon zij iets doen waardoor hij zich Aiel zou voelen? *In de val laten lopen? Dwaas! Ze zou nooit ronduit zeggen dat ze zoiets zouden doen. Wat zou ze doen? In bed liggen*, dacht hij, zachtjes lachend. Hij was moe. Te vermoeid voor vragen nu, na meer dan twaalf dagen in die droge hitte in het zadel te hebben gezeten. Hij dacht er maar liever niet over na hoe hij zich zou hebben gevoeld als hij diezelfde afstand zo snel te voet had moeten afleggen. Aviendha moest benen van staal hebben. Hij wilde naar bed.

De gai'shain was een lief, zilverharig meisje, ondanks het kleine litteken schuin boven haar lichtblauwe ogen. Ook een Speervrouwe, maar niet nu. 'Wilt u me alstublieft volgen?' mompelde ze met neergeslagen ogen.

De slaapkamer was natuurlijk geen vertrek met een bed. Het was niet echt een verrassing dat het 'bed' bestond uit een dikke strozak op vele lagen felgekleurde kleden. De gai'shain - ze heette Chion - leek geschokt toen hij haar vroeg om waswater, maar hij was die zweetbaden zat. Hij wilde er wat om verwedden dat Moiraine en Egwene niet in een stoomtent hoefden te zitten om zich te wassen. Maar Chion bracht het water, warm en wel, in een grote bruine kan die bedoeld was voor de tuin en met een grote witte waskom. Hij joeg haar de kamer uit toen ze aanbood hem te wassen. Een vreemd volk, allemaal! De kamer had geen vensters en werd verlicht door zilveren lampen die aan haken aan de muur hingen, maar hij wist dat het buiten nog niet helemaal donker was toen hij zich had gewassen. Het maakte hem niet uit. Er lagen maar twee dekens op de strozak en geen van beide was erg dik. Ongetwijfeld een bewijs van Aielse hardheid. Toen hij aan de vele koude nachten in de tent dacht, kleedde hij zich weer aan, op zijn jas en laarzen na, voor hij de lampen uitblies en in het pikkedonker onder de dekens kroop.

Ondanks zijn vermoeidheid bleef hij woelen en piekeren. Wat had Melaine met haar 'zelf doen' bedoeld? Waarom gaven de Wijzen er niet om dat hij wist dat Aviendha hem in het oog moest houden? Aviendha. Een leuk meisje, al was ze bokkiger dan een muilezel met vier zere hoeven. Zijn

ademhaling ging langzamer en zijn gedachten werden mistig. Een maand. Te lang. Geen keus. Eer. Isendres glimlach. Kade-res geloer. Val. Een val zetten? Wiens val? Welke val? Valstrikken. Kon hij Moiraine maar vertrouwen. Perijn. Thuis. Perijn was waarschijnlijk aan het zwemmen in...

Met gesloten ogen kliefde Rhand door het water. Heerlijk koel. En zo nat. Het leek wel of hij nooit eerder had gevoeld hoe heerlijk nat voelde. Hij hief het hoofd en keek om naar de wilgen aan de ene kant van de poel; op de andere oever stond een grote eik die zijn dikke schaduwrijke takken over het water uitstrekte. Het Waterwold. Fijn om weer thuis te zijn. Hij had het gevoel dat hij weg was geweest. Waarheen was niet erg duidelijk, maar dat was ook niet zo belangrijk. Naar Wachtheuvel en terug. Ja. Verder was hij toch nooit geweest. Koel en nat. En alleen.

Opeens schoten er twee lijven door de lucht, met de knieën tegen de borst geklemd. Ze belandden met zo'n enorme plons in het water dat het in z'n ogen spatte. Terwijl hij het water wegschudde, zag hij naast zich Elayne en Min, die hem met hun hoofden vlak boven het bleekgroene watervlak toelachten. In twee slagen kon hij bij een van de twee vrouwen komen. Waarbij hij de ander links zou laten liggen. Je kon toch niet van allebei houden? Van ze houden? Hoe was dat bij hem opgekomen?

'Jij weet niet wie jij liefhebt.'

Hij draaide zich met veel opspattend water om. Aviendha stond op de oever en ze droeg een cadin'sor, geen rok en hemd. Ditmaal leek ze niet boos, maar stond gewoon te kijken. 'Kom het water in,' zei hij. 'Ik zal je leren zwemmen.'

Muzikaal gelach trok zijn ogen naar de andere oever. De vrouw die daar stond, was bleek en naakt, maar de mooiste vrouw die hij ooit had gezien, met grote donkere ogen die hem deden duizelen. Hij meende haar te kennen.

'Moet ik je ontrouw toestaan, al is het maar in een droom?' zei ze. Zonder naar Elayne, Aviendha en Min te kijken wist hij dat ze er niet meer waren. Dit begon wel heel gek aan te voelen. Heel lang nam ze hem op, zich volledig onbewust van haar naaktheid. Langzaam ging ze op de toppen van haar tenen staan, haar armen zwaaiden op en met een sierlijke duik dook ze de poel in. Toen haar hoofd weer boven water kwam, was het glanzende

zwarte haar niet nat. Dat leek heel even verbazingwekkend. Toen was ze bij hem - had ze gezwommen of was ze er gewoon? - en sloeg haar armen en benen om hem heen. Het water was koel, haar lichaam warm. 'Je kunt me niet ontkomen,' mompelde ze. Haar donkere ogen leken nog veel dieper dan de poel. ik zal ervoor zorgen dat je hier zo van geniet dat je het nooit meer zult vergeten, of je nu waakt of slaapt.' Of slaapt... Alles veranderde, werd een waas. Ze omklemde hem nog steviger en het waas verdween. Alles was weer zoals het geweest was. Rietstengels aan de ene kant van het water, en aan de andere kant lederblad en pijnbomen bijna tot aan het water.

ik ken je,' zei hij langzaam. Hij dacht tenminste van wel, want waarom zou hij dit anders goedvinden? 'Maar ik... nee... Dit is niet juist.' Hij probeerde zich los te trekken, maar zodra hij een arm los had, klemde zij zich weer om hem heen.

ik zou je moeten merken.' Haar stem klonk fel. 'Eerst dat kalf van een Ilyena en nu... Hoeveel vrouwen koester jij in je gedachten?' Opeens beten haar kleine witte tanden in z'n nek.

Met een kreet duwde hij haar weg en bracht zijn hand naar zijn nek. Ze had hem echt gebeten; hij bloedde.

'Dus op deze wijze vermaak jij je, wanneer ik me afvraag waar je bent?' zei een mannenstem verachtelijk. 'Waarom zou ik me overal aan moeten houden als jij ons plan op deze manier in gevaar brengt?' Opeens stond de vrouw weer op de oever, gekleed in het wit, met een gevlochten zilveren gordel om haar slanke middel en zilveren sterren en maansikkels in haar nacht-donkere haren. Achter haar steeg het land langzaam op naar een bos essen op een heuvel. Hij herinnerde zich niet hier ooit eerder essen te hebben gezien. Ze stond naar een-vage vlek te kijken. Een dikke, grijze, manshoge trilling in de lucht. Op de een of andere manier was dit allemaal... verkeerd. 'Gevaar,' spotte ze. 'Jij vreest gevaren evenzeer als Moghedien, nietwaar? Je zou net als de Spin veel liever willen rondkruipen. Als ik jou niet uit je gat had getrokken, zou jij je nog steeds verstoppen en wachten tot je wat restjes krijgt toegegooid.'

'Als jij je... verlangens niet kunt intomen,' zei het waas met een mannenstem, 'waarom zou ik me dan met jou inlaten? Als ik gevaar moet lopen, wil ik een grotere beloning dan aan de touwtjes van een pop te

mogen trekken.'

'Wat bedoel je?' zei ze dreigend.

Het waas trilde. Op de een of andere manier wist Rhand dat het aarzeling was, onzekerheid over de vraag of die man te veel had gezegd. En toen was het waas opeens verdwenen. De vrouw keek naar hem en hij lag nog steeds tot aan zijn nek in het water. Haar mond verstrakte van ergernis en ze verdween.

Hij schrok wakker en lag stil naar het duister boven hem te staren. Een droom. Maar was het een gewone droom of iets anders? Hij trok zijn hand onder de dekens vandaan en voelde aan zijn nek, voelde de beet en het dunne straaltje bloed. Wat voor droom het ook was geweest, zij was erin geweest. Lanfir. Haar had hij niet gedroomd. En die ander: een man. Een koude glimlach trok langs zijn lippen. *Overal vallen. Valstrikken voor onvoorzichtige voeten. Ik moet uitkijken waar ik mijn voeten neerzet.* Zoveel valstrikken, ledereen zet zijn val. Zachtjes lachend draaide hij zich om om verder te slapen - en verstarde terwijl hij zijn adem inhield. Hij was niet alleen in de kamer. Lanfir.

Wanhopig reikte hij naar de Ware Bron. Heel even vreesde hij dat zijn eigen angst hem zou tegenhouden. Toen dreef hij in de koele kalmte van de leegte, gevuld met een woeste rivier van de Kracht. Hij sprong overeind en haalde uit. Alle lampen ontbrandden tegelijk. Aviendha zat in kleermakerszit bij de deur, met open mond en uitpuilende ogen, zowel door de brandende lampen als door de onzichtbare banden die haar vasthielden. Zelfs haar hoofd kon ze niet bewegen. Hij had verwacht dat er iemand zou staan en zijn weefsel reikte tot boven haar hoofd. Onmiddellijk maakte hij de stromen Lucht los. Ze ging staan en verloor in haar haast bijna de sjaal. ik... ik denk niet dat ik er ooit aan zal wennen...' Ze gebaarde naar de lampen. 'Aan een geleider.'

'Je hebt me al eerder de Kracht zien geleiden.' Boosheid druppelde door de leegte die hem omgaf. Om zo in het donker zijn kamer binnen te sluipen. Hem de stuipen op het lijf te jagen. Ze mocht blij zijn dat hij haar geen pijn had gedaan, haar niet per ongeluk had gedood. 'Je kunt er maar beter aan wennen. Ik ben Hij die komt met de dageraad, of je dat nu wilt toegeven of niet.'

‘Dat maakt geen deel uit van...’

‘Waarom ben je hier?' wilde hij kil weten.

'De Wijzen houden buiten om beurten de wacht over je. Ze wilden je in het oog blijven houden in...' Haar stem stierf weg en haar gezicht werd rood.

'Waarin?' Ze keek hem slechts aan, en haar gezicht werd nog roder. 'Aviendha, waar...' Droomloopsters. Waarom was dat nooit eerder bij hem opgekomen? 'In mijn dromen.' zei hij ruw. 'Hoelang hebben ze al in mijn hoofd zitten loeren?'

Ze slaakte een lange diepe zucht. 'Ik mocht het je niet zeggen. Als Bair het ontdekt... Seana zei dat het vannacht veel te gevaarlijk was. Ik begrijp het niet: ik kan de droom niet betreden zonder dat iemand me helpt. Ik weet alleen dat er vannacht iets gevaarlijks aan de hand was. Daarom waken ze om beurten bij de deur van dit dak. Ze zijn allemaal bezorgd.'

'Je hebt mijn vraag nog steeds niet beantwoord.’

‘Ik weet niet waarom ik hier ben,' mompelde ze. 'Als je bescherming nodig hebt...' Ze keek even naar het kleine mes aan haar riem en raakte de greep aan. De ivoren armband leek haar te ergeren, ze sloeg haar armen over elkaar heen, zodat die klem zat in haar oksel. 'Met zo'n klein mes kan ik je niet echt beschermen en Bair zegt, dat als ik het ooit mocht wagen een speer op te pakken zonder dat iemand me rechtstreeks aanvalt, ze mijn huid zal looien voor een waterzak. Ik weet ook niet waarom ik me van mijn slaap laat beroven om jou te beschermen. Door jou moest ik daarstraks nog in het maanlicht tapijten kloppen.'

'Dat was de vraag niet. Hoelang...' Hij zweeg abrupt. Hij voelde iets in de lucht, had het gevoel dat er iets verkeerd was. Kwaadaardig. Het kon verbeelding zijn, een restje van zijn droom. Dat kon. Aviendha snakte naar adem toen het vlammende zwaard in zijn handen verscheen, het licht gebogen blad met de reiger. Lanfir had hem ervan beschuldigd dat hij maar een tiende deel van zijn vermogens gebruikte, maar zelfs het kleine beetje daarvan kwam door raden en klunzen. Hij kende zelfs dat tiende deel niet eens. Maar het zwaard kende hij.

'Ga achter me staan.' Ergens was hij zich ervan bewust dat ze haar mes pakte, terwijl hij op kousenvoeten over de kleden sloop. Vreemd genoeg

was het niet kouder dan toen hij onder de dekens was gekropen. Misschien hield de rots alle warmte vast, want hoe verder ze kwamen, hoe kouder het werd.

Zelfs de gai'shain moesten hun strozak nu wel hebben opgezocht. De gangen en vertrekken waren stil en verlaten, de meeste vaag verlicht door nog steeds brandende lampen. Het moest hier zelfs overdag pikkedonker zijn, dus er waren altijd enkele lampen aan. Het gevoel was er nog steeds, vaag, maar het verdween niet. Kwaad. Opeens bleef hij staan. Onder de brede boog naar de toegangskamer met de bruine tegels stond een grote man met zijn hoofd gebogen over een vrouw, die hij in zijn zwart ommantelde armen hield. Haar hoofd hing achterover en haar witte mantelkap was teruggevallen, terwijl hij aan haar keel snuffelde. Chions ogen waren bijna half dicht en ze toonde een verrukte glimlach. Een zweem van verlegenheid gleed over het oppervlak van de leegte. Toen hief de man zijn hoofd op. Zwarte ogen namen Rhand op, te groot voor dat bleke, ingevallen gezicht, boosaardige rode lippen openden zich voor een spottende glimlach, waarbij scherpe tanden zichtbaar weerden. Chion viel in een hoopje neer op de tegels terwijl zijn mantel zich opende en uitspreidde tot vleermuisvleugels. De Draghkar stapte over haar heen en witte handen strekten zich naar Rhand uit, lange slanke vingers met scherpe klauwen. Maar klauwen en tanden vormden niet het grootste gevaar. Het was de kus van de Draghkar die doodde en erger nog. Zijn zoetvloeiende, geest bedwelmende zang plakte klef aan de leegte. Die donkere leren vleugels openden zich voor een omhelzing toen hij naar voren stapte. De grote zwarte ogen schrokken even voor het Krachtzwaard de schedel van de Draghkar tot aan zijn neus spleet. Een stalen kling zou blijven zitten maar de kling van geweven Vuur liet gemakkelijk los toen het schepsel viel. Heel even, diep in de kern van de leegte, bekeek Rhand het monster aan zijn voeten. Die zang. Als de leegheid niet alle gevoelens had buitengesloten, als hij niet gevoelloos en afstandelijk was gebleven, zou die zang zijn geest hebben gevangen. De Draghkar was ervan overtuigd dat Rhand bedwelmd was toen hij naar voren was gestapt.

Aviendha schoot langs hem heen en bukte zich over Chion om aan de keel van de gai'shain te voelen. 'Dood,' zei ze en ze schoof met haar duimen de oogleden helemaal omlaag. 'Misschien maar beter zo. Draghkar vreten de ziel voor ze het leven nemen. Een Draghkar! Hier!' Ze keek hem woest vanuit haar gebukte houding aan. in Imres Post al Trolloks en nu een Draghkar. Je brengt slechte tijden naar het Drievoudige...' Met een

schreeuw wierp ze zich plat op Chion toen hij het zwaard ophief.

Een dikke staaf vuur schoot van zijn kling over haar heen en belandde midden in de borst van de Draghkar in de deuropening. In vlammen uitbarstend en gillend wankelde het Schaduwgebroed achteruit over het pad, met wapperende, vlammende vleugels. 'Wek iedereen,' zei Rhand kalm. Had Chion gevochten? Hoe ver had haar eer gestrekt? Het zou geen enkel verschil hebben gemaakt. Een Draghkar stierf gemakkelijker dan een Myrddraal, maar was op zijn eigen wijze gevaarlijker. 'Als je weet hoe je alarm moet slaan, doe dat dan.'

'De gong bij de deur...'

'Dat doe ik. Maak ze wakker. Er kunnen er meer dan twee zijn.' Ze knikte en schoot de gang in, schreeuwend: 'Op speren! Word wakker! Op speren!'

Rhand stapte voorzichtig naar buiten, het zwaard gereed. De Kracht vervulde hem, verrukte hem. Maakte hem misselijk. Hij wilde lachen en overgeven. De nacht was ijskoud, maar de kou drong amper tot hem door.

De vlammende Draghkar lag uitgestrekt in de moestuin, stinkend naar verbrand vlees; het brandende licht vulde dat van de maan aan. Even verderop lag Seana op het pad, haar lange grijzende haren als een waaier uitgespreid, met open starre ogen naar de lucht starend. Haar mes lag naast haar, maar tegen een Draghkar had ze geen enkele kans gehad.

Op het moment dat Rhand de met leer beklede hamer naast de vierkante bronzen gong pakte, ontstond er een ontzettende herrie bij de toegang tot het ravijn; geschreeuw van mensen en gehuil van Trolloks, gekletter van staal en gegil. Hij sloeg hard tegen de gong, een doordringende galm die langs de rotsen weerkaatste. Bijna meteen volgde een andere gong, toen nog meer en uit tientallen monden klonk de kreet: 'Op speren!'

Onder hem steeg een verward geschreeuw op uit de karavaan. Licht-vlakken verschenen en de deuren van de twee vierkante wagens, die wit glommen in het maanlicht, sloegen open. Iemand daarbeneden stond boos te schreeuwen - een vrouw - hij wist niet wie. Vleugelslagen boven hem. Met een grauw hief Rhand zijn vlammende zwaard. De Ene Kracht brandde in hem en vuur schoot van de kling omhoog. De neerduikende Draghkar ontplofte in een regen van brandende brokjes die in de duisternis omlaag vielen. 'Hier!' zei Rhuarc. De ogen van het stamhoofd stonden hard

boven zijn zwarte sluier. Hij was volledig gekleed en droeg zijn schild en speren. Mart stond achter hem, zonder jas en blootshoofds, zijn hemd half ingestopt. Hij stond onzeker met z'n ogen te knipperen en hield met beide handen zijn zwarte speer vast.

Rhand nam de sjoefa van Rhuarc aan en liet hem toen vallen. Een enorme vleermuis cirkelde voor de maan langs en dook toen omlaag aan de andere kant van het ravijn, waar hij in de schaduwen verdween. 'Ze jagen op mij. Ze moeten mijn gezicht zien.' De Kracht sprong in hem omhoog; het zwaard vlamde zo fel dat het leek of een kleine zon hen verlichtte. 'Ze kunnen me niet vinden als ze niet weten waar ik ben.' Lachend omdat ze de grap niet begrepen, rende hij in de richting van het strijdrumoer.

Terwijl hij zijn speer lostrok uit de borst van een Trollok met een geitenbek, hurkte Mart neer, terwijl zijn ogen de maanverlichte duisternis in de ravijndoorgang afzochten of er nog meer waren. *Rhand, bloedvent'.* Hij zag geen enkele gestalte bewegen die groot genoeg was voor een Trollok. *Laat me altijd weer in deze bloedrotzooi belanden.* Een zacht gekreun klonk van de gewonden. Een schaduw die volgens hem Moiraine was, knielde naast een gevallen Aiel. Die vuurbollen van haar waren bijna even indrukwekkend als dat zwaard van Rhand, dat banen vuur rondstuurde. Dat ding glansde zo fel dat Rhand in een cirkel van licht stond. *Ik bad onder de dekens moeten blijven liggen; dat had ik veel beter kunnen doen. Het is ijskoud en ik heb hier niets mee te maken.* Er verschenen nog meer Aiel; vrouwen bekommerden zich om de gewonden. Sommigen droegen speren. Misschien vochten ze normaal gesproken niet mee, maar toen de strijd de veste had bereikt, bleven ze niet staan toekijken.

Een Speervrouwe bleef naast hem staan en deed haar sluier af. Hij kon haar gezicht niet goed onderscheiden, helemaal in de schaduw van de maan. 'Je danst mooi met je speer, gokker. Het zijn vreemde tijden, nu Trolloks in Koudrotsveste doordringen.' Ze wierp een blik op de gestalte die Moiraine moest zijn. 'Ze waren binnengekomen als de Aes Sedai er niet was geweest.'

'Daarvoor waren er niet genoeg,' zei hij zonder na te denken. 'Ze waren bedoeld om de aandacht af te leiden.' *Zodat een Draghkar ongehinderd tot Rhand kon doordringen?*

'Ik denk dat je gelijk hebt,' zei ze langzaam. 'Ben je een speerleider bij de natlanders?'

Hij wou maar dat hij zijn grote mond gehouden had. 'Ik heb een keer een boek gelezen,' mompelde hij terwijl hij zich afwendde. *Bloed-stukken van bloedherinneringen van een of andere bloedvent.* Misschien voelden de marskramers er hierna meer voor om weg te gaan. Toen hij echter even bij de wagens bleef staan, waren Keille en Kade-re nergens te zien. De wagenmenners stonden op een kluitje bij elkaar, gaven elkaar snel iets door dat rook naar hun goede brandewijn en mompelden opgewonden, alsof de Trolloks zo dichtbij waren gekomen dat ze hen hadden kunnen ruiken. Isendre stond fronsend boven aan het trapje van Kaderes wagen. Zelfs met die neergetrokken wenkbrauwen was ze mooi achter haar dunne sluier. Gelukkig waren zijn herinneringen aan vrouwen tenminste van hemzelf. 'Met de Trolloks is het gebeurd,' vertelde hij haar en hij stond zo manhaftig met z'n speer dat ze het vast en zeker zou opmerken. *Strijd met een kans op een gat in je kop is zinloos als je er niets mee kunt winnen.* Praten alsof hij doodmoe was, kostte hem trouwens helemaal geen moeite. 'Een zware strijd, maar nu ben je veilig.' Ze stond op hem neer te kijken, haar gezicht nietszeggend, terwijl haar ogen glinsterden als flonkerende sierstenen in het maanlicht. Zwijgend draaide ze zich om en ging naar binnen, waarbij ze de deur achter zich dichtsmeet. Hard.

Mart liet zijn adem lang en vol afkeer ontsnappen en beende weg van de wagens. Wat was er dan voor nodig om indruk te maken op die vrouw? Slapen. Dat wilde hij. Weer onder de dekens en Rhand mocht die vervloekte Trolloks en Draghkar afhandelen. De kerel leek het leuk te vinden. Met dat lachen van hem.

Rhand kwam net in het ravijn aanlopen, de gloed van zijn zwaard als een lantaarn in de nacht. Aviendha kwam met opgeschorte rok aanhollen en bleef toen staan. Ze liet haar rok vallen, streek hem glad en sloot zich aan bij Rhand, waarbij ze haar sjaal omsloeg. Hij leek haar niet te zien en haar gezicht was zo welsprekend als een rots. Ze verdienden elkaar.

'Rhand,' riep een haastige schaduw. Het was Moiraines stem, bijna even muzikaal als die van Keille, maar dan van koele muziek. Rhand draaide zich om en wachtte, en ze ging langzamer lopen voor ze goed en wel in het licht was, waarna ze bijna als een koningin de lichtcirkel als een paleis binnenstapte. 'De toestand wordt gevaarlijk, Rhand. De aanval op Imres

Post kon op de Aiel zijn gericht - niet waarschijnlijk maar het kan - maar vannacht waren de Draghkar zeker op jou uit.'

'Ik weet het.' Heel gewoon. Even kalm als zij en zelfs nog koeler. Moiraine perste haar lippen op elkaar en haar handen hielden zich doodstil; op z'n minst was ze niet blij. 'Een voorspelling is het gevaarlijkst als je probeert haar werkelijkheid te maken. Heb je dat in Tyr niet geleerd? Het Patroon schikt zich om jou heen, maar als je het wilt weven, kan zelfs jij het niet vasthouden. Als je het Patroon te strak trekt, bouwt de druk zich op. Het kan aan alle kanten losbarsten. Niemand weet hoelang het duurt voor het weer bedaart en zich op jou richt en niemand weet wat er in die tussentijd kan gebeuren.'

'Even helder en duidelijk als jouw uitleg,' zei Rhand droog. 'Wat wil je, Moiraine? Het is laat en ik ben moe.'

ik wil dat je me vertrouwt. Denk je dat je alles hebt geleerd, nu je amper een jaar uit je dorp weg bent?'

'Nee, ik heb nog niet alles geleerd.' Nu klonk hij weer vermaakt. Soms wist Mart echt niet of Rhand nog wel zo goed bij zijn verstand was als hij eruitzag. 'Jij wilt dat ik je vertrouw, Moiraine? Goed dan. De Drie Geloften staan je geen leugen toe. Zeg in eenvoudige woorden dat je me niet zult tegenhouden, wat ik je ook vertel, en dat je me op geen enkele manier zult dwarsbomen. Zeg dat je niet zult proberen om mij te gebruiken voor de doeleinden van de Toren. Zeg dat in eenvoudige woorden en duidelijk, zodat ik weet dat ze waar zijn.' ik zal het vervullen van jouw bestemming op geen enkele wijze hinderen. Daaraan heb ik mijn leven gewijd. Maar ik kan je niet beloven dat ik blijf toekijken als jij je hoofd op een schavot legt.'

'Niet goed genoeg, Moiraine. Niet goed genoeg. Maar zelfs als ik me tegen jou zou uitspreken, zou ik het niet hier doen. De nacht heeft oren.' Overal in het duister bewogen mensen, maar ze waren niet zo dichtbij dat ze hem konden horen. 'Zelfs dromen hebben oren.' Aviendha trok haar sjaal naar voren zodat haar gezicht nog meer in de schaduw verdween. Dus een Aielse kon zich ook koud voelen. Rhuarc verscheen in het licht en trok zijn sluier omlaag. 'De Trolloks moesten slechts voor afleiding zorgen, voor de Draghkar, Rhand Altor. Er waren er te weinig om iets anders te doen. De Draghkar waren er voor jou, denk ik. Bladerblaker wil je niet in leven

laten.’

‘Het gevaar groeit,' zei Moiraine kalm.

Het stamhoofd wierp een blik op haar voor hij verder ging. 'Moiraine Sedai heeft gelijk. Nu de Draghkar gefaald hebben, vrees ik dat we ziellozen kunnen verwachten, die jullie grijzels noemen. Ik wil dag en nacht speren rond je hebben. Om de een of andere reden hebben de Speervrouwen uit eigen beweging zich hiervoor aangemeld.' De kou was Aviendha écht tot last. Met opgetrokken schouders had ze haar handen heel diep onder haar oksels gestoken. 'Als ze dat willen,' zei Rhand. Het klonk een tikkeltje verontrust onder zijn ijskoude toon. Mart kon het hem moeilijk kwalijk nemen. Hij zou zichzelf voor alle zijde op de Zeevolkschepen niet aan de handen van de Speervrouwen toevertrouwen.

'Ze zullen hun ogen beter openhouden dan ieder ander,' zei Rhuarc, 'nu ze er zelf om gevraagd hebben. Ik wil het echter niet alleen aan hen overlaten. Ik laat iedereen wacht lopen. Ik vermoed dat de volgende aanval van de ziellozen komt, maar dat houdt niet in dat iets anders ook niet mogelijk is. Tienduizend Trolloks in plaats van een paar honderd.'

'Hoe staat het met de Shaido?' Meteen had Mart zijn kiezen veel liever op elkaar gehouden. Misschien hadden ze hem nog niet eens opgemerkt. Maar hij kon het maar beter nu toch zeggen. 'Ik weet dat jullie ze niet mogen, maar als jullie echt denken dat er een grote aanval kan volgen, zou het dan niet beter zijn als ze in de veste zitten in plaats van erbuiten?'

Rhuarc gromde. Bij hem betekende dat een zware vloek. 'Ik zou nooit duizend Shaido in Koudrotsveste laten, zelfs niet als Grasbrander kwam. Maar het maakt niet uit. Couladin en de Shaido hebben bij het vallen van de avond hun tenten opgevouwen. We zijn beter af zonder hen. Ik heb lopers uitgezonden om er zeker van te zijn dat ze het gebied van de Taardad verlaten zonder schapen of geiten mee te nemen.' Het zwaard verdween uit Rhands handen en de plotselinge afwezigheid van het licht maakte iedereen blind. Mart kneep zijn ogen dicht om ze aan te passen, maar toen hij ze weer opende, leek het maanlicht nog steeds donker.

'Welke kant zijn ze opgegaan?' vroeg Rhand.

'Naar het noorden,' vertelde Rhuarc hem. 'Couladin wil ongetwijfeld Sevanna opvangen, die onderweg is naar Alcair Dal, om haar tegen jou op

te zetten. Misschien lukt hem dat. De enige reden dat ze haar huvvkrans aan Suladrics voeten legde en niet aan de zijne, was dat ze een stamhoofd wilde huwen. Maar ik heb je al gezegd dat je van haar problemen kunt verwachten. Sevanna vindt het heerlijk problemen te veroorzaken. Het doet er niet toe. Als de Shaidostam je niet wil volgen, betekent dat amper verlies.'

'Ik ben van plan naar Alcair Dal te gaan,' zei Rhand vastbesloten. 'Nu. Ik zal me verontschuldigen bij ieder stamhoofd dat zich onteerd voelt door zijn late aankomst, maar ik kan niet toestaan dat Couladin daar ver voor mij aankomt. Hij zal zijn gestook niet tot Sevanna beperken, Rhuarc. Ik kan het me niet veroorloven hem een maand voorsprong te gunnen.'

Even later zei Rhuarc: 'Misschien heb je gelijk. Jij brengt veranderingen, Rhand Altor. Bij zonsopgang dan. Ik zal tien Roodschilden voor mijn eer uitzoeken en de Maagden van de Speer zullen die van jou verschaffen.'

'Ik vertrek zodra het eerste licht de hemel kleurt, Rhuarc. Met iedere hand die een speer kan dragen of een boog kan afschieten.'

'De gewoonte...'

'Er bestaan geen gewoonten die mij binden, Rhuarc.' Je had rots kunnen vergruizelen met Rhands stem, of een beker wijn kunnen laten bevriezen. ik moet nieuwe gewoonten scheppen.' Hij lachte rauw. Aviendha keek geschokt en zelfs Rhuarc knipperde verrast met zijn ogen. Alleen Moiraine leek niet beïnvloed, gezien haar peilende ogen. iemand kan het maar beter aan de kramers zeggen,' ging Rhand door. 'Ze zullen de vrijmarkt niet willen missen, maar als ze die kerels die het op een drinken hebben gezet, niet laten ophouden, dan zullen ze te dronken zijn om te rijden. Wat doe jij, Mart? Ga je mee?' Hij was zeker niet van plan de kramers te laten schieten, zijn enige kans om uit de Woestenij weg te komen. 'O, ik volg je op de voet, Rhand.' Het ergste was nog dat die woorden juist aanvoelden. *Die bloedta'veren ook die aan me trekt! Hoe was Perijn losgekomen? Licht, ik wou dat ik nu bij hem was.*

Hij legde de speer tegen zijn schouder en schreed weg, de rotsvallei in. Er was gelukkig nog wat tijd om te slapen. Achter zich hoorde hij Rhand grinniken.

51 Onthullingen in Tanchico

Elayne zat onhandig te knoeien met twee dunne rood gelakte stokjes die ze tussen haar vingers probeerde te klemmen. *Sursa,* prentte ze zich in, *geen stokjes maar sursa. Toch een stomme manier van eten, hoe ze ook heetten.*

Tegenover haar in het Vertrek van de Vallende Bloesems keek Egeanin woest naar haar eigen sursa, een in elke hand, rechtop alsof het echte stokjes waren. Nynaeve hield die van haar mooi in een hand, zoals Rendra het had voorgedaan, maar tot nog toe had ze alleen een reepje vlees en enkele kleine pepers in haar mond weten te krijgen; haar ogen stonden strak en verbeten. Er stond een heel stel witte kommetjes op de tafel, elk gevuld met plakjes of fijngesneden vlees en groenten, sommige in donkere of bleke sausjes. Elayne dacht dat deze maaltijd gemakkelijk de rest van de dag kon duren. Ze gaf de honingblonde herbergierster een dankbare glimlach toen de vrouw zich naar haar toe boog om de stokjes op de juiste manier in haar hand te leggen. 'Jullie land is in oorlog met Arad Doman,' zei Egeanin; ze klonk bijna boos. 'Waarom dienen jullie dan gerechten van je vijanden op?' Rendra haalde haar schouders op en trok een pruilmondje achter haar sluier. Vandaag droeg ze het lichtst mogelijke rood en kralen van dezelfde kleur die in dunne vlechtjes waren geknoopt en die zacht klikten als ze haar hoofd bewoog. 'Dat is nu in zwang. Vier dagen geleden is de Tuin der Zilveren Zuchten ermee begonnen en nu vraagt bijna iedere gast naar Domani-gerechten. Het komt denk ik doordat we de Domani misschien niet kunnen verslaan, maar in ieder geval hun voedsel kunnen veroveren. Misschien eten ze in Bandar Eban lam met honingsaus en suikerappeltjes, nietwaar? Over vier dagen kan het weer wat anders zijn. De voorkeuren veranderen tegenwoordig snel en als iemand de massa weer opzweept tegen die...' Weer trok ze haar schouders op.

'Denk je dat er nóg meer rellen komen?' vroeg Elayne. 'Over het soort eten in herbergen?'

'De straten zijn onrustig,' zei Rendra en ze spreidde haar handen gelaten uit. 'Niemand weet wat de vlam weer in de pan jaagt. Het oproer eergisteren ontstond door een gerucht dat Maracru zich voor de Herrezen Draak had uitgesproken, of misschien in handen van de aanhangers van de Draak was

gevallen - de manier waarop lijkt weinig uit te maken - maar keert de massa zich tegen de mensen van Maracru? Nee, ze trekken plunderend door de straten, sleuren mensen uit hun koets en branden de Grote Zaal van de Burgerkamer plat. Misschien komt er een bericht dat het leger een veldslag heeft gewonnen - of er een heeft verloren - en dan trekt de massa op tegen de mensen die Domani-voedsel op tafel zetten. Of ze steken misschien de pakhuizen op Calpene in brand. Wie zal het zeggen?'

'Er bestaat geen orde,' mompelde Egeanin, die haar sursa ferm tussen de vingers van haar rechterhand stak. Aan haar gezicht te zien hadden het dolken kunnen zijn die ze in de kommetjes wilde steken. Nynaeve liet een stukje vlees van haar sursa vallen, net toen ze dat in haar mond wilde steken en mopperend greep ze het van haar schoot en depte haar roomzijden gewaad met een tafeldoekje.

'Ach ja, orde,' lachte Rendra. ik weet nog wat dat is. Misschien keert het op een dag weer terug, nietwaar? Sommigen dachten dat panarch Amathera de burgerwacht weer zijn plicht zou laten doen, maar als ik haar was, met de herinnering aan het gepeupel dat mijn inhuldiging verstoorde... De Kinderen van het Licht hebben vele relschoppers gedood. Misschien betekent dat het einde van de opstootjes, maar wellicht is de volgende rel wel tweemaal of tienmaal zo erg. Ik denk dat ik de wacht en de Kinderen ook vlak bij me zou houden. Maar dit is geen goed gesprek voor aan tafel.' Ze keek onderzoekend naar de tafel, knikte goedkeurend en de kralen in de vlechtjes klikten weer. Toen ze naar de deur wilde gaan, bleef ze met een glimlachje staan. 'Het is de gewoonte Domani-voedsel met de sursa te eten en natuurlijk past iedereen zich daaraan aan. Maar... behalve jullie is er verder niemand, nietwaar? Als jullie misschien een lepel of vork wensen, die liggen onder de tafeldoekjes.' Ze knikte even naar het dienblad op de hoek van de tafel. 'Smakelijk eten.'

Nynaeve en Elayne wachtten tot de deur achter de herbergierster dicht was gevallen, grijnsden elkaar toe en grepen toen met ongepaste haast naar het dienblad. Elayne slaagde er als eerste in een lepel en een vork te pakken. De andere twee hadden nooit als Novice in korte tijd tussen werk en les moeten eten.

'Het is best wel smakelijk,' zei Egeanin na haar eerste hap, 'als je het naar binnen kunt krijgen.' Nynaeve lachte met haar mee. In de zeven dagen na hun ontmoeting waren beiden gesteld geraakt op de donkerharige vrouw

met de scherpe blauwe ogen en haar lijzige spraak. Ze was heel verfrissend na Rendra's gebabbel over kapsels, kleren en huidverzorging of de blikken op straat van mensen die eruitzagen alsof ze iemand voor een koperstuk om zeep wilden brengen. Dit was haar vierde bezoek na die dag en Elayne had elk bezoek zeer gewaardeerd. Egeanin sprak ronduit en gedroeg zich bewonderenswaardig onafhankelijk. De vrouw was wellicht een kleine koopvrouw in ongeregelde goederen, maar net als bij Garet Brin betekenden haar woorden wat ze zei en deed ze voor niemand een stap opzij. Toch wou Elayne dat ze niet zo vaak gekomen was. Of eigenlijk dat zij en Nynaeve minder vaak in de Driepruimenhof waren geweest om Egeanin te ontvangen. Doordat er na de inhuldiging van Amathera bijna dagelijks relletjes in de straten waren geweest, was het zoeken in de stad bijna onmogelijk geweest, ondanks de begeleiding van Domons stoere scheepsmaten. Zelfs Nynaeve had dat moeten toegeven toen ze voor een hagelbui van stenen waren weggevlucht. Thom had hun nog steeds een koets en een span paarden beloofd, maar ze vroeg zich nu af hoe hard hij zocht. Zowel hij als Juilin scheen onuitstaanbaar tevreden dat Nynaeve en zijzelf in de herberg vastzaten. *Zij komen onder de blauwe plekken en bebloed terug en wij mogen niet eens het puntje van onze neus buiten de deur steken*, dacht ze spottend. Waarom dachten mannen altijd dat het in orde was jou veilig op te sluiten en niet op hun eigen veiligheid te letten? Waarom dachten ze dat hun verwondingen minder erg waren dan die van jou? Aan het vlees te proeven vermoedde ze dat Thom hier in de keuken moest zoeken als hij paarden wilde vinden. De gedachte dat ze dat soort vlees zat te eten, maakte haar wat misselijk. Ze koos maar een kom met hoofdzakelijk groente, stukjes van een donker soort paddestoel, rode pepers en een soort krulspruitjes in een bleke scherpe saus. 'Waar zullen we het vandaag over hebben?' vroeg Nynaeve aan Egeanin. 'Je hebt me bijna elke denkbare vraag al gesteld.' Bijna elke vraag in ieder geval waar ze een antwoord op konden weten. 'Als je nog meer over Aes Sedai wilt leren, zul je als Novice naar de Witte Toren moeten.' Onbewust kromp Egeanin in elkaar zoals ze altijd deed als er woorden vielen die op de Ene Kracht sloegen. Heel even zat ze fronsend in de inhoud van een kommetje te roeren. 'Jullie hebben niet echt moeite gedaan,' zei ze langzaam, 'om geheim te houden dat jullie iemand... vrouwen zoeken. Als je daarmee geen geheimen verklapt, zou ik willen vragen...' Ze zweeg toen iemand aanklopte.

Baile Domon beende naar binnen met een grimmige voldoening die zich mengde met verontrusting op zijn ronde gezicht, ik heb ze gevonden,'

begon hij, maar schrok enorm toen hij Egeanin aan tafel zag zitten. 'Jij!'

Nog verontrustender was dat Egeanin opsprong, waardoor haar stoel omviel, en zo snel met haar vuist naar Domons dikke buik uithaalde dat je het amper kon zien. Op de een of andere manier kreeg Domon de vuist te pakken - er was wat verwarring terwijl ze probeerden elkaar pootje te haken en op de grond te gooien en Egeanin hem een klap tegen zijn keel wilde geven - en toen lag ze opeens met haar gezicht plat op de vloer. Domons laars drukte haar schouder omlaag en hield haar arm in een greep tegen zijn knie. Desondanks trok ze het mes uit haar riem.

Elayne weefde stromen Lucht rond het tweetal voor ze besefte dat ze saidar had omhelsd en bond hen in die houding stevig vast. 'Wat is dit allemaal,' wilde ze met haar kilste stem weten. 'Hoe durft u, baas Domon!' Nynaeves stem klonk al even koud. 'Laat haar los.' Warmer en bezorgder voegde ze eraan toe: 'Egeanin, waarom probeerde je hem te slaan? Ik heb je gezegd haar los te laten, Domon.'

'Dat kan hij niet, Nynaeve.' Elayne wilde maar dat de andere vrouw de stromen duidelijk kon zien zonder kwaad te hoeven worden. Ze *bad echt geprobeerd als eerste de man te slaan.* 'Egeanin, waarom?' De donkere vrouw lag met dichte ogen en strakke mond op de vloer; haar knokkels staken wit af tegen de greep van haar mes. Domon keek boos van de ene naar de andere vrouw, zijn vreemde llliaanse baard wapperde bijna. Alleen zijn hoofd had Elayne vrij gelaten. 'Dit mens is een Seanchaanse!' gromde hij. Elayne keek Nynaeve geschrokken aan. Egeanin? Seanchaans? Dat was onmogelijk. Echt onmogelijk.

'Weet je het zeker?' vroeg Nynaeve langzaam en kalm. Ze klonk even verbijsterd als Elayne zich voelde.

'Haar gezicht zal ik nooit vergeten,' antwoordde Domon zelfverzekerd. 'Kapitein van een schip. Zij was toevallig degene die mij en mijn schip opbracht naar Falme, gevangenen van de Seanchanen.'

Egeanin deed geen poging het te ontkennen, maar hield alleen haar mes stevig vast. Seanchan. *Maar ik mag baar!*

Zorgvuldig bewoog Elayne het weefsel tot Egeanins hand met het mes tot aan de pols vrij kwᵃam. 'Laat het mes los, Egeanin,' zei ze en knielde naast de vrouw neer. 'Alsjeblieft.' Even later strekte Egeanin haar vingers. Elayne

pakte het mes op en liep achteruit terwijl ze de stromen liet verdwijnen. 'Laat haar opstaan, baas Domon.'

‘Ze is een Seanchaanse, vrouw,' wierp hij tegen, 'en even hard als rotsklippen.'

'Laat haar opstaan.'

In zichzelf mompelend liet hij Egeanins pols los en sprong snel weg, alsof hij verwachtte dat ze weer op hem af zou komen. De donkerharige vrouw - de Seanchaanse vrouw - kwam echter kalm overeind. Ze wreef over haar schouder die hij had bezeerd, keek hem nadenkend aan, wierp een blik op de deur en hief toen haar hoofd afwachtend op. Ze leek uiterlijk volkomen kalm. Ondanks alles moest Elayne haar bewonderen.

'Een Seanchaanse,' gromde Nynaeve. Ze omvatte een handvol vlecht in haar vuist, keek toen bevreemd naar haar hand en liet weer los, maar haar wenkbrauwen wezen diep en hard omlaag. 'Een Seanchaanse! Probeert met ons aan te pappen. Ik dacht dat jullie allemaal terug waren gegaan naar waar je vandaan komt. Waarom ben je hier, Egeanin? Hebben we elkaar echt bij toeval ontmoet? Waarom heb je ons uitgezocht? Was je van plan ons ergens heen te lokken, waar een van je smerige sul'dam haar halsband om onze nek kon leggen?' Egeanins blauwe ogen werden iets groter. 'Zeker,' vertelde Nynaeve haar scherp. 'We kennen de Seanchanen met hun sul'dam en damane. We weten meer dan jij. Jullie ketenen geleidsters, maar de vrouwen die hen beheersen, kunnen ook geleiden, Egeanin. Voor iedere vrouw die jullie hebben beteugeld, lopen jullie elke dag langs twintig of dertig anderen die het ook kunnen zonder dat ze het beseffen.' ik weet het,' zei Egeanin kalm en Nynaeves mond viel open. Elayne dacht dat haar eigen ogen uit de kassen rolden. 'Weet je het?' Ze haalde diep adem en ging verder terwijl haar stem leek op ongelovig gepiep. 'Egeanin, ik denk dat je liegt. Ik heb al eerder Seanchanen ontmoet, en meestal heel erg kort, maar ik ken iemand die veel langer met hen is omgegaan. Seanchanen haten geleidsters niet eens, ze vinden hen dieren. Je zou het niet zo licht opvatten als je het wist of zelf geloofde.’

‘Vrouwen die de armband kunnen dragen, zijn vrouwen die kunnen leren geleiden,' zei Egeanin. ik wist niet dat het geleerd kon worden - mij werd bijgebracht dat een vrouw het kon of niet kon - maar toen je mij vertelde dat meisjes begeleid moesten worden als het hun niet was aangeboren, heb

ik die conclusie getrokken. Mag ik gaan zitten?' Heel koel.

Elayne knikte en Domon zette Egeanins stoel overeind en bleef erachter staan toen ze ging zitten. Ze keek naar hem om en zei: 'Je bood niet zoveel... tegenstand toen we elkaar de vorige keer ontmoetten.'

'Maar toen had je twintig geharnaste soldaten op mijn dek staan en een damane bij de hand om mijn schip met de Kracht in stukken te breken. Ik kan met mijn boot een haai vangen, maar dat wil niet zeggen dat ik hem zal aanbieden om in het water een potje te vechten.' Tot Elaynes verrassing schonk hij haar een grijns, wrijvend over zijn zij waar ze hem geraakt moest hebben. 'Jij bent zelfs zonder zwaard en harnas een geducht tegenstandster.'

De wereld van deze vrouw was op haar kop gezet door haar eigen ideeën, maar ze nam het heel nuchter op. Ejayne kon zich niet voorstellen dat haar wereldje zo tot op zijn grondvesten zou schudden, maar als ze dat ooit zou meemaken, dan hoopte ze het even kalm en terughoudend op te vangen als Egeanin. *Ik mag haar niet meer aardig vinden. Ze is een Seanchaanse. Als ze het kon, zou ze me als een hondje aan de lijn leggen. Licht, hoe kun je ophouden met iemand aardig te vinden?*

Nynaeve leek dat probleem niet te kennen. Ze zette haar vuisten op tafel en boog zich opeens fel naar Egeanin toe zodat haar vlechten tussen de kleine kommetjes slierden. 'Waarom ben jij in Tanchico? Ik dacht dat jullie na Falme allemaal gevlucht waren. En waarom heb je je als een eierdief, als een slang, ons vertrouwen binnengewurmd? Als je denkt ons een halsband te kunnen omdoen, zou ik me nog eens goed bedenken.'

'Dat is nooit mijn bedoeling geweest,' zei Egeanin stijfjes. 'Door jullie wilde ik alleen maar meer te weten komen over Aes Sedai. Ik...' Voor het eerst leek ze te aarzelen, onzeker. Ze perste haar lippen op elkaar, keek van Nynaeve naar Elayne en schudde haar hoofd. 'Jullie zijn anders dan mij geleerd is. Het Licht mag op me neervallen, maar ik... ik mag jullie.'

'Je mag ons.' Uit Nynaeves mond klonk het als een misdaad. 'Dat beantwoordt geen enkele vraag.'

Opnieuw aarzelde Egeanin, hield toen haar hoofd hoog en daagde hen uit het ergste te doen. 'Er zijn sul'dam in Falme achtergebleven. Sommigen zijn na de ramp gevlucht. Enkelen van ons zijn uitgestuurd om hen terug te

brengen. Ik heb er maar een gevonden, maar ontdekte dat een a'dam haar ketende.' Toen ze zag hoe Nynaeves gezicht verstrakte, voegde ze er vlug aan toe: ik heb haar gisteravond vrijgelaten. Dat zal me duur komen te staan als dat ooit wordt ontdekt, maar na onze gesprekken kon ik niet meer...'

Met een grimas schudde ze haar hoofd. 'Daarom ben ik bij jullie gebleven toen Elayne liet merken wat ze was. Ik wist dat Bethamin een sul'dam was. Om te ontdekken dat een a'dam haar beteugelde, dat ze kon... Ik moest het weten, meer begrijpen van geleidsters.' Ze haalde diep adem. 'Wat zijn jullie met mij van plan?' Haar handen, die gevouwen op tafel lagen, trilden niet.

Nynaeve wilde boos uitvallen, maar deed haar mond weer langzaam dicht. Elayne kende haar probleem. Misschien haatte Nynaeve haar nu, maar wat moesten ze in Lichtsnaam met haar aan? Het was niet duidelijk of ze in Tanchico iets misdaan had en de burgerwacht leek zich in ieder geval meer zorgen te maken over het eigen vege lijf dan over iets anders. Ze was een Seanchaanse, ze had sul'dam en damane gebruikt, maar aan de andere kant beweerde ze dat ze die Bethamin had vrijgelaten. Voor welke misdaad moesten ze haar straffen? Dat de Seanchaanse vragen had gesteld die ze vrijwillig beantwoord hadden? Dat ze gezorgd had dat ze haar mochten?

ik zou je huid af willen stropen tot je net zo gloeit als een ondergaande zon,' gromde Nynaeve. Opeens richtte ze haar blik op Domon. 'Heb je ze gevonden? Je zei dat je ze gevonden had. Waar?' Hij schuifelde met z'n voeten en keek veelbetekenend naar Egeanins achterhoofd waarbij hij vragend zijn wenkbrauwen optrok.

ik geloof niet dat zij een Duistervriend is,' zei Elayne toen Nynaeve aarzelde.

'Dat ben ik zeker niet!' Egeanins ogen vlamden en ze keek beledigd. Terwijl ze haar armen over elkaar sloeg, alsof ze niet aan haar vlechten wilde trekken, keek Nynaeve de vrouw boos aan en richtte toen haar blikken beschuldigend op Domon, alsof alle ellende zijn schuld was. 'We kunnen haar nergens opsluiten,' zei ze eindelijk, 'en Rendra zou zeker een verklaring eisen. Ga verder, baas Domon.' Hij keek nog even twijfelend naar Egeanin. in het Panarchenpaleis heeft een van mijn mannen twee vrouwen van uw lijst gezien. De vrouw met de katten en de Saldeaanse

vrouw.'

'Ben je er zeker van?' zei Nynaeve. in het Panarchenpaleis? Ik wou dat je het zelf had gezien. Er zijn meer vrouwen die van katten houden, niet alleen Marillin Gemalfin. En Asne Zeramene is niet de enige vrouw uit Saldea, zelfs niet in Tanchico.'

'Een vrouw met blauwe ogen en een mager gezicht met een brede neus die katten te eten geeft in een stad waar mensen katten opeten? In het gezelschap van een ander met een Saldeaanse mond en scheve ogen? Zo'n stel vrouwen is niet gewoon, vrouw Almaeren.'

'Dat is zo,' beaamde Nynaeve. 'Maar in het Panarchenpaleis? Baas Domon, voor het geval je het bent vergeten: vijfhonderd Witmantels bewaken dat paleis, onder aanvoering van een Inquisiteur van het Hand van het Licht! Jaichim Carridin en zijn officieren zullen een Aes Sedai toch wel aan hun uiterlijk herkennen? Zouden zij daar blijven als ze zagen dat de panarch onderdak verleent aan Aes Sedai?' Hij wilde wat zeggen, maar Nynaeve had ergens gelijk en hij kon niets terugzeggen. 'Baas Domon,' zei Elayne. 'Wat waren die mannen daar bij het Panarchenpaleis aan het doen?'

Hij trok verlegen aan zijn baard en wreef met een dikke vinger over zijn bovenlip. 'Ja, ziet u, we weten dat panarch Amathera van die heel hete, witte ijspepertjes houdt en of zij nu wel of niet gevoelig is voor geschenkjes, de mannen van de assijns zullen de gever kennen en zelf dan inschikkelijker zijn.'

'Geschenkjes?' zei Elayne met haar beste verwijtende stem. in de haven was je eerlijker, daar noemde je het omkoperij.' Tot haar verrassing had Egeanin zich ook omgedraaid om hem afkeurend aan te kijken. 'Het Fortuin mag me halen,' mompelde hij. 'Jullie hebben me niet gezegd dat ik mijn handel moest opgeven. En dat zou ik ook niet doen, zelfs al halen jullie mijn oude moedertje erbij. Een man heeft het recht om handel te drijven.' Egeanin snoof en ging weer gewoon zitten. Zijn omkoperij is niet ons probleem, Elayne,' Nynaeve klonk vermoeid. 'Voor mijn part koopt hij de hele stad om en smokkelt hij...' Ze werd onderbroken door een roffel op de deur. Met een waarschuwende blik op de anderen, snauwde ze: 'Stil zitten jij,' tegen Egeanin en harder: 'Kom binnen.'

Juilin stak z'n hoofd met die dwaze hoge hoed om de deur, als gewoonlijk

met een frons voor Domon. De snee op zijn donkere wang was ook niet ongewoon, het bloed was reeds opgedroogd. Momenteel waren de straten overdag gevaarlijker dan ze enkele dagen geleden 's nachts waren geweest. 'Kan ik u even alleen spreken, vrouw Al-maeren?' zei hij toen hij Egeanin aan tafel zag zitten. 'Ach, kom binnen,' zei Nynaeve hem scherp. 'Na alles wat ze al heeft gehoord, doet het er niet toe wat ze nog meer opvangt. Heb jij ze ook in het Panarchenpaleis gezien?'

Juilin sloot net de deur en wierp met opeengeperste lippen een onleesbare blik op Domon. De smokkelaar glimlachte en liet te veel tanden zien. Heel even leken ze te willen vechten.

'Dus de Illianer is me voor geweest,' mompelde de man spijtig. Hij negeerde Domon en richtte zich tot Nynaeve. ik heb u gezegd dat de vrouw met de witte lok me naar hen toe zou leiden. Dat is iets wat opvalt. En ik heb de Domani daar ook gezien. Vanuit de verte - ik ben niet zo stom om een school zilvertanden in te zwemmen - maar ik kan niet geloven dat er in Tarabon twee Domani zijn te vinden, behalve dan Jeaine Caide.'

'Je bedoelt dus dat ze écht in het Panarchenpaleis zijn?' riep Nynaeve uit.

Juilins gezicht veranderde niet, maar zijn donkere ogen werden iets groter en schoten even op Domon af. 'Dus hij had nog geen bewijs,' mompelde hij voldaan.

ik had bewijs.' Domon vermeed het de Tyrener aan te kijken. 'Als u me voor zijn komst niet wilde geloven, vrouw Almaeren, is het niet mijn schuld.'

Juilin richtte zich op maar Elayne onderbrak hem voor de dievenvanger iets kon zeggen. 'Jullie hebben ze beiden gevonden en beiden hebben jullie bewijs geleverd. Heel waarschijnlijk zou het ene bewijs zonder het andere niet doorslaggevend zijn geweest. Nu weten we waar ze zijn door het werk van jullie beiden.' Zo mogelijk keken ze nog nar-riger dan ervoor. Mannen konden soms echt stom doen. 'Het Panarchenpaleis.' Nynaeve gaf een ruk aan haar vlecht en zwierde die toen met een ruk van haar hoofd naar achteren. 'Wat ze willen hebben, moet daar liggen. Maar als zij het hebben, waarom zijn ze dan nog in Tanchico? Dat paleis is geweldig groot. Misschien hebben ze het nog niet gevonden. Niet dat dat veel helpt als zij daarbinnen zitten en wij hier.'

Zoals gebruikelijk kwam Thom zonder kloppen binnen en nam hij iedereen met één blik op. 'Vrouw Egeanin,' mompelde hij met een sierlijke buiging waar zijn manke been niets aan afdeed. 'Nynaeve, kan ik je even alleen spreken? Ik heb belangrijk nieuws.' De nieuwe bult in zijn verweerde nek maakte Elayne zelfs nog bozer dan de nieuwe scheur in zijn mooie bruine mantel. De man was te oud om de straten van Tanchico te trotseren. Elke gevaarlijke straat eigenlijk. Het werd de hoogste tijd dat ze wat geld voor hem opzij zette en hij ergens een veilig plekje voor een onbezorgde oude dag zocht. Voor hem geen zwerftochten van dorp tot dorp als speelman meer. Daar zou zij voor zorgen.

Nynaeve keek Thom scherp aan. 'Daar heb ik nu geen tijd voor. De Zwarte zusters zitten in het Panarchenpaleis en voor zover ik weet, helpt Amathera hen om dat van zolder tot kelder te doorzoeken.' ik hoorde het net,' zei hij ongelovig. 'Hoe hebben jullie...' Hij keek naar Domon en Juilin, die beiden nog stonden te mokken als jongens die de hele taart hadden willen krijgen. Blijkbaar geloofde hij niet dat een van hen het nieuws aan Nynaeve had verstrekt. Elayne had zin om te giechelen. Hij was zo trots op zichzelf dat hij alle onderstromingen kende, alle verborgen listen. 'De Toren heeft zo haar manieren, Thom,' vertelde ze hem koel en geheimzinnig. 'Je kunt maar beter niet te veel vragen naar de werkwijze van een Aes Sedai.' Hij fronste en zijn borstelige witte wenkbrauwen trokken zich onzeker samen. Heel bevredigend. Ze besefte dat Juilin en Domon haar ook fronsend aankeken en opeens kostte het haar de grootste moeite om niet rood te worden. Als die hun mond opendeden, zou zij er als een dwaas uitzien. Dat zouden ze trouwens zeker doen, alle mannen deden dat. Het was maar beter het snel te begraven en het beste ervan te hopen. 'Thom, heb jij iets gehoord dat ons kan vertellen of Amathera een Duistervriend is?'

'Niets.' Hij trok geërgerd aan een snorpunt. 'Blijkbaar heeft ze Andric niet meer bezocht nadat ze de Kroon van de Boom heeft opgezet. Misschien kunnen ze niet meer tussen het Panarchenpaleis en het Koningspaleis heen en weer rijden door de problemen in de straten. Misschien is het gewoon tot haar doorgedrongen dat haar macht even groot is als de zijne en is ze niet meer zo inschikkelijk als eerst. Er is niets wat aangeeft met wie ze zich verbonden heeft.' Met een blik op de donkerharige vrouw aan tafel voegde hij eraan toe: 'Ik ben heel blij met de hulp die vrouw Egeanin jullie bij die straatrovers heeft gegeven, maar tot op dit moment dacht ik dat ze een toevallige vriendin was. Mag ik vragen waarom zij hierbij betrokken is? Ik schijn me te herinneren, Nynaeve, dat je dreigde een knoop in al te

zorgeloze tongen te leggen.'

'Zij is een Seanchaanse,' vertelde Nynaeve hem. 'Doe je mond dicht voor je een vlinder inslikt, Thom, en ga zitten. We kunnen eten terwijl we overleggen wat we moeten doen.'

'Terwijl zij erbij zit?' vroeg Thom. 'Een Seanchaanse?' Hij had een deel van wat er in Falme was gebeurd van Elayne gehoord - een deel - en hij had de praatjes in Tanchico zeker opgevangen. Hij nam Egeanin op alsof hij zich afvroeg waar ze haar hoorns had verborgen. Juilin scheen geen lucht te kunnen krijgen, aan zijn uitpuilende ogen te zien. Hij moest de geruchten in de stad ook hebben opgevangen. 'Wil je soms voorstellen dat ik Rendra vraag haar in een voorraadkamer op te sluiten?' vroeg Nynaeve kalm. 'Dat zou nog meer gepraat opleveren, niet? Ik ben er vrij zeker van dat drie grote harige mannen Elayne en mij kunnen beschermen als ze een Seanchaans leger uit haar beurs haalt. Ga zitten, Thom, of eet staande, maar hou op met dat ge-staar. Ga allemaal zitten. Ik wil eten voor het koud wordt.' Dat deden ze. Thom keek even ontevreden als Juilin en Domon. Soms leek dat afbekken van Nynaeve te werken. Misschien zou Rhand ook luisteren als ze hem zo nu en dan een grote mond gaf. Ze zette Rhand uit haar gedachten en besloot iets waardevols bij te dragen, ik zie niet hoe de Zwarte zusters in het Panarchenpaleis kunnen zitten zonder dat Amathera ervan weet,' zei ze, terwijl ze aanschoof aan tafel. 'Voor zover ik alles kan overzien, kan dat drie dingen inhouden. Eén: Amathera is een Duistervriend. Twee: ze denkt dat het Aes Sedai zijn. En drie: ze is hun gevangene.' Om de een of andere reden voelde ze zich van binnen warm worden bij Thoms goedkeurende knikje. Dwaas. Zelfs al kende hij het Spel der Huizen, hij was enkel een dwaze bard die alles had weggegooid door speelman te worden, in ieder geval zal ze hen helpen bij het zoeken, maar me dunkt dat als ze denkt dat het Aes Sedai zijn, wij wellicht haar hulp kunnen krijgen als ze de waarheid kent. En als ze een gevangene is, kunnen we die hulp krijgen door haar te bevrijden. Zelfs Liandrin en haar vriendinnen kunnen het paleis niet in handen houden, als de panarch beveelt te vertrekken, en dat zou óns de vrije hand geven.'

'Het probleem is hoe we te weten kunnen komen of ze een bondgenote, een slachtoffer of een gevangene is,' zei Thom terwijl hij met zijn twee sursa zwaaide. Hij wist volmaakt hoe hij die dingen moest gebruiken!

Juilin schudde zijn hoofd. 'Het echte probleem is hoe je haar kunt

benaderen, in welke situatie dan ook. Jaichim Carridin heeft vijfhonderd Witmantels rond het paleis als visdiefjes rond een haven. Het legioen van de panarch is bijna twee keer zo groot en de burgerwacht heeft er evenveel. Zoveel bewaking hebben de ringburchten niet eens.'

'We gaan niet tegen ze vechten,' zei Nynaeve droog. 'Denk nou eens niet met jullie borstharen. Dit is de tijd voor nadenken, niet voor spieren. Ik vind dat...'

Het gesprek duurde de hele maaltijd en ging door nadat het laatste kommetje was leeg geschept. Egeanin merkte zelfs enkele steekhoudende dingen op, nadat ze een tijdlang had gezwegen terwijl ze niet at en niet leek te luisteren. Ze had een scherp verstand en Thom aanvaardde meteen elk voorstel waar hij het mee eens was, hoewel hij elk ander voorstel koppig afwees, net zoals hij dat ook bij de anderen deed. Zelfs Domon steunde, tamelijk verrassend, Egeanin wanneer Nynaeve haar de mond wilde snoeren. 'Dat is een goede opmerking, vrouw Almaeren. Alleen een dwaas wijst verstand af, waar het ook vandaan komt.' Jammer genoeg hielp de wetenschap van de verblijfplaats van de Zwarte zusters weinig zolang ze niet wisten of Amathera erbij hoorde of niet en ze niet wisten wat ze eigenlijk zochten. Uiteindelijk liepen de lange gesprekken uit op enkele voorstellen over hoe ze meer over Amathera te weten konden komen. En dat kon alleen worden gedaan door de mannen, met hun netwerk van kennissen in heel Tanchico. Niemand van die dwaze mannen wilde hen met de Seanchaanse alleen laten, tot Nynaeve kwaad genoeg werd en het drietal in stromen Lucht wikkelde, terwijl ze voor de deur bleven dralen. 'Denken jullie niet,' zei ze ijzig, omringd door de gloed van saidar, 'dat een van ons misschien hetzelfde met haar kan doen nog voordat ze "boe" kan zeggen?' Ze wilde hen niet loslaten voor ze alledrie instemmend knikten met het enige lichaamsdeel dat ze konden bewegen. 'Je houdt je bemanning kort,' zei Egeanin zodra de deur zich achter hen sloot.

'Zwijg, Seanchaanse!' Nynaeve sloeg haar armen ferm over elkaar. Ze leek het geruk aan haar vlecht te hebben opgegeven als ze kwaad was. 'Ga zitten en... wees... stil.'

Het was ergerlijk daar te wachten, naar de pruimenbomen en vallende bloemen te staren die op de muren waren geschilderd, door de kamer te ijsberen of naar Nynaeves geloop te kijken, terwijl Thom, Juilin en Domon feitelijk het werk opknapten. Maar wat Elayne nog meer ergerde, was na

lang wachten een van de mannen te zien terugkomen die dan doorgaf dat er weer een spoor op niets was uitgelopen, dat er weer een draadje was geknapt, en vervolgens aanhoorde wat de anderen te weten waren gekomen, waarna hij zich weer weghaastte. De eerste keer dat Thom terugkeerde - met een tweede blauwe plek op zijn andere wang - zei Elayne: 'Zou je niet beter hier kunnen blijven, Thom, waar je de verslagen van Juilin en baas Domon kunt horen? Jij kunt alles beter inschatten dan ik of Nynaeve.' Hij schudde zijn dwaze witte warhoofd, terwijl Nynaeve zo luid snoof dar het in de gang te horen moest zijn. 'Ik heb een aanwijzing over een huis op Verana, waar Amathera vermoedelijk heen sloop voor ze tot panarch werd verheven...' En hij was weer weg voor er een woord aan toegevoegd kon worden.

Toen hij de tweede keer terugkwam, duidelijk nog erger hinkend, om door te geven dat daar de vroegere kinderverzorgster van Amathera woonde, zei Elayne zo gebiedend mogelijk: 'Thom, ik wil dat je gaat zitten. Jij blijft hier. Ik wil niet dat je gewond raakt.'

'Gewond?' zei hij. 'Kind, ik heb me nog nooit zo goed gevoeld. Zeg tegen Juilin en Baile dat er waarschijnlijk ergens in de stad een vrouw woont die Cerindra heet en allerlei kwalijke geheimpjes over Amathera weet.' En weg was hij weer, hinkend, terwijl zijn mantel achter hem aan wapperde. Daarin zat weer een nieuwe scheur. Koppige, koppige, stomme oude man.

Eenmaal drong er een luid tumult door de dikke muren heen, woest geschreeuw en geroep van de straat. Rendra kwam bedrijvig binnen, net toen Elayne had besloten om zelf te gaan kijken. 'Wat kleine probleempjes buiten. Maak je niet ongerust. Baile Domons mannen houden het wel in bedwang, ik wil niet dat jullie je zorgen maken.'

'Een opstootje? Hier?' zei Nynaeve scherp. De wijk rond de herberg was een van de weinige rustige plaatsen in de stad geweest. 'Maak je niet ongerust,' zei Rendra kalmerend. 'Misschien willen ze voedsel. Ik zal ze zeggen waar de gaarkeuken van Baile Domon is en dan gaan ze wel weer weg.'

Het lawaai stierf na een poosje weg en Rendra liet wat wijn brengen. Pas toen de bediende met een mokkend gezicht verdween, besefte Elayne dat het de jongeman met de mooie bruine ogen was. De man gedroeg zich hoe langer hoe meer of hun kille blikken glimlachjes waren. Dacht die

stommeling echt dat hij daardoor zou opvallen? Wachten en ijsberen, ijsberen en wachten. Cerindra bleek een vrouw van Amathera's gevolg te zijn die was weggestuurd wegens diefstal en vol gevoelens van wrok in de kerker was beland. Zij zou elke beschuldiging tegen Amathera onderschrijven. Een kerel die beweerde dat Amathera een Aes Sedai was en een Duistervriend, beweerde ook dat dezelfde papieren bewezen dat koning Andric de Herrezen Draak was. De groep vrouwen die Amathera in het geheim placht te ontmoeten, waren vriendinnen die een hekel aan Andric hadden, en de schokkende ontdekking dat ze verschillende smokkelschepen bezat, hielp ook niet veel. Afgezien van de koning had iedere heer of vrouwe wel een vinger in de smokkelpap. En elk spoor liep zo op niets uit. Het ergste wat Thom ontdekte was dat Amathera twee knappe jonge heren ervan had overtuigd dat beiden de ware liefde in haar leven waren en Andric slechts een middel om haar doel te bereiken. Ze had diverse ontvangsten gehouden in het Panarchenpaleis, waarbij ze zowel alleen was als in gezelschap van verschillende vrouwen die Liandrin of anderen van de lijst bleken te zijn. Volgens hetzelfde verslag vroeg zij telkens hun raad en nam ze die over. Bondgenote of gevangene?

Toen Juilin vrij laat in de avond terugkeerde, terwijl hij zijn duimdikke staf van ribbelhout ronddraaide en wat mompelde over een witharige vent die had geprobeerd hem te beroven, zaten Thom en Domon al moedeloos in elkaar gezakt bij Egeanin aan de tafel. 'Dit wordt een tweede Falme,' gromde Domon naar niemand in het bijzonder. De dikke knuppel die hij ergens had opgedoken, lag voor hem en hij droeg nu een kort zwaard aan zijn riem. 'Aes Sedai. De Zwarte Ajah. Gekonkel met de panarch. Als we morgen niets vinden, ben ik van plan uit te zeilen. En anders zeker de dag erna, al vraagt mijn eigen zus of ik wil blijven.'

'Morgen,' zei Thom vermoeid, de ellebogen op tafel en de kin op zijn vuisten. 'Ik ben te moe om nog zinnig te kunnen denken. Ik merkte dat ik op een gegeven moment stond te luisteren naar de wasman van het Panarchenpaleis, die beweerde dat hij Amathera smerige liedjes heeft horen zingen. Het soort dat je in de meest duistere kroegen aan de haven hoort. En ik nam tijd om te luisteren!'

'Wat mij betreft,' zei Juilin, die zijn stoel omdraaide en zich er schrijlings op liet zakken. 'Ik ben van plan vannacht verder te zoeken. Ik heb een dakdekker gevonden die zegt dat hij een vrouw kent die ook tot het gevolg van Amathera behoorde. Volgens hem heeft Amathera zonder pardon alle

vrouwen uit haar gevolg weggestuurd, op dezelfde avond dat ze tot panarch werd verheven. Hij zal me voor een praatje naar haar toe brengen, als hij klaar is met een van zijn eigen klusjes aan een koopmanshuis.'

Nynaeve ging met haar vuisten op de heup aan het hoofd van de tafel staan. 'Jij gaat vanavond nergens meer heen, Juilin. Jullie drieën houden om beurten de wacht voor onze deur.' De mannen protesteerden natuurlijk luidkeels, allemaal tegelijk.

'Ik moet om mijn eigen handel denken en als ik overdag al voor jou overal vragen moet stellen...'

'Vrouw Almaeren, deze vrouw is de eerste die ik heb gevonden die Amathera nadat zij is verheven in levenden lijve heeft gezien...'

'Nynaeve, ik zal morgen nauwelijks in staat zijn enig gerucht te horen en nog minder iets op kunnen sporen als ik de hele nacht zit...' Ze liet hen uitsputteren tot ze zwegen. Toen het gemopper afzwakte, duidelijk met de gedachte dat ze haar hadden overtuigd, zei ze: 'Aangezien we geen enkele andere plek hebben om de Seanchaanse op te sluiten, zal ze bij ons moeten slapen. Elayne, wil jij Rendra vragen of ze een bed op wil maken? Op de vloer is best.' Egeanin keek haar even aan maar zei niets.

De mannen waren keurig in de hoek gedreven. Ze konden ofwel domweg weigeren en daarmee openlijk hun belofte breken om naar Nynaeve te luisteren, ofwel doorpraten, waardoor het zou lijken of ze zeurden. Ze keken laaiend, sputterden wat tegen... en berustten. Rendra was duidelijk verrast dat ze slechts één strozak vroegen, maar slikte het verhaaltje dat Egeanin bang was in het donker over straat te gaan. Ze keek alleen misnoegd toen Thom in de gang voor de deur op de grond ging zitten. 'Die kerels zijn echt niet binnengedrongen, al hebben ze het geprobeerd. Ik heb jullie toch gezegd dat de gaarkeuken hen wel weg zou trekken, ja? Gasten in de Driepruimenhof hebben geen lijfwacht voor hun kamers nodig.'

'O, dat weet ik ook wel,' zei Elayne tegen haar, terwijl ze haar zachtjes naar buiten probeerde te duwen. 'Het is enkel dat Thom en de anderen zich zo bezorgd maken. Je weet hoe mannen zijn.' Thom keek haar onder zijn dikke witte wenkbrauwen als een havik aan, maar Rendra snoof en beaamde dat ze dat inderdaad wist en liet Elayne de deur sluiten.

Nynaeve wendde zich onmiddellijk tot Egeanin, die net de strozak aan de

andere kant van het bed neerlegde. 'Kleed je uit, Seanchaanse. Ik wil er zeker van zijn dat je nergens een mes verborgen hebt.' Egeanin ging kalm staan en kleedde zich tot op haar onderkleren uit. Nynaeve doorzocht haar kleren grondig en stond er toen op Egeanin zelf te onderzoeken, wat ze allesbehalve zachtzinnig deed. Dat ze niets vond leek haar niet te kalmeren.

'Handen op je rug, Seanchaanse. Elayne, bind haar vast.'

'Nynaeve, ik vind niet dat ze...'

'Bind haar met de Kracht, Elayne,' zei Nynaeve ruw, 'of ik knip haar kleren in stukken en boei haar polsen en enkels. Weet je nog hoe ze die kerels op straat aanpakte? Waarschijnlijk haar eigen huurlingen. Ze kan ons met haar blote handen in de slaap doden.'

'Hoor eens, Nynaeve, met Thom voor de deur...'

'Ze is een Seanchaanse! Een Seanchaanse, Elayne!' Het klonk of ze de donkerharige vrouw haatte vanwege een persoonlijke belediging, wat onbegrijpelijk was. Egwene was de gevangene geweest, niet Nynaeve. Maar aan de harde lijn van haar kaken te zien, wilde ze haar zin doordrijven, met de Kracht of met touwen als ze die kon vinden. Egeanin had haar polsen op de rug al over elkaar, gewillig, maar niet deemoedig. Elayne weefde een stroom Lucht en knoopte die vast. Zo zou de vrouw het wat gemakkelijker hebben dan met boeien van stroken stof. Egeanin boog haar armen een beetje, probeerde de onzichtbare banden en huiverde. Stalen boeien waren gemakkelijker te breken. Schouderophalend ging ze onhandig op haar matras liggen en keerde hun de rug toe.

Nynaeve begon zich uit te kleden. 'Geef mij de ring, Elayne.'

'Weet je het zeker, Nynaeve?' Ze keek veelbetekenend naar Egeanin. De vrouw leek niet op hen te letten.

'Ze zal vannacht niet wegvluchten om ons te verraden.' Ze zweeg even toen ze het gewaad over haar hoofd trok en ging in haar dunne zijden Taraboonse ondergoed op de rand van het bed zitten om haar kousen omlaag te rollen. 'We hadden vannacht afgesproken. Egwene zal een van ons verwachten en het is mijn beurt. Ze zal zich zorgen maken als er niemand verschijnt.'

Elayne trok het leren koord uit de halsopening. De stenen ring, met de vreemde blauwe, bruine en rode groefjes, hing naast het gouden serpent dat in zijn eigen staart beet. Ze knoopte het koordje even los om de ter'angreaal aan Nynaeve te geven, bond het weer vast en stopte het terug. Nynaeve bond de ter'angreaal naast haar eigen ring en Lans dikke gouden ring en liet hem tussen haar borsten zakken. 'Laat die kaars tot de helft opbranden nadat ik in slaap gevallen ben,' zei ze, zich op het blauwe sprei uitstrekkend. 'Langer zal niet nodig zijn. En hou een oogje op haar.'

'Ze ligt vastgebonden, dus kan ze toch niets?' Elayne aarzelde voor ze eraan toevoegde: 'Ik denk niet dat ze ons kwaad zou willen doen als ze los was.'

'Waag het niet!' Nynaeve keek op om boos naar Egeanins rug te staren en legde toen haar hoofd weer op het kussen. 'Let op de kaars, Elayne!' Ze sloot de ogen en schoof heen en weer om de gemakkelijkste houding te vinden. 'Tot de helft, dat moet ruim voldoende zijn,' mompelde ze.

Een geeuw achter haar hand verbergend, zette Elayne het lage krukje aan de voet van het bed, waar ze zowel Nynaeve als Egeanin kon zien, hoewel dat amper nodig leek te zijn. De vrouw lag met opgetrokken knieën op haar strozak, met de handen veilig vastgebonden. De dag wʳas vreemd vermoeiend geweest, terwijl ze geen voet buiten de deur hadden gezet. Nynaeve lag al zachtjes in haar slaap te mompelen. Met haar ellebogen naar buiten gestoken.

Egeanin tilde haar hoofd op en keek om. ik denk dat ze me haat.’

‘Ga maar slapen,' Elayne onderdrukte opnieuw een geeuw. 'Jij niet.'

'Wees daar maar niet zo zeker van,' zei ze ferm. 'Je neemt dit wel heel kalm op. Hoe kun je zo kalm zijn?'

'Kalm?' Onwillekeurig bewoog de vrouw beide handen en trok aan haar met Lucht geweven boeien, ik ben zo verschrikkelijk bang dat ik wel kan huilen.' Zo klonk ze niet. Maar het klonk als zuivere waarheid. 'Wij zullen je geen kwaad doen, Egeanin.' Nynaeve mocht nog zoveel willen, daar zou ze voor zorgen. 'Ga slapen.' Even later liet Egeanin haar hoofd zakken.

De helft van de kaars. Het was goed dat ze Egwene niet nodeloos bezorgd wilden maken, maar ze had die tijd veel liever besteed aan hun probleem in plaats van wat doelloos in Tel'aran'rhiod rond te zwerven. Als ze niet

konden uitzoeken of Amathera een gevangene was of... *Zet dat uit je hoofd; hier kun je er toch niet achter komen.* Maar als ze het wisten, hoe konden ze dan het paleis binnenkomen met al die soldaten en de burgerwacht eromheen, om Liandrin en de anderen maar niet te vergeten?

Nynaeve lag zachtjes te snurken, een gewoonte die ze nog heftiger ontkende dan dat ze met haar ellebogen lag te porren. Egeanin was diep in slaap, aan haar trage lange ademhaling te horen. Geeuwend tegen de rug van haar hand, verschoof Elayne op de harde houten kruk en begon plannen te bedenken hoe ze het Panarchenpaleis binnen konden komen.

52 Nood

Heel even bleef Nynaeve in het Hart van de Steen staan zonder het echt te zien, waarbij ze in het geheel niet aan Tel'aran'rhiod dacht. Egeanin was een Seanchaanse. Een van die smeerlappen die een halsband om Egwenes nek hadden gelegd en hetzelfde bij haar hadden geprobeerd. Als ze eraan dacht, voelde ze zich nog leeg worden. Seanchaans, en ze had Nynaeves vriendschap weten te winnen. Echte vriendinnen leken er maar weinig te zijn en kwamen niet vaak voor na haar vertrek uit Emondsveld. Had ze een vriendin gevonden en dan raakte ze haar zo weer kwijt...

'Daarom vind ik het zo erg,' bromde ze en sloeg haar armen stevig over elkaar heen. 'Ze zorgde ervoor dat ik haar mocht en daaraan kan ik geen einde maken en dus haat ik haar.' Nu ze het zo hardop zei, leek het helemaal nergens op te slaan. 'Ik hoef niet verstandig te zijn.' Ze lachte stil, met een spijtig hoofdschudden. 'Ik word geacht een Aes Sedai te zijn.' En dus niet te blaten als een wol rapende boerenmeid. Callandor fonkelde, het kristallen zwaard rees op uit de vloer onder de grote koepel en de dikke roodstenen kolommen stegen in schaduw-rijen op in dat vreemde vage licht dat overal vandaan leek te komen. Heel gemakkelijk kreeg ze weer het gevoel terug dat ze werd beloerd, kon ze het zich weer voorstellen. Als het de vorige keren verbeelding was geweest. Als het nu zo was. Daartussen kon zich van alles verborgen houden. Waar was Egwene? Paste wel bij dat meisje om te laat te zijn. Al dat sombere duister. Voor haar gevoel kon er ieder moment iets tussen die pilaren vandaan... 'Dat zijn vreemde kleren, Nynaeve.'

Ze onderdrukte nog net een gilletje en tolde rond; er klonk metalig geratel en haar hart bonsde in haar keel. Egwene verscheen, aan de andere kant van Callandor met twee vrouwen in ruimvallende kledij en donkere sjaals over witte hemden. Hun sneeuwwitte haren werden bijeengehouden door opgerolde sjaals die tot hun middel reikten. Nynaeve slikte en hoopte dat de anderen niets gemerkt hadden. Ze probeerde weer gewoon adem te halen. Haar zo te besluipen!. Eén Aielvrouw herkende ze van Elaynes beschrijving. Het gezicht van Amys zag er veel te jong uit voor dat haar, maar het was blijkbaar als kind al zilverachtig geweest. De andere, mager en knokig, had lichtblauwe ogen in een gelooid rimpelgezicht. Dat moest Bair zijn. De taaiste van de twee volgens Nynaeve nu ze hen zag, al zag Amys er niet erg... Vreemde kledij? Metalig?

Ze bekeek zichzelf en snakte naar adem. Haar kledij leek vaag op de kledij van Tweewater, als vrouwen daar tenminste kleren droegen die van stalen maliën waren gemaakt met stukken pantserplaat zoals ze die in Shienar had gezien. Hoe konden mannen daarin rondhollen en in het zadel springen? Het drukte op haar schouders alsof het wel honderd pond woog. Haar vertrouwde wandelstaf was nu van metaal en had bovenaan een punt van een of andere glanzende stalen zandsteen. Ze hoefde niet aan haar hoofd te voelen om te weten dat ze een soort helm droeg. Met een woeste blos richtte ze haar aandacht op haar kleding en veranderde alles in de goede wol van Tweewater en een wandelstok. Het voelde fijn weer een vlecht te hebben die over haar schouder hing. 'Onbeheerste gedachten veroorzaken moeilijkheden wanneer je een droom loopt,' zei Bair met haar ijle sterke stem. 'Je moet leren die te beheersen als je van plan bent ermee door te gaan.' ik kan mijn gedachten heel goed beheersen, dank u wel,' zei Nynaeve afgepast, ik...' Bairs stem was niet het enige dat er ijl uitzag. De twee Wijzen leken... bijna mistig en Egwene in haar lichtblauwe rij-kleding was bijna doorzichtig. 'Wat is er met jullie aan de hand? Waarom zien jullie er zo uit?'

'Probeer jij maar eens Tel'aran'rhiod te betreden wanneer je half in je zadel zit te slapen,' zei Egwene droog. Ze scheen te flikkeren, in het Drievoudige Land is het ochtend en zijn we op pad. Ik moest Amys overhalen mij toch te laten gaan, want ik was bang dat jullie je zorgen zouden maken.'

'Zelfs zonder paardrijden is dit al moeilijk,' zei .Amys. 'Om half te slapen terwijl je wakker wilt blijven. Egwene heeft het nog niet helemaal geleerd.'

'Maar dat ga ik wel doen,' zei Egwene met een boos makende vastbeslotenheid. Ze was altijd te haastig en te koppig in haar drang om te leren. Als deze Wijzen haar niet bij haar nekvel vasthielden, zou ze waarschijnlijk in allerlei moeilijkheden belanden. Nynaeve maakte zich verder geen zorgen meer over Egwene en haar problemen toen de jongere vrouw haar vertelde over de Trolloks en Draghkar die Koudrotsveste waren binnengevallen. Over Seana, de gedode Wijze en droomloopster. Over Rhand, die de Taardad naar Alcair Dal joeg, waarmee hij blijkbaar alle gebruiken schond, en die boodschappers uitstuurde om nog meer sibben op te roepen. De jongen gaf zijn bedoelingen aan niemand prijs, de Aiel waren schichtig en Moiraine beet haar nagels bijna tot stompjes. Door Moiraines ergernis zou ze zich opgelucht moeten voelen - ze had gehoopt dat Rhand op de een of andere wijze aan haar invloed had kunnen ontsnappen -ware

het niet dat Egwene van die diepe zorgrimpels had getoond. 'Ik weet niet of het waanzin is of opzet,' besloot Egwene. ik zou het allebei nog kunnen verdragen, als ik het maar zeker wist, Nynaeve. Ik wil best bekennen dat noch de Voorspelling, noch Tarmon Gai'don me op dit moment zorgen baart. Misschien is het dwaas, en ik heb Elayne beloofd op hem te letten, maar ik weet gewoon niet hoe.' Nynaeve liep om het kristallen zwaard heen om een arm om haar heen te slaan. Ze voelde gelukkig stevig aan, zelfs al leek ze een weerspiegeling in een beslagen spiegel. Rhands verstand. Daar kon ze niets aan doen, daar kon ze geen enkele troost bieden. Egwene was bij hem om voor hem te zorgen. 'Het beste wat je voor Elayne kunt doen, is hem te zeggen dat hij haar brief moet lezen. Ze maakt er zich soms zorgen om. Ze praat er wel niet over, maar ik denk dat ze bang is meer te hebben gezegd dan ze had moeten doen. Als hij gelooft dat ze stapeldol op hem is, zal hij zich waarschijnlijk net zo voelen en dat zal haar geen kwaad doen. We hebben gelukkig wel enig goed nieuws uit Tanchico. Iets.' Maar toen ze het uitlegde, leek het maar weinig voor dat 'iets'. 'Dus jullie weten nog niet wat ze zoeken,' zei Egwene toen ze uitverteld was, 'maar zelfs als jullie het wisten, dan zitten zij er dichterbij en kunnen zij het als eersten vinden.'

'Niet als het aan mij ligt.' Nynaeve richtte een ferme blik op de twee Wijzen. Uit wat Elayne had verteld over die weifelende Amys met haar waarschuwingen, zou ze flink moeten optreden om hen aan te pakken. Het tweetal was zo nevelig dat ze maar hoefde te blazen om ze als mist te verjagen. 'Elayne denkt dat u allerlei kunstjes met dromen kunt uithalen. Bestaat er een mogelijkheid om Amathera's dromen binnen te dringen en uit te zoeken of ze een Duistervriend is?'

'Dwaas meisje.' Bair schudde het hoofd en haar lange haren zwierden rond. 'Je mag dan Aes Sedai zijn, maar je bent toch nog een dwaas meisje. Het is heel gevaarlijk in de droom van een ander te stappen, tenzij die ander je kent en je verwacht. Het is haar droom, en dat is anders dan hier. Daar zal die Amathera alles beheersen, zelfs jou.' Ze was er zo zeker van geweest dat dat de manier was geweest. Het was ergerlijk nu iets anders te horen. En 'dwaas meisje'? ik ben geen meisje,' snauwde ze. Ze wilde aan haar vlecht rukken, maar in plaats daarvan balde ze haar vuisten. Om de een of andere reden voelde het niet meer zo goed om aan haar vlecht te trekken, ik was al Wijsheid van Emondsveld voor ik... Aes Sedai werd...' De leugen kwam steeds gemakkelijker over haar lippen. '... en toen al zei ik vrouwen van jullie leeftijd dat ze moesten zitten en hun mond houden. Als jullie weten hoe jullie me kunnen helpen, zeg dat dan en geef me niet dat dwaze

gebrabbel over gevaren. Ik kan iets gevaarlijks best herkennen.'

Opeens voelde ze hoe haar ene vlecht er nu twee werden, met kwastjes, een bij ieder oor en dat er rode linten in waren gevlochten. Haar rok was zo kort dat haar knieën zichtbaar waren en ze droeg net zo'n loshangend hemd als de Wijzen en haar schoenen en kousen waren weg. Hoe was dat gekomen? Aan dit soort kleren had ze zeker nooit gedacht. Egwene sloeg snel de hand voor haar mond. Vond ze het erg? Glimlachte ze?

'Onbeheerste gedachten,' zei Amys, 'kunnen inderdaad veel overlast bezorgen, Nynaeve Sedai, tot je volleerd bent.' Ondanks haar effen stem krulden haar lippen zich in amper verborgen vermaak. Nynaeve hield met moeite haar gezicht nietszeggend. Daar hadden die twee toch niet de hand in? *Dat kan toch niet!* Moeizaam probeerde ze het terug te veranderen en het was echt een zware strijd, alsof iets haar in die kleren vasthield. Haar wangen werden steeds roder. Opeens, toen ze op het punt stond in elkaar te storten en om raad te vragen, of zelfs hulp, waren haar haren en kleren weer als eerst. Dankbaar speelde ze met haar tenen in haar goede stevige schoenen. Het moest echt een malle, verstrooide gedachte zijn geweest. In ieder geval wilde ze niets van haar achterdocht laten blijken. Op dit moment leken ze veel te vermaakt, zelfs Egwene. *Ik hen niet hier gekomen voor een stomme wedstrijd. Die eer gun ik ze niet.*

'Als ik haar droom niet binnen kan komen, kan ik haar dan de Wereld der Dromen invoeren? Ik heb een of andere manier nodig om met haar te praten.'

'We zouden het je niet leren, zelfs als we wisten hoe,' zei Amys, die kwaad haar sjaal verschoof. 'Je vraagt om iets boosaardigs, Nynaeve Sedai.'

'Ze zou hier even hulpeloos zijn als jij in haar droom.' Bairs ijle stem klonk als een ijzeren staaf. 'Vanaf de eerste droomloopster is steeds aan volgenden doorgegeven dat niemand ooit in de droom getrokken mag worden. Men zegt dat de Schaduw daarmee werkte in de laatste dagen van de Eeuw der Legenden.'

Door hun strenge ogen stond Nynaeve met haar voeten te schuifelen en besefte ze dat ze nog steeds haar arm om Egwene had geslagen, waarna ze zich dwong stil te staan. Ze wilde Egwene niet laten merken dat die twee haar ongerust hadden gemaakt. Dat hadden ze ook niet. Ze mocht dan wel het gevoel hebben dat ze voor de vrouwenkring stond, voordat ze tot

Wijsheid was uitverkoren, maar dat had helemaal niets met deze Wijzen te maken. Ze moest vastberaden blijven... Ze keken haar strak aan. Wazig of niet, deze vrouwen waren stuk voor stuk de evenknie van Siuan Sanche. Vooral Bair. Niet dat ze zich klein voelde door hen, maar ze zag de zin van redelijkheid in. 'Elayne en ik hebben hulp nodig. De Zwarte Ajah zit boven op iets wat Rhand schade kan berokkenen. Als zij het vóór ons vinden, kunnen ze hem misschien overheersen. Wij moeten het vóór hen vinden. Als er iets is waarmee u kunt helpen, iets wat u me kunt vertellen... Wat dan ook.'

'Aes Sedai,' zei Amys, 'Jij kunt een verzoek om hulp laten klinken als een eis.' Nynaeves lippen verstrakten. Een eis? Ze had bijna gebedeld. Eis, welja! De Aielvrouw leek het echter niet te merken. Of negeerde het liever. 'Een gevaar voor Rhand Altor echter... We kunnen niet toestaan dat de Schaduw hem krijgt. Er bestaat een manier.'

'Gevaarlijk.' Bair schudde heftig haar hoofd. 'Deze jonge vrouw weet nog minder dan Egwene toen ze naar ons toekwam. Het is te gevaarlijk voor haar.'

'Misschien kan ik dan...' begon Egwene en het tweetal onderbrak haar eensgezind.

'Jij maakt je lessen af. Je bent veel te gretig, wilt veel meer doen dan je weet,' zei Bair scherp, terwijl Amys tegelijk niet veel vriendelijker zei: 'Je bent niet in Tanchico, je kent de stad niet en jouw nood is minder dan die van Nynaeve. Zij is de jaagster.'

Onder die ijzeren ogen gaf Egwene mokkend toe en de twee Wijzen keken elkaar aan. Ten slotte trok Bair haar schouders op en sloeg haar sjaal voor het gezicht. Ze wilde duidelijk haar handen van de kwestie aftrekken.

'Het is gevaarlijk,' zei Amys. Het klonk bij haar net alsof ademen in Tel'aran'rhiod gevaarlijk was.

'Ik...!' Nynaeve verbeet haar woorden toen Amys' ogen nog harder werden, wat ze voor onmogelijk had gehouden. Terwijl ze een stevig beeld van haar huidige kleren in gedachten hield - zij hadden er natuurlijk niets mee te maken; het leek gewoon verstandig om ervoor te zorgen dat ze dezelfde kleren hield - veranderde ze haar woorden in: ik zal voorzichtig zijn.'

'Het is niet mogelijk,' vertelde Amys haar ronduit, 'maar ik weet geen andere manier. Nood is de sleutel. Als er te veel mensen in de veste wonen, moet de sibbe zich splitsen, en dan ontstaat de noodzaak van water in de nieuwe veste. Als er geen plek met water bekend is, kan een van ons erbij worden geroepen om een bron te vinden. Dan is de sleutel de noodzaak om een vallei of ravijn met water te vinden, niet te ver van de eerste af. Door je gedachten helemaal te richten op die noodzaak kom je in de buurt van wat je wilt. Als je je nogmaals richt op je nood, kom je er nog dichterbij. Iedere stap brengt je dichterbij, totdat je op het laatst niet alleen in het juiste dal staat, maar nog wel naast de plek waar het water gevonden kan worden. Voor jou zal het veel moeilijker zijn, omdat je niet precies weet wat je zoekt, hoewel die grote nood dat weer goed kan maken. En je weet al ruwweg waar het zich in dat paleis bevindt.'

'Luister naar het gevaar en laat dat goed tot je doordringen.' De Wijze boog zich naar haar toe en sprak haar toe op een toon die even scherp was als haar blik. iedere stap wordt blind gezet, met gesloten ogen. Je kunt niet weten waar je terechtkomt, tot je je ogen opent. En het vinden van water helpt niet veel als je midden in een slangenkuil staat. De giftanden van de bergkoning doden in een droom net zo snel als wanneer je wakker bent. Ik denk dat die vrouwen over wie Egwene het heeft, even snel doden als een slang.'

'Dat heb ik gedaan,' riep Egwene uit. Nynaeve voelde hoe ze recht veerde toen de ogen van de Aielvrouwen zich op haar richtten. 'Voor ik jullie ontmoette,' zei ze snel. 'Voor we naar Tyr kwamen.' Nood. Nynaeve voelde zich wat zachter gestemd jegens de vrouwen, nu een van hen iets nuttigs had verteld. 'Wilt u goed op Egwene passen?' zei ze en omhelsde de jongere vrouw om aan te geven dat ze het lief bedoelde. 'Je hebt gelijk, Bair. Ze zal trachten meer te doen dan ze aankan. Zo is ze altijd geweest.' Om de een of andere reden trok Bair haar witte wenkbrauw heel hoog op tegen haar. 'Dat vind ik niet,' zei Amys droog. 'Ze is momenteel heel gewillig in haar lessen. Is dat niet zo, Egwene?'

Egwenes mond vormde een koppige streep. Deze Wijzen kenden haar niet erg goed, als ze meenden dat een vrouw uit Tweewater zichzelf 'gewillig' liet noemen. Egwene zei er echter niets van. Dat had Nynaeve niet verwacht. Deze Aielvrouwen leken een even hard stel als Aes Sedai.

Haar tijd in Tel'aran'rhiod liep af en ze brandde van ongeduld om deze

manier te proberen. Als Elayne haar wakker maakte, zou het wellicht heel lang duren voor ze weer in slaap viel. 'Over zeven dagen,' zei ze, 'zal een van ons jou hier weer ontmoeten.' Egwene knikte. 'Over zeven dagen zal Rhand zich aan de stamhoofden hebben getoond als Hij die komt met de dageraad en zullen de Aiel hem volgen.' De ogen van de Wijzen bewogen even en Amys schikte haar sjaal goed, maar Egwene zag dat niet. 'Het Licht mag weten wat hij dan van plan is.'

'Over zeven dagen zullen Elayne en ik in handen hebben waar Liandrin op jaagt.' En anders zou de Zwarte Ajah het hoogstwaarschijnlijk hebben. Dus de Wijzen waren net zo onzeker over de vraag of de Aiel hem zouden volgen als Egwene over Rhands plannen. Nergens enige zekerheid. Maar het had ook geen zin Egwene te belasten met nog meer twijfels. 'Wanneer Elayne - of ik - jou de volgende keer spreekt, hebben we ze allemaal te pakken en in een zak gestopt om ze naar de Witte Toren terug te voeren.'

'Probeer voorzichtig te zijn, Nynaeve. Ik weet dat je dat niet kunt, maar probeer het in ieder geval. Zeg ook tegen Elayne dat ik dat heb gezegd. Ze is niet zo... stoutmoedig als jij, maar soms bijna even erg...' Amys en Bair legden beiden een hand op Egwenes schouder en ze waren verdwenen.

Proberen voorzichtig te zijn? Dwaas meisje. Ze was altijd voorzichtig. Wat had Egwene eigenlijk willen zeggen in plaats van stoutmoedig? Nynaeve sloeg haar armen stevig over elkaar om niet aan haar vlecht te trekken. Misschien maar beter dat ze het niet wist. Ze besefte dat ze Egwene niets over Egeanin had verteld. Misschien was het ook maar beter om Egwenes herinneringen aan haar gevangenschap niet op te wekken. Nynaeve herinnerde zich maar al te goed dat het meisje nog weken na haar bevrijding nachtmerries had gehad en wakker was geschrokken, gillend dat ze niet beteugeld wilde worden. Het was veel beter dat te laten rusten. Het was bovendien ook onwaarschijnlijk dat Egwene die Seanchaanse ooit zou ontmoeten. *Die bloedvrouw! Ze mocht tot as verbranden! Bloedvuur!* Tijd. Ik gebruik mijn tijd niet verstandig,' zei ze hardop. De woorden kaatsten heen en weer tussen de hoge zuilen. Nu de andere vrouwen weg waren, leek de Steen nog dreigender dan eerst, nog meer een schuilplaats van gluurders en dingen die op je af konden springen. De hoogste tijd hier weg te gaan.

Maar eerst veranderde ze haar haren in een bundel lange dunne vlechtjes en haar kleren in strakke plooien van donkergroene zijde. Een doorzichtige

sluier bedekte haar mond en neus en wapperde licht als ze uitademde. Met een grimas voegde ze er kralen van groene jade aan toe die in de dunne vlechtjes waren gevlochten. Als een Zwarte zuster hun gestolen ter'angreaal zou gebruiken om de Wereld der Dromen binnen te komen en haar in het Panarchenpaleis zou zien, dan zou die misschien denken dat ze slechts een Taraboonse was die zich er op de meer gebruikelijke manier in had gedroomd. Sommigen wisten echter hoe zij eruitzag. Ze tilde een handvol vlechtjes met kralen op en glimlachte. Licht honingkleurig. Ze had niet beseft dat dat mogelijk was. *Ik vraag me af hoe ik eruitzie. Zullen ze me nu herkennen?* Opeens stond er een levensgrote spiegel naast Callandor. In het glas sperden haar grote bruine ogen zich geschokt wagenwijd open en haar rozenknopmond viel open. Ze had het gezicht van Rendra! Haar gelaatstrekken flikkerden heen en weer, ogen en haren wisselden van licht naar donker; met moeite vormde ze het gezicht van de herbergierster. Nu zou niemand haar kennen. En Egwene maar denken dat ze niet wist hoe ze voorzichtig moest zijn.

Ze sloot de ogen en richtte haar gedachten op Tanchico, op het Panarchenpaleis, op nood. Iets gevaarlijks voor Rhand, voor de Herrezen Draak, nood... Rond haar verschoof Tel'aran'rhiod; ze voelde het, een glijdende sprong, en ze opende gretig haar ogen om te zien waar ze was terechtgekomen.

Het was een slaapvertrek, even groot als zes kamers in de Driepruimenhof; de witgepleisterde wanden waren bewerkt met geschilderde friezen en aan het plafond hingen gouden lampen aan vergulde kettingen. De hoge beddenposten met prachtig houtsnijwerk waaierden als takken en bladeren uit tot een hemel boven het bed. Een nog vrij jonge vrouw stond stijf met haar rug tegen een van de posten aan het voeteneind. Ze zag er eigenlijk heel lief uit, met net zo'n pruilmondje als Nynaeve. Boven haar donkere vlechten prijkte een kroon van gouden drievoudige bladeren met robijnen, parels en een maansteen die groter was dan een ganzenei. Om haar nek hing een brede stola die tot haar knieën reikte en van boven tot onder met bomen was geborduurd. Afgezien van de kroon en stola droeg ze niets anders, maar ze zat van top tot teen onder het zweet.

Haar bevende ogen waren strak op de vrouw gericht die het zich op een lage ligbank gemakkelijk had gemaakt. De rug van die andere vrouw was naar Nynaeve gekeerd en even nevelig als Egwene eerder was geweest. Ze was klein en slank, de donkere haren vielen losjes op haar schouder en ze

droeg een lichtgele ruimvallende rok die duidelijk niet Taraboons was. Nynaeve hoefde haar gezicht niet te zien om te weten dat het op een vossenkop met grote blauwe ogen leek. Evenmin hoefde ze de stromen van Lucht te zien die de vrouw aan de bedden-post vasthielden, om te weten dat ze naar Temaile Kinderode keek. '... zoveel leren wanneer je dromen gebruikt en de nacht niet verknoeit met slapen,' zei Temaile lachend met een Cairhiense tongval. 'Vind je het niet leuk? Wat zal ik je hierna gaan leren? Ik weet het. *Het meisje in de haven.* Ze bewoog vermanend haar opgestoken vinger heen en weer. 'Zorg ervoor, Amathera, dat je alle woorden goed leert. Je weet dat ik je liever niet... Waar sta jij naar te gapen?' Opeens besefte Nynaeve dat de vrouw tegen de beddenpost - Amathera? De panarch? - haar recht stond aan te kijken. Temaile bewoog zich langzaam, alsof ze om wilde kijken. Nynaeve perste haar ogen dicht. Nood. *Overgang.*

Nynaeve liet zich tegen de dunne pilaar aanzakken en hijgde alsof ze twintig span had gehold. Ze vroeg zich niet eens af waar ze beland was. Haar hart bonsde als een woeste trommel. Terechtkomen in een kuil met gifslangen. Temaile Kinderode. De Zwarte zuster van wie Amico had gezegd dat ze genoot van pijn bij anderen, er zo van genoot dat een andere Zwarte zuster er iets van had gezegd. En zij had in dezelfde kamer gestaan terwijl ze geen vonkje kon geleiden. Als het slecht was afgelopen, had zij als versiering naast Amathera aan de bedden-post gestaan. Licht! Ze huiverde toen ze het zich voorstelde. *Kalmeer, vrouw. Je bent ontsnapt, en zelfs als Temaile je zag, heeft ze een vrouw met lichtblonde haren gezien die verdween, een Taraboonse die zich heel even in Tel'aran'rhiod had gedroomd.* En ze was er zo kort geweest dat Temaile nooit had kunnen voelen dat ze kon geleiden. Ook al kon Nynaeve het nu niet, de kunde kon door iedere andere geleidster wel gevoeld worden. Maar heel kort. Als ze geluk had, niet lang genoeg.

Ze wist nu tenminste hoe het met Amathera was. De vrouw was zeker geen bondgenote van Temaile. Deze manier van zoeken was al nuttig gebleken. Maar nog niet genoeg. Ze keek rond, terwijl ze zo rustig mogelijk probeerde adem te halen.

Over de gehele lengte en breedte van een enorme zaal, die bijna vierkant was, rezen smalle witte pilaren in lange rijen op van gladde witte vloertegels naar vergulde rozetten in het hoge plafond. Een dik zijden koord liep door het hele vertrek langs donker gewreven houten paaltjes die

tot haar middel reikten, behalve waar het koord de toegangen onder de dubbele spitsbogen zou hebben afgesloten. Langs de muren stonden planken en open kasten en de geraamten van merkwaardige dieren, met nog meer uitstallingskasten midden in de zaal, ook met touw afgeschermd. Volgens Egwenes beschrijving de voornaamste tentoonstellingszaal van het paleis. Wat zij zocht, moest zich in dit vertrek bevinden. Haar volgende stap zou minder blind zijn dan de eerste twee, want hier bevonden zich zeker geen gifslangen en Temailes.

Opeens verscheen een knappe vrouw naast een glazen kast op vier fraai gesneden poten die midden in het vertrek stond. Het was geen Taraboonse, aan haar donkere haren te zien, die in golven tot haar schouders reikten, maar dat was niet de reden waarom Nynaeve met open mond stond te kijken. De kleding van de vrouw leek van nevels te zijn gemaakt, soms zilverig doorschijnend, soms grijs, en zo dun dat haar lichaam duidelijk te zien was. Waar ze zich ook vandaan had gedroomd, ze bezat zeker een uitbundige verbeelding om zoiets te ontwerpen! Zelfs de beruchte gewaden van de Domani, waarvan ze had gehoord, konden dit niet benaderen.

De vrouw glimlachte naar een glazen kast, liep toen verder de zaal in en bleef aan de andere kant staan kijken naar iets wat Nynaeve niet goed zag, iets donkers boven op een stenen voetstuk. Fronsend liet Nynaeve een vuist vol blonde vlechten los. De vrouw kon elk moment verdwijnen. Er waren er maar weinig die zich lange tijd in Tel'aran'rhiod konden dromen. Natuurlijk deed het er niet toe of de vrouw haar zag. Ze stond zeker niet op de lijst van Zwarte zusters. Maar toch leek ze op de een of andere manier... Nynaeve voelde hoe ze weer een handvol vlechten had gegrepen. De vrouw... Uit zichzelf trok haar hand hard aan haar vlechten en ze keek er verwonderd naar. De witte knokkels op haar trillende hand. Het was bijna of ze door aan die vrouw te denken... Haar arm trilde, zó hard probeerde haar hand het haar uit te trekken. *Licht! Waarom?*

De in mist geklede vrouw stond verderop voor een wit voetstuk. Het trillen trok van Nynaeves arm naar haar schouders. Ze had die vrouw écht nooit eerder gezien. Maar toch... Ze probeerde haar vingers los te maken, maar die klemden zich nog steviger vast. Ze had haar absoluut zeker nooit... Rillend van kop tot teen perste ze haar andere arm om zich heen. Haar tanden klapperden bijna tegen elkaar. De vrouw leek... Ze wilde in huilen uitbarsten. De vrouw... Beelden barstten in haar hoofd open, ontploften. Ze zakte langs de pilaar omlaag alsof de beelden haar spieren controleerden.

Haar ogen puilden uit. Weer zag ze het. Het Vertrek van de Vallende Bloesems en die stevige knappe vrouw gehuld in de gloed van saidar. Zijzelf en Elayne, als kinderen babbelend, kibbelend om als eerste te antwoorden, alles vertellend over alles wat ze wisten. Hoeveel hadden ze verteld? Het was moeilijk de kleinigheden te herinneren, maar ze herinnerde zich vaag dat enkele dingen ongezegd waren gebleven. Niet omdat ze die wilden verzwijgen, ze zouden de vrouw alles hebben verteld, alles hebben gedaan wat de vrouw had gevraagd. Haar gezicht was vuurrood van schaamte en boosheid. Als het haar al gelukt was enkele kleinigheidjes te verzwijgen, dan kwam dat alleen, doordat ze zo... ijverig waren geweest de vraag goed te beantwoorden.

Ik snap het niet, zei een klein stemmetje ergens in haar hoofd. *Als dat een Zwarte zuster is waar ik niets van weet, waarom heeft ze ons dan niet aan Liandrin uitgeleverd? Ze had het kunnen doen. We zouden als lammetjes zijn meegelopen.*

De kille woede liet haar niet luisteren. Een Zwarte zuster had haar als een poppetje laten dansen en haar toen gezegd alles te vergeten. Haar bevolen alles re vergeten. En dat had ze gedaan! Nou, die vrouw zou nu merken hoe het was om tegenover iemand te staan die klaarstond en gewaarschuwd was!

Voor ze naar de Ware Bron had kunnen reiken, stond Birgitte opeens naast de volgende pilaar in haar korte witte jas en wijde gele broek die bij de enkels was vastgesnoerd. Birgitte, of een onbekende die droomde dat ze Birgitte was, met goudblond haar in een kunstig gevlochten vlecht. Met een waarschuwende vinger tegen de lippen gedrukt, wees ze naar Nynaeve, toen dringend naar een van de uitgangen onder de spitsbogen achter hen. De lichtblauwe ogen wenkten gebiedend en ze verdween.

Nynaeve schudde het hoofd. Wie die vrouw ook was, ze had geen tijd. Ze opende zich voor saidar, draaide zich om, geheel vervuld van de Ene Kracht en rechtmatige wraak. De in mist geklede vrouw was verdwenen. Weg! Doordat die blonde zottin haar had afgeleid! Misschien stond die nog wel in de buurt op haar te wachten. Gehuld in de Kracht beende ze de uitgang door die de vrouw had gewezen. De blonde vrouw wachtte in een hal met fleurige tapijten waar onaangestoken gouden lampen roken naar geurige olie. Nu had ze een zilveren boog in de hand en een zilveren pijlkoker aan haar zij. 'Wie ben je?' barstte Nynaeve woedend uit. Ze zou

de vrouw één kans geven om het uit te leggen. En haar dan een lesje geven dat ze niet snel zou vergeten. 'Ben jij dezelfde zottin die in de Woestenij een pijl op me afschoot en beweerde dat ze Birgitte was? Ik stond op het punt iemand van de Zwarte Ajah een lesje te leren, maar door jou is ze ontsnapt!'

'Ik ben Birgitte,' zei de vrouw leunend op haar boog. 'Onder die naam zul je mij waarschijnlijk wel kennen. En jij zou een lesje hebben gekregen, zowel hier als in het Drievoudige Land. Ik herinner me de levens die ik heb geleefd alsof het goed gelezen boeken zijn, de eerste zijn vager dan de laatste, maar ik herinner me nog goed dat ik aan de zijde van Lews Therin vocht. Ik zal het gezicht van Moghedien nooit vergeten, net zo min als het gezicht van Asmodean, de man die je bijna in Rhuidean stoorde.'

Asmodean? Moghedien? Die vrouw een Verzaker? Een Verzaker in Tanchico! En een in Rhuidean in de Woestenij! Egwene zou er zeker iets over hebben gezegd als ze het had geweten. Nu kon ze haar pas over zeven dagen waarschuwen. Boosheid en saidar borrelden in haar omhoog. 'Wat doe je hier? Ik weet dat jullie allemaal zijn verdwenen, nadat de Hoorn van Valere was gestoken, maar jij bent...' Haar stem stierf weg, een beetje beschaamd over wat ze bijna had gezegd, maar de andere vrouw maakte haar woorden kalm af. 'Dood? Diegenen onder ons die met het Rad zijn verbonden, zijn niet dood zoals de anderen dood zijn. Er is toch geen betere plek dan de Wereld der Dromen om te wachten tot het Rad ons in nieuwe levens weeft?' Opeens lachte Birgitte. ik praat bijna als een wijsgeer. In bijna ieder leven kan ik me herinneren dat ik ben geboren als een eenvoudig meisje dat de boog opneemt. Ik ben een boogschutter, meer niet.'

'Jij bent de heldin in honderden verhalen,' zei Nynaeve. 'En ik heb gezien wat jouw pijlen in Falme hebben gedaan. De Seanchaanse geleidsters konden jou niet raken. Birgitte, we staan tegenover zo'n tien zusters van de Zwarte Ajah. En ook tegenover een Verzaker lijkt me. We kunnen best hulp gebruiken.'

Het gezicht van de andere vrouw vertoonde een grimas, verlegen en spijtig. 'Dat kan ik niet, Nynaeve. Ik kan de wereld van het vlees niet aanraken, tenzij de Hoorn me wederom roept. Anders zal het Rad me eruit weven. Als het Rad dat op dit moment zou doen, zou je slechts een pasgeboren kindje zien dat aan de moederborst zuigt. Wat Falme betreft: de Hoorn had

ons geroepen. Wij waren daar niet op dezelfde manier, niet tastbaar. Daarom kon de Kracht ons niet raken. Hier maakt alles deel uit van een droom en de Ene Kracht kan mij even gemakkelijk vernietigen als jou. Gemakkelijker nog. Ik heb het je al gezegd: Ik ben een boogschutter, een enkele keer een krijgster, meer niet.' Haar ingewikkelde gouden vlecht zwaaide heen en weer toen ze het hoofd schudde, ik weet niet waarom ik dit alles uitleg. Ik zou niet eens met je moeten praten.'

'Waarom niet? Je hebt al eerder iets tegen me gezegd. En Egwene meende jou te hebben gezien. Jij was het toen, nietwaar?' Nynaeve fronste. 'Hoe ken je mijn naam? Wéét je die dingen gewoon?'

'Ik weet wat ik zie en hoor. Ik heb je in het oog gehouden en geluisterd, telkens als ik je kon vinden. Jou en de andere twee vrouwen en de jongeman met zijn wolven. Volgens de voorschriften mogen we met niemand spreken die weet dat hij in Tel'aran'rhiod is. Maar toch waart het kwaad net zo goed rond in de Wereld der Dromen als in de wereld van het vlees. Jullie bevechten het kwaad en trekken mij daardoor aan. Zelfs in de wetenschap dat ik bijna niets kan doen, merk ik dat ik je wil helpen. Maar ik kan het niet. Het schendt de voorschriften die me tijdens zoveel wentelingen van het Rad hebben gebonden, dat ik in mijn oudste en vaagste herinneringen weet dat ik honderd keer heb geleefd, of duizend keer. Mijn gesprek met jou schendt voorschriften die zo sterk zijn als een wet.'

'Dat doet het,' zei een grove mannenstem.

Nynaeve schrok op en sloeg bijna met de Kracht toe. De man was donker en gespierd en boven zijn schouders staken de lange gevesten van twee zwaarden. Hij deed een paar stappen naar Birgitte toe. Na Birgittes uitleg waren de zwaarden al voldoende om te weten dat hij Gaidal Cain was, maar terwijl de blonde Birgitte even mooi was als in de verhalen, was hij het zeker niet. Hij was eigenlijk de lelijkste man die Nynaeve ooit had gezien. Zijn gezicht was breed en plat, zijn dikke neus te groot en zijn mond een veel te brede snee. Birgitte schonk hem echter een glimlach en streelde zijn wang, wat verried dat ze zeer op hem gesteld was. Het was verrassend te zien dat hij kleiner was. Stevig gespierd en krachtig in zijn bewegingen maakte hij de indruk dat hij groter was dan hij feitelijk was.

'We zijn bijna altijd met elkaar verbonden,' vertelde Birgitte aan Nynaeve zonder haar ogen van de man af te wenden. 'Gewoonlijk wordt hij

ruimschoots voor mij geboren - dus weet ik dat mijn tijd weer komt wanneer ik hem niet kan vinden - en gewoonlijk haat ik hem wanneer ik hem voor het eerst in het vlees ontmoet. Maar bijna altijd eindigen we als geliefden, of gehuwd. Een eenvoudig verhaal, maar ik denk dat we het wel op duizenden manieren hebben beleefd.' Cain negeerde Nynaeve alsof ze niet bestond. 'De voorschriften zijn terecht, Birgitte. Door die te breken, komt er alleen maar strijd en ellende.' Zijn stem klonk inderdaad gebarsten, besefte Nynaeve. Heel anders dan de stem van de man uit de verhalen. 'Misschien kan ik me niet afzijdig houden als het kwaad verschijnt,' zei Birgitte kalm. 'Of misschien wenkt het vlees mij weer. Er is weer heel veel tijd verstreken sinds we voor het laatst zijn geboren. De Schaduw komt naderbij, Gaidal. Hij komt hier. We moeten hem bestrijden. Om die reden zijn we met het Rad verbonden.'

'Wanneer de Hoorn ons roept, zullen we strijden. Wanneer het Rad ons verweeft, zullen we strijden. Maar niet eerder!' Hij keek haar boos aan. 'Ben je vergeten wat Moghedien jou heeft beloofd toen we Lews Therin volgden? Ik heb haar gezien, Birgitte. Ze zal je herkennen.' Birgitte wendde zich tot Nynaeve. ik zal jullie bijstaan waar ik kan, maar reken er niet te veel op. Mijn wereld is Tel'aran'rhiod en ik kan hier minder dan jij.'

Nynaeve knipperde met haar ogen. Volgens haar had de donkere gezette man zich niet bewogen, maar opeens stond hij twee stappen verder met een steen zijn zwaard te wetten, wat een zijdezacht schurend geluid voortbracht. Het was duidelijk dat wat hem betrof, Birgitte tegen de lucht sprak.

'Wat kun je me vertellen over Moghedien, Birgitte. Ik moet zoveel mogelijk weten als ik tegenover haar kom te staan.' Leunend op haar boog dacht Birgitte met diepe rimpels in het voorhoofd na. 'Moghedien bestrijden is moeilijk en niet alleen doordat ze een Verzaker is. Ze houdt zich schuil en riskeert niets. Ze valt alleen aan wanneer ze een zwakheid bespeurt en beweegt zich alleen in de schaduwen. Als ze een nederlaag vreest, zal ze ervandoor gaan. Slechts als de overwinning zeker is, gaat ze de strijd aan, maar als er slechts een kans bestaat op de overwinning, zal ze een gevecht nooit tot het eind toe strijden. Een kans is voor Moghedien niet genoeg. Maar vat het niet te licht op. Ze is een venijnig serpent dat gespannen als een veer in hoog gras ligt en op het beste moment wacht om meedogenloos toe te slaan. Neem het vooral in de Wereld der Dromen niet te licht op. Lanfir beweerde altijd dat Tel'aran'rhiod haar rijk was, maar

Moghedien kan dingen doen, waar Lanfir niet aan toe komt, al is ze in de wereld van het vlees niet zo sterk als Lanfir. Ik denk dat ze een gevecht met Lanfir niet aan zou durven.'

Nynaeve huiverde, haar vrees vermengde zich met boosheid, waardoor ze de Kracht kon behouden. Moghedien. Lanfir. Deze vrouw sprak zo terloops over Verzakers. 'Birgitte, wat heeft Moghedien jou beloofd?'

'Ze wist wat ik was, al wist, weet ik het zelf niet eens. Ik weet niet hoe.' Birgitte wierp een blik op Cain, die in het wetten leek op te gaan, maar ze ging toch zachter praten. 'Ze beloofde me dat ik eeuwig en verlaten zou huilen zolang het Rad wentelt. Ze zei het meer als een feit dat gewoon nog niet was gebeurd.'

'Maar toch wil je helpen.'

'Met wat ik kan, Nynaeve. Denk eraan dat ik je heb gezegd er niet op te rekenen.' Ze keek nogmaals naar de man die zijn zwaard stond te scherpen. 'We zullen elkaar weer ontmoeten, Nynaeve. Als je voorzichtig bent en het overleeft.' Ze tilde haar zilveren boog op, liep naar Cain, sloeg haar arm om hem heen en fluisterde iets in z'n oor. Wat ze ook zei, Cain lachte toen ze verdwenen.

Nynaeve schudde haar hoofd. Voorzichtig. Iedereen vertelde haar voorzichtig te zijn. Ditmaal een legendarische heldin die haar hulp beloofde, maar niet veel kon doen. En er was een Verzaker in Tanchico. De gedachte aan Moghedien, aan wat de vrouw haar had aangedaan, versterkte haar boosheid, tot de Ene Kracht in haar ziedde als de zon. Opeens was ze terug in de grote zaal waar ze eerder had gestaan, bijna hopend dat de vrouw zou terugkeren. Maar de zaal was verstoken van elk leven, alleen zij was er. Razernij en de Kracht woedden in haar tot ze meende dat haar huid zwart zou omkrullen. Moghedien of een Zwarte zuster kon haar veel gemakkelijker voelen als ze de Kracht vasthield, niettemin bleef ze saidar omhelzen. Ze wilde bijna dat een Zwarte zuster haar vond, zodat ze haar kon verslaan. Temaile was waarschijnlijk nog steeds in Tel'aran'rhiod. Als ze weer naar dat slaapvertrek ging, kon ze voorgoed met Temaile afrekenen. Ze kon afrekenen met Temaile, maar daarmee zou ze de anderen waarschuwen. Ze kon wel gillen.

Waar had Moghedien bij staan glimlachen? Ze beende naar de uitstalkast,

een grote glazen kast op een tafeltje van houtsnijwerk, en keek. Zes verschillende beeldjes stonden in een kring onder het glas. Een naakt danseresje van een voet hoog verkeerde in wankel evenwicht op haar tenen, en een schaapherder, half zo groot, bespeelde een fluit met de herdersstaf op de schouder en een schaap aan zijn voeten. Ze leken heel veel op andere gelijksoortige beeldjes, maar ze twijfelde er geen moment aan wat de Verzaker had laten glimlachen. Op een roodgelakte houten houder midden in de kring stond een schijf zo groot als een mannenhand, in twee helften verdeeld door een kronkelende lijn, een kant witter dan sneeuw, de ander zwarter dan pek. Ze wist dat het cuendillar was. Ze had er al eerder een gezien en er waren er maar zeven van gemaakt. Een van de zegels op de kerker van de Duistere; een brandpunt voor een van de sloten die hem in Shayol Ghul afsloot van de wereld. Dit was misschien een even belangrijke ontdekking als het ding dat Rhand bedreigde. Dit mocht de Zwarte Ajah nooit in handen vallen.

Opeens zag ze zichzelf in het glas weerspiegeld. De bovenkant van de schrijn was van het mooiste glas, zonder belletjes, en weerkaatste haar even duidelijk als een spiegel, zij het iets zwakker. Donkergroene zijden plooien omhulden haar lichaam zodat iedere lijn van borsten, heupen en dijen te zien was. Lange honingkleurige vlechten met jadekralen omlijstten een gezicht met grote bruine ogen en een pruilende mond. De gloed van saidar was natuurlijk niet te zien. Ze was zo vermomd dat ze zichzelf niet eens herkende, maar ze liep toch rond met een duidelijke aanwijzing dat ze een Aes Sedai was.

ik kan voorzichtig zijn,' mompelde ze. Maar ze hield het toch nog even vast. De Kracht in haar voelde alsof haar armen en benen bruisten van leven, alsof in haar vlees elk plezier tintelde dat ze ooit had gekend. Uiteindelijk ontnam het gevoel dat ze zich dwaas gedroeg zoveel scherpte aan haar boosheid dat ze bereid was saidar los te laten. Of misschien verminderde haar boosheid zoveel dat ze het niet meer kon vasthouden.

Wat ook de reden was, het hielp haar niet bij de speurtocht. Wat ze zocht, moest ergens tussen al die uitstallingen in de enorme zaal liggen. Ze wendde haar ogen af van iets wat leek op de botten van een luipaard met slagtanden van tien pas lang en deed ze dicht. Nood. Gevaar voor de Herrezen Draak, voor Rhand. Nood. *Overgang.*

Ze stond binnen het wit zijden koord langs de muur, vlak bij een wit stenen

onderstuk dat haar gewaad aanraakte. Wat erop lag, leek aanvankelijk niet erg gevaarlijk - een halsketting en twee armbanden van zwart metaal die aaneen waren gesmeed. Meer kon ze er niet uit opmaken. *Niet zonder dat ik erbovenop zit,* dacht ze grimmig. Ze stak haar hand uit om het aan te raken - *Pijn. Verdriet. Lijden* -en trok deze pijlsnel terug, terwijl de rauwe gevoelens nog in haar hoofd ronddansten. Zelfs haar vaagste vermoeden verdween. Hiernaar zochten de Zwarte zusters. En als dit in Tel'aran'rhiod nog steeds op het voetstuk lag, dan was het er in de wereld van ontwaken ook nog. Ze had hen verslagen. Het witstenen voetstuk.

Ze draaide rond en staarde naar de glazen schrijn met het cuendillar-zegel, keek naar de plek waar ze had gestaan toen ze Moghedien voor het eerst had gezien. De vrouw had naar deze armbanden en halsketting staan kijken. Moghedien zou het dus weten. Maar-Alles om haar heen tolde rond, werd wazig en vervaagde.

'Word wakker, Nynaeve,' mompelde Elayne, een geeuw onderdrukkend, terwijl ze aan de schouders van de slapende vrouw schudde. 'De kaars is half opgebrand. Ik wil ook nog slapen. Word wakker, of je zult merken hoe fijn het is een emmer water over je heen te krijgen.' Nynaeves ogen schoten open en staarden naar haar omhoog. 'Als zij weet wat het is, waarom heeft ze het dan niet aan hen gegeven? Als zij haar kennen, waarom moet ze er dan in Tel'aran'rhiod naar kijken? Houdt ze zich ook voor hen schuil?'

'Waar heb je het over?'

De vlecht danste wild rond toen ze omhoog schoof om met haar rug tegen het hoofdeinde te gaan zitten. Nynaeve schoof haar zijden nachtgoed goed. 'Ik zal je vertellen waar ik het over heb.' Elaynes mond viel open toen ze het verhaal uit de doeken deed hoe haar ontmoeting met Egwene was verlopen. Zoeken uit nood. Moghedien. Birgitte en Gaidal Cain. De zwarte metalen halsketting en armbanden. Asmodean in de Woestenij. Een van de zegels op de kerker van de Duistere in het Panarchenpaleis. Elayne zakte zwakjes neer naast het bed, lang voordat Nynaeve aan Temaile en de panarch toekwam, wat bijna als een late gedachte aan haar verhaal werd toegevoegd. En over het veranderen van uiterlijk waardoor ze voor Rendra doorging. Als Nynaeves gezicht niet zo grimmig en ernstig had gestaan, zou Elayne hebben gedacht dat het een van Thoms wilde verhalen was geweest. Egeanin die met gekruiste benen in haar linnen ondergoed rechtop zat met haar handen op de knieën, keek ongelovig. Elayne hoopte maar dat

Nynaeve geen ruzie ging maken omdat ze de boeien om de handen had losgemaakt.

Moghedien. Dat was het verschrikkelijkste. Een Verzaker in Tanchico. Een Verzaker die de Kracht op hen beiden had gebruikt, waardoor ze haar alles hadden verteld. Elayne kon er zich niets meer van herinneren. De gedachte was genoeg om beide handen in elkaar te knijpen door het plotselinge misselijke gevoel in de maag. 'Het kan zijn dat Moghedien...' - *Licht, kon ze werkelijk zomaar tiaar binnen lopen en ervoor zorgen dat wij...?* - 'zich schuilhoudt voor Liandrin en de anderen, Nynaeve. Het past bij wat Birgitte...' - *Licht, Birgitte die haar raad gaf!* - 'over haar vertelde.'

'Wat Moghedien ook van plan mag zijn,' zei Nynaeve gespannen, 'ik ben van plan haar op een slagershakblok open te snijden.' Ze plofte achterover tegen de bloemen die in het hoofdeind uitgesneden waren. 'We moeten in ieder geval het zegel van hen afpakken, net als die halsketting en armbanden.'

Elayne schudde het hoofd. 'Hoe kan dat ding voor Rhand gevaarlijk zijn? Weet je het zeker? Is het een soort ter'angreaal? Hoe zag het er precies uit?'

'Het leek op een halsketting en twee armbanden,' snauwde Nynaeve uitgeput. 'Twee aaneengeklonken armbanden van een soort zwart metaal en een brede band voor om de hals...' Haar ogen schoten naar Egeanin, net als die van Elayne.

Onverstoorbaar ging de donkerharige vrouw op haar knieën zitten. 'Ik heb nog nooit gehoord van zo'n a'dam voor een man zoals jij hebt beschreven. Niemand probeert een geleider te beheersen.'

'Dat is precies waar het voor dient,' zei Elayne langzaam. O, *Licht, ik neem aan dat ik hoopte dat zoiets niet bestond.* Gelukkig had Nynaeve het als eerste gevonden. Nu konden ze misschien voorkomen dat het tegen Rhand zou worden gebruikt.

Nynaeve kneep haar ogen half dicht toen ze zag dat Egeanins polsen niet meer geboeid waren, maar ze zei er niets van. 'Moghedien moet de enige zijn die ervan weet. Anders snap ik er niets meer van. Ais we het paleis binnen kunnen komen, kunnen we het zegel pakken en die... wat het ook is. Tegelijk kunnen we Amathera dan bevrijden. Liandrin en haar vriendinnen staan dan tegenover het panarchenlegioen, de burgerwacht en misschien de

Witmantels die rond het paleis staan. Daar zullen ze zich niet uit kunnen geleiden! Het probleem is ongezien binnen te komen.'

'Ik heb erover zitten nadenken,' zei Elayne tegen haar, 'maar ik ben bang dat de mannen er moeilijk over zullen doen.'

'Laat die maar aan mij over,' snoof Nynaeve. 'Ik...' Een bonzend lawaai steeg in de gang op, een man schreeuwde. Even snel als het was begonnen, daalde de stilte weer neer. Thom zat voor de deur op wacht. Elayne schoot naar de deur, opende die en omhelsde saidar toen ze naar buiten snelde. Nynaeve was meteen haar bed uit en volgde haar op de voet, net als Egeanin.

Thom kwam net overeind, een hand tegen zijn hoofd. Juilin en Baile Domon hielden dreigend hun vechtstok en knuppel boven een man met lichtblond haar die bewusteloos met zijn gezicht omlaag op de vloer lag.

Elayne haastte zich naar Thom en probeerde hem zachtjes omhoog te helpen. Hij schonk haar een dankbare glimlach, maar duwde haar handen weg. 'Met mij is het in orde, kind.' *In orde! Op zijn slaap zit een dikke bult!* 'Die vent kwam door de gang aanlopen en gaf me opeens een schop tegen mijn slaap. Ik neem aan dat hij mijn geldbuidel wilde.' Ja, ja, enkel tegen zijn hoofd geschopt en hij was in orde. 'Hij zou hem ook te pakken hebben gekregen,' zei Juilin, 'als ik niet net was komen vragen of Thom afgelost wilde worden.'

'Dat had ik besloten,' mompelde Domon. Hun vijandelijkheden leken voor de verandering eens wat minder op elkaar gericht. Het duurde even voor Elayne besefte hoe dat kwam. Nynaeve en Egeanin stonden in hun nachtgoed in de gang. Juilin nam hen beiden waarderend op. Dat kon hem bij Rendra problemen geven als die het had gezien, al probeerde hij niet zo opvallend te staren. Domon deed geen enkele poging zijn vrijmoedige waardering voor Egeanin te verbergen. De schipper had zijn armen over elkaar heen geslagen en zijn lippen op een walgelijke manier op elkaar geknepen, terwijl hij haar van top tot teen opnam.

De hele situatie drong snel tot beide vrouwen door, maar ze reageerden totaal verschillend. Nynaeve, in haar dunne witte zijde, keek de dievenvanger strak aan en keerde stijf terug naar de kamer, waarna ze ietwat rood aangelopen om de deur keek. Egeanin droeg nachtgoed dat

behoorlijk veel langer en dikker was dan dat van Nynaeve, maar Egeanin, die een koele ernst had bewaard toen ze tot gevangene werd gemaakt en die kon vechten als een zwaardhand, sperde haar ogen wijd open, liep vuurrood aan van afgrijzen en snakte naar lucht. Elayne keek met open mond toe toen de Seanchaanse een doodsbang gilletje slaakte en echt de kamer in sprong.

Overal werden deuren opengegooid en keken hoofden de gang rond. Ze verdwenen meteen, met luid dichtslaande deuren, bij het zien van een man die languit op de vloer lag en anderen die over hem heen stonden gebogen. Zware slepende geluiden deden vermoeden dat de gasten zich insloten door hun bed of kleerkast tegen de deur te schuiven. Het duurde even voor Egeanin aan de andere kant van Nynaeve om de deurpost heen gluurde, maar ze was nog steeds tot aan haar haren vuurrood. Elayne begreep het echt niet. De vrouw was in haar ondergoed, dat was waar, maar ze was daarmee bijna even behoorlijk gekleed als Elayne in haar Taraboonse gewaad. Maar Domon en Juilin hoefden zich niet zo te vergapen. Ze keek het tweetal aan met een blik die hen onmiddellijk op hun nummer zou zetten. Maar Domon had het te druk met grinniken en langs zijn bovenlip wrijven om haar te zien. Juilin zag haar wel en zuchtte diep, zoals mannen wel meer doen wanneer ze vinden dat ze onterecht terecht worden gewezen. Hij vermeed haar ogen en bukte zich over de lichtblonde man op de vloer. Een tamelijk knappe man, slank. 'Deze kerel ken ik,' riep Juilin uit. 'Dit is de man die probeerde me te beroven. Dat dacht ik tenminste,' voegde hij er langzamer aan toe. 'Ik geloof niet in toeval. Alleen als de Herrezen Draak in de stad is.' Elayne keek fronsend naar Nynaeve, die net zo terugkeek. Die vreemde was zeker niet in dienst van Liandrin. De Zwarte Ajah zou geen mannen gebruiken die door gangen slopen... Ze zouden evenmin straatrovers inhuren. Elayne richtte een vragende blik op Egeanin. Die van Nynaeve was veel dwingender. 'Een Seanchaan,' zei Egeanin even later.

'Een poging je te redden?' mompelde Nynaeve droog, maar de andere vrouw ontkende het hoofdschuddend.

'Hij zocht mij ongetwijfeld, maar vermoedelijk niet om me te bevrijden. Als hij weet - of zelfs maar vermoedt - dat ik Bethamin heb vrijgelaten, dan zou hij met me willen... praten.' Elayne vermoedde dat het wel wat meer zou zijn dan praten, en dat werd bevestigd toen Egeanin eraan toevoegde: 'Het zal het beste zijn als je hem de keel afsnijdt. Misschien zal hij trachten

het mij en jullie moeilijk te maken als hij denkt dat jullie Aes Sedai zijn of bevriend met mij.' De grote Illiaanse smokkelaar keek haar geschokt aan en Juilins kaak viel bijna omlaag. Thom daarentegen knikte akelig nadenkend. 'We zijn hier niet om Seanchanen de keel open te snijden,' zei Nynaeve alsof dat later zou kunnen veranderen. 'Baile, Juilin, leg hem in de steeg buiten de herberg. Tegen de tijd dat hij bij bewustzijn komt, zal hij geluk hebben als hij zijn onderkleren nog draagt. Thom, zoek Rendra op, en zeg haar dat we sterke thee willen in het Vertrek van de Vallende Bloesems. En vraag haar of ze wat wilgenbast heeft of aseim. Ik zal iets klaarmaken voor je hoofd.' De drie mannen staarden haar aan. 'Vooruit, schiet op!' snauwde ze. 'We moeten plannen maken.' Ze gunde Elayne amper tijd om de kamer binnen te gaan, waarna ze de deur dichtsloeg en haar kleren begon aan te trekken. Egeanin schoot haar kleren aan alsof de mannen haar nog steeds begluurden. 'Je kunt ze het beste negeren, Egeanin,' zei Elayne. Het was vreemd iemand raad te geven die nog ouder was dan Nynaeve, maar hoe handig en slim de Seanchaanse op andere gebieden ook was, van mannen wist ze duidelijk weinig. 'Het moedigt ze anders maar aan. Ik weet niet waarom,' voegde ze eraan toe, 'maar het is wel zo. Je was heel keurig. Echt.'

Egeanins hoofd kwam uit de bovenkant van haar gewaad te voorschijn. 'Keurig? Ik ben geen dienstmaagd. Ik ben geen sluierdanseres!' Haar boze ogen keken opeens verrast nadenkend. 'Hij ziet er wel redelijk knap uit. Op die manier heb ik nog niet aan hem gedacht.' Zich afvragend wat een sluierdanseres was, ging Elayne haar helpen met de knoopjes. 'Rendra zal wel iets te zeggen hebben als je Juilin de kans geeft met je aan te pappen.'

De donkerharige vrouw keek geschrokken om. 'De dievenvanger? Ik bedoelde Baile Domon. Een keurig nette man. Maar wel een smokkelaar,' zuchtte ze bedroefd. 'Een wetsovertreder.'

Elayne bedacht dat er over smaak niet viel te twisten - Nynaeve hield veel van Lan en naar haar smaak was hij te hard en overheersend -maar Baile Domon? De man was bijna half zo breed als hij lang was, even dik als een Ogier!

'Je staat te kwebbelen als Rendra, Elayne,' snauwde Nynaeve. Ze had moeite haar kleed dicht te knopen en had beide handen op de rug. 'Als jullie klaar zijn met je geneuzel over mannen, zou het dan mogelijk zijn de nieuwe naaister over te slaan die jullie ongetwijfeld hebben gevonden? We

moeten plannen maken. Als we op de mannen wachten, willen zij het overnemen en ik heb geen zin om tijd te verknoeien door ze hun plaats te wijzen. Ben je al klaar met haar? Ik kan zelf ook wel hulp gebruiken.'

Nadat ze snel het laatste knoopje bij Egeanin had dichtgedaan, ging Elayne koeltjes naar Nynaeve. Zij praatte niet over mannen en kleren. Lang zoveel niet als Rendra. Terwijl ze haar vlecht opzij hield, keek Nynaeve haar fronsend aan toen ze hard aantrok om de knopen dicht te krijgen. De driedubbele rij knoopjes vlak naast elkaar op de rug was nodig en diende niet alleen als versiering. Nynaeve liet zich wél door Rendra ompraten tot de strakste lijfjes. En dan moest zij nodig zeggen dat andere mensen al hun tijd besteedden aan kleren. Zijzelf dacht in ieder geval wel aan andere zaken, ik heb zitten bedenken hoe we ongemerkt het paleis in kunnen komen, Nynaeve. We kunnen bijna onzichtbaar blijven.'

Terwijl ze het vertelde, verdween Nynaeves frons. Ook Nynaeve had een plan bedacht om het paleis binnen te komen. Toen Egeanin enkele voorstellen deed, verstrakten Nynaeves lippen, maar de opmerkingen waren verstandig en zelfs Nynaeve kon ze niet meteen afwijzen. Tegen de tijd dat ze klaar waren om naar het Vertrek van de Vallende Bloesems te gaan, hadden ze een plan afgesproken en mochten de mannen er geen letter van veranderen. Wie in het Panarchenpaleis ook de baas speelde, Moghedien of de Zwarte Ajah, het Schaduwgebroed zou de schatten kwijt zijn voor ze beseften wat er aan de hand was.

53 De prijs van een afscheid

Slechts drie kaarsen en twee lampen verlichtten de gelagkamer van De Wijnbron, aangezien kaarsen en olie heel schaars waren geworden. De speren en andere wapens die tegen de muren stonden, waren verdwenen. Het vat met de oude zwaarden stond er nog, maar was leeg. De lampen wierpen hun licht op twee aaneengeschoven tafels voor de hoge stenen haard, waar de vrouwenkring met Marin Alveren, Daise Kongar en anderen lijsten naliepen met wat er nog aan voedsel in Emondsveld aanwezig was. Perijn probeerde er niet naar te luisteren.

Aan een andere tafel maakte Failes wetsteentje een gestaag zacht schurend geluid langs haar dolk. Voor haar lag een boog en aan haar riem hing een volle pijlkoker. Ze was een behoorlijk goede schutter gebleken, maar hij hoopte dat ze nooit zou ontdekken dat het een jon-gensboog was. Ze kon de Tweewaterse voetboog van een volwassen man niet aan, hoewel ze dat niet wilde toegeven. Hij schoof zijn bijl opzij, zodat die niet in zijn zij stak en probeerde zijn gedachten weer te richten op het gesprek van de mannen rond zijn tafel. Niet dat iedereen er met zijn aandacht even goed bij was. 'Zij hebben lampen,' mopperde Cen, 'en wij moeten het met talkkaarsen doen.' De knoestige bejaarde keek boos naar hun twee kaarsen in de koperen kandelaars.

'Maak je niet druk, Cen,' zei Tham vermoeid en trok zijn pijp en tobakzak uit zijn riem. 'Probeer je eens een keer niet zo druk te maken.'

'Wij zouden de lampen hebben als we iets moesten lezen of schrijven,' zei Abel en zijn stem klonk ongeduldiger dan zijn woorden. Om zijn hoofd zat verband.

Alsof Bran de rietdekker eraan wilde herinneren dat hij de dorpsmeester was, schoof hij het zilveren zegel met de weegschaal goed, zodat die goed zichtbaar was op zijn brede borst. 'Hou je bij het onderwerp, Cen. Ik vind het niet nodig dat een van jullie Perijns tijd zit te verknoeien.'

ik vind alleen dat we er lampen bij zouden moeten hebben,' zeurde Cen. 'Perijn kan het me best zelf zeggen als we zijn tijd zitten te verdoen.' Perijn zuchtte; de late avond probeerde zijn oogleden omlaag te trekken. Hij wou dat iemand anders aan de beurt was geweest om de dorpsraad te

vertegenwoordigen. Haral Lohan, Jon Tan of Samel Craaf, eigenlijk ieder ander, zolang het maar niet Cen was met zijn gezanik. Maar ja, soms had hij ook veel liever gehad als zij tegen hem hadden gezegd: 'Dit zijn zaken voor de dorpsmeester en de raad, jongen. Ga jij maar terug naar je smidsvuur. We zullen wel zeggen wat je moet doen.' In plaats daarvan maakten ze zich zorgen over zijn tijd en lieten ze alles aan hem over. Tijd. Hoeveel aanvallen waren er de afgelopen zeven dagen na die eerste geweest? Hij wist het niet eens meer. Het verband om Abels hoofd ergerde Perijn. De Aes Sedai heelden momenteel alleen de ernstigste wonden. Als een man het ook zonder Heling kon redden, lieten ze dat zo. Er waren wel geen ernstige gewonden, maar zoals Verin nuchter had opgemerkt: zelfs de kracht van een Aes Sedai was niet onuitputtelijk. Blijkbaar kostte het kunstje met de blijdestenen evenveel kracht als helen. Op dit moment wilde hij liever niet worden herinnerd aan de beperkingen van een Aes Sedai. Niet veel Zwaargewonden. Nog niet.

'Hoe staat het met het aantal pijlen?' vroeg hij. Dat was het onderwerp dat ze goed moesten bespreken.

'Goed genoeg,' zei Tham, kleine rookwolkjes puffend toen hij zijn pijp aan een kaars aanstak. 'We kunnen nog steeds de meeste afgeschoten pijlen terughalen, overdag tenminste. Ze slepen 's nachts heel veel lijken weg - voer voor hun kookpotten, neem ik aan - en die pijlen zijn We dan kwijt.' De andere mannen groeven ook hun pijpen op uit buidels en jaszakken. Cen mompelde dat hij zijn tobakzak waarschijnlijk thuis had laten liggen. Grommend schoof Bran zijn zak over tafel, zijn kale hoofd glansde in het kaarslicht.

Perijn wreef zich langs zijn voorhoofd. Wat had hij daarna ook alweer willen vragen? De scherpe staken. Vooral 's nachts werd er bij de meeste aanvallen nu rond de staken gevochten. Hoe vaak waren de Troiloks bijna doorgebroken? Drie keer? Vier? 'Heeft iedereen nu een speer of een lang steekwapen? Hebben we nog iets om er meer te maken:' Het bleef stil op zijn vraag en hij liet z'n hand zakken. De andere mannen staarden hem aan.

'Dat heb je gisteren ook gevraagd,' zei Abel zacht. 'En Haral heeft je toen gezegd dat van elke zeis of riek in het dorp een wapen is gemaakt. We hebben er nu meer dan handen, geloof me.'

'Ja, natuurlijk. Ik was het vergeten.' Enkele woorden uit het gesprek in de

vrouwenkring trokken zijn aandacht.

'... dat mogen de mannen niet weten,' zei Marin zachtjes alsof ze een eerdere waarschuwing herhaalde.

'Natuurlijk niet,' snoof Daise, maar niet veel luider. 'Als die stommerds erachter komen dat de vrouwen op halve porties leven, zullen ze natuurlijk volhouden dat iedereen evenveel moet eten en dan kunnen we niet...'

Perijn deed z'n ogen dicht en probeerde hetzelfde met z'n oren. Natuurlijk. De mannen deden het vechtwerk. De mannen moesten sterk blijven. Simpel. Gelukkig had nog geen enkele vrouw hoeven te vechten, behalve de twee Aielvrouwen natuurlijk. En Faile. Maar zij was slim genoeg om wat achteraf te blijven als de speren tussen de staken doorgestoken moesten worden. Dat was ook de reden waarom hij haar een boog had bezorgd. Ze had het hart van een bergleeuw en meer moed dan twee mannen bij elkaar.

'Ik denk dat het tijd wordt dat je naar bed gaat, Perijn,' gaf Bran te kennen. 'Op die manier kun je niet doorgaan, met zo nu en dan een hazenslaapje.'

Terwijl hij hard in zijn baard krabde, probeerde Perijn er wakker uit te zien. 'Ik slaap later wel.' Als het voorbij was. 'Krijgen de mannen wel genoeg slaap? Ik zag sommigen op de grond zitten terwijl ze eigenlijk...'

De voordeur sloeg open en Danel Lewin kwam uit het donker naar binnen, de boog en pijlen in een hoes. Hij had een zwaard uit het vat aan zijn heup. Als Tham tijd had, had hij lesgegeven, en soms deden de zwaardhanden dat ook.

Voor Danel iets kon zeggen, snauwde Daise: 'In de schuur geboren, Danel Lewin?'

'Het zou leuk zijn als je mijn deur wat zachter behandelde.' Marin verdeelde haar veelzeggende blik tussen de magere jongeman en Daise als herinnering dat het haar deur was.

Danel dook in elkaar en schraapte zijn keel. 'Neem me niet kwalijk, vrouw Alveren,' zei hij haastig. 'Neem me niet kwalijk, Wijsheid. Neem me niet kwalijk dat ik zo kom binnenvallen, maar ik heb een boodschap voor Perijn.' Hij haastte zich naar de tafel met de mannen alsof hij bang was dat de vrouwen hem nog langer op zouden houden. 'De Witmantels hebben een

man het dorp ingebracht die met jou wil praten, Perijn. Hij wil het niemand anders zeggen. Hij is zwaargewond. Ze hebben hem aan de rand van het dorp laten liggen. Ik denk niet dat hij de herberg levend kan halen.'

Perijn duwde zich overeind, ik kom eraan.' In ieder geval geen nieuwe aanval, 's Nachts waren ze altijd het ergst.

Faile griste haar boog en liep al naast hem voor hij bij de deur was. Ook Aram stond op, aarzelend, uit de schaduw aan de voet van de trap. Soms vergat Perijn totaal dat de man er was, want hij hield zich muisstil. Hij zag er vreemd uit met zijn op de rug gegorde zwaard en in zijn vuile ketellappersjas met gele strepen. De glanzende ogen leken amper te knipperen in het starre gezicht. Raen en Ila hadden beiden niet meer met hun kleinzoon gepraat nadat hij het zwaard uit de ton had gepakt. Met Perijn evenmin.

'Als je meegaat, schiet op dan,' zei hij ruw en Aram sloot zich snel aan. De man volgde hem als een hondje, wanneer hij tenminste niet Tham, Ihvon of Tomas lastig viel voor een zwaardles. Het leek of hij zijn familie en kennissen had verruild voor Perijn. Perijn had die verantwoordelijkheid veel liever niet op zijn schouders gekregen, maar kon er ook verder niets aan doen.

De maan scheen op de rieten daken. Er waren weinig huizen waar meer dan één venster verlicht was. In het dorp hing een doodse stilte. Zo'n dertig Gezellen stonden met hun bogen buiten de herberg op wacht en wie een zwaard had kunnen bemachtigen, droeg het. Iedereen gebruikte de naam 'Gezellen' nu en Perijn had gemerkt dat hij het eveneens deed, hoewel hij er een nare smaak aan overhield. Op de Brink, waar geen schapen en koeien meer stonden, was te zien waarom er momenteel schildwachten stonden rond de herberg en op elke andere plek waar Perijn zich bevond. Aan de andere kant van de Wijnvloed, achter de paal met die stomme, nu slap hangende wolfsbanier, laaiden in de duisternis kampvuren op die heldere lichtkringen vormden waarin witte mantels bewogen die glansden in het maanlicht. Niemand had Witmantels in hun overvolle huis willen opnemen en Bornhald wilde trouwens toch niet dat zijn soldaten overal verspreid zaten. De man leek te denken dat de dorpelingen hem en zijn mannen ieder moment in de armen zouden sluiten en zolang zij Perijn volgden, moesten het Duistervrienden zijn. Zelfs Perijns scherpe ogen konden de gezichten rond de kampvuren niet onderscheiden, maar hij meende Bornhalds blikken

te voelen, wachtend, hatend. Danel wees tien Gezellen aan om Perijn te begeleiden, allen jongemannen die eigenlijk op hun leeftijd hadden moeten lachen en pret maken, maar allen met de boog gereed om hem te beschermen. Aram liep niet bij die groep toen Danel hen over de donkere zandweg voorging. Hij hoorde bij Perijn en bij niemand anders. Faile bleef vlak naast Perijn lopen, haar donkere ogen glansden in het maanlicht en namen de omgeving op, alsof zij dacht dat zij als enige Perijn kon beschermen. Waar de Oudeweg Emondsveld binnenkwam, waren de karren van de wegversperring opzij getrokken om de verkenners van de Witmantels door te laten. Twintig man in sneeuwwitte mantels met lansen, te paard en in hun glimmende harnassen, en even ongeduldig als hun stampende rijdieren. Ze vielen ontzettend op in de nacht en de meeste Trolloks konden in het duister even goed zien als Perijn, maar de Witmantels wilden met alle geweld iedere avond uitrijden. Soms had het nut gehad, doordat ze het dorp hadden kunnen waarschuwen en wellicht maakte hun stoere optreden de Trolloks onzeker. Het zou echter wel fijn zijn als hij vooraf wist wat ze gingen doen.

Een groepje dorpelingen en boeren, ieder met een stuk van een wapenrusting of een roestige helm, stond rond een op de weg liggende man in een boerenjas. Ze gingen voor hem en Faile opzij en hij knielde naast de man neer.

Hij rook de scherpe lucht van bloed; op het gezicht van de man glinsterde zweet in het wisselende licht van de maan. Een duimdikke Trol-lokpijl stak als een kleine speer uit zijn borst.

'Perijn... Guldenoog,' mompelde hij schor en moeizaam. 'Moet... bij Perijn... Guldenoog... zien te komen.'

'Heeft iemand de Aes Sedai al laten halen?' wilde Perijn weten en tilde de man zo voorzichtig mogelijk op, waarbij hij het hoofd ondersteunde. Hij luisterde niet eens naar het antwoord, want volgens hem zou de man het niet meer redden vóór haar komst. 'Ik ben Perijn.'

'Guldenoog?... Ik kan... niet zo goed... zien.' Zijn grote, verwilderde ogen waren recht op Perijn gericht. Als de stakker nog wat zag, moest hij de goud glanzende ogen van Perijn zeker zien. 'Ik ben Perijn Guldenoog,' zei hij met tegenzin. De man greep hem bij de kraag en trok verrassend krachtig Perijns gezicht naar zich toe. 'We... komen... Ben gestuurd... te

zeggen. We ko...' Zijn hoofd viel achterover en zijn ogen staarden in het niets. 'Het Licht beware zijn ziel,' mompelde Faile, haar boog op de rug schuivend. Even later trok Perijn de vingers van de man los. is hier iemand die hem kent?' De Emondsvelders keken elkaar aan en schudden het hoofd. Perijn keek op naar de witgemantelde ruiters. 'Heeft hij op jullie tocht hierheen nog iets anders gezegd? Waar hebben jullie hem gevonden?'

De holle ogen in Jaret Byars ingevallen gezicht staarden op hem neer, een beeld van de dood zelf. De andere Witmantels keken hem nooit echt aan, maar Byar dwong zich Perijn recht in de gele ogen te kijken, vooral 's nachts, wanneer ze geel glansden. Byar gromde iets in zichzelf - Perijn hoorde 'Schaduwgebroed' - en schopte zijn hielen in de flanken van het paard. De groep galoppeerde het dorp in, net zo verlangend om aan Perijn te ontsnappen als aan de Trolloks. Aram staarde hen met een nietszeggend gezicht na, over zijn schouder aan zijn zwaard voelend.

'Ze vertelden dat ze hem zo'n drie of vier span terug naar het zuiden hebben gevonden.' Danel aarzelde en voegde eraan toe: 'Ze zeggen dat de Trolloks zich allemaal in kleine groepjes hebben gesplitst, Perijn. Misschien geven ze het eindelijk op.'

Perijn legde de onbekende weer neer. *We komen.* 'Hou goed de wacht. Misschien is het een gezin dat al die tijd op de boerderij is gebleven en nu eindelijk naar het dorp wil komen.' Hij dacht niet dat iemand het al die tijd op een boerderij had kunnen overleven, maar de kans bestond natuurlijk. 'Schiet niet per ongeluk op iemand.' Hij krabbelde wankelend overeind en Faile legde haar hand op zijn arm. 'Tijd dat je naar bed gaat, Perijn. Jij moet ook slapen.' Hij keek haar slechts aan. Hij had haar in Tyr moeten achterlaten. Op de een of andere manier had hij daarvoor moeten zorgen. Als hij beter had nagedacht, had hij het klaargespeeld.

Een van de boodschappers, een krullenbol die ongeveer tot zijn borst reikte, glipte tussen de mannen door om Perijn aan zijn mouw te trekken. Perijn kende hem niet. Er waren veel gezinnen van buiten in het dorp. 'Er beweegt iets in het Wesrwoud, heer Perijn. Ik moest dat tegen u gaan zeggen.'

'Noem me geen heer,' zei Perijn scherp. Als hij de kinderen niet de mond snoerde, zouden de Gezellen het ook gaan gebruiken. 'Ga maar zeggen dat ik eraan kom.' De jongen schoot weg. 'Jij hoort in bed te liggen,' zei Faile kordaat. 'Tomas kan elke aanval best alleen af.'

'Het is geen aanval, anders zou de jongen het hebben gezegd en zou

iemand op Cens bugel hebben geblazen.'

Ze hield hem stevig bij zijn arm vast en probeerde hem mee te trekken naar de herberg, waardoor ze meegesleurd werd toen hij de andere kant opliep. Ze gat het vrij snel op en deed toen net alsof ze gearmd met hem meeliep. Al bleef ze binnensmonds door mopperen. Ze dacht nog altijd dat hij haar niet verstond, als ze maar zachtjes genoeg sprak. Het begon met 'stom', 'koppig als een ezel' en 'alleen spieren en geen hersens', waarna het steeds boeiender werd. Het was een behoorlijke stoet met Faile mopperend aan zijn arm, Aram vlak op zijn hielen en Danel met de tien Gezellen als een erewacht om hen heen. Als hij niet zo moe was geweest, zou hij zich een eersteklas nar hebben gevoeld.

In kleine groepjes stonden 's nachts op regelmatige afstand schildwachten langs de versperring van scherpe staken, ieder met een jongen als bode. Aan de westkant van het dorp zag hij de mannen bij elkaar staan binnen de brede versperring. Ze voelden al turend naar het Westwoud aan hun speren en bogen. Zelfs in het maanlicht leken de bomen niet meer dan zwarte vormen in het grijs. Door zijn zwaardhandmantel leek Tomas in de nacht uit losse bewegende stukken te bestaan en Bain en Chiad stonden bij hem. Sinds Loial en Gaul waren vertrokken, brachten de twee Speervrouwen om de een of andere reden elke nacht aan deze kant van Emondsveld door. 'Normaal zou ik je er niet mee lastig vallen,' zei de zwaardhand tegen Perijn, 'maar daarginds lijkt er maar één te staan en ik dacht dat jij misschien...'

Perijn knikte. Iedereen wist het nu van zijn gezichtsvermogen, zeker in het donker. De mensen van Tweewater vonden het blijkbaar iets bijzonders, iets wat aangaf dat hij zo'n held uit de verhalen was. Wat de zwaardhanden dachten, of de Aes Sedai, wist hij absoluut niet. Maar hij was vanavond te moe om er lang bij stil te staan. Zeven dagen en hoeveel aanvallen?

De rand van het Westwoud lag vijfhonderd pas verder. Zelfs voor zijn scherpe ogen gingen de bomen in de schaduw in elkaar over. Er bewoog iets. Iets wat even groot was als een Trollok. Een grote vorm die iets droeg... Wat gedragen werd, stak een arm op. Een mens. Een grote gestalte die een mens droeg.

'We schieten niet!' riep hij. Hij wilde eigenlijk lachen en hij besefte dat hij

lachte. 'Vooruit! Kom maar, Loial!'

De vage gestalte rende sneller naar hen toe dan een man kon hollen en werd steeds duidelijk de Ogier die met Gaul in zijn armen naar het dorp rende.

De Emondsvelders schreeuwden hem bemoedigend toe, alsof het een wedstrijd betrof. 'Ren, Ogier! Ren! Ren!' Misschien was het een wedstrijd, want uit dit gedeelte van het bos waren meerdere aanvallen gekomen.

Vlak voor de staken ging Loial met een ruk langzamer lopen. Er was amper ruimte voor zijn dikke benen om zijdelings tussen de staken door te glippen. Toen hij eenmaal aan de kant van het dorp was, liet hij de Aielman op de grond zakken en viel zelf neer, met zijn rug steun zoekend tegen de staken, hijgend, terwijl zijn oren doodvermoeid omlaag hingen. Gaul hinkte rond tot hij ook een plekje vond, terwijl Bain en Chiad zich druk maakten over zijn linkerdij, waar zijn broek was gescheurd en helemaal zwart was van gedroogd bloed. Hij had maar twee speren over en zijn pijlkoker was volkomen leeg. Loial had zijn bijl niet meer.

'Stomme Ogier,' lachte Perijn vriendelijk. 'Er zomaar vandoor gaan. Ik zou je als een weggelopen jongetje naar Daise Kongar moeten sturen zodat ze je een pak slaag kan geven. Maar gelukkig heb je het er levend afgebracht. Gelukkig ben je terug.' Zijn stem haperde. Levend. Terug in Emondsveld.

'We hebben het gedaan, Perijn,' hijgde Loial vermoeid met zijn dreunende stem. 'Vier dagen geleden. We hebben de poort gesloten. De Ouderen of de Aes Sedai moeten erbij komen om hem weer open te krijgen.'

'Hij heeft me het grootste stuk vanaf de bergen gedragen,' zei Gaul. 'Een Nachtloper en zo'n vijftig Trolloks hebben ons de eerste drie dagen achtervolgd, maar Loial was sneller.' Hij probeerde tevergeefs de Speervrouwen weg te duwen.

'Blijf stil liggen, Shaarad,' snauwde Chiad, 'of ik ga zeggen dat ik je gewapend heb aangeraakt en jou de keuze van de eer heb gelaten.' Faile lachte verrukt. Perijn begreep het niet, maar Chiads opmerking zorgde ervoor dat de onverstoorbare Aiel het verder bij wat gesputter liet. De vrouwen mochten zijn been verzorgen. 'Ben je in orde, Loial?' vroeg Perijn. 'Ben je gewond?' De Ogier trok zich duidelijk met veel moeite omhoog en zwaaide even als een boom die dreigde om te vallen. Zijn oren hingen nog

steeds slap omlaag. 'Nee, ik ben niet gewond, Perijn. Alleen moe. Maak je geen zorgen over me. Ik ben al zo lang uit de stedding weg. Eén bezoekje is niet voldoende.' Hij schudde het hoofd alsof zijn gedachten wegdwaalden. Zijn brede hand omvatte Perijns schouder. 'Als ik heb geslapen, ben ik weer in orde.' Hij ging zachter praten. Voor een Ogier tenminste; het klonk nog steeds als een zoemende reuzenhommel. 'Daarginds is de toestand erg slecht, Perijn. We hebben over lange stukken de vuisten gevolgd. De saidinpoort is gesloten maar ik denk dat er zeker enkele duizenden Trolloks in Tweewater zijn en misschien wel vijftig Myrddraal.'

'Nee, dat is niet zo,' zei Luc luid. Hij was vanaf de Noorderweg langs de huizenrand aan komen galopperen en had zijn briesende zwarte hengst met veel vertoon en gesteiger tot staan gebracht. 'Je bent ongetwijfeld heel goed in het toezingen van bomen, Ogier, maar vechten met Trolloks is een andere zaak. Ik schat het aantal nu op minder dan duizend. Ik geef toe dat het een behoorlijk grote strijdmacht is, maar deze stevige wal en de dappere verdedigers kunnen dat wel aan. Weer een prijs voor je, heer Perijn Guldenoog.' Lachend wierp hij Perijn een volle jutezak toe. De donkere, natte onderkant glom in het maanlicht.

Perijn raapte hem op en gooide hem ondanks het gewicht meteen over de staken weg. Ongetwijfeld zo'n vier of vijf Trollokkoppen en misschien die van een Myrddraal. De man bracht nog steeds elke avond zijn krijgsbuit binnen en hij verwachtte dan blijkbaar dat ze op een piek werden geplaatst, zodat de dorpelingen ze konden bewonderen. Een stel Kopins en Kongars hadden hem op een avond op een feestje onthaald, toen hij met twee koppen van Schimmen was aangekomen. 'En ik weet zeker ook niets van strijd?' liet Gaul luid weten, terwijl hij zich overeind duwde. 'Ik zeg ook dat het er een paar duizend zijn.' Lues glimlach toonde witte tanden. 'Hoeveel dagen heb jij in de Verwording doorgebracht, Aiel? Ik heel lang.' Het was wellicht meer een snauw dan een glimlach. 'Heel lang. Geloof wat je wilt, Guldenoog. De eindeloze dagen zullen brengen wat ze brengen, zoals altijd al is geschied.' Hij draaide de hengst op de achterbenen rond en galoppeerde tussen de huizen en bomen weg, die eens aan de rand van het Westwoud hadden gestaan. De Emondsvelders bewogen zich onrustig en keken hem na of tuurden de nacht in.

'Hij heeft het mis,' zei Loial. 'Gaul en ik hebben gezien wat we zagen.' Zijn gezicht stond slap van vermoeidheid, de brede mond stond somber en zijn lange wenkbrauwen hingen op zijn wangen. Geen wonder, als hij Gaul drie

of vier dagen lang had gedragen.

'Je hebt heel veel gedaan, Loial,' zei Perijn. 'Zowel jij als Gaul. Iets geweldigs. Ik ben bang dat er nu enkele ketellappers in je kamer liggen, maar vrouw Alveren maakt wel een strozak voor je klaar. Het is de hoogste tijd dat je je verdiende slaap krijgt.'

'En ook de hoogste tijd voor jou, Perijn Aybara.' De voortschuivende wolken trokken in het maanlicht schaduwen op de ferme neus en hoge jukbeenderen van Failes gezicht. Wat was ze mooi! Maar haar stem klonk even hard als een bed van planken. 'Als je nu niet gaat, laat ik je door Loial meedragen. Je kunt amper rechtop staan.' Gaul had grote moeite met zijn verwonding te lopen. Bain ondersteunde hem en hij probeerde Chiad aan zijn andere zijde af te weren, maar ze mompelde dreigend 'gai'shain', en Bain lachte, waarna de Aiel beide vrouwen toestond hem te helpen, terwijl hij woedend in zichzelf liep te mopperen. Perijn wist niet waar de Speervrouwen het over hadden, maar ze hadden Gaul wel in de klem.

Tomas gaf Perijn een klap op de schouder. 'Ga slapen, man. Iedereen heeft slaap nodig.' Bij hem klonk het of hij nog drie dagen zonder kon. Perijn knikte.

Hij liet zich door Faile naar De Wijnbron terugleiden, met Aram, Danel en de tien Gezellen weer om hen heen, terwijl Loial en de drie Aiel hem volgden. Hij merkte niet eens dat de anderen verdwenen, maar opeens waren Faile en hij alleen in zijn kamer op de eerste verdieping van de herberg.

'Er zijn hele gezinnen die het met minder ruimte moeten doen dan ik,' mopperde hij. Op de stenen mantel boven de kleine haard brandde een kaars. Anderen deden het zonder, maar Marin stak er hier een aan zodra het donker werd, zodat hij niet gestoord hoefde te worden. 'Ik kan best bij Danel, Ban en de anderen buiten slapen.'

'Doe niet zo dwaas,' zei Faile heel liefjes. 'Als Alanna en Verin ieder een eigen kamer hebben, dan mag jij dat ook.'

Hij besefte dat ze zijn jas had uitgetrokken en de koordjes van zijn hemd losknoopte, ik ben niet te moe om mezelf uit te kleden.' Hij duwde haar zachtjes weg.

'Je trekt alles uit,' beval ze. 'Alles, hoor je? Je kunt niet behoorlijk slapen in je kleren, zoals jij schijnt te denken.'

'Dat doe ik,' beloofde hij. Toen ze de deur achter zich gesloten had, trok hij alleen zijn laarzen uit, voor hij de kaars uitblies en ging liggen. Marin zou het niet waarderen als hij met smerige laarzen op de overtrek ging liggen.

Duizenden, hadden Gaul en Loial gezegd. Maar hoeveel had het tweetal kunnen zien, terwijl ze zich op weg naar de bergen schuilhielden en op de terugweg voortdurend op de vlucht waren? Op z'n hoogst duizend, beweerde Luc, maar Perijn vertrouwde de man niet, ondanks de strijdbuit die hij naar het dorp bracht. Her en der verspreid, volgens de Witmantels. Hadden ze het wel goed kunnen zien in hun glimmende wapenrusting en witte mantels die in het donker wel lantaarns leken?

Misschien bestond er een manier om het zelf op te nemen. Hij had de wolfsdroom na zijn laatste bezoek vermeden. Telkens als hij aan teruggaan dacht, borrelde het verlangen naar een jacht op Slachter op, maar zijn verantwoordelijkheden lagen hier, in Emondsveld. Nu echter... De slaap overmande hem, terwijl hij erover lag na te denken.

Hij stond op de Brink, die zich in de lage namiddagzon koesterde. Enkele witte wolken dreven voorbij. Er stonden geen schapen en geen koeien rond de hoge paal, waar een briesje de banier met de rode wolfskop deed rimpelen. Een aasvlieg zoemde langs zijn hoofd. Er waren geen mensen tussen de huizen met rietdaken. Kleine stapels hout op as gaven de vuren van de Witmantels aan. Hij had zelden iets zien branden in een wolfsdroom, alleen brandstof of verkoold hout. Geen raven aan de hemel.

Terwijl hij rondkeek naar vogels, werd een stuk van de lucht donkerder, een venster naar iets anders. Egwene stond in een menigte vrouwen, vrees in haar ogen. Langzaam knielden de vrouwen rond haar neer. Nynaeve was er een van en hij meende Elaynes roodgouden haar te zien. Dat venster vervaagde en werd opgevolgd door een tweede. Mart stond naakt en snauwend vastgebonden; een vreemde speer met een zwarte schacht was tussen zijn armen en rug doorgestoken en op zijn borst hing een zilveren zegel met een vossenkop. Mart verdween en werd Rhand. Perijn dacht dat het Rhand was. Hij was in lompen, droeg een grove mantel en over zijn ogen zat verband. Het derde venster verdween; de hemel toonde behalve de wolken nog slechts een lege lucht.

Perijn huiverde. Die beelden van de wolfsdroom leken nooit echt verband te hebben met iets wat hij kende. Misschien was hij op deze plek, waar dingen zo gemakkelijk konden veranderen, zo bezorgd dat hij beelden van zijn bezorgdheid opving. Wat ze ook voorstelden, dat gepieker was tijd verknoeien.

Hij was niet verbaasd dat hij het lange leren smidsvest droeg en geen hemd, maar aan zijn riem voelde hij de hamer, niet zijn bijl. Fronsend richtte hij zijn gedachten op een lang blad in de vorm van een halve maan en met een dikke punt. Dat had hij nodig. De hamer veranderde langzaam, bood weerstand, maar toen eindelijk de strijdbijl in de dikke lus hing, bleef het vervaarlijk glimmen. Waarom werkte het wapen zo tegen? Hij wist wat hij wilde. Een gevulde pijlkoker verscheen aan zijn andere heup, een voetboog in de hand, een leren polsbeschermer om zijn linkerarm.

Drie landvervagende schreden brachten hem bij het dichtstbijzijnde Trollokkamp, vermoedelijk op zo'n drie span van het dorp. De laatste stap belandde tussen een tiental hoge stapels hout die op oude as lagen, midden in een vertrapte gerstakker. Tussen de houtblokken lagen kapotte stoelen en tafelpoten, zelfs een boerderijdeur. Grote, zwart-ijzeren ketels stonden klaar om boven het vuur gehangen te worden. Lege ketels natuurlijk, hoewel hij wist wat voor slachtvlees erin zou komen en wat er aan de dikke ijzeren spitten boven enkele vuren zou worden geregen. Hoeveel Trolloks zouden hier rond het vuur zitten? Er stonden geen tenten en overal in het rond lagen dekens, smerig en stinkend naar oud, zuur Trollokzweet, maar dat gaf geen echte aanwijzing. Veel Trolloks sliepe n als dieren zo op de grond of in een gegraven slaapkuil.

Met kleinere stappen van niet meer dan honderd pas, waarbij het land nog slechts op vage vlakken leek, trok hij om Emondsveld heen, van boerderij tot boerderij, van weiland en gerstakker tot tobakveld, tussen verspreide boomgroepen door, langs karrensporen en voetpaden, waarbij hij steeds meer Trollokvuren vond toen hij langzaam de cirkel vergrootte. Te veel. Honderden vuren. Die moesten enkele duizenden Trolloks betekenen. Vijfduizend of tienduizend, misschien wel twee keer zoveel. Het zou voor Emondsveld weinig verschil maken als ze allemaal tegelijk kwamen.

Verder naar het zuiden verdween ieder spoor van Trolloks. Tenminste, de duidelijke aanwijzingen dat ze daar waren. Er stonden nog maar weinig onbeschadigde boerderijen of schuren. Hier en daar zag hij akkers met

verkoolde stoppels, waar gerst of tobak in brand was gestoken, elders was het gewas gewoon vertrapt. Hier was geen enkele zin voor te vinden, enkel vernielzuchtig kwaad, want de mensen waren toen allang vertrokken. Eenmaal stapte hij midden in grote cirkels as. Enkele verkoolde wagenwielen toonden hier en daar nog iets van bonte kleuren. De karavaan van de Tuatha'an. Deze verwoesting deed hem zelfs nog meer pijn dan die van de boerderijen. De Weg van het Blad moest een kans krijgen. Ergens. Niet hier. Hij dwong zich verder te kijken en sprong ongeveer een span naar het zuiden. Uiteindelijk belandde hij in Devenrit. Hij zag rijen huizen met rietdaken om een brink en een bronvijver. Er stond een muur omheen met uitgeschuurde overlopen, waar het water uit klaterde. De herberg aan de noordkant van de brink, de Gans en Doedel, had ook een rieten dak, maar was wat groter dan De Wijnbron, hoewel Devenrit minder vreemdelingen ontving dan Emondsveld. Het dorp was zeker niet veel groter. Wagens en karren naast ieder huis betekenden dat ook hier boerenfamilies onderdak hadden gekregen. Andere karren versperden de wegen en de openingen tussen de huizen aan de rand van het dorp. In Emondsveld zouden deze versperringen nog niet één aanval hebben tegengehouden.

In drie kringen rond het dorp vond Perijn maar een handvol Trollok-kampen. Genoeg om de mensen in het dorp te houden. Sluit ze in, tot Emondsveld was afgehandeld. Dan konden de Trolloks - of de Schimmen - op hun gemak Devenrit aanvallen. Misschien kon hij een manier vinden om een bericht aan dit dorp door te geven. Als ze naar het zuiden vluchtten, zouden ze misschien ergens over de Witte Rivier weg kunnen komen. Ze konden beter proberen door het ondoordringbare Schaduwwoud aan de overzijde van de rivier te trekken dan op hun dood te wachten.

De gouden zon was nog geen streepje verschoven. De tijd verliep hier anders.

Hij rende zo hard hij kon naar het noorden, zelfs Emondsveld verdween als een vage vlek. Wachtheuvel, op de ronde heuvel, was net als Devenrit omringd door wagens en karren tussen de huizen. Op de heuveltop wapperde een lome vlag in de bries aan een hoge paal voor Het Witte Zwijn. Een rode adelaar op een blauw veld. De Rode Adelaar was de banier geweest van Manetheren. Misschien hadden Alanna of Verin in Wachtheuvel de verhalen van vroeger verteld. Ook hier vond hij enkele Trollokkampen, genoeg om de dorpelingen in het dorp vast te houden.

Maar hier konden de mensen gemakkelijker wegvluchten. Zij hoefden de Witte Rivier niet over te steken, met haar eindeloze reeks stroomversnellingen en watervalletjes. Hij rende verder naar het noorden, naar Tarenveer, aan de oever van de Tarendrelle, die hij als kind de Taren had genoemd. Hoge smalle huizen op een hoge stenen onderbouw om geen last te hebben van de jaarlijkse overstroming van gesmolten sneeuw in de Mistbergen. Van bijna de helft van de huizen was niets anders over dan hopen as en verkoolde balken op roetzwarte stenen in het stille middaglicht. Hier stonden geen karren, was niets van een verdediging te zien. En geen Trollokkampementen voor zover hij kon zien. Misschien leefden hier geen mensen meer.

Aan de rand van het water stond een stevige houten pier, met een slap neerhangend touw over de rivier. Het touw liep door ijzeren ringen van een barkas met een plat dek die stevig aan de pier lag gebonden. De pont was er nog, nog steeds bruikbaar.

Een sprong bracht hem over de rivier, waar in het oeverzand tussen de karrensporen her en der huisraad stond. Stoelen, staande spiegels, kasten, zelfs enkele tafels en een glanzende kleerkast met uitgesneden vogels in de deurtjes, allemaal dingen die mensen in paniek probeerden te redden en dan in de steek lieten om sneller te kunnen vluchten. Ze zouden het nieuws van hier, van wat er in Tweewater was gebeurd, verspreiden. Sommigen moesten ondertussen Baerlon hebben bereikt, zo'n honderd span naar het noorden, en de boerderijen en dorpen tussen Baerlon en de rivier. Het nieuws zou zich verspreiden. Over ruim een maand zou het misschien Caemlin bereiken en zou koningin Morgase haar macht gebruiken en een leger verzamelen. Een maand als ze geluk hadden. En nog eens een maand om hier te komen, als Morgase het eenmaal geloofde. Te laat voor Emondsveld, misschien wel te laat voor heel Tweewater.

Toch was het bijna onbegrijpelijk dat de Trolloks en zeker de Myrddraal iemand hadden laten ontsnappen. Trolloks leken niet veel verder te denken dan dit moment. Hij zou hebben gedacht dat de Schimmen allereerst de veerpont zouden vernielen. Hoe konden ze er zo zeker van zijn dat er in Baerlon niet genoeg soldaten waren om op ze af te stormen?

Hij knielde neer en pakte een pop met een geverfd houten gezicht en een pijl scheerde op borsthoogte over hem heen.

Hij sprong overeind, sprong over de oever weg in een wazige streep van honderd pas naar het bos en dook daar weg onder een grote lederbladboom. Om hem heen stonden struiken en lagen door de vloed omgevallen bomen, overwoekerd door klimplanten.

Slachter. Perijn had een pijl aangelegd en vroeg zich af of hij hem uit de koker had getrokken of hem daar gewoon had gedacht. Slachter.

Klaar om meteen weer weg te springen, wachtte hij af. Slachter zou ruwweg weten waar hij zat. Perijn had eerder de wazige gestalte van de man gemakkelijk genoeg kunnen volgen; die zich uitstrekkende veeg was goed te zien als je stilstond. Tweemaal had hij het spel van de ander gespeeld en bijna verloren. Slachter mocht ditmaal zijn spelregels volgen. Hij wachtte.

Raven zwierden boven de boomkruinen rond, zoekend en krassend. Geen enkele beweging verried hem, geen spier bewoog. Alleen zijn ogen bewogen en zochten het woud rondom hem af. Een vleugje wind voerde een kille geur mee, net niet menselijk, en hij glimlachte. Alleen de raven waren echter te horen. Die Slachter was een goede jager. Maar hij was het niet gewend prooi te zijn. Was er nog meer wat Slachter vergat, behalve de geur? Hij zou er zeker niet op rekenen dat Perijn zou blijven staan waar hij was neergekomen. Dieren renden weg voor de jager, zelfs wolven renden weg.

Een kleine beweging en heel even verscheen zo'n vijftig pas verder een gezicht boven een omgevallen pijnboom. Het schuin invallende licht liet alles duidelijk zien. Donker haar en blauwe ogen, een gezicht van harde vlakken en hoeken, dat hem sterk aan het gezicht van Lan deed denken. Maar in die korte flits had Slachter tweemaal zijn lippen afgelikt, stonden er rimpels in zijn voorhoofd en flitsten zijn ogen heen en weer. Lan zou zijn bezorgdheid niet laten merken, al stond hij alleen tegenover duizend Trolloks. Eén korte flits en het gezicht was weer verdwenen. De raven schoten warrelend heen en weer, alsof ze de bezorgdheid van Slachter deelden en bang waren om onder de boomkruinen te vliegen.

Perijn wachtte en keek, roerloos. Stilte. Slechts de kille geur vertelde hem dat hij onder die raven aan de hemel niet alleen was. Slachters gezicht vertoonde zich opnieuw, terwijl hij langs een dikke eik links van hem gluurde. Dertig pas. Eiken stonden geen groei eronder toe, tussen de

wortels staken enige paddestoelen en wat onkruid uit de bladgrond omhoog. Langzaam kwam de man de open plek op, zijn laarzen maakten geen geluid.

In één snelle beweging had Perijn gericht en afgeschoten. De raven krijsten waarschuwend en Slachter tolde rond en kreeg de breedpunt-pijl midden in zijn borst. Niet in zijn hart. De man jankte en klemde beide handen om de pijl; zwarte veren kringelden omlaag toen de raven uitzinnig met hun vleugels fladderden. En Slachter vervaagde; hijzelf en zijn kreet verstierven. Hij werd nevelig, doorzichtig en verdween. Het gekras van de raven hield op alsof een mes het afsneed. De pijl die de man had veranderd, viel op de grond. Ook de raven waren verdwenen.

Met een tweede pijl aan de boog slaakte Perijn een lange zucht en verminderde de spanning op de boogpees. Stierf je in een wolfsdroom op die manier? Gewoon vervagend om voor eeuwig te verdwijnen? 'Maar ik heb een eind aan hem gemaakt,' mompelde hij. En hij had zich erdoor laten afleiden. Hij was niet voor Slachter de wolfsdroom binnengegaan. De wolven waren nu gelukkig veilig. De wolven... en misschien enkele anderen. Hij stapte de droom uit...

... en werd wakker terwijl hij naar de zoldering staarde, terwijl zijn bezwete hemd tegen zijn huid plakte. De maan gaf een beetje licht door de vensters. Ergens in het dorp speelden enkele vedels de wilde dans van een ketellapper. Zij zouden niet vechten, maar ze hadden een manier gevonden om te helpen door met hun muziek de moed erin te houden.

Langzaam ging Perijn in de duisternis overeind zitten en trok hij zijn laarzen aan. Hoe moest hij doen wat gedaan moest worden? Het zou moeilijk zijn. Hij moest heel slim zijn. Hij betwijfelde of hij ooit zo sluw was geweest. Hij stond op en stampte zijn voeten goed in de laarzen.

Opeens hoorde hij buiten geschreeuw en een wegstervend gekletter van paardenhoeven, waardoor hij naar het raam liep en het omhoogschoof. Onder hem liepen de Gezellen verward rond. 'Wat is er aan de hand?' Dertig gezichten wendden zich naar hem omhoog en Ban Alseen gilde: 'Het was heer Luc, heer Perijn. Hij reed bijna Wil en Tel overhoop. Ik denk dat hij ze niet eens zag. Hij zat helemaal in elkaar gezakt in zijn zadel, alsof hij gewond was, en hij spoorde zijn hengst aan of zijn leven ervan afhing, heer Perijn.'

Perijn trok aan zijn baard. Eerder op de avond was Luc zeker niet gewond geweest. Luc en... Slachter? Het was onmogelijk. De donkerharige Slachter leek wel een broer of neef van Lan, terwijl Luc met zijn glanzende blonde haar op iedereen kon lijken, zelfs iets van Rhand weg had. Luc en Slachter konden niet meer van elkaar verschillen. Maar toch... Die kille geur. Ze roken wel niet hetzelfde, maar beiden hadden die ijzige, bijna onmenselijke geur. Zijn oren vingen het geluid op van karren die op de Oudeweg opzij werden geschoven en geschreeuw om voort te maken. Zelfs als Ban en de Gezellen erheen zouden hollen, zouden ze de man niet meer kunnen inhalen. Hoeven kletterden snel naar het zuiden weg.

'Ban!' riep hij. 'Als Luc zich weer vertoont, houd hem dan vast en bewaak hem.' Hij wachtte lang genoeg om eraan toe te voegen: 'En spreek me niet zo aan!' voor hij het schuifraam met een klap omlaag trok. Luc en Slachter, Slachter en Luc. Hoe konden zij een en dezelfde zijn? Het was onmogelijk. Maar ja, amper twee jaar geleden zou hij ook niet echt in Schimmen en Trolloks hebben geloofd. Hij had nog tijd genoeg om daarover na te denken, mocht de man ooit in zijn handen vallen. Goed. Wachtheuvel en Devenrit en... Er konden mensen gered worden. Niet iedereen in Tweewater hoefde te sterven. Toen hij naar de gelagkamer liep, bleef hij boven aan de trap staan. Aram had op de onderste tree gezeten en stond nu op, keek naar hem op en wachtte om hem te volgen, waarheen hij ook ging. Gaul lag languit op een strozak bij de haard met een groot verband rond zijn linkerdij, blijkbaar diep in slaap. Faile en de twee Speervrouwen zaten met gekruiste benen vlak bij hem zachtjes te praten. Een veel grotere strozak lag aan de andere kant van het vertrek, maar Loial zat op een bank met zijn benen recht voor zich uit, zodat ze onder de tafel konden, bijna dubbelgebogen, ijverig te schrijven bij het licht van een kaars. Ongetwijfeld legde hij vast wat er tijdens hun tocht naar de saidin-poort was voorgevallen. En als Perijn Loial ook maar enigszins kende, dan zou de Ogier alle heldendaden aan Gaul toeschrijven. Loial leek zijn daden nooit moedig te vinden of de moeite van het opschrijven waard. Andere mensen waren er niet. Hij kon nog steeds de vedels horen spelen. Hij meende het liedje te kennen. Het was geen lied van de ketellappers. Mijn liefde is een wilde roos. Faile keek op toen Perijn de trap af liep en stond lenig op om zich bij hem te voegen. Aram ging weer zitten toen Perijn niet naar de deur liep.

'Je hemd is nat,' zei Faile beschuldigend. 'Je hebt er dus toch in geslapen, hè? En het zou me niet verbazen als je ook je laarzen hebt aangehouden. Je

bent nog geen uur in bed geweest. Zorg dat je boven komt voor je omvalt.'

'Heb je Luc zien vertrekken?' vroeg hij. Haar mond verstrakte, maar soms was haar woorden negeren de enige manier. Als ze een meningsverschil hadden, won ze veel te vaak.

'Hij rende zojuist hierlangs en schoot door de keuken weg,' zei ze eindelijk. Dat waren de woorden, maar haar toon maakte duidelijk dat ze nog niet klaar was met hem en zijn slapen. 'Leek hij... gewond?'

'Ja,' zei ze langzaam. 'Hij struikelde vaak en hield iets vast op zijn borst onder zijn jas. Misschien verband. Vrouw Kongar is in de keuken, maar uit wat ik hoorde, maakte ik op dat hij haar bijna omverliep. Hoe wist je dat?'

'Ik heb het gedroomd.' Haar schuinstaande ogen toonden gevaarlijke lichtjes. Ze dacht niet na. Ze wist van de wolfsdroom, maar ze verwachtte toch niet dat hij het zou uitleggen waar Bair en Chiad bij stonden, om van Aram en Loial maar te zwijgen? Nou ja, Loial mocht het horen, maar die zat zo verdiept in zijn aantekeningen dat hij nog geen kudde schapen zou zien als die dwars door de gelagkamer werd geleid. 'Gaul?'

'Vrouw Kongar heeft hem iets gegeven om te slapen en zalf op zijn been gedaan. Wanneer de Aes Sedai morgenochtend wakker worden, kan een van hen hem helen, als ze denken dat het ernstig is.'

'Kom eens zitten, Faile. Ik wil dat je iets voor me doet.' Ze nam hem achterdochtig op, maar liet zich naar een stoel meetrekken. Toen ze zaten, boog hij zich over de tafel naar haar toe en probeerde het ernstig maar niet te nadrukkelijk uit te leggen. Zeker niet te nadrukkelijk. 'Ik zou graag willen dat je een boodschap voor mij naar Caemlin brengt. Onderweg kun je Wachtheuvel vertellen hoe de zaken er hier voor staan. Feitelijk kunnen ze het beste de Taren oversteken, als het allemaal voorbij is.' Het had geweldig geklonken, heel terloops, een stuk dat hij nu pas had toegevoegd. 'Ik wil dat je koningin Morgase vraagt de koninginnegarde te sturen. Ik weet dat het gevaarlijk is wat •k je vraag, maar Bain en Chiad kunnen je veilig naar Tarenveer brengen en de veerpont ligt er nog steeds.' Chiad stond op en staarde hem bezorgd aan. Waarom was ze bezorgd?

'Je hoeft hem niet in de steek te laten,' zei Faile tegen haar. Even later knikte de Aielse en zette zich weer naast Gaul neer. Chiad en Gaul? Het waren bloedvijanden. Vannacht leek er niets zinnigs te gebeuren. 'Het is

ver naar Caemlin,' vervolgde Faile kalm. Ze bleef hem strak aankijken, maar haar gezicht had van hout kunnen zijn, zoveel gevoel lag erin. 'Het kost weken om erheen te rijden, plus nog de tijd om Morgase te spreken te krijgen en haar te overtuigen, dan nog meer weken om met de koninginnegarde terug te komen.'

'Zolang kunnen we het best volhouden,' vertelde hij haar. *Bloedvuur, ik kan even goed liegen als Mart.* 'Luc had gelijk. Er kunnen op z'n hoogst zo'n duizend Trolloks op het land zitten. De dróóm.' Ze knikte. Gelukkig, ze begreep het. 'We kunnen het hier heel lang volhouden, maar ondertussen verbranden ze de oogst en doen het Licht weet wat. We hebben de koninginnegarde nodig om ze voorgoed kwijt te raken. Jij kunt dat het beste doen. Jij weet hoe je een koningin aan moet spreken, omdat je er familie van bent en zo. Faile, ik weet dat wat ik vraag gevaarlijk is...' *Minder gevaarlijk dan hier te blijven...* 'Maar als je de pont weet te bereiken, ben je al een eind op weg.'

Hij hoorde Loial niet aankomen tot de Ogier zijn aantekeningenboek voor Faile neerlegde. 'Ik hoorde het toevallig, Faile. Als jij naar Caemlin gaat, zou je dit dan mee willen nemen? Om het veilig op te bergen, tot ik het kan komen halen?' Terwijl hij haast teder met een dikke vinger langs de rand streek, voegde hij eraan toe: 'Ze kunnen in Caemlin heel mooie boeken maken. Vergeef me dat ik je onderbrak, Perijn.' Maar zijn grote ogen waren op Faile gericht, niet op hem. 'Faile past bij je. Jij hoort in vrijheid rond te vliegen, als een valk.' Hij gaf Perijn een klopje op de schouder en mompelde met een diep gerommel: 'Ze hoort vrij rond te vliegen.' De Ogier liep naar zijn strozak en ging liggen met zijn gezicht naar de muur.

'Hij is heel moe,' zei Perijn en probeerde het gewoon als een losse opmerking te laten klinken. Die stomme Ogier kon alles verknoeien! 'Als je vannacht weggaat, kun je tegen zonsopgang bij Wachtheuvel zijn. Je moet iets naar het oosten uitwijken, daar zitten minder Trolloks. Dit is heel belangrijk voor me... voor Emondsveld, bedoel ik. Wil je dat doen?'

Ze staarde hem zo lang zwijgend aan dat hij zich afvroeg of ze nog van plan was antwoord te geven. Haar ogen leken te glinsteren. Toen stond ze op, kwam op z'n schoot zitten en begon zijn baard te aaien. 'Die moet geknipt worden. Het staat je goed, maar ik wil niet dat de haren op je borst hangen.'

Zijn mond viel bijna open. Ze veranderde regelmatig van onderwerp, maar meestal alleen als ze een woordenwisseling verloor. 'Faile, alsjeblieft. Ik heb jou nodig om dit bericht naar Caemlin te brengen.' Haar hand pakte zijn baard nog steviger vast en haar hoofd wiegde heen en weer, alsof ze in haar hoofd een twistgesprek voerde. 'Ik ga,' zei ze ten slotte, 'maar ik stel een prijs vast. Jij zorgt er altijd voor dat ik alles op de moeilijke manier moet doen. In Saldea zou ik niet hoeven te vragen. Mijn prijs is... een bruiloft. Ik wil met je trouwen,' maakte ze haar zin snel af.

'En ik met jou.' Hij glimlachte. 'We kunnen ons elkaar voor de vrouwenkring beloven, maar ik ben bang dat we dan nog een jaar met trouwen moeten wachten. Als je terugkomt uit Caemlin...' Ze trok bijna een stuk baard uit zijn kin.

ik wil dat je vanavond mijn echtgenoot wordt,' zei ze wild en teder, 'ik ga pas als dat is gebeurd.'

'Als er een mogelijkheid zou zijn, zou ik het doen,' protesteerde hij. 'Daise Kongar zou m'n hoofd in tweeën slaan als ik van die gewoonte afweek. Omwille van de liefde van het Licht, Faile, breng dat bericht weg en dan trouw ik met jou op de eerst mogelijke dag.' Dat zou hij doen. Als die dag ooit zou komen.

Opeens hield ze zich alleen met zijn baard bezig, streek de haren glad en keek hem niet aan. Ze begon te praten, langzaam in het begin maar steeds vlugger, als een paard dat op hol slaat. 'Ik... had het er een keer over... zomaar... Ik had het er gewoon met vrouw Alveren over, hoe lang we samen hadden rondgereisd... Ik weet niet hoe we erop kwamen... en ze zei... en vrouw Kongar was het met haar eens... niet dat ik zoiets met iedereen bespreek... die zei dat iedereen waarschijnlijk... best vond... dat we ons elkaar allang beloofd hadden volgens jullie gewoonte. En dat jaar is enkel om er zeker van te zijn dat je het samen goed kunt vinden... en dat is bij ons het geval, zoals iedereen kan zien... en moet je mij nu eens zien zitten als een Domani-meisje van plezier of een van die Tyreense meiden... als je het waagt ook maar aan Berelain te denken... o Licht, ik draaf door en jij wilt me zelfs niet eens...' Hij snoerde haar de mond door haar te kussen, zo lang en hard mogelijk.

'Wil je met me trouwen?' vroeg hij eindelijk ademloos. 'Vanavond?' Hij moest haar beter hebben gekust dan hij had gedacht. Hij moest het nog zes

keer zeggen, terwijl zij tegen zijn hals zat te giechelen en eiste dat hij het opnieuw zei, voor ze het leek te begrijpen. En daardoor knielden ze even later tegenover elkaar neer in de gelagkamer, voor Daise Kongar en Marin Alveren, voor Alsbet Lohan, Ney-sa Ayellin en alle anderen van de vrouwenkring. Loial was gewekt om hem bij te staan, samen met Aram, terwijl Bain en Chiad Faile bijstonden. Er waren geen bloemen die in hun haren konden worden gestoken, maar Bain, geholpen door Marin, wikkelde een lang rood trouwlint om zijn hals en Loial wikkelde een ander rond Failes donkere haren, zijn dikke vingers verbazend beheerst en zacht. Perijns handen beefden toen hij ze om haar handen legde. 'Ik, Perijn Aybara, schenk je mijn liefde, Faile Bashere, zolang ik leef.' *Zolang ik leef en daarna.* 'Wat ik in de wereld bezit, geef ik jou.' *Een paard, een bijl, een boog, een hamer. Niet veel om je bruid te geven. Ik schenk je je leven, mijn lief. Alleen dat kan ik je geven,* ik zal bij je blijven, je bijstaan en behoeden, je verzorgen en beschermen, alle dagen van ons leven.' *Ik kan je niet behoeden, ik kan je alleen beschermen door je weg te sturen.* Toen hij uitgesproken was, trilden zijn handen ais riet.

Faile legde haar handen om de zijne. 'Ik, Zarine Bashere...' Dat was een verrassing, ze had een hekel aan die naam. '... schenk je mijn liefde, Perijn Aybara...' Haar handen trilden geen enkele keer.

54 Het paleis in

Elayne zat op de rand van de bak boven de hoge wielen van een kar die achter vier zwetende mannen over de kasseien van een kronkelige Tanchicaanse straat hotste. Ze keek narrig rond boven de vuile sluier die haar gezicht van haar ogen tot de kin bedekte en liet haar blote voeten geërgerd heen en weer zwaaien. Iedere schok over de straatstenen dreunde door tot haar kruin. Hoe meer ze zich schrap zette door zich aan de ruwe planken vast te houden, hoe erger het was. Het leek Nynaeve niet te deren. Ze wipte net als Elayne op en neer, met een lichte frons en peinzende ogen, maar het leek amper tot haar door te dringen. En Egeanin, die aan de andere kant van Nynaeve zat geperst, eveneens gesluierd en met haar donkere haar in schouderlange vlechten, ving met over elkaar geslagen armen elke schok gemakkelijk op. Ten slotte nam Elayne de houding van de Seanchaanse over. Daarmee voorkwam ze niet dat ze tegen Nynaeve aanzwaaide, maar ze had niet meer het gevoel dat haar ondertanden door haar boventanden werden geslagen.

Ze had liever willen lopen, maar Baile Domon had gezegd dat zoiets gek zou lijken. De mensen zouden zich afvragen waarom de vrouwen niet meereden, terwijl er voldoende ruimte was, en de aandacht trekken was wel het laatste wat ze wilden. Natuurlijk werd hij niet als een zak knollen rondgeschud. Hij liep voor de kar uit, met tien van de twintig scheepsmaten die hij voor begeleiding had meegenomen. Meer mannen zou verdacht lijken, beweerde hij. Ze vermoedde dat hij er zonder de vrouwen nog minder bij zich zou hebben. De wolkeloze hemel strekte zich grijs boven hun hoofden uit, hoewel bij hun vertrek het eerste licht in de verte reeds omhoog kroop. De straten lagen er grotendeels verlaten bij; het was stil, afgezien van de rammelende kar met zijn piepende wielen. Als de zon aan de einder opkwam, zouden mensen zich naar buiten wagen, maar nu zag ze slechts enkele groepjes mannen in ruime broeken en donkere hoog-ronde hoeden. Ze bewogen zich stiekem rond, alsof ze in het nachtelijk duister weinig goeds hadden uitgespookt. Het oude zeil over de lading was zorgvuldig zo neergelegd dat iedereen kon zien dat er slechts drie manden onder stonden. Desondanks bleef af en toe zo'n groepje staan, als een troep honden tegelijk opkijkend, terwijl hun ogen boven de sluiers de kar volgden. Blijkbaar waren twintig man met kortelassen en knuppels te veel voor een overval, omdat uiteindelijk iedereen zich verder haastte.

De wielen ploften in een grote kuil waar tijdens een rel de straatstenen waren opgegraven, en de kar schoot onder haar omlaag. Ze beet bijna in haar tong toen haar achterste en de karbodem elkaar met een harde klap ontmoetten. Egeanin kon haar wat, met haar achteloze, over elkaar geslagen armen! Ze greep de rand van de kar beet, keek fronsend naar de Seanchaanse en zag dat die ook haar lippen op elkaar had geperst en zich met beide handen vasthield. 'Toch niet helemaal hetzelfde als een scheepsdek,' zei Egeanin schouderophalend.

Nynaeve grimaste en probeerde van haar weg te schuiven, maar hoe ze dat wilde klaarspelen zonder op Elaynes schoot te belanden, snapte de erfdochter niet. 'Ik zal met baas Baile Domon eens een hartig woordje wisselen,' mompelde ze veelbetekenend, alsof zij niet zelf het idee van de kar had geopperd. Een nieuwe schok liet haar tanden weer op elkaar klappen.

Ze droegen alledrie grauwbruine wol. Niet zo dik, maar grof geweven en niet erg schoon. Deze kleren van arme boerenvrouwen leken wel vormeloze zakken vergeleken met de strakke zijden gewaden waar Rendra

de voorkeur aan gaf. Ze wilden de indruk geven van vluchtelingen van het platteland die ergens wat eten wilden verdienen. Egeanin had haar kleren met zichtbare opluchting aangepakt, maar haar aanwezigheid op de kar was bijna even gek. Elayne had niet gedacht dat zoiets mogelijk zou zijn.

Er was nogal wat overleg geweest - zo hadden de mannen het tenminste genoemd - in het Vertrek van de Vallende Bloesems, maar Nynaeve en zij hadden hun dwaze tegenwerpingen vaak afgewezen en de rest genegeerd. Zij tweeën moesten het Panarchenpaleis in, en wel zo snel mogelijk. Op dat punt had Domon weer een bezwaar geopperd, maar niet zo stom als de andere.

'Alléén kunnen jullie zeker niet het paleis in,' mopperde de bebaarde smokkelaar, naar zijn vuisten op de tafel starend. 'Jullie zeggen nou wel dat je om die Zwarte Aes Sedai niet te waarschuwen alleen in het uiterste geval zult geleiden.' - De drie vrouwen hadden het niet nodig gevonden de Verzaker te noemen. - 'Maar dan dien je over spierkracht te beschikken om in geval van nood een knuppel rond te zwaaien, en ogen die je in de rug bewaken, zijn ook met overbodig. De bedienden kennen mij. Ik heb al geschenken aan de panarch gegeven. Ik ga met jullie mee.' Hoofdschuddend gromde hij: 'Jullie leggen mooi mijn nek op het beulsblok omdat ik jullie in Falme in de steek heb gelaten. Het Fortuin mag me steken, maar jullie doen het! Nou, ik kan het nu goedmaken, hiertegen kunnen jullie geen bezwaar maken! Ik ga met jullie mee naar binnen.'

'Je bent een dwaas, Illianer,' zei Juilin minachtend, voor zij of Nynaeve iets had kunnen zeggen. 'Denk je echt dat jij van die Taraboners zomaar door het paleis rond mag zwerven? Een harige smokkelaar uit Illian? Ik weet tenminste hoe bedienden denken, ik ken de hoofdbuiging en ik kan ervoor zorgen dat zo'n leeghoofdige paleisbewoner denkt...' Hij schraapte haastig zijn keel en praatte snel door zonder Elayne aan te kijken. 'Ik hoor met ze het paleis binnen te gaan.' Thom lachte de twee mannen uit. 'Denken jullie echt dat je voor een Taraboner door kunt gaan? Ik kan dat wel en in geval van nood past dit best goed.' Met zijn knokkels streek hij over zijn snor. 'Bovendien kun je in het Panarchenpaleis niet rondrennen met een knuppel of een vechtstok. Een meer... verfijnde aanpak van bescherming is vereist.' Hij wapperde met een hand en opeens draaide er een mes tussen zijn vingers rond, dat even snel weer verdween. Terug in z'n mouw, vermoedde Elayne.

'Jullie weten wat je doen moet,' snauwde Nynaeve, 'en dat kunnen jullie niet als jullie je gedragen als een stel ganzenhoeders op weg naar de markt.' Ze haalde diep adem en ging zachter gestemd verder: 'Als er een manier was, zou ik meer ogen best op prijs stellen, maar het is niet mogelijk. We moeten alleen gaan, lijkt me, en dat is het laatste wat ik erover zeg.'

ik kan met jullie mee,' verkondigde Egeanin onverwachts vanuit de hoek van de kamer waar Nynaeve haar had neergezet. Iedereen draaide zich om en keek haar aan. Ze keek fronsend terug alsof ze er zelf niet helemaal zeker van was. 'Die vrouwen zijn Duistervrienden. Ze moeten terechtstaan.'

Elayne was verbijsterd over haar aanbod, maar Nynaeve wees met witte rimpels rond de mondhoeken de vrouw al met striemende woorden af. 'Denk je echt dat we jou zouden vertrouwen, Seanchaanse?' zei ze kil. 'Voor ons vertrek sluiten we je veilig op in een voorraadkamer, al zal er ook nog zoveel gepraat...'

ik zweer een eed bij mijn hoop op een hogere naam,' onderbrak Egeanin haar en legde beide handen op haar hart, de ene over de andere, 'dat ik jullie op geen enkele manier zal verraden, dat ik jullie zal gehoorzamen en je in de rug zal beschermen tot jullie veilig het Panarchenpaleis verlaten hebben.' Toen maakte ze driemaal een diepe vormelijke buiging. Elayne had geen enkel idee wat 'hoop op een hogere naam' betekende, maar het klonk als een zware gelofte van de Seanchaanse.

'Ze kan het,' zei Domon, traag en met tegenzin. Hij keek naar Egeanin en schudde zijn hoofd. 'Het Fortuin mag me steken als ik voor een gevecht tegen haar twee of drie man kan vinden waarop ik een munt zou durven inzetten.'

Nynaeve keek fronsend naar haar hand die weer een tiental lange vlechten beet had en gaf er toen heel nadrukkelijk een ruk aan. 'Nynaeve,' zei Elayne onverzettelijk, 'je hebt zelf gezegd dat je graag over meer ogen wil beschikken. Ik in ieder geval wel. Als we bovendien niet mogen geleiden, zou ik het niet erg vinden als er iemand is die zonodig een argwanende wacht kan aanpakken. Ik ben er niet de persoon naar om met mannen op de vuist te gaan en jij evenmin. Je weet dat ze goed kan vechten.'

Nynaeve wierp een boze blik op Egeanin, keek fronsend naar Elayne en staarde toen de mannen aan alsof die dit alles achter haar rug hadden

beraamd. Ten slotte knikte ze.

'Goed,' zei Elayne. 'Baas Domon, dat betekent kleding voor drie, niet twee. Nou, jullie drie kunnen er maar beter vandoor gaan. Bij het aanbreken van de dag willen we op weg zijn.'

De kar kwam met een schok tot stilstand en maakte een eind aan Elaynes gepeins.

Witmantels te voet ondervroegen Domon. Hier kwam de straat uit op een plein achter het Panarchenpaleis, veel kleiner dan het plein aan de voorkant. Voor hen verhief het paleis zich met zuilen van wit marmer onder slanke, met fraai steenwerk bekroonde torens, sneeuwwitte koepels en torenspitsen met pieken of weervanen, allemaal met veel verguldsel. De straten hier waren veel breder en rechter dan de andere straten in Tanchico.

Langzaam stappende paardenhoeven op de grote pleintegels kondigden een ruiter aan, een grote man in een glanzende wapenrusting onder een witte mantel met een gouden zonnekrans en vuurrode herdersstaf. Elayne boog het hoofd. De vier rangknoppen onder de vlammende zon maakten duidelijk dat het Jaichim Carridin was. De man had haar nooit gezien, maar als hij dacht dat ze hem aangaapte, zou hij zich afvragen waarom. De hoeven kletterden verder over het plein en stopten niet.

Egeanin hield eveneens haar hoofd omlaag, maar Nynaeve keek openlijk fronsend de Inquisiteur na. 'Die man maakt zich ergens heel veel zorgen over,' mompelde ze. 'Ik hoop dat hij niet heeft gehoord...'

'De panarch is dood!' schreeuwde ergens een mannenstem over het plein. 'Ze hebben haar vermoord!'

Het was niet te zien wie het had geroepen en waar. De straten die Elayne kon overzien, waren door Witmantels te paard afgesloten. Ze keek omlaag, de hellende straat in waar ze doorheen waren gereden en wilde dat de wachten zouden opschieten met Domon te ondervragen. Bij de eerste bocht verzamelden zich mensen die ronddrentelden en naar het plein keken. Thom en Juilin leken de afgelopen nacht goed werk te hebben geleverd met het verspreiden van de geruchten. Nu was het te hopen dat het niet tot een uitbarsting zou komen terwijl zij er nog middenin zaten. Als er nu een opstootje kwam... Alleen doordat ze zich stevig aan de karrand vasthield, voorkwam ze dat haar handen begonnen te beven. *Licht, hier op het plein*

een opstandige menigte, in het paleis de Zwarte Ajah, wellicht Moghedien... Ik ben zo bang dat m'n mond helemaal droog is. Nynaeve en Egeanin hielden de aangroeiende menigte in de straat achter hen in de gaten. Ze knipperden niet eens met hun ogen en beefden nog minder. *Ik wil geen lafaard zijn. Zeker niet!*

De kar ratelde verder en ze slaakte een zucht van opluchting. Het duurde even voor het tot haar doordrong dat de twee andere vrouwen precies hetzelfde hadden gedaan.

Bij de poorten, die niet veel breder waren dan de kar, werd Domon opnieuw ondervraagd, nu door mannen met punthelmen en borstplaten die een geschilderde gouden boom vertoonden. Soldaten van het panarchenlegioen. Ditmaal waren de vragen korter. Elayne meende te zien hoe een kleine beurs van eigenaar verwisselde, en toen ratelde de kar verder over het ruw bestrate erf voor de keukens. Op Domon na bleven de scheepsmaten buiten bij de soldaten wachten.

Elayne sprong van de stilstaande kar en liet haar blote voeten aan de stenen wennen. De ongelijke stenen waren hard. Ze kon maar moeilijk geloven dat de dunne zool van een muiltje zoveel verschil uitmaakte. Egeanin kroop wat verder de wagen op om de manden door te geven. Nynaeve nam de eerste op de schouder, een hand eronder en de andere boven aan de rand. De manden lagen vol lange witte pepers die wat rimpelig waren na de lange reis uit Saldea. Toen Elayne haar mand aanpakte, kwam Domon aanlopen en deed net of hij de pepers bekeek. 'De Witmantels en het panarchenlegioen lijken bijna slaags met elkaar,' mompelde hij, aan de pepers voelend. 'Die onderkapitein zei dat het legioen de panarch best zelf kon beschermen als het grootste deel niet naar de ringburchten was gestuurd. Jaichim Carridin heeft toegang tot de panarch, maar de kapiteinheer van het legioen niet. En ze zijn er niet al te blij mee dat binnen alleen de burgerwacht mag komen. Een achterdochtig man zou kunnen zeggen dat iemand liever heeft dat de wacht van de panarch zichzelf bewaakt dan haar.'

'Goed dat we dat weten,' fluisterde Nynaeve zonder hem aan te kijken. 'Ik heb altijd al gezegd dat je veel nuttigs kunt opsteken van man-nenroddel.'

Domon gromde zuur. ik ga met jullie naar binnen. Daarna moet ik terug naar mijn mannen en ervoor zorgen dat ze in de menigte bij elkaar blijven.'

Domon had rond het paleis mannen van zijn schepen in de haven verzameld.

Met de mand op haar schouder volgde Elayne de andere twee vrouwen. Ze hield haar hoofd gebogen en kreunde bij iedere stap, tot ze op de roodbruine keukentegels stond. De geuren van kruiden, gebraden vlees en sausjes vulden het vertrek.

'IJspepers voor de panarch,' verkondigde Domon. 'Een geschenk van Baile Domon, een scheepseigenaar van aanzien van deze stad.'

'Nog meer ijspepers?' vroeg een forse vrouw met donkere vlechten in een wit schort en met de gebruikelijke sluier. Ze keek amper op van een zilveren dienblad, waarop ze kunstig een wit tafeldoekje vouwde tussen schalen van dun gouden Zeevolkporselein. Er waren ruim tien andere vrouwen met schorten in de keuken, evenals enkele jongens die druipend vlees aan de spitten ronddraaiden in twee van de zes schouwen, maar zij was duidelijk de eerste kokkin. 'Nou ja, de panarch schijnt te hebben genoten van de vorige zending. Zet ze maar in de voorraadkamer daar.' Ze gebaarde vaag naar een van de deuren aan de andere kant van de keuken. 'Ik heb nu geen tijd om me met jullie bezig te houden.'

Elayne hield haar ogen op de tegels gericht toen ze zwetend achter Nynaeve en Egeanin aanliep, al kwam dat niet van de hitte van de ijzeren ovens en haarden. Een magere vrouw in een groenzijden gewaad dat niet in de Taraboonse stijl was gesneden, stond naast een brede tafel en krabde achter de ooitjes van een magere grijze kat die room uit een porseleinen schaaltje likte. De kat verried haar, net als het magere gezicht en de brede neus. Marillin Gemalfin, vroeger van de Bruine Ajah, nu een Zwarte zuster. Als ze van de kat op zou kijken, als ze zich bewust werd van hun aanwezigheid, zou ze ook zonder geleiden meteen ontdekken dat twee van de drie vrouwen met manden geleidsters waren. Van zo dichtbij kon de vrouw het gewoon voelen. Zweet druppelde van het puntje van Elaynes neus tegen de tijd dat ze de voorraadkamer met haar heup dicht duwde. 'Heb je haar gezien?' siste ze zachtjes terwijl ze haar mand half en half op de grond liet vallen. Uitgespaarde gaten in de witgepleisterde muur vlak onder het plafond lieten een vaag licht van de keukens door. Op de vloer van de enorme ruimte stonden grote schragen achter elkaar, afgeladen vol met zakken, netten vol groenten en grote kruiken met spijzen. Overal stonden vaten en kisten en aan haken hingen wel tien geslachte schapen en

tweemaal zoveel ganzen. Volgens de ruwe schetsen die Domon en Thom samen hadden gemaakt, was dit de kleinste voorraadkamer van het paleis. 'Dit is walgelijk,' zei ze. ik weet dar Rendra een goede voorraad voor haar keuken in stand houdt, maar zij koopt tenminste alleen wat ze nodig heeft. Die mensen hier feesten en...'

'Bewaar je zorg voor later, wanneer je er wat aan kunt doen,' siste Nynaeve haar scherp toe. Ze had haar mand op de vloer omgekeerd en trok haar ruwe boerenkleren uit. Egeanin stond al in haar onderkleding. ik heb haar ook gezien. Als je wilt dat ze komt kijken waar al dat lawaai vandaan komt, moet je vooral doorpraten.' Elayne snoof maar liet het daarbij. Zoveel herrie had ze toch niet gemaakt. Ze trok haar eigen kleren uit en gooide de pepers uit haar mand. Ze greep de witte kleding van fijngesponnen wol met een groene band, die daaronder verborgen had gelegen. Links op de borst was een groene boom geborduurd met breed uitwaaierende takken op de omtrek van een drievoudig blad. Haar smerige sluier werd vervangen door een schone, van geschraapt linnen dat bijna net zo dun was als zijde. De witte muiltjes met dikke zolen voelden heerlijk aan haar voeten, die van de wandeling van de kar naar de keuken al pijn deden. De Seanchaanse was als eerste uitgekleed, maar was als laatste in de nieuwe witte kleren, terwijl ze de hele tijd dingen mompelde als 'onbetamelijk' en 'dienstmeiden', wat Elayne niet snapte. De kleren waren van dienstmeisjes. Het hele punt was dat bedienden overal konden komen en dat een paleis er zoveel had dat niemand zou merken dat er drie meer waren. En wat dat onbetamelijke betrof... Elayne wist nog dat zij had geaarzeld om die Taraboonse kleding op straat te dragen, maar ze was er snel aan gewend geraakt en zelfs deze fijne wol kleefde minder aan haar huid vast dan zijde. Egeanin leek heel strenge ideeën te hebben over wat gepast en ongepast was.

Maar uiteindelijk zat al het kantwerk zoals de vrouw het wilde hebben en waren de boerenkleren onder de ijspepers in de manden gestopt.

Marillin Gemalfin was niet meer in de keuken, hoewel de langharige grijze kat nog steeds room stond te likken op de tafel. Elayne en de andere twee begaven zich naar de deur die naar de andere vertrekken van het paleis leidde.

Een van de hulpkokkinnen stond fronsend naar de kat te kijken met haar vuisten op de gevulde heupen. 'Wat zou ik die kat graag kelen,' mompelde ze en haar lichtbruine vlechten zwaaiden heen en weer toen ze kwaad het

hoofd schudde. 'Dat vreet maar room en als ik bij het ontbijt op mijn bessen ook maar een druppeltje room gebruik, mag ik het verder met water en brood doen!'

'Prijs jezelf gelukkig dat je niet op straat rondzwerft of aan de galg hangt.' De hoofdkokkin voelde niet met haar mee. 'Als een vrouwe zegt dat het diefstal is, is dat zo, al is het maar de room voor haar katten, nietwaar? Jullie daar!'

Elayne en haar vriendinnen verstijfden bij de schreeuw. De vrouw met de donkere vlechten zwaaide met een lange pollepel. 'Dat komt zomaar mijn keuken in en drentelt maar rond alsof je in een tuin bent. Stelletje luie zeugen. Jullie komen het ontbijt van vrouwe Ispan halen, nietwaar? Als het niet klaar staat als ze wakker wordt, zullen jullie ervan lusten. Komt er nog wat van?' Ze gebaarde naar het zilveren dienblad waar ze eerder aan had gewerkt en dat nu met een sneeuwwitte linnen doek was toegedekt.

Ze konden niets zeggen. Als ze hun mond open zouden doen, zou bij de eerste woorden hoorbaar zijn dat ze niet uit Tarabon kwamen. Elayne reageerde snel, zakte als een dienstertje even door een knie en pakte het blad op. Een bediende met een blad was bezig met haar werk en zou waarschijnlijk niet worden tegengehouden of iets anders krijgen opgedragen. Vrouwe Ispan? Geen ongewone naam in Tarabon, maar op de lijst van Zwarte zusters stond ook een Ispan. 'De spot met mij drijven, hè, kleine zeug,' bulderde de stevige vrouw en wilde om de tafel heen lopen, waarbij ze dreigend met haar pollepel zwaaide.

Ze konden niets doen of ze zouden zichzelf verraden. Ze konden daar blijven staan en een klap krijgen of ervandoor gaan. Elayne schoot met het dienblad de keuken uit en Nynaeve en Egeanin volgden haar op de hielen. Het geroep van de kokkin achtervolgde hen, maar gelukkig niet de kokkin zelf. Elayne zag in gedachten drie hollende vrouwen in het paleis die door de forse vrouw werden achtervolgd, en ze had zin om te giechelen. Haar bespotten? Ze wist zeker dat het precies zo'n révérence was geweest als haar eigen bedienden duizenden keren hadden gemaakt.

Aan weerszijden van de smalle gang lagen nog meer opslagruimten en kasten voor bezems en dweilen, emmers en zeep, linnen voor de tafels en alle mogelijke andere spullen. Nynaeve vond een dikke stoffer van veren in een kast. Egeanin pakte een armvol handdoeken uit een andere en een

dikke stenen vijzel in een derde. Ze verborg de vijzel onder de handdoeken.

'Een knuppel is soms handig,' zei ze toen Elayne een wenkbrauw optrok. 'Vooral wanneer niemand erop rekent dat je er een hebt.' Nynaeve snoof, maar zei niets. Sinds ze ermee had ingestemd dat Egeanin meeging, had ze amper laten merken dat de Seanchaanse ook meehielp.

Dieper in het paleis werden de gangen breder en hoger. De witte wanden vertoonden sierlijke friezen en de plafonds waren afgezet met glimmende vergulde krullen. Er lagen lange felgekleurde tapijten op de witte gangtegels. Fraaie gouden lampen op vergulde standaards verspreidden licht en de geur van fijne oliën. Soms kruiste de gang een binnenhof, omgeven door wandelpaden met slanke geribbelde zuilen, waarop balkons met fijn gebeeldhouwde balustrades uitkeken. Rond grote fonteinen zwommen rode, witte en gouden vissen onder waterlelies met enorme bloemen. Dit leek een andere wereld dan de stad Tanchico zelf.

Zo nu en dan kwamen ze andere bedienden tegen. Mannen en vrouwen in het wit, met de boom en het blad op de linkerborst geborduurd, die zich voortrepten voor hun taak. Of mannen in de grijze jassen en met de stalen hoofddeksels van de burgerwacht, gewapend met een vechtstok of knuppel. Niemand sprak hen aan, niemand keek echt goed. Niet naar drie dienstmeiden aan het werk. Eindelijk kwamen ze bij de smalle bediendentrap die op hun plattegrond was aangegeven.

'Denk eraan,' zei Nynaeve stil, 'als er bij haar deur een wacht staat, gaan jullie weg. Als ze niet alleen is, gaan jullie weg. We komen op de eerste plaats voor die dingen in de zaal, niet voor haar.' Ze haalde diep adem en dwong zich Egeanin aan te kijken. 'Als haar iets overkomt en jij...'

Buiten klonk vaag het geluid van een trompet. Even later galmde er binnen een gong en werden er bevelen geschreeuwd, waarna aan het eind van de gang mannen met stalen hoofddeksels langs holden. 'Misschien hoeven we ons nu geen zorgen meer te maken over een schildwacht bij haar deur,' zei Elayne. Thom en Juilin zouden geruchten verspreiden om de massa op te stoken, zodat de straten rond het paleis in vuur en vlam zouden staan en Domons bootslieden zouden het vuurtje aanwakkeren. Ze betreurde de noodzaak, maar de wanordelijkheden zouden de meeste wachten uit het paleis lokken, misschien allemaal, als ze geluk hadden. Die mensen in de stad wisten het wel niet, maar ze vochten om hun stad van de Zwarte Ajah

te redden en de wereld van de Schaduw. 'Egeanin kan beter met jou meegaan, Nynaeve. Jouw aandeel is het belangrijkst. Als iemand van ons in de rug gedekt moet worden, ben jij het.'

ik heb geen behoefte aan een Seanchaanse.' Ze legde haar stofpluim als een lans op haar schouder en beende verder de gang in. Ze bewoog niet echt als een dienstmeid. Niet met die soldatenpas. 'Zullen we onze eigen taak uitvoeren?' vroeg Egeanin. 'Het opstootje zal niet zo lang de aandacht opeisen.'

Elayne knikte. Nynaeve was al om de hoek uit het zicht verdwenen. De trappen waren smal en lagen in de muren verborgen om de bedienden zoveel mogelijk uit het zicht te houden. De gangen op de eerste verdieping waren vrijwel gelijk aan die op de begane grond, al zouden de dubbele spitsbogen hier waarschijnlijk toegang geven tot een fraai balkon of een groot vertrek. Er leken veel minder bedienden te zijn, toen ze zich naar de westelijke hoek van het paleis begaven en niemand lette op hen. Gelukkig was de gang voor de vertrekken van de panarch verlaten. Er stond geen wacht voor de brede deuren, met hun houtsnijwerk in de vorm van een boom onder een lijst met een dubbele spits. Niet dat ze van plan was geweest om zich voor een wacht terug te trekken, wat Nynaeve ook gezegd had, maar het maakte alles eenvoudiger.

Even later was ze er niet meer zo zeker van. Ze kon voelen dat iemand geleidde in het vertrek. Geen sterke stromen, maar er werd saidar geweven, of misschien werd een weefsel in stand gehouden. Er waren maar weinig vrouwen die de kunst verstonden een weving te verknopen.

'Wat is er aan de hand?' vroeg Egeanin.

Elayne besefte dat ze was blijven staan. 'Daarbinnen zit een Zwarte zuster.' Een of meer? Er was in ieder geval een geleidster. Ze drukte haar oor tegen de deuren aan. Er was een vrouw aan het zingen. Ze legde opnieuw haar oor tegen het houtsnijwerk en hoorde grove taal, gedempt maar nog goed verstaanbaar.

'Mijn borsten zijn rond en mijn billen net zo.

Ik wip en ik draai en ik zeg je "hallo".'

Geschrokken schoot ze achteruit; de porseleinen schaaltjes gleden heen en weer. Was dit wellicht de verkeerde kamer? Nee, ze had de plattegrond goed in haar hoofd. Bovendien leidden deze deuren met de boom erop naar de vertrekken van de panarch.

'Dan kunnen we verder niets doen,' zei Egeanin. 'Alles wat je doet, zal de anderen waarschuwen.'

'Misschien toch wel. Als ze mij voelen, zullen ze aannemen dat het van die vrouw daarbinnen komt.'

Fronsend beet ze op haar onderlip. Hoeveel waren er binnen? Met de Kracht kon ze minstens drie of vier dingen tegelijk doen, iets dat verder alleen Nynaeve en Egwene lukte. Ze ging in zichzelf de lijst van Andoraanse koninginnen na die in groot gevaar hun moed hadden bewezen, tot ze besefte dat het een lijst van alle koninginnen was. *Ik word ook op een dag koningin van Andor; ik kan net zo dapper zijn.* Ze hield zich klaar en zei: 'Gooi de deuren open, Egeanin, en laat je dan vallen zodat ik alles kan zien.' De Seanchaanse aarzelde. 'Gooi de deuren open.' Elayne was zelf verrast van haar stem. Ze had niet geprobeerd om er iets in te leggen, maar de woorden klonken zacht, kalm en bevelend. En Egeanin knikte, maakte bijna een buiging en gooide onmiddellijk beide deuren open.

'Mijn dijen zijn sterk, mijn vlees is zo zwak.

Mijn lippen ze kussen...'

De zangeres met de donkere vlechten die tot aan haar nek met stromen Lucht werd vastgehouden en die een besmeurd verkreukeld Taraboons roodzijden gewaad droeg, viel stil toen de deuren tegen de muur klapten. Een tenger ogende vrouw in een lichtblauw Cairhiens gewaad met een hoge kraag lag languit op een lange zachte bank. Ze hield op met meeknikken en sprong overeind. De grijns op haar vossengezicht ging over in woede.

De gloed van saidar hing al om Temaile heen, maar ze had geen enkele kans. Vol afschuw over wat ze zag, omhelsde Elayne de Ware Bron en sloeg hard toe met stromen Lucht. Ze bond haar van de schouders tot de enkels vast, weefde een schild van Geest en klapte dat tussen de vrouw en de Ware Bron in. De gloed rond Temaile verdween en ze vloog over de bank alsof ze door een galopperend paard was aangereden. Haar ogen rolden omhoog en ze belandde bewusteloos op haar rug, drie pas verder op het groene en gouden tapijt. De vrouw met de donkere vlechten schrok toen de stromen Lucht om haar heen opeens verdwenen en betastte zich verwonderd en ongelovig, terwijl ze van Temaile naar Elayne en Egeanin keek.

Terwijl ze het weefsel rond Temaile verknoopte, haastte Elayne zich de kamer in en keek ze snel rond of er nog meer Zwarte zusters waren. Achter haar deed Egeanin de deuren dicht. Er leek niemand anders te zijn. 'Was zij alleen?' wilde ze snel weten van de vrouw in het rood. Volgens Nynaeves beschrijving was dit de panarch en ze had iets over een lied gezegd.

'U hoort niet bij... de anderen?' zei Amathera aarzelend terwijl ze haar donkere ogen op hun witte kleding richtte. 'U bent Aes Sedai? Ze leek dat te betwijfelen, zelfs na wat er met Temaile was gebeurd. 'Maar u hoort niet bij hen?'

'Was zij alleen?' snauwde Elayne en Amathera schrok. 'Ja. Alleen. Ja, zij...' Het gezicht van de panarch vertrok. 'De anderen lieten me op mijn troon plaatsnemen en de woorden uitspreken die ze mij in de mond legden. Zij vonden het vermakelijk de ene keer recht te doen en de andere keer verschrikkelijk onrechtvaardig te vonnissen, waardoor generaties lange vetes kunnen ontstaan als ik ze niet recht kan zetten. Maar zij...!' Haar volle lippen openden zich voor een grauw. 'Zij moest mij van de anderen bewaken. Zij deed me zonder enige reden pijn, alleen maar om me te laten huilen. Ze liet me een hele schaal witte ijspepers opeten en gaf me geen druppel te drinken tot ik er op mijn knieën om smeekte. En al die tijd lachte ze! In mijn dromen hees ze mij aan mijn enkels naar de top van de Toren van de Morgen en liet me dan vallen. Een droom, maar het leek echt en iedere keer dat ik krijsend omlaag viel, kwam ik wat dichter bij de grond. En ze bleef lachen! Ze leerde me smerige dansen en schunnige liedjes en lachte wanneer ze zei dat ze mij bij hun afscheid zou laten zingen en dansen tot vermaak van de...' Met een gil als van een jagende kat sprong ze over de bank naar de gebonden vrouw en liet een regen van slagen op haar

neerkomen.

Egeanin, die met haar armen over elkaar voor de deur stond, was bereid haar door te laten gaan, maar Elayne weefde stromen Lucht rond Amathera's middel. Tot haar verrassing was ze in staat haar van de bewusteloze vrouw op te tillen en overeind te zetten. Misschien hadden Jorins lessen haar geleerd hoe ze die sterke stromen Lucht kon behandelen en was haar kracht door Jorin toegenomen. Amathera schopte naar Temaile en keek woest naar Elayne en Egeanin toen haar voet in de lucht schopte. 'Ik ben de panarch van Tarabon en ik ben van plan recht te doen aan deze vrouw!' Het rozenknopmondje leek weer te pruilen. Had die vrouw uit zichzelf geen gevoel van eer? Ze was de gelijke van een koning, een vorstin! 'En ik ben de Aes Sedai die u is komen redden,' zei Elayne koel. Ze besefte dat ze het dienblad nog steeds vasthield en zette dat snel op de grond. De vrouw leek al moeite te hebben met hun witte dienstkleding. Temailes gezicht was helemaal rood, ze zou met een gezwollen gezicht wakker worden. Het was ongetwijfeld minder erg dan ze verdiende. Elayne had graag een manier geweten om Temaile mee te voeren. Een manier om haar in de Toren terecht te laten stellen. 'Wij zijn met aanzienlijk gevaar voor onszelf hier gekomen om je te bevrijden. Als dat gelukt is, mag je de kapiteinheer van het panarchenlegioen spreken, en Andric met zijn leger, en deze vrouwen hier verjagen. Misschien hebben we geluk en kunnen we er enkelen ter verantwoording roepen. Maar we moeten jou hier eerst zien weg te krijgen.'

'Ik heb Andric niet nodig,' mopperde Amathera. Elayne zou hebben gezworen dat ze bijna 'niet meer' had willen zeggen. 'Er staan soldaten van mijn legioen rond het paleis. Ik weet het. Ik mocht met niemand van hen spreken, maar als ze me eenmaal hebben gezien en mijn stem hebben gehoord, dan zullen ze doen wat ze moeten doen, nietwaar? Jij kunt als Aes Sedai niet de Ene Kracht gebruiken om mensen te...' Haar stem stierf weg terwijl ze grimmig naar de bewusteloze Temaile keek. 'Je kunt het niet als een wapen gebruiken, hè? Dat weet ik.'

Elayne verraste zichzelf door kleine stroompjes Lucht te vlechten, één aan iedere vlecht van Amathera. De vlechten werden omhooggetrokken en de pruilende zottin had geen andere keus dan op haar tenen te gaan staan. Elayne lier haar naar zich toe trippelen tot de vrouw vlak voor haar stond, haar donkere ogen groot en verontwaardigd. 'Luister goed naar me, panarch Amathera van Tarabon,' zei ze ijskoud. 'Als jij tracht naar je soldaten buiten

te stappen, zijn die vrouwen bij Temaile heel goed in staat om je in een doosje te stoppen en bij haar terug te bezorgen. Nog erger, ze zullen vernemen dat mijn vriendinnen en ik hier zijn en dat kan ik niet toestaan. Wij vertrekken hier kruipend en sluipend en als je daar niet mee instemt, bind en knevel ik je en laat ik je naast Temaile achter, zodat haar vriendinnen jou vinden.' Er móest toch een manier zijn om Temaile mee te nemen? 'Begrijp je me?'

Amathera gaf een klein knikje, wat door haar houding al moeilijk genoeg voor haar was. Egeanin liet haar instemming blijken. Elayne maakte de stromen los en de hielen van de vrouw zakten op het tapijt terug. 'Goed, laten we nu eens kijken of we iets voor je kunnen vinden waarin je goed in weg kunt sluipen.' Amathera knikte opnieuw, maar haar mond stond ontzettend pruilerig. Elayne hoopte maar dat Nynaeve het momenteel gemakkelijker had.

Nynaeve stapte de grote tentoonstellingszaal met zijn vele smalle zuilen binnen en liet de veren stoffer rondgaan. De verzameling moest voortdurend afgestoft worden en niemand zou erop letten als een vrouw deed wat nodig was. Ze keek rond en haar ogen vielen op een geraamte van aan elkaar geknoopte botten. Het leek op een paard, maar met lange benen en een nek die de schedel wel tien voet de lucht in tilde. De enorme ruimte strekte zich naar alle kanten uit. Maar elk moment kon er iemand binnenkomen; bedienden die echt moesten schoonmaken of Liandrin en haar groepje om te gaan zoeken. Terwijl ze de stoffer nog steeds opvallend vasthield voor die mogelijkheid, haastte ze zich naar de witstenen standaard waar de dofzwarte halsketting en armbanden lagen. Ze besefte pas dat ze al die tijd haar adem had ingehouden toen ze een lange zucht slaakte omdat de dingen er nog lagen. De glazen schrijn met het cuendillarzegel lag vijftig pas verder, maar dit kwam eerst.

Ze klom over het polsdikke witzijden koord en raakte de brede aaneengeklonken kraag aan. *Leed. Doodsangst. Pijn.* Ze golfden zo sterk door haar heen dat ze wilde huilen. Wat was dit voor ding dat zoveel pijn kon opnemen? Ze trok haar hand terug en keek woest naar het zwarte metaal. Bedoeld om een geleider te overheersen. Liandrin en haar Zwarte zusters wilden het gebruiken om Rhand te beheersen, hem tot de Schaduw te keren, hem te dwingen de Duistere te dienen. Iemand uit haar eigen dorp, beheerst en gebruikt door Aes Sedai! Zwarte Ajah, maar toch Aes Sedai, net als Moiraine met haar plannetjes! *Egeanin! Ik voel me een smerige*

Seanchaanse! Verbaasd drong het tot haar door waar ze opeens aan dacht en ze besefte dat ze zich bewust boos maakte, boos genoeg om te geleiden. Ze omhelsde de Bron en de Kracht vulde haar. Een dienster met het boom-en-blad wapen op haar kleding kwam de zuilenzaal binnen. Trillend van de drang om te geleiden, wachtte Nynaeve af, terwijl ze nadrukkelijk met de veren de halsketting en armbanden afstofte. Het dienstmeisje kwam over de lichtgekleurde tegels naar haar toe; ze zou zo weer weggaan en dan kon Nynaeve... Ja wat? De dingen in haar riembuidel laten glijden en meenemen, maar-

Waarom zou de vrouw weggaan? *Waarom dacht ik dat ze weg zou gaan en niet zou gaan werken?* Ze keek opzij naar de naderende vrouw. Natuurlijk, geen veger, geen dweil, geen veren stoffer, zelfs geen stofdoek. *Waarvoor ze ook hier is, het kan niet al te lang...* Opeens zag ze het gezicht van de vrouw duidelijk. Sterk en knap, omlijst door donkere vlechten, vriendelijk glimlachend zonder echt aandacht aan haar te besteden. Zeker op geen enkele manier bedreigend. Niet helemaal hetzelfde gezicht, maar ze kende haar. Zonder verder nadenken sloeg ze toe, weefde een mokerharde slag van Lucht om dat gezicht te treffen. Op hetzelfde ogenblik omhulde de gloed van saidar de andere vrouw. Haar gezicht veranderde; op de een of andere manier werd het koninklijker en trotser. Ze herkende het gezicht van Moghedien, dat geschrokken keek en verbaasd dat ze niet ongemerkt had kunnen naderen. Nynaeves stroom werd haarfijn en messcherp doorkliefd. Ze wankelde door de felle slag achteruit, alsof ze lijfelijk geslagen werd en de Verzaker sloeg toe met een ingewikkeld weefsel van Geest met stromen Water en Lucht. Nynaeve had geen idee wat ermee gedaan kon worden, maar ze probeerde uit alle macht het door te snijden, zoals ze de andere vrouw had zien doen met een scherp web van Geest. Een hartenklop lang voelde ze liefde, toewijding en eerbied voor de prachtige vrouw die zich zou verwaardigen haar toe te staan...

Het ingewikkelde web deelde zich en Moghedien struikelde bijna. Een vlek bleef in Nynaeves geest achter, als een verse herinnering aan de wens te gehoorzamen, te buigen en hoffelijk te zijn. Alles wat er bij hun eerste ontmoeting was gebeurd, dreigde zich te herhalen, wat haar haat nog vergrootte. Het messcherpe schild waarmee Egwene Amico Nagoyin had gestild, kwam abrupt tot leven, meer een wapen dan een schild. Het zwiepte op Moghedien af... en werd geblokkeerd. Weefsels van Geest worstelden met weefsels van Geest, net te weinig om Moghedien voor altijd van de Bron af te schermen. Weer kwam het antwoord van de

Verzaken, als een vlijmscherpe bijl, met de bedoeling Nynaeve op dezelfde manier af te snijden. Voor altijd. Uit alle macht blokkeerde Nynaeve dat.

Opeens besefte ze dat ze onder al haar kwaadheid doodsbang was. Moghediens poging om haar te stillen, terwijl zij hetzelfde probeerde, kostte al haar kracht. De Kracht kookte tot ze het gevoel had te barsten. Haar knieën trilden van inspanning om zich staande te houden. En alles vloeide in die twee dingen. Ze had amper wat over om een kaarsje aan te steken. Moghediens bijl van Geest groeide en verzwakte in scherpte, maar dat was niet belangrijk. Nynaeve zag maar weinig verschil tussen stilling en slechts - slechts! - afgeschermd te worden door die vrouw zodat zij aan de genade van de Verzaker was overgeleverd. Het wapen veegde langs de stroom van Kracht uit de Bron als een mes dat weifelend boven de uitgestrekte nek van een kip hangt. Het beeld paste veel te goed. Ze wou maar dat ze er niet aan had gedacht. Ergens achter in haar hoofd krijste een bibberend stemmetje. O, *Licht, laat het niet toe. Laat het haar niet doen'. Alsjeblieft, alsjeblieft, dat niet!*

Heel even overwoog ze haar eigen poging om Moghedien af te snijden op te geven — de voornaamste reden was wel dat ze het telkens opnieuw moest aanscherpen, want haar weefsel wilde de scherpte niet vasthouden - om het schild los te laten en met die kracht Moghediens aanval terug te slaan, misschien wel af te kappen. Maar als ze dat probeerde, zou de andere vrouw zich niet hoeven te verdedigen en kon die de Kracht weer aan haar eigen aanval toevoegen. En dit was een Verzaker. Geen gewone Zwarte zuster. Een vrouw die in de Eeuw der Legenden een Aes Sedai was geweest, toen de Aes Sedai dingen konden waar ze nu alleen maar over droomden. Als Moghedien al haar kracht tegen haar inzette...

Als er op dat moment een man was binnengekomen of een vrouw die niet kon geleiden, zou deze slechts twee vrouwen hebben gezien die amper tien pas van elkaar af stonden, met een witzijden koord tussen hen in. Twee elkaar aanstarende vrouwen in een enorme zaal vol vreemde voorwerpen. Ze zouden aan niets kunnen zien dat dit een tweegevecht was. Er werd niet gesprongen en met zwaarden geslagen zoals mannen zouden doen, niets ging stuk of werd verpletterd. Slechts twee vrouwen tegenover elkaar. Maar desondanks een strijd, misschien tot de dood. Tegen een Verzaker.

'Al mijn zorgvuldige plannetjes tenietgedaan,' zei Moghedien opeens met een strakke boze stem, terwijl haar handen met witte knokkels haar rok

vastgrepen. 'Op z'n minst zal ik een onnoemelijke inspanning moeten leveren om alles weer te herstellen. Misschien is dat niet mogelijk. O, ik ben echt van plan jou daarvoor te laten boeten, Nynaeve Almaeren. Dit was zo'n gezellig schuilhoekje en die blinde vrouwen hebben een aantal zeer nuttige dingetjes in hun bezit, zelfs al kunnen ze die niet...' Ze schudde het hoofd en haar lippen vertrokken tot een snauw. 'Ik denk dat ik je deze keer maar meeneem. Ik weet al wat. Ik zal je houden als een levend opstapje als ik uitrijd. Je zult naar buiten gebracht worden om mij op handen en knieën een opstapje te geven als ik in het zadel wil stappen. Of wellicht geef ik je aan Rahvin. Die betaalt altijd gunsten terug. Hij heeft nu een mooi koninginnetje om zich mee te vermaken, maar mooie vrouwtjes zijn altijd al Rahvins zwakheid geweest. Hij vindt het fijn er twee, drie of vier bij de hand te hebben die om hem heen dansen en hem terwille zijn. Zou je dat niet leuk vinden? De rest van je leven vechten om Rahvins gunsten? Daar zul je naar verlangen als hij jou bezit. Hij heeft zo zijn kunstjes. Ja, ik denk dat Rahvin je mag hebben.'

Woede stroomde omhoog in Nynaeve. Zweet stroomde langs haar gezicht en haar benen trilden, alsof ze op het punt stond om in elkaar te zakken, maar haar woede gaf haar kracht. Woest slaagde ze erin haar wapen van Geest tegen Moghedien een haartje dichterbij te duwen voor de vrouw het opnieuw tot stilstand kon brengen. 'Dus je hebt dat juweeltje achter je gevonden,' zei Moghedien op een moment van wankel evenwicht. Het was verbazingwekkend, maar haar stem klonk of ze op de thee gekomen was. ik vraag me af hoe je dat hebt klaargespeeld. Doet er niet toe. Kwam je het weghalen? Wilde je het vernietigen? Je kunt het niet kapotmaken. Dat is geen metaal, maar een vorm van cuendillar. Zelfs lotsvuur kan cuendillar niet vernietigen. En als je van plan bent het te gebruiken; het heeft enkele... nare eigenschappen, zullen we zeggen. Als je die halsketting om een geleider doet, kan een vrouw met die armbanden weliswaar alles met de man doen, maar het voorkomt niet dat hij krankzinnig wordt. Bovendien gaat er ook een stroom de andere kant op. Uiteindelijk zal hij jou ook overheersen, dus loopt dat uit op voortdurende strijd. Niet erg aanlokkelijk als hij krankzinnig wordt. Natuurlijk kun je de armbanden doorgeven, zodat niemand er te lang aan wordt blootgesteld, maar dat betekent dat je hem aan iemand anders overdraagt. Mannen zijn altijd zo goed in geweld; het zijn prachtige wapens. Je kunt ook twee vrouwen zo'n armband om laten doen, als je iemand kent die je vertrouwt. Dat vertraagt de terugstroom aanzienlijk, heb ik begrepen, maar het zorgt ook voor minder beheersing, zelfs als jullie in volmaakte eendracht samenwerken.

Uiteindelijk merk je dat je met hem in een strijd om de heerschappij bent verwikkeld en voelen jullie je genoodzaakt de armband af te doen, net zoals hij jullie nodig heeft om de halsketting te verwijderen.' Ze keek op en trok vragend een wenkbrauw op. 'Je kunt dit toch wel volgen, hoop ik? Het beheersen van Lews Therin - of Rhand Altor, zoals hij nu wordt genoemd - zou heel nuttig kunnen zijn, maar is het die prijs waard? Je begrijpt nu wel waarom ik tot nog toe de halsketting en armbanden daar heb laten liggen.'

Trillend om de Kracht te beheersen, de geweven stromen in stand te houden, fronste Nynaeve. Waarom vertelde die vrouw haar dit allemaal? Vond ze het onbelangrijk omdat ze toch ging winnen? Waarom was haar woede veranderd in ontspannen gepraat? Ook op Moghe-diens gezicht stond zweet. Vrij veel zweet, dat druppels op haar brede voorhoofd vormde en langs haar wangen omlaag liep. Opeens maakten Nynaeves gedachten een buiteling. Moghediens stem klonk niet gespannen van woede, maar van inspanning. Moghedien zou haar niet onverwachts alle Kracht toewerpen; dat deed ze al. De vrouw leverde een even grote inspanning als zij. Ze bevocht een Verzaker, en ze werd niet als een gans voor de maaltijd geplukt, maar had zelfs nog geen veertje verloren. Ze kon een Verzaker aan, haar kracht was even groot! Moghedien probeerde haar af te leiden, een opening te vinden voor haar eigen kracht het begaf! Kon zij ook maar zoiets doen. Voor haar kracht verdween.

'Vraag je je af hoe ik dit alles weet? De halsketting en de armbanden werden gemaakt nadat ik werd... Nou ja, laten we het daar niet over hebben. Toen ik eenmaal vrij was, ben ik allereerst feiten over die laatste dagen gaan verzamelen. Laatste jaren eigenlijk. Hier en daar bevinden zich nog vrij veel fragmenten, onbegrijpelijk voor wie niet vaag weet waar te beginnen. De Eeuw der Legenden. Wat een malle naam hebben jullie mijn tijd gegeven. Toch vertellen zelfs jullie wildste verhalen nog maar een beetje. Ik was al tweehonderd jaar oud toen de Bres werd geslagen en voor een Aes Sedai was ik nog vrij jong. Jullie "legenden" zijn maar bleke afspiegelingen van wat wij konden. Hoe...' Nynaeve luisterde niet meer. Een manier om de vrouw af te leiden. Zelfs als zij een verhaal kon verzinnen, zou Moghedien toch waakzaam zijn en niet in haar eigen kuil vallen. Ze kon niet meer opbrengen dan een draad-dun stroompje, weinig meer dan... Weinig meer dan Moghedien kon. Een vrouw uit de Eeuw der Legenden, een vrouw die al zolang gewend was aan het geleiden van de Ene Kracht. Misschien gewend om alles met de Kracht te doen voor ze gekerkerd werd. Hoezeer was ze er na haar bevrijding in haar schuilplaats

aan gewend geraakt dingen zonder de Kracht te doen?

Nynaeve zakte door haar knieën. Ze liet de veren stoffer vallen en greep de standaard voor steun. Ze hoefde maar weinig toneel te spelen.

Moghedien glimlachte en kwam een stap dichterbij.'... reizen naar andere werelden, zelfs werelden in de lucht. Weet je dat de sterren...' Haar glimlach was zo zelfverzekerd. Zo triomfantelijk. Nynaeve greep de halsketting, negeerde de golven van pijn die door haar heen stroomden en gooide hem met dezelfde beweging weg. De Verzaker keek met open mond verbaasd toe toen de brede zwarte ketting haar midden tussen de ogen raakte. Het was niet zo hard, zeker niet hard genoeg om haar te verdoven, maar het was totaal onverwacht. Moghediens beheersing van haar stromen verzwakte maar één tel. Maar op dat moment sloeg het evenwicht door naar Nynaeve. Het schild van Geest gleed tussen Moghedien en de Bron; de gloed rondom haar knipperde uit.

De ogen van de vrouw puilden uit. Nynaeve verwachtte dat de Verzaker haar naar de keel zou vliegen, dat zou ze tenminste zelf hebben gedaan, maar Moghedien trok haar rok op en sloeg op de vlucht. Nu ze zich niet meer hoefde te verdedigen, kostte het Nynaeve maar weinig moeite om Lucht rond de vluchtende vrouw te weven. Midden in haar stappen verstarde de Verzaker.

Haastig verknoopte Nynaeve haar weefsel. Ze had het klaargespeeld. *Ik heb een Verzaker bevochten en haar verslagen,* dacht ze ongelovig. Kijkend naar de vrouw die, behalve haar hoofd, met steenharde Lucht werd vastgehouden. Te zien dat zij hollend stilstond, was moeilijk te geloven. Ze onderzocht wat ze had gedaan en zag dat het toch niet zo'n totale overwinning was als ze had gewild. Het schild had zijn scherpte verloren voor het op zijn plaats gleed. Moghedien was gevangen en afgeschermd, maar niet gesust.

Ze probeerde niet te wankelen, liep erheen en ging voor de vrouw staan. Moghedien zag er nog altijd koninklijk uit, maar wel als een zeer bange koningin, die haar lippen natmaakte en met haar ogen wild heen en weer keek. 'Als... als je me be... vrijdt, kunnen we m... misschien een of andere regeling treffen. Ik k... kan je zoveel 1... leren...' Genadeloos snoerde Nynaeve haar de mond door een knevel van Lucht te weven waardoor de mond van de vrouw open bleef staan. 'Een levend opstapblok. Had je het

daar niet over? Ik vind het een heel goed idee. Ik hou van paardrijden.' Ze glimlachte de vrouw toe, wier ogen uit de kassen leken te rollen.

Een stijgsteen, wel ja! Als Moghedien eenmaal in de Toren terecht zou staan en gestild werd - er was geen twijfel mogelijk over het vonnis voor een Verzaker - zou ze zeker nuttig werk mogen doen in de keuken, de tuin of de stal, behalve wanneer ze vertoond zou worden. Dan mocht ze laten zien dat zelfs Verzakers niet aan hun gerechte straf konden ontkomen en dat ze niet anders als de andere bedienden behandeld werd, afgezien van haar bewaking. Maar ze mocht denken dat Nynaeve even wreed was als zij. Ze mocht dat blijven denken, tot ze terecht...

Nynaeve bewoog haar mond wrang. Moghedien zou niet voor het gerecht komen. Nu niet in ieder geval. Niet tenzij ze een of andere manier kon bedenken om haar uit het Panarchenpaleis te krijgen. De vrouw leek aan te nemen dat de grijns betekende dat haar iets ergs te wachten stond. Er druppelden tranen uit haar ogen en ze bewoog heftig haar mond om woorden langs de knevel te krijgen. Nynaeve voelde afkeer van zichzelf. Ze liep moeizaam terug naar de zwarte halsketting en stopte hem snel in haar beurs voor de sterke gevoelens erin haar echt raakten. De armbanden volgden, met dezelfde gevoelens van lijden en verdriet. *Ik was bereid haar te martelen door haar te laten denken dat ik het zou doen! Ze verdient het zeker, maar zo ben ik niet. Of welf Ben ik niet beter dan Egeanin ?* Ze keerde zich om, woedend dat ze zoiets zelfs maar overwoog en beende langs Moghedien naar de glazen schrijn. Er moest een manier bestaan om deze vrouw voor het gerecht te slepen. Er stonden zeven beeldjes in de schrijn. Zeven en geen zegel. Heel even kon ze alleen maar staren. Een beeldje, een vreemd dier dat iets op een varken leek, maar met een grote ronde snuit en voeten die even dik waren als zijn poten, stond op de plek van het zegel, midden in de schrijn. Opeens kneep ze haar ogen half dicht. Het was er eigenlijk niet; het ding was geweven van Lucht en Vuur, met zulke kleine stroompjes dat spinrag ernaast er als kabels uit zou zien. Zelfs nu ze de stroompjes alle aandacht schonk, kon ze hen amper zien. Ze betwijfelde of Liandrin of een van de andere Zwarte zusters dat kon. Een heel klein snijvlammetje met de Kracht en het dikke beest verdween om over te gaan in het zwart-witte zegel op de roodgelakte standaard. Moghedien had het verborgen en nog wel in het volle zicht van iedereen. Vuur brandde een gat in het glas en het zegel ging ook in haar buidel. Die was nu heel vol en trok haar riem omlaag. Fronsend keek ze naar de vrouw die op haar tenen stond en probeerde te bedenken hoe ze haar mee kon

nemen. Maar Moghedien zou niet in de buidel passen en het zou wel heel verbaasde blikken trekken als ze de vrouw over haar schouders mee zou dragen. Toch moest ze onwillekeurig bij iedere stap naar de toegangsdeur omkijken. Kon ze niet iets bedenken? Terwijl ze stil bleef staan voor een laatste spijtige blik, draaide ze zich om naar de deuropening.

Deze deur kwam uit op een binnenhof met een fontein vol waterlelies. Aan de andere kant van de fontein stond een slanke, lichtbruine vrouw in een lichtromig Taranboons gewaad dat zelfs Rendra nog zou doen blozen; ze hield een zwarte taps toelopende staaf van een pas lang vast. Nynaeve herkende Jeaine Caide. Erger nog, ze herkende de staaf. Met een wanhopige sprong gooide ze zich opzij, zo hard dat ze uitgleed over de gladde witte vloertegels en met een klap tegen een dunne zuil botste. Een dikke staaf van wit vuur trok een spoor door de plek waar ze net had gestaan. Alsof de lucht in gesmolten metaal was veranderd, boorde het witte vuur zich een weg door de hele zaal. Waar het iets trof, verdwenen er gewoon stukken uit de zuilen en hielden kostbare voorwerpen op te bestaan. Blindelings stuurde ze golven Vuur naar het binnenhof in de hoop dat ze iets of iemand zou raken. Op handen en voeten kroop Nynaeve de zaal door. Vlak boven haar trok de lichtstaaf een brede kerf in beide muren. Daartussen stortten kisten, kasten en skeletten in en vielen neer. Doorgesneden zuilen trilden; sommige vielen om, maar wat door dat verschrikkelijke zwaard werd getroffen, bestond niet meer en sloeg geen voorwerpen en standaarden om. De glazen schrijn viel neer voor de gesmolten staaf verdween, waarna een purperen staaf zich op Nynaeves netvlies leek te branden. De cuendillarbeeldjes waren de enige voorwerpen die uit die smeltende witte bundel vielen en op de vloer kletterden. Natuurlijk braken de beeldjes niet. Moghedien had blijkbaar gelijk. Zelfs lotsvuur kon cuendillar niet vernietigen. Die zwarte staaf was een van de gestolen ter'angrealen. Nynaeve herinnerde zich nog de waarschuwing die in een stevig handschrift op hun lijst was bijgeschreven. *Brengt lotsvuur voort. Gevaarlijk en bijna onmogelijk te beheersen.*

Moghedien leek te gillen achter haar onzichtbare knevel. Haar hoofd schoot in paniek heen en weer, alsof ze tegen de banden Lucht vocht, maar Nynaeve besteedde er geen enkele aandacht aan. Zodra het lotsvuur verdween, richtte ze zich iets op om door de scheur in de binnenmuur naar de andere kant van de zaal te kijken. Naast de fontein zwaaide Jeaine Caide heen en weer met haar hand tegen het hoofd. De zwarte staaf viel bijna. Maar voor Nynaeve naar haar kon uithalen, had ze de staaf weer vast.

Lotsvuur barstte uit de punt en vernietigde alles op zijn baan door de ruimte.

Nynaeve liet zich bijna plat op haar buik vallen en kroop zo snel mogelijk de andere kant op, temidden van het gekletter en gekraak van neerstortende zuilen en metselwerk. Hijgend trok ze zich door een gat dat in beide muren was gebrand. Ze kon niet zien hoe ver het lotsvuur had gereikt. Misschien wel dwars door het hele paleis. Ze draaide zich om op een tapijt dat vol stukjes steen lag en gluurde voorzichtig rond de deurpost.

Het lotsvuur was er niet meer. Er hing een diepe stilte in de verwoeste tentoonstellingszaal, tot er een verzwakt deel van de muur loskwam en op de met rommel bezaaide vloer neerviel. Van Jeaine Caide viel geen spoor te bekennen, hoewel er aan de andere kant zoveel muur was verdwenen dat ze een goed zicht had op het hof met de fontein. Ze was niet van plan het gevaar op te zoeken om te kijken of de vrouw door het gebruik van de ter'angreaal was gedood. Haar adem kwam hortend en haar armen en benen beefden zo erg dat ze blij was even te kunnen liggen. Geleiden kostte evenveel kracht als ieder ander werk. Hoe meer je geleidde, hoe meer lichaamskracht het kostte. En hoe vermoeider je was, hoe minder je kon geleiden. Ze betwijfelde of zij op dit moment een verzwakte Jeaine Caide aan kon pakken. Wat een dwaas was ze geweest. Terwijl zij Moghedien met de Kracht bestreed, had ze er geen moment aan gedacht dat zoveel geleiding iedere Zwarte zuster tegen het plafond zou doen springen. Ze had geluk gehad dat de Domani niet met haar ter'angreaal was gekomen terwijl zij zich nog met de Verzaker bezighield. Heel waarschijnlijk zouden ze allebei zijn gedood voor ze wisten dat de Zwarte zuster er was. Opeens keek ze ongelovig de zaal in. Moghedien was verdwenen! Het lotsvuur was ruim tien voet van haar vandaan gebleven, maar ze stond er niet meer. Het was onmogelijk. Ze was afgebonden. 'Hoe weet ik nou of het onmogelijk is,' mopperde Nynaeve. 'Het was onmogelijk dat ik een Verzaker versloeg, maar ik heb het gedaan.' Nog steeds geen enkel teken van Jeaine Caide.

Ze duwde zichzelf overeind en haastte zich naar de afgesproken ontmoetingsplek. Als Elayne geen moeilijkheden had ontmoet, zouden ze hier misschien toch nog veilig weg kunnen komen.

55 De diepte in

Opgewonden bedienden verdrongen zich roepend en vragend in de gangen waar Nynaeve doorheen holde. Ze voelden de Ene Kracht dan wel niet, maar ze hadden zeker gevoeld dat het paleis in leek te storten. Ze drong zich tussen iedereen door, alsof ze een van de vele dienstmeisjes was die in paniek was geraakt.

Saidar vervaagde toen ze door gangen en over binnenhoven snelde. Het was moeilijk haar boosheid vast te houden, terwijl ze steeds ongeruster werd over Elayne. Als de Zwarte zusters haar hadden gevonden... Wie wist wat die nog meer hadden dan lotsvuur? De lijst die ze in Tar Valon hadden gekregen, had niet bij alles vermeld waarvoor het gebruikt kon worden.

Ergens zag ze Liandrin met haar honingblonde vlechten en Rianna met de witte lok een brede marmeren trap afsnellen. Ze zag niet hun gloed van saidar, maar aan de schreeuwende en opzij springende bedienden te zien, baanden ze zich met de Kracht een weg door de drukte. Ze was blij dat ze niet had geprobeerd de Bron vast te houden. De Duistervrienden zouden haar door de gloed meteen tussen de mensen hebben opgemerkt, en zonder een lange tijd te rusten was ze niet in staat er een, laat staan twee tegelijk te bestrijden. Ze had waarvoor ze was gekomen. De Zwarte zusters konden wachten.

Het werd minder druk en ze had iedereen achter zich gelaten toen ze de smalle gang bereikte aan de westkant van het paleis, waar ze afgesproken hadden. De anderen stonden te wachten naast een kleine, met bronzen knoppen versierde deur met een groot ijzeren slot. Amathera stond stijf rechtop in een lichtgekleurde linnen mantel met de kap omhoog. Het witte gewaad van de panarch kon best voor de kleren van een dienstmeid doorgaan als je niet al te goed keek. Het was van zijde maar de afgezakte sluier voor haar gezicht was heel gewoon linnen. Achter de deur klonk gedempt geschreeuw. Blijkbaar was het opstootje nog niet afgelopen. Als de mannen nu maar hun deel van het werk opknapten.

Nynaeve negeerde Egeanin en omhelsde snel Elayne. ik ben zó bezorgd geweest. Nog moeilijkheden gehad?'

'Niet in het minst,' antwoordde Elayne. Egeanin bewoog even en de jongere

vrouw keek haar veelbetekenend aan, waarna ze eraan toevoegde: 'Amathera deed wat moeilijk, maar dat hebben we opgelost.' Nynaeve fronste. 'Moeilijk? Waarom zou ze dat doen? Waarom deed je moeilijk?' Dat laatste was tegen de panarch, die met opgeheven hoofd weigerde iemand aan te kijken. Elayne leek ook geen zin te hebben om het uit te leggen.

Dus was het de Seanchaanse die antwoord gaf. 'Ze probeerde ertussenuit te knijpen om haar soldaten op te dragen de Duistervrienden het paleis uit te jagen. Terwijl we haar nog gewaarschuwd hadden.' Nynaeve weigerde haar aan te kijken.

'Kijk niet zo narrig, Nynaeve,' zei Elayne. 'Ik kreeg haar weer snel te pakken en we hebben even gepraat. Ik denk dat ze het nu volmaakt met me eens is.'

Er vertrok een spiertje in de wang van de panarch. 'Ik ben het volkomen met haar eens, Aes Sedai,' zei ze haastig, ik zal precies doen wat jullie zeggen en ik zal voor papieren zorgen waarmee jullie zelfs door de opstandelingen niet gehinderd worden. Het heeft geen zin er nog meer over te... zeggen.'

Elayne knikte alsof ze het helemaal begreep en gebaarde de andere vrouwen stil te zijn. Waarop de panarch gehoorzaam haar mond sloot. Ze keek misnoegd maar misschien stond haar mond altijd zo. Er waren duidelijk enkele rare dingen gebeurd en Nynaeve wilde best wachten om later het naadje van de kous te weten. Later. De smalle gang was geheel verlaten, maar dieper in het paleis galmde nog steeds paniekerig geschreeuw. Achter de deur klonk dof het rumoer van buiten.

'Maar hoe is het met jou?' ging Elayne fronsend verder. 'Jij zou hier toch veel eerder zijn? Heb jij voor al die paniek gezorgd? Ik voelde twee vrouwen zoveel Kracht geleiden dat het paleis had kunnen instorten, en even later probeerde iemand dat echt. Ik meende dat jij het was. Ik moest Egeanin tegenhouden om je te gaan zoeken.' Egeanin? Nynaeve aarzelde en dwong zich toen de schouder van de Seanchaanse aan te raken. 'Dank je wel.' Egeanin keek alsof ze niet helemaal begreep waar ze dat aan te danken had, maar ze gaf een snel knikje. 'Moghedien trof me daar aan, en terwijl ik nadacht hoe ik haar in de Witte Toren terecht kon laten staan, brandde Jeaine Caide me met lotsvuur bijna het hoofd af.' Elayne slaakte

een gilletje en Nynaeve haastte zich haar gerust te stellen. 'Het kwam helemaal niet in m'n buurt.'

'Je hebt Moghedien gevangen? Je had een Verzaker gevangen?'

'Ja, maar ze wist te ontsnappen.' Zo. Ze had alles toegegeven. Ze besefte dat drie paar ogen haar aanstaarden en schuifelde verlegen heen en weer. Ze hield er niet van iets fout te doen. Ze vond het nog erger, omdat zij altijd als eerste op fouten wees. 'Elayne, ik weet wat ik heb gezegd over voorzichtig zijn, maar toen ik haar eenmaal in handen had, was mijn enige gedachte hoe ik haar uit dit paleis en voor het gerecht kon krijgen.' Nynaeve haalde diep adem en sloeg een verontschuldigende toon aan. Ze vond het afschuwelijk. Waar waren die stomme mannen? ik heb alles in gevaar gebracht omdat ik mijn gedachten niet bij de zaak hield, maar maak me alsjeblieft geen verwijten.'

ik zal het niet doen,' zei Elayne ferm, 'zolang je er in de toekomst maar aan denkt voorzichtig te zijn.' Egeanin schraapte haar keel. 'O, ja,' voegde Elayne er haastig aan toe. Het wachten scheen op haar zenuwen te werken, want ze kreeg opeens rode vlekjes op haar wangen. 'Heb je de halsketting en het zegel gevonden?'

'Ik heb ze.' Ze klopte op haar riembuidel. Het geschreeuw buiten leek luider te worden, evenals het geroep in de gangen. Liandrin zou het paleis wel ondersteboven keren om uit te zoeken wat er gebeurd was. 'Waar blijven die mannen toch?'

'Mijn legioen,' begon de panarch, maar Elayne keek haar kort aan en ze zweeg meteen weer. In dat gesprek moest haar flink de wacht zijn aangezegd. De panarch stond te pruilen als een meisje dat bang was zonder eten naar bed te moeten gaan.

Nynaeve wierp een blik op Egeanin. De Seanchaanse stond strak naar de deur te staren. Ze had haar willen helpen. *Waarom geeft ze me niet de kans een hekel aan haar te hebben? Ben ik wel zo anders als zij?* Opeens zwaaide de deur open. Juilin trok twee dunne metalen staafjes uit het slot en ging weer rechtop staan. Er liep bloed langs zijn gezicht. 'Snel. We moeten hier weg zijn voor het uit de hand loopt.' Nynaeve keek met grote ogen langs hem heen en vroeg zich af wat hij daarmee bedoelde. De zeelieden van Baile Domon, minstens zo'n driehonderd, vormden een halve cirkel van twee man dik rond de deur.

Domon zelf stond hen zwaaiend met een knuppel aan te moedigen. Hij moest schreeuwen om boven het gebrul uit gehoord te worden. Mannen worstelden, vochten en schreeuwden in een kolkende mensenmassa die amper op afstand werd gehouden door de knuppels en stangen van de zeelieden. Niet dat ze echt geïnteresseerd waren in die mannen. Op diverse plekken in de menigte gebruikten groepen Witmantels hun zwaarden tegen mannen die met rieken, tonijzers of hun blote vuisten dreigden. Een regen van stenen viel op de Kinderen neer, waardoor soms een helm afviel, wat in het tumult niet te horen was. Een paard van een Witmantel brieste opeens, sloeg achteruit en viel achterover. Het kwam snel weer overeind, zonder ruiter. In de mensenmassa waren meer onbereden paarden te zien. Hadden Domon en de andere twee dit alles opgezet om hen te beschermen? Ze dwong zich aan het doel te denken - voelde aan haar buidel naar het cuendillar-zegel, de halsketting en de armbanden - maar het was moeilijk. Er stierven op dit moment mensen daar op straat. 'Willen jullie alsjeblieft meekomen!' riep Thom en wenkte hen naar buiten te stappen. Boven een borstelige wenkbrauw zat een diepe bloedende snee, misschien door een steen, en zijn bruine mantel was niet meer dan een vod. 'Als het panarchenlegioen uitgerend is en omkeert, kan dit een grote rotzooi worden.'

Amathera maakte een geschrokken geluid, voordat Elayne haar ruw naar buiten duwde. Nynaeve en Egeanin volgden. Zodra de vier vrouwen buiten stonden, werden ze door de zeelieden bijeengedrongen en vocht de groep zich weg van het paleis. Nynaeve kon alleen maar proberen overeind te blijven, terwijl ze werd meegedreven door haar beschermers. Egeanin gleed een keer uit en viel bijna, maar Nynaeve greep haar bij de arm en hielp haar weer overeind. Ze kreeg een dankbare glimlach. *We verschillen niet zoveel van elkaar,* dacht ze. *We zijn niet hetzelfde, maar niet echt anders.* Ze hoefde geen moeite te doen om de Seanchaanse bemoedigend toe te lachen.

Na het paleis hadden ze nog enkele straten te maken met de krioelende menigte, maar verderop waren de smalle, kronkelige straten bijna verlaten. Mensen die niet bij de straatrellen betrokken waren, leken zo verstandig daar weg te blijven. De zeelieden maakten de kring iets groter, waardoor de vrouwen meer ruimte kregen. Maar iedere zwerver die in hun richting keek, kreeg harde blikken terug. De straten van Tanchico waren tenslotte de straten van Tanchico. Vreemd genoeg vond Nynaeve dat verbazingwekkend. Het leek wel of ze weken in het paleis was geweest. De stad had toch anders moeten zijn. Toen het rumoer achter hen wegstierf,

maakte Thom al hinkend een sierlijke buiging voor Amathera. 'Het is mij een eer, panarch,' zei hij. 'Als ik u ergens mee van dienst kan zijn, hoeft u het maar te zeggen.' Het was verbazingwekkend, maar Amathera keek Elayne even aan, toonde een kleine grimas en zei: 'U houdt me voor de verkeerde, goede heer. Ik ben slechts een arme vluchtelinge van het platteland die door deze goede vrouwen is gered.'

Thom keek Juilin en Domon stomverbaasd aan, maar toen hij wat wilde zeggen, vroeg Elayne: 'Kunnen we zo vlug mogelijk naar de herberg, Thom? Dit is niet zo'n goede plek voor een gesprek.' Toen ze bij de Driepruimenhof aankwamen, verbaasde het eigenlijk niemand meer dat Elayne de panarch aan Rendra voorstelde als The-ra, een arme vluchtelinge die een plekje nodig had om te slapen en misschien wat werk om haar eten te verdienen. De herbergierster trok berustend haar schouders op, maar toen ze Thera naar de keuken bracht, liep ze de vrouw al te vertellen dat ze prachtig haar had en dat ze er in de juiste kleren zo knap uit zou zien.

Nynaeve wachtte tot de anderen in het Vertrek van de Vallende Bloesems waren en de deur dicht was, voor ze zei: 'Thera? En ze luisterde?! Elayne, Rendra laat de vrouw in de gelagkamer de tafels bedienen!'

Het leek Elayne niet te verbazen. 'Ja, waarschijnlijk wel, ja.' Met een zucht liet ze zich op een stoel zakken, schopte haar muilen uit en begon stevig haar voeten te kneden. 'Het was niet zo moeilijk om Amathera ervan te overtuigen dat ze zich enkele dagen schuil moest houden. Het is echt niet zo'n grote stap van: "De panarch is dood!" naar: "Dood aan de panarch!" Ik denk dat het ook hielp dat ze de relletjes op straat zag. Ze wil niet afhankelijk zijn van Andric als ze op de troon terug wil komen. Ze wil dat met haar eigen krijgsmacht bereiken, zelfs als ze zich daarvoor schuil moet houden tot ze met de kapiteinheer van het legioen heeft gesproken. Ik geloof dat Andric wat haar betreft nog een verrassing te wachten staat. Het is jammer dat hij haar niet verrast. Ze verdient het.' Domon en Juilin keken elkaar aan en schudden niet begrijpend hun hoofd. Egeanin knikte in zichzelf alsof zij het wel begreep en het ermee eens was.

'Maar waarom?' wilde Nynaeve weten. 'Misschien ben je van streek omdat zij ertussenuit wilde glippen, maar dit? Hoe speelde ze het trouwens klaar terwijl jullie haar in de gaten hielden?' Egeanins ogen flitsten zo snel naar Elayne dat Nynaeve niet eens wist of ze het wel had gezien.

Elayne boog zich voorover om haar voetzool te wrijven. Het moest haar pijn doen, want haar wangen waren rood. 'Nynaeve, die vrouw heeft geen enkel idee van het leven van een gewone burger in deze stad.' Alsof zij dat wel had! 'Ze schijnt recht en gerechtigheid belangrijk te achten - ik denk van wel tenminste - maar ze vond het helemaal niet zo raar dat er in het paleis genoeg voedsel was voor een jaar. Ik had het over de gaarkeukens en ze wist niet eens waar ik het over had! Als ze enkele dagen voor haar maaltijd moet werken, zal dat haar goeddoen.' Ze strekte haar benen uit onder de tafel en bewoog haar tenen heen en weer. 'Ah, dat voelt lekker. Maar ik neem niet aan dat het zo lang zal duren. Niet als ze echt van plan is het panarchenlegioen op het paleis af te sturen om Liandrin en de anderen eruit te krijgen. Jammer, maar zo is het nu eenmaal.'

'Nou, ze moet het wel doen,' maakte Nynaeve haar ferm duidelijk. Zij vond het ook fijn om even te zitten, al begreep ze niet dat Elayne zich zo druk over haar voeten maakte. Ze hadden vandaag amper gelopen. 'En hoe sneller hoe beter. We hebben de panarch daar nodig en niet in de keuken van Rendra.' Ze dacht niet dat ze zich over Moghedien zorgen hoefde te maken. De vrouw had iedere kans gehad om zich te vertonen nadat ze was losgekomen. Dat vond ze nog steeds een raadsel. Ze moest het scherm slordig hebben verknoopt. Maar Moghedien had zich niet willen vertonen, terwijl ze toch wist dat Nynaeve bijna uitgeput was. Ze kon geen enkele reden bedenken waarom de vrouw niet achter hen aan was gekomen. Zij hadden toch iets wat zij heel waardevol vond. Hetzelfde gold echter niet voor Liandrin. Als Liandrin maar de helft wist van wat er gebeurd was, zou ze zeker achter hen aankomen.

'De gerechtigheid van de erfdochter,' mompelde Thom, 'kan nog altijd het recht van de panarch overtreffen. Toen we weggingen, stroomden er al mensen naar binnen door die deur, en waarschijnlijk waren verschillende al naar de voorzijde van het paleis doorgedrongen. Vanavond staat er op z'n hoogst een door brand verwoeste bouwval. Dan hoeven de soldaten niet op de Zwarte Ajah te jagen en op die manier heeft Thera een paar dagen de tijd om jouw lesje te leren. Op een mooie dag zul je een geweldige koningin zijn, Elayne van Andor.' De blije glimlach van de vrouw verdween toen ze hem aankeek. Ze stond op, schuifelde om de tafel heen en zocht in haar zakken naar een doek waarmee ze ondanks zijn bezwaren het bloed van zijn voorhoofd begon te deppen. 'Hou je stil,' vertelde ze hem en ze klonk net als een moeder die een onrustig kind verzorgt.

'Kunnen we nou eens zien waar we onze nek voor hebben uitgestoken?' zei hij toen hem duidelijk werd dat Elayne gewoon zou doen wat ze van plan was.

Nynaeve maakte haar riembuidel open en legde de inhoud op tafel. De zwart-witte schijf waarmee de kerker van de Duistere gesloten bleef, de halsketting en armbanden die haar golven van pijn bezorgden voor ze die snel had neergelegd. Iedereen dromde om de tafel heen om ernaar te kijken.

Domon voelde aan het zegel. 'Ik heb ooit zoiets gehad.' Nynaeve betwijfelde dat. Er waren er maar zeven gemaakt. Drie waren er nu kapot, hoewel het cuendillar was. Moiraine had er een. Er waren er nog drie. Hoe sterk waren de laatste drie om de kerker in Shayol Ghul gesloten houden? De gedachte deed haar huiveren. Egeanin voelde aan de halsketting en duwde de armbanden opzij. Ze liet niet merken of ze de erin gevangen gevoelens voelde. Misschien was alleen een geleidster er gevoelig voor. 'Het is geen a'dam,' zei de Seanchaanse. 'Die is van zilverachtig metaal en uit één stuk.' Nynaeve had liever gehad dat ze'de a'dam niet had genoemd. *Maar zij heeft nooit een armband gedragen. En ze heeft die arme vrouw vrijgelaten. Arme vrouw? Zij - die Bethamin - was zo'n vrouw die vrouwen met een a'dam beteugelde.* Egeanin had meer medelijden getoond dan Nynaeve had kunnen opbrengen. 'Het is evenzeer een a'dam als jij en ik gelijk zijn, Egeanin.' De vrouw keek verrast, maar knikte even later. Niet zo verschillend. Twee vrouwen die alles zo goed mogelijk trachtten te doen.

'Ben je van plan de achtervolging van Liandrin voort te zetten?' Juilin ging met over elkaar geslagen armen aan tafel zitten en bekeek de voorwerpen. 'Of ze nu wel of niet uit Tanchico wordt verjaagd, ze loopt nog steeds vrij rond. Net als de anderen. Maar deze dingen lijken me te belangrijk om maar te laten slingeren. Ik ben slechts een dievenvanger, maar ik zou zeggen dat ze het beste naar Tar Valon kunnen.'

'Nee!' Nynaeve schrok zelf van haar felheid. De anderen ook, gezien de wijze waarop ze haar aanstaarden. Langzaam pakte ze het zegel op en deed die weer terug in haar buidel. 'Dit gaat naar de Toren. Maar dat ding...' Ze wilde het niet meer aanraken. Als die halsketting in de Toren lag, konden net als de Zwarte zusters de Aes Sedai besluiten het te gebruiken. Om Rhand te overheersen. Zou Moiraine het doen? Siuan Sanche? Die kans mochten ze niet krijgen. 'Dit is te gevaarlijk en mag in geen geval in

handen van Duistervrienden vallen. Elayne, kun jij ze vernietigen? Ze smelten? Het kan mij niet schelen als ze door de tafel heen branden. Maak ze gewoon kapot.'

'Ik begrijp wat je bedoelt,' zei Elayne met een grimas. Nynaeve dacht van niet - Elayne geloofde met hart en ziel in de Toren, maar ze geloofde ook in Rhand.

Nynaeve zag de gloed van saidar natuurlijk niet, maar ze zag dat Elayne geleidde door de spanning waarmee ze naar die smerige dingen staarde. De armbanden en de halsketting leken gewoon op tafel te liggen. Elayne fronste en haar blik werd nog strakker. Opeens schudde ze het hoofd. Haar hand hing even aarzelend boven een armband voor ze hem oppakte en snakkend naar adem weer liet vallen. 'Het voelt... Vol...' Ze haalde diep adem en zei: ik deed wat je vroeg, Nynaeve. Een hamer zou een plasje gesmolten metaal zijn geworden met het Vuur dat ik erin weefde, maar dit is niet eens warm.' Dus Moghedien had niet gelogen. Ongetwijfeld had ze dat overbodig gevonden, omdat ze het toch wel zou winnen. *Hoe was dat mens losgekomen?* Maar wat moesten ze met dat ding aan? Dit mocht niemand in handen krijgen.

'Baas Domon, weet u een diep gedeelte van de zee?'

'Jazeker, vrouw Almaeren.' zei hij langzaam.

Behoedzaam schoof Nynaeve de halsketting en de armbanden naar hem toe en probeerde niets te laten merken. 'Gooi dit dan daar in zee, waar niemand ze ooit nog op kan vissen.'

Even later knikte hij. 'Ik zal het doen.' Hij stopte ze snel in zijn jaszakken en je kon duidelijk merken dat hij er een hekel aan had een voorwerp aan te raken dat met de Ene Kracht had te maken, in het diepste gedeelte van de zee dat ik ken, vlak bij Aile Somera.' Egeanin keek fronsend naar de vloer en dacht ongetwijfeld aan het vertrek van de Ulianer. Nynaeve was niet vergeten dat de vrouw hem een 'keurig nette man' had genoemd. Ze had zin om te lachen. Dat was dan helemaal in orde. Zodra Domon uit kon varen, zouden die afschuwelijke halsketting en armbanden voorgoed zijn verdwenen. Dan konden zij terug naar Tar Valon. En dan... Dan weer terug naar Tyr of waar al'Lan Mandragoran zich ook bevond. Nadat ze met Moghedien had gevochten en had beseft hoe dicht ze bij haar dood of nog

iets ergers had gestaan, moest ze heel dringend haar eigen probleem aanpakken. Een man die ze moest delen met een gehate vrouw, maar als Egeanin vol genegenheid haar vroegere gevangene kon aankijken - en Domon nam haar zeker belangstellend op - en als Elayne van een man kon houden die krankzinnig zou worden, dan kon zij toch wel een manier bedenken om te genieten van wat zij met Lan kon hebben. 'Zullen we naar beneden gaan en zien hoe Thera het vindt dienstmeisje te zijn?' stelde ze voor. Zo gauw mogelijk naar Tar Valon. Zo gauw mogelijk.

56 Guldenoog

De gelagkamer van De Wijnbron was stil, afgezien van het krassen van Perijns pen. Stil en verlaten, alleen Aram was er. Het licht van de late ochtend vormde kleine vierkantjes onder de vensters. Er dreven geen etensgeuren uit de keuken. Nergens in het dorp brandde een oven en zelfs de kooltjes in de as waren gedoofd. Het had geen zin hun gemakkelijk vuur te verschaffen. De ketellapper - hij vroeg zich soms af of het juist was op die manier aan Aram te denken, maar een man met of zonder zwaard hield niet opeens op met te zijn wie hij was - stond naast de voordeur naar Perijn te kijken. Wat verwachtte de man? Wat wilde hij? Hij doopte zijn pen in het kleine stenen inktpotje, schoof het derde velletje papier opzij en begon aan zijn vierde. Ban Alseen duwde zich naar binnen met de boog in zijn hand en streek verontrust met z'n vinger heen en weer langs zijn grote neus. 'De Aiel zijn terug,' zei hij rustig, maar zijn voeten bleven maar schuifelen. 'Er komen Trolloks aan, uit het zuiden en noorden. Duizenden, heer Perijn.'

'Noem me niet zo,' zei Perijn verstrooid en keek fronsend naar het papier. Hij was niet zo goed met woorden. Hij wist ook zeker niet hoe je iets zo mooi kon zeggen dat vrouwen het fijn vonden. Hij kon alleen maar schrijven wat hij voelde. Hij doopte de pen weer in de inkt en voegde er enkele zinnen aan toe.

Ik ga je niet om vergeving vragen voor wat ik heb gedaan. Ik weet niet of je die mij kunt geven, maar ik ga er niet om vragen. Je bent belangrijker voor me dan mijn eigen leven. Denk nooit dat ik je in de steek heb gelaten. Als de zon op je schijnt, is het mijn glimlach. Als je een briesje hoort in de appelbloesems, is het mijn fluistering dat ik van je hou. Mijn liefde voor jou is eeuwig. Perijn

Heel even keek hij naar wat hij had geschreven. Het was het niet helemaal, maar het moest genoeg zijn. Hij had geen mooie woorden en geen tijd.

Voorzichtig strooide hij wat zand op de natte inkt, schudde het eraf en vouwde de blaadjes op. Hij had bijna 'Faile Bashere' op de buitenkant staan, voor hij schreef 'Faile Aybara'. Hij bedacht dat hij niet eens wist of een Saldeaanse vrouw de naam van haar man aannam. Er waren landen waar ze dat niet deden. Nou ja, ze was in Emondsveld met hem getrouwd en ze zou het maar moeten doen met de gewoonte van Tweewater.

Hij zette de brief op de schoorsteenmantel - misschien zou die haar ergens op een dag bereiken - en schikte het brede rode trouwlint rond zijn kraag, zodat het netjes langs de kraagpunten hing. Er werd verwacht dat je het zeven dagen droeg om iedereen te tonen dat je pas getrouwd was. 'Ik ga het proberen,' zei hij zachtjes tegen de brief. Faile had geprobeerd een lint in zijn baard te vlechten; hij wou dat hij het had toegelaten.

'Neem me niet kwalijk, heer Perijn,' zei Ban, die nog steeds onrustig met z'n voeten stond te schuifelen. 'Ik hoorde het niet.' Aram beet met grote bange ogen in zijn lip.

'Tijd voor het werk van vandaag,' zei Perijn. Misschien zou ze die brief ooit ontvangen. Op de een of andere manier. Hij pakte de boog van de tafel en hing die op zijn rug. Bijl en pijlkoker hingen al aan zijn riem. 'En noem me niet zo.'

Voor de herberg stonden de Gezellen op hun paarden. Wil Alseen met die stomme wolfskopbanier, de lange stok in zijn ijzeren stijgbeugel. Hoelang was het geleden dat hij niet met dat ding wilde lopen? De mannen die zich die eerste dag bij hem hadden aangesloten en nog steeds in leven waren, vochten nu jaloers om die eer en stonden het niemand anders toe. Wil, met de boog op zijn rug en een zwaard aan de heup, keek zo trots als een dorpsgek.

Toen Ban in het zadel klauterde, hoorde Perijn hem zeggen: 'Die man is zo koel als een wintervijver. Als ijs. Misschien wordt het vandaag niet zo erg.' Hij lette er amper op. De vrouwen stonden bij elkaar op de Brink.

Ze hadden een kring gevormd van vijf of zes rijen dik rond de hoge paal waar de grotere wolfskop in de wind wapperde. Vijf of zes rijen dik, schouder aan schouder, met wapenstokken van zeisen en rieken, met houthakkersbijlen en zelfs grote keukenmessen en hakmessen.

Zijn keel zat dicht. Hij sprong op Stapper en reed naar ze toe. Binnen de kring vrouwen vormden de kinderen een dicht opeengedrongen groep. Alle kinderen in Emondsveld.

Langzaam langs de rijen stappend voelde hij hoe de ogen van de vrouwen en de kinderen hem volgden. Een geur van vrees en bezorgdheid. De kinderen toonden het in hun lijkbleke gezichtjes, maar ze roken er allemaal naar. Hij trok de teugels aan voor de groep rond Marin Alveren, Daise

Kongar en de anderen van de vrouwenkring. Alsbet Lohan had een voorhamer van haar man op de schouder. De W'itman-telhelm die ze in de nacht van haar bevrijding had opgepakt, stond door haar dikke vlecht een beetje scheef. Neysa Ayellin hield een lang voorsnijmes stevig in haar hand en had er nog twee in haar gordel gestoken.

'We hebben dit besproken,' zei Daise en keek naar hem op alsof ze tegenwerpingen verwachtte en dat ze niet van plan was dat toe te staan. Ze had een riek aan een stok die bijna drie voet boven haar uitstak, rechtop voor haar neergeplant. 'Als de Trolloks ergens doorbreken, zullen jullie mannen het te druk hebben, dus gaan wij de kinderen wegbrengen. De ouderen weten wat ze te doen hebben en ze hebben allemaal in het bos verstoppertje gespeeld. We willen ze gewoon in veiligheid brengen tot ze weer te voorschijn kunnen komen.' De ouderen. Jongens en meisjes van dertien en veertien hadden op hun rug peuters vastgebonden en hielden de kleuters aan hun hand. De oudere meisjes stonden naast de vrouwen. Bode Cauton hield in beide handen een bijl vast, haar zus Eldrin een varkensprik met een brede punt. De oudere jongens waren bij de mannen of zaten met hun boog boven op de daken. De ketellappers stonden ook bij de vrouwen met hun kinderen. Perijn keek even neer op Aram, die bij zijn stijgbeugel stond. De Thuatha'an zouden niet vechten, maar iedere volwassene had twee zuigelingen op zijn of haar rug vastgebonden en een derde in de armen. Raen en Ila, met de armen om elkaar, wilden hem niet aankijken. Ze hoefden slechts de kinderen ergens in veiligheid te brengen tot ze te voorschijn konden komen.

'Het spijt me.' Hij moest stoppen en zijn keel schrapen. Hij had het zo niet willen doen. Hoe diep hij er ook over had nagedacht, er was niets anders te bedenken voor de dingen die hij had gedaan. Zelfs als hij zich aan de Trolloks had overgegeven, zouden die zijn doorgegaan met moorden en brandstichten. Het einde zou hetzelfde zijn geweest. 'Het was niet eerlijk wat ik met Faile heb gedaan, maar ik moest wel. Begrijp dat alsjeblieft. Ik moest het doen.'

'Doe niet zo dwaas, Perijn,' zei Alsbet meelevend, maar haar ronde gezicht was warm en vriendelijk. 'Ik kan er niet tegen als je dwaas doet. Denk je dat we iets anders hadden gedacht?'

Met een zwaar hakmes in de ene hand gaf Marin met haar andere hand een klopje op zijn dijbeen. 'Iedere man die de moeite van een maaltijd waard is,

zou hetzelfde hebben gedaan.'

'Dank je.' Licht, wat klonk hij schor. Nog even en hij zou staan snuiven als een meisje. Maar om de een of andere reden hielp het schrapen van zijn keel niet. Ze zouden wel denken dat hij een grote stommeling was. 'Dank jullie. Ik had jullie niet voor de gek moeten houden, maar als ze het had vermoed, zou ze niet zijn gegaan.'

'Ach Perijn,' lachte Marin. Ze lachte echt, ondanks alles wat hun te wachten stond, maar hij rook hoe bang ze was, en wilde dat hij even moedig was als zij. 'We wisten al wat je had bekokstoofd voor je haar op het paard zette en ik vermoed eigenlijk dat zij het ook wist. Soms beseffen vrouwen ineens dat ze ongewild dingen doen om mannen te plezieren. Vooruit, rij door en doe wat je moet doen. Dit zijn zaken van de vrouwenkring,' voegde ze er ferm aan toe. Met de grootst mogelijke moeite toverde hij een glimlach op zijn gezicht. 'Ja, vrouw Alveren,' zei hij en legde zijn knokkels tegen het voorhoofd. 'Vergeef me, ik weet dat ik m'n neus daar niet in moet steken.' De vrouwen om haar heen lachten zacht en vermaakt toen hij Stapper wendde.

Ban en Tel reden vlak achter hem, besefte hij, met de andere Gezellen in een lange rij achter Wil met de banier. Hij gebaarde het tweetal naast hem te komen rijden. 'Als alles slecht gaat vandaag,' zei hij, 'moeten de Gezellen hier terugkomen en de vrouwen helpen.'

'Maar...'

Hij onderdrukte fors elk bezwaar. 'Jullie doen wat ik zeg! Als het fout gaat, zorgen jullie dat de vrouwen en kinderen ontsnappen! Hoor je me!' Ze knikten met tegenzin, maar ze knikten. 'En jij?' vroeg Ban kalm.

Perijn negeerde hem. 'Aram, jij blijft bij de Gezellen.' Meestappend tussen Stapper en Tels ruige trekpaard, keek de ketellapper niet eens op. 'Ik ga waar jij gaat.' Hij zei het gewoon, maar zijn toon liet geen ruimte voor tegenspraak. Hij zou doen wat hij wilde doen, wat Perijn verder ook zou zeggen. Perijn vroeg zich af of echte heren dit soort problemen ook hadden.

Aan de westkant van de Brink zaten de Witmantels allen te paard, in hun kraakwitte mantels met de zonnekrans, glanzende helmen en wapenrusting, met glimmende lanspunten, vier naast elkaar, een lange rij die zich tot de nabije huizen uitstrekte. Ze moesten de halve nacht met poetsen en wassen

bezig zijn geweest. Dain Bornhald en Jaret Byar keerden hun paarden om naar Perijn te kijken. Bornhald zat rechtop in het zadel, maar hij rook naar appel brandewijn. Het ingevallen gezicht van Byar was verwrongen door een nog grotere woede dan anders.

ik dacht dat jullie nu wel op je plek zouden staan,' zei Perijn. Bornhald keek fronsend naar de manen van zijn paard maar gaf geen antwoord. Even later barstte Byar los. 'We gaan hier weg, Schaduw-gebroed.' Een boos gemompel steeg op van de Gezellen, maar de man met de diepliggende ogen negeerde zowel hen als Aram, die over zijn schouder naar zijn zwaard reikte. 'We vechten ons dwars door je Duistervrienden naar Wachtheuvel en voegen ons bij de andere Kinderen.' Ze gingen weg. Ruim vierhonderd soldaten vertrokken. Witmantels, maar wel bereden soldaten; geen boeren, maar soldaten die ermee hadden ingestemd - Bornhald had ermee ingestemd! - Emondsveld overal te helpen waar de gevechten het hevigst waren. Als Emondsveld een kans wilde hebben, dan moest hij deze mannen hier zien te houden. Stapper gooide zijn hoofd op en brieste alsof hij de stemming van zijn berijder aanvoelde. 'Geloof je nog steeds dat ik een Duistervriend ben, Bornhald? Hoeveel aanvallen heb je nou al meegemaakt? Die Trolloks willen me net zo graag doden als de anderen.'

Bornhald keek langzaam op, met schichtige ogen, en tegelijk ook half glazig. De handen in de metalen handschoenen kromden zich onbewust rond de teugels. 'Denk je dat ik nu nog niet weet dat deze verdediging zonder jou is opgezet? Jij had er toch niets mee te maken? Ik houd mijn mannen niet hier om toe te zien hoe jij je eigen mensen aan de Trolloks opvoert. Ga jij dansen op een stapel lijken wanneer het voorbij is, Schaduwgebroed? Niet op onze lijken! Ik ben van plan zo lang te leven dat je voor het gerecht zult worden gebracht!' Perijn klopte de nek van Stapper om het dier te kalmeren. Hij moest deze mannen hier houden. 'Wil je mij hebben? Heel goed. Wanneer het voorbij is, wanneer de Trolloks zijn verslagen. Ik zal me niet verzetten als je mij gevangen wilt nemen.'

'Nee!' riepen Ban en Tel tegelijk en achter zich hoorde hij het gegrom van de anderen. Aram keek Perijn verbijsterd aan.

'Een loze belofte,' spotte Bornhald. 'Jij wilt dat iedereen hier sterft behalve jijzelf.'

'Dat zul je nooit weten als je wegloopt, nietwaar?' Perijn maakte zijn stem

hard en verachtelijk, ik hou me aan mijn belofte, maar als jullie vluchten, zul je me misschien nooit meer vinden. Vlucht, als je wilt. Vlucht en probeer te vergeten wat hier gebeurt! Ons tegen de Trolloks te beschermen! Mooie praatjes! Hoeveel zijn er door de Trolloks na jullie komst gedood? Mijn familie was niet de eerste en zeker niet de laatste. Vlucht dan! Of blijf, als je je nog herinnert dat je een man bent. Als je behoefte hebt aan moed, kijk dan naar de vrouwen, Bornhald. Ieder van hen is dapperder dan al jouw Witmantels bij elkaar!' Bornhald beefde alsof elk woord een klap in zijn gezicht was; Perijn dacht dat de man bijna uit het zadel viel. Hij richtte zich echter op en staarde hem aan. 'Wij blijven,' zei hij schor. 'Maar heer Bornhald,' protesteerde Byar.

'Zuiver!' bulderde Bornhald hem toe. 'Als we hier moeten sterven dan sterven we met een zuiver hart!' Met een ruk keek hij weer naar Perijn, speeksel spatte van zijn lippen. 'Wij blijven. Maar uiteindelijk zal ik zien hoe je sterft, Schaduwgebroed! Voor mijn familie, voor mijn vader, zal... ik... je... zien... sterven!'

Hij trok wild zijn paard rond en draafde terug naar zijn wit gemantelde colonne. Byar ontblootte zijn tanden in een woordeloze snauw voor Perijn voor hij zijn kapitein volgde.

'Die belofte hou je toch niet?' vroeg Aram bezorgd. 'Dat kun je niet.' ik ga iedereen langs,' zei Perijn. De kans was klein dat hij zo lang zou leven dat hij die belofte kon nakomen. 'We hebben weinig tijd.' Hij spoorde Stapper met zijn laarzen aan en het paard sprong naar voren, naar de westkant van het dorp.

Achter de staken tegenover het Westwoud vonden de mannen steun bij hun speren, hellebaarden en wapenstokken die door Haral Lohan waren gemaakt. Hij stond er zelf, gekleed in zijn smidsvest en in zijn hand een acht voet lange schacht met een zeisblad. Achter hem stonden de boogschutters, met tussen hen vier blijden. Abel Cauton liep langzaam langs de mannen om ze moed in te spreken. Perijn hield zijn paard in naast Abel. 'Het nieuws is dat ze uit het noorden en zuiden komen,'zei hij kalm, 'maar blijf scherp uitkijken.'

'We houden de wacht. En ik hou me gereed om de helft van mijn mannen naar de bedreigde plekken te sturen. Ze zullen het volk van Tweewater geen gemakkelijk vlees vinden.' Abels grijns deed Perijn aan diens zoon

denken. Tot Perijns verlegenheid werd er wild gejuicht toen hij met de Gezellen en de banier langsreed. 'Guldenoog! Guldenoog!' met nu en dan een 'Heer Perijn!' Hij bedacht dat hij ze in het begin harder had moeten uitschelden.

In het zuiden had Tham de leiding. Met een grimmiger gezicht dan Abel en rondstappend als een halve zwaardhand met de hand aan zijn gevest. De wolfachtige dodelijke soepelheid leek vreemd bij die stevige, grijzende boer. Maar zijn woorden voor Perijn verschilden niet zoveel van die van Abel. 'Wij zijn mensen van Tweewater en wij zijn taaier dan de meesten weten,' zei hij kalm. 'Maak je geen zorgen, na vandaag kunnen we iedereen trots in de ogen zien.' Alanna stond bij een van de zes blijden en hield zich bezig met een grote steen die net in de lepel werd gehesen. Ihvon zat te paard in zijn zwaardhandmantel, zo slank als een stalen kling en even oplettend als een havik. Ongetwijfeld had hij zijn gevecht en zijn plaats reeds uitgekozen - overal waar Alanna was - om haar hoe dan ook te beschermen. Hij keek amper naar Perijn. Maar de Aes Sedai bleef even met haar handen boven de steen wachten en hun ogen volgden hem, schattend, metend en oordelend. Ook hier volgden de toejuichingen hem.

Waar de haag van staken achter de huizen doorliep, ten oosten van de herberg, de richting die Faile had gekozen, hadden Jon Tan en Samel Craaf de leiding. Perijn gaf hun hetzelfde door als Abel te horen had gekregen en kreeg opnieuw vrijwel hetzelfde antwoord. Jon, in een maliënhemd vol doorgeroeste gaten, had de rook van zijn brandende molen zien opstijgen en Samel, met zijn paardengezicht en lange neus, wist zeker dat hij hetzelfde boven zijn boerderij had gezien. Geen van beiden rekende op een gemakkelijke dag, maar beiden hadden hun rotsachtige vastberadenheid als een mantel om zich heengeslagen. Perijn had besloten zijn aandeel in de strijd in het noorden te leveren. Hij voelde aan het lint dat langs zijn kraag hing, keek in de richting van Wachtheuvel - Faile was die richting uit gereden - en vroeg zich af waarom hij de noordkant had uitgekozen. *Vlieg vrij rond, Faile. Vlieg in vrijheid, mijn lief.* Hij nam aan dat het niet uitmaakte of hij hier stierf of ergens anders.

Bran met zijn pothelm en wambuis met metalen platen werd verondersteld hier de leiding te hebben, maar hij stopte met zijn rondgang om zo goed mogelijk als het metaal hem toestond een buiging voor Perijn te maken. Gaul en Chiad stonden klaar, hun hoofd in de sjoefa en de zwarte sluier tot vlak onder de ogen opgetrokken. Vlak naast elkaar, merkte Perijn. Wat er

tussen hen ook leefde, het was sterker dan de bloedvete van hun stammen. Loial had twee hakbijlen die wel speelgoed leken in zijn enorme handen. Zijn oren staken heldhaftig naar voren en zijn brede gezicht stond grimmig.

Denk je echt dat ik ervandoor zou gaan? had hij gezegd toen Perijn hem voorstelde de nacht na Failes vertrek weg te glippen. Zijn oren hingen vermoeid en beledigd omlaag. *Ik ben met je meegegaan, Perijn, en ik blijf tot jij gaat.* Toen had hij opeens gelachen, een diep dreunend geluid waardoor de schalen stonden te rammelen. *Misschien zal ooit iemand nog een verhaal over mij vertellen. Wij zijn er niet op uit, maar een Ogierheld zou best kunnen, neem ik aan. Een grapje, Perijn. Ik maakte een grapje. Lach. Vooruit, laten we elkaar grapjes vertellen en lachen en eraan denken dat Faile vrij rondvliegt.* 'Het is geen grap, Loial.' fluisterde Perijn toen hij langs de rijen mannen reed en probeerde niet naar hun toejuichingen te luisteren. 'Je bént een held, of je wilt of niet.' De Ogier keek hem met een gespannen, strakke grijns aan voor hij zijn ogen weer op het vrijgemaakte veld achter de versperring richtte. Witgeverfde stokken gaven elke honderd pas aan, tot vijfhonderd pas. Daarachter lag de lappendeken van tobakvelden en gerstakkers, de meeste platgetrapt bij eerdere aanvallen, heggen, lage stenen wallen en bosjes lederbladbomen, sparren en eiken. Er waren zoveel bekende gezichten in de rijen wachtende mannen. De stevige Ewar Kanwin, Peet Alcaar met zijn lantaarnkaak en zijn speren. De witharige Buul Datrijn, de pijlenmaker, stond natuurlijk bij de boogschutters. Daar stonden de knokige grijsharige Jak Alseen, zijn kale neef Wit en de gebogen Vlan Lewin, een magere bonenstaak, net als zijn andere broers en neven. Jaim Torfin en Hu Marwin, die als eersten met hem waren uitgereden. Ze hadden zich niet thuis gevoeld bij de Gezellen. Het leek alsof hun afwezigheid bij de hinderlaag in het Waterwold afstand tussen hen en de anderen had geschapen. Elam Dotriet en Dav Ayellin en Ewin Fingar. Hari Kopin, zijn broer Darl en de oude Bili Kongar. Berin Tan, de broer van de molenaar, en de dikke Atan Dern en Kevrin Alazar, die al kleinkinderen had met kinderen, en Tuk Padewijn, de timmerman...

Hij dwong zich hen niet meer aan te kijken en reed door naar Verin, die naast een van de blijden stond, onder het wakend oog van Tomas op zijn grijze hengst. De gezette, in bruin geklede Aes Sedai nam Aram even op voor ze met een opgetrokken wenkbrauw haar vogelogen op Perijn richtte, alsof ze hem wilde vragen waarom hij haar lastig viel. ik ben een beetje verbaasd dat ik jou en Alanna hier nog aantref,' vertelde hij haar. 'Het zoeken van meisjes die kunnen geleiden, is het toch niet waard om voor te

sterven. En het aan een lijntje vasthouden van een ta'veren toch ook niet.'

'O? Doen we dat dan?' Ze strengelde haar vingers voor haar buik in elkaar, hield haar hoofd schuin en keek hem nadenkend aan. 'Nee,' zei ze eindelijk, ik denk niet dat we al echt kunnen vertrekken. Jij bent op jouw eigen wijze een heel interessante studie, evenals Rhand. Evenals de jonge Mart. Als ik mezelf in drieën kon verdelen, zou ik me aan ieder van jullie vastklampen, en elk moment van de dag en nacht bij je zijn, al zou ik met je moeten trouwen.'

ik heb al een vrouw.' Het voelde vreemd dat te zeggen. Vreemd en goed. Hij had een vrouw en zij was veilig.

Ze verbrijzelde zijn dagdromerij. 'Ja, inderdaad. Maar je weet niet wat het betekent om met Zarine Bashere getrouwd te zijn, hè?' Ze stak haar hand uit en draaide de bijl in de lus iets naar buiten om hem goed te bekijken. 'Wanneer geef je hem op voor de hamer?' Starend naar de Aes Sedai liet hij zijn paard terugstappen en trok de bijl uit haar handen voor hij besefte wat hij deed. Wat trouwen met Faile betékende? De bijl opgeven? Wat bedoelde ze? Wat wist ze? 'ISAM!'

Het schor bassende gebrul steeg donderend op en de Trolloks verschenen, groot en breed. Ze draafden de velden op om net buiten bereik van de bogen stil te houden, een uit het veld oprijzende, zwart-gepantserde massa van dikke rijen die zich over de hele breedte van het veld uitstrekte. Duizenden samengedrongen grove gezichten, vervormd met snavels en bekken, koppen met hoorns en verenkammen, punten aan ellebogen en schouders, zeisachtige kromzwaarden en piek-bijlen, speren met weerhaken en puntige drietanden, een schijnbaar eindeloze zee van wrede wapens. Daarachter galoppeerden de Myrddraal op hun middernachtelijke paarden heen en weer, en hun ravenzwarte mantels bleven roerloos hangen terwijl zij hun rijdieren her en der heen wendden. 'ISAM!'

'Interessant,' mompelde Verin.

Perijn vond het niet echt het juiste woord. Dit was de eerste keer dat de Trolloks iets begrijpelijks hadden geroepen. Niet dat hij enig idee had wat het betekende.

Hij streek zijn trouwlint glad en dwong zich kalm naar het midden van de linie te rijden. De Gezellen stelden zich achter hem op, de wind speelde

met de banier met de rode wolfskop. Aram had zijn zwaard getrokken en hield die met beide handen omhoog. 'Hou je klaar,' riep Perijn. Zijn stem klonk vast; hij kon het zelf niet geloven. 'ISAM!' En de zwarte vloedgolf stroomde woordeloos huilend naar voren.

Faile was veilig. Niets anders deed er meer toe. Hij gunde zich geen blik op de gezichten van de mannen die naast hem waren gevallen. Hij hoorde hetzelfde gehuil in het zuiden. Beide zijden tegelijk! Dat hadden ze nooit eerder geprobeerd. Faile was veilig. 'Op vierhonderd pas...' Langs de hele linie rezen de bogen tegelijk op. De huilende horde kwam nader, lange dikke poten vraten de afstand. Nader. 'Los!!!' Het geklap van de boogpezen ging ten onder in het gebrul van de Trolloks, maar toen de bogen omlaag gingen, streepte een hagel van pijlen door de lucht die doordrongen in de zwarte maliën van de Trolloks. Stenen uit de blijden ontploften in vurige bollen en scherpe splinters temidden van de ziedende rijen. Trolloks vielen. Perijn zag hen vallen en onder laarzen en hoeven vertrapt worden. Zelfs enkele Myrddraal vielen. Maar de vloedgolf schuimde verder, vulde gaten en lege plekken, schijnbaar onaangetast.

Het was niet nodig het bevel nogmaals te geven. De tweede pijlenregen volgde de eerste zo snel als mannen pijlen konden aanleggen en vloog al door de lucht voor de eerste pijlen doel troffen; de derde volgde meteen, daarna de vierde en de vijfde. Vuur barstte uit tussen de Trolloks, zo snel als de blijdelepels gespannen konden worden. Verin galoppeerde van blijde naar blijde om vanuit het zadel gebukt haar hand op de stenen te leggen. En de enorme brullende gestalten kwamen dichterbij, schreeuwend in een taal die Perijn niet verstond, maar schreeuwend om bloed, menselijk bloed en vlees. Mannen die gehurkt achter de staken zaten, maakten zich klaar en hieven hun wapens. Perijn voelde zich koud vanbinnen. Hij kon het veld achter de Trolloks zien en dat lag reeds bezaaid met doden en stervenden, maar er leken er amper minder te zijn. Stapper danste zenuwachtig op en neer, maar door het aanrollende gehuil van de Trolloks kon hij hem niet horen hinniken. De bijl gleed soepel in zijn hand, het lange halvemaanvormige blad en de dikke piek vingen het zonlicht op. Nog niet eens middag. *Mijn hart behoort altijd jou toe, Faile.* Ditmaal zouden de staken het niet houden, dacht hij.

De voorste rij Trolloks hield niet in, maar rende recht op de scherpe staken af, met hun gezichten verwrongen door snuiten en bekken, verwrongen door een pijnlijk huilend gejank toen ze werden gespietst, en dieper werden

gespiest door andere enorme monsters die over hun ruggen klauterden. Enkelen vielen tussen de staken neer, werden opgevolgd door anderen, steeds maar meer. Een laatste pijlenregen trof hen van nabij, toen was het de beurt aan de speren, de hellebaarden en eigengemaakte steekwapens. Stotend en stekend naar torenhoge gestalten in het zwart, soms neervallend, terwijl de jongens van de daken en de boogschutters zo goed en zo kwaad mogelijk schoten op de onmenselijke gezichten boven de hoofden van hun vrienden. Waanzin en dood en oorverdovend gebrul, geschreeuw en gehuil. Langzaam, onvermijdelijk boog de verdedigingslijn van Tweewater op een tiental plekken naar achter. Als die ergens brak...

'Achteruit,' brulde Perijn. Een Trollok met een bloedende varkenskop drong door de rijen mannen heen, brullend en zwaaiend met zijn dikke kromzwaard. Perijns bijl spleet de kop tot de bek toe open. Stapper probeerde achteruit te stappen, onhoorbaar gillend in het tumult. 'Achteruit!' Darl Kopin viel, een dij omklemmend die door een polsdikke speer doorboord was; de oude Bili Kongar probeerde hem achteruit te slepen, terwijl hij onhandig een varkensprik rondzwaaide. Hari Kopin verdedigde zijn broer met een zwaaiende hellebaard; de mond wijd open in een schijnbaar eindeloze schreeuw. 'Terug tussen de huizen.' Hij wist niet eens of de anderen het hoorden en doorgaven of dat het enorme gewicht van Trolloks gewoon doordrukte, maar langzaam, aarzelend trokken de mensen stap voor stap achteruit. Loial roffelde met zijn bebloede bijlen als hamers rond. Naast de Ogier stak Bran grimmig zijn speer om zich heen. Hij was zijn pothelm kwijt en het bloed stroomde langs zijn grijze haarrand. Op zijn hengst gezeten hakte Tomas een ruimte vrij rond Verin. Haar haren zaten in de war en ze had haar paard verloren. Bollen vuur schoten uit haar handen weg en iedere getroffen Trollok barstte in vlammen uit, alsof hij in olie was gedompeld. Niet genoeg om het te houden. De mannen van Emondsveld weken terug, groepeerden zich rond Stapper. Gaul en Chiad vochten rug aan rug. Zij had nog maar één speer over en hij sloeg en stak met zijn zware mes. Achteruit. De mannen hadden de verdedigingslijn teruggebogen naar het westen en oosten, om ervoor te zorgen dat de Trolloks niet om de linie trokken. Ze schoten hun pijlen af. Niet genoeg mannen. Achteruit.

Opeens probeerde een monster met ramshoorns Perijn uit het zadel te trekken en tegelijk achter op het dier te klimmen. Met een klap viel Stapper neer onder hun gezamenlijke gewicht. Perijns been lag eronder en leek te breken. Verwoed probeerde Perijn met zijn bijl zijn andere zijde te

beschermen en tegelijk de handen van zijn keel weg te houden, handen die nog groter waren dan die van Loial. De Trollok jammerde toen Arams zwaard zijn nek openlegde. Het bloed spoot omhoog en hij stortte op Perijn neer, maar de ketellapper had zich al omgedraaid naar een andere Trollok voor een dodelijke slag in de buik van het monster.

Kreunend van pijn schopte Perijn zich los, geholpen door Stapper, die overeind wilde krabbelen, maar er was geen tijd meer om erop te klimmen. Hij kon nog net opzij rollen, toen de hoeven van een zwart paard naast hem neer stampten, op de plek waar zijn hoofd was geweest. Het bleke, oogloze, snauwende gezicht van een Schim keek op hem neer toen hij probeerde op te staan. Het dodelijke zwarte zwaard daalde vlijmscherp neer, zoefde door zijn haren toen hij zich liet vallen. Genadeloos zwaaide hij de bijl rond en hakte een paardenbeen doormidden. Paard en ruiter vielen tegelijk en bij hun val liet hij zijn bijl diep in het hoofd zinken waar de ogen van de Schim behoorden te zitten.

Hij trok zijn blad net op tijd los om te zien hoe de riek van Daise Kongar zich in een keel onder een geitenkop boorde. De Trollok greep de lange schacht vast en stak toe met een speer met weerhaken, maar Marin Alveren haalde kalm haar hakmes door de dijspieren. De poot klapte dubbel en even koel sloeg ze onder in de nek zijn ruggengraat in tweeën. Een andere Trollok tilde Bode Cauton aan haar vlecht op. Met wijd open mond voor een doodsbange schreeuw liet ze haar hakbijl in zijn gemaliede schouder ploffen, terwijl Eldrin tegelijk haar varkensprik in de borst stak en de grijze Neysa Ayellin met een enorm vleesmes toestak.

Voor zover Perijn het kon overzien, stonden ook de vrouwen nu overal in de verdedigingslijn. Alleen door hun aantal hield de lijn het nog steeds, al waren de Emondsvelders bijna tot de huizen teruggedrongen. Vrouwen tussen de mannen, schouder aan schouder, sommigen niet ouder dan meisjes, maar ja, sommige van die 'mannen' hadden zich ook nog nooit geschoren... Sommigen zouden het nooit hoeven doen. Waar waren de Witmantels? *De kinderen!* Als de vrouwen hier waren, kon niemand de kinderen het dorp uit brengen. *Waar blijven die bloedkerels?* Als ze nu kwamen, konden ze misschien enig respijt krijgen. Een korte tijd om de kinderen weg te brengen. Een jongen. Dezelfde donkere krullenkop die hem de vorige avond was komen halen, greep hem bij de arm toen hij zich omdraaide om de Gezellen te zoeken. De Gezellen moesten een doorgang voor de kinderen banen. Hij kon ze erheen sturen terwijl hij hier afmaakte

wat hij moest doen. 'Heer Perijn!' riep de jongen boven het oorverdovende lawaai uit. 'Heer Perijn!'

Perijn probeerde hem van zich af te schudden en tilde hem toen met schoppende benen en al op. Hij hoorde bij de andere kinderen te zijn. Verdeeld in rechte rijen tussen de huizen schoten Ban, Tel en de anderen vanuit hun zadel hun pijlen over de hoofden van de mannen en vrouwen heen. Wil had de banier in de grond geplant, zodat ook hij zijn boog kon gebruiken. Op de een of andere manier was het Tel gelukt Stapper op te vangen en de teugels aan zijn zadel te binden. De jongen kon op de rug van Stapper weggereden worden. 'Heer Perijn! Luister! Baas Altor zegt dat de Trolloks worden aangevallen! Heer Perijn!'

Perijn was al half op weg naar Tel, hinkend vanwege zijn bezeerde been, toen het tot hem doordrong. Hij stak de bijl in zijn riem om de jongen bij zijn schouders te kunnen pakken. 'Aangevallen? Door wie?'

'Ik weet het niet, heer Perijn. Meester Alveren zei dat ik u moest zeggen dat hij iemand "Devenrit" had horen schreeuwen.' Aram greep Perijns arm beet en wees zwijgend met zijn bloedrode zwaard. Perijn keerde zich op tijd om om een hagelbui van pijlen in de Trolloks te zien neerkomen. Uit het noorden. Een tweede regen van pijlen steeg reeds naar de top van hun vlucht.

'Ga naar de andere kinderen terug,' zei hij en zette de knaap neer. Hij moest een hoge plek vinden om het goed te zien. 'Loop! Je hebt het uitstekend gedaan, jongen,' voegde hij eraan toe, toen hij hinkend naar Stapper holde. Het kereltje draafde met een grijns naar het dorp terug. Iedere stap zond een schok van pijn door zijn been, misschien was dat echt gebroken. Hij had geen tijd er aandacht aan te schenken. Hij greep de teugels die Tel hem toewierp en trok zich omhoog in het zadel. En vroeg zich af of hij zag wat hij zag in plaats van wat hij wenste te zien.

Aan de rand van de akkers, onder de banier met de rode adelaar, stonden lange rijen mannen in boerenkleren, die ordelijk hun voetbogen afschoten. En naast de banier zat Faile op Zwaluw, Bain stond bij haar stijgbeugel. Het moest Bain zijn achter die zwarte sluier en hij kon Failes gezicht duidelijk onderscheiden. Ze keek opgewonden, angstig, bevreesd en stralend. Ze leek prachtig.

De Myrddraal probeerden enkele Trolloks om te keren voor een aanval op de mannen van Wachtheuvel maar het was zinloos. Nog voor de omgedraaide Trolloks vijftig stappen hadden gedaan, vielen ze neer. Een Schim viel met paard en al, niet door pijlen maar door de handen en speren van in paniek geraakte Trolloks. Nu trokken de Trolloks zich terug, renden opgewonden terug, ontvluchtten de pijlen die hen van beide kanten troffen toen de mannen in Emondsveld ruimte kregen voor hun bogen. Trolloks vielen neer, Myrddraal gingen neer. Het werd een slachtpartij, maar Perijn zag het amper. *Faile!* Dezelfde jongen verscheen bij zijn stijgbeugel. 'Heer Perijn!' schreeuwde hij om boven het juichen gehoord re worden. Mannen en vrouwen schreeuwden het uit van vreugde en opluchting toen de laatste Trolloks neervielen die niet buiten bereik van de bogen hadden kunnen komen. Er waren er niet veel ontkomen, dacht Perijn, maar hij kon amper denken. *Faile.* De jongen trok aan zijn broek. 'Heer Perijn! Meester Alveren zegt dat de Trolloks uiteenvallen! En ze roepen Devenrit. De mannen, bedoel ik. Ik bedoel, ik heb ze gehoord!' Perijn boog zich voorover om met zijn hand door de jongenskrullen te woelen. 'Hoe heet je, vent?'

'Jaim Aybara, heer Perijn. Ik ben uw neef, denk ik. In de verte, in ieder geval.'

Perijn kneep even zijn ogen dicht om zijn tranen te onderdrukken. Toen hij ze weer opendeed, beefde zijn hand op het jongenshoofd. 'Nou, neef Jaim, jij kunt je kinderen over vandaag vertellen. Je kunt het aan je kleinkinderen vertellen en aan de kinderen van je kleinkinderen.'

'Die wil ik niet,' zei Jaim heftig. 'Meisjes zijn zo erg. Ze lachen je uit en ze doen niet aan leuke dingen mee en je begrijpt nooit wat ze zeggen.'

'Ik denk dat je op een dag zult merken dat ze juist niet zo erg zijn. Sommige dingen zullen ze niet veranderen, maar dan geef je er niet om.' *Faile.*

Jaim keek ongelovig, maar kikkerde toen op, een brede grijns verspreidde zich over zijn gezicht. 'Wacht tot ik Had heb verteld dat heer Perijn me neef heeft genoemd.' En hij schoot weg naar Had, die op een mooie dag ook kinderen zou hebben, net als iedere andere jongen. De zon stond hoog boven zijn hoofd. Misschien een uur. Alles bij elkaar had het niet meer dan een uur geduurd. Het voelde aan als eeuwig.

Stapper liep naar voren en hij besefte dat hij hem moest hebben aangespoord. Juichende mensen gingen opzij voor de bruingrijze hengst en hij hoorde hen amper. Er zaten grote gaten in de versperring waar de Trolloks door hun massale aanval de staken hadden versplinterd. Hij reed door zo'n gat over een berg dode Trolloks en merkte het niet eens. Dode Trolloks vol pijlen verborgen de aarde en hier en daar lag nog een Schim wild te schokken, met evenveel stekels als een egel. Hij zag er niets van. Hij had slechts .ogen voor één ding. *Faile.* Ze zette zich in beweging en reed van de mannen van Wachtheuvel weg, slechts even inhoudend om Bain te zeggen dat ze niet mee hoefde, waarna ze verder reed om hem te ontmoeten. Ze reed zo mooi en sierlijk, alsof de zwarte merrie een deel van haar vormde. Slank en rechtop stuurde ze Zwaluw meer met haar knieën dan met de teugels, die ze losjes in haar hand had. Het rode trouwlint zat nog in haar haren vervlochten; de punten bungelden over haar schouders. Hij moest bloemen voor haar zien te vinden.

Heel even namen haar schuinstaande ogen hem op, haar mond... Ze hoefde zich toch niet onzeker te voelen, maar ze rook er wel naar. ik zei dat ik zou gaan,' zei ze eindelijk met opgeheven hoofd. Zwaluw danste opzij met gebogen nek en Faile bedwong de merrie zonder erop te letten. 'Ik heb niet gezegd hoe ver. Je kunt niet zeggen dat ik dat beloofde.'

Hij kon niets zeggen. Ze was zo mooi. Hij wilde haar alleen maar aankijken, haar aanzien, mooi en levend en bij hem. Haar geur rook naar zweet met iets van kruidenzeep. Hij wist niet eens of hij wilde lachen of huilen. Misschien allebei. Hij wilde elke geur van haar tot diep in zijn longen opsnuiven.

Fronsend praatte ze verder. 'Ze stonden klaar, Perijn. Echt, allemaal. Ik hoefde amper iets te zeggen om ze ervan te overtuigen dat ze mee moesten komen. De Trolloks hadden hen nauwelijks lastig gevallen, maar ze konden de rook zien. We hebben snel gereden. Bain en ik wisten Wachtheuvel voor het eerste zonlicht te bereiken en we zijn teruggekeerd zodra de zon op was.' Haar frons werd een brede glimlach, gretig en trots. Een heerlijke glimlach. Haar donkere ogen fonkelden. 'Ze zijn me gevolgd, Perijn. Ze zijn me gevolgd! Zelfs Tenobia heeft nooit mannen in een veldslag aangevoerd. Ze heeft het een keer gewild, toen ik acht was, maar vader heeft in haar kamer met haar een gesprek gehad en toen hij naar de Verwording uitreed, bleef zij achter.' Met een zielige grijns voegde ze eraan toe: ik denk dat jij en hij soms dezelfde manier van doen hebben.

Tenobia heeft hem verbannen, maar toen was ze pas zestien en de Raad van Heren heeft haar na enkele weken omgepraat. Ze zal paars van jaloezie zijn als ik het haar vertel.' Weer zweeg ze, ditmaal om diep adem te halen en een vuist in haar zij te planten. 'Waarom zeg je niets?' wilde ze ongeduldig weten. 'Blijf je daar als een harige klont zo zitten? Ik heb niet gezegd dat ik uit Tweewater weg zou gaan. Jij zei dat, niet ik. Jij hebt niet het recht boos op me te zijn, omdat ik niet heb gedaan wat ik nooit heb beloofd! Mij zomaar wegsturen omdat je dacht te zullen sterven! Ik ben teruggekomen...'

ik hou van je.' Het was het enige dat hij kon zeggen, maar vreemd genoeg leek het voldoende. De woorden waren nauwelijks uitgesproken of ze stuurde Zwaluw zo dicht naar hem toe dat ze haar arm om hem heen kon slaan en haar gezicht tegen zijn borst kon drukken. Het leek of ze hem doormidden wilde persen. Zachtjes streelde hij haar haren en voelde hoe zijdezacht ze waren, voelde haar zelf. 'Ik was zo bang dat we te laat zouden komen,' zei ze in zijn jas. 'De mannen van Wachtheuvel trokken zo snel mogelijk op, maar toen we hier kwamen en zagen dat de Trolloks al tussen de huizen stonden... Er waren zoveel Trolloks; het leek of het dorp onder een lawine van monsters lag begraven en ik zag je niet...' Ze haalde huiverend adem en liet die langzaam ontsnappen. Toen ze verder praatte, klonk haar stem rustiger. Iets. 'Zijn de mannen van Devenrit gekomen?' Hij schoot recht en zijn hand hield op met strelen. 'Ja, inderdaad. Hoe wist je dat? Heb je dat ook nog geregeld?' Ze begon te beven en het duurde even voor hij merkte dat ze zat te lachen. 'Nee, mijn hart, hoewel ik het zou hebben gedaan als ik het kon. Toen die man met zijn bericht kwam van "wij komen", dacht ik, hoopte ik, dat hij dat bedoelde.' Ze hief haar gezicht op en keek hem ernstig aan. ik kon het je niet zeggen, Perijn. Ik kon je geen valse hoop geven. Het was maar een vermoeden. Het zou al te wreed zijn geweest... Wees niet boos op me, Perijn.'

Lachend tilde hij haar uit het zadel en zette haar voor zich op zijn paard. Ze lachte protesterend en schoof goed op de zadelboog om beide armen om hem heen te slaan, ik zal nooit, maar dan ook nooit meer boos op je zijn. Dat zw...' Ze snoerde hem de mond. 'Moeder zegt dat dat het ergste was wat vader ooit heeft gedaan. Hij

zwoer toen nooit kwaad te zijn op haar. Het heeft haar een jaar gekost voor hij dat terugnam en ze zegt dat hij dat jaar onmogelijk was, doordat hij zoveel inslikte. Wéés kwaad op me Perijn, dan ben ik kwaad op jou. Als je me nog een trouwbelofte wilt doen, zweer dan dat je je boosheid niet zult

verbergen. Wat ik niet kan zien, echtgenoot, kan ik niet aanpakken. Echtgenoot,' herhaalde ze tevreden en schurkte zich tegen hem aan. 'Ik vind het zo mooi klinken.'

Hij merkte dat ze niet zei dat zij hem altijd zou zeggen wanneer zijzelf kwaad was. Na alles wat ze samen hadden meegemaakt, zou hij het minstens de helft van het aantal keren op de moeilijke manier moeten ontdekken. En ze beloofde hem evenmin geen geheimen voor hem te hebben. Nou ja, het deed er niet toe, zolang ze maar bij hem was. ik zal je laten weten wanneer ik boos ben, mijn vrouw,' beloofde hij. Ze keek hem schuins aan, alsof ze niet zeker wist wat hij bedoelde. *Je zult ze nooit, nooit echt begrijpen, neef Jaim, maar het zal je niet deren.* Opeens drong het tot hem door dat ze midden tussen de dode Trolloks stonden, een zwart veld vol onkruid van pijlveren en schokkende Myrddraal die weigerden te sterven. Langzaam draaide hij Stapper om. Een slachterf. Het dode Schaduwgebroed omringde hen aan alle kanten, honderden passen in het rond. Er sprongen reeds kraaien rond en een enorme kringelende wolk van gieren zwierde boven hen. Maar geen raven. En in het zuiden was het volgens Jaim hetzelfde. Hij zag als bewijs de aasgieren in het zuiden rondcirkelen. Het was niet genoeg om hen te laten boeten. Niet voor Deselle, niet voor Adora, de kleine Peet of... Niet genoeg, het zou nooit genoeg zijn. Niets kon hen ooit teruggeven. Hij omhelsde Faile zo hard dat ze kreunde, maar toen hij probeerde zijn armen wat losser te maken, legde ze zijn handen op zijn armen en kneep even hard om ze daar te houden. Zij was genoeg. Uit Emondsveld kwamen de mensen aanstromen, Bran hinkend en zijn speer gebruikend als staf, Marin glimlachend met een arm om hem heen, Daise, die door haar man Wit werd omhelsd. Gaul en Chiad, hand in hand, ongesluierd. Loials oren hingen doodmoe omlaag en Tham had bloed op zijn gezicht en Vlan Lewin kon alleen rechtop blijven staan met hulp van zijn vrouw Adine. ledereen zat onder het bloed en haastig aangebracht verband. Maar ze kwamen aanstromen. Elam en Dav, Ewin en Aram, Ewar Kanwin en Buul Datrijn. Hu en Tad, de stalknechten van De Wijnbron, Ban en Tel en de Gezellen, die weer achter de banier reden. Ditmaal zag hij niet de ontbrekende gezichten, alleen die er nog waren. Verin en Alanna op hun paarden, met Tomas en Ihvon daar vlak achter. De oude Bili Kongar liep te zwaaien met een kruik waar bier in zat, of misschien zelfs brandewijn, en Cen Buin leek evenveel sneden en builen te hebben als hij krom was. Jak Alseen was er, met een arm om zijn vrouw geslagen, met zijn zonen en dochters en hun vrouwen en mannen. Raen en Ila, nog steeds met de zuigelingen op hun rug. Nog meer. Gezichten die hij

niet kende, mannen uit Devenrit waarschijnlijk en van de boerderijen daar. Daartussen lachende en springende jongens en meisjes.

Ze waaierden rondom hen uit, vormden met de mannen van Wacht-heuvel een grote cirkel rond hem en Faile. Iedereen bleef uit de buurt van de stervende Schimmen, maar het was net of ze het stervende Schaduwgebroed rond hen niet zagen, alleen het paar op Stapper. Zwijgend keken ze hen aan, tot Perijn er zenuwachtig van werd. *Waarom zegt niet iemand iets? Waarom staan ze ons zo aan te staren f* De Witmantels verschenen. Ze reden langzaam het dorp uit in hun lange schitterende colonne van vier man naast elkaar. Dain Bornhald voorop met Jaret Byar. Elke mantel stralend wit, alsof die net gewassen was, iedere lans in precies dezelfde hoek als de andere lansen. Dof gemor klonk op, maar de mensen schoven opzij om hen door te laten. Bornhald hief zijn gehandschoende hand en bracht de colonne met veel rinkelende bitten en krakende zadels tot stilstand, terwijl hij Perijn aankeek. 'Het is gedaan, Schaduwgebroed.' Byars mond trilde op het randje van een snauw, maar in het gezicht van Bornhald vertrok geen spier, zijn stem bleef even zacht. 'Met de Trolloks hier is het afgelopen. Zoals we zijn overeengekomen, neem ik je nu gevangen. Je bent een Duistervriend en een moordenaar.'

'Nee!' Faile draaide zich met boze ogen naar Perijn om. 'Wat bedoelt hij met "overeengekomen"?'

Haar woorden werden bijna overstemd door het geroep om hen heen. 'Nee! Nee!' en: 'Je neemt hem niet mee!' en: 'Guldenoog!' Terwijl hij Bornhald aankeek, hief Perijn een hand en langzaam keerde de stilte terug. Toen iedereen stil was, zei hij: ik zei dat ik me niet zou verzetten indien je hielp!' Vreemd dat zijn stem zo kalm klonk, vanbinnen ziedde een trage kille woede. 'Als je hielp, Witmantel. Waar was je?' De man gaf geen antwoord.

Daise Kongar stapte met Wit uit de kring, die zich aan haar vastklampte alsof hij haar nooit meer los wilde laten. Maar haar stevige arm omklemde op dezelfde manier ook Wits schouders; ze vormden een merkwaardig stel. Ze stak haar wapenstok stevig in de grond. Ze was een kop groter en hield haar aanzienlijk kleinere echtgenoot vast, alsof ze hem wilde beschermen. 'Zij waren op de Brink,' verkondigde ze luid, 'allemaal keurig in de rij en ze bleven daar zitten, op hun paarden, even opgedirkt als meisjes voor een dans op Zomerdag. Ze hebben geen poot verzet. Daardoor besloten wij te komen...' Een trots instemmend gemompel bij de vrouwen. '... toen we

zagen dat jullie onder de voet dreigden te worden gelopen en toen zij maar bleven zitten als knoesten op een blok hout.'

Bornhald had zijn ogen geen moment van Perijn afgenomen; hij knipperde niet eens met zijn ogen. 'Je dacht toch niet dat wij jou vertrouwden?' spotte hij. 'Je plan is alleen mislukt, omdat die anderen zijn gekomen, ja toch? En daarop kun je geen aanspraak maken.' Faile bewoog, en zonder zijn ogen van de man af te halen legde Perijn een vinger over haar lippen toen ze iets wilde zeggen. Ze beet hem - hard - maar zei niets. Bornhalds stem werd eindelijk luider, ik zal ervoor zorgen dat je hangt, Schaduwgebroed. Ik zal je zien hangen, wat het ook mag kosten. Ik zal je hangen, al brandt de hele wereld!' Het laatste kwam als een schreeuw. Byars zwaard gleed iets omhoog uit de schede; een grote Witmantel achter hem - Farran, meende Perijn - trok zijn zwaard helemaal, maar meer met een blije glimlach dan met de snauw van Byar.

Ze verstarden toen pijlen langs bogen schoven en rondom hen veren tot aan de oren werden getrokken; elke breedpuntpijl was op een Witmantel gericht. Langs de hele brede rij kraakten de zadels met hun hoge achterbogen toen mannen verontrust heen en weer schoven. Bornhald liet echter niets van angst blijken en rook er ook niet naar. Hij rook alleen naar haat. Zijn bijna koortsige ogen gleden over het volk van Tweewater, namen zijn manschappen op en richtten zich brandend en vol haat weer op Perijn.

Perijn maakte een beweging omlaag en met tegenzin werd de spanning op de pezen minder en zakten de bogen traag omlaag. 'Jij wilde niet helpen.' Zijn stem klonk als koud ijzer, hard als een aambeeld. 'Sinds jullie komst naar Tweewater hebben jullie alleen toevallig zo hier en daar geholpen. Je gaf er niets om als huizen van mensen werden verbrand, als mensen werden gedood, zolang jullie maar iemand konden vinden die je een Duistervriend kon noemen.' Bornhald rilde, hoewel zijn ogen brandden van haat. 'Het wordt tijd dat jullie vertrekken. Niet alleen uit Emondsveld. Het is tijd dat jullie de andere Witmantels ophalen en uit Tweewater vertrekken. Nu, Bornhald. Jullie vertrekken nu.' ik zal je op een dag zien hangen,' zei Bornhald zachtjes. Hij gebaarde de colonne hem te volgen en spoorde zijn paard aan alsof hij over Perijn heen wilde rijden. Perijn trok zijn paard opzij; hij wilde dat deze mannen vertrokken, niet dat er nog meer doden vielen. De man mocht zijn laatste gebaar van verzet krijgen.

Bornhald keek niet één keer opzij, maar de uitgeteerde Byar staarde vol

stille haat naar Perijn en Farran leek hem om de een of andere reden met spijt aan te kijken. De anderen bleven recht voor zich uit kijken, terwijl ze met veel gekraak van leer en hoefgetrappel langs kwamen rijden. Zwijgend opende de kring zich om hen naar het noorden door te laten.

Een groepje van tien of twaalf man kwam naar Perijn toe, sommigen in vreemde stukken en platen van oude wapenrustingen. Ze grijnsden bezorgd toen de laatste Witmantels langs hen heen reden. Hij kende niemand. Een man met witte haren en een dikke neus in een getaand gezicht leek hun leider. Hij droeg geen helm, maar wel een roestig maliënhemd, dat tot op zijn knieën hing, en de kraag van zijn boerenjas stak erbovenuit. Hij maakte een onhandige buiging naast zijn boog. 'Jerinvar Barster, mijn heer Perijn, ze noemen me Jer.' Hij sprak snel, alsof hij bang was onderbroken te worden. 'Neem me niet kwalijk u lastig te vallen. Sommigen van ons zullen de Witmantels volgen als u het goed vindt. Heel veel willen naar huis, zelfs al halen we het niet meer voor donker. Er zitten in Wachtheuvel nog even zoveel Witmantels, maar die wilden niet meegaan. Ze hadden bevel daar stand te houden, zeiden ze. Stelletje idioten, als je het mij vraagt, en we zijn het zat dat ze bij ons zitten en hun neus overal insteken en proberen of iemand zijn buurman wil beschuldigen. We zorgen ervoor dat ze vertrekken als u dat goed vindt.' Hij keek Faile beschaamd aan, liet zijn brede kin zakken, maar de woordenvloed was niet te stuiten. 'Neem me niet kwalijk, mijn vrouwe Faile. Wil u en uw heer niet lastig vallen. Wilde hem alleen laten weten dat we achter hem staan. Een fijne vrouw hebt u, mijn heer, een prachtvrouw. Wil u niet beledigen, mijn vrouwe. Nou, het is nog licht en ik sta geen schapen maar scharen te verkopen. Neem me niet kwalijk dat ik u lastig viel, mijn heer Perijn. Neem me niet kwalijk, mijn vrouwe.' Weer boog hij, en de anderen volgden zijn voorbeeld. Ze haastten zich weg, terwijl hij zijn mensen aanspoorde en mompelde: 'We hebben geen tijd de heer en zijn vrouw lastig te vallen. Er moet nog veel werk worden verzet.'

'Wie was dat?' vroeg Perijn, een tikkeltje verstomd na die woordenvloed. Zelfs Daise en Cen gebruikten niet zoveel woorden. 'Kerf Faile? Uit Wachtheuvel?'

'Meester Barster is de dorpsmeester van Wachtheuvel en de at zijn van de dorpsraad. De vrouwenkring van Wachtheuvel stuurt afvaardiging onder leiding van hun Wijsheid als het reizen veilig ij Om te zien of deze heer Perijn wel goed is voor Tweewater, zeggen ze, maar ze hebben me allemaal

gevraagd hoe ze een goede kniebuiging voor jou moeten maken en de Wijsheid, Edelle Gaelen, neemt wat van haar appeltaart voor je mee.'

'O, bloedvuur,' zuchtte hij. Het verspreidde zich. Hij wist dat hij het vanaf het eerste begin de grond in had moeten stampen. 'Noem me niet zo!' riep hij de vertrekkende mannen na. 'Ik ben een smid. Horen jullie? Een smid!' Jer Barster draaide zich om, wuifde en knikte voor hij de anderen achterna snelde.

Giechelend trok Faile aan zijn baard. 'Je bent een lieve dwaas, mijn heer smid. Het is te laat om dat nog te stuiten.' Opeens werd haar glimlach echt geslepen. 'Echtgenoot, bestaat de mogelijkheid dat je zo gauw mogelijk eens alleen kunt zijn met je vrouw? Dat trouwen lijkt me even overmoedig te hebben gemaakt als een jonge Domani! Ik weet dat je doodmoe zult zijn, maar...'

Met een kreetje zweeg ze en klampte zich aan zijn jas vast toen hij Stapper naar De Wijnbron liet galopperen. Voor het eerst maakte hij zich niet druk om het gejuich dat hem achtervolgde. 'Guldenoog! Heer Perijn! Guldenoog!'

Vanaf de dikke tak van een dichtbebladerde eik aan de rand van het Westwoud staarde Ordeith naar Emondsveld, een span verder naar het zuiden. Het was onmogelijk. *Martel ze. Gesel ze.* Alles was volgens plan verlopen. Zelfs Isam had hem in de kaart gespeeld. *Waarom heeft die zot geen nieuwe Trolloks aangevoerd? Hij had er genoeg bijeen moeten brengen om heel Tweewater te bedelven onder Trolloks!* Speeksel droop van zijn lippen, maar hij merkte het niet. Evenmin besefte hij dat zijn hand aan zijn riem voelde. *Bestook ze tot ze barsten! Kwel ze krijsend de aarde in!* Ai zijn plannen, zo goed bedacht om Rhand Altor naar zich toe te lokken, en hierop was het uitgelopen! Tweewater had geen schrammetje. Een paar verbrande boerderijen deden er niet toe, evenmin die paar afgeslachte boeren in de kookpotten van de Trolloks. *Ik wil Tweewater in laaiende vlammen, in zoveel vuur dat het duizenden jaren in de herinnering van de mensen blijft hangen!*

ik zal je naar de banier in het dorp en naar de banier niet ver onder de de cn (??) scharlakenrode wolfskop op wit met een scharlakenrode rand. Perijn banier met een rode adelaar. Rood voor het bloed dat Tweewater had moeten vergieten, zodat Rhand Altor zou janken van ellende. Manetheren.

Dat moest Manetherens banier voorstellen. Dus iemand had hun over Manetheren verteld, hè? Wat wisten die dwazen van de roemrijke daden van Manetheren? Manetheren. Jazeker, hij wist nog wel een manier om ze te martelen. Hij lachte zo hard dat hij bijna uit de eik viel, voor het tot hem doordrong dat hij zich niet met twee handen vasthield en dat een hand naar de riem greep waar een dolk had moeten hangen. De lach verwrong tot een snauw toen hij naar die hand keek. Wat hem was ontstolen, lag in de Witte Toren. Het was van hem, hij had een recht dat terugging tot de Trollok-oorlogen.

Hij liet zich omlaag zakken en steeg op voor hij naar zijn mederuiters keek. Zijn honden. Een dertigtal Witmantels die natuurlijk geen spierwitte mantels meer droegen, met roestvlekken op hun doffe wapenrusting. Bornhald zou deze dof kijkende, achterdochtige gezichten die zo smerig en ongeschoren waren, nooit herkennen. De mannen hielden Ordeith in het oog, zonder veel vertrouwen maar bevreesd, en keken zelfs niet eens naar de Myrddraal in hun midden, met zijn lijkbleke oogloze gezicht dat strak uit hout leek te zijn gesneden. De Halfman was bang dat Isam hem zou vinden; Isam had het echt niet leuk gevonden toen er bij de overval op Tarenveer zoveel ontsnapten die het nieuws over Tweewater konden verspreiden. Ordeith giechelde bij de gedachte aan een verontruste Isam. Die man was een probleem voor later als hij dan nog in leven was.

'We rijden naar Tar Valon,' snauwde hij. Hard doorrijden om voor Bornhald bij de veerpont aan te komen. De banier van Manetheren, na al die eeuwen weer wapperend boven Tweewater. Het was zo lang geleden dat de Rode Adelaar het hem lastig had gemaakt. 'Maar eerst Caemlin!' *Martel ze. Gesel ze!* Laat eerst Tweewater boeten en dan Rhand Altor en dan...

Lachend galoppeerde hij door het bos naar het noorden, keek niet om óf ze hem volgden. Ze zouden dat doen. Ze konden toch nergens anders heen.

57 Een breken in het Drievoudige Land

De witgloeiende middagzon boven de kokende Woestenij tekende zwarte schaduwen in de bergen die voor hen in het noorden oprezen. Jeade'ens hoeven leidden Rhand over de droge heuvels die zich hoog en laag als golven in een lege vlakte van gebarsten grond vele spannen achter hem uitstrekten. Sinds de bergen de vorige dag zichtbaar waren geworden, hield Rhand zijn blik erop gericht. De Rug van de Wereld met zijn sneeuwloze toppen was lager dan de Mistbergen, maar bestond uit scherpe, onregelmatige vlakken van grijze en bruine rots. Op sommige plaatsen liepen er gele of rode banden door van glinsterende vlekjes, maar overal zo woest dat iemand de gedachte zou kunnen koesteren dat hij de Drakenmuur beter te voet over kon trekken. Zuchtend verschoof hij in het zadel en deed de sjoefa goed boven zijn rode jas. In de bergen voor hem lag Alcair Dal. Spoedig zou er een of ander einde aan komen of misschien een begin. Misschien allebei. Heel gauw misschien. De blonde Adelin stapte gemakkelijk voor de grijsbruine hengst uit en nog negen andere door de zon verbrande Far Da-reis Mai vormden een grote kring om hem heen, allen met schilden en speren in de hand, booghoezen op de rug en zwarte sluiers op de borst die meteen voor het gezicht konden worden getrokken. De erewacht van Rhand. Zo noemden de Aiel het niet, maar de Speervrouwen kwamen voor Rhands eer mee naar Alcair Dal. Hij zag zoveel verschillen en hij wist maar half wat ze inhielden, zelfs als hij ermee te maken kreeg.

Aviendha's gedrag ten opzichte van de Speervrouwen bijvoorbeeld en hoe ze met haar omgingen. Ook nu liep ze het grootste deel van hun tocht naast hem mee, met haar armen over elkaar onder de schoudersjaal. De groene ogen onder haar donkere hoofddoek keken strak naar de bergen. Afgezien van een enkel woord praatte ze amper met de vrouwen, maar dat was weer niet zo gek. Die over elkaar geslagen armen.

dat was het vreemde. De Speervrouwen wisten van haar ivoren armband, maar leken net te doen of ze hem niet zagen. Zij deed hem ook niet af, maar verborg hem wel iedere keer als ze dacht dat iemand hem kon zien.

Jij hebt geen krijgsgenootschap, had Adelin hem verteld toen hij andere krijgslieden dan de Speervrouwen voorstelde om als erewacht op te treden. Ieder stam- en sibbehoofd zou vergezeld worden van krijgers van het genootschap waartoe hij behoorde voor hij tot hoofd werd verheven. *Jij hebt geen krijgsgenootschap, maar je moeder was een Maagd van de Speer.* De blonde vrouw en de andere negen hadden niet naar Aviendha gekeken, die iets verder onder Lians dak in het voorvertrek had gestaan; ze hadden met opzet niet naar haar gekeken. *Ontelbare jaren hebben Speervrouwen die de speer niet wilden opgeven hun pasgeborenen aan de Wijzen gegeven, om ze aan andere vrouwen te geven. Niemand wist waar het kind heen ging, zelfs niet of het een jongen of meisje was. Nu is de zoon van een Maagd naar ons teruggekeerd en we kennen hem. Wij zullen naar Alcair Dal gaan, voor jouw eer, zoon van Shaiel, Maagd van de Speer van de Chumai Taardad.* Haar gezicht was zo nat - alle gezichten, ook dat van Aviendha - dat hij vermoedde dat ze bij een weigering zouden aanbieden de speren te laten dansen.

Toen hij ermee instemde, lieten ze hem weer heel vormelijk het 'Gedenk de eer' doen, maar ditmaal met een drankje dat ze oosquai noemden. Het was gemaakt van zemai en ditmaal moest hij met ieder het hele zilveren kelkje leegdrinken. Tien Speervrouwen, tien kleine kelkjes. Het spul leek op bruinig water, smaakte ook zo, maar was sterker dan dubbel gestookte brandewijn. Daarna kon hij niet meer recht lopen en hadden ze hem naar bed gebracht, hem uitgelachen en hem allemaal ondanks zijn herhaalde luide bezwaren gekieteld zodat hij nauwelijks lucht kreeg om zelf mee te lachen. Iedereen had meegedaan, behalve Aviendha. Niet dat ze was weggegaan. Ze was gebleven en had met een gezicht van steen toegekeken. Toen Adelin en de anderen hem eindelijk onder de wol hadden gestopt en waren vertrokken, was Aviendha naast de deur gaan zitten. Ze had haar donkere rok uitgespreid en naar hem gekeken tot hij in slaap was gevallen. Bij zijn ontwaken had ze er nog steeds gezeten, nog steeds kijkend. Ze had bovendien geweigerd over de Speervrouwen, de oosquai of alles daaromheen te praten. Wat haar betrof leek het niet te zijn gebeurd. Of de Speervrouwen ook zo terughoudend zouden zijn geweest, wist hij niet. Je kon toch onmogelijk tien vrouwen recht in de ogen kijken en vragen waarom ze hem dronken hadden gevoerd en van het uitkleden en in bed stoppen een spelletje hadden gemaakt?

Zoveel verschillen, zoveel waar hij niets van begreep en hij wist absoluut niet of een mogelijk struikelblok zijn plannen kon verknoeien. Maar hij kon

zich niet veroorloven te wachten. Hij keek om. Wat gedaan was, was gedaan. *Wie zal weten wat er nog zal gebeuren?* Een heel eind achter hem volgde de Taardad. Niet alleen de sibben van de Jindo en Negendalen, maar ook de Miadi, Vierstenen, Chumai, Bloedwater en andere. Brede colonnes omringden de hotsende karavaan en de groep Wijzen. De stoet was wel twee span lang en strekte zich tot diep in het trillende hittewaas uit, omringd door verkenners en buitenlopers. Iedere dag waren er meer gekomen, in antwoord op de boodschappers die Rhuarc de eerste dag had uitgezonden, hier honderd mannen en vrouwen, daar driehonderd of vijfhonderd, afhankelijk van de grootte van de sibbe en wat elke veste voor haar eigen veiligheid moest achterhouden.

In de verte, naar het zuiden en het westen, kwam een andere stoet hollend naderbij, door hun snelheid het stof hoog opwerpend. Misschien was het een andere stam op weg naar Alcair Dal, maar hij dacht van niet. Er was nog maar tweederde deel van de sibben aanwezig, maar hij schatte dat al zo'n vijftienduizend Taardad Aiel achter hem aan trokken. Een leger trok op en groeide nog steeds. Bijna de gehele stam kwam naar de ontmoeting van de stamhoofden, een schending van elke bestaande gewoonte.

Jeade'en bereikte de heuveltop voor een lang breed dal onder hem en de vrijmarkt strekte zich voor hem uit, met op de heuvels erachter de kampementen van de stammen en sibben die al waren aangekomen. Verspreid tussen de tweehonderd of driehonderd lage tenten zonder zijwanden, alle ver van elkaar, stonden paviljoens van dezelfde grijsbruine stof, hoog genoeg om eronder te kunnen staan, terwijl in de schaduw de goederen op dekens lagen uitgestald. Bont aardewerk en nog kleurrijker tapijten, sieraden in zilver en goud. Voornamelijk Ai-els handwerk, maar er zouden ook voorwerpen van buiten de Woestenij liggen, waaronder misschien zijde en ivoor uit het verre oosten. Niemand leek te handelen. De paar mannen en vrouwen die te zien waren, zaten in een of ander paviljoen, meestal alleen. Van de vijf kampementen op de heuvels rond de vrijmarkt leken er vier vrijwel verlaten. Slechts enkele tientallen mannen of vrouwen bewogen zich tussen tenten die er wel duizenden konden bevatten. Het vijfde kamp nam tweemaal zoveel plaats in als een van de ander vier. Hij zag honderden mensen en waarschijnlijk waren er nog veel meer in de tenten.

Achter Rhand kwam Rhuarc snel de helling op met zijn tien Aethan Dor, de Roodschilden, gevolgd door Heirn en zijn tien Tain Shari,

Zuiverbloedigen. Ze werden gevolgd door zo'n veertig andere sibbehoofden met hun erewachten, allen met speren en schilden, bogen en pijlkokers. Het vormde een aanzienlijke strijdmacht, groter dan de groep die de Steen van Tyr had ingenomen. Enkele Aiel in de kampementen en onder de paviljoens keken op naar de heuveltop. Niet naar de Aiel, vermoedde Rhand, maar naar hem, een ruiter. Die zagen ze maar weinig in het Drievoudige Land. Hij zou ze ook nog andere dingen laten zien, voor alles gedaan was.

Rhuarcs ogen bleven rusten op het grootste kampement, waar steeds meer Aiel onder de tenten vandaan kwamen en hun richting uitkeken. 'Shaido, als ik me niet vergis,' zei hij kalm. 'Couladin. Je bent niet de enige die een gewoonte heeft gebroken, Rhand Altor.'

'Misschien maar goed dat ik het heb gedaan.' Rhand trok de sjoefa van zijn hoofd en stopte hem in zijn jaszak boven op de angreaal van de man met het ronde gezicht en een zwaard over zijn knieën. De zon begon op z'n hoofd te bakken, waardoor hij besefte dat de stof hem goed had beschermd. 'Als we volgens de gewoonte hadden gehandeld...' De Shaido holden met grote sprongen naar de bergen, waarbij ze schijnbaar lege tenten achterlieten en daarbij nog meer opwinding veroorzaakten in de andere kampementen en op de markt. De Aiel keken niet langer naar de man te paard, maar naar de verdwijnende Shaido. 'Had je in Alcair Dal kunnen doordringen als ze er met tweemaal meer mannen hadden gestaan, Rhuarc?'

'Niet voor het donker wordt,' antwoordde het stamhoofd langzaam, 'zelfs niet tegen die Shaidohondenmeppers. Dit is veel erger dan het breken van een gewoonte! Zelfs Shaido zou meer eer mogen tonen dan de stam nu doet.'

Boos instemmend gemompel van de andere Taardad op de heuveltop viel hem bij. Behalve van de Speervrouwen. Om de een of andere reden hadden ze zich wat verder rond Aviendha verzameld en stonden ernstig te praten. Rhuarc zei zacht enkele woorden tegen een van zijn Roodschilden, een man met groene ogen die eruitzag alsof hij met zijn gezicht omheiningen in de grond had geslagen. De man draaide zich om en rende pijlsnel terug naar de naderende Taardad. 'Had je dit verwacht?' vroeg Rhuarc aan Rhand, zodra de Roodschild was verdwenen. 'Heb je daarom de hele stam opgeroepen?'

‘Zoiets niet precies, Rhuarc.' De Shaido stelden zich in een lange linie op voor een nauwe toegang tot de bergen. Ze sluierden zich. 'Maar voor Couladin bestond er geen andere reden 's nachts te vertrekken, behalve dat hij heel graag ergens heen wilde. Hij wilde het liefst hierheen trekken om me problemen te bezorgen. Zijn de anderen al in Alcair Dal? Waarom vraag je dat?'

'Zo'n ontmoeting van stamhoofden is een mooie kans en die mag je niet laten lopen, Rhand Altor. Er zullen gesprekken komen over grensgeschillen, weiderechten, tientallen zaken. Water. Twee Aiel van twee stammen bespreken water. Drie Aiel van drie stammen bespreken water en weiderechten.'

'En vier?' vroeg Rhand. Er waren al vijf stammen aanwezig en de Taardad betekende de zesde.

Rhuarc aarzelde even en hief onbewust zijn speer. 'Vier laten de speren dansen. Maar hier zou dat niet zo mogen zijn.' De Taardad gingen uiteen om de Wijzen door te laten, die sjaals over het hoofd droegen. Moiraine, Lan en Egwene volgden. Egwene en de Aes Sedai droegen een witte doek rond de slapen, een vochtige nabootsing van de sjaals van de Aielvrouwen. Ook Man reed naar voren, helemaal alleen, de zwarte speer dwars voor zich op het zadel. De brede rand van zijn hoed overschaduwde zijn gezicht, terwijl hij opnam wat zich onder en voor hem uitstrekte.

De zwaardhand zat in zichzelf te knikken toen hij de Shaido zag. 'Dat kan rommelig worden,' zei hij zachtjes. Zijn zwarte hengst liet schichtig zijn ogen naar Rhands hengst rollen; dat was het enige, maar ondanks zijn grote belangstelling voor de rij Shaido in de bergkloof, gaf hij Mandarb een kalmerend klopje op zijn nek. 'Nu nog niet, denk ik.’

‘Nog niet,' beaamde Rhuarc.

'Ik zou... het op prijs stellen als je me mee laat rijden.' Afgezien van die kleine hapering klonk Moiraine even kalm als anders. Een koele kalmte kenmerkte haar tijdloze gelaatstrekken, maar haar donkere ogen keken Rhand aan alsof ze hem met haar blik over wilde halen. De lange lichte haren van Amys' sjaal zwierden rond toen ze ferm het hoofd schudde. 'Dat is niet aan hem, Aes Sedai. Dit is een zaak van stamhoofden, mannenzaken. Als we jou nu in Alcair Dal toelaten, zal een of ander stamhoofd ook zijn neus in een ontmoeting van Wijzen of dakvrouwen willen steken. Zij

vinden dat we ons te veel met hun zaken bemoeien en zij proberen zich vaak met die van ons bezig te houden.' Ze glimlachte even naar Rhuarc, dat hij daar niet bij hoorde, maar uit het effen gezicht van het stamhoofd maakte Rhand op dat hij er anders over dacht.

Melaine greep haar sjaal onder de kin vast en staarde strak naar Rhand. Misschien was ze het niet eens met Moiraine, maar ze vertrouwde niet wat hij ging doen. Hij had na Koudrotsveste amper geslapen. Als ze zijn dromen hadden bespied, hadden ze slechts nachtmerries gezien. 'Wees voorzichtig, Rhand Altor,' zei Bair alsof ze zijn gedachten had gelezen. 'Een vermoeid man maakt fouten. Vandaag kun je je geen fouten veroorloven.' Ze liet haar sjaal op haar schouders zakken en haar ijle stem kreeg een bijna boze klank. 'Wij kunnen ons geen fouten veroorloven. De Aiel kunnen het zich niet veroorloven.' De aankomst van nog meer ruiters op de heuveltop trok weer alle ogen. Tussen de paviljoens vormde zich een waakzame menigte, de mannen in cadin'sor en langharige vrouwen in rok, hemd en sjaal. Hun aandacht werd getrokken door de bestofte witte wagen van Kadere. De zware marskramer zat in een roomkleurige jas op de bok; Isendre zat naast hem, geheel in witte zijde, en hield een witzijden zonnescherm omhoog. Keilies wagen volgde, met Natael aan de teugels, daarna met piepende droge assen de huifkarren en ten slotte de drie grote waterwagens als enorme vaten op wielen. Kadere en Isendre, Natael in zijn speelmanmantel en Keilles omvangrijke gestalte in sneeuwwitte kleding met een witte sjaal aan haar ivoorblanke haarspelden. Rhand gaf Jeade'en een klopje op zijn gebogen nek. Mannen en vrouwen van de vrijmarkt verschenen om de naderende wagens te begroeten. De Shaido wachtten af. Nu heel gauw.

Egwene stuurde haar grijze merrie naast Jeade'en. De grijsbruine hengst probeerde aan Mist te snuffelen, die haar tanden wild ontblootte. 'Je hebt me na Koudrots geen enkele keer de kans gegeven om bij te praten, Rhand.' Hij zei niets. Ze was een Aes Sedai nu en niet alleen doordat ze zich een zuster noemde. Hij vroeg zich af of zij ook in zijn dromen had rondgeloerd. Haar gezicht stond strak rond vermoeide donkere ogen. 'Doe het niet allemaal alleen, Rhand. Je vecht niet alleen. Anderen voeren ook jouw strijd.'

Fronsend probeerde hij haar niet aan te kijken. Zijn eerste gedachte gold Perijn, maar hij zag niet hoe ze kon weten waar Perijn heen was gegaan. 'Wat bedoel je?' zei hij eindelijk.

ik vecht voor jou,' zei Moiraine voor Egwene iets had kunnen zeggen, 'net als Egwene.' De twee vrouwen wisselden een snelle blik met elkaar. 'Mensen die het niet weten, vechten voor jou, meer dan jij hen kent. Jij beseft niet wat het betekent dat jij de vorm van het Eeuwweb dwingt, nietwaar? De rimpelingen van je daden, de rimpelingen van je bestaan spreiden zich over het Patroon uit en veranderen het weefsel van levensdraden van mensen die jij nooit zult kennen. De strijd is niet alleen jouw strijd. Toch sta je in het hart van dit Patroonweb. Als jij faalt en valt, falen allen, vallen allen. Laat je dan van Lan vergezellen als ik niet met je mee kan naar Alcair Dal. Een tweede paar ogen om je in de rug te beschermen.' De zwaardhand draaide zich in z'n zadel om en keek haar fronsend aan. Nu de Shaido zich hadden gesluierd om te doden, was hij er niet al te happig op haar achter te laten. Rhand dacht niet dat hij die blik tussen de twee Aes Sedai had mogen opvangen. Ze wilden dus iets geheimhouden. Egwene had Aes Sedai-ogen, donker en onleesbaar. Aviendha en de andere Speervrouwen stonden weer om hem heen. 'Laat Lan bij jou blijven, Moiraine. De Far Dareis Mai draagt mijn eer.'

Moiraines mond verstrakte, maar het was blijkbaar het juiste woord voor de Speervrouwen. Adelin en de anderen grijnsden breed. Onder hen groepten de Aiel rond de voerlieden samen toen ze de muildieren uitspanden. Natael stond opgewonden met de ene vrouw te praten, Kadere met de andere, of ze eindelijk vrede met elkaar konden sluiten. De twee vrouwen waren de hele tocht giftig tegen elkaar geweest. Als het mannen waren geweest, waren ze volgens Rhand allang op de vuist gegaan.

'Wees op je hoede, Egwene,' zei Rhand. 'Jullie allemaal, wees op je hoede.'

'Zelfs de Shaido zullen een Aes Sedai niet lastig vallen,' vertelde Amys hem, 'en Bair, Melaine of mij evenmin. Sommige dingen zal zelfs een Shaido niet doen.'

'Wees alleen goed op je hoede.' Hij had het niet zo scherp willen zeggen. Zelfs Rhuarc keek hem met grote ogen aan. Ze begrepen het niet en hij durfde het hun niet te vertellen. Nog niet. Wie zou als eerste in hinderlaag liggen? Zowel zij als hijzelf liepen gevaar. 'En ik, Rhand?' zei Mart opeens terwijl hij onbewust een gouden munt tussen zijn vingers liet draaien. 'Enig bezwaar dat ik meerijd?'

'Wil je dat? Ik dacht dat je bij de marskramers wilde blijven.' Mart keek

fronsend naar de wagens en naar de rij Shaidokrijgers voor de rotskloof. 'Ik denk niet dat het zo makkelijk zal zijn hier weg te gaan als je gedood gaat worden. Bloedvuur, als je me niet op de ene manier in een kookpot weet te krijgen, dan is... dovienya,' mompelde hij - Rhand had het hem al eerder horen zeggen en Lan had hem verteld dat het geluk betekende in de Oude Spraak - en gooide de goudmark omhoog. Toen hij probeerde hem op te vangen, sprong de munt van zijn vingertoppen weg en viel op de grond. Op de een of andere onmogelijke manier kwam de munt op zijn kant neer, rolde de heuvel af, sprong over de kloven in de droge bodem, glinsterend in het zonlicht, helemaal omlaag tot aan de wagens, waar hij eindelijk tot rust kwam. 'Bloedvuur, Rhand,' gromde hij. ik wou maar dat je dat niet deed.'

Isendre pakte de munt op en voelde eraan, de helling opkijkend. De anderen keken ook, Kadere, Keille en Natael. 'Je kunt meekomen,' zei Rhand. 'Rhuarc, moeten we niet gaan?' Het stamhoofd keek om. 'Ja, zo ongeveer...' Achter hem begonnen pijpers een traag danslied te spelen. '... nú!'

Zang voegde zich bij de pijpen. Jongens zongen niet meer bij de Aiel als ze man werden, alleen bij bepaalde gelegenheden. Aielmannen zongen strijdzangen en klaagliederen voor de doden, nadat zij de speer hadden aangenomen. Af en toe waren de stemmen van de Speervrouwen in het lied hoorbaar, maar de lage mannenstemmen overheersten.

'Was de speren - wanneer de zonne stijgt

Was de speren - wanneer de zonne daalt!'

Een halve span links en rechts van hen verschenen de Taardad in twee brede colonnes, rennend op de maat van hun zang, de speren gereed, de gezichten gesluierd, schijnbaar eindeloze colonnes die op de bergen afstormden.

'Was de speren - wie vreest de dood?

Was de speren - ik ken er geen!'

In de kampementen van de stammen en op de vrijmarkt staarden Aiel verbijsterd toe, zwijgend, meende Rhand, aan hun houding te zien. Enkele voerlieden stonden met open mond te kijken; anderen hadden hun dieren in de steek gelaten en waren onder de wagens gedoken. Keille, Isendre, Kadere en Natael hielden Rhand in het oog.

'Was de speren - en leef en dans

Was de speren - tot leven stilt Was de speren...'

'Zullen we gaan?' Hij wachtte niet op Rhuarcs knikje om Jeade'en aan te sporen de heuvel af te rijden. Adelin en de andere Speervrouwen omringden hem, Mart aarzelde even voor hij Pips aanspoorde, maar Rhuarc en de andere sibbehoofden, ieder met zijn eigen gevolg van tien, liepen gelijk op met Rhands paard. Rhand keek halverweg de markttenten eenmaal om naar de heuveltop. Moiraine en Egwene te paard, naast Lan. Aviendha naast de drie Wijzen. Allen keken naar hem. Hij was bijna de tijd vergeten dat mensen niet naar hem keken. Toen hij de rand van de markt bereikte, kwam een afvaardiging naar voren. Zo'n tien of twaalf vrouwen in rok en hemd en veel zilver, goud en ivoor en evenveel mannen in het grijsbruin van de cadin'sor, allen ongewapend, afgezien van een riemmes, vaak nog kleiner dan het grote zware mes van Rhuarc. Ze stelden zich zo op dat Rhand en de anderen moesten stoppen en ze leken de gesluierde Taardad te negeren die ten oosten en westen voorbij stroomden.

'Was de speren - het leven een droom

Was de speren - een droom komt ten eind.'

'Dit had ik niet van je verwacht, Rhuarc,' zei een zwaargebouwde grijze man. Hij was niet dik - Rhand had nog geen enkele dikke Aiel gezien - maar een en al spieren. 'Van Shaido was het al een verrassing, maar van jou...'

'De tijden veranderen, Mandhuin,' antwoordde het stamhoofd. 'Hoelang zijn de Shaido al hier?'

'Sinds zonsopgang. Waarom ze 's nachts hebben gereisd, kan ik je niet zeggen.' Mandhuin keek fronsend naar Rhand en hield zijn hoofd schuin voor een blik op Mart. 'Het zijn inderdaad vreemde tijden, Rhuarc.'

'Wie zijn er, afgezien van de Shaido?' vroeg Rhuarc.

'Wij, de Goshien, waren er als eersten. Toen de Shaarad.' De zware man grijnsde bij de namen van zijn bloedvijanden, maar bleef de twee natlanders in het oog houden. 'De Chareen en de Tomanelle kwamen later. En als laatste de Shaido, zoals ik al zei. Sevanna heeft niet zo lang geleden de stamhoofden overtuigd naar binnen te gaan. Bael zag eigenlijk geen reden elkaar vandaag te spreken en de anderen ook niet.' Een vrouw met een breed gezicht en van middelbare leeftijd, met nog blonder haar dan Adelin, plantte met veel geratel van ivoor en gouden armbanden haar vuisten in de zij. 'Wij horen dat Hij die komt met de dageraad uit Rhuidean is gekomen, Rhuarc.' Ze keek fronsend naar Rhand en Mart. De hele afvaardiging deed dat. 'We horen dat de Car'a'carn vandaag zal worden aangekondigd. Voor alle stammen zijn aangekomen.'

'Dan heeft iemand u een voorspelling gegeven,' zei Rhand. Hij raakte de flanken van zijn paard aan en de afvaardiging stapte opzij. 'Dovienya,' mompelde Mart. 'Mia dovienya nesodhin soende.' Wat het ook betekende, het klonk als een vurige wens.

De Taardadcolonnes stonden nu aan weerszijden van de Shaido en stelden zich met een tussenruimte van een paar honderd pas tegenover hen op, nog steeds gesluierd, nog steeds zingend. Ze maakten eigenlijk geen enkele dreigende beweging, maar stonden stil. Vijftien- of twintigmaal zoveel krijgers als de Shaido zongen met donderende stem in zangerige harmonie.

' Was de speren - tot schaduw is heen

Was de speren - tot water valt droog

Was de speren - hoelang van huis?

Was de speren - tot ik sterf.'

Terwijl Rhand naar de gesluierde Shaido reed, zag hij dat Rhuarc zijn sluier wilde voordoen. 'Nee, Rhuarc. We zijn niet hier om tegen hen te vechten.' Hij bedoelde eigenlijk dat hij hoopte dat het niet zo ver zou komen, maar de Aielman vatte het anders op. 'Je hebt gelijk, Rhand Altor. Geen eer voor de Shaido.' Hij liet zijn sluier op de borst hangen en verhief zijn stem. 'Geen eer aan de Shaido!' Rhand keek niet rond, maar had het gevoel dat de zwarte sluiers achter hem zakten.

'O, bloedvuur,' steunde Mart. 'Bloed en bloedvuur!'

'Was de speren - tot zon verkilt

Was de speren - tot water stroomt

Was de speren...'

De naast elkaar opgestelde Shaidokrijgers voelden zich niet op hun gemak. Wat Couladin of Sevanna hun ook had verteld, ze konden wel tellen. Om de speren te dansen met Rhuarc en de zijnen was één ding, zelfs al was het tegen elke gewoonte in, maar om het op te nemen tegen zoveel Taardad dat die hen konden wegblazen als een woestijnstorm, was weer heel iets anders. Langzaarn weken ze uiteen, gingen achteruit om Rhand door te laten en maakten een brede doorgang. Rhand slaakte een zucht van opluchting. Adelin en de andere vrouwen liepen onbevangen door alsof de Shaido niet eens bestonden.

'Was de speren - terwijl ik adem

Was de speren - mijn staal is fel

Was de speren...'

Het gezang zakte weg tot een gemurmel toen ze de brede rotskloof met steile wanden inreden, hoog en diep in de schaduwen waar hij de bergen in boog. Heel lang waren de hardste geluiden het hoefgekletter op de rots en het zachte geschuifel van de Aiellaarzen. Opeens kwam de doorgang uit in Alcair Dal.

Rhand zag waarom de kloof een kom was genoemd, hoewel er niets van goud te zien was. De grijze, langzaam oprijzende wanden liepen bijna volmaakt rond, maar niet aan het andere eind, waar ze als een golfbreker naar binnen krulden. Verspreid over de hellingen zaten en stonden Aiel, hun hoofd en gezicht ontbloot, in veel meer groepjes dan er stammen waren. De Taardad die met de sibbehoofden waren gekomen, trokken naar de een of andere groep. Volgens Rhuarc verdeelde men zich hier naar krijgsgenootschap en niet naar stam om de vrede te helpen bewaren. Alleen de Roodschilden en Speervrouwen liepen met Rhand en de Taardadhoofden mee.

De andere sibbehoofden zaten als stam bijeen, met gekruiste benen voor een brede richel onder de omkrullende overhang. Zes kleine groepjes, een van Speervrouwen, stonden tussen de sibbehoofden en de richel. Dit waren waarschijnlijk de Aiel die voor de eer van de stamhoofden waren meegekomen. Zes, hoewel er maar vijf stammen waren. Sevanna zou de Speervrouwen wel hebben - hoewel Adelin er al snel op wees dat Sevanna nooit een Far Dareis Mai was geweest, maar die zesde... Er stonden elf mannen, geen tien. Hoewel hij alleen het achterhoofd zag met de vuurrode haren, wist Rhand meteen dat het Couladin was.

Op de richel zelf stonden een goudblonde vrouw met evenveel sieraden als de vrouw op de vrijmarkt en een grijze sjaal over de armen - Sevanna natuurlijk - en vier stamhoofden, geen van hen gewapend, afgezien van het mes aan hun riem. Een ervan was de langste man die Rhand ooit had gezien; volgens Rhuarcs beschrijving moest dat Bael van de Goshien zijn. De man moest minstens een hand boven Rhuarc en hem uitsteken. Sevanna was aan het woord en door een of andere eigenaardigheid van de kloof

waren haar woorden overal goed te verstaan. '... gun hem het woord!' Haar stem klonk gespannen en boos. Met het hoofd hoog en kaarsrechte rug probeerde ze met haar wilskracht de richel te overheersen, ik eis het als mijn recht! Tot een nieuw stamhoofd is gekozen, vertegenwoordig ik Suladric en de Shaido. Ik eis mijn recht!'

'Je vertegenwoordigt Suladric tot een stamhoofd is gekozen, dakvrouwe.' De witharige, lichtgeraakte man was Han, het stamhoofd van de Tomanelle. Met zijn gezicht als van donker kreukleer zou hij langer zijn dan de gemiddelde Emondsvelder, maar voor een Aiel was hij stevig en klein, ik twijfel er niet aan dat je de rechten van een dakvrouwe goed kent, maar die van een stamhoofd mogelijk minder goed. Alleen hij die Rhuidean heeft betreden, mag hier het woord voeren - en jij die Suladric vertegenwoordigt.' Han leek er niet al te gelukkig mee te zijn, maar zo te horen was hij dat zelden met iets. 'De droomloopsters hebben echter verteld dat onze Wijzen Couladin het recht hebben ontzegd Rhuidean te betreden.'

Couladin schreeuwde iets, hoorbaar woedend, maar het was onverstaanbaar - blijkbaar werkte de eigenaardigheid van de bergkom alleen op de richel - maar Erim van de Chareen - zijn lichtrode haar vertoonde reeds witte lokken - onderbrak hem scherp. 'Eer jij gewoonte en wet niet, Shaido? Heb je geen eer? Wees stil hier.' Enkele ogen op de hellingen wendden zich naar de nieuwkomers. Een golf van knikjes in de richting van de twee natlanders te paard voor de sibbehoofden, waarbij één ruiter van nabij werd gevolgd door Speer-vrouwen, zorgde ervoor dat nog meer Aiel zich omdraaiden. Hoeveel Aiel keken op hem neer, vroeg Rhand zich af. Drieduizend? Vier? Meer? Niemand maakte enig geluid.

'We zijn hier bijeen om een grote aankondiging aan te horen,' zei Bael, 'als alle stammen aanwezig zijn.' Zijn donkerrode haar werd ook al grijs, er waren geen jongemannen bij de stamhoofden. Zijn lengte en basstem trokken alle aandacht. 'Wanneer alle stammen er zijn. Als het Sevanna's enige wens is dat we Couladin het woord geven, ga ik nu

terug naar mijn tenten om te wachten.'

Jheran van de Shaarad, een bloedvijand van Baels Goshien, was een slanke man, zo slank als een stalen lemmet, met vele grijze lokken in zijn lichtbruine haren. Hij nam het woord en richtte zich tot niemand in het bijzonder, ik zeg dat we niet naar onze tenten terugkeren. Aangezien

Sevanna ons hierheen heeft gebracht, laten we dan bespreken wat slechts iets minder belangrijk is dan de ons wachtende aankondiging. Water. Ik wens een gesprek over het water bij de Ketenrugpost.' Bael wendde zich dreigend naar hem toe.

'Dwazen!' snauwde Sevanna. ik heb genoeg van het wachten! Ik...' Toen pas beseften de Aiel op de richel dat er mensen aankwamen. In volledige stilte zagen ze hen naderen, de stamhoofden met diepe rimpels in het voorhoofd, Sevanna nors. Ze was een mooie vrouw, net niet jong meer - ze zag er jonger uit door de mannen om haar heen die behoorlijk wat ouder waren, maar haar wellustige mond en bleekgroene ogen hadden iets berekenends. De stamhoofden waren waardig, zelfs Han op zijn manier met zijn wrange lippen. In tegenstelling tot alle andere Aielvrouwen die Rhand kende, droeg ze haar hemd zo ver losgeknoopt dat tussen de vele halskettingen een aanzienlijk deel van haar borsten zichtbaar was. Hij zou de stamhoofden aan hun optreden hebben herkend, maar als Sevanna een dakvrouwe was, dan leek ze absoluut niet op Lian.

Rhuarc stapte recht op de richel af en gaf zijn speren, schild, boog en pijlkoker af aan een Roodschild, waarna hij omhoog stapte. Rhand gaf de teugels aan Mart - die 'Veel geluk' mompelde terwijl hij de Aiel om zich heen opnam; Adelin knikte Rhand bemoedigend toe - en stapte recht van het zadel naar de verhoging. Een geschokt gemompel rolde door de kloof.

'Wat doe je, Rhuarc?' wilde Han boos kijkend weten. 'Een natlander hier? Als jij hem niet wilt doden, stuur hem dan tenminste van deze richel weg. Hij is geen stamhoofd.'

'Deze man, Rhand Altor, is gekomen om met de stamhoofden te praten. Hebben de droomloopsters je niet verteld dat hij mee zou komen?' Rhuarcs woorden veroorzaakten een luider gemompel in de kom. 'Melaine heeft me vele dingen verteld, Rhuarc,' zei Bael langzaam en keek fronsend naar Rhand. 'Dat Hij die komt met de dageraad uit Rhuidean is getreden. Je wilt toch niet zeggen dat deze man...' Zijn stem stierf in ongeloof weg.

'Als deze natlander mag spreken,' zei Sevanna snel, 'dan kan Coula-din dat ook.' Ze hief haar hand en Couladin klauterde met een van woede vertrokken gezicht de richel op. Han ging pal voor hem staan. 'Omlaag, Couladin! Het is al erg genoeg dat Rhuarc de gewoonte schendt, zonder dat jij hetzelfde doet!'

'Het wordt tijd dat we de versleten gewoonten kwijtraken,' schreeuwde de rossige Aiel en trok zijn grijsbruine jas uit. Hij hoefde helemaal niet te schreeuwen - zijn woorden weerkaatsten door de kloof - maar hij ging niet zachter praten, ik ben Hij die komt met de dageraad!' Hij schoof zijn hemdsmouwen omhoog en stak beide vuisten omhoog. Rond iedere onderarm wond zich een slangachtig dier van vuurrode en gouden schubben en met glinsterende metaalachtige voeten, elk met vijf gouden klauwen en een kop met gouden manen die bij de polsen eindigden. Twee volmaakte draken, ik ben de Car'a'carn!' Het gebulder dat antwoordde, klonk als rommelend onweer. De Aiel sprongen overeind en schreeuwden opgewonden. De sibbehoofden gingen ook staan, de Taardad bezorgd bijeen, de anderen even luid roepend als wie dan ook.

De stamhoofden leken stomverbaasd, zelfs Rhuarc. Adelin en haar negen Speervrouwen hieven de speer, alsof ze erop rekenden die elk moment te moeten gebruiken. Terwijl Mart een blik wierp op de uitgang van de kloof, trok hij zijn hoed stevig omlaag en leidde de twee paarden naar de richel, terwijl hij dringend Rhand gebaarde in het zadel te springen.

Sevanna glimlachte zelfvoldaan en schoof haar sjaal goed, terwijl Couladin met opgeheven armen naar de rand van de richel schreed, ik breng verandering,' schreeuwde hij. 'Volgens de voorspelling breng ik nieuwe dagen. Wederom zullen we de Drakenmuur oversteken en terugnemen wat van ons was! De natlanders zijn zacht, maar rijk! Denk aan de rijkdommen die we de laatste keer uit de natlanden terugbrachten! Ditmaal nemen we alles! Ditmaal...'

Rhand liet de tirade van de man over zich heen gaan. Hij had van alles verwacht, maar dit...? *Hoef* Het woord bleef in zijn hoofd rond-gonzen, maar gek genoeg bleef hij heel beheerst. Langzaam trok hij zijn jas uit, aarzelde even voor hij de angreaal uit de zak nam en stak hem in de band van zijn broek. Hij liet de jas vallen en liep naar de rand van de verhoging, waarbij hij kalm de mouwkoordjes losknoopte. De mouwen gleden omlaag toen hij zijn armen opstak. Het duurde even voor alle Aiel de draken zagen die zich ook om zijn armen slingerden, glanzend in het zonlicht. Hun gesis kwam met golven, maar toen was de stilte volkomen. Sevanna's mond viel open; dit had ze niet geweten. Couladin had er duidelijk niet op gerekend dat Rhand hem zo snel zou volgen en had haar niet verteld dat een ander ook de tekenen droeg. *Hoef* De man moest hebben aangenomen dat hij voldoende tijd had en dat hij na zijn erkenning Rhand als bedrog zou

kunnen afdoen. *Licht, hoef* Niet alleen de dakvrouwe van Comardaveste was met stomheid geslagen, ook alle stamhoofden, afgezien van Rhuarc. Twee mannen met de merktekenen van de voorspelling waar er een had moeten zijn.

Met zijn armen zwaaiend raasde Couladin door om ervoor te zorgen dat iedereen de draken goed zag. '... en we stoppen niet bij her land van de boombrekers! We zullen alle landen tot aan de Arythische Oceaan veroveren! De natlanders kunnen het nooit opnemen...' Opeens drong het tot hem door dat het volkomen stil was in tegenstelling tot het opgewonden geschreeuw van zojuist. Hij wist wat de oorzaak was. Zonder zich naar Rhand om te draaien schreeuwde hij: 'Natlander! Kijk naar zijn kleren. Een natlander!'

'Een natlander,' beaamde Rhand. Hij verhief zijn stem niet, maar de bergkloof droeg zijn woorden rond. De Shaido keek heel even geschokt en grinnikte toen triomfantelijk... tot Rhand doorsprak. 'Wat zegt de voorspelling van Rhuidean? "Geboren uit het bloed." Mijn moeder was Shaiel, een Maagd van de Speer van de Chumai Taardad.' *Wie was zij eigenlijk? Waar was ze vandaan gekomen?* 'Mijn vader was Janduin van IJzerbergsibbe, stamhoofd van de Taardad.' *Mijn vader is Tham Altor. Hij heeft me gevonden, me opgevoed en houdt van me. Ik wou dat ik je had gekend, Janduin, maar Tham is mijn vader.* 'Geboren uit het bloed, maar opgevoed door zij die niet van het bloed zijn. Waar hebben de Wijzen me gezocht? In de vesten van het Drievoudige Land? Zij hebben gezocht achter de Drakenmuur, waar ik werd grootgebracht. Volgens de voorspelling.'

Bael en de andere drie knikten langzaam, maar met enige aarzeling. Nog steeds zagen ze de twee draken op Couladins armen en ongetwijfeld zouden ze liever iemand van hun eigen bloed zien. Sevanna's gezicht stond meer vastbesloten. Het deed er niet toe wie de echte merktekenen droeg, maar er bestond geen twijfel aan wie zij steunde. Het zelfvertrouwen van Couladin was niet geschokt. Hij keek Rhand openlijk spottend aan, voor het eerst keek hij hem echt aan. 'Hoelang is het geleden dat de voorspelling voor het eerst werd gesproken?' Hij leek nog steeds te denken dat hij moest schreeuwen. 'Wie weet hoeveel woorden in die tussentijd zijn veranderd. Mijn moeder was Far Dareis Mai voor ze de speer opgaf. Hoeveel van al het andere is veranderd? Of werd veranderd? Men zegt dat wij eens de Aes Sedai dienden. Ik zeg dat ze ons wederom aan hen willen binden! Deze

natlander werd gekozen, omdat hij op ons lijkt! Hij is niet van ons bloed! Hij kwam aan de teugel van de Aes Sedai! En de Wijzen hebben hen begroet alsof zij eerstezusters waren! Jullie hebben allen gehoord dat de Wijzen ongelooflijke dingen kunnen doen! De droomloopsters hebben de Ene Kracht gebruikt om deze natlander tegen mij te beschermen! Zij hebben als Aes Sedai de Ene Kracht gebruikt! De Aes Sedai hebben deze natlander hierheen gebracht om ons met bedrog te binden! En de droomloopsters helpen hen!'

'Dit is waanzin!' Rhuarc ging naast Rhand staan en keek rond over het doodstille gehoor. 'Couladin heeft nooit Rhuidean betreden. Ik hoorde dat de Wijzen hem afwezen. Rhand Altor is wel gegaan. Ik zag hem van Chaendaer weggaan en ik zag hem terugkeren, gemerkt als jullie nu zien.'

'En waarom hebben ze het mij verboden?' snauwde Couladin. 'Omdat de Aes Sedai hun dat zei! Rhuarc vertelt niet dat een Aes Sedai samen met deze natlander van Chaendaer is afgedaald! Op die manier is hij aan zijn draken gekomen! Door hekserij van de Aes Sedai! Mijn broer Muradin stierf aan de voet van Chaendaer, vermoord door deze natlander en de Aes Sedai Moiraine, en de Wijzen, die het verzoek van de Aes Sedai inwilligden, lieten hem gaan! Toen de nacht viel, heb ik Rhuidean betreden. Ik heb me nu pas uitgesproken, omdat dit de juiste plaats is voor de Car'a'carn om zich te tonen! Ik bén de Car'a'carn.'

Leugens met een vleugje waarheid. De man voelde zich overwinnaar, was vol vertrouwen en wist zeker dat hij overal een antwoord op had. 'Zeg jij dat je Rhuidean betrad zonder de toestemming van de Wijzen?' wilde Han fronsend weten. De boomlange Bael stond met gekruiste armen al even afkeurend te kijken, Erim en Jheran slechts ietwat minder. De stamhoofden weifelden nog steeds tenminste. Sevanna greep het mes aan haar riem en keek Han woest aan, alsof ze hem in de rug wilde steken.

Maar Couladin had ook hierop een antwoord. 'Ja! Zonder! Hij die komt met de dageraad brengt verandering! Dat zegt de voorspelling! Doelloze paden moeten verlaten worden en ik zal ze verlaten! Ben ik niet met de dageraad hier aangekomen?'

De stamhoofden waren half overtuigd, weifelden, evenals de duizenden toekijkende Aiel, allemaal rechtop staand, stil toekijkend en afwachtend. Als Rhand hen niet kon overtuigen, zou hij waarschijnlijk Alcair Dal niet

levend verlaten. Opnieuw gebaarde Mart naar Jeade'ens zadel. Rhand deed niet eens moeite zijn hoofd te schudden. Er waren overwegingen die zwaarder wogen dan hier levend weg zien te komen. Hij had deze mensen nodig, had hun trouw nodig. Hij moest mensen hebben die hem volgden, omdat ze in hem geloofden, niet om hem te gebruiken of hem voor macht of gewin te volgen. Hij moest wel. 'Rhuidean,' zei hij. Het woord leek de bergkom te vullen. 'Jij beweert dat je Rhuidean hebt betreden, Couladin. Wat heb je er gezien?' ieder weet dat over Rhuidean niet wordt gesproken,' gaf Couladin terug.

'We kunnen ons afzonderen,' zei Erim, 'en onder vier ogen spreken, zodat je ons kunt verrellen...' De Shaido onderbrak hem met een hoogrood gezicht.

ik zal er met niemand over spreken. Rhuidean is een verheven plaats en wat ik zag, was verheven. Ik ben verheven!' Weer hief hij de armen. 'Dit maakt me verheven!'

ik heb tussen de glazen zuilen naast Avendesora gelopen.' Rhand sprak kalm, maar de woorden waren overal hoorbaar, ik zag de geschiedenis van de Aiel door de ogen van mijn voorvaderen. Wat heb jij gezien, Couladin? Ik ben niet bang erover te spreken. Ben jij het?' De Shaido rilde van woede en zag nog steeds vuurrood. Bael, Erim, Jheran en Han keken elkaar onzeker aan. 'We dienen dit onder ons te houden,' mompelde Han.

Couladin leek niet te beseffen dat hij de welwillendheid van deze stamhoofden verspeelde, maar Sevanna wel. 'Rhuarc heeft hem deze dingen verteld,' spoog ze. 'Een van Rhuarcs vrouwen is een droomloopster, een van hen die de Aes Sedai hebben geholpen! Rhuarc heeft het hem verteld.'

'Dat doet Rhuarc niet!' snauwde Han haar toe. 'Hij is een stamhoofd en een man van eer. Spreek niet van zaken die je niet kent, Sevanna.' ik ben niet bang!' schreeuwde Couladin. 'Geen man kan me bang noemen! Ik heb ook door de ogen van mijn voorvaderen gekeken! Ik zag onze komst naar het Drievoudige Land! Ik zag onze roem! De roem die ik voor ons terug zal winnen.'

ik zag de Eeuw der Legenden,' verkondigde Rhand, 'en het begin van de tocht van de Aiel naar het Drievoudige Land.' Rhuarc greep hem bij zijn arm, maar hij schudde zich los. Dit ogenblik was voorspeld toen de Aiel

voor het eerst bij Rhuidean bijeenkwamen, ik heb de Aiel gezien toen ze de Da'shain Aiel werden genoemd en de Weg van het Blad volgden.'

'Nee!' De schreeuw schalde op uit de rotskloof en verspreidde zich als donder. 'Nee! Nee!'

Uit duizenden kelen. Opgestoken speren vingen het zonlicht. Zelfs enkele sibbehoofden van de Taardad stonden te schreeuwen. Adelin keek naar Rhand op, verslagen. Terwijl Mart Rhand heftig gebaarde in het zadel te springen, riep hij iets, maar het ging in het donderende geschreeuw verloren.

'Leugenaar!' De kloof bracht de schreeuw van Couladin naar iedereen over, toorn gemengd met triomf over het geschreeuw van de toehoorders heen. Fel hoofdschuddend wilde Sevanna hem tegenhouden. Ze moest nu op z'n minst het vermoeden hebben dat hij namaak was, maar als ze hem tot kalmte wist te brengen, konden ze het misschien nog klaarspelen. Zoals Rhand had gehoopt, duwde Couladin haar opzij. De man wist dat Rhand naar Rhuidean was geweest; hij kon zijn eigen verhaal onmogelijk zelf geloven maar Rhands verhaal al helemaal niet. 'Met zijn eigen woorden bewijst hij zijn bedrog. We zijn altijd krijgers geweest! Altijd! Vanaf het begin der tijden!' Het geschreeuw nam toe, speren werden geschud, maar Bael en Erim, Jheran en Han stonden in een woestijn van stilte. Zij wisten het nu. Couladin was zich niet bewust van hun blik en zwaaide met zijn dra-kenarmen naar de verzamelde Aiel, genoot van hun toejuichingen. 'Was dit nodig?' vroeg Rhuarc zachtjes aan Rhand. 'Heb je niet begrepen waarom we nooit over Aes Sedai spreken? Dat we onder ogen hebben te zien dat we eens heel anders waren dan alles waar we in geloven, dat wij dezelfden zijn als de verachtelijke Verlorenen die jullie de Tuatha'an noemen? Rhuidean doodt hen die het niet onder ogen kunnen zien. Niet meer dan één op de drie mogelijke stamhoofden overleeft het. En nu heb je het uitgesproken en heeft iedereen het gehoord. Het nieuws zal zich verspreiden. Hoevelen zullen er sterk genoeg zijn om het te verdragen?'

Hij zal jullie terugvoeren en bij zal jullie vernietigen, ik breng verandering,' zei Rhand bedroefd. 'Geen vrede maar oproer.' *De vernietiging volgt me overal op de voet. Zal het ooit ergens zo zijn dat een volk niet wordt verscheurd?* 'Wat komt, dat komt, Rhuarc. Ik kan het niet veranderen.'

'Wat komt, dat komt,' mompelde de Aiel een ogenblik later. Couladin liep

op en neer, schreeuwde tegen de Aiel over roem en verovering, zich niet bewust van de stamhoofden die zwijgend naar zijn rug stonden te kijken. Sevanna keek helemaal niet naar Couladin. Haar blik was aan de stamhoofden gekluisterd, haar lippen waren tot een grimas opgetrokken, haar borsten zwoegden hijgend op en neer. Zij moest weten wat die stille blikken betekenden.

'Rhand Altor,' zei Bael luid en de naam kapte als een mes het opgewonden getier van Couladin af, kapte als een zwaard het geroep van de menigte af. Hij zweeg om zijn keel te schrapen, keek links en rechts alsof hij een andere uitweg zocht. Couladin draaide zich om en sloeg vol vertrouwen de armen over elkaar, ongetwijfeld verwachtend dat de natlander ter dood zou worden veroordeeld. Het lange stamhoofd haalde diep adem. 'Rhand Altor is de Car'a'carn. Rhand Altor is Hij die komt met de dageraad.' Couladins ogen werden groot van een ongelovige razernij.

'Rhand Altor is Hij die komt met de dageraad,' verkondigde Han met zijn leren gezicht, eveneens na enige aarzeling. 'Rhand Altor is Hij die komt met de dageraad,' klonk het grimmig van Jheran, en van Erim: 'Rhand Altor is Hij die komt met de dageraad.'

'Rhand Altor,' zei Rhuarc, 'is Hij die komt met de dageraad.' Met een zachte stem zo zacht dat het zelfs buiten de richel niet te horen was, voegde hij eraan toe: 'En moge het Licht ons genadig zijn.' Een heel lang moment bleef de stilte hangen. Toen sprong Couladin met een grauw van de verhoging, greep een speer van een van zijn Seia Doon en wierp die naar Rhand. Terwijl hij ineendook, sprong Adelin op. Zijn speer stak dwars door de dikke lagen buffelleer van haar opgestoken schild, waardoor ze rondtolde.

Overal in de rotskloof ontstond een enorm kabaal, mannen holden schreeuwend rond. De andere Speervrouwen van de Jindo sprongen naast Adelin en schermden Rhand af. Sevanna was omlaag gestapt om Couladin iets toe te roepen, waarbij ze zich aan zijn arm vastklampte, toen hij zijn Zwartogen van de Shaido tegen de Speervrouwen rond Rhand wilde aanvoeren. Heirn en een tiental andere sibbehoofden van de Aiel voegden zich bij Adelin, hun speren gereed, maar anderen stonden luid te roepen. Mart richtte zich op, greep zijn zwarte speer met het ravenblad en tierde vloekend in de Oude Spraak. Rhuarc en de andere stamhoofden verhieven hun stem en probeerden vergeefs de orde te herstellen. De rotskloof kolkte

als een kookketel. Rhand zag sluiers omhooggaan. Een speer flitste, stak toe. Nog een. Hij moest dit stoppen.

Hij reikte naar saidin en die stroomde door hem heen tot hij meende te barsten of te ontvlammen. De smet van saidin verspreidde zich door hem tot het leek te gisten in zijn botten. Gedachten stroomden buiten de leegte, kille gedachten. Water. Hier, waar water zo schaars was, spraken de Aiel altijd over water. Zelfs in deze droge lucht zat nog wel water. Hij geleidde, wist niet echt wat hij deed, tastte blindelings rond. Een scherpe bliksemflits kraakte boven Alcair Dal en de wind stroomde van alle kanten toe, gierde over de randen van de kloof en verdronk het geschreeuw van de Aiel. Wind met kleine spoortjes water, meer en meer, tot er iets gebeurde wat niemand hier ooit had meegemaakt. Een mist van regen begon neer te vallen. Hoog boven hen gierde en wervelde de wind. Woeste bliksems flitsten aan de hemel. En de regen werd dikker en dikker, tot een gutsende vloed, sloeg op de richel neer, plakte het haar aan zijn hoofd vast en zijn hemd aan zijn rug, maakte alles vijftig pas verder onzichtbaar.

Opeens sloeg de regen niet meer op hem neer. Een onzichtbare koepel breidde zich rond hem uit en duwde Mart en de Taardad weg. Door het neergutsende water kon hij vaag Adelin op de zijwand van de koepel zien beuken; ze probeerde naar hem toe te komen. 'Ontzettend grote stommeling! Spelletjes spelen met die andere sufferds! Al mijn plannen en inspanning voor niets!' Met een van regen druipend gezicht draaide hij zich om en keek Lanfir aan. Haar witte gewaad met de zilveren ceintuur was kurkdroog, en ook de zwarte lokken met de zilveren sterren en maansikkels toonden geen spatje. Haar zwarte ogen staarden hem woedend aan, boosheid verwrong haar prachtige gezicht.

ik had niet verwacht dat je je nu al zou blootgeven,' zei hij kalm. Hij was nog steeds vervuld van de Kracht. Hij bereed de botsende stromingen, hield met een wanhoop vol die hij uit zijn stem weerde. Het was niet nodig meer Kracht aan te trekken, liet haar alleen toestromen tot het leek of zijn botten in as uiteen zouden vallen. Hij wist niet of ze hem af kon schermen terwijl saidin door hem heen bulderde, maar hij wapende zich zo goed mogelijk tegen die kans. ik weet dat je niet alleen bent. Waar is hij?'

Lanfirs prachtige lippen verstrakten, ik wist dat hij zich had verraden toen hij in je droom kwam. Ik had de zaken kunnen regelen als zijn paniek...' ik wist het vanaf het begin,' onderbrak hij haar. ik rekende erop vanaf de dag

dat ik de Steen van Tyr verliet. Hier, in dit land waar iedereen zag dat ik alleen op Rhuidean en de Aiel lette. Dacht je niet dat ik verwachtte dat een of meer van jullie mij zouden volgen? Maar ik legde de hinderlaag, Lanfir, niet jij. Waar is hij?' Het laatste klonk als een kille schreeuw. Gevoel kaatste onbeheerst rond de leegte die hem vanbinnen omhulde, de leegte die niet leeg was, de leegte vervuld van de Kracht.

'Als je dat wist,' snauwde ze terug, 'waarom heb je hem dan weggejaagd met je gepraat over het vervullen van je bestemming en doen wat gedaan moest worden?' Ergernis maakte haar woorden zo zwaar als lood. ik heb Asmodean erbij gehaald om je dingen te Ieren, maar hij is altijd een man geweest die naar een tweede plan greep als het eerste te moeilijk was. Nu denkt hij in Rhuidean iets beters te hebben gevonden. En hij is ervandoor om het te pakken terwijl jij hier staat. Couladin, de Draghkar, allemaal om je aandacht af te leiden, terwijl hij zijn plannetjes uitvoerde. Al mijn plannen voor niets omdat jij zo koppig wilt zijn! Heb je enig idee van de inspanning die het mij zal kosten om hem weer te overtuigen? Hij moet het wel worden. De-mandred, Rahvin en Sammael zouden je vermoorden voor je een hand kon opsteken, tenzij ze je als een hond aan de lijn hadden gelegd.' Rhuidean. Ja, natuurlijk, Rhuidean. Hoeveel weken naar het zuiden? Toch had hij een keer eens iets gedaan. Als hij maar wist hoe... 'En je hebt hem laten gaan? Na al je woorden dat je mij zou helpen?' ik had gezegd: niet openlijk. Wat kan hij in Rhuidean vinden dat het voor mij de moeite waard maakt me te vertonen? Wanneer je ermee instemt mij bij te staan, is er tijd genoeg. Denk aan wat ik je heb verteld, Lews Therin.' Haar stem kreeg iets verlokkends; haar welvende volle lippen, haar donkere ogen die hem ais bodemloze poelen dreigden te verzwelgen. 'Twee grote sa'angrealen. Daarmee kunnen we samen een uitdaging...' Ditmaal zweeg ze uit zichzelf. Hij wist het weer. Met de Kracht vouwde hij de werkelijkheid, verboog een klein deel van wat is. In de koepel ging voor hem een deur open. Alleen op die manier kon hij het beschrijven. Een opening naar de duisternis, naar elders.

'Je herinnert je dus bepaalde dingen, lijkt me.' Ze zag de opening en keek hem aan, opeens achterdochtig. 'Waarom ben je zo bezorgd? Wat is er in Rhuidean?'

'Asmodean,' zei hij grimmig. Heel even aarzelde hij. Hij kon niet verder zien dan die koepel van regen. Wat gebeurde daarbuiten? En Lanfir. Wist hij maar hoe hij Egwene en Elayne toen had afgeschermd. *Kon ik me er*

maar toe brengen een vrouw te doden die me hoogstens fronsend aankijkt. Ze is een Verzaker'. Het was nu evenmin mogelijk als toen in de Steen.

Hij stapte de deur door, liet haar op de richel achter en sloot de deur. Ongetwijfeld wist ze hoe ze er een voor haarzelf kon maken, maar ook dat zou haar even tijd kosten.

58

58 De valstrik van Rhuidean

Nu de deur was verdwenen, was hij omringd door duisternis en het zwart strekte zich uit in alle richtingen, maar desondanks kon hij rondkijken. Ook al was hij nat, er bestond geen gevoel van hitte of koude, er bestond geen enkel gevoel. Slechts hij bestond. Kale grijze stenen treden stegen voor hem omhoog, iedere trede leek te zweven; ze vormden hogerop een flauwe bocht die uit het zicht verdween. Hij had dit al eerder gezien, of iets dergelijks. Op de een of andere manier wist hij dat de trap hem naar de plek zou brengen waar hij heen moest. Hij stormde de onmogelijke trap op en zijn laarzen lieten op elk een vochtige voetafdruk achter die vervaagde en verdween. Ook dat was net als eerst.

Heb ik deze met de Kracht gemaakt of bestaan ze op een andere wijze?

Bij die gedachte begon de grijze steen onder zijn voeten te vervagen en de andere treden voor hem schemerden. Wanhopig concentreerde hij zich op echte, grijze treden. *Echt!* Het geschemer stopte. Ze waren niet langer eenvoudig maar glad met mooie krulranden die hij zich van elders en eerder meende te herinneren.

Hij gaf er verder niet om - wist niet zeker of hij er wel over na durfde te denken - en rende zo hard mogelijk door, hij nam drie treden tegelijk in het eindeloze duister. Ze zouden hem brengen waar hij wilde zijn, maar hoe lang zou dat duren? Hoeveel voorsprong had Asmode-an? Kende de Verzaker een snellere manier van reizen? Dat was de ellende. De Verzaker bezat alle kennis en hij had slechts zijn wanhoop. Hij keek op en kromp ineen. De stappen hadden zich aan zijn sprongen aangepast, met brede tussenruimten, en ze hingen boven een zwart dat zo diep was als... Ja, als wat? Een val hier zou misschien nooit eindigen. Hij dwong zich de gaten te negeren, door te hollen. De oude, half geheelde wond in zijn zij begon te steken, een vage aanwezigheid.

Maar dat hij die pijn in de omhulling van saidin voelde, betekende dat de wond op het punt stond weer open te breken. *Negeer het.* De gedachte dwaalde buiten de leegte in hem rond. Hij wilde deze hardloopwedstrijd

niet verliezen, zelfs niet als het hem doodde. Kwam er nooit een eind aan deze treden? Hoe ver was hij al? Opeens zag hij een gestalte links van hem, heel ver voor hem uit. Het leek een man in een rode jas en rode laarzen die op een glinsterend zilverwit vlot stond dat door de duisternis gleed. Rhand had geen tweede blik nodig om te weten dat het Asmodean was. De Verzaker rende niet als een achterlijke boerenjongen, hij reed op... dat ding. Rhand bleef doodstil staan op een stenen trede. Hij had geen idee wat dat vlot was dat glansde als glimmend metaal, maar... De treden voor hem verdwenen. De steen onder zijn voeten begon naar voren te glijden, sneller en sneller. Hij voelde geen wind in zijn gezicht die hem vertelde dat hij bewoog, er was niets in dat enorme zwart om enige beweging aan te geven, maar hij begon Asmodean in te halen. Hij wist niet eens of hij dit met de Kracht klaarspeelde; het leek gewoon te gebeuren. De trede wiebelde en hij dwong zichzelf er niet verder aan te denken. *Ik weet nog niet genoeg.*

De donkerharige man stond heel ontspannen, een hand op de heup, de andere nadenkend aan zijn kin. Een stuk wit kant was zichtbaar bij zijn nek, nog meer kant verborg zijn handen half. Zijn jas met een hoge kraag leek nog glanzender dan satijn en zag er vreemd uit, met panden die bijna op zijn knieën hingen. Zwarte lijnen leken als dunne staaldraden uit de man te komen en verdwenen in het omringende duister. Die had Rhand zeker al eerder gezien.

Asmodean keek om en Rhands mond viel open. De Verzakers konden hun gezicht veranderen, of in ieder geval ervoor zorgen dat je een ander gezicht zag, want hij had het Lanfir zien doen - maar dit waren de gelaatstrekken van Jasin Natael, de speelman. Hij was er bijna zeker van geweest dat het Kadere zou zijn, met zijn roofvogelogen die nooit veranderden.

Asmodean zag hem op hetzelfde moment en schrok. Het zilveren vlot van de Verzaker schoot naar voren en opeens zwiepte een enorm vlammend vuurlaken als een dunne plak van een monsterachtige vlam op Rhand af, een span hoog en een span breed.

Wanhopig geleidde hij, net op het punt toen het vuur hem dreigde te treffen en opeens sloeg de plak in stukken die van hem wegtolden en uitdoofden. Maar terwijl dat eerste vuurgordijn verdween, schoot het volgende al op hem af. Hij verbrijzelde het, en een derde werd zichtbaar, en een vierde. Rhand wist dat Asmodean bezig was te vluchten. Door al die vlammen kon hij de Verzaker helemaal niet zien. Boosheid gleed langs het oppervlak van

de leegte en hij geleidde. Een golf van vuur omhulde het vuurrode gordijn dat op hem afschoot en rolde verder, sleurde het vuurgordijn mee. In plaats van dunne plaat waren het nu woeste, losbarstende steekvlammen alsof stormwinden het vuur opjoegen. Hij rilde terwijl de Kracht door hem heen brulde; zijn boosheid op Asmodean klauwde aan de grenzen van de leegte. Een gat verscheen in het openbarstende oppervlak. Nee, eigenlijk geen gat. Asmodean en zijn glanzende vlot stonden er middenin, maar terwijl de vlammende golf naar voren spoelde, kromp het ook weer samen. De Verzaker had een soort schild om zich heen opgetrokken. Rhand negeerde de verre boosheid buiten de leegte. Alleen wanneer hij koel en kalm was, kon hij saidin omhelzen. Als hij zijn boosheid erkende, zou de leegte ineenstorten. De vlammende golven vuur hielden op te bestaan toen hij niet langer geleidde. Hij moest de man vangen, niet doden.

De stenen trede gleed nog sneller door het zwart. Asmodean kwam dichterbij.

Opeens bleef het vlot van de Verzaker stil hangen. Een lichtgevend gat verscheen voor hem en hij sprong erdoorheen. Het zilveren vlot verdween en de deur begon zich te sluiten.

Wild haalde Rhand met de Kracht uit. Hij moest hem openhouden. Als de deur eenmaal dicht was, zou hij geen enkel idee hebben waar Asmodean heen was gevlucht. Het krimpen stopte. Een vierkant van verblindend zonlicht, groot genoeg om erdoorheen te stappen. Hij moest het openhouden, erdoorheen voor Asmodean te ver weg was... De gedachte aan stoppen was al genoeg om zijn trede doodstil te laten hangen. Door de schok van het plotselinge stoppen buitelde hij naar voren en vloog de opening door. Er trok iets aan zijn laars, maar toen tuimelde hij halsoverkop op de harde grond, waar hij ademloos in een hoopje bleef liggen.

Zijn adem kwam moeizaam en hij duwde zich overeind, waarbij hij het geen moment aandurfde kwetsbaar te zijn. De Ene Kracht vervulde hem nog steeds met leven en vuil; zijn blauwe plekken voelden even veraf als zijn snakken naar lucht, even veraf als het gele stof op zijn vochtige kleren. Toch was hij zich tegelijk ook bewust van een verzengende hitte, van ieder zandkorreltje, van ieder barstje in de gebarsten klei. De zon schroeide alle vocht weg en zijn hemd en broek dampten. Hij was in de Woestenij, in het dal aan de voet van Chaendaer, nog geen vijftig stappen van het door mist

omhulde Rhuidean. De doorgang was verdwenen.

Hij deed een stap naar de wand van mist, bleef staan en keek naar zijn linkervoet. Zijn laarshiel was kaarsrecht afgesneden bij de ruk die hij bij de sluitende doorgang had gevoeld. Hij was zich vaag bewust dat hij ondanks de hitte rilde. Hij had niet geweten dat het zo gevaarlijk was. De Verzaker had alle kennis. Asmodean zou hem niet ontkomen. Grimmig trok hij z'n kleren goed, stak de angreaal met het dikke mannetje weer veilig weg en rende de mist in. Grijze blindheid omhulde hem. De Kracht in hem hielp niets om beter te zien. Hij holde blindelings door. Opeens wierp hij zich op de grond en rolde de laatste stap de mist uit, de gruizelige plavuizen op. Liggend keek hij in het vreemde licht van Rhuidean op naar drie glanzende, zilverblauwe linten die evenwijdig aan de vloer in de lucht hingen. Toen hij opstond, zag hij dat ze ter hoogte van zijn maag, borst en nek zaten, en zo dun waren dat ze van opzij onzichtbaar bleven. Hij kon zien hoe ze waren gevormd, ook al begreep hij het niet. Zo hard als staal en zo scherp dat een scheermes er een bijl bij leek. Als hij ertegenaan was gelopen, zouden ze hem in stukken hebben gesneden. Een kleine oprisping van de Kracht en de zilveren linten dwarrelden als stof neer. Kille boosheid buiten de leegte, kil en doelbewust in de Ene Kracht binnen in hem. De blauwige gloed van de mistkoepel wierp zijn schaduwloze licht op de half voltooide paleizen van marmer, kristal en geslepen glas, met hun wolken doorborende torens van spitsen en spiralen. En verderop rende Asmodean door de brede straat, langs droge fonteinen, naar het grote plein in het midden van de stad.

Rhand geleidde - het aantrekken van saidin leek vreemd moeilijk te gaan, hij wrong en trok tot het in hem woedde - hij geleidde, en dikke bliksemflitsen zigzagden uit de koepelwolken. Niet naar Asmodean. Vlak voor de Verzaker ontploften eeuwenoude, glanzende rood-witte pilaren, vijftig voet dik en honderd pas hoog, en vielen in puin en wolken van stof neer.

Uit enorme vensters van gekleurd glas leken beelden van vorstelijke mannen en vrouwen ernstig en verwijtend op Rhand neer te kijken. 'Ik moet hem tegenhouden,' zei hij hun; zijn stem leek in zijn eigen oren terug te kaatsen.

Asmodean bleef staan en liep weg van het instortende metselwerk. Het opwolkende stof raakte zijn glimmende rode jas niet eens; het spleet voor hem in twee helften en hield hem in zuivere, heldere lucht. Vuur laaide op

rond Rhand, omwikkelde hem toen de lucht zelf vuur werd - en verdween voor hij enigszins besefte hoe hij het had gedaan. Zijn kleren waren droog en heet; zijn haren voelden verschroeid aan en gebakken stof viel al rennend van hem af. Asmodean klauterde over het kapotte steenwerk dat de straat blokkeerde; nog meer bliksems flitsten, wierpen fonteinen van kapotte plavuizen voor hem op en sloegen gevels van kristallen paleizen open die als puin voor hem neerstortten.

De Verzaker liep niet langzamer, en terwijl hij verdween, flitste een bliksemschicht uit de gloeiende wolken naar Rhand toe, ongericht inslaand, maar met de bedoeling hem te doden. Hollend weefde Rhand een schild rond zichzelf. Brokken steen kaatsten van hem weg, terwijl hij de krakende, blauwe schichten ontweek en over de gaten sprong die ze in de bestrating sloegen. Zelfs de lucht vonkte; de haartjes op zijn armen stonden recht overeind, de haren op zijn hoofd bewogen. Er was voor hem in de versperring van kapotte zuilen iets verweven. Hij versterkte zijn schild. Grote omgevallen klompen witte en rode stenen barstten uit elkaar toen hij erop stond, een uitbarsting van pure lucht en rondvliegend steenwerk. Veilig binnen zijn schild rende hij erdoorheen. Het gerommel van de instortingen drong amper tot hem door, het werd maar vaag beseft. Hij moest Asmodean zien tegen te houden. Met de grootst mogelijke moeite - het kostte hem echt veel inspanning - wierp hij bliksems voor zich uit en ontwrong vuurbollen aan de grond, alles om die man in de rode jas tegen te houden. Hij liep op de man in en bereikte het plein vlak na hem. Terwijl hij probeerde nog sneller te gaan, verdubbelde hij zijn inspanningen om de vluchtende Asmodean tegen te houden, terwijl Asmodean vocht om hem te doden.

De ter'angrealen en andere kostbaarheden, waar de Aiel hun leven voor hadden gegeven om ze hier te brengen, werden door de bliksem omhoog geworpen, warrelden wild door elkaar in vlammende wervelwinden. Zilveren en kristallen voorwerpen vielen kletterend neer, vreemde metalen vormen vielen om toen de grond beefde en in brede barsten openscheurde.

Wild zoekend rende Asmodean verder. Hij gooide zich letterlijk op wat temidden van al die voorwerpen het minst belangrijk leek te zijn. Een mooi gebeeldhouwd, wit stenen beeldje, misschien een voet lang, dat op zijn rug lag, een man met in zijn opgeheven hand een kristallen bol. Met een kreet van verrukking sloot Asmodean zijn handen eromheen. Een hartslag erna grepen ook Rhands handen toe. Een ontzettend kort ogenblik staarde hij in

het gezicht van de Verzaker. Hij leek dezelfde speelman als eerst, maar er vonkte een wilde vertwijfeling in de donkere ogen van deze redelijk knappe man van gemiddelde leeftijd. Aan niets was te zien dat hij een Verzaker was. Een ontzettend kort ogenblik en toen reikten beiden door het beeldje heen, reikten door de ter'angreaal naar een van de twee machtigste sa'angrealen die ooit waren gemaakt.

Vaag was Rhand zich bewust van een enorm, half in de grond begraven beeld in het verre Cairhien, van de enorme kristallen bol in die hand, gloeiend als de zon, kloppend van de Ene Kracht. En de Kracht barstte in hem los, als alle wereldzeeën in een orkaan. Hiermee kon hij zeker alles doen, hiermee had hij zeker dat dode kind kunnen helen. De smet groeide evenzeer, krulde rond ieder lichaamsdeeltje, sijpelde door elk barstje naar zijn ziel. Hij wilde janken, wilde losbarsten. Toch hield hij maar de helft wat de ter'angreaal kon leveren in zijn handen; de andere helft vervulde Asmodean. Vechtend tolden ze om en om, struikelden over kapotte en gebroken ter'angrealen, vielen en geen van beiden durfde een vinger van het beeldje af te trekken, bevreesd dat de ander het weg zou trekken. Maar terwijl ze heen en weer rolden, nu eens tegen een roodstenen deurlijst stootten die op de een of andere manier nog steeds overeind bleef staan, dan weer tegen een omgevallen onbeschadigd kristallen beeld van een naakte vrouw die een kind aan haar borst klemde, terwijl ze vochten om het bezit van de ter'angreaal, werd de strijd ook elders gestreden. Klingen die het hart van de wereld konden doorboren, mokers van Kracht, groot genoeg om bergen te effenen, sloegen naar Rhand. Onzichtbare tangen probeerden de geest uit zijn lijf te scheuren, trokken aan ieder vezeltje van zijn ziel. Ieder beetje Kracht dat hij kon onttrekken, werd gebruikt tegen die aanvallen. Elk had hem als nooit tevoren kunnen vernietigen; daar was hij zeker van. Waarheen ze verdwenen, wist hij niet. De grond onder hen daverde en beefde tijdens hun strijd, gooide hen heen en weer in een kronkelende warreling van strak gespannen spieren. Vaag drong een dof gerommel tot hem door, uit duizenden bronnen een jankend gezoem als een of andere vreemde muziek. De glazen zuilen trilden en beefden. Hij kon er zich niet bezorgd over maken.

Al die slapeloze nachten en al dat geren wreekten zich nu. Hij was moe, en al besefte hij het niet in de leegte, hij was bijna volkomen uitgeput. Heen en weer geschud door de bevende aarde, besefte hij dat hij niet langer de ter'angreaal uit Asmodeans handen probeerde te trekken, maar alleen nog vast kon houden. Zijn kracht zou weldra verdwijnen. Zelfs als het hem

lukte de greep op het stenen figuurtje te behouden, zou hij saidin los moeten laten of door de stroom saidin meegesleurd worden en even zeker vernietigd worden alsof Asmodean het zou doen. Hij kon geen enkel stroompje meer door de ter'angreaal aantrekken. Hij en Asmodean waren in evenwicht, ieder met de helft van wat de grote sa'angreaal in Cairhien kon aantrekken. Asmodean lag met opgetrokken lippen midden in Rhands gezicht te hijgen. Het zweet droop van het voorhoofd van de Verzaker en stroomde langs zijn wangen omlaag. De man was ook moe. Was even moe als hij.

De bevende aarde schudde Rhand even boven op zijn tegenstander en duwde even snel daarna Asmodean weer naar boven, maar in dat korte ogenblik voelde Rhand iets in zijn buik prikken. De handgesneden dikke man met het zwaard die nog steeds in zijn buikband stak. Onbetekenend naast de immense Kracht die zij aantrokken. Een kelkje water naast een brede rivier, naast een oceaan. Hij wist niet eens of hij hem kon gebruiken, terwijl hij met die grote sa'angreaal was verbonden. Maar als hij dat wel kon? Asmodean ontblootte zijn tanden. Geen grijns, maar een vermoeide starre glimlach, omdat de man meende aan de winnende hand te zijn. Misschien was dat ook wel zo. Rhands vingers trilden en werden zwakker rond de ter'angreaal. Hij kon alleen nog maar trachten saidin vast te houden, zelfs nu hij verbonden was met de enorme sa'angreaal.

Nadat ze die plek van zwarte duisternis hadden verlaten, had hij die zwarte draden rond Asmodean niet meer gezien, maar hij kon ze zichtbaar maken in de leegte, ze in zijn geest rond de Verzaker denken. Tham had hem de leegte bijgebracht om hem te helpen met het boogschieten, om een te zijn met de boog, de pijl en het doelwit. Hij maakte zich een met die in de leegte verbeelde zwarte draden. Hij zag amper dat Asmodean zijn voorhoofd fronste. De man moest zich afvragen waarom Rhands gezicht zo kalm stond. Er bestond altijd een kalmte op het moment dat de pijl werd gelost. Hij reikte door de kleine angreaal in zijn broekband, en nog meer Kracht stroomde toe. Hij verspilde geen tijd met zich erover te verheugen; het was zo'n klein stroompje bij wat hij al bevatte, en dit was zijn laatste klap. Dit zou zijn laatste krachten vergen. Hij vormde het tot een zwaard van Kracht, een zwaard van Licht en sloeg toe, een met het zwaard, een met de verbeelde draden.

Asmodeans ogen gingen wijd open en hij gilde. Een gehuil uit de diepten van afgrijzen, de Verzaker trilde als een geslagen gong. Heel even leken er

twee te zijn, die van elkaar wegtrilden en toen weer samenvloeiden. Hij viel achterover, met gespreide armen, in zijn nu smerige, vlekkerige rode jas en lag met op en neer zwoegende borst in het niets omhoog te staren, zijn donker ogen keken verloren. Toen hij instortte, liet Rhand zijn greep op saidin los en de Kracht verliet hem. Er restte hem net voldoende kracht om de ter'angreaal tegen zijn borst te klampen en van Asmodean weg te rollen. Hij duwde zich overeind op z'n knieën en het voelde of hij een berg beklom. Hij omvatte beschermend het beeldje van de man met de kristallen bol. De aarde bewoog niet meer. De glazen zuilen stonden stil - hij was er dankbaar voor, hun verwoesting zou net zijn alsof hij de geschiedenis van de Aiel vernietigde - maar overal lagen de drievoudige bladeren op de plavuizen onder Avendesora, als was slechts een tak van de grote boom gebroken. Maar al het andere in Rhuidean... Het plein zag eruit alsof alles was opgepakt en door een gekke reus wild was rondgeslingerd. De helft van alle grote paleizen en torens waren nog maar ruwe puinhopen aan het plein vol steen en brokken metselwerk. Enorme opzij geslagen zuilen hadden gaten geslagen in andere; muren waren omgevallen en enorme vensters waarin gekleurd glas had gezeten, vertoonden lege plekken. Dwars door de hele stad liep een scheur, een kloof in de aarde van vijftig voet breed. Daarmee was de verwoesting nog niet geëindigd. De mistkoepel die Rhuidean al vele eeuwen had verborgen, loste op; de onderkant gloeide niet meer en fel zonlicht stroomde door groeiende gaten. Daarachter zag de spits van Chaendaer er anders uit, lager, en aan de andere kant van het dal waren enkele bergen echt lager. Waar ooit een berg had gestaan strekte zich nu een breed uitlopend veld van steen en zand uit over het noordelijke eind van het dal.

Ik vernietig. Iedere keer vernietig ik weer. Licht, houdt het nooit op?
Asmodean rolde op z'n buik en duwde zich op handen en knieën omhoog. Zijn ogen vonden Rhand en de ter'angreaal en hij leek ernaar toe te willen kruipen.

Rhand had op dit moment nog geen druppeltje kunnen geleiden, maar hij had leren vechten voor die eerste nachtmerrie dat hij kon geleiden. Hij hief zijn vuist. 'Waag het niet.' De Verzaker bleef zitten en zwaaide uitgeput heen en weer. Zijn gezicht vertrok van teleurstelling, maar wanhoop en verlangen flitsten eroverheen; haat en vrees glinsterden in zijn ogen.

ik vind het een mooi gezicht, vechtende mannen, maar jullie kunnen niet eens overeind komen.' Lanfir verscheen in Rhands gezichtsveld en nam de

verwoesting in ogenschouw. 'Nou, jullie hebben je werk grondig verricht. Kunnen jullie de sporen voelen? Deze plek was op de een of andere manier afgeschermd. Jullie hebben niet genoeg achtergelaten om te zeggen hoe jullie dat deden.' Haar donkere ogen glansden opeens en ze knielde voor Rhand neer, kijkend naar wat hij vasthield. 'Ha, dus dat wilde hij hebben. Ik dacht dat ze allemaal vernietigd waren. Ik heb er maar één gezien en die was gebroken. Een mooie val voor een onachtzame Aes Sedai.' Ze stak haar hand uit en hij klemde de ter'angreaal nog steviger tegen zich aan. De glimlach was in haar ogen niet te zien. 'O, je mag hem best houden. Voor mij is het niet meer dan een beeldje.' Ze stond op en klopte overbodig haar witte rok af. Toen ze besefte dat hij haar lag aan te kijken, zocht ze niet langer het plein vol rommel af, maar lachte nog stralender. 'Wat jij hebt gebruikt, was een van de twee sa'angrealen waar ik het over heb gehad. Heb je gevoeld hoe immens die is? Ik heb me vaak afgevraagd hoe dat zou aanvoelen.' Ze leek de gretigheid in haar stem niet te merken. 'Daarmee kunnen we samen de Grote Heer van het Duister zelf verplaatsen. Dat kunnen we, Lews Therin! Samen.'

'Help me!' Asmodean kroop onvast naar haar toe, zijn opgeheven gezicht getekend met lijnen van vrees. 'Je weet niet wat hij heeft gedaan. Je moet me helpen. Ik ben jou terwille geweest, anders zou ik niet eens hierheen zijn gekomen.'

'Wat heeft hij gedaan?' snoof ze. 'Jou als een hond geslagen en maar half zo goed als je verdient. Je was nooit bestemd voor grootheid, Asmodean, alleen om hen te volgen die echt groot zijn.' Op de een of andere manier lukte het Rhand op te staan, nog steeds met het stenen beeldje met het kristal tegen zich aan. In haar aanwezigheid kon hij niet op zijn knieën blijven zitten. 'Jullie, Uitverkorenen' - hij wist dat zijn uitdaging gevaarlijk was, maar hij kon zich niet inhouden - 'hebben je ziel aan de Duistere gegeven. Jullie hebben je aan hem gebonden.' Hoeveel keer had hij zijn strijd met Ba'alzamon opnieuw beleefd? Hoeveel keer, voor hij begon te vermoeden wat die zwarte draden waren? ik heb hem afgesneden van de Duistere, Lanfir. Ik heb hem afgesneden.'

Haar ogen gingen geschokt wijd open. Ze keek van hem naar Asmodean. De man was in snikken uitgebarsten. 'Je hebt me verteld dat jullie Uitverkorenen elkaar vertrouwen. Hoelang zou hij het geheim hebben gehouden? Wie van jullie zou aannemen dat hij het op de een of andere manier zelf heeft gedaan? Ik ben blij dat jij dacht dat het onmogelijk was;

misschien zullen de anderen dat ook denken. Jij hebt me het idee gegeven, Lanfir. Een man die me kan leren geleiden. Maar ik zal geen les krijgen van een man die aan de Duistere is gebonden. Nu hoeft dat ook niet. Misschien is hij niet dezelfde meer, maar hij heeft weinig keus, nietwaar? Hij mag blijven en mij lesgeven, hopen dat ik win, me helpen om te winnen, of hij mag hopen dat de andere Uitverkorenen geen uitvlucht nodig hebben om hem aan te pakken. Wat zal hij kiezen, denk je?'

Asmodean staarde gehurkt Rhand met verwilderde ogen aan en stak toen plots een smekende hand naar Lanfir uit. 'Ze zullen jou geloven! Je kunt het hun vertellen! Als jij er niet was, zou ik hier helemaal niet zijn! Je moet het ze vertellen. Ik ben trouw aan de Grote Heer van het Duister!' Lanfir stond Rhand aan te kijken. Het was de eerste keer dat ze onzeker leek. 'Hoeveel herinner jij je echt, Lews Therin? Hoeveel is van jou en hoeveel is van de schaapherder? Dit soort plannetjes zou je bedacht kunnen hebben toen wij...'

Ze haalde diep adem en keek naar Asmodean. 'Ja, ze zullen me wel geloven. Wanneer ik ze zeg dat je naar Lews Therin bent overgelopen. Iedereen weet dat je altijd in het gaatje duikt waar je de meeste kans denkt te hebben. Ziezo.' Voldaan knikte ze in zichzelf. 'Weer een klein geschenkje voor jou, Lews Therin. Dat schild zal een druppeltje doorlaten, net voldoende om jou van alles bij te brengen. Het zal met de tijd oplossen, maar enkele maanden lang zal hij je niet kunnen uitdagen en tegen die tijd ben jij zijn enige kans. Hij heeft de kunst van een schild breken nooit zo goed beheerst. Je moet bereid zijn wat pijn te slikken en dat heeft hij nooit gekund.'

'Neeeeeeee!' Asmodean kroop naar haar toe. 'Dat kun je me niet aandoen. Alsjeblieft, Mierin! Alsjeblieft.'

ik heet Lanfir!' Woede maakte haar gezicht lelijk en de man werd omhooggetrokken in de lucht, zijn armen en benen wijd uitgespreid. Zijn kleren plakten tegen hem aan en het vlees van zijn gezicht werd verwrongen, platgedrukt als boter onder een rots.

Rhand kon niet toestaan dat ze de man doodde, maar hij was te moe om de Ware Bron zonder hulp te bereiken. Hij kon hem maar amper voelen, een vage gloed net buiten zicht. Heel even verstrakten zijn handen zich rond de stenen man met de kristallen bol. Als hij nu door de enorme sa'angreaal in

Cairhien reikte, zou hij vernietigd worden door de hoeveelheid Kracht. In plaats daarvan reikte hij door de kleine angreaal in zijn broeksband. Met deze angreaal was het een zwak stroompje, een haardun druppeltje vergeleken met het andere, maar hij was te uitgeput om meer aan te trekken. Hij wierp alles tussen de twee Verzakers in en hoopte dat hij haar er in ieder geval mee af kon leiden. Een staaf wit, heet vuur van tien voet hoog flitste tussen het tweetal door, weerlicht boog zich rond een wazig licht en trok een diepe groef in het plein, een barst in de gladheid van gesmolten aarde en steen. De vlammende schicht trof een paleis met groene strepen en ontplofte. Het gebulder begroef zich in het gerommel van ineenstortend marmer. Aan de ene kant van de gesmolten groef viel Asmodean in een bevend hoopje neer, bloed druppelde uit z'n oren en neus, aan de andere kant wankelde Lanfir achteruit, alsof ze geslagen was, waarna ze zich tot Rhand wendde. Hij stond te zwaaien op z'n voeten van de inspanning en raakte opnieuw saidin kwijt.

Heel even ziedde de woede even fel op haar gezicht als toen ze met Asmodean bezig was geweest, heel even verkeerde Rhand op het randje van de dood. Toen verdween de woede met schokkende abruptheid en werd begraven achter een verleidelijke glimlach. 'Nee, ik mag je niet doden. Niet nu we zoveel werk hebben verzet.' Ze kwam naar hem toe, stak haar hand uit en streelde zijn nek, waar ze hem in de droom had gebeten en die net wat genas. Hij had het Moiraine niet willen vertellen. 'Je draagt nog steeds mijn teken. Zal ik het blijvend maken?'

'Heb je iemand in Alcair Dal of de kampementen kwaad gedaan?' Haar gezicht behield de glimlach, maar de streling veranderde en de vingers knepen zich opeens toe, alsof die zijn keel open wilden scheuren. 'Wie bijvoorbeeld? Ik dacht dat je nu wel besefte dat je niet van dat boerenmeisje hield. Of gaat het om dat Aielwijf?' Ze was een gifslang. Een dodelijke gifslang die van hem hield - *Het Licht helpe me!* - en hij wist niet hoe hij haar tegen kon houden als ze besloot te bijten, hemzelf of een ander.

'Ik wil niemand laten lijden. Ik heb ze nog nodig. Ik kan ze gebruiken.' Het waren pijnlijke woorden, pijnlijk omdat ze gedeeltelijk waar waren. Maar Lanfirs giftanden wegtrekken van Egwene en Moiraine, weg van Aviendha en ieder ander die hem na stond, was wel wat pijn waard.

Ze gooide haar mooie hoofd in de nek en haar lach klonk als parelende

klokjes, ik kan me nog herinneren dat je veel te zachtmoedig was om iemand te gebruiken. Listig in een veldslag, zo hard als steen en zo hooghartig als de bergen, maar open en zachtmoedig als een meisje! Nee, ik heb niemand van je kostbare Aes Sedai of je kostbare Aielvrouwen pijn gedaan. Ik dood niet zonder reden, Lews Therin. Ik doe zelfs geen pijn zonder reden.' Hij zorgde er terdege voor niet naar Asmodean te kijken, die met een lijkbleek gezicht hortend ademhaalde. De man had zich op een hand omhoog geduwd en gebruikte de andere om het bloed van zijn mond en kin te vegen. Lanfir draaide zich langzaam om en keek over het grote plein rond. 'Je hebt deze stad even grondig vernietigd als een leger zou hebben gedaan.' Maar ze keek niet naar de verwoeste paleizen, hoewel ze net deed alsof. Ze keek aandachtig rond over het verwoeste plein met de bergen van verzamelde ter'angrealen en ander onbekende zaken. Haar mondhoeken stonden strak toen ze Rhand weer aankeek; in haar donkere ogen smeulde een vonkje onderdrukte woede. 'Gebruik die lessen goed, Lews Therin. De anderen zijn er nog. Sammael, die jou benijdt, Demandred met zijn haat, Rahvin met zijn machtshonger. Ze zullen je met nog meer liefde omlaag willen sleuren, nog meer, als... wanneer ze ontdekken dat jij dat hebt.'

Haar blik vloog naar het voetgrote beeld in zijn handen en heel even dacht hij dat zij overwoog het van hem af te pakken. Niet om de anderen tegen zijn onverhoedse aanvallen te beschermen, maar omdat hij daarmee mogelijk al te machtig voor haar kon worden. Op dat moment wist hij niet eens of hij haar tegen kon houden, zelfs niet als ze slechts haar sterke handen gebruikte. Het ene moment overwoog ze hem de ter'angreaal te laten behouden, het volgende moment schatte ze zijn vermoeidheid in. Ondanks al haar gepraat over haar liefde voor hem, zou ze heel ver uit zijn buurt willen zijn wanneer hij genoeg kracht terug had om het ding te gebruiken. Ze liet nogmaals met opeengeperste lippen haar ogen kort over het hele plein glijden. Toen opende zich opeens een doorgang naast haar, geen deur naar het zwart, maar naar iets wat een vertrek in een paleis leek te zijn, geheel van marmer en vol witzijden voorhangen.

'Wie van de twee was jij?' vroeg hij toen ze erin stapte. Ze bleef staan en keek hem met een bijna ondeugende glimlach aan.

'Denk je dat ik ertegen zou kunnen de dikke, lelijke Keille te zijn?' Ze streelde over haar slanke lichaam om het te benadrukken. 'Tja, Isendre. Die fijn gebouwde, mooie Isendre. Ik dacht dat je het zou vermoeden en dus

haar zou verdenken. Mijn trots is sterk genoeg om zo nodig wat vet te verdragen.' De glimlach ontblootte haar tanden. 'Isendre dacht dat ze met gewone Duistervrienden te maken had. Het zou me niet verbazen als ze momenteel wanhopig aan enkele boze Aielvrouwen probeert uit te leggen hoe het komt dat er zoveel gouden halskettingen en armbanden onder in haar reiskist liggen. Ze heeft sommige feitelijk ook zelf gestolen.'

'Ik meende je te horen zeggen dat je niemand kwaad had gedaan.'

'Nu hoor ik je zachte hartje weer. Ik kan je een zacht vrouwenhart tonen, wanneer ik dat wens. Je zult, denk ik, niet kunnen voorkomen dat ze een stevige afranseling krijgt - dat verdient ze minstens voor de manier waarop ze me aankeek - maar als je snel genoeg terugkeert, kun je nog net verhinderen dat ze haar met één waterzak uit dit verworden land sturen. Die .Aiel treden vrij hard op tegen dieven, denk ik.' Ze lachte vermaakt en schudde verbaasd het hoofd. 'Zo anders dan ze waren. Je kon een Da'shain in het gezicht slaan en dan vroeg hij alleen maar wat hij misdaan had. Nog een mep en hij vroeg of hij je beledigd had. En hij bleef zo, al sloeg je hem de hele dag door.' Ze wierp van opzij een minachtende blik op Asmodean en voegde eraan toe: 'Leer zo goed en zoveel mogelijk, Lews Therin. Ik wil dat wij samen regeren en wil niet toekijken hoe Sammael je doodt of hoe Graendal je aan haar verzameling van knappe jongemannen toevoegt. Leer zo goed en snel mogelijk.' Ze stapte de witzijden en marmeren kamer in, en de deur leek opzij te wentelen, versmalde en verdween. Voor het eerst na haar komst haalde Rhand diep adem. Mierin. Een naam die hij zich herinnerde van de glazen zuilen. De vrouw die in de Eeuw der Legenden de kerker van de Duistere had gevonden en er een gat in had geslagen. Had ze geweten wat het was? Hoe was ze ontsnapt aan die vlammende doem die ze had gezien? Had ze zich toen al aan de Duistere overgegeven?

Asmodean kwam moeizaam overeind, wankelde en viel bijna opnieuw. Hij bloedde niet meer, maar het bloed tekende nog steeds dunne lijntjes langs zijn nek en trok een veeg dwars over z'n mond en kin. Zijn smerige rode jas was gescheurd, het witte kant kapot en gerafeld. 'Door mijn band met de Grote Heer was ik in staat saidin te voelen en niet krankzinnig te worden,' zei hij schor. 'Nu heb je me alleen maar net zo kwetsbaar gemaakt als jezelf. Je kunt me net zo goed laten gaan. Ik ben niet zo'n goede leraar. Ze heeft me alleen maar uitgekozen, omdat...' Zijn lippen bewogen en probeerden de woorden binnen te houden.

'Omdat er niemand anders is,' maakte Rhand voor hem af en draaide zich om.

Op trillende benen stak Rhand het brede plein over en zocht zich een pad door het puin. Hij en Asmodean waren halverwege rond het woud van glazen zuilen van Avendesora getuimeld. Kristallen sokkels lagen tegen omgevallen beelden van mannen en vrouwen, sommige in stukken, sommige heel. Een grote platte ring van zilverachtig metaal stak schuin omhoog op metalen en stenen stoelen; vreemde vormen van metaal, kristal en glas; alles lag bijeen op verbrijzelde stukken, een zwarte metalen schacht stond als een speer rechtop, op de punt, in een onmogelijk evenwicht. Zo zag het hele plein eruit. Vanuit de grote boom vond hij na wat zoeken wat hij zocht. Hij schopte wat kapotte glazen spiralen opzij, schoof een eenvoudig bewerkte stoel van rood kristal weg en pakte een beeldje op van een voet lang, een vrouw in een lang kleed met een ernstig gezicht van witte steen, die in één hand een heldere kristallen bol ophield. Heel. Even nutteloos voor hem als het mannelijke evenbeeld voor Lanfir. Hij dacht erover het kapot te slaan. Hij kon de kristallen bol natuurlijk met een grote zwaai op de plavuizen versplinteren.

'Dat zocht ze.' Hij had niet beseft dat Asmodean hem had gevolgd. Wankelend wreef de man aan zijn bebloede mond. 'Ze scheurt je het hart uit het lijf om dat in handen te krijgen.'

'Of uit dat van jou, omdat je het voor haar geheimhoudt. Ze houdt van me.'

Licht help me. Of een dolle wolf van me houdt. Even later legde hij het vrouwenbeeldje in de kromming van zijn arm, samen met de man. Misschien kon het gebruikt worden. *En ik wil niet nog meer verwoesten.*

Maar toen hij rondkeek, zag hij nog iets anders dan vernietiging. De mist boven de verwoeste stad was bijna verdwenen. Er dreven nog slechts enkele nevelflarden in de ondergaande zon boven de gebouwen die overeind waren blijven staan. De bodem van het dal helde nu scherp naar het zuiden en uit de grote breuk die tot ver in de diepte doorliep naar een enorme oceaan van verborgen water, stroomde het water naar de stad. Het laagste gedeelte van het dal vulde zich reeds. Een meer.

Het zou uiteindelijk de stad bereiken, een meer van drie span lang in een land waar een poel van tien voet al mensen aantrok. Er zouden zich mensen

in het dal vestigen. In gedachten zag hij reeds terrassen met groene akkers op de omringende bergen. Ze zouden de Avendesora verzorgen, de laatste chora-boom, wellicht Rhuidean herbouwen. De Woestenij zou een stad kennen. Misschien zou hij het zelfs nog meemaken.

Met de angreaal, het dikke mannetje met het zwaard, kon hij een doorgang openen naar het zwart. Asmodean stapte er na enig weifelen met hem doorheen en zag met lichte spot een stenen trede verschijnen, net breed genoeg voor de twee mannen. Hij was nog steeds dezelfde man die zich aan de Duistere had gegeven. Zijn berekenende zijdelingse blikken waren daarvoor herinnering genoeg, als Rhand nog een waarschuwing nodig had.

Maar tweemaal zeiden ze iets, terwijl de trede door het zwart suisde. Eenmaal zei Rhand: ik kan je niet Asmodean noemen.' De man rilde, ik heette vroeger Joar Addam Nesossin,' zei hij na een pauze. Het klonk of hij zich had uitgekleed, of iets had verloren. 'Dat kan ik ook niet gebruiken. Wie weet op welk flardje papier die naam nog vermeld staat? Ik wil voorkomen dat iemand jou, de Verzaker, wil doden.' En voorkomen dat iemand wist dat hij een Verzaker als leraar had. 'Volgens mij kun je het beste doorgaan als Jasin Natael. De speelman van de Herrezen Draak. Dat verhaal is goed genoeg om jou in mijn buurt te houden.' Natael grijnsde maar zei niets. Even later merkte Rhand op: 'Het eerste dat je me moet leren, is hoe ik m'n dromen kan afschermen.' De man knikte dof. Hij zou problemen geven, maar die konden niet zo groot zijn als de problemen door zijn onwetendheid.

De trede ging langzamer, stopte en Rhand vouwde de werkelijkheid weer. De doorgang opende zich naar de richel in Alcair Dal. De regen was opgehouden, hoewel de donkere bodem in de avondschaduwen nog steeds doorweekt was en door de voeten van de Aiel tot modder was vertrapt. Er waren minder Aiel dan eerst, misschien een kwart minder. Maar er was geen strijd meer. Hij keek naar de richel waar Moiraine en Egwene, Aviendha en de Wijzen bij de stamhoofden stonden, die met Lan stonden te praten. Mart zat iets verder op z'n hurken, de hoedrand omlaag getrokken en de zwarte speer over z'n schouder. Adelin en haar Speervrouwen stonden om hem heen. Hun monden vielen open toen Rhand uit de doorgang stapte, en vielen nog verder open toen Natael volgde met zijn besmeurde rode jas. Mart sprong grijnzend overeind en Aviendha stak halfslachtig haar hand op. De Aiel in de kloof keken zwijgend toe.

Voor iemand iets kon zeggen, zei Rhand: 'Adelin, kun je iemand naar de vrijmarkt sturen en doorgeven Isendre niet langer af te ranselen. Zo'n grote dievegge is ze ook weer niet.' De blonde vrouw keek geschrokken, maar sprak meteen een van de vrouwen aan, die wegrende.

'Hoe wist je dat?' riep Egwene uit terwijl Moiraine tegelijk wilde weten: 'Waar ben je geweest? En hoe?' Haar grote donkere ogen schoten heen en weer tussen hem en Natael en haar Aes Sedai-kalmte was nergens te bekennen. En de Wijzen...? De goudblonde Melaine leek bereid alle antwoorden met haar blote handen uit hem te trekken. Bair keek geërgerd alsof ze het eruit wilde slaan. Amys verschoof haar sjaal en streek met haar vingers door haar witte haar. Ze leek niet in staat te besluiten of ze nu bezorgd was of opgelucht.

Adelin overhandigde hem zijn nog steeds vochtige jas. Hij wikkelde die rond de twee stenen beeldjes. Ook daarover stond Moiraine na te denken. Hij wist niet of ze enig vermoeden had wat ze waren, maar hij was van plan ze zo goed mogelijk voor iedereen te verbergen. Als hij zich met de macht van Callandor al niet vertrouwde, dan moest hij bij die grote sa'angreaal helemaal oppassen. Pas als hij veel beter had geleerd om deze ter'angrealen en zichzelf te beheersen. 'Wat is er hier gebeurd?' vroeg hij, en de mond van de Aes Sedai verstrakte omdat ze genegeerd werd. Egwene leek ook niet al te blij. 'De Shaido zijn weg, achter Sevanna en Couladin aan,' zei Rhuarc. 'Allen die hier zijn gebleven, erkennen jou als de Car'a'carn.'

'De Shaido waren niet de enigen die wegvluchtten.' Hans leren gezicht toonde een wrange grijns. 'Sommige krijgers van de Tomanelle vertrokken. Ook van de Goshien, Shaarad en Chareen.' Jheran en Erim knikten, even verbitterd als Han.

'Niet met de Shaido mee,' gromde de lange Bael, 'maar ze zijn wel vertrokken. Ze zullen rondvertellen wat hier is gebeurd, wat je hebt geopenbaard. Dat was geen goede zet. Ik zag mannen hun speren weggooien en vluchten.'

Hij zal jullie verenigen en jullie vernietigen.

'Geen enkele Taardad is verdwenen,' bracht Rhuarc naar voren, niet trots, maar meer als een nuchtere mededeling. 'We staan klaar om te gaan waarheen je ons leidt.'

Waarheen hij hen leidde. Hij was met de Shaido onder Couladin en Sevanna nog niet klaar. Terwijl zijn ogen over de Aiel in de rotskloof gleden, zag hij de geschokte gezichten van allen die hadden gekozen om te blijven. Hoe zouden de gevluchten zich hebben gevoeld? Maar de Aiel waren slechts het middel tot een doel. Daar moest hij aan denken. *Ik moet zelfs nog harder zijn dan zij.*

Jeade'en stond bij de rotsverhoging naast Marts ruin. Terwijl hij Natael gebaarde bij hem te blijven, klom Rhand in het zadel, de in zijn jas gehulde beeldjes veilig onder zijn arm. Met vertrokken mond ging de vroegere Verzaker naast zijn linker stijgbeugel staan. Adelin en de andere Speervrouwen sprongen omlaag en vormden een kring om hem heen en tot zijn verrassing stapte Aviendha omlaag naar haar gebruikelijke plekje. Mart sprong met een zwaai in Pips' zadel. Rhand keek om naar de mensen op de richel, die hem allen wachtend aankeken. 'De weg terug zal lang zijn.' Bael wendde zijn gezicht af. 'Lang en bloedig.' De Aielgezichten veranderden niet. Egwene wilde met pijn in de ogen haar hand naar hem uitsteken, maar hij negeerde haar. 'Wanneer de andere stamhoofden er zijn, begint het.'

'Het begon al heel lang geleden,' zei Rhuarc kalm. 'De vraag is meer, waar en hoe het eindigt.'

Daarop had Rhand geen antwoord. Hij keerde zijn grijsbruine hengst en reed langzaam de kloof uit, omringd door zijn merkwaardige gevolg. De Aiel weken voor hem uiteen, kijkend, wachtend. De kilte van de nacht begon reeds voelbaar te worden.

Voorwaar, de Kinderen van de Draak sprongen op, toen het bloed werd gesprenkeld op de grond waar niets kon groeien; het Volk van de Draak sprong op, gewapend voor de dans met de dood. En hij riep hen op uit de barre landen te gaan en zij deden de wereld beven van de oorlog.

uit *Het Rad des Tijds* door Sulamein so Bhagad,

hoofd geschiedkundige aan het Hof van de Zon, de Vierde Eeuw.

Appendix

A

Aan'allein - Naam van de Aiel voor de zwaardhand Lan. Vermoedelijke betekenis: *De ene man.* Ook: *De man die een volk is.*

Aanvaarden - Jonge vrouwen die tot Aes Sedai worden opgeleid en een zekere kunde hebben ontwikkeld in het geleiden van de Ene Kracht. Ze zijn wat minder aan regels gebonden dan Novices; in beperkte mate kunnen ze zelf hun studies kiezen. Zij mogen de Grote Serpent-ring aan de middelvinger van hun linkerhand dragen. Ablar, Logain - Een valse Draak die in de herfst van 997 NE in Geldan opstond. Inmiddels gestild en een gevangene van de Toren.

A'dam - Seanchaans voorwerp dat een geleidster tegen haar wil knecht. Het bestaat uit een halsband en een armband, verbonden door een lijn. De drie delen zijn gemaakt van een zilverkleurig metaal. Zie ook: *Damane, Sul'dam.*

Adelin - Een Speervrouwe van de Jindosibbe van de Taardad Aiel die naar de Steen van Tyr gekomen is.

Aes Sedai - In de Oude Spraak: *Dienaren van Allen.* Geleiders van de Ene Kracht. In deze Eeuw zijn het alleen vrouwen. Ze worden in veel landen gevreesd en door slechts weinigen geëerd. Velen wijten het Breken van de Wereld aan hen. Desondanks zijn er maar weinig heersers zonder Aes Sedai-raadgever, zelfs in landen waarin dit geheim moet worden gehouden. Door het geleiden verkrijgen ze een leeftijdloos uiterlijk. Zie ook: *Ajah, Amyrlin Zetel.*

Aethan Dor - De Roodschilden, een krijgsgenootschap van de Aiel. Zij treden op als wetshandhavers.

Afstanden - Zie ook: *Lengtematen.*

Ahan, Kenlie - Een jongeman uit Emondsveld.

Aiel - Het trotse, geharde volk dat ten oosten van de Rug van de Wereld woont. Dodelijke krijgers op elk soort wapen, behalve het zwaard. Vóór de 'dans der speren' (de strijd) sluieren ze hun gezicht. Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen, Aielstammen, Aielwoestenij, Wijze.*

Aiel-oorlog (976-978 NE) - Toen koning Laman van Cairhien Avendoraldera omhakte om er een troon van te maken (Lamans Zonde), verlieten vier Aielstam-men de Woestenij. Ze plunderden en brandschatten de hoofdstad en vele andere steden van Cairhien. De strijd breidde zich uit naar Andor en Tyr. Volgens de overlevering werden de Aiel bij Tar Valon in de Slag bij de Glanzende Muren volkomen verslagen. Omdat Laman in deze veldslag sneuvelde, hadden de Aielmensen hun doel bereikt. Zij trokken zich daarom terug naar hun eigen land.

Aielse krijgsgenootschappen - Elke Aielkrijger maakt deel uit van een krijgsgenootschap dat eigen gebruiken en taken kent. De genootschappen: Aethan Dor (Roodschilden), Cor Darei (Nachtsperen), Duadhe Mahdi'in (Waterzoekers), Far Aldazar Din (Broeders van de Adelaar), Far Dareis Mai (Speervrouwen), Ha-ma N'dore (Bergdansers), Rahien Sorei (Dageraadlopers), Seia Doon (Zwartogen), Shae'en M'-taal (Steenhonden), Sha'mad Conde (Donderlopers), Sovin Nai (Meshanden) en Tain Shari (Zuiverbloedigen). De leden vechten niet tegen elkaar, zelfs niet als de stammen waartoe ze behoren een bloedvete hebben.

Aielstammen — Dit zijn de Chareen, Codarra, Daryne, Goshien, Miagoma, Nakai, Reyn, Shaarad, Shaido, Shiande, Taardad en Tomanelle. Ze zijn verdeeld in sibben. Zowel stammen als sibben hebben een hoofd. Aielwoestenij - Het woeste, vrijwel waterloze land ten oosten van de Rug van de Wereld. De Aiel noemen dit het Drievoudige Land. De Trolloks noemen het de Stervensgrond. Weinigen reizen erdoor, omdat water nauwelijks te vinden is en de Aiel zich in oorlog achten met alle andere volken. Alleen marskramers, speelmannen en ketellappers hebben vrije doortocht.

Aile Jafar - Zeevolkeilandengroep ten westen van Falme, waarop zich de stad Cantorin bevindt.

Aile Somera - Zeevolkeilandengroep ten westen van Tanchico. Ajah - Een van de zeven Aes Se-dai-orden. Alle Aes Sedai behalve de Amyrlin behoren tot een Ajah. Elk volgt een eigen filosofie over het gebruik van de

Kracht en het doel van de Aes Sedai. Geruchten over een Zwarte Ajah die de Duistere dient, worden fel ontkend. Zie ook: *Blauwe, Bruine, Gele, Groene, Grijze, Rode, Witte* en *Zwarte Ajah.*

Alazar, Kevrin - Een inwoner van Tweewater.

Alcair Dal - In de Oude Spraak: *Gouden Kom.* Verzamelplaats van de Aiel, waar de stamhoofden elkaar ontmoeten voor besprekingen.

Aldaai, Bili - Een jongeman uit Tweewater.

Aldaai, Hu - Een boer uit Tweewater, Bili's vader.

Almaeren, Nynaeve - Een koppige jonge vrouw, ooit Wijsheid van Emondsveld, inmiddels Aanvaarde van de Toren. Ze trok met Moiraine mee omdat ze haar dorpsgenoten wilde beschermen. Tijdens deze reis werd ze verliefd op Lan, Moiraines zwaardhand. Ze zou de krachtigste geleidster in eeuwen kunnen worden, maar momenteel kan ze alleen geleiden als ze woedend is. Zie ook: *Vrouwenkring, Wilder.*

Alseen, Astelle - Een oudere inwoonster van Tweewater.

Alseen, Ban - Een boerenzoon uit Tweewater, ongeveer van Perijns leeftijd.

Alseen, Elisa - Een boerin uit Tweewater, getrouwd met Jak en moeder van Ban.

Alseen, Jak - Een man die zes span ten noorden van Emondsveld boert. Zijn vrouw heet Elisa.

Alseen, Wil - Een knappe jongeman uit Devenrit.

Alseen, Wit - Een boer uit Tweewater, de neef van Jak Alseen.

Altaron, Dal - Een jongeman uit Tweewater.

Altor, Rhand - Ooit een schaapherder die met zijn vader in de buurt van Emondsveld woonde. Op de vlucht voor de Trolloks verlieten Rhand en zijn twee vrienden, Mart Cauton en Perijn Aybara, het dorp. In Caemlin ontmoette hij Elayne, de erfdochter van Andor, en sloot hij vriendschap

met de Ogier Loial. Na zijn jacht op de Hoorn van Valere trok hij naar Tyr om Callandor op te nemen. Dat dit hem lukte, bewees dat hij de Herrezen Draak is. Altor, Tham - Een schapen boer in Tweewater. Als jongeman verliet hij de streek om soldaat te worden. Jaren later keerde hij terug, met een vrouw (Kari, inmiddels gestorven) en een kind (Rhand).

Alveren, Bran - De herbergier van De Wijnbron en de dorpsmeester van Emondsveld. Hij is getrouwd met Marin.

Alveren, Egwene - De jongste dochter van Bran en Marin, een vriendin van Rhand. Ze is een sterke geleidster en Aanvaarde van de Toren. Men vermoedt dat zij een Droomster is, wat al driehonderd jaar niet meer onder Aes Sedai is voorgekomen. Alveren, Marin - De moeder van Egwene, getrouwd met Bran. Bekend om haar kookkunst en gastvrijheid, haar invloed in de vrouwenkring en haar gezonde ver-stand.

Alviarin - Een Aes Sedai van de Witte Ajah.

Alwhin - Een voormalige Sean-chaanse sul'dam, inmiddels so-'jhin van hoogvrouwe Suroth.

Amadicia - Een land ten zuiden van de Mistbergen in het stroomgebied van de Sharia. In naam geregeerd door een koning, maar de Kinderen van het Licht hebben er feitelijk de macht.

Amador - De hoofdstad van A-madicia, waar de Burcht van het Licht staat, het hoofdkwartier van de Kinderen.

Amyrlin Zetel - De titel van de hoogste Aes Sedai. In het spraakgebruik vaak afgekort tot Amyrlin. Haar aanspreektitel is Moeder. In deze tijd is Siuan Sanche Amyrlin. Zij heeft in theorie vrijwel onbeperkte macht. In de praktijk dient ze rekening te houden met de inzichten van de Ajahs. Ze geldt als de gelijke van koningen en koninginnen.

Amys - De Wijze van Koudrots-veste, een droomloopster van de Negendalensibbe van de Taardad Aiel. Vrouw van Rhuarc, zuster-vrouw van Lian, de dakvrouwe van Koudrotsveste, en zuster-moeder van Aviendha.

Andomeran, Rianna - Een Aes Sedai van de Witte Ajah die een Duistervriend bleek toen ze met Liandrin uit de Toren vluchtte. Een

zwartharige Kandori, met een witte lok boven haar linkeroor.

Andric - De koning van Tanchi-co, die de steun van de Witmantels zoekt omdat hij onvoldoende macht heeft om de rellen neer te slaan en de panarch te bedwingen.

Angreaal - Uiterst zeldzaam voorwerp uit de Eeuw der Legenden waarmee iemand die uit de Ware Bron kan putten, een grotere hoeveelheid van de Ene Kracht kan geleiden. Zie ook: *Sa'angre-aal, Ter'angreaal.* Arad Doman - Natie aan de Ary-thische Oceaan. Bekend om zijn kooplui, van wie de meeste vrouwen zijn. Het gezegde 'een man met een Domani laten handelen' duidt op het begaan van een blunder. Domani-vrouwen zijn beroemd - en berucht - om hun schoonheid, verleidelijkheid en wulpse kledij.

Aram - Een knappe jongeman van de Tuatha'an, zeer geïnteresseerd in Egwene.

Atha'an Miere - In de Oude Spraak: *Volk van de Zee.* Zie ook: *Zeevolk.*

Avendesora - In de Oude Spraak: *Levensboom.* Genoemd in vele verhalen en legenden, die uiteenlopende lokaties noemen. Avendoraldera - De boom die in de stad Cairhien groeide uit een loot van Avendesora, in 566 NE geschonken door de Aiel, hoewel geen enkele kroniek een verband tussen de Aiel en Avendesora noemt.

Aviendha - Een Speervrouwe van de Bitterwatersibbe van de Taardad Aiel die naar Tyr gekomen is, op zoek naar Hij die komt met de dageraad.

Aybara, Jaim - Een verre neef van Perijn, een dapper kereltje.

Aybara, Magde - Een tante van Perijn, de vrouw van Ewar. Ze wonen met hun drie kinderen op de Aybara-boerderij.

Aybara, Neila - Perijns tante, die met haar twee kinderen op de Aybara-boerderij woont.

Aybara, Perijn - Een rustige smidsleerling uit Emondsveld die met wolven kan spreken. Hij voelt zich aangetrokken tot Faile Bashere, een Jager op de Hoorn, en dat is wederkerig. In Tyr maakt hij gebruik van zijn wolfsgave om Faile te redden uit een door de Zwarte Ajah gezette val.

Aydaer, Pel - Een inwoner van Emondsveld, een goede visser.

Ayellin, Milli - Een inwoonster van Tweewater die goed met naald en draad overweg kan.

B

Ba'alzamon - In de taal van de Trolloks betekent dit Hart van het Zwart. Velen nemen - ten onrechte - aan dat de Trolloks hiermee de Duistere aanduiden. Bael - Het stamhoofd van de Goshien Aiel.

Bain - Een Speervrouwe van de Zwartrotssibbe van de Shaarad Aiel.

Bair - Een Wijze van de Haido-sibbe van de Shaarad Aiel, en een droomloopster.

Ballingschap - De periode tijdens en na het Breken van de Wereld waarin vele Ogier gedwongen waren buiten hun stedding te leven. Zie ook: *Smachten.* Baran - Een jonge Tyreense heer die van kaarten houdt. Barster, Jer - De dorpsmeester van Wachtheuvel.

Bashere, Zarine - Zie ook: *Faile.* Berelain sur Paendrag - De Eerste van Mayene, Hoogzetel van Huis Paeron. Een schone en sterke vrouwe, en een kundig heerseres. Zij verkrijgt wat ze begeert, wat het haar ook kost, en doet haar woord altijd gestand. Bergdansers - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Beteugelde - Een geleidster van de Ene Kracht die door de Seanchanen letterlijk aangelijnd is, waardoor ze volkomen dienstbaar wordt aan haar sul'dam. Zie ook: *A'dam, Damane.*

Bethamin - Een sul'dam die uit Falme is weggevlucht.

Birgitte - De goudblonde heldin en hoofdpersoon van vele speelmansverhalen. Met haar zilveren boog en pijlen mist ze nooit haar doel. Een van de helden die worden geroepen door het schallen van de Hoorn van Valere, net als haar legendarische geliefde, de zwaardmeester Gaidal Cain.

Blauwe Ajah - Aes Sedai-orde, gewijd aan het handhaven van recht en gerechtigheid.

Boomdoders - Aielnaam voor de Cairhienin, altijd uitgesproken met afkeer en verontwaardiging.

Bornhald, Dain - Een officier van de Kinderen van het Licht, de zoon van Geofram Bornhald.

Breken van de Wereld - Gedurende de Tijd van Waanzin werd het aanzicht van de wereld veranderd door krankzinnige mannelijke Aes Sedai, die onvoorstelbare hoeveelheden van de Ene Kracht geleidden. Ze effenden bergketens en lieten nieuwe verrijzen, legden gebieden droog waar zee geweest was en deden de oceaan over droog land stromen. Vele delen van de wereld werden geheel ontvolkt en de overlevenden verspreidden zich als stof in de wind. Deze vernietiging wordt in verhalen en legenden herdacht als het Breken van de Wereld. Zie ook: *Honderd Gezellen.* Broeders van de Adelaar - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschap-pen.*

Bruan - Het stamhoofd van de Nakai Aiel, lid van de Zoutvlak-tesibbe.

Bruine Ajah - Een Aes Sedai-or-de die elke betrokkenheid met de wereld vermijdt en zich wijdt aan het zoeken naar kennis.

Buin, Cen - Een oude rietdekker, lid van de Emondsveldse dorpsraad, die bekendstaat om zijn gekanker.

Burgerkamer - De volksvertegenwoordiging van Tarabon. Een bestuurslichaam met weinig macht, dat zich moet uitspreken bij de keuze van een panarch. Burgerwacht - De stadswacht van Tarabon, die onder het bevel van de koning staat.

Byar, Jaret - Een officier van de Kinderen van het Licht die gelooft dat het doel alle middelen heiligt. Hij was de rechterhand van Geofram Bornhald en heeft nu dezelfde positie bij diens zoon Dain. Bornhalds dood is volgens hem geheel aan Perijn te wijten.

Byir, Joiya - Een oude Aes Sedai van de Witte Ajah. Sinds ze met Liandrin uit Tar Valon vluchtte, is bekend dat ze een Duistervriend is.

C

Cadin'sor - In de Oude Spraak: *Werkkleding.* Dracht van Aiel-krijgers; een

jas en een halflange broek in bruin- en grijstinten die opgaan in rotsen en schaduwen. Er worden zachte, kniehoge laarzen bij gedragen. Caemlin - De hoofdstad van Andor.

Caide, Jeaine - Eens een Domani Aes Sedai van de Groene Ajah, nu ontmaskerd als een Zwarte, behorend tot het gezelschap van Liandrin.

Cain, Gaidal - Een groot zwaard-meester die in legenden en verhalen altijd verbonden is met Birgitte. Naar verluidt even schoon als zij en onoverwinnelijk als hij op zijn geboortegrond streed. Een van de helden die verschijnen als de Hoorn van Valere schalt.

Cairhien - Een land dat aan de Rug van de Wereld grenst. Ook: de hoofdstad ervan. De stad werd tijdens de Aiel-oorlog (976-978 NE) geplunderd en platgebrand. Vanwege die oorlog verlieten vele boeren hun land, waardoor er graan moest worden ingevoerd. Sinds de moord op koning Gal-drian in 998 NE is het verwikkeld in een burgeroorlog die hongersnood veroorzaakt. De banier van Cairhien toont een opkomende gouden zon op een veld van azuur.

Callandor - Het Zwaard dat geen zwaard is, het Onberoerbare Zwaard. Het kristallen wapen dat zich in de Steen van Tyr bevindt, een krachtige mannelijke sa'angreaal. Volgens de *Voorspellingen van de Draak* is het opnemen ervan een van de voornaamste tekenen voor de wedergeboorte van de Draak en het naderen van Tarmon Gai'don.

Candijn, Ren - Een jonge boerenzoon uit Tweewater.

Car'a'carn - Het hoofd der Aiel-stamhoofden, een titel die in Rhuidean verworven wordt.

Carleon - Een hoogheer van Tyr die tijdens de jacht het leven laat.

Carlomin - Een jonge heer uit Tyr met veel belangstelling voor kaarten.

Carridin, Jaichim - Een Inquisiteur van de Hand van het Licht, die onder de Kinderen de rang van kapiteinheer heeft. Tevens een Duistervriend, die in Tanchico opduikt met een half legioen Witmantels. Zie ook: *Kinderen van bet Licht.*

Cauton, Abel - Een boer in Tweewater, de vader van Mart. Zijn vrouw

heet Natti. Hij heeft ook twee dochters, Eldrin en Bodewin (Bode).

Cauton, Mart (Martrim) - Een jonge boerenzoon uit Tweewater, bevriend met Perijn en Rhand, die moeite heeft met zijn bestemming. Desondanks liet hij de Hoorn van Valere schallen en bevrijdde hij Egwene, Elayne en Nynaeve uit de kerkers van de Steen. Hoewel de band verbroken is, ondergaat hij nog steeds gevolgen van het bezit van een dolk uit Sha-dar Logoth.

Chaendaer - Een berg in de Aiel-woestenij, bij de vallei van Rhuidean.

Chareen - Zie ook: *Aielstammen.* Chiad - Een Speervrouwe van de Steenriviersibbe van de Goshien Aiel, die een bloedvete met de Shaarad hebben. Met haar eerstezuster Bain is ze in Tyr bevriend geraakt met Faile. Chion - Een vrouwelijke gai'shain in Koudrotsveste.

Chora - Een bomenras dat in de Eeuw der Legenden gekweekt en in ruime mate in de steden aangeplant werd. Chora's veroorzaken een gevoel van vrede en welzijn. Clan - Het Zeevolk is verdeeld in clans. Elke clan bezit zijn eigen schepen. Aan het hoofd ervan staat een golfvrouwe, die zich laat bijstaan door een wapenmeester.

Codarra - Zie ook: *Aielstammen.*

Cor Darei - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.* Coramoor - Letterlijk: *Uitverkorene.* De heraut van de Nieuwe Eeuw, waarvan sprake is in de Jendai-voorspelling van het Zeevolk.

Couladin - Een eerzuchtige man van de Domaisibbe van de Shaido Aiel. Hij is lid van de Zwart-ogen. Na de dood van hun stamhoofd trekken hij en zijn broer Muradin naar Rhuidean. Covenre, Sahra - Een jonge Aanvaarde die Min naar de Amyrlin Zetel begeleidt.

Cuendillar - In de Oude Spraak: *Hartsteen.* Onverwoestbaar materiaal uit de Eeuw der Legenden. Alle kracht die wordt uitgeoefend om hartsteen te breken, wordt door de steen opgenomen en maakt hem sterker.

D

Dageraadlopers - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Damane - In de Oude Spraak: *Beteugelde.* Seanchaans woord voor een geleidster die beheerst wordt door middel van een a'dam. Damane worden op vele wijzen ingezet, maar vooral als wapen in de strijd. In heel Seanchan worden elk jaar de jonge vrouwen getest tot aan de leeftijd waarop de aangeboren gave zich ontplooid zou moeten hebben. Damane worden, net als geleiders (die gedood worden), geschrapt uit de familie- en burgerrollen, waardoor ze feitelijk ophouden mens te zijn. Vrouwen die kunnen geleiden maar nog niet damane gemaakt zijn, worden marath'damane genoemd: 'Zij die beteugeld moeten worden'. Zie ook: *A'dam, Sul'dam.*

Damodred, Galad (Galadedrid) - De enige zoon van Taringael Damodred en Tigraine, en de halfbroer van Elayne en Gawein. Zijn blazoen toont een gevleugeld zilveren zwaard met de punt in de voet van het schild. Voor de afronding van zijn opleiding tot zwaardmeester reisde hij met Elayne en Gawein naar Tar Valon.

Damodred, Laman - De koning van Cairhien (965-978 NE) die Avendoraldera, de loot van de Levensboom, omhakte omdat hij uit het hout een troon wilde maken.

Daryne - Zie ook: *Aielstammen.*

Datrijn, Buul - De pijlenmaker van Emondsveld.

Dern, Atan - Een inwoner van Tweewater.

Din Jubai Wilde Winden, Coine - Een vrouw van het Zeevolk, zeilvrouwe van de klipper *Golfdanser* en zuster van Jorin. Din Jubai Witte Vleugel, Jorin -De zuster van Coine din Jubai en windvindster van de klipper *Golfdanser.*

Domon, Baile - Een uit Illian afkomstige schipper, ooit een gevangene van de Seanchanen, inmiddels een succesvol smokkelaar in het door oorlog verscheurde Tarabon en Arad Doman. Hij verzamelt antieke voorwerpen en is een man die zijn schulden betaalt. Donderlopers - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.* Dorpsraad - Een groep mannen, voorgezeten door de dorpsmeester. Zij nemen besluiten die van invloed zijn op het gehele dorp en onderhandelen met de dorpsraden van andere plaatsen. Draak - De

naam waaronder Lews Therin Telamon bekend is. Hij was de grootste der Aes Sedai, maar zijn val was diep. In de waanzin die alle mannelijke Aes Sedai na de bezoedeling van saidin beving, doodde Lews Therin al zijn verwanten en vrienden. Zo verwierf hij de naam Verwant-slachter. Zijn banier toonde een rood gouden serpent, met vlammende ogen, leeuwenmanen en vier poten met elk vijf gouden klauwen. Zie ook: *Herrezen Draak, Honderd Gezellen, Valse Draak, Voorspellingen van de Draak.*

Draghkar - Vliegend Duisterge-broed, lijkend op een grote man, met een bleke huid, grote ogen en vleermuisvleugels. Het lied van een Draghkar lokt prooien en schakelt hun wil uit. Vandaar het spreekwoord: 'De kus van de Draghkar is de dood.' Die kus kost het slachtoffer eerst zijn ziel en daarna zijn leven. Drakenmuur - Zie ook: *Rug van de Wereld.*

Drakentand - Een merkteken, gewoonlijk zwart, in de vorm van een traan met de punt omlaag. Vroeger de mannelijke helft van het teken van de Aes Sedai. Tegenwoordig krast of verft men het op deuren om aan te duiden dat de bewoners Duistervrienden zijn.

Driepruimenhof - Een herberg in Tanchico, die gedreven wordt door Rendra.

Drievoudige Land - Aielnaam voor hun Woestenij. Mogelijk gebaseerd op hun gezegde: 'Wetsteen om ons te vormen, grond om onze waarde te beproeven en straf voor onze zonden.' Zie ook: *Aielwoestenij.*

Dromen - Een van de Talenten van de Ene Kracht. Deze kunde omvat het uitleggen van de droom

van een Dromer, waarin toekomstige gebeurtenissen nauwkeuriger voorzien worden dan bij Voorspellen. Sommige Dromers konden Tel'aran'rhiod, de Wereld der Dromen, binnenstappen en zelfs, zo wordt gezegd, de dromen van andere mensen. Voor zover bekend, was de laatste Droomster Corianin Nedeal (gestorven in 5zé NE), maar nu is er weer een, hoewel maar weinigen daarvan op de hoogte zijn. Droomloopster - Aieltitel voor een vrouw die Tel'aran'rhiod kan betreden.

Duadhe Mahdi'in - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.* Duistere - De meest gebruikte aanduiding voor Shai'tan, de bron van het kwaad, die door de Schepper gekerkerd werd in Shayol Ghul. Een poging hem te bevrijden

veroorzaakte de Oorlog van de Schaduw, de bezoedeling van saidin, het Breken van de Wereld en het eind van de Eeuw der Legenden. Het noemen van zijn ware naam trekt zijn aandacht en heeft ziekten en rampen tot gevolg. Daarom gebruikt men liever aanduidingen als: *Bladerblaker, Grasbrander, Grim, Hartsvloek, Hartsvanger, Heer van het Graf, Herder van de Nacht, Osegrim, Vader van de Leugen* of *Zichtzieder.*
Duistervrienden - Zij die de Duistere volgen, in het vertrouwen dat ze, wanneer hij vrij komt, beloond zullen worden met macht, rijkdommen en zelfs onsterfelijkheid.

E

Eerste van Mayene - De hoogste gezagdraagster in de kleine stadstaat aan de Zee der Stormen. De Eersten beweren rechtstreeks af te stammen van Artur Haviksvleugel.

Eerstebroeder - De Aielterm voor een broer bij dezelfde moeder.
Eerstezuster - De Aielterm voor een zus van dezelfde moeder. Door voor de Wijze van hun sibbe een gelofte uit te spreken, kunnen vrouwen eikaars eerstezuster worden.

Eeuw - Een aanduiding van een tijdperk. De juiste duur van een Eeuw is onbekend, maar het is duidelijk dat ze vele honderden jaren duren. Zie ook: *Rad des Tijds, Patroon van een Eeuw.* Egeanin - Een Seanchaanse schipper die Baile Domons schip enterde en het naar Falme bracht. Sinds de aftocht van de Seanchanen verblijft ze in Tanchico. Elaida - Een Aes Sedai van de Rode Ajah, de voormalige raadsvrouwe van koningin Morgase van Andor. Soms kan ze voorspellen. Ze is met Elayne, Gawein en Galad naar de Witte Toren gereisd.

Eldin, Gert - Een oudere, magere boer uit Tweewater.

Elidar - De schuilnaam van de Seanchaanse Egeanin in Tanchico.

Elmindreda - Zie ook: *Min.*

Emondsveld - Een dorpje in Tweewater, een uithoek in Andor waar Rhand, Mart, Perijn, Egwene en Nynaeve opgroeiden. Een centrum van schapenfokkerij en tobaksteelt.

Emry, Chesmal - Een Geldaanse Aes Sedai, eens van de Gele Ajah, die samen met Liandrins Zwarte zusters uit de Witte Toren is gevlucht. Een uiterst begaafd Heelster.

Ene Kracht - De kracht die geput wordt uit de Ware Bron. Slechts weinigen kunnen geleiden leren en degenen die deze gave is aangeboren, vormen een nog kleinere groep. Geboren geleiders zullen tussen hun tiende en twintigste beginnen te geleiden, vaak zonder te weten wat ze doen. Wie de gave niet leert beheersen, wacht een zekere dood. Sinds de Tijd van Waanzin kan geen enkele man geleiden zonder uiteindelijk krankzinnig te worden, waarna hij levend wegrot door een verderfelijke ziekte. Zie ook: *Saidar, Saidin, Stillen, Vijf Krachten, Wilder.*

Erfdochter - De titel van de erfgename van de troon van Andor. De oudste dochter van de koningin volgt haar moeder op. Als er geen dochter is, gaat de titel over op het naaste vrouwelijke familielid van de koningin.

Erim - Het stamhoofd van de Chareen Aiel.

Eronaile, Mierin - Een Aes Sedai die in de Eeuw der Legenden meende een nieuwe vorm van de Kracht ontdekt te hebben. Estanda - Een hoogvrouwe uit Tyr, die de neiging heeft langzaam maar volledig binnen te halen wat haar toekomt.

Estean - Een jonge heer uit Tyr, met belangstelling voor kaarten.

F

Faile - In de Oude Spraak: *Valk.* De aangenomen naam van Zarine Bashere, een jonge vrouw uit Saldea die de Hoorn van Valere zoekt. Ze wordt verliefd op Perijn en dat is wederkerig. Fajin, Padan - In Tweewater zeer bekend als marskramer. Toen hij in Fal Dara gevangen werd genomen, bleek hij een Duistervriend van het ergste soort te zijn. Zijn verleden is nevelig en zijn toekomst duister.

Far Aldazar Din - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Far Dareis Mai - Letterlijk: *Maagden van de Speer,* in de omgang: *Speervrouwen.* Een genootschap dat uitsluitend vrouwen opneemt. Speervrouwen mogen slechts huwen als ze het genootschap verlaten, ze

mogen niet vechten als ze zwanger zijn. Elk kind dat uit een Speervrouwe geboren is, wordt aan een andere vrouw gegeven, zo, dat niemand weet wie de moeder van het kind is. Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

G

Gaarden - De prachtige wouden die de Ogier tijdens hun Ballingschap aanlegden bij de steden die ze voor mensen bouwden. Ze werden aangelegd ter herinnering aan de steddings en als verblijfplaats voor de steenvoegers van de Ogier. De meeste gaarden zijn al lang geleden verdwenen, verwaarloosd, omgehakt of volgebouwd door de stedelingen. Zie ook: *Smachten.*

Gaidin - In de Oude Spraak: *Broeder in de strijd.* Een titel van Aes Sedai voor zwaardhanden.

Gai'shain - Aiels: *Zij die in de strijd vrede gezworen zijn.* Aiel die in de strijd gevangen worden genomen, zijn gezworen hun overwinnaar een jaar en een dag te dienen. Ze gaan in wit gekleed. Wijzen, smeden, kinderen onder de tien en zwangere vrouwen kunnen geen gai'shain worden.

Garren, Kollie - Een jongeman uit Tweewater.

Gaul - Een Steenhond van de Imransibbe van de Shaarad Aiel. Uitgezonden om te zoeken naar Hij die komt met de dageraad. Omdat Perijn hem heeft bevrijd in Remen, heeft hij een bloedschuld bij Perijn.

Gelb, Floran - Een voormalige dekknecht die reden heeft schipper Domon te ontlopen. In Tanchico denkt hij veel goud te verdienen.

Gele Ajah - Een Aes Sedai-orde die zich vooral met Heling bezighoudt.

Geleiden - Het aanwenden van de vijf stromen van de Ene Kracht.

Geloften, Drie - De geloften die een Aanvaarde aflegt als ze tot Aes Sedai wordt verheven: nooit onwaarheid te spreken, nooit met de Ene Kracht een dodelijk wapen te maken en de Ene Kracht alleen als wapen te gebruiken tegen dienaren van de Schaduw of ter verdediging van het eigen leven of dat van een zuster of zwaardhand. De eerste gelofte wordt naar de letter nagekomen, maar de Aes Sedai zijn uiterst bekwaam in het verzwijgen van

feiten en in raadselachtige woorden. De laatste twee geloften worden gezien als algemeen bindend.

Gemalfin, Marillin - Een Zwarte Aes Sedai die vroeger tot de Bruine Ajah behoorde, maar samen met Liandrin uit Tar Valon is gevlucht. Ze is dol op katten.

Gewichten - De basis is 1 pond. 10 pond = 1 steen, 10 steen =1 macht, 10 macht = 1 ton.

Golfdanser - Een klipper van de Atha'an Miere, het Zeevolk.

Goshien - Zie ook: *Aielstammen.*

Grenslanden - De landen die grenzen aan de Verwording: Saldea, Arafel, Kandor en Shienar.

Grijze Ajah - Een Aes Sedai-orde die bemiddelt en naar harmonie en overeenstemming zoekt.

Grijzel - Zie ook: *Ziellozen.*

Groene Ajah - Een orde van de Aes Sedai. De Groene Ajah wil pal staan in tijden van gevaar en houdt zich gereed voor Tarmon Gai'don. Tijdens de Trollok-oorlogen werd ze ook de Strijdende Ajah genoemd. De Groenen vinden dat een Aes Sedai meerdere zwaardhanden mag binden.

Grote Heer van het Duister - De naam waarmee Duistervrienden Shai'tan aanduiden, omdat zij het gebruik van zijn ware naam duis-terschennis vinden.

Grote Patroon - Het Rad des Tijds weeft de Patronen van de Eeuwen tot het Grote Patroon. Het Grote Patroon omvat het geheel van bestaan en werkelijkheid; verleden, heden en toekomst.

Grote Serpent - Een oeroude teken van tijd en eeuwigheid, nog van vóór de Eeuw der Legenden. Het heeft de vorm van een slang die in zijn eigen staart bijt. Aes Sedai dragen een ring in de vorm van het Grote Serpent.

Gyldin - Een dienster in een koopmanswoning in Tanchico.

H

Hama N'dore - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Hammar - Een zwaardmeester die in de Toren leerlingen de zwaardkunst bijbrengt.

Han - Het stamhoofd van de Tomanelle Aiel.

Hand van het Licht - Zie ook: *Ondervragers.*

Hanou - Een muziekinstrument met zes, negen of twaalf snaren, dat op de knieën wordt gelegd en tokkelend wordt bespeeld.

Hart van de Steen - De ronde zaal in de Steen van Tyr waarin Callandor van oudsher tussen immense roodstenen zuilen op de Herrezen Draak wachtte. In deze zaal worden Heren van het Land verheven tot hoogheren.

Haviksvleugel, Artur - Artur Paendrag Tanreall. Ook: Hamer van het Licht. Legendarisch vorst, heerste van JV 943-994 en verenigde alle landen ten westen van de Rug van de Wereld en sommige voorbij de Aielwoestenij. Van de legers die hij over de Arythische Oceaan stuurde (JV 992), werd na zijn dood niets meer vernomen. Die dood veroorzaakte de Oorlog van de Honderd Jaren. Zijn blazoen toonde een gouden havik in de vlucht.

Heelhuis - Een huis bij Emondsveld waarin ernstig zieken werden behandeld.

Heim - Het hoofd van de Jindosibbe van de Taardad Aiel.

Herrezen Draak - Volgens de *Voorspellingen van de Draak* zal

de Draak herrijzen in het uur van de hoogste nood. Men vreest zijn komst omdat de geschriften voorspellen dat de Herrezen Draak de wereld opnieuw zal breken.

Hij die komt met de dageraad -Naam van de Aiel voor hun voorspelde verlosser, van wie de Wijzen zeggen: 'Hij is van ons bloed, gemengd met het oude bloed, opgevoed door een oeroud bloed, maar niet ons bloed.' Hoedster van de Kronieken - Onder de Aes Sedai de machtigste na de

Amyrlin Zetel. Treedt ook op als haar schrijfster. Een minder formele aanduiding is 'de Hoedster'. Ze wordt voor het leven gekozen door de Amyrlin, gewoonlijk uit dezelfde Ajah.

Honderd Gezellen - De honderd mannelijke Aes Sedai, behorende tot de machtigste van de Eeuw der Legenden, die onder leiding van Lews Therin Telamon de Duistere opnieuw kerkerden. Dit maakte een einde aan de Oorlog van de Schaduw, maar de tegenaanval van de Duistere, de bezoedeling van saidin, dreef hen tot waanzin. Met de andere mannelijke geleiders veroorzaakten zij het Breken van de Wereld. Zie ook: *Ene Kracht, Tijd van Waanzin, Ware Bron.*

Hoogheren van Tyr - Niet te verwarren met de Heren van het Land, die van lagere adel zijn. Ze vormen een raad die het land Tyr bestuurt, dat geen koning of koningin heeft. De raad heeft geen vast aantal; hij heeft zowel uit zes als uit twintig edelen bestaan. Hoorn van Valere - Een legendarische hoorn die naar verluidt dode helden oproept voor de strijd. De Hoorn werd door Moiraines gezelschap gevonden in het Oog van de Wereld. In Falme werd hij gestoken door Mart, waarna de helden van weleer aan de zijde van de Herrezen Draak streden. Onwetend van deze gebeurtenissen heeft men in Illian een nieuwe Jacht op de Hoorn uitgeroepen.

I

Ihvon - De zwaardhand van Alanna Mosvani.

Illian - Een grote haven aan de Zee der Stormen, de hoofdstad van het gelijknamige land.

Imres Post - Een buitenverblijf voor herders van de Taardad Aiel.

Isendre - Een mooie en mysterieuze vrouw die door de Aielwoestenij reist.

J

Jaartellingen - De Tomaanse kalender (ontworpen door Toma dur Ahmid) werd ongeveer twee eeuwen na de dood van de laatste mannelijke Aes Sedai ingevoerd. Deze kalender telde de jaren na het Breken van de Wereld

(NB).

In de Trollok-oorlogen werden vele archieven vernietigd, zelfs zoveel dat er onenigheid ontstond over de juiste data volgens de Tomaanse kalender. Tiam van Gazar stelde toen een nieuwe jaartelling voor, waarbij elk jaar sinds het einde van de oorlogen een Jaar in Vrijheid (JV) werd genoemd.

De kalender van Artur Haviksvleugel telde de jaren vanaf de stichting van zijn rijk (VB, Vanaf het Begin), maar deze is nu nog slechts bekend bij geschiedkundigen.

Na de algemene ontreddering die de Oorlog van de Honderd Jaren bracht, werd de Farede-kalender ingevoerd. Deze begint met het eerste vredejaar na de Oorlog van de Honderd Jaren. Deze kalender - die de jaren van de Nieuwe Eeuw (NE) meet - wordt nu alom gebruikt.

Janduin - Het jongste stamhoofd dat de Taardad Aiel ooit gehad hebben. Naar verluidt is hij gesneuveld in de Verwording.

Jendai-voorspelling - De profetie van het Zeevolk over de heraut van de Nieuwe Eeuw, de Coramoor. Het Zeevolk zal over de wateren zwerven tot de komst van de Coramoor, waarna het volk hem zal dienen.

Jheran - Het stamhoofd van de Shaarad Aiel.

Ji'e'toh - Aiels: *Eer en verplichting* of *Eer en plicht-,* de vertaling mist de volledige lading van ji'e'toh.

K

Kadere, Hadnan - Een marskramer in de Ailwoestenij. Een man die weet te verkopen als hij de juiste prijs kan maken.

Kaf - Seanchaanse stimulerende drank; een zwart brouwsel dat dampend heet wordt gedronken, soms gezoet maar vaak ook niet. Kanwin,

Ailis - Een lid van de vrouwenkring van Emondsveld.

Kanwin, Ewar — De gezette kuiper van Emondsveld.

Kapiteinheer-gebieder - De titel van Pedron Nial, de hoogste

machthebber van de Kinderen van het Licht.

Karaethon Reeks - Zie ook: *Voorspellingen van de Draak.* Ketellappers - Benaming voor het Trekkende Volk. Zie ook: *Tuatha'an.*

Kinderen van het Licht - Een orde met een rechtlijnig geloof, die zich overal inzet voor de strijd tegen de Duistere. Tijdens de Oorlog van Honderd Jaren gesticht door Lothair Mantelar, om tegen Duistervrienden te preken. De orde ontwikkelde zich tijdens de oorlog tot een volledige strijdmacht. Alles wat de Kinderen niet begrijpen, ook het geleiden van de Ene Kracht, wijten zij aan Duistervrienden. De Kinderen worden vaak minachtend Witmantels genoemd. Hun blazoen toont een gouden zonnekrans op een zilveren veld. Zie ook: *Bornhald, Nial, Ondervragers.*

Kinderode, Temaile - Een Cair-hiense Aes Sedai, eens van de Grijze Ajah, die met Liandrin en haar Zwarte zusters uit de Witte Toren vluchtte. Ze heeft blauwe ogen, donker haar en is uiterst wreed.

Kongar, Bili - Een oude Emonds-velder die van drank houdt, wat te ruiken is.

Kongar, Daise - De nieuwe Wijsheid van Emondsveld. Getrouwd met Wit.

Kopin, Darl - Een Emondsvelder uit een familie van ruziezoekers, Hari's broer.

Kopin, Ewal - Een Emondsvelder. Krab - De kat van Herberg De Wijnbron in Emondsveld.

L

Lan, al'Lan Mandragoran - De zoon van al'Akir Mandragoran. Een krijgsheer uit het noorden, Moiraines zwaardhand. Hij is de ongekroonde koning van Malkier, Heer van de Zeven Torens en Heer van de Meren. De Aiel noemen hem *Aan'allein.* Hij houdt van Nynaeve, maar leidt zo'n gevaarlijk leven dat hij haar niet aan zich wil binden. Wel geeft hij haar de koningsring van Malkier.

Lanfir - In de Oude Spraak: *Dochter van de Nacht.* Na Ishamael vermoedelijk de machtigste Verzaker. Anders dan de anderen koos zijzelf

haar naam. Men zegt dat zij Lews Therin Telamon liefhad en zijn vrouw Ilyena haatte.

Laras - De hoofd van de keukens in de Witte Toren. Een vrouw met een verbazingwekkende kennis en een schokkend verleden.

Leane - De Hoedster van de Kronieken; een Aes Sedai van de Blauwe Ajah.

Legioen - Een legereenheid van de Witmantels, 2000 man sterk. Leitha - Een Tyreense Vrouwe van het Land.

Lengtematen - 10 duim = 3 hand = 1 voet, 3 voet = 1 pas, 2 pas = 1 stap, rooo stap = 1 span, 4 span = 1 roede.

Lewin, Adine - Een boerin uit Tweewater, een roddelaarster. Vlans vrouw.

Lewin, Danel - Een boerenzoon uit Tweewater, de broer van Tel en neef van Vlan. Lewin, Laila - Een vrouw uit Tweewater van Perijns leeftijd; ze is de echtgenote van boer Natli.

Lewin, Tel - Een jongeman uit Tweewater.

Lewin, Win - Een slungelige boerenjongen uit Tweewater.

Liandrin - Een jonge Aes Sedai uit Tarabon die zich voordeed als Rode zuster maar in feite tot de Zwarte Ajah behoort. Toen Nynaeve, Elayne en Egwene terug-

keerden naar de Toren, vluchtte ze met twaalf andere Zwarte zusters naar Tyr. Daar is ze inmiddels met onbekende bestemming vertrokken.

Lini - De kinderverzorgster van Elayne en vóór haar van Morgase. Een vrouw met een grote innerlijke kracht, een scherpe opmerkingsgave en een schat aan spreuken en gezegden. Lohan, Alsbet - De onvervaarde vrouw van de dorpssmid in Emondsveld. Heeft een even gerespecteerde plaats in de vrouwenkring als haar man in de dorpsraad.

Loial - De zoon van Arent en kleinzoon van Halan. Een jonge Ogier van slechts negentig jaar uit stedding Shangtai, die de wereld buiten de stedding wil zien. Nieuwsgierigheid en zijn vriendschap met Rhand voerden hem

van Caemlin via Shienar, Cairhien en de Kop van Toman naar Tyr. Hij zou graag een boek over de Herrezen Draak schrijven.

Luc, Heer van Chiendelna - Een Jager op de Hoorn van Valere. Hij zegt de Hoorn in de Mistbergen te zoeken en zodoende in Tweewater beland te zijn.

M

Machin Shin - De Zwarte Wind, een levensgevaarlijke manifestatie van het kwaad op de Saidinwegen.

Mahdi - De leider van een groep van het Trekkende Volk. Majiere - Het hoofd van de huishouding van de Steen van Tyr. Malkier - Ooit een van de Grenslanden, nu opgeslokt door de Verwording. Het blazoen van Malkier toonde een gouden kraanvogel in vlucht. Mandhuin - Een sibbehoofd van de Goshien Aiel.

Mandragoran, Isam - De zoon van Breyan en Lain Mandragoran, een neef van Lan.

Manetheren - Een van de naties die enkele eeuwen na het Breken het Covenant van de Tien Naties sloten. Gelegen ten oosten van de Mistbergen en ten zuiden van Aridhol. De hoofdstad was Manetheren. Zowel stad als natie werd tijdens de Trollok-oorlogen volledig verwoest. Men neemt aan dat de bewoners van Tweewater afstammen van het volk van Manetheren.

Mangin - Een lange Steenhond met grijze ogen die is uitgezonden om Hij die komt met de dageraad te zoeken.

Mantelar, Lothair - De man die tijdens de Oorlog van de Honderd Jaren de orde van de Kinderen van het Licht oprichtte. Schrijver van het boek *De weg van het Licht.*

Marwin, Hu - Een jongeman uit Tweewater, een goede spoorzoeker.

Marwin, Teven - Een jongeman uit Tweewater.

Maseta - De middelste van de drie landtongen waarop Tanchico gelegen is. In dit gedeelte ligt de Koningskring.

Matwin, Verin - Een Aes Sedai van de Bruine Ajah, die meer weet dan zij laat blijken. Mayene - Stadstaat aan de Zee der Stormen, omklemd en al eeuwen onderdrukt door Tyr. Ontleent haar voorspoed en onafhankelijkheid aan de kennis van de trek van de scholen olievis die in economisch belang concurreren met de olijfdalen van Tyr, Illian en Tarabon. Olievis en olijven verschaffen bijna alle lampolie. De heerser van Mayene wordt 'de Eerste' genoemd. De banier van Mayene toont een vliegende gouden havik op een blauw veld. Zie ook: *Berelain sur Paendrag.*

Melaine - Een Wijze van de Jhi-radsibbe van de Goshien Aiel. Merrilin, Thom - Bijgenaamd de Grijze Vos. Tot hij in ongenade viel, was hij hofbard en minnaar van Morgase; sindsdien is hij een zwervend speelman. Kwam voor een optreden naar Emondsveld en vertrok in Moiraines gezelschap, ondanks zijn afkeer van Aes Sedai. Later redde hij Rhand en Mart van een Schim. Nu staat hij Rhand in Tyr bij door het Spel der Huizen te spelen.

Meshanden - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.* Miagoma - Zie ook: *Aielstammen.*

Min - Een meisje uit Baerlon met een unieke gave. Soms ziet ze rond personen beelden en aura's die te maken hebben met hun verleden en toekomst. Aes Sedai veronderstellen dat zij flitsen van het Patroon ziet. Vanwege haar gave werd ze naar Tar Valon ontboden, waar ze vriendschap sloot met Egwene, Elayne, Nynaeve. Na een tijd buiten leeft ze nu in de Toren onder de naam Elmindreda.

Moghedien - Een Verzaker. Ze wordt ook de Spin genoemd, omdat ze graag vanuit het verborgene toeslaat.

Moiraine - Een Cairhienin uit Huis Damodred, opgevoed in het koninklijk paleis, die niet tot de lijn van troonopvolgers behoort. Een Aes Sedai van de Blauwe Ajah die al jaren op bevel van de Amyrlin speurt naar de Herrezen Draak. Haar zwaardhand is Lan. Sinds zij Rhand in Emondsveld vonden, begeleiden zij hem.

Mordaine - Een vrouw van de Jenn Aiel in de tijd van Mandein, toen Rhuidean nog in aanbouw was.

Morgase - De koningin van Andor en Hoogzetel van Huis Trakand. Haar

blazoen toont drie gouden sleutels. Het blazoen van Huis Trakand toont een zilveren sluitsteen. Ze heeft een dochter en een zoon: Elayne en Gawein.

Mosvani, Alanna - Een Aes Sedai uit Arafel, van de Groene Ajah. Bekend om haar drift en humor. Haar zwaardhanden zijn Ihvon en Owein.

Myrddraal - Schaduwgebroed, aanvoerders van Trolloks. Om de beestachtige Trolloks te scheppen werden mensen en dieren met elkaar verenigd. Myrddraal zijn verwrongen Trollokafstammelingen waarin de menselijke trekken weer zichtbaar worden, hoewel misvormd door het kwaad dat de Trolloks schiep. Ze hebben geen ogen, maar zien toch even scherp als adelaars. Myrddraal hebben bepaalde krachten die van de Duistere stammen, waaronder hun vermogen om met hun blik een verlammende angst op te wekken en overal waar schaduwen zijn, te verdwijnen. Afgezien van hun vrees voor stromend water hebben ze maar weinig zwakheden. Ze zijn onder vele namen bekend: *Halfmannen, Ooglozen, Schaduwmannen, Lurks, Grijpers* en *Schimmen.*

N

Nachtloper - Aielnaam voor Myrddraal.

Nachtrijder - Naam voor Myrddraal in de Eeuw der Legenden.
Nachtsperen - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Nagoyin, Amico - De jongste van de Aes Sedai die tot de Zwarte Ajah bleken te behoren en met Liandrin uit Tar Valon vluchtten.

Nakai - Zie ook: *Aielstammen.* Natael, Jasin - Een speelman in de Aielwoestenij, in de karavaan van Hadnan Kadere en Keille Shaogi.

Natlander - De naam waarmee de Aiel alle andere volken aanduiden.

Nial, Pedron - De kapiteinheer-gebieder van de Kinderen van het Licht. Als kapiteinheer leidde hij de Kinderen tijdens de Witmantel-oorlog tegen Illian. In Amadicia heeft hij meer macht dan de koning.

O

Ogier - Niet-menselijke wezens, herkenbaar aan hun grote lengte, hun neus

die haast een snuit lijkt en hun lange oren met toefjes haar. Hun woongebieden worden stedding genoemd; ze verlaten die nauwelijks en onderhouden gewoonlijk weinig contact met de mensheid. Slechts weinig mensen weten dat ze meer zijn dan legenden. Hoewel ze beschouwd worden als een vredelievend ras dat uiterst moeilijk boos te krijgen is, worden ze in enkele oude verhalen onverzoenlijke vijanden genoemd, die tijdens de Trollok-oorlogen aan de kant van de mensen vochten.

Ze hechten grote waarde aan kennis, en hun boeken en verhalen bevatten vaak allang vergeten wetenswaardigheden. Een gemiddelde Ogier leeft zeker drie- tot viermaal zo lang als een mens. Ze hebben een grote vaardigheid in het bewerken van materialen als rots en hout. Veel van hun gebouwen zijn verdwenen, maar de Ogier treuren meer over de teloorgang van hun uitgestrekte gaarden. Zie ook: *Ballingschap, Gaarden, Smachten.*

Ondervragers — De gefluisterde alledaagse naam voor een gevreesde groepering binnen de Kinderen van het Licht, die bekendstaat om de martelingen waaraan zij Duistervrienden onderwerpt. Ondervragers zijn slechts geïnteresseerd in bekentenissen, de schuldvraag is voor hen al beantwoord. Zijzelf noemen zich de Hand van het Licht en dragen een rode herdersstaf op hun borst. Ze worden geleid door de Groot-Inquisiteur (Pijndwinger), die lid is van de Raad van Gezalfden. Hun invloed binnen de Kinderen reikt ver.

Oorlog van de Honderd Jaren -Een reeks veldslagen tussen voortdurend wisselende bondgenootschappen. Ze volgden op de dood van Artur Haviksvleugel, toen zijn rijk uiteenviel. De oorlog duurde van JV 994-1117. Zijn rijk werd in stukken gescheurd. Nieuwe naties werden gevormd. Grote delen van de wereld raakten ontvolkt, vooral de landen tussen de Arythische Oceaan, de Aielwoestenij, de Zee der Stormen en de Verwording. De verwoesting was zo volkomen dat er uit die tijd slechts spaarzame gegevens resten.

Oorlog van de Schaduw - Ook bekend als de *Oorlog van Kracht.* Hiermee eindigde de Eeuw der Legenden. De oorlog volgde op de poging de Duistere te bevrijden uit zijn kerker onder Shayol Ghul. Nadat de zegels opnieuw op de kerker van de Duistere waren aangebracht, kwam er een eind aan de oorlog maar begon de afschuwelijke Tijd van Waanzin.

Oorlog van de Tweede Draak -Een oorlog die gestreden werd tegen de

valse Draak Guaire Amalasan (JV 939-943). Deze oorlog markeerde de opkomst van een jonge koning, Artur Paendrag Tanreall, die de naam Haviksvleugel kreeg.

Oorlog van Kracht - Zie ook: *Oorlog van de Schaduw.*

Ordeith - In de Oude Spraak: *Wormhout.* De aangenomen naam van een man die Pedron Nial adviseert.

Oude Spraak - De taal van de Eeuw der Legenden. Edelen en geletterden worden geacht deze taal te beheersen, maar slechts weinigen komen verder dan enkele woorden. Eruit vertalen is moeilijk, vanwege de vele subtiel verschillende nuances.

P

Panarch - Een Taraboonse ge zagsdraagster die de gelijke van de koning is. Zij draagt de verantwoording voor het innen van de assijnzen, hij voor de besteding ervan. Zij ziet toe op de adellijke hoven, met uitzondering van het Hoge Hof van de koning. Zowel koning als panarch beschikt over troepen: burgerwacht en panarchenlegioen. Onlangs werd vrouwe Amathera tot dit ambt geroepen.

Patroon van een Eeuw — Het Patroon is de vorm van de werkelijkheid in een Eeuw. Het Rad des Tijds verweeft de draden van menselijke levens in het Patroon. Het is ook bekend als *Eeuwkant* en *Eeuwweb.*

Portaalsteen - Een pilaar op een verhoging van zeven treden (vaak sterk verweerd). Het is een zeer oud voorwerp waarmee een geleider een Anderwereld kan betreden. De pilaar vertoont kleine tekens, zoals de driehoek op zijn punt die deze wereld weergeeft.

R

Rad des Tijds - De Tijd is een Rad met zeven spaken. Iedere spaak beslaat een Eeuw. Terwijl het Rad draait, komen en gaan de Eeuwen. Iedere Eeuw laat herinneringen achter die vervagen tot legenden, tot mythen die vergeten zijn wanneer die eeuw weerkeert. Het Patroon van de Eeuw is bij de komst van een Eeuw telkens sterk veranderd, maar bepaalt wel de Eeuw die was en nu weer is.

Rahien Sorei - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Reimon - Een jonge heer uit Tyr met een passie voor gokken, vrouwen en mode, in die volgorde.

Rendra - Zie ook: *Driepruimen-hof.*

Reyn - Zie ook: *Aielstammen.* Rhuarc - Het stamhoofd van de Taardad Aiel, getrouwd met Amys en Lian en woonachtig in Koudrotsveste.

Rhuidean - Een plaats in de Aielwoestenij waar mannen die stamhoofd en vrouwen die Wijze willen worden, een beproeving moeten ondergaan. Mannen mogen de plaats slechts eenmaal betreden, vrouwen tweemaal. Slechts een op de drie mannen overleeft zijn reis naar Rhuidean. Het aantal overlevenden bij de vrouwen is bij beide bezoeken beduidend hoger. De lokatie van Rhuidean is een geheim dat de Aiel streng bewaken. De traditionele straf voor niet-Aiel die de vallei van Rhuidean betreden, is de dood, hoewel marskramers en speelmannen wordt toegestaan de Woestenij te verlaten - te voet, naakt en voorzien van een waterzak.

Rode Ajah - Een Aes Sedai-orde die al haar inspanningen richt op het vinden en stillen van mannen die de Kracht geleiden. De Roden weigeren een zwaardhand te binden en hebben in het algemeen weinig op met mannen.

Roodschilden - De wetshandhavers van de Aiel. Zie ook: *Aielse k rijgsgenootschappen.*

Rug van de Wereld - Ook: *Drakenmuur.* Een steile bergketen met slechts enkele passen, die de Aielwoestenij scheidt van de westelijke rijken.

S

Sa'angreaal - Uiterst zeldzaam voorwerp uit de Eeuw der Legenden dat iemand in staat stelt veel meer van de Ene Kracht te geleiden. Sa'angrealen hebben veel weg van angrealen, maar zijn veel krachtiger. De kennis van de manier waarop ze gemaakt worden, is verloren gegaan. Net als bij angrealen zijn er mannelijke en vrouwelijke sa'angrealen.

Saidar - De Kracht die vrouwen uit de Ware Bron kunnen putten.

Saidin - De Kracht die mannen uit de Ware Bron kunnen putten. Deze is besmet door de Duistere, waardoor mannen die uit de Ware Bron putten, uiteindelijk krankzinnig worden en sterven.

Saidinwegen - Een geschenk van de laatste mannelijke Aes Sedai aan de Ogier. Het zijn verbindingen tussen verschillende plaatsen in de wereld, waardoor een reiziger veel sneller op zijn bestemming kan komen. Om de poorten te vinden en de wegwijzers te lezen, moet de reiziger beschikken over oude, bijna vergeten kennis. Slechts de Ogier en enkele Aes Sedai bezitten die kennis nog. De laatste driehonderd jaar zijn ook de Saidinwegen besmet geraakt, wat het gebruik ervan levensgevaarlijk maakt. Zie ook: *Machin Shin.*

Sanche, Siuan - De dochter van een Tyreense visser, wat nog dagelijks uit haar woordkeus blijkt. Toen bleek dat ze kon geleiden, werd ze op een schip naar Tar Valon gezet, want zo is de wet van Tyr. Siuan koos de Blauwe Ajah en werd in 985 NE verheven tot Amyrlin Zetel.

Sandar, Juilin - Een dievenvanger uit Tyr.

Sa'sara - Onfatsoenlijke Saldeaanse dans, zonder succes verboden door verschillende Saldeaanse koninginnen. Saldeaanse geschriften spreken van drie oorlogen, twee opstanden, ontelbare verbonden en/of veten tussen edele Huizen, en talloze duels veroorzaakt door vrouwen die de sa'sara dansten. Naar verluidt werd één opstand bezworen door een verslagen koningin die de sa'-

sara danste voor de overwinnende generaal; hij trouwde haar en herstelde haar bewind. Deze geschiedenis is echter in geen enkele kroniek opgetekend en wordt ontkend door elke Saldeaanse koningin.

Schaduwlopers - Aielterm voor Duistervrienden.

Schaduwogen - Aielterm voor de raven en kraaien van de Duistere. Schim - Zie ook: *Myrddraal.*

Seana - Een Wijze en droomloopster van de Zwartrotssibbe van de Nakai Aiel.

Seanchan - Een land aan de overkant van de Arythische Oceaan, met een samenleving die verdeeld is in rangen en standen. Het keizerrijk wordt

geregeerd vanuit het Hof van de Negen Manen. De huidige keizerin kiest zelf een opvolger uit haar naaste verwanten.

Seanchanen - De afstammelingen van de soldaten die Artur Haviksvleugel over de Arythische Oceaan stuurde. Zij geloven dat elke geleidster van de Ene Kracht beteugeld moet worden om de andere mensen te beschermen en dat elke geleider moet worden gedood. Seia Doon - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Selindrin - Zie ook: *Tuin der Zilveren Zuchten.*

Sevanna - Een vrouw van de Domaisibbe van de Shaido Aiel. Als weduwe van Suladric, het Shaidostamhoofd, is zij dakvrouwe van Comardaveste tot een nieuw hoofd gekozen wordt.

Shaarad - Zie ook: *Aielstammen.* Shadar Logoth - In de Oude Spraak: *De plaats waar de Schaduw waakt* of *Schaduwwaak.* Ooit was dit Aridhol, een bondgenoot van Manetheren. Tijdens de Trollok-oorlogen nam het kwaad van Mashadar de stad in bezit. Sindsdien mijdt men de plaats, ondanks zijn onmetelijke schatten. Voorwerpen uit deze stad binden hun bezitter zodanig dat deze uiteindelijk wordt overgenomen door Mashadar.

Shaido - Zie ook: *Aielstammen.* Shai'tan - Zie ook: *Duistere.*

Sha'mad Conde - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Shaogi, Keille - Een marskraamster in de Aielwoestenij, een vrouw met plannen die nog groter zijn dan zijzelf is.

Shayol Ghul - Een indrukwekkende berg in de Verwoeste Landen, de plaats waar de Duistere gevangen is. Over deze onheilsplek gaan vele geruchten, maar slechts weinigen beschikken over kennis van de krochten en holen in deze berg.

Shiande - Zie ook: *Aielstammen.* Sjoefa - Aielsluier, gewoonlijk zand- of rotskleurig. Wanneer een Aiel zich klaarmaakt om te doden, wikkelt deze de sjoefa om hoofd en hals, waardoor alleen de ogen zichtbaar blijven.

Slachter - Een geheimzinnige man die in Perijns wolfsdroom opduikt.

Smachten - In de Tijd van Waanzin ontvluchtten de meeste Ogier hun

stedding. Vanwege de veranderingen die de wereld had ondergaan, duurde het zeer lang voor ze terugkeerden. Vele Ogier stierven tijdens hun omzwervingen, uit heimwee. Dit hopeloze verlangen noemen zij het Smachten. Het overkomt iedere Ogier die te lang buiten de stedding vertoeft. Zie ook: *Ballingschap.*

Speelman - Een rondreizende verteller, muzikant, jongleur en goochelaar. Ze zijn te herkennen aan hun veelkleurige lapjesmantel en treden vooral op in dorpen en kleinere stadjes, aangezien grotere steden over ander vermaak beschikken. Zie ook: *Merrilin.*

Speervrouwen - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen, Far Dareis Mai.*

Stam die niet is - De Jenn, een Aielstam die inmiddels is verdwenen. Op hun grondgebied ligt Rhuidean, de plaats waar toekomstige stamhoofden en Wijzen naartoe trekken om te bewijzen dat ze waardig zijn.

Stedding - Veel steddings zijn sinds het Breken van de Wereld verlaten. Op een manier die niet langer begrepen wordt, zijn ze afgeschermd, waardoor geen enkele Aes Sedai in een stedding de Ware Bron kan voelen, laat staan geleiden. Pogingen om buiten de steddinggrenzen de Ene Kracht te geleiden, hebben in de stedding geen effect. Trolloks zullen steddings alleen onder dwang betreden en zelfs Myrddraal gaan ze alleen bij hoge nood en met grote tegenzin binnen. Een toegewijde Duistervriend zal zich in een stedding onbehaaglijk voelen.

Steen - Een bordspel voor twee personen, waarbij men wint door stukken van de tegenstander met eigen stukken te omringen.

Steen van Tyr - De imposante burcht die naar men zegt kort na het Breken van de Wereld gebouwd werd met behulp van de Ene Kracht. Hoewel hij ontelbare malen zonder succes werd aangevallen en belegerd, viel hij in één nacht voor de Herrezen Draak en enkele honderden Aiel, waardoor twee delen van de *Voorspellingen van de Draak* vervuld werden. De verzameling an'grealen en ter'angrealen van de Steen is bijna even groot als die van de Witte Toren.

Steenhonden - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.*

Stervensgrond - De naam van de Trolloks voor de Aielwoestenij.

Stillen - De daad waarmee Aes Sedai een man van de Ware Bron afsnijden. Dit is noodzakelijk omdat elke man die geleidt, krankzinnig wordt door de bezoedeling van saidin en in zijn waanzin gruwelijke dingen doet met de Kracht. Een gestilde kan de Ware Bron voelen, maar niet meer aanraken. De woekering van zijn waanzin is gestopt, maar hij is niet genezen. Als er tijdig wordt ingegrepen, kan de dood worden afgewend. Zie ook: *Sussen.*

Sul'dam - Letterlijk: *Teugelhoudster.* Seanchaanse term voor een vrouw die middels een a'dam een geleidster kan beheersen. Onder de Seanchanen een eervolle positie. In Seanchan beproeft men jonge vrouwen of ze deze vaardigheid hebben of damane zijn. Er worden veel meer sul'dam aangetroffen dan damane.

Sunamon - Een Tyreense hoog-heer.

Suroth - Een Seanchaanse hoogvrouwe en Duistervriend die Egwene en Nynaeve damane wilde maken.

Sursa - Dunne stokjes die in Arad Doman in plaats van vorken worden gebruikt om mee te eten. Sommigen zeggen dat de moeilijkheid van het eten met sursa de oorzaak is van de legendarische vasthoudendheid van Domani-kooplieden; anderen beweren dat ze de oorzaak zijn van de even legendarische Domani-driftbuien.

Sussen - De daad waarmee Aes Sedai een vrouw van de Ware Bron afsnijden, zodat ze de Ene Kracht niet meer kan geleiden.

Een vrouw die gesust is, kan de Ware Bron daarna wel voelen, maar niet aanraken. Sussen behoort voorafgegaan te worden door een proces en een veroordeling. Dit is zo zelden voorgekomen dat de Novices van de Witte Toren de namen en misdaden van alle gesusten kennen. Als een vrouw door een andere oorzaak de Ware Bron niet meer kan aanraken, wordt dat opbranden genoemd.

T

Taardad - Zie ook: *Aielstammen.* Taim, Mazrim - Een man uit Sal-dea die beweerde de Herrezen Draak te zijn, maar door Aes Sedai gevangen is genomen.

Tain Shari — Zie ook: *Aielse k rijgsgenootschappen.* Taisa - Een sul'dam uit het gevolg van hoogvrouwe Suroth. Haar damane is Pura.

Talenten - Vaardigheden in het gebruik van de Ene Kracht. Heel bekend is Heling. Een ander Talent - dat helaas verloren is gegaan - is Reizen, de mogelijkheid van de ene plaats naar de andere te gaan zonder de tussenliggende ruimte te doorkruisen. Zie ook: *Dromen, Voorspellen.*

Tan, Jaim - Een jongen uit Emondsveld.

Tan, Jon - De molenaar van Emondsveld, de broer van Berin. Een echte paardenliefhebber.

Tanchico - De hoofdstad van Tarabon, wijd en zijd berucht om zijn beurzensnijders en straatrovers. Door onlusten veroorzaakt door de komst van de Herrezen Draak de laatste tijd nog gevaarlijker.

Tar Valon - Een stad op een eiland in de Erinin, dicht bij de Drakenberg. De eerste stad die na het Breken door de Ogier werd gebouwd. Sindsdien het hoofdkwartier van de Aes Sedai. De Amyrlin Zetel heerst er in de Witte Toren, waarin ook de opleiding tot Aes Sedai plaatsvindt. Tarabon - Een land aan de Arythische Oceaan, met Tanchico als hoofdstad. Eens was het een machtige handelsnatie, bekend om haar tapijten, verfstoffen en vuurwerk.

Tarmon Gai'don - De Laatste Slag tegen de Duistere, aangekondigd in de *Voorspellingen van de Draak.*

Ta'veren - Een persoon om wie het Rad des Tijds de levenslijnen weeft van alle mensen om hem heen, misschien wel de levenslijnen van alle mensen die zijn pad kruisen.

Tedosian - Een hoogheer, een van de leiders van de groep Tyreense edelen die zich van Rhand willen ontdoen.

Telamon, Lews Therin - Zie ook: *Draak.*

Tel'aran'rhiod - In de Oude Spraak: *De Ongeziene Wereld* of *Wereld der Dromen.* Een wereld waarvan men in dromen glimpen opvangt. Volgens de Ouden omvatte en doordrong de Wereld der Dromen alle andere mogelijke werelden. In tegenstelling tot gewone dromen is alles wat iemand in

Tel'aran'rhiod overkomt, echt: daar opgelopen verwondingen bezit men na het ontwaken nog en wie daar doodgaat, wordt niet meer wakker.

Ter'angreaal - Overblijfsel uit de Eeuw der Legenden dat de Ene Kracht gebruikt. An'grealen en sa'angrealen kunnen voor algemene doelen worden gebruikt, maar ter'angrealen zijn gemaakt voor een bijzonder doel. Sommige ter'angrealen worden gebruikt door Aes Sedai, maar het oorspronkelijke doel van vele is onbekend. Sommige worden gebruikt door te geleiden, andere kunnen door iedereen gebruikt worden. Sommige doden de vrouw die ze probeert te gebruiken of vernietigen haar gave om te geleiden. Zie ook: *Angreaal, Sa'angreaal.*

Tijd van Waanzin - De jaren nadat de tegenaanval van de Duistere Macht de mannelijke helft van de Ware Bron bezoedelde, waardoor alle mannelijke Aes Sedai krankzinnig werden en vervolgens de wereld braken. De duur van deze periode is onbekend, maar men neemt aan dat het bijna honderd jaar was. Er kwam pas een einde aan toen de laatste mannelijke Aes Sedai stierf. Zie ook: *Honderd Gezellen, Saidin, Stillen, Ware Bron.*

Toh - Aiels, letterlijk: *Eer en lotsbestemming.* Zie ook: *Ji'e'toh, Gai'shain.*

Tomanelle - Zie ook: *Aielstammen.*

Tomas - De zwaardhand van Verin.

Toram - De vrachtmeester van de *Golfdanser,* een Zeevolkschip, en de gade van Coine.

Torean - Een Tyreense hoogheer die begeert wat zijn enorme fortuin en zijn uiterlijk hem niet kunnen geven.

Torfin, Jaim - Een jongeman uit Tweewater, een goede schutter.

Torfin, Leo - Een boer uit Tweewater.

Trakand, Elayne - De erfdochter van **de** troon van Andor, zuster van Gawein en halfzuster van Galad. Ze ontmoette Rhand toen die in de paleistuin viel tijdens de intocht van de valse Draak Logain. In Tyr werd ze

door Mart bevrijd nadat ze door Zwarte zusters gevangengenomen was.

Trakand, Gawein - De zoon van koningin Morgase van Andor en broer van Elayne. Hij zal Eerste Prins van het Zwaard worden als Elayne de troon bestijgt. Om haar te beschermen en de zwaardkunst machtig te worden, kwam hij naar Tar Valon. Zijn blazoen toont een witte ever.
Trekkende Volk - Zie ook: *Tuatha'an.*

Trollok - Schepsel van de Duistere, geschapen tijdens de Oorlog van de Schaduw. Een verwrongen vermenging van mensen en dieren die puur uit plezier doodt. Sluw, bedrieglijk en verraderlijk kan het alleen vertrouwd worden door degenen die het vreest.

Trollok-oorlogen - Een reeks oorlogen die rond 1000 NB begon en ruim driehonderd jaar duurde. Trolloklegers trokken plunderend, moordend en verwoestend rond. Uiteindelijk werden ze verslagen en teruggedreven naar de Verwoeste Landen. Verschillende naties bestonden toen echter niet meer en andere waren vrijwel ontvolkt. Alle annalen uit die tijd zijn incompleet.

Tuatha'an - Een zwervend volk, ook wel bekend als *ketellappers* en het *Trekkende Volk.* De Aiel noemen hen de *Verlorenen* en vermijden ieder contact, waardoor ze ongehinderd door de Woestenij kunnen trekken. De Tuatha'an bewonen bontgekleurde wagens en volgen de Weg van het Blad. Ze worden in vele dorpen geweerd vanwege geruchten over kinderroof en hun pogingen jonge mensen tot de Weg van het Blad te bekeren.

Tuin der Zilveren Zuchten - De wijnhandel en -proeverij van Selindrin, op Calpene in Tanchico, ten zuiden van de Grote Kring.

Tweewater - De streek waarin Emondsveld ligt, de plaats waar Egwene, Mart, Nynaeve, Perijn en Rhand opgroeiden. Bewoond door koppige lieden die 'ezels doen opzitten en stenen leren', zoals een zegswijze luidt.

Tyr - Een natie aan de Zee der Stormen. Ook: de hoofdstad ervan, een grote haven overheerst door een geweldige burcht, de Steen van Tyr. De Maule is de havenwijk en de Chalm de wijk waarin de pakhuizen zijn gelegen. De banier van Tyr toont drie witte maansikkels die schuin op een veld van goud en keel staan.

U

Uitverkorenen - Afkorting van: *Zij die uitverkoren zijn om de wereld voor eeuwig te regeren.* De naam van de Verzakers voor henzelf.

Urien - Een Roodschild van de Tweespitsensibbe van de Reyn Aiel, een zoeker naar Hij die komt met de dageraad.

V

Vader der Stormen - Naam waarmee het Zeevolk de Duistere aanduidt.

Valse Draak - Van tijd tot tijd beweren mannen dat ze de Herrezen Draak zijn. Sommigen kregen zoveel volgelingen dat er oorlogen uitbraken die vele landen troffen. Enkelen konden geleiden, de meesten niet. Allen verdwenen, werden gevangengezet, gestild of gedood zonder dat zij de *Voorspellingen van de Draak* vervulden. Van alle valse Draken waren Raolin Duistervaan, Jurian Steen-boog, Davian, Guaire Amalasan en Logain de sterksten. Zie ook: *Herrezen Draak.*

Verana - Het meest oostelijke van de drie schiereilanden waarop Tanchico gebouwd is. Op deze landtong ligt de Panarchenkring.

Verlorenen - De naam waarmee Aiel de Tuatha'an aanduiden. Ook: de naam waarmee de Tuatha'an iemand aanduiden die de Weg van het Blad niet meer volgt.

Verwording - Gebied in het verre noorden, volledig bezoedeld door de Duistere. Een broedplaats van Trolloks, Myrddraal, en andere Schaduwschepsels.

Verzakers - De naam die gegeven werd aan dertien van de machtigste Aes Sedai uit de Eeuw der Legenden. In ruil voor de belofte van onsterfelijkheid liepen zij tijdens de Oorlog van de Schaduw over naar de Duistere. Volgens legenden en fragmenten van oude verslagen werden ze samen met de Duistere opgesloten toen zijn gevangenis opnieuw verzegeld werd. Hun namen worden nog steeds ge-

bruikt om kinderen schrik aan te jagen. Het zijn Aginor, Asmodean, Balthamel, Be'lal, Demandred, Graendal, Ishamael, Lanfir, Mesaana, Moghedien, Rahvin, Sammael en Semirhage. Zie ook: *Uitverkorenen.*

Veste - Woonplaats van een sibbe.

Vijf Krachten - Binnen de Ene Kracht bestaan vijf stromen die genoemd zijn naar wat men ermee kan beïnvloeden: Aarde, Lucht (soms Wind genoemd), Vuur, Water en Geest. Een geleider van de Kracht zal in een of twee stromen het sterkst zijn. In de Eeuw der Legenden werd Geest in gelijke mate bij mannen en vrouwen gevonden, maar een grote gave voor Aarde en/of Vuur kwam veel meer bij mannen voor, en een grote gave voor Water en/of Lucht bij vrouwen. Inmiddels worden Aarde en Vuur als mannelijke krachten gezien, en Lucht en Water als vrouwelijke.

Voorspellen - Het Talent om toekomstige gebeurtenissen globaal te voorzien. Deze gave is verbonden met de Ene Kracht, maar de manier waarop wordt niet - of niet meer - begrepen. Het is inmiddels een zeldzaam Talent.

Voorspellingen van de Draak -Ook: *De Karaethon Reeks.* Weinig bekend en zelden genoemd. De voorspellingen geven aan dat de Duistere weer bevrijd zal worden en dat de Draak zal herrijzen om Tarmon Gai'don, de Laatste Slag tegen de Duistere, te strijden. Volgens de *Karaethon Reeks* zal hij de wereld redden... en opnieuw breken.

Vrouwe van het land - Een vrouwe van de Tyreense plattelands-adel.

Vrouwenkring - Een groep dorpsvrouwen die beslist over vrouwenzaken, zoals planten en oogsten. De kring heeft evenveel gezag als de mannelijke dorpsraad, waarmee de relatie vaak gespannen is. De Wijsheid van een dorp heeft een belangrijke stem in het overleg van de vrouwenkring.

W

Waarheidszoekers - Organisatie van agenten en spionnen voor de Seanchaanse Keizerlijke Troon. Hoewel de meeste Zoekers eigendom van de keizerlijke familie zijn, hebben ze vergaande bevoegdheden. Zelfs een lid van het Bloed (een Seanchaanse edele) kan gearresteerd worden als een Zoeker van mening is dat er onvoldoende wordt meegewerkt. Dit oordeel is geheel aan de Zoeker, die alleen aan de keizerin verantwoording aflegt.

Wachtheuvel - Een dorpje in Tweewater.

Ware Bron - De drijvende kracht van het al, die het Rad des Tijds doet draaien. Bestaat uiteen mannelijk (saidin) en een vrouwelijk deel (saidar). De twee delen werken tegelijkertijd samen en tegengesteld. Een man kan slechts saidin putten, een vrouw alleen saidar. Sinds de Tijd van Waanzin is saidin besmet door de aanraking van de Duistere. Zie ook: *Ene Kracht.*

Waterzoekers - Zie ook: *Aielse krijgsgenootschappen.* Weg van het Blad - De levenswijze van de Tuatha'an, die gekenmerkt wordt door vredelievendheid en een afkeer van geweld.

Wijnvloed - Een riviertje dat in Emondsveld ontspringt en waaraan Herberg De Wijnbron zijn naam dankt.

Wijsheid - Een vrouw die meestal een diepgaande kennis heeft van geneeskrachtige kruiden, de natuur en het weer. In dorpen wordt ze gekozen door de vrouwenkring, waarvan ze ook lid wordt. Het is een positie met gezag. Anders dan de dorpsmeester wordt zij voor het leven gekozen. In Tweewater is het bijna traditie dat de Wijsheid en de dorpsmeester het oneens zijn. In sommige streken heeft ze een andere naam, zoals Gids, Heelster, Wijzevrouw, of Zoekster.

Wijze - Bij de Aiel zijn Wijzen vrouwen die door andere Wijzen zijn uitgekozen en opgeleid in helen, kruidenkennis en andere zaken, net als Wijsheden buiten de Aielwoestenij. Gewoonlijk is er een Wijze in iedere sibbe of veste. Van sommige Wijzen wordt gezegd dat ze ongekend vaardig zijn in helen en dingen kunnen doen die wonderen lijken. Ze hebben groot gezag en een grote invloed op de sibbe- en stamhoofden, hoewel die hen vaak bemoeizucht verwijten.

Wilder - Een vrouw die geheel zelfstandig heeft geleerd de Kracht te geleiden. Slechts een op de vier wilders overleeft deze leerperiode. Gewoonlijk hebben deze vrouwen onbewust weerstanden opgebouwd en ontkennen hun gave. Als deze weerstand doorbroken kan worden, behoren ze tot de sterkste geleidsters van de Ene Kracht. De term wilder wordt vaak minachtend gebruikt.

Witmantels - Bijnaam voor de Kinderen van het Licht. Witte Ajah - Deze Aes Sedai-orde minacht de wereld en wereldse kennis. Zij wijdt zich aan zaken als filosofie en waarheid. Witte Toren - Het paleis van de Amyrlin Zetel in Tar Valon, de plaats waar Novices en Aanvaarden worden opgeleid tot Aes Sedai.

Wolfsbroeder - Een mens die met wolven wandelt en jaagt. Hij heeft gele ogen en kan praten met de wolven - zelfs over grote afstanden. Zie ook: *Aybara, Perijn.*

Z

Zaal der Dienaren - De grote ontmoetingszaal van de Aes Sedai in de Eeuw der Legenden. Zeevolk - Ook: *Atba'an Miere.* De bewoners van eilanden in de Arythische Oceaan en de Zee der Stormen. Ze brengen weinig tijd door op het land en wonen en leven voornamelijk op hun schepen, die het merendeel van de zeevracht vervoeren. Het hoofd van een schip is de zeilvrouwe; haar tweede is de windvindster. De verdediging en handel van het schip zijn opgedragen aan de vracht-meester. Hij is vaak getrouwd met de zeilvrouwe.

Zeramene, Asne - Eens een Aes Sedai van de Groene Ajah, afkomstig uit Saldea. Ze vluchtte met Liandrin en andere Zwarte zusters uit de Witte Toren naar Tyr, maar is inmiddels verder getrokken. Zichtzieder - Aielse aanduiding van de Duistere.

Ziellozen - Ook: *grijzels.* Mensen die hun ziel hebben afgestaan om moordenaar voor de Schaduw te worden. Ziellozen vallen zo weinig op dat ze vrijwel onzichtbaar zijn, zelfs als er recht naar ze gekeken wordt. De meesten zijn mannen, maar er zijn ook vrouwelijke ziellozen.

Zuiverbloedigen - Zie ook: ***Aielse krijgsgenootschappen.***

Zwaardhand - Een strijder gebonden aan een Aes Sedai. De binding is iets van de Ene Kracht. Hij wint erdoor aan vermogens: snelle genezing, lang zonder voedsel, water en rust kunnen en op afstand de bezoedeling van de Duistere bespeuren. Door de binding weet een Aes Sedai dat haar zwaardhand in leven is, hoe ver hij ook weg is. Wanneer hij sterft, zal ze het moment en de wijze van zijn dood weten. De meeste Ajahs vinden dat een Aes Sedai één zwaardhand mag binden, maar de Rode Ajah weigert dat te doen, terwijl de Groenen menen dat zij zoveel zwaardhanden mogen binden als zij willen. Tegenwoordig vinden Aes Sedai dat ze niemand onvrijwillig mogen binden, maar in het verleden is dit wel gebeurd. Wat de Aes Sedai bij de binding winnen, is een zorgvuldig bewaard geheim.

Zwarte Ajah - Men fluistert dat dit een orde is van Aes Sedai die de Duistere dienen. Men kan dit maar beter niet in de nabijheid van een Aes Sedai beweren. Zwartogen - Zie ook: ***Aielse krijgsgenootschappen.***